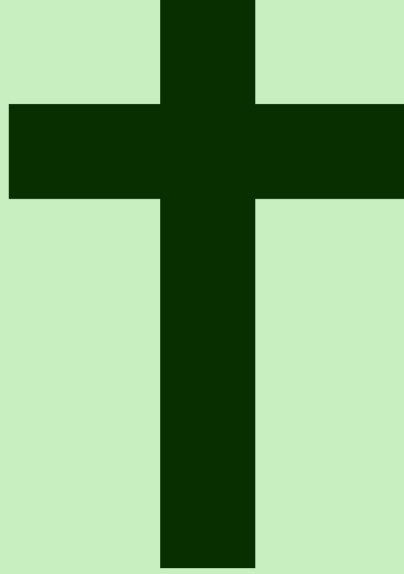

Tnúhu ní cáháⁿ yă
ndiöxí xito cùu uú

New Testament in Mixtec, Peñoles (MX:mil:Mixtec, Peñoles)

Tnúhu ní cáháⁿ yă ndiöxí xito cùu uú
New Testament in Mixtec, Peñoles (MX:mil:Mixtec, Peñoles)

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Peñoles

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Peñoles [mil], Mexico

Copyright Information

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Peñoles

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	76
SAN LUCAS	122
SAN JUAN	194
LOS HECHOS	243
ROMANOS	309
1 CORINTIOS	339
2 CORINTIOS	370
GÁLATAS	390
EFESIOS	401
FILIPENSES	412
COLOSENSES	419
1 TESALONICENSES	426
2 TESALONICENSES	432
1 TIMOTEO	436
2 TIMOTEO	445
TITO	451
FILEMÓN	455
HEBREOS	457
SANTIAGO	481
1 PEDRO	488
2 PEDRO	496
1 JUAN	501
2 JUAN	508
3 JUAN	509
JUDAS	510
APOCALIPSIS	513

TNÚHU NÍ CHÍDÓ TNŪNÍ TĒ MÀTEÚ

Nchaa cue tée ní xíndecu ndéé sanaha cǔtnàhá vátá quíxí-gǎ Xítóhó Jesucrístú

(Lc. 3:23-38)

¹ Te ñaní tnáhá Xítóhó Jesucrístú ní cuu ndí Dàvíí ndíhí ndí Ábrahám, cue tée ní xíndecu ndéé sanaha víhi-gá ñuyíú-a. Te duha ndùu cuendá dava-gá cue tée ní cuu ñaní tnáhá-gá ní xíndecu ndéé sanaha.

² Ndí Ábrahám ní xóo ìíⁿ déhe ndí, te ndí-áⁿ ní xínani ndí Isàác. Te déhe ndí Isàác-áⁿ ní cuu ndí Jàcób, te déhe ndí Jàcób-áⁿ ní cuu ndí Jùdá, te ñu-ndí ndí Jàcób-áⁿ ní cuu tātá dava-gá cue ñaní ndí Jùdá-áⁿ.

³ Te déhe ndí Jùdá-áⁿ ndíhí ñadìhí ndí, ndí Tàmár ní cuu ndí Fàrés ndíhí ndí Zàrá. Te déhe ndí Fàrés-áⁿ ní cuu ndí Èsróm, te déhe ndí Èsróm-áⁿ ní cuu ndí Àrám.

⁴ Te déhe ndí Àrám-áⁿ ní cuu ndí Aminàdáb, te déhe ndí Aminàdáb-áⁿ ní cuu ndí Nàson, te déhe ndí Nàson-áⁿ ní cuu ndí Sàlmón.

⁵ Te ñadìhí ndí Sàlmón-áⁿ ní xínani-aⁿ Ràháb, te ní xóo ìíⁿ déhe-yu ní xínani-dě Bòóz. Te ñadìhí ndí Bòóz-áⁿ ní xínani-aⁿ Rút, te ní xóo ìíⁿ déhe-yu ní xínani-dě Òbéd, te déhe ndí Òbéd-áⁿ ní cuu ndí Isàí.

⁶ Te déhe ndí Isàí-áⁿ ní cuu ndí Dàvíí tée ní xíndaha ñàha xii cue ñáyíu isràél. Te déhe ndí Dàvíí-áⁿ ndíhí ñadìhí ndí ní cuu ndí Salòmón. Te díhna-gá ndí Ùriás ní cándeca ndí ñadìhí-áⁿ te dàtnùní ní naqueheⁿ ñaha ndí Dàvíí-áⁿ.

⁷ Te déhe ndí Salòmón ní cuu ndí Ròboám, te déhe ndí Ròboám-áⁿ ní cuu ndí Àbíás, te déhe ndí Àbíás-áⁿ ní cuu ndí Àsá.

⁸ Te déhe ndí Àsá-áⁿ ní cuu ndí Josáfát, te déhe ndí Josáfát-áⁿ ní cuu ndí Jòrám, te déhe ndí Jòrám-áⁿ ní cuu ndí Ùziás.

⁹ Te déhe ndí Ùziás-áⁿ ní cuu ndí Jótám, te déhe ndí Jótám-áⁿ ní cuu ndí

Àcáz, te déhe ndí Àcáz-áⁿ ní cuu ndí Ezèquiás.

¹⁰ Te déhe ndí Ezèquiás-áⁿ ní cuu ndí Manàsés, te déhe ndí Manàsés-áⁿ ní cuu ndí Àmón, te déhe ndí Àmón-áⁿ ní cuu ndí Jòsiás.

¹¹ Te déhe ndí Jòsiás-áⁿ ní cuu ndí Jecóniás. Te ñu-ndí ndí Jòsiás-áⁿ ní cuu tātá nchaa dava-gá cue ñaní ndí Jecóniás-áⁿ. Te dàvá-áⁿ ní quide yica cuè tée ñuú Babiloniá ndécá-güedé ñáyíu isràél cuáháⁿ ñuú-güedé cuendá yàcáⁿ cundecú-yu.

¹² Te sátá ní yáha ducaⁿ ní cuu, te ndí Jecóniás ní xóo ìíⁿ déhe ndí ndíhí ñadìhí ndí, te tée-áⁿ ní xínani-dě Salàtiél. Te déhe ndí Salàtiél-áⁿ ní cuu ndí Zorobàbél.

¹³ Te déhe ndí Zorobàbél-áⁿ ní cuu ndí Àbíúd, te déhe ndí Àbíúd-áⁿ ní cuu ndí Eliàquím, te déhe ndí Eliàquím-áⁿ ní cuu ndí Àzór.

¹⁴ Te déhe ndí Àzór-áⁿ ní cuu ndí Sàdóc, te déhe ndí Sàdóc-áⁿ ní cuu ndí Àquím, te déhe ndí Àquím-áⁿ ní cuu ndí Èliúd.

¹⁵ Te déhe ndí Èliúd-áⁿ ní cuu ndí Eleàzár, te déhe ndí Eleàzár-áⁿ ní cuu ndí Mátán, te déhe ndí Mátán-áⁿ ní cuu ndí Jàcób.

¹⁶ Te déhe ndí Jàcób-áⁿ ní cuu ndí Chèé tée ní cuu yíí tá Màriá xíchí ní cuu náná Jèsús Yáá ní tendaha Dütú Ndiòxí ní quixi ñuyíú-a.

¹⁷ Te sa ní cuu úxúú tnàhá cue tée cùu ñaní tnáhá ndí Ábrahám ndécú dàvá-áⁿ, te dàtnùní ní cacu ndí Dàvíí ñu-ndí ñaní tnáhá ndí. Te núú tnàhá méé ndí Ábrahám ndíhí ndí Dàvíí ní cuu úxícúmí tnàhá-güedé. Te ducaⁿ te sa ní xínu úxícúmí-gǎ tucu-güedé ní cacu, te dàtnùní ní tñí ñaha cuè tée ñuú Babiloniá xii ñáyíu isràél ndécá ñaha-güedé xii-yu cuáháⁿ ñuú-güedé cuendá yàcáⁿ cundecú-yu. Te sátá ní yáha sá dúcáⁿ ní cuu, te ní cacu úxúní tucu cue tée ní cuu ñaní tnáhá ndí Ábrahám ndíhí ndí Dàvíí, te dàtnùní ní cacu Xítóhó Jesucrístú ñuyíú-a. Te núú tnàhá méé-gǎ ní cuu úxícúmí tnàhá-güedé.

*Ní cacu Jèsús
(Lc. 2:1-7)*

18 Te duha ní cuu cútnàhá ní cacu Xítohó Jesucristú, chi dàvá-án nǐ xíndecu ìn xíchí cuéchí nǐ xínani Màriá. Te xíchí-án sa ní cundáá tnúhu sá tnándaha-xi ndìhi ìn téé nàni Chèé. Te cùmání-gǎ tnándaha-xi ndìhi téé-án te Espíritú Yǎ Ndiǒxí ní quide ní ngúhuⁿ déhe-xi.

19 Te té Chèé téé cuení candeca ñaha xii xíchí-án nǐ cutnùní iní-dé sá ñúhú déhe-xi. Te cùu-dé ìn téé quide ndáá, núu xǎⁿ duuⁿ duuⁿ ní sani iní-dé sá vǎ tnándaha-gǎ-dé ndìhi-xi, te dícó-ni sá ñà túú ní cǎháⁿ-dé chi ní cuení-dé sá vǎ cǎháⁿ cuèhé cǎháⁿ duha ñáyiu cuendá-xi.

20 Te sátá dúcáⁿ nǐ sani iní-dé te ní ngáva-dé ní xídí-dé, te núú sàní-dé ní sáháⁿ ìn espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiǒxí ní xáhaⁿ-xi xii-dé:

—Yòhó té Chèé téé cùu ñaní tnáhá ndii Dàvíí, yúhú cǎchí tnúhu-í xii-n sǎ ñà túú nǎ caní iní-n, tnándaha nahi-ni-n ndìhi tá Màriá cuèi ñúhu déhe-xi, chi mee Espíritú Yǎ Ndiǒxí ní quide-xi ducaⁿ nǐ ngúhuⁿ déhe-xi.

21 Te na cǎcu déhe-xi-án te danàni-n-dé Jèsús. Te ducaⁿ cùnani-dé, chi téé-án cada-dé cuendá sá vǎ cùndecu-gǎ cue ñaní tnáhá-dé ñáyiu isràél ichi cuèhé ichi duha —duha ní xáhaⁿ espíritú-án xii té Chèé-án núú sàní-dé.

22 Te ducaⁿ nǐ cuu chi ní quee ndáá-xi nǎcuáa ní xáhaⁿ Yǎ Ndiǒxí xii ìn téé ní cǎháⁿ tnúhu-gǎ ndéé sanaha. Te téé-án nǐ chídó tnùní-dé núú tütú-gǎ nǎcuáa ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé, te duha ní xáhaⁿ-gǎ:

23 Cundeçu ìn xíchí cuéchí ndèè cuèé-gǎ.

Te òré ndécú íí-xi vátá nihí-gǎ yíi-xi te ngúhuⁿ déhe-xi.

Te òré ná cǎcú dèhe-xi te danàni ñahá-yu Emànuél.

Duha ní xáhaⁿ-gǎ xii téé-án nǐ chídó tnùní-dé núú tütú-gǎ. Te tnúhu Emànuél-án queé-xi: Yǎ Ndiǒxí ndécú ndìhi-o. Núu xǎⁿ ducaⁿ nǐ cuu vitna.

24 Te òré ní ndiquíú iní té Chèé-án te ní quide-dé nǎcuáa ní xáhaⁿ espíritú-án xii-dé chi ní tnándaha-dé ndìhi tá Màriá.

25 Dico ndi dǐⁿ nǐ xíndecu-yu ndéé ní sáá nduu nǐ cacu déhe-xi. Te òré ní cacu déhe-xi-án te ní dánání ñaha-dé Jèsús.

2

Cue téé cuángoto ñaha xii Jèsús

1 Te Jèsús ní cacu-gǎ ìn ñúú nání Bèlén, te ñúú-án yíndèhu-xi distritú Jùdeá. Te dàvá-án cùnùu té Hèrodés yíndàha-dé ñáyiu. Te ñúú Jerusalén ní quexio cue téé véxi ndàa xio nacuáa quène nchíanchii, cue téé túha dàcuaha cuendá nchaa sá ndéé andiu.

2 Te ndúcu tnúhu-güedé núú ñáyiu ñúú-án, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Vá cùndèè iní-ndó cǎchí tnúhu-ndo ndéé ndécú tée quíndaha ñaha xii ñáyiu isràél-án? Chi ní xíní-ndí ní quene chódíní-dé ndàa xio nacuáa quène nchíanchii, núu xǎⁿ véxi-ndí chi cuení-ndí quíní-ndí-dé te chiñuhu-ndí-dé —cǎchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-yu.

3 Te òré ní níhí tée cùnùu nani Herodés tnúhu sá ndúcú tnúhu cue téé-án ndéé ndécú tée quíndaha ñaha xii ñáyiu isràél, te ñá túú tnàhí ni cùu váha iní-dé, te diu-ni ducaⁿ ñà túú ní cùu váha iní tnáhá nchaa ñáyiu ñúú-án.

4 Te ní cana-dé cue téé cùu dútu cùnùu, ndìhi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndii Moisés, te ní xícáⁿ tnúhú-dé núú-güedé núu xíní-güedé ndéé cacu Cristú téé tendaha Yǎ Ndiǒxí quixi ñuyíú-a.

5 Te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Ìn ñúú yíndèhu distritú Jùdeá cacu-dé, te ñúú-án nání-xi Bèlén, chi quee ndáá-xi nǎcuáa ní xáhaⁿ Yǎ Ndiǒxí xii ìn téé ní xóo cǎháⁿ tnúhu-gǎ ndéé sanaha. Te duha ndùu tnúhu ní chídó tnùní-dé núú tütú-gǎ:

6 Núú Bèlén cúu-xi ìn ñúú líhli yíndèhu distritú Jùdeá, te ío-gǎ cùnùu-xi dacúxí dàva-gǎ ñúú cùnùu yíndèhu distritú-án,

chi diu ñúú-án quee ìn téé ío cùnùu. Te téé cùnùu-án quíndaha-dé ñáyiu cùu cuendá-í ñáyiu isràél.

Duha ní xáhaⁿ-gã xii téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá, te ducaⁿ ní chídó tnùnì-dé núú tùtú-gá —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii té Hèrodés.

⁷ Te sáta dúcáⁿ te té Hèrodés dayuhu ní cana-dé cue téé ndùcu tnúhu núu ndéé ní cacu téé quindaha ñaha xii ñáyiú isràél, te ní xícaⁿ tnúhú-dé núú-güedé ná nduu cùu-xi nduu díhna nuu ní xiní-güedé chódíní.

⁸ Te sáta dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-dè xii-güedé:

—Chí cuáháⁿ ñuú Bèlén te nducu tnúhu váha-ndo ñuú ndéé ní cacu téé ducaⁿ quindaha ñaha xii ñáyiú isràél. Te òré ná nàníhí-ndó-dé te quixi-ndo càchí tnúhu-ndo cuendá quíhíⁿ-í tnàhá-í chiñuhu-í-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

⁹ Te sáta dúcáⁿ ní xáhaⁿ tē Hèrodés-áⁿ te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé. Te chódíní ní xiní-güedé ní quene ndàa xio nacuaa quène nchíanchii-áⁿ yòdo nuu-dì núú-güedé cuáháⁿ. Te ní ngüíñí chódíní-áⁿ, te núú ní ngüíñí-dì-áⁿ yíndáá núú ndécú Jèsús.

¹⁰ Te òré ní xiní cue téé-áⁿ ní ngüíñí chódíní-áⁿ núú yíndáá ndécú-gã, te ní cudíí víhí ínì-güedé.

¹¹ Te ducaⁿ te ní quexìo-güedé ndéé núú cáá vèhe ndecu Jèsús. Te òré cuánguihu-güedé xítí vehe te ní xiní-güedé Jèsús ndécú-gã ndihí náná-gã Màriá. Te ní ngüíñí xítí-güedé, te ní ngüíta-güedé ní cachí-güedé sá ìo càhnu cuu Jèsús. Te dátñuní ní nacaáⁿ-güedé càjá xínehe-güedé, te ní tava-güedé díhúⁿ cuááⁿ, ndihí dúsa sá ìo váha sàháⁿ tnámí nàni insiensú, ndihí yúcu sá nání mírà ní taxi ndecu-güedé núú Jèsús cuendá cuu-xi ñⁿ táhú sã cúu-xí-gã.

¹² Te Yá Ndiöxí ní cáháⁿ-gá núú sàní-güedé, te xáhaⁿ-gã xii-güedé sá vã náyaha-gã-güedé cáháⁿ ndihí-güedé té Hèrodés. Núu xíáⁿ cue téé-áⁿ cuánuhú-güedé ingá ichi, te ñá túú-gã ní náyaha-güedé núú ndécú tē Hèrodés.

Cuáháⁿ-yu ndihí Jèsús nàcióⁿ Ègiptú

¹³ Te sáta ní yáha cuánuhú cue téé ní sángoto ñaha xii Jèsús, te ní quexìo ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí núú sàní té Chèé, te xáhaⁿ-xi xii-dé:

—Véxi-í càchí tnúhu-í xii-n sã ndácóo-n, te ndee-n ñuú-a ndihí Jèsús, ndihí náná-gã cunu-ndo quíhíⁿ-ndó nàcióⁿ Ègiptú, chi té Hèrodés tendaha-dé cue téé quixi nanducu ñaha xii Jèsús cuendá cahni ñaha-güedé. Te yácaⁿ cundecu-ndo ndéé cachí tnúhu-í xii-n ndùu ndixi-ndo —cachí espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xii té Chèé núú sàní-dé.

¹⁴ Te té Chèé-áⁿ ní ndacóo-dé, te niú ní xica-dé ndihí tá Màriá ndécá-yu Jèsús cuáháⁿ nàcióⁿ Ègiptú.

¹⁵ Te nàcióⁿ Ègiptú-áⁿ ndécú-yu ní xihí té Hèrodés. Te ducaⁿ ní cuu chí ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cachí ñⁿ téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ní quide-dé núú-gã ní cáháⁿ-dé yuhu-gá, te duha ní xáhaⁿ-gã ní cáháⁿ-dé: “Nàcióⁿ Ègiptú ndécú Dèhe-í ní cùu, te ní xáhaⁿ-í xii-dé sá ndéé-dé ñuú-áⁿ vã cùndècu-gá-dé”, duha ní xáhaⁿ-gã xii téé ní cáháⁿ tnúhu-gá ní quide-dé núú-gã.

Té Hèrodés ní táuchíúⁿ-dè cahni-güedé cue landú

¹⁶ Te cue téé ní sángoto ñaha xii Jèsús ní dándàhú-güedé té Hèrodés, chi ñá túú ní náyaha-güedé cúñaha-güedé sá ní naníhí-güedé Jèsús. Te sáta ní cutnùnì ínì té Hèrodés sá ní dándàhú ñáhá-güedé xii-dé te ní cudééⁿ víhí-dé, te ní tendaha-dé cue téé cuáháⁿ ñuú Bèlén, ndihí nchaa dava-gã ñuú cáá yàtni xíáⁿ cuendá cahni-güedé mee-ni cuè landú téé. Te ndéé cue landú íchí ní cacu, ndihí ndéé cue landú sa ní nútnahá úu cuíá-xi nchaa-güexi cahni-güedé ní xáhaⁿ-dè. Te ducaⁿ ní quide-dé chí ní quide cuendá-dé nàcuáa ndùu tnúhu ní xáhaⁿ cuè téé ní sángoto ñaha xii Jèsús nduu ní xiní-güedé chódíní, núu xíáⁿ ducaⁿ ní táuchíúⁿ-dè ní quide cue téé-áⁿ.

¹⁷ Te ducaⁿ ní cuu chí ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cachí ndí Jeremiás téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, te duha ní cachí ndí:

18 Ní tecú ndàhí víhí ñáyiú ñuú Ràmá sá ndìhú iní-yu, te ñáyiú xíndáhyú-áⁿ cúy-yu ñaní tnáhá tã Ràquél, te ndàhyú-yu cuèndá sá ñí xíhí déhe-yu. Te ñáyiú-áⁿ ñà túú ní cuíní-yu dàñá-yu sá ndìhú iní-yu cuèndá sá ñí xíhí déhe-yu. Duha ní cachí ndí Jeremiás.

19 Te sáta ñí xíhí té Hèrodés te ní sáháⁿ tucu espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí núú sàní té Chèè òré ndécú-dé nàcióⁿ Ègíptú, te ní xáhaⁿ-xi xii-dé:

20 —Véxi tucu-í càchí tnúhu-í xii-n sã ndácõ-n, te núhú-n ndìhí Jesús ndìhí nãná-gã ñuú cue ñaní tnáhá-n ñáyiú isràél cundecu-ndo, chi sa ní xíhí cue té cuíní cahni ñaha xii Jesús ní cùu —cachí espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xii té Chèè núú sàní-dé.

21 Te té Chèè-áⁿ ñí ndacóo-dé, te ní ndee-dé ndìhí Jèsús ndìhí nãná-gã cuánuhú-yu ñuú cue ñáyiú isràél ñáyiú cùu ñaní tnáhã-yu.

22 Te té Chèè ní níhí-dé tnúhu sá tè Arquelaú ní nucúnutnii-dé núú tãtã-dé té Hèrodés distritú Jùdeá yíndàha-dé ñáyiú. Te ní yùhú té Chèè-áⁿ, te ñá túú ní cuíní-dé quíhíⁿ-dé cundecu-dé distritú-áⁿ. Te Yá Ndiöxí ní cáháⁿ-gá núú sàní-dé, te ní xáhaⁿ-gã xii-dé sá quíhíⁿ-dé distritú Galileá, núú xiãⁿ yacáⁿ cuáháⁿ-yu.

23 Te òré ní quexió-yu distritú Galileá, te ní sáháⁿ-yu ñí ñuú nání Nàzarét ní xíndecú-yu. Te ducaⁿ ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cachí cue té ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha sá Jèsús cuu-gá té ñuú Nazàrét.

3

Té Juàá té dacuandute ñaha xii ñáyiú cáháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiöxí xití yucu
(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

1 Te ní xica nduu sá dúcáⁿ ñí cuu, te té nani Juaá té dacuandute ñaha xii ñáyiú ní quexìo-dé yucu distritú Jùdeá cáháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiöxí núú ñáyiú xití yucu-áⁿ.

2 Te xáhaⁿ-dè xii-yu:

—Chí dándixi túu iní sá ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo, te dañá-ndo nchàa ichi cuehé ichi duha, chi sa ní cuyatni nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-yu.

3 Te ñuú cuèndá té Juàá-áⁿ ñí chídó tnùní ndí Chàíá té ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, te duha ndùu tnúhu ní chídó tnùní ndí cuèndá-dé:

Tècú cáháⁿ níhí ñí tée yìhí xití yucu, te càchí-dé:

“Chí dáñá nchàa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te tñi-ndo ìchi váha,

Te ducaⁿ càda-ndo cuèndá cundecu túha-ndo chi véxi Yaá ío cùnuu”, duha quesaha tée-áⁿ.

Duha ndùu tnúhu ní chídó tnùní ndí Chàíá-áⁿ cuèndá té Juàá.

4 Te té Juàá-áⁿ ñí xóo cuihnu-dé dóo idi caméyu, te ñí ñí ní cuu pãñú xití-dé, te ní xóo caxi-dé tíca làngóstá ndìhí ndudí ñúñú cuéchi.

5 Te ñáyiú ñuú Jerusalén, ndìhí ñáyiú nchaa ñuú yíndèhu distritú Jùdeá, ndìhí ñáyiú nchaa ñuú cáa yàtni yúte Jòrdán ní sáháⁿ-yu ní xíndedóho-yu nàcuáa ní cáháⁿ té Juàá.

6 Te ní ngüíta-yu ní náhmá-yu nchaa cuéchi-yu núú Yá Ndiöxí. Te òré ducaⁿ ñí náhmá-yu te ní dácúandute ñaha té Juàá xii-yu yúte Jòrdán.

7 Te vài cue té cùu fariséú ndìhí cue té cùu saducéú cuáháⁿ-güedé núú ndécú tè Juàá cuíní-güedé dacuandute ñaha-dé xii-güedé. Te òré ní quexìo-güedé núú ndécú-dé, te ní xáhaⁿ-dè xii-güedé:

—¡Nchaa nchòhó cúu-ndó dàtná ñí cóo dèéⁿ chi ío cuihna ñí-ndó! ¿Te nása ní cuu núu tnáhá nchòhó ndúcú-ndó nàcuáa cada-ndo càcu nihnu-ndo núu tnúndóho cahnu vihi ta cuyatni ñaha xii-ndo véxi-í?

8 Te chí cáda váha vitna cundecu-ndo cuèndá ducaⁿ cùtnuní sá ñí dáñá-ndó nchàa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo.

9 Te vá càchí-ndó sã ío càhnu cuu-ndo cuèndá sá cúu-ndó ñaní tnáhá ndí Àbrahám. Chi cuéi ndéé yúu te ndacu Yá Ndiöxí ndada-gá

ñáyiú te cuú-yu ñaní tnáhá ndïi Àbrahám.

¹⁰ Te caá chi ndècu túha-xi sá quèhndé-xi nchaa yutnu sá dúcáⁿ ñà túú càváha sávídí-xi-áⁿ, chi nchaa yutnu-áⁿ tèhndé-xi te cuánee-xi núú ñùhú càyú-xi. Te duha sãtnáhá-xi ndoho nchaa ñáyiú ñá túú quide váha-áⁿ chi nchaa ñáyiú ñá túú quide váha cuú-yu dàtná nchaa yutnu sá ñà túú càváha sávídí-xi.

¹¹ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã yùhú dácuañdute-í mee-ni ñáyiú ní dáñá nchaa ichi cuehé ichi duha. Dico nchicúⁿ tucu ingá téé véxi, te téé-áⁿ taxi-dé Espiritú Yã Ndiöxí cundecu ndihí-ndo. Te cuú-xi datná ñⁿ ñuhú, chi ndada ndoo ndada nine-xi iní-ndó. Te téé-áⁿ ïo-gá cúnúu-dé dácúúxí yùhú, chi yùhú cuú-í ñⁿ téé duuⁿ duuⁿ ñá túú tàú cuita nehe ni chàú-dé dico quide-í chiúⁿ-dé.

¹² Te téé-áⁿ sa véxi túha-dé sá cáda ñⁿ ñaha-dé xii-o dàtná quidé ñáyiú ndàda ndoo triú, chi ñáyiú-áⁿ sa nèhe túha-ná-yu yaxíⁿ-yu òré náñani cuendá ndada ndoó-yu. Te òré ndadá ndoó-yu triú-áⁿ te dàquee ñⁿ-yu mihi-xi, te tàxúha-yu mee-nã triú-áⁿ te sãhmí-yu mihi-xi-áⁿ. Te dàtná quidé-yu mihi triú-áⁿ ducaⁿ sãtnahá-xi cada ñaha téé-áⁿ xii nchaa ñáyiú ñá túú quide váha, chi daquihíⁿ ñáhá-dé xií-yu núú ñùhú núú càyú, te ñuhú-áⁿ ñà túú tnáhí ndàhvã — càchí-dé xãhaⁿ-dë xii-güedé.

Sãndute Jesús

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ Te Jèsús ní quee-gá distritú Galileá cuáháⁿ-gá yúte Jòrdán núú ndécú tè Juàá cuendá dácuañdute ñaha-dé xii-gá.

¹⁴ Te òré ní quexìo Jesús núú ndécú tè Juàá, te ñá cuiní-dé dácuañdute ñaha-dé xii-gá ní cuú, te ní xãhaⁿ-dë xii-gá:

—Yùhú tàú-í sá dácuañdute ñaha-n xii-í, te ñá díú dà yùhú dácuañdute ñaha-í xii-n —càchí-dé xãhaⁿ-dë xii-gá.

¹⁵ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-dé:

—Queheⁿ dañá, chi dacuitíⁱ xìni ñuhu-xi ducaⁿ cada-o nacuaá

cundáá-ó núú Yã Ndiöxí —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

Te tè Juàá-áⁿ ñí sáháⁿ uuⁿ-dé tnúhu ní xãhaⁿ Jèsús xii-dé.

¹⁶ Te ní dácuañdute-dé Jèsús. Te òré ní nene-gá xití ndute te ní xiní-gá nchí andíu, te ní quee Espiritú Yã Ndiöxí véxi cuuⁿ-xi ngúndecu ndihí ñaha-xi xii-gá, te dàtná cáá ñⁿ lómá cáá Espiritú-áⁿ véxi cuuⁿ-xi.

¹⁷ Te òré-áⁿ ñí tecú ní cáháⁿ Yã Ndiöxí ndéé andíu, te xãhaⁿ-gã xii Jèsús:

—Yòhó cuú-n Dëhe-í téé ío cuú iní-í te ío cùdí ñí ñáhá-í xii-n —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii Jèsús.

4

Sácuíhná quidé yica-xi cada Jesús sá ñà túú tàú-gá cada-gá ní cuú

(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

¹ Te Espiritú Yã Ndiöxí ndécá-xi Jèsús cuáháⁿ ñⁿ xití yucu cuendá yacáⁿ cundecu tnaa-gá, te yacáⁿ quexìo sácuíhná coto ndéé ñáhá-xi xii-gá te núú ndisa sá vã cáda-gã ñⁿ sá ñà túú tàú-gá cada-gá.

² Te Jèsús ñá ní xèxi-gá údico nduu údico niú, te ducaⁿ te dàtnúni ní xicáⁿ iní-gá caxi-gá.

³ Te sátá dúcáⁿ te ní quexìo sácuíhná quidé yica-xi cada Jesús ñⁿ sá ñà túú tàú-gá cada-gá, te xãhaⁿ-xi xii-gá:

—Te núú ndisa sá cuú-n Dëhe Yã Ndiöxí te cúñaha xii yúú-a na ndúu-xi paá —càchí-xi xãhaⁿ-xi xii-gá.

⁴ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-xi:

—Núú tütú Yã Ndiöxí càchí-xi: “Ñá díú mèe-ni paá candeca-xi iní ñáyiú ñuyíú, chi tnáhá nchaa tnúhu càháⁿ Yã Ndiöxí candeca-xi iní-yu”, duha càchí-xi núú tütú-gá —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-xi.

⁵ Te dàtnúni sácuíhná-ãⁿ ndécá ñaha-xi xii-gá cuáháⁿ ñuu Jerusálén, te yacáⁿ ní xãhaⁿ-xi xii-gá cuásaá-gá díquí véñúhu càhnu sá ïo cúnúu núú ñáyiú isràél,

⁶ te dàtnúni ní xãhaⁿ tùcu-xi xii-gá:

—Te núú ndisa cuú-n Dëhe Yã Ndiöxí te cuandëe ndava núú ñuhú cuendá quee ndáá-xi nãcuáa càháⁿ-xi núú

tùtú-gá núú càchí-xi: “Yá Ndiöxí tendaha-gã cue espíritú xínú cuèchi núú-gã quixi-xi cuèndá coto ñaha-xi xii-n, te núú ndáhá-xí càundodo-n cuendá sá vã dánicuèhé yúú sãhá-n”, duha càchí-xi núú tùtú-gá –càchí sácuíhná-ãⁿ xãháⁿ-xi xii Jesús.

⁷ Te Jèsús ní xãháⁿ-gã xii-xi:

–Te càchí tucu-xi núú tùtú Yã Ndiöxí: “Vã cání iní-n coto ndeé-n Dütú Ndiöxí Yaa cúú Ndiöxí-n cuèndá-ni sá cuíní-n sã dácãcu nihnu ñaha-gã xii-n ñⁿ sá sání iní-n càda-n”, duha càchí-xi núú tùtú-gá –càchí-gã xãháⁿ-gã xii-xi.

⁸ Te sácuíhná ndécá tucu-xi Jèsús cuáháⁿ ñⁿ núú tìndúú dùcúⁿ, te uuⁿni ní dánèhé núú ñáhá-xí xii-gã nchaandi túhú nacióⁿ cáá ñúyúú, ndihi nchaa sá vãha ló ñⁿ ñⁿ nacióⁿ-áⁿ.

⁹ Te ní xãháⁿ-xi xii-gã:

–Te núu yòhó ngüíñí xítí-n núú-í chiñuhu ñaha-n xii-í ñá, te taxi cuèndá-í nchaa sá ñí dánèhé ñáhà-í-a cuu cuèndá-n –càchí-xi xãháⁿ-xi xii-gã.

¹⁰ Te Jèsús ní xãháⁿ-gã xii-xi:

–Xocuñí yòhó sácuíhná núú ndécù-í-a, chi vá cúú càda-í nacuáa càchí-n, chi núú tùtú Yã Ndiöxí càchí-xi: “Chiñuhu-ndo Dütú Ndiöxí Yaa cúú Ndiöxí-ndó, te ñu-ni-gã cada-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-gã”, duha càchí-xi núú tùtú-gá –càchí-gã xãháⁿ-gã xii-xi.

¹¹ Te dătnùní sácuíhná ñí dáñá-xí Jèsús ní xica-xi cuáháⁿ-xi. Te sátá dúcáⁿ te ní quexìo cue espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiöxí ní xinu cuechi-xi núú Jèsús.

Distritú Galileá ní chisaha Jèsús chiúⁿ ní táhú Tátá-gã Dütú Ndiöxí cada-gã

(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

¹² Te òré ní níhí Jèsús tnúhu sá ñí ngava té Juáá té dăcuandute ñaha xii ñáyiu vecaá, te ní xica-gã cuáháⁿ-gã distritú Galileá.

¹³ Te ní ñà túú ní xíndecu-gã ñuú Nazàrét, chi ní yáha-gã cuáháⁿ-gã ndéé ñuú Capèrnaúm yacáⁿ ní xíndecu-gã, te ñuú-áⁿ cáá yatni yuhu

lagúná, te yatni xiáⁿ cáá ñúhu nani Zabulón, ndihi ñuhu nani Neftalí.

¹⁴ Te ducaⁿ ñí cuu chi ní quee ndáá-xi nacuáa ní chídó tnùní ndí Chàíá téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha núú tùtú-gá núú càchí-xi:

¹⁵ Ñuhu nani Zabulón, ndihi ñuhu nani Neftalí, ñuhu-áⁿ yíndèhu-xi distritú Galileá,

te xiáⁿ xíndecu cue ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél,

te càa-xi yatni yuhu lagúná te ndàa ingá xio yúte Jòrdán cúú-xí.

¹⁶ Te cue ñáyiu-áⁿ ndécü-yu ñⁿ núú néé chi ndécü-yu ichi cuèhé ichi duha,

te sáá nduu te cada iní-ndó sã ñáyiu-áⁿ queé-yu núú ñitó chi vá cundecu-gã-yu ichi cuèhé ichi duha.

Te ñu-ni ñáyiu-áⁿ cúu-yu ñáyiu ta xíta nihnu duuⁿ cuáháⁿ,

dico sáá nduu te vá cuíta nihnu-gã-yu.

Duha ní chídó tnùní ndí núú tùtú-gá.

¹⁷ Te dàvá-áⁿ ñí ngüíta Jèsús ní dánèhé-gã ñáyiu, te ní xãháⁿ-gã xií-yu:

–Chí dándixi túu iní sá ñà túú quide váha-ndo ndecu-ndo te dañá-ndo nchaa ichi cuehé ichi duha, chi sa ní cuyatni nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo –càchí-gã xãháⁿ-gã xií-yu.

Jèsús càháⁿ-gã cúmí tnàhá cue téé tní chácá

(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

¹⁸ Te Jèsús ñúhú-gã ichi cuáháⁿ-gã tá yãha-gã yuhu làgúná Galileá, te ní xiní-gã úú tnàhá cue téé xídáquë-güedé ñunu-güedé xítí ndute tní-güedé chácá, chi quiti tnàhí-áⁿ cúú chiúⁿ-güedé tní-güedé-di. Te ñⁿ-dé nání-dě Xímú, àdi Pelú chi úú ñu-dé, te ñaní-dé cúú ñngá téé ndihi-dé te téé-áⁿ nání-dě Ndríxí.

¹⁹ Te Jèsús ní xãháⁿ-gã xii-güedé:

–Chí dáñá chiúⁿ quide-ndo-áⁿ te quixi-ndo chitnahá ñáhá-ndó xii-í, te taxi-í ñngá núú chiúⁿ cada-ndo chi quíhíⁿ-ndó dăcaháⁿ-ndó ñáyiu cuèndá

tuha ñàhá-yu xii-í —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

²⁰ Te òré-ni-áⁿ ñí dáñá cuè téé-áⁿ ñunu-güedé, te ní tuha-güedé Jèsús.

²¹ Te ní xica tucu Jèsús cuáháⁿ-gá luha-gá, te ní xiní tucu-gá úú-gá tnàhá cue téé tñì chácá. Te ìⁿ téé-áⁿ nání-dě Jàcobó, te ñani-dé cúú ìngá téé ndìhi-dé te téé-áⁿ nání-dě Juáá, te ndì ndúú-güedé cúú-güedé déhe té Zebèdeú. Te xíxínucóo-güedé ndìhi tătá-güedé xití bàrcú xínatícu-güedé ñunu-güedé, te Jèsús ní cana ñaha-gă xii-güedé.

²² Te òré-ni-áⁿ ñí dándöo-güedé bàrcú-güedé, ndìhi tătá-güedé, te ní tuha ñaha-güedé xii-gá.

Jèsús dánèhé-gá cuèhé víhí ñáyi
(Lc. 6:17-19)

²³ Te Jèsús tá xica ndodo-gá nihíi distritú Galileá cuáháⁿ tá dānehé-gá ñáyi tñúhu váha tñúhu sá sánú ìchi ñaha xií-yu nācuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xií-yu. Te ndì tnahá ìⁿ ìⁿ ñuú sáa-gá te ducaⁿ cuānguihu-gá xití veñúhu dānehé-gá ñáyi tñúhu-áⁿ. Te ndì dííⁿ ndì dííⁿ núú cuèhé tnàhá ìⁿ ìⁿ ñáyi dīco nchaá-ní-yu ta quide tātna-gá cuáháⁿ.

²⁴ Te ndéé nchaá ñáyi yìndehu distritú Síríá ní níhí-yu tñúhu nchaá nācuáa quide Jèsús. Te ní queé-yu ñuú-yu te ndècá-yu nchaá ñáyi tnàhá ndì dííⁿ núú cuèhé cuáháⁿ núú ndécú Jèsús. Te cuèi ñáyi xiyíhí, ndìhi ñáyi ñá túú-gă cāndá nihnu, ndìhi ñáyi yìhi ñaha espíritú cūndìhi yucu ñávāha ndècá-yu cuáháⁿ núú-gă, te nchaá-yu ní quide tātna ñaha-gă xií-yu.

²⁵ Te ío vai ñáyi ní chinchícúⁿ ñáhá xii Jèsús, chi ní chinchícúⁿ ñáhá ñáyi distritú Galileá, ndìhi ñáyi nchaá ñuú xīndāa Dècāpólís, ndìhi ñáyi ñuú Jerusálén, ndìhi cue ñáyi nchaá ñuú yīndèhu distritú Jùdeá, ndìhi ñáyi xīndecu yatni yúte Jòrdán ndāa xio quene nchícanhii.

5

Jèsús núcöo-gá ìⁿ núú tìndúú dánèhé-gá ñáyi

¹ Te sātá ní xiní Jèsús sá cuèhé víhí ñáyi nchícúⁿ ñáhá xii-gá, te ní xica-gá cuásaa-gá ìⁿ núú tìndúú te xiáⁿ ñí ngóo-gá, te cue téé xica cuu ndìhi-gá ní nadúcúⁿ ndèé ñáhá-güedé xii-gá.

² Te ní ngüíta-gá dánèhé ñáhá-gă xii-güedé ndìhi cue ñáyi-áⁿ, te xăhaⁿ-gă:

Cuendá ñáyi ío váha táhú-xi
(Lc. 6:20-23)

³ —Váha táhú nchaá ñáyi cūtnuní iní-xi sá ío-gá cūmāñi-yu cudíu-yu núú Yá Ndiöxí, chi ñáyi-áⁿ nduu táhú-yu ndíhu ndaha ñaha-gá xií-yu.

⁴ Váha táhú nchaá ñáyi ndàhyú sá ndíhú iní-yu, chi Yá Ndiöxí cuāñaha-gă tñúhu ndee iní cundecu ndíhí-yu.

⁵ Váha táhú nchaá ñáyi ndàhú iní-xi, chi ñáyi-áⁿ nduu táhú-yu cundecú-yu ìⁿ xichi núú cuāñaha Yá Ndiöxí xií-yu.

⁶ Váha táhú nchaá ñáyi ío cūnì cada nchaá nācuáa cāháⁿ Yá Ndiöxí, chi ñáyi-áⁿ ío nduu vétú iní-yu.

⁷ Váha táhú nchaá ñáyi cūndahú iní tnàha ñáyi-xi, chi ñáyi-áⁿ dīu-ni ducaⁿ cāda ñaha Yá Ndiöxí xií-yu cundahú iní ñáhá-gă.

⁸ Váha táhú nchaá ñáyi ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi, chi cue ñáyi-áⁿ nduu táhú-yu cundecú-yu ndìhi Yá Ndiöxí.

⁹ Váha táhú nchaá ñáyi cāháⁿ dóho tnàha ñáyi-xi nācuáa cundecu ndìhi váha tnàhá-yu, chi cūtnuní sá ñáyi-áⁿ cuú-yu déhe Yá Ndiöxí.

¹⁰ Váha táhú nchaá ñáyi ío ndòho ndecu ñuyíú-a sá cuendá sá quidè-yu nācuáa cāháⁿ Yá Ndiöxí, chi ñáyi-áⁿ nduu táhú-yu ndíhu ndaha ñaha-gá xií-yu.

¹¹ Te cū-ndo ñáyi ío váha táhú-xi te núu na cūcuèhé ñáhá ñáyi, àdi cada úhú ñáhă-yu xii-ndo, àdi dācaā díquí ñáhă-yu nāndi cuèchi neñuú xii-ndo sá cuendá-í.

12 Te òré ducaⁿ na càda ñahá-yu xii-ndo te cudíí víhí-ní ìní-ndó cùndecu-ndo, chi ío váha càa sá ndécú àndi^u nduu táhú-ndó cùndecu ndi^{hi}-ndo nduu na saá-ndó yàcáⁿ cundecu-ndo, chi ñi^u-ni ducaⁿ ñí xóo cada ñaha cuè ñani tnáhã-yu xii cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ní xíndecu ndéé sanaha.

*Cuèndá ñíí ndi^{hi} cuèndá ñuhú
(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)*

13 "Te nchòhó cada ìní-ndó sá cúu-ndó dàtná ñíí cuèndá ñuyíu-a. Te ñíí chi nàndí^{hi}-xi dico núu na ndùu víxiⁿ-xi, te ñá túú-gã nándí^{hi}-xi chi dǎngoyo-ná-ó, te yãha ñáyiu xèihnú-yu. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchohó chi cùu-ndo datná ñíí vãha te núu na càda váha-ndo, te núu vá cáda váha-ndo te quee tíhú-ndó.

14 "Te nchòhó cada ìní-ndó sá cúu-ndó dàtná ñíí sá dáyehé ndécú ñuyíu-a, chi sànu ichi-ndo ñáyiu ichi váha. Te nchòhó xìní-ndó sá nũu ñíí ñúú cáá ñíí núú tìndúú te vá cúu cǎchí-ó sá nguivãha-xi.

15 Te ñá túú xìní-ó ñíí ñáyiu teñuhú-yu ñíí ìntèrná te chivãha-yu xití ñíí càjá, chi tàxi ndecú-yu núu ñíí cuèndá cutnùní núu nchãa ñáyiu ndècu vehe.

16 Te ducaⁿ càda nchohó cada váha-ndo dàtná quidé ñíí ñuhú dayèhe-xi núu ñáyiu, te ducaⁿ quini ñáyiu nãcuáa quide-ndo ndecu-ndo, te tnáhã-yu cachí-yu sá ño cãhnu cuu Dútú Ndiöxí Yaá cúu Tǎtá-ndó ndècu andi^u chi quini-yu sá quidé vãha-ndo ndècu-ndo.

Cuèndá tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés

17 "Te vá cáni ìní-ndó sá yǎhú véxi-í xocani-í tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, te ní vá cáni ìní-ndó sá véxi-í xocani-í tnúhu ní chídó tnùní cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, chi yúhú véxi-í sá cáda-í nãcuáa cáháⁿ nchaa tnúhu-áⁿ.

18 Te na cǎchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ío ndáá cáháⁿ-xi, chi dacuítí cùu nchaa nacuáa cáháⁿ-xi. Te yáchí-gá naa

andi^u ndi^{hi} ñuyíu dàcúúxí sǎ quèe cáva ñíí tnúhu-áⁿ.

19 Núu xǎãⁿ nchaa ñáyiu na cǎchí sá dává tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ñá túú xini ñuhú-xi chi ñá túú cùnũu-xi, te ñáyiu-áⁿ ñi^u-ni ducaⁿ dànehé-yu nchaa dava-gá tnàha ñáyíu-yu, te sá dúcáⁿ quidé-yu te vá cùnũu vihi-yu núu ndécú Yǎ Ndiöxí táxi tnùní-gá, chi cuú-yu dàtná ñíí ñáyiu nchicúⁿ cuíí-nǎ. Dico nchaa ñáyiu nchicúⁿ nihnu quide nchaa nacuáa cáháⁿ nchaa tnúhu-áⁿ, te ñi^u-ni ducaⁿ dànehé-yu nchaa dava-gá tnàha ñáyíu-yu, te ñáyiu-áⁿ ío cùnũu-yu núu ndécú Yǎ Ndiöxí táxi tnùní-gá.

20 Te na cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ ño xini ñuhú-xi cada-ndo nchaa nacuáa cáháⁿ Yǎ Ndiöxí, te vá cáda-ndó dàtná xǎquide cue tée dànehé ñáhã xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndi^{hi} dàtná xǎquide cue tée cùu fariséú, chi núu na càda-ndo datná xǎquide cue tée-áⁿ ñá, te vá ndúú táhú-ndó ndi^{hu} ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii-ndo.

*Jesús cáháⁿ-gá cuèndá ñáyiu cùdèéⁿ
(Lc. 12:57-59)*

21 "Te nchòhó sa xìní-ndó sǎ ncháá ñáyiu ní cuu ñani tnáhã-ndó ní xíndecu ndéé sanaha ñíí níhí-yu tnúhu sá vá cúu cãhni-yu tnàha ñáyíu-yu, chi núu ducaⁿ na cáda-yu te nacháhu-yu cuéchi-yu.

22 Dico vitna na cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ nũu ndédani càa-ndo na cudééⁿ-ndó nũu tnàha ñáyiu-ndo, te nacháhu-ndo sǎ dúcáⁿ quide-ndo, àdi núu na cǎcuèhé-ndó-yu te núu chítú nũu tàcá cundáá cuéchi-ndo te núu ducaⁿ na càda-ndo, àdi núu nà cúu-ndo tnàha ñáyiu-ndo ñíí tnúhu vée vihi, te cucuèchi vihi xii-ndo chi quíhíⁿ-ndó nũu ùhú núu ndàhú.

23 "Te xǎãⁿ nũu nchòhó òré ndécú ndi^{hi}-ndo ñíí sá cuìní-ndó cuãha-ndo Yǎ Ndiöxí nduu táhú-gã, te òré cuáhãⁿ-ndó cuãñaha-ndo xii-gá, te òré ní quexìo-ndo núu dúcáⁿ cuãñaha-ndo xii-gá sá ndúú táhú-gã, te ní ndacu ìní-ndó sǎ ndécú ñáyiu ñá

túú cùu váha iní ñáhá xii-ndo cuendá ìíⁿ sá ñí cumání núú tnáhá-ndó.

24 Te dàndóo-ndo sá dúcáⁿ nèhe-ndo cuáháⁿ nduu táhú Yá Ndiõxí, te díhna-gá quíhíⁿ-ndó nàcaháⁿ cáhnú iní tnáhá-ndó ndìhí ñáyiu ñá túú cùu váha iní ñáhá xii-ndo-áⁿ, te dàtnùní ducaⁿ te quíhíⁿ-ndó cuáha-ndo Yá Ndiõxí sá ndúú táhú-gă.

25 "Te núu ió ìíⁿ-ndo ñí sáháⁿ ñáyiu núú tée cùchiuⁿ ní sacáⁿ cuéchi-yu cuendá-ndó cuendá ìíⁿ sá ñí quide-ndo, te òré ní naníhí tnáhá-ndó ndìhí-yu cuáháⁿ-ndó núú tée cùchiuⁿ-áⁿ, te nacáháⁿ cáhnú iní tnáhá-ndó ndìhí-yu cuendá sá vă cuáha cuendá ñáhá-gă-yu xii-ndo núú tée cùchiuⁿ, chi núu ducaⁿ na cãdá-yu te tée cùchiuⁿ-áⁿ cuáha cuendá ñáhá-dě xii-ndo núú cué tée cùu poleciá, te cue tée-áⁿ chihi ñaha-güedě vecaá xii-ndo.

26 Te na cãchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá vă cãcu-ndo te núu na ngáva-ndo vecaá ndéé nacháhu-ndo nchaa sá tàú-ndó.

Cuendá cue ñáyiu ñá túú quide váha

27 "Te nchòhó sa xini-ndó nacuáa ndùu tnúhu ní cãháⁿ cue tée ní xindecu ndéé sanaha, te duha ní cachí-güedé: "Nchaa cue tée vá cúú cãháⁿ ndìhí-güedé ñadìhí te núu ñá díú ñadìhí-güedé cúú-yu, te diu-ni ducaⁿ tùcu nchaa cue ñáyiu dìhí vá cúú cãháⁿ ndìhí-yu tée te núu ñá díú yíí-yu cùu-güedé", duha ní cachi-güedé.

28 Dico yúhú cãchí tnúhu-í xii-ndo sá nděda-ni cãa cue tée na cundehe ìíⁿ ñadìhí te núu na cãni iní-güedé cundecu díí iní-güedé ndìhí-yu te cada iní-ndó sá dàtná sá sá ní cãháⁿ ndìhí ñaha-güedě xii-yu sá dúcáⁿ ñí sani iní-güedé.

29 "Te núu ìíⁿ xio tinùu-ndo quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá te tava-ndo, chi váha-gá sá ná cuíta te ñá díú ñihí ní ndúú yiquí cuñú-ndó quíhíⁿ-xi núú ùhú núú ndàhú.

30 Te núu ìíⁿ xio ndaha-ndo quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá te quehndé-ndó, chi váha-gá sá ná cuíta ìíⁿ xio ndaha-ndo te ñá díú sá ñihí

ní ndúú yiquí cuñú-ndó quíhíⁿ-xi núú ùhú núú ndàhú.

Jèsús cãháⁿ-gá cuendá cue ñáyiu dàña tnaha

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

31 "Te nchòhó sa naha tucu-ndo nacuaa ní cãháⁿ tucu cue tée ní xindecu ndéé sanaha, te duha ní cachí-güedé: "Te núu ìíⁿ tée na dàña tnaha-dé ndìhí ñadìhí-dé, te xini ñuhu-xi cadúha-dé ìíⁿ tutú cuañaha-dě núú cãháⁿ-xi sá ñí dáña ñaha-dé", duha ní cachí-güedé.

32 Dico yúhú cãchí tnúhu-í xii-ndo sá cúú dàña ìíⁿ tée ñadìhí-dé, te núu cùtnuní ndáá iní-dé sá cãháⁿ ndìhí-aⁿ ingá tée. Dico núu ñá túú dùcaⁿ quide-aⁿ te ñá túú ndùu váha-xi daña ñaha-dé. Te núu ñá túú dùcaⁿ quide ñadìhí-dé, te cada iní-ó sá méé-dě ní sanu ichi ñaha-dě xii-aⁿ cãháⁿ ndìhí-aⁿ ingá tée te núu na dàña ñaha-dé. Te tée na nàqueheⁿ ñaha xii ñaha ní dáña ñaha yíí-xi-áⁿ, te diu-ni ñá túú ní quide váha-dé sá dúcáⁿ ñí naqueheⁿ-dé ñaha-áⁿ.

Ñáyiu cãcunehe ñaha xii Yá Ndiõxí cuendá cutnùní iní tnaha ñáyiu-yu sá ndáá cada-yu ìíⁿ sá sání iní-yu cada-yu

33 "Te sa naha tucu-ndo nacuaa ní cãháⁿ tucu cue tée ní xindecu ndéé sanaha, chi cue tée-áⁿ ní cachí-güedé: "Te núu cãcunehe-ndo Yá Ndiõxí núú tnaha ñáyiu-ndo nacuáa cutnùní iní-yu sá ndáá cada-ndo ìíⁿ sá sání iní-ndó cãda-ndo, te cada-ndo", duha ní cãháⁿ dóho tnaha-güedé.

34 Dico yúhú cãchí tnúhu-í xii-ndo sá ñá túú nã cacunehe-ndo sá ndáá cada-ndo ìíⁿ sá sání iní-ndó cãda-ndo. Te ni vă cãcú nèhe-ndo andiu chi yacáⁿ cúú-xi núú núcõo Yá Ndiõxí táxí tnùní-gá.

35 Te ni vă cãcú nèhe-ndo ñuyíú-a, chi tnáhá ñuyíú-a ndècu-gá, te ni vă cãcú nèhe-ndo ñuú Jerusalén chi ñuú-áⁿ cúú cuendá-gá, te diu-gá cúú-gă Yaá ío cùnuu.

36 Te ni vă cãcú nèhe-ndo díquí-ndó chi naha-ndo sá ñí ìíⁿ idi díquí-ndó ñă ndácú-ndó ndàda cuixíⁿ-ndó àdi ndada tnuu-ndo.

37 Te váha-gá sá núu ñⁿ sá sání iní-ndó càda-ndo, te cachí-ni-ndo: “Cuu cada-ndí, àdi vá cúú càda-ndí”, cachí-ni-ndo. Chi nchaa dava-gá sá chídó-ndó càháⁿ-ndó òré ducaⁿ sání iní-ndó càda-ndo ñⁿ sá cáda-ndó cùu-xi sá dácàhu iní ñáhá yùcu ñávàha.

Cuèndá ñáyiu nàchinaa sá quidé ñàha tnaha ñáyiu-xi

(Lc. 6:29-30)

38 Te sa nàha tucu-ndo nacuáa ní cáháⁿ tucu cue téé ní xíndecu ndéé sanaha, chi cue téé-áⁿ ní cachí-güedé: “Ñáyiu na càda ñaha tnaha ñáyiu-xi ñⁿ sá ñà túú vâha, te nanchòcáva-yu nachinaá-yu sá ñi quide ñaha tnaha ñáyíu-yu”, duha ní cachí-güedé.

39 Dico yúhú càchí tnúhu-í xii-ndo sá ñà túú ñà cada-ndo nchàa cue ñáyiu cuihna iní-xi te núu quide ñahá-yu ñⁿ sá ñà túú vâha xii-ndo. Te núu ní canihá-yu ñⁿ xito te cuíni tucú-yu canihá-yu ingá xito te dañà-ndo na canihá-yu.

40 Àdi ní sacáⁿ cuéchi-yu núu cuè téé cùchiuⁿ cuendá-ndó, te cuíni-yu quendeé-yu dúhnú-ndó te dañà-ndo na canehé-yu quíhíⁿ, te tnàhá-ni dóó ndíxí ndòdo-ndo dañà-ndo na canehé-yu quíhíⁿ.

41 Te núu quide yicá-yu caca-ndo dàtná úú kilómetrú cuido-ndo ndàchiúⁿ-yu ña, te chido-ndo úú-gá tucu kilómetrú cuido-ndo ndàchiúⁿ-yu.

42 Te núu ió ñⁿ sá xìcáⁿ-yu núu-ndó te cuáñaha-ndo, àdi ió ñⁿ sá sánúu-yu núu-ndó te cuáñaha nùu-ndo.

Cuu iní-ó nchàa ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xii-o

(Lc. 6:27-28, 32-36)

43 Te sa nàha tucu-ndo nacuáa ní cachí tucu cue téé ní xíndecu ndéé sanaha, chi cue téé-áⁿ ní cachí-güedé: “Cuu iní-ndó cuè ñáyiu ndècu ndihí váha-ndo, te cuu úhú iní-ndó cuè ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xii-ndo”, duha ní cachí-güedé.

44 Dico yúhú càchí tnúhu-í xii-ndo sá cúú iní-ndó cuè ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xii-ndo, te cáháⁿ váha-ndo cuèndá cue ñáyiu càháⁿ úhú ñáhá

xii-ndo, te cada-ndo sá vâha sá cúú-xi cuè ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xii-ndo, te cáháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiöxí cuèndá cue ñáyiu xícuèhé ñáhá xii-ndo, ndihí cuèndá cue ñáyiu quide úhú ñáhá xii-ndo.

45 Te núu na càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-í-a, te ducaⁿ te cutnùni sá cúú-ndó dèhe Tátá-ndó Dútú Ndiöxí Yáa ndécú àndiu. Te diu-gá cúú-gá Yáa quidé quène nchíanchii, te diu-ni-gá cúú-gá Yáa dácùuⁿ dáú ñuyíu-a, te ducaⁿ quide-gá cuèndá cuu-xi sá vâha sá cúú-xi cuè ñáyiu quide váha, ndihí sá cúú-xi cuè ñáyiu ñà túú quide váha.

46 Te núu nchòhó ná cúú iní-ndó mèe-ni ñáyiu na cùu iní ñáhá xii-ndo, te vá càchí-ndó sá Yá Ndiöxí taxi-gá sá ndúú tãhú-ndó sá dúcáⁿ quide-ndo, chi cuèi cue téé cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii cue ñáyiu cuèndá impuèstú ducaⁿ xíquide-güedé.

47 Te núu mee-ni ñáyiu ndècu ndihí váha-ndo ïo váha cáháⁿ ndihí-ndó-yu, te vá càchí-ndó sá ïo váha quide-ndo sá dúcáⁿ quide-ndo, chi cuèi ndéé nchaa ñáyiu ñà túú xini dana cuèndá Yá Ndiöxí ducaⁿ xíquide-yu.

48 Te duha ndùu tnúhu càháⁿ-í cuèndá sá nchòhó cada ndáá-ndó cùndecu-ndo datná quidé ndáá méé Tátá-ndó Dútú Ndiöxí Yáa ndécú àndiu —duha ní dánèhé ñáhá Jèsús xii cue téé xica cuu ndihí-gá ndihí nchaa ñáyiu.

6

Jèsús dánèhé-gá ñáyiu nàcuáa cadá-yu sá vâha

1 Te Jèsús ndécú-ni-gá dánèhé-gá cue téé xica cuu ndihí-gá ndihí nchaa ñáyiu, te xãhaⁿ-gã:

—Te òré quidé-ndó sá vâha te vá cáda-ndó núú ñáyiu cuèndá-ni sá cuíni-ndó cãháⁿ váha-yu cuèndá-ndó, chi núu núú ñáyiu ducaⁿ na càda-ndo te Dútú Ndiöxí Yáa cúú Tátá-ndó vá táxi-gã sá ndúú tãhú-ndó.

2 Te xiãⁿ núu nchòhó òré chindèe-ndo ñáyiu ndàhú, te vá cñaha-ndo xii cue ñáyiu sá chindèe-ndo cue ñáyiu ndàhú-áⁿ dàtná xíquide cue ñáyiu dândahú méé-xi sá quidé

ndää te ñá ndää sá quidé ndää-yu, chi ñáyiú-áⁿ ducaⁿ xíquidé-yu òré sàháⁿ-yu veñúhu, chi dàtecú tnúhu-yu nchaa ñáyiú òré ducaⁿ chindeé-yu ñáyiú ndàhú. Te ñáyiú-áⁿ ducaⁿ quidé-yu xáhãⁿ-yu xii cue ñáyiú sá chindèé-yu cue ñáyiú ndàhú-áⁿ nchaa núú xicá cùú-yu, te ducaⁿ xíquidé-yu cuèndá cuíní-yu cáháⁿ váha ñáyiú cuèndá-yu. Te yúhú na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ñà túú nã nduu táhú ñáyiú-áⁿ núú Yã Ndiõxí sá dúcáⁿ quidé-yu chi mee-ni núú tnàha ñáyiú-yu cùú-yu.

³ Te nchòhó òré chindèe-ndo ñáyiú ndàhú, te cuèi ñáyiú ío-gá váha ndècu ndihi-ndo dico vá cũñaha-ndo sã dúcáⁿ chindee-ndo cue ñáyiú ndàhú-áⁿ, te ni cuè dava-gá ñáyiú vá cũñaha-ndo.

⁴ Chi váha-gá sá ìní méé-ní-ndó ná cùhuⁿ sá dúcáⁿ chindee-ndo cue ñáyiú ndàhú-áⁿ. Te núú ducaⁿ na càda-ndo ña, te Dútú Ndiõxí Yaá cúú Tãtã-ndó tàxi-gá sá ndúú táhú-ndó chi ñáyiú-áⁿ mee-gã ndéhé-gã nãcuáa quide-ndo ndecu-ndo.

Jèsús dánhé-gá ñáyiú nãcuáa cáháⁿ ndihi-yu Yã Ndiõxí (Lc. 11:2-4)

⁵ Te nchòhó òré cáháⁿ ndihi-ndo Yã Ndiõxí, te vá cádá-ndó dàtná xíquide cue ñáyiú dándahú méé-xí càchí sá quidé ndää te ñá ndää sá quidé ndää-yu, chi ñáyiú-áⁿ tnàhá ìní-yu cunutñí-yu cáháⁿ ndihi-yu Yã Ndiõxí òré yíhí-yu veñúhu. Te ñáyiú-áⁿ ducaⁿ xíquidé-yu nchaa núú xicá cùú-yu, te ducaⁿ quidé-yu cuèndá sá cuíní-yu quíní ñáyiú nãcuáa xíquidé-yu. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ñà túú nã nduu táhú ñáyiú-áⁿ núú Yã Ndiõxí sá dúcáⁿ quidé-yu chi mee-ni núú tnàha ñáyiú-yu cùú-yu.

⁶ Te nchòhó òré cuíní-ndó cáháⁿ ndihi-ndo Yã Ndiõxí, te ndíhu ndedí nihnu-ndo xití vehe-ndo, chi ñáyiú-áⁿ dúú Tãtã-ndó te ndècu ndihi ñaha-gá xii-ndo, te ñáyiú-áⁿ mee-gã ndéhé ñaha-gá xii-ndo nãcuáa quide-ndo, te núú ducaⁿ na càda-ndo te taxi-gá sá ndúú táhú-ndó.

⁷ Te òré cáháⁿ ndihi-ndo Yã Ndiõxí te vá súúni cuèndá-ni dàcaá-ndó tnúhu cáháⁿ ndihi-ndo-gã dàtná xíquide cue ñáyiú ñá túú xini tnúhu-gá, chi ñáyiú-áⁿ sání ìní-yu sá tédõho ñaha vihi-gá Yã Ndiõxí xii-yu sá dúcáⁿ súúni dàcaá-yu tnúhu cáháⁿ ndihi ñaha-yu xii-gá dico ñaha.

⁸ Dico nchòhó, vá cádá-ndó dàtná xíquide cue ñáyiú-áⁿ, chi mee Tãtã-ndó Dútú Ndiõxí sa ñaha-gá ná cúú nchaa sá xini ñuhu-ndo cuèi òré vátá cacáⁿ-gã-ndó núú-gã.

⁹ Te duha cáháⁿ-ndó òré cáháⁿ ndihi-ndo Yã Ndiõxí:

Yòhó Tãtã-ndí Dútú Ndiõxí Yaá ndécú àndíu,

nchaa ñáyiú na cáháⁿ-yu sá cúú-n Yàá ío yíñúhu.

¹⁰ Te xicáⁿ táhú-ndí núú-n sã ná sàá nduu ndíhu ndàhá-n-yu.

Te cada-n dàtná càchí ìní-n ñùyíú-a dàtná quidé-n àndíu.

¹¹ Te xicáⁿ táhú-ndí núú-n sã táxi-n sã cóhó-ndí sá cáxi-ndí ñá nduu ñá nduu.

¹² Te cada càhnu ìní-n nchaa yicá cuèchi-ndí, chi tnàhá nchúhú quidé càhnu ìní-ndí nchaa sá quidé ñaha tnaha ñáyiú-ndí.

¹³ Te vá dáñá-n dàcaháⁿ ñaha yùcu ñávãha xii-ndí cada-ndí sã ñà túú vãha, chi coto ñaha-n xii-ndí cuèndá sã vã dúcáⁿ càda ñaha-xi.

Te ñáyiú-áⁿ cùú-n Yãá ío cùnnu nchaa nduu nchaa quíú, te ío càhnu cuu-n, te ñáyiú-áⁿ ni-n quíndaha ñaha-n xii-ndí ni caa ni quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu.

Duha dánhé ñaha-í xii-ndo cáháⁿ ndihi-ndo Yã Ndiõxí.

¹⁴ Te núú nchòhó quidé càhnu ìní-ndó nchaa sá quidé ñaha tnaha ñáyiú-ndo, te ducaⁿ te Tãtã-ndó Dútú Ndiõxí Yaá ndécú àndíu cada càhnu ìní-gã nchaa sã ñà túú váha quide-ndo tucu.

¹⁵ Dico núú nchòhó vá cádá càhnu ìní-ndó nchaa sá quidé ñaha tnaha ñáyiú-ndo ña, te ni Dútú Ndiõxí Yaá cúú Tãtã-ndó vã cádá càhnu ìní-gã nchaa sá quidé-ndó tucu.

*Cuendá ñáyiú ñá túú tnàhí ná xéxí
ãma càháⁿ ndihí-yu Yá Ndiõxí*

16 "Te nchòhó, nduu ñà túú tnàhí ná xéxí-ndó càháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiõxí, te vá cùndiyí-ndó dàtná xĩquide nchaa ñáyiú dándahú méé-xí càchí sá quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-yu, chi ñáyiú-áⁿ ducaⁿ xĩquidé-yu cuendá sá cuíní-yu cutnùní iní ñáyiú sá ñà túú tnàhí ná xéxí-yu càháⁿ ndihí-yu Yá Ndiõxí. Te yúhú càchí tnúhu-í xii-ndo sá sà dúcáⁿ quidé-yu te ñá túú nã chindee ñàha-xi xii-yu cuendá nihí-yu ìⁿ sá ndúú tãhú-yu núú Yá Ndiõxí.

17 Dico nchòhó, nduu dùcaⁿ quide-ndo ñá túú tnàhí ná xéxí-ndó càháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiõxí, te váha váha naquete-ndo núú-ndó, te váha váha chihi-ndo cùcá

18 cuendá sá vã cùtnùní iní ñáyiú sá ñà túú nã xéxí-ndó nduu ducaⁿ càháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiõxí. Te Dútú Ndiõxí Yaá cúú Tãtá-ndó ndècu ndihí-ndo ñu-ni mee-gã ndéhe-gã nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo, te ñu-gã taxi-gã sá ndúú tãhú-ndó.

*Cuendá nchaa sá váha nduu táhú-ó
(Lc. 12:33-34)*

19 "Te vá caní iní-ndó cùu-ndo ñáyiú cuica nãndi sá cùndècu ndihí-ndo ñuyiú-a chi vá cùdii-xi, chi dava quee tíquidi, te dava caxi cudi ñùhu, àdi quíhu ñadúhú vehe-ndo te duhu-güedè.

20 Te váha-gã chí ndúcú nàcuáa cada-ndo cuendá ducaⁿ ngündecu sá ndúú tãhú-ndó àndiu, te xiãⁿ cudii-xi cundecu ndihí-ndo ñi caa ñi quíhíⁿ, chi yàcáⁿ vá queé-gã tíquidi, te ñi vã cáxí-gã cudi ñùhu, te ñi vã quíní-gã-ndó ñadúhú duhu-güedè ndachiiⁿ-ndo.

21 Te núú cùu-ndo ñáyiú cuica ndècu ñuyiú-a, te ñu-ni nchaa sá ndécú ndihí-ndo ñuyiú-a ñùhu iní-ndó. Àdi cuu-ndo ñáyiú quide nacuáa ngündecu sá ndúú tãhú-ndó àndiu, te ñu-ni sá ndúú tãhú-ndó ndècu àndiu-áⁿ ñùhú iní-ndó.

*Núú-ó cùu-xi datná ìⁿ ñuhú
(Lc. 11:34-36)*

22 "Te cada iní-ndó sã núú-ndó cùu-xi datná ìⁿ ñuhú. Te núú núú-ndó càváha te cùtnùní iní-ndó nã cúú sã ndécú núú-ndó.

23 Dico núú cùhú núú-ndó ñà túú cùtnùní cundehe-ndo ña, te ñá túú cùtnùní iní-ndó nã cúú sã ndécú núú-ndó. Te sá dúcáⁿ cùhú núú-ndó te cada iní-ndó sã ndécú-ndó dàtná ìⁿ núú néé. Te duha nduu tnúhu càháⁿ-í chi núú sàni váha iní-ndó cuendá Yá Ndiõxí ñá, te cùu vii cuu váha iní-ndó ndècu-ndo. Áⁿ te núú ñá túú sàni váha iní-ndó cuendá-gã ñá, te ñá túú tnàhí cùu váha iní-ndó ndècu-ndo. Te sá dúcáⁿ ñà túú sàni váha iní-ndó cuendá-gã te cada iní-ndó sã ndécú-ndó dàtná ìⁿ núú néé.

*Vá ndácú ìⁿ téé cunu cuechi-dè núú
ùú pãtróóⁿ
(Lc. 16:13)*

24 "Te ñi ìⁿ téé xĩnu cuechi vá ndácú-dè cunu cuechi-dè núú ùú pãtróóⁿ, chi téé-áⁿ cuu váha iní-dé núú ìⁿ pãtróóⁿ-dè te tnii-dé nchaa tnúhu càháⁿ pãtróóⁿ téé cùu váha iní-dé núú-xi-áⁿ. Te núú ñngá tucu pãtróóⁿ-dè vá cúú váha iní-dé, te ñi vã tnii-dè tnúhu càháⁿ ñngá téé-áⁿ. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchahó chi vá ndácú-ndó cunu cuechi-ndo núú Yá Ndiõxí te cuhuⁿ iní-ndó nchaa sá ño ñuyiú-a.

*Yá Ndiõxí xitó-gã nchaa ñáyiú cùu
déhe-gã
(Lc. 12:22-31)*

25 "Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã vã ño caní iní-ndó núú nása nihí-ndó sã cóhó sã cáxí-ndó, te ñi vã ño caní iní-ndó núú nása nihí-ndó dõó cuihnu-ndo, chi cùnuu-gã méé-ndó dàcúxí sã nchító-ndó, te ducaⁿ cùnuu-gã yiqui cùnú-ndó dàcúxí dõó sácuihnu-ndo.

26 Te chí cadá cuendá sá ncháá quiti ndava ñá túú tnàhí ná xitú-güedi, te ñi ñà túú ndèé cuáháⁿ-güedi nàtahu-güedi, te ñi ñà túú nã nãtãxúha-güedi, te ñi ñà túú ndèé cáá yàcá-güedi, chi mee Tãtá-ó Dútú Ndiõxí Yaá ndécú àndiu xito ñaha-gã xii-güedi nihí-güedi sá xéxí-güedi. Te núú cue quiti-áⁿ ducaⁿ xito ñaha-gã

xii-güedi, jte uuⁿ-gá xító ñàha-gá xii nchòhó, chi nchòhó ío-gá cúnùu-ndo dacúxí cuè quiti-áⁿ!

27 Te cuèi nándi sá sání vîhi iní-ndó ndècu-ndo, dico ñá ndácú-ndó càda-ndo nacuáa cuehnu-ndo cuèdicó ìⁿ yiqui-gă.

28 Te vá ìo cani iní-ndó nûu nása níhí-ndó dõo cuihnu-ndo. Te chí cáda cuendá nacuáa sàhnu nchaa itá ío yucu, chi nchaa itá-áⁿ ñà túú quide chiuⁿ-xi, te ni ñà túú quèheⁿ-xi idi.

29 Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã ndîi Salòmón cuèi ío vii ní xínduu dóo ñi xóo cuihnu ndîi, dico ñá túú nûtnahá-xi nacuáa càa nchaa itá, chí ío-gá vii càa nchaa itá.

30 Te nchaa itá ío yucu tnaa-ni cùdí-xi, te yìchí-xi te sàhmi ñáyiu. Te cuèi ducaⁿ dico mee Yã Ndiõxí quidé-gă ío vii sácúnduu-xi. Te núu nchaa itá-áⁿ ducaⁿ quide-gă xító-gă sácúnduu vii-xi, te xíãⁿ cùtnùní sá ío-gá coto ñaha-gă xii-ndo, dicó-ni sá ñà túú sàndáá vâha iní-ndó-gă.

31 Te xíãⁿ nûu ñà túú xìni ñuhu vîhi-xi cani iní-ndó nûu nása níhí-ndó sã cóhó sã cáxí-ndó, àdi nása níhí-ndó dõo cuihnu-ndo.

32 Chi nchaa ñáyiu ñà túú xìní nacuáa càháⁿ tnúhu Yã Ndiõxí mee-ni nchaa xíãⁿ ñúhú iní-yu. Dico nchòhó chí mee Tãtã-ndó Dütú Ndiõxí sa ñaha-gá ná cúú sã xìní ñuhu-ndo.

33 Te xíãⁿ nûu ío xìni ñuhu-xi sá cúhúⁿ iní-ndó sã Yã Ndiõxí yíndàha ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ càda-ndo nchaa nacuáa cùní-gá, te ducaⁿ te taxi-gá nchaa sá xìní ñuhu-ndo.

34 Núu xíãⁿ vá ìo cani iní-ndó nása cundecu-ndo ndùu tneé, chí cani iní-ndó nacuáa càda-ndo cundecu-ndo vitna, chí nduu tnèé-áⁿ te òré-ñà te cutnùní nûu nása càda-ndo cundecu-ndo. Chi nchòhó sa ñaha-ndo sá ío títí níúú sã quidé-xí ìⁿ nduu ìⁿ nduu —duha ní dánèhé ñáhá Jèsús xii cue téé xica cuu ndîhi-gá ndîhi nchaa ñáyiu.

7

Vá càháⁿ cuèhé-ó cuendá tnàha ñáyiu-o

(Lc. 6:37-38, 41-42)

1 Te Jèsús ndècuu-ni-gá dánèhé-gá cue téé xica cuu ndîhi-gá ndîhi nchaa ñáyiu, te xãhaⁿ-gă:

—Vá càháⁿ cuèhé-ndó cuendá tnàha ñáyiu-ndo, te ducaⁿ te Yã Ndiõxí ñà túú ñà tnúhu cúñaha-gă xii-ndo.

2 Chi núu na càháⁿ cuèhé-ndó cuendá tnàha ñáyiu-ndo, te Yã Ndiõxí ío ìⁿ sá cáda ñaha-gá xii-ndo. Te núu nchòhó ná càháⁿ cuèhé vîhí-ndó cuendá tnàha ñáyiu-ndo te Yã Ndiõxí ío-gá dandòho ñaha-gá xii-ndo.

3 ¿Te ná cuendá ndéhé-ndó ìⁿ sá ñà túú vâha quide tnaha ñáyiu-ndo te mee-ndo vîhi-gá quidé-ndó-í? Te sá dúcáⁿ quide-ndo te cada iní-ndó sã ndéhé-ndó dàtná ìⁿ mihi líhli ñuhu núú tnàha ñáyiu-ndo te mee-ndo ñuhu ìⁿ mihi cahnu-gá núú-ndó te ñà túú quide cuendá-ndó.

4 Te núu na nacanu ichi-ndo tnaha ñáyiu-ndo cuendá sá ñà túú quide vâha-yu ndècú-yu, te mee-ndo vîhi-gá quidé-ndó ñà, te cada iní-ndó sã xãhaⁿ-ndo xì tnaha ñáyiu-ndo sã nátava-ndo mihi líhli ñuhu núú-yu sá dúcáⁿ quide-ndo, te mihi càhnu ñuhu núú méé-ndó ñà túú quide cuendá-ndó.

5 Te sá dúcáⁿ quide-ndo te ío dandahú-ndó mèe-ndo sá quidé ndáá-ndó te ñà ndáá sá quidé ndáá-ndó, te xìni ñuhu-xi díhna-gá dañà-ndo nchaa sá ñà túú vâha quide-ndo, te dàtnùní ducaⁿ te cuu nacanu ichi-ndo tnàha ñáyiu-ndo cuendá nchaa sá ñà túú vâha quidé-yu.

6 Te nchaa ñáyiu ío sàá iní-xi, te vá cáda yìca-ndó-yu cundedòho-yu tnúhu Yã Ndiõxí, chí núu na càda yìca-ndó-yu te ngóo-yu cuu úhú iní ñáhã-yu xii-ndo. Te ñáyiu-áⁿ cúú-yu dàtná iná chí quiti-áⁿ nûu na cuãñaha-o ìⁿ sá cuãñaha-o, te núu ñà túú cùtnuní iní-dí ná cúú xíãⁿ te tnî ñaha-dí xì-o. Te cùu tucú-yu dàtná cùchí chí quiti-áⁿ nûu na chùcu-o núú-dí yúú vâha sá ío vii càa nani pérlá, te dicó-ni cùnu sáhã-dí chí ñà túú cùtnuní iní-dí sá cúú-xí yúú vâha.

Cácáⁿ-ó núú Yã Ndiõxí nûu ná

cuini-ó

(Lc. 11:9-13; 6:31)

7 Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sã cãcãⁿ-ndó nũú Yã Ndiõxí te núu ná cuini-ndó te taxi-gá, te vá dáñá ndeé-ndó cãcãⁿ-ndó nũú-gã núu ná cuini-ndó te ducaⁿ te níhí-ndó. Te cada iní-ndó sã ní quexio-ndo vehe ìⁿ tnaha ñáyiu-ndo te ní cáháⁿ-ndó, te ñáyiu-áⁿ ní tedóho ñahá-yu xii-ndo te ní nacaáⁿ-yu yuyèhe. Te ducaⁿ càda iní-ndó chí Yã Ndiõxí tedóho ñaha-gã xii-ndo, te taxi-gá sã ná cãcãⁿ-ndó nũú-gã.

8 Chi nchaa ñáyiu ducaⁿ xĩquide, te Yã Ndiõxí tédóho ñaha-gã xii-yu te nihí-yu sã cuini-yu. Te ñu-ni ducaⁿ tucu nchaa ñáyiu na cãcãⁿ núú-gã ìⁿ sã cuini-yu, chí sãñaha-gã sã xicãⁿ-yu núú-gã. Te ñu-ni ducaⁿ tucu nchaa ñáyiu ñá túú dàña ndeé xicãⁿ núú Yã Ndiõxí sã cuini-yu chí nihí-yu.

9 Te nchòhó cue téé cùu tátá, ñá túú cùndee iní-ndó cuãñaha-ndo xii cue déhe-ndo ìⁿ yúú caxi-güexi òré xicãⁿ-güexi ìⁿ pãá núú-ndó cãxi-güexi.

10 Te ní ñá túú cùndee iní-ndó cuãñaha-ndo ìⁿ cóó caxi-güexi òré xicãⁿ-güexi ìⁿ chácá núú-ndó cãxi-güexi.

11 Te nchòhó cuèi ndeé dau-na sàá iní-ndó dico sãha-ndo cuè déhe-ndo sã vãha xèxi-güexi òré ná cúú sã xicãⁿ-güexi núú-ndó cãxi-güexi. Te núu nchòhó ducaⁿ quide-ndo, jte uuⁿ-gá ducaⁿ quide Tátá-ndó Dütú Ndiõxí Yaá ndécú àndiú, chí taxi-gá sã vãha sã cúú-xí-ndó te núu na cãcãⁿ-ndó nũú-gã!

12 Te nchaa sã vãha cuini-ndó càda tnaha ñáyiu-ndo, te cada-ndo tnàhá-ndó ndihí-yu, chí ducaⁿ sãnu ichi ñaha tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, te ñu-ni ducaⁿ sãnu ichi ñaha tucu nchaa tnúhu ní chídó tnùní cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yã Ndiõxí ndeé sanaha.

Yuyèhe cuiñi

(Lc. 13:24)

13-14 Te xini ñuhu-xi nducu-ndo nacuaá cada-ndo tnì-ndo ichi Yã Ndiõxí. Te ichi-gá-áⁿ cúú-xí dàtná ìⁿ ichi cuiñi, àdi datná ìⁿ yuyèhe

cuiñi. Te duha cãháⁿ-í chí ío úhú xínu iní-ndó tnì-ndo ichi Yã Ndiõxí, te sacú-ni nchòhó cue ñáyiu ndècu ñuyíú-a tnì-ndo ìchi-gá. Te nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha ta xíta nihnú-yu cuáháⁿ. Te ichi ndècú-yu-áⁿ cada iní-ndó sã cúú-xí ìⁿ ichi cahnu ichi quehéⁿ, àdi ìⁿ yuyèhe quehéⁿ. Te duha cãháⁿ-í chí ío vãi ñáyiu ndècú-yu ichi-áⁿ.

Ndi ñíⁿ núú yutnu xini-ó nã yutnu cùu-xi cuendá sã sãvidí-xi
(Lc. 6:43-44)

15 Te cächí tnúhu-í xii-ndo sã ío quíhi iní-ndó cùndecu-ndo cuendá sã vã dándahú ñáhá cuè téé cächí sã cãháⁿ tnúhu Yã Ndiõxí te ñá ndàá sã cãháⁿ-güedé tnúhu-gá. Chí cue téé-áⁿ sãnuu sã quidé-güedé dàtná quidé mbéé quiti ío váha iní-xi, dico ñá ndàá chí ñá túú ñuhu váha iní-güedé, chí quide-güedé dàtná quidé quiti dééⁿ quiti nani yíhí.

16 Te òré quexio-güedé núú ndécú-ndó te cada cuendá-ndó nãcuáa quide-güedé cuendá ducaⁿ cùtnuní iní-ndó nã ñáyiu cùu-güedé. Te nchòhó xini-ndó sã ñá túú cùuⁿ ndéhe yoho yãha stilé tnu ñu, te ní ñá túú xini-ndó cùuⁿ ngúxí ìⁿ tnu ñu.

17-18 Te xini tucu-ndo sã ncháá yutnu váha cùuⁿ sãvidí váha, te nchaa yutnu váha-áⁿ ñá túú cùuⁿ sãvidí sã ñá túú vãha. Te nchaa yutnu sã ñá túú vãha ñá túú cùuⁿ sãvidí váha, chí mee-ni sãvidí sã ñá túú vãha cùuⁿ.

19 Te nchaa yutnu sã ñá túú cùuⁿ sãvidí váha xèhndé-güedé, te cuánguee-xi núú ñuhú càyú-xi. Te ducaⁿ sãtnahá-xi yãha nchaa cue téé dándahú ñáhá cächí sã cãháⁿ tnúhu Yã Ndiõxí te ñá ndàá sã cãháⁿ-güedé tnúhu-gá, chí quíhíⁿ-güedé núú ñuhú núú càyú.

20 Te nchòhó cùtnuní iní-ndó nã ñáyiu cùu cue téé-áⁿ cuendá nchaa sã quidé-güedé.

Ñá ncháá ñáyiu ngúndecú-yu núú ndécú Yã Ndiõxí táxi tnùní-gá
(Lc. 13:25-27)

21 Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sã ío vãi ñáyiu cachí-yu sã yúhú

cúu-í Xítóhó-yu, dico ñá ncháá-yu nduu táhũ-yu cundecú-yu núú ndécú Tātá-í Dútú Ndiõxí táxí tnùní-gá, chí mee-ni nchàa ñáyiú na càda nchaa nacuáa càháⁿ-gá ñáyiú-áⁿ nduu táhũ-yu cundecú-yu núú ndécú-gá táxí tnùní-gá.

22 Te na sàá nduu càda ndáá Yă Ndiõxí cuéchi nchaa ñáyiú, te vâi-yu cúñàhá-yu xii-í: “Yòhó Xítóhó Jesu-crístú nchúhú cúú-ndĭ ñáyiú ní cáháⁿ tnúhu-n nâcuáa ní cachí-n, te diu-ni-n nĭ cacunehe-ndĭ te ní sándáá iní ñáhá nchàa espíritú cundĭhi yucu ñávâha xii-ndĭ ní quee-xi yiqui cùñú ñáyiú, te diu-ni yòhó ní chindee ñàha-n xii-ndĭ ní ndacu-ndĭ ní quide-ndĭ tĭtnĭ núú sã vã yõo tnàhĭ ndàcu cada”, duha cúñàhá-yu xii-í dàvã-áⁿ.

23 Dico yúhú cúñaha-ĭ xii-yu: “Ñá túú tnàhĭ xini ñáhã-í xii nchòhó nũu ndéé ñáyiú cùu-ndo, te chí xócuĩñĭ nchaa nchòhó ñáyiú quide nchaa sã cuéhé sã dúhá nũú ndécú-í-a”, duha cúñaha-ĭ xii-yu.

Hⁿ vehe ndècu cimientú-xi ndĭhi ĩⁿ vehe ñá túú cimientú-xi
(Mr. 1:22; Lc. 6:47-49)

24 Te nchaa ñáyiú sàcúndedóho tnúhu càháⁿ-í te núu na tnĭ-yu, te ñáyiú-áⁿ cúũ-yu dàtná ĩⁿ téé ío váha cùtnunĭ iní-xi. Chí téé-áⁿ nĭ dácáá-dĕ ĩⁿ vehe, dico díhna-gá ní xete-dé ndéé ní tnahá-dé yúú cáxĭⁿ te dàtnunĭ ní tava-dé cimientú-xi.

25 Te òré ní cuuⁿ dáú te ní ndee ndute ñuhu, te ní dándáá-xĭ ndéé núú cáá vèhe-áⁿ, dico ñá túú ní ndàcu-xi cuido-xi. Te ní quene tucu táchĭ nĭhi dico ñá túú ní ndàcu-xi cuido-xi vehe-áⁿ, te ducaⁿ chí téé ní dácáá vèhe-áⁿ nĭ tava-dé cimientú-xi núú yúú cáxĭⁿ. Duha sãtnahá-xi cùu nchaa ñáyiú tnĭ tnúhu càháⁿ-í.

26 Dico nchaa ñáyiú sàcúndedóho tnúhu càháⁿ-í te ñá túú cuinĭ-yu tnĭ-yu, ñáyiú-áⁿ cúũ-yu dàtná ĩⁿ téé ñá túú tnàhĭ cùtnunĭ iní-xi. Chí téé-áⁿ nĭ dácáá-dĕ ĩⁿ vehe núú yúcu mĕe-ni ñuhu cúchĭ.

27 Te òré ní cuuⁿ dáú te ní ndee ndute ñuhu, te ní dándáá-xĭ ndéé núú

cáá vèhe-áⁿ, te ní quene táchĭ nĭhi te íi-ni ní xido-xi vehe-áⁿ cuendá sã nũú ñuhu cúchĭ nĭ sáá. Duha sãtnahá-xi cùu nchaa ñáyiú sàcúndedóho tnúhu càháⁿ-í te ñá túú cuinĭ-yu tnĭ-yu — duha ní dánèhé ñáhá Jèsús xii cue téé xica cuu ndĭhi-gá ndĭhi nchaa ñáyiú.

28 Te òré ní ndĭhi Jèsús sã dúcãⁿ nĭ cáháⁿ-gá, te nchaa ñáyiú ní xĭndedóho nchaa tnúhu ní cáháⁿ-gá ío ní cuñúhu-yu nâcuáa ní dánèhé ñáhã-gã xii-yu.

29 Chí ní cáháⁿ-gá dàtná càháⁿ cue téé cùnuu, te cùnuu ndisa-gá, te ñá túú ní cáháⁿ-gá dàtná càháⁿ nchaa cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnĭ ndĭ Moisés.

8

Jèsús quidé tãtna-gã ĩⁿ téé tnàhá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó
(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

1 Te Jèsús ní xica-gã cuánuu-gã dĭñĭ tĭndúú nũú dúcãⁿ nĭ xĭndecu-gã ní dánèhé-gã ñáyiú-áⁿ, te cuéhé víhĭ ñáyiú nchicúⁿ ñáhã xĭ-gã cuánuu.

2 Te ní quexĭo ĩⁿ téé tnàhá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó nũú Jèsús, te ní ngüĩñĭ xĭtĭ-dĕ núú-gã, te xãháⁿ-dĕ xii-gã:

—Mèstrú, véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n nũú vá cùndĕe inĭ-n càda tãtna ñaha-n xĭ-í, chí cùtnunĭ inĭ-í sã ndácú-n —càchĭ-dĕ xãháⁿ-dĕ xii-gã.

3 Te Jèsús ní dácáá-gã ndaha-gã ní tendaha ñàha-gã xii-dĕ, te xãháⁿ-gã:

—Cuu cada tãtna ñaha-ĭ xii-n, te vitna ndúha-n —càchĭ-gã xãháⁿ-gã xii-dĕ.

Te òré-ni-áⁿ nĭ xócuĩñĭ cuéhé tnàhá-dĕ.

4 Te Jèsús ní xãháⁿ tùcu-gã xii-dĕ:

—Te vitna cuanùhú te vá yõo ĩⁿ cúñaha-n sã yúhú ní quide tãtna ñaha-ĭ xii-n, núú dütú-ni cuahãⁿ cuendá sã ná quinĭ ñáhã-dĕ xii-n sã nĭ ndúha-n, te cuãñaha-n sã ndúú tãhú Yă Ndiõxĭ dàtná ní cachĭ ndĭ Moisés. Te ducaⁿ càda-n cuendá cutnùnĭ inĭ ñáyiú sã ní ndúha-n —càchĭ-gã xãháⁿ-gã xii téé ní quide tãtna-gã-áⁿ.

Jèsús quidé tǎtna-gá ìⁿ téé xìnu cuechi núú ìⁿ téé cùu capitáⁿ (Lc. 7:1-10)

⁵ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ñúú Capèrnaúm. Te òré cuánguihu-gá ñúú-áⁿ te ní quexìo ìⁿ téé cùu capitáⁿ càháⁿ ndàhú-dé núú-gǎ,

⁶ te xǎhaⁿ-dǎ xii-gá:

—Mèstrú, véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n nǔu vá cùndèe iní-n càda tǎtna-n ìⁿ téé xìnu cuechi núú-í, chi cùhú-dé te càhú víhí tnàhá-dé, te ío ndòho-dé te ní ñǎ cùndèe-gá-dé candá nihnu-dé —càchí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii-gá.

⁷ Te Jèsús ní xǎhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Te na quíhíⁿ-ó càda tǎtna-í-dé —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁸ Te téé cùu capitáⁿ-áⁿ ñí xǎhaⁿ-dǎ xii-gá:

—Mèstrú, ñǎ túú tàú-í sá quǐhu-n ndèé xití vehe-í, chi cùu-í ìⁿ téé cùtèxínu sá cúú-xí-n, te càháⁿ-ní sá ndúha téé xìnu cuechi núú-í te ndúha-dé.

⁹ Chi yúhú ndècu cue téé tàxi tnuní ñáhá xii-í, te ducaⁿ yúhú tucu ndècu cue sandadú táxi tnùn-í. Te òré xǎhaⁿ-í xii ìⁿ-dé quíhíⁿ-dé ìⁿ chiuⁿ te cuáháⁿ-dé, te òré xǎhaⁿ-í xii ìngá-dé quixi-dé te véxi-dé, te òré xǎhaⁿ-í xii ìⁿ téé xìnu cuechi núú-í cada-dé ìⁿ chiuⁿ te quide-dé. Núu xǎhà yòhó càháⁿ-ní sá ndúha téé xìnu cuechi núú-í te ndúha-dé —càchí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii Jèsús.

¹⁰ Te Jèsús ío ní cuñúhu-gá sá dúcáⁿ ñí càháⁿ téé cùu capitáⁿ-áⁿ, te ní xǎhaⁿ-gǎ xii nchaa ñáyíu nchicúⁿ ñáhá xii-gá:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ vǎtá quíní-gá-í ní ìⁿ ñáyíu isràél, ñáyíu súúní ío váha sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiòxí dàtná sàndáá iní ñáhá tǎe-a xii-gá.

¹¹ Te na càchí tnúhu ndáá tucu-í xii-ndo sǎ ío cuéhé ñáyíu quixi ndàa xio nacuáa quène nchíanchii, te ñu-ni ducaⁿ ío cuéhé tucu-yu quixi ndàa xio nacuáa quée tucu nchíanchii. Te nchaa ñáyíu-áⁿ naníhí tnáhǎ-yu ndíhi té Àbrahám, ndíhi té Isàác, ndíhi té Jàcób núú ndécú Yá

Ndiòxí táxi tnùn-í-gá te yàcáⁿ cundecu ndíhi ñáhá-yu xii-güedé.

¹² Te nchaa ñáyíu tàú nduu táhú cundecu núú ndécú Yá Ndiòxí táxi tnùn-í-gá ní cùu, ñáyíu-áⁿ quee tíhú-yu, chi quíhíⁿ-yu ìⁿ xichi núú néé nǔú ío ndohó-yu cundecú-yu, te yàcáⁿ ío ndáhí-yu, te dìcò rúhñú-ñǎ cuu núhu-yu sá sàtú iní-yu cuèndá sá ndóhó-yu —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-yu.

¹³ Te Jèsús ní xǎhaⁿ tucu-gá xii téé cùu capitáⁿ-áⁿ:

—Yòhó téé ndècu ndíhi téé cùhú cuanùhú vehe-n vitna chi ndúha-dé chi ní sàndáá iní-n Yá Ndiòxí —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te ñu-ni òré ducaⁿ ñí xǎhaⁿ Jèsús xii téé cùu capitáⁿ-áⁿ ñí ndúha téé xìnu cuechi núú-dé.

Jèsús quidé tǎtna-gá ñǎná ñadìhí té Pèlú

(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá vehe té Pèlú, te òré ní quexìo-gá vehe-dé te ní xiní-gá cáá ñǎná ñadìhí-dé cùhú-aⁿ ñúhu vihi-aⁿ cahni.

¹⁵ Te Jèsús ní tñi-gá ndaha ñaha cùhú-áⁿ, te òré-ni-áⁿ ñí nchíco-aⁿ cahni te ní ndacóo-aⁿ ní xinu cuechi-aⁿ nǔú-güedé ndíhi-gá.

Jèsús quidé tǎtna-gá vǎi ñáyíu cùhú

(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶ Te òré ní dáhu nchíanchii te ní quexìo ñáyíu núú ndécú Jèsús, te ndécá-yu vǎi ñáyíu yíhi ñaha espíritú cùndíhi yucu ñávǎha ní sáá núú-gǎ te ndèca tucu-yu vǎi ñáyíu tnàhá dava-gá núú cuéhé. Te ìⁿ-ni tnúhu ní càháⁿ Jèsús ní tenáá-gá nchaa espíritú cùndíhi yucu ñávǎha yíhi ñaha xii nchaa ñáyíu-áⁿ, te ní quee-xi yiqui cùñú-yu cuáháⁿ-xi. Te tnàhá nchaa dava-gá ñáyíu cùhú-áⁿ ñí quide tǎtna-gá.

¹⁷ Te ducaⁿ ñí cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní càháⁿ ndíi Chàíá téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha, te duha ní cachí ndíi: “Mee-gǎ cada tǎtna ñaha-gǎ xii-o, chi ñu-ni xocàni-gá nchaa sá quidé ùhú yiqui cùñú-ó”, duha ní cachí ndíi.

*Ñáyiú cuíní tuha ñaha xii Jesús
(Lc. 9:57-62)*

18 Te òré ní xiní Jèsús sá ïo cuéhé ñáyiú xixúcu núú ndécú-gă, te ní xáhaⁿ-gă xii cue téé xica cuu ndihi-gă sá quëe-gă ndihi-güedé bàrcú cuendá téhndé-gă ndihi-güedé ndàa ingá xio yuhu làgúná.

19 Te mei òré-áⁿ nĩ quexìo ìⁿ téé dàcuaha ñaha xii cue ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, te xáhaⁿ-dë xii-gă:

—Mèstrú, cuíní-í canchicúⁿ ñáhà-í xii-n ndëni ní cuu na quihíⁿ-n — cächí-dé xáhaⁿ-dë xii-gă.

20 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Nchaa ñúcuu chi ndècu yaú cúú vèhe-güedi saquíhi-güedi, te nchaa cue quiti ndàva caa tacá-güedi diquí yutnu. Dico yúhú Téé cùu ñanì tnáhá-ndó nchàa-ndo chi ñá túú ndèé cáá vèhe-í ñuyíú-a ndetatú-í — cächí-gă xáhaⁿ-gă xii-dé.

21 Te ìⁿ téé ní chitnahá ñáhá xii Jesús ní xáhaⁿ-dë xii-gă:

—Jèsús, dañà na nùhú-í cundetú-í cuú tātá-í te chindúxi-í-dé dātnùnì quixi-í chitnahá ñáhá dùcaⁿ-ná-í xii-n — cächí-dé xáhaⁿ-dë xii-gă.

22 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Daña ñáyiú ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-í ná chindúxi tnàha meé-yu, chi ñáyiú-áⁿ cúú-yu dàtná ñáyiú ní xihí cuëi ndècu-ní-yu núú ñuyíú-a, te yòhó canchicúⁿ ñáhá-ní xii-í — cächí-gă xáhaⁿ-gă xii-dé.

Jèsús ngání-gă táchí ndihi ndute làgúná

(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

23 Te sátá dúcáⁿ te Jèsús cuánguee-gă bàrcú ndihi cue téé xica cuu ndihi-gă, te ní xica bàrcú-áⁿ cuáháⁿ-xi.

24 Te nini ñùhu bàrcú-áⁿ ichi cuáháⁿ-xi núú ndute ní xidí Jèsús, te ní ngüíta-xi níhi vihi quene táchí, te ta nādachitú-xi ndute xití bàrcú cuáháⁿ.

25 Te cue téé xica cuu ndihi-gă cuáháⁿ-güedé núú cáá-gă xidí-gă, te xáhaⁿ-güedé xii-gă:

—¡Mèstrú, ndiquíú iní chi dàcácu ñaha-n xii-o chi quée naa-o cuíní-xi! — cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gă.

26 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—¿Ná cuendá ndéé ducaⁿ ïo yùhú-ndó? ¿Náa ñá túú sàndáá iní ñáhá ndisa-ndo xii-í-áⁿ? —cächí-gă xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te Jèsús ní ndacóo-gă te ní tenàá-gă táchí-áⁿ ndihi ndute-áⁿ, te ní ngüíñí táchí-áⁿ te ní nucúndecu nahi-ñá ndute làgúná-áⁿ.

27 Te nchaa cue téé ñùhu xití bàrcú-áⁿ nĩ cuñúhu-güedé sá dúcáⁿ nĩ quide-gă ní xiní-güedé, te ní xitnàha-güedé:

—¿Te ná téé cùu téé-a núu duha ní cáháⁿ-ni-dé te ní ngüíñí táchí te ní nucúndecu nahi-ni ndute làgúná-a-í? —cächí-güedé xitnàha-güedé.

*Cue téé ñuú Gàdará cue téé yìhi ñaha espíritú cündìhi yucu ñávãha
(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)*

28 Te òré ní quèxio Jesús ndàa ingá xio yuhu làgúná yucu cue téé ñuú Gàdará, te úú tnáhá cue téé quide vehe núú yindúxi ndíyi ní quee-güedé cuáháⁿ-güedé núú ndécú Jèsús, te ndi nduú-güedé yíhí ñàha espíritú cündìhi yucu ñávãha xii-güedé, te ío màñá-güedé chi vá yòo tnàhí dañà-güedé yáha yatni núú ndécú-güedé.

29 Te cue espíritú yíhí ñàha xii-güedé-áⁿ nĩ quide-xi níhi ní cáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii-gă:

—¿Ná cuendá véxi-ò Jèsús Déhe Dútú Ndiòxí chidáca ñáhá-n xii-ndí? ¿Áⁿ sàma véxi-n dāndoho ñaha-n xii-ndí? Te vátá sàá-gă nduu dùcaⁿ cada-n — cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gă.

30 Te yatni xíaⁿ xixica cuu vài cuchí xixexi-güedi.

31 Te cue espíritú cündìhi yucu ñávãha yìhi ñaha xii cue téé-áⁿ nĩ cáháⁿ ndàhú-xi núú Jèsús, te xáhaⁿ-xi:

—Te núu vá dañá-gă-n quihí-ndí yiqui cùñú cue téé-a, te cáháⁿ ndàhú-ndí núú-n sã dañà-n na quihíⁿ-ndí quihu-ndí yiqui cùñú

nchaa cùchí-áⁿ —càchí cue espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-gá.

32 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii cue espíritú cùndìhi yucu ñávãha-áⁿ:

—Chí táquèe yiqui cuñú cue té-áⁿ te quíhíⁿ-ndó nũu ndèe ichi quíhíⁿ-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii nchaa espíritú-áⁿ.

Te cue espíritú cùndìhi yucu ñávãha-áⁿ ñi quee-xi yiqui cùñú cue té-áⁿ, te cuáháⁿ-xi cuánguìhu-xi nchaa cùchí-áⁿ. Te cue quiti-áⁿ ñi xinu-güedi duha ní quée-güedi ndàa núú dèhvá yuhu làgúná-áⁿ, te ní ngaunihnu-güedi xití ndute, te ní ndìhi-güedi ní cáhá.

33 Te cue té-áⁿ xito ñaha xii nchaa cùchí-áⁿ ñi yùhú-güedé te ní xinu-güedé, te ní sáháⁿ-güedé ní cani-güedé cuèndú núú cuè ñáyiu ndècu xití ñuú nchaa nàcuáa ní cuu cuèndá cue té-áⁿ ní xíhi ñaha nchaa espíritú cùndìhi yucu ñávãha-áⁿ.

34 Te nchaa ñáyiu ñuú-áⁿ ñi queé-yu cuáháⁿ-yu núú ndécú Jèsús. Te òré ní quexió-yu núú ndécú-gã te ní cáháⁿ ndàhú-yu núú-gã sá ná quèe-gá yucu ñuú-yu núhú-gã.

9

Jèsús quidé tãtna-gá ñi té cùhú ñá cúu-gã candá nihnu

(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

1 Te sátá dúcáⁿ ñi cuu te Jèsús cuánde-gá bàrcú cuáháⁿ-gã ní natehndé-gá ndàa ingá xio yuhu làgúná. Te xíaⁿ ñi ndexio-gã ñuú núú quidé ñuú-gã.

2 Te xíaⁿ ndécú-gã ní quexió cue té nchido-güedé ñi té cùhú ñá cúu-gã candá nihnu ñuhu-dé xito, te Jèsús ní cutnùní iní-gá sá sàndáa ndisa iní ñáhá-güedé xii-gá nũu ní xáhaⁿ-gã xii té cùhú-áⁿ:

—Yòhó té cùhú vá ndìhú-gá iní-n, chi sa ní quide càhnu iní-í nchaa cuéchi-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

3 Te sá dúcáⁿ ñi cáháⁿ-gã nũu xíaⁿ cue té dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ní sani iní-güedé: “Tée-a càháⁿ cuéhé-dé

cuèndá Yã Ndiöxí”, duha ní sani iní-güedé.

4 Te Jèsús ní cutnùní iní-gá nàcuáa sàni iní-güedé nũu ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Ná cuèndá ducaⁿ sàni cuéhé sání dùha iní-ndó?

5 Te sá dúhá ñi xáhaⁿ-í xii té cùhú-a sá ñi quide càhnu iní-í nchaa yíca cuéchi-dé, te xíaⁿ nchòhó ñá túú cutnùní iní-ndó nũu ndáa càháⁿ-í àdi ñá ndáa. Dico núu cúu-í-dé sá ndácóo-dé te caca-dé, te cutnùní ndáa iní-ndó nũu ndáa càháⁿ-í àdi ñá ndáa, chi cundehe nũú-ndó nàcuáa cada-í.

6 Te vitna na càda-í nàcuáa cutnùní iní-ndó nchaa-ndo sá yùhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo ndecu ndìhi-í tnúhu ndee iní ñuyíu-a sá cáda càhnu iní-í nchaa cuéchi ñáyiu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te sátá dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-gã xii té cùhú-áⁿ:

—Ndacóo, te ndocani-n xito ñuhu-n véxi-áⁿ te núhú-n vehe-n —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

7 Te òré-ni-áⁿ ñi ndúha té cùhú-áⁿ te ní ndacóo-dé te ní ndocani-dé xito ñuhu-dé ní quexió-áⁿ te ní xica-dé cuánuhú-dé vehe-dé.

8 Te nchaa ñáyiu xíndecu-áⁿ ño ní cuñúhu-yu sá dúcáⁿ ñi quide Jèsús ní xiní-yu, te ní cachí-yu sá ño càhnu cuu Yã Ndiöxí cuèndá sá ñi sáñaha-gã xii Jèsús tnúhu ndee iní cada-gã nchaa sá vã yòo tnàhí ndàcu cada.

Jèsús càháⁿ-gã ñi té nàni Mateú chitnahá ñáhá-dé xii-gã

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

9 Te Jèsús ní nucúhuⁿ tucu-gã ichi cuáháⁿ-gã, te ichi ñuhu-gã ní xiní-gã núcóo ñi té nàni Mateú quidé còbrá-dé ñáyiu chi còbrádór impuèstú cúu-dé, te ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Màteú, néhé chitnahá ñáhá-n xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Te té Màteú-áⁿ ñi ndacuíñí-dé ní chitnahá ñáhá-dé xii-gã.

10 Te ñi xito ndècu Jèsús ñi vehe, te yìhi-gã mèsá ndìhi cue té xica cuu ndìhi-gã xéxí ndìhi ñaha-gã xii-güedé. Te tnàhá cue té cuihna iní-xi quide còbrá ñáhá xii ñáyiu cuèndá impuèstú

yíhí ndíhi-gá mèsá, te tnàhá tucu dava-gá cue té ndècu ichi cuehé ichi duha yíhi ndíhi-gá mèsá.

11 Te sá ní xíní cue té cùu fariséú xéxí Jèsús ndíhi nchaa cue té-án, te ní xícaⁿ tnúhú-güedě núú cuè té xíca cuu ndíhi-gá, te xáhaⁿ-güedě:

—¿Ná cuendá ducaⁿ quide té cùu mestrú-ndó xèxi-dé ndíhi cue té cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xì ñáyiú cuendá impuèstú, ndíhi nchaa dava-gá cue té ndècu ichi cuehé ichi duha-í? —càchí-güedě xáhaⁿ-güedě.

12-13 Te Jèsús ní tecú dóho-gá nàcuáa ndùu tnúhu ní xáhaⁿ-güedě xii cue té xíca cuu ndíhi-gá, núu ní xáhaⁿ-gá xii-güedě:

—Nchaa ñáyiú ñá túú cùhú chi ñá túú xìni ñuhú-yu ñátátná, dico nchaa ñáyiú cùhú chi xìni ñuhú-yu ñátátná. Te yúhú véxi-í cáháⁿ-í ñáyiú cùtnuní iní-xi sá ndécú cuèchi-xi cuendá dàñá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-yu, te ñá túú véxi-í cáháⁿ-í ñáyiú càchí sá ñá túú ndècu cuèchi-xi. Te chí cádá cuendá váha nàcuáa càháⁿ Yá Ndiòxí núú tütú-gá núú càchí-xi: “Yúhú cuíní-í sá cùndàhú iní-ndó cuè tnaaha ñáyiú-ndo, te ñá díú mèe-ni sá cáhni-ndó quèti nduu táhù-í”, duha càchí-gá núú tütú-gá —càchí Jèsús xáhaⁿ-gá xii-güedě.

Cue té ndècu tnúhu núú Jèsús cuendá ñáyiú ñá túú tnàhí ná xéxí áma càháⁿ ndíhi-yu Yá Ndiòxí

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

14 Te cue té xíca cuu ndíhi té Juáá té dàcuandute ñaha xii ñáyiú ní sáháⁿ-güedě núú ndécú Jèsús, te xícaⁿ tnúhú-güedě núú-gá, te xáhaⁿ-güedě:

—Cuíní-ndí cachí tnúhu-n ñá cuendá nchúhú, ndíhi cue té cùu fariséú ñá túú tnàhí ná xéxí-ndí áma càháⁿ ndíhi-ndí Yá Ndiòxí, te cue té xíca cuu ndíhi-n ñá túú dùcaⁿ quide-güedě —càchí-güedě xáhaⁿ-güedě xii-gá.

15 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedě:

—Nchòhó xíní-ndó sá vǎ cúú cùñaha-o xì ñáyiú ñùhu vico tnándaha sá vǎ cúú càxí-yu nini ndècu ndíhi ñaha té tnándaha xii-yu, dico sáá

nduu vǎ cùndècu ndíhi ñaha-gá té tnándaha-án xii-yu, te dàvá-án te cahni iní-yu vá càxí-yu cuendá sá ndíhú iní-yu.

16 Te ni vǎ yǎo dándée luha dóó sáá ñíⁿ dóó sa ní cuu tùhú víhí, chi dóó sáá-án nàndiyi-xi te uuⁿ-gá ndata-xi dóó sǎ ní cuu tùhú-án.

17 Te ni vǎ yǎo chíhi ndidí sáá xítí ñíⁿ lamba sa ní cuu tùhú víhí, chi núu yoo ducaⁿ na càda te ndava lamba sa ní cuu tùhú-án chí ío níhi yóco ndidí-án, te cuíta-ni ndidí-án te cuíta-ni lamba-án te núu ducaⁿ na càdá-yu, núu xíáⁿ xíní ñùhu-xi quée ndidí sáá-án xítí ñíⁿ lamba saa cuendá ducaⁿ ñà túú ñá cuu cováha-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedě.

Cuendá déhe yoco té Jàirú ndíhi cuendá ñíⁿ ñaha ní tnándeé dóó Jèsús

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

18 Te càháⁿ dúcaⁿ-ní Jèsús ní quexìo ñíⁿ té cùnnoo núú ndécú-gǎ, ñíⁿ té tǎxi tnuní veñúhu, te ní ngúñí xítí-dě núú-gǎ càháⁿ ndàhú-dé, te xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n nùu vá cùndèe iní-n quíhíⁿ-ó vèhe-í dandòto-n déhe yoco-í chí ní xíhí-xi tnávíí, te yúhú cùtnuní iní-í sá nùu quíhíⁿ-n tëndaha-n yiqui cuñú-xi te ndoto-xi —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

19 Te Jèsús ní xíca-gá cuáháⁿ-gá ndíhi-dé ndíhi cue té xíca cuu ndíhi-gá.

20 Te ichi ñùhu-gá cuáháⁿ-gá ní sáháⁿ ñíⁿ ñadìhí ní tnándeé-aⁿ yuhu dóó-gǎ ndàa sátá-gǎ, te ñaha-án sa ní cuu úxúú cuía sǎ cùhú-aⁿ ngòyo ñaha níhí xii-aⁿ.

21 Te ducaⁿ ní quide-aⁿ chí ní sani iní-aⁿ sá nùu ndacu-aⁿ tnándeé-aⁿ cuèdicó luha yuhu dóó Jèsús te ndúha-aⁿ ní sani iní-aⁿ.

22 Te Jèsús ní nchócótó-gǎ ndàa sátá-gǎ te ní xíní-gá ñadìhí-án, te ní xáhaⁿ-gǎ:

—Yòhó ñaha cùhú, vá ndíhú-gá iní-n vitna chí sa ní ndúha-n, chí ní sándáá iní ñáhá-n xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-aⁿ.

Te òré-ni-áⁿ nǐ ndúha ñaha cùhú-ǎⁿ.
²³ Te òré ní quexìo Jesús vehe tée cùnnoo taxi tñuní veñúhu-áⁿ, te ní xini-gá xǐndáhí víhí ñáyi, te xǐndecu mǔsicú.

²⁴ Te ní xáhaⁿ-gǎ xií-yu:

—Chí táquèe xití vehe-a, chí xíchí-a ñá túú ní xihí-xi chí dícó xidí-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xií-yu.

Te ní sácú ndeé ñáhǎ-yu xii-gá sá dúcáⁿ nǐ cáháⁿ-gá, chí sá cúu-xi mée-yu te ní xihí ndisa xíchí-ǎⁿ.

²⁵ Te ñáyi-áⁿ nǐ queé-yu te cuánguihu Jesús núú cándòdo xíchí nǐ xihí-áⁿ, te ní tñi-gá ndaha-xi te òré-ni-áⁿ nǐ ndacóo-xi.

²⁶ Te nchaa ñúú cáá yàtni xiáⁿ nǐ níhí ñáyi tñúhu nàcuáa ní quide Jesús.

Jesús quidé tǎtna-gá núú úú tnàhá cue tée cuàá

²⁷ Te sáta dúcáⁿ nǐ cuu te ní xica Jesús cuánuhú-gá, te ichi ñúhu-gá ní chinchícúⁿ ñáhá úú tnàhá cue tée cuáá xii-gá, te níhí cáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Yòhó Jesús, tée cùu ñaní tnàhá ndí Dàvíí, cundàhú iní ñáhá xii-ndí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁸ Te òré ní nasáá Jesús núú quidé vehe-gá, te cue tée cuáá-áⁿ nǐ quexìo-güedé ndeé núú-gǎ, te ní xicáⁿ tñúhú-gǎ núú-güedé, te xáhaⁿ-gǎ:

—¿Sàndáá iní-ndó sǎ yǐhú ndacu-í cada tǎtna-í núú-ndó-ǎⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Sàndáá iní-ndí sá díú yòhó Jesús ndacu-n càda tǎtna-n núú-ndí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁹ Te Jesús ní dácáá-gá ndaha-gá ní tendaha-gǎ núú-güedé, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Te vitna, ndúha núú-ndó chí ní sàndáá iní-ndó sǎ díú yǐhú ndacu-í cada tǎtna-í núú-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

³⁰ Te òré-ni-áⁿ nǐ ndúha núú-güedé, te Jesús ní cáháⁿ víhí-gǎ dóho-güedé cuendá sá vǎ cáháⁿ-güedé nàcuáa ní cuu ní ndúha núú-güedé.

³¹ Te cue tée-áⁿ òré ní ndee-güedé núú ndécú Jesús, te ní ngüíta-ni-güedé

ní cani-güedé cuendú núú ñáyi nàcuáa ní quide ñaha-gǎ xii-güedé. Te nchaa dava-gá ñúú cáá yàtni xiáⁿ nǐ sáháⁿ-güedé ní cani-güedé cuendú núú ñáyi nàcuáa ní quide ñaha Jesús xii-güedé.

Jesús quidé tǎtna-gá ñiⁿ téé ñihí

³² Te íchí nǐ ndee cue téé ní ndúha núú-xi-áⁿ núú ndécú Jesús, te ní quexìo ñiⁿ úú ñáyi ndécá-yu ñiⁿ téé ñihí yíhí ñaha espíritú cundíhí yucu ñávǎha.

³³ Te Jesús ní queñuhu-gá espíritú cundíhí yucu ñávǎha yíhí ñaha xii téé-áⁿ, te òré-ni-áⁿ nǐ cuu ní nacáháⁿ-dé. Te nchaa ñáyi xǐndecu-áⁿ ïo ní cuñúhu-yu, te ní xitnàhá-yu:

—Ñá túú tnàhí xini-ó ñiⁿ téé duha cada ñúú nchoo cué ñáyi isràél ní cùu —cachí-yu xitnàhá-yu.

³⁴ Te cue téé cùu fariséu ní ngüíta-güedé xitnàhá-güedé:

—Tée-a chí sácúíhná chindé ñaha-xi xii-dé queñuhu-dé nchaa espíritú yíhí ñaha xii ñáyi te ñiⁿ-ni sácúíhná-áⁿ táxi tñuní-xi nchaa espíritú-áⁿ —càchí-güedé xitnàhá-güedé.

Jesús cundàhú iní-gá ñáyi

³⁵ Te Jesús cuáháⁿ-gá nchaa ñúú náhnú ndíhí nchaa ñúú líhli, te ndí tnàhá ñiⁿ ñiⁿ ñúú sáá-gá te ducaⁿ cuánguihu-gá ñiⁿ ñiⁿ veñúhu càa nchaa ñúú-áⁿ dánèhé-gá ñáyi tñúhu váha, tñúhu sá sánú ichi ñaha xií-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xií-yu. Te ducaⁿ-ni ta quide tǎtna-gá nchaa ñáyi cùhú cuáháⁿ cuéi ndí dííⁿ ndí dííⁿ núú cuéhé tnàhá-yu ñiⁿ ñiⁿ-yu.

³⁶ Te sá nǐ xini Jesús sá ïo vai ñáyi nchícúⁿ ñáhá xii-gá, te ní cundàhú iní ñáhá-gǎ xií-yu chí ïo ndíhú iní-yu, te vá yòo nèhe cuendá ñáhá xií-yu, te cùu-yu dàtná cue mbéé cue quití ñá túú tòli-xi.

³⁷ Te Jesús ní xáhaⁿ-gǎ xii cue téé xica cuu ndíhí-gá:

—Nchòhó xini-ndó sǎ òré ná sáa nduu cùu nchaa sá xitú ñáyi te ïo vai cuu. Te na càchí tñúhu ndáá-í xii-ndo sǎ dàtná ïo vai sá xitú ñáyi

cùu, ducaⁿ ìo vài ñáyiú cùmání cund-edóho tnúhu-í, te ío sacú ñáyiú dàcuaha ñaha xií-yu.

³⁸ Núu xiáⁿ xíní ñúhu-xi cácaⁿ-ndó núú Yá Ndióxi Yaá cúú Xítoho-ndó ndíhi-yu cuèndá sá ná dàcaháⁿ-gá iní-yu cáháⁿ-yu tnúhu-gá núú ncháa dawa-gá tnàha ñáyiú-yu cùmání cund-edóho tnúhu-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

10

Jèsús sãñaha-gã tnúhu ndee iní xii ndi ùxúú cue tée xica cuu ndíhi-gá (Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ Te Jèsús ní cana-gá ndi ùxúú cue tée xica cuu ndíhi-gá, te ní sãñaha-gã xii-güedé tnúhu ndee iní cundecu ndíhi-güedé cuèndá queñuhu-güedé nchaa espíritú cundíhi yucu ñávãha yíhi ñaha xii ñáyiú, ndíhi cuèndá sá cáda tátna-güedé nchaa dawa-gá ñáyiú cùhú cuèi náandi núú cuéhé tnàhá-yu.

² Te duha xínani ndi ùxúú cue tée-áⁿ: tée cunu-gá nani-dé Xímú, àdi Pelú chi úú ñíu-dé, te ñaní-dé cúú tẽ Ndríxi, te tnàhá tée-áⁿ cúú-dẽ tée xica cuu ndíhi Jesús, ndíhi té Jàcobó ndíhi ñaní té Jàcobó-áⁿ tẽe nani Juaá, te ndi ndúú cue tée-áⁿ cúú-güedé déhe té Zebèdeú.

³ Te tnàhá té Lìpé xicá cùu ndíhi-gá, ndíhi té Bartolómé, ndíhi té Mǎxi, ndíhi té Mǎteú tée cùu cobradór impuèstú ní cùu, ndíhi té Jàcobó déhe té Àlfeú, ndíhi té Lèbeú tée dãnani-güedé Tǎdeú,

⁴ ndíhi té Xímú tée ní cundíhi cue tée cananistá, ndíhi té Jùdás Iscarioté tée ní sáá nduu ní sáha cuèndá ñáhá xii Jesús núú cuè tée cùu úhú iní ñáhá xii-gá.

Jèsús téndãha-gá ndi ùxúú cue tée xica cuu ndíhi-gá quíhiⁿ-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núú ñáyiú (Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵⁻⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii ndi ùxúú cue tée xica cuu ndíhi-gá sá quíhiⁿ-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núú ñáyiú, te cùmání-gã caca-güedé quíhiⁿ-güedé, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo sã méé-ní ñúú núú xíndecu cue ñáyiú isràél quíhiⁿ-ndó cáháⁿ-ndó tnúhu-í, te vã quíhiⁿ-ndó ni ñúú ñúú yíndèhu distritú Sàmariá, te ni vã quíhiⁿ-ndó dawa-gá ñúú núú xíndecu ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. Te cue ñáyiú isràél-áⁿ cúú-yu dàtná cue mbéé cue quíti ní xíta chi ta xíta nihnú-yu cuáháⁿ.

⁷ Te cúñaha-ndo xii-yu sá sà ní cuyatni nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xií-yu.

⁸ Te cada tátna-ndo ncháa ñáyiú cùhú cuèi ñáyiú tnàhá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-yu, te queñuhu-ndo ncháa espíritú cundíhi yucu ñávãha yíhi ñaha xii ñáyiú, te dandòto-ndo cue ñáyiú sa ní xíhi, te vã cácaⁿ-ndó yãhu-ndo núú ñáyiú òré cada-ndo ncháa chiuⁿ-áⁿ, chi sa nàha-ndo sá dícó ducaⁿ ní taxi-í tnúhu ndee iní ndécú ndíhi-ndo.

⁹ Te vã cánèhe-ndo díhúⁿ cuu ichi-ndo,

¹⁰ te ni vã cánèhe-ndo ñunu cuhuⁿ ndachiuⁿ-ndo, te ni vã cánèhe-ndo ñngá ichi dóó-ndó nãdáma-ndo, te ni vã cánèhe-ndo úú-gá chàú-ndó chi ñíu-ni chàú yíhi-ndó-ãⁿ xiáⁿ-ni quíhi-ndo, te ni vã cánèhe-ndo tatnu, te ducaⁿ càda-ndo chi nchòhó sa nàha-ndo sá ncháá ñáyiú quide chiuⁿ te ñíu-ni cuèndá chiúⁿ quidé-yu nihí-yu sá xéxi-yu.

¹¹ Te ndi tnàhá ñúú ná quèxio-ndo te nducu-ndo ñáyiú cùtnuní iní-ndó sã cúú-yu ñáyiú vãha, te vehe ñáyiú-áⁿ cundecu-ndo ndèé sáá nduu ndèe-ndo ñúú-áⁿ.

¹² Te òré quèxio-ndo vehé-yu te cúñaha-ndo xii-yu: “Yá Ndióxi chindèe chitúu ñaha-gã xii-ndo ndècu-ndo”, duha cúñaha-ndo xii-yu.

¹³ Te núu ní cáháⁿ vãha ndíhi ñáhá-yu xii-ndo, te cuu-xi sá vãha sá cúú-xi-yu cuèndá tnúhu ní xáhaⁿ-ndo-ãⁿ, dico núu ñá túú ní cáháⁿ vãha ndíhi ñáhá-yu xii-ndo, te cúñaha-ndo xii-yu sá vã cúú-xi sã vãha xií-yu tnúhu ní xáhaⁿ-ndo-ãⁿ.

¹⁴ Te núu ní sáá-ndó ñúú ñúú àdi ñúú vehe, te núu ñá túú ní cáháⁿ

ndihi ñaha vâha-yu xii-ndo te ni ñà túú ní cuení-yu cundedóho-yu tnúhu cáháⁿ-ndó te ndee-ndo ñúú-áⁿ àdi vehe-áⁿ, te naquidi-ndo ticá chúhmá ní tníi sáhá-ndó cuendá ná cùtnuní iní-yu sá ñà túú quide váha-yu.

15 Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá sáá nduu te ío-gá dandóho ñaha Yá Ndióxi xii ñáyiú ducaⁿ na càda ñaha xii-ndo-áⁿ dàcúúxí ñáyiú ní xíndecu ñúú Sòdomá ndihi ñúú Gòmorrá.

Ndoho tnahá-ó cùndecu-o ichi Xítoho Jesucristú

16 Te cada iní-ndó sá cúú-ndó dàtná cue mbée cue quiti cuáháⁿ núú ío yíhí. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-ndo chi yúhú tendaha ñaha-í xii-ndo quíhíⁿ-ndó núú xíndecu cue ñáyiú cuihna iní-xi, te ío váha cuáha-ndo cuendá nacuaa cada-ndo dàtná quidé cõó, dico cunduu váha iní-ndó ñà túú nã cada-ndo dàtná quidé lõmá.

17 Te quíhi iní-ndó chi cue ñáyiú na cùu úhú iní ñáhá xii-ndo, te cuáha cuendá ñáhã-yu xii-ndo núú cuè té cùchiuⁿ, te caniha-güedé xii-ndo xití veñúhu-güedé.

18 Te dava tucu ñáyiú cuu úhú iní ñáhá xii-ndo candeca ñahá-yu xii-ndo quíhíⁿ núú cuè té cùnuu yíndaha naciõⁿ, àdi núú dàva-gá cue té cùnuu sá cuendá-í. Te nchòhó níhí-ndó nacuaa cada-ndo cáháⁿ váha-ndo cuendá-í núú-güedé ndihi núú cuè ñáyiú ñà túú cùu ñáyiú isràél.

19-20 Dico òré cuáha cuendá ñáhã-yu xii-ndo núú nchàa cue té-áⁿ, te vá cání iní-ndó núú nása cunduu tnúhu cáháⁿ-ndó núú-güedé, chi òré-nã te níhí-ndó tnúhu cáháⁿ-ndó. Te ñà díú mèe-ndo cahu iní-ndó tnúhu cáháⁿ-ndó, chi mee Espiritú Yá Ndióxi Yá cúú Tãtã-ndó dàcahú iní ñáhã-xi xii-ndo nacuaa cunduu tnúhu cáháⁿ-ndó.

21 Te dava cue té cuáha cuendá-güedé ñaní-güedé núú cuè té cùchiuⁿ cuendá cahni ñaha-güedé, te dava cue té cùu tátã díu-ni ducaⁿ càda-güedé déhe-güedé, te díu-ni ducaⁿ càda ñaha dava cue ñáyiú cùu déhe xii tátã-yu ndihi nãñã-yu, chi cuáha cuendá ñáhã-yu núú cuè té

cùchiuⁿ cuendá cahni ñaha-güedé xií-yu.

22 Te nchòhó chi nchaa ñáyiú ngúita-yu cuu úhú iní ñáhã-yu xii-ndo sã cuendá-í. Te núu na càda ndee-ni iní-ndó cãchicúⁿ ni-hnu-ni-ndo ìchi-í cuèi nándi sá ná càda ñahá-yu xii-ndo ndèé ná sáá nduu vã cùndecu-gá-ndó ñùyíú-a ña, te nduu táhú-ndó cùndecu-ndo ni caa ni quíhíⁿ ndihi Yá Ndióxi.

23 Te núu ñúú cùní-güedé tníi ñaha-güedé xii-ndo càda úhú ñáhã-güedé sá cuendá-í, te cunu-ndo núú-güedé quíhíⁿ-ndó ìngá ñúú. Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã cùmání-gã quíhíⁿ-ndó nchàa dava-gá ñúú núú xíndecu ñáyiú isràél cáháⁿ-ndó tnúhu-í, te sa quixi tucu yúhú, Té cùu ñaní tnahá-ndó nchàa-ndo ñuyíú-a.

24-25 Te nchòhó xini-ndó sã nì ñúú té dácuaha ñà túú cùnuu-dé dàcúúxí mèstrú-dé, te núu mèstrú té-áⁿ nándi yãha-dé ndécú-dé te tàú-dé nduu vétú iní-dé te núu tnahá-dé yãha-dé dàtná yãha mèstrú-dé-áⁿ. Te díu-ni ducaⁿ sãtnahá tucu-xi cùu ñúú té xinu cuechi, chi ñà túú cùnuu-dé dàcúúxí pãtróoⁿ-dã, te nchaa sá yãha pãtróoⁿ-dã-áⁿ te tàú-dé nduu vétú iní-dé te núu tnahá-dé yãha-dé dàtná yãha pãtróoⁿ-dã-áⁿ. Te núu yúhú Yá táxi tnúni ñáhã xii-ndo cachí-yu sá cúú-í sãcuíhná, te uuⁿ-gá ducaⁿ cùñahá-yu xii nchòhó cue té cùndihi-í.

Vá yùhú-ó cuendá nchaa sá cáda ñaha ñáyiú xii-o

(Lc. 12:2-7)

26 Te nchòhó vá yùhú-ndó núú ñáyiú. Chi nchaa tnúhu sá cúú yùhu ni cuu vá cúú yùhu-gá, chi nchaa dacuitíi sã quée túu-xi núú ñáyiú.

27 Te nchaa tnúhu sá cächí tnúhu-í xii-ndo núú méé núú ñúú-ó, cùu-xi tnúhu sá ndúú yùhu ni cuu datúu-ndo núú cuè ñáyiú cuèi núú chítú núú tàcã.

28 Te xini ñuhu-xi sá vã yùhú-ndó cuè ñáyiú cuèi na càhni ñahá-yu xii-ndo, chi díu-ni yiqui cùñú-ndó

ndacú-yu cahní-yu, dico ñá túú năgá ndacú-yu cada ñáhá-yu xii-ndo. Te tàú-ndó sǎ Yǎ Ndiǒxí yùhú-ndó chi Yaá-áⁿ ndacu-gá danàa-gá yiqui cùñú-ndó, te ndacu-gá daquihíⁿ ñáhá-gǎ xii-ndo nǔú ùhú núú ndàhú.

29 'Te nchòhó xìní-ndó sǎ ndéé úú tnàhá tǐlaá cùyǎhu-dì núú ìⁿ-ní dǐhúⁿ, te ni ìⁿ-dì ñá túú xihí cùtexínu-dì chi ndéé nǔu mee Yǎ Ndiǒxí Yaá cúú Tǎtá-ndó ná càchí-gá te xihí-dì.

30 Dico nchòhó chi ío-gá néhé cuendá ñáhá Yǎ Ndiǒxí xii-ndo chi ndéé idi dǐquí-ndó yǐndehu.

31 Núu xiǎⁿ càchí-í sǎ vǎ yùhú-ndó chi cùnūu-gá-ndó dàcúúxí tǐlaá cuèi vǎi vihi-güedì.

Nchaa ñáyiu dàtúu núú tnàha ñáyiu-xi sǎ ndécú ndihí-yu Xítóhó Jesucrístú

(Lc. 12:8-9)

32 'Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ ncháá ñáyiu na dàtúu núú tnàha ñáyiu-xi sǎ ndécú ndihí ñáhá-yu xii-í, te ducaⁿ te tnàhá yùhú dàtúu-í núú Tǎtá-í Dútú Ndiǒxí Yaá ndécú àndiū sǎ ndécú ndihí-í-yu.

33 Dico nchaa ñáyiu na cǔñaha xii tnàha ñáyiu-xi sǎ ñà túú ndècu ndihí ñáhá-yu xii-í, te diu-ni ducaⁿ càda yùhú tucu chi cǔñaha-í xii Tǎtá-í Dútú Ndiǒxí Yaá ndécú àndiū sǎ ñà túú ndècu ndihí-í-yu.

Ñá túú cùu ìⁿnuu ñáyiu
(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

34 'Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ vǎ cání iní-ndó sǎ yùhú véxi-í ñuyíú-a te cuu ìⁿnuu-gǎ ñáyiu cundecú-yu, chi da ngüita-yu vǎ cúú ìⁿnuu-gá-yu cundecú-yu, te ducaⁿ chi nchaa ñáyiu vǎ quíndáá iní ñáhá xii-í ñáyiu-áⁿ ngóo-yu cuu úhú iní-yu nchaa ñáyiu quíndáá iní ñáhá xii-í.

35 Te daya cue tée xǐndecu tǎtá-xi te ngóo-güedé cuu úhú iní-güedé tǎtá-güedé, te diu-ni ducaⁿ càda cue ñáyiu dǐhí xǐndecu nǎná-xi, chi ngóo-yu cuu úhú iní-yu nǎná-yu, te diu-ni ducaⁿ càda tucu cue ñáyiu cùu

sánu, chi ngóo-yu cuu úhú iní-yu nǎná yíi-yu.

36 Te ndi mèe-yu vehé-yu ngóo-yu vǎ cúú ìⁿnuu-gá-yu cundecú-yu.

37 'Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sǎ ncháá ñáyiu ío-gá ná cùu iní tǎtá-xi àdi nǎná-xi dàcúúxí yùhú, te ñáyiu-áⁿ ñà túú tàú-yu cundecu ndihí ñáhá-yu xii-í, te nchaa ñáyiu ío-gá ná cùu iní déhe ducuⁿ-xi, àdi déhe yoco-xi dàcúúxí yùhú, te diu-ni ducaⁿ ñà túú tàú-yu cundecu ndihí ñáhá-yu xii-í.

38 Te nchaa ñáyiu vǎ cǎnchícúⁿ ni-hnu ñaha xii-í cuendá sǎ yùhú-yu ndohó-yu dàtná ndoho-í ñáyiu-áⁿ ñà túú tàú-yu cundecu ndihí ñáhá-yu xii-í.

39 Te cue ñáyiu na yùhú cuú sǎ cuendá-í te ñáyiu-áⁿ cuíta nihnú-yu, dico nchaa ñáyiu vǎ yùhú cuú sǎ cuendá-í, te ñáyiu-áⁿ nduu táhú-yu cundecú-yu ni caa ni quíhíⁿ ndihí Yá Ndiǒxí.

Cuendá sǎ ndúú tǎhú-ó
(Mr. 9:41)

40 'Te nchaa ñáyiu na quèheⁿ cuendá ñáhá xii-ndo te cada iní-yu sǎ tnàhá yùhú ní queheⁿ cuendá-yu. Te nchaa ñáyiu na quèheⁿ cuendá ñáhá xii-í, te cada iní-yu sǎ tnàhá Tǎtá-í Dútú Ndiǒxí Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a ní queheⁿ cuendá-yu.

41 Te nchaa ñáyiu na quèheⁿ cuendá ìⁿ tée càháⁿ tnúhu Yá Ndiǒxí cuendá sǎ quídé-dě chiuⁿ-gá, te dàtná-ni càa táhú cuǎñaha-gǎ nduu táhú tée ducaⁿ càháⁿ tnúhu-gá-áⁿ, diu-ni ducaⁿ cùnduu táhú cuǎñaha-gǎ nduu táhú ñáyiu ducaⁿ na quèheⁿ cuendá ñáhá xii-dé. Te nchaa ñáyiu na quèheⁿ cuendá ìⁿ tée quíde váha cuendá sǎ dúcáⁿ quíde váha-dé, te dàtná-ni càa táhú nduu táhú tée-áⁿ diu-ni ducaⁿ cùnduu táhú nduu táhú ñáyiu na quèheⁿ cuendá ñáhá xii-dé.

42 Te nchaa ñáyiu na cuǎñaha ìⁿ yaxiⁿ ndute coho ìⁿ ñáyiu cùu cuendá-í cuendá sǎ ní tuha ñáhá-yu xii-í cuèi ñá túú cùnūu vihi-yu, te ñáyiu ducaⁿ na cuǎñaha ndùte-áⁿ nǐhí-yu sǎ ndúú tǎhú-yu núú

Yă Ndiöxí —càchí Jèsús xăhaⁿ-gă xii-güedé.

11

Jèsús càháⁿ ndihí-gá cue téé xica cuu ndihí té Juàá

(Lc. 7:18-35)

¹ Te sátá nǐ yáha ducaⁿ nǐ xáhaⁿ Jèsús xii ndi ùxúú cue téé xica cuu ndihí-gá, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá nchaa ñuú cáá yàtni xiáⁿ dánèhé-gá ñáyiu tnúhu-gá.

² Te té Juàá yìhi-dé vecaá te ní níhí-dě tnúhu nchaa nàcuáa quide Xitohó Jesucristú. Te sátá dúcáⁿ te ní tendaha-dě ìⁿ ũú cue téé xica cuu ndihí-dé cuáháⁿ-güedé núú ndécú Jèsús.

³ Te òré ní quexìo-güedé núú ndécú-gă, te xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gă nàcuáa ní xáhaⁿ tǐ Juàá xii-güedé, te xăhaⁿ-güedé xii-gă:

—Véxi-ndí xicáⁿ tnúhú-ndí núú-n nũu sá díú-n cùu-n Cristú Yaá ní tendaha Yă Ndiöxí véxi ñuyíú-a, àdi sá cündetu nahi-ni-ndí mei Yàá-áⁿ —càchí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gă.

⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Chí cuánuhú te cani-ndo cuèndú núú tǐ Juàá nchaa sá nǐ xiní-ndó quide-í, ndihí nchaa nàcuáa ndùu tnúhu ní cáháⁿ-í ní xíndedóho-ndo.

⁵ Te cúñaha-ndo xii-dé sá quidé tătna-í núú cuè ñáyiu cuáa, te quide tătna-í cue ñáyiu yacua, ndihí cue ñáyiu tnàhá cuéhé sǎ dátèhyú ni-hnu-xi yiqui cùñú-yu, ndihí cue ñáyiu doho, nchaa ñáyiu-áⁿ quidé tătna-í, te ndũha-yu, te ndéé tnàhá cue ñáyiu sa ní xíhí dándòto-í cúñaha-ndo. Te cúñaha tucu-ndo xii-dé sá ndécuu-í dánèhé-í nchaa ñáyiu ndàhú, tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-yu nàcuáa naníhí tǎhú-yu.

⁶ Te cúñaha tucu-ndo xii-dé sá ìo vǎha tǎhú nchaa ñáyiu ñá túú quide sáá iní-xi nchaa tnúhu càháⁿ-í, duha cúñaha-ndo xii-dé —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

⁷ Te sátá nǐ yáha-güedé cuánuhú-güedé te ní ngüíta Jèsús ní cáháⁿ-gá núú ñáyiu cuèndá té Juàá, te xăhaⁿ-gă xii-yu:

—Nchòhó ní sáháⁿ ndéhé-ndó ìⁿ téé ndècu xití yucu, te téé-áⁿ ñà túú sàni ìⁿ sani úú iní-dé, chi ñá túú quide-dé dàtná quidé nchaa ité náhnú cuáháⁿ-xi duha cuáháⁿ-xi dàcáⁿ òré quéné tǎchí.

⁸ Te ni ñà túú ní sáháⁿ ndéhé-ndó ìⁿ téé ñihnu dóó vǎha dóó vii càa. Te nchòhó xini-ndó sǎ ncháá ñáyiu ñihnu dóó vǎha dóó vii càa xíndecú-yu vehe cue téé cùnūu yíndaha ñáyiu.

⁹ Dico nchòhó chi ní sándéhé-ndó ìⁿ téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí, te ndáá sá díú ìⁿ téé càháⁿ tnúhu-gá cúú-dě, te cùnūu-gá-dé dàcúxí dàva-gá cue téé càháⁿ tnúhu-gá.

¹⁰ Te diu cuèndá té Juàá-áⁿ càháⁿ-xi núú tütú Yă Ndiöxí nàcuáa ní xáhaⁿ-gă xii Cristú, te duha ní xáhaⁿ-gă:

Tendaha-ì ìⁿ téé cáháⁿ-dé tnúhu-í codonūu-dé núú-n,

cuèndá dàtúha-dé ñáyiu cuèndá quíndáá iní-yu tnúhu-n.

Duha ní xáhaⁿ-gă, te ducaⁿ nǐ ngódó tnùní núú tütú-gă.

¹¹ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ nǐ ìⁿ cue téé ñuyíú-a ñá túú cùnūu-güedé dàtná cùnūu té Juàá téé dàcuandute ñaha xii ñáyiu. Te nchaa ñáyiu sa ta ndĩhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí vitna cuáháⁿ cùnūu-gá-ni tucú-yu dàcúxí tǐ Juàá cuèi cùu-yu ñáyiu ñá túú cùnūu dacúxí dàva-gă ñáyiu yíndaha-gă.

¹² Te ndéé cútnàhá ní ngüíta té Juàá téé dàcuandute ñaha xii ñáyiu càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiöxí ñuyíú-a, ndéé dàvá-áⁿ nǐ ngüíta ñáyiu cuíni-yu sá ndĩhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-yu te ndùcu ndéé-yu quidé-yu nàcuáa ndĩhu ndaha ñaha-gă xii-yu.

¹³ Te nchaa cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha nǐ cáháⁿ-güedé sá díú-gă ndĩhu ndaha-gă cue ñáyiu, te diu-ni ducaⁿ nǐ cáháⁿ tucu ndíi Moisés ní ngódó tnùní núú tütú ndíi. Te diu-ni ducaⁿ cùnūu nchaa tnúhu-áⁿ càháⁿ-xi nàcuáa ndĩhu ndaha Yă Ndiöxí ñáyiu ndéé ní sáá nduu nǐ ngüíta té Juàá càháⁿ-dé tnúhu-gă ñuyíú-a.

14 Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sã cáda cuendá-ndó, chi núú tütú Yá Ndiöxí cächí-xi sá ndíxí tẽ Èliás, te ñiu núú tẽ Èliás-án ñi quide té Juàá.

15 Te nchaa nchòhó ñáyiú ndédóho nchaa tnúhu cãháⁿ-í-a te ío váha chí cuãha cuendá.

16 "Te na cächí tnúhu tucu-í xii-ndo nãcuáa sãtnahá-xi cùu ñáyiú ndècu vitna. Chi ñáyiú-án cúu-yu dàtná cue landú sácõo núú yãhu dàdiqui-güexi te níhi cãháⁿ-güexi, te xĩtnãha-güexi ndi mee landú-güexi:

17 "Ní tiú-ndí yaá ndihi vïlu te ñá túú ní cuiní-ndó càta-ndo. Te ío yica iní ní xita yuhu-ndí te ñá túú ní ndãhyú-ndó", cächí-güexi xĩtnãha-güexi. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñáyiú ndècu vitna,

18 chi té Juàá ío ndàhú ní xóo caxi-dé, te ñi ñà túú ní xóo coho-dé ndudí ndéhé yoho yãha stilé sá sà ní nduu-xi ndidí, te sá dúcáⁿ ñi xóo cada-dé te ní cachí-yu sá ñi xĩndecu ndihi-dé espíritú cündihí yucu ñãvãha.

19 Te sátá ñi quexio yúhú Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchãa-ndo, te xèxi-í xihí-í quidè-í, te cächí-yu sá yúhú cúu-í ñⁿ tée xèxi vihi te xihí vihi, te cächí tucu-yu sá cúu-í tée xica cuu ndihi cue tée cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii-yu cuendá impuèstú ndihi nchaa dava-gá cue tée ndècu ichi cuehé ichi duha, duha cächí-yu. Te ñáyiú ní tnahá tnúhu ndihi Yá Ndiöxí, ñáyiú-án quidè-yu sá vãha nãcuáa cutnùní sá méé-gã ío ndècu ndihi-gá sá xini tnùní-gá —cächí-gá xãhaⁿ-gã xii-yu.

Cuendá ñáyiú dava ñuú ñá túú sãndáá iní tnúhu Xitohó Jesucristú
(Lc. 10:13-15)

20 Te Jèsús ní ngüíta-gá cãháⁿ-gá dóho nchaa ñáyiú ñuú núú ío-gá vai núú sã vã yõo tnãhí ndàcu cada ní quide-gá, chi nchaa ñáyiú ñuú-án ñà túú cuiní-yu ndixi túu iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ndècú-yu, te xãhaⁿ-gã xii-yu:

21 —;Ndàhú nchòhó cue ñáyiú ñuú Corazín! ;Te ndàhú nchòhó cue ñáyiú ñuú Bètsaidá! Chi núú dicó ñuú Tírú

ndihi ñuú Sídón ní quide-í nchaa sá vã yõo tnãhí ndàcu cada datná ní quide-í ñuú-ndó-á ñi xini-ndó ñá, te sá ndéé ama-gá cuihnú-yu dóo ndàhú te cunu cóo-yu núú yãa cuendá sá ndíxí cuèchi iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ñi cùu.

22 Dico sáa nduu te ío-gá dandòho ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo dàcúxí ñáyiú ñuú Tírú ndihi ñáyiú ñuú Sídón.

23 Te nchòhó cue ñáyiú ñuú Capèrnaúm ío quide cahnu-ndo mee-ndo, te quide iní-ndó sã sã cuãndaa-ná-ndó àndiu, dico ñáhá chi núú ùhú núú ndàhú nduu táhú-ndó cùndecu-ndo. Te núú dicó ñuú Sòdomá ní quide-í nchaa sá vã yõo tnãhí ndàcu cada datná ní quide-í ñuú-ndó ñi xini-ndó ñá, te ñáyiú-án vã náã-yu chi cundecu-ní-yu ndéé vitna ñi cùu.

24 Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sã sãa nduu te ío-gá dandòho ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo dàcúxí ñáyiú ñuú Sòdomá —cächí-gá xãhaⁿ-gã xii nchaa ñáyiú ñuú-án.

Jèsús cuiní-gá sá túhá ñaha ñáyiú xii-gá

(Lc. 10:21-22)

25 Te sátá xãⁿ te Jèsús ní ngüíta-gá cãháⁿ ndihi-gá Tãtã-gã Dútú Ndiöxí, te xãhaⁿ-gã:

—Yòhó Tãtã-í Dútú Ndiöxí, ío chĩñuhu ñaha-í xii-n chi ñiu-n tàxi tnuní-n àndiu ndihi ñuyíú-a, te dãnehé-n cuè ñáyiú nchaa tnúhu váha, te ñiu-ni ñáyiú-án cúu-yu ñáyiú ñá túú cùtnuní iní-xi nchaa tnúhu cãháⁿ cue tée cächí sá ío túha, te nchaa tnúhu váha-án ñà túú dàtúu-n núú ñáyiú cächí sá ío túha te ío váha sãa díquí-xi.

26 Chi ducaⁿ cuiní-n cùnduu —cachí-gá xãhaⁿ-gã xii Tãtã-gã.

27 Te xãhaⁿ-gã xii nchaa ñáyiú xĩndecu-án:

—Mee Tãtã-í Dútú Ndiöxí ní cachí-gá sá cùnùu-í núú nchãandí túhú sá ío. Te vá yõo ñⁿ-gá xini nãcuáa sãni iní yúhú Déhe Dútú Ndiöxí, chi ñⁿdii díí-ni mee-gã xini-gá nãcuáa sãni iní-í, te mee-í xini-í nãcuáa sãni iní méé-gã. Te nchaa ñáyiú cächí iní-í sá quini-yu nãcuáa sãni iní Tãtã-í Dútú Ndiöxí te xĩtnúhu-í-yu, te vá

yõo ìⁿ-gá xìní chi diu-ni ñáyiú ducaⁿ xítñúhu-í-áⁿ xìní-yu.

²⁸ Te nchaa nchòhó ñáyiú ñá túú ndècu váha, ñáyiú ñá túú ñihí nàcuáa cada cundecu váha iní-xi quixi-ndo tùha ñaha-ndo xii-í nàcuáa ducaⁿ cundecu váha iní-ndó.

²⁹ Te cuu vii cuu váha iní-ndó tñi-ndo nchaa tñúhu càháⁿ-í, te ío dacuáha-ndo, te ducaⁿ càda-ndo chi yúhú ío càhnu iní-í, te ío ndàhú iní-í. Te núu ducaⁿ na càda-ndo te ío váha cuu iní-ndó cundecu-ndo.

³⁰ Te tñi-ndo nchaa tñúhu càháⁿ-í chi ñá túú cùu-xi ìⁿ sá vëe, chi cada iní-ndó sá cúu-xí dàtná ìⁿ chiùⁿ ñamá –càchí-gá xàhaⁿ-gã xii-yu.

12

Cue tée xica cuu ndihi Jesús sàhnú-güedé yoco triú nduu ndetátú ñáyiú

(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ Te ìⁿ nduu cùu-xi nduu ndetátú ñáyiú ñúhu Jesús ichi ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá, te ta yáha-gá ndihi-güedé ìⁿ xichi núu cáá triú te xixíhí-güedé docó nñu xíáⁿ ní ngüíta-güedé sàhnú-güedé yoco triú-áⁿ, te ndihi ndaha-güedé quíⁿ-güedé quée triú-áⁿ tá xèxi-güedé cuáháⁿ.

² Te cue tée cùu fariséú ní xini-güedé nàcuáa quide cue tée xica cuu ndihi Jesús, núu ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

–¿Ná cuèndá ducaⁿ quide cue tée xica cuu ndihi-n sàhnú-güedé yoco triú, te vitna cùu-xi nduu ndetátú-í? Te ñá túú tàú-güedé ducaⁿ càda-güedé –càchí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gá.

³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

–¿Náa ñá túú dàcuaha-ndo núu tütú Yá Ndióxi núu càháⁿ-xi nàcuáa ní quide ndíi Dàvií cùtnàhá ní xihí ndíi docó ndihi cue tée ní xica cuu ndihi ndíi-áⁿ?

⁴ Chi ndíi-áⁿ ní quíhu ndíi vehe Yá Ndióxi ní queheⁿ ndíi pàá ní cuu íi ndécú-áⁿ ní xexi ndíi ndihi cue tée ní xica cuu ndihi ndíi, te ñá túú tàú ndíi sá dúcáⁿ càda ndíi ndihi cue tée-áⁿ ní cùu, chi mee-ni cuè dütú tàú-güedé caxi-güedé pàá-áⁿ ní cùu.

⁵ ¿Te náa ñá túú xini-ndó nàcuáa càháⁿ-xi núu tütú ndíi Moisés sá ncháá cuè dütú vã ndetátú-güedé nduu cùu-xi nduu ndetátú-áⁿ? Te ñá díú ìⁿ cuéchi cùu-xi sá dúcáⁿ ñá túú ndetátú-güedé nduu cùu-xi nduu ndetátú.

⁶ Te na càchí tñúhu-í xii-ndo sã yúhú cùu-í téé ío-gá cùnùu ndecu ndihi-ndo dacúxí vèñúhu sá ío cùnùu.

⁷ Dico nchòhó chi ñá təcú tñùní-ndó nàcuáa càháⁿ Yá Ndióxi núu tütú-gá núu càchí-xi: “Yúhú cuini-í sá cùndàhú iní-ndó cuè tñaha ñáyiú-ndo te ñá díú mèe-ni sá cáhni-ndó quiti nduu táhú-í”, duha càchí-gá núu tütú-gá. Te núu dicó nchòhó təcú tñùní-ndó ñá, te vá càháⁿ cuèhé-ndó cuèndá nchaa ñáyiú ñá túú ndecu cuéchi-xi.

⁸ Te yúhú Téé cùu ñaní tñahá-ndó nchaa-ndo, tñahá-í ndécú ndihi-í tñúhu ndee iní sá cùu-í nchaa ñáyiú nàcuáa cadá-yu nduu ndetátú-ó-á –càchí-gá xàhaⁿ-gã xii-güedé.

Ìⁿ téé ní yíchí ìⁿ xio ndaha-xi

(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

⁹ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá, te cuànguihu-gá xiti ìⁿ veñúhu.

¹⁰ Te xíaⁿ ndécú ìⁿ téé ní yíchí ìⁿ xio ndaha-dé. Te dava cue téé xíndecu-áⁿ ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé cuèndá-gá núu cuè téé cùnùu, te ní xicáⁿ tñuhú-güedé núu-gã, te xàhaⁿ-güedé:

–Cachí tñúhu xii-ndí nñu cuu cada tátna-o ìⁿ téé cùhú nduu cùu-xi nduu ndetátú-ó áⁿ ñáhá –càchí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-gá.

¹¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

–Te nchòhó òré ná ngàunihnu ìⁿ mbéé-ndó ìⁿ déhvä cùnùu te nàtava-ndo-di cuéi cùu-xi nduu ndetátú-ó.

¹² Te ìⁿ ñáyiú ío-gá cùnùu-yu dàcúxí ìⁿ mbéé, núu xíáⁿ tàú-ó sã cadá-ó sã váha sá cúu-xi-yu cuéi cùu-xi nduu ndetátú-ó –càchí-gá xàhaⁿ-gã xii-güedé.

¹³ Te dàtnùní ní xáhaⁿ-gã xii téé cùhú ndaha-xi-áⁿ:

–Ndacani ndaha-n –càchí-gá xàhaⁿ-gã xii-dé.

Te téé-áⁿ nǐ ndacani-dé ndaha-dé, te òré-ni ní ndúha ní nduu-xi dàtná cáá ìngá xio ndaha-dé.

14 Te cue téé cùu fariséú ní ndee-güedé xití veñúhu, te ní ngüíta-güedé ndátnúhu-güedé nùu nása cada-güedé cahni-güedé Jèsús.

Nàcuáa sa ndèé tñuní cuèndá Jèsús

15 Te sátá nǐ cutnùní iní Jèsús nàcuáa cuìní-güedé cada ñaha-güedé xii-gá te ní xica-gá cuáháⁿ-gá, te ío vǎi ñáyiú nchicúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ, te tñáhá cue ñáyiú cùhú nchìcúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ, te ní quide tátna-gá cue ñáyiú-áⁿ.

16 Te ní xáhaⁿ-gǎ xii-yu sá vǎ cǎháⁿ-yu yoo cùu-gá.

17 Te ducaⁿ nǐ cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní xáhaⁿ Yǎ Ndiòxí xii ndíi Chàíá téé ní xóo cáháⁿ tñúhu-gá ndéé sanaha nǐ chídó tñuní ndíi núú tütú-gá, te duha ndùu tñúhu ní xáhaⁿ-gǎ:

18 Téé-a cùu-dé téé ní sani iní-í sá cúnú cuèchi-dé núu-í,

te ío cùu iní-í-dé, te cùdíí iní-í-dé.

Te yúhú cuáñaha-í Espíritú-í cundecu ndíhi-dé,

te ñu-dé cùñaha-dé xii nchaa ñáyiú ñuyíú sǎ yúhú ío ndáá quidè-í.

19 Te vǎ dǎcǎá-dé tñúhu cáháⁿ-dé ndíhi ñáyiú, te ni vǎ cǎná sǎa-dé òré cáháⁿ-dé,

te ni vǎ yóo níhi tñúhu nása cáháⁿ-dé cùhú-dé ichi.

20 Te ní ñà túú nǎ cada-dé cue ñáyiú cùu datná ñⁿ tnu ndóó sá cuìní-xi tñáhnú, te ñu-ni ñáyiú-áⁿ cúú tucú-yu dàtná ñⁿ méchá cǎndíl sǎ ío quène ñúhmá te cuìní-xi ndahvá.

Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu ñáyiú-áⁿ chi ñá túú níhi ndéé-yu cundecú-yu sá cúú-xi-í, te mee-ni sǎ vǎha cada ñaha-dé xii-yu,

te ñu-ni ducaⁿ cǎda-dé ndéé sǎá nduú cùtñuní iní nchaa ñáyiú sǎ ío ndáá quidè-dé.

21 Te nchaa ñáyiú níhi ñuyíú ío cundee cùu cahnu iní ñáhǎ-yu xii-dé.

Duha ní xáhaⁿ-gǎ xii ndíi Chàíá ní chídó tñuní ndíi núú tütú-gá.

Càchí-güedé sá ndécú ndíhi Jèsús espíritú cùndíhi yucu ñávǎha

(Mr. 3:20-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

22 Te ní quexíó ñⁿ úú cue téé núú ndécú Jèsús, te ndéca-güedé ñⁿ téé ñíhi te cuáá-dé, te yíhi ñaha espíritú cùndíhi yucu ñávǎha xii-dé, te Jèsús ní queñuhu-gá espíritú cùndíhi yucu ñávǎha yíhi ñaha xii-dé, te òré-ni-áⁿ nǐ cuu ní nacáháⁿ-dé te ní ndúha núú-dé.

23 Te nchaa ñáyiú xǐndecu-áⁿ ío ní cuñúhu-yu sá dúcáⁿ nǐ quide-gá, te ní xítñahá-yu:

—Vǎa téé-a cùu-dé ñaní tñáhá ndíi Dávíí téé tendaha Yǎ Ndiòxí quixi ñuyíú-a —càchí-yu xítñahá-yu.

24 Te cue téé cùu fariséú ní tecú dóho-güedé nàcuáa ndùu tñúhu xítñahá-yu, núu xǎáⁿ ní xítñaha-güedé:

—Téé-a ndèñuhu-dé nchaa espíritú cùndíhi sácuíhná yíhi ñaha xii ñáyiú, chi ñu-ni sácuíhná-áⁿ chǐndèe ñaha-xi xii-dé te ñu-ni-xi tǎxi tñuní-xi nchaa espíritú-áⁿ —duha ní xítñaha-güedé.

25 Te Jèsús ní cutnùní iní-gá nàcuáa ndùu tñúhu ní xítñaha-güedé, núu ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Te nchòhó xíní-ndó sǎ nùu ñⁿ téé yǐndaha ñⁿ nacióⁿ vǎ cúú ñⁿnuu-dé ndíhi cue téé cùndíhi-dé, te vǎ cùdíí-dé cunuu-dé. Te ñu-ni ducaⁿ sǎtnahá tucu-xi cùu tucu cue téé cùchiuⁿ ñⁿ ñuú, chi núu vǎ cúú ñⁿnuu-güedé cundecu-güedé, te vǎ cùdíí-güedé cundecu-güedé taxi tñuní-güedé. Te ñu-ni ducaⁿ sǎtnahá tucu-xi cùu cue ñáyiú xǐndecu ñⁿ-ni vèhe, chi núu vǎ cúú ñⁿnuú-yu cundecú-yu te vǎ cùdíí-yu cundecu cǎhnú-yu.

26 Te núu sácuíhná ducaⁿ quide-xi queñuhu-xi cue espíritú cùndíhi-xi yíhi ñaha xii ñáyiú ña, te ñá túú cùu ñⁿnuu-xi ndecu-xi te núu ducaⁿ, te vǎ cùdíí sácuíhná-áⁿ cundecu-xi taxi tñuní-xi te núu ducaⁿ quide-xi.

27 Te duha cǎháⁿ-í chi nchòhó càchí-ndó sǎ chǐndèe ñaha sácuíhná xii-í queñúhu-í nchaa espíritú cùndíhi-xi yíhi ñaha xii ñáyiú. Te núu yúhú quidè cuèndá-ndó sǎ sácuíhná chǐndèe ñaha-xi xii-í, te xíni ñuhu-xi cada cuendá-ndó yóo

chindee ñaha xii cue tée xica cuu ndihi-ndo queñuhu-güedé nchaa espíritú cündihi yucu ñávaha yíhi ñaha xii ñáyi. Te mee-güedé cächí-güedé sá nchòhó ñá túú cãháⁿ ndáá-ndó sã dúcáⁿ cãháⁿ-ndó.

²⁸ Dico yúhú chi Espíritú Yã Ndiõxí chindèe ñaha-xi xii-í queñuhu-í nchaa espíritú cündihi sácuhlá yíhi ñaha xii ñáyi, te sã dúcáⁿ chindee ñaha Espíritú-gá xii-í, xiãⁿ cútnuní sã sã ní sáá nduu cuiní-gá ndíhu ndaha ñaha-gá xii-ndo.

²⁹ Te nchòhó xini-ndó sã cuè ñadúhú chi vá ndácú-güedé cuendá-ni quíhu-güedé duhu-güedé vehe ñá tée ío ndee, chi díhna-gá xini ñuhu-xi tñi-güedé tée-áⁿ dacutu ñaha-güedé xii-dé dãtnuní ducaⁿ te ndacu-güedé duhu-güedé nchaa sã ndécú ndihi-dé.

³⁰ Te nchaa ñáyi ñá túú cündihi ñaha xii-í, te cùu úhú iní ñáhã-yu. Te nchaa ñáyi ñá túú chindee ñaha xii-í, te dàquee tíhũ-yu chiúⁿ quide-í.

³¹ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sã ncháá ñáyi quide nchaa sã cuèhé sã dúhá cuu cada cãhnu iní ñáhá Yã Ndiõxí xii-yu, te ñi-ni ducaⁿ cùu cada cãhnu iní-gá nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha cãháⁿ-yu. Dico cue ñáyi na cãháⁿ úhú cuendá Espíritú-gá, te ñáyi-áⁿ vã cádá cãhnu iní ñáhá tnàhí-gá xii-yu.

³² Te nchaa ñáyi na cãháⁿ úhú cuendá yúhú Tée cùu ñaní tnáhã-yu ncháá-yu, te cuu cada cãhnu iní ñáhá Yã Ndiõxí xii-yu. Dico cue ñáyi na cãháⁿ úhú cuendá Espíritú-gá te vá cádá cãhnu iní ñáhá tnàhí-gá xii-yu cuèi vitna ndècu vívũ-yu, te cuèi na cùu-yu.

Ndi dííⁿ núú yutnu xini-ó ñá yutnu cùu-xi cuendá sã sãvidí-xi (Lc. 6:43-45)

³³ Te nchòhó xini-ndó sã ndi dííⁿ núú yutnu xini-ó ñá yutnu cùu-xi cuendá sã sãvidí-xi, te xini-ó sã ncháá yutnu váha cùuⁿ mee-ni sãvidí váha, dico nchaa yutnu sã ñá túú váha te cùuⁿ mee-ni sãvidí sã ñá túú váha. Te duha cãháⁿ-í cuendá cada cuendá váha-ndo nacuaa nduu chiúⁿ

quide-ndo ñá ñá-ndo cuendá ducaⁿ cùtnuní ná ñáyi cùu-ndo.

³⁴ Dico nchòhó cúu-ndó dàtná ñá cóo dèéⁿ chi ío cuihna iní-ndó, te vá cáni iní-ndó sã ndácú-ndó cãháⁿ-ndó ñá tnúhu váha, chi ío cuihna iní-ndó. Te nchòhó xini-ndó sã ncháá ñáyi cãháⁿ-yu náni véxi iní-yu.

³⁵ Te nchaa ñáyi váha iní-xi cãháⁿ-yu tnúhu váha, chi ñi-ni tnúhu váha-áⁿ ñúhú iní-yu. Te nchaa ñáyi cuihna iní-xi cãháⁿ-yu tnúhu cuèhé tnúhu duha, chi ñi-ni tnúhu cuèhé tnúhu duha-áⁿ ñúhú iní-yu.

³⁶ Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sã ná sáá nduu cada ndáá Yã Ndiõxí cuèchi nchaa nchòhó ñáyi ndècu ñuyíú-a, te nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha cãháⁿ-ndó cãháⁿ-gá sã ñá túú ní quide váha-ndo sã dúcáⁿ ní cãháⁿ-ndó tnúhu-áⁿ.

³⁷ Te nacuaa nduu tnúhu ní cãháⁿ-ndó ñá ñá-ndo, te ducaⁿ cãháⁿ Yã Ndiõxí te núu ndècu cuèchi-ndo àdi ñá túú ndècu cuèchi-ndo. Te núu ñá túú cuèchi-ndo te cácu-ndo, dico núu ndècu cuèchi-ndo te vá cácu-ndo —cächí-gá xãháⁿ-gã xii cue tée cùu fariséu-áⁿ.

Cue tée cuiní sã cádá Jèsús ñá sã vã yõo tnàhí ndàcu cada

(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

³⁸ Te cue tée cùu fariséu, ndihi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyi nchaa tnúhu ní chidó tnuní ndi Moisés xãháⁿ-güedé xii Jèsús:

—Mèstrú, cuiní-ndí cada-n ñá sã vã yõo tnàhí ndàcu cada cuendá ducaⁿ cùtnuní iní-ndí sã Yã Ndiõxí chindèe ñaha-gá xii-n —cächí-güedé xãháⁿ-güedé xii-gá.

³⁹ Te Jèsús ní xãháⁿ-gã xii-güedé:

—Ñáyi ndècu ichi cuèhé ichi duha ñá túú cuiní-yu tñi-yu tnúhu cãháⁿ Yã Ndiõxí, te ñáyi-áⁿ cuiní-yu cada-í ñá sã vã yõo tnàhí ndàcu cada nacuaa cùtnuní iní-yu núu ndáá sã Yã Ndiõxí chindèe ñaha-gá xii-í. Dico yúhú chi ñá túú ñágá cada-í quini-yu, chi sa ñi-yu tnúhu nacuaa ní yãha ndi Jónás tée ní xóo cãháⁿ tnúhu Yã Ndiõxí ndéé sanaha, te ñi-ni ducaⁿ yãha yúhú tucu.

40 Chi ndíi Jònás-áⁿ nǐ xúhuⁿ ndíi úní nduu úní niú xití ìⁿ chácá cáhnú vǐhi nani ballená. Te ñiú-ni ducaⁿ yáha yúhú Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo, chi úní nduu úní niú cuhuⁿ-í xití ñuhu.

41 Te na sáá nduu càda ndáá Yă Ndiöxí cuéchi nchaa ñáyiú ndècu ñuyúú-a, te dàvá-áⁿ cachí nchaa ñáyiú ñuú Nínivé sá ñà túú ní quide ndáá nchaa ñáyiú ndècu vitna, te ducaⁿ cǎháⁿ-yu chi mèé-yu ní dáñá-yu ichi cuéhé ichi duha cútnáhá ní sáháⁿ ndíi Jònás ñuú-yu ní cǎháⁿ ndíi tnúhu Yă Ndiöxí núú-yu. Dico vitna iha ndècu ndíhi ñaha-ndo xii yúhú, te ñiú-í ío-gá cúnúu-í dàcúúxí ndíi Jònás.

42 Te nduu càda ndáá Yă Ndiöxí cuéchi nchaa ñáyiú, te dàvá-áⁿ quiní-ndó ìⁿ ñadihí ñaha ní xíndaha ìⁿ nacióⁿ cáá ndàa xio datni núú quéné nchǐcanchii, te ñaha-áⁿ ïo xica nǐ xíndecu-aⁿ te ní sáháⁿ-aⁿ ní xíndedóho-aⁿ nchaa tnúhu ní cǎháⁿ ndíi Salòmón, chi ndíi-áⁿ ïo ní sáá sá xíní tnùní ndíi. Te tnáhá ñaha-áⁿ cǎháⁿ-aⁿ sá ñà túú ní quide ndáá nchaa ñáyiú ndècu vitna. Dico vitna iha ndècu ndíhi ñaha-ndo xii yúhú, te ñiú-í ío-gá cúnúu-í dàcúúxí ndíi Salòmón.

Espíritú cúndíhi yucu ñávãha sá nánchòcáva xito cùu uú
(Lc. 11:24-26)

43 "Te òré ná quée ñaha ìⁿ espíritú cúndíhi yucu ñávãha xii ìⁿ ñáyiú, te cuáháⁿ-xi ndùcu-xi ìⁿ xichí núú cúndècu-xi te ñà ñihí-xi te ní sani iní-xi:

44 "Váha-gá núhú tucu-í núú nǐ xíndecu-í", duha ní sani iní-xi. Te cuánuhú-xi, te òré ní nasáá-xi, te ní xiní-xi sá cáá iní ñáyiú-áⁿ dàtná cáá-ñá ìⁿ vehe ní natíhú ní nduu vii-ná te vá yòo-gá ndécú.

45 Te sátá dúcáⁿ te ní xica-xi cuáháⁿ-xi cuándúcú-xi ùsá tnáhá espíritú cúndíhi-xi sá nèhé víhí-gá xíquide. Te òré ní ñihí-xi cue espíritú-áⁿ te ndèca ñaha-xi cuáháⁿ cuèndá ngúndecu ndíhi-xi ñáyiú-áⁿ. Te ñáyiú-áⁿ uuⁿ-gá nándi yáha-yu dàcúúxí ndèé díhna. Te ñiú-ni ducaⁿ

sǎtnahá-xi yáha nchaa ñáyiú cuihna iní-xi ndècu ñuyúú-a vitna —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Cue ñani Jèsús ndíhi nǎná-gǎ

(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

46 Te cǎháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní quexìo náná-gǎ ndíhi cue ñani-gá cuíní-yu cǎháⁿ ndíhi ñáhá-yu xii-gá, te ní ngúnu tní-yu ndàa quehé vehe núú ndécú-gǎ.

47 Te ìⁿ cue ñáyiú xíndecu-áⁿ nǐ xáháⁿ-yu xii-gá:

—Ní quexìo náná-n ndíhi cue ñani-n xínutnǐ-yu quehé, te cuíní-yu cǎháⁿ ndíhi ñáhá-yu xii-n —càchí ñáyiú-áⁿ xáháⁿ-yu xii-gá.

48 Te ní xáhaⁿ-gǎ xii ñáyiú ducaⁿ xáhaⁿ xii-gá-áⁿ:

—Te cachí tnúhu yóndi-gá ñáyiú cùu datná nǎná-í ndíhi dàtná cue ñani-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii ñáyiú-áⁿ.

49 Te ní dánèhé ñáhá-gǎ nchaa cue tée xica cuu ndíhi-gá, te ní xáhaⁿ-gǎ xii ñáyiú-áⁿ:

—Cue tée-a cùu-güedé dàtná nǎná-í, ndíhi dàtná cue ñani-í.

50 Te nchaa ñáyiú na càda nchaa nacuaá cǎháⁿ Tǎtà-í Dútú Ndiöxí Yaá ndécú àndiú, te ñáyiú-áⁿ cúú-yu dàtná nǎná-í, ndíhi dàtná cue ñani-í, ndíhi dàtná cue cúha-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii ñáyiú ducaⁿ nǐ dáyãha tnúhu núú-gǎ-áⁿ.

13

Nàcuáa quide tée cuángacáⁿ triú

(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

1 Te ñiú-ni nduu-áⁿ ní quee Jèsús vehe núú ndécú-gǎ, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ní ngóo-gá yuhu làgúná.

2 Te ío cuéhé ñáyiú ní tacá núú ndécú-gǎ. Te sá dúcáⁿ ïo cuéhé ñáyiú núu ní quée-gá xití ìⁿ bàrcú núnǐ xití ndute làgúná-áⁿ, te núú xǎⁿ ní ngóo-gá, te nchaa ñáyiú-áⁿ xixúcu-yu yuhu làgúná-áⁿ.

3 Te Jèsús ní ngúita-gá ní cani-gá titní cuèndú núú-yu nàcuáa tecú tnùní-yu nchaa nàcuáa ndùu tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gǎ xií-yu:

—Ìⁿ tée cuángacáⁿ-dé triú,

4 te òré ní ngüíta-dé dǎngoyo-dé triú-áⁿ, te dava ní quene ndava ní ngava ndéé ichi, te ní xiní cue túlaá te ní nadatàcá-güedi.

5 Te dava ní ngava ñuhu yadi nǔú yíhí vìhi yúú, te ndǐhi-ni ní xínu-xi chi ñá túú cǎvìhi ñuhu.

6 Dico òré ní nayehé te ñá túú ní cùndee iní-xi chi ní yíchí-xi, chi ñá túú ní ñhí quǐhíⁿ cùnú yóho-xi.

7 Te dava ní ngava núú yúcu ndǐquíⁿ tnu ñhu, te ñⁿnuu-ni ní xínu-xi ndǐhi tnu ñhu. Te tnu ñhu-áⁿ ní sahnú-xi te ní dánáá-xí nchàa triú sá ní xínu-áⁿ.

8 Dico dava-gá triú ní ngava núú ndécú ñuhu coçóⁿ te xiǎⁿ ío váha ní cuu, chi núú ñⁿ-ní triú-áⁿ te dava yoco-xi ní nguǐhi ócó úxí triú-xi, te dava yoco-xi ní nguǐhi únídico triú-xi, te dava yoco-xi ní nguǐhi ñⁿ ciendú triú-xi.

9 Te vitna nchaa nchòhó ñáyiu ní xíndedóho tnúhu ní cǎháⁿ-í-a, te ío váha chí cuǎha cuendá —cǎchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-yu.

Cue téé xica cuu ndǐhi Jesús ndúcu tnúhu-güedé núú-gǎ ná cuendá cǎní-gǎ cuendú núú ñáyiu

(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

10 Te cue téé xica cuu ndǐhi Jesús ní sǎháⁿ-güedé ndéé núú-gǎ, te xǎhaⁿ-güedé xii-gǎ:

—Ndùcu tnúhu-ndí núú-n nǔú ná cuendá ducaⁿ mée-ni cuendú cǎní-n núú ñáyiu —cǎchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gǎ.

11 Te ní xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Nchòhó chi sa cǎchí tnúhu Yá Ndiöxí xii-ndo ñⁿ sá vǎtá quíní-gá-ndó, chi cǎchí tnúhu-gá nàcuáa quide-gá ndǐhu ndaha-gǎ ñáyiu, dico dava-gá ñáyiu chi ñá túú nǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-yu.

12 Te nchaa ñáyiu sa tècú tnùní te uuⁿ-gá cuita tecú tnùní-yu quǐhíⁿ, te nchaa ñáyiu ñá túú tècú tnùní te uuⁿ-gá vá tècú tnùní-yu.

13 Te xiǎⁿ nǔú duha cǎní-í mee-ni cuendú núú-yu, chi cuéi na quíní-yu nchaa nàcuáa cuu dico ní vǎ cùtnùní iní-yu ná cuendá ducaⁿ cùu, te cuéi

na cùndedóho-yu dico ní vǎ tècú tnùní-yu.

14 Te diu cuendá ñáyiu-áⁿ ní xǎhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndí Chàíá téé ní xóo cǎháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha ní chídó tnùní ndí núú tütú-gá núú cǎchí-xi:

Nchaa nchòhó cundedóho-ndo tnúhu cǎháⁿ-í, dico ní vǎ tècú tnùní-ndó,

te cuéi na quíní-ndó nchàa nacuáa cada-xi, dico ní vǎ cùtnùní iní-ndó nǎ cuendá ducaⁿ quide-xi.

15 Te ducaⁿ chi cùu-ndo ñáyiu ío sàá iní-xi,

te cùu-ndo ñáyiu ñá túú tècú tnùní tnúhu cǎháⁿ-í,

te cùu tucu-ndo datná cue ñáyiu cuáa chi ñá túú cuíní-ndó càda cuendá-ndó tnúhu-í,

te ní ñà túú cuíní-ndó cùndedóho-ndo,

te ní ñà túú cuíní-ndó tècú tnùní-ndó,

te ní ñà túú cuíní-ndó nàtuha

ñaha-ndo xii-í cuendá cada

cǎhnu iní-í nchaa yíca

cuéchi-ndo nàcuáa ío váha cuu

iní-ndó cùndecu-ndo.

Duha ní xǎhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndí Chàíá

ní chídó tnùní ndí núú tütú-gá.

16 Dico nchòhó chi ío váha táhú-ndó

chi cùtnùní iní-ndó nchàa nacuáa

quide-í, te cùtnùní tucu iní-ndó nchàa

nacuáa ndùu tnúhu cǎháⁿ-í.

17 Te na cǎchí tnúhu ndáá-í xii-ndo

sǎ ío vǎi cue téé ní xóo cǎháⁿ tnúhu

Yá Ndiöxí ndéé sanaha ndǐhi nchaa

dava-gá ñáyiu váha iní-xi ní cuíní-yu

cundehé-yu nchaa sá ndéhé-ndó

vitna quide-í dico ñá túú ní xiní-yu, te

ní cuíní tucú-yu cundedóho-yu nchaa

tnúhu ndèdóho-ndo vitna cǎháⁿ-í te ñá

túú ní xíndedóho-yu.

Jesús cǎháⁿ-gǎ nàcuáa quèe-xi

cuendá téé cuángacáⁿ triú

(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

18 Te vitna cundedóho váha-ndo na

cǎchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa quèe-xi

cuendú téé cuángacáⁿ triú ní caní-í

núú-ndó.

19 Te triú sá ní quene ndava ní

ngava ndéé ichi, xiǎⁿ cúu-xí dàtná

ñáyiu ní xíndedóho tnúhu sá cǎháⁿ

nàcuáa ndǐhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí

xii-yu, dico ñá túú ní cuíní-yu tní-yu,

chi sácuíhná cuǎháⁿ-xi nàdatuhú-xi

iní-yu cuendá sá vǎ cáncchícúⁿ ni-
hnú-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu-áⁿ.

20 Te triú sá nǐ ngava ñuhu yadi
núú yíhí vihi yúú-ǎⁿ, xiǎⁿ cúú-xí dàtná
ñáyiú ní xíndedóho tnúhu Yá Ndiǒxí te
díí ínǐ ní tní-yu tnúhu-gá,

21 dico òré ná nguíta ñáyiú cúcuèhé
ñáhǎ-yu xií-yu àdi nándi-gá sá
yǎha-yu sá cuendá tnúhu-gá, te ñá
cúndèe ínǐ-yu chi dàñá-yu tnúhu-gá
cuendá sá ñà túú ñihí ndéě-yu.

22 Te triú sá nǐ ngava núú yúú
ndíquíⁿ tnu ñu-áⁿ, xiǎⁿ cúú-xí dàtná
ñáyiú ní tecú dóho-xi tnúhu Yá Ndiǒxí
dico cuèé cuèé ní nacuanaá-yu
tnúhu-gá, chi cuendá mee-ni sǎ ió
ñuyúú-a ñuhu ínǐ-yu, ndihí cuendá sá
ío sàni ínǐ-yu cuu cuicá-yu, te mee-ni
nchàa xiǎⁿ ñúhú ínǐ-yu te ñá túú ñuhu
ínǐ-yu tnúhu sá nǐ xíndedóho-yu-áⁿ
nàcuáa cada váha-yu cundecú-yu.

23 Dico triú sá nǐ ngava núú ndécú
ñuhu cocóⁿ-áⁿ, xiǎⁿ cúú-xí dàtná
ñáyiú ní xíndedóho tnúhu Yá Ndiǒxí
te quidé-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu-gá.
Te cada ínǐ-ndó sǎ ñáyiú-áⁿ cúú-yu
dàtná triú sá nǐ nguíhi yoco-xi
óco úxí triú-xi, ndihí triú sá nǐ
nguíhi yoco-xi únídico triú-xi, ndihí
triú sá nǐ nguíhi yoco-xi ñⁿ cièndú
triú-xi. Ducaⁿ sǎtnahá-xi cúú-yu chi
ío váha quidé-yu —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ
xii-güedé.

*Cuendá nchaa cúhú sǎ ñà túú vǎha
xǎnu xití triú*

24 Te Jèsús ní caní-gá ñⁿ cuèndú núú
ñáyiú nàcuáa tecú tnùnǐ-yu tnúhu-gá,
te xǎhaⁿ-gǎ xií-yu:

—Te vitna na càni-í ñⁿ cuèndú
núú-ndó nàcuáa tecú tnùnǐ-ndó
nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñàha
Yá Ndiǒxí xii ñáyiú. ñⁿ tée ío váha triú
ní sacáⁿ-dé núú ñúhú-dě.

25 Dico xití niú ní sáháⁿ ñⁿ tée cùu
úhú ínǐ ñáhá xii-dé, te ní dǎngoyo-dé
ndíquíⁿ yúú sǎ ñà túú vǎha núú nǐ
sacáⁿ-dé triú-áⁿ.

26 Te òré vitna váha váha ní
nguíta-xi quène yoco nchaa triú-áⁿ,
te ní xínu coyo nchaa yúú sǎ ñà túú
vǎha-áⁿ.

27 Te cue tée xínu cuechi núú tée
ní sacáⁿ triú-áⁿ nǐ xítnúhu ñàha-güedé
xii-dé sá dúcáⁿ nǐ xínu cúhú sǎ ñà túú
vǎha-áⁿ núú triú-dé, te xǎhaⁿ-güedé:
“Pàtróóⁿ, ¿nása ní cuu núú ní xínu
cúhú sǎ ñà túú vǎha núú triú-n, te
ío váha càa triú ní sacáⁿ-n ní cùu?”,
cachí-güedé xǎhaⁿ-güedé.

28 Te tée cùu patróóⁿ-güedé-áⁿ nǐ
xáhaⁿ-dě xii-güedé: “ñⁿ tée cùu úhú ínǐ
ñáhá nàhi xii-í ducaⁿ nǐ quide-dé ní
sáháⁿ-dé ní dǎngoyo-dé ndíquíⁿ cùhú
sǎ ñà túú vǎha-áⁿ núú triú-í ñu ducaⁿ
nǐ xínu coyo-xi”, càchí-dé xǎhaⁿ-dě
xii-güedé. Te cue tée xínu cuechi
núú-dě ní xáhaⁿ-güedé xii-dé: “Te
núu cuini-n te quíhíⁿ-ndí tnuhu-ndí
nchaa cúhú sǎ ñà túú vǎha ní xínu
núú triú-n”, càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé
xii-dé.

29 Te tée cùu xítóhó triú-áⁿ nǐ
xáhaⁿ-dě xii cue tée xínu cuechi
núú-dě-áⁿ: “Ñáhá, vá quíhíⁿ-ndó
tnùhu-ndo, chi òré tnuhu-ndo te
tnàhá-ni triú quene chi càa vihi
cúhú-ǎⁿ.

30 Váha-gá chí dáñá ná cuìhnu nahi
ndéé ná cùu triú, te dàtnùnǐ nducu-í
cue tée quíhíⁿ-güedé tnuhu-güedé
nchaa cúhú sǎ ñà túú vǎha-áⁿ, te
dacùtu nuhní-güedé te cahmi-güedé,
te dàtnùnǐ nàquehdé-güedé triú
nacani-güedé te nataxúha-güedé xití
yacá-í”, càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-güedé —
duha ní caní Jèsús cuèndú núú-yu.

*Cuendá ndíquíⁿ yutnu nàni mostázá
(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)*

31 Te Jèsús ní caní tucu-gá ingá
cuèndú núú ñáyiú nàcuáa tecú
tnùnǐ-yu tnúhu-gá, te xǎhaⁿ-gǎ xií-yu:

—Na càni-í ñⁿ cuèndú núú-ndó
nàcuáa tecú tnùnǐ-ndó nàcuáa cada-xi
òré ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiǒxí xii
ñáyiú. ñⁿ tée ní queheⁿ-dé ndíquíⁿ
yutnu nàni mostázá te nèhe-dé cuáháⁿ
ní sacáⁿ-dé núú ñúhú-dě.

32 Te ndíquíⁿ yutnu-áⁿ ío chàhu, dico
òré ná xínu-xi te sàhnu-gá-xi dàcúúxí
nchàa cúhú, te cue quití ndàva núú
tàchí cadúha-güedi tacá-güedi núú
dité-xi —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xií-yu.

*Nàcuáa quide levadurá
(Lc. 13:20-21)*

³³ Te Jèsús ní xáhaⁿ tùcu-gá xii ñáyiú:
—Te na cächí tnúhu tucu-í xii-ndo nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii ñáyiú. Ìⁿ ñadihi ní chihi-aⁿ levadurá úní arròbá yuchi triú, te levadurá-áⁿ ñí quide-xi ní ndaa nihí yusaⁿ-áⁿ —cächí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

*Mee-ni cuèndú ní caní Jèsús núú ñáyiú
(Mr. 4:33-34)*

³⁴ Te mee-ni cuèndú ní caní Jèsús núú ñáyiú ndi tnahá òré ní dánèhé ñáhá-gá xií-yu tnúhu-gá.

³⁵ Te ducaⁿ ñí quide-gá chi ní quee ndáa-xi nàcuáa ní chídó tnùnì Ìⁿ téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha núú tütú-gá núú cächí-xi:

Mee-ni cuèndú caní-í núú ñáyiú òré danèhé-í-yu tnúhu-í cuèndá tecú tnùnì-yu,

te nchaa tnúhu sá vátá yõo-gá cund-edóho danèhé-í-yu, te nchaa tnúhu-áⁿ ndúú yùhu-xi ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyíú.

Duha ní chídó tnùnì téé-áⁿ núú tütú-gá.

Jèsús cáháⁿ-gá nàcuáa quèe-xi cuendá cùhú sã ñà túú vãha càa xití triú

³⁶ Te Jèsús ní dándácá-gá ñáyiú te cuánuhú-gá vehe, te cue téé xica cuu ndihi-gá ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cächí tnúhu xii-ndí nása quèe-xi cuendá cùhú sã ñà túú vãha càa xití triú —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:
—Téé cächí-í ní sacáⁿ triú cávãha-áⁿ cúú yùhú Téé cùu ñaní tnahá-ndo nchàa-ndo.

³⁸ Te nchaa núú ñí sacáⁿ téé-áⁿ triú cúú-xi ñuyíú. Te tatá váha-áⁿ cúú-xi cuè ñáyiú yìndaha ñaha Yá Ndiöxí. Te nchaa cùhú sã ñà túú vãha-áⁿ cúú-xi ñáyiú yìndaha ñaha sácúíhná.

³⁹ Te téé ní dāngoyo ndíquíⁿ cùhú sã ñà túú vãha núú triú-áⁿ cúú-dé mee sácúíhná. Te nduu nàtehndé-ñá triú-áⁿ cúú-xi nduu ndihi nihnu-ná nchaa sá ío ñuyíú-a. Te nchaa ñáyiú

nàquehndé triú-áⁿ cúú-yu mee-ni cuè espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí.

⁴⁰ Te dàtná cada cue téé quíhíⁿ tnuhu nchaa cùhú sã ñà túú vãha-áⁿ dacùtu nuhní-güedé te cahmi-güedé, ducaⁿ sàtnahá-xi yáha nchaa ñáyiú cùndihi yucu ñávãha na sáa nduu.

⁴¹ Te yúhú Téé cùu ñaní tnahá-ndo nchàa-ndo tendaha-í nchaa espíritú xínú cuèchi núú-í quíhíⁿ-xi nadatacá-xi nchaa ñáyiú sànu ichi cue tnahá ñáyiú-xi ichi cuèhé ichi duha, ndihi nchaa dava-gá ñáyiú ñá túú quide váha, te nchaa ñáyiú-áⁿ xĩndecú-yu nchaa núú ndécú cuè ñáyiú yìndaha-í.

⁴² Te cue espíritú-áⁿ daquihíⁿ-xi cue ñáyiú-áⁿ núú ñùhú núú càyú, te yacáⁿ ío ndáhyú-yu te dicó rúhñú-ñá cuu núhu-yu sá sàtú iní-yu sá ndóhõ-yu.

⁴³ Te nchaa ñáyiú quide nchaa nacuáa cuínì Tātá-yu Dútú Ndiöxí, ñáyiú-áⁿ ío cunúú-yu cundecú-yu núú ndécú-gá táxí tnùnì-gá, chi cuú-yu dàtná nchícanhii dayèhé-yu cundecú-yu núú ndécú-gá. Te nchaa nchòhó ñáyiú ndèdóho nchaa tnúhu cáháⁿ-í-a, te ío váha chí cuáha cuèndá —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cuèndá Ìⁿ sá ío ndèyáhu

⁴⁴ Te Jèsús xáhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Na càni tucu-í ìngá cuèndú núú-ndó nàcuáa tecú tnùnì-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii ñáyiú. Ìⁿ téé ní naníhí-dé Ìⁿ sá ío ndèyáhu yìndúxi Ìⁿ xichi, te ní nachindúxi tucu-dé dīu-ni núú ñí naníhí-dé-áⁿ, te ío ní cudí ìní-dé sá dúcáⁿ ñí naníhí-dé xíãⁿ. Te ní xica-dé cuánuhú-dé te ní nadico-dé nchaa sá ndécú ndihi-dé, te ní nacuaaⁿ-dé ñuhu núú dúcáⁿ ñí naníhí-dé xíãⁿ.

Cuèndá Ìⁿ sá ío ndèyáhu nani pérá

⁴⁵ Te na càni tucu-í ìngá cuèndú núú-ndó nàcuáa tecú tnùnì-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii ñáyiú. Ìⁿ téé quide ndáhu ndúcú-dé sá nani pérá sá ío ndèyáhu.

⁴⁶ Te ní naníhí-dé ñáyiú ndècu ndihi Ìⁿ pérá sá ío-gá ndèyáhu, te ní xica-dé cuánuhú-dé te ní nadico-dé nchaa

sá ndécú ndìhi-dé, te ní sáháⁿ-dé ní saaⁿ-dé pèrlá sá ìo-gá ndèyáhu-áⁿ.

Cuèndá ñunu tn̄i-güedé chácá

47 'Te na càni tucu-í ingá cuèndú núú-ndó nàcuáa tecú tn̄n-ndó nàcuáa cada-xi òré ndìhu ndaha ñàha Yá Ndiòxí xii ñáyiu. Cue téé tn̄i chácá ñí dáquèe-güedé ñunu-güedé xití ndute làmár tn̄i-güedé chácá, te dàcá nuu dàcá nihnu chácá cuãnguee-güedi xití ñunu-áⁿ.

48 Te òré ní cutnùn-í iní-güedé sá ñí chítú ñunu-güedé, te ní natava-güedé ní nene yuhu làmár, te ní ngüíta-güedé nácãxi-güedé nchaa chácá-áⁿ. Te nchaa chácá vâha dàquèe-güedé-di xití tídihi, te nchaa chácá nèhé dãngoyo-güedé-di.

49 Te dàtná ní quide cue téé-áⁿ ducaⁿ càda cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí ná sàá nduu vâ cùndècu-gá nchaa sá ìo ñuyíú-a, chi cue espíritú-áⁿ daquèe d̄iⁿ-xi nchaa ñáyiu ní quide váha tnuú nchaa ñáyiu ñá túú ní quide váha.

50 Te nchaa ñáyiu ñá túú ní quide váha-áⁿ daquèe ñáhá-xí xii-yu núú ñùhú núú càyú, te yàcáⁿ ìo ndáhyú-yu, te d̄icó rúhñú-nã cuu núhu-yu sá sàtú iní-yu cuèndá sá ndóhò-yu —càchí-gá xãhaⁿ-gá xii cue téé xica cuu ndìhi-gá.

Cuèndá cue téé ndècu ndìhi sá ñí quee túu d̄ihna ndìhi sá ñí quee túu saa

51 Te Jèsús ní xicáⁿ tnúhú-gá núú-güedé, te xãhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Ní tecú tn̄n-ndó nàcuáa ndùu nchaa tnúhu ní cáháⁿ-í-áⁿ? —càchí-gá xãhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xãhaⁿ-güedé xii-gá:

—Ní tecú tn̄n-ndí —càchí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gá.

52 Te ní xãhaⁿ tucu Jèsús xii-güedé:

—Te núú ñíⁿ téé dàcuaha ñàha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tn̄n-ndí Moisés ná cutnùn-í iní-dé nàcuáa quide Yá Ndiòxí ndìhu ndaha-gá ñáyiu, te téé-áⁿ cúú-dé dàtná ñíⁿ téé cùu xítohó vehe. Te téé cùu xítohó vehe-áⁿ ñí queñuhu-dé nchaa sá ñí quee túu d̄ihna ndècu ndìhi-dé, ndìhi nchaa sá ñí quee túu saa. Te ducaⁿ

sãtnahá-xi cùu téé-áⁿ te núu na cùtnùn-í iní-dé nàcuáa quide Yá Ndiòxí ndìhu ndaha-gá ñáyiu —càchí-gá xãhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèsús ndécú-gá ñuu núú ñí sahnú-gá (Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

53 Te sàtá ñí yáha ducaⁿ ñí cani Jèsús cuèndú núú-güedé, te ní xica-gá cuãnuhú-gá.

54 Te ní ndexio-gá ñuu núú cúú ñùú-gá, te cuãngüihu-gá xití veñúhu càa ñuu-áⁿ te ní ngüíta-gá dánèhé-gá ñáyiu. Te nchaa ñáyiu ndèdóho nchaa tnúhu càháⁿ-gá xicũñúhu-yu, te xitnãhá-yu:

—¿Nása ní cuu núú ìo váha cùtnùn-í iní téé-a nàcuáa cunduu tnúhu cáháⁿ-dé, te quide-dé nchaa sá vâ yõo tnãhí ndàcu cada-i?

55 Te d̄icó déhe téé cùu carpinterú ndìhi tá Màriá cúú-dé, te ñan-í-dé cúú tẽ Jàcobó, ndìhi té Chèé, ndìhi té Xímú, ndìhi té Jùdás.

56 Te cue cúha-dé ndécú ndìhi ñáhá-yu xii-o ñuu-a. ¿Te nása ní quide-dé ñuu ndéé dàcáⁿ ìo váha cùtnùn-í iní-dé nàcuáa cunduu tnúhu cáháⁿ-dé-i? —càchí-yu xitnãhá-yu.

57 Te ñá túú ní cuñi-yu cáháⁿ ndìhi váha-yu Jèsús, d̄ico mee-gá ñí xãhaⁿ-gá xii-yu:

—Te núú ñíⁿ téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ná nàsáá-dé ñuu-dé, te nchaa ñáyiu ñuu-dé-áⁿ ndìhi nchaa ñáyiu cùu ndimee-dé ñá túú nèhé-yu sá yíñùhu núú-dé, d̄ico cue ñáyiu nchaa dáva-gá ñuu chi nèhé-yu sá yíñùhu núú-dé —càchí-gá xãhaⁿ-gá xii-yu.

58 Te ñá túú ní quide Jèsús titní núú sã vâ yõo tnãhí ndàcu cada ñuu-áⁿ, chi ñá túú ní cuñi-yu quindáá iní ñáhã-yu xii-gá.

14

Nàcuáa ní cuu ní xihí té Juáá té dàcuandute ñàha xii ñáyiu

(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

1 Te d̄iu-ni dàvá-áⁿ ñí níhí tẽ Hèrodés tnúhu nchaa nàcuáa quide Jèsús, te tẽ Hèrodés-áⁿ cúú-dé téé tàxi tnùn-í d̄itritú Galileá.

2 Te ní xáhaⁿ-dě xii nchaa cue té ndècu ndìhi-dé:

—Tée dii cuèndú-xi ñìhí-ó-áⁿ cùu-dé té Juàá té dàcuandute ñaha xii ñáyíu, té ní xíhí ní cùu te ní ndoto-dé nùu dàcáⁿ ndácú-dé quidé-dé nchaa sá vǎ yǎo tnàhí ndàcu cada —cachí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé.

3 Te ducaⁿ ñí cáháⁿ té Hèrodés chi mee-dé ní táuchíúⁿ-dě ní tñii ñaha-güedé xii té Juàá, te ní dácútú ñaha-güedé xii-dé, te ní chihi ñaha-güedé vecaá. Te ducaⁿ ñí quide té Hèrodés-áⁿ sǎ cuèndá ñaha nàni Herodiás, ñaha ní cándeca ñaní-dé té Lipé, te ní naqueheⁿ ñaha-dé xii-aⁿ ndèca ñaha-dé.

4 Te té Juàá ní xáhaⁿ-dě xii té Hèrodés:

—Ñá túú ní quide váha-n dùha ní naqueheⁿ-n ñaha ní cándeca ñaní-n —duha ní xáhaⁿ tǎ Juàá xii té Hèrodés.

5 Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ tǎ Juàá-áⁿ xii té Hèrodés, te ní cuini té Hèrodés-áⁿ cahni-dé té Juàá-áⁿ, dico ñá túú ní cùyii-dé chi ní yùhú-dé núú cuè ñáyíu, chi ncháa-yu ní cutnùní iní-yu sá tǎ Juàá cúú-dé ñí tée càháⁿ tnúhu Yá Ndiǒxí.

6 Te ñí nduu ní quide té Hèrodés vico vehe-dé ní quide càhnu-dé nduu ñí cacu-dé. Te ndècu ñí déhe yoco ñaha nani Herodiás-áⁿ, te xíchí-áⁿ ñí quíhu-xi xití vehe núú cúú vico-áⁿ ñí xita saha-xi. Te nùcáo té Hèrodés ndìhi cue tée ní cáháⁿ-dé ndéhé-güedé, te ío ní cudíí ìní-dé nàcuáa ní xita xíchí-áⁿ.

7 Te té Hèrodés-áⁿ ñí cacunehe-dé ndéé Yá Ndiǒxí nàcuáa cutnùní iní xíchí-áⁿ sǎ ndáa cuañaha-dé nùu ná cúú sǎ ná càcáⁿ-xi núú-dé.

8 Te xíchí-áⁿ ñí dácáhú ìní ñáhá ñáná-xi xii-xi ná cúú sǎ càcáⁿ-xi núú té Hèrodés, nùu xíáⁿ ní xáhaⁿ-xi xii-dé:

—Cuini-í quehndé-n díquí tǎ Juàá té dàcuandute ñaha xii ñáyíu te taxi-n, dico na cùhuⁿ ñí xití cóhó taxi-n —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

9 Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-xi, te ní cundiyí té Hèrodés, dico ñá túú ní ñíhí-dé nása cada-dé, chi ndèdóho ñáyíu òré ní cacunehe-dé Yá Ndiǒxí sá ndáa cuañaha-dé ñí sá ná càcáⁿ-xi

núú-dé. Te ní quide-dé nàcuáa ní xáhaⁿ-xi.

10 Chi ní táuchíúⁿ-dě ní sáháⁿ cue tée ní xehndé-güedé díquí tǎ Juàá òré yíhí-dé vecaá.

11 Te ní chihi-güedé díquí-dé ñí xití cóhó te nèhe-güedé cuánuhú ní sáñaha-güedé xii xíchí-áⁿ, te xíchí-áⁿ ñí nacuañaha-xi xii náná-xi.

12 Te cue tée xica cuu ndìhi té Juàá-áⁿ ñí sáháⁿ-güedé ní naqueheⁿ-güedé yíquí cùñú-dé ní chindúxi-güedé, te dàtnùní ní sáháⁿ-güedé ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús nàcuáa ní cuu.

Jèsús dácàxi-gá úhúⁿ mìl cue tée te dèñí ñáyíu dèhí ndìhi landú

(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

13 Te Jèsús ní níhí-gǎ tnúhu nàcuáa ní cuu ní xíhí té Juàá. Te sátá xíáⁿ te cuánguee-gá ñí bàrcú cuáháⁿ-gá ñí xichi núú ñá túú ñáyíu ndècu, dico nchaa ñáyíu xíndecu nchaa ñuú cáa yàtni xíáⁿ ñí níhí-yu tnúhu sá cuáháⁿ-gá, te ní queé-yu ñuú-yu xica sahá-yu cuáháⁿ núú quidè-yu cuèndá quexio Jèsús.

14 Te òré ní quexio Jèsús núú cuáháⁿ-gá, te ní quene-gá bàrcú, te ní xiní-gá cuéhé víhí ñáyíu xíxúcu-yu xíáⁿ, te ní cundàhú iní ñáhá-gǎ xii-yu, te ní quide tátna-gá nchaa ñáyíu cùhú ndìhí-yu.

15 Te sátá ñí cuaa te ní sáháⁿ cue tée xica cuu ndìhi Jèsús núú-gǎ, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Sa ní cuu dandàca-n nchaa ñáyíu-a chi sa ní cuaa, te na quíhíⁿ-yu nchaa ñuú cáa yàtni iha cuaáⁿ-yu sá caxí-yu, chi núú ndécú-ó ìha ñá túú tnàhí ná ío —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

16 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Ñáhá, vá dándàca-í-yu, váha-gá mee-ndo chí cuañaha sǎ ná càxí-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

17 Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Ñá túú nǎgá ndécú ndìhi-ndí, chi úhúⁿ duha-ná pàa ndìhi úú-nǎ

chácá ndécú ndìhi-ndí —càchi-güedé xăhaⁿ-güedě xii-gá.

18 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Chí cánèhe paá-áⁿ ndìhi chácá-ăⁿ táquixi iha —cachí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

19 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii nchaa ñáyiú sá ná ngõo-yu nchaá-yu núú ité cuí cãa xiáⁿ, te ní queheⁿ-gá ndi ùhúⁿ pãá-áⁿ ndìhi ndi ndúú chácá-ăⁿ te ní ndacoto-gá andiú, te ní ndacáⁿ táhú-gă núú Yă Ndiõxí, te dătnùní ní táhú cuèchi-gá pãá-áⁿ te ní sãñaha-gă xii cue tée xica cuu ndìhi-gá ní dácãñu-güedé cue ñáyiú ní xexí-yu.

20 Te nchaá-yu ní xexí-yu ní ndahá xití-yu. Te sátá ñí túhú cóhõ-yu te ní nadatácá-güedé nchaa sá ñí quendóo, te ní chítú ùxúú tnáhá tídihi mee-ni sã ñí quendóo.

21 Te nchaa ñáyiú ní xexi-áⁿ ñí xínu úhúⁿ mĩl mee-ni cuè tée chi mee-ni cuè tée-áⁿ ñí quiúndehu, te ñíⁿ cue ñáyiú ñíⁿ ndìhi cue landú.

*Jèsús xicá-gă núú ndute
(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)*

22 Te òré-ni-áⁿ ñí xáhaⁿ Jèsús xii cue tée xica cuu ndìhi-gá sá quèe-güedé bàrcú téhndé-güedé ndàa ingá xio yuhu làgúná, te mee-gă quendóo-gá cada ndee ñí tnáhá-gă ndìhi cue ñáyiú.

23 Te sátá ñí yáha ní quide ndee ñí tnáhá-gă ndìhi cue ñáyiú, te medì-gá ní xica-gá cuásaá-gá ñíⁿ tĩndúú cáa yàtni xiáⁿ cuendá cáháⁿ ndìhi-gá Yă Ndiõxí, te ñíⁿ medì-gá ndécú xiáⁿ ñí cundiquiⁿ.

24 Te bàrcú sá ñíⁿhú cuè tée xica cuu ndìhi-gá-áⁿ sa cuáháⁿ-xi ndéé cuádava xití làgúná-áⁿ, te níⁿhi vñhi quene táchí ndàa ichi cuáháⁿ-xi, te dácandau ndéé-xi ndute nchaa ñíⁿ-xi.

25 Te tàculhndá váhi-gá tá xica Jèsús núú ndute cuáháⁿ tá cùyatni-gá bàrcú-áⁿ.

26 Te cue tée xica cuu ndìhi-gá ní xiní ñáhá-güedě xii-gá tá xica-gá núú ndute cuáháⁿ, te ní yùhú-güedé te níⁿhi ní cáháⁿ-güedé te xĩtnàha-güedé:

—¡ñíⁿ àlmá! —càchí-güedé xĩtnàha-güedé

27 Te Jèsús ní cáháⁿ-gá, te xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—Ñíⁿ cunduu-ndo vă yùhú-ndó, chi yùhú cúu-í —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

28 Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Mèstrú, te núú ñíⁿ te tauchìuⁿ sá tnáhá-í ná cãca-í núú ndute quixi tnáhá ñáhà-í xii-n —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-gá.

29 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Taqùixi —cachí-gá xăhaⁿ-gă xii-dé.

Te té Pèlú ní nuu-dé núú bàrcú, te ní ngüíta-dé tá xica-dé núú ndute cuáháⁿ cuátnahá ñáhá-dě xii-gá.

30 Te ní cutnùní ñíⁿ-dé sá ñó níⁿhi xico táchí, te ní ngüíta-dé yùhú-dé. Te òré-ni-áⁿ tá quèe naa-dé xití ndute cuáháⁿ ní cùu, te níⁿhi ní cáháⁿ-dé xăhaⁿ-dě xii Jèsús:

—¡Mèstrú, vă dáñá-n quèe naa-í xití ndute! —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-gá.

31 Te òré-ni-áⁿ ñí tñí Jèsús ndaha-dé, te ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—¿Ná cuendá ñá túú sàndáá ndisa ñí ñáhá-n xití-í sàni ñíⁿ sàni úú ñíⁿ-í? —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-dé.

32 Te òré cuánguee Jèsús ndìhi té Pèlú xití bàrcú, te òré-ni-áⁿ ñí ngüíñí táchí.

33 Te cue tée ñíⁿhu xití bàrcú-áⁿ ñí ngüíñí xití-güedě núú-gă, te xăhaⁿ-güedě xii-gá:

—Sá ndàá sá cuítí sã díú yòhó cúu-n Dèhe Dútú Ndiõxí —càchí-güedé xăhaⁿ-güedě xii-gá.

*Jèsús quidé tãtna-gă ñáyiú cùhú ñíⁿ
xichi núú nání Gènesarét
(Mr. 6:53-56)*

34 Te ní quexìo Jèsús ndìhi cue tée xica cuu ndìhi-gá ndàa ingá xio yuhu làgúná, te núú ñí quexìo-gá ndìhi-güedé-áⁿ nání-xi Gènesarét.

35 Te nchaa ñáyiú xĩndecu xiáⁿ ñí cutnùní ñíⁿ-yu sá díú-gă ní quexìo, te ní dátécú tñíⁿhu-yu nchaa ñíⁿhu-gă ñáyiú xĩndecu yatni xiáⁿ sã ñí quexìo-gá. Te ndécá-yu nchaa ñáyiú cùhú ndécú ndìhi-yu cuáháⁿ núú ndécú Jèsús.

36 Te nchaa ñáyiú cùhú-áⁿ ñí ngüíta-yu càháⁿ ndàhú-yu núú Jèsús

sá ná dàña-gá tnándeé-yu cuèdicó luha yuhu dǒo-gǎ cuendá ndúha-yu, te cue ñáyiú cùhú, ñáyiú ní tnándeé yuhu dǒo-gǎ ní ndúha-yu.

15

Cuendá nchaa sá quidé-xí ngüñdecu cuéchi ñáyiú

(Mr: 7:1-23)

¹ Te sáta dúcáⁿ te ñⁿ úú cue téé cùu fariséú ní quee-güedé ñuú Jerusálén, ndíhi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ní quexìo-güedé núú ndécú Jèsús, te xǎhaⁿ-güedé xii-gá:

² —¿Ná cuendá cue téé xica cuu ndíhi-n ñá túú nàquete-güedé ndaha-güedé òré caxi-güedé nàcuáa ní cachí cue ñaní tnáhá-ó ñí xíndecu ndéé sanaha-i? —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

³ Te Jèsús ní xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Te nchòhó tucu, ¿ná cuendá ñá túú quide-ndo nacuáa ní cachí Yǎ Ndiǒxí cada-ndo, núú da nàcuáa ta quide cue téé ñuyíú-a quide-ndo-i?

⁴ Te Yǎ Ndiǒxí càchí-gá núú tùtú-gá: “Canehe-ndo sǎ yíñùhu núú tǎtá-ndó ndíhi núú nǎná-ndó”, càchí-gá. Te càchí tucu-gá ìngá xichi núú tùtú-gá: “Nchaa ñáyiú na càháⁿ úhú tǎtá-xi àdi náná-xi te cahni ñaha-güedé xii-yu”, duha càchí-gá núú tùtú-gá.

⁵ Dico nchòhó càchí-ndó sǎ cué ñáyiú chi cuu cúñahá-yu xii tǎtǎ-yu àdi nánǎ-yu: “Vá cúú chindee ñaha-ndí xii-n, chi sá táxí-ndí xii-n ni cùu, xǎⁿ ní nduu cuendá Yǎ Ndiǒxí”, cuu duha cúñaha ñáyiú xii tǎtǎ-yu àdi nánǎ-yu càchí-ndó.

⁶ Te càchí-ndó sǎ cué ñáyiú ducaⁿ na cǔñaha xii tǎtǎ-xi àdi náná-xi te ñá túú-gǎ tàú-yu chindéé-yu ni tǎtǎ-yu ni nánǎ-yu. Te ducaⁿ quide-ndo chi ní dáquéeé tǐhú-ndó nàcuáa ní cachí Yǎ Ndiǒxí cada-ndo, te mee-ni nàcuáa ta quide cue téé ñuyíú-a véxi nchìcúⁿ nihnu-ndo quide-ndo.

⁷ ¡Te nchòhó cúú-ndó ñáyiú ío dàndahú méé-xí, chi càchí-ndó sǎ quidé ndǎá-ndó te ñá ndǎá sá quidé ndǎá-ndó! Te ní quee ndǎá-xi nàcuáa

ní chídó tnùní ndíi Chàíá téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yǎ Ndiǒxí ndéé sanaha núú tùtú-gá núú càháⁿ-xi nàcuáa ní càháⁿ-gá cuendá-ndó, te duha ní cachí-gá:

⁸ Ñáyiú-a càchí-yu sá ío cànmu cuu-í dico dicó-ni yuhu càháⁿ-yu, chi duuⁿ duuⁿ ñá túú ñùhu iní ñáhǎ-yu xii-í.

⁹ Te àúⁿ nǎ cuu chiñuhu ñahá-yu xii-í chi ñá túú vèdana ndéé nándíhi-xi,

chi cue ñáyiú-a dàcuahá-yu cue tnàha ñáyiú-yu nàcuáa cundecú-yu, dico mee-ni tnúhu sá ñí cahu iní cue ñáyiú ñuyíú-a càháⁿ-yu.

Duha ní chídó tnùní ndíi Chàíá núú tùtú Yǎ Ndiǒxí nàcuáa ní càháⁿ-gá cuendá-ndó —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁰ Te ní xǎhaⁿ-gǎ xii cue ñáyiú:

—Chí táquixi ndehe iha, te cundedóho váha-ndo tnúhu na càháⁿ-í, te ío váha cuáha-ndo cuendá.

¹¹ Nchaa sá xéxí-ndó chi ñá túú nǎ quidé-xí ìní-ndó, dico nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni ìní-ndó càháⁿ-ndó nchàa xǎⁿ quidé-xí ndècu cuéchi-ndo —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-yu.

¹² Te cue téé xica cuu ndíhi-gá ní sáháⁿ-güedé ndéé núú-gǎ, te xǎhaⁿ-güedé xii-gá:

—Véxi-ndí càchí tnúhu-ndí xii-n sǎ cué téé cùu fariséú ñá túú cùu váha ìní-güedé cuendá tnúhu ní càháⁿ-n —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

¹³ Te ní xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Nchaa ñáyiú ñá túú cùu cuendá Tǎtǎ-í Dútú Ndiǒxí cuíta nihnú-yu, chi ñáyiú-áⁿ cúú-yu dàtná nchaa cúhú sǎ ñà túú nándíhi te tnùhu ñáyiú.

¹⁴ Te vá cáda cuendá-ndó nàcuáa càháⁿ cue téé-áⁿ, chi cùu-güedé dàtná cue ñáyiú cuáa sácuíta nehe tnàha. Te nchòhó xini-ndó sǎ núu ñⁿ ñáyiú cuáa ná cuítá nèhe tucú-yu ìngá ñáyiú cuáa, te ndí ndùú-yu quée-yu déhva —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁵ Te té Pèlú ní xǎhaⁿ-dǎ xii-gá:

—Cachí tnúhu xii-ndí nàcuáa quée-xi tnúhu ní càháⁿ-n-ǎⁿ —càchí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii-gá.

¹⁶ Te Jèsús ní xǎhaⁿ-gǎ:

—¿Náa tnàhá nchòhó ñá túú ní təcú tnùnì-ndó nàcuáa ndùu tnúhu ní cáháⁿ-í núú ñáyiu-áⁿ ñǎ?

17 Nchaa sá xéxi-yu cuánguee-xi xití-yu, te dǎtnùnì náyǎha ñaha-xi xii-yu.

18 Dico nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha cáháⁿ-yu xiǎⁿ véxi quene-xi iní-yu, te ñu nchaa xiǎⁿ quidé-xi ndècu cuéchi-yu.

19 Te iní-yu-áⁿ cǎcú ñihnu nchaa sá cuèhé sá dúhá, chi sàni cuehé sání dùha iní-yu, te sàhní-yu tnàha ñáyíu-yu, te cue téé cáháⁿ ndihí-güedé ñáyíu ñihí te ñá díú ñàdihí-güedé cúu-yu. Te ñu-ni ducaⁿ quide cue ñáyíu ñihí cáháⁿ ndihí-yu cue téé te ñá díú yǎ-yu cùu-güedé, te cuèi téé te cuèi ñadìhí mee-ni ìchi díí ñí cúdíí ñí-yu cundecú-yu, te dùhu ndachiuⁿ tnahá-yu, te dàcuandehndé-yu, te cáháⁿ cuèhé-yu cuèndá tnàha ñáyíu-yu.

20 Te nchaa xiǎⁿ quidé-xi ndècu cuéchi-yu, dico ñá díú sǎ ñà túú ndàhá-yu dǎtná ní cachí cue téé ndéé sanaha, chi xiǎⁿ ñá túú quide-xi cuèndá ngúndecu cuéchi-yu —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Ñⁿ ñadìhí ñaha cùu ñaní tnàhá ñáyíu canàneá ní sándáá iní-aⁿ Jèsús (Mr: 7:24-30)

21 Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ní sáa-gá yucu cue téé ñuú Tírú, ndihí yucu cue téé ñuú Sidón.

22 Te ñⁿ ñadìhí ñaha cùu ñaní tnàhá ñáyíu canàneá ndécú yàtni-aⁿ xiǎⁿ, te níhi ta cáháⁿ-aⁿ ní quexìo núú ndécú Jèsús, te xǎhaⁿ-aⁿ xii-gá:

—¡Mèstrú, ñaní tnàhá ndíi Dàvíi, cundàhú iní ñáhá xii-í cada tátna-n déhe yoco-í! Chi yǎhi ñaha espíritú cúndihí yucu ñávǎha xii-xi te ío dǎndoho ñaha-xi —cachí-aⁿ xǎhaⁿ xii-gá.

23 Dico Jèsús ñá túú tnàhí ní cáháⁿ-gá, te cue téé xica cuu ndihí-gá ní sáháⁿ-güedé núú-gǎ, te xǎhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cúñaha xii ñaha-áⁿ ná nùhú-aⁿ, chi ío níhi cáháⁿ-aⁿ nchìcúⁿ ñáhá-áⁿ xii-o —cachí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

24 Te Jèsús ní xáháⁿ-gǎ xii-güedé:

—Yá Ndiǒxí ní tendaha ñàha-gá xii-í véxi-í mee-ni ñuú núú xǎndecu cue ñáyíu isràél, chi ñáyíu-áⁿ cúu-yu dǎtná cue mbéé cue quiti ní xíta, chi ta xíta nihnú-yu cuáháⁿ —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

25 Te ñadìhí-áⁿ ñí sáháⁿ-aⁿ ndéé núú Jèsús ní ngüñí xití-áⁿ, te xǎhaⁿ-aⁿ xii-gá:

—¡Mèstrú, chindee ñàha xii-í! —càchí-aⁿ xǎhaⁿ-aⁿ xii-gá.

26 Te Jèsús ní xáháⁿ-gǎ xii-aⁿ:

—Vá cúu chindee-í cue ñáyíu ñá túú cùu ñáyíu isràél, chi ñⁿ-ni cùu-xi núu na quèheⁿ-o paá cúu cuèndá cue landú te cuáha-o ñá caxi-ñi —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-aⁿ.

27 Dico ñaha-áⁿ ñí xáháⁿ-aⁿ xii-gá:

—Ndáá cáháⁿ-n, dico cue ñá chi nàdatacá-güedi sá ngóyó yùhu cóhó xitohó-güedi —càchí-aⁿ xǎhaⁿ-aⁿ xii-gá.

28 Te Jèsús ní xáháⁿ-gǎ xii-aⁿ:

—¡Yòhó ñaha cùhú déhe-xi, ío váha sàndáá iní ñáhá-n xii-í! Te na càda-í nàcuáa cuñí-n —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-aⁿ.

Te òré-ni-áⁿ ñí ndúha déhe-aⁿ.

Jèsús quidé tátna-gá vai ñáyíu cùhú

29 Te sáta dúcáⁿ ñí cuu te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ní yáha-gá yuhu làgúná distritú Galileá, te cuásaá-gá ñⁿ tindúú te xiǎⁿ ñí ngóo-gá.

30 Te xiǎⁿ núcǒo-gá ní quexìo cuéhé víhi ñáyíu, te ndécá-yu ñáyíu yacua, ndihí ñáyíu ní yíchí ñⁿ xio ndaha-xi, ndihí ñáyíu cuáá, ndihí ñáyíu ñihí, te vai dava-gá cue ñáyíu cùhú tnàhá dava-gá núú cuéhé ndécá-yu ní quexìo núú ndécú-gǎ. Te ní taxi ndecu ñàhá-yu núú Jèsús te ní quide tátna ñaha-gǎ xii-yu te ní ndúha-yu.

31 Te nchaa ñáyíu xǎndecu-áⁿ ío ní cuñúhu-yu sá dúcáⁿ ñí xini-yu ní cuu ní nacáháⁿ nchaa ñáyíu ñihí, ndihí cuèndá sá ñí ndúha nchaa cue ñáyíu yacua, ndihí cuèndá sá ñí ndúha cue ñáyíu ní yíchí ñⁿ xio ndaha-xi, ndihí cuèndá sá ñí ndúha núú cuè ñáyíu

cuáa. Te nchaá-yu ní cachí-yu sá ïo cãhnu cuu Yá Ndiõxí Yaa cúu Ndiõxí cue ñáyiú isrâél.

Jèsús dácaxi-gá cúmí mìl cue téé te ðíⁿ ñáyiú ðíhí ndíhí landú
(Mr. 8:1-10)

³² Te Jèsús ní cana-gá cue téé xica cuu ndíhí-gá, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Yúhú cündáhú iní-í nchaá ñáyiú-a, chi sa ní cuu úní nduu ndècu ndíhí ñáhá-yu xii-o ïha, te ñá túú tnàhí-gá sá cáxí-yu, te ñá túú cuiní-í naten-daha-ï-yu núhú tnámã-yu vehé-yu, chi ná ndèé cuáhán cuneé-yu docó ichi —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³³ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Te ndèé níhí-ó sã cuãñaha-o càxi nchaá ñáyiú-a, te ío cuéhë-yu te ñá túú nã ïo ïha chi cùu-xi xití yucu-i? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁴ Te Jèsús ní xicáⁿ tnúhú-gã núu-güedé, te xáhaⁿ-gã:

—¿Ná daha-gá pàá ndécú ndíhí-ndo-i? —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Ndècu ndíhí-ndí úsá-gá tnàhá pàá ndíhí ïⁿ úú-gá chácá —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii nchaá ñáyiú sá ná ngõo-yu nchaá-yu, te ní ngóo-yu.

³⁶ Te ní queheⁿ-gá ndí úsá pàá-án ndí ïⁿ úú-gá chácá-ãⁿ, te ní ndacáⁿ táhú-gã núú Yá Ndiõxí, te dãtnùní ní táhú cuèchi-gá pàá-án ndíhí chácá-ãⁿ te ní sãñaha-gã xii cue téé xica cuu ndíhí-gá ní dácãhñu-güedé nchaá ñáyiú-án.

³⁷ Te nchaá-yu ní xexí-yu ní ndahá xití-yu. Te sátá nĩ túhú cóhõ-yu te ní nadatácá-güedé nchaá sá nĩ quendóo, te ní chítú úsá tnàhá tídihi mee-ni sã nĩ quendóo-án.

³⁸ Te núú ncháá ñáyiú ní xexi te ní xínu cúmí mìl mee-ni cuè téé chi ðiu-ni cue téé-án nĩ quiúndehu, te ðíⁿ cue ñáyiú ðíhí ndíhí cue landú.

³⁹ Te sátá dúcáⁿ te Jèsús ní dándácá ñàha-gá xii-yu, te cuánguee-gá bàrcú cuáhán-gá yucu cue téé ñúú Màgdalá.

16

Cue téé cùu fariséú ndíhí cue téé cùu saducéú xáhaⁿ-güedé xii Jèsús cada-gá ïⁿ sá vã yõo tnàhí ndàcu cada

(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

¹ Te cue téé cùu fariséú ndíhí cue téé cùu saducéú ní sáá-güedé núú ndécú Jèsús xitó ndèé ñáhá-güedé xii-gá, te xáhaⁿ-güedé sá ná cádá-gã ïⁿ sá vã yõo tnàhí ndàcu cada cundehe-güedé nàcuáa cutnùní iní-güedé núu ndáá sá Yá Ndiõxí ní tendaha ñàha-gá xii-gá véxi-gá ñuyíú-a.

² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchòhó chi òré tá cuàa cuáhán te ndàcoto-ndo andíu, te càchí-ndó: “Ío váha cada-xi tneé chi càa vícò tícuèhé andíu”, duha càchí-ndó.

³ Te òré dátneé ndácòto tucu-ndo andíu, te càchí-ndó: “Vá cádá vãha-xi nduu vitna chi tícuèhé andíu, te càa vícò”, duha càchí-ndó. ¡Dico nchòhó cúu-ndó ñáyiú ío dándahú méé-xí sã quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó! Te cùtnuní iní-ndó nàcuáa quide-xi andíu, dico ñá túú cùtnuní iní-ndó nàcuáa quèe-xi nchaá sá quidé Yá Ndiõxí vitna.

⁴ Dico nchaá nchòhó ñáyiú ndècu ñuyíú vitna ío cuihna iní-ndó, te ñá túú cuiní-ndó càda ndáá-ndó núú Yá Ndiõxí, te cuiní-ndó càda-í ïⁿ sá vã yõo tnàhí ndàcu cada dico ñá túú nãgá cada-í, chi ðiu-ni nàcuáa ní quide Yá Ndiõxí ndí Jónás ðiu-ni ðucaⁿ càda tucu-gá vitna —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ðucaⁿ te ní xica-gá cuáhán-gá ndíhí cue téé xica cuu ndíhí-gá.

Cuèndá cue téé cùu fariséú ndíhí cuèndá cue téé cùu saducéú

(Mr. 8:14-21)

⁵ Te òré ní quexìo ndíhí ñàha-gá xii-güedé ndàa ìngá xio yuhu làgúná, te ní ndacu iní-güedé sá nĩ cunaa-güedé canehe-güedé pàá quíhíⁿ caxi-güedé.

⁶ Te Jèsús ní cáháⁿ-gá dóho-güedé, te xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo sã ïo quihi iní-ndó cùndecu-ndo, te vá cádá cuèndá tnàhí-ndo lèvadurá cue téé cùu

fariséu ndihi cue tée cùu saducéu — cächí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁷ Te ní ngüíta-güedé xǎtnàha-güedé: —Cuèndá sá ñà túú ní cǎnehe-o pǎá quixi xǎⁿ duha cǎháⁿ-gá — cächí-güedé xǎtnàha-güedé.

⁸ Te Jèsús ní cutnúni iní-gá nàcuáa ndùu tnúhu xǎtnàha-güedé, núu ní xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Nchòhó chi ñá túú sàndáá iní ñáhá vǎha-ndo xii-í núu xǎⁿ da sá ñà túú ní cǎnehe-ndo pǎá quixi cǎháⁿ-ndó.

⁹ ¿Te náa ñá ndácú iní-ndó sǎ núu ùhúⁿ-ni pǎá, te ní taxi-í ní dǎcǎhñu-ndo ní xexi ùhúⁿ mǐl cue tée, chi ñu-ni cue tée-áⁿ ní quíúndehu, te sátá ní túhú cóhó-güedé te ní chítú tǐtní tídihi mee-ni sǎ ní quendóo-ǎⁿ? Te ñá tècú tnùnín-dó nàcuáa quèe-xi nacuáa ní quide-í.

¹⁰ ¿Te náa ñá ndácú tucu iní-ndó sǎ núu úsá-ni pǎá te ní taxi-í ní dǎcǎhñu tucu-ndo ní xexi cúmí mǐl cue tée, chi ñu-ni cue tée-áⁿ ní quíúndehu, te sátá ní túhú cóhó-güedé te ní nadatácá-ndó nchàa sá ní quendóo, te ní chítú tǐtní tídihi mee-ni sǎ ní quendóo-ǎⁿ?

¹¹ Dico nchòhó chi ñá túú ní quide cuendá-ndó nàcuáa ndùu tnúhu cǎháⁿ-í òré ní cachí-í sá vǎ quéhéⁿ cuèndá-ndó lèvadurá cue tée cùu fariséu ndihi cue tée cùu saducéu, chi ñá díú cuendá pǎá ní cǎháⁿ-í — cächí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹² Te sátá dúcáⁿ ní xǎhaⁿ Jèsús xii cue tée xica cuu ndihi-gá, te ní tecú tnùnín-güedé sá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé sá vǎ tníí-güedé tnúhu cǎháⁿ cue tée cùu fariséu ndihi cue tée cùu saducéu, te ñá díú cuendá levadurá sá quíhu yuchi cuǎha pǎá ní cǎháⁿ-gá.

Té Pèlú xǎhaⁿ-dě xii Jèsús sá díú-gǎ cúu-gǎ Crìstú

(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³ Te Jèsús ní quexio-gá yucu cue tée ñuú Cèsareá Filipú, te ní xicáⁿ tnúhú-gǎ núu cuè tée xica cuu ndihi-gá, te xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—¿Yoo cùu yúhú Tée cùu ñani tnáhá-ndó nchàa-ndo cachí cue

ñáyiu-va? —cächí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁴ Te ní xǎhaⁿ-güedé xii-gá:

—Davá-yu cächí-yu sá cúu-n ndíi Juáa tée ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyiu, te davá-yu cächí-yu sá cúu-n tē Èliás, te davá-yu cächí-yu sá cúu-n ndíi Jeremiás tée ní xóo cǎháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, àdi cuu-n ingá tée ní xóo cǎháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha, duha cächí-yu —cächí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁵ Te Jèsús ní xicáⁿ tnúhú tucu-gá núu-güedé, te xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Te nchòhó, ¿yoo sàni iní-ndó cùu-í-í? —cächí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁶ Te té Ximú, àdi Pelú chi úu diu-dé, ní xǎhaⁿ-dě xii-gá:

—Yòhó cúu-n Crìstú Yaá ní tendaha Yǎ Ndióxi véxi ñuyíu-a, te diu Yá Ndióxi cúu-gǎ Yaá ndécú nchàa nduu nchaa quíú, te yòhó cúu-n Dèhe-gá — cächí-dé xǎhaⁿ-dě xii-gá.

¹⁷ Te Jèsús ní xǎhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Yòhó té Ximú déhe té Jónás, ío vǎha táhú-n chi mee Tǎtà-í Dútú Ndióxi ní dǎcǎhú iní ñáhá-gǎ xii-n nàcuáa cundu tnúhu cǎháⁿ-n, te ñá díú ñáyiu ñuyíu-a ducaⁿ ni dàcahu iní ñáhǎ-yu xii-n tnúhu-áⁿ.

¹⁸ Te yúhú xǎhaⁿ-í Pèlú xii-n, te tnúhu-áⁿ quéé-xí yúú, chi quèe ndáá-xi nàcuáa nani-n, chi cuu-n ñⁿ tée vá cání ñⁿ cani úu iní-xi canu ichi-n cuè ñáyiu nàcuáa cundecu ndihi ñáhá-yu xii-í. Te nchaa ñáyiu cùu cuendá-í vá ndácú yucu ñávǎha dacuíta nihnu ñaha-xi xii-yu.

¹⁹ Te yúhú taxi-í tnúhu ndee iní cundecu ndihi-n cuendá cunuu-n núu cuè ñáyiu yindaha ñaha Yá Ndióxi, te nchaa sá ná cǎháⁿ-n sǎ cúu-xí sǎ vǎha, te diu-ni ducaⁿ cǎháⁿ Yǎ Ndióxi, te nchaa sá ná cǎháⁿ-n sǎ ñà túú cùu-xi sá vǎha, te diu-ni ducaⁿ cǎháⁿ tucu-gá, chi quide-n nacuáa cuini-gá —cächí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

²⁰ Te sátá dúcáⁿ te ní xǎhaⁿ Jèsús xii cue tée xica cuu ndihi-gá sá vǎ yóo cúñaha-güedé sá díú-gǎ cúu-gǎ Crìstú Yaá ní tendaha Yǎ Ndióxi véxi ñuyíu-a.

Jèsús càháⁿ-gá sá cáhni ñàha-güedé xii-gá

(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

21 Te ndéé dàvá-áⁿ ñi ngüíta Jèsús xàhaⁿ-gá xii cue téé xica cuu ndihi-gá:

—Dacuitíi sã quihíⁿ-í ñuú Jerusálén, te yacáⁿ cue téé cùu sacuéhé nùú ñáyiu israél, ndihi cue dútú cúnùu, ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, nchaa cue téé-áⁿ ño dandòho ñaha-güedé xii-í, te cahni ñaha-güedé, dico nduu únì sá cùú-í te ndoto-í —càchí-gá xàhaⁿ-gá xii-güedé.

22 Te té Pèlú ní cana-dé Jèsús ñⁿ xio, te ní ngüíta-dé ténàà ñáhá-dé xii-gá, te xàhaⁿ-dè:

—Sá vã càchí Ndiöxí sá dúcáⁿ ndòho-n chi ñá túú tàú-n sã dúcáⁿ ndòho-n! —cachí-dé xàhaⁿ-dè xii-gá.

23 Te ndàa sátá Jèsús nútñi té Pèlú òré ducaⁿ xàhaⁿ-dè xii-gá nùu ní nchócuñhu-gá, te xàhaⁿ-gá xii-dé:

—Xocuiñi yòhó yucu ñävãha núu-í-a chi dícó quidé tñèñu-n! Chi ñá túú sàni iní-ò dàtná sání ñi Yã Ndiöxí chi ñⁿ-ni sàni iní-ò ndihi dava-gá cue ñáyiu ndècu ñuyíú-a —càchí-gá xàhaⁿ-gá xii-dé.

24 Te sátá dúcáⁿ te ní xàhaⁿ-gá xii nchaa cue téé xica cuu ndihi-gá:

—Nchaa ñáyiu cuini chitnahá ñáhá xii-í, te xini ñuhu-xi dañá-yu vá cáda-gã-yu sá sání ñi mée-yu, te ío cada ndee ñi-yu cundecu túha-yu ndohó-yu cuendá-í, te cuèi na ndohó-yu dàtná ndohó-í.

25 Te nchaa ñáyiu cuini sá ñà túú tnàhí ná yáha cundecu ñuyíú-a cuíta nihnú-yu, dico nchaa ñáyiu ñá túú tnàhí yùhú cuèi nándi sá ná yáha-yu cundecú-yu ñuyíú-a sá cuendá-í, te ñáyiu-áⁿ naníhí tãhú-yu.

26 Te cuèi nchaandi túhú sá ío ñuyíú-a na ñihí ñáyiu cundecu ndihí-yu, dico núu ñi nchaa xiãⁿ ná càda cuíta nihnú-yu te ñá túú vèdana nándihí-xi sá dúcáⁿ ndècu ndihí-yu nchaa xiãⁿ. Te ni ñⁿ sá ío ñuyíú-a vá chindèe ñaha-xi xií-yu cuendá naníhí tãhú-yu.

27 Te ndáá quée-xi tnúhu càháⁿ-í, chi na quixi tucu yúhú Téé cùu ñani tnáhã-yu nchaá-yu, te dàvá-áⁿ quini-yu sá ío càhnu cuu-í dàtná càhnu cuu Tátà-í Dútú Ndiöxí, te quixi-í ndihi cue espíritú xínú cuèchi núú-gã, te dàvá-áⁿ cuãha-í nchaa ñáyiu sá ndúú tãhú-yu nàcuáa ndùu sá ñi quidé-yu ñⁿ ñⁿ-yu.

28 Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ío dava nchòhó ñáyiu ndècu iha vitna vá cùú-ni-ndo, chi cundecu-ni-ndo ndéé quini-ndó quixi tucu yúhú Téé cùu ñani tnáhã-ndó nchaa-ndo taxi tnuní-í nchaa ñáyiu —càchí-gá xàhaⁿ-gá xii-güedé.

17

Ní nadáma dóo Jèsús ndihi núú-gã
(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

1 Te núú ññú nduu sá dúcáⁿ ñi cáháⁿ Jèsús, te ní xica-gá cuásaá-gá ñⁿ yucu dúcúⁿ, te ndèca-gá té Pèlú, ndihi té Jàcobó, ndihi té Juáa ñani té Jàcobó-áⁿ cuásaá. Te únì tnàhí-ni cue téé-áⁿ ndécá-gã cuásaá.

2 Te yucu-áⁿ ndécú-gã ní nadáma núú-gã ndihi dóo-gã, te núú-gã súúni dàtása-xi dàtná quidé-xi nùu nchícanhii, te dóo-gã súúni ñi nduu cuixíⁿ dàtná cáá ññhú cuixíⁿ.

3 Te òré-ni-áⁿ ñi xini-güedé ndíi Moisés ndihi té Èliás nútñi-güedé ndihi-gá ndátnúhu ndihi ñaha-güedé xii-gá.

4 Te té Pèlú ní xàhaⁿ-dè xii Jèsús:

—Mèstrú, ñvãha ní cuu sá ndécú-ó iha vitna! Te núu cuini-n, te na dàcaa-ndí únì tnáhã vehe tnuvixiⁿ, te ñⁿ cuu cuendá-n, te ñⁿ cuu cuendá té Moisés, te ñⁿ cuu cuendá té Èliás —càchí-dé xàhaⁿ-dè xii-gá.

5 Te ñini dùcaⁿ cáháⁿ té Pèlú ní quexio ñⁿ vícò nùú ndécú-güedé ní dàdãhu ñaha-xi xii-güedé te súúni chàhñchí. Te xití vícò-ãⁿ ñi tecú ní cáháⁿ Yã Ndiöxí, te xàhaⁿ-gá xii-güedé:

—Téé-a cùu-dé Déhe-í téé ío cùu iní-í, te ío cùdí ñi-í-dé, te cundèdòho-ndo nchaa tnúhu càháⁿ-dè —duha ní xàhaⁿ-gá xii-güedé.

6 Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ Yă Ndiöxí ní tecú dóho cue téé xica cuu ndihí Jesús te ío ní yùhú-güedé, te ní ngüñí xítí-güedé te ní nuu núú-güedé ndàa núú ñúhú.

7 Te Jèsús cuáháⁿ-gá núú xíndecu cue téé xica cuu ndihí-gá, te ní tendaha ñaha-gá, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí ndácuñí, vá yùhú-ndó — cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

8 Te òré ní ndanehe núú-güedé, te ñá túú-gá ní xíní-güedé cue téé úú-áⁿ chi mee-nă Jèsús.

9 Te òré cuánuu ndihí ñaha Jèsús xii-güedé tìndúú-ăⁿ, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Vá yõ cúñaha-ndo nì ìⁿ sá ní xíní-ndó núú nì sáá-ó-á, te cuu cáháⁿ-ndó dico ndéé ná yăha ndoto yùhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo sá cùú-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

10 Te cue téé xica cuu ndihí-gá ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cuñí-ndí cachí tnúhu-n nă cuëndá cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyi nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés cächí-güedé sá dñha-gá té Èliás quixi, te dàtnùní quixi Yaá tendaha Yă Ndiöxí quixi ñuyú-a —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

11 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ndáá sá códó núu ìⁿ téé quixi-dé te cada-dé dàtná ní quide té Èliás te téé-áⁿ cada ndáá-dé nchaa nàcuáa cùu.

12 Te na cächí tnúhu-í xii-ndo vñna sá sà ní quixi téé ní quide dàtná ní xóo cada té Èliás, te cue ñáyi ñá túú ní cùtnuní iní-yu sá díú-dé, te ní quide ñahá-yu xii-dé nchaa nàcuáa ní quixi iní méé-yu, te ñu-ndú ducaⁿ càda ñaha tucú-yu xii yùhú Téé cùu ñaní tnáhá-yu ncháa-yu, chi dandòho ñahá-yu xii-í —cächí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

13 Te cue téé xica cuu ndihí-gá ní cutnùní iní-güedé sá cuëndá ndí Juáá téé ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyi ní cáháⁿ-gá.

Jèsús quidé tătna-gá ìⁿ téé cuechi tnàhá cuéhé xíyíhí

(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

14 Te Jèsús ní nasáá-gá ndihí cue téé ní sáá ndihí-gá tìndúú-ăⁿ núú xíndecu vài ñáyi, te ní quexìo ìⁿ téé núú-gá ní ngüñí xítí-dé, te xáhaⁿ-dē xii-gá:

15 —Mèstrú, cundàhú iní déhe-í chi tnàhá-dé cuéhé xíyíhí, te ío dandòho ñaha-xi xii-dé, te ní cuu vài xito daquée ñaha-xi núú ñùhú xii-dé, te ní cuu vài tucu xito dangauñhu ñaha-xi ndute xii-dé.

16 Te sa ndéca-í-dé ní quixi núú cuè téé xica cuu ndihí-n dico ñá túú ní ndácu-güedé cada tătna ñaha-güedé xii-dé —cächí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

17 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii nchaa ñáyi xíndecu-áⁿ:

—Nchaa nchòhó ñáyi ndècu ñuyú-a, ío sáá iní-ndó chi ñá túú cuñí-ndó quíndáá iní-ndó Yă Ndiöxí, te ní cuu vài nduu quide ndee iní-í nchaa sá quíde-ndó. ¿Te ná ndéé ama vá dúcáⁿ-gá cada-ndo-í? Te chí cándèca téé cùhú-áⁿ táquixi iha —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

18 Te Jèsús ní tenáá-gá espíritú cùndihí yucu ñávãha yíhí ñaha xii téé-áⁿ, te ní quee ñaha-xi xii-dé, te òré-ni-áⁿ ní ndúha-dé.

19 Te sáta dúcáⁿ te òré ndécú mée Jesús ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá, te ní xícáⁿ tnúhú-güedé núú-gá, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cachí tnúhu xii-ndí ná cuëndá ñá túú ní ndàcu-ndí queñuhu-ndí espíritú cùndihí yucu ñávãha yíhí ñaha xii téé-ăⁿ —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

20 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te ñá túú ní ndàcu-ndo, chi ñá túú sándáá ndisa iní-ndó Yă Ndiöxí. Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá núu nchòhó quíndáá ndisa iní-ndó Yă Ndiöxí cuédìcò luha líí dàtná líhli ndíquíⁿ yutnu nàni mostázá, te ducaⁿ te cuu cúñaha-ndo xii ìⁿ tìndúú xocuíñí-xi núú ndécú-xí te xocuíñí-xi. Te nchaa núú sá vãha ndacu-ndo càda-ndo te núu na quíndáá iní ndisa-ndo Yă Ndiöxí.

21 Te xini ñuhu-xi sá ïo cáháⁿ ndihi-ndo-gã te ñá túú tnàhí ná caxi-ndo cáháⁿ ndihi-ndo-gã, te ducaⁿ te ndacu-ndo quèñuhu-ndo espíritú cúndihi yucu ñávãha yìhi ñaha xii ñáyi, dàtná cúú espíritú sá yíhí ñaha xii té-ãⁿ ní cùu —cachí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús càháⁿ tucu-gá sá cáhni ñaha-güedé xii-gá

(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

22 Te nini xica cuu Jèsús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá distritú Galileá, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Yúhú Téé cùu ñaní tnáhã-ndó nchãa-ndo sáá ïⁿ nduu te cuáha cuendá ñáhã-güedé xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhã,

23 te cahni ñaha-güedé xii-í dico nduu úní sá cùú-í te ndoto-í —cächí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Te sá dúcãⁿ ñí xáhaⁿ-gã xii-güedé, te ïo ní ndíhú iní-güedé.

Díhúⁿ cuendá veñúhu

24 Te òré ní quexìo Jèsús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá ñuú Capernaúm, te cue téé quide cobrá díhúⁿ cuendá veñúhu ní sáhãⁿ-güedé ní cáháⁿ ndihi-güedé té Pèlú, te xãhaⁿ-güedé:

—¿Chãhu mèstrú-ndó úú díhúⁿ sã nání drãcmã cuendá veñúhu ãⁿ ñáhã? —cächí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-dé.

25 Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dë:

—Chãhu-dé —cächí-dé xãhaⁿ-dë xii-güedé.

Te té Pèlú cuánguihu-dé xití vehe núú ndécú Jèsús, te díhna-gá ní cáháⁿ-gã, te xãhaⁿ-gã xii-dé:

—Xímú, ¿nása sãni iní-n, ná cúú ñáyi quide cobrá ñáhã cuè téé yìndaha ñáyi ndècu ñuyú-a cuendá nchaa sá ndúú yãhu ñuú-güedé ndihi cuendá nchaa díhúⁿ sã ngãútnãha, cue ñáyi ñuú-güedé ãⁿ cuè ñáyi véxi xica quide cobrá-güedé? —cächí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

26 Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dë xii-gá:

—Cue ñáyi véxi xica quide cobrá-güedé —cächí-dé xãhaⁿ-dë xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Te núu ducaⁿ te cue ñáyi ñuú-güedé ñá túú ñã chãhu-yu te núu ducaⁿ.

27 Dico cuendá sá vã yõo dasátú-ó ìní-xi, te cuáhãⁿ làgúnã te dàquée-n sã tníⁿ-n chãcã xití ndute, te chãcã díhnanuu na tàva-n te cundehe-n yùhu-dí, chi yìhi ïⁿ díhúⁿ cuìxíⁿ. Te díhúⁿ-ãⁿ canehe-n quíhíⁿ cháhu-n cuendá-í ndihi cuendá-n, chi díhúⁿ-ãⁿ sa tnahã quéyãhu cuendá-ó ndí ndúú-ó —cächí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

18

Cue téé ndùcu tnúhu núú Jèsús yoo ïo-gá cùnùu

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

1 Te sátã dúcãⁿ te cue téé xica cuu ndihi Jèsús ní sáhãⁿ-güedé núú-gã, te xãhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cächí tnúhu xii-ndí, yoo ïo-gá cùnùu núú cuè ñáyi yìndaha ñaha Yá Ndiõxí —cächí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gá.

2 Te Jèsús ní cana-gã ïⁿ té líhli te ní sanutnì ñaha-gã xii-dé cuádava tnuú-güedé.

3 Te xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Na cächí tnúhu ndãá-í xii-ndo sã ñuu vá dáñã-ndó nchãa sã ñã túú vãha quide-ndo, te nduu ndãhú ìní-ndó dàtnã ndãhú ìní té líhli-a, te vá ndúú tãhú-ndó ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiõxí xii-ndo.

4 Te ñáyi quide datná quidé tã líhli-a ndãhú ìní-yu, te ñã túú quide cahnú-yu mèé-yu, ñáyi-ãⁿ ïo cunúú-yu núú ndécú Yá Ndiõxí táxi tnùní-gã.

5 Te nchaa ñáyi na quèheⁿ cuendá ïⁿ landú dàtnã té líhli-a cuendá sã cúú ìní ñãhã-yu xii-í ñã, te cada ìní-yu sã yùhú ní queheⁿ cuendá-yu —cächí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Quihi iní-ó vã cùndècu-o ichi cuehé ichi duha

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

6 Te Jèsús xãhaⁿ tùcu-gã xii-güedé:

—Te núu ïⁿ téé na dàcãhãⁿ-dë cue ñáyi sãndãá ìní ñáhã xii-í cadã-yu nãndí sã cuèhé sã dúhá, te vãha-gã sã ná dàcutu ndeé-güedé ïⁿ yúú

yǒdó dǔcún-dě, te dàquée ñaha-güedé xii-dé xití ndute làmár, te ñá díú sǎ cǔndècu-dé ducaⁿ càda-dé.

⁷ ¡Te ndàhú ní cuu nchaa ñáyiu xǐndecu ñuyíú-a, chi coo cue téedacáháⁿ ñáhá xii-yu cadá-yu nándi sǎ cuèhé sǎ dúhá te dacuití sǎ dúcáⁿ càda-xi! ¡Dico ndàhú ní cuu cue téeducaⁿ na dàcaháⁿ ñáhá xii-yu cadá-yu nándi sǎ cuèhé sǎ dúhá!

⁸ Te núu ñá xio ndaha-ndo àdi ñá xio sáhá-ndó quide-xi quide-ndo nándi sǎ cuèhé sǎ dúhá, te quehndé-ndó ná cuíta, chi váha-gá sǎ nánihí tǎhú-ndó cuèi na cuíta ñá xio ndaha-ndo àdi ñá xio sáhá-ndó, te ñá díú sǎ quihíⁿ-ndó ñihí ní ndúú-ndó núú ñuhú núu càyú.

⁹ Te núu ñá xio tinùu-ndo quide-xi quide-ndo nándi sǎ cuèhé sǎ dúhá, te tava-ndo na cuíta-xi, chi váha-gá sǎ nánihí tǎhú-ndó cuèi na cuíta ñá xio tinùu-ndo, te ñá díú sǎ ndi ndúú xio núú-ndó quihíⁿ-ndó núú ñuhú núu càyú.

*Cuèndá ñá mbéé quiti ní xíta
(Lc. 15:3-7)*

¹⁰ Te vá dáquée tihú-ndó cuè ñáyiu cùu cuendá-í cuèi cùu-yu ñáyiu ío ndàhú iní-xi. Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ cuè espíritú xínú cuèchi núu Yá Ndiǒxí, cue espíritú néhé cuèndá ñáhá xii-yu ñuyíú-a, nchaa-ni nduu nchaa-ni òré ndécú-xí núú Tǎtá-í Dútú Ndiǒxí Yáá ndécú àndi.

¹¹ Te ducaⁿ chi yúhú Téé cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo véxi-í ñuyíú-a dàcácu nihnu-í ñáyiu núu ùhú núu ndàhú, ñáyiu ta xíta nihnu cuáháⁿ.

¹² ¿Te nása sàni iní-ndó cuèndá ñá téé ndècu ñá ciendú mbéé-xi?, chi núu na cuíta ñá-di te dàndóo-dé cúmídíco sǎhúⁿ cúmí-di cundecu-di ñá yucu te quihíⁿ-dé cúnúndúcú-dě quiti ní xíta-áⁿ.

¹³ Te núu na nánihí-dě-di, te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó sǎ ño-gá cudí iní-dé cuèndá quiti ní xíta-áⁿ òré naníhí-dě-di dàcúúxí cúmídíco sǎhúⁿ cúmí quiti ñá túú ní xíta-áⁿ.

¹⁴ Te ducaⁿ sǎtnahá-xi quide Tǎtá-ó Dútú Ndiǒxí Yáá ndécú àndi, chi

cuíní-gá sǎ vǎ cuíta ni ñá cue ñáyiu cùu cuendá-gá.

*Cada càhnu iní-ó sǎ quidé ñaha
tnaha ñáyiu-o*

(Lc. 17:3)

¹⁵ Te núu ñá ñáyiu ndècu ndihi-ndo ní quidé-yu ñá sǎ ñá túú tǎu-yu cadá-yu sǎ cúú-xi-ndó, te cáháⁿ-ndó dǒho-yu núú méé núú ñá-ndó ndihí-yu cuèndá sǎ ná ndixi cuèchi iní-yu sǎ ñá túú quide váha-yu. Te núu ní tní-yu tnúhu ní xáhaⁿ-ndo xii-yu, te ní ndacu-ndo ní nacanu ichi-ndó-yu.

¹⁶ Te núu ñá túú ní cuíní-yu tní-yu tnúhu xáhaⁿ-ndo xii-yu, te nducu-ndo ñá àdi úú tnàhá cue téé canehe núu-güedé cuèndá cundedóho-güedé nàcuáa nduu tnúhu ndàtnúhu-ndo ndihí-yu.

¹⁷ Te tnàhá cue téé-áⁿ càháⁿ-güedé dǒho-yu, dico núu ni tnúhu càháⁿ cue téé-áⁿ ñá túú ní cuíní-yu tní-yu, te dàtúu-ndo núú dàva-gá ñáyiu ndècu ndihi-ndo ichi Xítóhó Jesucristú cuèndá cutnùní iní-yu nàcuáa quide ñáyiu-áⁿ. Te núu ñáyiu ndècuéchi-áⁿ ñá túú ní cuíní-yu tní-yu tnúhu sǎ ní xáhaⁿ dàva-gá cue ñáyiu ndècu ichi-gá, te cada-ná iní-ndó sǎ cúú-yu ñáyiu ñá túú ndècu ichi Yá Ndiǒxí dàtná cue téé cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiu cuèndá impuèstú.

¹⁸ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ núu nchòhó ná càchí-ndó sǎ ndécú cuèchi ñáyiu, te diu-ni ducaⁿ càháⁿ Yá Ndiǒxí, àdi cachí-ndó sǎ ñá túú cuèchi-yu te diu-ni ducaⁿ càháⁿ tucu-gá, te ducaⁿ chi nchòhó quidé-ndó nàcuáa càháⁿ-gá.

¹⁹ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ núu úú tnàhá-ndó cùu ñá nuu-ndo cáháⁿ ndihi-ndo Tǎtá-í Dútú Ndiǒxí Yáá ndécú àndi xicáⁿ-ndó núú-gǎ núu ná cúú sǎ cuíní-ndó, te taxi-gá núu ná cúú sǎ xicáⁿ-ndó núú-gǎ.

²⁰ Te núu úú tnàhá-ndó àdi úní tnàhá-ndó ní natacá-ndó ñá xichi cuèndá sǎ ñuhú iní ñáhá-ndó xii-í, te xíaⁿ ndécú ndihí ñaha-í xii-ndo — càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²¹ Te té Pèlú ní sáháⁿ ndehe yatni-dé núu Jèsús, te xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Mèstrú, cachí tnúhu xii-í ná daha xito cada cànhu iní-í tnàha ñáyiú-í te núu ìⁿ sá ná càda ñahá-yu xii-í. ¿Cuèdicó úsá xito-ǎⁿ? —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-gá.

22 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Yúhú càchí-í sá ñà díú-ní úsá xito cada cànhu iní-n-yu, chì únídico úxí xito ndìhì úsá ndìhì úsá xito cada cànhu iní-n-yu —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

Cuèndá téé ñá túú quide cahnú iní tnàha ñáyiú-xi

23 Te xǎhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Na càni-í ìⁿ cuèndú núú-ndó nàcuáa tecú tnùn-í-ndó nàcuáa cada-xi òré ndìhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii ñáyiú. Ìⁿ téé yìndaha ñaha xii ñáyiú ní sani iní-dé sá cáda ndǎá-dé ndìhì cue téé xìnu cuechi núú-dé cuèndá nchaa sá tàú-güedé núú-dě.

24 Te òré sa ní ngúndecu túha-dé te ní quexio ìⁿ téé xìnu cuechi núú-dě. Te téé-án tàú-dé cuéhé víhí díhúⁿ núú-dě, chì tàú-dé úxí mìl díhúⁿ sá nání tàlentú.

25 Te téé xìnu cuechi-án ñà túú díhúⁿ ndécú ndìhì-dé nacháhu-dé sá tàú-dé núú patróóⁿ-dě-án, núú xǎⁿ ní táuchíúⁿ téé cùu patróóⁿ-dě-án dico ñàha-güedé xii-dé ndìhì ñadìhí-dé ndìhì cue déhe-dé ndìhì nchaa sá ndécú ndìhì-dé cuèndá ncháa-yu cuú-yu ñáyiú ñá túú tnàhí dàñá quee núú chíúⁿ patróóⁿ-xi, te ducaⁿ te ndéyǎhu sá tàú-dé núú patróóⁿ-dě.

26 Te téé xìnu cuechi-án ñí ngüíñí xítí-dě núú patróóⁿ-dě, te xǎhaⁿ-dě: “Patróóⁿ, càháⁿ ndàhú-í núú-n sǎ ìo ndee ìo cànhu cada iní-n sǎ dúhá tàú-í núú-n, te ñá túú ñá caní iní-n chì nacháhu-í nchaa sá tàú-í núú-n”, càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii patróóⁿ-dě.

27 Te téé cùu patróóⁿ-dě-án ñí cundàhú iní ñáhá-dě xii-dé, te ní quide cànhu iní ñáhá-dě, te ní dáñá ñàha-dé cuánuhú-dé.

28 Te téé xìnu cuechi-án ñí naníhí-dě ìⁿ téé xìnu cuechi ndìhì-dé ichi cuánuhú-dé, te téé ní naníhí-dě-án tàú-dé sacú-ni díhúⁿ núú-dě chì ìⁿ cièndú-ni díhúⁿ denàriú tàú-dé. Te ní tnì-dé téé tàú núú-dě-án dácüèhné

ñáhá-dě xii-dé, te xǎhaⁿ-dě: “Nacháhu sá tàú-n núú-í”, càchí-dé xǎhaⁿ-dě.

29 Te téé tàú-án ñí ngüíñí xítí-dě núú téé dii núú-xi tàú-dé-án, te xǎhaⁿ-dě: “Càháⁿ ndàhú-í núú-n sǎ cáda cànhu iní ñáhá-n xii-í sá tàú-í núú-n, te nacháhu cuèé-ínchaa sá tàú-í núú-n”, càchí-dé xǎhaⁿ-dě.

30 Dico téé dii núú-xi tàú-dé-án ñà túú ní cuèní-dé cada ndee iní-dé cundetu-dé nacháhu cuèé téé-án sá tàú-dé, chì ní chíhì ñaha-dě vecaá cuèndá yàcáⁿ quíhì-dé ndéé nacháhu-dé nchaa sá tàú-dé.

31 Te dava-gá cue téé xìnu cuechi ní xini-güedé nàcuáa ní quide téé-án, te ní cudééⁿ-güedé núú-dě, te ní sáháⁿ-güedé ní xitnùhu-güedé téé cùu patróóⁿ-güedé sá dúcáⁿ ñí quide-dé.

32 Te téé cùu patróóⁿ-güedé-án ñí cana-dé téé ducaⁿ ñí quide-án, te ní xáhaⁿ-dě: “Yòhó cúú-n ìⁿ téé ìo cuihna ìní-xi xìnu cuechi núú-í, chì yúhú ní quide cànhu iní ñàhà-í xii-n cuèndá nchaa sá tàú-n núú-í òré ní càháⁿ ndàhú-n.

33 Te tnàhá yòhó tàú-n dùcaⁿ cada-n cada cahnú iní-n téé xìnu cuechi ndìhì-n núú-í cuèndá nchaa sá tàú-dé núú-n dàtná ní quide ñaha-í xii-n ñí quide cànhu iní-í cuèndá nchaa sá tàú-n”, càchí téé cùu patróóⁿ-án xǎhaⁿ-dě xii téé ducaⁿ ñí quide-án.

34 Te téé cùu patróóⁿ-án ñí cudééⁿ víhí-dě sá dúcáⁿ ñí quide téé-án, te ní táuchíúⁿ-dě dandòho ñaha-güedé xii-dé ndéé nacháhu-dé nchaa sá tàú-dé —duha ní caní Jèsús cuèndú núú-güedé.

35 Te xǎhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Dàtná ní quide téé cùu patróóⁿ-án ñí dándóhó-dě téé tàú núú-dě-án ducaⁿ càda ñaha Tàtá-í Dútú Ndiöxí Yáa ndécú àndìu xii-ndo, te núú vá ní yùhu ni iní-ndó càda cahnú iní-ndó sǎ quidé ñàha tnaha ñáyiú-ndo xii-ndo —cachí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

19

Jèsús càháⁿ-gá cuèndá cue ñáyiú dàña tnaha

(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

1 Te sátá ñí yáha ducaⁿ ñí càháⁿ Jèsús, te ní ndee-gá distritú Galilea

cuáháⁿ-gá ndàa ingá xio yúte Jòrdán yucu distritù Jùdeá.

² Te ío cuéhé ñáyiú nchícúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ, te yàcáⁿ ní quide tátna-gá nchaa ñáyiú cùhú.

³ Te ní quexìo ìⁿ úú cue téé cùu fariséú núú ndécú Jèsús xító ndèé ñáhá-güedě xii-gá núu nása cunduu tnúhu cáháⁿ-gá, te xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Véxi-ndí xicáⁿ tnúhú-ndí núú-n, ¿cúu daña ìⁿ téé ñadìhí-dé núu ndèdani càa ìⁿ sá ñà túú cùndáá-yu-áⁿ? —càchí-güedě xáhaⁿ-güedě xii-gá.

⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te nchòhó, ¿náa ñá túú dàcuaha-ndo núú tùtú Yá Ndiòxí, te diu núú tùtú-gá càháⁿ-xi sá cùtnàhá ní cadúha-gá ñáyiú, te téé ñadìhí ní cadúha-gá-áⁿ?

⁵ Te duha càchí tucu-xi núú tùtú Yá Ndiòxí nàcuáa ní cáháⁿ-gá: “Cue téé na ñihí ñadìhí-xi te dèⁿ-ná cada-güedé tátá-güedě ndihí ñaná-güedě, chi ñadìhí-ñá-güedé cuu cuu ndihí-güedé, te cada iní-ndó sá ìⁿ-ná yiqui cùñú cúu-yu cundecú-yu”, duha càchí Yá Ndiòxí núú tùtú-gá.

⁶ Te xíáⁿ núu cada iní-ndó sá cué ñáyiú úú-áⁿ ìⁿ-ná yiqui cùñú cúu-yu, te ñá túú-gá ndí dèⁿ ndí dèⁿ yiqui cùñú cúu-yu. Núu xíáⁿ ñá túú nduu váha-xi daña cué téé ñadìhí-güedé, chi mee Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá cúú úú-yu cundecú-yu —càchí Jèsús xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁷ Te ní xáhaⁿ-güedě xii Jèsús:

—Te núu ducaⁿ, ¿te ná cuendá ndí Moisés ní cachí ndí sá núu ìⁿ téé cuiní-dé daña-dě ñadìhí-dé, te cuu cadúha-dé ìⁿ tutú núú càháⁿ-xi sá ní dáña-dě ñadìhí-dé, te ducaⁿ te cuu daña ñàha-dé ní cachí ndí vāⁿ? —càchí-güedě xáhaⁿ-güedě xii-gá.

⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te ducaⁿ ní cachí ndí Moisés sá cúú dàña-ndo ñadìhí-ndó, chi nchòhó ío sáa iní-ndó, dico ndéé díhna chi ní tecú tnúhu nchaa cue téé sá vā dáña-güedě ñadìhí-güedé.

⁹ Dico yúhú càchí tnúhu-í xii-ndo sá núu ìⁿ téé na dàña-dé ñadìhí-dé te naqueheⁿ-dé ingá ñadìhí te ío nèhé

quidé-dě, te núu ñá díú cuendá sá càháⁿ ndihí-aⁿ ingá téé ducaⁿ na dàña ñàha-dé. Te sá dúcáⁿ cuendá-ni na dàña ìⁿ téé ñadìhí-dé, te ìⁿ-ni cuèchi cùu-xi ndihí cuèchi quide téé ndèca ñadìhí te càháⁿ ndihí-dé ingá ñadìhí —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁰ Te cue téé xica cuu ndihí-gá ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Te núu ducaⁿ cùu cuendá cue téé ndihí ñadìhí-güedé, te váha-gá sá vā cándèca cue téé ñadìhí —càchí-güedě xáhaⁿ-güedě xii-gá.

¹¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ñá ncháá ñáyiú ducaⁿ nduu táhú-yu cundecú-yu, chi mee-ni ñáyiú ní cachí Yá Ndiòxí sá dúcáⁿ tnàhí nduu táhú cundecu mee.

¹² Te ío cue téé ducaⁿ tnàhí ní nduu táhú-güedě ndéé òré ní cacu-güedé sá vā cándèca-güedé ñadìhí. Te ío cue téé ñá ndácú-güedé candeca-güedé ñadìhí cuendá sá ní quide ñàha dàva-gá cue tnàha téé-güedé xii-güedé. Te dava-güedé ñá túú cāndeca-güedé ñadìhí chi cuiní-güedé sá vā dáña ndéé-güedé cunu cuechi-güedé núú Yá Ndiòxí. Te nchaa cue téé ducaⁿ ní nduu táhú núú Yá Ndiòxí cundecu mee, te váha-ni te núu na cundecu mee-güedé —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Jèsús xicáⁿ táhú-gá núú Yá Ndiòxí cuendá landú

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ Te ìⁿ úú ñáyiú ndècá-yu landú lìhli cuáháⁿ núú Jèsús, chi cuiní-yu sá téndàha ñàha-gá xii-güexi, te cacáⁿ táhú-gá núú Yá Ndiòxí cuendá-güexi. Te cue téé xica cuu ndihí-gá ní ngúita-güedé ténàá ñáhá-güedě xii-yu, te xáhaⁿ-güedě sá vā dúcáⁿ càdà-yu.

¹⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí dáña ná quixi nahi cue landú lìhli-áⁿ núu-í-a, te vā càdí-ndó ìchi-güexi, chi dàtná cúú vāha iní cue landú lìhli-áⁿ ducaⁿ cùu váha iní cue ñáyiú yindaha ñàha Yá Ndiòxí —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

15 Te ní tendaha ñàha-gá xii-güexi, te ní xicáⁿ táhú-gă núú Yă Ndiöxí cuendá-güexi, te sátá dúcáⁿ nǐ quide-gá te ní xica-gá cuáháⁿ-gá.

*Ëⁿ téé cuica càháⁿ ndihí-dé Jèsús
(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)*

16 Te ìⁿ téé cuechi nǐ quexìo-dé núú ndécú Jèsús, te xicáⁿ tnúhú-dě núú-gă, te xàhaⁿ-dě xii-gá:

—Yòhó Mèstrú, cùu-n téé ío váha iní-xì, te cuíní-í nǔu vá cündée iní-n cächí tnúhu-n nă cúú sǎ váha cada-í cuendá nduu táhú-í cundecu-í ndihí Yá Ndiöxí nǐ caa nǐ quíhíⁿ —cächí-dé xàhaⁿ-dě xii-gá.

17 Te Jèsús ní xàhaⁿ-gă xii-dé:

—¿Te cùtnuní iní-n nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-n sǎ yǔhú váha iní-ǎⁿ?, chi ìⁿndí dǐí-ní Yá Ndiöxí ío váha iní-gá. Te núu cuíní-n nàníhí táhú-n te tniⁿ-n nchàa tnúhu càháⁿ Yă Ndiöxí, tnúhu sǎ sánú ìchi ñàha xii ñáyíu nàcuáa cada-yu cundecu-yu —cächí-gá xàhaⁿ-gă xii-dé.

18 Te téé cuechi-ǎⁿ ní xàhaⁿ-dě xii-gá:

—¿Te ndëndida càa tnúhu càháⁿ Yă Ndiöxí cada-í-í? —cächí-dé xàhaⁿ-dě xii-gá.

Te Jèsús ní xàhaⁿ-gă xii-dé:

—Te duha ní cachí Yă Ndiöxí cada ñáyíu: “Vá cáhni-ndó tnàha ñáyíu-ndo, vá càháⁿ ndihí-ndo ñàdihí te núu ñá díú ñàdihí-ndó cùú-yu, te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáyíu dǐhí tucu vá càháⁿ ndihí-ndo tée te núu ñá díú yǐⁿ-ndo cuu-güedé, te vá dúhú-ndó sǎ ndécú ndihí tnàha ñáyíu-ndo, vá dácàcu-ndo cuéchi neñùú sǎ cúú-xí tnàha ñáyíu-ndo.

19 Te canehe-ndo sǎ yǐñùhu núú tātá-ndó ndihí núú nǎná-ndó, te cundàhú iní-ndó tnàha ñáyíu-ndo dàtná cündàhú iní-ndó mèe-ndo”, duha ní cachí Yă Ndiöxí cada ñáyíu —cächí-gá xàhaⁿ-gă xii-dé.

20 Te téé cuechi-ǎⁿ ní xàhaⁿ-dě xii-gá:

—Nchaa xǐǎⁿ ní ngüíta-í quidè-í ndéé cùtnàhá cúú làndú-í, ¿te vitna nágá cúmǎní cada-í-í? —cächí-dé xàhaⁿ-dě xii-gá.

21 Te Jèsús ní xàhaⁿ-gă xii-dé:

—Te núu cuíní-n cùu-n ìⁿ téé ío váha cada ndáá, te cuáháⁿ dico-n nchàa sǎ ndécú ndihí-n, te dǐhúⁿ-n cuàha táhú-n cuè ñáyíu ndàhú, te ducaⁿ te nduu táhú-n ngündecu váha-n nǔú ndécú Yă Ndiöxí táxí tnúní-gá. Te sátá ná yàha ducaⁿ càda-n te quixi-n chìtnahá ñàhá-n xii-í —cächí-gá xàhaⁿ-gă xii-dé.

22 Te sǎ dúcáⁿ nǐ xàhaⁿ Jèsús xii-dé te ío ní cundǐyí-dé, chi ío cuica-dě, te ní xica-dé cuáháⁿ-dé.

23 Te Jèsús ní xàhaⁿ-gă xii cue téé xica cuu ndihí-gá:

—Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ìo úhú quíndáá iní ñàha cuè ñáyíu cuica xii Yá Ndiöxí cuendá ndǐhu ndaha ñàha-gá xii-yu.

24 Te na cächí tnúhu tucu-í xii-ndo sǎ yáchí-gá yàha ìⁿ càméyu yaú ìⁿ yǐqui tìcú dácúúxí sǎ quíndáá iní ìⁿ ñáyíu cuica Yă Ndiöxí cuendá ndǐhu ndaha ñàha-gá xii-yu —cächí-gá xàhaⁿ-gă xii-güedé.

25 Te sǎ dúcáⁿ nǐ càháⁿ Jèsús, xǐǎⁿ ío ní cuñúhu cue téé xica cuu ndihí-gá, te ní ngüíta-güedé xǐtnàha-güedé:

—¿Yoo naníhí táhú te núu ducaⁿ vaiⁿ? —cächí-güedé xǐtnàha-güedé.

26 Te Jèsús ní ndacoto-gá núú-güedé, te xàhaⁿ-gă xii-güedé:

—Nchaa ñáyíu ñuyúú-a chi vá ndácü-yu ná cada-yu nàcuáa ndǐhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii-yu, dico mee-gă chi ndacu-gá ndǐhu ndaha ñàha-gá xii-yu chi nchaandi túhú sǎ váha ndàcu-gá quidé-gă —cächí-gá xàhaⁿ-gă xii-güedé.

27 Te té Pèlú ní xàhaⁿ-dě xii-gá:

—Nchúhú ní dándõo-ndí nchaa sǎ ndécú ndihí-ndí, te ní tuha ñàha-ndǐ xii-n, ¿te ná cúú sǎ nihí-ndí nduu táhú-ndǐ sǎ dúcáⁿ nǐ quide-ndí-í? —cächí-dé xàhaⁿ-dě xii-gá.

28 Te Jèsús ní xàhaⁿ-gă xii-güedé:

—Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ná sǎá nduu, ndùu saa nchaa sǎ ìo andíu ndihí ñuyúú-a, te dàvá-án cunucóo yúhú Téé cùu ñàní tnàhá-ndó nchàa-ndo ìⁿ núú xilé váha, te nchaa

ñáyiú quini-yu sá ïo càhnu cuu-í, te nchòhó cue téé ní tuha ñaha xii-í tñàhá-ndó cùnucóo-ndo núú ïⁿ caa xilé váha ndi ùxúú tñàhá-ndó, te xiáⁿ cùnucóo-ndo càda ndáá-ndó cuèchi ndi ùxúú xichi cue ñáyiú isràél.

29 Te nchaa ñáyiú na dándóo vehe-xi, àdi ñaní-xi, àdi cúha-xi, àdi tátá-xi, àdi náná-xi, àdi ñadihí-xi, àdi déhe-xi, àdi ñuhu-xi, te núu ducaⁿ na càdá-yu sá cuèndá-í te ío-gá cuéhé sá cuãñaha Yã Ndiöxí cundecu ndihí-yu, te ñá díú-ní xiáⁿ chi tñàhá nduu táhü-yu cundecú-yu ndihi-gá ni caa ni quíhíⁿ.

30 Te dava ñáyiú cùnuu ndecu ichi Yá Ndiöxí vitna, ñáyiú-áⁿ sáá nduu te vá ïo-gá cunúú-yu dàtná cùnúú-yu vitna, te dava ñáyiú nchícúⁿ ñá túú cùnuu vitna, ñáyiú-áⁿ sáá nduu te ío cunúú-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

20

Cuèndá cue téé quide chiuⁿ

1 Te xáhaⁿ tùcu Jesús xii cue téé xica cuu ndihi-gá:

—Na càni-í ïⁿ cuèndú núú-ndó cuèndá tecú tñuní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndihu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii ñáyiú. ïⁿ téé ní xitu-dé yoho yàha stilé, te ïⁿ nduu ní quee-dé nehé-ni cuándúcú-dé cue téé cada chiuⁿ núú dúcáⁿ ní xitu-dé yoho yàha stilé-áⁿ.

2 Te òré ní níhí-dé cue téé cada chiuⁿ-áⁿ, te ní quide ndáá-dé ndihi-güedé sá chãhu ñaha-dé xii-güedé ïⁿ díhúⁿ denàriú ïⁿ nduu. Te sáta dúcáⁿ te ní tendaha ñaha-dé xii-güedé cuáháⁿ-güedé cada chiuⁿ-güedé núú dúcáⁿ ní xitu-dé yoho yàha stilé-áⁿ.

3 Te dàtnúni ní xica tucu-dé cuáháⁿ-dé dàtná òré caá ïⁿ dátneé cuándúcú-gã-dé cue téé cada chiuⁿ núú ní xitu-dé yoho yàha stilé-áⁿ, te ní xiní-dé xĩnutnĩ ïⁿ úú cue téé núú yáhu te ñá túú nã chiuⁿ xiquide-güedé.

4 Te ní xáhaⁿ-dè xii-güedé: “Ñá túú cùdana cuyáchí-ndó càda-ndo chiuⁿ-í te cháhu ñaha-í xii-ndo nàcuáa tàú-xi cunduu-áⁿ”, càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé. Te cue téé-áⁿ ní

sáha-güedé tñuhu cada chiuⁿ-güedé te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé.

5 Te téé ní xitu yoho yàha stilé-áⁿ ní xica tucu-dé dàtná òré caúxúú nduu cuándúcú-gã-dé cue téé cada chiuⁿ-dé, te ní níhí tucu-dé cue téé cada chiuⁿ. Te ní quee tucu-dé dàtná òré caá úní sacuaa, te ñu-ni ducaⁿ ní quide tucu-dé.

6 Te ní quee tucu-dé dàtná òré caá úhúⁿ sacuaa cuándúcú-gã-dé cue téé cada chiuⁿ-dé, te ní xiní-dé xĩnutnĩ ïⁿ úú cue téé ñu-ni núú yáhu-áⁿ te ñá túú nã chiuⁿ quide-güedé, te ní xáhaⁿ-dè xii-güedé: “Sànuu sá nchòhó ní cuu nchàca vitna ñá túú ñihí-ndó chiuⁿ cada-ndo”, càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

7 Te cue téé-áⁿ ní xáhaⁿ-güedé xii-dé: “Ñá túú ñihí-ndí chiuⁿ cada-ndí chi vá yõo ndücu ñaha xii-ndí”, càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé. Te ní xáhaⁿ-dè xii-güedé: “Yúhú taxi-í chiuⁿ cada-ndo, te quíhíⁿ-ndó núú ní xitu-í yoho yàha stilé yacáⁿ cada chiuⁿ-ndo, te cháhu ñaha-í xii-ndo nàcuáa tàú-xi cunduu”, càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

8 Te sáta ní dáhu nchícanchii, te téé dii chiuⁿ-xi-áⁿ ní xáhaⁿ-dè xii téé tàxi tñuní ñáhá xii cue téé quide chiuⁿ-áⁿ: “Cúñaha xii nchaa cue téé quide chiuⁿ-áⁿ ná quixí-güedé te cháhu-n-güedé, te díhna-gá cue téé nchícúⁿ cuí-nã cuánguihu núú chíúⁿ ngüita-n chãhu-n, te ndéé núú ní ndihi-ná cháhu-n cuè téé cuánguihu díhna nuu-gã núú chíúⁿ”, càchí-dé xáhaⁿ-dè xii téé tàxi tñuní ñáhá xii cue téé quide chiuⁿ-áⁿ.

9 Te díhna-gá cue téé cuánguihu caá úhúⁿ sacuaa ní quexio-güedé cuèndá cháhu ñaha-dé, te ní cháhu ñaha-dé ïⁿ caa díhúⁿ denàriú xii ïⁿ ïⁿ-güedé.

10 Te sáta ní cháhu-dé dava-gá cue téé ní quide chiuⁿ. Te ndéé núú ní ndihi-ná ní cháhu-dé cue téé cuánguihu díhna nuu-gã núú chíúⁿ. Te cue téé-áⁿ ní sani iní-güedé sá vái-gã cháhu ñaha-dé xii-güedé, dico ñáhá chi ïⁿ caa-ni díhúⁿ denàriú ní cháhu ñaha-dé xii ïⁿ ïⁿ-güedé.

11 Te cue téé-áⁿ ní queheⁿ cuèndá-güedé díhúⁿ-güedé dico ñá túú

ní quide váha-xi iní-güedé.

¹² Te ní xáhaⁿ-güedě xii téé dii chiúⁿ-xi ní quide-güedé: “¿Ná cuendá cue téé nchícúⁿ cuií-nă cuánguihu núú chíúⁿ ñⁿ-ni ní cháhu ñaha-n xii-ndí ndihí-güedé, te ñⁿ-dii oré duha ní quide chiúⁿ-güedé? Te nchúhú nchàca nchaa ní sahani iní-ndí ní quide chiúⁿ-ndí, te ní ndoho-ndí cahni, te ñⁿ-ni ní cháhu ñaha-n xii-ndí ndihí-güedé”, cächí-güedé xáhaⁿ-güedě xii téé dii chiúⁿ-xi ní quide-güedé.

¹³ Te téé dii chiúⁿ-xi ní quide-güedé-áⁿ ní xáhaⁿ-dě xii ñⁿ téé-áⁿ: “Yòhó, ñá túú quide-í ñⁿ sá ñà túú tàú-í cada-í sá cúú-xí-n, chi ní quide ndáá-ó sá díú-ní ñⁿ díhúⁿ denàriú cháhu ñaha-í xii-n ñⁿ nduu.

¹⁴ Te vitna queheⁿ díhúⁿ cuendá nduu-n te núhú-n, chi yúhú cuení-í sá ñⁿ-ní cháhu ñaha-í xii-n ndihí cue téé nchícúⁿ cuií-nă cuánguihu núú chíúⁿ.

¹⁵ Chi yúhú cuu-ni cada-í nani cuení-í ndihí díhúⁿ-í, ¿adi dico ñá túú quide váha-xi iní-n sá dúhá cùndahú iní-í cue téé-áⁿ ducaⁿ cháhu-í-güedé?”, cächí téé cùu patróóⁿ-áⁿ xáhaⁿ-dě xii téé-áⁿ. Duha nduu cuendú caní-í núú-ndó.

¹⁶ Te duha càháⁿ-í chi dava ñáyiú cùnuu ndecu ichi Yá Ndióxi vitna sáá nduu te vá cùnùu vihi-gá-yu dàtná cùnùu-yu vitna, te dava ñáyiú ñá túú cùnuu vitna sáá nduu ío cùnùu-yu. Te ío cuéhé ñáyiú càháⁿ ñáhá Yá Ndióxi xii-yu dico sacú-ni-yu nduu táhú-yu cundecú-yu ndihí-gá – cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Jèsús càháⁿ tucu-gá sá cáhni ñàha-güedé xii-gá

(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷ Te ñùhu Jèsús ichi cuásaá-gá ñúú Jerusalén ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá, te ní cana ñaha-gă xii-güedé ní naníhí tnáhá-güedě ndihí-gá, te ta ndàtnúhu ndihí ñaha-gă xii-güedé cuáháⁿ, te xáhaⁿ-gă xii-güedé:

¹⁸ –Vitna ñùhu-o ichi cuásaá-ó ñúú Jerusalén, te yacáⁿ cuáha cuendá ñáhá-güedě xii yúhú Téé cùu ñani tnáhá-ndó nchàa-ndo núú cuè téé cùu

dútú cùnùu, ndihí núú cuè téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés. Te diu cue téé-áⁿ cùñaha-güedě xii dava-gá cue téé sá cáhni ñàha-güedé xii-í.

¹⁹ Te cuáha cuendá ñáhá-güedě xii-í núú cuè téé ñá túú cùu cue téé israhél, te cue téé-áⁿ cudíquí ndeé ñáhá-güedě xii-í, te caniha-güedě ndihí ñⁿ, te dàtnúni cata caa ñaha-güedě xii-í núú cùrúxí te núú cùrúxí-áⁿ cuú-í, dico nduu úní sá cùú-í te ndoto-í –cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Năná tē Jàcobó ndihí té Juàá cuení-aⁿ sá cùnùu-güedé ndihí Jèsús

(Mr. 10:35-45)

²⁰ Te cue déhe té Zebèdeú té Jàcobó ndihí té Juàá ndécá ñaha náná-güedě xii-güedé cuáháⁿ núú ndécú Jèsús, te òré ní quexìo-aⁿ ndihí-güedé núú ndécú-gă te ní ngüíñí xití-áⁿ nùú-gă cuendá cuení-aⁿ ndàtnúhu ndihí ñaha-aⁿ xii-gá cuendá sá cúú-xí cuè déhe-aⁿ.

²¹ Te cùmání-gă cáháⁿ-aⁿ te ní xicáⁿ tnúhú Jèsús núú-aⁿ, te xáhaⁿ-gă:

–¿Ná cuení-n? –cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-aⁿ.

Te ní xáhaⁿ-aⁿ xii-gá:

–Véxi-í càháⁿ ndáhú-í núú-n nùu vá cùndèe iní-n cùnucóo ñⁿ déhe-í-a xio cùha-n, te ingá-dé cùnucóo-dé xio dàtni-n na saá nduu cùnucóo-n nùú táxí tnùní-n –cächí-áⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

²² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii úú cue téé-áⁿ:

–Nchòhó, ñá túú cùtnuní váha iní-ndó nàcuáa nduu sá xicáⁿ-ndó nùú-í. ¿Te náa cundee iní-ndó dàndoho ñaha ñáyiú xii-ndo dàtná dandòho ñahá-yu xii-í, te cundee tucu iní-ndó càhni ñahá-yu xii-ndo dàtná cahni ñahá-yu xii-í-áⁿ? –cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

–Cundee iní-ndí yáha-ndí nchaa nàcuáa càháⁿ-n-áⁿ –cächí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

²³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

–Ndáá sá cùndèe iní-ndó ndòho-ndo nchaa nàcuáa ndòho-í, dico sá dúcáⁿ cuení-ndó sá ñⁿ-ndó cùnucóo-ndo xio cuhá-í, te ñⁿ-ndo cùnucóo-ndo xio

datni-í, te xíãⁿ chi ñá díú yǔhú tàú-í cachí-í nǔu sá cúu cùnucóo-ndo àdi sá vǎ cúu cùnucóo-ndo, chi mee Tǎtà-í Dútú Ndiõxí cachí-gá te núu ná cúu ñǎyiu nduu táhú cunucóo ñíñi-í ðává-áⁿ —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²⁴ Te òré ní níhí ùxí-gá cue téé xica cuu ndihi-gá tnúhu nàcuáa ndúu sá cuení cue téé úú-áⁿ, te ní cudééⁿ-güedé núu cuè téé úú-áⁿ.

²⁵ Te Jèsús ní cana-gá nchaa cue téé xica cuu ndihi-gá, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Nchòhó xini-ndó sǎ cuè téé yìndaha nacióⁿ quidé-güedé sá ìo cùnuu-güedé, te nchaa dava-gá cue téé cùnuu ndihi-güedé quidé-güedé tnàhá-güedé sá ìo cùnuu-güedé.

²⁶ Dico nchòhó chí vá dúcáⁿ càda-ndo, chí núu dava-ndo cuení-ndó cùnuu-ndo, te xini ñuhu-xi cunu cuechi núu tnàhá-ndó te vá cáda-ndó sǎ cùnùu-ndo.

²⁷ Te núu dava-ndo cuení-ndó quène cáva-ndo, te cuu-ndo dàtná cue ñáyiu ñá túú tnàhí dàñá quee núu chíúⁿ pàtróoⁿ-xi cunu cuechi nǔu tnàhá-ndó.

²⁸ Te cada-ndo dàtná quidé yǔhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchaa-ndo, chí yǔhú véxi-í ñuyíú-a dico ñá díú sǎ cúnú cuèchi ñáyiu núu-í chí véxi-í sǎ cúnú cuèchi-í nǔǔ-yu. Te cuú-í ñuyíú-a cuèndá vǎi-yu cácu nihnú-yu núu ùhú núu ndàhú —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Jèsús quidé tǎtna-gá núu úú tnàhá cue téé cuáá

(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Te òré ní quee Jèsús ñuú Jericó ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te cuéhé víhí ñáyiu nchícúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ.

³⁰ Te yuhu ìchi cuáháⁿ-gá xñucóo úú tnàhá cue téé cuáá, te cue téé-áⁿ ñí cutnùní iní-güedé sá Jèsús ñúhú-gǎ ichi-áⁿ te ní ngúíta-güedé níhi càháⁿ-güedé, te xǎhaⁿ-güedé xii-gá:

—Yòhó Mèstrú, ñaní tnàhá ndíi Dàvíí, cundàhú iní ñáhá xii-ndí! —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

³¹ Te cue ñáyiu tènáá ñáhá-yu xii-güedé, te xǎháⁿ-yu sá ná

càdí-güedé yuhu-güedé, dico uuⁿ-gá níhi ní cáháⁿ-güedé, te xǎhaⁿ-güedé xii-gá:

—Yòhó Mèstrú, ñaní tnàhá ndíi Dàvíí, cundàhú iní ñáhá xii-ndí! —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

³² Te ní ngúíñí Jèsús te ní cana ñaha-gǎ xii-güedé, te ní xicáⁿ tnúhú-gǎ núu-güedé, te xǎhaⁿ-gǎ:

—¿Ná cuení-ndó càda ñaha-í xii-ndo-i? —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

³³ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, cuení-ndí sá cáda tǎtna-n nǔú-ndí cuèndá cundehe-ndí —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁴ Te Jèsús ní cundàhú iní ñáhá-gǎ xii-güedé, te ní tendaha-gǎ núu-güedé. Te òré-ni ní ndúha núu-güedé, te nchícúⁿ ñáhá-güedé xii-gá cuáháⁿ.

21

Jèsús cuánguihu-gá ñuú Jerusàlén
(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Te òré sa ta cùyatni Jèsús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá ñuú Jerusàlén, te ní quexìo-gá ndihi-güedé yatni víi-nǎ ñuú Bèttagé, te xíáⁿ cáá yùcu nani Olívú. Te ní ndatnúhu-gá ndihi úú cue téé xica cuu ndihi-gá,

² te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Chí cuáháⁿ ñuú cáá yàtni yacáⁿ, te òré quexìo-ndo yacáⁿ te nanihí-ndó ñí búrru ñíhí ndètníi-di ndihi déhe-di, te nandaxi-ndo-güèdi te candeca-ndo-güèdi quixi.

³ Te núu ìo ñáyiu dàdahaⁿ ñaha xii-güedi, te cúñaha-ndo xii-yu sá yǔhú Yaá xicá cùu ndihi-ndo xini ñuhu-í-güedi, te ndíhi-ni naten-daha-í-güedi núhú-güedi cúñaha-ndo —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁴ Te ducaⁿ ñí cuu chí ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùní ñí téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha núu tütú-gá núu càchí-xi:

⁵ Chí cúñaha cuè ñáyiu ñuú Sión ná cáda cuèndá-yu, chí véxi téé yìndaha ñaha xii-yu yòdo-dé ñí

bǔrru líhli déhe ìⁿ bǔrru quiti sa xido,

te cùu-dé ìⁿ téé ío ndàhú iní-xi.
Duha ní chídó tñùnì ìⁿ téé ní xóo cáháⁿ
tñúhu Yá Ndiǒxí ndéé sanaha nǔú
tùtú-gá.

⁶ Te cue téé xica cuu ndihi-gá
ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní
quide-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ-gǎ
xii-güedé cada-güedé.

⁷ Te ní ndexìo-güedé ndécá-güedé ìⁿ
bǔrru dìhí ndihi déhe-di, te ní sacáⁿ
ndodo-güedé dóo-güedé sátá-güedi, te
dǎtñùnì cuásaá Jèsús sátá ìⁿ-di ní
ngódó ñaha-gá xii-di.

⁸ Te ío cuéhé ñǎyiu ta sàcáⁿ-yu
dóo-yu ichi cuáháⁿ-gá cuendá núú
dóo-yu-áⁿ yáha-gá ndihi quiti yòdo-gá.
Te davá-yu xèhndé-yu ndaha yùtnu
ñúú tá sàcáⁿ-yu cuáháⁿ.

⁹ Te nchaa ñǎyiu yòdonuu núú-gǎ
ndihi nchaa ñǎyiu nchìcúⁿ ndàa
sátá-gǎ ní ngüíta-yu níhi càháⁿ-yu, te
càchí-yu:

—Ío càhnu cuu Yaá cúú ñàní tnáhá
ndii Dàvií! ;Te Yá Ndiǒxí ío na chindee
ñaha-gá chí cùu-gá Yaá ní tendaha Yá
Ndiǒxí véxi quide núú-gǎ! ;Te ndéé
nchaa sá ío andi na càchí-xi sá ío
càhnu cuu-gá! —duha càchí-yu.

¹⁰ Te òré cuánguihu Jèsús ñúú
Jerusalén, te nchaa ñǎyiu ñúú-áⁿ ní
ngüíta-yu xícuáa-yu, te davá-yu ní
ngüíta-yu xitnàhá-yu:

—¿Yoo cùu téé-áⁿ? —càchí-yu
xitnàhá-yu.

¹¹ Te davá-yu xitnàhá-yu:

—Téé-áⁿ cúú-dé Jèsús téé càháⁿ
tñúhu Yá Ndiǒxí, te cùu-dé téé ñúú
Nazàrét ñúú yíndèhu distritú Galileá
—càchí-yu xitnàhá-yu.

*Jèsús ñá túú tnáhá iní-gá nàcuáa
xíquide ñǎyiu xití veñúhu*

*(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn.
2:13-22)*

¹² Te Jèsús cuánguihu-gá xití veñúhu
càhnu sá ío cùnuu, te xití veñúhu-áⁿ
xíndecu ñǎyiu quide ndáhu nádìcò-yu,
ndihi ñǎyiu xísaaⁿ, te ncháa-yu ní
queñuhu ñaha Jèsús xii-yu quehé, te
ní dándùá-gá mèsá nchaa ñǎyiu dàma

díhúⁿ, ndihi nchaa xilé sácóo nchihì
ñǎyiu dìcò lómá xíndecu xití veñúhu-áⁿ.

¹³ Te ní xáhaⁿ-gǎ xii-yu:

—Núú tùtú Yá Ndiǒxí càháⁿ-xi
nàcuáa ní càháⁿ-gá, te ní cachí-gá:
“Vehe-í cúú-xi nǔú càháⁿ ndihi ñaha
ñǎyiu xii-í”, duha ní càháⁿ-gá càchí-xi
núú tùtú-gá. Dico nchòhó quidé-ndó
vèhe-gá vehe ñadúhú —càchí-gá
xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

¹⁴ Te xíaⁿ ndécú Jèsús ní quexìo cue
téé cuáa ndihi cue téé yacua, te ní
quide tátna ñaha-gǎ xii-güedé te ní
ndúha-güedé.

¹⁵ Te cue dútú cùnùu ndihi cue téé
dàcuaha ñaha xii ñǎyiu nchaa tñúhu ní
chídó tñùnì ndii Moisés ní xiní-güedé
ní quide Jèsús sá vǎ yòo tñahí ndàcu
cada, te ndèdóho tucu-güedé níhi
xícáháⁿ cue landú xití veñúhu càhnu
sá ío cùnuu-áⁿ, te càchí-güexi: “Ío càhnu
cuu Yaá cúú ñàní tnáhá ndii Dàvií”,
càchí-güexi. Te ní cudééⁿ-güedé,

¹⁶ te ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—¿Ndèdóho-n nàcuáa càháⁿ cue
landú-áⁿ ñǎ? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé
xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Ndèdóho-í, te nchòhó náa ñá túú
dàcuaha-ndo núú tùtú Yá Ndiǒxí núú
càháⁿ-xi cuendá cue landú-áⁿ, te duha
càchí-xi:

Yòhó ní quide-n sǎ cuè landú vitna
sàdi, ndihi cue dava-gá landú,
chiñuhu ñaha-güexi xii-n nàcuáa tàú-xi
cunduu.

Duha càchí-xi núú tùtú-gá —càchí-gá
xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁷ Te xíaⁿ ní dándóo ñaha Jèsús
xii-güedé, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ñúú
Bètaniá, yàcáⁿ ní xíndecu-gá niú-áⁿ.

*Jèsús xáhaⁿ-gǎ xii yutnu ngüxí sá vǎ
cúúⁿ-gǎ sávidí-xi*

(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸ Te nduu tnéé-áⁿ nehé-ni cuáháⁿ
tucu Jèsús ñúú Jerusalén, te ichi
ñùhu-gá ní xihí-gá docó.

¹⁹ Te ní xiní-gá ìⁿ yutnu ngüxí
nútnǎ ìⁿ xio yuhu ichi, te ní xica-gá
cuáháⁿ ndéhé-gǎ nǔu ndèé sávidí-xi,
dico ñá túú ñǎ ndèé chi mee-ni

ndàha-xi ndeé. Te ní xáhaⁿ-gã xii yutnu ngǔxí-áⁿ:

—¡Vitna te vá ìⁿ ndùu-gá cuuⁿ sávidí-n! —càchí-gá xǎhaⁿ-gã xii-xi.

Te òré-ni-áⁿ nǐ yíchí yutnu ngǔxí-áⁿ.
20 Te sá dúcáⁿ nǐ cuu ní xiní cue téé xíca cuu ndìhi Jesús, te ío ní cuñúhu-güedé, te ní xícáⁿ tnúhú-güedé núú-gã, te xǎhaⁿ-güedé:

—¿Ná cuendá ndeé dàcáⁿ ío ndìhi ní yíchí yutnu ngǔxí-áⁿ-i? —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

21 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ nǔu nchòhó quíndáá ndisa iní-ndó Yǎ Ndiòxí, te vá cání ìⁿ caní úú iní-ndó, te ñá díú-ní sǎ nǐ quide-í-a ní xiní-ndó ndàcu-ndo cada-ndo, chi ndeé tíndúú-a xocuíñí-xi núú ndécú-xí te núu cuñaha-ndo sǎ xocuíñí-xi te quíhíⁿ-xi quée-xi xití lámár. Te ñu ducaⁿ càda-xi te núu na quíndáá iní-ndó.

22 Te nchaa sá ná càcáⁿ-ndó nǔú Yǎ Ndiòxí òré càháⁿ ndìhi-ndo-gã te taxi-gá te núu sàndáá ndisa iní-ndó sǎ táxí-gá sá xícáⁿ-ndó núú-gã —càchí-gá xǎhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús ndécú ndìhi-gá tnúhu ndee iní (Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

23 Te Jèsús cuánguihu-gá xití veñúhu càhnu sá ío cùnūu danehé-gá ñáyiú, te xíaⁿ ndécú-gã ní quexìo cue dútú cúnūu ndìhi cue téé cùu sacuéhé nǔú ñáyiú isràèl, te xǎhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cuíní-ndí cachí tnúhu-n xii-ndí nása ndùu tnúhu ndee iní ndécú ndìhi-n núu quide-n nándi sá quidé-n, ¿te yoo ducaⁿ nǐ taxi tnúhu ndee iní-áⁿ xii-n-i? —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

24 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Yúhú tnàhá-í cuíní-í càcáⁿ tnúhu-í ìⁿ sá càcáⁿ tnúhu-í núú-ndó, te núu na càchí tnúhu-ndo te cachí tnúhu-í xii-ndo yòo ní taxi tnúhu ndee iní duha quide-í.

25 Te chí càchí tnúhu xii-í yoo ní táuchíúⁿ nǐ dácúándüte ndí Juàá ñáyiú, ¿Yá Ndiòxí áⁿ cuè téé ñuyíú-a ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndí?, te

chí càchí tnúhu —càchí-gá xǎhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ní ngüíta-güedé xitnàha-güedé:

—¿Nása cúñaha-o? Chi núu na cúñaha-o sǎ Yǎ Ndiòxí ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndí Juàá ñá, te quesaha-dé: “¿Ná cuendá ñá túú ní sàndáá iní-ndó tnúhu ní càháⁿ ndí vǎiⁿ?”, quesaha-dé.

26 Te núu na cúñaha-o sǎ cuè ñáyiú ñuyíú-a ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndí ñá, te cudééⁿ ñáyiú núú-ó, chi ncháá-yu càchí-yu sá Yǎ Ndiòxí ní xáhaⁿ-gã xii ndí sá càháⁿ ndí tnúhu-gá núú ñáyiú —càchí-güedé xitnàha-güedé.

27 Te ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Ñá túú xíní-ndí yoo ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní dácúándüte ndí Juàá ñáyiú —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Te núu ducaⁿ te ni yǔhú vá càchí tnúhu-í xii-ndo yòo ní taxi tnúhu ndee iní duha quide-í —càchí-gá xǎhaⁿ-gã xii-güedé.

Cuendá ìⁿ téé ndìhi úú déhe-dé

28 Te Jèsús ní xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Na càni-í ìⁿ cuendú núú-ndó nàcuáa tecú tnúní-ndó tnúhu càháⁿ-í. ìⁿ téé ndècu úú déhe-dé, te ní xáhaⁿ-dè xii déhe-dé téé sacuéhé-gã: “Yòhó déhe-í, véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n nǔu vá cündèe iní-n cuánundaha ñaha-n xii-í cada chiuⁿ-o núú nǐ xitu-í yoho yàha stilé”, càchí-dé xǎhaⁿ-dè.

29 Te ní xáhaⁿ dèhe-dé xii-dé: “Vá quíhíⁿ-í cada chiuⁿ-í núú chíúⁿ-n”, càchí-dé xǎhaⁿ-dè xii tǎtá-dé. Dico cuéé ní nacani iní-dé te ní sǎháⁿ-dè ní quide chiuⁿ-dè núú chíúⁿ tǎtá-dé.

30 Te téé-áⁿ nǐ sǎháⁿ tucu-dé ní xáhaⁿ-dè xii déhe-dé té líhli-gá nǔu vá cündèe iní-dé cuánundaha ñaha-dé, te ní xáhaⁿ dèhe-dé-áⁿ xii-dé: “Cuu cuánundaha ñaha-í xii-n”, càchí-dé xǎhaⁿ-dè. Dico ñá túú ní sǎháⁿ-dè cada chiuⁿ-dè.

31 Te vitna chí càháⁿ nǔu ndédacaa cue téé úú-áⁿ nǐ quide-güedé sá cuíní tǎtá-güedé —càchí-gá xǎhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Tée cùu sacuéhé-gă, tée ní cáháⁿ ndihí-dé díhna —càchí-güedé xăhaⁿ-güedě xii-gá.

Te Jèsús ní xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo să ncháá cuè tée cuihna ìní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú, ndihí cue ñáyiú dîhí xîndecu ichi díí ìní yáchí-gá ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii cue tée-áⁿ ndihí cue ñáyiú dîhí-áⁿ dàcúxí nchòhó.

³² Chi ndíi Juáá tée ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyiú ní cáháⁿ ndíi nàcuáa cadá-yu cundecú-yu, dico nchòhó chi ñá túú cuìní-ndó quindáá ìní-ndó nàcuáa ní cáháⁿ ndíi, dico cue tée cuihna ìní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú, ndihí cue ñáyiú dîhí xîndecu ichi díí ìní, chi sàndáá ìní-güedé ndihí-yu tnúhu ní cáháⁿ ndíi. Te nchòhó cuèi ndèhe-ndo sá sàndáá ìní cue ñáyiú-áⁿ nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndíi, dico ñá túú cuìní-ndó ndixi cuèchi ìní-ndó cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo cuendá tñi-ndo tñuhu ní cáháⁿ ndíi —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

*Cuendá cue tée cuihna ìní-xi
(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)*

³³ Te xăhaⁿ tùcu Jèsús xii-güedé:

—Cundedóho-ndo na càni tucu-í ìngá cuendú núú-ndó cuendá tecú tnùní-ndó tñuhu càháⁿ-í. Ìⁿ tée ní nacúxi-dé mee-ni yòho yaha stilé núú ñúhú-dě, te ní chidoco-dě cuendá sá vă cúú dăñú, te ní cadúha-dé núú quíhni-dě ndéhé yoho yàha stilé-áⁿ òré ná cùu, te ní cadúha-dé Ìⁿ xító dùcúⁿ núú cáúndòdo cue tée coto nchaa yoho yàha stilé-áⁿ.

”Te ní sáá Ìⁿ nduu quèe-dé quíngaca cuu xica-dě te ní dándöo ndaha-dě sá ní xitu-dé-áⁿ xii Ìⁿ úú cue tée xíní tnáhá ndihí-dé cuendá cada chiuⁿ-güedé, te ní ndatnúhu-güedé sá òré ná cúú te cuu cuendá dava-güedé, te ducaⁿ te ní quee-dé cuáháⁿ-dě.

³⁴ Te sáta ní sáá nduu ní cuu ndéhé nchaa yoho yàha stilé sá ní xitu-dé-áⁿ, te ní xăhaⁿ-dě xii Ìⁿ úú cue tée xínu cuechi núú-dě: “Chí cuáháⁿ cácaⁿ-ndó sá cúú cuendá-í núú cuè tée ní dándöo

ndàha-í nchaa yoho yàha stilé sá ní xitu-í”, càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-güedé.

³⁵ Te cue tée ní dándöo ndaha-dě nchaa yoho yàha stilé sá ní xitu-dé-áⁿ ní tñi-güedé cue tée xínu cuechi núú-dě-áⁿ, te Ìⁿ-dè ní cani-güedé, te Ìⁿ-dè ní sahani ñaha-güedé, te ìngá-dé ní sáñaha-güedé yúú.

³⁶ Te tée ní xitu yoho yàha stilé-áⁿ ní tendaha-dě titní-gá tucu cue tée xínu cuechi núú-dě cuáháⁿ-güedé cuángacáⁿ-güedé sá cúú cuendá-dé núú cuè tée ní dándöo ndaha-dě sá ní xitu-dé-áⁿ, dico dîu-ni ducaⁿ ní quide ñaha cuè tée-áⁿ xii cue tée xínu cuechi núú-dě-áⁿ.

³⁷ ”Te tée cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-áⁿ ní sani ìní-dé: “Váha-gá nñu tendaha-í déhe-í-a núhú-dě, chi òré quini ñáhá-güedě xii-dé te canehe-güedé sá yíñùhu núú-dě”, duha ní sani ìní-dé. Te ní tendaha-dé déhe-dé cuánuhú-dé.

³⁸ Dico òré ní xíní cue tée quide chiuⁿ-áⁿ dèhe tée cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-áⁿ, te ní xítñaha-güedé: “Tée-áⁿ tée véxi nduu táhú ñuhu-a ndihí nchaa sá cáá núú-xi, dico cahni-o-dě te mee-o nduu táhú-ó sá ndúú táhú-dě”, càchí-güedé xítñaha-güedé.

³⁹ Te ní tñi-güedé tée-áⁿ te ndèca ñaha-güedé cuáháⁿ Ìⁿ xio yuhu ñùhu-áⁿ, te ní sahani ñaha-güedé xii-dé —duha cuáháⁿ cuendú ní cani Jèsús núú-güedé.

⁴⁰ Te ní xăhaⁿ tùcu Jèsús xii-güedé:

—¿Te nchòhó sa cùtnuní ìní-ndó năsa cada ñaha xítóhó ñuhu-áⁿ xii cue tée-áⁿ ñă? —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

⁴¹ Te cue tée-áⁿ ní xăhaⁿ-güedé xii-gá:

—Tée cùu xítóhó ñuhu-áⁿ nñhú-dé, te vă cundàhú ìní-dé cue tée cuihna ìní-xi-áⁿ chí cahni ñaha-dě xii-güedé, te dándöo ndaha-dě ñuhu-dé xii cue tée cùtnuní ìní-dé cada ndáá cuendá ndi tnáhá cúúⁿ ndéhé nchaa yoho yàha stilé sá ní xitu-dé-áⁿ te cuáñaha-güedé xii-dé sá cúú cuendá-dé —càchí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴² Te Jèsús ní xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—Te nchòhó, náa ñá túú dàcuaha-ndo núú tütú Yá Ndiöxí núú cächí-xi:

Yúú sã ní dáquéé tǐhú cue téé dàcaa vehe, ní cuu-xi yúú cúnùu vitna.

Chi mee Dütú Ndiöxí ducaⁿ ñí cachí-gá cunduu, te cùu-xi ñⁿ sá ïo cǔñúhu-o vitna.

Duha cächí-xi núú tütú-gá.

43 Te duha cãháⁿ-í chi Yá Ndiöxí cada-gá te vá ñihí-ndó tnǔhu ndee ñí cundecu ndíhi-ndo cuendá ndíhu ndaha ñaha-gá xii-ndo, chi tnúhu ndee ñí-áⁿ cundecu ndíhi cue ñáyiu cada ndáá cuendá ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-yu.

44 Te yúú sã cúnùu-áⁿ cúu-xí yǔhú, te nchaa ñáyiu ñá túú tnǐ tnúhu-í cùu-yu dàtná ñⁿ ñáyiu ndúá núú yúú-áⁿ te tnàhnú duúⁿ-yu, àdi núu na tàú ñáhá-xí xii-yu, te dacàchi duuⁿ ñaha-xi —cachí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

45 Te sá dúcáⁿ ndùu cuendú ní cani Jèsús te cue téé cùu dútú cúnùu-áⁿ, ndíhi cue téé cùu fariséú ní cutnùní ñí-güedé sá cuendá-güedé ní cãháⁿ-gá.

46 Te ní cuiní-güedé tnǐ ñaha-güedé xii-gá òré-áⁿ dico ñá túú ní cùyǐ-güedé, chi ní yùhú-güedé cue ñáyiu, chi ní cutnùní ñí-yu sá cúu-gã ñⁿ téé cãháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí.

22

Cuendá ñⁿ vico tnãndaha

1 Te Jèsús ní ngüita tucu-gá cání-gã ñíngá cuendú núú-güedé, te xãhaⁿ-gã:

2 —Na càni tucu-í ñíngá cuendú núú-ndó cuendá tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii ñáyiu. ñⁿ téé yìndaha ñaha xii ñáyiu ní quide-dé ñⁿ vico ní dàtnãndaha-dé déhe ducuⁿ-dé.

3 Te ní tendaha-dé cue téé xìnu cuechi núú-dé cuáhãⁿ-güedé cuàngana-güedé cue ñáyiu sa ní cãháⁿ-dé cuhuⁿ vico, dico ñáyiu-áⁿ ñà túú ní cuiní-yu quíhíⁿ-yu.

4 Te ní xãhaⁿ tucu-dé xii dava-gá cue téé xìnu cuechi núú-dé: “Quíhíⁿ-ndó cǔñaha-ndo xii cue ñáyiu sa ní cãháⁿ-í cuhuⁿ vico sá sã ní quide túha-í sã cáxí-yu, te sa ní sahani-í ndicutu ndíhi

nchaa dava-gá quiti ní dánucũhnu-í, te nchaa sa ní quide túha-í, te na quixí-yu cuhúⁿ-yu vico cächí-í cǔñaha-ndo”, cächí-dé xãhaⁿ-dë xii cue téé xìnu cuechi núú-dé-áⁿ.

5 Dico ní ñⁿ ñáyiu ní cãháⁿ-dé-áⁿ ñà túú ní cuiní-yu quíhíⁿ-yu cuhúⁿ-yu vico. Chi ñⁿ-yu ní sãháⁿ-yu ní quide chiúⁿ-yu núú ñúhǔ-yu, te ñíngá-yu ní sãháⁿ-yu ní nadìcò-yu núu nándi cùu ndáhú quidé-yu.

6 Te dava-gá-yu ní tnǐ-yu dava cue téé xìnu cuechi núú tēe quide vico-áⁿ, te ní canihá-yu ndéé ní sahani ñáhã-yu xii-güedé.

7 Te téé yìndaha ñaha xii ñáyiu quide vico-áⁿ ñí cudééⁿ víhí-dë sá dúcáⁿ ñí quidé-yu, te ní tendaha-dé cue sandádú-dé ní sãháⁿ-güedé ní sahani-güedé cue ñáyiu ducaⁿ ñí quide-áⁿ, te ní sahani-güedé nchaa vehe càa ñuú-yu.

8 Te sátá dúcáⁿ te ní xãhaⁿ-dë xii dava-gá cue téé xìnu cuechi núú-dé: “Nchaa sa ndècu túha, te cue ñáyiu ní cãháⁿ-í cuhuⁿ vico-a ní cùu ñá túú-gã tàú-yu sá cùhǔⁿ-yu.

9 Te chí cuáhãⁿ ndëni ní cuu te cãháⁿ-ndó nchãa ñáyiu na naníhí-ndó ìchi na quixí-yu cuhúⁿ-yu vico-a”, cächí-dé xãhaⁿ-dë xii-güedé.

10 Te cue téé xìnu cuechi-áⁿ ñí quee-güedé cuáhãⁿ-güedé, te ní cãháⁿ-güedé nchaa ñáyiu ní naníhí-güedé ìchi, te cuëi ñáyiu váha ñí-xi, te cuëi ñáyiu cuihna ñí-xi, te ní chítǔ-yu núú cúu vico-áⁿ.

11 Te sátá dúcáⁿ te téé yìndaha ñáyiu quide vico-áⁿ ñí quíhu-dé xití vehe ní xíndéhé-dé cue ñáyiu ñùhu vico-áⁿ, te ní xini-dé ñⁿ téé ñùtnahá tnuú-yu te ñá túú càa dóó-dé dàtná cáá dǒó níhnú cuè ñáyiu ñùhu vico-áⁿ.

12 Te ní xãhaⁿ-dë xii téé-áⁿ: “¿Tãta, nása ní cuu cuànguihu-ò iha, te ñá túú càa dóó-n dàtná cáá dǒó níhnú cuè ñáyiu ñùhu vico tnãndaha-i?”, cächí-dé xãhaⁿ-dë xii téé-áⁿ. Dico téé-áⁿ ñà túú ní ñíhí-dë tnúhu cãháⁿ-dé.

13 Te téé yìndaha ñáyiu quide vico-áⁿ ñí xãhaⁿ-dë xii cue ñáyiu xìnu

cuechi núú mèsá: “Chí tníí tǎe-án te dacùtu-ndo-dé, te queñuhu-ndo-dé ná quihíⁿ-dé cundecu-dé ìⁿ xichi núú néé núú ìo ndoho-dé, te yàcáⁿ ìo ndáhyú-dé te dicó rúhñú-ná cuu núhu-dé sá sàtú iní-dé sá ndóhó-dé”, càchí-dé xáhaⁿ-dè xii cue ñáyiú xìnu cuechi núú mèsá-án.

¹⁴ Te duha ndùu cuendú càháⁿ-í chi ìo cuéhé ñáyiú càháⁿ ñáhá Yá Ndiòxí xií-yu, dico sacú-ni-yu nduu táhũ-yu cundecú-yu ndihí-gá — càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cuendá impuèstú

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Te cue tée cùu fariséú ní sáháⁿ-güedé ìⁿ xichi ní ndatnúhu-güedé nàcuáa cada-güedé datìcánuu-güedé Jèsús núú tnúhu càháⁿ-gá cuendá ducaⁿ ñihí-güedé nàcuáa cada-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé cuendá-gá.

¹⁶ Te ní tendaha-güedé ìⁿ úú cue tée cùndihí-güedé, ndihí cue tée cùndihí té Hèrodés cuáháⁿ-güedé núú ndécú Jèsús. Te òré ní quexìo-güedé núú ndécú-gá, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, ñihí-ndí tnúhu sá ìo ndáá càháⁿ-n, te càháⁿ ndáá-n nàcuáa càháⁿ Yá Ndiòxí cundecu-o ñùyíú-a, te cuèi ndèda-ni cà ñáyiú ìⁿ-ni càháⁿ-n ndihí-yu chi ñá túú quide cuendá-n cuèi ná ñáyiú cùu-yu.

¹⁷ Te cachí tnúhu xii-ndí, núu váha-ni quide-ndí sá chãhu-ndí té Cèsár tée ìo cùnuu cuendá impuèstú án ñáhá —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁸ Dico Jèsús ní cutnùnì iní-gá sá xító ndèé ñáhá-güedé xii-gá, núu ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchòhó cue tée dándahú mée-xí sã quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó, ¿ná cuendá xító ndèé ñáhá-ndó xii-í?

¹⁹ Chí dánèhé ñáhá xii-í ìⁿ díhúⁿ sã chãhu-ndo cuendá impuèstú núu nása càa —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní dánèhé ñáhá-güedé xii-gá ìⁿ díhúⁿ sã nánì dènaríú.

²⁰ Te òré ní xini-gá díhúⁿ-án te ní xicáⁿ tnúhú-gá núú-güedé, te xáhaⁿ-gá:

—Chí càchí tnúhu yoo núú-xi ndèé ndihí yoo diu-xi ndèé —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²¹ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Núú tǎe Cèsár ndèé ndihí diu-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te núu ducaⁿ te chí nàcuáha té Cèsár sá cúu cuendá-dé, te sá cúu cuendá mée Yá Ndiòxí te xíáⁿ nàcuáha-ndo-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²² Te cue tée-án ìo ní cuñúhu-güedé sá dúcáⁿ ñí càháⁿ-gá, te ní natnì-güedé ichi cuánuhú-güedé.

Cuendá cue ñáyiú ndoto

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³ Te diu-ni nduu-án ñí quexìo ìⁿ úú cue tée cùu saducéú núú ndécú Jèsús. Te cue tée-án ñá túú sàndáá iní-güedé sá ndótó cue ñáyiú ní xihí, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

²⁴ —Mèstrú, ndí Moisés ní cachí ndí sá núu ìⁿ tée ndècu ñadìhí-xi cuú-dé te quendóo ñadìhí-dé, te núu ñá túú dèhe-dé ní xòo ndihí-aⁿ te tée cùu ñaní-dé naqueheⁿ-dé ñaha ní quendóo quèé-án cuendá coo déhe-dé ndihí-aⁿ cuendá ñaní-dé tée ní xihí-án.

²⁵ Te ñuú-ndí-a ní xíndecu úsá tnàhá cue tée mee-ni ndí ñaní-güedé. Te tée díhna ní níhí ñadìhí-dé te ñá túú ní cùdí-dé cundecu-dé chi ní xihí-dé, te ní ìⁿ déhe-dé ñá túú ní xòo ndihí ñadìhí-dé-án. Te tée cùu uú ní nàqueheⁿ-dé ñaha ní quendóo quèé-án.

²⁶ Dico ní xihí tucu-dé, te ní ìⁿ tucu déhe-dé ñá túú ní xòo ndihí ñaha-án, te diu-ni ducaⁿ ñí yáha tée cùu uní, te ní xínu ndí ùsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii ñaha-án dico diu-ni ducaⁿ ñí xihí-güedé.

²⁷ Te ndéé núú ñí ndihí-ná te ní xihí tnàhá ñadìhí-án.

²⁸ Te na sáá nduu ndòto-güedé ndihí ñaha-án, ¿te ndèdacàa-güedé ñadìhí-güedé cuu-aⁿ-i? Chi ndí ùsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii-aⁿ —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Ní xíta nchòhó tnúhu càháⁿ-ndó, chi ñá túú xini-ndó nàcuáa càháⁿ Yá

Ndiõxí núú tütú-gá, te ni ñà túú cùtnuní iní-ndó sã díú-gã ndácú-gã quidé-gã nchaandi túhú sã vãha.

³⁰ Te na cãchí tnúhu-í xii-ndo sã òré ná sãá nduu ndòto nchaa ñáyiu ní xíhí, te dàvá-án vã yõo-gá dasaⁿ ðehe yoco-xi chi vá yõo-gá candeca tnàha, chi cuu-ná-yu dàtná cue espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiõxí.

³¹ ¿Te náa ñá túú quide cuendá-ndó nãcuáa cãháⁿ Yã Ndiõxí núú tütú-gá núú cãháⁿ-gã cuendá cue ñáyiu ní xíhí-ãⁿ? Te duha cãchí-gá:

³² “Yúhú cúú-í Ndiõxí tẽ Àbrahám, ndihi té Isàác, ndihi té Jácób”, duha cãchí-gá núú tütú-gá. Te cue tée-án chi cuèi ní xíhí-güedé núú ñùyíú-a, dico sã cúú-xí Yã Ndiõxí chi ndècu vívú-ni-güedé. Chi ðiu-gá cúú-gã Ndiõxí mee-ni cuè ñáyiu xĩndecu vívú, te ñá túú cùu-gá Ndiõxí cue ñáyiu ñá túú ndècu vívú –cãchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

³³ Te sã dúcáⁿ ñí cãháⁿ-gã ní xíi-gá cue tée-án, te ío ní cuñúhu nchaa ñáyiu cuendá sã ïo vãha ndùu tnúhu ní cãháⁿ-gã.

Tnúhu sã ïo-gá cúnùu
(Mr. 12:28-34)

³⁴ Te cue tée cùu fariséú ní xiní-güedé ní sadí Jèsús yuhu cue tée cùu saducéú, chi ñá túú ní ñíhí-gã-güedé tnúhu cúñaha-güedé xii-gá, te cue tée cùu fariséú-án ñí nataká-güedé te cuáháⁿ-güedé núú ndécú Jèsús.

³⁵ Te ìⁿ tée cùu fariséú-án ïo vãha cùtnuní iní-dé nãcuáa ndùu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés te xító ndéé-dé Jèsús, te xãhaⁿ-dẽ xii-gá:

³⁶ –Mèstrú, cachí tnúhu ndèdacàa tnúhu sã ñí chídó tnùní ndíi Moisés ío-gá cúnùu cada-o –cachí-dé xãhaⁿ-dẽ xii-gá.

³⁷ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-dé:

–Duha cãháⁿ tnúhu sã ïo-gá cúnùu: “Cuu iní-ndó Dütú Ndiõxí Yaá cúú Ndiõxí-ndó ñí yuhu ñí iní-ndó, te caní iní-ndó càda-ndo datná cuení mée-gã, te mee-ni tnúhu vãha caní iní-ndó nãcuáa cuu víi cuu vãha-ndo nũú-gã”,

³⁸ duha cãháⁿ tnúhu sã ïo-gá cúnùu.

³⁹ Te duha cãháⁿ tucu ingá tnúhu cùu uú sã ïo cùnuu, te sa yatni ìⁿ-ni cùu-xi ndíhi tnúhu díhna nuu, te cãchí-xi: “Cuu iní-ndó tnàha ñáyiu-ndo dàtná cúú ìní-ndó mèe-ndo”, duha cãháⁿ tnúhu cùu uú-án.

⁴⁰ Te cuendá úú tnúhu-a ní cáá nchaa tnúhu ní cãháⁿ ndíi Moisés nãcuáa cada ñáyiu, te ðiu-ni cuendá úú tnúhu-a ní cáá tnúhu ní cãháⁿ nchaa cue tée ní xóo cãháⁿ tnúhu Yã Ndiõxí ndéé sanaha –cãchí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Yoo cùu Xítóhó Jesucristú
(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

⁴¹ Te ndècu ducaⁿ-ni cue tée cùu fariséú núú ndécú Jèsús.

⁴² Te ní xícáⁿ tnúhú-gã núú-güedé, te xãhaⁿ-gã:

–Cuení-í cachí tnúhu-ndo yòo ðehe-xi cùu Cristú Yaá tendaha Yã Ndiõxí quixi ñuyíú-a –cãchí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ní xãhaⁿ-güedé xii-gá:

–Déhe ndíi Dàvíí cúú Yàá-án –cãchí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴³ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

–¿Te nása cãchí-tu-ndo sã ðehe ndíi Dàvíí cúú Cristú Yaá tendaha Yã Ndiõxí quixi ñuyíú-a, te mee ndíi Dàvíí-án ñí dácáhu ìní ñáhá Espíritú Yã Ndiõxí xii ndíi, te ní cachí ndíi sã Cristú Yaá tendaha Yã Ndiõxí quixi ñuyíú-a cùu-gá Xítóhó ndíi? Te duha ní cachí ndíi:

⁴⁴ Dütú Ndiõxí ní xãhaⁿ-gã xii Yaá cúú Xítóhó-í:

“Ngóo xio cùha-í, te yúhú cada-í te nchaa sã cúú ùhú ìní ñáhá xii-n canehe-xi sã yíñùhu núú-n.”

Duha ní xãhaⁿ Dütú Ndiõxí xii Yaá cúú Xítóhó-í, cãchí ndíi.

⁴⁵ ¿Te nása cùu Cristú ðehe ndíi Dàvíí, te mee ndíi ní cachí ndíi sã cúú-gã Xítóhó ndíi? –cãchí Jèsús xãhaⁿ-gã xii-güedé.

⁴⁶ Te ni ìⁿ-güedé ñá túú-gã ní ñíhí-güedé tnúhu cúñaha-güedé xii-gã. Te ndéé nduu-ãⁿ ñá túú-gã ní cùyí-güedé ná tnúhu cácaⁿ tnúhú-güedé núú-gã.

23

Jèsús càháⁿ-gá cuendá cue tée cùu fariséú ndihí cuendá cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

¹ Te Jèsús ní cáháⁿ ndodo-gá núu nchaa ñáyiú, ndihí núu cuè tée xica cuu ndihí-gá, te xáhaⁿ-gă:

² —Cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, ndihí cue tée cùu fariséú ndécú ndihí-güedé tnúhu ndee iní cáháⁿ-güedé nchaa tnúhu sá ní chídó tnùní ndí Moisés-áⁿ.

³ Te cada-ndo nàcuáa dānehé ñáhá-güedé xii-ndo, dico vá cáda-ndó dàtná xíquide-güedé, chi tucu ndùu tnúhu càháⁿ-güedé, te tucu quide-güedé.

⁴ Te quide-güedé dàtná quidé ñáyiú dàcuído ñⁿ tnaha ñáyiú-xi ñⁿ sá ïo vée, te mèe-yu ni lùha ñá túú cuiní-yu cuidó-yu. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-güedé chi dānehé ñáhá-güedé xii-ndo nàcuáa cada-ndo, dico mee-güedé chi ni lùha ñá túú cuiní-güedé cada-güedé nàcuáa dānehé ñáhá-güedé xii-ndo.

⁵ Te mee-ni ndùcu-güedé nàcuáa quide-güedé cuendá quini ñáyiú sá ïo cùu cahnu-güedé. Te ndèe xindá sá ndèe ñⁿ úú tnúhu Yá Ndiöxí tneé-güedé ndihí ndaha-güedé, te tnàhá iní-güedé sá ïo-gá cunduu quèhéⁿ xindá-áⁿ dàcúúxí xindá dāva-gá ñáyiú. Te tnàhá tucu iní-güedé sá ïo-gá cunduu nani núu dōó sácúhnu-güedé dàcúúxí dōó sácúhnu dāva-gá-yu.

⁶ Te ndi tnahá òré sácōo vico, òré quihu-güedé mèsá caxi-güedé te ïo-gá cúdí iní-güedé cunucóo-güedé núu xilé núu sácōo cue tée cūnuu-gá, te diu-ni ducaⁿ quide tucu-güedé cuéi xití veñúhu.

⁷ Te nchaa núu xicá cùu-güedé cuiní-güedé sá ndihí tnúhu yñùhu cáháⁿ ndihí ñaha ñáyiú xii-güedé, te cuiní tucu-güedé sá cūñahá-yu xii-güedé mèstrú.

⁸ 'Dico nchòhó vá cūñaha-ndo xii ñáyiú sá cūñahá-yu mèstrú xii-ndo, chi nchòhó ñⁿ-ni cùu-ndo ndecu-ndo, chi ducaⁿ ñⁿ-ni yúhú Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyúú-a cùu-í Mèstrú ndécú ndihí ñaha-í xii-ndo.

⁹ Te ñⁿ-ni Dútú Ndiöxí Yaá ndécú àndiu cuu-gá Tātá-ndó, núu xiáⁿ vá cáháⁿ-ndó sá dāva cue tée ñuyúú-a cùu-güedé tātá-ndó.

¹⁰ Te ni vã cáni iní-ndó càda-ndo nacuáa cáháⁿ ñáyiú sá cūnuu-ndo, chi ñⁿ-ni yúhú Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyúú-a cūnuu-í.

¹¹ Te ñáyiú ïo-gá cūnuu ndecu ndihí-ndo, ñáyiú-áⁿ cúú-yu ñáyiú xinu cuechi núú-ndó.

¹² Te nchaa ñáyiú quide cahnu mee-xi ñáyiú-áⁿ vã cúú-yu ñáyiú cūnuu, te nchaa ñáyiú ñá túú quide cahnu mee-xi ñáyiú-áⁿ cūnuu-yu.

¹³ 'Te nchòhó cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, ndihí nchòhó cue tée cùu fariséú, cùu-ndo cue tée ïo dāndahú méé-xí sã quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó, te ndáhú ní cuu-ndo chi sādí-ndó ìchi ñáyiú ñá dāñá-ndó ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xií-yu, te ni mèe-ndo ñá túú quide-ndo nacuáa ndíhu ndaha ñaha-gá xii-ndo, te ni dāva-gá cue ñáyiú cuiní sá ndíhu ndaha ñaha-gá xií-yu ñá dāñá-ndó.

¹⁴ 'Te nchòhó cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, ndihí nchòhó cue tée cùu fariséú, cúú-ndó cuè tée ïo dāndahú méé-xí sã quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó, te ndáhú ní cuu-ndo chi quendeé-ndó vèhe cue ñáyiú quèé, te ïo naha cáháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiöxí cuendá cuiní-ndó sã vã yōo cutnùní iní-xi nàcuáa quide-ndo. Te sá dúcáⁿ quide-ndo te ïo-gá ndoho-ndo núu ùhú núu ndáhú dàcúúxí dāva-gá ñáyiú.

¹⁵ 'Te nchòhó cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, ndihí nchòhó cue tée cùu fariséú, cúú-ndó cuè tée ïo dāndahú méé-xí sã quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó, te ndáhú ní cuu-ndo chi sãhni iní-ndó

cuăháⁿ-ndó nděni ní cuu dàçaháⁿ-ndó ñăyiu cuendá cuiní-ndó tñiⁿ-yu ichi ndècu-ndo. Te òré ná xñu iní-yu tñiⁿ-yu ichi ndècu-ndo-áⁿ te uuⁿ-gá cuíta nihnú-yu dàcúxí mèe-ndo.

16 'Te nchòhó cúú-ndó dàtná cue ñăyiu cuàá, chi ñá cútñuní iní-ndó nàcuáa canu ichi-ndo ñăyiu, te ndàhú ní cuu-ndo chi càchí-ndó: "Hⁿ ñăyiu na càcunehe veñúhu càhnu sá ïo cùnūu òré cuiní-yu cutñuní iní tñaha ñăyiu-yu sá ndàá cadá-yu hⁿ sá sání iní-yu cadá-yu, te vá cúú cuěchi xií-yu cuěi vá cáđă-yu. Dico núu na càcu nehé-yu díhúⁿ cuàáⁿ yíhí xítí veñúhu-áⁿ te cuu cuěchi xií-yu te núu vá cáđă-yu sá ñi cachí-yu cadá-yu", duha càchí-ndó.

17 'Nchòhó cúú-ndó cuè téé ío ñi ðíquí-xi, te cùu-ndo datná cue ñăyiu cuàá chi ñá tècú tñuní-ndó! Te vá càchí-ndó sá ïo-gá cùnūu díhúⁿ cuàáⁿ dàcúxí veñúhu, chi ðiu cuendá veñúhu-áⁿ ní cuu íí díhúⁿ cuàáⁿ-áⁿ.

18 Te càchí tucu-ndo: "Hⁿ ñăyiu na càcunehe xító núú sácòdó sá ndúú tǎhú Yă Ndiòxí òré cuiní-yu cutñuní iní tñaha ñăyiu-yu sá ndàá cadá-yu hⁿ sá sání iní-yu cadá-yu, te vá cúú cuěchi xií-yu cuěi vá cáđă-yu, dico núu na càcu nehé-yu sá ndúú tǎhú Yă Ndiòxí yódó núú xító-áⁿ te cuu cuěchi xií-yu te núu vá cáđă-yu sá ñi sani iní-yu cadá-yu", duha càchí-ndó.

19 'Te cùu-ndo cue téé ío ñi ðíquí-xi, te cùu-ndo datná cue ñăyiu cuàá chi ñá tècú tñuní-ndó! Te vá cání iní-ndó sá ïo-gá nándiⁿ sá ndúú tǎhú Yă Ndiòxí sácòdó núú xító núú sácòdó tñahí sá ndúú tǎhú-gă-áⁿ dàcúxí mèe xító-áⁿ.

20 Chi nchaa ñăyiu ducaⁿ càcunehe xító-áⁿ, te tñahá-ni sá yódó núú-xi càcu nehé-yu òré ducaⁿ càháⁿ-yu.

21 Te nchaa ñăyiu ducaⁿ càcunehe veñúhu càhnu sá ïo cùnūu te ñá díú mèe-ni veñúhu càcu nehé-yu òré ducaⁿ càháⁿ-yu, chi tñahá-ni Yă Ndiòxí Yaá cúú cuendá veñúhu-áⁿ cáciu nèhé-yu òré ducaⁿ càháⁿ-yu.

22 Te nchaa ñăyiu càcunehe andiu cuendá cutñuní iní tñaha ñăyiu-yu sá ndàá cadá-yu hⁿ sá sání iní-yu

cadá-yu, te ñá díú mèe-ni andiu cacu nehé-yu chi tñahá-ni núú núcõo Yă Ndiòxí táxí tñuní-gá cáciu nèhé-yu òré ducaⁿ càháⁿ-yu, te tñahá mèé-gă cáciu nèhé-yu òré ducaⁿ càháⁿ-yu.

23 'Te nchòhó cue téé dàcuaha ñaha xii ñăyiu nchaa tñuhu ní chídó tñuní ndíi Moisés, ndiⁿ nchòhó cue téé cùu fariséú, cúú-ndó cuè téé ío dándahú mèé-xí sá quidé ndàá te ñá ndàá sá quidé ndàá-ndó. Te cuěi núú ùxí xichi yúcu mèntá ñihí-ndó, te sǎñaha-ndo hⁿ xichi xii Yă Ndiòxí, te ðiu-ni ducaⁿ quide-ndo yúcu nání àní, ndiⁿ yúcu nání còminú, dico ndàhú ní cuu-ndo chi ñá túú quide cuendá-ndó nàcuáa càháⁿ nchaa tñuhu sá ïo-gá cùnūu sanu ichi ñaha xii-ndo, te tñuhu-áⁿ càchí-xi sá ïo xini ñuhu-xi cada ndàá-ndó cùndecu-ndo, te cundàhú iní-ndó cuè tñaha ñăyiu-ndo, te quindáá iní-ndó Yă Ndiòxí, te cada-ndo nchaa nacuáa ndūu tñuhu càháⁿ-ndó, te nchaa tñuhu-áⁿ cúú-xí tñuhu sá ïo cùnūu xini ñuhu-xi cada-ndo nacuáa càháⁿ-xi, dico vá dáñá ndèé-ndó càda-ndo nchaa dava-gá nàcuáa càháⁿ tñuhu sá sánú ìchi ñaha xii-ndo.

24 'Te nchòhó cúú-ndó dàtná cue ñăyiu cuàá, chi ñá túú cùtnuní iní-ndó nàcuáa canu ichi-ndo ñăyiu, chi quide cuendá-ndó mèe-ni nchaa tñuhu sá ñá túú ïo cùnūu, dico nchaa tñuhu sá ïo-gá cùnūu xini ñuhu-xi cada cuendá-ndó ñá túú quide cuendá-ndó!

25 'Te nchòhó cue téé dàcuaha ñaha xii ñăyiu nchaa tñuhu ní chídó tñuní ndíi Moisés, ndiⁿ nchòhó cue téé cùu fariséú, cùu-ndo cue téé ío dándahú mèé-xí sá quidé ndàá te ñá ndàá sá quidé ndàá-ndó. Te ndàhú ní cuu-ndo chi cùu-ndo datná cue ñăyiu nàquete sátá-ni tàsáⁿ ndiⁿ sátá-ni cõhó te xítí-xi càndehe caduha-ni. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-ndo chi mee-ni sá ndécú ndiⁿ tñaha ñăyiu-ndo ñuhu iní-ndó, te nándi dándahú-ndõ-yu te quèheⁿ-ndo sá ndécú ndiⁿ-yu.

26 Te nchòhó cue téé cùu fariséú, cúú-ndó dàtná cue ñăyiu cuàá, chi ñá túú cùtnuní iní-ndó nàcuáa ndūu sá quidé-ndó. Te ío xini ñuhu-xi sá

cadá-ndó nàcuáa nduu ndoo nduu nine iní-ndó cuendá ndacu-ndo cada-ndo sá váha, te xiáⁿ núu chí cáda dàtná xíquide ñáyiú nàquete ndaa xití tàsáⁿ ndihi ndaa xití cóhó.

²⁷ Te nchòhó cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, ndihi nchòhó cue tée cùu fariséú, cùu-ndo cue tée ío dándahú méé-xí sá quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó. Te ndàhú ní cuu-ndo chi cùu-ndo datná núú yíndüxi ndíyi núú nì cuáha vii te ní nacáhyú sá cuixíⁿ, dico xití yaú-áⁿ chi cãndehe caduha chi mee-ni yìqui ndíyi ñùhu.

²⁸ Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-ndo chi sãnuu sá cúú-ndó cuè tée váha dico iní-ndó chi mee-ni sã cuèhé sá dúhá ñùhu, te ío dándahú-ndó mèe-ndo sá quidé ndáá-ndó te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó.

²⁹ Te nchòhó cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, ndihi nchòhó cue tée cùu fariséú, cúú-ndó cuè tée ío dándahú méé-xí sá quidé ndáá te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó. Te ndàhú ní cuu-ndo chi càdúha-ndo nchaa núú nì nguíndüxi cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha, te ío vii quíde-ndo nchaa núú sã nì cuáha núú yíndüxi cue ñáyiú ní quíde váha ní xíndecu ñuyíú-a.

³⁰ Te càchí-ndó: “Te núu dìcò nchoo ní xíndecu-o cùtnàhá ní xíndecu cue ñaní tnáhá-ó ndéé sanaha, te vá chítàhá-ó-güedé cahni-o cuè tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí dàvá-áⁿ ní cùu”, duha càchí-ndó.

³¹ Te sá dúcáⁿ càháⁿ-ndó, te xiáⁿ cútnùnì sá ííⁿ-ní cùu-ndo ndihi cue ñaní tnáhá-ndó cuè tée ní xíndecu ndéé sanaha, cue tée ní sahani ñaha xii cue tée ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí dàvá-áⁿ.

³² Te núu ducaⁿ te chí dáxínu cava chiúⁿ ní tausaha-güedé.

³³ ;Te nchòhó cúú-ndó cuè tée ío cuihna iní-xi, chi cùu-ndo datná cóo dèéⁿ! Te nchòhó vá nihí-ndó nàcuáa cada-ndo càcu nihnu-ndo núú ùhú núú ndàhú.

³⁴ Te cuendá xiáⁿ núu tendaha-í cue tée càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí quixi núú-ndó, ndihi cue tée cùu mestrú

danèhé ñáhá xii-ndo tnúhu-gá, ndihi cue tée ío váha cùtnunì iní-xi cuendá cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núú-ndó. Dico nchòhó chi da cùu ùhú iní-ndó-güedé, chi dava-güedé cahni-ndo-güedé, te dava-güedé cata caa-ndo-güedé núú cùrúxí, te dava-güedé cani-ndo-güedé xití veñúhu, te ndi tnahá ñuu ndi tnahá ñuu quíhíⁿ-ndó nànducu-ndo-güedé cuendá cada ùhú iní-ndó-güedé.

³⁵ Te sá dúcáⁿ ná cada-ndo, te ndadíquí-ndó cuè tée ní quíde ndáá ní xíndecu ní xihí ní sahani ñaha cuè ñaní tnáhá-ndó. Te ndéé ndíi Àbél tée ío váha ní quíde ndáá ní xíndecu ní sahani-güedé ndadíquí-ndó, ndihi nchaa dava-gá cue tée ní sahani-güedé, ndihi ndéé ndíi Zacàriá déhe ndíi Berèquiás tée ní sahani-güedé ndéé núú nì ndihi-ná ndadíquí-ndó, te ndíi-áⁿ nì sahani-güedé mei tnúú veñúhu càhnu sá ío cùnuu ndihi xító núú sácòdó sã ndúú tãhú Yá Ndiòxí, te nchaa cue tée-áⁿ ndadíquí-ndó chí dàtná tnúhu mee-ndo nì sahani-ndo cuè tée-áⁿ, chí diu-ni ñaní tnáhá mèe-ndo ducaⁿ ní sahani ñaha xii-güedé.

³⁶ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchaa cue tée ní quíde ndáá ní xíndecu ní sahani-güedé, nchaa cue tée-áⁿ ndadíquí nchaa ñáyiú ndècu vitna –cachí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá cuendá ñáyiú ñuu Jerusàlén

(Lc. 13:34-35)

³⁷ Te xãhaⁿ Jèsús xii ñáyiú ñuu Jerusàlén:

–Nchòhó ñáyiú ñuu Jerusàlén sãhni-ndo cue tée ní tendaha Yá Ndiòxí véxi càháⁿ tnúhu-gá núú-ndó, te mee-ni ndihi yúú sãhni-ndó dàva-güedé. ;Te yúhú titní xito ní cuiní-í coto ñaha-í xii-ndo dàtná quidé nchùxi xito-güedi déhe-güedi sàquíhi-güedi xití ndíxíⁿ-güedi, dico nchòhó ñá túú ní cuiní-ndó, te diu-ni ducaⁿ sãni iní-í ndéé vitna!

³⁸ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã sàá nduu te ío ndàhú yáha ñuu-ndó, te vá cùndècu-gá-ndó.

³⁹ Te na cächí tñúhu tucu-í xii-ndo sã vã quíni ñáhá-gã-ndó xii-í, dico sãá nduu quíni ñáhá tucu-ndo, te dává-án cachí-ndó: “Ío cãhnu cuu Yaá ní tendaha Dütú Ndiöxí véxi”, duha cachí-ndó –cächí-gã xãhaⁿ-gã xii-yu.

24

Jèsús cächí-gã sã ngóyó veñúhu
(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Te Jèsús ní quee-gã veñúhu cãhnu sã ïo cùnunu, te mei òré ní queheⁿ-gã ichi quíhíⁿ-gã ïⁿ xichi, te ní sãndehe yatni cue tée xica cuu ndihí-gã ðíñi-gã, te xãhaⁿ-güedé xii-gã:

–Cundehe veñúhu-a nã ío váha ní sãá –cächí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gã.

² Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

–Na cächí tñúhu ndáá-í xii-ndo sã ncháá sã ndéhé-ndó-á vitna saá nduu te vá cündüu-gã-xi ðãtná cáá-xí vitna, chi ni ïⁿ-gã yúú vã códó nchíhi tnaha-xi chi ndihí ngoyo –cächí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Nàcuáa cada-xi nduu ta cùyatni naa ñuyúu-a

(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Te Jèsús ní sãá-gã ndihí cue tée xica cuu ndihí-gã yucu Òlívú, te xiáⁿ ñí ngóo-gã te núú núcõo-gã-áⁿ ñí sáháⁿ cue tée xica cuu ndihí-gã, te dayuhu ñí xãhaⁿ-güedé xii-gã:

–Cuíni-ndí cachí tñúhu-n nã nduu ðucaⁿ cada-xi ngoyo veñúhu cãhnu sã ïo cùnunu, ndihí nãndi cùu sã cádá-xí òré sa ta cùyatni nduu quixi tucu-n ñuyúu-a, ndihí òré sa ta cùyatni naa-xi –cachí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gã.

⁴ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

–Ío quíhi iní-ndó cündecu-ndo cuendá sã vã yõo dandàhú ñáhá xii-ndo.

⁵ Chi ío cuéhé cue tée coo ñuyúu, te danàni-güedé méé-güedé ðãtná nãni-í, te cachí-güedé: “Yúhú cùu-í Cristú Yaá ní tendaha Yã Ndiöxí véxi ñuyúu-a”, duha cachí-güedé. Te sã dúcáⁿ cáháⁿ-güedé te ío vãi ñáyiu dandàhú-güedé.

⁶ Te níhí-ndó tñúhu nàá-güedé ndëni ní cuu, dico vá yùhú-ndó chi

dacuití sã dúcáⁿ càda-xi, dico vátá sãá-gã nduu nãa ñuyúu òré ducaⁿ càda-xi.

⁷ Chi cue tée ïⁿ nacióⁿ nàá-güedé ndihí cue tée ingá nacióⁿ, te titní ñuu ngüita-güedé nàá-güedé, te titní xichi ñuyúu coo tnamá, te titní tucu xichi ñuyúu quixi cuéhé, te titní tucu xichi ñuyúu ïo níhi tnáa.

⁸ Te nchaa xiáⁿ cuu-xi tñúndòho sã vitná vãha váha quèsaha sã cúu-xí cué ñáyiu xĩndecu ñuyúu.

⁹ Te cue ñáyiu na cùu úhú iní ñáhá xii-ndo, cuáha cuendá ñáhã-yu núú cué tée cùchiuⁿ cuendá caniha-güedé xii-ndo, te dava-ndo cãhni ñaha-güedé, te nchaa ñáyiu cuu úhú iní ñáhã-yu xii-ndo sã cuendá-í.

¹⁰ Te dává-áⁿ ïo vãi ñáyiu dàñã-yu sã sãndáá iní-yu Yá Ndiöxí, te ngóo-yu cuu úhú iní tnáhã-yu, te cuáha cuendá tnáhã-yu núú cué tée cùchiuⁿ.

¹¹ Te ío vãi cue tée cachí-güedé sã cáháⁿ-güedé tñúhu Yá Ndiöxí te ñá ndáá sã cáháⁿ-güedé tñúhu-gã, te ducaⁿ ïo vãi ñáyiu dandàhú-güedé.

¹² Te dává-áⁿ cunuu mée-ni nchaa sã cuéhé sã dúhá cáda-yu, te vãi-yu vá cúu iní-gã-yu tnàha ñáyiu-yu.

¹³ Dico nchaa ñáyiu na càda ndee-ni iní canchicúⁿ nihnu ñaha-ni xii-í, ñáyiu-áⁿ naníhí tãhú-yu.

¹⁴ Te nihí ñuyúu quíhíⁿ ñáyiu cáháⁿ-yu tñúhu váha, tñúhu sã cáháⁿ nãcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii ñáyiu, te sátá ná nihí nchaa ñáyiu tñúhu-áⁿ te naa ñuyúu.

¹⁵ Te ndí Dániel tée ní xóo cáháⁿ tñúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ñí chídó tñúni ndí cuendá ïⁿ sã dáquèe tihú Yá Ndiöxí cundecu ïⁿ xichi núú ñí cuu íí, te xiáⁿ cada-xi sã vã cündecu-gã ni ïⁿ ñáyiu xiáⁿ. Te cada cuendá váha-ndo nãcuáa ní cáháⁿ ndí, chi nduu na quíni-ndó xiáⁿ cundecu-xi núú dúcáⁿ ñí cuu íí,

¹⁶ te dává-áⁿ nchaa ñáyiu xĩndecu distrítú Júdeá xini ñùhu-xi cunú-yu quíhíⁿ-yu xití yucu.

¹⁷ Te nchaa ñáyiu ndáa ndódó ðíquí véhé-xí vã ndíhu-gã-yu vehé-yu

quehéⁿ-yu ñⁿ ndachìuⁿ-yu canehé-yu quíhíⁿ.

18 Te nchaa ñáyi cuáháⁿ yucu vá nùhú-gá-yu vehé-yu cúnúquehéⁿ-yu dóo-yu.

19 Te ndàhú ní cuu nchaa ñáyi dèhí ñùhú dèhe-xi, ndihí cue ñáyi dèhí xñdeca déhe vitna sàdi na saá nduu dùcaⁿ cada-xi!

20 Te nchòhó, chí càcáⁿ táhú núú Yá Ndiöxí cuendá sá vâ dúcáⁿ ndòho-ndo yóo quidé vixiⁿ-xi, te ni vâ dúcáⁿ ndòho-ndo nduu cuu-xi nduu nde-tatú-ndó.

21 Chi dàvá-áⁿ coo tnúndòho cahnu vihi ñuyíú, te vátá ñⁿ ndùu-gá coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ ndéé cútñàhá ní ngáva ñuyíú, chi diu-ni dàvá-áⁿ coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ, te ni núú cuáháⁿ núú vèxi vá cóo-gá tnúndòho-áⁿ.

22 Te Yá Ndiöxí càchí-gá sá vâ ño vâi nduu coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ sá cuendá nchaa ñáyi ní càháⁿ-gá cundecu ndihí-gá. Chi núu vâi nduu na coo tnúndòho-áⁿ te vâ yóo cácu nihnu.

23 Te núu ño ñáyi càchí-yu xii-ndo: “Chí cundèhe iha, chi iha ní quexìo Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyíú-a”, àdi cachí-yu: “Chí cundèhe yacáⁿ chi yacáⁿ ndécú-gá”, càchí-yu ña. Te vá quíndáá iní-ndó tnùhu càháⁿ-yu.

24 Chi coo cue tée cachí-güedé sá cúu-güedé Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyíú-a, te dava-güedé cachí-güedé sá cúu-güedé cue tée càháⁿ tnùhu Yá Ndiöxí dico ñá ndáá sá cúu-güedé cue tée càháⁿ tnùhu-gá, te cada-güedé titní núú sá vâ yóo tnàhí ndàcu cada cuendá dandàhú-güedé ñáyi. Te caní iní-güedé dandàhú-güedé ndéé cue ñáyi ní càháⁿ Yá Ndiöxí cundecu ndihí-gá.

25 Te duha ndùu tnùhu càháⁿ-í dátùha ñaha-í xii-ndo.

26 Te núu càchí-yu xii-ndo: “Xití yucu-áⁿ ní quexìo Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyíú-a”, càchí-yu. Te vá quíndáá iní-ndó quíhíⁿ-ndó, àdi cachí-yu: “Vehe-áⁿ ndécú Yáá ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyíú-a”,

càchí-yu. Te vá quíndáá iní-ndó tnùhu càháⁿ-yu.

27 Chi dàtná xìní nchaa ñáyi quide-xi oré sáá nduté dàyehé-xi ni càa xico ñuyíú ducaⁿ càda-xi oré quixi tucu yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo chi ncháa-yu quini ñáhá-yu xii-í.

28 Te nchòhó xìní-ndó sá ncháa núú yúcú yiqui cuñú ní xihí te yacáⁿ tàcá nchaa ndixí xéxi-güedé.

Nàcuáa cada-xi òré quixi tucu Tée cùu ñaní tnáhá cuè ñáyi

(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

29 Te na yáha-ni coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ, te vá dáyehé-gá nchíanchii, te ni vâ dáyehé-gá yóo, te ngoyo nchaa chódíní ndéé andi, te quidi-xi andi

30 nàcuáa cutnùní iní ñáyi sá sá véxi yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-yu ncháa-yu. Te cue ñáyi nihí ñuyíú ndáhyú-yu sá ndihú iní-yu òré ducaⁿ càda-xi, te ncháa-yu quini ñáhá-yu xii-í quee-í andi quixi-í ichi xití vícò, te quini-yu sá ño càhnu cuu-í, te quide-í nchaa sá vâha.

31 Te tauchìuⁿ-í cue espíritú xínú cuèchi núu-í níhi tñú-xi cútú nàdatàcá-xi nchaa ñáyi ní càháⁿ-í chitnahá ñáhá xii-í xñdeca ni càa xico ñuyíú.

32 Te nchòhó sa xìní-ndó nàcuáa quide yutnu ngúxí, chi yutnu-áⁿ ndúú yùte núú dité-xi te nàtáhu ndaha-xi. Te òré ducaⁿ quide-xi te càchí-ndó sá sá ní cuyatni nuu cahni.

33 Te diu-ni ducaⁿ sàtnahá-xi cada-xi ñuyíú-a òré ná quini-ndó càda-xi nchaa nàcuáa ní càháⁿ-í, te cutnùní iní-ndó sá sá ní cuyatni vii-ñá nduu nà ñuyíú.

34 Te na càchí tnùhu ndáá-í xii-ndo sá òré vátá cúu-gá nchaa ñáyi xñdeca ñuyíú-a vitna, te cada-xi nchaa nàcuáa ní càháⁿ-í.

35 Te andi ndihí ñuyíú-a chi ndihí nihnu-xi, dico tnùhu-í chi vá ndihí nihnu-xi chi cùu-xi tnùhu ndáá cuiti.

36 Dico ñá túú cutnùní ná nduu quixi tucu-í, te ni ña túú cutnùní ná

òré chi vá yõo xìní, te ni cuè espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiõxí ñá túú xìní-xi ná nduu quìxi-í, te ni mèe yúhú Tée cùu Déhe Dútú Ndiõxí ñá túú xìní-í ná nduu quìxi tucu-í, chi ìndi díi-ni mee-gã xìní-gá nõu ná nduu quìxi-í.

37 Te nduu na quìxi tucu yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo ñuyú-a te cada-xi dàtná ní quide-xi cùtnàhá ní xíndecu ndíi Nõé.

38 Chi nchaa ñáyiu ní xíndecu dàvá-án òré vátá ndáá-gã ndute ñuyú, te xèxi-yu xihí-yu quidé-yu, te davá-yu ío-yu vico tnãndaha, te davá-yu dásá-yu déhe yòcò-yu candeca ñaha tõe, te ducaⁿ-ni xíquidé-yu ndéé ní sáá nduu cuãnguee té Nõé xití bàrcú.

39 Te ñá túú ní cùtnuní iní-yu nàcuáa cada-xi ñuyú ndéé ní sáá nduu ñi ngüíta-xi ní cuuⁿ dáú ñi ndaa ndute ñuyú ñi dánáá ñaha-xi xií-yu. Te diu-ni ducaⁿ sãtnahá tucu-xi cada-xi nduu na quìxi tucu yúhú Tée cùu ñaní tnáhã-yu ncháá-yu ñuyú-a, chi nduu ñà túú ñá yíhí iní-yu te quixi tucu-í.

40 Te dàvá-án nõu úú tnàhá cue tée yíhi-güedé xití yucu, te ìndé ndanchita te ìndé quendóo.

41 Àdi úú ñáyiu dìhí nchícõ-yu ìndé-ni vèhe, te ìndé-yu ndanchita te ìndé-yu quendóo.

42 Te duha nduu tnúhu càháⁿ-í cuendá nchòhó cundecu túha-ndo, chi ñá túú xìní-ndó ñá òré quixi tucu yúhú Yaá cúú Xitohó-ndó.

43 Te nchòhó xìní-ndó sã nõu ìndé tée cùu xitohó vehe xìní-dé ná òré cúú-xí niú quíhu ñadúhú vehe-dé duhu-güedé, te quíhi iní-dé cundecu-dé cuendá sá vã dáñá-dé quíhu ñadúhú-ãⁿ vehe-dé duhu-güedé, dico ñá túú xìní-dé.

44 Te duha càháⁿ-í chi nchòhó xíní ñúhu-xi cundecu túha-ndo, chi na cuáháⁿ òré ñá túú ñá yíhí iní-ndó quèxio yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo.

Cuendá ìndé tée xínu cuechi (Lc. 12:41-48)

45 Te na càni-í ìndé cuendú núú-ndó. ìndé tée xínu cuechi núú ìndé patróónⁿ cúú-dé ìndé tée ío váha tècú tnùní,

te quide ndáá-dé ndécú-dé. Te ìndé xito ní dándõo ndaha ñaha patróónⁿ-dè xii-dé nchaa cue ñáyiu ndècu vehe-dé cuendá coto ñaha-dé xií-yu cuáhaha-dé sá caxí-yu òré tàú-xi caxí-yu, te tée cùu patróónⁿ-án ñi quee-dé cuáháⁿ-dé.

46 Te váha táhú tõe xínu cuechi-án te núu ndècuu-dé quidé-dé nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ patróónⁿ-dè cada-dé mei òré ní nasáá patróónⁿ-dè-án.

47 Te na càhí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã tõe cùu patróónⁿ-dè-án cùñaha-dé xii-dé sá quíndaha-dé nchaa sá ndécú ndíhi-dé.

48 Dico núu tée xínu cuechi-án ní cùu-dé ìndé tée cuíhna iní-xi, te ngóo-dé cani iní-dé sá cúyaa patróónⁿ-dè vá nasáá ndíhi-dé.

49 Te ngüíta-dé cani-dé nchaa dava-gá cue ñáyiu xínu cuechi ndíhi-dé, te ngóo-dé caxi-dé coho-dé cada-dé ndíhi nchaa cue tée quíhu.

50 Te ìndé nduu òré ñá túú yíhi iní-dé nasáá patróónⁿ-dè,

51 te ío dandõho ñaha patróónⁿ-dè xii-dé, chi daquíhíⁿ ñáhá-dé xii-dé núu xíndecu cue ñáyiu ní cachí sá ñi quide ndáá te ñá ndáá sá ñi quide ndáá-yu. Te ducaⁿ sãtnahá-xi dandõho ñaha Yá Ndiõxí xii ñáyiu, chi daquíhíⁿ ñáhá-gã xií-yu ìndé xichi núú ïo ndohó-yu te yacáⁿ ío ndáhyú-yu, te dicó rúhñú-ñá cuu núhu-yu sá sàtú iní-yu sá ndóhõ-yu —càhí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

25

Cuendá úxí ñáyiu dìhí

1 Te xáhaⁿ tucu Jesús xii-güedé:

—Na càni-í ìndé cuendú núú-ndó nàcuáa tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiõxí xii ñáyiu. Te úxí tnàhá ñáyiu dìhí ñáyiu cuechi ñi quehéⁿ-yu lintèrnã-yu, te cuáháⁿ-yu ìndé xichi núú cóo vico tnándaha cuendá cundetú-yu quèxio tée tnándaha.

2 Te úhúⁿ ñáyiu cuechi-ãⁿ ïo váha cùtnuní iní-yu, te úhúⁿ-yu ñáhá.

3 Te ndi ùhúⁿ ñáyi cuечи dùcaⁿ ñá túú cùtnuní iní-xi-áⁿ ñà túú ní cãnehé-yu sá ndëe lintéⁿã-yu.

4 Dico ndi ùhúⁿ ñáyi cuечи cùtnuní iní-xi-áⁿ néhë-yu sá ndëe lintéⁿã-yu.

5 Te tée tnándaha-áⁿ cuyaa-dé quexio-dé núú ndétú ñàhá-yu-áⁿ, te nini dùcaⁿ cuyaa-dé ní tni ñaha sàni xií-yu ní xidí-yu.

6 Te cùu-xi datná dava niú níhi ní cáháⁿ dava-gá ñáyi, te cãchi-yu: “Sa véxi tée tnándaha, chí táquèe quehé queheⁿ cuendá-ndó-dë”, cãchi-yu.

7 Te ndi ùxí ñáyi cuечи-ãⁿ ñi ndacóo-yu quide túha-yu lintéⁿã-yu.

8 Te ndi ùhúⁿ ñáyi cuечи ñà túú cùtnuní iní-xi-áⁿ ñi xáhãⁿ-yu xii cue ndi ùhúⁿ ñáyi cùtnuní iní-xi-áⁿ: “Chí táxi nùu luha sá ndëe lintéⁿã-ndó ná ndëe lintéⁿã-ndi chí ñà cuèni-xi cáyú mee-ni ndàhvá”, cãchi-yu xáhãⁿ-yu.

9 Te cue ñáyi cuечи cùtnuní iní-xi-áⁿ ñi xáhãⁿ-yu: “Vá táxi nùu-ndi chí vá tnàhá canehe chiúⁿ mee-ndi, te váha-gá chí cuáhãⁿ cuaaⁿ-ndo núú cuè ñáyi xidíco cuendá sá vã cúmãní xii-ndo, te vá cúmãní xii nchúhú tucu”, cãchi-yu xáhãⁿ-yu.

10 Te nini cuáhãⁿ ndi ùhúⁿ ñáyi ducaⁿ ñà túú cùtnuní iní-xi-áⁿ cuãguaaⁿ-yu sá ndëe lintéⁿã-yu ní quexio tée tnándaha. Te ndi ùhúⁿ ñáyi cuечи cùtnuní iní-xi-áⁿ ñi queheⁿ cuendá ñáhãⁿ-yu xii-dé, te cuãnguïhu ndihi ñàhá-yu xii-dé núú cóo víco tnándaha, te sátá dúcãⁿ te ní nandedí yuyèhe.

11 Te òré ní nasáá cue ñáyi cuечи ñáyi ní sãnguaaⁿ sá ndëe lintéⁿã-xi-áⁿ, te ní ngüita-yu cãháⁿ-yu xĩnutni-yu ndaa sátá yuyèhe ndaa quehé, te xáhãⁿ-yu xii tée tnándaha-áⁿ: “¡Tãta, nacaáⁿ yuyèhe na quíhu-ndi!”, cãchi-yu xáhãⁿ-yu xii-dé.

12 Te tée tnándaha-áⁿ ñi xáhãⁿ-dë xií-yu: “Na cãchi tñuhu ndáá-í xii-ndo sã nchòhó ñá túú tàú-ndó quíhu-ndo víco-a, chí ñá túú tnàhá tñuhu ndihi ñaha-ndo xii-í”, cãchi-dé xáhãⁿ-dë xií-yu —cãchi Jesús xáhãⁿ-gã xii-güedé.

13 Te xáhãⁿ tucu Jesús xii-güedé:

—Ío quihi iní-ndó cùndecu-ndo, chí ñá túú xini-ndó ñà nduu, te ni ñà túú xini-ndó ñà òré quixi tucu yúhú Téé cùu ñani tnàhá-ndó nchaa-ndo —cachí-gá xáhãⁿ-gã xii-güedé.

Cuendá cue téé ní ndóo ndaha dñhúⁿ (Lc. 19:11-27)

14 Te xáhãⁿ tucu Jesús xii-güedé:

—Na cãni tucu-í ingá cuendú núú-ndó nãcuáa tecú tñuni-ndó nãcuáa cada-xi òré ndihu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii ñáyi. Iⁿ téé sa ñuhu ichi-ná-dé sá cáca-dë quíngaca cuu xica-dë, te ní cana-dé cue téé xinu cuечи núú-dë cuendá dándóo ndaha ñaha-dé dñhúⁿ-dë xii-güedé.

15 Te nãcuáa nduu chiúⁿ quide iⁿ iⁿ-güedé te ducaⁿ dñhúⁿ ñi sãñaha-dë xii-güedé, te iⁿ-dé ní sãñaha-dë úhúⁿ tnàhá dñhúⁿ sã ío yahu nani talentú, te ingá-dé ní sãñaha-dë úú tnàhá dñhúⁿ-ãⁿ, te ingá-dé ní sãñaha-dë iⁿ dñhúⁿ-ãⁿ, te dàtnuní ní quee-dé cuáhãⁿ-dé.

16 Te téé ní queheⁿ cuendá úhúⁿ tnàhá dñhúⁿ sã nani talentú ní quide-dé ndáhú ndihi-xi te ní níhi tucu-dé úhúⁿ-gá tucu tnàhá dñhúⁿ-ãⁿ.

17 Te diu-ni ducaⁿ ñi quide tucu téé ní níhi úú dñhúⁿ sã nani talentú-áⁿ, chí ní quide-dé ndáhú te ní níhi tucu-dé úú-gá tucu tnàhá.

18 Dico téé ní níhi iⁿ-ni dñhúⁿ-ãⁿ chí da ní chiváha-dé dñhúⁿ patróoⁿ-dë, chí ní xete-dé iⁿ yaú te ní chindúxi-dé.

19 Te ní cuu cuéhé nduu sá ñi quee patróoⁿ-güedë-áⁿ ní sãngaca cuu-dé, te ní nasáá-dé te ní ngüita-dé quide ndáá-dé ndihi-güedé cuendá dñhúⁿ sã ñi dándóo ndaha ñaha-dé xii-güedé.

20 Te téé ní quendóo ndaha úhúⁿ tnàhá dñhúⁿ-ãⁿ ñi xáhãⁿ-dë xii patróoⁿ-dë: “Patróoⁿ, náu úhúⁿ tnàhá dñhúⁿ sã ñi dándóo ndaha ñaha-n xii-í-a, te ní sáhãⁿ-í ní quide-í ndihi-xi ndáhú te ní chidó-xi úhúⁿ-gá tucu tnàhá, te náu-a naqueheⁿ cuendá-n”, cãchi-dé xáhãⁿ-dë xii patróoⁿ-dë.

21 Te téé cùu patróoⁿ-dë-áⁿ ñi xáhãⁿ-dë xii-dé: “Ío váha ní quide-n, te vitna quide ñaha-í xii-n iⁿ téé váha téé quide ndáá, te sá sácú dñhúⁿ ñi dándóo

ndaha ñaha-í xii-n te ní quide ndáá-n, te sá dúcáⁿ ñí quide-n te vâi-gá taxi cuendá ñáhà-í xii-n. Te vitna cuu cundecu-n nũú ndécù-í, te ío cudíí ìní-ó cùndecu ndíhi tñaha-o”, cachí tée cùu patróóⁿ-dẽ-áⁿ xãhaⁿ-dẽ xii-dé.

22 Te sátá dúcáⁿ te tée ní quendóo ndaha úú tñahá díhúⁿ sã nání tàlentú-áⁿ ñí xãhaⁿ-dẽ xii patróóⁿ-güedé: “Patróóⁿ, nãu úú tñahá díhú sã ñí dándõo ndaha ñaha-n-a, te ní sáháⁿ-í ní quide-í ndíhi-xi ndáhú, te ní chídó-xí úú-gá tucu tñahá, te nãu-a naqueheⁿ cuendá-n”, cãchí-dé xãhaⁿ-dẽ xii patróóⁿ-güedé.

23 Te ní xãhaⁿ tée cùu patróóⁿ-áⁿ xii-dé: “Ío váha ní quide-n, te vitna quide ñaha-í xii-n ñí tée váha tée quide ndáá, te sá sácú díhúⁿ ñí dándõo ndaha ñaha-í xii-n te ní quide ndáá-n, te sá dúcáⁿ ñí quide-n te vâi-gá taxi cuendá-í. Te vitna cuu cundecu-n nũú ndécù-í, te ío cudíí ìní-ó cùndecu ndíhi tñaha-o”, cachí tée cùu patróóⁿ-áⁿ xãhaⁿ-dẽ xii-dé.

24 Te tée ní ndóo ndaha ñí-ni díhúⁿ-ãⁿ ñí xãhaⁿ-dẽ xii tée cùu patróóⁿ-dẽ-áⁿ: “Patróóⁿ, yúhú sa ñaha-í sá yòhó cúú-n ñí tée ndùcu mee-ni sá cúú-xí mée-xi te tàhu-n chiuⁿ cuáháⁿ nchúhú cue tée xínu cuechi núú-n sàcáⁿ-ndí triú, te òré ná nãtaxi tñaha-ndí, te yòhó dícó-nã náqueheⁿ cuendá-n tàxúha-n.

25 Te núu xãⁿ ní yùhú-í cada-í ndáhú ndíhi díhúⁿ-n, te ní sáháⁿ-í ní xete-í ñí yaú te ní chindúxi-í, te nãu díhúⁿ-n-áⁿ naqueheⁿ cuendá-n”, cãchí-dé xãhaⁿ-dẽ xii tée cùu patróóⁿ-áⁿ.

26 Te tée cùu patróóⁿ-áⁿ ñí xãhaⁿ-dẽ: “Yòhó cúú-n ñí tée cuihna ìní-xi xínu cuechi núú-í te cuhndu-n, te núu yòhó sání ìní-n sã cúú-í ñí tée tàuchiuⁿ cuáháⁿ-ndó sàcáⁿ-ndó triú te òré nãtaxi tñaha-ndo, te yúhú dícó-nã náqueheⁿ cuendá-í nãtàxúha-í.

27 Te núu sání ìní-n sã dúcáⁿ quide-í, te dasaⁿ núu-n díhúⁿ-í te cùñaha-n chãhu-yu díquí-xi ní cùu, te òré ndexìo-í te sa ngódó lùha-gá díquí-xi naqueheⁿ-í ní cùu”, cachí-dé xãhaⁿ-dẽ xii tée xínu cuechi-áⁿ.

28 Te tée cùu patróóⁿ-áⁿ ñí xãhaⁿ-dẽ xii dava-gá cue tée ndècu ndíhi-dé: “Chí quèndèé ñí díhúⁿ sã nání tàlentú néhé tée-áⁿ, te cuáha-ndo tée nèhe úxí tñahá díu-ni díhúⁿ-ãⁿ.

29 Chí cue tée sa ndècu ndíhi te níhí-gã-güedé cundecu ndíhi-güedé, te ní vã ñíhí-gã-güedé ndèé cundecu nchaa sá cùndecu ndíhi-güedé. Te cue tée ñá túú nã ndécú ndíhi vai, te nchaa sá ndécú ndíhi-güedé vá cùndecu ndíhi-gã-güedé.

30 Te tée xínu cuechi ñá túú vèdana nãndíhi-áⁿ, chí tñí-dẽ te daquihíⁿ-ndó-dẽ ñí xichi núú néé nũú ño ndoho-dé, te yàcáⁿ ndáhyú-dé, te dícó rúhñú-nã cuu núhu-dé sá sàtú ìní-dé sá ndóhó-dẽ”, cãchí tée cùu patróóⁿ-áⁿ xãhaⁿ-dẽ xii-güedé. Duha sãtnahá-xi ndoho nchaa ñáyiú ñá túú quide váha –cãchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Cuendá cue ñáyiú ní quide váha ndíhi cuendá cue ñáyiú ñá túú ní quide váha

31 Te xãhaⁿ tucu Jesús xii-güedé:

–Te nduu na quixi tucu yúhú Tée cùu ñaní tñahá-ndó nchaa-ndo, te quixi-í ndíhi nchaa cue espíritú xínu cuèchi núú-í, te nchaa ñáyiú quini-yu sá ño càhnu cuu-í, te dàvá-áⁿ cunucóo-í núú táxí tñúni-í, te ío cuñúhu ñáyiú sá ño càhnu cuu-í.

32 Te dàvá-áⁿ nataká nchaa ñáyiú xĩndecu ní càa xico ñuyíú cundecú-yu núú-í, te cada-í-yu dàtná quidé ñí toli oré táú dèⁿ-dé nchaa mbéé ndíhi nchaa chivá chí dèⁿ taxi ndecu-dé nchaa mbéé, te dèⁿ taxi ndecu-dé nchaa chivá.

33 Te ducaⁿ sãtnahá-xi cada-í chí nchaa ñáyiú ní quide ndáá núú-í ñáyiú-áⁿ taxi ndecu-í-yu xio cùha-í, te nchaa ñáyiú cuihna ìní-xi ñá túú ní cuini cada ndáá núú-í ñáyiú-áⁿ taxi ndecu-í-yu xio dàtni-í.

34 Te ducaⁿ te yúhú tée ío cùnuu cùñaha-í xii ñáyiú na cùndecu xio cuha-í: “Nchaa nchòhó ñáyiú ní quide váha ñaha Tãtà-í Dútú Ndiõxí, chí nèhé chí vitna ní sáá nduu cùndecu-ndo núú ndécú-gã táxí tñúni-gã, chí ndéé cútnahá ní ngáva ñuyíú sa ndècu túha

tnàhí núú ndécú-gă-áⁿ sã nchòhó nduu táhú-ndó cùndecu-ndo.

³⁵ Te ducaⁿ chi òré xihí-í docó te ní taxi-ndo sã ñí xexi-í, te òré yìchí-í ndute te ní taxi-ndo ndùte ní xihí-í, te òré ñùhù-í ichi te ní taxi-ndo vèhe ní ndetatú-í.

³⁶ Te òré xíní ñùhu-í dóó cuihnu-í te ní taxi-ndo, te òré ní cuhú-í te ní quixi coto ñaha-ndo xii-í, te òré ní xihí-í vecaá te ní quixi tucu-ndo ñí quixi coto ñaha-ndo xii-í”, duha cúñaha-í xii nchaa ñáyiu-áⁿ.

³⁷ Te nchaa ñáyiu ducaⁿ ñí quide ndáá-áⁿ cùñahá-yu xii-í: “Yòhó Yaá cúú Xìtohó-ndí, ni ñí xito ñá túú ní tàxi-ndí sá cáxí-n òré xihí-n dòcò, te ni ñí xito ñá túú ní tàxi-ndí ndute coho-n òré yìchí-n.

³⁸ Te ni ñá túú ní tàxi-ndí vehe ndetatú-n òré ñùhù-n ichi, te ni ñá túú ní tàxi-ndí dóó cuihnu-n òré xíní ñùhu-n.

³⁹ Te ni ñá túú ní quixi coto ñaha-ndí xii-n òré ní cuhú-n, te ni ñá túú ní quixi coto ñaha-ndí xii-n òré ní xihí-n vècaá”, duha quesàhá-yu cúñahá-yu xii-í.

⁴⁰ Te yúhú téé cùnuu cúñaha-í xii-yu: “Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã sã ncháá sã vãha ní quide-ndo sã cúú-xí nchaa ñáyiu xíndecu ichi-í cuèi ío ndàhú xíndáa-yu, te sá dúcáⁿ ñí quide-ndo sã vãha sá cúú-xí-yu, te cada iní-ndó sã mèe-í ducaⁿ ñí quide-ndo ñí xito ñaha-ndo xii-í”, duha cúñaha-í xii-yu.

⁴¹ Te dǎtnùní cúñaha-í xii ñáyiu na cùndecu xio datni-í: “Nchaa nchòhó ñáyiu ní xíta nihnu chí xócuíñí núú ndécú-í-a, chi nchòhó ní nduu táhú-ndó cùndecu-ndo núú ñùhú núú càyú, ñíu-ni núú ñí quide túha-í cùndecu sácuíhna ndihí nchaa espíritú cùndihí-xi, te yàcáⁿ cùndecu-ndo ñí caa ni quíhíⁿ.

⁴² Chi yúhú òré xihí-í docó te ñá túú ní taxi-ndo sá cáxí-í, te ni òré yìchí-í ndute te ñá túú ní tàxi-ndo ndute coho-í.

⁴³ Te ni òré ní xúhuⁿ-í ichi ñá túú ní taxi-ndo vehe ndetatú-í, te ni òré xíní ñùhu-í dóó cuihnu-í te ñá túú ní taxi-ndo, te ni òré ní cuhú-í te ñá

túú ní quixi-ndo quixi coto ñaha-ndo xii-í, te ni òré ní xihí-í vecaá te ñíu-ni ducaⁿ ñí quide-ndo ñá túú ní quixi-ndo quixi coto ñaha-ndo xii-í”, duha cúñaha-í xii-yu.

⁴⁴ Te ñáyiu-áⁿ cùñahá-yu xii-í: “Yòhó Yaá cúú Xìtohó-ndí ni ñí xito ñá túú ní xíní-ndí òré xihí-n dòcò cuendá taxi-ndí sá cáxí-n, te ni ñí xito ñá túú ní xíní-ndí òré yìchí-n ndute cuendá taxi-ndí ndute coho-n, te ni ñí xito ñá túú ní xíní-ndí cuhuⁿ-n ichi cuendá taxi-ndí vehe ndetatú-n, te ni ñí xito ñá túú ní xíní-ndí òré xíní ñùhu-n dóó cuendá taxi-ndí dóó cuihnu-n, te ni ñí xito ñá túú ní xíní-ndí òré cuhú-n cuendá quixi coto ñaha-ndí xii-n, te ni ñí xito ñá túú ní xíní-ndí quihí-n vècaá cuendá quixi coto ñaha-ndí xii-n”, duha quesàhá-yu cúñahá-yu xii-í.

⁴⁵ Te yúhú cúñaha-í xii-yu: “Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã sã cuendá sá ñá túú ní quide-ndo ñí sá vãha sá cúú-xí cuè ñáyiu ndècu ichi-í cuèi ío ndàhú xíndáa-yu, te sá dúcáⁿ ñí quide-ndo ñá túú ní quide-ndo sá vãha sá cúú-xí-yu, te cada iní-ndó sã mèe-í ducaⁿ ñí quide-ndo ñá túú ní quide-ndo sá vãha sá cúú-xí-í”, duha cúñaha-í xii-yu.

⁴⁶ Te nchaa ñáyiu-áⁿ quíhíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú ni caa ni quíhíⁿ. Te nchaa ñáyiu ní quide ndáá núú-í ní xíndecu ñuyíú-a, ñáyiu-áⁿ nduu táhú-yu ío vãha cùndecu-yu ni caa ni quíhíⁿ —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

26

Cue téé cùu úhú iní ñáhá xii Jesús ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé tñí ñaha-güedé xii-gá

(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Te sátá ñí yáha ducaⁿ ñí cáhán Jèsús, te ní xáhaⁿ-gã xii cue téé xica cuu ndihí-gá:

² —Nchòhó sa xíní-ndó sã cùmání ùú-gá nduu te coo vico pàscuá, te càchí tnúhu-í xii-ndo sã yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo tñí ñaha-güedé xii-í, te cuáha cuendá

ñáhá-güedě núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-í, te cata caa ñaha-güedě núú cùrúxí te núú cùrúxí-án cuú-í — cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³ Te ñáha-ni òré cãháⁿ ndihí Jèsús cue téé xica cuu ndihí-gá ní natacá cue téé cùu dútú cùnùu, ndihí cue téé dâcuaha ñaha xii ñáhiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndihí cue téé cùu sacuéhé núú ñáhiu isràél. Te mei quèhé vehe núú cúú vèchiuⁿ té Caifás téé cùu dútú ño-gá cùnùu ní nat-acá-güedé.

⁴ Te xíáⁿ ñí ndatnúhu-güedé nâcuáa cada-güedé dandàhú-güedé Jèsús cuendá tñi ñaha-güedě xii-gá, te cahni ñaha-güedě.

⁵ Te ní xitnàha-güedé:

—Váha-gá sá vã tñí-ó Jèsús mei ndùu vico, chi núu ducaⁿ na càda-o te ío dusaⁿ càda ñáhiu —cächí-güedé xitnàha-güedé.

*Ñí ñadìhí chihí-án àciti díquí Jèsús
(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)*

⁶ Te ndècu Jèsús ñúu Bètaniá vehe ñí teé nàni Xímú, téé ní tnahá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó.

⁷ Te xíáⁿ ndécú-gã ní quexìo ñí ñadìhí néhé-án ñí sá ñí cuáha yúú vãha nàni alabastrú, te xití xíáⁿ ñúhú àciti sãháⁿ tnámí sã ño ndèyáhu. Te yìhi Jèsús mèsá xéxí-gã, te ñaha-án ñí sãháⁿ-aⁿ ní sódó-aⁿ àciti ñúhú xití xíáⁿ díquí-gã.

⁸ Te òré ní xiní cue téé xica cuu ndihí Jèsús sá dúcáⁿ ñí quide ñaha-án te ní cudééⁿ-güedě, te ní ngüíta-güedé xitnàha-güedé:

—Ñá túú quide váha ñaha-ãⁿ dàcáⁿ quidé-án dacuíta-aⁿ acití-ãⁿ.

⁹ Chi váha-gá núu cuyáhu acití-ãⁿ ní cùu chi ío ndèyáhu, te díhúⁿ cuyáhu acití-ãⁿ cuu cuendá cue ñáhiu ndàhú ní cùu —cachí-güedé xitnàha-güedé.

¹⁰ Te Jèsús ní cutnùní iní-gá nâcuáa ndùu tnúhu xitnàha-güedé, núu ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Vá dásatú-ndó iní ñadìhí-a, chi sá ñí quide ñaha-aⁿ xii-í cúú-xí ñí sá vãha.

¹¹ Chi cue ñáhiu ndàhú ducaⁿ-ni cùtnahá ñáhiu-án tnuú-ndó, dico yúhú chi vá ncháá ndùu cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo ñúyíú-a.

¹² Te sá dúhá ñí quide ñaha ñadìhí-a xii-í ní sódó-aⁿ àciti díquí-í, te xíáⁿ cada iní-ndó sã sã quide túha-aⁿ yiqui cùñú-í cuendá nguindüxi-xi.

¹³ Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ndèni ní cuu nihí ñúyíú ná cãháⁿ ñáhiu tnúhu-í, te cãháⁿ-yu tnàhá cuendá ñadìhí-a cuendá quiní nchaa ñáhiu nâcuáa ní quide-aⁿ te ducaⁿ vã nâcuánaá-yu —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

*Té Jüdás ndúcú-dě nâcuáa cada-dé
cuáha cuendá-dé Jèsús núú cuè téé cùu
úhú iní ñáhá xii-gá*

(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

¹⁴ Te sáta dúcáⁿ te té Jüdás Iscarioté ní sãháⁿ-dé ní ndatnúhu-dé ndihí cue téé cùu dútú cùnùu. Te núú tnàhá té Jüdás-án cúú ùxúú cue téé xica cuu ndihí Jèsús.

¹⁵ Te ní xáhaⁿ-dě xii cue téé cùu dútú cùnùu-án:

—¿Ndédau cháhu ñaha-ndo xii-í te taxi cuendá-í Jèsús xii-ndo-i? — cächí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé.

Te cue dútú-ãⁿ ñí xáhaⁿ-güedě xii-dé sã cuãhaha-güedě ócú úxí díhúⁿ cuixíⁿ, te ñáhiu ducaⁿ ñí sãhaha-güedě xii-dé.

¹⁶ Te ndéé òré ní queheⁿ cuendá té Jüdás-án díhúⁿ, te ní ngüíta-dé ndúcú-dě nâcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jèsús núú-güedé.

*Cùdini Jèsús ndihí cue téé xica cuu
ndihí-gá*

(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹⁷ Te ní sáá nduu ñí quesaha vico xexi ñáhiu pàá sã ñà túú yìhi levadurá ñáhiu-ni vico pascuá, te cue téé xica cuu ndihí Jèsús ní sãndehe yatni-güedé ñíhi-gá, te xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Mèstrú, véxi-ndí xicáⁿ tnúhú-ndí núú-n núu ndéé cuiní-n càda túha-ndí cuendá cudini-o sacuaa nduu vico pascuá —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí cuáháⁿ xití ñuú-áⁿ, te yacáⁿ naníhí-ndó ñⁿ té cùtnuní iní-ndó sá sà xiní ñáhá-dě xii-o, te cúñaha-ndo xii-dé: “Yaá cúú Mèstrú cächí-gá sá sà ní cuyatni nduu vǎ cùndècu-gá ñuyú-a, te vehe-n cuíní-gá cada-gá vico pásuá ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá”, duha cúñaha-ndo xii téé-áⁿ —cächí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

19 Te cue téé xica cuu ndihí-gá-áⁿ ñí xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní quide-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé, te ní quide túha-güedé sá cùdini-güedé ndihí-gá sacuaa nduu vico pásuá-áⁿ.

20 Te òré sa ní cundiquíⁿ te cuánguihu Jèsús ndihí ndi ùxúú cue téé xica cuu ndihí-gá mèsá cuèndá cudini-gá ndihí-güedé.

21 Te ñini xèxi-gá ndihí-güedé ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Na cächí tñuhu ndáá-í xii-ndo sǎ díú ñⁿ nchohó cue téé xica cuu ndihí-í cuáha cuèndá ñáhá-ndó xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá —cächí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

22 Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-gǎ xii-güedé te nchaa-güedé ní ngüíta-güedé cùndiyí-güedé, te da ñⁿ da ñⁿ-güedé ní ngüíta-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, ¿ñá díú yǔhú ducaⁿ sàni iní-n càda-í-u? —cächí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

23 Te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Téé nacaxi ndihí-í ñⁿ-ni cóhó caxi-ndí, téé-áⁿ cuáha cuèndá ñáhá-dě xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá.

24 Te yúhú Téé cùu ñani tñáhá-ndó nchaa-ndo ñuhu ichi-í cuáháⁿ-í yáha-í nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yǎ Ndiöxí, dico ndàhú ní cuu téé ducaⁿ na cuáha cuèndá ñáhá xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá, chí váha-gá sá vǎ cacú téé-áⁿ cundecu-dé ní cùu, te ñá díú sǎ ñí cacu-dé te ducaⁿ càda-dé —cächí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

25 Te sátá dúcáⁿ te ní cáháⁿ té Júdás téé cuáha cuèndá ñáhá xii-gá, te xáhaⁿ-dè:

—Mèstrú, ¿te náa sàni iní-n sǎ yǔhú cuáha cuèndá ñáhá-í xii-n núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-n-áⁿ? —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Diu-n —cächí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

26 Te ñini cùdini cue téé xica cuu ndihí Jèsús ní queheⁿ-gá pǎá, te ní ndacáⁿ táhú-gǎ núú Yǎ Ndiöxí, te dàtnuní ní táhú cuèchi-gá te ní ngüíta-gá dácǎhñu-gá cue téé xica cuu ndihí-gá-áⁿ, te xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Chí quehéⁿ pǎá-a caxi-ndo, te cada iní-ndó sǎ yìqui cuñú-í cúú-xí —cächí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

27 Te ní queheⁿ-gá vàsú ñúhú ndùdí ndéhé yoho yàha stilé, te ní ndacáⁿ táhú-gǎ núú Yǎ Ndiöxí, te dàtnuní ní ngüíta-gá sǎñaha-gǎ xii-güedé cuèndá coho-güedé luha luha sá ñúhú xití-xi, te xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Chí cóhó nchaa nchohó ndudí ndéhé yoho yàha stilé ñúhú xití vàsú-a.

28 Te cada iní-ndó sǎ cúú-xí dàtná ñíñi-í sá catí òré cahni ñaha-güedé xii-í, te sá dúcáⁿ catí ñíñi-í xǎⁿ cutnùní ndáá sá Yǎ Ndiöxí cada-gá ingá núú sǎ váha sá cúú-xí vai ñáyiú dàtná ní cachí-gá cada-gá, te ío vai ñáyiú cada càhnu iní-gá cuèchi-yu.

29 Te na cächí tñuhu-í xii-ndo sǎ vítá-nǎ duha xihí ndihí ñaha-í xii-ndo ndùdí ndéhé yoho yàha stilé-a, te vá cóhó ndihí ñaha-gá-í xii-ndo, dico na sǎa nduu nànihí tñáhá-ó núú ndécú Tǎtà-í Dútú Ndiöxí táxi tñuní-gá te dàvá-áⁿ cada iní-ndó sǎ dàtná sá cóhó ndihí ñaha tucu-í xii-ndo chí ío cudíí ñí-ó —cächí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Té Pèlú cúñaha-dě xii ñáyiú sá ñà túú xini-dé Jèsús

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

30 Te Jèsús ní xita-gá ñⁿ ndudú ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá, te dàtnuní ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndihí-güedé yucu Òlívú.

31 Te yacáⁿ ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Na cächí tñuhu-í xii-ndo sǎ ncháá-ndó dándóo ñaha-ndo xii-í niú vitna, chí quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yǎ Ndiöxí núú cächí-xi: “Yúhú cuáha-í tñuhu cahni-güedé téé cùu toli, te nchaa

mbéé-dě ndihi-güedi cuténuu”, duha cächí-xi núú tütú-gá.

³² Dico na ndòto-í te codonùu-í núú-ndó quíhíⁿ distritú Galileá — cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³³ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Te cuèi nchaa-güedé ná dándóo ñaha-güedé xii-n, dico yúhú chi vá dándóo ñaha-í xii-n —cächí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

³⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Na cächí tñúhu ndáá-í xii-n sã niú vitna cùmání-gã cana ñⁿ líhi, te úní xito cáháⁿ-n núú ñáyiú sá ñà túú xini ñáhá-n xii-í —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

³⁵ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Cuèi na cùú ndihi ñaha-í xii-n dico vá càháⁿ-í núú ñáyiú sá ñà túú xini ñáhà-í xii-n —cächí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

Te nchaa dava-gá cue téé xica cuu ndihi-gá ñu-ni ducaⁿ ní xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Jèsús càháⁿ ndihi-gá Yă Ndiöxí ñⁿ xi-chi núú nání Gètsemaní

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Te Jèsús ní quexìo-gá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá ñⁿ xichi núú nání Gètsemaní, te xiáⁿ ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí cúnúcoo iha cundetú-ndo na quíhíⁿ-í yacáⁿ cáháⁿ ndihi-í Yă Ndiöxí —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁷ Te ndèca-gá té Pèlú, ndihi ndi nduú déhe té Zebèdeú cuáháⁿ, te ní ngüíta-xi súúni ndihú iní-gá.

³⁸ Te ní xáhaⁿ-gã xii cue téé úní-áⁿ:

—Súúni ndihú iní-í dàtná sá cùú-í, te chí quéndóo nchòhó iha te vá cùú-ndó chi yúhú vá cùú-í —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁹ Te sa ñùnchií luha ní xica ndehe Jèsús núú ndécú-güedé, te ní ngüíñi xítí-gã te ní nuu núú-gã ndàa núú ñúhú, te ní ngüíta-gã càháⁿ ndihi-gá Tătá-gã Dútú Ndiöxí, te xáhaⁿ-gã:

—Yòhó Tătá mèe-í, càháⁿ ndàhú-í núú-n nñu vá cùndèe iní-n tàunihnu ñaha-n xii-í cuendá sá vá ndòhò-í ná sàá òré, dico vá cádá-n nàcuáa cächí iní mèe-í, chi cada-n nàcuáa cächí iní mèe-n —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii Tătá-gã Dútú Ndiöxí.

⁴⁰ Te sátá ní yáha ní cáháⁿ ndihi-gá Tătá-gã Dútú Ndiöxí, te cuánuhú-gá núú ní dándóo-gá cue téé úní-áⁿ te xixídí-güedé òré ní nasáá-gá, te ní xáhaⁿ-gã xii té Pèlú:

—¿Náa ñá cùndèe iní-ndó vá cùú-ñi-ndo cuèdicó ñⁿ òré nini càháⁿ ndihi-í Yă Ndiöxí-áⁿ?

⁴¹ Te chí quéndóo tucu te cuhúⁿ iní-ndó vá cùú-ndó, te cáháⁿ ndihi-ndo Yă Ndiöxí cuendá sá vá dácàháⁿ ñáhá yùcu ñávàha xii-ndo càda-ndo sá ñà túú tàú-ndó càda-ndo. Te xini ndáá-í sá nchòhó cuini-ndó càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-í dicó-ñi sá ñà túú nihí ndéé-ndó —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁴² Te xito cùu uú cuáháⁿ tucu Jèsús cáháⁿ ndihi-gá Tătá-gã Dútú Ndiöxí, te xáhaⁿ-gã:

—Yòhó Tătá mèe-í, te núu vá cùndèe iní-n tàunihnu ñaha-n xii-í cuendá sá vá ndòhò-í, te cada nàcuáa cächí iní mèe-n —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii Tătá-gã Dútú Ndiöxí.

⁴³ Te òré ní yáha ní cáháⁿ ndihi-gá Tătá-gã Dútú Ndiöxí, te cuánuhú tucu-gá núú xíndecu cue téé úní xicá cùu ndihi-gá-áⁿ, te xidí-ñi tucu-güedé òré ní nasáá-gá, te ducaⁿ ní quide-güedé chi súúni ñúhu saní núú-güedé.

⁴⁴ Te ní dándóo ñaha tucu Jesús xii-güedé xiáⁿ, te cuáháⁿ tucu-gá xito cùu úní cáháⁿ ndihi tucu-gá Tătá-gã Dútú Ndiöxí, te ñu-ni tñúhu sá sá ní xáhaⁿ-gã xii Tătá-gã Dútú Ndiöxí, ñu-ni tñúhu-áⁿ ní xáhaⁿ tucu-gá.

⁴⁵ Te sátá ní yáha ní cáháⁿ ndihi-gá Tătá-gã Dútú Ndiöxí, te cuánuhú tucu-gá núú ndécú cuè téé xica cuu ndihi-gá-áⁿ, te òré ní nasáá-gá, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Te náa xidí-ñi tucu-ndo? Te sa ní sáá òré cuáha cuendá ñáhá-güedé xii-í núú cuè téé ndècu ichi cuehé ichi duha.

⁴⁶ Dico vitna chí ndácóo na quíhíⁿ-ó, chi sa véxi téé cuáha cuendá ñáhá xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Ní tñi-güedé Jèsús ndécá ñàha-güedé xii-gá cuáháⁿ

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Te càháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní quexìo té Jùdás. Te núú tñàhá téé-áⁿ cúú ùxúú tñàhá cue téé xìca cuu ndihi-gá ní cùu te ducaⁿ ñí quide-dé. Te ndihi-dé vài cue téé ní quexìo te dava-güedé xínehe-güedé machítí, te dava-güedé xínehe-güedé carrutí. Te cue téé-áⁿ ñí tendaha ñàha cue dútú cúnùu, ndihi cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiú isràél.

⁴⁸ Te té Jùdás téé cuáha cuendá ñáhá xii-gá-áⁿ sa ní xítñùhu-dé cue téé-áⁿ nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jèsús núú-güedé, te duha ní xáhaⁿ-dè xii-güedé:

—Cundehe-ndo tõe na tøyuhu-í te téé-áⁿ tñi-ndo-dè chi téé-áⁿ cúú-dè téé ndèè iní-ndó —duha ní xáhaⁿ-dè xii-güedé.

⁴⁹ Te sátá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-dè xii-güedé, te ní sàndehe yatni-dé núú Jèsús, te ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—¡Ràcióⁿ Mèstrú! —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

Te ní tøyuhu ñàha-dé xii-gá.

⁵⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Yòhó téé ní chitnahá ñáhá xii-í, ¿ná cuíní-n núu véxi-n núù-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Te òré-ni-áⁿ ñí tñi ñàha cuè téé ndihi té Jùdás-áⁿ xii Jèsús, te ndéca ñàha-güedé xii-gá cuáháⁿ.

⁵¹ Te ñí cue téé ndihi Jèsús ní tava-dé machítí-dé, te ní xehndé-ni-dé ñí xio lóho ñí téé xínu cuechi núú dútú cúnùu te ní quendeé duuⁿ lóho-dé.

⁵² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii téé ducaⁿ ñí xehndé lóho téé-áⁿ:

—Nachihí machítí-n ñí-xi, chi nchaa cue téé na nàá ndihi machítí cahni-güedé tñàha ñáyiú-güedé te diu-ni ndihi machítí cúú méé-güedé tucu.

⁵³ Te na càchí tñùhu-í xii-ndo sã núu yúhú cuíní-í cácu-í te càháⁿ ndihi-í Tàtà-í Dútú Ndióxi, te tendaha-gã cuéhé víhí espíritú xínú cuèchi núú-gã quixi-xi dàcácu ñàha-xi xii-í.

⁵⁴ Dico núu ducaⁿ na càda-í te vá quéé ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Tàtà-í Dútú Ndióxi núú ndèè

tnuní sá dàcuítí xini ñuhu-xi nándi ndoho-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁵⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii cue téé ducaⁿ ñí tñi ñàha xii-gá-áⁿ:

—Nchaa-ni nduu ní xiní-ndó ñí xóo cunucóo-í xití veñúhu càhnu sá ño cúnuu ní xóo danèhé-í ñáyiú, te ñá túú ní tñi ñàha-ndo xii-í, ¿te ná cuendá vitna quide ñàha-ná-ndó xii-í dàtná quidé-ndó ñí ñadúhú, nèhe-ná-ndó màchítí nèhe-ná-ndó càrrutí ní quexìo ní tñi ñàha-ndo xii-í-í?

⁵⁶ Dico dacuítí sã dúhá càda-xi nacuaa quee ndáá-xi nàcuáa ní càháⁿ cue téé ní xóo càháⁿ tñùhu Yá Ndióxi ndéé sanaha ñí ngódó tñuní núú tütú-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te nchaa cue téé xìca cuu ndihi-gá ní xinu-güedé ní dándóo ñàha-güedé xii-gá.

Jèsús ndécú-gã jùndá

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Te cue téé ní tñi ñàha xii Jesús ndécá ñàha-güedé xii-gá cuáháⁿ núú tẽ Caifás téé cùu dútú cúnùu-gá. Te núú ndécú dútú cúnùu-gá-áⁿ sa ní tacá cue téé dàcuaha ñàha xii ñáyiú nchaa tñùhu ní chídó tñuní ndí Moisés, ndihi cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiú isràél cuendá cada-güedé jùndá.

⁵⁸ Te té Pèlú xica xica-ni nchicúⁿ ñáhá-dè xii-gá cuáháⁿ ní sáá-dé ndéé quehé vehe núú ndécú tõe cùu dútú cúnùu-gá-áⁿ, te xíaⁿ ñí ngóo-dé ndihi cue téé cùu poleciá cuendá cuíní-dé quiní-dé nása cada ñàha-güedé xii Jèsús.

⁵⁹ Te cue téé cùu dútú cúnùu, ndihi cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiú isràél, ndihi nchaa dava-gá cue téé xíndecu jùndá ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé dacàa-güedé ñí cuéchi díquí Jèsús cuèi cùu-xi ñí sá ñá ndáá cuendá níhí-güedé nàcuáa cada-güedé cahni ñàha-güedé xii-gá.

⁶⁰ Te vài cue téé ní ngúita-güedé dácàa-güedé cuéchi díquí-gã, dico ñá túú ní cùndee tñùhu-güedé chi mee-ni tñùhu ndehnde cùu-xi. Te sátá dúcáⁿ te ní quexìo tucu úú tñàhá cue téé dàcuandehnde-güedé,

61 te xăhaⁿ-güedě xii nchaa cue tée xĩndecu jũndá:

—Véxi-ndí cächí tnúhu-ndí xii-ndo sã tée-a cächí-dé sã dãngòyo-dé veñúhu cãhnu sã ïo cũnuu núu chíñúhu-o Yá Ndiõxí, te dandàa-dé ingá veñúhu saa, ðiu-ni núu cáá tnàhí veñúhu-ãⁿ, te xití úní-ni nduu sa nadaxĩnu-dé, duha cächí-dé — cächí-güedé xăhaⁿ-güedě.

62 Te tée cùu dútú cùnùu-gá-áⁿ nĩ ndacuñí-dé, te xăhaⁿ-dě xii Jèsús:

—¿Ná cuendá duha ndùu tnúhu cãháⁿ cue tée-a cuendá-n? Te cãháⁿ nõu nása cunduu tnúhu cãháⁿ-n — cächí-dé xăhaⁿ-dě xii-gá.

63 Dico Jèsús ñá túú tnàhí ni cãháⁿ-gá. Te tée cùu dútú cùnùu-gá-áⁿ nĩ xáhaⁿ tùcu-dé xii-gá:

—Yúhú, cáciu nèhe-í Yá Ndiõxí chi cuení-í sã cächí tnúhu ndáá-n xii-ndí nõu sã ðíú Crìstú Déhe Yá Ndiõxí Yaa ní tendaha-gã véxi ñuyíú-a cùu-n — cächí-dé xăhaⁿ-dě xii-gá.

64 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Ðiu Yaa-áⁿ cùu-í dàtná cächí-n-ãⁿ, te na cächí tnúhu-í xii-ndo sã sãá nduu te quini-ndó yũhú Tée cùu ñani tnáha-ndó nchàa-ndo cunucóo-í xio cùha Dútú Ndiõxí Yaa ndácú quide nchaandi túhú sã vãha. Te ðavá-áⁿ quini ñáha-ndó xii-í quee-í andiu quixi-í ichi xití vícó — cächí-gá xăhaⁿ-gã xii-dé.

65 Te dútú cùnùu-gá-áⁿ nĩ ndátá-dě dóo níhnú-dě cuendá sã ñà túú ní tnàhá iní-dé nàcuáa ní cãháⁿ Jèsús, te ní xáhaⁿ-dě xii nchaa cue tée xĩndecu jũndá:

—Tée-a cãháⁿ úhú-dé cuendá Yá Ndiõxí, te vitna ñá túú-gã xini ñúhu-xi cue tée cãháⁿ ndáá nõu ndáá sã ndècuéchi-dé àdi ñá túú ndècuéchi-dé, chi sa ní tecú dóho-o nàcuáa ndùu tnúhu ní cãháⁿ-dé ní cãháⁿ úhú-dé cuendá Yá Ndiõxí.

66 Te nchaa-ndo chí cãháⁿ vitna núu nása sàni iní-ndó cunduu cuendá tée-a — cächí-dé xăhaⁿ-dě xii nchaa cue tée-áⁿ.

Te cue tée-áⁿ nĩ xáhaⁿ-güedě:

—Nchúhú cächí-ndí sã tàù-xi cuú-dé chi ndècuéchi-dé — cächí-güedé xăhaⁿ-güedě.

67 Te ní ngüíta-güedé ní tíú ðí ñáha-güedě xii-gá te ní caniha-güedě, te tnàhá núu-gã ní cani-güedé.

68 Te ní cudíquí ndeé ñáha-güedě xii-gá, te xăhaⁿ-güedě:

—Yòhó Tée cächí sã cùu Crìstú Yaa ní tendaha Yá Ndiõxí véxi ñuyíú-a, cãháⁿ ná còto yoo ní caniha xii-n — cächí-güedé xăhaⁿ-güedě xii-gá.

Té Pèlú xăhaⁿ-dě xii ñáyiu sã ñà túú xini-dé Jèsús

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

69 Te nini núcóo té Pèlú quehé, te ní sáháⁿ ìⁿ xíchí xínú cuèchi vehe-áⁿ nõu-dě, te xăhaⁿ-xi xii-dé:

—Yòhó tnàhá-n cùu-n tée xica cuu ndihí Jèsús tée ðistrítú Galiléa — cächí-xi xăhaⁿ-xi xii-dé.

70 Te té Pèlú ñá túú ní nõnuu-dé, te ndédóho nchaa ñáyiu xĩndecu-áⁿ nĩ xáhaⁿ-dě xii xíchí-ãⁿ:

—Yúhú, ñá túú cùtnuní iní-í nása ndùu tnúhu cãháⁿ-n — cächí-dé xăhaⁿ-dě xii-xi.

71 Te ní xica té Pèlú cuáháⁿ-dé ndàa nacuáa nchìi yuyèhe vehe-áⁿ, te ní xiní ñáha tùcu ingá xíchí xínú cuèchi vehe-áⁿ, te xăhaⁿ-xi xii nchaa ñáyiu xĩndecu-áⁿ:

—Tée-a tnàhá-dé xicá cùu-dé ndihí Jèsús tée ñuú Nazàrét — cächí-xi xăhaⁿ-xi xii-yu.

72 Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě:

—Nchàcuìti Yá Ndiõxí sã ñà túú xini-í tée càcunehe-ndo-áⁿ — cächí-dé xăhaⁿ-dě xii-yu.

73 Te tna tnaa-ni ní cuu, te dava ñáyiu xĩndecu xiáⁿ nĩ xáhaⁿ tùcú-yu xii té Pèlú:

—Ndáá sã tnàhá-n xica cuu-n ndihí tée ndèca-güedé cuánguñhu-ãⁿ, chí ñáyúhú cãháⁿ-n — cächí-yu xăháⁿ-yu xii-dé.

74 Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii-yu:

—Nchàcuìti Yá Ndiõxí sã yũhú cãháⁿ ndáá-í sã ñà túú xini-í tée càcunehe-ndo-áⁿ — cächí-dé xăhaⁿ-dě xii-yu.

Te òré-ni-áⁿ nĩ cana ìⁿ líhi.

75 Te ní ndacu iní té Pèlú nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé sã cùmání-gã cana ìⁿ líhi te úní xito cãháⁿ-dé sã ñà túú xiní ñáha-dě xii-gá. Te ní quee-dé tnuú ñáyiu-áⁿ cuáháⁿ-dé ìⁿ

xio ní ndáhyú víhí-dě ní ndixi cuéchi iní-dé.

27

Ndèca-güedé Jèsús cuáháⁿ núú tē Pilatú

(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Te sátá nǐ túndaá te nchaa cue tée cùu dútú cúnùu, ndihì cue tée cùu sacuéhé nǔú ñáyiú isràél ní ndatnúhu-güedé nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús.

² Te ní dácútú ñàha-güedé xii-gá, te ndèca ñàha-güedé cuáháⁿ núú tē Pilatú tée cùu gobiernú.

Ní xíhí tē Jùdás

³ Te tē Jùdás tée ní sáha cuèndá ñáhá xii Jèsús ní cutnùní iní-dé sá cáhni ñàha-güedé xii-gá, te ní ndixi cuéchi iní-dé sá ñà túú ní quide váha-dé sá dúcáⁿ nǐ quide-dé ní sáha cuèndá ñáhá-dě xii-gá núú cuè tée cùu úhú iní ñáhá, te ní xica-dé cuáháⁿ-dé danchòcáva-dé ócò úxí dǐhúⁿ cuixíⁿ núú cuè dútú cúnùu-áⁿ, ndihì núú cuè tée cùu sacuéhé nǔú ñáyiú isràél, chi ñu cue tée-áⁿ nǐ sáñaha-güedé dǐhúⁿ xii-dé.

⁴ Te òré ní quexìo tē Jùdás-áⁿ nǔú ndécú-güedé, te xàhaⁿ-dē xii-güedé:

—Yúhú, ñá túú ní quide váha-í sá dúcáⁿ nǐ quide-í ní taxi cuèndá-í ñⁿ tée ñá túú tñahí cuéchi-xi cahni-ndo-dē —càchí-dé xàhaⁿ-dē xii-güedé.

Te cue tée-áⁿ nǐ xàhaⁿ-güedé xii-dé:

—Nchúhú, ñá túú nǎgá cuèndú cuiní-ndí cáháⁿ ndihì ñàha-ndǐ xii-n, te mee-n nàha núu nása sàni iní-n càda-n —cachí-güedé xàhaⁿ-güedé xii-dé.

⁵ Te tē Jùdás ní dǎngoyo-dé dǐhúⁿ-áⁿ xití veñúhu càhnu sá ño cùnùu, te ní xica-dé cuáháⁿ-dé ní dácüèhné-dé méé-dé.

⁶ Te cue dútú cúnùu ní naqueheⁿ-güedé dǐhúⁿ-áⁿ, te ní xitnàha-güedé:

—Dǐhúⁿ-a ní quéyáhu cuèndá sá cùú ñⁿ ñáyiú, núu xíáⁿ vá cùú nàchihi-o xití càjá núú ñúhú sǎ cùú cuèndá Yá Ndiòxí —càchí-güedé xitnàha-güedé.

⁷ Te ní ndatnúhu-güedé te ní cuu ñⁿnuu-güedé cuèndá nacuaaⁿ-güedé ñⁿ xichi núú cáá ñúhu danani-güedé

Núú Cuáha Nchaa Sá Cuáha Ñuhu, te xíáⁿ nǐ saaⁿ-güedé cuèndá xíáⁿ nguñdüxi nchaa ñáyiú véxi xica.

⁸ Te ní nadáma ñu ñuhu-áⁿ, te vitna ñanani-güedé Ñuhu Yáhu Níñí, duha ñanani-güedé.

⁹ Te ducaⁿ nǐ cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cáháⁿ ndí Jeremiás tée ní xóo cáháⁿ tñuhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha, te duha ní cachí ndí: “Cue tée isràél ní cachí-güedé sá ócò úxí dǐhúⁿ cuixíⁿ cháhu-güedé cuèndá ñⁿ tée queheⁿ cuèndá-güedé. Te dǐhúⁿ-áⁿ nàqueheⁿ-güedé,

¹⁰ te cuaaⁿ-güedé ñⁿ xichi núú nání Nǔú Cuáha Nchaa Sá Cuáha Ñuhu, te ducaⁿ càda-xi chi ducaⁿ nǐ cachí Yá Ndiòxí cunduu”, duha ní cachí ndí Jeremiás-áⁿ.

Jèsús ndécú-gǎ núú tē Pilatú

(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Te Jèsús ndécú-gǎ núú tē Pilatú tée cùu gobiernú, te tée-áⁿ nǐ xicáⁿ tñuhú-dé núú-gǎ, te xàhaⁿ-dē xii-gá:

—¿Ndáá sá dǐú-n cùu-n tée yìndaha ñàha xii ñáyiú isràél-áⁿ? —càchí-dé xàhaⁿ-dē xii-gá.

Te Jèsús ní xàhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Dǐu-í yìndàha-í-yu —càchí-gá xàhaⁿ-gǎ xii-dé.

¹² Te cue dútú cúnùu ndihì cue tée cùu sacuéhé nǔú ñáyiú isràél sàcáⁿ cuéchi-güedé núú tē Pilatú cuèndá Jèsús, dico mee-gǎ ni ñⁿ tñuhu ñá túú ní cáháⁿ-gá.

¹³ Te tē Pilatú ní xàhaⁿ-dē xii-gá:

—Cáháⁿ, ná cuèndá ñá túú càháⁿ-n, te cundehe nǎ ndéé duha titní cuéchi dàcaa cue tée-a dǐquí-n —càchí-dé xàhaⁿ-dē xii-gá.

¹⁴ Dico Jèsús ñá túú tñahí ní cáháⁿ-gá, te tē Pilatú tée cùu gobiernú-áⁿ ño ní cuñúhu-dé sá dúcáⁿ ñá túú tñahí ní cáháⁿ-gá.

Ní quide ndáá-güedé sá cáhni-güedé Jèsús

(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

¹⁵ Te ndi tñahá nduu vico pascua dácäcu tē Pilatú tée cùu gobiernú-áⁿ

ɨ̃n tée yìhi vecaá chi ducaⁿ tnàhí quide-dé, te mee ñáyiú càháⁿ-yu te núú ndédacàa tée yìhi vecaá-áⁿ cǎcu-dé te tée-áⁿ dǎcǎcu-dé.

16 Te dàvá-áⁿ yìhí ɨ̃n tée nàni Barrabás vecaá, te tée-áⁿ íó cuendú-dé sá ìo nèhé ní quide-dé.

17 Te ní natacá nchaa ñáyiú, te té Pilatú ní xícáⁿ tnúhú-dě núú-yu, te xǎháⁿ-dě:

—¿Ndédacàa núú ùú cue tée-a cuíní-ndó dǎcǎcu-í-güedé-í? ¿Té Barrabás ǎⁿ Jèsús tée nàni Cristú? —càchí-dé xǎháⁿ-dě xii-yu.

18 Te ducaⁿ ñí cáháⁿ té Pilatú, chi ní cutnùní iní-dé sá dícó sá cuedú iní-güedě ducaⁿ ñí quide-güedé ní sáha cuendá ñáhá-güedě xii Jèsús núú-dě.

19 Te nini nùcáo té Pilatú núú xèhndé-dé cuéchi ní tendaha ñàdihí-dé tnúhu cuáháⁿ núú-dě, te duha ndùu tnúhu ní tendaha-a: “Vá caní iní-n ñà cada-n tée ní taxi cuendá ñáhá-güedě xii-n, tée ñá túú tnàhí cuéchi-xi, chi icuini ío nèhé ní dǎcótó ñàha saní-í cuendá-dé”, duha ndùu tnúhu ní xáhaⁿ-aⁿ xii té Pilatú.

20 Dico cue tée cùu dútú cúnùu, ndihí cue tée cùu sacuéhé núú ñáyiú isràél ní xáhaⁿ-güedě xii ñáyiú sá ná cǔñáhá-yu xii té Pilatú dǎcǎcu-dé té Barrabás te cahni-dé Jèsús, te ní quidé-yu nàcuáa ní xáhaⁿ-güedě.

21 Te té Pilatú-áⁿ ñí xáhaⁿ tùcu-dé xii-yu:

—¿Ndédacàa núú ùú cue tée-a cuíní-ndó dǎcǎcu-í? —càchí-dé xǎháⁿ-dě xii-yu.

Te ní xáhǎⁿ-yu xii-dé:

—Té Barrabás dǎcǎcu-n —càchí-yu xáhǎⁿ-yu xii-dé.

22 Te té Pilatú ní xícáⁿ tnúhú-dě núú-yu, te xǎháⁿ-dě:

—¿Te ná cuíní-ndó càda-í Jèsús tée nàni Cristú tée càchí sá Yǎ Ndiòxí ní tendaha ñàha xii-dé véxi-dé ñuyíú-a-í? —càchí-dé xǎháⁿ-dě xii-yu.

Te nchaá-yu ní cáháⁿ-yu, te xáhǎⁿ-yu:

—Cata caa-dé núú cùrúxí —càchí-yu xáhǎⁿ-yu xii-dé.

23 Te té Pilatú ní xáhaⁿ tùcu-dé xii-yu:

—¿Te ná cúú cuéchi ní quide-dé núú ducaⁿ cuíní-ndó càda-í-dé-í? —càchí-dé xǎháⁿ-dě xii-yu.

Dico nchaá-yu uuⁿ-gá níhi ní cáháⁿ-yu, te xáhǎⁿ-yu xii-dé:

—¿Cata caa-dé núú cùrúxí! —càchí-yu xáhǎⁿ-yu xii-dé.

24 Te té Pilatú ní cutnùní iní-dé sá vǎ nihí-dé nàcuáa cada-dé, chi uuⁿ-gá ní ngüíta ñáyiú xícuaá-yu, te xǎháⁿ ní xícáⁿ-dé ndute ní ndáhá-dě núú ncháa ñáyiú, te ní xáhaⁿ-dě xii-yu:

—Tée-a cùu-dé ɨ̃n tée ñá túú tnàhí cuéchi-xi, te nchòhó cuíní-ndó sǎ cùú-dé, dico diu-ni mee-ndo cuído yáhu-ndo-dě chi yúhú vǎ cuído yáhu-í-dé —càchí-dé xǎháⁿ-dě xii-yu.

25 Te nchaá-yu ní xáhǎⁿ-yu xii-dé:

—¿Diu nchúhú ndihí cue déhe-ndí cuído yáhu-ndí-dé! —càchí-yu xáhǎⁿ-yu.

26 Te sátá dúcáⁿ te té Pilatú ní dǎcǎcu-dé té Barrabás, te ní táuchíúⁿ-dě ní cani-güedé Jèsús. Te sátá dúcáⁿ ñí quide ñaha-güedě xii-gá, te ní táuchíúⁿ-dě candeca ñaha-güedě xii-gá quíhíⁿ cata caa ñaha-güedě xii-gá núú cùrúxí.

27 Te cue tée cùu sandadú té Pilatú ndécá-güedě Jèsús cuánguihu xiti vehe càhnu cuu cuendá-dé, te cue tée cùu sandadú-áⁿ ñí cana-güedé dava-gá cue sandadú núú dúcáⁿ ndèca-güedé Jèsús cuánguihu-áⁿ.

28 Te xíaⁿ ñí taunuu-güedé dóó-gǎ, te ní dǎcuíhnú ñàha-güedé xii-gá ɨ̃n dóó tícuèhé víhí.

29 Te ní cadúha-güedé ɨ̃n coróná iñu ní chihi-güedé díquí-gǎ, te ní chitnii-güedé ɨ̃n carrutí ndaha cùha-gá, te ní ngüíñí xítí-güedé núú-gǎ cúdíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te xáhǎⁿ-güedě:

—¿Ío càhnu cuu yohó tée yìndaha ñàha xii ñáyiú isràél! —càchí-güedé xáhǎⁿ-güedé xii-gá.

30 Te ní tíú díí ñáhá-güedé xii-gá, te ní queheⁿ-güedé carrutí sá ñí sáñaha-güedé xii-gá te ní ducuⁿ-güedé díquí-gǎ.

31 Te sáta nǐ yáha ní cudíquí ndeé ñáhá-güedě xii-gá, te ní nataunuu ñaha-güedě xii-gá dóo tícuèhé víhí sá nǐ dácúíhnú ñaha-güedé xii-gá, te ní dándǐúnuu ñaha-güedě xii-gá dóo méé-gǎ, te dǎtnúní ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ núú catá càa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí.

Sàta caa-güedé Jèsús núú cùrúxí
(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

32 Te ñuhu-güedé ndihí-gá ichi, te ní naníhí-güedě ñⁿ tée ñúú Cirené nání-dě Xímú, te tée-áⁿ nǐ quide yica-güedě ní xido-dé cùrúxí sá nchídó Jèsús.

33 Te ní sáa-güedé ndihí-gá ñⁿ xichi núú nání Gǒlgotá, te tnúhu-áⁿ quée-xí: Núú nání yìquí díquí ndǐyi, duha quèe-xi tnúhu-áⁿ.

34 Te xíaⁿ sǎñaha-güedě ndudí úa coho-gá ní cùu, te ñá túú ní xihí-gá chi dico-ní ní xito ndée-gá.

35 Te ní sata caa ñaha-güedě xii-gá núú cùrúxí, te sáta dúcáⁿ te cue tée cùu sandadú-áⁿ nǐ xito ndée-güedé ñúu ndédacàa-güedé cuu cuèndá-güedé dóo-gǎ. Te ducaⁿ nǐ cuu chi ní quee ndáa-xi nàcuáa ní cáháⁿ ñⁿ tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiǒxí ndée sanaha yòdo tnuní núú tütú-gá, te duha càchí-xi: “Ní xito ndée-güedé ñúu ndédacàa-güedé cuu cuèndá-güedé dóo-gǎ”, duha ní cachí tée-áⁿ te ducaⁿ nǐ ngódó tnuní núú tütú-gá.

36 Te sáta dúcáⁿ nǐ quide-güedé, te ní ngóo-güedé ndée ñáhá-güedě xii-gá.

37 Te ní taxi ndecu-güedé ñⁿ sá ndée lètrá ndàa díquí-gǎ. Te lètrá-áⁿ càháⁿ-xi ná cuèndá ducaⁿ nǐ quide ñaha-güedě xii-gá, te duha càháⁿ lètrá-áⁿ: “Tée-a cùu-dé tée yìndaha ñaha xii ñáyiú isràél”, duha càchí-xi.

38 Te tnàhá úu cue tée cùu ñadúhú nǐ sata caa-güedé ñⁿ núú cùrúxí tucu, te ñⁿ-dé ní sata caa-güedé xio cùha-gá, te ingá-dé ní sata caa-güedé xio dǎtní-gá.

39 Te nchaa ñáyiú yáha yatni núú tǎcàa-gá-áⁿ, te dàcuicó-yu díquí-yu ndèhe ñahá-yu xii-gá, te xǐcuèhé ñáhǎ-yu.

40 Te xǎhǎⁿ-yu xii-gá:

—Yòhó càchí-n sǎ dǎngoyo-n veñúhu càhnu sá ìo cùnuu, te dandàa-n ingá veñúhu saa, te xití úní-ni nduu sa nadaxǐnu-n, te vitna tanùu núú cùrúxí-áⁿ dácácu-n mèe-n te núu ndisa sá Dèhe Yá Ndiǒxí cúu-n —càchí-yu xǎhǎⁿ-yu xii-gá.

41 Te ñⁿ-ni ducaⁿ cùdíquí ndeé ñáhá cuè tée cùu dútú cùnùu xii-gá, ndihí cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnuní ndí Moisés, ndihí cue tée cùu fariséú, ndihí cue tée cùu sacuéhé núú ñáyiú isràél, te xǐtnàha-güedé:

42 —Tée-a ní ndacu-dé ní dácácu-dé dava ñáyiú, te mee-dé ñá ndácú-dé dácácu nihnu-dé méé-dě. Te núu ndisa sá cúu-dé tée yìndaha ñaha xii ñáyiú isràél, te na cùndehe-o nuu-dé núú cùrúxí-a cuèndá quíndáa iní-ó-dě.

43 Te càchí-dé sá sàndáa iní-dé Yá Ndiǒxí, te mee-gǎ ná dácácu ñaha-gǎ xii-dé te núu cùndahú iní ñáhá-gǎ, chi mee-dé càchí-dé sá Dèhe-gá cúu-dé —càchí-güedé xǐtnàha-güedé.

44 Te ndée tnàhá cue tée cùu ñadúhú tǎcàa xio xio ñⁿ-gá xǐcuèhé ñáhá-güedě xii-gá.

Ní xihí Jèsús

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

45 Te òré ní cuu cuádava nduu te ní cunee ñihí ñuyú, te ducaⁿ-ni càa ní cuu caá úní sacuaa.

46 Te òré sa ta cùyatni cuu caá úní sacuaa-áⁿ, te níhi ní cáháⁿ Jèsús, te càchí-gá:

—Èlí, Èlí, ¿láma sabàctaní? —càchí-gá.

Te tnúhu-áⁿ quée-xí: Ndiǒxí mèe-í, Ndiǒxí mèe-í, ¿ná cuèndá ní dáñá ñaha-n xii-í?, duha quèe-xi tnúhu-áⁿ.

47 Te dava cue tée xǐndecu yatni núú tǎcàa-gá-áⁿ nǐ tecú dóho-güedé nàcuáa ní cáháⁿ-gá, te ní xǐtnàha-güedé:

—Tée-a càna-dé té Èliás —càchí-güedé xǐtnàha-güedé.

48 Te òré-ni-áⁿ nǐ quene cunu ñⁿ cue tée xǐndecu-áⁿ nǐ queheⁿ-dé luha cáchí, te ní chindóyo-dé xití ndudí ía, te ní

chinenu-dé díquí ñⁿ yutnu càni te ní ndocani-dé ní chihi-dé yuhu-gá.

49 Te dava-güedé ní xáhaⁿ-güedě xii téé-áⁿ:

—Cundetú tnaa na cundehe-o nacoto núu quixi té Eliás dàcácu ñaha-dě xii-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii téé-áⁿ.

50 Te Jèsús níhi ní cana saa-gá, te ní xíhí-ni-gá.

51 Te sátá dúcáⁿ te ní ndátá dǒó cúu còrtiná xití veñúhu càhnu sá ïo cùnnu ní quée dava ndáá, te ndàa núu ñnu ní ngúita-xi ní ndátá, te ní tnáa, te dava cava nàhnu ní táhú.

52 Te dava yaú núu yíndǔxi ñáyiu ní xíhí ní sándáá iní ñáhá xii Yá Ndiǒxí ní nacaáⁿ te ní ndotó-yu.

53 Te sátá ñí yáha ní ndoto Jèsús, te cue ñáyiu ní ndoto-áⁿ cuãnguihú-yu xití ñuu Jerusálén, te cue ñáyiu ñuu-áⁿ ïo vâi-yu ní xiní-yu cue ñáyiu ducaⁿ ní ndoto-áⁿ.

54 Te sá dúcáⁿ nãndi ní quide-xi, ndihi sá dúcáⁿ ñí tnáa xíáⁿ ïo ní yuhú téé cùu capitáⁿ ndihi nchaa dava-gá cue téé ndècu ndihi-dé ndèé-güedé yiqui cùñú Jèsús, te ní xítnàha-güedé:

—Sá ndáá ndisa sá díú tée-a cùu-dé Déhe Yá Ndiǒxí ní cùu —cachí-güedé xítnàha-güedé.

55 Te xica xínutní vâi ñáyiu ñíhí ndéhě-yu nchaa nàcuáa ní quide ñaha-güedě xii Jèsús, te ñáyiu-áⁿ cúu-yu ñáyiu ní chindèé-yu Jèsús, te ndéé distritú Galileá ní chinchícúⁿ ñáhá-yu xii-gá.

56 Te tnuú ñáyiu-áⁿ tnàhá tá Màriá Magdaléná, ndihi tá Màriá nãná tē Jàcobó ndihi té Chèé, ndihi nãná cue déhe té Zebèdeú.

Chìndúxi-güedé Jèsús

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

57 Te ndècu ñⁿ téé cuica nàni-dé Chèé te cùu-dé téé ñuu Arimateá, te tnàhá-dé ní tnàhá tnúhu-dé ndihi Jèsús. Te òré sa ní cuaa,

58 te ní sáhaⁿ-dé núu tē Pilatú, te xáhaⁿ-dē ñuu vá cùndèe iní-dé dañá-dé chindúxi-dé yiqui cùñú Jèsús. Te té Pilatú-áⁿ ñí sáha-dé tnúhu, te ní

taúchíúⁿ-dē sá cuãha cuendá-güedé té Chèé-áⁿ yiqui cùñú-gá.

59 Te té Chèé-áⁿ ñí queheⁿ cuendá-dé yiqui cùñú-gá, te ní chidúcúⁿnuu-dé ñⁿ dǒó cuixíⁿ dǒó cándòo.

60 Te sa nchii ñⁿ yaú sáá ñí caáⁿ té Chèé-áⁿ ñⁿ yiqui naha càva te xíáⁿ cúu cuendá-dé, te yaú-áⁿ ñí chihi-dé yiqui cùñú Jèsús, te dàtnùní ní sadí-dé ñⁿ yúu cáhnú yúu quèhèⁿ yuhu yaú-áⁿ, te ní xica-dé cuánuhú-dé.

61 Te tnàhá tá Màriá Magdaléná, ndihi ñngá xíchí nání Màriá ní quexió-yu ní ngóo-yu yatni núu nchii yaú-áⁿ.

Cue téé ndèé yaú núu yíhí yiqui cùñú Jèsús

62 Te sátá ñí yáha ní quide túha ñáyiu nchaa sá nándíhi-yu nduu tnèé nduu ndètatú-yu-áⁿ, te ñu-ni nduu ndètatú-yu-áⁿ ñí sáhaⁿ cue dútú cùnùu, ndihi cue téé cùu fariséu ní cáháⁿ ndihi-güedé té Pilatú.

63 Te xáhaⁿ-güedě xii-dé:

—Yòhó téé cùnnu, véxi-ndí càchí tnúhu-ndí sá ñí ndacu iní-ndí sá tée ndehnde ñí xíhí-áⁿ càchí-dé òré ndécú-gá-dé sá ndùu úní sá cùu-dé, te ndoto-dé.

64 Te tendaha-n cuè téé na quíhíⁿ-güedé cundeé-güedé yuhu yaú núu ñí chihi-güedé yiqui cùñú-dé, chi na cuáháⁿ quíhíⁿ cue téé ní xica cuu ndihi-dé duhu-güedě yiqui cùñú-dé, te cùñaha-güedě xii ñáyiu sá ñí ndoto-dé. Chí núu ducaⁿ na càda-güedé te ïo-gá dandàhú-güedé cue ñáyiu dàcúúxí dàtná ní quide mee tée ní xíhí-áⁿ —cachí-güedé xáhaⁿ-güedě.

65 Te té Pilatú ní xáhaⁿ-dē xii-güedé:

—Náu cue sandàdú-a candeca-ndo-güedě quíhíⁿ, te cadí váha-ndo ndihi-güedé yuhu yaú-áⁿ nàcuáa tàú-xi cunduu, te na cundeé-güedé nàcuáa sàni iní-ndó cunduu —cachí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé.

66 Te cue téé-áⁿ ñí xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní tee-güedé ñⁿ sèñá yúu ndèdí yèhe yaú-áⁿ, te ní dándòo-güedé cue sandàdú-áⁿ

ndèé-güedé yaú-án, te ducaⁿ nĩ quide-güedé cuendá sá vǎ yõo quihíⁿ nacaáⁿ yaú-án.

28

Ní ndoto Jèsús

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Te sátá nĩ yáha nduu ndètatú ñáyiú, te ndumìngú nehé víhí-ní nĩ xica tá Màriá Magdalèná ndihí ingá xíchí nání Màriá cuángotó-yu yaú núú nĩ chihí-güedé yiqui cuñú Jèsús.

² Te uuⁿni níhi víhi ní tnáa, te òré ducaⁿ nĩ quide-xi chí ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiõxí ní quexìo-xi núú dúcáⁿ nchìi yaú núú nĩ chihí-güedé yiqui cuñú Jèsús, te ní xócání espíritú-án yũú ndedí yèhe yaú-án te ní ngóo-xi núú yũú-ǎⁿ.

³ Te dátá dátsaⁿ-xi òré sàá nduté dùcaⁿ datásaⁿ-xi núú espíritú-án, te dóo níhnú-xí cuixíⁿ quiyí.

⁴ Te òré ducaⁿ nĩ quide-xi te cue sandàdú ndèé yaú-án nĩ quidi ñaha-xi xii-güedé sá nĩ yùhú-güedé, te ní nduá-güedé, te ní xíta sá xìnì tnùnì-güedé.

⁵ Te espíritú-án nĩ xáhaⁿ-xi xii cue ñáyiú dìhí cuángoto yaú-án:

—Nchòhó ñáyiú dìhí véxi coto yaú-a, vǎ yùhú-ndó chí yùhú cútnùnì iní-í sá nchòhó véxi-ndo nànducu-ndo yiqui cuñú Jèsús Yaá ní xihí núú cùrúxí.

⁶ Dico Yaá-án chí ñá túú-gǎ ndécú yiqui cuñú-gǎ iha, chí sa ní ndoto-gǎ, te ñu ducaⁿ nĩ cachí-gǎ sá ndótó-gǎ cútnàhá vátá cùú-gǎ, te chí táquixi cundehe-ndo núú nĩ sacáⁿ-güedé yiqui cuñú-gǎ ní cùu te quiní-ndó ñá túú-gǎ.

⁷ Te vitna ío ndihí chí cuaháⁿ núú xĩndecu cue téé ní xica cuu ndihí-gǎ, te duha cúñaha-ndo xii-güedé: “Ní ndoto Jèsús Yaá ní xihí ní cùu, te codonuu-gǎ núú-ndó quihíⁿ distritú Galileá te yacáⁿ quiní-ndó-gǎ”, duha cúñaha-ndo xii-güedé. Duha ndùu tnúhu ní cachí tnúhu-í xii-ndo —càchí espíritú-án xáhaⁿ-xi xii cue ñáyiú dìhí-án.

⁸ Te cue ñáyiú dìhí-án nĩ natnii-yu ichi, te súuní ndihí cuánuhú-yu núú xĩndecu cue téé ní xica cuu ndihí Jèsús cuendá nacani tnúhu-yu núú-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ espíritú-án xii-yu, te cuèi ní yùhú-yu dico súuní cùdìí iní-yu.

⁹ Te ichi ñùhú-yu cuánuhú-yu, te na iní-yu ní quexìo Jèsús núú-yu ní dándácõo váha ñaha-gǎ xii-yu. Te ñáyiú-án nĩ ngüíñí xiti-yu núú-gǎ, te ní numi ñàhá-yu xii-gǎ, te ní chiñuhu ñàhá-yu.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ-gǎ xii-yu:

—Vǎ yùhú-ndó, chí cuaháⁿ cúñaha-ndo xii cue téé ní xica cuu ndihí-í sá ná quihíⁿ-güedé distritú Galileá, te yacáⁿ quiní ñàhá-güedé xii-í —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

Nàcuáa ndùu tnúhu ní nacani cue sandàdú

¹¹ Te nini ñùhu cue ñáyiú dìhí-án ichi cuánuhú-yu, te dava cue sandàdú cue téé ndèé yaú-án ní cùu ní xica-güedé cuánuhú-güedé ñuú cuendá nacani tnúhu-güedé núú cuè téé cùu dútú cùnùu nàcuáa ní cuu.

¹² Te cue téé cùu dútú cùnùu-án nĩ quide-güedé jùndá ndihí cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiú israhél, te ní ndatnúhu-güedé nàcuáa cada-güedé, te ní quide ndáá-güedé ndihí cue sandàdú-án sǎ cuñaha-güedé vǎi díhúⁿ cuendá dacuàndehnde-güedé.

¹³ Te ní xáhaⁿ-güedé xii cue sandàdú-án:

—Cuñí-ndí sá vǎ càháⁿ ndáá-ndó núú ñáyiú nàcuáa ní cuu, chí cúñaha-ndo xii-yu sá òré xidí-ndó nĩ quixi cue téé ní xica cuu ndihí-dé ní dúhú-güedé yiqui cuñú-dé nehé-güedé cuaháⁿ, duha cúñaha-ndo xii-yu.

¹⁴ Te núu na nihí té Pilatú téé cùu gobiernú tnúhu nàcuáa cúñaha-ndo xii ñáyiú, te nchúhú cada ndáá-ndí ndihí-dé cuendá sá ñá túú ñá cada ñaha-dé xii-ndo —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii cue sandàdú-án.

¹⁵ Te cue sandàdú-án nĩ queheⁿ cuendá-güedé díhúⁿ, te ní xica-güedé cuaháⁿ-güedé te ní càháⁿ-güedé

nàcuáa ní xáhaⁿ cuè téé-áⁿ cǎháⁿ-güedé.
Te nchaa ñáyiú isràél ní níhǐ-yu tnúhu
ní cǎháⁿ-güedé-áⁿ, te diu-ni tnúhu-áⁿ
cǎháⁿ-yu ndéé vitna.

*Jèsús xǎhaⁿ-gǎ xii cue téé ní xica cuu
ndihǐ-gǎ nàcuáa ndiú chiuⁿ cada-güedé
(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn.
20:19-23)*

¹⁶ Te ndi úxí ñⁿ cue téé ní
xica cuu ndihǐ Jèsús ní xica-güedé
cuáháⁿ-güedé ñⁿ yucu càa distritú
Galileá núú ñǐ xáhaⁿ-gǎ naníhǐ
tnáhá-güedé ndihǐ-gǎ.

¹⁷ Te òré ní xiní-güedé Jèsús te
ní chiñuhu ñaha-güedé xii-gǎ, dico
dava-güedé sàni ñⁿ sani úú iní-güedé
nũu diu-gǎ àdi ñá díú-gǎ.

¹⁸ Te Jèsús ní sǎndehe yatni-gǎ ndéé
núú-güedé, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Yúhú ndécú ndihǐ-í tnúhu ndee ìní
tǎxí tnùnǐ-í cuèi andiú te cuèi ñuyíú-a.

¹⁹ Te vitna tàuchiuⁿ-í sǎ quihǐⁿ-ndó
nèhǐ ñuyíú cǎháⁿ-ndó tnũhu-í núú
ñáyiú cuèndá tuha ñàhá-yu xii-í, te
dacuàndute-ndó-yu. Te òré ducaⁿ
càda-ndo, te cacunehe-ndo tǎtá-ó
Dútú Ndiöxí ndihǐ yúhú Yaá cúú
Déhe-gǎ ndihǐ Espiritú-gǎ.

²⁰ Te cúñaha-ndo xii-yu sǎ ná
càdá-yu nchaa nàcuáa sa ní dánèhé
ñàhá-í xii-ndo càda-ndo. Te na cǎchǐ
tnúhu-í sǎ cùndècu ndihǐ ñaha-ni-í
xii-ndo ñuyíú-a ndéé ná sǎá nduu
nàa-xi —cachǐ-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.
Te ducaⁿ na cùnduu.

TNÚHU NÍ CHÍDÓ TNUNÍ TÈ MÀCÚ

Té Juàá téè dàcuandute ñaha xii ñáyi
càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiõxí xití yucu
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn.
1:19-28)

¹ Duha ní quesaha tnúhu sá càháⁿ
nàcuáa naníhí tãhú-ó tnúhu Xítohó Je-
sucristú Déhe Yá Ndiõxí.

² Te ndii Chàíá téè ní xóo càháⁿ
tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha ní chídó
tnuní ndii nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiõxí
xii Déhe-gá, te duha ní xáhaⁿ-gã:
Tendaha-í ñⁿ téè codonúu-dé núú-n,
te dàtúha-dé ñáyi cuèndá tñiⁿ-yu
tnúhu-n.

³ Te téè-áⁿ quihi-dé xití yucu te níhi
càháⁿ-dé cúñaha-dě xii ñáyi:
“Chí dáñá nchàa ichi cuehé ichi duha
ndècu-ndo, te tñiⁿ-ndo ichi
váha, te ducaⁿ càda-ndo cuendá
cundecu túha-ndo, chi véxi
Yaá ío cùnuu”, duha cúñaha-dě
xií-yu.

Duha nduu tnúhu ní chídó tnuní ndii
Chàíá nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiõxí xii
Déhe-gá.

⁴ Te téè dii cuèndá-xi ní ngódó tnuní-áⁿ
nání-dě Juàá, te téè-áⁿ ní xíhi-dé xití
yucu ní càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiõxí, te
ní xóo dacuandute-dé ñáyi, te duha ní
xáhaⁿ-dě xií-yu:

—Chí dándixi túu iní sá ñà túú quide
váha-ndo ndècu-ndo, te dañà-ndo
nchàa ichi cuehé ichi duha te cuan-
dute-ndo, te ducaⁿ te Yá Ndiõxí cada
càhnu iní-gá nchaa yíca cuèchi-ndo —
duha ní xáhaⁿ-dě xií-yu.

⁵ Te nchaa ñáyi distritú Jùdeá,
ndihi ñáyi ñuu Jerusálén ní sáháⁿ-yu
ndéé yúte Jòrdán núú ndécú tē Juàá
ní xíndedóho-yu nchaa tnúhu ní
càháⁿ-dé. Te cue ñáyi ní náhmá
nchaa yíca cuèchi-xi te ní dácúandute
ñaha-dé xií-yu.

⁶ Te té Juàá-áⁿ ñí xíhnu-dé dóo idi
cáméyu, te ñⁿ ñⁿ ní cuu pãñú xití-dé,
te ní xóo caxi-dé tíca làngóstá ndihi
ndudí ñúñú cuéchi.

⁷ Te ní xáhaⁿ tùcu-dé xii ñáyi:

—Nchícúⁿ ñⁿ téè véxi, te téè-áⁿ ño-gá
cúnúu-dé dàcúxí yúhú, chi yúhú
cúu-í ñⁿ téè duuⁿ duuⁿ ñà túú tàú-í
ngúnundeyi-í nandaxi cuèdicó ñⁿ ni-
hnu chàú-dé dico quide-í chiúⁿ-dé.

⁸ Te yúhú dácúandute ñaha-í xii-ndo,
dico mee-dě taxi-dé Espiritú Yá
Ndiõxí cundecu ndihi-ndo —càchí-dé
xáhaⁿ-dě xií-yu.

Sàndute Jesús

(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Te dàvá-áⁿ ñí quee Jèsús ñuu
Nazàrét ñⁿ ñuu yíndèhu distritú
Galileá cuáháⁿ-gá yúte Jòrdán. Te
yàcáⁿ ní dácúandute ñaha té Juàá
xii-gá.

¹⁰ Te òré ní nene-gá xití ndute,
te ní xiní-gá nchí andi, te ní
quee Espiritú Yá Ndiõxí véxi cuuⁿ-xi
ngúndecu ndihi ñaha-xi xii-gá, te
dàtná cáá ñⁿ lómá cáá Espiritú-áⁿ véxi
cuuⁿ-xi.

¹¹ Te òré-áⁿ ñí tecú ní càháⁿ Yá
Ndiõxí ndéé andi, te xáhaⁿ-gã xii
Jèsús:

—Yòhó cúu-n Déhe-í téè ío cùu iní-í
te ío cùdí iní ñáhà-í xii-n —càchí-gá
xáhaⁿ-gã.

*Sácuñhá quidé yíca-xi cada Jesús sá
ñà túú tàú-gá cada-gá dico ñà túú ní
quide-gá*

(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Te Espiritú Yá Ndiõxí ndécá-xí
Jèsús cuáháⁿ ñⁿ xití yucu.

¹³ Te xití yucu-áⁿ ío víhí quiti dééⁿ,
te xíáⁿ ndécú Jèsús ní ngúita sácuñhá
quidé yíca-xi cada-gá ñⁿ sá ñà túú
tàú-gá cada-gá dico ñà túú ní sàndáá
iní-gá. Te cue espíritú xínú cuèchi
núú Yá Ndiõxí ní xinú cuechi-xi
núú-gã. Te ní xíndecu-gá údico nduu
xití yucu-áⁿ.

*Distritú Galileá ní chisaha Jèsús
chiúⁿ ní táhú Tãtã-gã Dútú Ndiõxí
cada-gá*

(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ Te sátá ñí ngava té Juàá ve-
caá, te Jèsús cuáháⁿ-gá distritú Galileá
dànehé-gá ñáyi tnúhu váha, tnúhu sá

càháⁿ nàcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-yu.

15 Te xáhaⁿ-gã xii-yu:

—Vitna sa ní cuyatni nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndióxi xii-ndo, te chí dáña nchaa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te quindáá iní-ndó tnúhu váha, tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhi tãhú-ndó —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-yu.

Jèsús càháⁿ-gã cúmi tnàhá cue té tñi chácá

(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

16 Te Jèsús ñúhú-gã ichi cuáháⁿ-gã tá yáha-gã yuhu làgúná Galileá, te ní xiní-gã té Xímú ndíhi ñaní-dé té Ndríxi xídáquëe-güedé ñunu-güedé xití ndute tñi-güedé chácá, chi quití tnàhí-áⁿ cúu chiuⁿ-güedé tñi-güedé-di.

17 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí dáña chiuⁿ quide-ndo-áⁿ, te quixi-ndo chitnahá ñáhá-ndó xii-í te taxi-í ingá núu chiuⁿ cada-ndo chi quíhíⁿ-ndó cãháⁿ-ndó ñáyiu cuendá dacuàhá-yu tnúhu-í —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

18 Te òré-ni-áⁿ ñí dáña cuè téé-áⁿ ñunu-güedé te ní tuha ñaha-güedé xii-gã.

19 Te cuáháⁿ-gã luha-gã, te ní xiní-gã té Jàcobó ndíhi ñaní-dé té Juáá ñúhú-güedé xití bàrcú-güedé nátícu-güedé ñunu-güedé, te ndi ndúú-güedé cúu-güedé déhe té Zebèdeú.

20 Te ní cana ñaha-gã xii-güedé, te ní dándõ-güedé tãtá-güedé ndíhi cue téé xinu cuechi núu-güedé xití bàrcú, te ní tuha ñaha-güedé xii-gã.

Hiⁿ téé yíhi ñaha espíritú cündíhi yucu ñávãha

(Lc. 4:31-37)

21 Te ní quexio Jesús ndíhi cue téé-áⁿ hiⁿ ñúu nání Càpernaúm, te yacáⁿ ndécú-gã ní tnahá nduu ndétatú ñáyiu, te cuánguihu-gã veñúhu ñáyiu isràél dānehé ñáhá-gã xii-yu.

22 Te xicuñúhu vñí-yu nchaa tnúhu càháⁿ-gã, chi quide-gã sá cúu-gã hiⁿ Yaá táxi tnúni víhí, te ñá túú dàcuaha ñaha-gã xii-yu dàtná dácuàha ñaha cue

tée dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnúni ndí Moisés.

23 Te xití veñúhu-áⁿ ndécú tnàhá hiⁿ téé yíhi ñaha hiⁿ espíritú cündíhi yucu ñávãha, te espíritú-áⁿ ñí quide-xi níhi ní càháⁿ téé-áⁿ, te xáhaⁿ-dē xii Jèsús:

24 —¿Te ná cuini yòhó Jèsús téé ñúu Nazàrét cada ñaha-n xii-ndí núu véxi-n núu ndécú-ndí-i? ¿Áⁿ véxi-n dànaa ñaha-n xii-ndí? Chi yúhú xini ñáhá-í xii-n sã cúu-n hiⁿ téé ñá túú tnàhí cuéchi-xi, chi núu Yá Ndióxi ní quee-n véxi-n ñuyú-a —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-gã.

25 Dico Jèsús ní tenáá-gã espíritú cündíhi yucu ñávãha-áⁿ, te xáhaⁿ-gã:

—¿Cadí yuhu-n, te taquëe yiqui cuñú téé-áⁿ! —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii espíritú-áⁿ.

26 Te espíritú cündíhi yucu ñávãha-áⁿ ñí dácuyíhí ñáhá-xi xii téé-áⁿ, te ní dácáná sàa ñaha-xi, te ní quee-xi yiqui cuñú-dé cuáháⁿ-xi.

27 Te nchaa ñáyiu xīndecu-áⁿ ño ní cuñúhu-yu, te ní xitnahá-yu:

—¿Te nása nduu-tu sá quidé tēe-a? ¿Ndudú sáá càháⁿ-tu-dé sánuu? Te quide-dé dàtná quidé hiⁿ téé cūnuu vihi, chi càháⁿ-ni-dé te sàndáá iní ñáhá nchaa espíritú cündíhi yucu ñávãha —càchí-yu xitnahá-yu.

28 Te ío ndíhi ní níhi nchaa ñáyiu dava-gã ñúu yíndèhu distritú Galileá tnúhu nchaa nàcuáa càháⁿ Jèsús ndíhi nchaa sá quidé-gã.

Jèsús quidé tãtna-gã nãná ñadíhi té Xímú

(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

29 Te òré ní ndee Jèsús veñúhu cue ñáyiu isràél, te cuáháⁿ-gã ndíhi té Jàcobó ndíhi té Juáá vehe té Xímú ndíhi té Ndríxi.

30 Te nãná ñadíhi té Xímú cùhú-aⁿ ñúhu vihi-aⁿ cahni, te ndíhi-ni ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús sá cùhú-aⁿ.

31 Te ní sáháⁿ-gã núu cáá ñaha cùhú-áⁿ te ní tñi-gã ndaha-aⁿ ní ndo-cani ñaha-gã xii-aⁿ. Te òré-ni-áⁿ ñí nchíco-aⁿ cahni, te ní ngúíta-aⁿ xinu cuechi-aⁿ núu-güedé ndíhi-gã.

Jèsús quidé tātna-gá vại ñáyiú cùhú
(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

³² Te òré sa cuení-xi cundiquiⁿ te ní quexìo ñáyiú núú ndécú Jèsús, te nchaa ñáyiú cùhú ní dátacá-yu ndecá-yu ní sáá núú-gă, te tnahá cue ñáyiú yìhi ñaha espíritú cundìhi yucu ñávãha ndecá-yu ní sáá núú-gă.

³³ Te nchaa ñáyiú ñuú-áⁿ ñi chítú níhnũ-yu yuyèhe vehe núú ñi quexìo Jèsús.

³⁴ Te Jèsús ní quide tātna-gá nchaa ñáyiú cùhú cuéi ndi dííⁿ ndi dííⁿ núú cuéhé tnahá-yu ñi ñiⁿ-yu, te ní queñuhu-gá nchaa espíritú cundìhi yucu ñávãha yìhi ñaha xii ñáyiú, te ñá túú ní dàña-gá cáháⁿ cue espíritú cundìhi yucu ñávãha-áⁿ ñi ñiⁿ tnúhu, te ducaⁿ ñi quide-gá chi cue espíritú-áⁿ sa xini-xi yoo cùu-gá.

Jèsús càháⁿ-gá tnúhu Yá Ndiõxí distritú Galileá
(Lc. 4:42-44)

³⁵ Te òré vátá tũndaá váha-gá ní ndacóo Jèsús cuáháⁿ-gá ñi xio yuhu ñuú núú ña túú ñáyiú ndecu cuendá yacáⁿ cáháⁿ ndihi-gá Yá Ndiõxí.

³⁶ Te té Xímú ndihi cue té cundìhi-dé nándücu ñaha-güedé xii-gá.

³⁷ Te òré ní naníhí ñáhá-güedé xii-gá, te ní xáhaⁿ-güedé:

—Nchaa ñáyiú nanducu ñahá-yu xii-n —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁸ Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí ná quíhíⁿ-ó nchaa ñuú xĩndáa yatni-a, chí danèhé-í ñáyiú tnúhu Yá Ndiõxí chi ñi chiu-áⁿ vèxi-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁹ Te Jèsús tá xica ndodo-gá cuáháⁿ nchaa ñuú yĩndèhu distritú Galileá dánèhé-gá ñáyiú, te ndi tnahá ñi ñiⁿ ñuú sàá-gá te ducaⁿ cuãnguìhu-gá veñúhu-yu dànehé ñáhá-gá xií-yu tnúhu Yá Ndiõxí, te cue ñáyiú yìhi ñaha espíritú cundìhi yucu ñávãha ta queñuhu-gá nchaa espíritú-áⁿ yiqui cùñú-yu cuáháⁿ.

Jèsús quidé tātna-gá ñi té tnahá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó
(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

⁴⁰ Te ní quexìo ñi té tnahá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó núú Jèsús, te ní ngüíñi xítí-dé núú-gă cáháⁿ ndàhú-dé, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Vèxi-í cáháⁿ ndàhú-í núú-n núú vá cundèe ini-n càda tātna ñaha-n xii-í chí cùtnuní ini-í sã ndácú-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁴¹ Te Jèsús ní cundàhú ini ñáhá-gă xii-dé te ní dácàá-gá ndaha-gá ní tendaha ñaha-gá xii-dé, te xáhaⁿ-gă:

—Cuu cada tātna ñaha-í xii-n, te vitna ndúha-n —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

⁴² Te òré-ni-áⁿ ñi xócuíñi cuéhé tnahá-dé.

⁴³⁻⁴⁴ Te Jèsús ní cáháⁿ víhí-gă dóho-dé, te xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Vitna cuanùhú-na, dico vá yõ ñi cùñaha-n sã ní quide tātna ñaha-í xii-n, te núú dütú-ñi cuáháⁿ cuendá sã ná quini ñáhá-dé xii-n sã ní ndúha-n te cuáha-n-dé sã ndúú tãhú Yá Ndiõxí dàtná ní cachí ndi Moisés cuendá ná quini ñáyiú sã ndàá ní ndúha-n —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

⁴⁵ Te té ní cuhú-áⁿ ñi xica-dé cuáháⁿ-dé, te ní ngüíta-dé xáhaⁿ-dè xii nchaa ñáyiú ta naníhí-dé nacuáa ní quide Jèsús ní quide tātna ñaha-gă xii-dé. Te sã dúcáⁿ ñi xité nuu té-áⁿ cuendú nacuáa ní quide ñaha Jèsús xii-dé ní quide tātna ñaha-gă ní ndúha-dé, te xiáⁿ núu dayuhu ñi xóo quíhu-gá dava ñuú núú ño vại ñáyiú ndèhe ñaha xii-gá, te ní xóo cundecu-gá xítí yucu núú ña túú ñáyiú ndecu. Te nchaa ñuú ní quee ñáyiú ní sáháⁿ-yu núú ndécú-gă ní cáháⁿ ndihi ñáhá-yu xii-gá.

2

Jèsús quidé tātna-gá ñi té cùhú ña cùu-gă candá nihnu

(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

¹ Te sátá ñi cuu ñi úú nduu sã ñi quee Jèsús ñuú Capèrnaúm te ní nasáa tucu-gá, te cue ñáyiú ní níhí-yu tnúhu sã ñi ndexìo-gá núú quidé vèhe-gá.

² Te ndihi-ni ní tacá cuéhé víhí-yu, te ní chítú víhí-yu ndéé yuyèhe te ña ní tnahá-gá-yu. Te ní ngüíta-gá

ní dánèhé ñáhá-gă xii-yu tnúhu Yá Ndiöxí.

³ Te òré-án nǐ quexìo cúmí tnàhá cue téé núú ndécú-gă nchídó-güedě ìⁿ téé cùhú ñá cúú-gă candá nihnu-dé.

⁴ Dico ñá túú ní ndàcu-güedé sáá-güedé ndéé núú-gă chi ío cuéhé ñáyiú ndècu. Te xíáⁿ nǔú ní sáá-güedé díquí véhé nǔú yíhí-gă-án nǐ caáⁿ-güedé, te ichi ndàa díquí véhé-ǎⁿ nǐ dáquëe-güedé téé cùhú-án, te ñùhu-dé ìⁿ xító ní dáquëe ñaha-güedé ndéé núú-gă.

⁵ Te Jèsús sa ní cutnùní iní-gá sá sàndáá iní ñáhá-güedě xii-gá nǔú ní xáhaⁿ-gă xii téé cùhú-án:

—Yòhó téé cùhú, sa ní quide càhnu iní-í nchaá cuéchi-n —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-dé.

⁶ Te xíáⁿ xǐnucóo ìⁿ ùú cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaá tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, te sá dúcáⁿ nǐ cáháⁿ Jèsús núú cue téé-án nǐ sani iní-güedé:

⁷ “Téé-a càháⁿ cuéhé-dé cuendá Yá Ndiöxí duha càháⁿ-dé, chi vá yòo ìⁿ ndàcu cada cahnu iní nchaá yíca cuéchi ñáyiú chi ìⁿ dǐí-ni Yá Ndiöxí quidé càhnu iní-gá”, duha ní sani iní-güedé.

⁸ Dico òré-ni-án nǐ cutnùní iní Jèsús nàcuáa sàni iní-güedé, núú ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—¿Te ná cuendá ducaⁿ sàni iní-ndó-í?

⁹ Te sá dúhá nǐ xáhaⁿ-í xii téé cùhú-a sá ní quide càhnu iní-í nchaá yíca cuéchi-dé, te xíáⁿ nchòhó ñá túú cùtnuní iní-ndó nǔú ndáá càháⁿ-í àdì ñá ndáá. Dico núú cúú-í-dé sá ndácóo-dé, te ndocani-dé xító ñùhu-dé véxi, te caca-dé, te cutnùní ndáá iní-ndó nǔú ndáá càháⁿ-í àdì ñá ndáá chi cundehe nǔú-ndó nàcuáa cada-í.

¹⁰ Te vitna na càda-í nàcuáa cutnùní iní-ndó nchàa-ndo sá yùhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo ndecu ndihí-í tnúhu ndee iní sá cáda càhnu iní-í nchaá cuéchi ñáyiú ñuyíú-a —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te sátá dúcáⁿ te ní xáhaⁿ-gă xii téé cùhú-án:

¹¹ —Ndacóo te ndocani-n xító ñùhu-n véxi-án, te núhú-n vehe-n —cachí-gă xáhaⁿ-gă xii-dé.

¹² Te òré-ni-án nǐ ndacóo-dé, te ní ndocani-dé xító ñùhu-dé ní quexìo-án, te ndèhe nchaá ñáyiú xǐndecu-án nǐ ndee-dé tnuú-yu cuáháⁿ-dé. Te sá dúcáⁿ nǐ quide Jèsús ní quide tátna-gă téé-án, xíáⁿ ío ní cuñúhu nchaá ñáyiú, te ní xítñahá-yu:

—Càhnu vihi cuu Yá Ndiöxí, chi ñá ìⁿ ndùu quini-ó dùha cuu datná ní cuu vitna —càchí-yu xítñahá-yu.

*Jèsús càháⁿ-gă ìⁿ téé nàni Leví
(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)*

¹³ Te Jèsús cuáháⁿ tucu-gă yuhu làgúná, te ío cuéhé ñáyiú ní sátñahá ñáhá xii-gă, te ní dánèhé ñáhá-gă xii-yu tnúhu Yá Ndiöxí.

¹⁴ Te òré ní yáha ní dánèhé ñáhá-gă xii-yu, te ní naqueheⁿ-gă ichi, te ní yáha yatni-gă ìⁿ xichi núú núcóo ìⁿ téé nàni Leví déhe ìⁿ téé nàni Alfeú quidé còbrá-dé ñáyiú cuendá impuèstú chi còbrádór cúú-dé. Te òré ní xini ñáhá-gă xii-dé, te ní xáhaⁿ-gă:

—Néhe chitnahá ñáhá-n xii-í —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-dé.

Te té Lèví-án nǐ ndacuñí-dé, te ní tuha ñaha-dé xii-gă.

¹⁵ Te té Lèví-án cuáháⁿ-dé ndihí Jèsús vehe-dé. Te yíhí Jèsús mèsá xéxi-gă ndihí cue téé xica cuu ndihí-gă, te tnàhá vài cue téé cuihna iní-xi quide còbrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú, ndihí dava-gă cue téé ndècu ichi cuéhé ichi duha núcóo ndihí ñaha-güedě xii-gă xéxi ndihí ñaha-güedé, te ducaⁿ chi ío vài ñáyiú nchícúⁿ ñáhá xii-gă.

¹⁶ Te sá nǐ xini cue téé dàcuáha ñaha xii-yu nchaá tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, ndihí cue téé cùu fariséú xéxi Jèsús ndihí nchaá cue téé-án nǔú ní xícaⁿ tnúhú-güedě núú cuè téé xica cuu ndihí-gă, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Ná cuendá ducaⁿ quide téé cùu mestrú-ndó xèxi-dé ndihí cue téé cuihna iní-xi quide còbrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú, ndihí nchaá dava-gă cue téé ndècu ichi cuéhé ichi duha-í? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

17 Te Jèsús ní tecú dóho-gá nàcuáa ndùu tnúhu ní xáhaⁿ-güedé xii cue tée xica cuu ndihi-gá, núu ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchaa ñáyiú ñá túú cùhú chi ñá túú xini ñuhú-yu ñátátná, dico nchaa ñáyiú cùhú chi xini ñuhú-yu ñátátná. Te yúhú véxi-í càháⁿ-í ñáyiú cùtnuní iní-xi sá ndécú cuèchi-xi te ñá túú véxi-í càháⁿ-í ñáyiú càchí sá ñà túú ndècu cuèchi-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Cuèndá cue ñáyiú ñá túú tnàhí ná xéxi áma càháⁿ ndihí-yu Yá Ndiöxí
(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

18 Te cue tée xica cuu ndihi té Juàá, ndihi cue tée xica cuu ndihi cue tée cùu fariséú ñá túú tnàhí ná xéxi-güedé áma càháⁿ ndihi-güedé Yá Ndiöxí. Te ìⁿ nduu ducaⁿ xiquide-güedé, te ní sáháⁿ ñáyiú ní xicáⁿ tnúhũ-yu núu Jèsús, te xähãⁿ-yu xii-gá:

—Cuèni-ndí cachí tnúhu-n ñá cuèndá cue tée xica cuu ndihi té Juàá, ndihi cue tée xica cuu ndihi cue tée cùu fariséú ñá túú tnàhí ná xéxi-güedé áma càháⁿ ndihi-güedé Yá Ndiöxí, te cue tée xica cuu ndihi-n ñá túú dùcaⁿ quide-güedé —càchí-yu xähãⁿ-yu xii-gá.

19 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xií-yu:

—Nchòhó xini-ndó sã vã cúú cũñaha-o xii ñáyiú ñùhu víco tnándaha sá vã cúú càxí-yu nini ndècu ndihi ñaha tée tnándaha xii-yu.

20 Dico sáá nduu te vá cùndècu ndihi ñaha-gá tée tnándaha-áⁿ xií-yu, te dàvá-áⁿ te cahni iní-yu vá cáxí-yu cuèndá sá ndihú iní-yu.

21 Te vá yõ ìⁿ dándée luha dóó sáá ìⁿ dóó sa ní cuu tühú víhí, chi dóó sáá-áⁿ nàndiyi-xi te uuⁿ-gá ndata-xi dóó sà ní cuu tühú-áⁿ.

22 Te ni vã yõ ìⁿ chihí ndidí sáá xití ìⁿ lamba sa ní cuu tühú víhí, chi núu yoo ducaⁿ na càda te ndava lamba sa ní cuu tühú-áⁿ, chi ío níhi yócó ndidí-áⁿ, te cuíta-ni ndidí-áⁿ te cuíta-ni lamba-áⁿ te núu ducaⁿ na càdá-yu. Núu xíáⁿ xini ñùhu-xi quée ndidí sáá-áⁿ xití ìⁿ lamba saa —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

Cue tée xica cuu ndihi Jèsús sàhnú-güedé yoco triú nduu ndètatú ñáyiú

(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

23 Te ìⁿ nduu cùu-xi nduu ndètatú ñáyiú ñùhu Jèsús ichi ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá, te ta yãha-gá ndihi-güedé ìⁿ xichi núú cáá triú, te ní ngüita-güedé sàhnú-güedé yoco triú-áⁿ.

24 Te cue tée cùu fariséú ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Ná cuèndá ducaⁿ quide cue tée xica cuu ndihi-n sàhnú-güedé yoco triú vitna cùu-xi nduu ndètatú-í? Te ñá túú tàú-güedé ducaⁿ càda-güedé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

25 Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Te náa vátá dácuàha tnahi-gá-ndó núu tütú Yá Ndiöxí núú càháⁿ-xi nàcuáa ní quide ndí Dàvíí cùtnàhá ní xihí ndí docó ndihi cue tée ní xica cuu ndihi ndí-áⁿ?

26 Te dàvá-áⁿ ñí xíndecu ìⁿ tée ní xínani Abiátár ní cuu-dé dütú cúnùu, te ndí Dàvíí ní quihu ndí xití vehe Yá Ndiöxí ní queheⁿ ndí pàá ní cuu íí ndécú-áⁿ ñí dácãhñu ndí cue tée ní xica cuu ndihi ndí ní xexi ndí ndihi-güedé, te mee-ni cuè dütú tàú-güedé caxi-güedé pàá-áⁿ ní cùu —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

27 Te ní xáhaⁿ tucu Jèsús xii-güedé:

—Mee Yá Ndiöxí ní taxi ndecu-gá nduu ndètatú ñáyiú, te ñá túú ní càchí-gá sá mée-yu nándi cani iní-yu cadá-yu canehé íí-yu nduu ndètatú-yu-áⁿ.

28 Te yúhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchàa-ndo, tnàhá-í ndécú ndihi-í tnúhu ndee ìní sá cùu-í nchaa ñáyiú nàcuáa cadá-yu nduu ndètatú-ó-áⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

3

Ìⁿ téé ní yíchí ìⁿ xio ndaha-xi
(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

1 Te Jèsús cuánguihu tucu-gá xití veñúhu, te xití veñúhu-áⁿ ndécú ìⁿ téé ní yíchí ìⁿ xio ndaha-dé.

2 Te xíáⁿ ndécú cuè téé xito dayuhu ñaha xii-gá, te núu cada tátna-gá

tée cùhú-áⁿ nduu cùu-xi nduu ndetatú-güedé ndihí ñáyiú, cuendá ducaⁿ te níhí-güedé nàcuáa cada-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé cuendá-gá.

³ Te ní xáhaⁿ-gã xii té cùhú ndaha-xi-áⁿ:

—Ndacuíñí te ngúnutní-n cuădava iha —càchí-gá xăhaⁿ-gã xii-dé.

⁴ Te ní xícáⁿ tnúhú-gã núú-güedé, te xăhaⁿ-gã:

—Chí càchí tnúhu ná cúú sã cúú càda-o nduu ndetatú-ó. ¿Sá văha ñă sá cuéhé? ¿Sá cáda tătna-o ñăyiú cùhú ñă sá cáhni-ó-yu? —càchí-gá xăhaⁿ-gã xii-güedé.

Dico ni ñⁿ-güedé ñă túú tnàhí ni cãháⁿ-güedé.

⁵ Te Jèsús ní xíndéhé văha-gá núú nchaa-güedé te ní cudééⁿ-gã, te ní ndihú iní-gá chi ío sàá iní-güedé, te ní xáhaⁿ-gã xii té cùhú ndaha-xi-áⁿ:

—Ndocani ndaha-n —càchí-gá xăhaⁿ-gã xii-dé.

Te ní ndocani-dé ndaha-dé, te òré-ni-áⁿ ñă ndúha.

⁶ Te cue té cùu fariséú ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé ñⁿ xichi núú ñă naníhí tnàhá-güedé ndihí cue té cündihí té Hèrodés cuendá ndatnúhu-güedé nása cada-güedé cahni-güedé Jèsús.

Cuéhé vñí ñăyiú ní quexìo yuhu lagúná

⁷ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndihí cue té xica cuu ndihí-gá yuhu làgúná distritú Galileá, te ío cuéhé ñăyiú distritú-áⁿ nchicúⁿ ñăhă-yu xii-gá cuáháⁿ.

⁸ Te núú ñă quexìo-gá-áⁿ ñă sáháⁿ ñăyiú distritú Júdeá, ñăyiú ñuú Jerusálén, ñăyiú distritú Idùmeá, ñăyiú xíndecu ndaa ingá xio yúte Jòrdán, ndihí ñăyiú xíndecu yatni ñuú Tirú ndihí ñuú Sidón, te ducaⁿ ío vái-yu ní sáháⁿ núú ndécú-gã chi ní níhí-yu tnúhu nchaa nàcuáa quide-gá.

⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii cue té xica cuu ndihí-gá sá cáda tŭha-güedé ñⁿ bàrcú cuendá caa-gá núú-xi cuendá sá vă dádèhnde ñăhá-yu xii-gá chi ío cuéhé-yu.

¹⁰ Te sá dúcáⁿ ñă níhí-yu tnúhu sá quidé tătna-gá ñăyiú cùhú, núú xíáⁿ nchaa dava-gá ñăyiú cùhú súúni dícó ngõnchihi tnàhá-yu cuáháⁿ-yu núú ndécú-gã cuini-yu tnándeé ñăhă-yu xii-gá cuendá sá cuini-yu ndúha-yu.

¹¹ Te cue ñăyiú yihí ñăha espíritú cündihí yucu ñávăha ní sanu xiti ñăha-xi xii-yu núú Jèsús òré ní xini ñăhá-xí xii-gá, te xíáⁿ ní quide níhi ní cãháⁿ-yu, te xăhăⁿ-yu xii Jèsús:

—¡Yòhó cúú-n Dèhe Yá Ndiõxí! —càchí-yu xăhăⁿ-yu xii-gá.

¹² Te Jèsús ní tenàá-gá nchaa espíritú cündihí yucu ñávăha-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gã xii nchaa ñăyiú ní xihí-xi-áⁿ sã vă cãháⁿ-yu núú ñăyiú yoo cùu-gá.

Jèsús cãxi-gá úxúú tnàhá cue tée dacuăha ñăha xii ñăyiú tnúhu-gá

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³ Te sáta dúcáⁿ ñă cuu te Jèsús ní sáa-gá ñⁿ yucu, te xíáⁿ ndécú-gã ní cana-gá nchaa cue té cãchí iní-gá. Te òré ní quexìo nchaa cue té-áⁿ núú-gã,

¹⁴ te ní cáxi-gá úxúú tnàhá cue té caca cuu ndihí-gá, te diu-ni cue té-áⁿ tendaha-gã quihíⁿ-güedé cãháⁿ-güedé tnúhu-gá núú ñăyiú.

¹⁵ Te ní sãhaha-gã xii-güedé tnúhu ndee iní cundecu ndihí-güedé cuendá cada tătna-güedé ñăyiú cùhú, ndihí cuendá queñuhu-güedé nchaa espíritú cündihí yucu ñávăha yihí ñăha xii ñăyiú.

¹⁶ Te duha xñani ndi úxúú cue té-áⁿ: ñⁿ-dé nání-dě Xímú, te mee-gã ní taudìu ñăha-gá xii-dé sá cúnani-dé Pèlú.

¹⁷ Te ingá-dé nání-dě Jàcobó, te ingá-dé nání-dě Juàá, te ñani té Jàcobó-áⁿ cúú tē Juàá te ndi ndùú-güedé cúú-güedé déhe té Zebèdeú, te ndi ndùú cue té-áⁿ ñă dánání ñăha Jèsús xii-güedé Boànergés, te tnúhu-áⁿ quée-xi: Cue té ío yáchí cudééⁿ, duha quèe-xi tnúhu-áⁿ.

¹⁸ Te duha xñani dăva-gá-güedé: Té Ndrìxí, té Lìpé, té Bartolòmé, té Mâteú, té Măxí, té Jàcobó déhe té Àfeú, té

Tàdeú, té Xímú téé ní cundìhi cue téé canànistá ní cùu,

¹⁹ ndìhi té Jùdás Iscàrioté téé ní sáá nduu nǐ sáha cuendá ñáhá xii Jesús núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-gá, duha xǐnani cuè téé ní cáxi Jèsús ní xica cuu ndìhi-gá.

Càchí-güedé sá ndécú ndìhi Jesús yucu ñávàha dico ñá ndàá

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

Te sátá dúcáⁿ te cuáháⁿ-gá ndìhi-güedé núú quidé vèhe-gá.

²⁰ Te ío vài ñáyiu ní tacá-ni tucú-yu xíáⁿ, te ni ñá ní nǐhí-gǎ nása cada-gá caxi-gá ndìhi cue téé xica cuu ndìhi-gá cuendá sá ío vái-yu.

²¹ Te cue ñáyiu cùu ndi mee Jesús ní nǐhí-yu tnúhu nchaa nàcuáa cùu, te nchaa ñáyiu ñá cùtnuní váha iní-xi ní cachí-yu sá nǐ nduu lùcú-gá nǔu xǐáⁿ cuáháⁿ ñáyiu cùu ndi mee Jesús núú ndécú-gǎ cuendá candeca ñáhá-yu xii-gá núhú ní cùu.

²² Te cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés véxi ndéé ñúú Jerusálén ní cáháⁿ cuèhé-güedé cuendá Jèsús, chi ní xítnàha-güedé:

—Téé-a ndècu ndìhi-dé sácuíhná, te diu xíáⁿ chíndèe ñaha-xi xii-dé queñuhu-dé nchaa espíritú cundìhi-xi yíhi ñaha xii ñáyiu, te diu-ni-xi tàxi tnuní-xi nchaa espíritú-áⁿ —duha ní xítnàha-güedé.

²³ Te Jèsús ní cana ñaha-gǎ xii-güedé, te ní cani-gá ñáⁿ cuendú núú-güedé nàcuáa tecú tnùní-güedé tnúhu-gá, te xǎháⁿ-gǎ xii-güedé:

—¿Te nása cada sácuíhná queñuhu-xi cue espíritú cundìhi-xi yíhi ñaha xii ñáyiu-í?

²⁴ Te nchòhó xini-ndó sǎ nǔu ñáⁿ téé yíndaha ñáⁿ nacióⁿ vá cúú ñáⁿnuu-dé ndìhi cue téé cundìhi-dé, te vá cúdǐ-dé cunuu-dé.

²⁵ Te diu-ni ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu tucu ñáyiu xíndecu ñáⁿ-ni vèhe, chi núu vá cúú ñáⁿnuú-yu, te vá cúdǐ-yu cundecu càhnú-yu.

²⁶ Te núu sácuíhná ñà túú cùu ñáⁿnuu-xi ndìhi cue espíritú cundìhi-xi,

te vá cúdǐ-xi cundecu-xi taxi tnùní-xi te núu ducaⁿ quide-xi.

²⁷ Te nchòhó xini-ndó sǎ cuè ñadúhú chi vá ndácú-güedé cuendá-ni quíhu-güedé duhu-güedé vèhe ñáⁿ téé ío ndee, chi díhna-gá xini ñúhu-xi tñi-güedé téé-áⁿ dacùtu ñaha-güedé xii-dé dǎtnùní ducaⁿ te ndacu-güedé duhu-güedé nchaa sá ndécú ndìhi-dé.

²⁸ Te na cǎchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ncháá sǎ cuèhé sá dúhá quide ñáyiu, ndìhi nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha càháⁿ-yu cuendá Yǎ Ndióxi cuu cada càhnu iní-gá.

²⁹ Dico cue ñáyiu na càháⁿ cuèhé cuendá Espíritú Yǎ Ndióxi, ñáyiu-áⁿ vǎ cádá càhnu iní ñáhá tnàhí-gá xii-yu, chi cundecu-ni cuèchi-yu núú-gǎ ni caa ni quíhíⁿ —cǎchí-gá xǎháⁿ-gǎ xii-güedé.

³⁰ Te ducaⁿ nǐ cáháⁿ-gá chi cǎchí-güedé sá ndécú ndìhi-gá espíritú cundìhi yucu ñávàha.

Nǎná Jèsús ndìhi cue ñani-gá

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Te ní quexio náná Jèsús ndìhi cue ñani-gá núú ndécú-gǎ xínutnǐ-yu quehé, te ní xáhǎⁿ-yu xii ñáⁿ ñáyiu xíndecu-áⁿ sǎ dáyǎha-yu tnúhu núú-gǎ cuendá quee-gá ndatnúhu ndìhi ñaha-gǎ xii-yu.

³² Te cue ñáyiu xínucóo ni càndéé dǐñi-gá ní xáhǎⁿ-yu xii-gá:

—Nǎná-n ndìhi cue ñani-n ndécú-yu quehé nándùcu ñahá-yu xii-n — cǎchí-yu xáhǎⁿ-yu xii-gá.

³³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-yu:

—Te cachí tnúhu-ndo yǒndi-gá ñáyiu cùu datná nǎná-í ndìhi dàtná cue ñani-í —cǎchí-gá xǎháⁿ-gǎ xii-yu.

³⁴ Te dǎtnùní ní xíndéhé vǎha-gá núú ncháa ñáyiu xínucóo ni càndéé dǐñi-gá-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-yu:

—Nchaa ñáyiu-a cùu-yu dàtná nǎná-í ndìhi dàtná cue ñani-í.

³⁵ Chi nchaa ñáyiu quide nacúaa càháⁿ Yǎ Ndióxi, ñáyiu-áⁿ cúu-yu dàtná cue ñani-í, ndìhi dàtná cue cúha-í, ndìhi dàtná nǎná-í —cǎchí-gá xǎháⁿ-gǎ xii-yu.

4

Nàcuáa quèe-tée cuángacáⁿ triú
(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Te Jèsús ní ngüíta-gá dácuaàha tucu-gá ñáyiú yuhu làgúná. Te cuéhé víhí-yu ní tacá xíáⁿ núu cuásaá-gá núú ìⁿ bàrcú nútní xítí ndute làgúná-áⁿ, te núú xǎⁿ ní ngóo-gá te ní ngüíta-gá dánèhé ñáhá-gá xií-yu, te nchaá-yu xǎxúcu-yu yuhu làgúná-áⁿ.

² Te ní ngüíta-gá ní cani-gá títí cuèndú núú-yu nàcuáa tecú tnùní-yu tnúhu-gá, te xǎhaⁿ-gǎ xií-yu:

³ —Chí cúndedóho váha ìⁿ cuèndú ná càni-í-a. ìⁿ tée cuángacáⁿ-dé triú.

⁴ Te òré ní ngüíta-dé dǎngoyo-dé triú-áⁿ, te dava ní quene ndava ní ngava ndéé ichi, te ní xiní cue tílaá te ní nadatàcá-güedi.

⁵ Te dava ní ngava ñuhu yadi núú yíhí víhi yúú, te ndíhi-ni ní xínu-xi cuèndá sá ñà túú càvihi ñuhu.

⁶ Dico òré ní nayehé ñá túú ní cùndee iní-xi chí ní yíchí-xi, chí ñá túú ní níhí quíhíⁿ cùnú yóho-xi.

⁷ Te dava ní ngava núú yúcu ndíquíⁿ tnu ñhu, te ìⁿnuu-ni ní xínu-xi ndíhi tnu ñhu, te tnu ñhu-áⁿ ní sahnú-xi te ní dánáá-xi ncháa triú sá ní xínu-áⁿ.

⁸ Dico dava triú-áⁿ ní ngava-xi núú ndécú ñuhu cocóⁿ, te xǎⁿ ní xínu-xi te ní sahnú-xi te ío váha ní cuu, chí núú ìⁿ-ní triú-áⁿ te dava yoco-xi ní nguíhi ócó úxí triú-xi, te dava yoco-xi ní nguíhi únídico triú-xi, te dava yoco-xi ní nguíhi ìⁿ cièndú triú-xi —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xií-yu.

⁹ Te xǎhaⁿ tùcu-gá xií-yu:

—Ncha nchòhó ñáyiú ní xíndedóho nchaa tnúhu ní cáháⁿ-í-a, te ío váha chí cuàha cuèndá —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xií-yu.

Jèsús càháⁿ-gá ná cuèndá ducaⁿ càni-gá cuèndú

(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Te sátá ní ndaca ñáyiú-áⁿ te ní quendóo mee-nǎ Jèsús ndíhi cue tée xíca cuu ndíhi-gá, ndíhi ìⁿ úú-nǎ ñáyiú. Te ñáyiú-áⁿ ndíhi cue tée-áⁿ ní xícaⁿ tnúhú-yu ndíhi-güedé núú-gǎ,

núu nása quèe-xi cuèndú ní cani-gá núú-yu ndíhi-güedé.

¹¹ Te ní xǎhaⁿ-gǎ:

—Nchòhó chí sa càchí tnúhu Yá Ndiòxí xii-ndo ìⁿ sá vǎtá quíní-gá-ndó, chí càchí tnúhu-gá nàcuáa cada-gá ndíhu ndaha-gǎ ñáyiú, dico dava-gá ñáyiú càni-í mee-ni cuèndú núú-yu.

¹² Chí cuèi na quíní-yu nchaa nàcuáa cuu dico ní vǎ cútnùní iní-yu ná cuèndá ducaⁿ cuu, àdi cuèi na cùndedóho-yu dico ní vǎ tècú tnùní-yu. Te ducaⁿ ndòhó-yu cuèndá sá vǎ quíndáá iní-yu Yá Ndiòxí, ndíhi cuèndá sá vǎ cádá càhnú iní-gá nchaa yíca cuèchi-yu —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xií-yu ndíhi-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá nàcuáa quèe-xi cuèndá tée cuángacáⁿ triú

(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Te ní xǎhaⁿ tùcu Jèsús xii cue tée xíca cuu ndíhi-gá, ndíhi cue ñáyiú-áⁿ:

—Nchòhó, ñá túú ní tècú tnùní-ndó cuèndú ní cani-í núú-ndó, te núu ducaⁿ, ¿te nása tecú tnùní-ndó dàva-gá cuèndú cani-í núú-ndó-í? Te na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa quèe-xi cuèndú ní cani-í núú-ndó.

¹⁴ Te tée cuángacáⁿ triú-áⁿ cúú-dě dàtná ìⁿ tée cuáháⁿ càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí núú ñáyiú.

¹⁵ Te triú-áⁿ cúú-xí dàtná tnúhu Yá Ndiòxí, te triú sá ní quene ndava ní ngava ndéé ichi, xǎⁿ cúú-xí dàtná ñáyiú ní tnahá iní-xi tnúhu Yá Ndiòxí, dico sácuíhná cuáháⁿ-xi xòcani-xi tnúhu-gá iní-yu cuèndá sá vǎ cǎnchícúⁿ nihnú-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu-áⁿ.

¹⁶ Te triú sá ní ngava ñuhu yadi núú yíhí víhi yúú, xǎⁿ cúú-xí dàtná ñáyiú ní xíndedóho tnúhu Yá Ndiòxí te díí iní ní tní-yu tnúhu-gá.

¹⁷ Dico òré ná ngüíta ñáyiú cúcuèhé ñáhá-yu xií-yu àdi nǎndí-gá sá yǎha-yu sá cuèndá tnúhu-gá, te ñá cùndee iní-yu chí dàñá-yu tnúhu-gá cuèndá sá ñà túú nihí ndéé-yu.

¹⁸ Te triú sá ní ngava núú yúcu ndíquíⁿ tnu ñhu xǎⁿ cúú-xí dàtná ñáyiú ní tecú dóho-xi tnúhu Yá Ndiòxí,

19 dico cuèé cuèé ní nacuanaá-yu tnúhu-gá, chi cuendá mee-ni sã cúu-xí mèé-yu ñùhu iní-yu, ndihi cuendá sá ïo sàni iní-yu cuu cuicá-yu, ndihi cuendá sá ïo cùdí iní-yu nchaa sá ïo ñuyú-a, te ñá túú ñùhu iní-yu tnúhu sá ñí xíndedóho-yu-án nàcuáa cada váha-yu cundecú-yu.

20 Dico triú sá ñí ngava núú ndécú ñùhu cocoⁿ, xíãⁿ cúu-xí dàtná ñáyiu ní xíndedóho tnúhu Yá Ndiõxí te quidé-yu nchaa nàcuáa càháⁿ tnúhu-án. Te cada iní-ndó sã ñáyiu-án cúu-yu dàtná triú sá ñí nguíhi yoco-xi ócò úxí triú-xi, ndihi triú sá ñí nguíhi yoco-xi únídico triú-xi, ndihi triú sá ñí nguíhi yoco-xi ñí cièndú triú-xi. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-yu chi ïo váha quidé-yu —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii cue téé xica cuu ndihi-gá ndihi cue ñáyiu-án.

*Cuendá iti
(Lc. 8:16-18)*

21 Te xãhaⁿ-gã xii nchaa ñáyiu:

—Ñá túú ñí ñí ñáyiu tẽñuhú iti te chiváha-yu ñí xití quídi, àdi chiváha-yu ñí caha cãmá, chi tàxi ndecú-yu ñí núú dùcúⁿ cuendá cutnùní núú nchaa ñáyiu.

22 Te ñí ñí tnúhu sá ñã tècú tnùní ñáyiu vitna cachí-ó sã vã tècú tnùní-yu chi dacuití sã tècú tnùní-yu, te ñí ñí tnúhu sá càchí-ó cùu yuhu vitna vá cúu yùhu chi dacuití sã quée tũu-xi núú ñáyiu.

23 Te nchòhó cue ñáyiu ní xíndedóho nchaa tnúhu ní cáháⁿ-í-a, te ïo váha chí ná cuãha cuendá —càchí-gá xãhaⁿ-gã xií-yu.

24 Te ní xãhaⁿ tùcu-gá:

—Ío váha chí cùndedóho tnúhu na càháⁿ-í-a. Te nàcuáa-ni quide-ndo danehé-ndó ñáyiu tnúhu Yá Ndiõxí, te ñí ducaⁿ càda ñaha-gá xii-ndo, te uuⁿ-gá ducaⁿ càda-gá sá cúu-xí-ndó.

25 Te nchaa nchòhó ñáyiu tècú tnùní tnúhu Yá Ndiõxí, uuⁿ-gá cuita tecú tnùní-ndó tnúhu-gá quíhíⁿ. Te nchaa nchòhó ñáyiu ñá túú tècú tnùní tnúhu-gá, te uuⁿ-gá vá tècú tnùní-ndó —càchí-gá xãhaⁿ-gã xií-yu.

Nàcuáa sãhnu triú

26 Te Jèsús xãhaⁿ tùcu-gá:

—Na càni-í ñí cuèndú núú-ndó cuendá tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiõxí xii ñáyiu. ñí téé cuángacáⁿ-dé triú.

27-28 Te sátá ñí yáha ní sacáⁿ-dé triú-án, te cuánuhú-dé vehe-dé ndétátú-dé. Te ducaⁿ-ni ta xica nduu cuáháⁿ te ní xínu triú-án, te nàcuáa ta sãhnu-xi cuáháⁿ te ta quèe ndaha-xi, te ducaⁿ-ni cùu ní sáá nduu ñí quene yoco-xi te ní nguíhi triú-xi, dico téé ní sacáⁿ triú-án ñá túú xini-dé nása ní sãhnu-xi, chi mee ñùhu ní quide-xi ní sãhnu triú-án.

29 Te òré sã ní ndihi ní cuaaⁿ te ní nguíta téé ní sacáⁿ-án náquèhndé-dé nátaxi tnahá-dé —càchí-gá xãhaⁿ-gã xií-yu.

*Cuendá ndíquíⁿ yutnu nàni mostázá
(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)*

30 Te xãhaⁿ tùcu Jesús xií-yu:

—Na càni tucu-í ingá cuèndú núú-ndó cuendá tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiõxí xii ñáyiu.

31 ñí yutnu nàni mostázá cúu-xi ñí yutnu sá líhli vìhi-gá ndíquíⁿ-xi dàcúúxí ndíquíⁿ nchaa cúhú,

32 dico òré ná càcáⁿ-güedé núú ñúhú-güedé, te na xínu-xi te sãhnu-gá-xi dàcúúxí nchaa cúhú, te nchaa dité-xi ïo cùu cahnu-xi, te ndéé cue quití ndava núú tàchí sácõo-güedi nchaa núú dité-xi xínu ndeti-güedi —cachí-gá xãhaⁿ-gã xií-yu.

*Ío titní cuèndú ní cani Jèsús núú ñáyiu
(Mt. 13:34-35)*

33 Te ío-gá vai cuèndú ní cani Jèsús núú ñáyiu cuendá tecú tnùní-yu tnúhu Yá Ndiõxí, dico dava cuèndú ñá túú ní càni-gá núu-yu, chi ní cutnùní iní-gá sã vã tècú tnùní-yu nchaa.

34 Te mee-ni cuèndú ní cani Jèsús núú ñáyiu ndi tnahá òré ní dánèhé ñáhá-gã xií-yu tnúhu-gá. Te òré ndécú mèe Jesús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te ní xãhaⁿ-gã xii-güedé nàcuáa quèe-xi ñí ñí cuèndú ní cani-gá núú ñáyiu.

Jèsús ngání-gă táchí ndìhi ndute làgúná

(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

35 Te ñi-u-ni nduu-ãⁿ òré sa ta cùndiquiⁿ cuáháⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii cue téé xica cuu ndìhi-gá:

—Chí ná quíhíⁿ-ó ndàa ingá xio yuhu làgúná —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

36 Te ní quide ndee ìní-gá nchaa ñáyiú xíxúcu-áⁿ, te ñi-u-ni bàrcú sá ñúhú-gă òré ní dánèhé-gá ñáyiú tnúhu-gá ñi-u-ni xíãⁿ ní dácácá cuè téé xica cuu ndìhi-gá ndécá ñàha-güedé xii-gá cuáháⁿ, te tnàhá ñⁿ úú-gá bàrcú ní xica-xi nchìcúⁿ-xi bàrcú ñúhú-gă-áⁿ cuáháⁿ.

37 Te ñùhu bàrcú ñúhú-gă-áⁿ ichi cuáháⁿ-xi núú ndute, te ní quexìò ñⁿ táchí ñìhi, te ta nàdachitú-xi ndute xití bàrcú-áⁿ cuáháⁿ, te sa cuìní-nă-xi quée naa bàrcú-áⁿ xití ndute ni cùu.

38 Te Jèsús cáá-gă xidí-gá ñⁿ xichi ndàa sátá bàrcú-áⁿ, te yìnchìhi ñⁿ dóó ñìquí-gă. Te sá dúcáⁿ cuìní-xi quée naa bàrcú-áⁿ núú ní sáháⁿ-güedé ní ndocani ñàha-güedé xii-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—¡Mèstrú, ndiquíú ìní! ¿Náa ñá túú ndìhú ìní-n sã tá quée naa-o cuáháⁿ-ãⁿ? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

39 Te Jèsús ní ndiquíú ìní-gá te ní ndacóo-gá, te ní tenàá-gá táchí-ãⁿ, te ní xáhaⁿ-gă xii ndute làgúná:

—¡Tnavíí-nă cuhuⁿ, chí ío dusaⁿ! —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii ndute-áⁿ.

Te òré-ni ní ngüíñí táchí-ãⁿ te ní nucúndecu nahi-nă ndute làgúná-áⁿ.

40 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—¿Ná cuèndá ndéé dúcáⁿ yùhú-ndó-í? ¿Náa ñá túú sàndáá ìní ñáhá ndìsa-ndo xii-í-ãⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

41 Dico mee-güedé chí ío ní yùhú-güedé sá ducaⁿ ñí quide-gá ní xini-güedé, te ní xitnàha-güedé:

—¿Te ná téé cùu téé-a núú ní cáháⁿ-ni-dé, te ní ngüíñí táchí te ní nucúndecu nahi ndute làgúná-a-í? —càchí-güedé xitnàha-güedé.

5

Íⁿ téé yìhi ñàha espíritú cùndìhi yucu ñávãha

(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

1 Te ní sáá Jèsús ndìhi cue téé xica cuu ndìhi-gá ndàa ingá xio yuhu làgúná yucu cue téé ñuú Gàdará.

2 Te òré ní quene-gá xití bàrcú te ñⁿ téé yìhi ñàha espíritú cùndìhi yucu ñávãha ní quee-dé núú yíndüxi ndíyì cuáháⁿ-dé núú-gă.

3 Te mee-ni núú yíndüxi ndíyì-áⁿ quidé vèhe-dé, te cuèi dàcutu ñàha-güedé cadèná xii-dé dico ñá túú tnàhí ndàcu-güedé núú-dě.

4 Te ío titní xito ní dácútú-güedé cadèná sáhá-dě ndìhi ndaha-dé dico ní dándává-ni-dě, te ní xóo dacàchi-gá-dé nchaa cadèná-áⁿ, te ñá túú tnàhí ni ndàcu-güedé núú-dě.

5 Te cuèi nduu cuèi niú ní xóo cana saa-dé, te váha-ni núú xití yucu ndècu-dé àdi núú yíndüxi ndíyì dico càna saa nahi-ni-dé, te ío ní xóo dànícùehé-dé mée-dě ndìhi yúú.

6 Te òré ní xini-dé Jèsús te xinu-dé ní sáháⁿ núú-gă, te ní ngüíñí xití-dě,

7 te espíritú yìhí ñàha xii-dé-áⁿ ñí quide-xi ñìhi ní cáháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dě xii-gá:

—¿Ná cuèndá véxi yòhó Jèsús Déhe Dútú Ndiöxí sàdí-n ìchi-í? Te càháⁿ ndàhú-í núú Ndiöxí yuhu núú-n sã vã dándòhò ñàha-n xii-í —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gă.

8 Te ducaⁿ ñí cáháⁿ-dé cuèndá sá Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii espíritú cùndìhi yucu ñávãha yìhi ñàha xii-dé-áⁿ sã quée ñàha-xi xii-dé.

9 Te Jèsús ní xicáⁿ tnúhú-gă núú-dě, te xáhaⁿ-gă:

—¿Nása nàni-n-í? —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

Te ní xáhaⁿ-dě:

—Vài Sandadú, duha nàni-í chí ío cuéhé-ndí —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gă.

10 Te cue espíritú cùndìhi yucu ñávãha-áⁿ ñí cáháⁿ ndàhú-xi núú Jèsús sá vã téndàha ñàha-gá xii-xi quíhíⁿ-xi ingá xichi.

11 Te ñi-yatni yucu núú ndécú Jèsús-án yíhí vài cuchí xixexi-güedi.

12 Te nchaa cue espíritú-án ní cáháⁿ ndàhú-xi núú-gă, te xăhaⁿ-xi xii-gá:

—Càháⁿ ndàhú-ndí núú-n sã dáñá-n quǐhu-ndí yiqui cùñú nchaa cùchí-ăⁿ —càchí-xi xăhaⁿ-xi xii-gá.

13 Te Jèsús ní xăhaⁿ-gă sá cúú quǐhu-xi yiqui cùñú-güedi, te xĩnu dàtná úú mĩl-güedi yìhi yucu-án. Te nchaa espíritú cùndìhi yucu ñávãha yìhi ñaha xii téé-án ní quee ñaha-xi xii-dé, te cuánguǐhu-xi yiqui cùñú nchaa cùchí-án, te nchaa-güedi ní xinu-güedi duha ní quée-güedi ndàa núú dèhvã yuhu làgúná-án, te ní ngaunihnu-güedi xití ndute te ní ndìhi-güedi ní cáhá.

14 Te òré ní xiní cue téé xitò cuchí-án nàcuáa ní cuu te ní xinu-güedé, te ní sáháⁿ-güedé ní caní-güedé cuèndú núú cuè ñáyiu ndècu xití ñuú, ndìhi núú cuè ñáyiu ndècu xití yucu. Te nchaa ñáyiu ní níhí tñũhu ní xicá-yu cuáháⁿ ndéhě-yu nàcuáa ní cuu.

15 Te òré ní quexió-yu núú ndécú Jèsús te ní xiní-yu téé ní xíhi ñaha cuè espíritú cùndìhi yucu ñávãha-án núcõo-dé núú sáhá Jèsús, te nihnu-ná-dé dóó-dě te núcõo-ná-dé dàtná ñⁿ ñáyiu váha, te ní yùhú-yu òré ní xiní ñáhã-yu xii-dé.

16 Te nchaa ñáyiu ní xiní nàcuáa ní cuu ní ndúha téé yìhi ñaha cue espíritú cùndìhi yucu ñávãha-án ní cùu ní caní-yu cuèndú núú nchàa ñáyiu ní quexió-án nàcuáa ní cuu ní ndúha téé-án ndìhi nàcuáa ní cuu cuèndá nchaa cùchí-án.

17 Te sá dúcã ni níhí ñáyiu-án tñũhu nàcuáa ní cuu núu ncháa-yu ní ngüíta-yu càháⁿ ndàhú-yu núú Jèsús sá ná quèe-gá yucu ñuú-yu núhú-gá.

18 Te ní xica-gá cuáháⁿ-gá núú ndécú bàrcú, te òré ndée-gá bàrcú-án nũhú-gá ní ngüíta téé ní xíhi ñaha cuè espíritú cùndìhi yucu ñávãha-án càháⁿ ndàhú-dé núú-gă nõu vá cùndèe iní-gá quíhíⁿ ndìhi ñaha-gă xii-dé.

19 Dico ñá túú ní sãha-gá tñũhu quíhíⁿ ndìhi ñaha-gă xii-dé, te ní xăhaⁿ-gă xii-dé:

—Cuanùhú vehe-n, te caní-n cuèndú núú cuè ñáyiu sá Yã Ndiõxí ní cundàhú iní ñáhã-gă xii-n, te ío càhnu cuu nchaa sá vãha ní quide-gá sá cúú-xi-n —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-dé.

20 Te téé-án ní xica-dé cuánuhú-dé, te ní sáháⁿ-dé ndi ùxí ñuú nání Dècápolís, te ní caní-dé cuèndú núú nchàa ñáyiu sá ío càhnu cuu nchaa sá vãha ní quide ñaha Jèsús xii-dé, te ncháa-yu ío ní cuñúhu-yu.

Cuèndá déhe yoco té Jàirú ndìhi cuèndá ñⁿ ñadìhí ní tnándeé dóó Jèsús (Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

21 Te Jèsús cuándeé-gá bàrcú, te ní natehndé-gá ndàa ingá xio yuhu làgúná, te ío vài ñáyiu ní tacá núú ní quexió-gá-án, te xíaⁿ ndécú-gă

22 ní quexió ñⁿ téé tàxi tñuní veñúhu núú-gă, te téé-án nání-dě Jàirú, te ní ngüíñí xití-dě núú-gă.

23 Te ní ngüíta-dé càháⁿ ndàhú-dé núú-gă, te xăhaⁿ-dě xii-gá:

—Ío càhú tñáhã déhe yoco-í cùhú-xi, te ndècu-ná-xi sá cùú-xi, te véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n nõu vá cùndèe iní-n quíhíⁿ-ó vèhe-í tendaha-n-xi cuèndá ndúha-xi, te cundecu-xi —càchí-dé xăhaⁿ-dě xii-gá.

24 Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndìhi téé-án, te ío vài ñáyiu nchìcúⁿ ñáhã xii-gá cuáháⁿ, te dàdehnde ñaha-ná-yu xii-gá ní cùu.

25 Te tnuú nchaa ñáyiu-án ñũtnáhã ñⁿ ñaha cùhú, te ñaha-án sa ní cuu úxúú cuíá sã cùhú-aⁿ ngòyo ñaha níñí xii-aⁿ.

26 Te ío ta ndòho-aⁿ véxi, te ío cuéhé ñátátná ní cuu ta quide tátna ñaha xii-aⁿ, te sa ní ndìhi nchaa sá ndécú ndìhi-aⁿ ní nadico-aⁿ cuèndá ní níhí-aⁿ díhúⁿ ní queheⁿ nchaa ñáyiu ní quide tátna ñaha xii-aⁿ dico ní ñⁿ-yu ñá túú ní ndàcú-yu ndúha-aⁿ, chi da uuⁿ-gá tá cùu cahú-aⁿ cuáháⁿ.

27 Te òré ní níhí-aⁿ tñũhu cuèndá Jèsús, te ní xica-aⁿ cuáháⁿ-aⁿ núú ndécú-gă. Te òré ní quexió-aⁿ núú

ndécú-gă te ní sáháⁿ ndehe yatni-aⁿ ndàa sátá-gă ní tnándeé-aⁿ dóó-gă.

28 Te ducaⁿ nǐ quide-aⁿ chi ní sani iní-aⁿ sá nǔu ndacu-aⁿ tnándeé-aⁿ cuèdicó luha yuhu dǒó Jèsús te ndúha-aⁿ ní sani iní-aⁿ.

29 Te òré ducaⁿ nǐ quide-aⁿ te ñá túú-gă ní ngòyo ñaha-gă níñí xii-aⁿ, te òré-áⁿ nǐ cutnùní iní-aⁿ sá nǐ ndúha-aⁿ cuéhé tnàhá-aⁿ.

30 Te Jèsús ní cutnùní iní-gă sá ìⁿ ñáyiu ní ndúha sá cuendá-gă, núu ní nchócótó-gă ndàa sátá-gă te ní xícáⁿ tnúhú-gă núu nchàa ñáyiu nchìcúⁿ ñáhá xii-gă, te xăhaⁿ-gă xii-yu:

—¿Ndédacàa-ndo ní tnándeé ñáhá xii-í? —càchí-gă xăhaⁿ-gă xii-yu.

31 Te cue téa xica cuu ndihi-gă ní xăhaⁿ-güedě xii-gă:

—Mèstrú, ndèhe-n sá váí ñáyiu nchìcúⁿ ñáhá xii-n, te texio texio dàdehnde ñahá-yu xii-n te xícáⁿ tnúhú-gă-n yòo ní tnándeé ñáhá xii-n —càchí-güedě xăhaⁿ-güedě xii-gă.

32 Te Jèsús ní xíndéhé văha-gă xio xio dǐñi-gă nǔu ndédacàa ñáyiu ní tnándeé ñáhá xii-gă.

33 Te sá dúcáⁿ nǐ cutnùní iní ñadìhí-áⁿ nàcuáa ní cuu, núu yùhú yùhú-aⁿ ní sáháⁿ-aⁿ ní ngüíñí xítí-áⁿ nǔú Jèsús, te ní xăhaⁿ ndáá-aⁿ xii-gă nàcuáa ndùu cuendá-aⁿ.

34 Te Jèsús ní xăhaⁿ-gă xii-aⁿ:

—Yòhó ñaha cùhú ní cùu, ní sándáá iní ñáhá-n xii-í, núu ní ndúha-n, te vitna cuanùhú te vá ndìhú-gă iní-n, chi vá dúcáⁿ-gă ndoho-n —càchí-gă xăhaⁿ-gă xii-aⁿ.

35 Te càháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní sáa cue téa xinu cuechi vehe té Jàirú téa tàxi tnuní veñúhu-áⁿ, te xăhaⁿ-güedě xii-dé:

—Sa ní xíhí déhe-n, vá chíchìuⁿ-gă-n Mèstrú —càchí-güedě xăhaⁿ-güedě xii-dé.

36 Dico Jèsús ñá túú ní quide cuendá-gă nàcuáa ndùu tnúhu ní càháⁿ cue téa-áⁿ, te ní xăhaⁿ-gă xii téa tàxi tnuní veñúhu-áⁿ:

—Ñá túú nă cani iní-n, quindáá iní ñáhá-ní-n xii-í —càchí-gă xăhaⁿ-gă xii-dé.

37 Te Jèsús vá yòo-gă ní cuení-gă canchicúⁿ ñáhá xii-gă quíhíⁿ, chi té Pèlú-ni, ndihí té Jàcobó-ni, ndihí ñaní-ni-dé té Juàá cuáháⁿ ndihí ñaha-gă xii-güedě.

38 Te òré ní quexìo-gă ndihí-güedě vehe téa tàxi tnuní veñúhu-áⁿ, te ní xiní-gă sá ìo vâi ñáyiu xíndecu, te súúní dùsaⁿ quidé-yu te níhí xícáháⁿ-yu te xíndáhí-yu.

39 Te òré cuánguihu-gă xití vehe, te ní xăhaⁿ-gă xii-yu:

—¿Ná cuendá ndeé dúcáⁿ ìo dusaⁿ quide-ndo, te ndàhyú-ndó? Te xíchí-a ñá túú ní xíhí-xi chi dicó xidí-xi —càchí-gă xăhaⁿ-gă xii-yu.

40 Te ní sácú ndeé ñáhă-yu xii-gă sá dúcáⁿ nǐ càháⁿ-gă, chi sá cúú-xi mèe-yu chi ní xíhí ndisa xíchí-ăⁿ. Te òré-áⁿ nǐ queñuhu-gă nchàa-yu quehé, te cuánguihu-gă núu cándodo yiqui cuñú xíchí ní xíhí-áⁿ. Te ndèca-gă tătá xíchí ní xíhí-áⁿ ndihí năná-xi cuánguihu, te tnàhá cue téa úní ndihí-gă-áⁿ cuánguihu ndihí-gă.

41 Te ní tni-gă ndaha xíchí ní xíhí-áⁿ, te ní xăhaⁿ-gă:

—Tàlíta, cúmí —càchí-gă xăhaⁿ-gă.

Te tnúhu-áⁿ quée-xi: Yòhó xíchí cuéchí yúhú càchí-í sá ndácòo-n, duha quèe-xi tnúhu-áⁿ.

42 Te òré-ni-áⁿ nǐ ndoto xíchí cuéchí-ăⁿ nǐ ndacòo-xi ní nacaca cuu-xi, te ndècu-xi úxúú cuíá-xi. Te ío ní cuñúhu nchaa ñáyiu sá dúcáⁿ ní dándótó ñaha Jesús xii-xi.

43 Te Jèsús ní càháⁿ víhí-gă dóho tătá-xi ndihí năná-xi sá vă yòo ìⁿ cúñàhá-yu sá ní dándótó ñaha-gă xii-xi. Te sátá dúcáⁿ te ní xăhaⁿ-gă xii-yu sá cuñàhá-yu xii-xi sá caxí-xi.

6

Jèsús ndécú-gă ñuú Nazàrét (Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

1 Te Jèsús ní ndee-gă ñuú núu ní dándótó-gă xíchí ní xíhí-áⁿ, te cuánuhú-gă núu cúú ñuú-gă, te tnàhá cue téa xica cuu ndihí-gă cuánuhú ndihí-gă.

2 Te ndècu Jesús ñuú-gă ní tnahá nduu ndètátú ñáyiu. Te nduu-ăⁿ

cuãnguihu-gá xití veñúhu dàcuaha ñaha-gá xií-yu. Te vai ñáiyu ndèdóho nchaa tnúhu càháⁿ-gá, te xicuñúhu vîhî-yu, te xitnàhá-yu:

—¿Ndèé ní sáháⁿ dâcuáhá tõe-a núu ndéé duha váha càháⁿ-dé, nása ní quide-dé núu ndéé duha ío váha cùtnuní iní-dé, te ndâcu-dé quidé-dé nchaa sá vâ yõo tnàhî ndâcu cada-i?

³ Te dicó carpintèrú cúú-dě, dicó déhe tá Màriá cúú-dě, te ñaní-dé cúú tẽ Jâcobó, ndihî té Chèé, ndihî té Jùdás, ndihî té Xímú, te ñu-ni cue cúha-dé cúú ñáiyu ndècu ndihî-o ñuú-a —câchî-yu xitnàhá-yu.

Te ñá túú ní cuínî-gá-yu càháⁿ ndihî váha ñàhá-yu xii-gá.

⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-yu:

—Te núu ìⁿ tée càháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ná nâsáá-dé ñuú-dé dâcuàha-dé ñáiyu tnúhu-gá, te nchaa ñáiyu ñuú-dé-áⁿ, ndihî nchaa ñáiyu ndècu ndihî-dé vehe-dé, ndihî nchaa ñáiyu cùu ndi mee-dé ñá túú nèhé-yu sá yíñùhu núú-dě, dico cue ñáiyu nchaa dava-gá ñuú chi nèhé-yu sá yíñùhu núú-dě —câchî-gá xãhaⁿ-gã xií-yu.

⁵ Te ñá túú ní quide tátna Jèsús vai ñáiyu cuendá sá ñà túú ní sândáá iní ñáhã-yu xii-gá, dico ní quide tátna-gá ìⁿ úú ñáiyu cùhú ní sândáá iní ñáhã xii-gá. Te ní tendaha ñàha-ni-gá xií-yu te ní ndúha-yu.

⁶ Te ío ní cuñúhu-gá sá dúcáⁿ ñà túú ní cuínî-yu quindáá iní ñáhã-yu xii-gá. Te sátá dúcáⁿ te ní xica-gá cuáháⁿ-gá nchaa dava-gá ñuú lìhli càa yatni xíáⁿ cuendá dâcuàha-gá ñáiyu tnúhu-gá.

Jèsús táuchìuⁿ-gá quíhîⁿ cue tée xica cuu ndihî-gá càháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiõxí núú ñáiyu

(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

⁷ Te Jèsús ní cana-gá ndi ùxúú cue tée xica cuu ndihî-gá, te ní sáñaha-gã xii-güedé tnúhu ndee iní cundecu ndihî-güedé cuendá queñuhu-güedé nchaa espíritú cündihî yucu ñávãha yìhî ñaha xii ñáiyu. Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé sá ndi ndúú ndi ndúú-güedé

quíhîⁿ-güedé càháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiõxí núú ñáiyu.

⁸⁻⁹ Te cùmání-gã caca-güedé quíhîⁿ-güedé, te ni xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Vá cânèhe-ndo ñunu cuhuⁿ ndachiuⁿ-ndo, te ni vâ cânèhe-ndo sá cáxí-ndó, te ni vâ cânèhe-ndo díhúⁿ, chi ìⁿ caa-ni tàtnu canehe-ndo, te chàú yíhî-ní-ndó-ãⁿ xíãⁿ-ni quíhî-ndo, te vá cânèhe-gá-ndó ìngá ichi dóó-ndó chi ñu-ni dóó níhnú-ndó-ãⁿ xíãⁿ tnàhî-ni cuihnu-ndo te ñá túú tnàhî-gá ná canehe-ndo —câchî-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁰ Te xãhaⁿ tùcu-gá:

—Te òré ná sàá-ndó ìⁿ ñuú, te ío ñáiyu càháⁿ ñáhã-yu xii-ndo vehé-yu, te xíãⁿ-ni cundecu-ndo ndèé ná sàá nduu ndèe-ndo ñuú-áⁿ.

¹¹ Te núu ío dava ñuú ñá túú cuínî-yu càháⁿ ndihî ñaha váha-yu xii-ndo, te ni ñà túú cuínî-yu cundedóho-yu tnúhu càháⁿ-ndó, te ndee-ni-ndo ñuú-áⁿ te naquidi-ndo ticáchúhmá ñi tnîi sáhã-ndó cuendá ná cùtnuní iní-yu sá ñà túú quide váha-yu. Te na câchî tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ná sàá nduu càda ndáá Yá Ndiõxí cuéchi nchaa ñáiyu, te cue ñáiyu ducaⁿ na càda ñaha xii-ndo-áⁿ ìo-gá ndohó-yu dàvã-áⁿ dâcúúxí dàtná ndoho cue ñáiyu ñuú Sòdomá ndihî cue ñáiyu ñuú Gòmorrá —câchî-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

¹² Te cue tée-áⁿ ñi xica-güedé cuáhãⁿ-güedé te ní ngüíta-güedé dâcuàha-güedé cue ñáiyu tnúhu Yá Ndiõxí, te xãhaⁿ-güedé xií-yu:

—Chí dândixi túu iní sá ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo, te ñãña-ndo nchãa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo. —câchî-güedé xãhaⁿ-güedé xií-yu.

¹³ Te vai espíritú cündihî yucu ñávãha yìhî ñaha xii ñáiyu ta queñuhu-güedé yiqui cùñú-yu cuáhãⁿ, te vai tucu ñáiyu cùhú tá quide tátna-güedé cuáhãⁿ chíhî ñàha-güedé acítí xií-yu te ndúha-yu.

Nâcuáa ní cuu ní xihî té Juáa tée dàcuandute ñaha xii ñáiyu

(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Te nchaa xichi ní níhí ñǎyiu tnúhu nchaa nàcuáa quide Jesús, te tnàhá té Hèrodés té yìndaha ñaha xii ñáyiu ní níhí-dě tnúhu nchaa nàcuáa quide-gá, te ní cachí-dé:

—Té Juàá té ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyiu ní ndoto núu dàcáⁿ ndácú-dě quide-dě nchaa sá vǎ yǎo tnàhí ndàcu cada —duha ní cachí-dé.

¹⁵ Te dava ñáyiu càchí-yu sá tǎ Èliás té ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiǒxí ndéé sanaha ní nasáá-dé.

Te davá-yu càchí-yu sá cúú-gǎ dàtná ñⁿ té ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiǒxí ndéé sanaha.

¹⁶ Te té Hèrodés ní níhí-dě tnúhu nchaa nàcuáa cáháⁿ-yu, te ní cachí-dé:

—Diu té Juàá té ní táuchíⁿ-í ní xehndé-güedé díquí-xi ní ndoto —càchí-dé.

¹⁷⁻¹⁸ Te duha ní cuu cútnàhá ní sahani té Hèrodés té Juàá, chí dàvá-áⁿ ñǎ naqueheⁿ té Hèrodés-áⁿ ñⁿ ñaha nàni Herodiás ndécá-dě, te ñaha-áⁿ sá ní cándeca ñaha ñàní-dé té Lìpé. Te té Juàá ní xáhaⁿ-dě xii té Hèrodés sá ñà túú ní quide váha-dé sá dúcáⁿ ñǎ naqueheⁿ-dé ñaha ní cándeca ñàní-dé, núu sá cuendá ñaha-áⁿ ñǎ táuchíúⁿ tǎ Hèrodés ní tñi-güedé té Juàá ní chihi ñaha-güedé vecaá, te ní dácútú ñaha-güedé xii-dé, te ducaⁿ ñǎ quide-dé cuendá sá ndécá ñaha-dé xii-aⁿ.

¹⁹ Te ñaha nàni Herodiás ndécá tǎ Hèrodés-áⁿ ño ní cuu úhú iní-aⁿ té Juàá, te ní cuiní-aⁿ cahni-aⁿ-dé, dico ñà túú ní níhí-aⁿ nàcuáa cada-aⁿ.

²⁰ Te mee tǎ Hèrodés chí ní cutnùní ndáá iní-dé sá tǎ Juàá cúú-dě ñⁿ té quide mee-ni sá vǎha, te quide ndáá-dé núu Yá Ndiǒxí, te ní xóo yùhú ñáhá-dě núu xǎⁿ ñà túú ní dàña-dé ná cada ñaha ñaha ndeca-dé-áⁿ xii té Juàá. Te té Hèrodés-áⁿ ño ní cudíí iní-dé ní xíndedóho-dé nchaa tnúhu ní xáhaⁿ tǎ Juàá xii-dé, dico ñà túú ní sàni iní-dé duuⁿ duuⁿ tñi-dé tnúhu-áⁿ.

²¹ Te ñⁿ nduu ní xóo vico vehe té Hèrodés ní quide cǎhnu-dé nduu ní cacu-dé. Te nduu-áⁿ ñǎ níhí ñaha nàni Herodiás-áⁿ nàcuáa cada-aⁿ cuendá cúú té Juàá. Te nduu-áⁿ ní cáháⁿ té Hèrodés nchaa cue té cùchiuⁿ, ndihi nchaa cue té tàxi tñuní ñáhá xii cue

sandadú, ndihi nchaa cue té cuica ndècu distritú Galileá cuendá cudini ndihi ñaha-dé xii-güedé nduu-áⁿ.

²² Te ndècu ñⁿ déhe yoco ñaha nani Herodiás-áⁿ, te xíchí-áⁿ ñǎ quíhu-xi vehe núu cúú vico-áⁿ ñǎ xita saha-xi mèi oré yíhí tǎ Hèrodés mèsá ndihi nchaa cue té ní cáháⁿ-dé, te ío ní cudíí iní-dé ndihi nchaa cue té-áⁿ nàcuáa ní xita xíchí-áⁿ. Te té Hèrodés ní xáhaⁿ-dě xii-xi:

—Cácaⁿ núu-í núu ná cuiní-n te taxi-í —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-xi.

²³ Te ní cacunehe-dé ndéé Yá Ndiǒxí nàcuáa cutnùní iní xíchí-áⁿ sá ndáa cuañaha-dé núu ná cúú sá ná càcáⁿ-xi núú-dě cuèi ndéé cuádava nchaa sá ndécú ndihi-dé, te núu na càcáⁿ-xi.

²⁴ Te sá dúcáⁿ ñǎ xáhaⁿ-dě xii-xi núu ní quee-xi quehé ní xáhaⁿ-xi xii náná-xi:

—Nǎá, ¿ná cúú sǎ càcáⁿ-í núú tǎ Hèrodés? —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-aⁿ.

Te náná-xi-áⁿ ñǎ xáhaⁿ-aⁿ xii-xi:

—Cuaháⁿ cácaⁿ-n díquí tǎ Juàá tée dàcuandute ñaha xii ñáyiu —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ.

²⁵ Te ndihi-ni cuándihu xíchí-áⁿ xití vehe núu yíhí tǎ Hèrodés-áⁿ, te xáhaⁿ-xi xii-dé:

—Cuiní-í sá mèi nduu vitna quehndé-n díquí tǎ Juàá tée dàcuandute ñaha xii ñáyiu te taxi-n, dico na cùhuⁿ ñⁿ xití cóhó taxi-n —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

²⁶ Te té Hèrodés ní ngúita-dé ndihú víhí iní-dé sá dúcáⁿ ñǎ xáhaⁿ-xi xii-dé, dico ñà túú ní cùyi-dé cúñaha-dě xii-xi sá vǎ cúú cuañaha-dě sá xicáⁿ-xi, chí cuendá sá núu nchaa ñáyiu ní xáhaⁿ-dě sá cúú cuañaha-dě núu ná cúú sǎ ná càcáⁿ-xi, te ní cacunehe-dé ndéé Yá Ndiǒxí nàcuáa cutnùní iní-xi sá ndáa cuañaha-dě sá ná càcáⁿ-xi núú-dě.

²⁷ Te té Hèrodés-áⁿ ndihi-ni ní xáhaⁿ-dě xii ñⁿ sandadú sá quíhíⁿ-dě quehndé-dé díquí tǎ Juàá.

²⁸ Te sandadú-áⁿ ñǎ xica-dé cuaháⁿ-dé vecaá núu yíhí tǎ Juàá-áⁿ, te ní quexìo-dé te ní xehndé-ni-dé díquí tǎ Juàá, te ní chihi-dé ñⁿ xití cóhó te nèhe-dé cuánuhú ní sáha-dé

xíchí xìcáⁿ-áⁿ, te xíchí-ǎⁿ nǐ nacuáha-xi nǎná-xi.

29 Te òré ní níhí nchaa cue téé ní xica cuu ndíhi ndí Juàá-áⁿ tnúhu sá dúcáⁿ nǐ sahani ñaha-güedé xii ndí, te ní sáháⁿ-güedé ní ndocani-güedé yiqui cùnú ndí te ní chindúxi-güedé.

Jèsús dácàxi-gá úhúⁿ mǐl cue téé te dǐⁿ ñáyiú dǐhí ndíhi landú

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

30 Te nchaa cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús cuáháⁿ cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi núú ñáyiú ní ndexìo-güedé núú-gǎ te ní ngüíta-güedé nácàni tnúhu-güedé nchaa nàcuáa ní quide-güedé ndíhi nchaa nàcuáa ní dánèhé ñáhá-güedé xii-yu.

31 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Chí nèhé ná quihíⁿ-ó ìⁿ xichi núú ñà túú ñáyiú ndetatú-ó —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ducaⁿ nǐ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé, chí ío cuéhé ñáyiú cuáháⁿ véxi-yu cùú-yu núú ndécú-gǎ. Te ní ñǎ nihí-gá nása cada-gá caxi-gá ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gá.

32 Te Jèsús cuánguee-gá bàrcú ndíhi mee-ni cuè téé ní táuchíúⁿ-gǎ cáháⁿ tnúhu-gá, te cuáháⁿ-gá ndíhi-güedé ìⁿ xichi núú ñà túú ñáyiú ndècu.

33 Dico vai ñáyiú ní cutnùnì iní-yu sá díú-gǎ ñúhú bàrcú-áⁿ cuáháⁿ ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gá, te nchaa ñúú cáá yàtni xíaⁿ nǐ quee ñáyiú xixinú-yu cuáháⁿ núú nǐ quidé-yu cuèndá quexìo Jèsús, te sa ndécú-yu xíaⁿ nǐ quexìo-gá.

34 Te òré ní quene Jèsús xití bàrcú, te ní xiní-gá cuéhé víhí ñáyiú xixúcu núú nǐ quexìo-gá-áⁿ, te ní cundàhú iní ñáhá-gǎ xii-yu chí ndécú-yu dàtná xǐndecu cue mbéé cue quití ñà túú tòli-xi, te ío vai núú sǎ nǐ ngüíta-gá ní dácúhá ñaha-gá xii-yu.

35 Te sátá tá cuàa cuáháⁿ te ní sáháⁿ cue téé xica cuu ndíhi Jèsús núú-gǎ, te xǎhaⁿ-güedé xii-gá:

—Sa ní cuaa te ñà túú ñáyiú ndècu yatni iha.

36 Váha-gá dandàca nchaa ñáyiú-a chí na quihíⁿ-yu nchaa vehe càa xití yucu-a, ndíhi nchaa ñúú cáá nchàa yatni iha cuaáⁿ-yu sá caxi-yu —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

37 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ:

—Mee-ndo chí cuǎñaha sǎ ná caxi-yu —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te xǎhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Te nása cada-ndí, chí xini ñuhu-xi datná úú cièndú díhúⁿ denàriú cuèndá cuaaⁿ-ndí sá caxi-yu? —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

38 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Chí cuáháⁿ cundehe-ndo núu ná daha pàá ndécú ndíhi-ndo te cachí tnúhu-ndo —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ní sáháⁿ ndéhé-güedé núu ná daha pàá ndécú, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Úhúⁿ duha-ná pàá ndíhi úú-nǎ chácá ndécú —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

39 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii nchaa ñáyiú sá ná nihí tnáhǎ-yu cuu titní xichí-yu, te ngóo-yu nchaa núú cǐhú cuí càa xíaⁿ.

40 Te ncháa-yu ní ngóo-yu, te dava xichí-yu ní ngóo ìⁿ cièndú-yu, te dava xichí-yu ní ngóo údico úxi-yu.

41 Te sátá nǐ ndíhi-yu ní ngóo, te ní queheⁿ Jèsús ndí ùhúⁿ pàá ndí úú chácá-ǎⁿ, te ní ndacoto-gá andíu te ní ndacáⁿ táhú-gǎ núú Yá Ndióxi, te dàtnùnì ní táhú cuèchi-gá pàá-áⁿ te ní sáñaha-gǎ xii cue téé xica cuu ndíhi-gá ní dácǎhñu-güedé nchaa ñáyiú-áⁿ nǐ xexí-yu. Te díu-ni ducaⁿ nǐ quide tucu-gá úú chácá-ǎⁿ.

42 Te ncháa-yu ní xexí-yu ní ndahá xití-yu.

43 Te sátá nǐ túhú cóhǒ-yu te ní nà-datàcá-güedé nchaa sá nǐ quendóo, te ní chítú ùxúú tnàhá tídihi mee-ni sǎ nǐ quendóo núú ùhúⁿ-ni pàá, ndíhi núú úú-ni chácá.

44 Te nchaa ñáyiú ní xexi-áⁿ chí xǐnu úhúⁿ mǐl mee-ni cuè téé chí díu-ni cue téé-áⁿ nǐ quíundehe, te dǐⁿ ñáyiú dǐhí ndíhi cue landú.

*Jèsús xicá-gã núú ndute
(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)*

⁴⁵ Te òré-ni-áⁿ ñí xáhaⁿ Jèsús xii cue tée xica cuu ndihi-gá sá quëe-güedé bàrcú codonù-güedé quíhíⁿ-güedé ìⁿ ñúú nání Bètsaidá cáá ndàa ingá xio yuhu làgúná núú ndécú-güedě-áⁿ, te mee-gã quendóo-gá cada ndee iní tnáhá-gã ndihi cue ñáyiu.

⁴⁶ Te sátá ñí yáha ní quide ndee iní tnáhá-gã ndihí-yu, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ìⁿ tìndúú cáá yàtni xiáⁿ cuèndá cáháⁿ ndihi-gá Yã Ndiòxí.

⁴⁷ Te òré sa ní cundiquiⁿ te bàrcú sá ñúhú cuè tée xica cuu ndihi-gá sa cuáháⁿ-xi ndéé cuádava xití làgúná-áⁿ, te mee-gã ndécú-gã ìⁿ núú tìndúú.

⁴⁸ Te túu ndèhe-gá sá sũúni ndòho-güedé tá dàcaca-güedé bàrcú-áⁿ cuáháⁿ, chi cuèndá ndàa nacuáa cuáháⁿ-xi-áⁿ duha véxi táchí te nàtúndaha-xi. Te ingá nduu-ãⁿ tàcuíhndá-gá sa ní cuyatni víí-nã Jèsús bàrcú ñúhú-güedě-áⁿ, dico núú ndute tá xica-gá cuáháⁿ te luha-ná te yáha ñaha-gã xii-güedé ní cùu.

⁴⁹⁻⁵⁰ Te òré ní xiní ñáhá cuè tée ñùhu barcú-áⁿ xii-gá te ní yùhú-güedé ní cana saa-güedé, chi ní sani iní-güedé sá ìⁿ almá cúú-gã. Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Ñí cunduu-ndo, vá yùhú-ndó, chi yùhú cúú-í! —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁵¹ Te Jèsús cuánguee-gá xití bàrcú ñúhú-güedě-áⁿ, te sátá cuánguee-gá te òré-ni ní ngúíñí táchí, te ní cuñúhu vèhi-güedé.

⁵² Te ducaⁿ chi cue tée-áⁿ ñà túú ní cùtnuní iní-güedé nása quide-gá, chi ñá túú ní cùtnuní váha iní-güedé nàcuáa ndùu sá ñí quide-gã òré ní nadacàyá-gá pàá, chi ío ñí dǐquí-güedě.

*Jèsús quidé tãtna-gã ñáyiu cùhú ñúú
Genesàrét
(Mt. 14:34-36)*

⁵³ Te ní yáha-güedé ndihi-gá ndàa ingá xio yuhu làgúná, te ní sáá-güedé ndihi-gá yucu cue tée ñúú Genesàrét.

Te yacáⁿ ní dácútú ndèe-güedé bàrcú-güedé yuhu làgúná.

⁵⁴ Te òré ní quene Jèsús ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá xití bàrcú, te nchaa ñáyiu xǐndecu-áⁿ ñí cutnùní iní-yu sá díú-gã.

⁵⁵ Te ñáyiu-áⁿ ndihi-ni ní sáháⁿ-yu nchaa núú xǐndecu cue ñáyiu cùhú, te cue ñáyiu cùhú-áⁿ ñí quée-yu xító nchido ñahá-yu cuáháⁿ ndi tnahá ìⁿ ìⁿ xichi núú nihí-yu tnúhu quèxio Jèsús.

⁵⁶ Te nchaa ñúú náhnú ndihi nchaa ñúú líhli núú cuáháⁿ Jèsús, ducaⁿ xǐndecá-yu nchaa ñáyiu cùhú cuáháⁿ xití ñúú sàcáⁿ ñáhã-yu núú-gã cuèndá cada tátna ñaha-gã xií-yu. Te diu-ni ducaⁿ xǐquidé-yu nchaa dava-gá xichi núú cuáháⁿ-gá núú xǐndecu cue ñáyiu, te càháⁿ ndàhú-yu núú-gã sá ná dáñá-gã tnàndeé cue ñáyiu cùhú-áⁿ cuèdicó luha yuhu dǒó-gã cuèndá ndúha-yu. Te nchaa ñáyiu cùhú ní tnàndeé yuhu dǒó-gã ní ndúha-yu.

7

*Cuèndá nchaa sá quidé-xí ngǐndecu
cuéchi ñáyiu
(Mt. 15:1-20)*

¹ Te ñúú Jerusalén ní quee cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, te ní quexìo-güedé núú ndécú Jèsús, te tnáhá cue tée cùu fariséú ní quexìo ndihi-güedé.

² Te cue tée-áⁿ ñí xiní-güedé sá dàva cue tée xica cuu ndihi Jèsús ñá túú ndàha-güedé dàtná ndáhá mèe cue tée cùu fariséú-áⁿ òré caxi-güedé. Te xiáⁿ nùu cue tée ní quexìo-áⁿ ñí cáháⁿ cuèhé-güedé cuèndá cue tée xica cuu ndihi-gá.

³ Te ducaⁿ chi nchaa cue tée cùu fariséú-áⁿ ndihi nchaa ñáyiu isràél nchìcúⁿ nihnú-yu quidé-yu dàtná ní xóo cada nchaa cue ñaní tnáhã-yu ní xǐndecu ndéé sanaha, chi nchaa ñáyiu-áⁿ và caxí-yu te núu vá ndáhã-yu dàtná ní xóo ndaha nchaa cue ñaní tnáhã-yu ní xǐndecu ndéé sanaha-ãⁿ.

4 Te ñáyiú-áⁿ ndi tnahá òré cuaháⁿ-yu núú yáhu te nàsáá-yu, te ndàhá-yu nàcuáa sàni iní-yu ndùvétú iní Yá Ndiòxí, te núú vá dúcáⁿ càdá-yu te vá cáxí-yu. Te tnahá náquété-yu vàsú sá sácũhuⁿ sá xíhí-yu, ndihí lítu, ndihí cóhó càá, ndihí càamá. Te nchaa xéhé náquété-yu nàcuáa sàni iní-yu ndùvétú iní Yá Ndiòxí. Te ío-gá títní sá ñí xóo cada nchaa ñáyiú ní xíndecu ndéé sanaha-áⁿ nchìcúⁿ nihnú-yu quidé-yu.

5 Te cue téé cùu fariséú-áⁿ, ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés-áⁿ ñí xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—¿Ná cuèndá cue téé xica cuu ndihí-n ñá túú nàquete-güedé ndaha-güedé òré caxi-güedé dàtná ní cachí nchaa cue téé ní xíndecu ndéé sanaha-í? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

6 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchòhó cúú-ndó cuè téé ío dàndahú méé-xí chí càchí-ndó sá ío quide ndáá-ndó te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó. Te ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùní ndíi Chàíá téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha núú tütú-gá núú càháⁿ-xi nàcuáa ní càháⁿ-gá cuèndá-ndó, te duha ní cachí-gá:

Ñáyiú-a càchí-yu sá ío càhnu cuu-í, dico dícó-ni yuhu càháⁿ-yu, chí ñá túú ñùhu iní ñáhã-yu xii-í.

7 Te àúⁿ nã cuu chĩñuhu ñahá-yu xii-í, chí ñá túú vèdana ndéé nándĩhi-xi,

chí cue ñáyiú-a dàcuahá-yu cue tnahá ñáyiú-yu nàcuáa cundecú-yu, dico mee-ni tnúhu sá ñí cahu iní cue ñáyiú ñuyíú-a càháⁿ-yu.

Duha ní chídó tnùní ndíi Chàíá núú tütú Yá Ndiòxí nàcuáa ní càháⁿ-gá cuèndá-ndó.

8 Te nchòhó ní dáñá-ndó nàcuáa ní cachí Yá Ndiòxí cada-ndo, te nchìcúⁿ nihnu-ndo quide-ndo nàcuáa ní cahu iní cue ñáyiú ñuyíú-a, chí nàquete-ni-ndo lítu, te nàquete-ni-ndo vàsú sácũhuⁿ sá xíhí-ndó nàtava-ndo nàcuáa ní xóo cada ñáyiú-áⁿ ñí xóo naqueté-yu nchaa xíãⁿ, te nándi-gá

nchaa núú sã quidé-ndó —càchí Jèsús xáhaⁿ-gá xii-güedé.

9 Te ní xáhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Te nchòhó, ñá túú cuení-ndó càda-ndo nàcuáa cuení Yá Ndiòxí, chí mee-ni nàcuáa ní cachí cue téé ní xíndecu ndéé sanaha nchìcúⁿ nihnu-ndo quide-ndo.

10 Te ndíi Moisés ní cachí ndíi sá ncháá ñáyiú canehé-yu sá yíñùhu núú tãtã-yu ndihí núú nãñã-yu. Te nchaa ñáyiú na càháⁿ úhú cuèndá tãtã-yu àdi cuèndá nãñã-yu te cahni ñaha-güedé xii-yu ní cachí ndíi.

11 Te nchòhó càchí-ndó sã ñùu ñⁿ téé na cũñaha-dé xii tãtã-dé ndihí nãñã-dé sá sã ñí sani iní-dé cuañaha-dé xii-yu cùu-xi Corbán, te ñá túú-gá xíni ñùhu-xi sá cuañaha-dé xii-yu, te tnúhu Còrbán-áⁿ quée-xí: Sã cúú cuèndá Yá Ndiòxí.

12 Te sá dúcáⁿ ná càháⁿ ñⁿ téé-áⁿ te nchòhó chindéè tnúhu-ndo-dé cuèndá sá vã chindéè-gá-dé tãtã-dé ndihí nãñã-dé.

13 Te ducaⁿ quide-ndo chí ní dáquée tĩhú-ndó nàcuáa ní cachí Yá Ndiòxí cada-ndo, te mee-ni nàcuáa ta quide cue téé ñuyíú-a véxi nchìcúⁿ nihnu-ndo quide-ndo, te ñi-ñi ducaⁿ ta sànu ichi tnahá-ndo véxi, te nándi-gá nchaa sá càhú iní-ndó quide-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

14 Te Jèsús ní xáhaⁿ tùcu-gá xii cue ñáyiú xíndecu-áⁿ:

—Chí táquixi ndehe iha, te cundedóho váha-ndo tnúhu na càháⁿ-í-a te ío váha cuáha-ndo cuèndá.

15 Nchaa sá xéxi-ndó chí ñá túú nã quidé-xí iní-ndó, dico nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-ndó quide-ndo, nchaa xíãⁿ quidé-xí ndècu cuéchi-ndo.

16 Te nchaa nchòhó ñáyiú ndédóho nchaa tnúhu càháⁿ-í-a ío váha chí cuáha cuèndá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

17 Te Jèsús ní dándõ-gá nchaa ñáyiú núú xíxúcu-yu-áⁿ te cuándihu-gá xití vehe. Te cue téé xica cuu ndihí-gá ní xícaⁿ tnúhú-güedé núú-gá ñùu nása quèe-xi cuèndú ní cani-gá núú ñáyiú-áⁿ.

18 Te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Te náa tnàhá nchòhó ñá túú ní təcú tnùnì-ndó cuèndú ní canì-í núú ñáyiú-ǎn? Nchaa sá xéxì-yu cuánguee xití-yu ñá túú quide-xi iní-yu nàcuáa ngúndecu cuéchi-yu.

19 Chi ñá díú iní-yu cuánguee-xi chi cuánguee ndáá-xi xití-yu, te nàyáha ñaha-xi xii-yu —càchì-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-gá te ní dátũu-gá sá cúú càxi-o nchaa núú sá cúú càxi-o.

20 Te ní xáhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Nchaa sá cuèhé sá dúhá quide ñáyiú xǎⁿ cǎcú ñihnu-xi iní-yu, te nchaa xǎⁿ quidé-xi ndècu cuéchi-yu.

21 Te iní-yu-áⁿ cǎcú ñihnu nchaa sá cuèhé sá dúhá, chi sàni cuehé sání dùha iní-yu. Te cue téè càháⁿ ndihì-güedé ñadìhì te ñá díú ñadìhì-güedé cúú-yu, te díu-ni ducaⁿ quide cue ñáyiú dìhì càháⁿ ndihì-yu téè te ñá díú yǎⁿ-yu cùu-güedé. Te sàhni-yu cue tnàha ñáyiú-yu, te mee-ni ìchi díí iní cúdíí iní-yu cundecú-yu.

22 Te dùhu ndachiuⁿ tnahá-yu, te xihó-yu cundecu ndihì-yu sá ndécú ndihì tnaha ñáyiú-yu, te ío quide úhú iní-yu sá cúú-xí tnàha ñáyiú-yu, te ío dándahú tnáhǎ-yu, te mee-ni nchàa sá cuèhé sá dúhá cùdíí iní-yu quidé-yu, te ío cuédú iní-yu, te ío yitì yùhú-yu, te ío quide cahnú-yu mèe-yu, te quidé-yu nándi-gá sá ñá túú tàú-yu cadá-yu.

23 Te nchaa sá cuèhé sá dúhá-ǎⁿ cǎcú ñihnu-xi iní-yu, te nchaa xǎⁿ quidé-xi ndècu cuéchi-yu, te ñá túú cùu-xi sá vǎha sá cúú-xí iní-yu.

Èⁿ ñadìhì véxi ñuú xícá ñí sándáá iní-aⁿ Jèsús

(Mt. 15:21-28)

24 Te ní xica Jèsús cuáháⁿ-gá ndéé yucu cue téè ñuú Tírú, ndihì yucu cue téè ñuú Sidón. Te òré ní quexìo-gá xǎⁿ te cuánguìhu-gá èⁿ vehe te xǎⁿ cundecu-gá, te cuinì-gá sá vǎ quini ñáyiú sá xǎⁿ ndécú-gǎ ní cùu, dico dai ní ñihì-yu tnúhu.

25 Te èⁿ ñadìhì ndécú èⁿ déhe yoco-aⁿ, te yìhì ñaha espíritú cündihì

yucu ñávǎha xii-xi, te ñaha-áⁿ ío ndìhì ní ñihì-aⁿ tnúhu sá ñí quexìo Jèsús xǎⁿ núu ní sáháⁿ-aⁿ núú ndécú-gǎ, te ní ngüíñí xití-áⁿ núú-gǎ.

26 Te ní ngüíta-aⁿ càháⁿ ndàhú-aⁿ núú-gǎ, te xǎhaⁿ-aⁿ sǎ núu vá cündèè iní-gá queñuhu-gá espíritú cündihì yucu ñávǎha yìhì ñaha xii déhe-aⁿ. Dico ñá díú ñàha israél cúú-áⁿ chi ñaha ñuú Sirofèniciá cúú-áⁿ te tnúhu griégú cúú tnúhu-aⁿ.

27 Te xǎⁿ núu ní xáhaⁿ Jèsús xii-aⁿ:

—Daña na càxi tnaa nchaa landú chítú xití-güexi, te dǎtnùnì caxi cue iná, chi ñá túú ndùu váha-xi queheⁿ-o sá xéxì làndú te cuáha-o iná —càchì-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-aⁿ.

28 Te ní xáhaⁿ-aⁿ xii-gá:

—Mèstrú, ndáá-ni càháⁿ-n, dico iná chi nàdatacá-güedè sá ngóyó yùhu cóhó làndú —càchì-aⁿ xǎhaⁿ-aⁿ xii-gá.

29 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-aⁿ:

—Ío váha ní cáháⁿ-n, te cuanùhú te ñá túú-gǎ ná canì iní-n, chi sa ní quee espíritú cündihì yucu ñávǎha yìhì ñaha xii déhe-n —càchì-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-aⁿ.

30 Te ñaha-áⁿ ñí nasáá-aⁿ vehe-aⁿ te càa déhe-aⁿ núú càmá, dico ñá túú-gǎ espíritú cündihì yucu ñávǎha yìhì ñaha xii-xi chi sa ní quee ñaha-xi.

Jèsús quidé tǎtna-gá èⁿ téè ñá cúú càháⁿ váha te doho-dé

31 Te Jèsús ní ndee-gá yucu cue téè ñuú Tírú te ní yáha-gá yucu cue téè ñuú Sidón, ndihì yucu ndi ùxí ñuú nání Dècápolis, te ní sáá-gá ndéé yuhu làgúná distrítú Galileá.

32 Te xǎⁿ ndécú-gǎ ní quexìo ñáyiú ndéé núú-gǎ ndécǎ-yu èⁿ téè ñá cúú cǎháⁿ váha-dé te doho-dé. Te càháⁿ ndàhú-yu núú-gǎ sá ná tëndaha ñaha-gá xii-dé cuèndá ndúha-dé.

33 Te Jèsús ní queñuhu ñaha-gǎ xii-dé tnuú-yu, te ndèca ñaha-gá cuáháⁿ èⁿ xio, te ní dáquìhu-gá díquí ndáhá-gǎ yaú lóho-dé, te ní dácánùu-gá díí-gá díquí ndáhá-gǎ, te ní tendaha-gǎ yàa-dé.

34 Te ní ndacoto-gá andiu te ní sánuu iní-gá, te ní cáháⁿ-gá tnúhu mee-gă, te xăhaⁿ-gă:

—Ĳĕfatá! —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-dé.

Te tnúhu-áⁿ quée-xí: Nacaáⁿ yòhó lóho.

35 Te òré-ni-áⁿ nǐ nacaáⁿ lóho-dé, te ní nduu váha yàa-dé, te ní cuu cáháⁿ váha-dé.

36 Te Jèsús ní cáháⁿ víhí-gă dóho ñáyiú ndihi ñaha xì téé ní quide tátna-gá-áⁿ sǎ vǎ yǒo ñⁿ cúñàhá-yu sá nǐ quide tátna ñaha-gă xii-dé, dico uuⁿ-gá ní quidé-yu ní cáháⁿ-yu núú ñáyiú sá nǐ quide tátna-gá téé-áⁿ.

37 Te nchaá-yu ío ní cuñúhu-yu, te ní xítñàhá-yu:

—Váha vǐhi quide-dé, chi nchaa-ni ndàcu-dé quidé-dě, chi quide tátna-ni-dé ñáyiú doho, te quide tátna-ni-dé ñáyiú ñìhí —càchí-yu xítñàhá-yu.

8

*Jèsús dácàxi-gá cúmí mǐl ñáyiú
(Mt. 15:32-39)*

1 Te ñⁿ nduu tucu ío cuéhé ñáyiú ní tacá núú ndécú Jèsús, te ñá túú tñàhí sá cǎxǐ-yu. Te ní cana-gá cue téé xìca cuu ndihi-gá, te ní xăhaⁿ-gă xii-güedé:

2 —Yúhú, cùndahú iní-í nchaa ñáyiú-a chi sa ní cuu úní nduu ndècu ndihi ñàhá-yu xii-o ìha, te ñá túú tñàhí ná sá cǎxǐ-yu.

3 Te núu na nàtendaha-í-yu núhú tñámă-yu vehé-yu, te cunee-yu docó ichi, chi davá-yu ío xica ndècú-yu —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

4 Te ní xăhaⁿ-güedé xii-gá:

—ĲTe ndèé níhí-ó sǎ cuñaha-o cǎxi nchaa ñáyiú-a, te iha ñá túú nǎ ìo chi cùu-xi xítí yucu-i? —càchí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá.

5 Te Jèsús ní xícáⁿ tnúhú-gă núú-güedé, te xăhaⁿ-gă:

—ĲNá daha-gá pàá ndécú ndihi-ndo-i? —cachí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ní xăhaⁿ-güedé xii-gá:

—Ndècu ndihi-ndí úsá-gá tñàhá —càchí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá.

6 Te Jèsús ní xăhaⁿ-gă xii nchaa ñáyiú sá ngǒo-yu nchaá-yu, te ní ngóo-yu, te ní queheⁿ-gá ndi úsá pàá-áⁿ, te ní ndacáⁿ táhú-gă núú Yă Ndiǒxí. Te dǎtnùní ní táhú cuèchi-gá te ní sǎñaha-gă xii cue téé xìca cuu ndihi-gá ní dácăhñu-güedé nchaa ñáyiú-áⁿ.

7 Te ndècu ndihi-güedé ñⁿ úú chácá lǐhli, te diu-ni ducaⁿ nǐ quide-gá ní ndacáⁿ táhú-gă núú Yă Ndiǒxí. Te dǎtnùní ní táuchíúⁿ-gă ní dácăhñu ñaha-güedé xii-yu.

8 Te nchaá-yu ní xexí-yu ní ndahá xítí-yu. Te sátá nǐ túhú cóhǒ-yu te ní nadatàcá-güedé nchaa sá nǐ quendóo, te ní chítú úsá tñàhá tídihi mee-ni sǎ nǐ quendóo-áⁿ.

9 Te núú ncháá ñáyiú ní xexi-áⁿ xǐnu dǎtná cúmí mǐl-yu. Te sátá nǐ yáha ní dácáxí ñàha Jèsús xii-yu te ní dándácá ñàha-gá.

10 Te dǎtnùní cuánguee-gá bàrcú ndihi cue téé xìca cuu ndihi-gá cuáháⁿ-gá ndihi-güedé yucu cue téé ñúú Dalmànutá.

*Cue téé cùu fariséú xăhaⁿ-güedé xii
Jèsús cada-gá ñⁿ sá vǎ yǒo tñàhí ndàcu
cada
(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)*

11 Te núú nǐ quexì Jèsús xíaⁿ nǐ sáá cue téé cùu fariséú, te ní ngúita-güedé nándi tnúhu xăhaⁿ-güedé xii-gá xító ndèé ñàhá-güedé. Te xăhaⁿ-güedé sá ná cádá-gă ñⁿ sá vǎ yǒo tñàhí ndàcu cada cundehe-güedé nàcuáa cutnùní iní-güedé núu ndáá sá Yă Ndiǒxí ní tendaha ñàha-gá xii-gá véxi-gá ñuyíú-a.

12 Te ní sánuu iní-gá te ní xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—Nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ñuyíú-a cuíní-ndó càda-í ñⁿ sá vǎ yǒo tñàhí ndàcu cada nacuáa cutnùní iní-ndó núu ndáá sá Yă Ndiǒxí chíndèe ñàha-gá xii-í. Dico na cǎchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ vǎ càdà-í sá cuíní-ndó —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

13 Te ní dándǒo-gá ñáyiú xǐndecu-áⁿ, te cuánde-gá bàrcú ndihi cue téé xìca

cuu ndihi-gá te cuáháⁿ-gá ndihi-güedé ndàa ìngá xio yuhu làgúná.

Nàcuáa quide cue tée cùu fariséu
(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Te ní cunaa-güedé canehe-güedé sá cáxí-güedě quíhíⁿ, te ìⁿdìi-ni paá ndécú xití bàrcú-áⁿ nǎ naníhí-güedě.

¹⁵ Te Jèsús ní cáháⁿ-gá dóho-güedé, te xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ ìo quíhí iní-ndó cùndecu-ndo te vá cádá cuendá tnàhí-ndo lèvadurá cue tée cùu fariséu, ndíhi levadurá cue tée cùndíhi té Hèrodés —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁶ Te ní ngúita-güedé xítnàha-güedé:

—Cuendá sá ñà túú ní cǎnehe-o paá quixi núu xíáⁿ duha càháⁿ-gá —càchí-güedé xítnàha-güedé.

¹⁷ Te Jèsús ní cutnùní iní-gá nàcuáa ndùu tnúhu xítnàha-güedé, núu ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—¿Ná cuendá da sá ñà túú ní cǎnehe-ndo paá quixi càháⁿ-ndó? Te ñá díú cuendá paá-áⁿ ní cǎháⁿ-í, te dícó-ni sá méé-ndó ñà túú quide cuendá váha-ndo nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-í, te ni ñǎ tècú tnùnín-ndó chí ío nǎ díquí-ndó.

¹⁸ Te cuèi ndèhe-ndo dico ñá túú cùtnuní iní-ndó nǎ cúú nchàa sá quidè-í, te cuèi ndèdóho-ndo nchàa tnúhu càháⁿ-í dico ñá cùtnuní iní-ndó nǎsa ndùu-xi, te ni ñǎ ndácú iní-ndó nchàa sá tá quide-í véxi.

¹⁹ Te chí dándàcu iní cùtnàhá ní táhú cuèchi-í úhúⁿ-ni paá te ní xexi úhúⁿ mǐl mee-ni cuè tée chí díu-ni cue tée-áⁿ nǎ quíundehu. Te chí càchí tnúhu ná daha tídihi ní chítú mee-ni sǎ nǎ quendóo òré ní nadatàcá-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Úxúú tnàhá tídihi ní chítú mee-ni sǎ nǎ quendóo —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

Te xáhaⁿ tùcu-gá:

²⁰ —Te cùtnàhá ní táhú cuèchi tucu-í úsá tnàhá paá ní xexi cúmí mǐl ñáyiú, te chí càchí tnúhu ná daha tucu tídihi ní chítú mee-ni sǎ nǎ quendóo —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Úsá tnàhá tídihi ní chítú mee-ni sǎ nǎ quendóo —càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

²¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Vitna, ¿te sa ní tecú tnùnín-ndó tnúhu ní cáháⁿ-í ǎⁿ ñǎhá? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Jèsús quidé tǎtna-gá ìⁿ tée cuáa ñuú Bètsaidá

²² Te Jèsús ní sáa-gá ndíhi cue tée xica cuu ndíhi-gá ñuú Bètsaidá. Te ñuú-áⁿ ndécú-gǎ ní quexio ñáyiú núu-gǎ tánèhé-yu ìⁿ tée cuáa, te càháⁿ ndáhú-yu núu-gǎ núu vá cùndèe iní-gá tendaha ñàha-gá xii-dé cuendá ndúha núu-dě.

²³ Te Jèsús ní tñi-gá ndaha tée cuáa-áⁿ, te ní queñuhu ñaha-gǎ tnuú-yu, te ndèca ñaha-gá cuáháⁿ ìⁿ xio yuhu ñuú. Te yàcáⁿ ní dácànùu-gá dí-gá núu-dě te ní tendaha ñàha-gá xii-dé, te dàtnùnín ní xicáⁿ tnúhú-gǎ núu-dě, te xáhaⁿ-gǎ:

—¿Cùtnuní núu-n-ǎⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

²⁴ Te tée cuáa-áⁿ nǎ ndonehe núu-dě, te xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Cùtnuní núu-í ndéhè-í nchaa cue tée-ǎⁿ, dico dà ndáa yutnu cuí ndáa-güedé te xica-güedé —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

²⁵ Te Jèsús ní tendaha tùcu-gá núu-dě te ní cuu ní ndacoto váha-gá-dé, te òré-áⁿ nǎ ndúha núu-dě. Te nchaandi túhú sá ndéhé-dé ní cutnùnín váha núu-dě nándi cùu nchaa xíáⁿ.

²⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Vitna te núhú-n, dico ndáa ichi vehe-n núhú-n te ñá díú dà xití ñuú quíhíⁿ-n, te vá yǎo ìⁿ cúñaha-n sǎ yǎhú ní quide tǎtna-í núu-n nǎ ndúha —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Té Pèlú xáhaⁿ-dě xii Jèsús sá díú-gǎ cúu-gǎ Cristú

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndíhi cue tée xica cuu ndíhi-gá nchaa ñuú líhli càa ñuú Cèsareá Filipú, te òré ñúhú-gǎ ndíhi-güedé ichi te ní

xícáⁿ tnúhú-gă núú-güedě, te xăhaⁿ-gă xii-güedě:

—Chí cächí tnúhu nása cáháⁿ ñáyiú cuendá-í. ¿Yoo cùu-í cächí-yu-va? — cächí-gă xăhaⁿ-gă xii-güedě.

28 Te ní xăhaⁿ-güedě xii-gă:

—Davá-yu cächí-yu sá cúu-n ndïi Juáá téé ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyiú, te davá-yu cächí-yu sá cúu-n tē Èliás, te dava tucú-yu cächí-yu sá cúu-n ñⁿ téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, duha cächí-yu — cächí-güedě xăhaⁿ-güedě xii-gă.

29 Te ní xícáⁿ tnúhú tùcu-gă núú-güedě, te xăhaⁿ-gă xii-güedě:

—Te nchòhó, ¿yoo sàni iní-ndó cùu-í-í? —cächí-gă xăhaⁿ-gă xii-güedě.

Te té Pèlú ní xăhaⁿ-dě xii-gă:

—Yòhó cúu-n Crìstú Yaá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyíú-a —cächí-dé xăhaⁿ-dě xii-gă.

30 Te Jèsús ní cáháⁿ-gă dóho-güedě, te xăhaⁿ-gă:

—Vá yòo ñⁿ cúñaha-ndo yòo cuu-í — cächí-gă xăhaⁿ-gă xii-güedě.

Jèsús cáháⁿ-gă sá cáhni ñàha-güedě xii-gă

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

31 Te Jèsús ní ngüíta-gă xitnùhu-gă cue téé xica cuu ndihí-gă nàcuáa yáha-gă, te xăhaⁿ-gă xii-güedě:

—Yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo chi ío ndoho-í, chi daquèe tíhú ñáhá nchàa cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiú israhél, ndihí cue dútú cùnùu, ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ní chídó tnùní ndíi Moisés, nchaa cue téé-áⁿ dàquee tíhú ñáhá-güedě xii-í. Te sáá nduu te cahni ñaha-güedě xii-í, dico nduu úní sá cùu-í te ndoto-í — cächí-gă xăhaⁿ-gă xii-güedě.

32 Te ducaⁿ ñí cáháⁿ Jèsús núú cuè téé xica cuu ndihí-gă nàcuáa tecú tnùní váha-güedě tnúhu cáháⁿ-gă. Te té Pèlú ní cana ñaha-dě xii-gă ñⁿ xio, te ní ngüíta-dé ténàá ñáhá-dě xii-gă ní cùu.

33 Dico Jèsús ndihí-ni ní nchócuñhu-gándácú-gă quidé-gă nchaandi túhú sá ní ndàcoto-gă núú nchàa-güedě chi ndàa sátá-gă xíndecu-güedě, te ní

ngüíta-gă ténàá-gă té Pèlú, te xăhaⁿ-gă xii-dé:

—¡Xocuiñí yòhó núu-í-a, chi dàtná cáháⁿ yucu ñávãha cáháⁿ-n! Chi ñá túú sàni iní-ò dàtná sání iní Yá Ndióxi, chi ñⁿ-ni sàni iní-ò ndihí dava-gă cue ñáyiú ndècu ñuyíú-a —cächí-gă xăhaⁿ-gă xii-dé.

34 Te Jèsús ní cana-gă nchaa cue téé xica cuu ndihí-gă, ndihí nchaa ñáyiú xíndecu-áⁿ, te ní xăhaⁿ-gă:

—Nchaa ñáyiú cuení chitnahá ñáhá xii-í, te xini ñuhu-xi vá cáda-gă-yu sá sání iní méé-yu, te ío cada ndee iní-yu cundecu túha-yu ndohó-yu cuendá-í, te cuèi na ndòhó-yu dàtná ndoho-í.

35 Te nchaa ñáyiú cuení sá ñà túú tnàhí ná yáha cundecu ñuyíú-a cuíta nihnú-yu, dico nchaa ñáyiú ñá túú tnàhí yùhú cuèi nándi sá ná yáha-yu cundecú-yu ñuyíú-a sá cuendá-í, ndihí sá cuendá tnúhu-í, te ñáyiú-áⁿ naníhí tàhú-yu.

36 Te cuèi nchaandi túhú sá ío ñuyíú-a na ñihí ñáyiú cundecu ndihí-yu, dico núu ñⁿ nchaa xíáⁿ ná cáda cuíta nihnú-yu te ñá túú védana nándihí-xi sá dúcáⁿ ndècu ndihí-yu nchaa xíáⁿ.

37 Te ní ñⁿ sá ío ñuyíú-a vá chíndèe-xi ñáyiú cuendá naníhí tàhú-yu.

38 Te nchaa ñáyiú na cùcahaⁿ núu-xi cáháⁿ váha cuendá-í, ndihí cuendá tnúhu-í núú nchàa ñáyiú dàquee tíhú ñáhá xii Yá Ndióxi, ñáyiú xíndecu ichi cuèhé ichi duha, te tnàhá yúhú Téé cùu ñaní tnáhã-yu ncháa-yu cucahaⁿ núu-í núú-yu òré ná quixi tucu-í ndihí cue espíritú xínú cuèchi núú Tàtá-í Dútú Ndióxi. Te mee-gă cada cutnùní iní nchaa ñáyiú sá yùhú ío càhnu cuu-í.

9

1 Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ío dava nchòhó ñáyiú xíndecu iha vitna vá cùu-ni-ndo, chi cundecu-ni-ndo ndéé quini-ndó sáá nduu ndíhu ndaha ñàha Yá Ndióxi xii ñáyiú, te davá-áⁿ quini-ndó sã váha —cächí-gă xăhaⁿ-gă xii cue téé xica cuu ndihí-gă ndihí cue ñáyiú-áⁿ.

Jèsús ní nadama dóó-gă ndihi núú-gă

(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

² Te núú ìnú nduu sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ Jèsús te ní xica-gá cuásaá-gá ìⁿ yucu dùcúⁿ, te ndèca-gá té Pèlú, ndihi té Jàcobó, ndihi té Juàá cuásaá, te úní tnháí-ni cue téé-áⁿ ndécá-gă cuásaá. Te yucu-áⁿ ndécú-gă ní nadama núú-gă,

³ te ní nadama dóó-gă. Te dóó-gă-áⁿ sùúⁿ ñí nduu cuixíⁿ quiyí te tãsaⁿ, te ni ìⁿ ñáyiú ñuyíú-a ñá túú ndàcú-yu naqueté-yu ìⁿ dóó nduu cuixíⁿ dàtná ní nduu dóó-gă.

⁴ Te ní xiní-güedé té Moisés ndihi té Èliás nútñi-güedé ndihi-gá ndátnuhu ndihi ñaha-güedé xii-gă.

⁵ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii Jèsús:

—Mèstrú, ñváha ní cuu sá ndécú-ó ìha vitna! Te na dàcaa-ndí úní tnhá vehe tnuvixiⁿ, te ìⁿ cuu cuendá-n te ìⁿ cuu cuendá té Moisés te ìⁿ cuu cuendá té Èliás —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gă.

⁶ Te ducaⁿ ñí cáháⁿ-dé chí ío ní yùhú-güedé, te cuendá-ni ní cuu yáchí-dé ní cáháⁿ-dé, te ni mèe-dé ñá túú ní cùtnuní iní-dé nása ndùu tnhúhu ní cáháⁿ-dé.

⁷ Te òré-áⁿ ñí quexìo ìⁿ vícò nùú ndécú-güedé ndihi Jèsús ní dádáhu ñaha-xi xii-güedé ndihi-gă, te xití vícò-áⁿ ñí cáháⁿ Yă Ndiõxí ní tecú dóho-güedé, te xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Tée-a cùu-dé Déhe-í téé ío cùu iní-í, te cundedóho-ndo nchàa tnhúhu càháⁿ-dé —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-güedé.

⁸ Te òré ní quide cuendá-güedé, te ñá túú-gă ní xiní-güedé cue téé úú-áⁿ chí mee-ñă Jèsús ndécú.

⁹ Te òré cuánuu ndihi ñaha-gă xii-güedé yucu-áⁿ, te ní cáháⁿ-gă dóho-güedé, te xáhaⁿ-gă:

—Vá yõo ìⁿ cúñaha-ndo nchàa sá ñí xiní-ndó nùú ñí sáá-ó-á, te cuu cáháⁿ-ndó dico ndéé ná yáha ndoto yùhú Tée cùu ñani tnháá-ndó nchàa-ndo sá cùú-í —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-güedé.

¹⁰ Nùu xíáⁿ cue téé-áⁿ ñí xúhuⁿ nahi-ni ìní-güedé nchaa sá ñí xiní-güedé núú ñí sáháⁿ-güedé ndihi

Jèsús te ñá túú tnháí ni cáháⁿ-güedé, dico ní ndúcú tnhúhu núú tnháá-güedé ná cuendá ducaⁿ ñí cáháⁿ-gă sá ndéé ná yáha ndoto-gă sá cùú-gă te dàtnuní cáháⁿ-güedé nàcuáa ndùu nchaa sá ñí xiní-güedé.

¹¹ Te ní xicáⁿ tnhúhú-güedé núú Jèsús, te xáhaⁿ-güedé xii-gă:

—¿Cùú-ndí cachí tnhúhu-n ñă cuendá càchí cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnhúhu ní chídó tnhúú ndí Moisés sá dñhna-gă té Èliás ndixi-dé te dàtnuní quixí Yáá tendaha Yă Ndiõxí quixí ñuyíú-a? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gă.

¹² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă:

—Ndáá sá códó nùu ìⁿ téé quixi-dé te cada-dé dàtná ní quide té Èliás, te téé-áⁿ cada ndáá-dé nchaa nàcuáa cùu. Dico núú tütú Yă Ndiõxí càháⁿ-xi cuendá yùhú Tée cùu ñani tnháá-ndó nchàa-ndo sá ío ndoho-í, te daquèe tihú ñáhá ñáyiú xii-í.

¹³ Te na càchí tnhúhu-í xii-ndo vitna sá sà ní quixi ìⁿ téé ní quide dàtná ní xóo cada té Èliás, te cue ñáyiú ñá túú ní cãnehé-yu sá yíñùhu núú-dé, te ní quide ñáhá-yu xii-dé nchaa nàcuáa ní quixi iní mèe-yu. Te núú tütú Yă Ndiõxí sa ndéé tnhúú nchaa nàcuáa yáha-dé, te nchaa xíáⁿ sa ní quide ñaha ñáyiú xii-dé —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Jèsús quidé tãtna-gă ìⁿ téé cuechi yíhi ñaha espíritú cùndíhi yucu ñávãha

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Te Jèsús ní ndexìo-gă ndihi cue téé úní-áⁿ nùú xñdecu dava-gă cue téé xica cuu ndihi-gă, te vâi vihi ñáyiú ndècu núú ndécú-güedé-áⁿ, te tnháá cue téé dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnhúhu ní chídó tnhúú ndí Moisés xñdecu, te cue téé-áⁿ nãndi tnhúhu xáhaⁿ-güedé xii cue téé xica cuu ndihi Jesús.

¹⁵ Te òré ní xiní-yu ní ndexìo-gă, te ncháá-yu ío ní cuñúhu-yu, te xinú-yu ní sáháⁿ ní cáháⁿ ndihi ñáhá-yu xii-gă.

¹⁶ Te ní xicáⁿ tnhúhú-gă núú cue téé xica cuu ndihi-gă nùu ná tnhúhu ndátnúhu-güedé ndihi cue téé-áⁿ.

17 Te ñáyu xĩndecu xíaⁿ ñí xáhãⁿ-yu xii-gá:

—Mèstrú, ndèca-í déhe-í véxi nànducu ñaha-í xii-n, chi yìhi ñaha espíritú cúndìhi yucu ñávãha xii-dé, te diu xíaⁿ ní quide ní cuu ñìhí-dé.

18 Te ío ndòho-dé chi súúni ndèni ní cuu ngòtni ñaha-xi xii-dé, te òré ducaⁿ quide ñaha-xi xii-dé te dànduá ñáhá-xí, te quène tíñú yuhu-dé, te cùrúhñú ñuhu-dé, te ndàda ruúⁿ ñáhá-xí xii-dé. Te sa ní xáhaⁿ-í xii cue téé xica cuu ndìhi-n sá queñuhu-güedé espíritú cúndìhi yucu ñávãha yìhi ñaha xii-dé dico ñá túú ní ndàcu-güedé queñuhu-güedé-xi —càchí ñáyu-áⁿ xáhãⁿ-yu xii-gá.

19 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—¡Nchaa nchòhó ñáyu ndècu ñuyú-a ío sàá iní-ndó, chi ñá túú cuíni-ndó quèndáá iní-ndó Yã Ndiöxí, te ní cuu vãi nduu quide ndee iní-í nchaa sá quidé-ndó! ¿Te ná ndéé ama vá dúcãⁿ-gã cada-ndo-i? Te chí cándèca téé cùhú-áⁿ táquixi iha —cachí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

20 Te ñáyu ndìhi ñaha xii téé yìhi ñaha espíritú cúndìhi yucu ñávãha-áⁿ ndécã ñáhá-yu xii-dé cuáhãⁿ ndéé núú Jèsús, te òré ní xini ñáhá espíritú cúndìhi yucu ñávãha-áⁿ xii-gá, te ní ngúita-ni-xi sàhni yìhí ñáhá tùcu-xi xii-dé, te ní dánduá ñáhá-xí xii-dé, te ní ngúita-dé xíchí ñuhu-dé, te quène tíñú yuhu-dé.

21 Te Jèsús ní xicãⁿ tnúhú-gã núú tãtã-dě, te xáhaⁿ-gã xii-dé:

—¿Ná ndéé ama ní ngúita-xi duha ndòho déhe-n? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Te téé-áⁿ ñí xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Ndéé cútnãhá cúú líhli-dé ní ngúita espíritú cúndìhi yucu ñávãha duha quide ñaha-xi xii-dé.

22 Te ní cùtĩtní xito dàngaunihnu ñaha-xi xii-dé núú ñùhú, te ní cutĩtní tucu xito dàngaunihnu ñaha-xi xii-dé ndute cuíni-xi cahni ñaha-xi xii-dé. Te ndèca-í-dé véxi núú-n te núú ndacu-n càda tátna-n-dě, te cundãhú

iní ñáhá-n xii-ndí chindee ñaha-n —cachí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

23 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Te ná cuèndã càchí-n nõu ndacu-í cada tátna-í déhe-n, chi nchaa ñáyu na quèndáá iní ñáhá xii-í te ñihí-yu sá ná càcãⁿ-yu núú-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

24 Te tãtã tẽe cuechi-ãⁿ ñihí ní cáháⁿ-dé xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Sàndáá iní ñáhã-í xii-n, dico chindee ñaha xii-í cuèndã ná quèndáá iní ñáhã-gã-í xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

25 Te Jèsús ndéhé-gã sá ío vãi ñáyu ta tàcã núú ndécú-gã-áⁿ. Te ní tenãá-gã espíritú cúndìhi yucu ñávãha-áⁿ, te xáhaⁿ-gã xii-xi:

—Yòhó espíritú cúndìhi yucu ñávãha, ní quide ñìhí-n ñí quide doho-n tẽe-a, dico vitna yúhú càchí-í sá quèé-n yiqui cuñú-dé te vá ndìhu-gã-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii espíritú cúndìhi yucu ñávãha-áⁿ.

26 Te espíritú cúndìhi yucu ñávãha-áⁿ ñí dácãná sãa ñaha-xi xii téé-áⁿ, te ní sahni yìhí ñáhã tùcu-xi xii-dé, te dàtnùni ní quee ñaha-xi xii-dé cuáhãⁿ-xi, dico téé-áⁿ chi dacãa-ni ndíyì càa-dé càtùu-dé. Te nchaa ñáyu xĩndecu xíaⁿ càchí-yu sá ñí xihí-dé ní cùu.

27 Te Jèsús ní tni-gã ndaha-dé ní ndocani ñaha-gã xii-dé, te ní ndacóo-dé ní nucúnutni-dé.

28 Te Jèsús cuándihu-gã xití vehe ndìhi cue téé xica cuu ndìhi-gã, te òré ndéhé-güedě ñá túú-gã ñáyu, te ní xicãⁿ tnúhú-güedě núú-gã, te xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Cachí tnúhu xii-ndí ná cuèndã ñá túú ní ndàcu-ndí queñuhu-ndí espíritú cúndìhi yucu ñávãha yìhi ñaha xii téé-áⁿ —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

29 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo sã nõu òré cuíni-ndó queñuhu-ndo espíritú cúndìhi yucu ñávãha yìhi ñaha xii ñáyu dàtnã cúú espíritú cúndìhi-xi

yìhi ñaha xii téé-ǎⁿ ní cùu ña, te xini ñuhu-xi sá ïo cáháⁿ ndìhi-ndo Yá Ndiõxí te ñá túú tnàhí ná caxi-ndo cáháⁿ ndìhi-ndo-gǎ, te ducaⁿ te ndacu-ndo quèñuhu-ndo espíritú cùndìhi yucu ñávãha yìhi ñaha xii ñáyiu —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Jèsús càháⁿ tucu-gá sá cáhni ñaha-güedé xii-gá

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ Te Jèsús ní quee-gá núú ndécú-gǎ-ǎⁿ ndìhi cue téé xica cuu ndìhi-gá cuáháⁿ-gá ndìhi-güedé distritú Galileá, te cuini-gá sá vǎ quini ñáyiu ndéé ichi cuáháⁿ-gá.

³¹ Te ducaⁿ ñi sani iní-gá, chi mee-gǎ sa naha-gá sá ndàá cada-xi nàcuáa xǎhaⁿ-gǎ xii cue téé xica cuu ndìhi-gá, te duha xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Yúhú Téé cùu ñani tnáhá-ndó nchàa-ndo sáá ñⁿ nduu te cuáha cuendá ñáhá-güedé xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá, te cahni ñaha-güedé xii-í, dico nduu úní sá cùú-í te ndoto-í —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

³² Dico ñá túú tnàhí ni tècú tnùnì-güedé nása ndùu tnúhu ní cáháⁿ-gá, te ni ñà túú ní cùyi-güedé cácaⁿ tnúhú-güedé núú-gǎ.

Cue téé ndùcu tnúhu núú tnáhá nùu ndédacàa-güedé ïo-gá cùnùu

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ Te Jèsús ní quexio-gá ndìhi cue téé xica cuu ndìhi-gá ñuú Capernaúm, te òré sa ndècu-gá ñⁿ vehe te ní xicáⁿ tnúhú-gǎ núú-güedé, te xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—¿Nándi cùu tnúhu ta xitnaha-ndo véxi? —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

³⁴ Dico ñá túú tnàhí ni cáháⁿ-güedé cúñaha-güedé xii-gá nùu ná tnúhu xitnaha-güedé òré ñúhú-güedé ichi. Te ducaⁿ ñi quide-güedé chi cuendá tá ndàtnúhu-güedé nùu ndédacàa-güedé ïo-gá cùnùu.

³⁵ Te Jèsús ní ngóo-gá, te ní xáhaⁿ-gǎ xii ndi ùxúú cue téé xica cuu ndìhi-gá:

—Chí táquixi iha te cundedóho-ndo tnúhu na càháⁿ-í-a. Te núu ïo dava-ndo cuini-ndó cùnuu-ndo, te cada-ndo sǎ cúú-ndó ñáyiu nchìcúⁿ cuì-nǎ, te cunu cuechi-ndo nùu

tnàha ñáyiu-ndo —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

³⁶ Te Jèsús ní sanutnii-gá ñⁿ té lĩhli cuádava tnuú-güedé, te dàtnùnì ní nguídèhé ñáhá-gǎ xii-dé, te xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

³⁷ —Nchaa ñáyiu na quèheⁿ cuendá ñⁿ té lĩhli dàtnǎ té lĩhli-a cuendá sá ñúhú ìní ñáhǎ-yu xii-í ñá, te cada iní-yu sá yúhú ní queheⁿ cuendá-yu. Te nchaa ñáyiu na quèheⁿ cuendá ñáhá xii-í te ñá díú-ní mèe-í ní quèheⁿ cuendá-yu, chi tnàhá Tàtá-í Dútú Ndiõxí Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyú-a ní queheⁿ cuendá-yu —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Nchaa ñáyiu ñá túú cùu úhú iní ñáhá xii-o te cùndìhi ñáhá-yu

(Mt. 10:42; Lc. 9:49-50)

³⁸ Te té Juáa diu-ni ñⁿ téé xica cuu ndìhi-gá ní xáhaⁿ-dǎ xii-gá:

—Mèstrú, ní xiní-ndí ñⁿ téé càcunehe ñaha-dé xii-n, te quèñuhu-dé espíritú cùndìhi yucu ñávãha yìhi ñaha xii ñáyiu, te nchúhú ñá túú ní dàña-gá-ndí ducaⁿ càda-dé, chi ñá túú xica cuu ndìhi ñaha-dé xii-o —càchí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii-gá.

³⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Daña-ndo na càda nahì-dé ní cùu, chi ñá túú ni ñⁿ ñáyiu ndìhi ndìhi-ni ndacu cáháⁿ cuèhé cuendá-í te núu càcunehe ñáhá-yu xii-í, te quidé-yu sá vǎ yóo tnàhí ndàcu cada.

⁴⁰ Te nchaa ñáyiu ñá túú cùu úhú iní ñáhá xii-o te cùndìhi ñáhá-yu.

⁴¹ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ cuè ñáyiu na tàxi ñⁿ yaxiⁿ ndute coho-ndo cuendá sá cúú-ndó cuè téé xica cuu ndìhi-í, te ñáyiu-án sǎá nduu te dacuèi sá nihí-yu sá ndúú tǎhǔ-yu —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Cada cuendá-ó vǎ cùndècu-o ichi cuehé ichi duha

(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴² Te xǎhaⁿ tùcu Jesús xii-güedé:

—Te núu ñⁿ téé na dàcáháⁿ-dé cue ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii-í cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, te váha-gá sá nùu na dàcutu ndéé-güedé ñⁿ yúú yódo dǔcúⁿ-dǎ, te dàquée ñaha-güedé

xii-dé xití ndute làmár, te ñá díú sã cùndècu-dé ducaⁿ càda-dé.

⁴³ Te núu ìⁿ xio ndaha-ndo quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te quehndé-ndó cuíta-xi, chi váha-gá sá nánihí tàhú-ndó cuèi na cuíta ìⁿ xio ndaha-ndo te ñá díú sã quíhíⁿ-ndó ñihíí ní ndúú-ndó núú ùhú núú ndàhú núú dícó sãá ndáhá itá ñuhú ní caa ní quíhíⁿ.

⁴⁴ Chi yàcáⁿ cúu-xí núú ñà túú tnàhí ndàhvá ñuhú, te ío ndoho-ndo cùndecu-ndo xíáⁿ ní caa ní quíhíⁿ.

⁴⁵ Te núu ìⁿ xio sáhá-ndó quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te quehndé-ndó cuíta-xi, chi váha-gá sá nánihí tàhú-ndó cuèi na cuíta ìⁿ xio sáhá-ndó, te ñá díú sã quíhíⁿ-ndó ñihíí ní ndúú-ndó núú ùhú núú ndàhú núú dícó sãá ndáhá itá ñuhú ní caa ní quíhíⁿ.

⁴⁶ Chi yàcáⁿ ñá túú tnàhí ndàhvá ñuhú, te ío ndoho-ndo cùndecu-ndo xíáⁿ ní caa ní quíhíⁿ.

⁴⁷ Te núu ìⁿ xio tinùu-ndo quide-xi quide-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, te tava-ndo cuíta-xi, chi váha-gá sá cùndècu-ndo núú ndécú Yã Ndiõxí táxí tnùní-gá cuèi na cuíta ìⁿ xio tinùu-ndo, te ñá díú sã ndì nduú xio núú-ndó quíhíⁿ-ndó núú ùhú núú ndàhú.

⁴⁸ Chi yàcáⁿ ñá túú tnàhí ndàhvá ñuhú, te ío ndoho-ndo cùndecu-ndo xíáⁿ ní caa ní quíhíⁿ.

⁴⁹ Te dàtná quidé-güedé quití sàhni-güedé chìhi-güedé cuñú-di ñíí te dàquée-güedé núú ñuhú, ducaⁿ sãtnahá-xi ndoho cue ñáyíu chi ío ndohó-yu.

⁵⁰ Te ñíí chi ío váha nàndíhi-xi, dico núu na ndùu víxiⁿ-xi te ñá túú-gã nándíhi-xi te ní ñà túú-gã nása cada-o ndùu úhá tucu-xi. Te ío váha cada cuèndá-ndó nàcuáa cundecu-ndo cuèndá cuu-ndo ñáyíu váha, te ducaⁿ te cuu-ndo dàtná ñíí sã ñà túú ndùu víxiⁿ, te ío váha cundecu ndíhi tnàha-ndo —cachí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá cuèndá cue ñáyíu dàña tnaha

(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

¹ Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ní yáha-gá yucu distritú Jùdeá ní téhndé-gá ndàa ingá xio yúte Jòrdán. Te yàcáⁿ ndécú-gã ní tacá tucu cuèhé víhí ñáyíu, te ní ngúíta-ni tucu-gá dánèhé ñáhá-gã xii-yu tnúhu-gá chi ducaⁿ tnàhí quide-gá.

² Te ní quèxio ìⁿ úú cue téé cùu fariséú núú ndécú Jèsús xito ndèé ñáhá-güedé xii-gá núu nása cunduu tnúhu càháⁿ-gá, te xãhaⁿ-güedé xii-gá:

—Véxi-ndí xicáⁿ tnúhú-ndí núú-n núu cuu dàña ìⁿ téé ñadìhí-dé ãⁿ ñáhá —càchí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gá.

³ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Te nchòhó, ¿nása ní cachí ndíi Moisés cada-ndo-i? —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

⁴ Te ní xãhaⁿ-güedé xii-gá:

—Ndíi Moisés ní cachí ndíi sá cúú dàña ìⁿ téé ñadìhí-dé dícó-ni sá cadúha-dé ìⁿ tutú cuãñaha-dé, te núú tütú-áⁿ codo tnùní sá ní dáñá ñàha-dé, te ducaⁿ te cuu dàña-dé ñadìhí-dé —càchí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gá.

⁵ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã xii-güedé:

—Te ducaⁿ ní chídó tnùní ndíi Moisés cada-ndo cuèndá sá ío sãá iní-ndó.

⁶ Dico Yá Ndiõxí cútnàhá ní cadúha-gá ñuyíu ndíhi nchaa sá ío, chi téé ñadìhí ní cadúha-gá.

⁷ Te xíáⁿ núu nchaa cue téé na ñihí ñadìhí-xi, te dèⁿ-ná cada-güedé tãtã-güedé ndíhi nãná-güedé, chi mee-nã ñadìhí-güedé cuu cuu ndíhi-güedé.

⁸ Te cue ñáyíu úú-áⁿ ñà túú-gã ndí dííⁿ ndí dííⁿ yèqui cuñú cúu-yu, chi cada iní-ndó sã ìⁿ-nã yèqui cuñú cúu-yu.

⁹ Te xíáⁿ núu ñá túú ndùu váha-xi dàña cuè téé ñadìhí-güedé, chi mee Yã Ndiõxí ní cachí-gá sá cúú úu-yu cundecú-yu ndéé naa ndéé cúu-yu —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁰ Te òré yíhí Jèsús ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gá vehe, te ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gã nása ndùu tnúhu

ní cáháⁿ-gá cuendá cue ñáyiú dàña tnaaha.

¹¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

–Te núu ìⁿ tée na dàña-dé ñadìhí-dé te naqueheⁿ-dé ingá ñadìhí, te ío nèhé quidé-dě, te ìⁿ-ni cuèchi cùu-xi ndihí cuèchi quide tée ndèca ñadìhí te càháⁿ ndihí-dé ingá ñadìhí.

¹² Te òⁿ-ni ducaⁿ sãtnahá-xi cùu tucu ñáyiú òⁿ te núu na dàña-yu yí-yu te naquehéⁿ-yu ingá tée, chi ìⁿ-ni cuèchi cùu-xi sá quidé-yu ndihí sá quidé cuè ñáyiú òⁿ ndécú yì-xi, te càháⁿ ndihí-yu ingá tée –càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

Jèsús xicáⁿ táhú-gã núú Yã Ndiõxí cuendá landú

(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

¹³ Te ìⁿ ùú ñáyiú ndècá-yu landú lìhli cuáháⁿ núú Jèsús, chi cuíní-yu sá téndàha ñaha-gá xii-güexi. Te cue tée xica cuu ndihí-gá ní ngüíta-güedé ténàá ñáhá-güedé xii-yu, te xáhaⁿ-güedé sá vã dúcáⁿ càdá-yu.

¹⁴ Te òré ní xiní-gá sá dúcáⁿ quide-güedé, te ní cudééⁿ-gã núú-güedé, te xáhaⁿ-gã xii-güedé:

–Chí dáña ná quixi nahi cue landú lìhli-áⁿ núú-í-a te vã càdí-ndó ìchi-güexi, chi dàtná cúú váha iní cue landú lìhli-áⁿ ducaⁿ cùu váha iní cue ñáyiú yindaha Yã Ndiõxí.

¹⁵ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã núu vá quindáá iní ñáhá-ndó dàtná quidé cuè landú lìhli sàndáá iní ñáhá xii-í, te vã ndìhu ndaha ñaha Yã Ndiõxí xii-ndo –càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁶ Te sátá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-gã te ní nguídèhé-gá cue landú-áⁿ te ní tendaha ñaha-gá xii-güexi, te ní xicáⁿ táhú-gã núú Yã Ndiõxí cuendá-güexi.

Ìⁿ tée cuica càháⁿ ndihí-dé Jèsús

(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

¹⁷ Te òré sa ñùhu ichi Jèsús caca-gá quíhíⁿ-gá ingá xichi ni cùu ní quexìo cunu ìⁿ tée ní ngüíñí xítí-dě núú-gã, te xáhaⁿ-dě xii-gá:

–Yòhó Mèstrú, cùu-n tée ío váha iní-xi, te cuíní-í núu vá cündèe iní-n càchí tnúhu-n ná cúú sã càdá-í cuendá nduu táhú-í cundecu-í ndihí Yã Ndiõxí ni caa ni quíhíⁿ –càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

¹⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

–¿Te cùtnuní iní-n nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-n sã yùhú váha iní-ãⁿ? Chi ìⁿ-ni díí-ni Yã Ndiõxí ío váha iní-gá.

¹⁹ Te yòhó xiní-n nàcuáa ní cachí Yã Ndiõxí cada ñáyiú, te duha ní cachí-gá: “Nchòhó cue tée vá càháⁿ ndihí-ndo ñadìhí te núu ñá díú ñadìhí-ndó cúú-yu, te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáyiú òⁿ tucu vá càháⁿ ndihí-ndo tée te núu ñá díú yì-ndo cuu-güedé, te vã cáhní-ndó tnaaha ñáyiú-ndo, te ni vã dúhú-ndó sã ndécú ndihí-yu, te ni vã dácàcu-ndo cuèchi neñùú sá cúú-xi tnaaha ñáyiú-ndo, te ni vã dácùandehnde-ndo, te canehe-ndo sã yíñùhu núú tãtá-ndó ndihí núú nãná-ndó”, duha ní cachí Yã Ndiõxí cada ñáyiú –càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

²⁰ Te tée-áⁿ ñí xáhaⁿ-dě xii-gá:

–Mèstrú, nchaa xíãⁿ ní ngüíta-í quidè-í ndéé cùtnahá cúú làndú-í –càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

²¹ Te Jèsús ní xíndéhé ñaha váha-gá xii-dé, te ní cuu váha iní ñáhá-gã, te ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

–Dico cùmání ìngá núú sã càdá-n. Vitna te quíhíⁿ-n te dico-n nchàa sã ndécú ndihí-n, te díhúⁿ-n cuáha táhú-n cuè ñáyiú ndàhú. Te ducaⁿ, te nduu táhú-n nùcündecu váha-n núú ndécú Yã Ndiõxí táxí tnùní-gá, te sátá ná yãha ducaⁿ càda-n, te quixi-n chìtnahá ñáhá-n xii-í cuèi na ndòho-n dàtná ndòho-í –càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

²² Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ Jèsús xii-dé te ío ní cundiyí-dé chi ío cuica-dě, te ní xica-dé cuánuhú-dé.

²³ Te ní ndacoto-gá ni càndéé òⁿ-gá, te ní xáhaⁿ-gã xii cue tée xica cuu ndihí-gá:

—Cue ñáyi cuica chi ío úhú quíndáá iní-yu Yá Ndiöxí cuendá ndíhu ndaha ñàha-gá xii-yu — càchí-gá xàhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁴ Te cue téé xica cuu ndihí-gá-áⁿ ío ní cuñúhu-güedé nàcuáa ní cáháⁿ-gá, te ní xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Nchòhó cue téé xica cuu ndihí-í càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sã ío úhú quíndáá iní cue ñáyi cuica Yá Ndiöxí cuendá ndíhu ndaha ñàha-gá xii-yu, chi sàni iní-yu sá ncháá sã ndécú ndihí-yu dàcácu nihnu ñaha-xi xii-yu núú úhú núú ndàhú.

²⁵ Te yáchí-gá yáha ìⁿ càméyu yaú ìⁿ yiqui tìcú dàcúxí sã quíndáá iní ìⁿ ñáyi cuica Yá Ndiöxí cuendá ndíhu ndaha ñàha-gá xii-yu —càchí-gá xàhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁶ Te cue téé xica cuu ndihí-gá ní cuñúhu vñhi-gá-güedé sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-gá, te ní ngüíta-güedé xítnàha-güedé:

—¿Te yoo sa ndacu naníhí tàhú te núu ducaⁿ vání? —càchí-güedé xítnàha-güedé.

²⁷ Te Jèsús ní xíndéhé vãha ñaha-gã xii-güedé, te ní xáhaⁿ-gã:

—Nchaa ñáyi ñuyíú-a chi vá ndácü-yu ná cadá-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiöxí xii-yu, dico mee-gã chi ndacu-gá ndíhu ndaha ñàha-gá xii-yu, chi nchaandi túhú sá vãha ndacu-gá quidé-gã —càchí-gá xàhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁸ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dë xii-gá:

—Nchúhú ní dándóo-ndí nchaandi túhú sá ndécú ndihí-ndí te ní tuha ñaha-ndí xii-n —càchí-dé xàhaⁿ-dë xii-gá.

²⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ncháá ñáyi na dándóo vehe-xi, àdi ñaní-xi, cúha-xi, tãtá-xi, nãná-xi, déhe-xi, àdi ñuhu-xi, te núu ducaⁿ na càdá-yu sá cuendá-í ndihí sá cuendá tnúhu-í,

³⁰ te ío-gá cuéhé sã cuãñaha Yá Ndiöxí cundecu ndihí-yu, chi níhí-yu vehé-yu, ñuhú-yu, ñaní-yu, cúha-yu, nãná-yu, déhe-yu, te ñá díú-ní sã

nchaa xíãⁿ níhí-yu cundecu ndihí-yu, chi tnàhá nduu táhü-yu cundecu ndihí ñàhá-yu xii-í ní caa ní quíhíⁿ ná sãá nduu. Dico díhna-gá ndoho tnàhá-yu núú ñuyíú-a sá cuendá-í.

³¹ Te dava ñáyi cunuu ndecu ichi Yá Ndiöxí vitna, ñáyi-áⁿ sãá nduu te vá ío-gá cunúú-yu dàtná cunúú-yu vitna, te dava ñáyi nchícúⁿ ñá túú cunuu vitna ñáyi-áⁿ sãá nduu te ío cunúú-yu —càchí-gá xàhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús càháⁿ tucu-gá sá cáhni ñàha-güedé xii-gá

(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

³² Te ñuhu Jèsús ichi ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá cuásaá ndihí ñaha-gã xii-güedé ñuu Jerusàlén, te yòdo nuu-gá núú-güedé cuásaá. Te cue téé-áⁿ xícunúhu-güedé sá dúcáⁿ cuãháⁿ-gá ñuu Jerusàlén, te dava cue ñáyi xínchícúⁿ xiyuhú-yu. Te ní taudíⁿ-gá ndi ùxúú cue téé xica cuu ndihí-gá, te ní ngüíta-gá cání-gã cuendú núú-güedé nchaa nàcuáa yáha-gá.

³³ Te xàhaⁿ-gã xii-güedé:

—Vitna ñuhu-o ichi cuásaá-ó ñuu Jerusàlén, te yàcáⁿ cuáha cuendá ñàhá-güedé xii yuhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchaa-ndo núú cué téé cùu dútú cunúu, ndihí núú cué téé dàcuaha ñaha xii ñáyi nchaa tnúhu ní chídó tñuní ndí Moisés. Te díu cue téé-áⁿ cññaha-güedé xii dava-gã cue téé sá cáhni ñàha-güedé xii-í, te cuáha cuendá ñàhá-güedé xii-í núú cué téé ñá túú cùu cue téé isràél.

³⁴ Te cue téé-áⁿ cudíquí ndeé ñàhá-güedé xii-í, te caníha-güedé ndihí ñí, te tíú díí ñàhá-güedé, te cahni ñaha-güedé xii-í dico nduu úní sá cùú-í te ndoto-í —càchí-gá xàhaⁿ-gã xii-güedé.

Té Jàcobó ndihí té Juàá càháⁿ ndàhú-güedé núú Jèsús sá càdá-gã ìⁿ sá cuíní-güedé

(Mt. 20:20-28)

³⁵ Te cue déhe té Zebèdeú té Jàcobó ndihí té Juàá ní quexìo-güedé núú Jèsús, te xàhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, véxi-ndí càháⁿ ndàhú-ndí núú-n nũu vá cùndèe iní-n càda-n ìⁿ sá cuìní-ndí —càchí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁶ Te Jèsús ní xicáⁿ tnúhú-gã núú-güedé, te xãhaⁿ-gã:

—¿Ná cúú sã cuìní-ndó càda-í-i? —càchí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁷ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cuìní-ndí sá òré ná sàá nduu cùndecu-n núú táxí tnùní-n, te ìⁿ-ndí cunucóo-ndí xio cùha-n te ìⁿ-ndí cunucóo-ndí xio dàtni-n —cachí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchòhó, ñá túú cùtnuní iní-ndó nàcuáa ndùu sá xicáⁿ-ndó nũú-í. ¿Te náa cundee iní-ndó dàndoho ñaha ñáyiu xii-ndo dàtná dandòho ñahá-yu xii-í, te cundee tùcu iní-ndó càhni ñahá-yu xii-ndo dàtná cahni ñahá-yu xii-í-ãⁿ? —càchí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁹ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cundee iní-ndí yáha-ndí nchaa nàcuáa càháⁿ-n-ãⁿ —càchí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Ndáá sá cùndèe iní-ndó ndòho-ndo nchaa nacuáa ndòho-í, te cundee tùcu iní-ndó càhni ñahá-yu xii-ndo, chi yúhú cahni ñahá-yu xii-í.

⁴⁰ Dico sá dúcáⁿ cuìní-ndó sã ìⁿ-ndó cùnucóo-ndo xio cuhá-í te ìⁿ-ndo cùnucóo-ndo xio datni-í, te xiãⁿ chi ñá díú yúhú tàú-í cachí-í te núú sá cúú cùnucóo-ndo àdi sá vã cúú cùnucóo-ndo, chi mee Tãtã-í Dútú Ndiõxí cachí-gã te núú ná cúú ñáyiu nduu táhú cunucóo dìñi-í dàvá-áⁿ —càchí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

⁴¹ Te òré ní níhí ùxí-gã cue téé xica cuu ndihi-gã tnúhu nàcuáa ndùu sá cuìní té Jàcobó ndihi ñaní-dé té Juáá, te ní cudééⁿ-güedé núú cuè téé úú-áⁿ.

⁴² Te Jèsús ní cana-gã nchaa cue téé xica cuu ndihi-gã-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchòhó xini-ndó sã cuè téé yíndaha ìⁿ nacióⁿ quide-güedé sá ìo cùnucóo-güedé, te nchaa dava-gã cue téé cùndihi-güedé tnàhá-güedé quidé-güedé sá ìo cùnucóo-güedé.

⁴³ Dico nchòhó chi vá dúcáⁿ càda-ndo. Chi núú dava-ndo cuìní-ndó cùnucóo-ndo te xini ñuhu-xi cunu cuechi núú tnàhá-ndó te vá cãdá-ndó sã cùnucóo-ndo.

⁴⁴ Te núú dava-ndo cuìní-ndó quène cáva-ndo, te cuu-ndo dàtná cue ñáyiu ñá túú tnàhí dàñá quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi cunu cuechi nũú tnàhá-ndó.

⁴⁵ Te yúhú Tée cùu ñaní tnàhá-ndó nchaa-ndo, chi ñá túú véxi-í sá cùnucóo-ndo cuèchi ñáyiu núú-í, chi véxi-í sá cùnucóo-ndo cuèchi-í núú-yu. Te cuú-í ñuyúú-a cuendá vai-yu cácu nihnu núú ùhú núú ndàhú —càchí-gã xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús quidé tãtna-gã ìⁿ téé cuáá nání-dé Bartimeú
(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Te Jèsús ní quexìo-gã ñuú Jericó ndihi cue téé xica cuu ndihi-gã, te ní yáha-gã ndihi-güedé ichi xití ñuú-áⁿ, te ìo cuéhé ñáyiu nchicúⁿ ñahá xii-gã cuáháⁿ te ìⁿ xio yuhu ichi sá ñí quee xití ñuú-áⁿ núcõo ìⁿ téé cuáá nání-dé Bartimeú, te tãtã-dé nání-dé Timeú, te téé-áⁿ núcõo-dé yuhu ichi-áⁿ xicáⁿ ndàhú-dé.

⁴⁷ Te téé-áⁿ ñí cutnùní iní-dé sá Jèsús téé ñuú Nazàrét ñúhú-dé ichi, te ní ngüíta-dé níhi càháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dè xii-gã:

—Jèsús, ñaní tnàhá ndíi Dàvíi, cundàhú iní ñahá xii-í! —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gã.

⁴⁸ Te vai ñáyiu tènãá ñahã-yu xii-dé, te xãhãⁿ-yu sá ná càdí-dé yuhu-dé dico uuⁿ-gã níhi ní cáháⁿ-dé xáhaⁿ-dè xii-gã:

—Jèsús, ñaní tnàhá ndíi Dàvíi cundàhú iní ñahá xii-í! —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gã.

⁴⁹ Te Jèsús ní ngüíñi-gã te ní xáhaⁿ-gã xii cue téé ndihi-gã:

—Chí cuãnguaca téé cuáá-ãⁿ can-deca-ndo-dé quixi iha —càchí-gã xáhaⁿ-gã.

Te cue téé-áⁿ ñí xica-güedé cuãnguaca-güedé téé cuáá-áⁿ, te òré ní quexìo-güedé núú-dé te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Ndacuíñi te vá ndihú-gá iní-n, na quihíⁿ-ó chi càna ñaha Jesús xii-n —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

⁵⁰ Te téé-áⁿ ñi xócání-dě dóó ndíxí-dě, te ndíhi-ni ní ndacuíñí-dé te ní xica-dé cuáháⁿ-dé núú Jèsús.

⁵¹ Te òré ní quexìo-dé te ní xicáⁿ tnúhú-gă núú-dě, te xáhaⁿ-gă xii-dé:

—¿Ná cuení-n cada ñaha-í xii-n-í? —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-dé.

Te téé cuáá-áⁿ ñi xáhaⁿ-dě xii-gă:

—Mèstrú, cuení-í cada tátna-n núú-í cuèndá cundehe-í —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gă.

⁵² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Cuanùhú vitna, chi sa ní ndúha núú-n chi ní sándáá iní-n Yá Ndiöxí —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-dé.

Te òré-ni-áⁿ ñi ndúha núú-dě te nchícúⁿ-dé Jèsús cuáháⁿ.

11

Jèsús cuánguihu-gă ñuú Jerusàlén
(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Te Jèsús ní cuyatni-gă ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gă ñuú Bètaniá, ndíhi ñuú Bèttagé, te xíaⁿ cáá yùcu nani Olívú, te yatni víi-nă xíaⁿ cáá ñuú Jerusàlén. Te Jèsús ní cana-gă úú-ni tnàhá cue téé xica cuu ndíhi-gă.

² Te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Chí cuáháⁿ ñuú cáá yàtni yacáⁿ, te òré quexìo-ndo yacáⁿ te naníhí-ndó ñⁿ búrru ndètníi-di, te vátá yòo ñⁿ-gă codo ñàha xii-di, te nandaxi-ndo-di te candeca-ndo-di quixi.

³ Te núú yoo na càcáⁿ tnúhú núú-ndó ñă cuèndá nándàxi-ndo-di, te cúñaha-ndo sã yùhú Yáá xicá cùu ndíhi-ndo xini ñuhu-í-di, te na yáha canehe chiuⁿ-í-di te ndíhi-ni natendaha-í-di, duha cúñaha-ndo —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-güedé.

⁴ Te cue téé-áⁿ ñi xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te òré ní quexìo-güedé ñuú-áⁿ te ní naníhí-güedé ñⁿ búrru ndètníi-di ñⁿ yutnu ñihnu yatni ñⁿ yuyehe vehe caa yatni yuhu ichi, te ní ngüíta-güedé nándàxi-güedé-di.

⁵ Te mei òré nándàxi-güedé-di ní quexìo ñáyiu xáhãⁿ-yu xii-güedé:

—¿Ná cuèndá nándàxi-ndo búrru-áⁿ-í? —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-güedé.

⁶ Te cue téé-áⁿ ñi xáhaⁿ-güedé xií-yu nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús cúñaha-güedé. Te sátá dúcáⁿ te ní dáñã-yu ndèca-güedé búrru-áⁿ cuáháⁿ núú ndécú Jèsús.

⁷ Te òré ní quexìo-güedé ndíhi-di núú ndécú-gă, te ní sacáⁿ ndodo-güedé dóó-güedé sátá-di, ní ngódó ñàha Jesús xii-di.

⁸ Te ío cuéhé ñáyiu ta sácáⁿ-yu dóó-yu ichi cuáháⁿ-gă cuèndá núú dõö-yu-áⁿ yáha-gă ndíhi quiti yòdo-gă, te davá-yu xèhndé-yu ndaha yùtnu ta sacáⁿ-yu cuáháⁿ.

⁹ Te nchaa ñáyiu yòdo nuu núú-gă ndíhi nchaa ñáyiu nchícúⁿ ndàa sátá-gă ní ngüíta-yu níhi càháⁿ-yu, te càchí-yu:

—¡Ío càhnu cuu Yáá-a! ¡Te Yá Ndiöxí ná chindee ñaha-gă, chi ñuú-gă cúú-gă Yáá ní tendaha-gă véxi quide núú-gă!

¹⁰ ¡Te ñuú-ni Yáá-á cúú-gă Yáá véxi quindaha ñàha xii-o datná ní xóo cada ndí Dávíí! ¡Te ndéé nchaa sá ío andíu na càchí-xi sá ío càhnu cuu-gă! —duha càchí-yu.

¹¹ Te Jèsús ní quexìo-gă ñuú Jerusàlén, te cuánguihu-gă xití veñúhu càhnu sá ío cùnuu, te ní xíndéhé vãha-gă nchaa sá ndécú xití veñúhu-áⁿ. Te sátá dúcáⁿ te ní ndee-gă cuáháⁿ-gă ñuú Bètaniá ndíhi ndi ùxúú cue téé xica cuu ndíhi-gă chi sa ní cuaa.

Jèsús xáhaⁿ-gă xii yutnu ngüxí sá vã cúúⁿ-gă sávidí-xi
(Mt. 21:18-19)

¹² Te nduu tnéé-áⁿ ñi quee Jèsús ñuú Bètaniá ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gă, te ichi ñuhu-gă ní xíhí-gă docó.

¹³ Te xica ñi xíní-gă nútñi ñⁿ yutnu ngüxí, te ní xica-gă cuándéhé-gă ñuú ndéé sávidí-xi te ñá túú ñă ndéé, chi mee-ni ndàha-xi ndéé chi ñá díú yòo sácundeé sávidí-xi.

¹⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii yutnu ngüxí-áⁿ:

—Vitna te vá yõo ñⁿ-gá caxi sávidí-n, chi vá cúúⁿ-gã —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii yutnu ngũxí-áⁿ.

Te cue tée xica cuu ndihi-gá ní tecú dóho-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ-gã xii yutnu ngũxí-áⁿ.

Jèsús ñá túú tnàhá iní-gá nàcuáa quide ñáyiú xití veñúhu

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Te Jèsús ní quexio tucu-gá ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá ñúú Jerusálén, te cuánguihu tucu-gá xití veñúhu càhnu sá ño cùnunu, te xití veñúhu-áⁿ xíndecu cue ñáyiú quide ndáhú nádíco-yu, ndihi cue ñáyiú xísaaⁿ. Te nchaá-yu ní queñuhu ñaha Jèsús xii-yu quehé, te ní dándúá-gá mèsá cue ñáyiú dàma díhúⁿ, ndihi nchaá xilé sácõo nchihí cue ñáyiú dícõ lómá xíndecu xití veñúhu-áⁿ.

¹⁶ Te ñá túú tnàhí-gá ní dàña-gá yáha cue ñáyiú ndihi nchaá sá nchídõ-yu ichi xití veñúhu-áⁿ.

¹⁷ Te ní xáhaⁿ-gã xii-yu:

—Núú tütú Yã Ndiõxí càháⁿ-xi nàcuáa ní cáháⁿ-gá, te ní cachí-gá: “Vehe-í cúú-xí vèhe núú tàcá ñáyiú ñihí ñuyíú càháⁿ ndihi ñàhá-yu xii-í”, duha ní cáháⁿ-gá càchí-xi núú tütú-gá. Dico nchòhó quidé-ndó vèhe-gá vèhe ñadúhú —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-yu.

¹⁸ Te nchaá dútú cúnunu, ndihi nchaá cue tée dàcuaha ñaha xii-yu nchaá tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ní tecú dóho-güedé nàcuáa ní cáháⁿ-gá te ní ngúita-güedé ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé cahni ñaha-güedé xii-gá, chi yùhú-güedé sá ño cunuu-gã, te ducaⁿ chi nchaá ñáyiú ío cùnúhu-yu nchaá tnúhu càháⁿ-gá.

¹⁹ Te òré sa ní cuaa cuí-nã, te ní quee tucu Jèsús ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá ñúú Jerusálén cuáháⁿ-gá ndihi-güedé ingá xichi.

Ní yíchí yutnu ngũxí

(Mt. 21:20-22)

²⁰ Te nduu tnéé nehé-ni ní yáha tucu Jèsús ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá núú níhnú yùtnu ngúxí, te

ní xiní-güedé sa ní yíchí ñihí ndéé yóho-xi.

²¹ Te té Pèlú ní ndacu iní-dé nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús xii yutnu ngũxí-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dë xii-gá:

—Mèstrú, cundehe nã ní yíchí yutnu ngũxí sá ñí xáhaⁿ-n sã vá cúúⁿ-gã sávidí-xi —càchí-dé xãhaⁿ-dë xii-gá.

²² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Quindáá ndisa iní-ndó Yã Ndiõxí.

²³ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã núu nchòhó cuñaha-ndo xii tindúú-a xocuiñí-xi núú ndécú-xí, te quíhíⁿ-xi quée-xi xití lámár. Te ñu ducaⁿ càda-xi te núu nchòhó vá cání ñⁿ cani úú iní-ndó, te quindáá iní-ndó sã dúcáⁿ càda-xi.

²⁴ Te xíãⁿ núu càchí tnúhu-í xii-ndo sã nchàa sá ná càcáⁿ-ndó núú Yã Ndiõxí òré càháⁿ ndihi-ndo-gã, te taxi-gá te núu nchòhó sàndáá ndisa iní-ndó sã táxi-gã sá xicáⁿ-ndó núú-gã.

²⁵ Te òré càháⁿ ndihi-ndo Yã Ndiõxí te dandacu iní-ndó te núu ndècu ñáyiú ñá túú cùu vãha iní ñàhá xii-ndo, te cada càhnu iní-ndõ-yu cuendá ducaⁿ càda cahnu iní ñàhá Tãtá-ndó Dütú Ndiõxí Yaá ndécú àndiú xii-ndo cuendá nchaá sá ñà túú vãha quide-ndo.

²⁶ Dico núu nchòhó vá cáda càhnu iní-ndó sã quidé ñàha tñaha ñáyiú-ndo xii-ndo, te ni Tãtá-ndó Dütú Ndiõxí vá cáda càhnu iní ñàhá-gã xii-ndo cuendá nchaá sá ñà túú vãha quide-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús ndécú ndihi-gá tnúhu ndee iní

(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

²⁷ Te Jèsús ní ndexio tucu-gá ñúú Jerusálén ndihi cue tée xica cuu ndihi-gá, te cuánguihu tucu-gá xití veñúhu càhnu sá ño cùnunu ndihi-güedé. Te xití veñúhu-áⁿ yíhí-gã ní quexio cue dütú cúnunu ndihi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaá tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndihi cue tée cùu sacuéhé núú ñáyiú isràél.

²⁸ Te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cuíní-ndí cachí tnúhu-n xii-ndí nása nduu tnúhu ndee iní ndécú ndihi-n núu quide-n nãndí sá quidé-n,

¿te yoo ducaⁿ nĩ taxi tnúhu ndee ìní-áⁿ xii-n-i? —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

²⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Yúhú tnàhá-í cuìní-í cǎcǎⁿ tnúhu-í ìⁿ sá cǎcǎⁿ tnúhu-í núú-ndó te núu na cǎchí tnúhu-ndo, te cǎchí tnúhu-í xii-ndo yòo ní taxi tnúhu ndee ìní xii-í duha quide-í.

³⁰ Te chí cǎchí tnúhu xii-í yoo ní táuchíúⁿ nĩ dǎcuándüte ndíi Juàá ñáyiu, ¿Yá Ndiǒxí ǎⁿ cuè téé ñuyíú-a ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndíi? Te chí cǎchí tnúhu —cǎchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

³¹ Te ní ngüíta-güedé xǐtnàha-güedé:

—¿Nása cúñaha-o? Chi núu na cúñaha-o sǎ Yá Ndiǒxí ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndíi Juàá ñá, te quesaha-dě: “¿Ná cuèndá ñá túú ní sǎndáá ìní-ndó tnúhu ní cǎháⁿ ndíi vǎiⁿ?”, quesaha-dě.

³² Te ni vǎ cúú cúñaha-o sǎ cuè ñáyiu ñuyíú-a ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndíi Juàá —cǎchí-güedé xǐtnàha-güedé.

Te ducaⁿ nĩ xǐtnàha-güedé chí ñá túú ní cùtnuní ìní-güedé nása cúñaha-güedé xii-gá, chí xǐyùhú-güedé cue ñáyiu chí nchaa ñáyiu-áⁿ nĩ cutnùní ndáá ìní-yu sá Yá Ndiǒxí ní táuchíúⁿ-gǎ ducaⁿ nĩ quide ndíi Juàá.

³³ Te ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Ñá túú xìní-ndí yoo ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní dǎcuándüte ndíi Juàá ñáyiu —cǎchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Te núu ducaⁿ te ni yùhú vǎ cǎchí tnúhu-í xii-ndo yòo ní taxi tnúhu ndee ìní duha quide-í —cǎchí-gǎ xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

12

*Cuèndá cue téé cuihna ìní-xi
(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)*

¹ Te Jèsús ní ngüíta-gǎ cání-gǎ ìⁿ cuèndú núú ñáyiu nǎcuáa tecú tnùní-yu tnúhu-gǎ, te xǎhaⁿ-gǎ xii-yu:

—Ìⁿ téé ní nacúxi-dé mee-ni yòo yaha stilé núú ñúhú-dě, te ní chidoco-dě cuèndá sá vǎ cúú dàñú, te ní cadúha-dé núú quíhni-dě ndéhé yoho yàha stilé-áⁿ òré ná cùu, te ní

cadúha-dé ìⁿ xító dùcúⁿ núú cáundòdo cue téé coto yoho yàha stilé-áⁿ.

² Te ní sǎá ìⁿ nduu quèe-dé quíngaca cuu xica-dě vǎi nduu, te ní dándòo ndaha-dě sá nĩ xitu-dé-áⁿ xii ìⁿ úú cue téé cǎháⁿ ndíhi-dé cuèndá cada chiùⁿ-güedé, te ní ndatnúhu-güedé sá òré ná cúú te cuu cuèndá dava-güedé te ducaⁿ te ní quèe-dé cuáháⁿ-dé.

² Te sǎtá nĩ sǎá nduu nĩ cuu ndéhé yoho yàha stilé sá nĩ xitu-dé-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dě xii ìⁿ téé xìnu cuechi núú-dě: “Cuáháⁿ cǎcǎⁿ-n sǎ cúú cuèndá-í núú cuè téé ní dándòo ndàha-í nchaa yoho yàha stilé sá nĩ xitu-í-áⁿ”, cǎchí-dé xǎhaⁿ-dě. Te téé xìnu cuechi-áⁿ nĩ xica-dé cuáháⁿ-dé.

³ Te cue téé-áⁿ nĩ tniì-güedé téé xìnu cuechi-áⁿ, te ní caniha-güedé xii-dé, te dǎtnùní ní nacúíⁿ ñáhá-güedé, te ñá túú tnàhí ná ní sǎñaha-güedé.

⁴ Te téé cùu xítóhó yoho yàha stilé-áⁿ nĩ tendaha tùcu-dé ìngá téé xìnu cuechi núú-dě cuáháⁿ-dé. Te òré ní quexìo téé xìnu cuechi-áⁿ te cue téé-áⁿ nĩ sáha ñaha-güedé yúú xii-dé, te ní táhú-güedé díquí-dě, te ní xícuèhé ñáhá-güedé xii-dé.

⁵ Te téé cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-áⁿ nĩ tendaha tùcu-dé ìngá téé xìnu cuechi núú-dě cuáháⁿ-dé núú cuè téé-áⁿ, dico téé-áⁿ òré ní quexìo-dé te ní sahani ñaha-güedé xii-dé. Te téé cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-áⁿ nĩ tendaha-dě vǎi-gǎ cue téé xìnu cuechi núú-dě cuáháⁿ ngácáⁿ-güedé sá cúú cuèndá-dé ní cùu dico ñu-ni ducaⁿ nĩ quide ñaha tùcu cue téé ndéé nchaa yoho yàha stilé-áⁿ xii-güedé, chí dava-güedé ní caniha-güedé te dava-güedé ní sahani ñaha-güedé.

⁶ Te téé cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-áⁿ ndécú ìⁿndii-ná téé tendaha-dě quíhíⁿ núú cuè téé ní dándòo ndaha-dě sá nĩ xitu-dé-áⁿ, te téé tendaha-dé-áⁿ cúú-dě déhe ducuⁿ-dé, te ío cùu ìní ñáhá-dě. Te ní sani ìní-dé: “Váha-gǎ núu tendaha-í déhe-í-a núhú-dé, chí òré quiní ñáhá-güedé xii-dé te cǎnehe-güedé sá yíñùhu núú-dě”, duha ní sani ìní-dé. Te ducaⁿ te ní xáhaⁿ-dě xii déhe-dé-áⁿ sǎ núhú-dé, te téé-áⁿ cuánuhú-dé cuáháⁿ

ngacáⁿ-dé sá cúu cuendá tătă-dě núu cuè téé-áⁿ.

⁷ Dico òré ní xiní cue téé quide chiuⁿ-áⁿ dēhe téé cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-áⁿ, te ní xítnáha-güedé: “Téé-áⁿ téé véxi nduu táhú ñuhu-a ndihí sá cáá núú-xi, dico cahni-o-dě te mee-o ndùu táhú-ó sá ndúú táhú-dě”, duha ní xítnáha-güedé.

⁸ Te ní tñi-güedé téé-áⁿ, te ní sahani ñaha-güedé, te ní dáquéné-güedé yiqui cùñú-dé ñⁿ xio yuhu ñuhu núu cáá yòho yaha stilé-áⁿ —duha cuáháⁿ cuendú ní cani Jèsús núú-yu.

⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ tùcu-gá xii-yu:

—¿Te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó nàcuáa cada xítóhó ñuhu-áⁿ ãⁿ? Chi núhú-dé te cahni-dé cue téé-áⁿ te dàndóo ndaha-dě ñuhu-dé xii cue téé cùtnuní iní-dé cada ndáá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

¹⁰ Te xáhaⁿ tùcu-gá xii-yu:

—Te nchòhó, náa ñá túú dàcuaha-ndo núu tùtú Yá Ndióxi núu càchí-xi:

Yúu sá ñí dáquée tñú cue téé dàcaa vehe,

ní cuu-xi yúu cùnùu vitna.

¹¹ Chi mee Yá Ndióxi ducaⁿ ñí cachí-gá cunduu, te cùu-xi ñⁿ sá ïo cùñúhu-o vitna.

Duha càchí-xi núu tùtú-gá —càchí Jèsús xáhaⁿ-gá xii-yu.

¹² Te cue téé ní xíndedóho nàcuáa ndùu tnúhu ní cáháⁿ-gá ní cuiní-güedé tñi ñaha-güedé xii-gá ní cùu, chi ní cutnùní iní-güedé sá cuendá-güedé ní cáháⁿ-gá, dico ní yùhú-güedé tñi ñaha-güedé xii-gá cuendá sá ïo vài ñáyi, te ná ïó ná cada ñahá-yu xii-güedé ní sani iní-güedé, te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé.

Cuendá impuèstú

(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

¹³ Te sátá ñí xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní tendaha-güedé ñⁿ ùú cue téé cùu fariséu, ndihí ñⁿ ùú cue téé cùndihí té Hèrodés cuáháⁿ-güedé núu ndécú Jèsús ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé dàticanuu ñaha-güedé xii-gá núu tnúhu càháⁿ-gá.

¹⁴ Te cue téé-áⁿ ñí quexìo-güedé núu Jèsús, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, cùtnuní iní-ndí sá ïo ndáá càháⁿ-n, te ñá túú quide cuendá-n nàcuáa càháⁿ ñáyi, te cuèi ndédani cáa-yu ñⁿ-ni càháⁿ-n ndihí-yu chi ñá túú quide cuendá-n cuèi ná ñáyi cùu-yu, te càháⁿ ndáá-n nàcuáa càháⁿ Yá Ndióxi cundecu-o ñùyíú-a. Te cachí tnúhu xii-ndí núu váha-ni quide-ndí sá cháhu-ndí té Cèsár téé ïo cùnuu cuendá impuèstú ãⁿ ñáhá —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁵ Dico Jèsús ní cutnùní iní-gá sá xító ndèé ñáhá-güedé xii-gá, núu ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Ná cuendá ducaⁿ xító ndeé ñáhá-ndó xii-í? Chí dánèhé ñáhá xii-í ñⁿ díhúⁿ sá cháhu-ndo cuendá impuèstú te núu nása cáa —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

¹⁶ Te cue téé-áⁿ ñí dánèhé ñáhá-güedé xii-gá ñⁿ díhúⁿ sá cháhu-güedé cuendá impuèstú. Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Chí càchí tnúhu xii-í núu yoo núu-xi ndèé ndihí yoo dñu-xi ndeé —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Núú tē Cèsár ndèé ndihí dñu-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁷ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Te núu ducaⁿ te chí nàcuáha té Cèsár sá cúu cuendá-dé, te sá cúu cuendá mée Yá Ndióxi te xíáⁿ nàcuáha-ndo-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Te cue téé-áⁿ ïo ní cuñúhu-güedé sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-gá.

Cuendá cue ñáyi ndoto

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

¹⁸ Te sátá dúcáⁿ te ní quexìo ñⁿ úú cue téé cùu saducéu núu ndécú Jèsús, te cue téé-áⁿ ñá túú sàndáá iní-güedé sá ndótó cuè ñáyi ní xihí, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

¹⁹ —Mèstrú, ndíi Moisés càchí ndíi núu tùtú ndíi ndècu vitna sá núu ñⁿ téé na cùu-dé te quendóo ñadihí-dé, te núu ñá túú ní xóo déhe-dé ndihí ñadihí-dé-áⁿ, te téé cùu ñaní-dé naqueheⁿ-dé ñaha ní quendóo quèé-áⁿ cuendá coo déhe-dé ndihí-áⁿ cuendá téé ní xihí-áⁿ.

20 Te ní x̄ndecu úsá tnàhá cue téé mee-ni ndì ñaní-güedé. Te téé díhna ní níhí ñadìhí-dé, te ñá túú ní cùdí-dé cundecu-dé chi ní x̄hí-dé, te ni ñⁿ déhe-dé ñá túú ní x̄o ndihí ñadìhí-dé.

21 Te téé cùu uú ní naqueheⁿ-dé ñaha ní quendóo quèé-áⁿ, dico ní x̄hí tucu-dé, te ni ñⁿ tucu déhe-dé ñá túú ní x̄o ndihí ñaha-áⁿ. Te ñⁿ ducaⁿ ní x̄hí téé cùu uní.

22 Te ní x̄ínu ndì úsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii ñaha-áⁿ, dico ni ñⁿ-güedé ñá túú ní x̄o déhe-güedé ndihí-aⁿ, te ní ndihí-güedé ní x̄hí te ndéé núú ní ndihí-ná ní x̄hí tnàhá ñadìhí-áⁿ.

23 Te na sàá nduu ndòto-güedé ndihí ñaha-áⁿ, ¿te ndèdaca-güedé ñadìhí-güedé cuu-aⁿ-i? Chi ndì úsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii-aⁿ —càchí-güedé x̄ahaⁿ-güedé xii-gá.

24 Te Jèsús ní x̄ahaⁿ-gá xii-güedé: —Ní x̄íta nchòhó tnúhu càháⁿ-ndó, chi ñá túú x̄íní-ndó nàcuáa càháⁿ Yá Ndiòxí núú tütú-gá, te ni ñá túú x̄íní-ndó sã díú-gá ndácú-gá quídé-gá nchaandi túhú sã v̄aha.

25 Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã òré ná sàá nduu ndòto nchaa ñáyiu ní x̄hí, te dàvá-áⁿ v̄a ȳo-gá dasaⁿ dēhe yoco-xi chi vá ȳo-gá candeca tnàha, chi na ndòtó-yu te cuu-ná-yu dàtná cue espíritú x̄ínú cuèchi núú Yá Ndiòxí.

26 Te núú nchòhó cuení-ndó càháⁿ-ndó cuèndá nchaa ñáyiu ndoto, te díhna-gá dacuàha-ndo nacuáa ní chídó tnùnì ndíi Moisés núú tütú ndíi ni cùu. Chi ñⁿ núú tütú ndíi càháⁿ-xi nàcuáa ní x̄ahaⁿ Yá Ndiòxí xii ndíi cùtnàhá ní càháⁿ ndihí ñaha-gá ñⁿ x̄ichi núú níhnú tnùtaú nchìcúⁿ ñuhú. Te duha ní x̄ahaⁿ-gá xii ndíi: “Yúhú cù-í Ndiòxí tē Àbrahám, ndihí té Isàác, ndihí té Jàcób”, duha ní x̄ahaⁿ Yá Ndiòxí xii ndíi càchí-xi núú tütú ndíi.

27 Te Yá Ndiòxí ñá túú cùu-gá Ndiòxí cue ñáyiu ní x̄hí, chi cùu-gá Ndiòxí cue ñáyiu x̄ndecu vívú, núú x̄iáⁿ nchòhó ío x̄íta-ndo tnúhu càháⁿ-ndó. Te sã dúcáⁿ ní càháⁿ-gá cuèndá cue téé-áⁿ, te x̄iáⁿ cùtnùnì sã cuèi ní x̄hí-güedé sã cùu-xi tnàha

ñáyiu-güedé, dico ndècu vívú-güedé sã cùu-xi-gá —càchí-gá x̄ahaⁿ-gá xii-güedé.

Tnúhu sã ño-gá cùnùu

(Mt. 22:34-40)

28 Te tnàhá ñⁿ téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés ndèdóho-dé nchaa tnúhu càháⁿ Jèsús ndihí cue téé cùu saducéu-áⁿ, te ndèdóho-dé sã s̄únì v̄aha ñihí-gá tnúhu nàdanchocáva-gá. Te ní sãndehe yatni-dé núú-gá, te x̄ahaⁿ-dē xii-gá:

—Cachí tnúhu xii-í ndèdaca tnúhu sã ní càháⁿ Yá Ndiòxí ío-gá cùnùu cuu díhna —càchí-dé x̄ahaⁿ-dē xii-gá.

29 Te Jèsús ní x̄ahaⁿ-gá xii-dé:

—Duha càháⁿ tnúhu sã ño-gá cùnùu: “Nchòhó ñáyiu isràél ío váha chí cùndèdóho tnúhu-a. ñⁿ d̄ii ní Yá Ndiòxí ndécú, te ñⁿ ní-gá cùu-gá Ndiòxí-ó.

30 Te cuu iní-ndó Dütú Ndiòxí Yaá cùu Ndiòxí-ndó ñⁿ yuhu ni iní-ndó, te cani iní-ndó càda-ndo datná cuení mée-gá, te mee-ni tnúhu váha cani iní-ndó cuèndá cuu vii cuu váha-ndo núú-gá, te coo iní-ndó càda-ndo nacuáa cuu váha iní-gá”, duha càháⁿ tnúhu sã ño-gá cùnùu.

31 Te duha càháⁿ tucu ñngá tnúhu cùu uú sã ño cùnùu: “Cuu iní-ndó tnàha ñáyiu-ndo dàtná cùu iní-ndó mèe-ndo”, duha càháⁿ tnúhu cùu uú-áⁿ. Te úú duha-ni tnúhu-a cùu-xi tnúhu sã ño-gá cùnùu —cachí-gá x̄ahaⁿ-gá xii-dé.

32 Te téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés ní x̄ahaⁿ-dē xii-gá:

—Mèstrú, váha-ni càháⁿ-n chi ndáá sã ñⁿ d̄ii-ni Yá Ndiòxí ndécú, te ñá túú-gá ndéé ndécú ñngá ndiòxí.

33 Te dàtná ní cachí-n sã ñⁿ yuhu ni iní-ó cùu iní-ó Yá Ndiòxí, te cani iní-ó càda-o nacuáa cuu vii cuu váha iní-gá te ío vii ío váha cuu iní-ó dàtná cuení mée-gá, te coo iní-ó càda-o nacuáa cuu váha iní-gá, te cuu iní-ó cuè tnàha ñáyiu-o dàtná cùu iní-ó mèe-o. Te nchaa x̄iáⁿ ío-gá x̄ínì ñuhú-xi cada-o dacúxí sã cuñaha-o quèti cahni-güedé te cáyú-dì nduu táhú

ñáhá Yá Ndiǒxí, ndíhi dàcúúxí ncháa dává-gá sá sãñaha-o ndùu táhú-gã — càchí-dé xãhaⁿ-dẽ xii-gá.

³⁴ Te sá dúcáⁿ ìo váha ndùu tnúhu ní cáháⁿ téé-áⁿ, núu ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Luha-ná cúmãní xii-n te ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiǒxí —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-gã xii téé-áⁿ, núu vá yõo ñⁿ-gá ní cùyⁱⁱ nágá tnúhu nducu tnúhu-yu núú-gã.

*Yoo cùu Xítóhó Jesucristú
(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)*

³⁵ Te Jèsús yíhí-gã xití veñúhu càhnu sá ìo cùnuu danehé-gá ñáyi, te xãhaⁿ-gã xií-yu:

—Cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyi nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés càchí-güedé sá Cristú Yaá tendaha Yá Ndiǒxí quixi ñuyíú-a cùu-gá déhe ndíi Dàvíí, te ndíi-áⁿ ñí cunaha vihi ní xíhí ndíi. ¿Te ná cuendá ducaⁿ càháⁿ-güedé?

³⁶ Te mee ndíi Dàvíí-áⁿ ñí dácáhu ìní ñáhá Espiritú Yá Ndiǒxí xii ndíi nàcuáa cáháⁿ ndíi, te duha ní cachí ndíi:

Dútú Ndiǒxí ní xáhaⁿ-gã xii Yaá cúu Xítóhó-í:
“Ngóo xio cùha-í,
te yúhú cada-í te nchaa sá cúu ùhú ìní ñáhá xii-n canehe-xi sá yíñúhu núú-n.”

Duha ní xáhaⁿ Dútú Ndiǒxí xii Yaá cúu Xítóhó-í.

Duha ní cachí ndíi.

³⁷ ¿Te nása cùu Cristú déhe ndíi Dàvíí, te mee ndíi ní cachí ndíi sá cúu-gã Xítóhó ndíi? —càchí Jèsús xãhaⁿ-gã xií-yu.

Te ío cuéhé ñáyi ní xíndedóho nchaa tnúhu ní cáháⁿ-gá, te ío ní cudíi ìní-yu ní xíndedóho ñáhá-yu xii-gá.

Jèsús càháⁿ-gá cuendá cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyi nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Te òré dánèhé ñáhá Jèsús xii cue ñáyi, te xãhaⁿ-gã xií-yu:

—Cada cuendá-ndó vã cáda-ndó dàtná quidé cuè téé dàcuaha ñaha xii ñáyi nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi

Moisés, chi cue téé-áⁿ tnàhá ìní-güedé cuihnu-güedé dóó nání sã sácúhnu cue téé cùnuu-gá te cuíni-güedé sá méé-ní ndíhi tnúhu yíñúhu cáháⁿ ndíhi ñaha ñáyi xii-güedé nchaa núú xícá cùu-güedé.

³⁹ Te nàcáxi-güedé xilé sácóo nchíhi cue téé cùnuu-gá xití veñúhu sácóo nchíhi-güedé. Te ducaⁿ-ni quíde-güedé cuèi òré quíhu-güedé mèsá caxi-güedé òré ndécú-güedé ñⁿ vico, chi mee-ni núú sácóo cue téé cùnuu cuíni-güedé coo-güedé.

⁴⁰ Te quèndé-güedé vehe nchaa ñáyi quèé, te ío naha càháⁿ ndíhi-güedé Yá Ndiǒxí dándahú-güedé méé-güedé sá ìo quíde ndáá-güedé cuendá sá cuíni-güedé cáháⁿ váha ñáyi cuendá-güedé. Te sá dúcáⁿ quíde-güedé te ío-gá ndoho-güedé núú ùhú núú ndàhú dàcúúxí dává-gá ñáyi —càchí-gá xãhaⁿ-gã xií-yu.

Díhúⁿ nduu táhú Yá Ndiǒxí ní dáquẽe ñⁿ ñaha ndàhú ñaha quèé

(Lc. 21:1-4)

⁴¹ Te núcóo Jèsús xití veñúhu yatni núú ndécú alcanciá te ndèhe-gá xídáquẽe ñáyi díhúⁿ xití alcanciá-áⁿ, te tnàhá cue ñáyi cuica xídáquẽe-yu vãi díhúⁿ.

⁴² Te ní quexio ñⁿ ñaha ndahú ñaha quèé, te ndèhe-gá ní dáquẽe-aⁿ úú tnàhá díhúⁿ còbrí xití alcanciá, te díhúⁿ-ãⁿ ìo sacú yáhu-xi.

⁴³ Te Jèsús ní cana-gá cue téé xica cuu ndíhi-gá, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ñaha ndahú ñaha quèé-a ío-gá nándíhi díhúⁿ ñí dáquẽe-aⁿ xití alcanciá dàcúúxí díhúⁿ ñí dáquẽe dává-gá-yu.

⁴⁴ Chi nchaa ñáyi-áⁿ ñí dáquẽe-yu mee-nã díhúⁿ sã ñí quendóo-ná, dico ñaha quèé-a cuèi ndàhú-aⁿ dico ní dáquẽe-aⁿ ñíhí díhúⁿ sã cuááⁿ sã caxí-áⁿ ní cùu —cachí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

13

*Jèsús càchí-gá sá ngóyó veñúhu
(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)*

1 Te òré ní ndee Jèsús xití veñúhu càhnu sá ìo cùnuu, te ìn tée xìca cuu ndihì-gá ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—jMèstrú, cundehe ná ío vii ní sáá veñúhu-aⁿ ndihì nchaa vehe nèhe tnaha ndihì-xi, te ío vii ndáa nchaa yúú yíhí! —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

2 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Nchaa nàcuáa càa nchaa vehe sá cúñúhu-n-a vítina sáá nduu te vá cùndù-gá-xi dàtná cáá-xí vítina, chi ní ìn-gá yúú vã códó nchihì tnaha-xi, chi ndihì ngoyo —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Nàcuáa cada-xi nduu ta cùyatni naa ñuyú

(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

3 Te Jèsús ní xica-gá ndihì cue tée xìca cuu ndihì-gá cuáháⁿ ndihì ñaha-gã xii-güedé yucu nàni Olívú, te yucu Òlívú-áⁿ túu ndáa núú cáá veñúhu càhnu sá ìo cùnuu. Te Jèsús ní quexìo-gá ndihì-güedé yucu Òlívú-áⁿ, te xíáⁿ ní ngóo-gá te núú núcòo-gá-áⁿ ní sáháⁿ té Pèlú ndihì té Jàcobó ndihì té Juáá ndihì té Ndríxí, te dayuhu ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

4 —Cùnì-ndí cachí tnúhu-n ná nduu dùcaⁿ cada-xi ngoyo veñúhu càhnu sá ìo cùnuu, àdi nándi cùu sá cádá-xí cuendá cutnùnì iní-ndí sá sá ta cuyatni nduu ducaⁿ cada-xi —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

5 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Ío quihì iní-ndó cùndecu-ndo cuendá sá vã yòo dandàhú ñáhá xii-ndo.

6 Chi ío cuéhé cue tée coo ñuyú te danàni-güedé méé-güedé dàtná nàni-í, te cachí-güedé: “Yúhú cùu-í Crístú Yaá ní tendaha Yã Ndiòxí véxi ñuyú-a”, duha cachí-güedé. Te sá dúcáⁿ cãháⁿ-güedé te ío vài ñáyiu dandàhú-güedé.

7 Te òré ná ñihí-ndó tnúhu sá nàá-güedé ndèni ní cuu, te vá yùhú-ndó chi dacuití sã dúcáⁿ càda-xi, dico vátá sáá-gá nduu nàa ñuyú òré ducaⁿ càda-xi.

8 Chi cue tée ìn nàcióⁿ nàá-güedé ndihì cue tée ìngá nàcióⁿ, te titní ñuu

ngüita-güedé nàá-güedé, te titní xichi ñuyú níhi vèhi tnáa, te titní tucu xichì ñuyú coo tnamá, te ío-gá cuéhé sã yãha ñáyiu. Te nchaa sá dúcáⁿ càda-xi-áⁿ cúu-xí tnündòho sá vítiná váha váha quèsaha-xi sácúu-xí cuè ñáyiu ndècu ñuyú-a.

9 'Dico nchòhó ío quihì iní-ndó cùndecu-ndo, chi nchaa ñáyiu na cùu úhú iní ñáhá xii-ndo cuáha cuendá ñáhá-yu xii dava-ndo núú cuè tée cùchiuⁿ, te candeca ñaha-güedé xii-ndo quíhíⁿ xití veñúhu-güedé, te yácáⁿ caniha-güedé xii-ndo. Te quíhíⁿ-ndó núú cuè tée yìndaha nacióⁿ àdi núú dàva-gá cue tée cùnuu sá cuendá-í, te nchòhó ñihí-ndó nàcuáa cada-ndo cãháⁿ váha-ndo cuendá-í núú-güedé.

10 Te cùmání-gã sáá nduu nàa ñuyú-a te sa cutènuu tnúhu-í ní càa xico ñuyú-a, te tnúhu-áⁿ cãháⁿ-xi nàcuáa naníhí tãhú ñáyiu.

11 Te òré ná càndeca ñaha ñáyiu xii-ndo quíhíⁿ núú cuè tée cùchiuⁿ cuáha cuendá ñáhá-yu, te òré vátá sáá-gá-ndó núú-güedé te vá cánì ìní-ndó núu nàsa cunduu tnúhu cùñaha-ndo xii-güedé. Chi òré-ná te Yã Ndiòxí dacàhu iní ñáhá-gã xii-ndo nàsa cunduu tnúhu cùñaha-ndo xii-güedé, te ñiu-ni tnúhu sá dacàhu iní ñáhá-gã-áⁿ cùñaha-ndo xii-güedé. Te ñá díú mèe-ndo cãháⁿ-ndó chi Espiritú Yã Ndiòxí cãháⁿ-xi yuhu-ndo.

12 Te dava cue tée cuáha cuendá-güedé ñanì-güedé núú cuè tée cùchiuⁿ cuendá cahni ñaha-güedé. Te dava cue tée cùu tátá ñiu-ni ducaⁿ càda-güedé cuáha cuendá-güedé déhe-güedé núú cuè tée cùchiuⁿ. Te dava cue tée cùu déhe cuu úhú iní-güedé tátá-güedé ndihì náná-güedé, te cuáha cuendá ñáhá-güedé xii-yu núú cuè tée cùchiuⁿ cuendá cahni ñaha-güedé xii-yu.

13 Te ío cuéhé ñáyiu cuu úhú iní ñáhá-yu xii-ndo sã cuendá-í, dico nchaa nchòhó ñáyiu na càda ndee-ni iní canchicúⁿ nihnu ñaha-ni xii-í te naníhí tãhú-ndó.

14 Te ndí Dániél tée ní xóo cãháⁿ tnúhu Yã Ndiòxí ndéé sanaha ní chídó

tnùní ndíi núú tütú ndíi cuendá ìⁿ sá dáquèe tíhú Yá Ndiöxí cundecu ìⁿ xichi núú ñà túú tàú-xi cundecu-xi, te xíáⁿ cada-xi sá vǎ cúndècu-gá ni ìⁿ ñáyíu xíáⁿ. Te cada cuendá váha-ndo nàcuáa ní cáháⁿ ndíi, chi nduu na quíní-ndó xíáⁿ cundecu-xi ìⁿ xichi núú ñà túú tàú-xi cundecu-xi, te dàvá-áⁿ nchaa ñáyíu xíndecu distritú Júdeá xíní ñùhu-xi cunú-yu quíhíⁿ-yu xítí yucu.

15 Te nchaa ñáyíu ndáa ndódó òⁿquí véhé-xí vǎ ndíhu-gá-yu vehé-yu quehéⁿ-yu ìⁿ ndachíuⁿ-yu canehé-yu quíhíⁿ.

16 Te nchaa ñáyíu cuáháⁿ yucu ni vǎ nùhú-gá-yu vehé-yu cúnúquehéⁿ-yu dóó-yu.

17 Te ndàhú ní cuu nchaa ñáyíu òⁿhí ñùhú òⁿhe-xi, ndíhi cue ñáyíu òⁿhí xíndeca òⁿhe vitna sàdi na saá nduu òⁿcaⁿ cada-xi!

18 Te nchòhó ío chí càcáⁿ táhú núú Yá Ndiöxí cuendá sá vǎ dúcáⁿ ndòho-ndo yóó quíde víxiⁿ-xi.

19 Chí dàvá-áⁿ coo tnúndòho cahnu vihi ñuyíú, te vátá ìⁿ ndúu-gá coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ ndéé cúnàhá ní cadúha Yá Ndiöxí ñuyíú, chí òⁿni dàvá-áⁿ coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ, te ni núú cuáháⁿ núú vǎxi vǎ cóo-gǎ tnúndòho-áⁿ.

20 Te Yá Ndiöxí càchí-gá sá vǎ ío vǎi nduu coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ ñuyíú sǎ cuendá nchaa ñáyíu ní cáháⁿ-gá cundecu ndíhi-gá. Te núú vǎi nduu na coo tnúndòho-áⁿ, te vǎ yóo cácu nihnu.

21 "Te dàvá-áⁿ cǎñaha ñáyíu xii-ndo: "Chí cúnòhe iha, chi iha ní quexíò Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyíú-a", duha cúñàhá-yu xii-ndo. Àdi quesahá-yu: "Chí cúnòhe yacáⁿ chi yacáⁿ ndécú-gǎ", quesahá-yu. Te vǎ quíndáá iní-ndó tnùhu càháⁿ-yu.

22 Te coo cue tée danàni-güedé mée-güedé dàtná nání-í te cachí-güedé sá cúu-güedé Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyíú-a. Te dava-güedé cachí-güedé sá cúu-güedé cue tée càháⁿ tnùhu Yá Ndiöxí dico ñá ndáá sá cúu-güedé cue tée càháⁿ

tnùhu-gá, te cada-güedé titní núú sǎ vǎ yóo tnàhí ndàcu cada cuendá dandàhú-güedé ñáyíu, te cani iní-güedé dandàhú-güedé ndéé cue ñáyíu ní cáháⁿ Yá Ndiöxí cundecu ndíhi-gá.

23 Te vitna ío váha cuáha-ndo cuendá, te quíhi iní-ndó cundecu-ndo, chí nchaa sa ní dátùha ñaha-í xii-ndo.

Nàcuáa cada-xi òⁿre quíxi tucu Tée cùu ñani tnàhá nchaa ñáyíu
(Mt. 24:29-35,42-44; Lc. 21:25-36)

24 "Te nà yáha-ni coo tnúndòho cahnu vihi-áⁿ, te vǎ dáyhé-gá nchícanhii te ni vǎ dáyhé-gá yóó.

25 Te ngoyo nchaa chódíní ndéé andíu, te quídi-xi andíu.

26 Te dàvá-áⁿ quíní ñáhá nchaa ñáyíu xii yúhú Tée cùu ñani tnàhá-yu ncháa-yu quee-í andíu quíxi-í ichi xítí vícò, te quíní-yu sá ío càhnu cuu-í, te quíde-í nchaa sá vǎha.

27 Te tendaha-í cue espíritú xínú cuèchi núú-í quíhíⁿ-xi nadatàcá-xi nchaa ñáyíu ní cáháⁿ-í chitnahá ñáhá xii-í xíndecu ni càa xico ñuyíú.

28 "Te cundehe-ndo nàcuáa quíde yutnu ngúxí, chí yutnu-áⁿ ndúú yùte núú òⁿte-xi te nàtahú ndaha-xi, te òⁿre òⁿcaⁿ quíde-xi te càchí-ndó sǎ sǎ ní cuyatni nuu cahni.

29 Te òⁿcaⁿ sǎtnahá-xi cada-xi òⁿre ná quíní-ndó càda-xi nchaa nacúáa ní cáháⁿ-í, te cutnùní iní-ndó sǎ sǎ ní cuyatni víi-nǎ nduu nàa ñuyíú.

30 Te na càchí tnùhu ndáá-í xii-ndo sǎ òⁿre vátá cùu-gá cue ñáyíu xíndecu ñuyíú-a vitna, te cada-xi nchaa nàcuáa ní cáháⁿ-í.

31 Te andíu ndíhi ñuyíú-a chí ndíhi nihnu-xi, dico tnùhu-í chí vǎ ndíhí nihnu-xi chí cùu-xi tnùhu ndáá.

32 "Dico ñá túú cúnùní ná nduu quíxi tucu-í, te ni ñà túú cúnùní ná òⁿre chí vǎ yóo xíní, te ni cuè espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí ñá túú xíní-xi ná nduu quíxi-í, te ni mée yúhú tée cùu Déhe Dútú Ndiöxí ñá túú xíní-í ná nduu quíxi tucu-í, chí ìⁿdi díi-ni mee Tǎtà-í Dútú Ndiöxí xíní-gá núu ná nduu quíxi-í.

33 Te nchòhó xíní ñùhu-xi sá ïo quihi iní-ndó cùndecu-ndo, te cáháⁿ ndihí-ndo Yá Ndióxi, chi ñá túú xíní-ndó nã nduu quixi tucu-í.

34 Te na càchí tñúhu-í xii-ndo cuèndá ñⁿ téé cuení quíngaca cuu xica. Te téé-áⁿ cùmání-gã quee-dé vehe-dé te ní xáhaⁿ-dẽ xii cue téé xinu cuechi núú-dé sá nã cáda cuèndá-güedé vehe-dé. Te ní sáñaha-dẽ xii-güedé ndí dííⁿ núú-güedé chùⁿ cada-güedé. Te ní xáhaⁿ-dẽ xii téé ndèé yuyèhe sá ná cùndecu túha-ni-dé yuyèhe ndéé nàsáá-dé.

35 Te duha ndùu tñúhu càháⁿ-í cuèndá nchòhó cùndecu túha-ndo, chi ñá túú xíní-ndó nã nduu te ni ñá túú xíní-ndó nã òré quixi tucu yúhú Yáa cúú Xítohó-ndó, núu òré sa ní cundiquíⁿ, àdi dava niú, àdi oré sa ní cana uuⁿ líhi, àdi oré sa ta cùditó cuáháⁿ, núu xiáⁿ ío chí cùndecu túha.

36 Te duha càháⁿ-í chi na cuáháⁿ òré ñá túú nã yíhí iní-ndó quèxio-í, te ñá túú ndècu túha-ndo.

37 Te dàtná-ni xáhaⁿ-í xii nchòhó sá cùndecu túha-ndo, te diu-ni ducaⁿ xáhaⁿ-í xii nchaa dava-gá ñáyiú sá cùndecu túha-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

14

Ndùcu-güedé nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús

(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Te cùmání úú-gá nduu te quesaha vico pascuá, vico xèxi ñáyiú pàa sá ñá túú yíhi levadurá. Te cue dútú cúnùu, ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tñúhu ní chídó tñúní ndíi Moisés ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé dandàhú-güedé Jèsús cuèndá tñi ñaha-güedé xii-gá te cahni ñaha-güedé.

² Te ní xítñaha-güedé:

—Váha-gá sá vã tñí-ó Jèsús mei ndùu vico, chi núu ducaⁿ na càda-o te ío dusaⁿ càda ñáyiú —càchí-güedé xítñaha-güedé.

Ñⁿ ñadìhí chíhí-áⁿ àcítí díquí Jèsús
(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Te Jèsús ndécú-gã ñuú Bètaniá vehe ñⁿ téé nani Xímú, téé ní tnahá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó. Te yíhi Jèsús mèsá xéxi-gã ní quexìo ñⁿ ñadìhí néhé-áⁿ ñⁿ sá ñí cuáha yúú vaha yúú nání àlabastrú, te xítí xiáⁿ ñúhú àcítí sàháⁿ tñámí sã nání nãrdú sá ïo ndèyáhu, te ní táhú-áⁿ xiáⁿ te acítí ñúhú xítí-xi-áⁿ ñí sódo-aⁿ díquí Jèsús.

⁴ Te ñⁿ úú cue téé xíndecu-áⁿ ñí cudééⁿ-güedé sá dúcáⁿ ñí quide-aⁿ, te ní xítñaha-güedé:

—Ñá túú quide váha ñaha-áⁿ dàcáⁿ quidé-áⁿ, chí íí ñí dáciuíta-aⁿ acítí váha-áⁿ.

⁵ Chí váha-gá ñuú cuyáhu acítí-áⁿ sá ùní cièndú díhúⁿ denariú, te díhúⁿ sã cùyáhu acítí-áⁿ cuu cuèndá ñáyiú ndàhú ní cùu —cachí-güedé xítñaha-güedé.

Te ní tenàá-güedé ñaha-áⁿ sã dúcáⁿ ñí quide-aⁿ.

⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí dáñá, vá dásatú-ndó ñí ñadìhí-a, chí sá ñí quide ñaha-aⁿ xii-í cúú-xí ñⁿ sá vaha.

⁷ Chí cue ñáyiú ndàhú ducaⁿ-ni cùtnahá ñáyiú-áⁿ tnuú-ndó, te nání òré càchí iní-ndó te chindee-ndó-yu. Dico yúhú chí vá ncháá ndùu cùndecu ndihí ñaha-í xii-ndo ñuyíú-a.

⁸ Te ñadìhí-a ní quide-aⁿ ñⁿ sá vaha ndèé neni ní ndacu-aⁿ, chí sá dúhá ñí quide ñaha-aⁿ xii-í ní chíhi ñaha-aⁿ àcítí, te xiáⁿ cada iní-ndó sã sã quide túha-aⁿ yiqui cùñú-í cuèndá quíndúxi-xi.

⁹ Te na càchí tñúhu ndáá-í xii-ndo sã ndèni ní cuu nihí ñuyíú ná càháⁿ ñáyiú tñúhu-í, te cáháⁿ-yu tnahá cuèndá ñadìhí-a cuèndá quini nchaa ñáyiú nàcuáa ní quide-aⁿ, te ducaⁿ vã nàcuánaá-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Té Jùdás ndúcú-dẽ nàcuáa cada-dé cuáha cuèndá-dé Jèsús núú cue téé cùu úhú iní ñáhá xii-gá

(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰ Te té Jùdás Iscarioté ní sáháⁿ-dé ní ndatnúhu-dé ndihí cue téé cùu dútú cúnùu sá cuáha cuèndá-dé Jèsús

núú-güedě, te núú tnàhá té Jùdás-án cúú ùxúú tnàhá cue téé xìca cuu ndihì-gá ní cùu.

¹¹ Te òré ducaⁿ nǐ ndatnúhu-dé ndihì-güedé, te ío ní cudíí ìní-güedé, te ní xáhaⁿ-güedě xii-dé sá cuãñaha-güedě díhúⁿ xii-dé. Te té Jùdás-án nǐ ngüíta-dé ndúcú-dě nàcuáa cada-dé cuáha cuèndá-dé Jèsús núú-güedě.

Cùdini Jesús ndihì cue téé xìca cuu ndihì-gá

(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

¹² Te ní sáá nduu nǐ quesaha vico pascuá, vico ñá túú xèxi ñáyiú pàá sá ñà túú yìhì levadurá, te ñu-ni nduu-án sáhní-güedě ìⁿ mběé lìhli xèxí-yu nduu vico pascuá-án. Te cue téé xìca cuu ndihì Jesús ní xìcáⁿ tnúhú-güedě núú-gǎ, te xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—Mèstrú, véxi-ndí xìcáⁿ tnúhú-ndí núú-n nǐ ndèé cáá vèhe cuiní-n càda túha-ndí sá cùdini-o sacuaa nduu vico pascuá —càchì-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

¹³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii úú-ni tnàhá cue téé xìca cuu ndihì-gá:

—Chí cuáháⁿ xití ñuú-án, te yacáⁿ naníhí-ndó ìⁿ téé tànehe yóó ndute, te téé-án cándèndaha-ndo-dě quíhíⁿ.

¹⁴ Te núú ndèdaçaa vehe na ndíhu-dé te xíáⁿ quíhu-ndo. Te cúñaha-ndo xii xítóhó vehe-án: “Yaá cúú Mèstrú càchì-gá sá núú ndèdaçaa xichi xití vehe-n cuãñaha nùu-n xii-gá cudini-gá ndihì cue téé xìca cuu ndihì-gá sacuaa nduu pascuá”, duha cúñaha-ndo.

¹⁵ Te dàtnùnì danèhé ñáhá-dě xii-ndo ìⁿ quartú cáhnú càa núú nǐnu, chí vehe yòdo tnaha cuu-xi, te sa ní quide túha-dé nchaa sá nándihì, te nchòhó dícó-ñá comidá cada túha-ndo cùdini-o —cachì-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁶ Te cue téé-án nǐ xica-güedé cuáháⁿ-güedé xití ñuú-án, te nchaa-ni nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús ní cuu. Te ní quide túha-güedé sá cùdini-güedé ndihì-gá sacuaa nduu vico pascuá-án.

¹⁷ Te sátá nǐ cundiquiⁿ te ní quexìo Jesús ndihì ndí ùxúú cue téé xìca cuu ndihì-gá.

¹⁸ Te cuánguihu-gá mèsá ndihì-güedé cuèndá cudini ndihì ñaha-gá xii-güedé, te òré yíhì-gǎ mèsá ndihì-güedé, te xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Na càchì tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ìⁿ nchòhó cue téé xèxi ndihì ñaha xii-í cuáha cuèndá ñáhá-ndó núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-í —càchì-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁹ Te sá dúcáⁿ nǐ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé, te nchaa-güedé ní ngüíta-güedé cùndiyí-güedé. Te da ìⁿ da ìⁿ-güedé ní ngüíta-güedé xìcáⁿ tnúhú-güedé núú-gǎ, te xáhaⁿ-güedě xii-gá:

—¿Ñá díú yùhú ducaⁿ sàni iní-n càda-í-u? —càchì-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

²⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Ñu-ni ìⁿ nchòhó cue téé úxúú xìcá cùu ndihì-í, téé na dàquèndaha còhó òré daquèndaha-í, téé-án cuáha cuèndá ñáhá-dě xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá.

²¹ Te yùhú Téé cùu ñanì tnàhá-ndo nchaa-ndo ñuhu ichi-í cuáháⁿ-í ndòho-í nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yǎ Ndiòxí. Dico ndàhú ní cuu téé ducaⁿ na cuáha cuèndá ñáhá xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá, chí váha-gá sá vǎ cǎcú tēe-án cundecu-dé ní cùu, te ñá díú sǎ nǐ cacu-dé te ducaⁿ càda-dé —càchì-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²² Te nini cùdini cue téé xìca cuu ndihì Jesús ní queheⁿ-gǎ pǎá, te ní ndacáⁿ táhú-gǎ núú Yǎ Ndiòxí, te dàtnùnì ní táhú cuèchi-gá, te ní ngüíta-gá dácǎhñu ñaha-gǎ xii-güedé, te xáhaⁿ-gǎ:

—Chí quéhéⁿ pǎá-a caxi-ndo, te cada iní-ndó sǎ cúú-xí dàtná yiqui cùnú-í —càchì-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

²³ Te ní queheⁿ-gǎ vǎsú ñúhú ndùdí ndéhé yoho yàha stilé, te ní ndacáⁿ táhú-gǎ núú Yǎ Ndiòxí, te dàtnùnì ní ngüíta-gá sǎñaha-gǎ xii-güedé cuèndá coho-güedé luha luha sá ñúhú xití-xi, te nchaa-güedé ní xihì.

²⁴ Te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Ndudí ndéhé yoho yàha stilé-a cada iní-ndó sá cúú-xí dàtná níñi-í sá cáti òré cahni ñaha-güedé xii-í. Te sá dúcáⁿ càti níñi-í xíáⁿ cutnùní ndáá sá Yá Ndiòxí cada-gá ìngá núú sá vâha sá cúú-xí vâi ñâyiu dàtná ní cachí-gá cada-gá.

²⁵ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá vítná-nâ duha xîhi-í ndudí ndéhé yoho yàha stilé-a te vá cóhó-gã-í, dico na sâá nduu cùndecu-í núú ndécú Yá Ndiòxí táxi tnùnigá, te dàvá-án cada iní-í sá dàtná sá cóhó tùcu-í chí ío cudíí iní-í —càchí-gá xâhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá sá tẽ Pèlú cúñaha-dẽ xii ñâyiu sá ñà túú xini ñáhã-dẽ xii-gá
(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Te Jèsús ní xita-gá ñⁿ ndudú ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá, te dàtnùní ní xica-gá cuáhãⁿ-gá ndihi-güedé yucu Olívú.

²⁷ Te yacáⁿ ní xâhaⁿ-gã xii-güedé:

—Na càchí tnúhu-í xii-ndo sá ncháã-ndó dàña nihnu ñaha-ndo xii-í niú vitna, chí quee ndáã-xi nâcuáa càháⁿ-xi núú tûtú Yá Ndiòxí núú càchí-xi: “Yúhú cuáha-í tnúhu cahni-güedé téé cùu toli, te nchaa mbéé-dẽ ndihi-güedi cuténuu”, duha càchí-xi núú tûtú-gá.

²⁸ Dico na cùú-í te ndoto-í te codonùu-í núú-ndó quíhíⁿ distritú Galiléa —càchí-gá xâhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁹ Te té Pèlú ní xâhaⁿ-dẽ xii-gá:

—Te cuëi nchaa-güedé ná dândóo ñaha-güedé xii-n, dico yúhú chí vá dândóo ñaha-í xii-n —càchí-dé xâhaⁿ-dẽ xii-gá.

³⁰ Te Jèsús ní xâhaⁿ-gã xii-dé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sá niú vitna cùmánigã cana líhi úú xito, te úní xito cáháⁿ-n núú ñâyiu sá ñà túú xini ñáhã-n xii-í —càchí-gá xâhaⁿ-gã xii-dé.

³¹ Dico té Pèlú ní cáháⁿ ñí-dé, te xâhaⁿ-dẽ xii-gá:

—Cuëi na cùú ndihi ñaha-í xii-n dico vá cáháⁿ-í núú ñâyiu sá ñà túú xini ñáhã-í xii-n —càchí-dé xâhaⁿ-dẽ xii-gá.

Te nchaa dava-gá cue téé xica cuu ndihi-gá diu-ni ducaⁿ ñí xâhaⁿ-güedé xii-gá.

Jèsús càháⁿ ndihi-gá Yá Ndiòxí ñⁿ xichi núú nání Gètsemaní
(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³² Te Jèsús cuáhãⁿ-gá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá ñⁿ xichi núú nání Gètsemaní. Te òré ní quexiò-gá ndihi-güedé xíáⁿ, te ní xâhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí cúnúcoo iha cundetú-ndo na quíhíⁿ-í yacáⁿ cáháⁿ ndihi-í Yá Ndiòxí —càchí-gá xâhaⁿ-gã xii-güedé.

³³ Te ndéca-gá té Pèlú, ndihi té Jàcobó, ndihi té Juáã cuáhãⁿ, te ñà túú tnàhí-gá cúú vâha iní-gá te ní ngúita-xi súúni ndihú iní-gá.

³⁴ Te ní xâhaⁿ-gã xii cue téé úní-án:

—Súúni ndihú iní-í dàtná sá cùú-í, te chí quéndóo iha te vá cùdú-ndó —càchí-gá xâhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁵ Te sa ñùnchií luha ní xica ndehe Jèsús núú ndécú-güedé, te ní ngáundeyi-gá ndéé ñuhu càháⁿ ndihi-gá Tãtã-gã Dútú Ndiòxí sá núu vá cùndèe iní-gá taunihnu ñaha-gã xii-gá cuendá nchaa nâcuáa yâha-gá.

³⁶ Te òré càháⁿ ndihi Jèsús Tãtã-gã Dútú Ndiòxí, te xâhaⁿ-gã:

—Yòhó tãtã mèe-í, nchaandi túhú sá vâha ndâcu-n quide-n, te càháⁿ ndâhú-í núú-n núu vá cùndèe iní-n taunihnu ñaha-n xii-í cuendá sá vâ ndóhò-í ná sâá òré, dico vá cádá-n nâcuáa càchí iní mèe-í chí cada-n nâcuáa càchí mee-n —càchí-gá xâhaⁿ-gã xii Tãtã-gã Dútú Ndiòxí.

³⁷ Te sátã ñí yâha ní cáháⁿ ndihi-gá Tãtã-gã Dútú Ndiòxí, te cuánuhú-gá núú ñí dândóo-gá cue téé úní-án, te xixídí-güedé òré ní nasáã-gá, te ní xâhaⁿ-gã xii té Pèlú:

—Xímú, ¿náa sama xidí-n? ¿Náa ñà cùndèe tnahi núú-n vá cùdú-ni-n cuèdicó ñⁿ òré-án? —càchí-gá xâhaⁿ-gã xii-dé.

Te ní xâhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

³⁸ —Te chí quéndóo tucu, te cuhúⁿ iní-ndó vâ cùdú-ndó, te cáháⁿ ndihi-ndo Yá Ndiòxí cuendá sá vâ dâcâháⁿ ñáhã yùcu ñávâha xii-ndo càda-ndo sá ñà túú tàú-ndó càda-ndo. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchòhó cuíní-ndó càda-ndo nchaa nacúãa càháⁿ-í dicó-ni sá ñà túú

nihí ndéé-ndó —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

³⁹ Te Jèsús ní xica tucu-gá cuáháⁿ-gá cáháⁿ ndihí-gá Tátá-gǎ Dútú Ndiǒxí, te ðiu-ni nàcuáa ní xáhaⁿ-gǎ díhna xǎhaⁿ tucu-gá.

⁴⁰ Te òré ní yáha ní cáháⁿ ndihí-gá Tátá-gǎ Dútú Ndiǒxí, te cuánuhú tucu-gá núú xǐndecu cue téé úní xíca cùu ndihí-gá-áⁿ, te xidí-ni tucu-güedé òré ní nasáá-gá, te ducaⁿ nǐ quide-güedé chi súúní ñuhu saní núú-güedé, te ñá ní ñihí-güedé tnúhu cúñaha-güedé xii-gá òré ní nasáá-gá.

⁴¹ Te ní sáháⁿ tucu-gá xito cùu uní ní cáháⁿ ndihí-gá Tátá-gǎ Dútú Ndiǒxí, te òré ní nasáá tucu-gá núú xǐndecu-güedé, te xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—¿Te náa xidí-ni tucu-ndo?, te vitna vá cùdú-gá-ndó chi sa ní sáá òré cuáha cuendá ñáhá-güedé xii yúhú Téé cùu ñani tnáhá-ndó nchàa-ndo núú cué téé ndécu ichi cuehé ichi duha.

⁴² Te vitna chí ndácõo na quihíⁿ-ó chi sa véxi téé cuáha cuendá ñáhá xii-í núú cué téé cùu úhú iní ñáhá —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Ní tnǐ-güedé Jèsús ndécá ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Te càháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní quexìo té Jùdás. Te núú tnáhá téé-áⁿ cùú ùxúú tnáhá cue téé xica cuu ndihí-gá. Te ndihí-dé vai cue téé ní quexìo, te dava-güedé xǐnehe-güedé machití te dava-güedé xǐnehe-güedé carrutí. Te cue téé-áⁿ nǐ tendaha ñaha cue dútú cúnùu ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyi nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, ndihí cue téé cùu sacuéhé núú ñáyi isràél.

⁴⁴ Te té Jùdás téé cuáha cuendá ñáhá xii Jesús sa ní xitnúhu-dé cue téé-áⁿ nàcuáa cada-dé cuáha cuendá ñáhá-dé xii Jesús núú-güedé. Te duha ní xáhaⁿ-dě xii-güedé:

—Cundehe-ndo tée na tèyuhu-í, te téé-áⁿ tnǐ-ndo-dě chi téé-áⁿ cùú-dé téé ndéé iní-ndó, te ío quihí iní-ndó càndeca-ndo-dé quihíⁿ —duha ní xáhaⁿ-dě xii-güedé.

⁴⁵ Te òré ní quexìo té Jùdás ndihí cue téé-áⁿ núú ndécú Jèsús, te ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Mèstrú —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-gá.

Te ní teyuhu ñaha-dé.

⁴⁶ Te nchaa cue téé ndihí-dé-áⁿ nǐ tnǐ-güedé Jèsús cuendá candeca ñaha-güedé xii-gá quihíⁿ.

⁴⁷ Te ñⁿ cue téé cùndihí Jesús ní tava-dé machití-dé, te ní xehndé-ni-dé ñⁿ xio lóho ñⁿ téé xinu cuechi núú dútú cúnùu, te ní quendé duuⁿ lóho téé-áⁿ.

⁴⁸ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii cue téé ní tnǐ ñaha xii-gá-áⁿ:

—Nchòhó, nèhe-ná-ndó màchití, nèhe-ná-ndó càrutí véxi ní tnǐ ñaha-ndo xii-í, dàtná quidé-ndó ñⁿ ñadúhú quidé ñaha-ndo xii-í.

⁴⁹ Te nchaa-ni nduu ní xiní-ndó nǐ xǐndecu-í xití veñúhu càhnu sá ío cúnùu ní xóo danèhé-í ñáyi, te ñá túú ní tnǐ ñaha-ndo xii-í. Dico dàcutí sǎ dúhá yǎha-í cuendá quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yǎ Ndiǒxí —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁵⁰ Te nchaa cue téé xica cuu ndihí-gá ní xinu-güedé ní dándõ ñaha-güedé xii-gá.

Ñⁿ téé cuechi nǐ xinu-dé

⁵¹ Te ñⁿ téé cuechi ndëndaha-dě Jèsús cuáháⁿ, te lavichi-dě, ñⁿ-ni dóo yadí yidúcúⁿ nuu-dé ñihí-dé, te ní tnǐ ñaha-güedé xii-dé,

⁵² dico ní ndacu-dé ní quenuñⁿ-dě te ní dándõ-dé dóo yidúcúⁿ nuu-dé-áⁿ nǐ xinu-dé.

Jèsús ndécú-gǎ jùndá

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Te cue téé ní tnǐ ñaha xii Jesús ndécá ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ núú tée cùu dútú cúnùu-gá. Te xiáⁿ nǐ tacá nchaa dava-gá cue téé cùu dútú cúnùu, ndihí cue téé cùu sacuéhé núú ñáyi isràél, ndihí cue téé dàcuaha ñaha xi-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés cuendá cada-güedé jùndá.

⁵⁴ Te té Pèlú xica xica-ni nchicúⁿ ñáhá-dě xii-gá cuáháⁿ ní sáá-dé ndéé quehé vehe núú ndécú tée cùu dútú

cúnù-gá-án, te xíán nǐ ngóo teté-dé yuhu nùhú ndíhi cue tée cùu poleciá.

55 Te cue tée cùu dútú cúnù ndíhi nchaa dava-gá cue tée xĩndecu jùndá ndúcú-güedě ñáyiú dacàa ìⁿ cuéchi díquí Jèsús cuendá ducaⁿ ñhí-güedě nàcuáa cada-güedé cahni ñaha-güedě xii-gá, dico ñá túú ní ndàcu-güedé.

56 Te cuéi vài ñáyiú dàcaá-yu cuéchi díquí-gă dico mee-ni sǎ nǐ cahu iní méé-yu ní cáháⁿ-yu, chi tucu càháⁿ ìⁿ tucu càháⁿ ìⁿ-yu.

57 Te davá-yu ní ndacuñí-yu te ní ngüíta-yu dàcaá-yu ìⁿ cuéchi neñùú díquí-gă, te xǎháⁿ-yu xii nchaa cue tée cùnùu:

58 —Nchúhú ní tecú dóho-ndí cächí-dé sá dǎngòyo-dé veñúhu càhnu sá ìo cùnùu sá nǐ dácáá cuè tée ñuyíú-a, te dandàa tucu-dé ingá veñúhu saa, diu-ni núú cáá tnahí veñúhu-án te xití úní-ni nduu sa nadaxĩnu-dé, te vá cúú-gă-xi veñúhu sá nǐ dácáá cuè tée ñuyíú-a, duha cächí-dé ní tecú dóho-ndí —cächí-yu xǎháⁿ-yu xii-güedé.

59 Dico ni dùcaⁿ ñá túú ní cùu ìⁿnuú-yu nchaa tnúhu ní cáháⁿ-yu.

60 Te tée cùu dútú cúnù-gá ní ndacuñí-dé tnuú nchaa ñáyiú, te xǎháⁿ-dě xii Jèsús:

—¿Ná cuendá duha ndùu tnúhu càháⁿ ñáyiú-a cuendá-n? Te cáháⁿ nùu nása ndùu tnúhu cáháⁿ-n —cächí-dé xǎháⁿ-dě xii-gá.

61 Dico Jèsús ñá túú tnahí ni cáháⁿ-gá. Te tée cùu dútú cúnù-gá-án nǐ xáhaⁿ tucu-dé xii-gá:

—Cuñí-í cachí tnúhu-n xì-ndí nùu sá díú Crístú Déhe Yá Ndiöxí Yaá ní tendaha-gă véxi ñuyíú-a cùu-n. Te diu Yá Ndiöxí cúú-gă Yaá quidé càhnu-ndí —cächí-dé xǎháⁿ-dě xii-gá.

62 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Diu Yaá-án cúú-í, te na cächí tnúhu-í xii-ndo sá sàá nduu te quini-ndó yúhú Téé cùu ñani tnahá-ndó nchàa-ndo cunucóo-í xio cùha Dútú Ndiöxí Yaá ndácú quide nchaandi túhú sá vaha. Te dàvá-án quini ñáhá-ndó xì-í quee-í

andiu quixi-í ichi xití vícò —cächí-gá xǎháⁿ-gă xii-dé.

63 Te dútú cúnù-gá-án nǐ ndátá-dě dóo cáni ñhnu-dé cuendá sá ñá túú ní tnahá ini-dé nàcuáa ní cáháⁿ Jèsús, te ní xáhaⁿ-dě xii nchaa cue tée xĩndecu jùndá:

—Ñá túú-gă xini ñuhu-xi cue tée cáháⁿ nùu ndáá sá ndècuéchi-dé àdi ñá túú ndècuéchi-dé.

64 Chi sa ní xĩndedóho-o nàcuáa ndùu tnúhu ní cáháⁿ-dé ní cáháⁿ úhú-dé cuendá Yá Ndiöxí, te nchaa-ndo chǐ càháⁿ vitna núu nása sàni iní-ndó cùnduu cuendá téé-a —cächí-dé xǎháⁿ-dě xii-í-güedé.

Te nchaa-güedé ní cachí-güedé sá ná cùú-dé.

65 Te dava-güedé ní ngüíta-güedé ní tiú díí ñáhá-güedě xii-gá, te ní dádǎhu-güedé núú-gă, te ní ngüíta-güedé caniha-güedé xii-gá, te xǎháⁿ-güedé:

—¡Cáháⁿ ná cótó nǎ cúú tée ní caniha xì-n! —cachí-güedé xǎháⁿ-güedé xii-gá.

Te cue tée cùu poleciá ní cani-güedé núú-gă.

Té Pèlú càháⁿ-dé núú ñáyiú sá ñá túú xini-dé Jèsús

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

66 Te ndéé xití vehe càa núú ñinu quide-güedé jùndá, chǐ vehe yòdo tnahá cuu-xi, te té Pèlú núcòo-dé quehé vehe-án. Te ìⁿ xíchí xínú cuèchi núú dútú cúnù-án nǐ quexìo-xi núú núcòo té Pèlú.

67 Te òré ní xini ñáhá-xí xì-dé núcòo teté-dé yuhu nùhú, te ní xĩndéhé ñaha váha-xi xii-dé, te xǎháⁿ-xi:

—Yòhó tnahá-n cùu-n téé xica cuu ndíhi Jèsús téé ñuu Nazàrét —cächí-xi xǎháⁿ-xi xì-dé.

68 Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii-xi:

—Yúhú ñá túú xìní-í téé-ǎⁿ, te ní ñá túú cùtnuní iní-í nása ndùu tnúhu càháⁿ-n —cächí-dé xǎháⁿ-dě xii-xi.

Te té Pèlú ní xica-dé cuáháⁿ-dé ndàa nàcuáa nchii yuyèhe vehe-án, te ní cana ìⁿ lǐhi.

69 Te xíchí xínú cuèchi-án nǐ xini ñáhá tucu-xi xì-dé, te xǎháⁿ-xi xì nchaa ñáyiú xĩndecu-án:

—Diu tée-ǎn tnàhá-dé xícá cùu-dé ndihí tée ndèca-güedé cuánguihu-a — càchí-xi xǎhaⁿ-xi xii-yu.

⁷⁰ Dico té Pèlú ñá túú ní nūnuu tucu-dé sá xícá cùu-dé ndihí Jèsús. Te tna tnaa-ni ní cuu sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ xíchí-ǎn xii-dé, te ní xáhaⁿ tucu dava cue ñáyiú xĩndecu-áⁿ xii-dé:

—Ndáá sá tnàhá-n cùu-n tée xica cuu ndihí tée ndèca-güedé cuánguihu-ǎn chi cùu-n tée distritú Galileá, te càháⁿ-n dàtná càháⁿ-güedé —càchí-yu xǎhǎⁿ-yu xii-dé.

⁷¹ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dǎ xii-yu:

—Nchàcui^ti Yá Ndiöxí sá yǔhú càháⁿ ndáá-í sá ñá túú xini-í tée càcunehe-ndo-áⁿ —càchí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii-yu.

⁷² Te òré-ni-áⁿ ñí cana tucu líhi xito cùu uú, te òré-áⁿ ñí ndacu iní té Pèlú nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé sá cùmání-gǎ cana ñí líhi úú xito te úní xito càháⁿ-dé núú ñáyiú sá ñá túú xini ñáhá-dǎ xii-gá. Te òré ducaⁿ ñí ndacu iní-dé nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé, te ní ndáhyú-dé ní ndixi cuéchi iní-dé.

15

Jèsús ndécú-gǎ núú tǎ Pìlatú

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Te sátá ñí túndaá te cue tée cùu dútú cúnùu, ndihí cue tée cùu sacuéhé núú ñáyiú isràél, ndihí cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndihí nchaa dava-gá cue tée cúnúu ní xĩndecu jùndá ní natacá-güedé, te ní dácútú-güedé Jèsús te ndèca ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ núú tǎ Pìlatú.

² Te té Pìlatú ní xícáⁿ tnúhú-dǎ núú Jèsús, te xǎhaⁿ-dǎ xii-gá:

—¿Ndáá sá díú-n cùu-n tée yìndaha ñaha xii ñáyiú isràél-ǎn? —càchí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Diu-í yìndaha-í-yu —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

³ Te cue tée cùu dútú cúnùu da-caa-güedé vai cuéchi díquí-gǎ.

⁴ Te té Pìlatú ní xícáⁿ tnúhú tucu-dé núú-gǎ, te xǎhaⁿ-dǎ xii-gá:

—Cáháⁿ, ná cuendá ñá càháⁿ-n te cundehe ñá ndéé duha titní cuéchi dàcaa díquí ñáhá cuè tée-a xii-n — càchí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii-gá.

⁵ Dico Jèsús ñá túú tnàhí ni càháⁿ-gá te té Pìlatú ío ní cuñúhu-dé sá dúcáⁿ ñá túú tnàhí ni càháⁿ-gá.

Cue ñáyiú xǎhǎⁿ-yu xii té Pìlatú sá cáhni-dǎ Jèsús

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Te ndi tnahá nduu víco pascuá dácácu té Pìlatú ñí tée yìhi vecaá chi ducaⁿ tnàhí quide-dé, te mee ñáyiú càháⁿ-yu te núu ndédacàa tée yìhi vecaá-áⁿ cǎcu-dé, te tée-áⁿ dácácu-dé.

⁷ Te yìhi ñí tée nàni Barrabás vecaá ndihí dava-gá cue tée cùndihí-dé. Te té Barrabás-áⁿ ñí sanu ichi-dé ñáyiú ñúú ñngá ichi, te ní ngúita-yu ndihí-dé ní cuu úhú iní-yu cue tée cùchiuⁿ, te ní sahani-dé ndíyí núu xiǎⁿ ní chihí ñaha-güedé vecaá xii-dé.

⁸ Te nchaa ñáyiú ní sáháⁿ-yu núú tǎ Pìlatú, te càháⁿ ndàhú-yu núú-dǎ sá ná cáda nàhi-ni-dé dàtná quide-dǎ.

⁹ Te té Pìlatú ní xáhaⁿ-dǎ xii-yu:

—¿Cuini-ndó sǎ dácácu-í tée yìndaha ñaha xii ñáyiú isràél-ǎn? —càchí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii-yu.

¹⁰ Te ducaⁿ ñí càháⁿ té Pìlatú, chi ní cutnùní iní-dé sá dicó sá cuédú iní cuè dútú cúnùu núu xiǎⁿ ducaⁿ ñí quide-güedé ní sáha cuendá ñáhá-güedé xii Jèsús núú-dǎ.

¹¹ Te cue dútú cúnùu ní xáhaⁿ-güedé xii nchaa ñáyiú sá ná cùñàhá-yu xii té Pìlatú dácácu-dé té Barrabás, te ní quide-yu nàcuáa ní xáhaⁿ-güedé.

¹² Te té Pìlatú ní xícáⁿ tnúhú-dǎ núú-yu, te xǎhaⁿ-dǎ xii-yu:

—¿Ná cuini-ndó càda-í tée càchí-ndó yìndaha ñaha xii ñáyiú isràél-í? —càchí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii-yu.

¹³ Te ncháa-yu níhi ní càháⁿ-yu, te xǎhǎⁿ-yu xii-dé:

—¿Cata caa-dé núú cùrúxí! —càchí-yu xǎhǎⁿ-yu xii-dé.

¹⁴ Te té Pìlatú ní xáhaⁿ-dǎ xii-yu:

—¿Te ná cúu cuèchi ní quide-dé te núu ducaⁿ cuíní-ndó càda-í-dé-i? — cächí-dé xäháⁿ-dë xii-yu.

Dico nchaá-yu uuⁿ-gá níhi ní cáháⁿ-yu, te xäháⁿ-yu xii-dé:

—¡Cata caa-dé núú cùrúxí! — cächí-yu xäháⁿ-yu xii-dé.

15 Te té Pilatú ní quide-dé nàcuáa ní xäháⁿ-yu xii-dé cuendá sá cúdù-dé núu-yu, te ní dácäcu-dé té Barrábás, te ní táuchíúⁿ-dë ní cani-güedé Jèsús ndihí ñi. Te sátá dúcáⁿ ní quide ñaha-güedé xii-gá, te ní táuchíúⁿ-dë candeca ñaha-güedé quíhíⁿ cata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí.

16 Te cue tée cùu sandadú ndéca ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ vechiⁿ, te ñu-ni xíaⁿ cúu vèhe tée cùu gobiernú. Te xíaⁿ ní tacá nchaa dava-gá cue tée cùu sandadú.

17 Te xíaⁿ ní dácuihnú ñaha-güedé xii-gá ñi dóo tìcuèhé víhí, te ní cadúha-güedé ñi coróná iñu ní chihí-güedé díquí-gá.

18 Te ní ngüíta-güedé níhi càháⁿ-güedé cúdíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te xäháⁿ-güedé:

—¡Io càhnu cuu yohó tée yìndaha ñaha xii ñáyi isràél! —cächí-güedé xäháⁿ-güedé xii-gá.

19 Te càni-güedé díquí-gá ndihí ñi carrutí, te tìú díí ñáhá-güedé xii-gá, te ngüñí xítí-güedé núú-gá quídé-güedé sá néhé-güedé sá yíñùhu núú-gá dico ñá ndàá chi dícó cúdíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá.

20 Te sátá dúcáⁿ ní cudíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te ní nataunuu ñaha-güedé xii-gá dóo tìcuèhé víhí sá ní dácuihnú ñaha-güedé, te ní dándíunuu ñaha-güedé xii-gá dóo méé-gá. Te dàtnùní ndéca ñaha-güedé cuáháⁿ núú catá cää ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí.

Sàta caa-güedé Jèsús núú cùrúxí

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

21 Te ichi cuáháⁿ-güedé ndihí Jèsús ní naníhí-güedé ñi tée ñuú Cirené nání-dë Xímú, te déhe-dé cúu ñi tée

nàni Lijandrú, ndihí ingá tée nàni Rúfú. Te té Xímú-án ñuhú-dë ichi duha cuándixi-dé ní sáháⁿ-dé yucu, te ní quide yica-güedé ní xido-dé cùrúxí sá nchídó Jèsús.

22 Te ndéca-güedé Jèsús cuáháⁿ ñi xichi núú nání Gölgotá, te tnúhu-án quée-xí: ñi xichi núú nání yìquí díquí ndíyi, duha quée-xi tnúhu-án.

23 Te ní sáñaha-güedé xii-gá ndudí sá ní quée yúcú nání mìrrá coho-gá ní cùu dico ñá túú ní xihí-gá.

24 Te ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí. Te sátá dúcáⁿ te cue tée cùu sandadú-án ní xito ndeé-güedé ñu ndédacää-güedé cuu cuendá-güedé dóo-gá.

25 Te cùu-xi caá ñi dátneé òré ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí.

26 Te ní taxi ndecu-güedé ñi sá ndeé lètrá núú tákää-gá. Te lètrá-án càháⁿ-xi ná cuendá ducaⁿ ní quide ñaha-güedé xii-gá. Te duha càháⁿ lètrá-án: “Tée yìndaha ñaha xii ñáyi isràél”, duha cächí-xi.

27 Te tnàhá úú cue tée cùu ñadúhú ní sata caa-güedé ñu-ni núú cùrúxí tucu. Te ñi-dé ní sata caa-güedé xio cùha-gá, te ingá-dé ní sata caa-güedé xio dàtni-gá.

28 Te ducaⁿ ní cuu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndióxi núú cächí-xi: “Ñi-ni ní quide ñaha-güedé xii-gá ndihí cue tée ndecu cuèchi-xi”, duha cächí-xi núú tütú-gá.

29 Te nchaa ñáyi yäha yatni núú tákää-gá dácuiçó-yu díquí-yu te xìcuèhé ñáhá-yu xii-gá, te xäháⁿ-yu:

—Te ná cuendá ducaⁿ cää-n tacaa-n xíaⁿ, te cächí-n sá dängoyo-n veñúhu càhnu sá ño cùnuu te dandää-n ingá veñúhu saa, te xítí úní-ni nduu sa nadaxinu-n cächí-n.

30 Te vitna tanuu núú cùrúxí-án dácacu-n mée-n —cachí-yu xäháⁿ-yu xii-gá.

31 Te ñu-ni ducaⁿ ní quide cue tée cùu dütú cùnù, ndihí cue tée dácuaaha ñaha xii ñáyi nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, chi ní cudíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te ní xitnaha-güedé:

—Tée-a ní ndacu-dé ní dácácu nihnu-dé ñáyiú, ¿te ná cuèndá ñá ndácú-dé dácácu nihnu-dé méé-dé-i?

³² Te núu ndáá sá díú-dé cúú-dé Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndiõxí véxi ñuyíú-a quindaha ñaha xii ñáyiú is-ráel, te na cundehe-o nuu-dé núú cùrúxí, cuèndá quíndáá iní-ó-dé — cächí-güedé xítnàha-güedé.

Te ndéé tnàhá cue téé tácaa xio xio diñi-gá xicuèhé ñáhá-güedé xii-gá.

Ní xíhí Jèsús

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Te òré ní cuu cuádava nduu, te ní cunee ñihí ñuyíú, te ducaⁿ-ni càa ní cuu ndéé caá úní sacuaa.

³⁴ Te diu-ni òré caá úní sacuaa-áⁿ ñhi ní cáháⁿ Jèsús, te xáhaⁿ-gá xii Tátá-gá Dútú Ndiõxí:

—Elói, Elói, láma sabàctaní — cächí-gá xáhaⁿ-gá.

Te tnúhu-áⁿ quée-xí: Ndiõxí méè-í, Ndiõxí méè-í, ná cuèndá ní dáña ñaha-n xii-í, duha quée-xi tnúhu-áⁿ.

³⁵ Te dava cue téé xíndecu yatni núú táca-gá-áⁿ ní tecú dóho-güedé nàcuáa ní cáháⁿ-gá, te ní xítnàha-güedé:

—Chí cùndédóho chi càna-dé té Èliás — cächí-güedé xítnàha-güedé.

³⁶ Te ñⁿ cue téé xíndecu-áⁿ xínú-dé ní sáháⁿ ní chindóyo-dé luha cächí xití ndudí íá, te ní chinenu-dé díquí ñⁿ yutnu càni te ní ndocani-dé chíhí-dé yuhu-gá cuèndá coho-gá. Te ní xáhaⁿ cuè téé xíndecu-áⁿ xii téé-áⁿ:

—Cundetú tnaa ña cundehe-o nacoto núu quixi té Èliás nunehe ñaha-dé xii-dé núú cùrúxí — cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

³⁷ Te Jèsús ñhi ní canasaa-gá te ní xíhí-ni-gá.

³⁸ Te sátá dúcáⁿ te ní ndátá dõó cúú còrtiná xití veñúhu càhnu sá ïo cùnnu ní quée dava ndáá, te ndàa núú ñnu ní ngúita-xi ní ndátá.

³⁹ Te téé cùu capitáⁿ nútñi-dé ndàa núú Jèsús, te ndèhe-dé nàcuáa ní quide-gá òré ní xíhí-gá, te ní cachí-dé:

—Sá ndáá ndisa sá díú tée-a cùu-dé Déhe Yá Ndiõxí ní cùu —duha ní cachí-dé.

⁴⁰ Te xica xínutñi ñⁿ úú ñáyiú diñi ndéhé-yu nchaa nàcuáa ní quide ñaha-güedé xii Jèsús, te tnàhá tá Màriá Magdalèná, ndihí tá Salómé, ndihí tá Màriá náná tē Chèé ndihí té Jàcobó tē cächí-güedé cúú líhli-gá.

⁴¹ Te cue ñáyiú diñi-áⁿ ñi xica cuú-yu ndihí Jèsús distritú Galileá ní xinu cuèchí-yu núú-gá. Te cue ñáyiú diñi-áⁿ nchícúⁿ ñáhã-yu xii-gá ní quexìo ndéé ñuu Jerusàlén ndihí dava-gá ñáyiú diñi nchícúⁿ ñáhã xii-gá cuáhãⁿ.

Chindúxi-güedé Jèsús

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Te cùu-xi nduu vispré nduu ndètatú ñáyiú. Te nduu-áⁿ xíquide túha-yu sá cúú ìngá nduu nduu ndètatú-yu-áⁿ, te diu-ni nduu-á sa ní cuaa vihi,

⁴³ te ñⁿ tēe nani Cheé tēe ñuu Arimateá ní cuyi-dé ní sáháⁿ-dé núú tē Pilatú, te ní xáhaⁿ-dē sá ñuu vá cùndēe iní-dé dáña-dé chindúxi-dé yiqui cùñú Jèsús. Te tnàhá tē Chèé-áⁿ cúú-dé ñⁿ tēe cùnnu cundihí-dé cue tēe quide jundá, te tnàhá-dé ndétú-dé sáá nduu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiõxí xii-dé ndihí cue ñáyiú.

⁴⁴ Te tē Pilatú ío ní cuñúhu-dé sá dúcáⁿ ïo ndihí ní xíhí Jèsús, te ní cana-dé tēe cùu capitáⁿ ní xícáⁿ tnúhú-dé núú-dé ñuu ndisa sá sà ní xíhí-gá.

⁴⁵ Te tēe cùu capitáⁿ-áⁿ ñi xáhaⁿ-dē xii tē Pilatú sá ndáá ní xíhí Jèsús, núu xíáⁿ tē Pilatú-áⁿ ñi sáha-dé tnúhu chindúxi tē Chèé-áⁿ yiqui cùñú-gá.

⁴⁶ Te tē Chèé-áⁿ ñi saáⁿ-dé ñⁿ dóó vãha, te ní sáháⁿ-dē ní nunehe-dé yiqui cùñú Jèsús núú cùrúxí, te ní chidúcúⁿ-nuu-dé yiqui cùñú-gá dóó vãha sá ñi saáⁿ-dé-áⁿ, te dàtnùní néhé-dé yiqui cùñú-gá cuáhãⁿ ní chihi-dé ñⁿ yaú nchìi yiqui naha càva, te ní sadí-dé yuhu yaú-áⁿ ndihí ñⁿ yúú quèhéⁿ.

⁴⁷ Te tá Màriá Magdalèná, ndihí tá Màriá náná tē Chèé ní xiní-yu núú ñi chihi-dé yiqui cùñú Jèsús.

16

Ní ndoto Jèsús

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Te sáta nǐ cundiquiⁿ nduu ndètatú ñáyíu, te tá Màriá Magdalèná, ndihí tá Salómé, ndihí tá Màriá nǎná tǎ Jàcobó ní saáⁿ-yu acítí sàháⁿ tnámí cuèndá canehé-yu quíhíⁿ chihí-yu yíqui cùñú Jèsús.

² Te ndumìngú nehé-ni òré vitna váha váha ní xínu coto núú nchĩçanchii ní quexió-yu núú nchí yaú yíhí yíqui cùñú Jèsús.

³ Te ní xítñàhá-yu:

—Yoo cúñaha-o xòcani yúú ndèdí yuhu yàú-a, chi vá yò tñàhí ndècu ìha —cachí-yu xítñàhá-yu.

⁴ Te òré ní xíndéhé vǎha-yu te ní xiní-yu sá yúú cáhnú ndèdí yuhu yàú-áⁿ ìⁿ xio-ná ndécú.

⁵ Te cuánguìhú-yu xítí yaú-áⁿ, te ní xiní-yu nùcòo ìⁿ espíritú xínu cuèchi núú Yǎ Ndiòxí ndǎa xio cuhá-yu, te càa-xi datná cáá ìⁿ tée cuechi, te nìhnu-xi ìⁿ dóo cuixíⁿ dóo cání, te ní yùhú-yu òré ní xiní-yu espíritú-áⁿ.

⁶ Te espíritú-áⁿ nǐ xáhaⁿ-xi xì-yu:

—Vá yùhú-ndó, chi yùhú sa cùtnuní iní-í sá nchòhó véxi-ndo nànducu-ndo yíqui cùñú Jèsús tée ñúú Nazàrét tée ní sahani-güedé núú cùrúxí, dico ñá túú-gǎ yíqui cùñú-dé ndécú ìha chi sa ní ndoto-dé, te chí cùndèhe núú nǐ sacáⁿ-güedé yíqui cùñú-dé te quiní-ndó nǎ ñá túú-gǎ-dé.

⁷ Te chí cuàháⁿ núú ndécú tǎ Pèlú ndihí dava-gǎ cue tée ní xica cuu ndihí-dé, te duha cúñaha-ndo xii-güedé: “Jèsús codonùu-gǎ núú-ndó quíhíⁿ distritú Galileá, te yàcáⁿ quiní-ndó-gǎ dàtná ní cachí-gǎ xii-ndo”, duha cúñaha-ndo xii-güedé —cachí espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xì-yu.

⁸ Te cue ñáyíu dǐhí-áⁿ ìo ní yùhú-yu, te ní quene cunú-yu cuánuhú-yu, te quídí ñaha-ná-xi xii-yu sá ìo ní yùhú-yu, te ñá túú tñàhí ná tñúhu ní xáhǎⁿ-yu xii cue ñáyíu ní naníhí-yu ichi cuèndá sá ìo ní yùhú-yu.

Tá Màriá Magdalèná ní xiní-xi Jèsús (Jn. 20:11-18)

⁹ Te sáta dúcáⁿ nǐ ndoto Jèsús ndumìngú nehé-ni-áⁿ, te díhna nuu-gǎ tá Màriá Magdalèná ní quee túu-gǎ núú-xi, te diu tá Màriá-áⁿ cúu-xí xíchí nǐ xíhí ñaha ùsá espíritú cùndihí yucu ñávǎha ni cùu, te Jèsús ní queñuhu-gǎ nchaa espíritú-áⁿ yíqui cùñú-xi.

¹⁰ Te xíchí-ǎⁿ nǐ sáháⁿ-xi ní xítñúhu-xi cue tée ní xica cuu ndihí Jèsús nàcuáa ní cuu, te xíndáhí-güedé sá ndihú iní-güedé òré ní quexió-xi núú ndécú-güedé.

¹¹ Te òré ní xáhaⁿ tǎ Màriá xii-güedé sá nǐ ndoto Jèsús ndihí sá ní xiní ñáhá-xí xii-gǎ, te ñá túú ní sàndáá iní-güedé.

Jèsús ní quee túu-gǎ núú úú cue tée ní xica cuu ndihí-gǎ

(Lc. 24:13-35)

¹² Te úú tñàhá cue tée ní xica cuu ndihí Jèsús ñúhú-güedé ichi cuáháⁿ-güedé yucu, te uuⁿni ní quee túu-gǎ núú-güedé, te ní dácótó ñàha-xi xii-güedé sá ñà túú-gǎ cáá-gǎ dàtná cáá-gǎ.

¹³ Te cue tée úú-áⁿ nǐ xica-güedé cuáháⁿ-güedé ní xítñúhu-güedé nchaa dava-gǎ cue tée ní xica cuu ndihí-gǎ sá nǐ xiní ñáhá-güedé xii-gǎ, dico diu-ni ducaⁿ ñà túú ní sàndáá iní cue tée-áⁿ tñúhu ní cáháⁿ-güedé.

Jèsús xáhaⁿ-gǎ xii cue tée ní xica cuu ndihí-gǎ nàcuáa ndiù chiuⁿ cada-güedé

(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Te ndi ùxí ìⁿ cue tée ní xica cuu ndihí Jèsús yíhí-güedé mèsá xéxí-güedé, te ní quee túu-gǎ núú-güedé te ní tenáá ñáhá-gǎ xii-güedé cuèndá sá ìo sáá iní-güedé ñá túú sàndáá iní ñáhá vǎha-güedé xii-gǎ, chi ñá túú ní cuíní-güedé quíndáá iní-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ ñáyíu ní xiní ñáhá xii-gǎ sáta nǐ yáha ní ndoto-gǎ.

¹⁵ Te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Quíhíⁿ-ndó ñihí ñuyíú cǎháⁿ-ndó nǔú nchàa ñáyiú tnúhu váha tnúhu sá cǎháⁿ nàcuáa naníhí tǎhú-yu.

¹⁶ Te nchaa ñáyiú na quíndáá iní tnúhu-áⁿ te cuanduté-yu, te naníhí tǎhú-yu, dico nchaa ñáyiú vá quíndáá iní tnúhu-áⁿ te cuíta nihnú-yu.

¹⁷ Te nchaa ñáyiú na quíndáá iní ñáhá xii-í te cadá-yu sá vǎ yǒo tnàhí ndàcu cada, te cacunehe ñàhá-yu xii-í, te queñuhú-yu nchaa espíritú cúndìhí yucu ñávǎha yìhí ñaha xii ñáyiú. Te uuⁿni ndacú-yu cǎháⁿ-yu ingá núú tnúhu sá vǎtá dácuàha-gá-yu.

¹⁸ Te cuèi na tnǐ-yu cóo dǎéⁿ dico ñá túú nǎ cada ñaha-di xii-yu, te cuèi venènú ná cǎxí-yu dico ñá túú nǎ tnahá-yu, te tendàhá-yu cue ñáyiú cùhú te ndúha-yu —cǎchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Jèsús cuándaa-gá andiu
(Lc. 24:50-53)

¹⁹ Te sátá ñí yáha ducaⁿ ñí xáhaⁿ Jèsús xii cue téé ní xica cuu ndìhí-gá, te ní ndanchita-gá cuándaa-gá andiu te ní ngóo-gá xio cùha Dútú Ndiǒxí.

²⁰ Te cue téé-áⁿ ñí xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní ngüíta-güedé cǎháⁿ-güedé tnúhu Xítóhó Jesucristú nchaa xichi. Te mee-gǎ ní chindee ñàha-gá xii-güedé ní quide-güedé nchaa sá vǎ yǒo tnàhí ndàcu cada cuendá cutnùní iní ñáyiú sá ndàá cǎháⁿ-güedé tnúhu-gá. Duha ní cuu dàvá-áⁿ.

TNÚHU NÍ CHÍDÓ TNÜNÍ TĒ LŪCÁ

Nàcuáa ní ngódó tnùnì tnúhu Yá Ndiöxí

¹ Te vâi ñáiyu chîdo tnuní-yu nchaa nàcuáa ndùu tnúhu ñihí-yu nàcuáa ní cuu, te nchoo tnàhá-ó sà naha-o nacuáa ní cuu.

² Te ñu-ni nchaa tnúhu chîdo tnuní-yu-áⁿ cúu-xí tnúhu ní cáháⁿ nchaa cue téé ní xiní ndáá nàcuáa ní cuu ndéé díhna, cue téé ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí.

³ Te yúhú sa ní cuu nduu quide cuendá-í nchaa nàcuáa ní cuu, núu xíáⁿ ní sani iní-í tee váha-í nchaa tnúhu-a núu tütú sá cúu-xí yòhó té Tëofilú chi ío váha cùu iní-í sá cúu-xí-n,

⁴ te tée-í cuendá cutnùnì iní-n sá sá ndáá cúu-xí nchaa sá ñi dánèhé ñáhá-güedé xii-n.

Ëⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí cächí-xi sá cácu ñⁿ téé cunani Juáá

⁵ Te cútnàhá ní xíndaha té Hèrodés ñáiyu distritú Júdeá dàvá-áⁿ ñi xíndecu ñⁿ dútú ñi xínani-dě Zacàriá, te ní cundihí-dé cue dútú Àbiás. Te ñadìhí-dé ní xínani-aⁿ Èlisabét, te ñaha-áⁿ ñi cuu-aⁿ ñani tnàhá ndii Àrón.

⁶ Te ndi ndúu-yu ío ní quide ndáá-yu núu Dütú Ndiöxí, chi ní tní-yu nchaa tnúhu ní cáháⁿ-gá.

⁷ Te ñá túu ñi ñⁿ déhe-yu, chi ducaⁿ tãhú tã Elisabét sá vã cóó dèhe-aⁿ, te ducaⁿ ndi ndúu-yu ío ní sahnú-yu.

⁸ Te ñⁿ nduu xínu cuechi tuçu té Zacàriá ndihí nchaa cue téé cundihí-dé núu Yá Ndiöxí xiti veñúhu.

⁹ Te dàvá-áⁿ ñi xito ndeé-güedé cuendá cutnùnì iní-güedé núu ndédacàa-güedé quíhu núu nàá xiti veñúhu-áⁿ cahmi-güedé sá sàháⁿ tnámí, te ní cutnùnì sá tē Zacàriá quíhu-dé. Te ducaⁿ ñi quide-güedé, chi ducaⁿ tnàhí ní xóo cada nchaa cue dútú dàvá-áⁿ.

¹⁰ Te ñini sàhmi té Zacàriá sá sàháⁿ tnámí núu nàá, te vâi vihi

ñáiyu xíndecu quehé veñúhu-áⁿ cãháⁿ ndihí-yu Yá Ndiöxí.

¹¹ Te ní xiní té Zacàriá ñⁿ espíritú xínú cuèchi núu Yá Ndiöxí nútní-xi xio cùha núu nàá núu càyú sá sàháⁿ tnámí-áⁿ.

¹² Te òré ní xiní té Zacàriá espíritú-áⁿ te ñá ní cutnùnì iní-dé nása cada-dé chi ío ní yùhú-dé.

¹³ Te espíritú-áⁿ ñi xáhaⁿ-xi:

—Zacàriá, vá yùhú-n chi Yá Ndiöxí ní tedóho-gá tnúhu ní cáháⁿ-n, te vitna coo ñⁿ déhe ñadìhí-n tã Elisabét te danani-n-dé Juáá.

¹⁴ Te ío cudíí iní-n, te ducaⁿ ño vâi ñáiyu cudíí iní-yu na càcu-dé.

¹⁵ Te ío cudíu-dé núu Yá Ndiöxí, te ñi vã cóhó-dě ndidí te ñi vã cóhó-dě ndudí sá ñi natiu, te sa cundecu ndihí-dé Espíritú Yá Ndiöxí òré cacu-dé.

¹⁶ Te ñu-dé cada te ío vâi ñáiyu is-ràel natuhá-yu ichi Dútú Ndiöxí Yá cúu Ndiöxí-ó.

¹⁷ Te té Juáá-áⁿ codonù-dé núu-gã, te cundecu ndihí-dé Espíritú-gá, te taxi tnùnì-dé dàtná ní quide té Èliás. Te nacanu ichi-dé cue téé cùu sacuéhé cuendá cada-güedé sá vãha sá cúu-xí cuè téé cuechi, te cuèi cue téé ío sàá iní-xi, te ñu-dé cada te tní-güedé tnúhu váha, tnúhu cãháⁿ ñáiyu quide ndáá. Te ducaⁿ càda-dé cada túha-dé ñáiyu cuendá cunu cuèchí-yu núu Dütú Ndiöxí —cächí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

¹⁸ Te té Zacàriá ní ndúcú tnúhu-dé núu espíritú-áⁿ, te xáhaⁿ-dě:

—¿Te nása cutnùnì ndáá iní-í tnúhu cãháⁿ-n-í? Chi yúhú ío ní sahnú-í ndihí ñadìhí-í —cächí-dé xáhaⁿ-dë xii-xi.

¹⁹ Te espíritú-áⁿ ñi xáhaⁿ-xi:

—Yúhú cùu-í espíritú nání Gàbriél, te xínu cuechi-í núu Yá Ndiöxí, te mee-gã ní táuchíuⁿ-gã náhá-í tnúhu-gá véxi cuendá cutnùnì iní-n nàcuáa cada ñaha-gã xii-ndo.

²⁰ Te vitna cuu ñihí-n te vá cãháⁿ-gá-n ndéé ná sàá nduu càcu déhe ñadìhí-n, chi ñá túu ní sàndáá-ni iní-n tnúhu ní cáháⁿ-í. Te dacuítí sáá nduu càda-xi nacuáa ní cáháⁿ-í-a —cächí espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-dé.

21 Te nchaa ñáyiú xĩndecu quehé ndétũ-yu té Zacàriá, te xĩcuñúhu-yu sá ïo cùyaa-dé xití veñúhu.

22 Te òré ní ndee té Zacàriá, te ñá ní cùu-gá cáháⁿ ndĩhi ñaha-dě xii-yu, te òré-áⁿ ñĩ cutnùní iní-yu sá ñĩ xini-dé ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí xití veñúhu. Te mee-nă ndaha-dé ní quide-dé núu-yu chi ñá ní cùu-gá cáháⁿ-dé.

23 Te ní xínu nduu ñĩ xinu cuechi tẽ Zacàriá núú Yă Ndiöxí xití veñúhu, te cuánuhú-dé vehe-dé.

24 Te sátá dúcáⁿ ñĩ cuu te ñadĩhí-dé tá Elisàbét ní ngúhuⁿ déhe-aⁿ, te úhúⁿ yóó ñà túú tnàhí-gá ní quèe-aⁿ caca cuu-aⁿ, te ní cachí-aⁿ:

25 “Mee Dútú Ndiöxí duha ní cundàhú iní ñáhá-gă sá cóó ìⁿ déhe-í cuendá sá vă cúú yĩchí iní ñáhá ñăyiú xii-í”, duha ní cachí-aⁿ.

Ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí cächí-xi sá cácu Jèsús

26-27 Te núú ìnú yóó sã ñĩ ngúhuⁿ déhe tá Elisàbét, te ní tendaha tũcu Yă Ndiöxí espíritú nání Gábriél cuáháⁿ-xi ìⁿ ñuu nání Nàzarét cuáháⁿ ngoto-xi ìⁿ xichí cuéchí nani Mariá. Te ñuu-áⁿ yĩndèhu-xi distritú Galileá. Te xichí-ăⁿ sa ní cundáá tnúhu sá tnăndaha-xi ndĩhi ìⁿ tée nani Cheé ñani tnàhá ndii Dàvií.

28 Te espíritú-áⁿ ñĩ quĩhu-xi ndéé xití vehe núú ndécú tă Măriá, te ní xáhaⁿ-xi:

—¡Cováha-n-aⁿ! Dútú Ndiöxí ío cùu iní ñáhá-gă xii-n te ndècu ndĩhi ñaha-gá, te ío-gá xitó ñaha-gá xii-n dăcúxí dăva-gă ñăyiú dĩhí —cächí espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi.

29 Dico òré ní xini tá Măriá espíritú-áⁿ, te ní quiyùhú iní-xi sá dúcáⁿ ñĩ cáháⁿ espíritú-áⁿ. Te ní sani iní-xi: “¿Ná cuendá duha cãháⁿ-tu espíritú-a-í?”, duha ní sani iní-xi.

30 Te espíritú-áⁿ ñĩ xáhaⁿ-xi:

—Măriá, vá yùhú-n chi ducaⁿ ñĩ nduu táhú-n nõu Yă Ndiöxí.

31 Te vitna ngúhuⁿ déhe-n, te na cãcu-dé te danani-n-dé Jèsús.

32 Te ío cunuu-dě, chi Dútú Ndiöxí Yaá ío cunuu cachí-gá sá Dèhe-gá cúu-dě, te diu-gá cada te cuu-dé ìⁿ

tée cunuu núú ñăyiú isràél dàtná ní quide-gá ndii Dàvií.

33 Te taxi tnùnı-dé ñăyiú isràél, te ducaⁿ-ni cunuu-dé ni caa ni quĩhıⁿ —cächı-xi xáhaⁿ-xi.

34 Te tá Măriá ní xáhaⁿ-xi xii espíritú-áⁿ:

—¿Te nása cuu tnúhu cãháⁿ-n te ñá túú yĩ-ı-ı? —cächı-xi xáhaⁿ-xi.

35 Te ní xáhaⁿ espíritú-áⁿ:

—Espíritú Yă Ndiöxí quixi cundecu ndĩhi-n, te ducaⁿ Yă Ndiöxí cada-gá ìⁿ sá vãha sá cúú-xi-n ná cãcu déhe-n. Te Yă Ndiöxí cächı-gá sá ïo cundecu yĩñùhu-dé núú-gă, chi Dèhe-gá cúu-dě.

36 Te tnàhá didı-n tă Elisàbét ñúhú dèhe-aⁿ cuèi ío ní sahu-aⁿ, te diu-aⁿ cächı-yu sá vă cóó dèhe-aⁿ ni cùu, te vitna sa ní cuu ìnú yóó ñúhú dèhe-aⁿ.

37 Chi Yă Ndiöxí ndácú-gă quidé-gă nchaa sá vă yõo tnàhı ndăcu cada —cachı-xi xáhaⁿ-xi.

38 Te tá Măriá ní xáhaⁿ-xi:

—Yúhú ná cúnú cuèchi-ı núú Dútú Ndiöxı, te mee-gă ná cádá ñaha-gá xii-ı năcuáa ní cachı-n —cächı-xi xáhaⁿ-xi xii espíritú-áⁿ.

Te sátá dúcáⁿ te espíritú-áⁿ ñĩ xica-xi cuáháⁿ-xi.

Tá Măriá cuáháⁿ ngoto-xi tá Elisàbét

39 Te tá Măriá ío ndĩhi cuáháⁿ-xi ìⁿ ñuu cáá xitı yucu distritú Jùdeá.

40 Te ní sáa-xi vehe té Zacàriá, te cuánguihu-xi ní dándăcõo váha-xi tá Elisàbét.

41 Te òré ní tecú dóho tá Elisàbét ní cáháⁿ tá Măriá, te ní candá déhe-aⁿ xitı-aⁿ, te òré-áⁿ ñĩ ngúndecu ndĩhi-aⁿ Espíritú Yă Ndiöxı.

42 Te níhi ní cáháⁿ-aⁿ, te xáhaⁿ-aⁿ xii tá Măriá:

—Yă Ndiöxı ío xitõ ñaha-gá xii-n dăcúxı dăva-gă tnàha dıhı-õ, te ducaⁿ-ni xitõ-gă cuèi déhe-n.

43 ¿Te ná cúú yùhú nõu véxi coto ñaha yõhõ năná Yaá cúú Xitõhõ-ı-ı?

44 Chi òré-ni ní tecú dóho-ı ní cáháⁿ-n te ní candá-ni déhe-ı xitı-ı sá cùdı inı-dé.

45 Te váha táhú yõhõ sá ni sândáá inı-n, chi dacuitı sã cádá Dútú Ndiöxı

nàcuáa ní cáháⁿ espíritú ní tendaha-gă ní quixi ní cachí tnúhu xii-n nàcuáa cada-gă —càchí-aⁿ xăhaⁿ-aⁿ xii tá Màriá.

⁴⁶ Te ní xăhaⁿ tă Màriá:
Ío càhnu cuu Dútú Ndiöxí,
⁴⁷ Ío cùdíí ìní-í chi ðiu-gă taunihnu ñaha-gă xii-í núú ùhú núú ndàhú.

⁴⁸ Chi ní ndacu ìní ñáhá-gă xii yúhú, te ðicó ñⁿ xíchí xínú cuèchi núú-gă cùú-í,
te vitna te nchaandi túhú ñáyiu cachí-yu sá Ío váha táhù-í.

⁴⁹ Te Yá Ndiöxí cándòo caa nine ìní-gă, te Ío càhnu ñⁿ sá váha ní quide-gă sá cúú-xì-í.

⁵⁰ Te cùndahú ìní-gă nchaa ñáyiu nèhe sá yíñùhu núú-gă.

Te ducaⁿ-ni cuèi ñáyiu sa ndècu ñuyúú-a ndihí ñáyiu vitna véxi.

⁵¹ Chi ta quide-gă nchaa sá vă yõ tnàhí ndàcu cada véxi,
te ta dàndòo canúú-gă cue ñáyiu quide cahnu mee-xi.

⁵² Te cue ñáyiu tàxi tnuní ñá túú-gă dáñá-gă taxi tnùn-í-yu,
te cue ñáyiu ndàhú ní quide nínu ñaha-gă xií-yu.

⁵³ Te cue ñáyiu ndècu ndihí tnúndòho tnúhu ndàhú ní quide váha ñaha-gă xií-yu,

te cue ñáyiu cuica ñà túú nă ní ñihí-gă-yu cundecu ndihí-yu.

⁵⁴ Te chindee-gă ñáyiu isrâél, ñáyiu xínu cuechi núú-gă, te ñá túú dàña nihnu ñaha-gă xií-yu, chi cùndahú ìní ñáhá-gă.

⁵⁵ Chi ducaⁿ ñí xăhaⁿ-gă xii ndíi Àbrahám, ndihí cue ñaní tnáhá ndíi.

Duha ní xăhaⁿ tă Màriá xii tá Elisàbét.

⁵⁶ Te ní xíndecu tá Màriá dàtná úní yóó ndihí tá Elisàbét te dàtnùnì cuánuhú-xi vehe-xi.

Ní cacu té Juàá tée dacuàndute ñaha xii ñáyiu

⁵⁷ Te ní sáá nduu ñí cacu ñⁿ déhe tée tá Elisàbét.

⁵⁸ Te nchaa ñáyiu ndècu yatni ndihí-aⁿ, ndihí nchaa ñaní tnáhá-áⁿ ñí ñihí-yu tnúhu nàcuáa ní chindee ñaha

Yá Ndiöxí xii-aⁿ. Te Ío ní cudíí ìní-yu cuèndá-aⁿ.

⁵⁹ Te núú ùná nduu sá ñí cacu déhe-aⁿ, te ní sáháⁿ ñáyiu núú ndécú-áⁿ cuèndá cuáhă-yu sèñá ñí déhe-aⁿ. Te cuìní-yu cunani déhe-áⁿ Zacàriá dàtná nání tătá ní cùu.

⁶⁰ Te ní xăhaⁿ năná déhe-áⁿ:
—Ñáhá, chi Juàá cunani-dě —
càchí-aⁿ xăhaⁿ-aⁿ xii-yu.

⁶¹ Te ní xáhăⁿ-yu:
—¿Te ná cuèndá te ñá túú ñí ñaní tnáhá-ndó dùcaⁿ nani-i? —cachí-yu xáhăⁿ-yu.

⁶² Te ní quidé-yu ndàhá-yu núú tătá déhe-áⁿ cuèndá cuìní-yu núú nása cuìní méé-dě cunani déhe-dé.

⁶³ Te ní xícáⁿ-dé ñⁿ tutú ní chídó tnùn-í-dé nàcuáa cunani déhe-dé, te duha ní chídó tnùn-í-dé: “Juàá cunani-dě”, càchí-xi núú tütú ní tee-dé-áⁿ. Te nchaa ñáyiu xíndecu-áⁿ ñí cuñúhu-yu nàcuáa ní cuu.

⁶⁴ Te òré-áⁿ ñí nacáháⁿ té Zacàriá sá ñí cuu ñihí-dé ní cùu, te ní ngúíta-dé ní cachí-dé sá Ío càhnu cuu Yá Ndiöxí.

⁶⁵ Te nchaa ñáyiu xíndecu yatni ndihí-dé ní cuñúhu-yu, te nchaa ñáyiu xíndecu ñihí xití yucu ðistritú Jùdeá ní ñihí-yu tnúhu nàcuáa ní cuu.

⁶⁶ Te nchaa ñáyiu-áⁿ Ío vâi ní sani ìní-yu, te ní xítnáhá-yu:

—¿Ná cúú să cádá tēe-ăⁿ ndéé ìdá-gă ná cuèhnu-dé? —càchí-yu xítnáhá-yu.

Te ducaⁿ ñí xítnáhá-yu chi Dútú Ndiöxí ndécú ndihí ñaha-gă xii-dé.

Té Zacàriá càchí-dé sá Ío càhnu cuu Yá Ndiöxí

⁶⁷ Te té Zacàriá tătá tē ñihí-áⁿ ñí ngúndecu ndihí-dé Espíritú Yá Ndiöxí te ní cáháⁿ-dé nchaa tnúhu sá ñí dánèhé ñáhá-gă, te ní cachí-dé:

⁶⁸ Ío càhnu cuu Dútú Ndiöxí nchoo ñáyiu isrâél,

chi ní quixi coto ñaha-gă xii-o, te cùu-o ñáyiu cùu cuèndá-gă, chi dàcácu nihnu ñaha-gă xii-o vitna.

⁶⁹ Chi ní tendaha-gă ñí tēe véxi-dé dàcácu nihnu ñaha-dě xii-o núú ùhú núú ndàhú.

Te cùu-dé ñaní tnáhá ndíi Dàvíí tée ní xinu cuechi nùú-gã ndéé sanaha.

70 Te ñu-ni tnúhu ní cáháⁿ Yã Ndiõxí ní cáháⁿ cue tée ní quide ndáá ní xíndecu nùú-gã ñuyíú-a ndéé sanaha.

71 Te ní cachí-güedé sá táunìhnu ñaha-gá xii-o nùú nchàa ñáyíu cùu úhú iní ñáhá, ndíhi nùú nchàa ñáyíu ñá túú cùu quini ndee ñáhá.

72 Te ní xáhaⁿ-gã sá cündàhú iní ñáhá-gã xii-o, te ducaⁿ càda-gá chi vá nácuànaa-gá tnúhu ní cáháⁿ-gã ndíhi-güedé.

73 Te ñu ducaⁿ ndùu tnúhu ní xáhaⁿ-gã xii ndíi Àbrahám sá

74 táunìhnu ñaha-gá xii-o nùú nchàa ñáyíu cùu úhú iní ñáhá, cuendá sá vã yùhú-ó cùnu cuechi-o nùú-gã.

75 Te cada ndáá-ó, te cundecu yíñuhu-o nùú-gã ndí nchàa nduu cundecu-o ñuyíú-a.

Duha ní cachí té Zacàriá.

76 Te xáhaⁿ-dë xii té líhli-áⁿ:
Te yòhó té líhli, cáháⁿ ñáyíu cuendá-n sá cúu-n ñⁿ tée càháⁿ tnúhu Dútú Ndiõxí Yáá ío cùnnuu,

chi quíhíⁿ-n còdonuu-n nùú Yáá cúu Xítohó-ó dàtúha-n ñáyíu cuendá cundecu túha-yu òré quexìo-gá.

77 Te cúñaha-n xii ñáyíu isràél sá cuiní-gá cada càhnu iní-gá nchaa cuéchi-yu,

te naníhí tàhú-yu.

78 Te ducaⁿ càda-gá chi ío cùu iní ñáhá-gã xii-o, chi ndéé andíu ní tendaha-gã ñⁿ tée véxi

cuuⁿ-dé dandíxi túu-dé iní-ó cuendá cutnùní iní-ó nácuáa ndùu cuendá Yã Ndiõxí.

79 Te ducaⁿ dandíxi túu-dé iní nchaa ñáyíu ndècu ichi cuehé ichi duha ta xíta nihnu cuáháⁿ cuendá nucúnu ichí-yu ñⁿ ichi váha.

Duha ní xáhaⁿ tã Zacàriá xii déhe-dé.

80 Te té líhli-áⁿ tá sàhnu-dé, te ta chíndee chítúu ñaha Yã Ndiõxí xii-dé cuáháⁿ, te ní xíndecu-dé xití yucu ndéé

ní sáa nduu ní ngüíta-dé ní cáháⁿ-dé nùú cuè ñáyíu isràél tnúhu Yá Ndiõxí.

2

Ní cacu Jèsús (Mt. 1:18-25)

1 Te dàvá-áⁿ ní táuchíúⁿ tã Àugustú Cèsár nucódó tnùnì nchaa ñáyíu nacióⁿ yíndàha-dé.

2 Te xéhé sã díhnanuu ní nucódó tnùnì ñáyíu, te ñu-ni dàvá-áⁿ ní cunuu té Cìreníú distritú Sìriá.

3 Te nchaa ñáyíu ní natacá-yu ñuú nùú ní cacú-yu cuendá nucódó tnùnì-yu.

4 Nùu xíáⁿ ní quee té Chèé ñuú Nazàrét ñⁿ ñuú yíndèhu distritú Galileá, te cuáháⁿ-dé ñuú Bèlén ñⁿ ñuú yíndèhu distritú Jùdeá, chi xíáⁿ ní cuu ñuú ndíi Dàvíí, te ñu-ni ñaní tnáhá tã Chèé-áⁿ ní cuu ndíi.

5 Nùu xíáⁿ cuáháⁿ-dé ndéé ñuú Bèlén nucódó tnùnì-dé, te tnáhá tá Màriá xíchí ní cundáá tnúhu sá tnàndaha ndíhi-dé cuáháⁿ ndíhi ñaha-dë, te sa ñuhu déhe-xi.

6 Te ñini cùyaá-yu ñuú Bèlén-áⁿ ní sáa òré cacu déhe-xi.

7 Te ní cacu déhe díhna-xi, te ní chidúcúⁿnuu-xi dóó, te ní sacáⁿ ñáhá-xí ñⁿ vehe nùú cúu vèhe quiti, chi ñá túú ní ñíhí-yu vehe coó-yu.

Cue espíritú xínú cuèchi nùú Yã Ndiõxí ndíhi cue toli.

8 Te yatni ñuú-áⁿ xíndecu ñⁿ úú toli ndéé-güedé mbéé-güedé ndécú-güedé majadá niú-áⁿ.

9 Te uuⁿni ní quexìo ñⁿ espíritú xínú cuèchi nùú Yã Ndiõxí, te Yá Ndiõxí ní quide-gá ní dáyhé-xi ní càndéé nùú xíndecu-güedé, te ní yùhú víhí-güedé.

10 Te ní xáhaⁿ espíritú-áⁿ:

—Vá yùhú-ndó, chi nàha-í ñⁿ tnúhu váha véxi sá cúu-xí-ndó, te ío cudíí iní-ndó ndíhi nchaa ñáyíu.

11 Chi vitna ní cacu ñⁿ tée dàcácu nihnu ñaha xii-ndo nùú úhú nùú ndàhú ñuú ndíi Dàvíí, te tée-áⁿ cúu-dë Xítohó Jesucristú.

12 Te dàtná ñⁿ sèñá te naníhí-ndó tã líhli-áⁿ yídúcúⁿ nuu-dé dóó cáá-dë

ɨⁿ vehe quiti —càchí-xi xǎhaⁿ-xi xìi-güedé.

13 Te òré-áⁿ nǐ quexìo cuéhé víhí espíritú véxi cuuⁿ andi^u nǐ naníhí tñáhá-xí ndíhí espíritú-áⁿ, te ní ngüíta-xi ní chiñuhu-xi Yǎ Ndiöxí, te càchí-xi:

14 ¡Ío càhnu cuu Yá Ndiöxí Yaá ndécú àndi^u,

te na cùndecu váha-ni nchaa ñáyi^u cùu iní méé-gǎ!

Duha càchí cue espíritú-áⁿ.

15 Te òré cuándaa cue espíritú-áⁿ andi^u, te ní ngüíta cue toli-ǎⁿ xǐtnàha-güedé:

—Na quíhíⁿ-ó ñùú Bèlén quini-ó nàcuáa ní cuu, chi Dútú Ndiöxí sa ní cachí tñúhu-gá —càchí-güedé xǐtnàha-güedé.

16 Te ní tñi-güedé ichi súúni ndíhí cuáháⁿ-güedé, te ní naníhí-güedé tá Màriá ndíhí té Chèé, ndíhí té líhli-áⁿ cáá-dě xítí ɨⁿ vehe quiti.

17 Te òré ní xiní ñáhá-güedé te ní xáhaⁿ-güedé xii-yu nàcuáa ní xáhaⁿ espíritú-áⁿ xii-güedé cuendá té líhli-áⁿ.

18 Te nchaa ñáyi^u ní tecú dóho-xi ní cuñúhu-yu nàcuáa ní cáháⁿ-güedé.

19 Dico tá Màriá chi ñúhu nahi-ni iní-xi, te dícó-ni sàni iní-xi cuendá nchaa tñúhu-áⁿ.

20 Te cue toli-ǎⁿ nǐ natñi-güedé ichi, te ta xǐtnàha-güedé cuanuhú sá ío càhnu cuu Yá Ndiöxí cuendá nchaa tñúhu ní xǐndedóho-güedé, ndíhí cuendá nchaa sá nǐ xiní-güedé, chi cuendá sá ndáa ní cuu nchaa nàcuáa ní tecú tñúhu-güedé.

Ndècá-yu Jèsús cuáháⁿ veñúhu

21 Te núú ùná nduu sá nǐ cacu té líhli-áⁿ, te ní sáha-güedé sèñá ñi-dé, te ní dánání ñaha-güedé Jèsús xii-dé, di^u-ni nàcuáa ní xáhaⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí xii tá Màriá ndéé cùtnàhá vátá ngúhuⁿ-gá-dé xítí-xi.

22 Te sátá nǐ tnahá nduu, ndùu ï^u-yu nàcuáa càháⁿ nchaa tñúhu ní chídó tñùní ndíi Moisés, te ndècá-yu té líhli-áⁿ cuáháⁿ ñuú Jerusàlén cuendá quee túu-dé núú Dútú Ndiöxí.

23 Te ducaⁿ nǐ quidé-yu, chi ducaⁿ càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiöxí sá ncháá làndú téé na càcu díhna quetúu-güexi núú-gǎ cuendá cundecu-ná-güexi cuendá-gá.

24 Te ní quidé-yu nàcuáa càháⁿ Yá Ndiöxí núú tütú-gá núú càchí-xi: “Canehe-ndo úú lõmá àdi úú cùcu quíhíⁿ nduu táhú ñáhá Yá Ndiöxí”, duha càháⁿ-gá núú tütú-gá.

25 Te dàvá-áⁿ ndécú ɨⁿ téé nàni Mió ñuú Jerusàlén. Te ío váha iní-dé, te chiñuhu-dé Yá Ndiöxí, te ndètu-dé sáa nduu chindee ñaha Yá Ndiöxí xii ñáyi^u isràél. Te ndècu ndíhí té Mió-áⁿ Espíritú Yá Ndiöxí.

26 Te sa ní xáhaⁿ-xi xii-dé sá vǎ cùu-ni-dé, chi dacuítí quini-dé Crístú Yaá tendaha Yá Ndiöxí quixi ñuyíú-a.

27 Te téé-áⁿ ndécá ñaha Espíritú Yá Ndiöxí xii-dé cuáháⁿ veñúhu càhnu sá ío cùnuu. Te cuáháⁿ-yu ndíhí Jèsús veñúhu-áⁿ cuendá cadá-yu ndíhí-gá nàcuáa càháⁿ tñúhu ní chídó tñùní ndíi Moisés.

28 Te òré ní sáa-yu, te té Mió-áⁿ nǐ nguídèhé-dé Jèsús, te ní cáháⁿ-dé sá ío càhnu cuu Yá Ndiöxí, te ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

29 Yòhó Dútú Ndiöxí sa ní cuu dañá-n cùu-í vitna,

chi sa ní quide-n nàcuáa ní cachí-n xii yúhú téé xínu cuechi núú-n.

30 Chi sa ní xiní núu-í Yaá dácacu ni-hnu ñaha xii ñáyi^u núú ùhú núú ndáhú vitna.

31 Te Yaá ní tendaha-n vèxi núú ndécú ncháa ñáyi^u ñuyíú-a.

32 Te cùu-gá dàtná ɨⁿ ñuhú, chi dandixi túu-gá iní ñáyi^u cuendá cutnùní iní-yu cuendá Yá Ndiöxí cuèi ñá díú ñáyi^u isràél cúú-yu.

Te di^u-gá cada, te canehe ñáyi^u dava-gá ñuú sá yíñuhu núú ñáyi^u isràél chi di^u ñáyi^u isràél cúú-yu ñáyi^u cùu cuendá-n.

Duha ní xáhaⁿ tǎ Mió xii Yá Ndiöxí.

33 Te té Chèé ndíhí nǎná Jèsús ní cuñúhu-yu tñúhu ní cáháⁿ té Mió cuendá-gá.

34 Te dàtnùní té Mió ní xícáⁿ táhú-dé núú Yá Ndiöxí cuendá-yu, te xáhaⁿ-dè xii tá Màriá nǎná Jèsús:

—Cundedóho tnúhu na cãháⁿ-í-a, té lihli-a ní nduu táhú-dě nacanu ichi-dé dava ñáyiú israhél ichi Yá Ndiöxí, te davá-yu vá tñí-yu tnúhu cãháⁿ-dé, te ñáyiú-án cuíta nihnú-yu, te cada-dé nãcuáa cutnùní iní ñáyiú sá Yá Ndiöxí ní tendaha ñaha-gá xii-dé, dico vá quindáá iní-yu, chi daquèe tíhú ñáhã-yu xii-dé.

35 Te ducaⁿ te cutnùní nãcuáa sàni iní ñⁿ ñáyiú. Dico sá cúú-xí yòhó chi ío cada ndàhú-xi iní-n, chi súúni dàtná sá ñí nícuèhé iní-n càda-xi — cachí-dé xãhaⁿ-dě xii tá Màriá.

36 Te xiáⁿ ndécú tnhá ñⁿ ñaha cãháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí nání-án Áná, te tãtá-aⁿ ní xínani-dě Fànuél ñaní tnhá ndí Àsér. Te ñaha-án sa ní sahnu vèhi-aⁿ, te cuechi-ni-aⁿ ñí tñándaha-aⁿ te úsá-ni cuiá ñí xíndecu-aⁿ ndíhi yí-aⁿ,

37 te ní quendóo quèé-aⁿ, te sa ñùhu-aⁿ cúmídícó cùmí cuiá-aⁿ. Te ñá túú ní xòo quee-aⁿ veñúhu càhnu sá ío cùnuu, chi nduu niú ní xóo chiñuhu-aⁿ Dútú Ndiöxí, te áma ñá túú tnhá ná ní xòo caxi-aⁿ ní xóo cãháⁿ ndíhi-aⁿ Yá Ndiöxí.

38 Te ði-u-ni òré ndécú-yu ndíhi Jèsús ní quexìo-aⁿ núú-yu, te ní ndacáⁿ táhú-án núú Yá Ndiöxí cuèndá sá ñí xíní-aⁿ Jèsús, te dàtnùní ní ngüíta-aⁿ cãháⁿ váha-aⁿ cuèndá-gá núú nchàa ñáyiú, ñáyiú ndètu quini sáá nduu dàcácu Yá Ndiöxí ñáyiú Jerusàlén núú tñndòho tnúhu ndàhú.

Cuánuhú-yu ñuú Nazàrét

39 Te sátá ñí quidé-yu nchaa nãcuáa cãháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí, te cuánuhú-yu ñuú Nazàrét núú ndécú tnhá-yu, te ñuú-án yíndèhu-xi distritú Galileá.

40 Te té lihli nàni Jesús-án tá sàhnu-dé, te ta nihí ndéé-dě cuáháⁿ, te ducaⁿ ío váha ta sáá sá xíní tñùní-dé cuáháⁿ, chi Yá Ndiöxí ndécú ndíhi ñaha-gá xii-dé.

Jèsús ndécú-gã veñúhu

41 Te ndí tnhá cuiá ñí xóo quíhíⁿ té Chèé ndíhi nãná Jèsús vico pãscuá ñuú Jerusàlén.

42 Te cútnhá ní chítú Jèsús úxúú cuiá-gã, te cuáháⁿ-yu ndíhi-gã ñuú

Jerusàlén vico pãscuá, chi ducaⁿ tnhá quidé-yu.

43 Te òré ní yáha vico, te ní natnì-yu ichi cuánuhú-yu, te ní quendóo-gá ñuú Jerusàlén, te ni nãná-gã, te ni tẽ Chèé ñá túú ní xíní ní quendóo-gá.

44 Chi ní sani iní-yu sá ñútnhá-gá tnuú nchaa ñáyiú ní sáháⁿ vico cuánuhú. Te ní xúhuⁿ-yu ñⁿ nduu ichi ta ndùcu tnúhu-yu-gá núú nchàa ñaní tnhá-yu, ndíhi núú nchàa ñáyiú xíní tnhá ndíhi-yu,

45 te ñá túú ní náníhí ñáhã-yu xii-gá. Núú ní nacuicó-yu cuánuhú tucú-yu ñuú Jerusàlén cuèndá yacáⁿ nanducu ñhá-yu xii-gá.

46 Te núú ùní nduu sá ñí dana núú ñáhã-yu xii-gá, te ní naníhí ñáhã-yu núcóo-gá xití veñúhu càhnu sá ío cùnuu tnuú cue téè dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tñùní ndí Moisés, te ndédóho ñaha-gã xii-güedé, te nándí sá ndúcú tñhu-gá núú-güedé.

47 Te nchaa cue téè xíndedóho ñaha xii-gá xícuñúhu-güedé sá ío váha sáá sá xíní tñùní-gá, te ío váha nihí-gá tnúhu nãdanchocáva-gá.

48 Te òré ní xíní ñáhá tẽ Chèé ndíhi nãná-gã xii-gá, te ío ní cuñúhu-yu, te ní xáhaⁿ nãná-gã xii-gá:

—Yòhó déhe-í, ¿ná cuèndá ducaⁿ ñí quide ñaha-n xii-ndí? Te tãtá-n ndíhi yúhú ndíhú iní-ndí xicá nãnducu ñaha-ndí xii-n —càchí-xi xãhaⁿ-xi xii-gá.

49 Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-yu:

—¿Ná cuèndá nãnducu ñaha-ndo? ¿Náa ñá túú xíní-ndó sã núú chíúⁿ Tãtá-í tàú-í caca cuu-í-án? —càchí-gã xãhaⁿ-gã xii-yu.

50 Dico mèé-yu ñá túú ní tècú tñùní-yu nãcuáa ní xáhaⁿ-gã.

51 Te sátá dúcáⁿ te cuánuhú ndíhi ñhá-yu xii-gá ñuú Nazàrét, te ío ní sãndáá iní ñáhã-gã xii-yu. Te nchaa sá ñí quide-gá-án ñí xúhuⁿ nahi-ni iní nãná-gã.

52 Te Jèsús ducaⁿ-ni ta sàhnu-gã cuáháⁿ, te ta sáá-gã sá xíní tñùní-gã cuáháⁿ, te ducaⁿ cùði-u-gã núú Yá Ndiöxí, ndíhi núú nchàa ñáyiú.

3

Té Juàá téè dàcuandute ñaha xii ñáyiú cáháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiõxí xití yucu (Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ Te ní cuu sáhúⁿ cuíá sã yíndàha té Tiberiú cuéhé nàcióⁿ, te dàvá-áⁿ ñí cunuu té Pilatú distritú Jùdeá, te té Hèrodés ní cunuu-dé distritú Galileá, te ñaní-dé té Lìpé ní cunuu-dé distritú Itùreá ndíhi ìngá distritú nání Tràconité, te té Lisàniás ní cunuu-dé distritú Abìliniá.

² Te té Ànás ndíhi té Caifás ní cuu-güedé dútú cùnùu. Te dàvá-áⁿ ñí cáháⁿ ndíhi ñaha Yá Ndiõxí xii té Juàá déhe té Zacàriá xití yucu sá quíhíⁿ-dé cáháⁿ-dé tnúhu-gá núú ñáyiú.

³ Te té Juàá ní yáha-dé nchaa ñuú cáá yàtni yúte Jòrdán, te xáhaⁿ-dè xii nchaa ñáyiú:

—Chí dándìxi túu iní sá ñà túú quíde váha-ndo, te dañá-ndo nchaa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te cuandute-ndo, te ducaⁿ te cada càhnu iní Yá Ndiõxí nchaa yíca cuèchi-ndo — duha ní xáhaⁿ-dè xii-yu.

⁴ Te ducaⁿ ñí quíde-dé chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tñuní ndí Chàíá téè ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha núú tütú ndí núú càchí-xi:

Tècú càháⁿ níhi ìⁿ téè yìhi xití yucu, te xáhaⁿ-dè xii ñáyiú:

“Chí dañá nchaa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo, te tñi-ndo ichi váha,

te ducaⁿ càda-ndo cuendá cundecu túha-ndo, chi véxi Yaá ío cùnùu.

⁵ Te nchaa núú cùnú nachítú, te nchaa tìndúú ndíhi nchaa yucu ngoyo nihnu cuendá nduu ndáá,

te nchaa ichi ñá túú cuáháⁿ ndáá nduu ndáá,

te nchaa ichi ñá túú càváha nduu váha.

⁶ Te nchaa ñáyiú ñuyíú-a níhí-yu tnúhu sá Yá Ndiõxí véxi-gá dàcácu nihnu ñaha-gã xii-yu núú ùhú núú ndàhú.”

Duha ní chídó tñuní ndí Chàíá núú tütú ndí.

⁷ Te òré ní xica ñáyiú cuáháⁿ-yu cuendá dacuandute ñaha té Juàá xii-yu, te ní xáhaⁿ-dè:

—ìNchaa nchòhó cúú-ndó dàtná ìⁿ cóó dééⁿ chí ío cuihna ìní-ndó! ¿Te nása ní cuu núu tñàhá nchòhó ndúcú-ndó nàcuáa cácu nihnu-ndo núú tñùndòho cahnu vihi sá tá cùyatni ñaha xii-ndo véxi-i?

⁸ Te chí cáda vãha vitna cuendá ducaⁿ cùnùnì sá ñí dañá-ndó nchaa ichi cuehé ichi duha ndècu-ndo. Te vá càchí-ndó sã ío càhnu cuu-ndo cuendá sá cúú-ndó ñaní tñáhá ndí Abrahám, chí cuèi ndéé yúú te ndacu Yá Ndiõxí ndada-gá ñáyiú te cuú-yu ñaní tñáhá ndí Abrahám.

⁹ Te caá chí ndècu túha-xi sá quèhndé-xi nchaa yutnu sá ñà túú càváha sávidí-xi, chí nchaa yutnu-án tèhndé-xi te cuánguee-xi núú ñùhú càyú-xi. Te duha sãtnahá-xi ndoho nchaa ñáyiú ñá túú quíde váha, chí nchaa ñáyiú ducaⁿ ñà túú quíde váha cúú-yu dàtná nchaa yutnu sá ñà túú càváha sávidí-xi. —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-yu.

¹⁰ Te ní xícaⁿ tnúhu-yu núú-dè, te xáháⁿ-yu:

—¿Te nása cada-ndí váíⁿ? —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-dé.

¹¹ Te xáhaⁿ-dè:

—Te núu ndèdacàa-ndo ndecu ndíhi-ndo úú dóó te cuáñaha-ndo ìⁿ xii ñáyiú ñá túú ndècu ndíhi, àdi núu ndècu ndíhi-ndo sá nchító-ó te cuáha-ndò-yu na càxí-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-yu.

¹² Te ní quexio ìⁿ úú cue téè cuihna ìní-xi quíde cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú cuendá cuandute-güedé, te ní xícaⁿ tnúhu-güedé núú tè Juàá, te xáhaⁿ-güedé:

—Mèstrú, ¿te nása cada-ndí cuendá cuu váha iní Yá Ndiõxí-i? — càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

¹³ Te té Juàá ní xáhaⁿ-dè:

—Vá cuídó-ndó càda cobrá-ndó ñáyiú —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

¹⁴ Te tñàhá ìⁿ úú cue téè cùu sandadú xíndecu-án ñí xícaⁿ tñùhú-güedé núú tè Juàá, te xáhaⁿ-güedé:

—Te nchúhú ¿nása cada-ndí cuendá cuu váha iní Yá Ndiöxí-i? —
càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xáhaⁿ tē Juàá:

—Vá quéndèé-ndó sã néhé tnàha ñáyiu-ndo, te ni vã dácàa díquí-ndõ-yu ìⁿ sá ñà túú nã quidè-yu, te nduu vétú iní-ndó nàcuáa ñùhu yáhu-ndo —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

15 Te nchaá ñáyiu xĩndetu sá quíxí Crístú sàni ìⁿ sàni úú iní-yu núu sá díú Crístú Yaá tendaha Yá Ndiöxí quixi ñuyúú-a cùu te Juàá àdi ñáhá.

16 Dico té Juàá ní cáháⁿ ndodo-dé núu-yu nchaá-yu, te xáhaⁿ-dè:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã yúhú véxi-í sá cuendá-ni dacuàndute ñaha-í xii-ndo dàtná ní cachí Yá Ndiöxí, dico nchìcúⁿ ingá tée véxi, te tée-áⁿ taxi-dé Espíritú Yá Ndiöxí cundecu ndihí-ndo, te cùu-xi datná ìⁿ ñuhú, chi ndada ndoo ndada nine-xi iní-ndó. Te tée-áⁿ ïo-gá cúnùu-dé dàcúxí yúhú, chi yúhú cùu-í ìⁿ tée duuⁿ duuⁿ ñá túú tàú-í nandaxi-í cuèdicó ñì chàu-dé dico quide-í chiuⁿ-dè.

17 Te tée-áⁿ sa véxi túha-dé sá cáda ìⁿ ñaha-dé xii-o dàtná quidè ñáyiu ndàda ndoo triú, chi ñáyiu-áⁿ sa nèhe túha-ná-yu yaxíⁿ-yu òré nãñani cuendá ndada ndoó-yu, te òré ndádá ndòó-yu triú-áⁿ te dàquee díⁿ-yu mihi-xi, te tàxúha-yu mee-nã triú-áⁿ, te mihi-xi-áⁿ sáhmí-yu. Te dàtná quidè-yu mihi triú-áⁿ ducaⁿ sãtnahá-xi cada ñaha tée-áⁿ xii nchaá ñáyiu ñá túú quide váha, chi daquihíⁿ ñáhá-dè xií-yu núú ñùhú núú càyú, te ñuhú-áⁿ ñà túú tnàhí ndàhvã —càchí-dé xáhaⁿ-dè xií-yu.

18 Te titní víhí-gã tnúhu váha ní xáhaⁿ tē Juàá xii-yu òré ní dásàhú ñáhá-dè.

19 Te ní cáháⁿ-dé dóho té Hèrodés cuendá sá ndécá-dè ìⁿ ñaha nàni Herodiás ñaha ní cándeca ñani-dé té Lìpé, te ní xáhaⁿ-dè cuendá nchaá dava-gá sá cuèhé sá dúhá quide-dé.

20 Dico té Hèrodés ñá túú ní quide cuendá-dé tnúhu ní cáháⁿ té Juàá, chi

nèhé-gá tucu ní quide-dé, chi da ve-caá ní chihi-dé té Juàá.

Sàndute Jesús

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

21 Te òré dacuàndute té Juàá nchaá ñáyiu, te tnàhá Jèsús ní dacuàndute ñaha-dé xii-gá. Te ñini càháⁿ ndihí-gá Dútú Ndiöxí ní nacaáⁿ andiu,

22 te ní quee Espíritú Yá Ndiöxí véxi cuuⁿ túu-xi, te càa-xi datná cáá ìⁿ lómá, te òré-áⁿ ñì tecú ní cáháⁿ Yá Ndiöxí ndéé andiu, te xáhaⁿ-gã xii Jèsús:

—Yòhó cúu-n Dèhe-í tée ío cùu iní-í, te ío cùdí ìní ñáhà-í xii-n —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii Jèsús.

Cue tée ní xíndecu díhna-gã ñuyúú-a dàcúxí Xìtohó Jesucristú

(Mt. 1:1-17)

23 Te ndècu Jesús dàtná ócò úxí cuíá-gã cùtnàhá ní chisaha-gã chiuⁿ ní táhú Tátá-gã Dútú Ndiöxí cada-gá. Te ní cuu-gá déhe té Chèé chi ducaⁿ sàni iní ñáyiu ñuyúú-a. Te té Chèé-áⁿ ñì cuu-dé déhe té Èlí,

24 te tée-áⁿ ñì cuu-dé déhe té Màtát. Te té Màtát-áⁿ ñì cuu-dé déhe té Lèví, te tée-áⁿ ñì cuu-dé déhe té Mèlquí. Te té Mèlquí-áⁿ ñì cuu-dé déhe té Jàná, te tée-áⁿ ñì cuu-dé déhe té Chèé.

25 Te té Chèé-áⁿ ñì cuu-dé déhe té Matatiás, te tée-áⁿ ñì cuu-dé déhe té Àmós. Te té Àmós-áⁿ ñì cuu-dé déhe té Nàhúm, te tée-áⁿ ñì cuu-dé déhe té Èslí. Te té Èslí-áⁿ ñì cuu-dé déhe té Nagái,

26 te tée-áⁿ ñì cuu-dé déhe té Màát. Te té Màát-áⁿ ñì cuu-dé déhe té Matatiás, te tée-áⁿ ñì cuu-dé déhe té Semèí. Te té Semèí-áⁿ ñì cuu-dé déhe té Chèé, te tée-áⁿ ñì cuu-dé déhe té Jùdá.

27 Te té Jùdá-áⁿ ñì cuu-dé déhe té Joaná, té tée-áⁿ ñì cuu-dé déhe té Rèsá. Te té Rèsá-áⁿ ñì cuu-dé déhe té Zorobàbél, te tée-áⁿ ñì cuu-dé déhe té Salàtiél. Te té Salàtiél-áⁿ ñì cuu-dé déhe té Nèrí,

28 te tée-áⁿ ñì cuu-dé déhe té Mèlquí. Te té Mèlquí-áⁿ ñì cuu-dé déhe té Àdí, te tée-áⁿ ñì cuu-dé déhe té Còsám. Te té Còsám-áⁿ ñì cuu-dé déhe té Elmòdám, te tée-áⁿ ñì cuu-dé déhe té Ęr.

29 Te té Ęr-án nǐ cuu-dé déhe té Jòsué, te té-án nǐ cuu-dé déhe té Elièzér. Te té Elièzér-án nǐ cuu-dé déhe té Jòrím, te té-án nǐ cuu-dé déhe té Mátát.

30 Te té Mátát-án nǐ cuu-dé déhe té Lèví, te té-án nǐ cuu-dé déhe té Mìó. Te té Mìó-án nǐ cuu-dé déhe té Jùdá, te té-án nǐ cuu-dé déhe té Chèé. Te té Chèé-án nǐ cuu-dé déhe té Jònán, te té-án nǐ cuu-dé déhe té Eliàquím.

31 Te té Eliàquím-án nǐ cuu-dé déhe té Mèléá, te té-án nǐ cuu-dé déhe té Mainán. Te té Mainán-án nǐ cuu-dé déhe té Mátatá, te té-án nǐ cuu-dé déhe té Nátán.

32 Te té Nátán-án nǐ cuu-dé déhe té Dàvíí, te té-án nǐ cuu-dé déhe té Isàí. Te té Isàí-án nǐ cuu-dé déhe té Òbéd, te té-án nǐ cuu-dé déhe té Bòóz. Te té Bòóz-án nǐ cuu-dé déhe té Sàlmón, te té-án nǐ cuu-dé déhe té Naàson.

33 Te té Naàson-án nǐ cuu-dé déhe té Aminadáb, te té-án nǐ cuu-dé déhe té Àrám. Te té Àrám-án nǐ cuu-dé déhe té Èsróm, te té-án nǐ cuu-dé déhe té Fàrés. Te té Fàrés-án nǐ cuu-dé déhe té Jùdá,

34 te té-án nǐ cuu-dé déhe té Jàcób. Te té Jàcób-án nǐ cuu-dé déhe té Isàác, te té-án nǐ cuu-dé déhe té Àbrahám. Te té Àbrahám-án nǐ cuu-dé déhe té Tàré, te té-án nǐ cuu-dé déhe té Nàcór.

35 Te té Nàcór-án nǐ cuu-dé déhe té Sèrúg, te té-án nǐ cuu-dé déhe té Ragàú. Te té Ragàú-án nǐ cuu-dé déhe té Pèlég, te té-án nǐ cuu-dé déhe té Hèbér. Te té Hèbér-án nǐ cuu-dé déhe té Sàlá,

36 te té-án nǐ cuu-dé déhe té Cainán. Te té Cainán-án nǐ cuu-dé déhe té Arfàxád, te té-án nǐ cuu-dé déhe té Sēm. Te té Sēm-án nǐ cuu-dé déhe té Nòé, te té-án nǐ cuu-dé déhe té Làméc.

37 Te té Làméc-án nǐ cuu-dé déhe té Matusalén, te té-án nǐ cuu-dé déhe té Ènóc. Te té Ènóc-án nǐ cuu-dé déhe té Jàréd, te té-án nǐ cuu-dé déhe té Mahalàleél. Te té Mahalàleél-án nǐ cuu-dé déhe té Cainán,

38 te té-án nǐ cuu-dé déhe té Ènós. Te té Ènós-án nǐ cuu-dé déhe té Sèt, te té-án nǐ cuu-dé déhe té Àdán. Te té Àdán-án chi mee Yá Ndiòxí ní cadúha ndaha ñaha-gá xii-dé.

4

Sácuíhná quidé yica-xi cada Jesús sá ñà túú tàú-gá cada-gá ní cùu
(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

1 Te Jèsús ní naqueheⁿ-gá ichi yuhu yúte Jòrdán cuánuhú-gá. Te sa ndècu ndihí-gá Espíritú Yá Ndiòxí, te Espíritú-án ndécá ñaha-xi xii-gá cuáháⁿ ìⁿ xití yucu.

2 Te yàcáⁿ ní xíndecu-gá údico nduu, te sácuíhná nǐ cuiní-xi coto ndeé ñáhá-xí xii-gá te núu ndisa sá vǎ cádá-gǎ ìⁿ sá ñà túú tàú-gá cada-gá. Te ñá túú tnàhí ná ní xèxi-gá ndi údico nduu-án, te sátá dúcáⁿ te ní xícáⁿ iní-gá caxi-gá.

3 Te sácuíhná-ǎⁿ nǐ xáhaⁿ-xi xii-gá:

—Te núu ndisa sá cúú-n Dèhe Yá Ndiòxí, te cúñaha xii yúú-a na ndùu-xi paá —càchí-xi xǎhaⁿ-xi xii-gá.

4 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-xi:

—Núú tütú Yá Ndiòxí càchí-xi: “Ñá díú mèe-ni paá candeca-xi iní ñáyíu, chi tnàhá nchaa tnúhu càháⁿ Yá Ndiòxí candeca-xi iní-yu”, duha càchí-xi núú tütú-gá —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-xi.

5 Te dǎtnùní sácuíhná ndécá ñaha-xi xii-gá cuáháⁿ ìⁿ núú tìndúú dùcúⁿ, te uuⁿni ní dánèhé núú ñáhá-xí xii-gá nchaandi túhú nàcióⁿ cáá ñùyíú.

6 Te ní xáhaⁿ-xi xii-gá:

—Yúhú cada-í, te taxi tnùnín nchàa-ndi túhú nàcióⁿ-a ndihí nchaa sá vǎha ió díu-ni nchaa nàcióⁿ-a, te cachí ñáyíu sá ìo cùnuu-n, chi yúhú cúú cuèndá-í nchaa sá ió nchaa nàcióⁿ-a, te ndédani càa ñáyíu cùu iní-í te cúñaha-í xii-yu taxi tnùnín-yu.

7 Te núu ni yúhu ni iní-n chiñuhu ñaha-n xii-í ñá, te nchaa taxi-í cuu cuèndá-n —càchí-xi xǎhaⁿ-xi xii-gá.

8 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-xi:

—Xocuñí yòhó sácuíhná núú ndécù-í-a, chi vǎ cúú càda-í nàcuáa càchí-n chi núú tütú Yá Ndiòxí càchí-xi: “Chiñuhu-ndo Dütú Ndiòxí Yá cúú Ndiòxí-ndó, te ìⁿndi díí-ni-gǎ cada-ndo nchàa nacuáa càháⁿ-gǎ”, duha càchí-xi núú tütú-gá —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-xi.

9 Te sácuihná ndécá ñaha tucu-xi xii-gá cuáháⁿ ñuú Jerusálén, te ní xáhaⁿ-xi xii-gá cuásaá-gá díquí veñúhu càhnu sá ïo cùnuu, te ní xáhaⁿ tucu-xi:

—Te núu ndisa cùu-n Déhe Yá Ndiöxí te cuandèe ndava ndéé núú ñúhú

10 cuendá quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiöxí núú cächí-xi:

Yá Ndiöxí tendaha-gã cue espíritu xínú cuèchi núú-gã quixi-xi coto ñaha-xi xii-n.

11 Te núú ndáhá-xí cãundodo-n cuendá sá vã dánicuèhé yúú sãhá-n,

duha cächí-xi núú tütú-gá —cächí sácuihná xãhaⁿ-xi xii-gá.

12 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-xi:

—Te cächí tucu-xi núú tütú Yá Ndiöxí: “Vã cãní ñí-n còto ndeé-n Dütú Ndiöxí Yaá cúú Ndiöxí-n ñuu ndisa sá dácãcu nihnu ñaha-gã xii-n cuendá ñⁿ sá sání ñí-n càda-n sá cúú-xí mèe-n”, duha cächí-xi núú tütú-gá —cächí-gã xãhaⁿ-gã xii-xi.

13 Te sátá dúcáⁿ te sácuihná ñà túú-gã ní cùtnuní ñí-xi nása cada-xi Jèsús, núú xíãⁿ ní xica-xi cuáháⁿ-xi ní sanaa tnaa-xi.

Distritú Galileá ní chisaha Jèsús chiúⁿ ní táhú Tátá-gã Dütú Ndiöxí cada-gá

(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

14 Te Jèsús cuáháⁿ tucu-gá distritú Galileá, dico sa ndècu ndihí-gá Espiritú Yá Ndiöxí, te ní càa xico xíãⁿ ní níhí-yu tnúhu nchaa nàcuáa quide-gá.

15 Te ndi tnahá ñuú cuáháⁿ-gã ducaⁿ cuãnguihu-gá veñúhu-yu dànehé ñáhá-gã xii-yu, te ncháá-yu cächí-yu sá ïo càhnu cuu-gá.

Jèsús ndécú-gã ñuú Nazàrét

(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

16 Te Jèsús ní sáháⁿ-gã ñuú Nazàrét ñuú núú ní sahnu-gá. Te nduu ndètatú ñáyiu ní quíhu-gá veñúhu, chi ducaⁿ tnàhí quide-gá, te ní ngúnutnii-gá dácuaàha-gá tutú ndèé tnúhu Yá Ndiöxí.

17 Te ní sãñaha-güedë xii-gá tutú ndèé tnúhu ní cáháⁿ ndíi Chàíá téé

ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, te òré ní nandicá-gá núú tütú-áⁿ te ní naníhí-gã núú cächí-xi:

18 Espiritú Yá Ndiöxí ndécú ndihí ñaha-xi xii-í,

chi ní cachí-gá sá càháⁿ-í tnúhu-gá sá cúú-xí ñáyiu ndàhú,

ñáyiu vátá cündèdóho tnàhí-gá.

Te véxi-í cuendá vá ndihú-gá ñí ñáyiu ñá túú ndècu váha ñí-xi,

te cue ñáyiu sa nèhe váha ñaha-nã yucu ñävãha dácãcu ni-hnu-í-yu.

Te cue ñáyiu cuáá nacaáⁿ-í núú-yu, te ñáyiu ndòho dandoho ñaha tnaha ñáyiu-xi taunihnu-í-yu.

19 Te cúñaha-í xii ñáyiu sá sáá nduu càda Yá Ndiöxí ñⁿ sá vãha sá cúú-xí-yu.

Duha cächí-xi núú tütú dácuaàha-gá.

20 Te Jèsús ní nacadí-gá núú tütú-áⁿ, te ní nacuaàha-gá ñⁿ téé xínu cuechi veñúhu-áⁿ, te ní ngóo-gá. Te nchaa ñáyiu yihí veñúhu ñá núú núú-yu ndèhe ñahá-yu xii-gá.

21 Te xãhaⁿ-gã xii-yu:

—Mei vitna ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiöxí —cächí-gã xãhaⁿ-gã xii-yu.

22 Te ncháá-yu ní cáháⁿ váha-yu cuendá-gá, te ní cuñúhu-yu tnúhu váha càháⁿ-gá, te xitnàhá-yu:

—¿Te náa ñá díú tõe-a cùu-dé déhe té Chèé-ãⁿ? —cächí-yu xitnàhá-yu.

23 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ñúhú ñí-ndó cũñaha-ndo xii-í ñⁿ tnúhu cùtexínu sá càháⁿ mée-ndó, te quesaha-ndo: “Ñátátná cada tátna mee-n”, duha quesaha-ndo. Te cúñaha tucu-ndo xii-í: “Sa ní níhí-ndí tnúhu nàcuáa ní quide-n ñúú Capèrnaúm, te cada-n tnàhá ñuú núú ní sahnu-n”, duha quesaha-ndo —cächí-gã xãhaⁿ-gã xii-yu.

24 Te ní xáhaⁿ tucu-gá:

—Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ní ñⁿ téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ñá túú tnàhá ñí ñáhá ñáyiu ñuú-dé.

25 Te na cächí tnúhu ndáá tucu-í xii-ndo sã ïo vai ñáyiu dñí ñáyiu quèé ní xíndecu nacióⁿ Isràél cùtnàhá ní

xindecu té Èliás cùtnàhá ñá túú ní cùuⁿ dáú ùní cuíá dava, te dává-áⁿ ïo ní ndoho ñáyiú docó nitùhú nàcióⁿ.

26 Dico Yá Ndiöxí ñá túú ní tëndaha-gá té Èliás quíhíⁿ-dé vehe ndédani càa ñáyiú dìhí-áⁿ, chi vehe ìⁿ ñaha ñuú Sàreptá ní xáhaⁿ-gã ní sáháⁿ-dé, te ñuú-áⁿ cáá yàtni-xi ñuú Sìdón.

27 Te ní xindecu tucu ingá téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, te téé-áⁿ ñí xínani-dě Eliseú, te diu-ni dává-áⁿ ñí xindecu tucu vài ñáyiú cùhú nàcióⁿ Isràél, ñáyiú ní tnahá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùnú-yu dico ñá túú ní ndúha-yu, chi ìⁿdìi-ni té Nàamán téé distritú Sìriá ní ndúha-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

28 Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-gá te xiãⁿ ní cudééⁿ víhí nchàa ñáyiú yìhí veñúhu-ãⁿ núú-gã.

29 Te ní queñuhú-yu Jèsús yuhu dèhvá tìndúú núú cáá ñuú-yu-áⁿ cuèndá yacáⁿ dàquée-yu-gá dèhvá ní cùu.

30 Dico Jèsús vii-ni ní quee-gá tnuú-yu cuáháⁿ-gá.

Ìⁿ téé yìhí ñaha espíritú cùndìhí yucu ñávãha
(Mr. 1:21-28)

31 Te Jèsús cuáháⁿ-gá ñuú Capèrnaúm, te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Galileá. Te yacáⁿ ndécú-gã ní tnahá nduu ndètatú ñáyiú, te ní ngüíta-gá dácuãha-gá ñáyiú.

32 Te xicuñúhu-yu nchaa nàcuáa dànehé ñáhá-gã xii-yu, chi càháⁿ-gá dàtná càháⁿ ìⁿ téé cùnuu, te cùnuu ndisa-gá.

33 Te xití veñúhu yìhí ìⁿ téé yìhí ñaha ìⁿ espíritú cùndìhí yucu ñávãha, te espíritú-áⁿ ñí quide-xi níhi ní cáháⁿ téé-áⁿ, te xáhaⁿ-dè xii Jèsús:

34 —¿Te ná cùní yohó Jèsús téé ñuú Nazàrét cada ñaha-n xii-ndí nùu vèxi-n núú ndécú-ndí-i? ¿Áⁿ vèxi-n dànaa ñaha-n xii-ndí? Chi yúhú xini ñáhà-í xii-n sã cúú-n ìⁿ téé ñá túú tnahá cuéchi-xi chi núú Yá Ndiöxí ní quee-n vèxi-n ñùyíú-a —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

35 Te Jèsús ní tenáa-gá espíritú cùndìhí yucu ñávãha-áⁿ, te xáhaⁿ-gã:

—¿Cadí yuhu-n, te taquèe yiqui cuñú téé-áⁿ! —càchí-gá xáhaⁿ-gã.

Te espíritú cùndìhí yucu ñávãha-áⁿ ñí dándùá-xi téé-áⁿ ndéé ñuhu tnuú ñáyiú xindecu-áⁿ, te ñá túú-gã ná ní quide ñaha-xi, te ní quee ñaha-xi xii-dé.

36 Te nchaa ñáyiú xindecu-áⁿ ñí cuñúhu-yu, te ní xitnàhá-yu:

—¿Te nása ndùu-tu tnúhu càháⁿ téé-áⁿ ñá? ¿Te càháⁿ-dé dàtná càháⁿ ìⁿ téé tàxi tnuní víhí, chi càháⁿ-ni-dé te nchaa espíritú cùndìhí yucu ñávãha quèe-ni-xi yiqui cuñú-yu! —càchí-yu xitnàhá-yu.

37 Te nchaa xichi ní níhí-yu tnúhu nàcuáa quide Jèsús.

Jèsús quidé tãtna-gá nãná ñadìhí té Xímú
(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

38 Te Jèsús ní ndee-gá xití veñúhu, te cuáháⁿ-gá vehe té Xímú. Te nãná ñadìhí té Xímú-áⁿ cùhú-aⁿ ñuhu vihi-aⁿ cahni, te ní cáháⁿ ndáhú-yu núú Jèsús cuèndá-aⁿ.

39 Te Jèsús ní sáháⁿ-gá núú ndécú-áⁿ, te ní ngúnundeyi-gá te ní xáhaⁿ-gã xii cahni-áⁿ sã ná xòcuñí-xi, te ní xòcuñí-ni-xi, te òré-ni-áⁿ ñí ndúha ñaha cùhú-áⁿ te ní ndacóo-aⁿ ní xinu cuechi-aⁿ núú güedé ndìhí-gá.

Jèsús quidé tãtna-gá vài ñáyiú cùhú
(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

40 Te òré ní ngódó tnuú nchícanchii, te nchaa ñáyiú xindecu ndìhí ñáyiú cùhú vehe-xi ndèca ñahá-yu cuáháⁿ núú Jèsús. Te Jèsús ní sacáⁿ ndodo-gá ndaha-gá díquí ìⁿ ñáyiú cùhú-áⁿ, te ducaⁿ ñí quide-gá te ní ndúha-yu. Te ndi dííⁿ núú cuéhé tnahá-yu ìⁿ ìⁿ-yu ní cùu.

41 Te tnahá dava ñáyiú cùhú-áⁿ yíhí ñaha espíritú cùndìhí yucu ñávãha xii-yu ní cùu, te òré ní quee ñaha-xi xii-yu, te xiãⁿ ní quide-xi níhi ní cáháⁿ-yu, te xáhaⁿ-yu xii Jèsús:

—Yohó cúú-n Dèhe Dútú Ndiöxí —càchí-yu xáhaⁿ-yu xii-gá.

Dico Jèsús níhi ní cáháⁿ-gá ní tenáá-gá nchaa espíritú cùndìhi yucu ñávãha-áⁿ, te xãhaⁿ-gã sá vã dúcáⁿ-gã cada-xi, chi sa xìní-xi sá díú-gã cúú-gã Crístú Yaa ní tendaha Yã Ndiõxí véxi ñuyíú-a.

Jèsús dánèhé-gá ñáyiu distritú Galiléa
(Mr. 1:35-39)

⁴² Te ìⁿ nduu ní túndaá-ni ní quee Jèsús ñuú núú ndécú-gã-áⁿ cuáháⁿ-gá ìⁿ xichi núú ñã túú ñáyiu ndècu. Te cue ñáyiu ní ngüíta-yu nànducu ñahá-yu xii-gá te ní naníhí ñáhã-yu, te cuíní-yu ngani ñahá-yu xii-gá cuendá sá ñà túú-gã ndèé quíhíⁿ-gá ní cùu.

⁴³ Dico ní xáhaⁿ-gã xií-yu:

—Dacutíí quíhíⁿ-í cúñaha-í xii nchaa ñáyiu ðava-gá ñuú tnúhu sá càháⁿ nàcuáa ndíhu ndaha ñàha Yã Ndiõxí xií-yu, chi chiúⁿ tnahí-ãⁿ véxi-í —càchí-gá xãhaⁿ-gã xií-yu.

⁴⁴ Te ní xica cuu Jèsús ní dánèhé-gá ñáyiu tnúhu-gá nchaa xití veñúhu ndãa distritú Galiléa.

5

Jèsús ní quide-gá ní níhí-güedě chácá
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ Te ìⁿ xito ndècu Jèsús yuhu làgúná Genesàrét, te ío cuéhé ñáyiu ní sáá, te ta dàdehnde ñaha-ná-yu xii-gá cuáháⁿ sá cuíní-yu cundedóho-yu nchaa tnúhu càháⁿ-gá.

² Te Jèsús ní xiní-gá úú bàrcú cue té tñi chácá xĩnutnĩ-xi yatni yuhu làgúná-áⁿ, te sa ní quene cue té ñùhu xití-xi-áⁿ xĩnaquete-güedé ñunu-güedé.

³ Te Jèsús cuásaá-gá núú ìⁿ bàrcú-áⁿ, te bàrcú-áⁿ cúú-xí bàrcú té Xímú, te ní xáhaⁿ-gã xii té Xímú-áⁿ sã dánũndehe-dé-xi luha-gá xití ndute. Te dátñuní ní ngóo-gá núú bàrcú-áⁿ, te xíáⁿ núcõo-gá ní ngüíta-gá dánèhé-gá ñáyiu.

⁴ Te òré ní túhú ní dánèhé ñahá-gã xií-yu, te ní xáhaⁿ-gã xii té Xímú:

—Daquihíⁿ bàrcú-a xití làgúná mei núú cùnú-gá, te dàquée-ndo ñunu-ndo

tni-ndo chácá —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

⁵ Te té Xímú ní xáhaⁿ-dë:

—Mèstrú, ni niú ní quide chiúⁿ-ndí te ni ìⁿ chácá ñà túú ní níhí-ndí, dico vitna cuendá-ni sá yòhó táuchìuⁿ-n te na dàquée-ndí ñunu-ndí váⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

⁶ Te òré ní dáquëe-güedé ñunu-güedé te súuní vai chácá ní níhí-güedé, te ta ndátá-ñã ñunu-güedé cuáháⁿ ní cùu.

⁷ Núu ní quide-güedé ndaha-güedé núú ðava-gá cue té cùndìhi-güedé xixúhuⁿ ingá bàrcú cuendá quíhíⁿ-güedé chindee ñàha-güedé. Te cue té-áⁿ ní sáháⁿ-güedé ní chindee tñaha-güedé ní dáchitú-güedé ndí ndúú bàrcú mee-ni chácá, te súuní ní cuu véé núu cuíní-na-xi quée naa-güedé ndíhi bàrcú ní cùu.

⁸ Te sá dúcáⁿ cuíní-xi quée naa bàrcú ní cùu, núu té Xímú, àdi Pelú chi úú ðiu-dé, ní ngüíñí xití-dé núú Jèsús, te xáhaⁿ-dë:

—Xocuiñí yòhó Jèsús núú ndécú-í-a, chi yuhú cúú-í ìⁿ téé ío ndècu cuéchi-xi —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

⁹ Te ducaⁿ ní cáháⁿ-dé chi ní yuhú-dé, te ní cuñúhu-dé ndíhi nchaa cue téé ndíhi-dé-áⁿ cuendá sá ío vai chácá ní níhí-güedé.

¹⁰ Te tñahá té Jàcobó ndíhi té Juàá cue déhe té Zebèdeú ío ní cuñúhu-güedé, te ðiu-ni cue téé cùndìhi té Xímú-áⁿ cúú-güedé tñahá-güedé. Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii té Xímú:

—Vá yuhú-n, chi neni vitna quíhíⁿ-n dàcaháⁿ-n ñáyiu cuendá tuha ñahá-yu xii-í —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

¹¹ Te ní quene-güedé ndíhi bàrcú ndéé ñuhu yìchí yuhu làgúná-áⁿ. Te òré-áⁿ ní dándõo-güedé nchaandi túhú sá ndécú ndíhi-güedé, te ní tuha-güedé Jèsús.

Jèsús quidé tãtna-gá ìⁿ téé tñahá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó
(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² Te òré ní quexìo Jèsús ìⁿ ñuú, te ní quexìo ìⁿ téé cùhú tñahá-dé cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó, te

òré ní xini-dé Jèsús te ní sáháⁿ-dé núú ndécú-gă, te ní ngüíñí xítí-dé núú-gă te ní nuu núú-dé ndàa núú ñhú te càháⁿ ndàhú-dé, te xàháⁿ-dè xii-gă:

—Mèstrú, véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n núu vá cùndèe iní-n cada tátna ñaha-n xii-í, chi cùtnuní iní-í sá ndácú-n —càchí-dé xàháⁿ-dè xii-gă.

¹³ Te Jèsús ní dácáa-gă ndaha-gă ní tendaha ñaha-gă xii-dé, te xàháⁿ-gă:

—Cuu cada tátna ñaha-í xii-n, te vitna te ndúha-n —càchí-gă xàháⁿ-gă xii-dé.

Te òré-ni ní xócuíñí cuéhé tnàhá-dé.

¹⁴ Te dàtnuní ní xàháⁿ tùcu Jesús xii-dé:

—Vá yõo ñⁿ cúñaha-n sã ñí quide tátna ñaha-í xii-n, núú dütú-ni cuáháⁿ cuèndá sá ná quíñí ñáhá-dé xii-n sã ñí ndúha-n te cuáha-n-dé sá ndúú tãhú Yá Ndiõxí dàtná ní cachí ndíi Moisés cuèndá ná quíñí ñáyiu sá ndáa ní ndúha-n —càchí-gă xàháⁿ-gă xii-dé.

¹⁵ Te ducaⁿ ta xíté nuu-gă tnúhu nchaa nàcuáa quide Jesús, te ío cuéhé ñáyiu ní xóo tacá nchaa núú ñí xíndecu-gă cuèndá sá cuíni-yu cundedóho-yu tnúhu càháⁿ-gă, ndíhi cuèndá sá cuíni-yu cada tátna ñaha-gă xii-yu.

¹⁶ Dico Jèsús ní xóo quee nihni-gă tnuú-yu ní xóo quíhíⁿ-gă núú ñà túú ñáyiu ndècu ní xóo càháⁿ ndíhi-gă Yá Ndiõxí.

Jèsús quidé tátna-gă ñⁿ té cùhú ñá cúú-gă candá nihnu

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ Te ñⁿ nduu dànehé-gă ñáyiu, te xíncúo ñⁿ úú cue tée cùu fariséú, ndíhi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés. Te cue tée-áⁿ ñí quee-güedé nchaa ñúú yíndèhu distritú Galileá, ndíhi distritú Júdeá, ndíhi ñúú Jerusálén, te nchaa ñúú-áⁿ ñí quee-güedé cuáháⁿ-güedé núú ndécú-gă. Te Yá Ndiõxí chíndèe ñaha-gă quidé tátna-gă ñáyiu cùhú.

¹⁸ Te ñⁿ úú cue tée nchído-güedé ñⁿ té cùhú ñá cúú-gă candá nihnu ñùhu-dé xító ní quexìo ndíhi ñaha-güedé, te cuíni-güedé quíhu

ndíhi ñaha-güedé ndéé xítí vehe, sáa-güedé ndéé núú Jèsús ndíhi té cùhú-áⁿ.

¹⁹ Dico ñá túú ní ñíhi-güedé ndéé ichi quíhu-güedé, chi cuèndá ío cuéhé ñáyiu ndècu, núu xíáⁿ ní sáa-güedé díquí véhé-áⁿ ñí caáⁿ-güedé te ndàa díquí véhé-áⁿ ñí dáquèe-güedé té cùhú-áⁿ, te ñùhu-ni-dé xító ní dáquèe ñaha-güedé tnuú ñáyiu ní sáa ndéé núú Jèsús.

²⁰ Te Jèsús ní cutnùní iní-gă sá ñí yuhu ñí iní-güedé sàndáa iní ñáhá-güedé xii-gă, núu ní xàháⁿ-gă xii té cùhú-áⁿ:

—Yòhó té cùhú, sa ní quide càhnu iní-í nchaa cuèchi-n —càchí-gă xàháⁿ-gă xii-dé.

²¹ Te cue tée dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ndíhi cue té cùu fariséú ní sani iní-güedé: “¿Ná cúú tée-a núu càháⁿ cuéhé-dé cuèndá Yá Ndiõxí-i? Te vá yõo ñⁿ ndàcu cada càhnu iní nchaa yíca cuèchi ñáyiu, chi ñⁿ dñí díi-ni Yá Ndiõxí quidé càhnu iní-gă”, duha ní sani iní-güedé.

²² Dico Jèsús sa ní cutnùní iní-gă nàcuáa sàni iní-güedé núu ní xàháⁿ-gă xii-güedé:

—¿Te ná cuèndá ducaⁿ sàni iní-ndó-í?

²³ Te sá dúhá ñí xàháⁿ-í xii té cùhú-a sá cáda càhnu iní-í nchaa yíca cuèchi-dé, te xíáⁿ nchòhó ñá túú cùtnuní iní-ndó núu ndáa càháⁿ-í àdi ñá ndáa. Dico núu cúu-í-dé sá ndácóo-dé, te caca-dé te cutnùní ndáa iní-ndó núu ndáa càháⁿ-í àdi ñá ndáa, chi cundehe núu-ndó nàcuáa cada-í.

²⁴ Te vitna na càda-í nàcuáa cutnùní iní-ndó nchàa-ndo sá yùhú Té cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo ndecu ndíhi-í tnúhu ndee iní sá cáda càhnu iní-í nchaa cuèchi ñáyiu ñuyíú-a —càchí-gă xàháⁿ-gă xii-güedé.

Te sátá dúcáⁿ te ní xàháⁿ-gă xii té cùhú-áⁿ:

—Ndacóo, te ndocani-n xító ñùhu-n véxi-áⁿ, te núhú-n vèhe-n —cachí-gă xàháⁿ-gă xii-dé.

²⁵ Te òré-ni-áⁿ ñí ndúha té cùhú-áⁿ te ní ndacóo-dé, te ní ndocani-dé xító ñùhu-dé ní quexìo-áⁿ, te ní natñí-dé

ichi ta cǎháⁿ-dé cuánuhú sá ïo cǎhnu cuu Yá Ndiǒxí.

26 Te nchaa ñáyiú xǐndecu-áⁿ nǐ cuñúhu-yu, te tnàhá-yu ní cachí-yu sá ïo cǎhnu cuu Yá Ndiǒxí, te ducaⁿ ïo ní yùhú-yu, te ní xítñàhá-yu:

—Vitna ní xiní-ó ïⁿ sá ñà túú tnàhí xiní-ó ní cùu —cachí-yu xítñàhá-yu.

Jèsús cǎná-gǎ té Lèví

(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

27 Te sátá dúcáⁿ nǐ cuu te ní quee Jèsús xíáⁿ, te ní xiní-gá ïⁿ té nàni Leví núcǎo-dé ïⁿ xichi quide cobrá-dé ñáyiú cuendá impuèstú, chi cobràdór cúú-dě, te ní xǎháⁿ-gǎ xii-dé:

—Néhé chítñahá ñáhá-n xii-í —cachí-gá xǎháⁿ-gǎ xii-dé.

28 Te té Lèví-áⁿ nǐ ndàcuíñí-dé te ní dándǎo-dé nchaa sá ndécú ndihí-dé núú núcǎo-dé-áⁿ, te ní tuha-dé Jèsús.

29 Te sátá dúcáⁿ te té Lèví-áⁿ nǐ quide-dé ïⁿ vico cǎhnu vehe-dé sá cúú-xí Jèsús, te ní tacá vǎi cue té quide chiuⁿ quide-dé, te nchaa-güedé cuánguihu-güedé mèsá ní ngóo-güedé ndihí dava-gá ñáyiú ní quexio cuendá caxi-güedé ndihí-yu.

30 Dico cue té cùu fariséú ndihí cue té dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés ní ngúita-güedé xícuehé-güedé cue té xica cuu ndihí-gá, te xǎháⁿ-güedě:

—¿Ná cuendá xéxí-ndó xihí-ndo ndihí cue té cuihna ìní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú, ndihí nchaa dava-gá cue té ndècu ichi cuehé ichi duha-í? —cachí-güedé xǎháⁿ-güedě.

31 Te Jèsús ní xǎháⁿ-gǎ xii-güedé:

—Nchaa ñáyiú ñà túú cùhú chi ñà túú xini ñuhú-yu ñátátná, dico nchaa ñáyiú cùhú chi xini ñuhu ñahá-yu.

32 Te yúhú véxi-í cǎháⁿ-í ñáyiú cùtnuní ìní-xi sá ndécú cuèchi-xi cuendá dàñá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-yu, te ñà túú véxi-í cǎháⁿ-í ñáyiú cachí sá ñà túú ndècu cuèchi-xi —cachí-gá xǎháⁿ-gǎ xii-güedé.

Cue té ndècu tnúhu núú Jèsús cuendá ñáyiú ñà túú tnàhí ná xéxí áma cǎháⁿ ndihí-yu Yá Ndiǒxí

(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

33 Te ní xǎháⁿ-güedě xii Jèsús:

—Te áma ñà túú tnàhí ná xéxí cuè té xica cuu ndihí té Juáá cǎháⁿ ndihí-güedé Yá Ndiǒxí, te ñu-ni ducaⁿ quide cue té xica cuu ndihí nchúhú cue té cùu fariséú. ¿Te ná cuendá cue té xica cuu ndihí-n ñà túú dùcaⁿ quide-güedé núu nchaa-ni nduu xèxi-güedé xihí-güedé quide-güedě-í? —cachí-güedé xǎháⁿ-güedě xii-gá.

34 Te Jèsús ní xǎháⁿ-gǎ xii-güedé:

—Nchòhó xiní-ndó sǎ vǎ cúú cùñaha-o xii cue ñáyiú ñuhu vico tnándaha sá vǎ cúú cǎxi-yu nini ndècu ndihí ñaha té tnándaha-áⁿ xii-yu.

35 Dico sáá nduu te vǎ cùndècu ndihí ñaha-gá té tnándaha-áⁿ xii-yu, te dàvá-áⁿ te cahni ìní-yu vǎ cǎxi-yu sá ndihú ìní-yu —cachí-gá xǎháⁿ-gǎ xii-güedé.

36 Te ní cani-gá ïⁿ cuendú núú ñáyiú nàcuáa tecú tnùní-yu tnúhu-gá, te xǎháⁿ-gǎ:

—Vǎ yóo ïⁿ dándée luha dóo sáá ïⁿ dóo sa ní cuu tùhú víhí, chi núu yoo ducaⁿ na càda, te dóo sáá-áⁿ nàndiyi-xi te uuⁿ-gá ndata-xi dóo sǎ nǐ cuu tùhú-áⁿ, te luha dóo sáá-áⁿ ñà túú nàtaú-xi ndée dóo sǎ nǐ cuu tùhú-áⁿ.

37 Te nǐ vǎ yóo ïⁿ chihí ndidí sáá xití ïⁿ lamba sa ní cuu tùhú víhí, chi núu yoo ducaⁿ na càda, te ndava lamba sa ní cuu tùhú-áⁿ chi ío níhi yócó ndidí-áⁿ, te cuíta-ni ndidí-áⁿ te cuíta-ni lamba-áⁿ.

38 Núu xíáⁿ xiní ñuhu-xi quée ndidí sáá-áⁿ xití ïⁿ lamba saa cuendá ducaⁿ ñà túú nǎ cuu cováha-xi.

39 Te nǐ ïⁿ ñáyiú ñà túú tnàhí ìní-yu cohó-yu ndidí sáá, te núu díhna-gá ná cohó-yu ndidí sá nǐ quene díhna-gá, chi cachí-yu sá xihí vǎha-gá ndidí sá nǐ quene díhna-gá-áⁿ dàcúuxí ndidí sáá —cachí-gá xǎháⁿ-gǎ xii-yu.

6

Cue té xica cuu ndihí Jèsús sàhnú-güedé yoco triú nduu ndètatú ñáyiú

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

1 Te ïⁿ nduu cùu-xi nduu ndètatú ñáyiú ñuhu Jèsús ichi ndihí cue té xica cuu ndihí-gá, te ta

yáha-gá ndihi-güedé ñⁿ xichi núú cáá triú, te ní ngúíta-güedé sàhnú-güedé yoco triú-áⁿ te ndihi ndaha-güedé quííⁿ-güedé quée triú tá xèxi-güedé cuáháⁿ.

² Te ñⁿ úú cue téé cùu fariséú ní xáhaⁿ-güedé xii cue téé xica cuu ndihi-gá:

—¿Te ná cuendá ducaⁿ quide nchohó ñⁿ sá ñà túú tàú-ó càda-o vitna cuu-xi nduu ndetátú-ó-í? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Te náa ñà túú dàcuaha-ndo núú tütú Yá Ndióxi núú càháⁿ-xi nàcuáa ní quide ndíi Dàvíí cútnàhá ní xíhí ndíi docó ndihi cue téé ní xica cuu ndihi ndíi-áⁿ?

⁴ Chi ní quíhu ndíi vehe Yá Ndióxi, te ní queheⁿ ndíi pàá ní cuu íí ndécú-áⁿ ñí dácãhñu ndíi cue téé xica cuu ndihi ndíi ní xexi ndíi ndihi-güedé, te ñà túú tàú ndíi sá dúcáⁿ càda ndíi ni cùu, chi mee-ni cuè dútú tàú-güedé caxi-güedé pàá-áⁿ ní cùu —cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

⁵ Te ní xáhaⁿ tùcu-gá:

—Te yúhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchàa-ndo, tnàhá-í ndécú ndihi-í tnúhu ndee ìní sá cùu-í nchaa ñáyiu nàcuáa cadá-yu nduu ndetátú-ó-á —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

*Ñⁿ téé ní yíchí ñⁿ xio ndaha-xi
(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)*

⁶ Te ñngá nduu ñiu-ni nduu ndetátú ñáyiu cuánguihu Jèsús xití veñúhu dànehé-gá ñáyiu. Te xíaⁿ ndécú ñⁿ téé cùhú ní yíchí nihnu ñⁿ xio ndaha cùha-dé.

⁷ Te cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndihi cue téé cùu fariséú ndéhé-güedé ñuu cada tátna ñaha Jèsús xii téé cùhú-áⁿ nduu ndetátú-güedé-áⁿ cuendá níhí-güedé nàcuáa cada-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé cuendá-gá.

⁸ Dico Jèsús sa ní cutnùní iní-gá nàcuáa sàni iní-güedé, te ní xáhaⁿ-gá xii téé cùhú ndaha-xi-áⁿ:

—Ndacuíñí te ngúnutñí-n cuádava tnuú-ndí-a —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te téé-áⁿ ñí ndacuíñí-dé te ní ngúnutñí-dé cuádava tnuú-güedé ndihi-gá.

⁹ Te dātnùní Jèsús ní xicáⁿ tnúhú-gá núú cuè ñáyiu xīndecu-áⁿ, te xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Cuñí-í cachí tnúhu-ndo ñă cùú sã vãha cada-o nduu ndetátú-ó. ¿Ñⁿ chiúⁿ váha àdi ñⁿ chiuⁿ cuehé, sá cáda tátna-o ñáyiu cùhú àdi sá cáhni-ó-yu? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

¹⁰ Te dātnùní ní ndacoto-gá núú-yu ncháá-yu, te ní xáhaⁿ-gá xii téé cùhú ndaha-xi-áⁿ:

—Ndocani ndaha-n —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Te ní ndocani-dé ndaha-dé, te òre-ni ní ndúha.

¹¹ Te cue téé xīndecu-áⁿ sūúní ñí cudééⁿ-güedé sá dúcáⁿ ñí quide tátna Jèsús téé cùhú-áⁿ, te ní ngúíta-güedé ndātnúhu-güedé ñuu nása cada ñaha-güedé xii-gá.

*Jèsús cãxi-gá úxúú tnàhá cue téé
dacuáha ñaha xii ñáyiu tnúhu-gá
(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)*

¹² Te sátá dúcáⁿ ñí cuu te ní xica Jèsús cuáháⁿ-gá xití yucu cuendá yacáⁿ cáháⁿ ndihi-gá Tátá-gá Dútú Ndióxi, te ñí niú ní cáháⁿ ndihi ñaha-gá.

¹³ Te sátá ñí tūndaá, te ní cana-gá nchaa cue téé xica cuu ndihi-gá, te ní cáxi-gá úxúú tnàhá-güedé, te cue téé-áⁿ ñí xáhaⁿ-gá sá díú-güedé cuu-güedé cue téé quíhíⁿ cáháⁿ tnúhu-gá núú ñáyiu.

¹⁴ Te duha xīnani ndi úxúú cue téé-áⁿ. Té Xímú, àdi Pelú chi úú ñiu-dé, ndihi ñaní-dé té Ndríxí, ndihi té Jàcobó, ndihi té Juáá, ndihi té Lipé, ndihi té Bartolómé,

¹⁵ ndihi té Mâteú, ndihi té Mǎxí, ndihi té Jàcobó déhe té Àlfeú, ndihi ñngá té Xímú téé ní cundíhi cue téé canànistá,

¹⁶ ndihi té Júdás ñaní té Jàcobó, ndihi té Júdás Iscarioté téé ní sáá nduu ñí sáha cuendá ñáhá xii Jèsús núú cuè téé cùu úhú ñí ñáhá xii-gá, duha xīnani cuè téé ní cáxi Jèsús ní xica cuu ndihi-gá.

*Jèsús dánèhé-gá cuéhé víhí ñáiyu
(Mt. 4:23-25)*

17 Te Jèsús cuánuu-gá yucu núú ñí sáá-gá-áⁿ, te ní ngava-gá ñí núú ndàá ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá, te xíáⁿ ñí ngúnutnii-gá. Te xíáⁿ ndécú dàva-gá cue téé xica cuu ndihí-gá ndihí vâi ñáiyu ndètu ñahá-yu xii-gá, te ñáiyu-áⁿ vèxi-yu nchaa ñúú cáá distritú Jùdeá, ndihí ñúú Jerusalén, te ndècu ñáiyu véxi ndàa yuhu lamár yatni ñúú Tírú, ndihí ñúú Sidón. Te nchaa ñáiyu-áⁿ ñí quexió-yu cuiní-yu cundedóho-yu nchaa tnúhu càháⁿ Jèsús, ndihí cuendá sá cuiní-yu ndúha-yu nchaa cuéhé tnàhá-yu.

18 Te tnàhá ñáiyu yíhi ñaha espíritú cundihí yucu ñávâha.

19 Te ncháa-yu cuiní-yu dacáa-yu ndahá-yu tendàhá-yu Jèsús ní cùu cuendá sá ñí níhí-yu tnúhu sá ndècu ndihí-gá tnúhu ndee ìní quidé tâtna-gá nchaa ñáiyu cùhú.

*Cuendá ñáiyu ío váha táhú-xi
(Mt. 5:1-12)*

20 Te Jèsús ní ndacoto-gá núú cuè téé xica cuu ndihí-gá, te ní xáhaⁿ-gá:

—Váha táhú nchaa nchòhó cue ñáiyu ndàhú, chi nduu táhú-ndó cùndecu-ndo núú táxí tnùní Yá Ndiöxí.

21 Váha táhú nchaa nchòhó ñáiyu ío cuiní cundedóho tnúhu Yá Ndiöxí chi ío víi ío váha cuu iní-ndó.

Váha táhú nchaa nchòhó ñáiyu ndàhyú sá ndihí iní-ndó, chi sáá nduu te cudíí iní-ndó ñí caa ñí quíhíⁿ.

22 Váha táhú nchaa nchòhó ñáiyu na cùu úhú iní ñáhá tnàha ñáiyu-xi, chi sáá nduu te vá dáñá-gã-yu quíhu-ndo vèñúhu, te cúcuéhé ñáhã-yu xii-ndo, te cachí-yu sá ñà díú ñáiyu váha cùu-ndo, te ducaⁿ càda ñahá-yu xii-ndo sá cuendá yúhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchaa-ndo.

23 Te òré ducaⁿ na càda ñahá-yu xii-ndo te cudíí víhí-ní iní-ndó cùndecu-ndo, chi sáá nduu ndúu táhú-ndó sá ío váha càa ndecu andu cundecu ndihí-ndo nduu na nasaá-ndó yàcáⁿ cundecu-ndo, chi díu-ni ducaⁿ ñí xóo cada ñaha cuè

ñaní tnàhá-yu xii cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ní xíndecu ndéé sanaha.

24 Te ndàhú ní cuu nchaa ñáiyu cuica ñà túú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí, chi vitna ío váha ndécú-yu, dico sáá nduu te nduu ndàhú-yu.

25 Te ndàhú ní cuu tucu nchaa ñáiyu ñà túú tnàhí ná cúmání xii-xi vitna, chi sáá nduu quíní-yu tnúndòho tnúhu ndàhú.

Te ndàhú ní cuu nchaa ñáiyu cudíí ìní-xi ndècu ichi cuehé ichi duha vitna, chi sáá nduu te ndàhyú-yu sá ndihí iní-yu.

26 Te ndàhú ní cuu nchaa ñáiyu na càháⁿ váha dáva-gá ñáiyu cuendá-xi, chi ducaⁿ ñí xóo cáháⁿ váha-yu cuendá nchaa cue téé ní xóo dandàhú ñáhá xii ñáiyu ndéé sanaha, chi ní cachí-güedé sá càháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiöxí te ñà ndàá —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

*Cuu iní-ó nchaa ñáiyu cùu úhú iní
ñáhá xii-o*

(Mt. 5:38-48; 7:12)

27 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii nchaa ñáiyu xíndecu-áⁿ:

—Nchaa nchòhó ñáiyu xíndedóho ñaha càchí tnúhu-í xii-ndo, sá cúú ìní-ndó ñáiyu cùu úhú iní ñáhá xii-ndo, te cada-ndo sá vãha sá cúú-xi-yu cuèi nándi sá ná cáda ñahá-yu xii-ndo.

28 Te cácaⁿ táhú-ndó núú Yá Ndiöxí cuendá ñáiyu càháⁿ úhú ñáhá xii-ndo, ndihí cuendá ñáiyu tèe ñaha cuéchi neñúú xii-ndo.

29 Te núu ní canihá-yu xii-ndo ñí xito te cuiní tucú-yu canihá-yu, te dañá-ndo na canihá-yu, àdi núu na quèndeé-yu dóó ndíxí ndòdo-ndo, ndihí dúhnú-ndó, te dañá-ndo na cànehé-yu quíhíⁿ.

30 Te núu xicáⁿ-yu ñí sá nándíhi-yu núu-ndó te cuáñaha-ndo, àdi quendeé-yu ñí ndachíuⁿ-ndo, te vá nándácáⁿ-ndó núu-yu.

31 Te nchaa sá vãha cuiní-ndó càda tnaha ñáiyu-ndo, te cada-ndo tnàhá-ndó ndihí-yu.

32 Chi núu nchòhó ná cùu iní-ndó mèe-ñí ñáiyu cùu iní ñáhá xii-ndo, te vá càchí-ndó sá ío váha quède-ndo, chi

tnàhá nchaa ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha ducaⁿ xǐquidé-yu.

33 Àdi mee-ni ñáiyu quide ñaha sá vâha xii-ndo quide váha-ndõ-yu, te vá càchí-ndó sǎ ïo váha quide-ndo, chi tnàhá nchaa ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha ducaⁿ xǐquidé-yu.

34 Àdi mee-ni ñáiyu sàni iní-ndó nàcoto ñaha xii-ndo cuañaha-ndo ìⁿ sá xicáⁿ-yu núú-ndó, te vá cání iní-ndó sǎ ïo quide váha-ndo, chi tnàhá ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha dâsaⁿ nuú-yu ìⁿ sá néhé vâha-yu, te ndètu cahnu-ná-yu nacoto ñaha ñáiyu ní sáha nuú-yu-áⁿ.

35 Dico nchòhó xíní ñùhu-xi cuu iní-ndó ñáiyu cùu úhú iní ñáhá xii-ndo, te cada-ndo sǎ vâha sá cúu-xí-yu, te cuañaha nuu-ndo ìⁿ sá ná ndíhi-yu te núu xicáⁿ-yu núú-ndó, te vá cùndètu-ndo nacoto ñahá-yu xii-ndo. Te ducaⁿ te ío-gá cuehé ñíhí-ndó cùndecu ndíhi-ndo, te cuu ndisa-ndo dèhe Dútú Ndiõxí, chi ío càhnu iní-gá sá cúu-xí nchàa ñáiyu ñá túú ndàcáⁿ táhú núú-gǎ cuendá nchaa sá vâha quide-gá, ndíhi sá cúu-xí nchàa ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha.

36 Te cunduu càhnu iní nchòhó tucu datná càhnu iní Tǎtá-ó Dútú Ndiõxí.

Vá càháⁿ cuèhé-ó cuendá tnàha ñáiyu-o

(Mt. 7:1-5)

37 'Te vá càháⁿ cuèhé-ndó cuendá sá quidé tnàha ñáiyu-ndo, te ducaⁿ te Yá Ndiõxí ñá túú nà tnúhu cúñaha-gǎ xii-ndo. Te vá cùñaha-ndo xii ñáiyu sá quíhíⁿ-yu ìⁿ xichi núú ùhú núú ndàhú ndohó-yu cuendá nchaa sá ñà túú vâha quidé-yu, te ducaⁿ te Yá Ndiõxí vá cùñaha-gǎ xii-ndo sǎ tnàhá-ndó quíhíⁿ-ndó ìⁿ xichi núú ùhú núú ndàhú ndoho-ndo. Te chí cáda càhnu iní nchaa sá quidé-yu, te ducaⁿ te Yá Ndiõxí cada càhnu iní ñáhá-gǎ xii-ndo tucu.

38 Te chí cuañaha xii ñáiyu núu ná cúu sǎ xíní ñùhú-yu, te datná chitu ìⁿ yicá súúní xidó coyo-ná, ducaⁿ tàxi Yá Ndiõxí xii-ndo. Te nánicuáa na càda-ndo cada váha-ndo sǎ cúu-xí

tnàha ñáiyu-ndo, te diu-ni ducaⁿ càda ñaha Yá Ndiõxí xii-ndo —càchí Jèsús xǎhaⁿ-gǎ xii-yu.

39 Te dǎtnúní ní cani-gá ìⁿ cuendú núú-yu nàcuáa tecú tnúní-yu tnúhu-gá, te xǎhaⁿ-gǎ:

—Ìⁿ tée cuáá chi ñá ndácú-dě cuita nehe-dé ingá tée cuáá, chi núu ducaⁿ na càda-güedé te ndí ndúú-güedé ngaunihnu-güedé déhvá.

40 Te ni ìⁿ landú yíhí scuèlá ñá túú cùnuu-gá-güexi dácúxí mèstrú-güexi, te ndéé núu na cùtúha váha-güexi, te dǎtnúní nútahá-güexi tée dānehé ñáhá xii-güexi.

41 'Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ nchàa cuéchi quide ñáiyu cùu-xi datná ìⁿ mihi líhli. ¿Te ná cuendá ndéhé-ndó ìⁿ sá ñà túú vâha quide tnàha ñáiyu-ndo, te mee-ndo vîhi-gá quidé-ndó-í? Te sá dúcáⁿ quide-ndo te cada iní-ndó sǎ ndéhé-ndó datná ìⁿ mihi líhli ñùhu núú tnàha ñáiyu-ndo, te mee-ndo ñùhu ìⁿ mihi cahnu-gá núú-ndó.

42 Te núu na nàcanu ichi-ndo tnàha ñáiyu-ndo cuendá sá ñà túú quide váha-yu ndècú-yu te mee-ndo vîhi-gá quidé-ndó ñá, te cada iní-ndó sǎ xǎhaⁿ-ndo xii-yu sá nátava-ndo mihi líhli ñùhu núú-yu, te mihi càhnu ñùhu núú méé-ndó ñà túú quide cuendá-ndó. ¿Te sá dúcáⁿ quide-ndo te ío dāndahú-ndó mèe-ndo sá quidé ndǎá-ndó te ñá ndǎá sá quidé ndǎá-ndó! Te xini ñùhu-xi díhna-gá dañha-ndo nchàa sá ñà túú vâha quide-ndo, te dǎtnúní ducaⁿ te cutnúní váha iní-ndó nàcuáa nacanu ichi-ndo tnàha ñáiyu-ndo.

Ndi díⁿ núú yutnu xíní-ó nǎ yutnu cùu-xi cuendá sá sǎvidí-xi
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

43 'Te ñá túú nì ìⁿ yutnu váha te quiní-ó cùuⁿ sǎvidí sá ñà túú vâha, te ni ìⁿ yutnu sá ñà túú vâha, te quiní-ó cùuⁿ sǎvidí váha, chi mee-ni sǎvidí sá ñà túú vâha cùuⁿ.

44 Te ndí díⁿ núú yutnu xíní-ó nǎ yutnu cùu-xi cuendá sá sǎvidí-xi, chi ñá túú xíní-ó cùuⁿ ngúxí ìⁿ tnu ñù, te

ni ñà túú xìní-ó cùuⁿ ndéhé yoho yàha stilé díquí ìⁿ yoho yàha cutexínu.

45 Te nchaa ñáyu váha iní-xi càháⁿ-yu tnúhu váha, chi ñu-ni tnúhu váha tnàhí-áⁿ ñúhú iní-yu, te nchaa ñáyu ñá túú váha iní-xi càháⁿ cuèhé-yu, chi ñu-ni tnúhu cuèhé tnàhí-áⁿ ñúhú iní-yu, chi nchaa sá ñúhú iní-yu te xíⁿ càháⁿ-yu.

Èⁿ vehe ndècu cimientú-xi ndihì ìⁿ vehe ñá túú cimientú-xi
(Mt. 7:24-27)

46 '¿Te ná cuèdá càchí-ndó sã yùhú cùu-í Yaá cùú Xìtohó-ndó te ñá túú quìde-ndo nchaa nacuaá càháⁿ-í-i?

47 Te na càchí tnúhu-í xii-ndo cuèdá ñáyu tùha ñaha xii-í, chi ñáyu-áⁿ sácúndedóho-yu nchaa tnúhu càháⁿ-í te tñí-yu.

48 Te ñáyu-áⁿ cùú-yu dàtná ìⁿ tée ní dácáá ìⁿ vehe, chi tée-áⁿ dñha-gá ní xete-dé ndéé ní tnahá-dé yúú cáxíⁿ te dàtnùní ní tava-dé cimientú-xi, te òré ní cuuⁿ dáú, te ní ndee ndute ñuhu, te ní ndacáⁿ-xi ndéé núú cáá vèhe-áⁿ, dico ñá túú ní ndàcu-xi cuído-xi, te ducaⁿ chi tée ní dácáá vèhe-áⁿ ñí tava-dé cimientú-xi núú yúú cáxíⁿ. Duha sãtnahá-xi cùu nchaa ñáyu sácúndedóho tnúhu càháⁿ-í te tñí-yu.

49 Te ñáyu sácúndedóho tnúhu càháⁿ-í te ñá túú tñí-yu, ñáyu-áⁿ cùú-yu dàtná ìⁿ tée ní dácáá ìⁿ vehe, te ñá túú ní tava-dé cimientú-xi, te òré ní cuuⁿ dáú, te ní ndee ndute ñuhu, te ní ndacáⁿ-xi ndéé núú cáá vèhe-áⁿ, te íí-ni ní xido-xi vèhe-áⁿ cuèdá sá ñà túú ní quène cimientú-xi. Duha sãtnahá-xi cùu nchaa ñáyu sácúndedóho tnúhu-í te ñá túú cuíní-yu tñí-yu —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-yu.

7

Jèsús quidé tãtna-gá ìⁿ tée xínu cuechi núú ìⁿ tée cùu capitáⁿ

(Mt. 8:5-13)

1 Te sáta ñí yáha ní cáháⁿ Jèsús ndihì ñáyu, te cuáháⁿ-gá ñúú Capernaúm.

2 Te yacáⁿ ndécú ìⁿ tée cùu capitáⁿ, te cùhú ìⁿ tée xínu cuechi núú-dé tée

ío-gá cùú iní-dé, te sa ndècu-ná-dé sá cùú-dé.

3 Te òré ní níhí tée cùu capitáⁿ-áⁿ tnúhu cuèdá Jèsús, te ní tendaha-dé ìⁿ úú cue tée cùu sacuéhé núú ñáyu israél cuáháⁿ-güedé cáháⁿ ndàhú-güedé núú-gã núu vá cündèe iní-gá quíhíⁿ-gá cada tãtna-gá tée xínu cuechi núú-dé-áⁿ.

4 Te ní quexìo-güedé núú ndécú Jèsús, te ní ngüita-güedé càháⁿ ndàhú víhí-güedé núú-gã, te xãhaⁿ-güedé:

—Tée cùu capitáⁿ ní cachí-dé véxi-ndí núu vá cündèe iní-n quíhíⁿ-n càda tãtna-n ìⁿ tée xínu cuechi núú-dé chi cùhú-dé, te tàú ndisa-n càda-n nacuaá càháⁿ capitáⁿ-áⁿ,

5 chi tée-áⁿ ío cùu iní ñáhá-dé xii nchaa nchúhú ñáyu israél te ñu-dé ní táuchíúⁿ-dé ní sáá veñúhu-ndí —càchí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gã.

6 Te sáta dúcáⁿ te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndihì-güedé, te òré tá cüyatni-gá vehe núú ndécú tée cùhú-áⁿ cuáháⁿ, te tée cùu capitáⁿ-áⁿ ñí xãhaⁿ-dë xii ìⁿ úú cue tée càháⁿ ndihì-dé:

—Quíhíⁿ-ndó cñaha-ndo xii Yaá cùú Mèstrú sá càchí-í sá ñà túú ñá cani iní-gá, chi ñá túú tàú-í sá quíhu-gá ndéé xití vehe-í,

7 chi ñí sá cùnú ndúcú mè-í-gá ñá túú ní cùyí-í. Núu xíⁿ cñaha-ndo xii-gá sá ná càháⁿ-ni-gá sá ndúha tée xínu cuechi núú-í-a te ndúha-dé.

8 Chi yúhú ndécú cuè tée tàxi tñuní ñáhá xii-í, te ducaⁿ yúhú tucu ndècu cue sandadú táxi tñuní-í. Te òré xãhaⁿ-í xii ìⁿ-dé quíhíⁿ-dé ìⁿ chiúⁿ te cuáháⁿ-dé, te òré xãhaⁿ-í xii ingá-dé quixi-dé te véxi-dé, te òré xãhaⁿ-í xii tée xínu cuechi núú-í cada-dé ìⁿ chiúⁿ te quìde-dé. Duha càchí-í cñaha-ndo xii-gá —càchí-dé xãhaⁿ-dë xii cue tée càháⁿ ndihì-dé-áⁿ.

9 Te sáta dúcáⁿ ñí xãhaⁿ-güedé xii Jèsús, te ní cuñúhu-gá nchaa tnúhu ní cáháⁿ tée cùu capitáⁿ-áⁿ, te ní nchócótó-gá núú nchaa ñáyu nchìcúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ, te ní xãhaⁿ-gã:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã vátá quíní-gá-í ñí ìⁿ ñáyu israél, ñáyu ío váha sãndáá iní-xi Yá Ndiöxí

dàtná sàndáá iní ñáhá tée-áⁿ xii-gá —
càchí-gá xàhaⁿ-gã xií-yu.

¹⁰ Te òré ní ndexìo cue tée nèhe
tnúhu-áⁿ ñí sáháⁿ núú Jèsús, te sa ní
ndúha tée cùhú-áⁿ.

Jèsús dándòto-gá déhe ìⁿ ñaha quèé

¹¹ Te sáta dúcáⁿ ñí cuu te ní xica
Jèsús cuáháⁿ-gá ìⁿ ñuu nání Nàín,
ndihì cue tée xica cuu ndihì-gá, ndihì
vài ñáyiu.

¹² Te òré ní sáa-gá yuhu ñuu-áⁿ,
te ní xiní-gá nchídó-güedé ìⁿ ndíyì
cuáháⁿ chindúxi ñaha-güedé, te
ndíyì-áⁿ cúu dèhe ìⁿ ñaha quèé, te
ìⁿndí ducaⁿ-ni déhe-aⁿ ndècu ni cuu
te ní xihí-dé. Te ío cuéhé ñáyiu cuáháⁿ
chindúxi ñaha.

¹³ Te òré ní xiní ñáhá Jèsús xii-aⁿ
ndàhyú-aⁿ te ní cundàhú iní ñáhá-gã,
te ní xáhaⁿ-gã:

—Vá ndàhyú-n —càchí-gá xàhaⁿ-gã
xii-aⁿ.

¹⁴ Te ní dáyátní-gã càjá ñúhú
ndíyì-áⁿ te ní dácàa-gá ndaha-gá te ní
tendaha-gã càjá-áⁿ, te ní ngüíñí cue
tée nchìdo ñaha-áⁿ. Te ní xáhaⁿ-gã xii
ndíyì-áⁿ:

—Tée cuechi, yúhú càchí-í sá
ndácòo-n —càchí-gá xàhaⁿ-gã xii
ndíyì-áⁿ.

¹⁵ Te tée ní xihí-áⁿ ñí nucúnucóo-dé
te ní ngüíta-dé càháⁿ-dé, te Jèsús ní
nacuáha cuèndá ñáhá-gã xii-dé ndaha
náná-dé.

¹⁶ Te sá dúcáⁿ ñí quide Jèsús
ní xiní-yu te ío ní yùhú-yu, te ní
xítnàhá-yu:

—Ío càhnu cuu Yá Ndiòxí chi ìⁿ tée
càháⁿ tnúhu-gá ní quexìo núú ndécú-ó
—càchí-yu xítnàhá-yu.

Te ní xítnàha tucú-yu:

—Yá Ndiòxí véxi-gá chindee
ñaha-gá xii nchaa nchoo ñáyiu cùu
cuèndá-gá —càchí-yu xítnàhá-yu.

¹⁷ Te nchaa ñuu distritú Jùdeá, ndihì
dava-gá ñuu ní níhì-yu tnúhu nacuáa
ní quide Jèsús.

*Cue tée ní tendaha té Juàá cuáháⁿ
núú ndécú Jèsús
(Mt. 11:2-19)*

¹⁸ Te cue tée xica cuu ndihì té
Juàá ní xáhaⁿ-güedé xii-dé nchaa
sá ñí quide-gá, núu ní cana-dé úu
tnàhá-güedé

¹⁹ cuèndá cúñaha-dé quíhíⁿ-güedé
nducu tnúhu-güedé núú Jèsús, te núu
sá díú-gã cúú-gã Crìstú Yaá ní ten-
daha Yá Ndiòxí véxi ñuyíú-a àdi sá
cúndètu nahi-ni-güedé mei Yàá-áⁿ.

²⁰ Te òré ní quexìo cue tée ní ten-
daha tẽ Juàá núú ndécú Jèsús, te
xàhaⁿ-güedé xii-gá:

—Té Juàá tée dàcuandute ñaha xii
ñáyiu ní tendaha ñaha-dé xii-ndí
véxi-ndí cacaⁿ tnúhú-ndí núú-n, núu
sá díú-n cùu Crìstú Yaá quixi ñuyíú-a,
àdi sá cúndètu-ndí mei Crìstú càchí-dé
—càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²¹ Te mei òré ní quexìo-güedé-áⁿ ñí
quide tátna Jèsús vài ñáyiu cùhú, te
davá-yu càhú víhí tnàhá-yu, te ndí
dííⁿ ndí dííⁿ núú cuéhé tnàhá-yu ìⁿ
ìⁿ-yu, te cue ñáyiu yihì ñaha espíritú
cúndèhì yucu ñávaha ní queñuhu-gá
espíritú-áⁿ yiqui cùñú-yu, te ío vài
ñáyiu cuàá ní nacaáⁿ-gá núú-yu.

²² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí cuánùhú te cani-ndo cuèndú
núú tẽ Juàá nchaa sá ñí xiní-ndó
quide-í, ndihì nchaa nacuáa ndùu
tnúhu ní càháⁿ-í ní xíndedóho-ndo. Te
cúñaha-ndo xii-dé sá quidé tátna-í núú
cuè ñáyiu cuàá, te quide tátna-í cue
ñáyiu yacua, ndihì cue ñáyiu tnàhá
cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui
cùñú-yu, ndihì cue ñáyiu doho, nchaa
ñáyiu-áⁿ quide tátna-í te ndúha-yu, te
ndéé cue ñáyiu sa ní xihí dándòto-í
cúñaha-ndo xii-dé, te cúñaha tùcu-ndo
xii-dé sá ndècuu-í dánèhé-í nchaa
ñáyiu ndàhú tnúhu sá sánú ìchi ñaha
xií-yu nacuáa naníhí tàhú-yu.

²³ Te cúñaha tùcu-ndo xii-dé sá ìo
váha táhú nchaa ñáyiu ñá túú quide
sáa iní nchaa tnúhu càháⁿ-í, duha
cúñaha-ndo xii-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gã
xii-güedé.

²⁴ Te sáta ñí yáha-güedé cuánuhú-güedé,
te ní ngüíta Jèsús ní càháⁿ-gá núú
ñáyiu cuèndá té Juàá, te xáhaⁿ-gã
xii-yu:

—Nchòhó ní sándéhé-ndó ìḡn téé ndècu xití yucu, te téé-án ñà túú sàni ìḡn saní úú iní-dé, chi ñá túú quìde-dé dàtná quidé nchàa ité náhnú cuáháⁿ-xi duha cuáháⁿ-xi dàcáⁿ òré quéné tǎchí.

²⁵ Te ni ñà túú ní sándéhé-ndó ìḡn téé nìhnu dóó vǎha dóó vii càa. Te nchòhó xìní-ndó sǎ ñǎyiu sàcuìhnu dóó vǎha dóó vii càa ñá túú nǎ cúmǎni xií-yu, te nchaa ñáyiu-án ndécǔ-yu vehe cue téé cùnūu yìndaha ñaha xii ñáyiu.

²⁶ Dico nchòhó chi ní sándéhé-ndó ìḡn téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí. Te ndáá sá díú tǎe càháⁿ tnúhu-gá cúú-dě dico cùnūu-gá-dé dàcúúxí dàva-gá cue téé càháⁿ tnúhu-gá.

²⁷ Te diu cuèndá té Juàá-án càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiòxí nàcuáa ní xáhaⁿ-gǎ xii Crìstú, te duha ní xáhaⁿ-gǎ:

Tendaha-ì ìḡn téé càháⁿ tnúhu-í
           codonūu-dé núú-n cuèndá
           dátúha-dé ñáyiu cuèndá
           quíndáá iní-yu tnúhu-n.

Duha ní xáhaⁿ-gǎ, te ducaⁿ ñi ngódó tnùní núú tütú-gá.

²⁸ Te na cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ ñi ìḡn cue téé ñuyíú-a ñá túú cùnūu-güedé dàtná cùnūu té Juàá téé dàcuandute ñaha xii ñáyiu. Te nchaa ñáyiu sa ta ndǎhu ndaha ñaha Yá Ndiòxí vitna cuáháⁿ cùnūu-gá-ni tucú-yu dàcúúxí tǎ Juàá cuèi cùú-yu ñáyiu ñá túú cùnūu dacúúxí dàva-gá ñáyiu yìndaha-gá —cǎchí Jèsús xǎhaⁿ-gǎ xií-yu.

²⁹ Te sá dúcáⁿ ñi càháⁿ Jèsús, núu nchaa ñáyiu ní dǎcuándute té Juàá ní cǎchí-yu sá ò vǎha quìde Yá Ndiòxí, te diu-ni ducaⁿ ñi càháⁿ cue téé cuìhna ìní-xi quìde cobrá ñáhá xii ñáyiu cuèndá impuèstú, cue téé ní dǎcuándute-dé.

³⁰ Dico cue téé cùu fariséú, ndìhi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, cue téé ñá túú ní dàcuandute té Juàá ñá túú ní tnàhá iní-güedé cada-güedé nchaa sá vǎha cuìní Yá Ndiòxí.

³¹ Te Xítòhó Jesucrìstú ní xáhaⁿ-gǎ xií-yu:

—Na cǎchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa sǎtnahá-xi cùu ñáyiu ndècu vitna.

³² Chi ñáyiu-án cúú-yu dàtná cue landú sácòo núú yǎhu dàdiqui-güexi te níhi càháⁿ-güexi, te xǎtnàha-güexi: “Ní tǔú-ndí yaá ndìhi vǐlu te ñá túú ní cuìní-ndó càta-ndo. Te ò yica ìní ní xita yuhu-ndí te ñá túú ní ndǎhyú-ndó”, cǎchí-güexi xǎtnàha-güexi. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu ñáyiu ndècu vitna.

³³ Te té Juàá téé ní xóo dacuandute ñaha xii ñáyiu ò ndàhú ní xóo caxi-dé, te ni ñà túú ní xóo coho-dé ndudí ndéhé yoho yàha stilé sá sà ní nduu-xi ndidí, te ní cǎchí-ndó sǎ ñi xíndecu ndìhi-dé espíritú cùndìhi yucu ñávǎha.

³⁴ Te sǎtá ñi quexio yúhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchàa-ndo, te xèxi-í xǐhi-í ndécù-í te cǎchí-ndó sǎ cúú-í téé xèxi vihi te xǐhi vihi-í. Te cǎchí tucu-ndo sǎ cúú-í téé xǐca cuu ndìhi cue téé cuìhna ìní-xi quìde cobrá ñáhá xii ñáyiu cuèndá impuèstú, ndìhi nchaa dàva-gá cue téé ndècu ichi cuehé ichi duha, duha cǎchí-ndó.

³⁵ Te ñáyiu ní tnàhá tnúhu ndìhi Yá Ndiòxí, ñáyiu-án quidé-yu nàcuáa cutnùní sá mée-gǎ ò ndècu ndìhi-gá sá xìní tnùní-gá —cǎchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xií-yu.

Jèsús ndécú-gǎ vehe ìḡn téé cùu fariséú téé nàni Xímú

³⁶ Te ìḡn téé cùu fariséú ní càháⁿ-dé Jèsús vehe-dé caxi-gá, te òré ní quexio-gá te cuánguìhu-gá mèsá.

³⁷ Te xíaⁿ núcòo-gá ní sáa ìḡn ñadìhi te diu-ni ñaha ñuú-án cúú-án, te ndècu-aⁿ ichi díi ìní, te sá ñi níhi-aⁿ tnúhu sá cuángaxi Jèsús vehe téé cùu fariséú-án, núu nèhe-aⁿ ìḡn yoó chitu àcítí sàháⁿ tnámí.

³⁸ Te ní ngóo-aⁿ ìḡn xio díi Jèsús, te ní ngüíta-aⁿ ndǎhyú-aⁿ te ndìhi ndute núú-aⁿ ní naquete-aⁿ sáhá-gǎ. Te dàtnùní ní nadayìchí-aⁿ ndìhi idi díquí-aⁿ, te ní teyuhu-aⁿ sáhá-gǎ, te ní chíhi ñaha-aⁿ àcítí sàháⁿ tnámí-án.

³⁹ Te sá dúcáⁿ ñi quide-aⁿ ní xini téé cùu fariséú téé ní càháⁿ ñáhá xii-gá-án núu ní saní iní-dé: “Te núu dìcò ndisa téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí cúú tǎe-a ña, te sa cutnùní iní-dé yoó cùu ñaha tnàndéé ñáhá xii-dé, àdi ná

ñáyiú cùu-aⁿ, te dìcò ìⁿ ñaha ndècu ichi dǐ ìní cúú-áⁿ”, duha ní sani iní-dé.

⁴⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Xǐmú, ndècu ìⁿ tnúhu cachí tnúhu-í xii-n —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te té cùu fariséú-áⁿ xáhaⁿ-dě xii-gǎ:

—Cachí tnúhu, Mèstrú —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gǎ.

⁴¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ:

—Ní xíndecu ìⁿ té ní xóo dasaⁿ núu díhúⁿ, te ní xítaú úú tnàhá-güedé núú-dě. Te ìⁿ-dé ní sáha-dé úhúⁿ cièndú díhúⁿ denàriú, te ingá-dé ní sáha-dé údico úxí.

⁴² Te ñá ní ñíhí-güedé nacháhu-güedé núú-dě, te té ní sánùu ñaha-áⁿ ní quide càhnu iní-dé ndi ndúú-güedé. Te vitna cachí-ò tucu te núu nděda càa-güedé cúú ìní ñáhá-gǎ-güedé xii-dé —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁴³ Te ní xáhaⁿ tǎ Xǐmú-áⁿ:

—Sànuu sá té tǎu vǎi-gǎ díhúⁿ ìo-gǎ cúú ìní-dé té ní sánùu ñaha díhúⁿ-áⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gǎ.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Sá ndàá càháⁿ-n —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁴⁴⁻⁴⁶ Te Jèsús ní ndacoto-gǎ núu ñadìhí-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gǎ xii té Xǐmú-áⁿ:

—¿Ndèhe-n nacuáa quide ñadìhí-a ñǎ? Chi cuánguìhu-í vehe-n, dico ñá túú ní tàxi-n ndute ndoo sáhà-í, te ni ñà túú ní tǎyuhu ñaha-n, te ni ñà túú ní chíhi-n acití díquì-í, dico ñadìhí-a ní naquete-aⁿ ndìhi ndute núú-aⁿ sáhà-í, te ní nadayìchí-aⁿ ndìhi idi díquí-aⁿ, te nuu núu teyuhu-aⁿ sáhà-í, te ní chíhi-aⁿ acití sàháⁿ tnámí sáhà-í.

⁴⁷ Te na càchí tnúhu-í xii-n sǎ ìo cùu ìní ñáhá-áⁿ xii-í, te núu xíaⁿ cútnùní ìní-ó sǎ cuèí ìo vǎi sǎ cuèhé sǎ dúhá ní quide-aⁿ, dico Yá Ndiòxí sa ní quide càhnu ìní ñáhá-gǎ xii-aⁿ. Chi Yá Ndiòxí quidé càhnu ìní-gǎ ñáyiú cuèí vǎi àdi sacú cuèchi-yu, te núu sacú cuèchi-yu te sacú cúú ìní ñáhǎ-yu xii-í —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁴⁸ Te ní xáhaⁿ-gǎ xii ñadìhí-áⁿ:

—Sa ní quide càhnu ìní-í nchaa cuèchi-n —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-aⁿ.

⁴⁹ Te cue té xǐnucóo ndìhi-gǎ xǐtnàha-güedé:

—¿Ná té cùu té-a núu nándi sǎ quidé-dě, te ndéé nchaa yíca cuèchi ñáyiú quide cahnu iní-dé-í? —càchí-güedé xǐtnàha-güedé.

⁵⁰ Te Jèsús ní xáhaⁿ tucu-gǎ xii ñadìhí-áⁿ:

—Sa ní cácu nihnu-n nǔú ùhú núu ndàhú vitna chí ní sándáá ìní ñáhá-n xii-í, te vitna cuanùhú te ñá túú-gǎ ná cani ìní-n —càchí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-aⁿ.

8

Ñáyiú dǐhí ní chindee ñàha xii Jesús

¹ Te sátá dúcáⁿ ní cuu te Jèsús ní xica-gǎ cuáháⁿ-gǎ tǐtní víhí ñúú náhnú, ndìhi ñúú líhli dǎnehé-gǎ ñáyiú nàcuáa ndìhu ndaha ñàha Yá Ndiòxí xii-yu. Te cuáháⁿ ndìhi-gǎ ndi ùxúú tnàhá cue té xica cuu ndìhi-gǎ,

² ndìhi ìⁿ úú ñáyiú dǐhí ní quide tátna-gǎ ní xíhi ñaha espíritú cündìhi yucu ñávǎha, ndìhi ñáyiú tnàhá dava-gǎ cuèhé ùhú ní cùu. Te xíaⁿ tnàhá tucu ìⁿ ñaha nàni Mariá Magdaléná, te ñaha-áⁿ ní xíhi ñaha ùsǎ espíritú cündìhi yucu ñávǎha xii-aⁿ ni cùu, te ní quee ñaha-xi.

³ Te tnàhá ìⁿ ñaha nàni Juáná ñadìhí ìⁿ té nàni Chúza té ní cunuu ní xinu cuechi vèhe té Hèrodés, ndìhi ingá ñaha nàni Susaná nchaa ñáyiú-áⁿ ní chindee ñáhá-yu xii-gǎ ndìhi nchaa sǎ ndécú ndìhí-yu, te diu-ni ducaⁿ ní quide vǎi-gǎ tucu ñáyiú nchìcúⁿ ñáhá xii-gǎ cuáháⁿ.

Nàcuáa quide té cuángacáⁿ triú (Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Te ìo vǎi ñáyiú ndaa ñúú ní tacá-yu núu ndécú Jèsús, te ní ngüíta-gǎ ní cani-gǎ ìⁿ cuèndú núú-yu cuèndá tecú tnùnì-yu tnúhu-gǎ, te xáhaⁿ-gǎ xii-yu:

⁵ —Ìⁿ té cuángacáⁿ-dé triú. Te òré ní ngüíta-dé dǎngoyo-dé triú-áⁿ te dava ní quene ndava ní ngava ndéé ichi, te ní xénihnu ñáyiú, te ní xini tǐlaá te ní nadatàcá-güedi.

⁶ Te dava ní ngava ñuhu yadi nǔú yíhí vǐhi yúú, te ní xínu-xi dico núu

sàcú-ni nduu te ní yíchí-xi, chi ñá túú còhyo yìhi.

⁷ Te dava ní ngava núú yúcu ndíquín tnu ññu, te ññu-ni ñí xínu-xi ndíhi tnu ññu-án, te tnu ññu-án ñí dánáá-xi nchàa triú sá ñí xínu-án.

⁸ Dico dava triú-án ñí ngava-xi núú ndécú ññu cocón, te xián ní xínu-xi te ní sahnu-xi, te ío váha ní cuu, chi núú ññu-ní triú te ní nguíhi yoco-xi ññu cièndú triú-xi —càchí-gá xáha-gã xií-yu.

Te níhi ní cáhá-gá ní xáha-gã tucu-gá xií-yu:

—Nchaa nchòhó ñáyiu ní xíndedóho tnúhu ní cáhá-í-a, te ío váha chí cuáha cuèndá —càchí-gá xáha-gã xií-yu.

Nàcuáa quèe-xi tnúhu ní cáhá Jèsús
(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Te cue téé xica cuu ndíhi Jèsús ní xicá tnúhú-güedé núú-gã ññu nása quèe-xi cuèndú ní caní-gá núú ñáyiu.

¹⁰ Te ní xáha-gã xii-güedé:

—Nchòhó chí sa càchí tnúhu Yá Ndiòxí xii-ndo ññu sá vátá quíní-gá-ndó, chí càchí tnúhu-gá nàcuáa cada-gá ndíhu ndaha-gã ñáyiu, dico dava-gá ñáyiu caní-í mee-ni cuèndú núú-yu, chí cuéi na quíní-yu nchaa nàcuáa cuu dico ní vá cùtnùní iní-yu ná cuèndá ducaⁿ cùu, àdi cuéi na cùndedóho-yu dico ní vá tècú tnùní-yu —càchí-gá xáha-gã xii-güedé.

Jèsús càhá-gá nàcuáa quèe-xi tnúhu cuèndá téé cuángacá triú
(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ Te xáha-gã tucu-gá xii-güedé:

—Duha quèe-xi cuèndú ní caní-í núú-ndó, chí triú ní sacáⁿ téé-án cúu-xí dàtná tnúhu Yá Ndiòxí.

¹² Te triú sá ñí quene ndava ní ngava ndéé ichi-án, xián cúu-xí dàtná ñáyiu ní quée iní-xi tnúhu Yá Ndiòxí, dico sácuíhná cuáhá-xi xòcani-xi tnúhu-gá iní-yu cuèndá sá vã quíndáá iní-yu, te vá nánihí tãhú-yu.

¹³ Te triú sá ñí ngava ññu yadi núú yíhí víhi yúú, xián cúu-xí dàtná ñáyiu ní xíndedóho tnúhu Yá Ndiòxí te díí iní ní tñí-yu tnúhu-gá, dico òré ná dàcáhá ñáhá yùcu ñávãha

xií-yu nándi cadá-yu, te dàña ni-ñnú-yu tnúhu-gá chí ñá nihí ndéé-yu canchicúⁿ niñnú-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu-gá.

¹⁴ Te triú sá ñí ngava núú yúcu ndíquín tnu ññu-án, xián cúu-xí dàtná ñáyiu ní tecú dóho-xi tnúhu Yá Ndiòxí, dico cuéé cuéé ní nacuanaá-yu tnúhu-gá, chí cuèndá mee-ni sá cúu-xí mèe-yu ññu iní-yu, ndíhi cuèndá sá ío sàni iní-yu cuu cuicá-yu, ndíhi cuèndá sá ío cùdíí iní-yu nchaa sá ío ñuyíú-a núu xián àúⁿ nã cuu ní xíndedóho-yu tnúhu-gá.

¹⁵ Dico triú sá ñí ngava núú ndécú ññu cocón, xián cúu-xí dàtná ñáyiu váha iní-xi ní xíndedóho tnúhu Yá Ndiòxí chí ñá túú dàña niñnú-yu, te ní yùhu ni iní-yu quidé-yu nchaa nàcuáa càháⁿ tnúhu-gá.

Nàcuáa quidé-yu iti
(Mr. 4:21-25)

¹⁶ Te ñá túú ní ññu ñáyiu tènñuhú-yu ññu iti te dàdáhu-yu, àdi chiváha-yu ññu caha càamá, chí tàxi ndecú-yu núú ññu cuèndá cutnùní núú nchaa ñáyiu ndècu vehe.

¹⁷ Te ní ññu tnúhu sá ñã tècú tnùní ñáyiu vitna vá càchí-ó sã vã tècú tnùní-yu chí dacuéi sá tècú tnùní-yu, te ní ññu tnúhu sá càchí-ó cùu yuhu vitna vá cúu yùhu chí dacuítí sã quée tũ-xi núú ñáyiu.

¹⁸ Te chí cùndedóho váha tnúhu na càhá-í-a. Nchaa ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiòxí ío-gá cuita quíndáá-gá iní ñáhã-yu xii-gá quíhíⁿ, te nchaa ñáyiu ñá túú sàndáá iní ñáhã xii-gá uuⁿ-gá cuita cuu sáá-gá iní-yu núú-gã quíhíⁿ —càchí-gá xáha-gã xii-güedé.

Cue ñani Jèsús ndíhi nãná-gã
(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Te ní quexìo náná Jèsús ndíhi cue ñani-gá vehe núú ndécú-gã, te ñá ndácú-yu cáháⁿ ndíhi ñáhã-yu xii-gá chí ío cuéhé ñáyiu ndècu núú ndécú-gã.

²⁰ Te ññu ñáyiu xíndecu-án ñí dáyãha-yu tnúhu núú-gã, te xáháⁿ-yu:

—Ní quexio náná-n ndìhi cue ñaní-n xĩnutnĩ-yu quehé, te cuíní-yu cáháⁿ ndìhi ñàhá-yu xii-n —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-gá.

21 Te ní xáhaⁿ-gã:

—Nchaa ñáyiú sàcúndedóho tnúhu Yá Ndiõxí te quidé-yu nchaa nàcuáa càháⁿ tnúhu-gá, ñáyiú-áⁿ cúy-yu dàtná nãná-í ndìhi dàtná cue ñaní-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii ñáyiú ní dáyãha tnúhu núú-gã-áⁿ.

Jèsús ngání-gã táchí ndìhi ndute làgúná

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

22 Te ñⁿ nduu ní quée Jèsús bàrcú ndìhi cue téé xica cuu ndìhi-gá, te ní xáhaⁿ-gã:

—Chí ná quihíⁿ-ó ndàa ingá xio yuhu làgúná —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te cuáhãⁿ-güedé ndìhi-gá.

23 Te ñini ñùhu bàrcú ichi cuáhãⁿ-xi núú ndute ní xidí Jèsús. Te ní ngüíta-xi níhi vèhi quene táchí te ta nàdachitú-xi ndute xití bàrcú-áⁿ cuáhãⁿ, te sa cuíní-nã-xi quée naa bàrcú-áⁿ xití ndute ni cùu.

24 Te ní sáhãⁿ-güedé núú cáá Jèsús xidí-gá, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¡Mèstrú, ndiquíú ìní chi tà quée naa-o cuáhãⁿ! —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te Jèsús ní ndiquíú ìní-gá te ní ndacóo-gá te ní tenàá-gá táchí-ãⁿ ndìhi ndute làgúná-áⁿ, te ní ngüíñí-ni táchí-ãⁿ te ní nucúndecu nahi-nã ndute làgúná-áⁿ.

25 Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Náa ñá túú sàndáá ìní ñáhã ndìsa-ndo xii-í ãⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ní cuñúhu-güedé sá dúcãⁿ ñí quide-gá ní xiní-güedé, te ní yuhú-güedé, te ní xitnàha-güedé:

—¿Te ná téé cùu téé-a núú ní cáháⁿ-ni-dé te ní ngüíñí táchí te ní nucúndecu nahi-ni ndüte làgúná-a-í? —càchí-güedé xitnàha-güedé.

Tée yìhi ñaha cue espíritú cúndìhi yucu ñávãha

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

26 Te ní sáá-gá ndìhi-güedé yucu cue téé ñuú Gàdará, te yìhi ndáá-ni ndàa ingá xio làgúná-áⁿ cáá dístítú Galiléa.

27 Te òré ní quene Jèsús xití bàrcú te ní dáyátní ñàha ñⁿ téé ñuú-áⁿ xii-gá, te yìhi ñaha titní espíritú cúndìhi yucu ñávãha xii-dé. Te ní cunaha ñà túú-gã sácũhnu-dé dóó-dě, te ni ñà túú-gã sácũndecu-dé vehe-dé, chi da nchaa núú yĩndũxi ndíyí quide vehe-dé.

28 Te òré ní xiní-dé Jèsús te ní ngüíñí xití-dě núú-gã, te cue espíritú yìhí ñàha xii-dé-áⁿ ñí quide-xi níhi ní cáháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dě xii-gá:

—¿Ná cuendá véxi-õ Jèsús Déhe Dútú Ndiõxí sàdí-n ìchi-í-í? Te càháⁿ ndáhú-í núú-n sã và dándòho ñaha-n xii-í —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

29 Te ducaⁿ ñí cáháⁿ-dé cuendá sá Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii nchaa espíritú cúndìhi yucu ñávãha yìhi ñaha sá ná quée ñaha-xi xii-dé. Te nchaa xiãⁿ ní xóo dacáhãⁿ-xi ìní-dé nãndí sá ñí xóo cada-dé ñuu ní xóo dacùtu ñaha-güedé cadená xii-dé cuendá sá ñà túú-gã ná cada-dé, te ní xóo cundeé ñáhã-güedé, dico cuèi ducaⁿ dico ní xóo dandáva-ni-dé cadená, te cue espíritú cúndìhi yucu ñávãha-áⁿ ñí xóo dacùnu ñaha-xi xii-dé ní xóo quihíⁿ-dé xití yucu.

30 Te Jèsús ní xicãⁿ tnúhú-gã núú-dě, te xáhaⁿ-gã:

—¿Nása nàni-n-í? —cachí-gá xáhaⁿ-gã.

Te ní xáhaⁿ-dě:

—Vài Sandadú nánì-í —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

Te ducaⁿ ñí xáhaⁿ-dě xii-gá cuendá sá ño cuéhé espíritú cúndìhi yucu ñávãha yìhi ñaha xii-dé.

31 Te nchaa espíritú-áⁿ ñí cáháⁿ ndáhú-xi núú Jèsús sá và téndàha ñaha-gã xii-xi quihíⁿ-xi núú ùhú núú ndáhú.

32 Te ñiú-ni yatni yucu núú ndécú Jèsús-áⁿ yìhí vài cuchí xixexi-güedi, te nchaa espíritú-áⁿ ñí cáháⁿ ndáhú-xi

núú-gă sá ná dàña-gá quíhu-xi yiqui cùñú nchaa cùchí-án, te Jèsús ní xáhaⁿ-gă sá cúú quíhu-xi yiqui cùñú-güedi.

³³ Te ní quee ñaha nchàa espíritú-án xii téé-án, te ní quíhu-xi nchaa cùchí-án, te cùchí-án ní xinu-güedi duha ní quée-güedi ndàa núú dèhvá yuhu làgúná-án, te ní ngauni-hnu-güedi xití ndute te ní ndihi-güedi ní cáhá.

³⁴ Te òré ní xiní cue téé xito cuchi-án nàcuáa ní cuu te ní yùhú-güedé ní xinu-güedé, te ní sáháⁿ-güedé ní cani-güedé cuèndú núú cuè ñáyi ndècu xití ñuú, ndihi núú cuè ñáyi ndècu xití yucu.

³⁵ Te nchaa ñáyi ní níhí tnùhu ní queé-yu cuáháⁿ ndéhě-yu nàcuáa ní cuu. Te òré ní quexió-yu núú ndécú Jèsús, te ní xiní-yu téé ní xíhi ñaha cuè espíritú cùndìhi yucu ñávãha-án núcóo-dé núú sáhá Jèsús, te ñhnu-ná-dé dóo-dě, te núcóo-dé dàtná ñáyi váha, te ní yùhú-yu òré ní xiní ñáhã-yu xii-dé.

³⁶ Te nchaa ñáyi ní xiní nàcuáa ní cuu ní ndúha téé yìhi ñaha cue espíritú cùndìhi yucu ñávãha-án ní cùu ní cani-yu cuèndú núú nchàa ñáyi ní quexió-án nàcuáa ní cuu ní ndúha téé-án ndihi nàcuáa ní cuu cuèndá nchaa cùchí-án.

³⁷ Te sá dúcáⁿ ní níhí-yu tnúhu nàcuáa ní cuu, núu nchaa ñáyi ñuú Gàdará ío ní yùhú-yu te ní ngüíta-yu càháⁿ ndàhú-yu núú Jèsús sá ná nùhú-gá nùu ndéé ichi véxi-gá. Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-yu núu cuáháⁿ-gá núú ndécú bàrcú. Te òré ndée-gá bàrcú-án nùhú-gá

³⁸ ní ngüíta téé ní xíhi ñaha cuè espíritú cùndìhi yucu ñávãha càháⁿ ndàhú-dé núú-gă nùu vá cùndèe iní-gá quíhíⁿ ndihi ñaha-gă xii-dé, dico Jèsús ní quide ndee iní ñáhã-ni-gă xii-dé, te ní xáhaⁿ-gă:

³⁹ —Cuanùhú vehe-n, te cani-n cuèndú núú nchàa ñáyi sá ío càhnu cuu nchaa sá vãha ní quide ñaha

Yă Ndiõxí xii-n —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

Te téé-án ní xica-dé cuánuhú-dé te ní ngüíta-dé ní cani-dé cuèndú núú nchàa ñáyi xíndecu ñhí ñuú sá ío càhnu cuu nchaa sá vãha ní quide ñaha Jèsús xii-dé.

Cuèndá déhe yoco tẽ Jàirú, ndihi cuèndá ñá ñadìhí ní tnándeé dóó Jèsús (Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Te òré ní ndexìo Jèsús ndàa ingá xio yuhu làgúná, te ñáyi xíndecu xián sa ndètu càhnu ñaha-ná-yu, te ío váha ní cáháⁿ ndihi ñáhã-yu xii-gá òré ní nasáá-gá.

⁴¹ Te ñá téé tàxi tnuní veñúhu ní quexió-dé núú ndécú Jèsús, te téé-án nání-dě Jàirú, te ní ngüíñí xití-dě núú-gă càháⁿ ndàhú-dé, te xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Véxi-í càháⁿ ndàhú-í núú-n nùu vá cùndèe iní-n quíhíⁿ-ó vèhe-í cada tátna-n déhe yoco-í —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

⁴² Te ducaⁿ ní xáhaⁿ-dě chi ndècu ñá dii-ni déhe yoco-dě, te ndècu-xi datná úxúú cuíá-xi, te càhú víhí tnáhã-xi cùhú-xi te cùnì-xi cuú-xi. Te Jèsús ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndihi téé-án, te ío vãi ñáyi nchìcúⁿ ñáhã xii-gá cuáháⁿ, te dàdehnde ñaha-ná-yu xii-gá ní cùu.

⁴³ Te tnuú nchaa ñáyi-án ñútnàhá ñá ñaha cùhú, te ñaha-án sá ní cuu úxúú cuíá sã cùhú-aⁿ ngòyo ñaha níhí xii-aⁿ, te ío cuéhé díhúⁿ ní cuu dàndoñuhu-aⁿ chi ní nadico-aⁿ nchàa sá ndécú ndihi-aⁿ cuèndá ní níhí-aⁿ díhúⁿ ní queheⁿ nchaa ñáyi ní quide tátna ñaha xii-aⁿ, dico ni ñá-yu ñá túú ní ndàcú-yu ndúha-aⁿ.

⁴⁴ Te ní sáháⁿ ndehe yatni-aⁿ ndàa sátá Jèsús, te ní tnándeé-aⁿ luha yuhu dóo-gă te òré-ni-án ní ndúha-aⁿ.

⁴⁵ Te Jèsús ní xícáⁿ tnúhú-gă núu-yu, te xáhaⁿ-gă:

—¿Ndédacàa-ndo ní tnándeé ñáhã xii-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-yu.

Te nchá-yu ní xáhãⁿ-yu sá ní ñá-yu ñá túú ní tnándeé ñáhã xii-gá. Te té Pèlú ndihi cue téé cùndìhi-dé ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, ndèhe-n sá vái ñáyiú nchícúⁿ ñáhá xii-n, te xio xio dàdehnde ñáhá-yu, te xicáⁿ tnúhú-gã-n yò ní tnándeé ñáhá xii-n —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

46 Dico Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-yu:

—Dico ñu ñⁿ-ndo ñí tnándeé ñáhá xii-í, chí ní cutnùní iní-í sá ñⁿ ñáyiú cùhú ní tnándeé ñáhá xii-í te ní ndúha-yu —cachí-gã xáhaⁿ-gã xii-yu.

47 Te sáta ñí xini ñaha-áⁿ sã ñí cutnùní iní Jèsús sá ñí tnándeé ñáhá-áⁿ xii-gá, te yùhú yùhú-aⁿ ní sáhá-aⁿ ní ngüñí xití-áⁿ núú-gã, te ní náhmá-aⁿ núú-gã, ndihí núú nchaa ñáyiú ná cuendá ducaⁿ ñí quide-aⁿ ní tnándeé-aⁿ-gã, ndihí cuendá sá òré-ni-áⁿ ñí ndúha-aⁿ.

48 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-aⁿ:

—Yòhó ñaha cùhú, ní sándáá iní ñáhá-n xii-í núú ní ndúha-n, te cuanùhú vitna te ñá túú-gã ná caní iní-n —cachí-gã xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

49 Te càháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní sáá ñⁿ té xinu cuechi vehe té Jàirú té tàxi tnuní veñúhu, te xáhaⁿ tõe xinu cuechi-áⁿ xii-dé:

—Sa ní xihí déhe-n, vá chíchiⁿ-gã-n Mèstrú —cachí-dé xáhaⁿ-dẽ.

50 Te sá dúcáⁿ xáhaⁿ tõe xinu cuechi-áⁿ xii té Jàirú ní tecú dóho Jèsús, núú ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Vá ndihú iní-n, quindáá iní ñáhá-ni-n xii-í te ndúha déhe-n —cachí-gã xáhaⁿ-gã xii-dé.

51 Te òré ní sáá-gã vehe té Jàirú te ñá ní dàña-gã quihu ñáyiú cùtexínu, núú té Pèlú-ni ndihí té Jàcobó-ni, ndihí té Juàá-ni, ndihí tãtá ndihí nãná-ni xihí ñí xihí-áⁿ cuãnguihu ndihí-gã xití vehe.

52 Te nchaa ñáyiú sa xindecu vehe-dé-áⁿ xindáhyú-yu sá ndihú iní-yu cuendá sá ñí xihí-xi. Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-yu:

—Vá ndàhyú-ndó, chí dícó-ni xidí-xi ñá túú ní xihí-xi —cachí-gã xáhaⁿ-gã xii-yu.

53 Te ní sácú ndeé ñáhã-yu xii-gã, chí sá cúú-xi mèé-yu chí ní xihí ndisa xihí-ãⁿ.

54 Te Jèsús ní tní-gã ndaha xihí ñí xihí-áⁿ, te níhi ní cáháⁿ-gã, te xáhaⁿ-gã: —Xihí cuéchí, ndacóo —cachí-gã xáhaⁿ-gã.

55 Te xihí-ãⁿ ñí ndoto-xi, te òré-ni ní ndacóo-xi, te Jèsús ní xáhaⁿ-gã sá ná cuãñáhã-yu sá cáxi-xi.

56 Te tãtá-xi ndihí nãná-xi súúni ñí cuñúhu-yu sá dúcáⁿ ñí dándótó ñaha Jèsús xii-xi, te ní xáhaⁿ-gã xii-yu sá vã yòo ñⁿ cúñáhã-yu sá dúcáⁿ ñí quide-gã.

9

Jèsús téndàha-gã ndi ùxúú cue tée xica cuu ndihí-gã quihíⁿ-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu-gã

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

1 Te Jèsús ní cana-gã ndi ùxúú cue tée xica cuu ndihí-gã, te ní sãñaha-gã xii-güedé tnúhu ndee iní cundecu ndihí-güedé cuendá queñuhu-güedé nchaa espíritú cündihí yucu ñávãha yihí ñaha xii ñáyiú, ndihí cuendá sá cadá tãtna-güedé nchaa ñáyiú cùhú.

2 Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé sá quihíⁿ-güedé danèhé-güedé ñáyiú nàcuáa cada Yá Ndiõxí ndihu ndaha ñaha-gã xii-yu, te ducaⁿ cada tãtna-güedé cue ñáyiú cùhú.

3 Te cùmání-gã caca-güedé quihíⁿ-güedé, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Ñá túú tnàhí ná canehe-ndo cùu ichi-ndo, ní tãtnu, ní ñunu, ní sã cáxi-ndó, ní dñhúⁿ. Te ní vã cànèhe-ndo ñngá ichi dóó-ndó, chí ñu-ni dóó níhnú-ndó-ãⁿ xíãⁿ tnàhí-ni.

4 Te ndédani cãa vehe na saá-ndó, te xíãⁿ cundecu-ndo ndeé ná sáá nduu ndeé-ndo.

5 Te núú ñá túú cùní-yu queheⁿ cuendá ñáhã-yu xii-ndo, te ndee-ndo ñúú-áⁿ, te naquidi-ndo ticá chúhmá ñí tní sáhá-ndó cuendá sá ná cùtnuní iní-yu sá ñá túú quide váha-yu —cachí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

6 Te sáta dúcáⁿ ñí xáhaⁿ Jèsús xii-güedé, te ní quee-güedé cuáhãⁿ-güedé nchaa ñuú dácuãha-güedé ñáyiú tnúhu Yá Ndiõxí, tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-yu, te ducaⁿ ta quide tãtna-güedé nchaa ñáyiú cùhú cuáhãⁿ.

Nàcuáa ní cuu ní xihí té Juàá té d'acuandute ñaha xii ñáyi

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Te té Hèrodés té cuu gobiernú ní níhí-dě tnúhu nchaa nàcuáa quide Jesús, te quìyuhú iní-dé te sàni iní-dé yoo cùu-gá. Te ducaⁿ ñi sani iní-dé chi dava ñáyi c'achí-yu sá tē Juàá té ní xóo dacuandute ñaha xii ñáyi ní ndoto cùu-gá.

⁸ Te davá-yu c'achí-yu sá tē Èliás cúu-gã, te davá-yu c'achí-yu sá ñiⁿ té ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha vihi ní ndoto cùu-gá, c'achí-yu.

⁹ Dico té Hèrodés ní cachí-dé:

—Yúhú ní táuchíuⁿ-í ní xehndé-güedé díquí tē Juàá. ¿Te yoo cùu téé dii cuëndú-xi ñihí-a sá sùúni cuéhé nùú sá quidé-dé v'áíⁿ? —duha ní cachí-dé.

Te té Hèrodés ndúcú-dě nàcuáa cada-dé cuëndá quini-dé Jesús.

Jèsús d'acaxi-gá úhúⁿ mĩl cue téé te d'ñiⁿ ñáyi d'ihí ndihí landú

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Te nchaa cue téé ní táuchíuⁿ Jesús cuáháⁿ cáháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí núú ñáyi ní ndexiõ-güedé núú-gã te ní ngúita-güedé nác'ani tnúhu-güedé nchaa nàcuáa ní quide-güedé. Te d'atnùni ní xica-gá medii-ni-gá ndéca ñaha-gá xii-güedé cuáháⁿ ñiⁿ xichi núú ñà túú ñáyi ndècu, yatni núú cáá ñuú Bètsaidá.

¹¹ Dico òré ní níhí ñáyi tnúhu sá cuáháⁿ Jesús, te nchicúⁿ-yu-gá cuáháⁿ, te òré ní quexiõ-yu núú-gã, te ní queheⁿ cuëndá ñahá-gã xií-yu, te ní dánèhé ñahá-gã xií-yu nàcuáa ndihu ndaha ñaha Yá Ndiõxí xií-yu, te ní quide tátna-gá nchaa ñáyi cùhú.

¹² Te òré sa ní cuaa te ní natacá ndi ùxúú cue téé xica cuu ndihí-gá núú-gã, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Sa ní cuu dandaca-n nchaa ñáyi-a, chi sa ní cuaa, te na quihíⁿ-yu nchaa vehe càa yatni iha, ndihí nchaa xití ñuú cáá yatni iha cuaáⁿ-yu sá cáxi-yu, te diu-ni yacáⁿ ndetatú-yu, chi núú ndécú-ó iha ñà túú t'nhí ná iò —c'achí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹³ Te Jesús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Mee-ndo chí cuãñaha sã ná c'axí-yu —c'achí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Ñà túú nãgá ndécú ndihí-ndí, chí úhúⁿ duha-ná p'aa, ndihí úú-nã chácá ndécú ndihí-ndí, te diu-ni núu quihíⁿ-ndí cuaaⁿ-ndí sá cáxi-yu —c'achí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁴ Te xĩnu d'atná úhúⁿ mĩl mee-ni cué téé, te d'ñiⁿ ñáyi d'ihí ndihí landú. Te Jesús ní xáhaⁿ-gã xii cue téé xica cuu ndihí-gá:

—Chí c'ñaha na ngõo ndi údico úxí ndi údico úxí-yu ñiⁿ ñiⁿ xichi —c'achí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁵ Te ducaⁿ ñi quide-güedé, te ní ngóo-yu nchaa-yu.

¹⁶ Te d'atnùni ní queheⁿ-gá ndi ùhúⁿ p'aa-áⁿ, ndihí ndi ndúú chácá-ãⁿ. Te ní ndacoto-gá andi, te ní ndacáⁿ táhú-gã núú Yá Ndiõxí, te d'atnùni ní táhú cuèchi-gá p'aa-áⁿ ndihí chácá-ãⁿ, te ní sáha-gá nchaa cue téé xica cuu ndihí-gá ní d'acãhñu ñaha-güedé xií-yu.

¹⁷ Te nchaa-yu ní xexí-yu ní ndahá xití-yu. Te sátá ñi túhú cóhõ-yu te ní nadatácá-güedé nchaa sá ñi quendóo, te ní chítú ùxúú t'nhá tídihi mee-ni sá ñi quendóo.

Té Pèlú xáhaⁿ-d'ě xii Jèsús sá d'íu-gã cúu-gã Crístú

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ Te ñiⁿ nduu ndècu mee Jesús ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá, te c'aháⁿ ndihí-gá Yá Ndiõxí, te sátá ñi yáha ní cáháⁿ ndihí-gá Yá Ndiõxí, te ní xicáⁿ tnúhú-gã núú-güedé, te xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Yoo cùu yúhú c'achí ñáyi-va? —c'achí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁹ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Davá-yu c'achí-yu sá cúu-n ndi Juàá téé ní xóo dacuandute ñaha xii ñáyi, te davá-yu c'achí-yu sá cúu-n tē Èliás, te davá-yu c'achí-yu sá ñiⁿ téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha ñi ndoto cùu-n, duha c'achí-yu —c'achí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

20 Te ní xicáⁿ tnúhú tùcu-gá núu-güedě, te xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Te nchòhó, ¿yoo sàni iní-ndó cùu-í-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—Yòhó cúú-n Crìstú Déhe Dútú Ndiòxí —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

Jèsús càháⁿ-gá sá cáhni ñàha-güedé xii-gá

(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

21 Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé sá vã yòo ìⁿ cúñaha-güedě yoo cùu-gá.

22 Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Yúhú Tée cùu ñàni tnàhá-ndó nchàa-ndo ío cuéhé sã ndòhò-í, chí daquèe tíhú ñàhá cuè tée cùu sacuéhé nũ ñáyiú isràél, ndihí cue dútú cùnùu, ndihí cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, te sáá nduu te cahni ñaha-güedě xii-í, dico nduu úní sá cùú-í te ndoto-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

23 Te dàtnùnì ní xáhaⁿ-gã xii nchaa ñáyiú:

—Nchaa ñáyiú cuìní chitnahá ñàhá xii-í, te xìni ñuhu-xi vã cáda-gã-yu sá sání ìní mée-yu, te ìⁿ nduu ìⁿ nduu cada ndee ìní-yu cundecu túha-yu ndohó-yu cuèndá-í, te cuèi na ndòhó-yu dàtná ndoho-í.

24 Te nchaa ñáyiú cuìní sá ñà túú tnàhí ná yáha cundecu ñuyíú-a cuíta nihnú-yu. Dico nchaa ñáyiú ñà túú yùhú cuèi nándi sá ná yáha-yu cundecú-yu ñuyíú-a sá cuèndá-í, te ñáyiú-áⁿ naníhí tãhú-yu.

25 Te cuèi nchaandi túhú sá ío ñuyíú-a na nihí ñáyiú cundecu ndihí-yu, dico núu diu nchaa xíáⁿ ná càda cuíta nihnú-yu te ñà túú vèdana nàndihí-xi sá dúcáⁿ ndècu ndihí-yu nchaa xíáⁿ.

26 Te nchaa ñáyiú na cùcahaⁿ núu-xi cáháⁿ váha cuèndá-í ndihí cuèndá nchaa tnúhu-í, te tnàhá yúhú Tée cùu ñàni tnàhá-ndó nchàa-ndo cucahaⁿ núu-í núu-yu òré quixi tucu-í ndihí cue espíritú xínú cuèchi núu Tãtà-í Dútú Ndiòxí, te mee-gã cada cutnùnì iní nchaa ñáyiú sá ío càhnu cuu-í.

27 Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ío dava nchòhó ñáyiú ndècu iha vitna vã cùu-ni-ndo, chí cundecu-ni-ndo ndèé quiní-ndó sáá nduu ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiòxí xii ñáyiú —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

Ní nadáma dóó Jèsús ndihí núu-gã
(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

28 Te ní cuu dàtná úná nduu sá dúcáⁿ ní cáháⁿ Jèsús, te cuásaá-gá ìⁿ yucu cáháⁿ ndihí-gá Yá Ndiòxí, te ndèca-gá té Pèlú, ndihí té Jàcobó, ndihí té Juàà cuásaá.

29 Te nini càháⁿ ndihí-gá Yá Ndiòxí ní nadáma núu-gã ndihí dóó-gã, te dóó-gã-áⁿ sùúnì ní nduu cuixíⁿ víhí, te sùúnì dàtásaⁿ-xi.

30 Te òré-ni-áⁿ ní xiní-güedé úú tnàhá cue tée càháⁿ ndihí-gá, te ìⁿ-dé cúú-dě té Moisés, te ìngá-dé cúú-dě té Èliás,

31 te sùúnì dàtásaⁿ-xi ni càndéé núu ndécú cuè tée úú-áⁿ ndihí-gá, te xíndatnúhu-güedé nàcuáa ndoho Jèsús cuú-gá ñuú Jerusàlén dàtná ní cachí mée-gã.

32 Te té Pèlú ndihí úú-gá-güedé cuìní víhí-güedé cúdu-güedé, dico ní sahani iní-güedé ñà túú ní xídí-güedé, te ní dánèhé núu ñàhá-xi xii-güedé sá sùúnì vãha càa núu ndécú Jèsús, ndihí úú cue tée càháⁿ ndihí-gá-áⁿ.

33 Te òré sa ndùcu ndee cue tée úú-áⁿ caca-güedé núhú-güedé, te ní xáhaⁿ tã Pèlú xii-gá:

—Mèstrú, ¡váha ní cuu sá ndécú-ó iha vitna! Te na dàcaa-ndí úní tnàhá vehe tnuvixiⁿ, ìⁿ cuu cuèndá-n, te ìⁿ cuu cuèndá té Moisés, te ìⁿ cuu cuèndá té Èliás —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

Dico té Pèlú chí ni mée-dé ñà túú ní cùtnunì iní-dé nása nduu tnúhu ní cáháⁿ-dé.

34 Te nini càháⁿ-dé ní quexìo ìⁿ vícò núu ndécú-güedě-áⁿ ní dádãhu ñaha-xi xì-güedé, te ní yùhú-güedé sá dúcáⁿ ní quexìo vícò-áⁿ ní dádãhu ñaha-xi.

35 Te xití vícò-áⁿ ní tecú ní cáháⁿ Yá Ndiòxí, te xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Tée-a cùu-dé Déhe-í, téé ío cùu iní-í, te tni-ndo nchàa tnúhu càháⁿ-dé —duha ní xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁶ Te sáta dúcáⁿ nǐ cáháⁿ Yă Ndiöxí, te ní quide cuendá-güedé sá mèdii-ná Jèsús ndécú-gă xiáⁿ. Te vá yoo ìⁿ nǐ xáhaⁿ-güedé nàcuáa ndùu nchaa sá nǐ xiní-güedé-áⁿ.

Jèsús quidé tătna-gă ìⁿ tée cuechi yìhì ñaha espíritú cündìhì yucu ñávãha
(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Te ingá nduu-ãⁿ cuãnuu-gă yucu-áⁿ ndìhì-güedé, te ío cuéhé ñáyiu cuáháⁿ tnahá ñáhá xii-gă.

³⁸ Te ìⁿ tée ñùhu tnahá tnuú-yu-áⁿ nǐ cáháⁿ níhì-dé, te xáhaⁿ-dë xii-gă:

—Mèstrú, ío cáháⁿ ndàhú-í núú-n nǔu vá cündèe iní-n càda tătna-n dèhe-í, chi ìⁿdii duha-dé ndécú,

³⁹ te yìhì ñaha espíritú cündìhì yucu ñávãha xii-dé, te òré ná nàtnì ñaha-xi xii-dé, te dàcana saa ñaha-xi, te ndàda ruúⁿ ñáhá-xí xii-dé, te tàva-xi tíñú yuhu-dé. Te ío dândoho ñaha-xi xii-dé, chi ndéé núú ñà cúú-gă, te dàña ñaha tnaa-xi xii-dé.

⁴⁰ Te sa ní cáháⁿ ndàhú-í núú cuè tée xica cuu ndìhì-n queñuhu-güedé-xi, dico ñá túú ní ndàcu-güedé —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gă.

⁴¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii nchaa ñáyiu:

—jNchaa nchòhó ñáyiu ndècu ñuyíú-a ío sáá iní-ndó, chi ñá túú cuíní-ndó quíndáá iní-ndó Yă Ndiöxí! Te ní cuu vâi nduu quide ndee iní-í nchaa sá quidé-ndó, ¿te ná ndéé ama vá dúcáⁿ-gă cada-ndo-i? —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-yu.

Te ní xáhaⁿ-gă xii tée cùhú dèhe-xi-áⁿ:

—Taxi dèhe-n ìha —cachí-gă xáhaⁿ-gă xii-dé.

⁴² Te òré cuáháⁿ tée cuechi-ãⁿ nǔú-gă, te espíritú cündìhì yucu ñávãha-áⁿ nǐ dándùá ñáhá-xí xii-dé, te sàhni yìhì ñáhá tùcu-xi xii-dé ní cùu, dico Jèsús níhì ní cáháⁿ-gă ní tenáá-gă espíritú-áⁿ, te ní quee ñaha-xi xii-dé, te ní nacuáha cuendá ñáhá-gă xii-dé tătá-dë.

⁴³ Te nchaá-yu ní cuñúhu-yu sá dúcáⁿ nǐ cuu, te ní cachí-yu sá ìo càhnu cuu Yă Ndiöxí.

Jèsús càháⁿ tucu-gă sá cùú-gă
(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Te nini xicuñúhu-yu nàcuáa ní quide Jèsús, te ní xáhaⁿ-gă xii cue tée xica cuu ndìhì-gă:

⁴⁴ —Nchòhó cundedóho váha-ndo tnùhu na càháⁿ-í-a, te vá ná cuànaa-ndo, chi yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo sáá ìⁿ nduu te cuáha cuendá ñáhá-güedé xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-güedé.

⁴⁵ Dico cue téé-áⁿ ñà túú ní tècú tnùnì-güedé nàcuáa ndùu tnùhu ní xáhaⁿ-gă xii-güedé, te ducaⁿ nǐ yáha-güedé, chi ducaⁿ tnàhí ní cachí-gă sá vá tècú tnùnì-güedé, te ní yúhú-güedé cácaⁿ tnúhú-güedé núú-gă nása ndùu tnúhu ní xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Cue téé ndùcu tnúhu núú tnáhá nǔu ndèdacàa-güedé ío-gă cúnùu

(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Te cue téé xica cuu ndìhì-gă ní ngúita-güedé ndátnùhu-güedé nùu ndèdacàa-güedé ío-gă cúnùu,

⁴⁷ dico Jèsús ní cutnùnì iní-gă nàcuáa sàni iní-güedé nùu ní cana-gă ìⁿ té ìhli, te ní sanu tnì ñaha-gă ìⁿ xio dèhì-gă.

⁴⁸ Te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Nchaa ñáyiu na quèheⁿ cuendá ìⁿ té ìhli dàtná té ìhli-a cuendá sá ñúhú ìní ñáhã-yu xii-í ñá, te cada iní-yu sá yúhú ní queheⁿ cuendá-yu, te nchaa ñáyiu na quèheⁿ cuendá ñáhá xii yúhú, te cada iní-yu sá tnàhá Tătà-í Dútú Ndiöxí Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a ní queheⁿ cuendá-yu. Te nchaa ñáyiu ío ndàhú iní-xi mee-ni xinu cuechí-yu, ñáyiu-áⁿ ìo-gă cúnùu-yu —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Ñáyiu ñá túú cùu úhú iní ñáhá cündìhì ñáhã-yu xii-o

(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Te té Juáá diu-ni ìⁿ téé xica cuu ndìhì-gă ní xáhaⁿ-dë xii-gă:

—Mèstrú, ní xiní-ndí ìⁿ téé càcunehe ñaha-dé xii-n, te ndèñuhu-dé espíritú cündìhì yucu ñávãha yìhì ñaha

xii ñáyi, te nchúhú ñá túú ní dañá-gá-ndí ducaⁿ càda-dé, chi ñá túú xica cuu ndíhi ñaha-dé xii-o —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

50 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Daña-ndo na càda nahi-dé ní cùu, chi ñáyi ñá túú cùu úhú iní ñáhá xii-o te cùndíhi ñahá-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Jèsús càháⁿ-gá dóho té Jàcobó ndíhi té Juàá

51 Te òré sa ta cùyatni ndaa Jesús andíu, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ñuú Jerusàlén, chi duuⁿ duuⁿ ní sani iní-gá sá quíhíⁿ-gá.

52 Te ní tendaha-gã cue téé yòdo nuu cuáháⁿ, te ní quexìo-güedé ìⁿ ñuú, te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Sàmariá, te ndùcu-güedé ìⁿ vehe cada túha-güedé òré quexìo-gá.

53 Dico ñáyi Sàmariá ñá túú ní cuìní-yu cuáñaha nùú-yu vehe, chi cuendá sá ñí cutnùní iní-yu sá ìchi yáha-ni-gá quíhíⁿ-gá ñuú Jerusàlén.

54 Te sá dúcáⁿ ñí quidé-yu ñá túú ní cuìní-yu cuáñaha nùú-yu vehe ndetatú-gá, núu ní xáhaⁿ tã Jàcobó ndíhi té Juàá cue téé xica cuu ndíhi-gá xii-gá:

—Mèstrú, ¿cuìní-n càcáⁿ táhú-ó nùú Yá Ndiòxí cuendá dangáva-gá ñuhú danàa-gá ñáyi ñuú-a dàtná ní quide té Èliás téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha-áⁿ? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

55 Te Jèsús ní nchócótó-gã núu-güedé, te níhi ní cáháⁿ-gá dóho-güedé, te xáhaⁿ-gã:

—Nchòhó, chi ñá túú vãha iní-ndó te núu ducaⁿ càháⁿ-ndó.

56 Chi yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo véxi-í sá dácãcu nihnu-í ñáyi, te ñá díú véxi-í sá dácuíta nihnu-í-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te sátá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-gã, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndíhi-güedé ingá ñuú.

Ñáyi cuìní chitnahá ñáhá xii Jesús ní cùu
(Mt. 8:19-22)

57 Te ñuhu Jesús ichi ndíhi-güedé, te ìⁿ téé ní xáhaⁿ-dë xii-gá:

—Mèstrú, cuìní-í canchicúⁿ ñáhà-í xii-n ndëni ní cuu na quíhíⁿ-n —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

58 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Nchaa ñúcui chi ndècu yaú cúú vèhe-güedi saquíhi-güedi, te nchaa quíti ndàva caa tacá-güedi díquí yutnu, dico yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo chi ñá túú ndéé cáá vèhe-í ñuyíú-a ndetatú-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

59 Te dàtnùní ní xáhaⁿ tùcu-gá xii ingá-dé:

—Yòhó taquìxi chitnahá ñáhá-n xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Dico téé-áⁿ ñí xáhaⁿ-dë xii-gá:

—Mèstrú, dañá na nùhú-í cundetú-í cuú tãtã-í te chindúxi-í-dé, te dàtnùní quixi-í chitnahá ñáhá dùcaⁿ-ná-í xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

60 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Daña ñáyi ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-í ná chindúxi tnàha meé-yu, chi ñáyi-áⁿ cúú-yu dàtná ñáyi ní xíhí cuèi ndècu-ní-yu núú ñuyíú-a. Te yòhó taquìxi, chi quíhíⁿ-n dànehé-n ñáyi nàcuáa cada Yá Ndiòxí ndíhu ndaha ñàha-gá xii-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

61 Te ní xáhaⁿ tùcu ingá-dé xii-gá:

—Mèstrú, cuìní-í chitnahá ñáhà-í xii-n, dico díhna-gá dañá na nùhú-í cada ndee ìní-í nchaa ñáyi ndècu vehe-í, te dàtnùní quixi-í —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

62 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Nchaa ñáyi ní sàndáá iní ñáhá xii-í, te núu vá cãchicúⁿ nihnu ñáhá-yu ni yùhu ni iní-yu, te cùú-yu dàtná ìⁿ téé ní tníi ndaha làtú cutu-dé, chi téé-áⁿ nùu na ndàcoto-dé ndàa sátá-dë òré xítú-dë, te vá quíhíⁿ ndáá làtú-dé ducaⁿ sãtnahá-xi cùú-yu. Te cue ñáyi chi vá cúú ndáá-yu nàcuáa ndíhu ndaha-gá dava-gá ñáyi —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

10

Jèsús téndàha-gá únídico úxí cue téé quíhíⁿ cáháⁿ tnúhu-gá núú ñáyiú

¹ Te sátá dúcáⁿ ñí cuu, te ní cáxi tucu Xítóhó Jesucristú únídico úxí cue téé codonù-güedé quíhíⁿ-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu-gá nchaa ñuú, ndihí nchaa dava-gá xichi núú quíhíⁿ-gá, te ndi ndúú ndi ndúú-güedé tendaha ñàha-gá xii-güedé quíhíⁿ-güedé.

² Te cùmání-gá caca-güedé, te ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

–Nchòhó xíní-ndó sã òré ná sàá yóo cuu nchaa sá xítú ñáyiú, te ío vâi cuu. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã dàtná vâi sá xítú ñáyiú cùu, ducaⁿ ío vâi ñáyiú cùmání cund-edóho tnúhu Yá Ndióxi te ío sacú ñáyiú dàcuaha ñaha xii-yu tnúhu-gá, núú xiáⁿ xíní ñùhu-xi cáháⁿ-ndó núú Yá Ndióxi cuendá sá ná dàcaháⁿ-gá iní ñáyiú cáháⁿ-yu tnúhu-gá núú ñáyiú cùmání cundedóho tnúhu-gá.

³ Te nchòhó cúú-ndó dàtná cue mbéé cue quíti cuáháⁿ núú yíhí cue quíti dééⁿ. Chi tendaha ñaha-í xii-ndo quíhíⁿ-ndó núú xíndecu nchaa ñáyiú cuihna iní-xi.

⁴ Te vá cánèhe-ndo ñunu cuhuⁿ ndachiuⁿ-ndo, ni núú cúhúⁿ dǐhúⁿ-ndó, te ni vâ cádá tǔha-gá-ndó chàú-ndó chi ñu-ni chàú yíhí-ndó-ãⁿ xiáⁿ-ni quíhí-ndo, te vá ío cuyaa-ndo cáháⁿ ndihí-ndo ñáyiú ñùhu ichi.

⁵ Te òré ná quèxio-ndo ñí vehe, te duha cúñaha-ndo xii ñáyiú dii vèhe-xi-áⁿ: “Yá Ndióxi chindee ñàha-gá xii-ndo ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo”, duha cúñaha-ndo xii-yu.

⁶ Te núú ñáyiú-áⁿ ñí nduu táhǔ-yu sá cùndecu váha iní-yu núú Yá Ndióxi, te cuu-xi sá váha sá cúú-xi-yu tnúhu cúñaha-ndo-ãⁿ, dico núú ñá túú ní càháⁿ váha ndihí ñàhá-yu xii-ndo, te cúñaha-ndo sã vâ cúú-xi sã váha sá cúú-xi-yu. Dico núú ní cáháⁿ váha ndihí ñàhá-yu xii-ndo,

⁷ te ñu-ni vehe-áⁿ cada vehe tnaa-ndo, te ñá túú-gá ndèé nducu-ndo vèhe cundecu-ndo, te

caxi-ndo nchaa sá ná tàxí-yu, chi nchaa cue téé quide chiuⁿ dacuítí tǎu-güedé sá ñihí-güedé sá cáxi-güedé cuendá nchaa chiúⁿ quide-güedé.

⁸ Te núú ní sáá-ndó ñí ñuú núú ñí queheⁿ cuendá ñáhǎ-yu xii-ndo, te caxi-ndo nchaa sá ná tàxí-yu.

⁹ Te cada tátna-ndo cuè ñáyiú cùhú xíndecu ñuú-áⁿ, te cúñaha-ndo xii-yu sá sà ní sáá nduu ndíhu ndaha ñàha Yá Ndióxi xii-yu.

¹⁰ Dico núú ní sáá-ndó ñí ñuú núú ñà túú ní quèheⁿ cuendá ñáhǎ-yu xii-ndo, te tñí-ndo ìchi cuita cáháⁿ-ndó cuáháⁿ, te cúñaha-ndo xii-yu:

¹¹ “Ndéé tícá chúhmá ñí tñí sáhá-ndí ñuú-ndó nàquidi-ndí, te duha quide-ndí cuendá cutnùní iní-ndó sã ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo. Dico cunaha-ndo sã sà ní sáá nduu ndíhu ndaha ñàha Yá Ndióxi xii-ndo ni cùu”, duha cúñaha-ndo xii-yu.

¹² Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã ná sáá nduu càda ndáá Yá Ndióxi cuèchi nchaa ñáyiú, te ñáyiú ñuú-áⁿ ío-gá ndohó-yu dàvá-áⁿ dàcúxí ñáyiú ñuú Sòdomá –càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

Cuendá ñáyiú dava ñuú ñá túú sàndáá iní tnúhu Xítóhó Jesucristú (Mt. 11:20-24)

¹³ Te Jèsús xáhaⁿ-gá xii ñáyiú dava ñuú ñá túú sàndáá iní tnúhu-gá:

–¡Ndàhú nchòhó cue ñáyiú ñuú Coràzín! ¡Te ndàhú nchòhó cue ñáyiú ñuú Betsaidá! Chi núú dícó ñuú Tírú, ndihí ñuú Sídón ní quide-í nchaa sá vâ yóo tñáhi ndàcu cada datná ní quide-í ñuú-ndó-áⁿ ñí xíní-ndó ñá, te sá ndéé ama-gá cuihnú-yu dóo ndàhú, te cunucóo-yu núú yàá cuendá sá ndíxí cuèchi iní-yu sá ñá túú quide váha-yu ni cùu.

¹⁴ Dico sáá nduu te ío-gá dandòho ñaha Yá Ndióxi xii-ndo dàcúxí ñáyiú ñuú Tírú, ndihí ñáyiú ñuú Sídón.

¹⁵ Te nchòhó ñáyiú ñuú Capèrnaúm quide iní-ndó sã sà cuánda-ndo àndíu, dico ñáhǎ chi núú ùhú núú ndàhú cundecu-ndo –duha ní xáhaⁿ-gá xii nchaa ñáyiú ñuú-áⁿ.

16 Te xăhaⁿ tùcu-gá xii cue téé ten-daha-gă quíhíⁿ cáháⁿ tnúhu-gá-áⁿ:

—Nchaa ñáyiú na cùndedóho nchaa tnúhu cáháⁿ-ndó, te cada iní-yu sá yúhú cáháⁿ-í ndedóho-yu, te nchaa ñáyiú na dàquee tihú ñáhá xii-ndo, te tnàhá yúhú daquèe tíhú-yu, te nchaa ñáyiú ducaⁿ na dàquee tíhú ñáhá xii-í, te tnàhá Tătà-í Dútú Ndiöxí Yaá ní ten-daha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a dàquee tíhú-yu —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ducaⁿ te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé

Ní nasáá cue téé únídico úxí ní ten-daha Jèsús ní sáháⁿ ní cáháⁿ tnúhu-gá núú ñáyiú

17 Te cue téé únídico úxí-áⁿ ní nasáá-güedé te súúni cùdíí iní-güedé, te xăhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Mèstrú, ndéé espíritú cùndíhi yucu ñávàha sàndáá iní ñáhá-xí xii-ndí òré cáciú nèhe ñàha-ndí xii-n —càchí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-gá.

18 Te Jèsús ní xăhaⁿ-gă:

—Ndáá cáháⁿ-ndó chi yúhú ní xiní-í cùtnàhá ní xíta nihnu yucu ñávàha, chi dàtná ní ngava ìⁿ tasaⁿ ní ngava-xi ñuyíú-a.

19 Te dàtná quídé-ndó òré xènihnu-ndo ìⁿ cóó, àdi ìⁿ nchacua ducaⁿ cada-ndo daquee tíhú-ndó yucu ñávàha, te ñá túú nă cada ñàha-xi xii-ndo, chi ní taxi-í tnúhu ndee iní ndécú ndíhi-ndo.

20 Dico vá cùdíí iní-ndó cuèndá sá sàndáá iní ñáhá cuè espíritú cùndíhi yucu ñávàha xii-ndo, chi cùdíí iní-ndó cuèndá sá sà yodo tnuní-ndó núú tùtú Yá Ndiöxí Yaá ndécú àndíu —cachí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

*Jèsús cùdíí iní-gá
(Mt. 11:25-27; 13:16-17)*

21 Te òré-áⁿ súúni ní quide díí iní ñáhá Espíritú Yá Ndiöxí xii Jèsús, te ní xăhaⁿ-gă xii Yá Ndiöxí:

—Yòhó Tătà-í Dútú Ndiöxí, ío chĩñuhu ñàha-í xii-n chi díu-n tàxi tnuní-n àndíu ndíhi ñuyíú-a, te dànehé-n cuè ñáyiú nchaa tnúhu váha, te díu-ni ñáyiú-áⁿ cùú-yu ñáyiú ñá túú cùtnuní iní-xi nchaa tnúhu cáháⁿ cue

téé túha, te nchaa tnúhu cáháⁿ-n-ăⁿ ñà túú ní dàtúu-n núú ñáyiú càchí sá ío túha, te ío váha sàá díquí-xi. Te ducaⁿ quide-n, chi ducaⁿ cuíní-n cùnduu —cachí-gá xăhaⁿ-gă xii Yá Ndiöxí.

22 Te xăhaⁿ tùcu-gá xii cue téé ní nasáá-áⁿ:

—Mee Tătà-í Dútú Ndiöxí ní cachí-gá sá cùnùu-í núú nchaa-ndi túhú sá ío. Te vá yòo ìⁿ xiní nàcuáa sàni iní yúhú Déhe Dútú Ndiöxí, chi ìⁿndí díí-ni mee-gă xiní-gá nàcuáa sàni iní-í. Te ducaⁿ ìⁿndíi-ni yúhú xiní-í nàcuáa sàni iní méé-gă, te nchaa ñáyiú càchí iní-í sá quíní-yu nàcuáa sàni iní Tătà-í Dútú Ndiöxí te xĩtnúhu-í-yu, te vá yòo ìⁿ-gă xiní nàcuáa sàni iní-gá chi díu-ni ñáyiú ducaⁿ xĩtnúhu-í-áⁿ xiní-yu —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

23 Te ní nchócótó-gă núú xĩndecu mee-ni cuè téé xica cuu ndíhi-gá, te ní xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—Váha táhú nchòhó ndíhi nchaa ñáyiú ndèhe nchaa nàcuáa quide-í vitna.

24 Chi ío cuéhé cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, ndíhi cue téé ní xĩndaha ñàha xii ñáyiú ní cuíní-güedé cundehe-güedé nchaa sá ndéhé-ndó quide-í vitna, te ñá túú ní xiní-güedé, te ní cuíní-güedé cund-edóho-güedé nchaa tnúhu cáháⁿ-í ndedóho-ndo vitna, te ñá túú ní xĩndedóho-güedé —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

Nàcuáa ní quide ìⁿ téé distritú Sàmariá

25 Te ìⁿ téé dàcuaha ñàha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnuní ndíi Moisés ní ndacuíní-dé xító ndéé-dé Jèsús núú nása cunduu tnúhu cáháⁿ-gă, te xăhaⁿ-dè xii-gá:

—Mèstrú, ¿ná cúú să cáda-í cuèndá nduu táhú-í cundecu-í ndíhi Yá Ndiöxí ni caa ni quíhíⁿ-i? —càchí-dé xăhaⁿ-dè xii-gá.

26 Te Jèsús ní xăhaⁿ-gă xii-dé:

—Cuíní-í cachí tnúhu-n nása cáháⁿ-xi núú tùtú ndíi Moisés —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-dé.

27 Te xăhaⁿ-dè xii-gá:

—Ndíi Moisés càchí ndíi núú tùtú ndíi: “Cuu iní-ndó Dútú Ndiöxí Yaá

cúu Ndiöxí-ndó ñi yuhu ñi iní-ndó, te cani iní-ndó càda-ndo datná cuini mée-gã, te mee-ñi tnúhu váha cani iní-ndó nàcuáa cuu vii cuu váha-ndo núú-gã, te coo iní-ndó cùu iní-ndó-gã. Te cuu iní-ndó tnàha ñáyiu-ndo dàtná cúu iní-ndó mée-ndo”, duha càchí ndíi núú tùtú ndíi —càchí-dé xãhaⁿ-dë xii-gã.

²⁸ Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã:

—Váha-ñi càháⁿ-n, te núu cada-n nàcuáa càháⁿ-n ãⁿ, te nduu táhú-n cùndecu-n ndihí Yá Ndiöxí ñi caa ñi quíhíⁿ —càchí-gã xãhaⁿ-gã xii-dé.

²⁹ Te sá dúcáⁿ ñi xãhaⁿ Jèsús xii-dé núu ndùcu-dé nàcuáa cada-dé cácu ni-hnu-dé núú tnúhu ní càháⁿ-dé, te ní xicáⁿ tnúhú-dë núú-gã, te xãhaⁿ-dë:

—¿Yoo cùu tnaha ñáyiu-í-í? —
càchí-dé xãhaⁿ-dë xii-gã.

³⁰ Te Jèsús ní cani-gã ñiⁿ cuèndú núú-dë nàcuáa tecú tnùní-dé tnúhu-gã, te xãhaⁿ-gã:

—Ñiⁿ tée ní ndee-dé ñúú Jerusàlén ñúhú-dë ichi cuánuu-dé cuáháⁿ-dë ñúú Jericó, te ní quee ñadúhú ichi-dé ní dúhú-güedë dóó níhnú-dë, ndihí nchaa sá néhé-dë, te ní caniha vihi-güedë, te nchito ñiu-ná-dé ní dáñá ñaha-güedë te cuáháⁿ-güedë.

³¹ Te mei òré cãtùu-dé-áⁿ ñúhú ñiⁿ dútú ichi-áⁿ, te òré ní xiní ñáhá dùtú-ãⁿ xii-dé, te ñiⁿ xio-ñi ní xócõo ndee-dé ní yáha-dé.

³² Te ñúhu tucu ñiⁿ tée cùu levítá ichi-áⁿ, te òré ní xiní-dé tée-áⁿ cãtùu-dé, te ñiu-ñi ducaⁿ ñiⁿ quide-dé ñiⁿ xio-ñi ní xócõo ndee-dé ní yáha-dé.

³³ Dico ñiⁿ tée distritú Sãmariá ñúhú tucu-dé ichi-áⁿ te òré ní xiní-dé tée-áⁿ cãtùu-dé, te ní cundàhú iní ñáhá-dë.

³⁴ Te ní sáháⁿ-dé núú cãtùu tée-áⁿ, te ní quide tátna-dé nchaa núú ñi nícuèhé xii tée-áⁿ ñiⁿ chihi-dé yúcu, te ní dácútú-dë. Te dàtnùní ní dácáá ñaha-dé sátá quiti-dé, te ndëca ñaha-dé cuáháⁿ ñiⁿ vehe núú sácõo cue ñáyiu sácúhuⁿ ichi, te yacáⁿ ní xito ñaha-dë.

³⁵ Te ñngá nduu òré ní nucúhuⁿ tée Samaritánú-áⁿ ichi, te ní tava-dé úú díhúⁿ denariú, te ní sáha-dé tée cùu xítohó vehe-áⁿ, te ní xãhaⁿ-dë: “Coto saú-n tée-a, te núu ñá ní tnàhá díhúⁿ sã ñi taxi-í, te cuèi na dàndoñuhu-gã-n

díhúⁿ-n cuèndá-dé, te òré ná quixi tucu-í te nacháhu-í”, duha ní xãhaⁿ tée Samaritánú-áⁿ xii tée dii vèhe xiáⁿ.

³⁶ Te vitna càháⁿ, te núu ndëdacàa cue tée úní-áⁿ cúu-güedë tée váha cùu iní-güedë tnàha ñáyiu-güedë —càchí-gã xãhaⁿ-gã xii tée dàcuaha ñaha xii-í ñáyiu-áⁿ nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés.

³⁷ Te tée-áⁿ ñi xãhaⁿ-dë xii-gã:

—Tée ní cundàhú iní ñáhá xii tée ní dánícuèhé ñáhá cuè ñadúhú-ãⁿ, tée-áⁿ cúu-dë tée cùu iní tnàha ñáyiu-xi —càchí-dé xãhaⁿ-dë xii-gã.

Te Jèsús ní xãhaⁿ-gã:

—Cuáháⁿ te ñiu-ñi ducaⁿ càda-n tnahá-n —càchí-gã xãhaⁿ-gã xii-dé.

Jèsús ndécú-gã vehe tá Mårta ndihí tá Måriá

³⁸ Te Jèsús ñúhú-ñi-gã ichi cuáháⁿ-gã ndihí cue tée xica cuu ndihí-gã, te ní sáa-gã ñiⁿ ñúú líhli, te xiáⁿ ñiⁿ quee ñiⁿ xíchí nání Mårta ní càháⁿ ñáhá-xi xii-gã vehe-xi.

³⁹ Te tá Mårta ndëcu ñiⁿ cúhú-xi nani-xi Mariá, te xíchí-ãⁿ ñiⁿ ngóo-xi núú Jèsús ndèdóho-xi nchaa tnúhu càháⁿ-gã.

⁴⁰ Te tá Mårta-áⁿ ndihí vihi-ñi iní-xi quide-xi chiuⁿ-xi, te ní sáháⁿ-xi núú Jèsús, te ní xãhaⁿ-xi:

—Mèstrú, ¿náa ñá túú tnàhí sàni iní-n sã ñi dándõ ndaha ñaha cúhú-í nchaa chiuⁿ-áⁿ? Cúñaha saú ná quixi-xi chindee ñaha-xi —cachí-xi xãhaⁿ-xi xii-gã.

⁴¹ Dico Jèsús ní xãhaⁿ-gã:

—Yòhó Mårta, ñúhu tneñu vihi-n, te ndíhú iní-n sã ño vai chiuⁿ-n ñuhu,

⁴² dico xini ñuhu vihi-gã-xi cundèdóho-n tnúhu càháⁿ-í, chi tá Måriá-a sa ndèdóho-xi tnúhu-í, te vá yõo ñiⁿ ndacu xocàni tnúhu-í sã ñi ngúndecu ndihí-xi —càchí-gã xãhaⁿ-gã xii-xi.

11

Jèsús dánèhé-gã cue tée xica cuu ndihí-gã nàcuáa càháⁿ ndihí-güedë Yá Ndiöxí

(Mt. 6:9-15, 7:7-11)

¹ Te ñiⁿ nduu càháⁿ ndihí Jèsús Yá Ndiöxí ñiⁿ xichi, te sátá ñi yáha ní càháⁿ

ndihi-gá Yă Ndiöxí, te ní xáhaⁿ ìⁿ téé xica cuu ndihi-gá xii-gá:

—Mèstrú, danèhé ñáhá xii-ndí nása cáháⁿ ndihi-ndí Yă Ndiöxí dàtná ní quide ndí Juáá ní dánèhé ndí cue téé ní xica cuu ndihi ndí —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă:

—Òré cáháⁿ ndihi-ndo Yă Ndiöxí, te cachi-ndó:

Yöhó tâtá-ndí Dútú Ndiöxí Yaá ndécú àndíu,
nchaa ñáyiú na càháⁿ-yu sá cúú-n Yàá ío yíñùhu.

Te xicáⁿ táhú-ndí núú-n sá ná sàà nduu ndíhu ndàhá-n-yu.

Te cada-n dàtná càchí iní-n ñùyíú-a dàtná quidé-n àndíu.

³ Te xicáⁿ táhú-ndí núú-n sá táxí-n sá cándèca iní-ndí ìⁿ nduu ìⁿ nduu.

⁴ Te cada càhnu iní-n nchàa yícá cuèchi-ndí, chi tnàhá nchúhú quidé càhnu iní-ndí nchaa sá quidé ñàha tnaha ñáyiú-ndí.

Te vá dáñá-n dàcáháⁿ ñáhá yùcu ñávàha xii-ndí cada-ndí sá ñà túú vâha, chi coto ñaha-n xii-ndí cuendá sá vâ dúcáⁿ càda ñaha-xi,

duha cáháⁿ-ndó

—càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ tùcu-gá:

—Te núu ndédacàa nchóhó ndécú ìⁿ téé tnàha tnúhu ndihi-ndo, te dava niú cuáháⁿ-ndó vèhe-dé, te òré ní quexìo-ndo, te xáhaⁿ-ndo xii-dé: “Véxi-í núu vá cùndèe iní-n tàxi nuu-n úní tnàhá pàá,

⁶ chi ìⁿ téé xìní tnàhá ndihi-í ñúhú-dē íchi ní quexìo-dé vehe-í, te ñà túú tnàhí ná cuáñaha-í caxi-dé”, quesaha-ndo cùñaha-ndo.

⁷ Te téé-án cáháⁿ-dé ndéé xití vehe-dé, te cúñaha-dē xii-ndo: “Vá dásàtú nihá-n chi ndèdí yuyèhe-í, te càa-í ndihi cue landú-í, te vá cúú ndàcòo-í taxi-í sá cuìní-n”, quesaha-dē cúñaha-dē xii-ndo.

⁸ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá cuèi cùu-dé téé tnàha tnúhu ndihi-ndo, dico ducaⁿ cùñaha-dē xii-ndo, dico dacuítí sá ndácòo-dé taxi-dé sá

cuìní-ndó cuendá sá vâ dásàtú-gá-ndó iní-dé.

⁹ Te yúhú càchí-í xii-ndo sá cãcãⁿ-ndó núu ná cuìní-ndó núú Yă Ndiöxí te taxi-gá. Te vá dáñá ndèé-ndó cãcãⁿ-ndó núú-gă núu ná cuìní-ndó, te ducaⁿ te níhí-ndó. Te cada iní-ndó sá ñí quexìo-ndo vehe ìⁿ tnaha ñáyiú-ndo te ní cáháⁿ-ndó, te ñáyiú-án ñí tedóho ñàhá-yu xii-ndo te ní nacaáⁿ-yu yuyèhe. Te ducaⁿ càda iní-ndó chi Yă Ndiöxí tedóho ñaha-gă xii-ndo, te taxi-gá sá ná càcãⁿ-ndó núú-gă.

¹⁰ Chi nchaa ñáyiú ducaⁿ xíquide te Yă Ndiöxí tédóho ñaha-gă xií-yu nihí-yu sá cuìní-yu. Te ñíu-ni ducaⁿ tùcu nchaa ñáyiú na càcãⁿ núú-gă ìⁿ sá cuìní-yu, chi sãñaha-gă sá xicáⁿ-yu núú-gă. Te ñíu-ni ducaⁿ tùcu níhí nchaa ñáyiú ñà túú dàña ndéé xicáⁿ núú Yă Ndiöxí sá cuìní-yu, chi nihí-yu.

¹¹ Te nchòhó cue téé cùu tâtá ñà túú cùndee iní-ndó cuáha-ndo cuè déhe-ndo ìⁿ yúú caxi-güexi òré xicáⁿ-güexi ìⁿ pàá núú-ndó càxi-güexi, te ni ñà túú cùndee iní-ndó cuáñaha-ndo ìⁿ cóo caxi-güexi òré xicáⁿ-güexi ìⁿ chácá núú-ndó càxi-güexi.

¹² Te ni ñà túú cùndee iní-ndó cuáñaha-ndo ìⁿ nchacua caxi-güexi òré xicáⁿ-güexi ìⁿ ndíú núú-ndó càxi-güexi.

¹³ Te nchòhó cuèi ndèé dau sàà iní-ndó, dico sãha-ndo cuè déhe-ndo sá vâha xèxi-güexi òré xicáⁿ-güexi núú-ndó. Te núu nchòhó ducaⁿ quide-ndo, ÿte uuⁿ-gá ducaⁿ quide Tâtá-ndó Dútú Ndiöxí Yaá ndécú àndíu, chi taxi-gá Espiritú-gá cundeçu ndihi-ndo te núu na càcãⁿ-ndó núú-gă! —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Càchí-güedé sá ndécú ndíhi Jesús yucu ñávàha

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:20-27)

¹⁴ Te Jèsús ndéñùhu-gá espíritú cùndíhi yucu ñávàha yíhi ñaha xii ìⁿ téé ní quide ñíhí-xi, te òré ní ndee ñaha espíritú-án xii téé-án, te ní nacáháⁿ-dé. Te ío ní cuñúhu ñáyiú sá dúcáⁿ ñí quide-gá.

15 Te davá-yu ní xítñàhá-yu:

—Tée-a ndèñuhu-dé nchaa espíritú cùndìhi sácúíhná yíhí ñàha xii ñáyíu, chi ñu-ni sácúíhná-ǎⁿ chíndèe ñaha-xi xii-dé, te ñu-ni-xi tàxi tñuní-xi nchaa espíritú-áⁿ —càchí-yu xítñàhá-yu.

16 Te davá-yu xito ndeé ñáhǎ-yu xii-gá, te xǎhǎⁿ-yu sá ná cádá-gǎ ñⁿ sá vǎ yǒo tñàhí ndàcu cada ñuyíú-a cundèhé-yu nàcuáa cutnùní iní-yu núu ndáá sá Yǎ Ndiǒxí ní tendaha ñaha-gá xii-gá véxi-gá ñuyíú-a.

17 Dico mee-gǎ sa ní cutnùní iní-gá nchaa nàcuáa sàni iní-yu, núu ní xáhaⁿ-gǎ xií-yu:

—Te nchòhó xìní-ndó sǎ ñuu ñⁿ tée yíndaha ñⁿ nacióⁿ vá cúú ñⁿnuu-dé ndìhi cue tée cùndìhi-dé, te vá cùdǐ-dé cunuu-dé. Te ñu-ni ñuⁿ sǎtnahá tucu-xi cùu cue ñáyíu xíndecu ñⁿ-ni vèhe, chi núu vá cúú ñⁿnuú-yu cundecú-yu, te vá cùdǐ-yu cundecu càhnú-yu.

18 Te ñuⁿ sǎtnahá-xi cùu sácúíhná, chi núu vá cúú ñⁿnuu-xi ndìhi nchaa espíritú cùndìhi-xi te vá cùdǐ-xi cundecu-xi taxi tñuní-xi. Te ñuⁿ càháⁿ-í chi nchòhó càchí-ndó sǎ sácúíhná chíndèe ñaha-xi xii-í queñuhu-í nchaa espíritú cùndìhi-xi yíhi ñaha xii ñáyíu.

19 Te núu yúhú quidé cuendá-ndó sǎ sácúíhná chíndèe ñaha-xi xii-í, te xìní ñuhu-xi cada cuendá-ndó yòo chindee ñaha xii cue tée xica cuu ndìhi-ndo queñuhu-güedé nchaa espíritú cùndìhi-xi yíhi ñaha xii ñáyíu. Te mee-güedé càchí-güedé sá nchòhó ñá túú càháⁿ ndáá-ndó sǎ dúcáⁿ càháⁿ-ndó.

20 Te ndáá sá Yǎ Ndiǒxí chíndèe ñaha-gá xii-í queñuhu-í nchaa espíritú cùndìhi sácúíhná yíhí ñàha xii ñáyíu, te xǎⁿ cutnùní iní-ndó sǎ sá ní sáá nduu ndìhu ndaha ñàha Yǎ Ndiǒxí xii-ndo.

21 Te núu ñⁿ tée ío ndee, te sùúní ñⁿ cáá-dé, te ndeé-dé vehe-dé cuendá sá vǎ cuíta, te ní quide túha-dé títñí sá dèéⁿ, te ío váha nèhe váha-dé nchaa ndachìuⁿ-dé.

22 Dico núu quexìo íngá tée ío-gá ñⁿ cáá te ndee-gǎ-dé, te ngüíta-dé nàa-dé ndìhi tée ndeé vehe-xi-áⁿ, te cada cànarí ñáhǎ tée-áⁿ xii tée ndeé

vehe-xi-áⁿ, te quendeé-dé nchaa sá dèéⁿ cùndèe iní-dé, te taxi tñuní-na-dé nchaa xǎⁿ, ndìhi nchaa sá ndécú ndìhi-dé, te dàcáhñu-dé nchaa cue tée cùndìhi-dé nchaa sá ná ñìhí-dé.

23 Te nchaa ñáyíu ñá túú cùndìhi ñaha xii-í, te cùu úhú iní ñáhǎ-yu, te nchaa ñáyíu ñá túú chindee ñaha xii-í, te dàquee tíhǔ-yu chìuⁿ quide-í.

Espíritú cùndìhi yucu ñávǎha sá nánchòcáva xito cùu uu
(Mt. 12:43-45)

24 Te òré ná quèe ñaha ñⁿ espíritú cùndìhi yucu ñávǎha xii ñⁿ ñáyíu, te cuáháⁿ-xi ndùcu-xi ñⁿ xichi núu cùndècu-xi te ñá ñìhí-xi, te ní sani iní-xi: “Váha-gá núhú tucu-í núu ní xíndecu-í”, ñuⁿ ní sani iní-xi.

25 Te cuánuhú-xi, te òré ní nasáá-xi, te ní xini-xi sá cáá iní ñáyíu-áⁿ dàtná cáá-nǎ ñⁿ vehe ní natíhú, chi ní nduu vii-ná, vá yǒo-gá ndécú.

26 Te sáta dúcáⁿ te ní xica-xi cuáháⁿ-xi cuándúcú-xi úsá tñàhá espíritú cùndìhi-xi sá nèhé víhí-gǎ xíquide, te òré ní níhí-xi cue espíritú-áⁿ te ndèca ñaha-xi cuáháⁿ cuendá ngúndecu ndìhi-xi ñáyíu-áⁿ, te ñáyíu-áⁿ uuⁿ-gá nándi yáha-yu dàcúúxí ndèe díhna —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xií-yu.

Cuendá ñáyíu cùu váha ndisa iní-xi

27 Te ñini càháⁿ Jèsús tñuhu-áⁿ ñúú ñáyíu ní cáháⁿ níhi ñⁿ ñadìhí tnuú-yu, te xáhaⁿ-aⁿ xii Jèsús:

—¡Sá vǎha táhú ñadìhí ní dácácú ñàha xii-n, te ní dácuéhnú ñàha-aⁿ! —cachí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

28 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ:

—¡Váha-gá táhú nchàa ñáyíu sàcúndedóho nchaa tñuhu càháⁿ Yǎ Ndiǒxí te sàndáá iní-yu! —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-aⁿ.

Ñáyíu ñá túú sàndáá iní ñáhǎ xii Jèsús cuíní-yu cada-gá ñⁿ sá vǎ yǒo tñàhí ndàcu cada

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

29 Te ta tàcá vai ñáyíu te dàdehnde tñaha-ná-yu, te ní ngüíta Jèsús xáhaⁿ-gǎ xií-yu:

—Nchòhó ñáyíu ndècu ñuyíú vitna, chi ío sáá iní-ndó, te cuíní-ndó càda-í

ɛ̃n sá vǎ yǎo tnàhí ndàcu cada cuendá cuíní-ndó cùtnuní iní-ndó nǔu ndisa sá Yǎ Ndiǒxí ní tendaha ñàha-gá xii-í véxi-í. Dico ñá túú nǎgá cada-í quíní-ndó, chi sa ñihí-ndó tnǔhu nàcuáa ní yáha ndíi Jònás téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiǒxí ndéé sanaha, te ðiu-ni ducaⁿ yáha yúhú tucu.

30 Chi nchaa ñáyiú ñuú Nñivé ní cutnùní iní-yu sá Yǎ Ndiǒxí ní tendaha ñàha-gá xii ndíi Jònás ní sáháⁿ ndíi ñuú-yu. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo, chi sáá nduu te cutnùní iní-ndó sá Yǎ Ndiǒxí ní tendaha ñàha-gá xii-í véxi-í ñuyíú-a.

31 Te na sáá nduu càda ndáá Yǎ Ndiǒxí cuéchi nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ñuyíú-a, te dàvá-áⁿ quíní-ndó ɛ̃n ñadihí ñaha ní xíndaha ɛ̃n nacióⁿ cáá ndàa xio cuha núu quéné nchícanchii. Te ñaha-áⁿ ïo xica ní xíndecu-aⁿ, te ní sáháⁿ-aⁿ ní xíndedóho-aⁿ nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndíi Salòmón, chi ndíi-áⁿ ïo ní sáá sá xíní tnùní ndíi. Te ñaha-áⁿ cǎháⁿ-aⁿ dàvá-áⁿ sǎ nchòhó ñáyiú ndècu vitna ñá túú ní quide ndáá-ndó. Dico vitna iha ndècu ndihí ñaha-ndo xii yúhú, te ðiu-í ïo-gá cúnùu-í dàcúúxí ndíi Salòmón.

32 Te ðiu-ni nduu càda ndáá Yǎ Ndiǒxí cuéchi nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ñuyíú-a vitna, dàvá-áⁿ tnàhá cue ñáyiú ní xíndecu ñuú Nñivé cundecú-yu núu Yǎ Ndiǒxí, te tnàhá-yu cachi-yu sá ñà túú ní quide ndáá-ndó. Chi ñáyiú ñuú Nñivé-áⁿ ní ndixi túu iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ndècú-yu te ní natuhá-yu ichi Yá Ndiǒxí cùtnàhá ní cáháⁿ ndihí ñaha ndíi Jònás tnúhu-gá xii-yu. Dico vitna iha ndècu ndihí ñaha-ndo xii yúhú téé càháⁿ tucu tnúhu Yá Ndiǒxí, te ðiu-í ïo-gá cúnùu-í dàcúúxí ndíi Jònás.

*Núu-ó cùu-xi datná ɛ̃n ñuhú
(Mt. 5:15; 6:22-23)*

33 Te ñá túú nì ɛ̃n ñáyiú tèñuhú ɛ̃n linterná, te taxi ndecú-yu ɛ̃n núu yídǎhu, àdi chiváha-yu xití ɛ̃n tídihi, chi tàxi ndecú-yu ɛ̃n núu ñnu cuendá nchaa ñáyiú quíhu vehe cutnùní núu-yu.

34 Te núu-ndó cùu-xi datná ɛ̃n ñuhú, chi ɛ̃n sá ná quíní-ndó te ndixi túu iní-ndó nǎ cúu xǎⁿ, te núu càváha núu-ndó, te ducaⁿ cùtnuní iní-ndó nǎ cúu sǎ ndécú núu-ndó, áⁿ te núu cùhú, te vá cùtnùní iní-ndó nǎ cúu sǎ ndécú núu-ndó. Te sá dúcáⁿ cùhú núu-ndó te cada iní-ndó sǎ ndécú-ndó dàtná ɛ̃n núu néé.

35 Te ïo cada cuendá-ndó vǎ cání cuèhé iní-ndó cuendá tnúhu Yá Ndiǒxí cuendá cutnùní iní-ndó nàcuáa cundecu-ndo, chi núu na càni cuèhé iní-ndó cuendá tnúhu-gá, te cùu-ndo datná ɛ̃n ñáyiú ñá túú cùtnuní núu-xí.

36 Te núu càndoo canine iní-ndó, te mee-ni sǎ vǎha ñuhu iní-ndó, te cùtnuní váha iní-ndó tnúhu ndáá dàtná cùtnùní váha núu-ndó òré càyú ñuhú, ducaⁿ cùtnuní iní-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

Jèsús càháⁿ-gá cuendá cue téé cùu fariséu ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii-í ñáyiú

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

37 Te òré ní ndihí tnúhu ní cáháⁿ Jèsús, te ɛ̃n téé cùu fariséu ní cáháⁿ ñàhá-dě xii-gá vehe-dé caxi-gá, te cuánguihu-gá vehe-dé, te ní ngóo-gá mèsá.

38 Te téé cùu fariséu-áⁿ ïo ní cuñúhu-dé, chi Jèsús ñá túú ní ndàha-gá nàcuáa sàni iní-güedé nduu vétú iní Yǎ Ndiǒxí òré ní ngóo-gá caxi-gá dàtná quidé mèe-güedé.

39 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Nchòhó cue téé cùu fariséu xíní-ndó sǎ ïó ñáyiú nàquete sáta-ni tàsáⁿ ndihí sáta-ni còhó, te xití-xi càndehe caduha-ni. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchòhó, chi ndaha-ni-ndo nàquete-ndo, te iní-ndó ñà túú nduu ndoo, te nándi dándahú-ndó tnàha ñáyiú-ndo, te quèheⁿ-ndo sá ndécú ndihí-yu, te nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ñuhu iní-ndó quide-ndo.

40 Te nchòhó cúu-ndó cuè téé ïo ñí iní-xi! ¿Te náa ñá túú cùtnuní iní-ndó sǎ Yǎ Ndiǒxí Yaá ní cadúha yiqui cùnú-ó ðiu-ni-gá ní chihi-gá iní-ó-áⁿ?

41 Te nchaa sǎ vǎha ndècu ndihí-ndo cuáha-ndo nchàa ñáyiú xini ñuhu na

cundecu ndihí-yu, te núu ducaⁿ na càda-ndo, te cuu-ndo ñáyiú sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi.

42 '¡Te ndàhú ní cuu nchaa nchòhó cue téé cùu fariséú! Chi sàha-ndo Yá Ndiöxí núú ùxí xichí yúcu nání mèntá, ndihí yúcu rúdá, ndihí nchaa dava-gá núú yúcu quèe comidá, dico ñá túú quide ndáá-ndó, te ni ñá túú ñuhu iní-ndó Yá Ndiöxí. Dico tnúhu càháⁿ-í-a tàú-ndó càda-ndo, te ni vǎ dáñá ndèe-ndó càda-ndo nchaa dava-gá sá váha.

43 '¡Te ndàhú ní cuu nchòhó cue téé cùu fariséú! Chi cuiní-ndó cùnucóo-ndo núú sácóo cue téé ío cùnucóo xiti veñúhu, te cuiní-ndó mèe-ni ndihí tnúhu yíñúhu càháⁿ ndihí ñaha ñáyiú xii-ndo nchaa núú xicá cùu-ndo.

44 '¡Te ndàhú ní cuu nchòhó cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndihí nchòhó cue téé cùu fariséú chi ío dàndahú-ndó mèe-ndo sá quidé ndáá-ndó te ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó! Chi cùu-ndo datná ìⁿ ñáyiú ní xihí te ní nguindüxi, te ñá túú cùtnuní-gá ndèe yíndüxi-yu, te cuèi nà yáha ñáyiú dico ñá túú cùtnuní sá yíndüxi ndíyi. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchòhó, chi nchaa ñáyiú ndèhe ñaha xii-ndo ñá túú cùtnuní iní-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

45 Te ní xáhaⁿ ìⁿ téé dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés xii-gá:

—Mèstrú, te sá dúcáⁿ càháⁿ-n te tnàhá nchúhú xicuèhé-n ǎⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

46 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ:

—¡Ndàhú ní cuu tnàhá nchaa nchòhó cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés! Chi quide-ndo datná quidé ñáyiú dàcuído ìⁿ tnaha ñáyiú-xi ìⁿ sá ío véé, te mèe-yu ni lùha ñá túú cuiní-yu cuidó-yu. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi quide nchòhó chi dànehé-ndó ñáyiú nàcuáa cadá-yu, dico mee-ndo chi ni lùha ñá túú cuiní-ndó càda-ndo nàcuáa dànehé-ndó-yu.

47 '¡Te ndàhú ní cuu tucu-ndo! Chi càdúha-ndo núú ní nguindüxi cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha cuendá sá cúnàha-ndo núú yíndüxi cue ndíi, te diu-ni cue ñaní tnàhá-ndó ní sahani-güedé cue ndíi.

48 Te nchòhó sa nàha-ndo nàcuáa ní quide cue ñaní tnàhá-ndó, te càchí-ndó sá ní quide váha-güedé sá dúcáⁿ ní sahani-güedé cue ndíi-áⁿ, te vitna càdúha-ndo núú ní nguindüxi cue ndíi.

49 'Te Yá Ndiöxí ío sáa nchaa sá xini tnùní-gá, te ní cachí-gá sá dácàháⁿ-gá iní cue téé cuendá càháⁿ-güedé tnúhu-gá núú ñáyiú, te cada-güedé nchaa nàcuáa cuiní-gá, te dava-güedé cahni ñàhá-yu xii-güedé, te dava-güedé ío dandòho ñàhá-yu xii-güedé duha ní cachí-gá.

50 Te nchaa ñáyiú ñuyíú vitna tnàhá-yu nacháhu-yu núú Yá Ndiöxí cuendá sá ní sahani-güedé cue téé ní càháⁿ tnúhu-gá ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyíú.

51 Te ndéé ndíi Àbél téé ní sahani-güedé ndéé díhna nuu, ndihí ndéé ndíi Zacàriá téé ní sahani-güedé ndéé núú ní ndihí-ná ndácáⁿ cuendá ñàhá Yá Ndiöxí núú ñáyiú ndècu ñuyíú vitna, te diu ndíi-áⁿ ní sahani-güedé mei tnúú veñúhu càhnu sá ío cùnucóo, ndihí xito núú sácódó sá ndúú tǎhú Yá Ndiöxí.

52 '¡Te ndàhú ní cuu tucu nchaa nchòhó cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés! Chi quide-ndo datná quidé ìⁿ téé tàxi tnuní ìⁿ vehe, chi nacadí-dé te ñá dáñá-dè quíhu ñáyiú te ni mèe-dé ñá túú quíhu-dé. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi quide-ndo, chi dàcuaha-ndo tnúhu Yá Ndiöxí te ñá túú cuiní-ndó quindáa iní-ndó te ni ñá túú dànehé-ndó ñáyiú cuiní tníi tnúhu-gá nàcuáa tàú-xi cunduu cuendá naníhí tǎhú-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

53 Te òré ní ndee Jèsús vehe téé cùu fariséú-áⁿ, te cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndihí cue téé cùu fariséú ní cudééⁿ-güedé

núú-gă, te ní ngüíta-güedé nándi sá xicáⁿ tnúhú-güedě núú-gă cuendá cuíní-güedé núu vá cuíta-gá #ⁿ tnúhu cãháⁿ-gá

⁵⁴ cuendá ducaⁿ ñihí-güedě nãcuáa cada-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé cuendá-gá.

12

Jèsús cãháⁿ-gá cuendá cue té dândahú méé-xí

¹ Te òré-áⁿ ñi tacá títí ñáñá núú ndécú Jèsús, te súúni díco ngõnchihi tnàha-ná-yu. Te ndédóho-yu ní xáhaⁿ Jèsús xii cue té xica cuu ndihí-gá:

—Cada cuendá-ndó vã cáncñicúⁿ nihnu-ndo nãcuáa quide cue té cùu fariséú, chi cue té-áⁿ ño dândahú-güedé méé-güedě sá quidé ndãá-güedé dico ñá ndãá sá quidé ndãá-güedé.

² Te nchaa tnúhu sá cúu yùhu ni cuu vá cúu yùhu-gá, chi nchaa dacuítí sã quée túu-xi núú ñáñá.

³ Chi nchaa tnúhu cãháⁿ dayuhu-ndo quée túu-xi núú chítú núú tàcá, te nchaa tnúhu cãháⁿ méé-ndó vèhe-ndo dacuítí sã ñihí ñáñá tnúhu.

Yá Ndiõxí xíní ñùhu-xi yuhú-ó-gă
(Mt. 10:26-31)

⁴ Te nchòhó cue té ño váha tnàhá tnúhu ndihí-í ná cãchí tnúhu-í xii-ndo sã vã yùhú-ndó cué ñáñá cuéi na cãhni ñhá-yu xii-ndo, chi ñi-ñi yiqui cùñú-ndó ndácú-yu cahní-yu, te ñá túú nãgá ndacú-yu cada ñhá-yu xii-ndo.

⁵ Te na cãchí tnúhu-í xii-ndo sã Yá Ndiõxí tàú-ndó yùhú-ndó-gă, chi mee-gă ño cùnuu-gá, te ñi-gá quidé-gă sá vã cùndecu-gá ñáñá ñuyú, te daquihíⁿ ñhá-gă xii-yu núú ùhú núú ndàhú, núu xiãⁿ cãchí tnúhu-í xii-ndo sã Yá-áⁿ tàú-ndó yùhú-ndó-gă.

⁶ Te nchòhó xíní-ndó sã ndéé úhúⁿ tnàhá tãlãá cùyãhu-di núú úú díhúⁿ, dico Yá Ndiõxí ñá túú cùnaa-gá ñi #ⁿ-güedi, chi nèhe cuendá ñhá-gă xii-güedi.

⁷ Te nchòhó ndéé #ⁿ #ⁿ idi díquí-ndó yìndehu, núu xiãⁿ cãchí-í sá vã yùhú-ndó, chi cùnuu-gá-ndó dàcúúxí tãlãá cuéi vãi vihi-güedi.

Ñáñá na dàtúu núú dàva-gá ñáñá sá ndécú ndihí-yu Xitohó Jesucristú
(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Te na cãchí tnúhu-í xii-ndo sã núu na dàtúu-ndo núú dàva-gá ñáñá sá ndécú ndihí ñhá-í xii-ndo. Te ducaⁿ te tnàhá yùhú Té cùu ñani tnàhá-ndó nchaa-ndo datúu-í núú nchaa cue espíritú xínú cuéchi núú Yá Ndiõxí sá nchòhó ndécú ndihí ñhá-ndo xii-í.

⁹ Dico núu na cùñaha-ndo xii ñáñá sá ñá túú ndécú ndihí ñhá-ndo xii-í, te ñi-ñi ducaⁿ cada yùhú Té cùu ñani tnàhá-ndó nchaa-ndo, chi cùñaha-í xii cue espíritú xínú cuéchi núú Yá Ndiõxí sá ñá túú ndécú ndihí ñhá-í xii-ndo.

¹⁰ Te ndédani cã ñáñá na cãháⁿ cuéhe cuendá yùhú Té cùu ñani tnàhá-ndó nchaa-ndo, te cada cãhni ñi ñhá Yá Ndiõxí xii-yu. Dico ñáñá na cãháⁿ cuéhe cuendá Espíritú Yá Ndiõxí, te ñáñá-áⁿ vã cãdá cãhni ñi ñhá-gă xii-yu.

¹¹ Te òré ná cãndeca ñhá-güedé xii-ndo quihíⁿ veñúhu, àdi núú cué té cùchiuⁿ, te ñi vã cãní ñi-ndó núu nása cunduu tnúhu cùñaha-ndo xii-güedé, te ñi vã cãní ñi-ndó núu ná tnúhu nadãñhocáva-ndo núu ná tnúhu na cùñaha-güedé xii-ndo,

¹² chi òré-ñá te mee Espíritú Yá Ndiõxí dacàhu ñi ñhá-xí xii-ndo tnúhu cùñaha-ndo xii-güedé —cãchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Cuendá #ⁿ té cuica

¹³ Te #ⁿ té ñùhu tnàhá tnuú ñáñá-áⁿ ñi xáhaⁿ-dë xii Jèsús:

—Mèstrú, cùñaha xii ñani-í sá ná chidava-dé sá ñi dãndõ tãtã-ndí cuu cuendá-ndí —cãchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gă.

¹⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—¿Te ná cuendá ducaⁿ cãháⁿ-n? Te ñá díú chiuⁿ-áⁿ vëxi-í cada-í, chi ñá díú tã cùchiuⁿ cuu-í —cãchí-gă xáhaⁿ-gă xii-dé.

¹⁵ Te xáhaⁿ-gă xii nchaa ñáñá xĩndecu-áⁿ:

—Nchaa nchòhó ñáyi ndèdóho nchaa tnúhu càháⁿ-í ío váha cada cuèndá-ndó, te vá cání ìní-ndó nándi nducú-ndo cùndecu ndìhi-ndo, chí cuèi vâi vihi na nihí-ndó cùndecu ndìhi-ndo, dico vá chíndèe ñaha-xi cudíi-ndo cùndecu-ndo ñuyíú-a — câchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

16 Te dătnùní ní ngúíta-gá cání-gã ìⁿ cuèndú núŷ-yu cuèndá tecú tnùní-yu tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gã:

—Ìⁿ tée cuica sùúní ñí cuu nchaa tatá ní xitu-dé núú ñúhú-dě.

17 Te ní ngúíta-dé sání ìní-dé: “¿Te nása cada-í? Te ñá túú ndèe nataxúha-í nchaa sá ñí xitu-í”, duha ní sani ìní-dé.

18 Te dătnùní ní sáha váha tucu-dé cuèndá năcuáa cada-dé, te ní cachí-dé: “Duha na cùnduu, dangòyo-í yacá-í, te ndada càhnu-gá-í, te xití-xi nataxúha-í nchaandi túhú sá ñí xitu-í, ndìhi nchaa dava-gá sá ndécú ndìhi-í.

19 Te sátá dúcáⁿ, te cachí-í: Ío vâi sá ndécú ndìhi-í, te cudíi-xi cuéhé cuíá, te vitna ndetatú-í, te coho-í te caxi-í cada-í, te nândi-gá cada-í cuèndá cudíi ìní-í cundecu-í, duha quesaha-í”, câchí-dé.

20 Dico Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-gã xii-dé: “Yòhó, ñá túú nândíhi sá sání ìní-n, chí yùhú câchí-í sá núú vitna cuú-n, te nchaa sá ndécú ndìhi-n ¿yoo cuu sá vâha xii-aⁿ-i?”, câchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

21 Duha yáha nchaa ñáyi nândi sàni ìní-xi cundecu ndìhi-xi ñuyíú-a, dico ñáyi-áⁿ ío ndàhú-yu chí ñá túú nă nduu táhú-yu núú Yá Ndiöxí cundecu ndìhi-yu — câchí Jèsús xáhaⁿ-gã xií-yu.

Yá Ndiöxí xító-gã nchaa ñáyi sàndáá ìní ñáhá xii-gá
(Mt. 6:25-34)

22 Te ní xáhaⁿ Jèsús xii cue tée xica cuu ndìhi-gá:

—Te na câchí tnúhu-í xii-ndo sã vâ ío cani ìní-ndó núu nása cundecu-ndo, àdi nása níhi-ndó sã caxí-ndó, àdi nása níhi-ndó dǒo cuihnu-ndo.

23 Chí cùnuu-gá méé-ndó dâcúúxí sã nchító-ndó, te ducaⁿ yìqui

cuúú-ndó cùnuu-gá-xi dâcúúxí dǒo sâcúhnu-ndo.

24 Te chí cuáha cuèndá năcuáa quide cue tícacá, chí ní ñà túú chìhi-güedi tatá cuu itú natahu-güedi te ní ñà túú ndèe nútnñi yacá-güedi, te nihí-güedi xèxi-güedi, chí Yá Ndiöxí xító ñaha-gá xii-güedi. ¿Te nchòhó cùnuu-gá-ndó dâcúúxí nchàa cue quiti ndava!

25 Te cuèi nândi sá sání vîhi ìní-ndó ndècu-ndo, dico ñá ndâcú-ndó càda-ndo năcuáa cuehnu-ndo cuèdicó ìⁿ yìqui-gã.

26 Te núu ní sã lúhá xǎⁿ ñá ndâcú-ndó càda-ndo, ¿te ná cuèndá ío sâni ìní-ndó cuèndá nchaa sá cuíni-ndó nihí-ndó cùndecu ndìhi-ndo?

27 Te chí cádá cuèndá năcuáa sâhnu ìⁿ tnu itá, chí ní ñà túú quide chiuⁿ-xi, te ní ñà túú quèheⁿ-xi idi. Te na câchí tnúhu-í xii-ndo sã ndíi Salòmón ío vii ní cáa nchaa sá ñí xíndecu ndìhi ndíi, dico vií-gá tucu càa nchaa itá dâcúúxí nchàa sá ñí xíndecu ndìhi ndíi.

28 Te cùhú sã ío vitna tnaa-ni cudíi-xi te sâhmí-yu, te cuèi ducaⁿ dico ío vii càdúha Yá Ndiöxí nchaa cùhú-ãⁿ. ¿Te nchòhó ío cùnuu-ndo dâcúúxí nchàa cùhú-ãⁿ, núu xǎⁿ ío xító ñaha-gá xii-ndo, te dicó yica cùu ìní-ndó sàndáá ìní-ndó-gã!

29 Te vá ío canchicúⁿ nihnu-ndo sã cóhó sã caxí-ndó, te ní vâ dândihú-ndó ìní-ndó núu nása cada-ndo nihí-ndó.

30 Chí nchaa ñáyi ñá túú sàndáá ìní ñáhá xii Yá Ndiöxí ducaⁿ mèe-ni sá cóhó sã caxí-yu xica nchicúⁿ nihnú-yu. Dico mee Tătá-ó Dütú Ndiöxí sa nâha-gá nândi cùu sá xíní ñùhu-ndo, te taxi-gá.

31 Te cada-ndo nchàa năcuáa càháⁿ Yá Ndiöxí Yaá yíndàha ñaha xii-ndo, te ducaⁿ te taxi-gá nchaa sá xíní ñùhu-ndo.

Cuèndá sá vâha nduu táhú-ó núú Yá Ndiöxí
(Mt. 6:19-21)

32 Te vá yùhú nchòhó cue tée ndècu ndìhi-í cuèi ío sacú-ndó, chí Tătá-ó Dütú Ndiöxí ní cachí-gá sá ndúú táhú-ndó cùndecu-ndo núú ndécú-gã taxi tnùní-ndó tnàhá-ndó.

33 Te chí díco nchàa sá ndécú ndìhi-ndo, te chí cuàha nchaa ñáyiú ndàhú díhúⁿ-ndó ñáyiú xini ñuhu, te cada váha-ndo cùndecu-ndo, te ducaⁿ te nduu táhú-ndó sã ïo-gá váha núú Yã Ndiõxí cundecu ndìhi-ndo, te xiãⁿ vá cúú túhú tnàhí-gá-xi, te ni vã ndíhí ñihnu-gá-xi, te ni ñadúhú vã ndácú-güedë duhu-güedë, te ni tĩquidi vá quéé-dí.

34 Te núu xiãⁿ cúú cuendá-ndó ñá, te diu-ni xiãⁿ ñúhú ìní-ndó, áⁿ te núu mee-ni sã ndécú ñùyíú-a ndècu ndìhi-ndo, te diu-ni nchaa xiãⁿ ñúhú ìní-ndó.

Xini ñuhu-xi quíhi iní-ó cùndecu-o

35-36 Te ío quíhi iní-ndó cùndecu-ndo, te cada-ndo dàtná quidé dáva cue téé xinu cuechi sacúndecu túha-güedé cuëi nani òré-áⁿ ndétú-güedë patróóⁿ-güedë ná òré nasáá-dé sá cuaháⁿ-dé vico tnãndaha. Te núu niú te sa cúú cáyú-ni ñuhú-güedé sá cùndetu ñaha-güedé, chi òré ná nasáá-dé dacàsaⁿ-dé yuyèhe, te ndíhi-ni nacaáⁿ-güedé ndíhu-dé.

37 Te váha táhú nchaa cue téé xinu cuechi-áⁿ, chi ndècu túha-ni-güedé ndétú-güedë ndéé òré ní nasáá patróóⁿ-güedë, te na cãchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã òré ná nasáá patróóⁿ-güedë-áⁿ te chihi ñaha-dé mèsá xii-güedé, te ndacáⁿ ndee-dé dóó níhnú-dë núú yíquí-dë, te ngüíta-dé cani-dé cóhó-güedë cuendá caxi-güedé.

38 Te diu-ni ducaⁿ càda-dé cuëi dava niú, àdi tacuíhndá-gá, te núu ñá túú xidí-güedé òré nasáá-dé, te cue téé xinu cuechi-áⁿ ïo váha tnahá-güedé.

39 Te núu díco ñⁿ téé cùu xítóhó ñⁿ vehe xini-dé ná òré quíhu ñadúhú vehe-dé ñá, te quíhi iní-dé te vá cùdú-dé, te vá dáñá-dë nacaáⁿ-güedé yuyèhe-dé quíhu-güedé duhu-güedé.

40 Te nchòhó tucu nchaa-ni nduu quíhi iní-ndó cùndecu túha-ndo, chi na cuaháⁿ nduu ñá túú yíhi iní-ndó, te quixi tucu yúhú Téé cùu ñani tnahá-ndó nchàa-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Cue téé quide ndáá ndíhi cue téé ñá túú quide ndáá

(Mt. 24:45-51)

41 Te té Pèlú ní xicáⁿ tnúhú-dë núú Jèsús, te xáhaⁿ-dë:

—Mèstrú, ¿te tnúhu ní cáháⁿ-n-ãⁿ cùu-xi mee-ni cuendá nchúhú ãⁿ cuendá nchaa ñáyiú? —cãchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

42 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Cáháⁿ-í cuendá ñáyiú quide váha dàtná quidé ñⁿ téé tàxi tnuní ñáhá xii cue ñáyiú xinu cuechi ndecu vehe patróóⁿ-xi, chi téé-áⁿ ïo váha tècú tnùní-dé, te quide-dé nchaa nàcuáa càháⁿ patróóⁿ-dë, te dàcaxi-dé cue ñáyiú xinu cuechi òré tàú-xi caxí-yu.

43 Te núu ducaⁿ quide váha téé tàxi tnuní ñáhá xii cue ñáyiú xinu cuechi-áⁿ ñá, te ío váha tnahá-dé òré nasáá patróóⁿ-dë núu ndéé cuaháⁿ-dé.

44 Te na cãchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã tèé quide ndáá táxi tnùní ñáhá xii cue ñáyiú xinu cuechi-áⁿ cũñaha-ñá patróóⁿ-dë xii-dé sá ncháándi túhú-ñá sá ndécú ndíhi-dé quindaha-dë.

45 Dico núu téé tàxi tnuní ñáhá xii cue ñáyiú xinu cuechi-áⁿ ná càni iní-dé sá cùyàa patróóⁿ-dë vá nasáá ndíhi-ni-dé ñá, te ngüíta-dé cani-dé nchaa ñáyiú xinu cuechi, cuëi téé cuëi ñadíhí, te ngüíta-dé caxi-dé coho-dé, te dàxini-dé méé-dë,

46 te nduu ñá túú yíhi iní-dé te nasáá patróóⁿ-dë, te dandòho ñaha patróóⁿ-dë-áⁿ xii-dé, te daquíhíⁿ ñáhá-dë xii-dé núu ndécú ñáyiú ñá túú ní quide ndáá.

47 Te dava cue téé xinu cuechi xini-güedé nàcuáa cuíni patróóⁿ-güedé cada-güedé te ñá túú quide-güedé, te ni ñá túú cuíni-güedé cundecu túha-güedé cundetú-güedé patróóⁿ-güedé, te nchaa cue téé ducaⁿ xiquide dandòho ñaha patróóⁿ-güedé, chi ñani víhi-güedé.

48 Te dava cue téé xinu cuechi ñá túú xini-güedé nàcuáa cuíni patróóⁿ-güedé cada-güedé, te ní quide-güedé sá néñuú-güedé ñⁿ sá ñá túú tàú-güedé cada-güedé ñá, te cue téé-áⁿ sacú-gá dandòho ñaha patróóⁿ-güedé, chi

sacú-gá ñáni-güedé. Te ñáyiú cùtnuní iní-xi nàcuáa cuíní Yá Ndiõxí cadá-yu, te diu-ni ducaⁿ tàú-yu cadá-yu nàcuáa cuíní-gá. Te ñáyiú vai-gá tècú tnùní nàcuáa càháⁿ-gá, te diu-ni ducaⁿ vai nchaa sá càháⁿ-gá tàú-yu cadá-yu.

Ñá túú cùu ìⁿnuu ñáyiú
(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ Te yúhú véxi-í ñuyíú-a cuendá cutnùní iní ñáyiú nàcuáa cada ñaha Yá Ndiõxí xií-yu, ìte cuíní-í sá ndìhi-ni cada-gá nàcuáa sàni iní-gá!

⁵⁰ Te yúhú ío vai tnúhu sàni iní-í, ìchi sáá nduu te ío ndoho-í, te diu-ni xiáⁿ cuhuⁿ iní-í ndéé ná sáá nduu dùcaⁿ yáha-í!

⁵¹ Te nchòhó vá cání iní-ndó sá yúhú véxi-í ñuyíú-a te cundecu ndìhi tnàha váha-ni ñáyiú, te ñáhá chi da ngüíta-yu vá cúú ìⁿnuú-yu cundecú-yu.

⁵² Te ndéé není vitna ngüíta ñáyiú vá cúú ìⁿnuú-yu cundecú-yu, te na càda-o cuendá te núu úhúⁿ ñáyiú xíndecu ìⁿ-ni vèhe, te vá cúú ìⁿnuu-gá-yu, chi úní-yu ndatnúhu-yu te nàá-yu ndìhi úú-gá-yu, àdi ñáyiú úú-áⁿ ndatnúhu-yu te nàá-yu ndìhi ñáyiú úní-áⁿ.

⁵³ Te dava cue téé cùu tátá vá cúú ìⁿnuu-gá-güedé ndìhi déhe ducuⁿ-güedé, te ni dàva cue ñáyiú cùu náná vá cúú ìⁿnuu-gá-yu ndìhi déhe yòcò-yu, te ni sànu-yu vá cúú ìⁿnuu ndìhi-gá-yu. Te ducaⁿ cadá-yu chi davá-yu quíndáá iní ñáhã-yu xii-í, te davá-yu vá quíndáá iní ñáhã-yu — càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Ñáyiú cùtnuní iní-xi nàcuáa quide-xi ñuyíú ndìhi andìu
(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii nchaa ñáyiú xíndecu-áⁿ:

—Te nchòhó òré ndéhé-ndó ndànchita vícò ndàa xio quée nchíanchii, te càchí-ndó sá cúúⁿ dàú, te diu ducaⁿ ndìsa quide-xi.

⁵⁵ Te òré ná quène táchí ndàa xio datni nàcuáa quène nchíanchii, te

càchí-ndó sá ío cada ihni-xi, te diu ducaⁿ ndìsa quide-xi.

⁵⁶ Te nchòhó ío váha cùtnuní iní-ndó nàcuáa quide-xi andìu ndìhi ñuyíú, ìte ná cuendá quidé-ní-ndó sá ñã tècú tnùní-ndó nàcuáa quide Yá Ndiõxí vitna? Te sá dúcáⁿ quide-ndo-áⁿ ío dándahú-ndó mèe-ndo sá ío váha cùtnuní iní-ndó, chi ñá ndàá sá cùtnùní iní-ndó.

Nducu-o nàcuáa nucúndecu ndìhi váha-o ñáyiú cùu úhú iní ñáhá
(Mt. 5:25-26)

⁵⁷ Te nchòhó, ìná cuendá ñá túú dándixi túu-ndo iní-ndó càda-ndo mee-ni sá váha sá tàú-ndó càda-ndo-í?

⁵⁸ Te núu ío ìⁿ-ndo ñí sacáⁿ cuéchi ñáyiú cuendá-ndó cuendá ìⁿ sá ñí quide-ndo, te cuáháⁿ-ndó ndìhí-yu núú tèe cùchiuⁿ, te nini ñùhu-ndo ndìhí-yu ichi, te nducu-ndo nàcuáa cada-ndo nàcáháⁿ cáhnú iní tnáhá-ndó ndìhí-yu cuendá sá vã cándèca ñaha-gá-yu quíhíⁿ núú tèe cùchiuⁿ, chi núu ducaⁿ na càdá-yu te téé cùchiuⁿ-áⁿ nachìhi ñaha-dě ndaha cue téé cùu poleciá, te cue téé-áⁿ chíhi ñaha-güedé vecaá xii-ndo.

⁵⁹ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá ñúu na ngáva-ndo vecaá, te vá cãcu-ndo te núu vá náchãhu-ndo nchàa sá tàú-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

13

Xini ñuhu-xi natuha-o ichi Yá Ndiõxí

¹ Te diu-ni òré-áⁿ ñí ngúnutnii ìⁿ úú ñáyiú núú Jèsús cání-yu cuendú núú-gã nàcuáa ní quide ñaha té Pilatú xii cue téé distritú Galileá cue téé ní sahni quiti nduu táhú Yá Ndiõxí, te mei òré ní sahni-güedé cue quiti-áⁿ ñí táuchíúⁿ tè Pilatú cue sandádú-dé ní sahni-güedé cue téé Galileá-áⁿ, te ní xica níñí-güedé núú ñúhú ndìhi níñí cue quiti-áⁿ, te ní nadácánuu-xi.

² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xií-yu:

—Te núu nchòhó sání iní-ndó sá sá dúcáⁿ ñí yáha cue téé distritú Galileá-áⁿ te cùu-güedé cue téé ndècu vihi-gá cuéchi-xi dàcúxí cuè téé ñúú-güedé ñá.

³ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá ñáhá. Te núu nchòhó vá ndixí cuéchi

iní-ndó cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo ndecu-ndo ña, te tnàhá nchaa nchòhó cuíta nihnu-ndo te núu vá nátní-ndo ichi Yá Ndiöxí.

⁴ Te núu nchòhó sání iní-ndó sã ñáyiú sáhúⁿ úní ní xíhí ní táú ñáhá vèhe ducúⁿ Silòé ío-gá ndécú cuèchi-yu dàcúúxí nchàa ñáyiú xĩndecu ñuú Jerusàlén ñá,

⁵ te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sã ñáhá. Te núu nchòhó vá ndíxí cuèchi iní-ndó cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo ndecu-ndo ña, te tnàhá nchaa nchòhó cuíta nihnu-ndo te núu vá nátní-ndo ichi Yá Ndiöxí — càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

Yutnu ngüxí ñá túú cùuⁿ sávidí-xi

⁶ Te Jèsús ní caní tucu-gá ñⁿ cuendú núu-yu nàcuáa tecú tnùní-yu tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gã:

— ñⁿ téé nùtní ñⁿ yutnu ngüxí núú ñúhú-dě, te cuáháⁿ ndéhé-dě núu ní cuuⁿ sávidí-xi ní cùu, te ní ñⁿ ñá túú ní cùuⁿ.

⁷ Te ní xáhaⁿ tēe-áⁿ xii téé ndèé ñuhu-dé: “Nàha-n sá vitna ní cuu úní cuiá quíxí còto-í yutnu ngüxí-a te ñá túú xini-í ní ñⁿ sávidí-xi. Te quehndé-n vitna, chí àúⁿ ñá cuu nùtní-xi quide tneñu-xi núú ñuhu-áⁿ”, càchí-dé xáhaⁿ-dě xii téé ndèé ñuhu-dé-áⁿ.

⁸ Te téé ndèé ñuhu-áⁿ ñí xáhaⁿ-dě: “Pàtróóⁿ, ñá ña cuñhu-xi cuiá vitna-ñá, te na nàdatayá-í ñuhu núú sàhá-xi, te chíhí-í saháⁿ.

⁹ Te ñá cuu te cudana cuuⁿ sávidí-xi, àdi núu ñá túú ní cùuⁿ sávidí-xi ña te téhndé-ñá-xi”, càchí-dé xáhaⁿ-dě xii pàtróóⁿ-dě — càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

Jèsús quidé tátna-gá ñⁿ ñadìhí ní nduu cueyi sãtá-xi nduu ndetátú ñáyiú

¹⁰ Te ñⁿ xito cùu-xi nduu ndetátú ñáyiú, te yíhí Jesús ñⁿ veñúhu dànehé-gá ñáyiú.

¹¹ Te xiáⁿ ndécú ñⁿ ñadìhí ní cuu sáhúⁿ úní cuiá sã cùhú-aⁿ yíhí ñaha espíritú cùndìhí yucu ñávãha xii-aⁿ, te xiáⁿ ní ndada cueyi-xi sãtá-aⁿ, te ñá dáñá-gã-xi nucúnutnì ndáá-aⁿ.

¹² Te òré ní xini ñáhá Jèsús xii-aⁿ te ní cana ñaha-gã, te xáhaⁿ-gã:

— Yòhó ñaha cùhú, ndúha-n cuèhé tnàhá-n — càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

¹³ Te ní dácáa-gá ndaha-gá ní tendaha ñaha-gá xii-aⁿ, te òré-ni-áⁿ ñí ndúha-aⁿ te ní nucúnutnì ndáá-aⁿ, te ní ngüta-aⁿ ní cachí-aⁿ sá ío càhnu cuu Yá Ndiöxí.

¹⁴ Dico téé tàxi tnuní veñúhu ní cudééⁿ-dě sá dúcáⁿ ñí quide Jèsús ní quide tátna-gá ñaha cùhú-áⁿ nduu ndetátú-yu, te ní xáhaⁿ-dě xii-yu:

— Ío íñú nduu tàú-ó càda chiuⁿ-o, te ndédani càa nduu-áⁿ quixi-ndo cùtátna-ndo, dico ñá díú nduu cuu-xi nduu ndetátú-ó — càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-yu.

¹⁵ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

— Nchòhó chí ío dándahú-ndó mèe-ndo sá quidé ndáá-ndó dico ñá ndáá sá quidé ndáá-ndó, ¿ñá ñá túú nàndaxi-ndo ndicutu-ndo àdi búrru-ndo dàcoho-ndo-güedi ndute nduu ndetátú-ó áⁿ?

¹⁶ Te ñadìhí-a cùu-aⁿ ñaní tnàhá ndí Abrahám, te dícó-ni sá yùcu ñávãha quide duha cùhú-aⁿ ní cuu sáhúⁿ úní cuiá, ¿te náa ñá túú xini ñuhu-xi cùtátna-aⁿ cuèi cùu-xi nduu ndetátú-ó áⁿ? — càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

¹⁷ Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ Jèsús, núu nchaa cue téé cùu úhú iní ñáhá xii-gá ní cucahaⁿ núu-güedé, dico nchaa dava-gá ñáyiú chí xicudí iní-yu xindéhé-yu nchaa sá vã yòo tnàhí ndàcu cada quide-gá.

Cuendá ndíquíⁿ yutnu nàni mostázá (Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Te ní xáhaⁿ-gã xii-yu:

— Na càni-í ñⁿ cuendú núu-ndó nàcuáa tecú tnùní-ndó nàcuáa cada-xi òré ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo.

¹⁹ ñⁿ téé ní queheⁿ-dé ndíquíⁿ yutnu nàni mostázá te nèhe-dé cuáháⁿ ní sacáⁿ-dé núú ñúhú-dě te ní xinu-xi, te ní sahnu-xi ní cuu dúcúⁿ-xi, te cue quiti ndàva núú tàchí cádúha-güedi tacá-güedi núú dité-xi — càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

Nàcuáa quide levadurá (Mt. 13:33)

²⁰ Te ní xáhaⁿ tucu Jesús xii-yu:

—Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo nàcuáa cada tucu Yá Ndiöxí òré ndíhu ndaha ñaha-gá xii-ndo.

21 Ìⁿ ñadihí ní queheⁿ-aⁿ levadùrá ní chihi-aⁿ úní arròbá yuchi triú, te levadùrá-áⁿ ní quide-xi ní ndaa ñihí yusaⁿ-áⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

Yuyèhe cuiñi

(Mt. 7:13-14, 21-23)

22 Te ichi ñuhu Jesús cuáháⁿ-gá ñuú Jerusàlén, te nchaa ñuú náhnú, ndíhi nchaa ñuú líhli ta yáha-gá ducaⁿ ta dānehé-gá ñáyiú tnúhu-gá cuáháⁿ.

23 Te ìⁿ ñuú-áⁿ ní xáhaⁿ ìⁿ tée xii-gá: —Mèstrú, cuíní-í cácaⁿ tnúhu-í ìⁿ tnúhu núú-n, ¿ndáá sá ïo sacú ñáyiú nānīhí tàhú-áⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-dé ndíhi nchaa ñáyiú:

24 —Cada-ndo sá nānīhí tàhú-ndó, te tñi-ndo ìchi Yá Ndiöxí, te ichi-gá-áⁿ cúú-xí dàtná ìⁿ yuyèhe cuiñi, te càchí tnúhu-í xii-ndo sá ïo cuéhé ñáyiú cachí iní-yu quíhu-yu yuyèhe cuiñi-áⁿ dico vá ndácú-yu.

25 Te na càni tucu-í ingá cuèndú núú-ndó nàcuáa tecú tnùní-ndó tnúhu càháⁿ-í. Te òré ná ndacuíñi tée cùu xítóhó vehe, te nacadí-dé yuyèhe, te nchaa nchòhó ñáyiú na quèndóo quehé dacàsaⁿ-ndo yuyèhe, te que-saha-ndo cūñaha-ndo xii-dé: “Tátá, nacaáⁿ yuyèhe na quíhu-ndí”, que-saha-ndo cūñaha-ndo xii-dé. Dico tée cùu xítóhó vehe-áⁿ cūñaha-dē xii-ndo: “Ná túú xìní-í nchòhó ndèé ñáyiú cùu-ndo”, duha cūñaha-dē xii-ndo.

26 Te dàtnùní ngūita nchòhó cūñaha-ndo xii-dé: “Nchúhú ní xexi ndíhi ñaha-ndí, te ní xihí ndíhi ñaha-ndí xii-n, te nchaa ichi ní xóo dacuàha ñaha-n xii-ndí”, que-saha-ndo cūñaha-ndo xii-dé.

27 Dico cachí tucu tée cùu xítóhó vehe-áⁿ cūñaha-dē xii-ndo: “Sa ní cachí-í sá ñà túú xìní-í ndèé ñáyiú cùu-ndo. Te chí xócuñi nchòhó ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha núú ndècu-í”, quesaha-dē cūñaha-dē xii-ndo.

28 Te na sàá nduu dùcaⁿ cada-xi te quini-ndó tē Abrahám, ndíhi tē Isàác, ndíhi tē Jàcób, ndíhi nchaa cue tée ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí, te nchaa cue tée-áⁿ ndécú-güedē núú ndécú-gã táxi tnùní-gá, te nchòhó quee tíhú-ndó núú-gã sá tnúhu ñá túú ní cuíní cada ndáá, te dàvá-áⁿ ndāhyú-ndó te cuu rúhñú-ñá núhu-ndo sá sàtú iní-ndó cuèndá sá ndòhó-ndó.

29 Te dàvá-áⁿ quíhu nchaa ñáyiú ndi cùmí xio ñuyíú núú ndécú Yá Ndiöxí táxi tnùní-gá caxí-yu ndíhi-gá, te cundecú-yu ndíhi-gá.

30 Te dava ñáyiú nchìcúⁿ ñá túú cūnuu ndecu ichi Yá Ndiöxí vitna, ñáyiú-áⁿ sáá nduu te ío cunúú-yu. Te dava ñáyiú cūnuu ndecu ichi-gá vitna, ñáyiú-áⁿ sáá nduu te vá ïo-gá cunúú-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xií-yu.

Jèsús ndāhyú-gá cuèndá ñáyiú ñuú Jerusàlén

(Mt. 23:37-39)

31 Te diu-ni nduu-áⁿ ní quexìo ìⁿ úú cue tée cùu fariséú núú ndécú-gã, te xáhaⁿ-güedē xii-gá:

—Quee-n ìha quíhíⁿ-n núu ndèé quíhíⁿ-n, chi tée cùu Herodés cuíní-dé cahni ñaha-dē xii-n —càchí-güedē xáhaⁿ-güedē xii-gá.

32 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Chí cuáháⁿ te cūñaha-ndo xii tée nèhe mañá-áⁿ sá càchí-í sá ná cūndedóho váha-dé ìⁿ tnúhu càháⁿ-í, chi cūmání ìⁿ úú-gá nduu cundecu-í xocàni-í nchaa espíritú cūndíhi yucu ñávāha yíhi ñaha xii ñáyiú, te cada tátna-í nchaa dava-gá ñáyiú cùhú, te ducaⁿ te ndíhi chìuⁿ-í, duha cūñaha-ndo xii-dé.

33 Dico dacuítí sá cūhùⁿ-í ichi ìⁿ úú-gá nduu, te ducaⁿ te sáá-í núú quíhíⁿ-í, chi vá cúú tnàhí cuú ìⁿ tée càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ingá ñuú, chi mei ñuú Jerusàlén cuú-güedē —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedē.

34 Te ní xáhaⁿ-gã xii ñáyiú ñuú Jerusàlén:

—Nchòhó chi sàhni-ndo nchaa cue tée càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí, cue tée

ní tendaha-gã véxi, te mee-ni ndíhi yúu sáhní-ndó-güedě. ¡Te titní xito ní cuini-í nadatácá ñáhà-í xii-ndo dátiná nadatácá ñá nchuxi cuè déhe-di sàquihí-güedi xití ndíxí-di, dico ñá ní cuini-ndó, te ducaⁿ-ni sàni iní-í ndéé vitna!

³⁵ Te chí cúndedóho tucu ingá tnúhu na càháⁿ-í-a: Yá Ndiõxí dañá ñàha-gá xii-ndo. Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sã vã quini ñáhá-gã-ndó xii-í, dico sáá nduu te quini ñáhá tucu-ndo, te nduu-ãⁿ cachí-ndó sã ïo càhnu cuu yúhú Yáá ní tendaha Dütú Ndiõxí véxi ñuyúú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

14

Jèsús quidé tátna-gá ñá té ñùhu cuiñu

¹ Te duha ní cuu ñá nduu, nduu ndetátú ñá yiu chí ñá té cuu fariséu cùnùu ní cáháⁿ-dé Jèsús vehe-dé caxi-gá, te cue té ndècu vehe-dé ndéhé-güedě nùu nása cada-gá.

² Te xíaⁿ ndécú tnàhá ñá té cùhú ñùhú-dě cuiñu.

³ Te Jèsús ní xicáⁿ tnúhú-gã núu cuè té dâcuaha ñaha xii ñá yiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, ndíhi núu cuè té cuu fariséu, te xáhaⁿ-gã:

—¿Cuu cada tátna-o ñá ñá yiu cùhú nduu ndetátú-ó ñá ñáhá? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedě.

⁴ Dico cue té-áⁿ ñá túú tnàhí ní càháⁿ-güedě. Te ní dácáá-gá ndaha-gá ní tendaha-gã té cùhú-áⁿ ñá quide tátna ñaha-gã xii-dé, te ní xáhaⁿ-gã sá ná ñùhú-dé vehe-dé.

⁵ Te ní xicáⁿ tnúhú-gã núu nchaa cue té-áⁿ, te xáhaⁿ-gã:

—¿Te núu nchòhó ná ngáúñhnu ñá búrru-ndo àdi ñá ndicutu-ndo déhvá, te vã ná tàva ndíhi-ni-ndo-di cuèi cùu-xi nduu ndetátú-ndó-ãⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedě.

⁶ Te ñá túú ní ñíhí-güedě tnúhu na dànhocáva-güedě.

Ñá yiu càháⁿ-yu quíhíⁿ vico tnándaha

⁷ Te ndèhe Jèsús nâcuáa xiquide nchaa ñá yiu ndècu vico sá súúni ñá nacáxi-yu xilé sácõo nchíhi cue té cùnuu-gá conchihí-yu òré

cuánguìhú-yu mèsá caxi-yu, núu ní xáhaⁿ-gã xii-yu:

⁸ —Òré ná càháⁿ ñáhá ñá ñá yiu xii-ndo ñá vico tnándaha, te vã cóo-ndó núu xilé sácõo cue té cùnuu-gá, chí núu ducaⁿ na càda-ndo, te cudana quexìo dava-gá ñá yiu cùnuu-gá dàcúúxí nchòhó.

⁹ Te ñá yiu ní cáháⁿ ñáhá xii-ndo-áⁿ quixí-yu te cúñáhá-yu xii-ndo: “Chí cuñàha xilé núcõo nchíhi-ndo-ãⁿ ná cõnchíhi ñá yiu ní quexìo-a”, quesàhá-yu cúñáhá-yu xii-ndo. Te cuini-ndó ñáhá cuèi cùcahaⁿ núu-ndó ndàcuíñí-ndó quíhíⁿ-ndó ngõo-ndo núu xilé xínutnì ndéé núu ñá ndíhi-ná ndàa sàtá-xi.

¹⁰ Te yúhú càchí-í sá òré ná càháⁿ ñáhá-yu xii-ndo, te ngõo-ndo núu xilé xínutnì ndéé núu ñá ndíhi-ná ndàa sàtá-xi chí cuendá òré ná quexìo ñá yiu ní cáháⁿ ñáhá xii-ndo, te cúñáhá-yu xii-ndo: “Nchòhó cue ñá yiu càháⁿ ndíhi-í, chí yàha núu xilé sácõo cue té cùnuu-gá coo-ndo”, duha cúñáhá-yu xii-ndo. Te ducaⁿ te cada nínu ñaha nchaa ñá yiu yíhi ndíhi-ndo mesá.

¹¹ Te nchaa ñá yiu na càda nínu mee-xi, te ñá yiu-áⁿ ñá túú cùu nínu-yu, te nchaa ñá yiu ñá túú quide nínu mee-xi, ñá yiu-áⁿ cúú nínu-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

¹² Te dàtnùní ní xáhaⁿ-gã xii té ní cáháⁿ ñáhá xii-gá:

—Te yòhó òré cuini-n càda-n ñá vico, te vã càháⁿ-n mèe-ni cue té càháⁿ ndíhi-n, ní cuè ñaní-n, ní cuè ñá yiu cùu ñaní tnàhá-n, ní cuè ñá yiu cuica ndècu yatni ndíhi-n, chí ñá yiu-áⁿ ducaⁿ càdá-yu ñá nduu cáháⁿ ñáhá-yu xii-n te ndéyãhu-ni sá ñá quidé-n-yu.

¹³ Te ñáhá chí òré ná càda-n ñá vico, te cáháⁿ-n ñá yiu ndàhú, ndíhi ñá yiu ñá cúú càca, ndíhi ñá yiu yacua, ndíhi ñá yiu cuáá.

¹⁴ Te núu ducaⁿ na càda-n, te cuu-xi ñá sá vãha xii-n, chí ñá yiu-áⁿ vã ñíhí-yu nacoto ñáhá-yu xii-n, dico na cúú-n te sáá nduu ndòto-n ndíhi nchaa ñá yiu ní quide ndáá ní xíndecu ichi Yá Ndiõxí, te dàvá-áⁿ taxi-gá

sá ndúú tǎhú-n —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Nàcuáa xǐquide ñáyiu òré càháⁿ ñáhá ìⁿ téé cada vico
(Mt. 22:1-10)

¹⁵ Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ Jèsús ní tecú dóho cue téé yǐhi mesá-áⁿ, núu ní xáhaⁿ ìⁿ-dé xii-gá:

—Ío váha tǎhú nchaa ñáyiu na càxi nchaa sá cuǎha ñaha Yǎ Ndiǒxí nduu na sáa-yu cundecú-yu núú ndécú-gǎ táxí tnùní-gá —càchí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii-gá.

¹⁶ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Íⁿ téé quide-dé vico, te ní dátècú tnúhu-dé cuéhé víhí ñáyiu quíhíⁿ-yu caxí-yu.

¹⁷ Te òré sa ní cuu-ná sá cǎxí-yu, te ní xáhaⁿ-dǎ xii téé xǐnu cuechi núú-dǎ sá quíhíⁿ-dé cúñaha-dǎ quíhíⁿ-yu caxí-yu, chi sa ndècu túha nchaa sá cǎxí-yu.

¹⁸ Dico nchaa-yu ní xáhǎⁿ-yu xii-dé sá ná cádá càhnu iní téé càháⁿ ñáhá-ǎⁿ, chi ñá túú cùyáchí-yu quíhíⁿ-yu vico-áⁿ. Te téé ní cáháⁿ ndíhi téé xǐnu cuechi-áⁿ díhna ní xáhaⁿ-dǎ: “Íchí ñí saaⁿ-í ìⁿ pedàsú ñuhu, te quíhíⁿ ndéhè-í tnavíí, núu xǐǎⁿ càháⁿ ndàhú-í núú-n sǎ cúñaha-n xii téé càháⁿ ñáhá-ǎⁿ xii-í sá ná cádá càhnu iní-dé chi ñá túú cùyáchí-í”, càchí-dé xǎhaⁿ-dǎ.

¹⁹ Te ìngá-dé ní xáhaⁿ-dǎ: “Ní saaⁿ-í úhúⁿ yùndá ndicutu sa xítu, te cue quití-áⁿ quíhíⁿ-í coto ndeé-í-güedi vitna, núu xǐǎⁿ càháⁿ ndàhú-í núú-n sǎ cúñaha-n xii téé càháⁿ ñáhá-ǎⁿ xii-í sá ná cádá càhnu iní-dé chi ñá túú cùyáchí-í”, càchí-dé xǎhaⁿ-dǎ.

²⁰ Te ìngá tucu-dé ní xáhaⁿ-dǎ: “Íchí ñí tnándaha-í núu xǐǎⁿ vá cùyáchí-í quíhíⁿ-í”, càchí-dé xǎhaⁿ-dǎ.

²¹ Te òré ní nasáá téé xǐnu cuechi-áⁿ, te ní nacani tnúhu-dé núú pàtróóⁿ-dǎ nchaa nàcuáa ní xáhǎⁿ-yu. Te ní cudééⁿ tǎe cùu patróóⁿ-ǎⁿ, te ní xáhaⁿ-dǎ xii téé xǐnu cuechi núú-dǎ-áⁿ: “Yáchí cuàháⁿ nanducu-n nchaa ñáyiu ndàhú, ndíhi nchaa ñáyiu ñá cúú càca, ndíhi nchaa ñáyiu yacua, ndíhi nchaa ñáyiu cuáá, te ndèni ní

cuu na nàníhí-n-yu te candécá-n-yu quixi”, càchí-dé xǎhaⁿ-dǎ.

²² Te sáta ñí nasáá téé xǐnu cuechi-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dǎ xii pàtróóⁿ-dǎ: “Pàtróóⁿ, sa ní quide-í chiúⁿ ní tǎhú-n, dico ndècu-gá núú cóo-yu”, càchí-dé xǎhaⁿ-dǎ.

²³ Te téé cùu patróóⁿ-dǎ-áⁿ ñí xáhaⁿ-dǎ: “Cuàháⁿ tucu ndèni ní cuu te cada yica-n na quixí-yu quíhu-yu cuendá ná chítú vehe-í.

²⁴ Te na càchí tnúhu-í xii-n sǎ ñí ìⁿ ñáyiu ní cáháⁿ-í díhna vá cúú-gǎ caxí-yu sá sà ní quide túha-í caxí-yu ñí cùu”, cachí téé-áⁿ xǎhaⁿ-dǎ xii téé xǐnu cuechi núú-dǎ —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii téé-áⁿ.

*Ndoho-o cùndecu-o ichi Xítóhó Jesu-
crístú*
(Mt. 10:37-38)

²⁵ Te ío cuéhé ñáyiu nchìcúⁿ-yu Jèsús, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-yu:

²⁶ —Te núu dava nchòhó cuení-ndó chítnahá ñáhá-ndó xii-í, te cuu iní ñáhá ndìsa-ndo. Te cuèi na dàndóo-ndo tǎtá-ndó, ndíhi náná-ndó, ndíhi ñadihí-ndó, ndíhi déhe-ndo, ndíhi ñaní-ndó, ndíhi cúha-ndo, te cani iní-ndó sǎ cuèi na cùú-ndó sǎ cuendá-í, te ducaⁿ te cuu ndisa-ndo cuè ñáyiu tnàhá tnúhu ndíhi-í.

²⁷ Te nchaa ñáyiu vá cǎnchícúⁿ ni-hnu ñaha xii-í cuendá sá yùhú-yu ndohó-yu dàtná ndoho-í, ñáyiu-áⁿ vǎ cúú-yu ñáyiu tnahá tnúhu ndíhi-í.

²⁸ Te núu ìⁿ nchòhó ná càni iní-ndó dàcaa-ndo ìⁿ vehe ducúⁿ, ¿te náa ñá díú díhna-gá cada cuendá-ndó núu ndédau díhúⁿ cuu, ducaⁿ te cutnùní iní-ndó núu tnahá díhúⁿ-ndó càa vehe-áⁿ àdi ñáhá?

²⁹ Chi núu vá dúcáⁿ càda-ndo, te na ngüíta-ndo tàusaha-ndo te vá xǐnu cada-ndo, te nchaa ñáyiu na cùndehe ñaha xii-ndo, te cáháⁿ cuéhé-yu cuendá-ndó.

³⁰ Te cachí-yu: “Téé-ǎⁿ ní ngüíta-dé dácàa-dé ìⁿ vehe te ñá ní ndàcu-dé xínu”, cachí-yu.

³¹ Àdi te núu ìⁿ téé yìndaha ñaha xii ñáyiu cuení-dé nàá-dé ndíhi ìngá tucu téé yìndaha ñaha xii ñáyiu, ¿te

náa ñá díú díhna-gá cada cuendá-dé te núu ndacu-dé ndihí úxí mĩl cue sandàdú-dé nàá-güedé, ndihí ócò mĩl cue sandàdú ingá tucu téé yìndaha ñaha xii ñáyiú cùu úhú iní tnáhá ndihí-dé-ãⁿ?

³² Àdi te núu xitò-dé sá vã ndácú-dé ñá, te òré vátá cùyàtni ñaha-gá téé cùu úhú iní tnáhá ndihí-dé-ãⁿ, te tendaha-dé ìⁿ téé quíhíⁿ-dé quíhu-dé tnúhu ndàhú núú tée-ãⁿ cuendá sá vã nàá-güedé.

³³ Te duha càháⁿ-í chi núu nchòhó vá cadá ndèe iní-ndó dàña-ndo nchaa sá ndécú ndihí-ndo cuendá chitnahá ñáhá-ndó xii-í, te vá cúú-ndó cuè ñáyiú tnáhá tnúhu ndihí-í.

Ñí ñí nduu víxiⁿ
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ Te ñí chi ío váha, dico núu na nduu víxiⁿ-xi, ¿te nása-gá cada-o nandíhi-o te núu ducaⁿ-í?

³⁵ Chi ñá túú-gã nándíhi-xi nì sá dàcá ñuhu, te nì sá dàcá saháⁿ, chi cuendá-ñã dǎngoyo-o. Te nchaa nchòhó ñáyiú ní xíndedóho tnúhu ní cáháⁿ-í-a xini ñuhu-xi ío váha cuáha-ndo cuendá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

15

Cuendá ìⁿ mběé quiti ní xíta
(Mt. 18:10-14)

¹ Te cue téé cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú ndihí cue dava-gá ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha ní quexió-yu núú ndécú Jèsús cuendá cundedóho-yu tnúhu càháⁿ-gá.

² Te ní ngüíta cue téé cùu fariséú, ndihí cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés xicáháⁿ cuèhé-güedé cuendá-gá, te càchí-güedé:

—Tée-a quèheⁿ cuendá-dé ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, te xèxi ndihí ñaha-dé xií-yu —càchí-güedé xítnàha-güedé.

³ Te Jèsús ní cani-gá ìⁿ cuendú nàcuáa tecú tnùnì-güedé tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gã xii-güedé:

⁴ —Ìⁿ téé ndècu ìⁿ ciendú mběé-dé, te ní xíta ìⁿ-di, te nchòhó sa cùtnunì iní-ndó nàcuáa cada téé-ãⁿ, chi dándóo-dé cùmídícó sǎhúⁿ cùmí-di ìⁿ yucu, te cúnúndúcú-dé quiti ní xíta xiáⁿ ndèe ndée naníhí-dé-di.

⁵ Te òré ní naníhí-dé-di te ní dácáá-dé-di chíó-dé ní docó-dé-di sá cùdǎ iní-dé.

⁶ Te òré ní nasáá-dé vehe-dé, te ní dátacá-dé nchaa cue téé càháⁿ ndihí-dé, ndihí nchaa ñáyiú ndècu yatni ndihí-dé, te ní xáhaⁿ-dè: “Chí ná cùdǎ iní-ó vitna, chi ní naníhí-í mběé-í quiti ní xíta ní cùu”, cachí-dé xáhaⁿ-dè xií-yu.

⁷ Te yúhú càchí-í sá ìo-gá cùdǎ iní Yã Ndiòxí ndihí cue espíritú xínú cuèchi núú-gã nüu ìⁿ ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha na ndixi cuèchi iní-yu cuendá nchaa sá ñã túú vãha quidè-yu ndécú-yu te tní-yu ichi-gá, dàcúúxí cùmídícó sǎhúⁿ cùmí ñáyiú sa ní tuha ichi-gá, chi ñá túú-gã xini ñuhu-xi ndixi cuèchi iní-yu chi sa ndécú-yu ichi-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Cuendá díhúⁿ ní xíta

⁸ Te ní cani Jèsús ingá cuendú núú-güedé, te xáhaⁿ-gã:

—Ìⁿ ñadíhí ndécú ndihí-aⁿ úxí díhúⁿ cuixín, te ní dácúíta-aⁿ ìⁿ te ní teñuhú-aⁿ iti, te ní ngüíta-aⁿ nàtihu-aⁿ vehe, te súúnì vãha vãha ní nanducu-aⁿ ndée ní naníhí-aⁿ.

⁹ Te òré ní naníhí-aⁿ, te ní dátacá-aⁿ nchaa ñáyiú díhí càháⁿ ndihí-aⁿ ndihí nchaa ñáyiú ndècu yatni ndihí-aⁿ, te ní xáhaⁿ-aⁿ: “Chí ná cùdǎ iní-ó vitna chi ní naníhí-í díhúⁿ-í sá ñí xíta ní cùu”, cachí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xií-yu.

¹⁰ Te yúhú càchí-í sá dúcáⁿ ìo cùdǎ iní nchaa espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiòxí, núu ìⁿ ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha na ndixi cuèchi iní-yu cuendá nchaa sá ñã túú vãha quidè-yu, te tní-yu ichi-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Cuendá ìⁿ téé ñá túú ní quide váha

¹¹ Te ní cani tucu Jèsús ingá cuendú núú-güedé, te xáhaⁿ-gã:

—Ìⁿ téé ndècu úú déhe ducuⁿ-dé,

12 te téé lĩhli-gá ní xáhaⁿ-dě xii tătă-dě: “Táu, taxi-n tǎhú sǎ cúu cuëndá-í”, cǎchí-dé xǎhaⁿ-dě. Te tătă-dě-áⁿ nĩ sǎñaha-dě ndĩ dǐĩⁿ nũú-güedě sǎ cúu cuëndá-güedě.

13 Te núú sàcú-ni nduu, te déhe-dé téé lĩhli-gá-áⁿ nĩ nadico-dě nchaa sǎ nĩ sǎñaha tătă-dě, te ní xica-dé cuáháⁿ-dé ìⁿ ñuú xícá, te yácáⁿ ní tñiⁿ-dé ìⁿ ichi cuéhé ichi duha, te ní ndĩhi dǐhúⁿ-dě ní dándóñũhu-dé ndĩhi cue téé cǎháⁿ ndĩhi-dé, ndĩhi nchaa ñáyiú dǐhí xĩndecu ichi dǐĩ ìní.

14 Te ní ndĩhi ndoo dǐhúⁿ-dě ní dándóñũhu-dé, te núú sàcú-ni nduu ní sǎá tnamá ñuú núú ndécú-dě-áⁿ, te ñá ñihí-gá-dé sǎ cǎxí-dě, te xihí-dé docó.

15 Núú ní xica-dé cuáháⁿ ndúcú chiuⁿ-dé núú ìⁿ téé diu-ni ñuú xíaⁿ, te téé-áⁿ nĩ sǎha chiuⁿ ñaha-dé ìⁿ xichi núú ñũhú-dě coto-dé cùchí.

16 Te súúni xihí-dé docó te cuini-dé caxi-dé nchaa sǎ sǎha-yu cùchí-áⁿ ní cùu, dico ñá túú ní sǎñahá-yu xii-dé.

17 Te uuⁿni ní sani váha iní-dé, te ní cachí-dé: “¡Ío cuéhé cue téé xĩnu cuechi vehe tǎtà-í te ío cuéhé sǎ xéxí-güedě ndécú, te yúhú duha ndòho-í docó iha!

18 Te ndacuñí-í te núhú-í vehe tǎtà-í, te cúñaha-í xii-dé: Táu, ñá túú ní quide váha-í núú Yǎ Ndiõxí te ni ñá túú ní quide váha-í núú-n,

19 te ñá túú-gǎ tàú-í sǎ cúu-í déhe-n vitna, te cada ñaha-nǎ-n xii-í dàtná ìⁿ téé xĩnu cuechi núú-n”, duha ní sani iní-dé cúñaha-dě xii tătă-dě.

20 Te sǎtá dúcáⁿ nĩ sani iní-dé, te ní natñiⁿ-dé ichi cuánuhú-dé vehe tătă-dě, te xica-gǎ cuánuhú-dé ní xiní ñáhá tătă-dě xii-dé te ní cundǎhú iní ñáhá-dě. Te xĩnu tătă-dě-áⁿ nĩ sǎháⁿ nútñahá ñáhá-dě, te ní numi ñaha-dě, te ío váha ní cǎháⁿ ndĩhi ñaha-dě.

21 Te ní xáhaⁿ děhe-dé-áⁿ xii-dé: “Táu, ñá túú ní quide váha-í núú Yǎ Ndiõxí te ni ñá túú ní quide váha-í núú-n, te ñá túú-gǎ tàú-í sǎ cúu-í déhe-n vitna”, cachí-dé xǎhaⁿ-dě.

22 ‘Dico tătă-dě-áⁿ nĩ xáhaⁿ-dě xii cue téé xĩnu cuechi núú-dě: “Chí queñũhu ndĩhi-ni dóó vǎha-gǎ cuáha-ndo děhe-í-a na cuihnu-dé, ndĩhi ìⁿ dehé ná quĩhi díquí ndáhá-dě,

ndĩhi chàú váha na quĩhi-dé.

23 Te quĩhíⁿ ngueheⁿ-ndo ìⁿ ndicutu numa quiti caváha-gǎ, te cahni-ndo-di, te na cǎda-o vico, te na cǎxi-o-di.

24 Chi déhe-í-a ní sani iní-í sǎ nĩ xihí-dé ní cùu, te ñáhá chi ndècu vívú-dě, te ní sani tucu iní-í sǎ nĩ xíta-dé ní cùu te ní nasáá méé-dě”, cǎchí-dé xǎhaⁿ-dě xii cue téé xĩnu cuechi núú-dě-áⁿ. Te ní ngũita-güedé ní quide-güedé vico.

25 ‘Te déhe-dé téé sàcuéhé-gǎ cuáháⁿ-dé yucu, te òré cuándixi-dé tá ndùu yatni-dé vehe, te ní tecú dóho-dé ío yaá cúu vico.

26 Te ní cana-dé ìⁿ téé xĩnu cuechi, te ní xícáⁿ tñuhú-dě núú-dě ná cuëndá ducaⁿ ío yaá.

27 Te téé xĩnu cuechi-áⁿ nĩ xáhaⁿ-dě: “Ñaní-n tée cuáháⁿ ní cùu ní nasáá-dé, te tǎtà-n nĩ táuchíuⁿ-dě ní xihí ìⁿ ndicutu nùma quiti caváha-gǎ cuëndá sǎ nĩ nasáá váha-dé”, cǎchí-dé xǎhaⁿ-dě.

28 ‘Dico ñaní-dé téé sàcuéhé-áⁿ nĩ cudééⁿ-dě, te ní cachí-dé sǎ vǎ ndĩhu-dé vehe cundecu-dé vico-áⁿ ní cùu, dico ní quee tǎtà-güedě ní cǎháⁿ ndáhú-dé núú-dě cuëndá ndĩhu-dé.

29 Te ní xáhaⁿ-dě xii tătă-dé: “Táu, cundedóho váha saú-n tñũhu na cǎháⁿ-í-a, yúhú ío cuéhé cuía nĩ cuu xĩnu cuechi-í núú-n, te ni ìⁿ xito ñá túú quide sǎá iní-í núú-n, te ni ìⁿ chivá lĩhli ñá túú tàxi-n-di caxi dǐĩ ìní-í-di ndĩhi cue téé cǎháⁿ ndĩhi-í.

30 Te vitna ní nasáá déhe-n tée ní sǎháⁿ ní dándóñũhu dǐhúⁿ-n ndĩhi nchaa ñáyiú xĩndecu ichi dǐĩ ìní. Te ní sahani-n ìⁿ ndicutu numa quiti caváha-gǎ sǎ cuëndá-dé”, cǎchí-dé xǎhaⁿ-dě xii tătă-dě.

31 Te ní xáhaⁿ tătă-dě xii-dé: “Yòhó déhe-í ducaⁿ-ni ndècu ndĩhi ñaha-n xii-í, te nchaa sǎ ndécú ndĩhi-í cúu-xí cuëndá-n.

32 Te vitna dacuitíⁿ tàú-xi sǎ cǎdá-ó vico, te cudǐĩ ìní-ó, chi ñaní-n-áⁿ nĩ quide-í cuëndá sǎ nĩ xihí-dé ní cùu, te ñáhá chi ndècu vívú-dě, te sa ní xíta-dé ní cùu, te ní nasáá méé-dě”, cǎchí-dé xǎhaⁿ-dě xii déhe-dé téé

sàcuéhé-gã-áⁿ —duha cuáháⁿ cuèndú ní caní Jèsús núú-güedě.

16

Nàcuáa ní quide ìⁿ téé tàxi tnuní ñáhá xii cue téé xinu cuechi

¹ Te Jèsús xáhaⁿ-gã xii cue téé xica cuu ndihi-gá:

—Ní xindecu ìⁿ téé cuica, te ducaⁿ ñí xindecu ìⁿ téé ní taxi tnuní ñáhá xii cue téé ní xinu cuechi núú-dě. Te téé-áⁿ ñí xini ñáhá ñáyiú dùhu-dé díhúⁿ tée cùu patróóⁿ-dě, te cuáháⁿ-dé dándòñuhu-dé, te ní xáhãⁿ-yu xii téé cùu patróóⁿ-dě sá dúcáⁿ quide-dé.

² Te téé cùu patróóⁿ-dě-áⁿ ñí cana ñaha-dě xii-dé, te ní xáhaⁿ-dě: “¿Ná cuèndá duha càháⁿ ñáyiú cuèndá-n? Yáchí chi na tàxi cuèndá-n nchaa chiuⁿ ní quide-n, chi vitna te vá táxi tnuní-gá-n cuè téé xinu cuechi núú-í”, càchí-dé xáhaⁿ-dě.

³ Te téé tàxi tnuní ñáhá xii cue téé xinu cuechi-áⁿ ñí sani iní-dé: “¿Te nása cada-í vitna na quèhndé patróóⁿ-í chiúⁿ-í? Chi ñá cùndè-gá-í cada-í chiúⁿ véé, te cùcahaⁿ núú-í cácaⁿ ndàhú-í.

⁴ Dico duha cada-í cuèndá queheⁿ cuèndá ñáhá ñáyiú vehé-yu òré ná quèhndé duuⁿ-ná patróóⁿ-í chiúⁿ-í”, duha ní sani iní-dé.

⁵ Te sáta dúcáⁿ te ní cana-dé ìⁿ ìⁿ cue téé tàú núú patróóⁿ-güedě. Te téé díhna ní xicáⁿ tnúhú-dě núú-dě, te xáhaⁿ-dě: “¿Ndèé dau tàú-n núú patróóⁿ-í?”, càchí-dé xáhaⁿ-dě.

⁶ Te téé-áⁿ ñí xáhaⁿ-dě: “Tàú-í ìⁿ cièndú bàrríl acití”, càchí-dé xáhaⁿ-dě. Te téé tàxi tnuní ñáhá xii cue téé xinu cuechi-áⁿ ñí xáhaⁿ-dě: “Iha náu reciú-n-á, te ndadúha ingá sá ùdico úxí taxi-n”, càchí-dé xáhaⁿ-dě.

⁷ Te dàtnuní ní xicáⁿ tnúhú tùcu-dé núú ingá-dé, te xáhaⁿ-dě: “Te yòhó, ¿ndèé dau tàú-n-í?”, càchí-dé xáhaⁿ-dě. Te téé tàú-áⁿ ñí xáhaⁿ-dě: “Ìⁿ cièndú ngohnchi tríú tàú-í”, càchí-dé xáhaⁿ-dě. Te téé tàxi tnuní ñáhá xii cue téé xinu cuechi-áⁿ ñí xáhaⁿ-dě: “Iha náu reciú-n-á, te cadúha ingá sá cùmídíco-ná taxi-n”, càchí-dé xáhaⁿ-dě.

⁸ Te téé cùu patróóⁿ-áⁿ ñí cachí-dé sá ò váha ñuhu díquí tée dùhu-áⁿ

nàcuáa cada-dé cundecu váha-dé. Te nchaa ñáyiú xindecu ichi cuèhé ichi duha, ò-gá váha ñuhu díquí-yu nàcuáa cada-yu cundecu váha-yu ndihi nchaa ñáyiú cùndihí-yu dàcúúxí ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiòxí.

⁹ Te yúhú càchí-í sá cáda-ndó sá vâha ndihi nchaa sá ndécú ndihi-ndo ní cuáha ñuyúú yíca cuèchi-a, te ducaⁿ te coo cue téé ò váha tnahá tnúhu ndihi-ndo, te òré ná ndihi nchaa sá ò ñuyúú-a, te Yá Ndiòxí queheⁿ cuèndá ñáhá-gã xii-ndo, te cundecu-ndo ndihi-gá ní caa ní quííⁿ.

¹⁰ Te núú ìⁿ téé quide ndáá cuèi ìⁿ chiúⁿ líhli na càda-dé, te diu-ni ducaⁿ quide ndáá-dé cuèi ìⁿ chiúⁿ cahnu na cada-dé. Dico téé ñá túú quide ndáá, chi cuèi chiúⁿ líhli àdi chiúⁿ cahnu na cada-dé dico ìⁿ-ni quide-dé.

¹¹ Te núú nchòhó vá cáda-ndó sá vâha ndihi nchaa sá ñí cuáha ñuyúú yíca cuèchi-a ña, te Yá Ndiòxí vá táxi-gã sá vâha ndècu ndihi-gá xii-ndo.

¹² Te núú vá cáda ndáá-ndó còto-ndo nchaa sá táxi núu tnahá ñáyiú-ndo, te vá yòo taxi sá ndúú tàhú-ndó.

¹³ Te ní ìⁿ téé xinu cuechi vá ndácú-dě cunu cuechi-dě núú úú patróóⁿ, chi téé-áⁿ cuu váha iní-dé núú ìⁿ patróóⁿ-dě te tni-dé nchaa tnúhu càháⁿ patróóⁿ tée cùu váha iní-dé núú-xi-áⁿ. Te núú ingá tucu patróóⁿ-dě vá cúú vâha iní-dé, te ní vâ tni-dé tnúhu càháⁿ patróóⁿ-dě-áⁿ. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchòhó chi vá ndácú-ndó cunu cuechi-ndo núú Yá Ndiòxí te cuhuⁿ iní-ndó nchaa sá ò ñuyúú-a —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹⁴ Te nchaa cue téé cùu fariséú ò ñuhu iní-güedé nchaa sá ò ñuyúú-a, te xindedóho-güedé nchaa tnúhu càháⁿ Jèsús, te ní cáháⁿ yíchí-güedé cuèndá-gá.

¹⁵ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchòhó cúú-ndó cuè téé ò váha càháⁿ núú ñáyiú cuèndá-ni sá cuíni-ndó cáháⁿ váha-yu cuèndá-ndó, dico Yá Ndiòxí xini ndáá-gã nàcuáa càa iní-ndó ìⁿ ìⁿ-ndo, te nchaa sá

càchí cue ñáyiú ñuyíú-a sá ïo nàndíhi, Yá Ndiöxí dáquèe tihú-gă.

Cuëndá nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés

16 "Te nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés cúnú-xi ní cuu, ndíhi nchaa tnúhu ní chídó tnùní cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha. Dico cútnàhá ní ngúta té Juáá téé ní xóo dacuàndute ñaha xii ñáyiú ní cáháⁿ-dé tnúhu-í, ndéé dàvá-áⁿ ñà túú-gă ní cúnú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ndíhi nchaa tnúhu ní chídó tnùní cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha. Te ñu-ni ndéé dàvá-áⁿ ñi quesaha ta təcú tnùní ñáyiú nàcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-yu, te vài ñáyiú ïo sàni iní-yu vitna nàcuáa cadá-yu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-yu.

17 Te nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ïo ndáá càháⁿ-xi, te ndíhi-gá naa andíu ndíhi ñuyíú dàcúxí sã ndíhi ñiⁿ ñiⁿ tnúhu-án cada-xi nàcuáa càháⁿ-xi.

Jèsús càháⁿ-gá cuëndá ñáyiú dàña tnaha

(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

18 "Te núu ñiⁿ téé na dàña tnaha-dé, ndíhi ñadíhi-dé, te tnándaha tucu-dé ndíhi ingá-yu, te nèhé víhi quide-dé te núu ducaⁿ na càda-dé, te téé na tnándaha ndíhi ñaha ní dáña yè-xi, te ñu-ni ducaⁿ ñà túú cùu-xi sá vâha te núu ducaⁿ na cadá-yu –càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Cuëndá ñiⁿ téé nàni Lázarus ndíhi cuëndá ñiⁿ téé cuica

19 Te xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

–Ní xindecu ñiⁿ téé cuica, te ní xóo cuihnu-dé mee-ni dóo vâha dóo vii càa, te nchaa nduu súuní vâha ní xóo cada-dé vico vehe-dé.

20 Te ní xindecu tucu ñiⁿ téé ndàhú ní xínani-dé Lázarus, te téé-án ñiⁿ cuhú-dé ní xinde-dé nitùhú-dé ndíhi, te ñiⁿ nduu ñiⁿ nduu ní xóo taxinucóo ñaha-güedé xii-dé yuyèhe téé cuica-áⁿ.

21 Te téé ndàhú-án ñiⁿ xóo cuú-dé docó, te ní xóo cuiní-dé caxi-dé nchaa sá ñà túú-gă ní xóo yâha caxi téé cuica-áⁿ, te ñà túú ní xóo

níhi-dé. Te cuèi iná ní xóo quíhiⁿ-di ní xóo nayuu-di nchaa núu ndíhi ndéé-dé-áⁿ.

22 Te ní sáá ñiⁿ nduu te ní xíhi téé ndàhú-án, te cue espíritú xínú cuèchi núu Yá Ndiöxí ndécá ñaha-xi xii-dé cuándaá núu ndécú tē Abrahám cundecu-dé. Te ní sáá nduu ñiⁿ xíhi téé cuica-áⁿ tnàhá-dé, te ní chindúxi ñaha-güedé xii-dé.

23 Te ní sáá-dé núu xindecu nchaa ñáyiú ní xíhi ñà túú ní quide ndáá núu Yá Ndiöxí te xíaⁿ ïo ndòho-dé ndécú-dé, te ní ndonehe núu-dé te xica ñiⁿ xini-dé té Abrahám ndíhi té Lázarus-án xindecu-güedé.

24 Te níhi ní cáháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dè: "Yòhó tātá Abrahám, cundàhú iní ñàhá xii-í, te cūñaha xii té Lázarus ná dandaxiⁿ-dé díquí ndàhá-dé, te na quixi-dé dandaxiⁿ-dé yàa-í, chi ïo ndòho-í ñùhù-í núu ñùhú núu càyú-a", càchí-dé xáhaⁿ-dè xii té Abrahám.

25 Dico té Abrahám ní xáhaⁿ-dè: "Ndàhú yòhó ñani tnàhá-í, dandacu iní sá ïo vâha ní xindecu-n ñuyíú, te té Lázarus ïo ndàhú ní ndòho-dé ní xindecu-dé. Te vitna ní nucúndecu vâha-dé iha, te yòhó ndòhó-n vitna.

26 Te ñà díú-ní sã xiãⁿ tucu, chi cuádava ndècu ñiⁿ déhvá cúnú ñùhú nèhu-xi núu ndécú-ó, te cuèi nchaa ñáyiú xindecu iha na càchí iní-yu quixi-yu núu ndécú-ndó dico vá ndácú-yu, te ni nchòhó vá ndácú-ndó quixi-ndo núu ndécú-ndí", càchí-dé xáhaⁿ-dè.

27 Te ní xáhaⁿ tēe cuica-áⁿ: "Te núu ducaⁿ te càháⁿ ndàhú-í núu yòhó tātá Abrahám vitna sá téndàha-n té Lázarus ná quíhiⁿ-dé vehe tātá-í,

28 chi ndècu úhúⁿ-gá ñani-í, te na cūñaha-dè xii-güedé sã vâ cadá-güedé dàtná ní quide-í cuëndá sã vâ quixi-güedé tnàhá-güedé núu ndécú-í ndòhó-í-a", càchí-dé xáhaⁿ-dè.

29 Te téé Abrahám ní xáhaⁿ-dè: "Mee-güedé ndécú ndíhi-güedé nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, ndíhi nchaa tnúhu ní chídó tnùní cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, te nchaa tnúhu-án ná tñi-güedé nàcuáa càháⁿ-xi", càchí-dé

xáhaⁿ-dě xii-dé.

³⁰ Te ní xáhaⁿ tùcu téé cuica-ǎⁿ: “Tátá Àbrahám, dico vá cáda cuèndá-güedé nchaa tnúhu-áⁿ, dico núu ìⁿ ñáyiu ñá túú-gǎ ndécú ñùyíú ìⁿ ñáyiu ndècu ndìhi-n quíhíⁿ-yu cáháⁿ ndìhi ñàhá-yu xii-güedé nàcuáa ndùu tnúhu váha, te ndixi cuéchi iní-güedé nchaa sá ñà túú quide váha-güedé ndécú-güedé, te cada váha-güedé”, cächí-dé xáhaⁿ-dě xii-dé.

³¹ Dico té Àbrahám ní xáhaⁿ-dě: “Te núu ñá túú cuìní-güedé tñi-güedé tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés, ndìhi tnúhu ní cáháⁿ cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ña, te diu-ni ducaⁿ càda-güedé cuèi ìⁿ ñáyiu ní xíhí ná ndòtó-yu cúñàhá-yu nàcuáa ndùu tnúhu váha, chi vá quindáa iní-güedé”, cächí té Àbrahám xáhaⁿ-dě xii téé cuica-ǎⁿ —cächí Jèsús xáhaⁿ-gǎ xii cue téé cùu fariséú.

17

Quihi iní-ó vǎ cündècu-o ichi cuehé ichi duha

(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii cue téé xìca cuu ndìhi-gǎ:

—Dacuití sǎ cóo cuè téé dacàháⁿ-güedé ñáyiu cada-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, ÿdico ndàhú ní cuu cue téé ducaⁿ na dàcàháⁿ ñàhá xii-yu cada-yu nándi sá cuèhé sá dúhá!

² Chi váha-gǎ sá nõu na dàcutu ndeé ñáyiu ìⁿ yúú yödó dücúⁿ-güedé te dàquée ñàhá-yu xii-güedé xití ndute làmár, te ñá díú sǎ cündècu-güedé dacàháⁿ-güedé ñáyiu cada-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, cuèi ñáyiu ndàhú iní-xi dandàhú-güedé.

³ Te ío quihi iní-ndó cündècu-ndo.

“Te núu ìⁿ ñaní tnàhá-ndó quide-dé ìⁿ sá ñà túú tàú-dé cada-dé sá cúú-xí-ndó te cáháⁿ-ndó dôho-dé, te núu ní ndixi cuéchi iní-dé sá ñà túú ní quide váha-dé, te cada càhnu iní-ndó sǎ ñi quide-dé.

⁴ Te cuèi úsá xito na càda-dé nándi sá ñà túú tàú-dé cada-dé sá cúú-xí-ndó ìⁿ nduu, te núu na quixi-dé úsá xito núú-ndó, te cachí-dé sá vǎ dúcáⁿ-gǎ cada-dé, te xini ñuhu-xi cada

cahnu iní-ndó-dé —cächí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Ñáyiu sàndáa ndisa iní-xi

⁵ Te ní xáhaⁿ cuè téé xìca cuu ndìhi Jèsús xii-gǎ:

—Chindee ñàha xii-ndí cuèndá ducaⁿ te quindáa-gǎ iní-ndí sá Yá Ndiöxí ndácú-gǎ quidé-gǎ nchaa sá vǎha —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gǎ.

⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu nchòhó quindáa ndisa iní-ndó sùúni cuèdicó luha líi dàtná cuìní-ndó càa ìⁿ ndíquíⁿ yutnu nàni mostázá, te ducaⁿ te cuu cúñaha-ndo xii ìⁿ yutnu: “Quene-n ìha te quíhíⁿ-n cuìhnu-n xití làmár”, duha cúñaha-ndo. Te ducaⁿ càda-xi te núu na quindáa ndisa iní ñàhá-ndó xii-í —cächí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Nàcuáa tàú ìⁿ téé xìnu cuechi cada-dé

⁷ Te xáhaⁿ tùcu-gǎ xii-güedé:

—Te núu ìⁿ nchòhó ndécú ìⁿ téé xìnu cuechi núú-ndó, te cuáháⁿ-dé yucu cuángada chiúⁿ-dé, àdi cuáháⁿ-dé yucu oto-dé quiti, te òré ní nasáa-dé vehe sá ñi sáháⁿ-dé yucu, te vá cùñaha nchòhó cue téé cùu patróoⁿ-dè xii-dé: “Yáchí nehé caxi-n dítá”, vá dúhá cùñaha-ndo.

⁸ Chi nchòhó cue téé cùu patróoⁿ-dè cúñaha-ndo xii-dé: “Cundíhí iní cada túha sá cùdini-í, te díhna-gǎ-í caxi-í dítá te dàtnùni caxi-n”, duha cúñaha nchòhó cue téé cùu patróoⁿ xii-dé.

⁹ Te òré ná ndíhí chiúⁿ ní táhú nchòhó cue téé cùu patróoⁿ cada téé xìnu cuechi núú-ndó, te ñà túú tàú-ndó ndàcáⁿ táhú-ndó nõú tée xìnu cuechi núú-ndó.

¹⁰ Te duha càháⁿ-í chi núu òré ná ndìhi nchaa chiúⁿ ní táhú Yá Ndiöxí cada-ndo, te cachí-ndó: “Nchúhú cúú-ndí cue téé xìnu cuechi núú Yá Ndiöxí, dico ñá túú tàú-gǎ ndacáⁿ táhú-gǎ núú-ndí, chi mee-ni chiúⁿ ní táhú-gǎ ní quide-ndí”, duha cachí-ndó —cächí-gǎ xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Jèsús quidé tātna-gá úxí cue téé tnàhá cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú ñáyiu

11 Te ñuhu Jèsús ichi cuáháⁿ-gá ñuú Jerusàlén, te ní yáha-gá núú ràyá distritú Sàmariá ndìhi distritú Galileá.

12 Te ta cùyatni-gá ìⁿ ñuú lìhli cuáháⁿ, te ní sátnahá ñáhá ùxí tnàhá cue téé cùhú xii-gá, te tnàhá-güedé cuéhé sã dátèhyú nihnu-xi yiqui cùñú-ó dico xica lùha ní ngúnu tníi-güedé,

13 te níhi ní cáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—¡Mèstrú, cundàhú iní ñáhá xii-ndí!
—càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

14 Te òré ní xiní ñáhá Jèsús xii-güedé, te ní xáhaⁿ-gã:

—Chí cuáháⁿ núú dùtú ná cùndehe ñaha-dé xii-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ichi-ni ñuhu-güedé cuáháⁿ-güedé ní ndúha-güedé cuéhé tnàhá-güedé.

15 Te nchaa-güedé ní cutnùní iní-güedé sá ñí ndúha-güedé, dico ìⁿ-ni-dé ní nacuico-dé, te ní ngüíta-dé níhi ní cáháⁿ-dé, te ní cachí-dé sá ìo càhnu cuu Yá Ndiõxí.

16 Te ní ngüíñí xití-dé núú Jèsús, te ní nuu núú-dé ndàa núú ñúhú ndàcáⁿ táhú-dé núú-gã. Te téé-áⁿ cúú-dé téé distritú Sàmariá.

17 Te Jèsús ní cachí-gá:

—Úxí tnàhá-güedé ní ndúha cuéhé tnàhá-güedé. ¿Te ndéé ndécú dàva-gã-güedé-í?

18 ¿Te náa ìⁿdìi-ni téé ingá ñuú-a ní nacuico-dé ndàcáⁿ táhú-dé núú Yá Ndiõxí, te càchí-dé sá ìo càhnu cuu-gã ñã? —càchí-gá.

19 Te ní xáhaⁿ-gã xii téé-áⁿ:

—Ndacuíñí te núhú-n, chi sa ní ndúha-n cuéhé tnàhá-n, chi ní sándáá iní-n Yá Ndiõxí —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Nàcuáa yìndaha ñaha Yá Ndiõxí

(Mt. 24:23-28, 36-41)

20 Te cue téé cùu fariséú ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú Jèsús núu ná ama ngüíta Yá Ndiõxí ndíhu ndaha-gã ñáyiu. Te ní xáhaⁿ-gã:

—Ñá túú ñã cada-xi ñuyíú quini-ndó cuendá cutnùní iní-ndó sã ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiõxí xii-ndo.

21 Te ni vã yòo cachí: “Iha ndècu-gá táxí tnùní-gá, àdi yacáⁿ ndécú-gã táxí tnùní-gá”, chi tnuú-ndó sã ndècu-gá ndìhi nchaa ñáyiu yìndaha-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

22 Te ní xáhaⁿ-gã xii cue téé xica cuu ndìhi-gá:

—Te nchòhó chi sáá nduu, te cachí iní-ndó sã sùúní cuèdicó ìⁿ nduu quini ñáhá-ndó xii yúhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchàa-ndo, dico vá quini ñáhá-gã-ndó xii-í.

23 Te coo ñáyiu cúñàhá-yu xii-ndo: “Iha ndècu-gá, áⁿ yacáⁿ ndécú-gã”, quesàhá-yu cúñàhá-yu xii-ndo. Dico vá quindáá iní-ndó quíhíⁿ-ndó ndíhí-yu núú càchí-yu, te ni vã cání iní-ndó quíhíⁿ méé-ndó.

24 Chi dàtná cuini-ndó quide-xi oré sáá ndúté àndi, chi uuⁿi dàyehé-xi nihíi ñuyíú, ducaⁿ càda-xi nduu na quixi tucu yúhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchàa-ndo, te dàvá-áⁿ quini ñáhá nchàa-ndi túhú ñáyiu xii-í.

25 Dico díhna-gá ndoho vñhi-í, te daquèe tíhú ñáhá ñáyiu ñuyíú-a xii-í.

26 Te cadá-yu dàtná ní quide ñáyiu ní xíndecu cútnàhá ní xíndecu té Nõé, te diu-ni ducaⁿ sátnahá-xi cada nchaa ñáyiu ndècu vitna ndéé sáá nduu quixi tucu yúhú Téé cùu ñaní tnàhá-ndó nchàa-ndo.

27 Chi caxi-ni-yu, coho-ni-yu, te caca cuu-ni cue téé xica ndáhú, te tnàndaha-ni-yu, chi ducaⁿ ñí quidé-yu dàvá-áⁿ ndéé ní sáá nduu cuãnguee té Nõé xití bàrcú, te ní ngüíta-xi ní cuuⁿ dáú ñí ndaa ndute ñuyíú, te ncháa-yu ní xihí ní cáhá-yu dàvá-áⁿ.

28 Te diu-ni ducaⁿ ñí quide tucu ñáyiu cútnàhá ní xíndecu té Lõt, chí xèxí-yu xihí-yu, te sáaⁿ-yu te nàdicó-yu, te xixitú-yu nándi sá xixitú-yu, te nchaa cue téé xidácáá-güedé vehe.

29 Te òré ní quee té Lõt ñuú Sòdomá, te ní ngoyo ñuhú andi, te dàcá yúú

sũúni dìcò ní nduu ñuhú-nă-xi, te ní xihí nchaandi túhú ñáyiu ñuú-án.

30 Te ñu-ni ducaⁿ sãtnahá-xi cada ñáyiu na sãá nduu quixi tucu yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo ñuyíú-a.

31 Te núu ñu ñáyiu càndodó-yu díquí vehé-yu nduu-án, te nì vá ndihu-gá-yu quehéⁿ-yu ñu ndachíuⁿ-yu canehé-yu quíhíⁿ, te ñáyiu cuáhán yucu, te nì vá nùhú-gá-yu vehé-yu.

32 Te chí dándacu iní nàcuáa ní yáha ñadihí té Lõt.

33 Te nchaa ñáyiu cuení dácácu ni-hnu mee-xi ñuyíú-a ña, te cuíta ni-hnú-yu, te nchaa ñáyiu na cùú sá cuendá-í, te naníhí tàhú-yu.

34 Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sã nduu-án, te núu úú-yu càa ñu núu xito, te ñu-yu ndanchitá-yu ndaá-yu andiu, te ñu-yu quendóo.

35 Te núu úú ñáyiu ñihí nchícõ-yu ñu-ni vèhe, te ñu-yu ndanchitá-yu ndaá-yu andiu, te ñu-yu quendóo.

36 Te núu úú cue té yèhi-güedé yucu, te ñu-dé ndànchita-dé ndaa-dé andiu, te ñu-dé quendóo —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

37 Te sá dúcáⁿ ñi cáháⁿ-gá ñu ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gã, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, ¿te ndéè ducaⁿ càda-xi-i? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ-gã:

—Te nchòhó xìní-ndó sã ncháá ñu yúcú yiquí cuñú ní xihí, te yacáⁿ tàcá cue ndixíí xéxí-güedé —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

18

Jèsús càháⁿ-gá cuendá ñu juéxí ndihi cuendá ñu ñaha quèé

1 Te Jèsús ní caní-gá ñu cuendú núu-güedé cuendá sá vã ná túhú iní-güedé cáháⁿ ndihi-güedé Yã Ndiõxí nchaa-ni òré.

2 Te xáhaⁿ-gã:

—Ñu ñuú ndécú ñu juéxí, te ni ña túú sàndáá iní-dé Yã Ndiõxí, te ni

ñu tnúhu xáhaⁿ ñáyiu ña túú cuení-dé cada cuendá-dé.

3 Te ñu-ni ñuú-án ndécú tucu ñu ñadihí ñaha quèé, te ní sáháⁿ-aⁿ càháⁿ ndàhú-aⁿ núú juéxí-án cuendá cada ndáá-dé ñu cuéchi.

4 Te titní xito ní cuu sàháⁿ-aⁿ càháⁿ ndàhú-aⁿ núú-dé te ña túú cuení-dé cada cuendá-dé tnúhu càháⁿ-aⁿ ni cùu, te ndéé núú ña cùú-gã te ní sani iní-dé: “Te cuéi ña túú sàndáá iní-í Yã Ndiõxí, te ni ña túú quide cuendá-í nchaa tnúhu càháⁿ ñáyiu cada-í,

5 dico na càda ndáá-í cuendá ñaha quèé-a ndihi ñáyiu cùu úhú iní tnáhá ndihi-aⁿ, chí vá cùndèe-gá iní-í nuu núu quixi-aⁿ dasátú iní ñáhá xii-í”, duha ní sani iní té cùu juéxí-án —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

6 Te ní xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Cada cuendá-ndó nàcuáa ní sani iní juéxí té cuihna iní-xi-án.

7 Te Yã Ndiõxí ío chindee-gá nchaa ñáyiu ní cáháⁿ-gá cundecu ndihi-gá, chí cuéi nduu cuéi niú càháⁿ ndihi ñàhá-yu xii-gá, te vá cùyaa-gá nachinaa-gá nchaa sá quidé ñaha nchaa ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xii-yu.

8 Te ío ndihi ducaⁿ càda-gá. Te òré ná quixi yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchaa-ndo, ¿te náa naníhí-gã-í ñáyiu sàndáá ndisa iní Yã Ndiõxí-án? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Nàcuáa quide ñu té cùu fariséu ndihi ñu té cùu cobradór

9 Te Jèsús ní cáháⁿ-gá núú ñáyiu nàcuáa quide ñáyiu sani iní sá ío quide ndáá te dàquee tíhú-yu tnàha ñáyíú-yu, te xáhaⁿ-gã xii-yu:

10 —Úú cue té cuáhán-güedé veñúhu càhnu sá ío cùnuu cáháⁿ ndihi-güedé Yã Ndiõxí, te ñu-dé cùú-dé té cùu fariséu, te ingá-dé cùú-dé té cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiu cuendá impuèstú.

11 Te té cùu fariséu-án nútñi-dé càháⁿ ndihi-dé Yã Ndiõxí, te xáhaⁿ-dè xii-gá: “Yòhó Dútú Ndiõxí ndacáⁿ tãhú-í núú-n, chí ña túú quide-í dàtná quidé dàva-gá-güedé, chí dùhu-güedé, càháⁿ ndihi-güedé ñadihí te ña díú ñadihí-güedé cùú-yu, te nándi-gá

nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-güedé, te ni ñà túú quide-í dàtná quidé tée cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú ndécú ìha.

¹² Chi yúhú ñá túú tnàhí ná xéxì-í úú nduu xítí samàná cuendá sá càháⁿ ndìhì ñaha-í xii-n, te nchaa sá ñhí-í te càhu-í úxí xichì, te ñⁿ xichì tàxi-í xii-n”, càchí-dé xáhaⁿ-dè xii Yá Ndiòxí.

¹³ Dico tée cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú cuendá impuèstú-áⁿ chi xica lùha nutñí-dé, te ni lùha ñá túú cùyí-dé ndonehe núú-dé andiú cuendá sá ndíxí cuèchi iní-dé nchaa sá ñà túú vâha quide-dé, te ndedí ndaha-dé pèchú-dé sá ndìhú iní-dé, te xáhaⁿ-dè xii Yá Ndiòxí: “;Yòhó Dútú Ndiòxí cundàhú iní ñáhá xii-í, chi ío cuéhé sá ñà túú vâha quide-í núú-n!” , càchí-dé xáhaⁿ-dè xii Yá Ndiòxí.

¹⁴ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sá tée cuihna iní-xi quide cobrá ñáhá xii ñáyiú-áⁿ ñí tedóho Yá Ndiòxí nchaa tnúhu ní càháⁿ-dé, te ní quide càhnu iní-gá nchaa sá ñà túú vâha ní quide-dé, te cuánuhú-dé vehe-dé. Te tée cùu fariséú-áⁿ ñà túú ní tedóho ñaha Yá Ndiòxí xii-dé. Chi nchaa ñáyiú na cada cahnu mee-xi ñuyíú-a te vâ cúú-yu ñáyiú cùnno, te nchaa ñáyiú ñá túú quide cahnu mee-xi, ñáyiú-áⁿ cunúú-yu —càchí Jèsús xáhaⁿ-gã xií-yu.

Jèsús quidé ù-gã landú
(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Te ñⁿ úú ñáyiú ndècá-yu landú ìhli cuáháⁿ núú Jèsús chi cuíní-yu sá téndàha ñaha-gá xii-güexi, te òré ní xiní cue tée xica cuu ndìhì-gá sá ndécá-yu landú-áⁿ cuáháⁿ núú-gã, te ní ngüíta-güedé ténàá ñáhá-güedé xií-yu, te xáhaⁿ-güedé sá vâ dúcáⁿ càdá-yu.

¹⁶ Dico Jèsús ní cana ñaha-gã xii-güedé, te ní xáhaⁿ-gã:

—Chí dáñá ná quixi nahi landú ìhli-áⁿ núú-í-a, te vâ càdí-ndó ìchi-güexi, chi dàtná cúú vâha iní cue landú ìhli-áⁿ ducaⁿ cùu vâha iní cue ñáyiú yìndaha ñaha Yá Ndiòxí.

¹⁷ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá núu vâ quìndáá iní ñáhá-ndó dàtná

quidé dâva landú ìhli sàndáá iní ñáhá xii-í, te vâ ndìhu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii-ndo, te vâ ndúú tãhú-ndó cùndecu-ndo ndìhì-gá ni caa ni quíhìⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Ñⁿ tée cuica càháⁿ ndìhì-dé Jèsús
(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸ Te ñⁿ tée cùnno ní xicáⁿ tnúhú-dé núú Jèsús, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Yòhó Mèstrú, cùu-n tée ío vâha iní-xi, te cuíní-í núu vâ cùndèe iní-n càchí tnúhu-n ñá cúú sá vâha cada-í cuendá nduu tãhú-í cùndecu-í ndìhì Yá Ndiòxí ni caa ni quíhìⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

¹⁹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—¿Te cùnno iní-n nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-n sá yúhú vâha iní-ãⁿ? Chi ñⁿ dîi díi-ni Yá Ndiòxí vâha iní-gá.

²⁰ Te yòhó xiní-n nàcuáa ní cachí Yá Ndiòxí cada ñáyiú, te duha ní cachí-gá: “Nchòhó cue tée vâ càháⁿ ndìhì-ndo ñàdìhì te núu ñá díú ñàdìhì-ndó cúú-yu, te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáyiú dîhì tucu vâ càháⁿ ndìhì-ndo tée te núu ñá díú yì-ndo cuu-güedé, te vâ cáhni-ndó tnàha ñáyiú-ndo, te ni vâ dúhú-ndó sá ndécú ndìhì-yu, te ni vâ dácàcu-ndo cuèchi neñúú sá cúú-xí tnàha ñáyiú-ndo, te canehe-ndo sá yíñuhu núú tãtá-ndó ndìhì núú ñàná-ndó”, duha ní cachí Yá Ndiòxí cada ñáyiú —càchí Jèsús xáhaⁿ-gã xii-dé.

²¹ Te tée-áⁿ ñí xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Nchaa xíãⁿ ní ngüíta-í quidè-í ndéé cùtnàhá cúú làndú-í —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

²² Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Dico cùmání ìngá núú sá càdá-n, vitna te quíhìⁿ-n te dico-n nchàa sá ndécú ndìhì-n, te díhúⁿ-n cuàha tãhú-n cuè ñáyiú ndàhú, te ducaⁿ te nduu tãhú-n cùndecu vâha-n núú ndécú Yá Ndiòxí táxí tnúni-gá, te na yãha ducaⁿ càda-n te quixi-n chìtnahá ñáhá-n xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

²³ Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ Jèsús xii-dé, te ío ní cundìyí-dé, chi ío cuica-dé.

24 Te sá nǐ xini ñáhá Jèsús xii-dé cundiyí-dé, núu ní cachí-gá:

—Ío úhú quíndáá iní ñáyiú cuica Yá Ndiöxí cuendá ndíhu ndaha ñaha-gá xií-yu!

25 Te yáchí-gá yáha ìⁿ caméyu yaú ìⁿ yiqui ticú dàcúúxí sǎ quíndáá iní ìⁿ ñáyiú cuica Yá Ndiöxí cuendá ndíhu ndaha ñaha-gá xií-yu —duha ní cachí-gá.

26 Te nchaa ñáyiú ní tecú dóho-xi tnúhu ní cáháⁿ-gá ní xáhǎⁿ-yu xii-gá:

—¿Te yoo naníhí tǎhú te núu ducaⁿ vaiⁿ? —càchí-yu xáhǎⁿ-yu xii-gá.

27 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xií-yu:

—Cue ñáyiú ñuyíú-a chi vá ndácü-yu ná cadá-yu nàcuáa ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xií-yu, dico mee-gǎ chi ndacu-gá ndíhu ndaha ñaha-gá xií-yu chi nchaa sá vǎha ndàcu-gá quidé-gǎ —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xií-yu.

28 Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dǎ xii-gá:

—Nchúhú ní dándóo-ndí nchaa sá ndécú ndíhi-ndí, te ní tuha ñaha-ndí xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-gá.

29 Te ní xáhaⁿ-gǎ xii ñáyiú:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ncháá ñáyiú na dándóo vehe-xi, àdi tátá-xi, nǎná-xi, ñaní-xi, cúha-xi, ñadìhí-xi, déhe-xi cuendá sá cuíní-yu ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xií-yu,

30 te ío-gá cuéhé sǎ cuǎñaha-gǎ xií-yu cundecu ndíhí-yu, te ñá díú-ní xǎⁿ, chi tnáhá nduu tǎhǎ-yu cundecu ndíhí ñáhá-yu xii-í ní caa ní quíhíⁿ ná sáa nduu —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xií-yu.

Jèsús càháⁿ tucu-gá sá cáhni ñaha-güedé xii-gá

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

31 Te Jèsús ní taudíⁿ-gá ndí ùxúú cue téé xica cuu ndíhí-gá tnuú ñáyiú, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—Vitna te quíhíⁿ-ó ñùú Jerusàlén, chi yácaⁿ cada-xi nchaa nàcuáa sa ní chídó tnùní cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha nàcuáa yáha yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo.

32 Chi cuáha cuendá ñáhá-güedé xii-í núu cuè téé ñá túú cùu cue téé isràél, te cudíquí ndéé ñáhá-güedé xii-í, te cúcuèhé ñáhá-güedé, te túú díí ñáhá-güedé xii-í.

33 Te caniha-güedé ndíhi ñíi, te dàtnùní cahni ñaha-güedé xii-í, dico nduu úní sá cùú-í te ndoto-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

34 Dico ní ìⁿ tnúhu ní cáháⁿ-gá ñá túú ní tècú tnùní-güedé, chi ío yídáhu tnúhu ní cáháⁿ-gá nùu xǎⁿ ní ìⁿ ñá túú ní tècú tnùní-güedé.

Jèsús quidé tǎtna-gá núú ìⁿ téé cuàá ñuú Jericó

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

35 Te òré tá cùyatni Jesús ñuú Jericó cuáháⁿ, te yuhu ìchi cuáháⁿ-gá-áⁿ núcóo ìⁿ téé cuàá xicáⁿ ndàhú-dé.

36 Te òré ní tecú dóho-dé xicáháⁿ vai ñáyiú xiyáha-yu, te ní xicáⁿ tnúhú-dé núú ñáyiú ndècu ndíhi-dé ná cuendá ducaⁿ vai-yu yáha.

37 Te ní xáhǎⁿ-yu sá Jèsús téé ñuú Nazàrét ñuhú-dé ìchi.

38 Te níhi ní cáháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dǎ xii-gá:

—Jèsús ñaní tnáhá ndíi Dàvíi, cundáhú iní ñáhá xii-í! —càchí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-gá.

39 Te ñáyiú xixódó núú nùú Jèsús ní tenáá ñáhǎ-yu xii-dé, te xáhǎⁿ-yu sá ná càdí-dé yuhu-dé dico uuⁿ-gá níhi ní cáháⁿ-dé xáhaⁿ-dǎ xii-gá:

—Yòhó téé cùu ñaní tnáhá ndíi Dàvíi, cundáhú iní ñáhá xii-í! —càchí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-gá.

40 Te Jèsús ní ngüíñí-gá, te ní táuchíúⁿ-gǎ ní sǎngueheⁿ ñaha cuè téé ndíhí-gá. Te òré ní quexìo-dé núú-gǎ, te ní xicáⁿ tnúhú-gǎ núú-dé, te xáhaⁿ-gǎ:

41 —¿Ná cuíní-n càda ñaha-í xii-n-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te téé cuàá-áⁿ ní xáhaⁿ-dǎ:

—Mèstrú, cuíní-í cada tátna-n nùú-í cuendá cundehe-í —càchí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-gá.

42 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ:

—Sa ní ndúha núú-n chi ní sándáá iní-n Yá Ndiöxí —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

43 Te òré-ni-áⁿ nǐ ndúha núú-dě, te ní chinchícúⁿ-dé Jèsús, te ní cachí-dé sá ìo càhnu cuu Yá Ndiòxí. Te nchaa ñáyiú ní xini nàcuáa ní cuu ní ndúha núú-dě tnàhá-yu ní cachí-yu sá ìo càhnu cuu Yá Ndiòxí.

19

Jèsús ndíhi ìⁿ té nàni Zaqueú

1 Te Jèsús ní sáá-gá ñuú Jericó, te ta yàha-gá xití ñuú-áⁿ cuáháⁿ.

2 Te ñuú-áⁿ ndécú ìⁿ té cuica nàni-dé Zaqueú, te cùnno-dé táxí tnùn-dé cue té cùndíhi-dé, cue té cuihna ìní-xi quide cobrá ñáhá xì ñáyiú cuendá impuèstú.

3 Te té-áⁿ cuini-dé quini-dé Jèsús òré-áⁿ ní cùu te ñá ní ndàcu-dé, chí ìo cuéhé ñáyiú, te ñá túú dùcúⁿ-dé.

4 Te xinu-dé ní ngódó núú-dě te ní sáá-dé díquí ìⁿ yutnu sìcómorú nùtní yatni yuhu ìchi núú yàha Jèsús cuendá cuini-dé quini ñáhá-dě xii-gá.

5 Te òré tá yàha Jèsús xiáⁿ, te ní ndonehe núú-gá díquí yutnu núú cándòdo-dé-áⁿ, te ní xáhaⁿ-gá xii-dé:

—Zaqueú, tanùu ndíhi díquí yutnu-áⁿ, chí tnavíi quexìo-í vehe-n ndètátú-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

6 Te té Zaqueú-áⁿ nǐ nuu ndíhi-dé díquí yutnu-áⁿ, te ìo ní cudíi ìní-dé ní queheⁿ cuendá-dé Jèsús vehe-dé.

7 Te sá nǐ xini ñáyiú ní quexìo Jesús vehe-dé, te ncháa-yu ní ngúita-yu càháⁿ cuéhé-yu cuendá-gá, te xitnàhá-yu:

—Tée-a cuánguihu-dé vehe ìⁿ té ndècu ìchi cuéhé ìchi duha —càchí-yu xitnàhá-yu.

8 Te té Zaqueú-áⁿ nǐ ndacuíñí-dé tnuú-yu, te xáhaⁿ-dě xii Jèsús:

—Yòhó Mèstrú, na cuáha-í ñáyiú ndàhú cuádava nchaa sá ndécú ndíhi-í. Te núu yoo ní dándàhú-í ní dúhù-í, te codo ùní-gá tnàhá sá nǐ dúhù-í-yu nacuañaha-í xii-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

9 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii té Zaqueú:

—Vitna ní naníhí tàhú-n ndíhi nchaa ñáyiú xindecu vehe-n, chí

tnàhá-n cùu-n ñaní tnàhá ndíi Abrahám.

10 Te yúhú Tée cùu ñaní tnàhá-ndó nchaa-ndo véxi-í nándùcu-í ñáyiú ní xita nihnu cuendá dàcácu nihnu-í-yu núú ùhú núú ndàhú —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

Nàcuáa ní quide-güedé ndíhi díhúⁿ cuááⁿ

(Mt. 25:14-30)

11 Te nchaa ñáyiú-áⁿ nǐ sani ìní-yu sá ndíhi-ni ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiòxí xii-yu cuendá sá nǐ cuyatni Jèsús ñuú Jerusàlén, te xiáⁿ núu ní ngúita Jèsús ní cani-gá ìⁿ cuendú núu-yu cuendá tecú tnùn vaha-yu tnúhu-gá.

12 Te xáhaⁿ-gá xii-yu:

—Ní xindecu ìⁿ té cùu ñaní tnàhá ñáyiú cùnno, te cuáháⁿ-dé ìngá ñuú xicá cuendá yàcáⁿ cuáha ñaha-güedé chiúⁿ coo-dé, te dàtnùn ndixi-dé quindaha-dě titní ñuú.

13 Te cùmání-gá quee-dé quíhíⁿ-dé, te ní cana-dé úxí cue té xinu cuechi núú-dě, te ní sáñaha-dě ndí díiⁿ núú-güedé ìⁿ caa ìⁿ caa díhúⁿ cuááⁿ, te ní xáhaⁿ-dě: “Chí cádá ndàhú ndíhi díhúⁿ-áⁿ ndèé ná sàa nduu nàsáá-í”, càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé.

14 Dico nchaa ñáyiú ñuú quindaha-dě-áⁿ ñà túú tnàhá ìní-yu sá quindaha ñaha-dé, núu ní tendàhá-yu cue té nèhe tnúhu cuáháⁿ núú cuè té cuáñaha chiúⁿ coo-dé-áⁿ, te ní xáháⁿ-yu sá cùñaha-güedé sá ñà túú tnàhá ìní-yu sá té-áⁿ quindaha ñaha-dé xii-yu.

15 Dico dacuitíi sá nǐ sáha-güedé té-áⁿ chiúⁿ coo-dé sá díú-dě quindaha-dě ñáyiú nchaa ñuú-áⁿ, te ní nacuico-dě cuánuhú-dé ñuú-dé. Te òré ní nasáá-dé vehe-dé, te ní tendaha-dě ìⁿ té ní sánúcana ñaha xì cue té xinu cuechi núú-dě, cue té ní dándòo ndaha-dě díhúⁿ cuendá cácáⁿ tnúhú-dě núú-güedé ìⁿ ìⁿ-güedé núu ndèé dau ní chídó-xí díquí díhúⁿ sá nǐ dándòo ndaha ñaha-dé-áⁿ.

16 Te té ní ndèxio díhna xáhaⁿ-dě: “Pàtróoⁿ, ní quide-í ndàhú ndíhi díhúⁿ-n sá nǐ dándòo ndaha ñaha-n xii-í, te sá ìⁿ nǐ taxi-n te ní chídó-xí

ǔxí-gá tnàhá te náu-a naqueheⁿ cuèndá-n”, cächí-dé xǎhaⁿ-dě.

17 Te tée cùu patróón-dě-án nǐ xǎhaⁿ-dě: “Ío váha tée xìnu cuechi cuu-n chí ío váha ní quide-n, te sá nǐ quide váha-n ndìhi sacú díhúⁿ sǎ nǐ dándõ ndaha ñaha-í xii-n, te xǎⁿ nõu yúhú cächí-í sá táxí tnùní-n ǔxí ñuú vitna”, cächí-dé xǎhaⁿ-dě.

18 Te ní ndexìo ingá-dé, te ní xǎhaⁿ-dě: “Pàtróón, ní quide-í ndáhú ndìhi díhúⁿ-n sǎ nǐ dándõ ndaha ñaha-n xii-í, te sá ñⁿ nǐ taxi-n te ní chídó-xí ǔhúⁿ-gá tnàhá te náu-a naqueheⁿ cuèndá-n”, cächí-dé xǎhaⁿ-dě.

19 Te ní xǎhaⁿ tée cùu patróón-dě-án xii-dé: “Te yòhó taxi tnùní-n ǔhúⁿ ñuú”, cächí-dé xǎhaⁿ-dě xii tée xìnu cuechi-án.

20 Te dǎtnùní ní ndexìo tucu ingá-dé, te xǎhaⁿ-dé: “Pàtróón, náu díhúⁿ-n-á, te naqueheⁿ cuèndá-n chí ní taxúha-í ní chidúcúⁿnuu-í ñⁿ pàñú te ñá túú ní quide-í ndáhú ndìhi díhúⁿ-n,

21 chí ní yùhú ñáhà-í xii-n, chí cùu-n ñⁿ tée díí, te nàqueheⁿ-n ñⁿ sá ñà túú ní tàxi ndecu-n, te nàtahu-n ñⁿ xichi núú ñà túú ní chihi-n tatá”, cächí-dé xǎhaⁿ-dě xii pàtróón-dě.

22 Te ní xǎhaⁿ pàtróón-dě xii-dé: “Yòhó cúu-n ñⁿ tée cuihna ìní-xi xìnu cuechi núu-í, te ñi-ni nchaa tnúhu càháⁿ-n-áⁿ cächí tnùní-xi nàcuáa cuu ndáá cuéchi-n. Te núu sàni ìní-n sǎ cúu-í ñⁿ tée díí, te nàqueheⁿ-í ñⁿ sá ñà túú ní tàxi ndecu-í, te nàtahu-í ñⁿ xichi núú ñà túú nǐ chihi-í tatá,

23 te núu ducaⁿ ña, ¿te ná cuèndá ñá túú ní càhu ìní-n dásaⁿ nuu-n díhúⁿ nǐ taxi-í, te cúñaha-n chǎhu-yu díquí-xi, te òré ná nàsáá-í vehe-í, te sa ngódó lùha-gá díquí-xi naqueheⁿ cuèndá-í ní cùu-í?”, cächí-dé xǎhaⁿ-dě xii tée xìnu cuechi-án.

24 Te ní xǎhaⁿ tée cùu patróón-án xii cue tée xíndecu xíaⁿ: “Chí quèndèé díhúⁿ cuááⁿ néhé téa, te cuáha-ndo téa nèhe úxí tucu díhúⁿ cuááⁿ-án”, cächí-dé xǎhaⁿ-dě xii-güedé.

25 Te ní xǎhaⁿ-güedé: “Pàtróón, dico sa nèhe-dé úxí díhúⁿ cuááⁿ”,

cächí-güedé xǎhaⁿ-güedé.

26 Te ní xǎhaⁿ téa cùu patróón-án: “Na cächí tnúhu-í xii-ndo sǎ cùe ñáyiú ío xii-xi te níhí-gǎ-yu cundecu ndìhi-yu, te cue ñáyiú sacú ndécú ndìhi cuita ndìhi nihnu nchaa sá ndécú ndìhi-yu”, cächí téa cùu patróón-án xǎhaⁿ-dě xii-güedé.

27 Te xǎhaⁿ tucu-dé xii-güedé: “Nchaa ñáyiú cùu úhú ìní ñáhá xii-í ñá tnàhá ìní-yu quindaha-í-yu, te chí cándecá-yu taquixi iha, te cahni-ndõ-yu núu-í-a”, cächí téa cùu patróón-án xǎhaⁿ-dě xii-güedé —duha cuáháⁿ cuèndú ní cani Jèsús núu ñáyiú.

Jèsús cuánguihu-gá ñuú Jerusalén
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

28 Te sátá dúcáⁿ nǐ cáháⁿ-gá, te ní nucúhuⁿ ichi-gá cuáháⁿ-gá ñuú Jerusalén.

29 Te òré sa ní cuyatni-gá ñuú Bèttagé, ndìhi ñuú Bètaniá te xíaⁿ cáa yùcu nani Olívú, te ní xǎhaⁿ-gǎ xii úú cue téa xica cuu ndìhi-gá:

30 —Chí cuáháⁿ ñuú cáa yàtni yacáⁿ, te òré quexìo-ndo yacáⁿ, te naníhí-ndó ñⁿ búrru ndètníi-di, te vátá yõ ñⁿ-gá codo ñaha xii-di, te nandaxi-ndo-di te candeca-ndo-di quixi.

31 Te núu yoo na càcáⁿ tnúhu núu-ndó ñà cuèndá nándaxi-ndo-di, te cúñaha-ndo xii-yu sá yúhú Yaá xicá cùu ndìhi-ndo xini ñuhu-í-di —cächí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé.

32 Te cue téa-án nǐ xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te nchaa-ni nàcuáa ní xǎhaⁿ Jèsús ducaⁿ nǐ cuu,

33 chí mei òré nándaxi-güedé búrru-án nǐ quexìo cue ñáyiú cùu xítóhó-di xicáⁿ tnúhu-yu núu-güedé, te xǎháⁿ-yu:

—¿Ná cuèndá nándaxi-ndo búrru-ndí-i?
—cächí-yu xǎháⁿ-yu.

34 Te ní xǎhaⁿ-güedé xii-yu:

—Nà ndaxi-ndí-di chí Yaá xicá cùu ndìhi-ndí xini ñuhu ñaha-gá xii-di —cächí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-yu.

35 Te ndèca-güedé-di cuáháⁿ núu ndécú Jèsús, te òré ní quexìo-güedé

ndihi-di núú ndécú-gã te ní sacáⁿ ndodo-güedé dóó-güedé sátá-di, te ní ngódó ñáhá-gã xii-di.

³⁶ Te ío cuéhé ñáyiú ta sàcáⁿ-yu dóó-yu ichi cuáháⁿ-gá cuendá núú dǒo-yu-áⁿ yáha-gá ndihi quiti yòdo-gá.

³⁷ Te ní nucuíta nuu-gá ichi tindúú yucu Òlívú tá cùyatni-gá ñuú Jerusàlén cuáháⁿ, te nchaá ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-gá nchìcúⁿ ñáhã-yu te ní ngüíta-yu níhi càháⁿ-yu sá cùdíⁿ iní-yu, te càchí-yu sá ío càhnu cuu Yá Ndiǒxí cuendá sá ñí xiní-yu nchaá sá vã yǒo tñahí ndàcu cada ní quide-gá.

³⁸ Te càchí-yu:

—Ío càhnu cuu Yaá véxi quindaha ñaha xii-o, te diu-gá cúú-gã Yaá ní tendaha Yá Ndiǒxí véxi quide núú-gã! ¡Te ío càhnu cuu mee-gá! ¡Te andiu ñà túú tñahí ná cúú! —duha càchí-yu.

³⁹ Te ñíⁿ úú cue téé cùu fariséú ñúhú tñahá tnuú ñáyiú-áⁿ ñí xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Mèstrú, cúñaha nchàa ñáyiú ndihi-n na càdí-yu yuhú-yu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴⁰ Dico Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Te na càchí tñúhu-í xii-ndo sã ñúu ñáyiú-a na càdí-yu yuhú-yu ña, te nchaá yúú càháⁿ níhi-xi dàtná ñíⁿ ñáyiú —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁴¹ Te òré ní cuyatni-gá ñuú Jerusàlén te ní xiní-gá, te ní ndáhyú-gá cuendá nchaá ñáyiú dii ñúú-xi-áⁿ sã ndihú iní-gá.

⁴² Te ní xáhaⁿ-gã xii cue ñáyiú-áⁿ:

—Ío cuu váha iní-í te núú dìcò nchòhó tecú tñúú-ndó vitna ñíⁿ tñúhu sá cádá váha ñaha xii-ndo, chi ñá túú-gã ná cuu cundecu-ndo, te núu na tècú tñúú-ndó. Dico ñá tècú tñúú-ndó, chi ío yidáhu tñúhu-a.

⁴³ Te sáá nduu tñúndòho tñúhu ndàhú sá cúú-xí-ndó, te nchaá cue téé dava-gá ñuú cúú ùhú iní tñahá ndihi-ndo quixi-güedé chidoco ñaha-güedé xii-ndo, te ñí càndéé núú ndécú-ndó-áⁿ dacàa-güedé ndóho cuendá xiáⁿ quíhi váha-güedé nàá ndihi ñaha-güedé xii-ndo, te vá dáñá-güedé cunu-ndo.

⁴⁴ Te cahni ñaha-güedé xii-ndo, te ndihi nchaá vehe-ndo dāngoyo-güedé ndéé cimièntú-xi, chi ñá túú ní cuíní-ndó nàcuáha-ndo cuendá òré ní quixi coto ñaha Yá Ndiǒxí xii-ndo —duha ní xáhaⁿ-gã xii ñáyiú ñuú-áⁿ.

Jèsús ñá túú tñahá iní-gá nàcuáa quidé-yu veñúhu

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Te Jèsús cuánguihu-gá xití veñúhu càhnu sá ío cùnuu, te xití veñúhu-áⁿ xíndecu cue ñáyiú quide ndáhu ndihi cue ñáyiú xísaaⁿ. Te ní queñuhu ñaha Jèsús xií-yu quehé.

⁴⁶ Te ní xáhaⁿ-gã xií-yu:

—Núú tütú Yá Ndiǒxí càháⁿ-xi nàcuáa ní càháⁿ-gá, te duha ní cachí-gá: “Vehe-í cúú-xí núú càháⁿ ndihi ñaha ñáyiú xii-í”, duha ní càháⁿ-gá càchí-xi núú tütú-gá. Dico nchòhó quidé-ndó vèhe-gá vehe ñadúhú —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

⁴⁷ Te Jèsús nchaá nduu dānehé-gá ñáyiú xití veñúhu, dico cue téé cùu dütú cùnuu, ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaá tñúhu ní chídó tñúú ndíi Moisés, ndihi cue téé cùnuu ñuú-áⁿ ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé cahni ñaha-güedé xii-gá.

⁴⁸ Dico ñá ñihí-güedé nàcuáa cada-güedé, chi cuendá nchaá ñáyiú ío cùdíⁿ iní-yu ndédòho-yu nchaá tñúhu càháⁿ-gá.

20

Jèsús ndécú ndihi-gá tñúhu ndee iní
(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹ Te ñíⁿ nduu yíhi Jèsús xití veñúhu càhnu sá ío cùnuu dānehé-gá ñáyiú tñúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-yu. Te ní quexìo cue téé cùu dütú cùnuu ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaá tñúhu ní chídó tñúú ndíi Moisés, ndihi cue téé cùu sacuéhé núú ñáyiú isràél,

² te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cuíní-ndí cachí tñúhu-n xii-ndí nása ndùu tñúhu ndee iní ndécú ndihi-n núu quide-n nándi sá quidé-n. ¿Te yoo ducaⁿ ñí taxi tñúhu ndee iní-áⁿ?

xii-n? —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

³ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ:

—Yúhú tñàhá-í cuíní-í cǎcáⁿ tñúhu-í ìⁿ sá cǎcáⁿ tñúhu-í núú-ndó, te cachí tñúhu-ndo.

⁴ Te chí cǎchí tñúhu xii-í yoo ní táuchíúⁿ ñí dǎcuándüte ndíi Juàá ñáyiu. ¿Yá Ndiǒxí ǎⁿ cuè téé ñuyíú-a ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndíi? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

⁵ Te ní ngüíta-güedé xǐtnàha-güedé:

—¿Nása cúñaha-o? Chí núu nà cúñaha-o sǎ Yá Ndiǒxí ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndíi Juàá ñá, te quesaha-dé: “¿Ná cuendá ñá túú ní sàndáá iní-ndó tñúhu ní cǎháⁿ ndíi vǎiⁿ?”, quesaha-dé.

⁶ Àdi te núu nà cúñaha-o sǎ cuè ñáyiu ñuyíú-a ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní quide ndíi ñá, te nchaa ñáyiu cuáha ñàhá-yu yúú xii-o, te cahni ñàhá-yu, chí cǎchí-yu sá ndáá sá Yá Ndiǒxí ní táuchíúⁿ-gǎ ní cǎháⁿ ndíi Juàá tñúhu-gá núú ñáyiu —càchí-güedé xǐtnàha-güedé.

⁷ Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá sá ñá túú xíní-güedé yoo ní táuchíúⁿ dùcaⁿ ní dǎcuándüte ndíi Juàá ñáyiu.

⁸ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Te núu ducaⁿ te ni yǔhú vá cǎchí tñúhu-í xii-ndo yòo ní taxi tñúhu ndee ìní duha quide-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

*Cuendá cue téé cuihna iní-xi
(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)*

⁹ Te sátá dúcáⁿ te ní ngüíta Jèsús ní cani-gá ìⁿ cuendú núú ñáyiu nàcuáa tecú tñúní-yu tñúhu-gá, te xáhaⁿ-gǎ xii-yu:

—Ìⁿ téé ní xitu-dé mee-ni yòho yaha stilé núú ñúhú-dé. Te ní sáá ìⁿ nduu quǐngaca cuu xica-dé vǎi nduu te ní dándóo ndaha-dé sá ñí xitu-dé-áⁿ xii ìⁿ úú cue téé cǎháⁿ ndíi-dé cuendá cada chiuⁿ-güedé, te ní ndatnúhu-güedé sá òré ná cùu te cuu cuendá dava-güedé te ducaⁿ te ní quee-dé cuáháⁿ-dé.

¹⁰ Te sátá ñí sáá nduu ñí cuu nchaa ndéhé yoho yàha stilé sá ñí xitu-dé-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dǎ xii ìⁿ téé xínu cuechi núú-dé: “Cuáháⁿ cǎcáⁿ-n

sǎ cúú cuendá-í núú cuè téé ní dándóo ndàha-í nchaa yoho yàha stilé sá ñí xitu-í”, cǎchí-dé xáhaⁿ-dǎ. Te téé xínu cuechi-áⁿ ñí xica-dé cuáháⁿ-dé, dico cue téé ndéé nchaa yoho yàha stilé-áⁿ ñí tñii-güedé téé xínu cuechi-áⁿ te ní caniha-güedé, te ní nacuícúⁿ ñàhá-güedé xii-dé, te ñá túú tñàhí ná ní sǎñaha-güedé.

¹¹ Te dǎtnúní téé cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-áⁿ ñí tendaha tucu-dé ingá téé xínu cuechi núú-dé cuáháⁿ-dé, dico diu-ni ducaⁿ ñí quide ñaha-güedé xii-dé, chí ní xícuèhé ñàhá-güedé, te ní caniha-güedé te ní nacuícúⁿ ñàhá-güedé, te ñá túú tñàhí ná ní sǎñaha-güedé.

¹² Te téé cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-áⁿ ñí tendaha tucu-dé ingá-dé cuáháⁿ-dé, te diu-ni ducaⁿ ñí quide ñaha tucu-güedé, chí ní dǎnícuehé ñàhá-güedé, te ní nacuícúⁿ ñàhá-güedé.

¹³ Te téé cùu xítóhó nchaa yoho yàha stilé-áⁿ ñí sani iní-dé: “¿Nása cada-í vitna? Váha-gá tendaha-í déhe-í téé ío cùu iní-a núhú-dé, chí cudana te òré quiní ñàhá-güedé xii-dé, te canehe-güedé sá yǐñuhu núú-dǎ”, duha ní sani iní-dé.

¹⁴ Dico òré ní xíní cue téé quide chiuⁿ-áⁿ déhe xítóhó nchaa yoho yàha stilé-áⁿ, te ní xǐtnàha-güedé: “Téé-áⁿ téé véxi nduu táhú ñuhu-a ndíi nchaa sá cáá núú-xi, dico cahni-o-dé te mee-o nduu táhú-ó sǎ ndúú táhú-dǎ”, cǎchí-güedé xǐtnàha-güedé.

¹⁵ Te ní queñuhu ñaha-güedé ìⁿ xio yuhu ñuhu-áⁿ, te ní sahani ñaha-güedé xii-dé —duha cuáháⁿ cuendú ní cani Jèsús núú-yu.

Te dǎtnúní ní xáhaⁿ tucu-gá xii-yu:

—¿Te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó nàcuáa cada ñaha xítóhó ñuhu-áⁿ xii cue téé-áⁿ ñá?

¹⁶ Chí núhú-dé te cahni-dé cue téé-áⁿ, te dándóo ndaha-dé ñuhu-dé xii cue téé cùtnuní iní-dé cada ndáá —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

Te sá dúcáⁿ ñí cǎháⁿ-gá, núu ní cachí-yu:

—¿Sá vǎ cǎchí Ndiǒxí sá dúcáⁿ yàha-o! —càchí-yu.

17 Te Jèsús ní ndacoto-gá núŷ-yu, te ní xáhaⁿ-gã:

—Chí cächí tnúhu nása quèe-xi nacuáa càháⁿ-xi núú tütú Yă Ndiöxí, núú cächí-xi:

Yúú sã ní dáquéé tǎhú cue téé dàcaa vehe ní saa-xi cùu-xi yúú cùnùu vitna.

Duha cächí-xi núú tütú-gá.

18 Te nchaa ñáyiu ñá túú cuení tñi tnúhu-í, te ndohó-yu dàtná ñi ñáyiu tñahnú duuⁿ òré ndúá-yu núú yúú, àdi núu na tàú ñáhá-xí te dàcachi duuⁿ ñaha-xi —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

Cuèndá impuèstú

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

19 Te cue téé cùu dútú cùnùu, ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ní cuení-güedé tñi-güedé Jèsús òré-ni-á ní cùu, chi ní cutnùní iní-güedé sá cuèndá-güedé ní cáháⁿ-gá, dico ní yuhú-güedé cuèndá sá ïo vãi ñáyiu.

20 Te ní ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé tñi ñaha-güedé xii-gá, te ní tendaha-güedé cue téé cuáháⁿ ngoto dayuhu ñaha xii-gá, te cuáháⁿ-güedé dàtná cue téé váha iní-xi, te ndùcu-güedé nàcuáa cada-güedé núu cáháⁿ-gá ñi tnúhu sá ñà túú tàú-gá cáháⁿ-gá cuèndá ducaⁿ te candeca ñaha-güedé xii-gá quíhíⁿ cuáha cuèndá ñáhá-güedé núú tē cùnùu.

21 Te ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Mèstrú, ñihí-ndí tnúhu sá dánèhé-n ñáyiu mee-ni tnúhu váha, te cuèi ndédani càa ñáyiu ñi-ni càháⁿ-n ndihí-yu, te càháⁿ ndáá-n nàcuáa càháⁿ Yă Ndiöxí cundecu-o ñùyíú-a.

22 Te cachí tnúhu xii-ndí núu váha-ni cháhu-ndí té Cèsár téé ïo cùnùu cuèndá impuèstú ãⁿ ñáhá —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

23 Dico Jèsús ní cutnùní iní-gá sá xító ndèé ñáhá-güedé xii-gá, núú ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

24 —Chí dánèhé ñáhá xii-í ñi díchúⁿ cuixíⁿ te cachí tnúhu-ndo núu yoo núú-xi ndèé, ndihi yoo diu-xi ndeé —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Núú tē Cèsár ndèé ndihi diu-dé —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

25 Te ní xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Te núu ducaⁿ te chí nàcuáha té Cèsár sá cúú cuèndá-dé, te sá cúú cuèndá méé Yă Ndiöxí, te xíáⁿ nacuáha-ndo-gã —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

26 Te ñá ní ndàcu tnahí-güedé datìcànùu ñaha-güedé xii-gá núú tnúhu càháⁿ-gá, chi òré ní cáháⁿ-gá, te da ní cuñúhu-güedé nchaa tnúhu ní cáháⁿ-gá, te váha-gá ní sadí-güedé yuhu-güedé.

Cuèndá nchaa ñáyiu ndoto

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

27 Te sátá dúcáⁿ te ní sáá ñi úú cue téé cùu saducéú núú ndécú Jèsús. Te cue téé-áⁿ ñà túú sàndáá iní-güedé sá ndótó cuè ñáyiu ní xihí, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

28 —Mèstrú, ndíi Moisés cächí ndíi núú tütú ndècu vitna sá núu ñi tē na cùu, te quendóo ñadihí-dé te ñá túú dēhe-dé ní xõ ndihi-aⁿ, te téé cùu ñaní-dé naqueheⁿ-dé ñaha ní quendóo quèé-áⁿ cuèndá coo déhe-dé ndihi-aⁿ cuèndá ñaní-dé téé ní xihí-áⁿ.

29 Te ní xíndecu úsá tñahá cue téé mee-ni ndí ñaní-güedé. Te téé díhna ní níhí ñadihí-dé, dico ñá túú ní cùdí-dé cundecu-dé chi ní xihí-dé, te ñi ñi déhe-dé ñá túú ní xõ ndihi ñadihí-dé-áⁿ.

30 Te téé cùu uú ní naqueheⁿ-dé ñaha ní quendóo quèé-áⁿ dico ní xihí tucu-dé, te ñi ñi tucu déhe-dé ñá túú ní xõ ndihi ñaha-áⁿ.

31 Te téé cùu uní ní naqueheⁿ tucu-dé ñaha ní quendóo quèé-áⁿ, te diu-ni ducaⁿ ñi xihí-dé, te ní xínu ndí úsá-güedé ní cándeca ñaha-güedé xii ñaha-áⁿ, dico ñi ñi-güedé ñá túú ní xõ déhe-güedé ndihi-aⁿ, te ní ndihi-güedé ní xihí.

32 Te ndéé núú ñi ndihi-ná ní xihí tñahá ñadihí-áⁿ.

33 Te na sáá nduu ndòto-güedé ndihi ñaha-áⁿ ¿Te ndédacàa-güedé ñadihí-güedé cuu-aⁿ-i? Chi ndí

ùsá-güedé ní cándeca ñaha-güedě xii-aⁿ
—càchí-güedé xáhaⁿ-güedě xii-gá.

³⁴ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—Nchaa ñáyiú ñuyíú-a tnándahá-yu.

³⁵ Dico nchaa ñáyiú ní nduu táhú
ndoto díhna nuu ñáyiú-áⁿ cundecú-yu
ndihi Yá Ndiöxí ni caa ni quíhíⁿ, te
yácáⁿ ñá túú-gá sá cándeca tnahá-yu.

³⁶ Te ni ñá túú-gá tnúhu xihí, chi
cuu-ná-yu dàtná cue espíritú xínú
cuèchi núú Yá Ndiöxí cuendá sá ñí
ndotó-yu, chi cùú-yu déhe-gá.

³⁷ Te ndéé ndíi Moisés ní chídó tnùní
ndíi núú tütú ndíi sá ncháá ñáyiú ní
xihí ndotó-yu, te ñu-ni xíaⁿ càháⁿ-xi
cuendá tnutáú nchicúⁿ ñuhú, te ñu-ni
xíaⁿ càchí tucu-xi sá Yá Ndiöxí cúú-gá
Ndiöxí ndíi Àbrahám, ndíi Isàác, ndihi
ndíi Jácób.

³⁸ Te cue téé-áⁿ chi cuèi ní
xihí-güedé sá cúú-xí nchòhó, dico
sá cúú-xí Yá Ndiöxí chi ndècu
vívú-ni-güedé. Chi cùtnuní iní-ó sá
Yá Ndiöxí cúú-gá Ndiöxí mee-ni cuè
ñáyiú xíndecu vívú, te ñá túú cùú-gá
Ndiöxí cue ñáyiú ñá túú ndècu vívú.
Te sá cúú-xí mée-gá chi nchaa ñáyiú
ndècu ndihi-gá ndécú vívú-yu cuèi
sa ní xihí-yu núú ñuyíú-a —càchí-gá
xáhaⁿ-gá xii-güedé.

³⁹ Te ñíⁿ téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú
nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi
Moisés ní xáhaⁿ-dě xii Jèsús:

—Mèstrú, váha-ni càháⁿ-n —càchí-dé
xáhaⁿ-dě xii-gá.

⁴⁰ Te ñá túú-gá ní cùú-ñí-güedé cácaⁿ
tnúhú-güedé ni ñíⁿ tnúhu núú-gá.

Yoo déhe-xi cùú Cristú
(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Te Jèsús ní xáhaⁿ-gá xii-güedé:

—¿Te nása càchí-tu-yu sá Cristú
Yaá tendaha Yá Ndiöxí quixi ñuyíú-a
cùú-gá déhe ndíi Dàvií?

⁴² Te mee ndíi Dàvií-áⁿ ñí cachí ndíi
núú libré Sálmu:

Dútú Ndiöxí ní xáhaⁿ-gá xii Yaá cúú
Xítóhó-í:

“Ngóo xio cùha-í,

⁴³ te yúhú cada-í te nchaa sá cúú
ùhú iní ñáhá xii-n canehe-xi sá
yíñùhu núú-n.”

Duha ní xáhaⁿ Dútú Ndiöxí xii Yaá cúú
Xítóhó-í càchí ndíi núú libré Sálmu.

⁴⁴ ¿Te nása cùú Cristú déhe ndíi Dàvií,
te mee ndíi ní cachí ndíi sá cúú-gá
Xítóhó ndíi-i? —càchí Jèsús xáhaⁿ-gá
xii-güedé.

*Jèsús càháⁿ-gá cuendá cue téé
dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní
chídó tnùní ndíi Moisés*

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc.
11:37-54)

⁴⁵ Te òré ndátnùhu Jèsús ndihi cue
téé xica cuu ndihi-gá xíndedóho ñaha
ñáyiú, te xáhaⁿ-gá xii-güedé:

⁴⁶ —Cada cuendá-ndó vǎ cáda-ndó
nàcuáa quide cue téé dàcuaha ñaha
xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní
ndíi Moisés, chi tnahá iní-güedé cui-
hnu-güedé dóo nání sǎ sácùhnu cue
téé cùnuu. Te nchaa núú tàcá ñáyiú
cuini-güedé sá ndihi tnúhu yíñùhu
cáháⁿ ndihi ñáhá-yu xii-güedé, te
nàcáxi-güedé xilé sácóo nchihí cue téé
cùnuu-gá xití veñúhu conchihí-güedé,
te ducaⁿ-ni quide-güedé cuèi òré
quíhu-güedé mèsá caxi-güedé òré
ndécú-güedé ñíⁿ vico, chi mee-ni núú
sácóo cue téé cùnuu-gá cuini-güedé
coo-güedé.

⁴⁷ Te quèndeé-güedé vehe nchaa
ñáyiú díhí ñáyiú quèé, te ío
naha càháⁿ ndihi-güedé Yá Ndiöxí
cuendá cuini-güedé cáháⁿ váha-yu
cuendá-güedé. Te sá dúcáⁿ
quide-güedé te sáá nduu te ío-gá
ndoho-güedé núú ùhú núú ndàhú
dàcúxí dàva-gá ñáyiú —càchí-gá
xáhaⁿ-gá xii-güedé.

21

Díhúⁿ nduu táhú Yá Ndiöxí ní dáquée
ñí ñaha ndàhú ñaha quèé

(Mr. 12:41-44)

¹ Te Jèsús ní xiní-gá xití veñúhu
xidáquée cue téé cuica díhúⁿ nduu
táhu Yá Ndiöxí xití alcanciá.

² Te ní xiní-gá tnahá ñíⁿ ñaha ndàhú
ñaha quèé ní dáquée-aⁿ úú díhúⁿ còbrí,

³ te ní xáhaⁿ Jèsús xii cue ñáyiú
xíndecu-áⁿ:

—Na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ñaha ndahú ñaha quèé-a ío-gá nándíhi díhúⁿ nĩ dáquëe-aⁿ xití alcanciá nduu táhú Yã Ndiõxí dàcúúxí díhúⁿ nĩ dáquëe dava-gá-yu.

4 Chi nchaa ñáyiú-áⁿ nĩ dáquëe-yu mee-nã sá nĩ ndóo-ná, dico ñaha quèé-a cuèi ndahú-aⁿ dico ní dáquëe-aⁿ nihí díhúⁿ sã cuáá-áⁿ sã cáxí-áⁿ ní cùu —cachí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

Jèsús cächí-gá sá ngóyó veñúhu
(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

5 Te ìⁿ úú ñáyiú xícáháⁿ-yu cuendá veñúhu càhnu sá ío cùnuu sá ío vii càa nchaa yúu yíhi, ndíhi cuendá nchaa sá nĩ sãñaha táhú ñáyiú yíhi xití-xi. Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xií-yu:

6 —Sáá nduu te nchaa sá cúñúhu-ndo-a vã cùndúu-gá-xi dàtná cáá-xí vitna, chi ni ìⁿ-gá yúu vã códó nchíhi tnaha-gá-xi chi ndíhi ngoyo —cächí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

Nàcuáa cada-xi nduu ta cùyatni naa ñuyúú

(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

7 Te cue téé xĩndecu-áⁿ nĩ xícáⁿ tnúhú-güedé núú Jèsús, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, ¿te ná nduu dùcaⁿ cada-xi ngoyo veñúhu, àdi nándi cùu sá cáda-xí cuendá cutnùní iní-ndí sá sá ta cuyatni nduu ducaⁿ cada-xi-í? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

8 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Ío quíhi iní-ndó cùndecu-ndo, te vá dáñá-ndó mèe-ndo dandahú ñáhá ñáyiú xii-ndo. Chi ío cuéhé cue téé coo ñuyúú-a, te danàni-güedé méé-güedé dàtná nání-í te cachí-güedé: “Yúhú cùu-í Crístú Yá ní tendaha Yã Ndiõxí véxi ñuyúú-a”, duha cachí-güedé. Te cachí tucu-güedé: “Vitna sa ní sáá nduu càda-xi nchaa nacuáa ní cáháⁿ-í”, duha cachí-güedé. Dico vá quíndáá iní-ndó, te nĩ vá túhá-ndó-güedé.

9 Te òré ná nihí-ndó tnúhu sá títí nàcióⁿ xĩnàá-güedé te dava ñúú xĩnàá-güedé ndi mèe-güedé, te vá yùhú-ndó chi dacutíí sã dúcáⁿ

càda-xi, dico vátá sáá-gá nduu nàa ñuyúú òré ducaⁿ càda-xi —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

10 Te xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Nchaa cue téé ìⁿ nàcióⁿ nàá-güedé ndíhi cue téé ingá nàcióⁿ, te títí ñúú ngúíta-güedé nàá-güedé.

11 Te títí xichi ñuyúú nĩhi vìhi tnáa, te títí tucu xichi ñuyúú coo tnamá, te títí tucu xichi ñuyúú quixi cuéhé, te títí núú sã cáda-xí àndiú, te yùhú ñáyiú.

12 Te òré cùmání-gã cada-xi nchaa nàcuáa cáháⁿ-í-a, te cue téé cùu úhú iní ñáhá xii-ndo tñi ñaha-güedé, te candeca ñaha-güedé xii-ndo quíhíⁿ xití veñúhu-güedé cada ndáá-güedé cuéchi-ndo, te chíhi ñaha-güedé vecá xii-ndo, te candeca ñaha-güedé quíhíⁿ núú cuè téé cùnuu yĩndaha nàcióⁿ àdi núú dàva-gá cue téé cùnuu sá cuendá-í.

13 Te òré ducaⁿ na càda ñaha-güedé xii-ndo, te òré-áⁿ tàú-xi cáháⁿ váha-ndo cuendá-í núú-güedé.

14 Te vá cání iní-ndó nũu nása cunduu tnúhu cúñaha-ndo xii-güedé cuendá cácu nihnu-ndo.

15 Chi yúhú dacàhu iní ñáhà-í xii-ndo tnúhu cúñaha-ndo xii-güedé, te taxi-í sá vátá quíni tñuní-gá-ndó, te ni ìⁿ ñáyiú cùu úhú iní ñáhá xii-ndo vá nihí-gá-yu tnúhu cúñáhá-yu xii-ndo.

16 Te ndéé tãtá-ndó, ndíhi ñaní-ndó, ndíhi cue ñáyiú cùu ñaní tnáhá-ndó, ndíhi cue ñáyiú cáháⁿ ndíhi váha-ndo cuáha cuendá ñáhá-yu xii-ndo nũu cuè téé cùchiuⁿ, te dava-ndo càhni ñaha-güedé xii-ndo.

17 Te ío cuéhé ñáyiú cuu úhú iní ñáhá-yu xii-ndo sã cuendá-í.

18 Dico Yá Ndiõxí ío coto ñaha-gã xii-ndo chi ndéé idi díquí-ndó còto-gá.

19 Te núu na càda ndee iní-ndó càncicuⁿ nihnu ñaha-ndo xii-í, te nduu táhú-ndó cùndecu-ndo ndíhi Yá Ndiõxí ni caa ni quíhíⁿ.

20 Te nduu na quíni-ndó ñúhu doco sandadú ni càndéé yuhu ñúú Jerusalén, te sa cutnùní iní-ndó sã sã ní cuyatni nduu dànaa-güedé ñúú-áⁿ.

21 Te dàvá-áⁿ nchaa ñáyiú xĩndecu distritú Jùdeá xíní ñùhu-xi cunú-yu quíhíⁿ-yu xití yucu, te nchaa ñáyiú xĩndecu ñuú Jerusálén queé-yu xití ñuú-áⁿ, te ñáyiú ñá túú xĩndecu ñuú-áⁿ vǎ ndíhu-gá-yu.

22 Chi dàvá-áⁿ cuu-xi nduu tnũndòho tnúhu ndàhú, te ducaⁿ càda-xi chi ducaⁿ ndèé tnuní núú tútú Yǎ Ndiòxí nàcuáa dandòho ñaha-gá xií-yu.

23 ;Te ndàhú ní cuu nchaa ñáyiú dìhí ñúhú dèhe-xi, ndíhi nchaa ñáyiú ndèca déhe vitna sàdi na sáá nduu dũcaⁿ cada-xi! Chi ío cuéhé tnũndòho tnúhu ndàhú coo núú ndécũ-yu dàvá-áⁿ, te xíǎⁿ cuu-xi ìⁿ tnũndòho tendaha Yǎ Ndiòxí quixi sá cúú-xí-yu.

24 Te dava cue téé cuú-güedé cahni ñaha-güedé, te dava-güedé tñi ñaha-güedé candeca ñaha-güedé quíhíⁿ nchaa ñuú xícá, te cue téé dava-gá ñuú cunuu-güedé ñuú Jerusálén, te mee Yǎ Ndiòxí cachí-gá te núu ná daha nduu cunuu-güedé ñuú-áⁿ.

Nàcuáa cada-xi òré quixi tucu Téé cùu ñaní tnáhá cué ñáyiú

(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

25 'Te cada-xi ìⁿ sá vǎtá quìní-gá ñáyiú núú nchàanchii, ndíhi núú yóó, ndíhi núú nchàa chódíní, te ñuyíú-a coo tnúhu ndíhú iní-xi te vǎ cútnuní iní-yu nása cadá-yu cuéndá sá ío dusaⁿ càda ndute lamár òré candaundéé tnáhá-xí.

26 Te nchaa ñáyiú cuneé-yu sá yùhú-yu, ndíhi sá ndíhú iní-yu cuéndá nchaa sá cadá-xí ñuyíú-a, te quidi-xi andíu.

27 Te sátá dúcáⁿ te quìní-ndó yùhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo quee-í andíu quìxi-í ichi xití vícó, te dàvá-áⁿ quìní ñáhá nchàa ñáyiú sá ío cùnuu-í te ndàcu-í quide-í nchaa sá vǎha.

28 Te òré ná ngũta-xi ducaⁿ càda-xi, te cuita cundee-gǎ iní-ndó quíhíⁿ, te quíhi iní-ndó chi sa ní cuyatni vií-nǎ nduu càcu nihnu-ndo vǎ cùndècu-gá-ndó núú ñuyíú yícá cuèchi-a –càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

29 Te ní cani-gá ìⁿ cuèndú núú-güedé nàcuáa tecú tnùní vǎha-güedé tnúhu-gá, te xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

–Chí cùndèhe yutnu ngúxí ndíhi nchaa dava-gá yutnu.

30 Chi nàtahú ndaha-xi, te òré ducaⁿ quide-xi te càchí-ndó sǎ sǎ ní cuyatni nuu cahni.

31 Te dũ-ñi ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu oré ná quìní-ndó càda-xi nchaa nàcuáa càháⁿ-í, te sá dúcáⁿ te cutnùní iní-ndó sǎ sǎ ní cuyatni nduu ndíhu ndaha ñàha Yǎ Ndiòxí xii-ndo.

32 'Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ òré vǎtá cùú-gá cue ñáyiú xĩndecu ñuyíú-a vitna, te cada-xi nchaa nàcuáa ní cáháⁿ-í.

33 Te andíu ndíhi ñuyíú-a chi ndíhi nihnu-xi, dico tnúhu-í chi vǎ ndíhí nihnu-xi, chi cùu-xi tnúhu ndáá.

34 'Te quíhi iní-ndó vǎ cùndècu-ndo ichi cuéhé ichi duha, te vǎ cúú-ndó ñáyiú quíhu, te vǎ cúhúⁿ iní-ndó mèe-ni nchaa sá ío ñuyíú-a, chi núu ducaⁿ na càda-ndo te nacuanaa-ndo sǎ sǎá nduu càda-xi nàcuáa ní cáháⁿ-í. Te uuⁿi sáá nduu-ǎⁿ,

35 te cada-xi dàtná cuìní-ndó quide ìⁿ trampá chi uuⁿi ngáva-xi, te ducaⁿ càda-xi nchaa ñáyiú xĩndecu ñuyíú-a, chi uuⁿi sáá nduu-ǎⁿ.

36 Te nchòhó cundecu túha-ndo te ío cáháⁿ ndíhi-ndo Yǎ Ndiòxí cuéndá ndacu-ndo yǎha-ndo nchàa tnũndòho quixi ñuyíú-a, te ducaⁿ te nasáá-ndó cùndecu-ndo núú ndécú yùhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo –cachí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

37 Te nduu ndùu ní xóo danèhé Jèsús ñáyiú tnúhu-gá xití veñúhu càhnu sá ío cùnuu, te niú niú ní xóo quíhíⁿ ngúdú-gá xití yucu Òlívú.

38 Te nehé nehé ní xóo quíhíⁿ nchaa ñáyiú veñúhu-áⁿ ní xóo cundedóho-yu nchaa tnúhu càháⁿ-gá.

22

Ndùcu-güedé nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

1 Te sa ní cuyatni nduu tnàhá vico pascuá, te vico-án xéxi ñáyiú pàá sá ñà túú yìhi levadurá.

2 Te cue téé cùu dútú cùnùu, ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús, te dícó-ni sá xiyùhú-güedé ñáyiú.

3 Te yucu ñávàha ní dácáhu ìni ñáhá-xi xii té Jùdás déhe té Iscàrioté, te núú tnàhá téé-án cúú ùxúú tnàhá cue téé xica cuu ndihi-gá ní cùu.

4 Te té Jùdás-án ñi sáhá-dé ní ndatnúhu-dé ndihi cue téé cùu dútú cùnùu, ndihi cue téé tàxi tnuní ñáhá xii cue téé quide cuendá veñúhu nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jèsús núú-güedé.

5 Te ío ní cudíi ìni-güedé, te ní xáha-güedé xii-dé sá cuñaha-güedé díhú,

6 te ní xáha-dé sá cúú quehe-dé díhú-án, te ní ngüíta-dé ndúcú-dé nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jèsús núú-güedé òré ñà túú ñáyiú.

Cùdini Jesús ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1 Co. 11:23-26)

7 Te ní sáá nduu ñi quesaha vico xexí-yu pàá sá ñà túú yìhi levadurá, te diu-ni nduu-án sáhní-güedé ñi mbéé líhli xèxí-yu.

8 Te Jèsús ní xáha-gã xii té Pèlú ndihi té Juáa:

—Chí cuáhán chi cada túha-ndo núú cùdini-o sacuaa nduu vico pascuá —càchí-gá xáha-gã xii-güedé.

9 Te ní xicá tnúhú-güedé núú-gã, te xáha-güedé xii-gá:

—¿Te ndéé cáá vèhe cuiní-n cada túha-ndí-i? —càchí-güedé xáha-güedé xii-gá.

10 Te ní xáha Jèsús xii-güedé:

—Chí cùndèdóho na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cada-ndo. Òré quíhu-ndo xití ñúú núú quíhí-ndó, te naníhí-ndó ñi téé tànehe ñi yoó ndute, te téé-án candéndaha-ndo-dé quíhí,

te núú ndédacàa vehe na ndíhu-dé te xíá quíhu-ndo.

11 Te cúñaha-ndo xii xitohó vehe-án: “Yaá cúú Mèstrú càchí-gá núu ndédacàa xichi xití vehe-n cuñaha núu-n xii-gá cùdini-gá ndihi cue téé xica cuu ndihi-gá sacuaa nduu vico pascuá”, duha cúñaha-ndo.

12 Te dàtnùní danèhé ñáhá-dé xii-ndo ñi quartú cáhnú càa núú ñinu, chi vehe yòdo tnaha cuu-xi, te sa ní quide túha-dé nchaa sá ná ndíhi, te nchòhó dícó-nã sá cùdini-o cada túha-ndo —càchí-gá xáha-gã xii-güedé.

13 Te ní xica-güedé cuáhán-güedé, te nchaa-ni nàcuáa ní xáha Jèsús xii-güedé ní cuu, chi nchaa sa ndècu túha, te ní quide túha-güedé sá cùdini-güedé ndihi-gá sacuaa nduu vico pascuá-án.

14 Te sátá ñi tnahá òré cùdini Jesús ndihi cue téé ní táuchíú-gã cáhán tnúhu-gá núú ñáyiú, te cuánguìhu ndihi ñaha-gã xii-güedé mèsá.

15 Te xáha-gã xii-güedé:

—¡Ducan-ni ìo sàni ìni-í sá cùdini ndihi ñaha-í xii-ndo sàcuua nduu vico pascuá òré cùmání-gã sáá nduu ndòho-í te cuú-í!

16 Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã vã dúhá-gã caxi ndihi ñaha-í xii-ndo nduu vico pascuá, chi ndéé òré ná sáá nduu nàsáá-ndó núú táxi tnùní Yá Ndiòxí cundecu-o, te dàvá-án cada ìni-ndó sã dàtná sá cáxi tùcu-o chi ío váha cuu ìni-ó cùndecu-o —càchí-gá xáha-gã xii-güedé.

17 Te ní quehe-gá ñi vàsú ñúhú ndùdí ndéhé yoho yàha stilé, te ní ndacá táhú-gã núú Yá Ndiòxí, te dàtnùní ní xáha-gã xii-güedé:

—Chí quéhé vàsú ñúhú ndùdí ndéhé yoho yàha stilé-a, te coho-ndo lùha lùha nchaa-ndo.

18 Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sã vítná-nã duha xiihi ndihi ñaha-í xii-ndo ndùdí ndéhé yoho yàha stilé-a te vá cóhó ndihi ñaha-gá-í, dico na sáá nduu naníhí tnàhá-ó núú ndécú Tàtà-í Dútú Ndiòxí táxi tnùní-gá, te dàvá-án cada ìni-ó sã dàtná sá cóhó

ndìhi ñaha tucu-í xii-ndo, chi ío cudíí ìní-ó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

19 Te sátá nǐ túhú cóhó-güedé ní cudìni-güedé, te ní queheⁿ-gá pàá te ní ndacáⁿ táhú tucu-gá núú Yá Ndiöxí, te dàtnùní ní táhú cuèchi-gá, te ní dácãhñu ñaha-gã xii-güedé, te xáhaⁿ-gã:

—Pàá-a cùu-xi datná yiqui cùñú-í, chi cahni ñaha-güedé xii-í sá cuendá-ndó, te ducaⁿ-ni càxi-ndo paá-a cuendá ndacu ìní ñáhá-ndó xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

20 Te ñu-ⁿi ducaⁿ nǐ quide-gá ndìhi vàsú ñúhú ndùdí ndéhé yoho yàha stilé, chi ní queheⁿ-gá te òré sãñaha-gã xii-güedé coho-güedé, te ní xáhaⁿ-gã:

—Ndudí ñúhú vàsú-a cada ìní-ndó sã cúú-xí dàtná ñíñí-í sá cãtí òré cahni ñaha-güedé xii-í. Te sá dúcáⁿ cãtí ñíñí-í xíãⁿ cutnùnì ndáá sá Yá Ndiöxí cada-gá ìngá núú sã vãha sá cúú-xí-ndó.

21 Dico vitna chi iha tñàhá téé cuáha cuendá ñáhá xii-í núú cuè téé cùu úhú ìní ñáhá yíhi-dé mèsá.

22 Te yúhú Téé cùu ñanì tñáhá-ndó nchàa-ndo ñuhu ichi-í cuáháⁿ-í cuú-í dàtná ní cachí Yá Ndiöxí. ¡Dico ndàhú ní cuu téé ducaⁿ na cuáha cuendá ñáhá xii-í núú cuè téé cùu úhú ìní ñáhá! —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

23 Te ní ngüíta-güedé ndúcú tñuhu núú tñáhá-güedé ñuu ndéda càa-güedé ducaⁿ càda cuáha cuendá ñáhá xii-gá núú cuè téé cùu úhú ìní ñáhá.

Xíndatnúhu-güedé ndëdacàa-güedé cunuu-gã

24 Te sátá dúcáⁿ te ní ngüíta-güedé xíndatnúhu-güedé ñuu ndëdacàa-güedé tàú-güedé cunuu-güedé.

25 Dico Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchaa cue téé yíndaha ñaha xii ñáyiu ío tàxi tñunì-güedé, te mee-güedé cùnì-güedé sá càháⁿ váha ñáyiu cuendá-güedé.

26 Dico nchòhó vá dúcáⁿ càda-ndo, chi núú ñⁿ-ndo cùnuu te cada-ⁿi-ndo sã ñà túú cùnuu-ndo, àdi cuu-ndo ñⁿ téé tàxi tñunì ñáhá xii cue téé xínu cuechi, te cada-ⁿi-ndo sã cúú-ndó ñⁿ téé xínu cuechi-áⁿ.

27 Te vá càchí-ó sã tée xínu cuechi cunuu-gá-dé, chi téé quíhu mèsá cùnuu-gá-dé. Dico yúhú ndécú ndìhi ñaha-í xii-ndo dàtná ñⁿ téé xínu cuechi.

28 Te nchòhó ducaⁿ-ni ndècu ndìhi ñaha-ndo xii-í, te tàyáha ndìhi ñaha-ndo xii-í nchaa sá táyáha-í véxi.

29 Te Tãtà-í Dútú Ndiöxí ní cachí-gá sá táxi tñunì-í, te yúhú càchí-í xii-ndo sã sãá nduu te tñàhá-ndó tàxi tñunì-ndó.

30 Te dàvá-áⁿ caxi-o coho-o càda-o núú táxi tñunì-í, te yacáⁿ ngüíta-ndo càda ndáá-ndó cuèchi ndi úxúú xi-chi ñáyiu isràél —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá sá tẽ Pèlú cúñaha-dẽ xii ñáyiu sá ñà túú xini ñáhá-dẽ xii-gá (Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

31 Te Xítohó Jesucrístú ní xáhaⁿ-gã xii té Xímú:

—Yòhó Xímú, cundedóho váha ñⁿ tñuhu na càháⁿ-í-a, chi dàtná cùnì-n quide táchí tríú sàcáⁿ-xi duha sàcáⁿ-xi dácáⁿ, ducaⁿ quèsaha yucu ñávãha cada ñaha-xi xii-ndo. Chi coto ndeé ñáhá-xi xii-ndo te núu ndisa sàndáá ìní ñáhá-ndó xii-í.

32 Dico yúhú xicáⁿ táhù-í núú Yá Ndiöxí cuendá-n, cuendá sá vã dáñá ndeé-n quíndáá ìní ñáhá-n xii-í. Te òré ndixi túu ìní-n sã ñà túú ní quide váha-n, te quíhíⁿ-n cuáha-n cuè téé cùnìhi-n tñuhu ndeé ìní cuendá canchicúⁿ nihnu-ni-güedé ichi Yá Ndiöxí —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

33 Te ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Mèstrú, sa ndècu túha-í sá quíhíⁿ ndìhi ñaha-í xii-n vècaá, àdi cuéi na cúú ndìhi ñaha-í xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

34 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Pèlú, na càchí tñuhu-í xii-n sã cùmánì-gã cana ñⁿ líhi te únì xito càháⁿ-n núú ñáyiu sã ñà túú xini ñáhá-n xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Sa ní cuyatni ndoho Jèsús

35 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Te cùnàhá ní tendaha ñaha-í xii-ndo ní sáháⁿ-ndó chiuⁿ-í, chi ñà túú ní cãnehe-ndo nì ñⁿ sá cúhúⁿ dñhúⁿ-ndó, te nì ñⁿ sá cúhúⁿ

ndàchiuⁿ-ndo ñá túú ní cãnehe-ndo, Te chí cãchí tnúhu núu ió ñⁿ sá ñi cumání xii-ndo —cãchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Ñáhá, chí ñi ñⁿ sá ñá túú ní cùmání xii-ndí —cãchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

³⁶ Te ní xáhaⁿ-gã:

—Te vitna núu ndècu ndihi-ndo sá sácũhuⁿ díhúⁿ-ndó, àdi sá sácũhuⁿ ndachiuⁿ-ndo te canehe-ndo. Te núu ñá túú ndècu ndihi-ndo machití, te nadico-ndo dǒó tĩcachi ñihnu-ndo te cuaaⁿ-ndo.

³⁷ Te na cãchí tnúhu-í xii-ndo sã dácuití sá yáha-í nãcuáa cãháⁿ-xi núu tütú Yã Ndiõxí núu cãchí-xi: “Ñⁿ-ni ñi quide ñaha-güedé xii-gá, ndihi cue téé ndècu cuéchi-xi”, duha cãchí-xi núu tütú-gá. Te ñá díú-ní xǎⁿ yáha-í chí nchaandi túhú nãcuáa cãháⁿ-xi núu tütú-gá yáha-í —cãchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁸ Te xáhaⁿ-güedé:

—Mèstrú, iha ndècu úú machití —cãchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ-gã:

—Chí náví-nã yuhu-ndo, vá cãháⁿ-gã-ndó —cãchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús cãháⁿ ndihi-gá Yã Ndiõxí yucu Òlívú

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Te Jèsús ní quee-gá cuáháⁿ-gá yucu Òlívú, chí ducaⁿ tnàhí quide-gá. Te cue téé xica cuu ndihi-gá nchicúⁿ ñáhá-güedé xii-gá cuáháⁿ.

⁴⁰ Te òré ní quexìo-gá xiáⁿ, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Chí cãháⁿ ndihi Yã Ndiõxí cuendá sá vã dácãháⁿ ñáhá yucu ñávãha xii-ndo càda-ndo sá ñá túú tàú-ndó càda-ndo —cãchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁴¹ Te sátá dúcáⁿ te ní quee dèⁿ-gá tnuú-güedé cuáháⁿ-gá ñⁿ xio, te sa ñùnchíí luha ní xica ndehe-gá núu ndécú-güedé, te xiáⁿ ñi ngüíñí xití-gá cãháⁿ ndihi-gá Tãtã-gã Dútú Ndiõxí.

⁴² Te xáhaⁿ-gã:

—Táu, te núu dícó cachí-n te tauni-hnu ñaha-n xii-í cuendá sá vã ndóhò-í ná sãá òré, dico vá cadá-n nãcuáa cãchí iní mée-í, chí cada-n nãcuáa cãchí iní mée-n —cãchí-gá xáhaⁿ-gã xii Tãtã-gã Dútú Ndiõxí.

⁴³ Te sátá dúcáⁿ te ní quexìo ñⁿ espíritú xínú cuèchi núu Yã Ndiõxí ní sãñaha-gã-xi tnúhu ndee iní xii-gá.

⁴⁴ Te òré súúni ndihú iní-gá, te uuⁿ-gá súúni ñi yuhu ñi iní-gá cãháⁿ ndihi-gá Dútú Ndiõxí, te tnée-gã cáá dàtná cáá ñíñí te ngóyó núu ñúhú.

⁴⁵ Te sátá ñi yáha ní cãháⁿ ndihi-gá Tãtã-gã Dútú Ndiõxí, te ní ndacuíñí-gá cuánuhú-gá núu ñi dándõo-gá cue téé-áⁿ, te òré ní nasáá-gá te xixídí-güedé cuendá sá ño cuéhé tnúhu sãni iní-güedé cuendá-gá.

⁴⁶ Te xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—¿Ná cuendá xidí-ndó? Chí ndácõo, te cãháⁿ ndihi-ndo Yã Ndiõxí cuendá sá vã dácãháⁿ ñáhá yucu ñávãha xii-ndo càda-ndo sá ñá túú tàú-ndó càda-ndo —cãchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Ní tñi-güedé Jèsús ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Te cãháⁿ dúcáⁿ-ní Jèsús ní quexìo vai cue téé, te ñⁿ téé xica cuu ndihi-gá nání Jùdás cúnùu-dé yódó ñu-dé núu-güedé ní quexìo ndée núu-gã, te ní teyuhu ñaha-dé xii-gá, te núu tnàhá téé-áⁿ cúú ùxúú cue téé xica cuu ndihi-gá.

⁴⁸ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Jùdás, ¿te yòhó cuáha cuendá ñáhá-n xii yúhú Téé cùu ñani tnàhá-ndó nchàa-ndo núu cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-í cãháⁿ-n ñu duha tèyuhu ñaha-n-áⁿ? —cãchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁴⁹ Te sátá ñi xiní nchaa cue téé cundihí Jèsús nãcuáa cùu cue téé ní quexìo-áⁿ, núu ní xicáⁿ tnúhú-güedé núu-gã, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, ¿cùu nãá-ndí ndihi-güedé ndihi machití-a ñã? —cãchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

50 Te ñⁿ-dé ní xehndé-ni-dé lóho xio cùha ñⁿ cue téé ní quexìo-áⁿ, te téé-áⁿ xínú cuèchi-dé núú dùtú cúnùu-gá, te ní quendéé duuⁿ lóho-dé.

51 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:
—Chí dáñá-güedé, vá dúcáⁿ càda-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ní dácáa-gá ndaha-gá ní tendaha-gá núú ñí xíndeé lóho téé-áⁿ, te ní nduu váha dàtná-ni càa.

52 Te nchaa cue téé cùu dùtú cúnùu, ndihi cue téé tàxi tñuní nchaa cue téé quide cuendá veñúhu sá ño cúnuu, ndihi cue téé cùu sacuéhé núú ñáyi isràél, nchaa cue téé-áⁿ vèxi tñi ñaha-güedé xii-gá, te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Nchòhó, nèhe-ná-ndó màchití, nèhe-ná-ndó càrrutí véxi-ndo núú ndécù-í, dàtná quidé-ndó ñⁿ ñadúhú quidé ñaha-ndo xii-í.

53 Te ducaⁿ-ni ñí xini-ndó ñí xíndecù-í xití veñúhu càhnu sá ño cúnuu ní xóo danèhé-í ñáyi, te ni lùha ñá túú ní cùu tnándeé ñáhá-ndó xii-í òré-áⁿ, te vitna ní sáá òré ducaⁿ càda-ndo, te cada sácúhná nàcuáa cùu iní-xi —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Té Pèlú càháⁿ-dé núú ñáyi sá ñà túú xini-dé Jèsús

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

54 Te ní tñi-güedé Jèsús, te ndèca ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ vehe téé cùu dùtú cúnùu-gá, te té Pèlú xica xica-ni nchicúⁿ ñáhá-dé xii-gá cuáháⁿ.

55 Te òré ní quexìo-güedé xíaⁿ te ní dátñáhá-güedé ñuhú quehé vehe-áⁿ, te ni càndéé yuhu ñuhú-áⁿ ñí ngóo teté-güedé, chí quide víxi-xi, te tnàhá té Pèlú ní ngóo teté ndihi ñaha-dé xii-güedé.

56 Te xíaⁿ ndécú ñⁿ xíchí xínú cuèchi vehe-áⁿ, te òré ní xini-xi núcóo teté tnàhá té Pèlú, te ní ndacoto-xi núú-dé, te ní xáhaⁿ-xi xii-güedé:

—Tnàhá téé-a xica cuu ndihi-dé téé ndèca-güedé cuánguihu-áⁿ —cachí-xi xáhaⁿ-xi xii-güedé.

57 Dico té Pèlú ñá túú ní ññuu-dé, te xáhaⁿ-dè xii-xi:

—Yúhú ñá túú xini-í téé-áⁿ —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-xi.

58 Te tna tnaa-ni ní cuu, te ní xini ñáhá tucu ñⁿ-dé, te xáhaⁿ-dè:

—Yòhó tnàhá-n xica cuu ndihi-n téé ndèca-güedé cuánguihu-áⁿ —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-dé.

Dico té Pèlú ní xáhaⁿ-dè:

—Ñáhá, ñá díú yúhú xica cùu ndihi-í-dé —cachí-dé xáhaⁿ-dè.

59 Te sa ní cuu dàtná ñⁿ òré te càchí tucu ingá-dé:

—Ndáá sá tēe-a xica cuu ndihi-dé téé ndèca-güedé cuánguihu-áⁿ, chí tnàhá-dé cùu-dé téé distritú Galileá —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

60 Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dè xii téé-áⁿ:

—Yúhú ñá túú cùnuní iní-í nása nduu tñuhu càháⁿ-n —cachí-dé xáhaⁿ-dè.

Te ni vátá xinu ducaⁿ-gã tñuhu càháⁿ-dé ní cana-ni ñⁿ líhi.

61 Te Xitohó Jesucristú ní nchócótó-gã núú-dé, te òré-ni-áⁿ ñí ndacu iní-dé tñuhu ní xáhaⁿ-gã xii-dé sá cùmání-gã cana ñⁿ líhi, te úní xito càháⁿ-dé sá ñà túú xini ñáhá-dè xii-gá.

62 Te té Pèlú ní quee-dé tnuú-güedé cuáháⁿ-dé ñⁿ xio, te ní ndáhyú víhí-dé ní ndixi cuèchi iní-dé.

Cùdiquí ndeé-güedé Jèsús

(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

63-64 Te cue téé ndéé ñáhá xii Jèsús ní cudíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te ní dádáhu-güedé núú-gá, te ní caniha-güedé xii-gá, te xáhaⁿ-güedé:

—¡Cáháⁿ ná cótó yòo ní caniha xii-n! —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

65 Te cuéhé víhí-gã tñuhu cuéhé ní xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Jèsús ndécú-gã jündá

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

66 Te sátá ñí túnndá, te ní tacá cue téé cùu sacuéhé núú ñáyi isràél, ndihi cue téé cùu dùtú cúnùu, ndihi cue téé dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tñuhu ní chídó tñuní ndí Moisés, te ndèca-güedé Jèsús cuáháⁿ núú cáda-güedé jündá, te òré ní quexìo-güedé ndihi-gá núú cáda-güedé jündá-áⁿ, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

67 —Cuini-ndí cachí tñuhu-n xii-ndí núu diu-n cùu-n Cristú Yáá ní tendaha

Yă Ndiöxí véxi ñuyíú-a —càchí-güedé xăhaⁿ-güedě xii-gá.

Te ní xăhaⁿ-gă xii-güedé:

—Te núu na cächí-í sá díú-í cúú Cristú ñá, te nì vá quíndáá iní-ndó,

⁶⁸ àdi te núu ìⁿ sá ná cacăⁿ tnúhu-í núú-ndó, te nì vá cächí tnúhu-ndo, te nì vá dáñá ñàha-ndo.

⁶⁹ Dico vitna ní cuyatni nduu ngóo yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo xio cuha Dútú Ndiöxí Yaá ío cùnuu —cachí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

⁷⁰ Te dătnùní nchaa-güedé ní xícáⁿ tnúhú-güedě núú-gă, te xăhaⁿ-güedě xii-gá:

—¿Te yòhó cúú-n Dêhe Yá Ndiöxí te núu ducaⁿ vâni? —cächí-güedé xăhaⁿ-güedě xii-gá.

Te ní xăhaⁿ Jèsús:

—Ndáá sá díú Dêhe-gá cúú-í dàtná cächí méé-ndó-ăⁿ —cächí-gá xăhaⁿ-gă xii-güedé.

⁷¹ Te ní xítñàha-güedé:

—Ñá túú-gă xíní ñùhu-xi cue tée cáháⁿ nùu ndáá sá ndècuéchi-dé àdi ñá túú ndècuéchi-dé chi yuhu mee-dé ní cáháⁿ-dé vitna ní xíndedóho-o —cächí-güedé xítñàha-güedé.

23

Jèsús ndécú-gă núú tē Pìlatú

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Te nchaa-güedé ní ndacuíñí-güedé, te ndèca-güedé Jèsús cuáháⁿ núú tē Pìlatú,

² te núú tē-áⁿ nì ngúita-güedé sàcáⁿ cuéchi-güedé cuèndá-gá, te xăhaⁿ-güedě:

—Ní naníhí-ndí tée-a dândahú-dé ñáyíu ñuú-ó, chi xăhaⁿ-dě xii-yu sá vă chăhu-gá-yu impuèstú xii tē Cèsár tée ío cùnuu, te cächí-dé sá díú-dě cúú-dě Cristú Yaá ní tendaha Yă Ndiöxí véxi ñuyíú-a te yíndaha-dé ñáyíu cächí-dé —cächí-güedé xăhaⁿ-güedě xii-dé.

³ Te tē Pìlatú ní xícáⁿ tnúhu-dé núú-gă, te xăhaⁿ-dě xii-gá:

—¿Ndáá sá díú-n cùu-n tée yíndaha ñaha xii ñáyíu isràél-ăⁿ? —cächí-dé xăhaⁿ-dě xii-gá.

Te Jèsús ní xăhaⁿ-gă xii-dé:

—Díu-í yíndàha-í-yu —cächí-gá xăhaⁿ-gă xii-dé.

⁴ Te tē Pìlatú ní xăhaⁿ-dě xii nchaa ñáyíu, ndíhi cue tée cùu dútú cùnùu:

—Yúhú cútñùní iní-í sá ñà túú nì ìⁿ cuéchi tée-a —cächí-dé xăhaⁿ-dě xii-yu.

⁵ Dico níhi-gá ní cáháⁿ-güedé, te xăhaⁿ-güedě:

—Cächí-ndí sá ío dusaⁿ xíquide ñáyíu cuèndá nchaa sá dánèhé ñáhá-dě xii-yu, te ní quesaha-dě ndéé distritú Galileá, te ní yáha-dé ñíhí distritú Jùdeá dánèhé-dé ñáyíu, te vitna ní sáa-ni-tu-dé ndéé ndíha dānehé-dé-yu —cächí-güedé xăhaⁿ-güedě xii tē Pìlatú.

Jèsús ndécú-gă núú tē Hèrodés

⁶ Te sá dúcáⁿ nì tecú dóho tē Pìlatú ní cacu nehé-yu distritú Galileá, núu xíáⁿ ní xícáⁿ tnúhú-dě núú-yu núu tē Galileá cúú-gă.

⁷ Te ní xáhăⁿ-yu sá díú tēe yàcáⁿ cúú-gă, núu xíáⁿ ní na dàyáha ñaha-dě xii-gá ndaha tē Hèrodés tée cùu gobiernú distritú Galileá chi nduu-ăⁿ ndécú-dě tnáhá-dé ñuú Jerusalén-áⁿ.

⁸ Te òré ní xíní tē Hèrodés-áⁿ Jèsús te ío ní cudíí ìní-dé, chi ní cunaha dùcaⁿ-ni cuíní-dé quíní ñáhá-dě xii-gá te ñá túú tnàhí xíní ñáhá-dě xii-gá ní cùu, chi cuèndá-ni tnúhu ñíhí-dé cuèndá-gá, te ndètu-dé sáá ìⁿ nduu quíní ñáhá-dě xii-gá, te cada-gá ìⁿ sá vă yòo tnàhí ndàcu cada cundehe-dé ní sani iní-dé.

⁹ Te vâi sá nì xícáⁿ tnúhú-dě núú Jèsús, dico ní ìⁿ tnúhu ñá túú ní cáháⁿ-gá.

¹⁰ Te xíáⁿ xíndecu tnàhá cue tée cùu dútú cùnùu, ndíhi cue tée dàcuaha ñaha xii ñáyíu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, te cue tē-áⁿ sùúnì ío iní-güedé sàcáⁿ cuéchi-güedé cuèndá-gá.

¹¹ Te tē Hèrodés ndíhi cue tée cùu sandadú-dé ñá túú ní cùu vâha iní-güedé núú Jèsús, te ní cudíquí ndéé ñáhá-güedě xii-gá, te ní dácúihnú ñaha-güedé dóó vâha xii-gá dàtná cáá dóó sácúihnu cue tée sàquíndaha ñaha xii ñáyíu. Te dătnùní

té Hèrodés ní dánùhú ñáhá tùcu-dé xii-gá ndaha té Pilatú.

¹² Te nduu-ǎⁿ ñí tnahá tnúhu té Pilatú ndíhi té Hèrodés, chí cùu úhú iní tnahá-güedé ní cùu.

Càchí-güedé sá cáhni-güedé Jèsús

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³ Te té Pilatú ní nadatàcá-dé nchaa cue téé cùu dútú cùnùu ndíhi dava-gá cue téé cùnùu, ndíhi nchaa ñáyiu ñuú-áⁿ,

¹⁴ te ní xáhaⁿ-dè:

—Nchòhó ndécá-ndó tēe-a véxi ní taxi cuendá-ndó-dé iha, te càchí-ndó sǎ ïo dusaⁿ quide ñáyiu cuendá nchaa sá dánèhé ñáhá-dé xii-yu, te núú-ndó ndùcu tnúhu-í núú-dé ñuú ná ní quide-dé. Dico yúhú cùtnùní iní-í sá ñà túú nì ìⁿ cuéchi-dé dàtná càháⁿ-ndó-ǎⁿ.

¹⁵ Te cuéi té Hèrodés ñuú-áⁿ ducaⁿ càháⁿ-dé sá ñà túú cuéchi-dé ñuú ní techiùⁿ ñaha tucu-dé cuándixi-dé iha. Te vitna sa ní cutnùní iní-ó sǎ ñà túú tàú-xi cahni-o-dé chí ñà túú cuéchi ní quide-dé.

¹⁶ Te na dàndoho-ni-í-dé te dàcácu-í-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-yu.

¹⁷ Te ndí tnahá nduu víco pascuá te dacuití sǎ dácácu té Pilatú-áⁿ ìⁿ cue téé yíhi vecaá, chí ducaⁿ tnàhí quide-dé.

¹⁸ Dico nchaá-yu ní cuáá-yu, te xáhaⁿ-yu xii-dé:

—¡Queñuhu téé nàni Jesús-áⁿ, te cahni-n-dé! ¡Te dàcácu-n tē Barrábás! —càchí-yu xáhaⁿ-yu xii-dé.

¹⁹ Te té Barrábás-áⁿ ñí sanu ichi-dé ñáyiu ñuú ingá ichi, te ní ngüíta-yu ndíhi-dé ní cuu úhú iní-yu cue téé cùchiuⁿ, te ní sahani-dé ndíyí núu xíáⁿ ní chíhi ñaha-güedé vecaá xii-dé.

²⁰ Te té Pilatú cuíni-dé dàcácu-dé Jèsús ñuú xíáⁿ càháⁿ ndíhi ñaha tùcu-dé xii-yu ní cùu,

²¹ dico uuⁿ-gá níhi ní cuáá-yu, te ní xáhaⁿ-yu xii-dé úú xito:

—¡Cata caá-dé núú cùrúxí! ¡Cata caá-dé núú cùrúxí! —càchí-yu xáhaⁿ-yu xii-dé.

²² Te xito cuu úní ní xáhaⁿ tē Pilatú:

—¿Te ná cúu cuéchi ní quide-dé te núu ducaⁿ cuíni-ndó càda-í-dé-í? Te yúhú cùtnùní iní-í sá ñà túú cuéchi ní quide-dé ñuú xíáⁿ ñà túú tàú-xi cahni-o-dé, te na dàndoho-ni-í-dé te dàcácu-í-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-yu.

²³ Dico níhi-ni càháⁿ-yu xáhaⁿ-yu sá ná càta caa ñaha-dé xii-gá núú cùrúxí, te ñáyiu-áⁿ ndíhi nchaa cue téé cùu dútú cùnùu xicáháⁿ níhi-güedé ndíhi-yu ndéé ní xínu iní té Pilatú cada-dé nàcuáa càchí iní-yu.

²⁴ Te ní xáhaⁿ-dè xii-yu sá cúu càda-dé nàcuáa xáhaⁿ-yu.

²⁵ Te ducaⁿ te ní dácácu-dé té Barrábás téé ní sanu ichi ñáyiu ñuú ingá ichi, te ñuú-áⁿ ní sahani-dé ndíyí núu xíáⁿ ní xíhi-dé vecaá, te dàtnùní ní táuchíuⁿ-dè cada-güedé Jèsús nàcuáa xáhaⁿ-yu.

Sàta caa-güedé Jèsús núú cùrúxí

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Te ndéca-güedé Jèsús cuáháⁿ núú catá càa ñaha-güedé xii-gá, te ichi cuáháⁿ-güedé ndíhi-gá ní tñi-güedé ìⁿ téé ñuú Cirené nání-dé Xímú ñúhú-dé ichi duha cuándixi-dé ní sáháⁿ-dé yucu, te ní dácúidó ñaha-güedé xii-dé cùrúxí nchídó Jèsús, te ní ngüíta nchicúⁿ-dé sátá-gǎ.

²⁷ Te ío cuéhé ñáyiu nchicúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ, te vǎi ñáyiu ñuú ïo níhi ndàhí-yu sá ndíhú iní-yu cuendá Jèsús.

²⁸ Te Jèsús ní nchócótó-gǎ núu-yu, te ní xáhaⁿ-gǎ:

—Nchòhó ñáyiu ñuú Jerusàlén, vá ndàhyú-ndó cuendá-í chí ndàhyú cuendá méé-ndó ndíhi cuendá déhe-ndo.

²⁹ Chí sáá nduu quèsaha ñáyiu: “Sá vǎha táhú nchaa ñáyiu ñà túú càcu déhe-xi, ndíhi nchaa ñáyiu vátá quíni-gá cuhuⁿ déhe-xi, chí ní ñà túú xini-yu dacadí-yu”, duha quesàhá-yu.

³⁰ Te dàvá-áⁿ cññaha ñáyiu xii nchaa tindúú ndíhi nchaa núú xìquí: “Chí tácuⁿ ngónchihi ñaha-ndo xii-ndí”, duha cúñahá-yu.

31 Te núu yúhú tée quide ndáa duha quide ñaha-güedé xii-í vitna, te ndèé-gá cada-güedé nchaa ñáyi ndècu ichi cuehé ichi duha —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

32 Te ndèca tucu-güedé úu tnàhá cue tée ndècu ndisa cuéchi-xi cuáháⁿ cuèndá cahni ñaha-güedé xii-güedé ndihi Jèsús.

33 Te òré ní quexio-güedé ndihi-gá ñⁿ xichi núu nání Yìquí Díquí Ndiyi, te xiáⁿ ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núu cùrúxí, ndihi úu cue tée ndècu ndisa cuéchi-xi-áⁿ, te ñⁿ-dé ní sata caa-güedé xio cùha-gá te ingá-dé ní sata caa-güedé xio dàtni-gá diu-ni núu cùrúxí tucu.

34 Te ní xáhaⁿ-gã xii Tàtá-gã Dútú Ndióxi:

—Táu, cada càhnu iní sá quidé-güedé, chi ñá túu cùtnuní iní-güedé ná cúu sá quidé-güedé —càchí-gá xáhaⁿ-gã.

Te cue tée cùu sandadú ní xito ndèé-güedé núu ndèdacàa-güedé cuu cuèndá-güedé dóo-gã.

35 Te nchaa ñáyi xĩndecu-áⁿ ndéhě-yu nàcuáa quide-güedé Jèsús, te nchaa cue tée cùnuu ní cudíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, te ní xitnàha-güedé:

—Te dava ñáyi ní ndacu-dé ní dácácu nihnu-dé, te vitna na dácácu nihnu-dé méé-dé, te núu ndisa sá Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyíú-a cùu-dé —càchí-güedé xitnàha-güedé.

36 Te tnàhá cue tée cùu sandadú ní cudíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá, chi ní sàndehe yatni-güedé núu táca-gá sãñaha-güedé ndudí íá còho-gá ní cùu,

37 te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Te núu yòhó cúu-n tée yìndaha ñaha xii ñáyi isràél, te dácácu nihnu mee-n —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

38 Te ní taxi ndecu-güedé ñⁿ sá ndèé lètrá ndàa díquí-gã te ndèé úní núu tnùhu, tnùhu griégú, ndihi tnùhu làtín, ndihi tnùhu hèbreú, te duha quèe-xi ndi nuní núu tnùhu-áⁿ “Tée-a cùu-dé tée yìndaha ñaha xii ñáyi isràél”, duha quèe-xi.

39 Te ñⁿ tée ndècu ndisa cuéchi-xi, tée ní sata caa-güedé diñi-gá xicuehé ñáhá-dé xii-gá, te xáhaⁿ-dè:

—Te núu yòhó cúu-n Cristú Yaá ní tendaha Yá Ndióxi véxi ñuyíú-a, te dácácu nihnu mee-n, te dácácu nihnu ñaha xii nchúhú tnàhá-ndí tucu —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

40 Dico ingá tée cùndihi-dé tée tàcaa ingá xio diñi-gá ní tenàá ñáhá-dé xii-dé, te xáhaⁿ-dè:

—¿Te náa ñá túu ndàcu iní-n Yá Ndióxi vitna duha càa-o ndoho-o ndihi tée nani Jesús-a ñá?

41 Chi nchoo tàú ndisa-o sã dúhá ndòho-o nacháhu-o cuéchi-o, dico Jèsús-a chi ñá túu cuéchi-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii tée tàcaa ndihi-dé-áⁿ.

42 Te dàtnuní ní xáhaⁿ-dè xii-gá:

—Jèsús, ndacu iní ñáhá-n xii-í òré ná quixi-n taxi tnuní-n ñuyíú-a —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

43 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã:

—Na càchí tnùhu ndáá-í xii-n sã méi ndùu vitna cundecu ndihi ñaha-í xii-n núu ní nduu táhú-í cundecu-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Ní xihí Jèsús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

44 Te òré ní cuu cuádava nduu. Te ní cunee nihí ñuyíú, te ducaⁿ-ni càa ní cuu ndèé caá úní sacuaa.

45 Chi ñá túu-gã ní dàyehé nchíanchii te ní ndátá dõó cúu còrtiná veñuhu càhnu sá ío cùnuu ní quée dava ndáa.

46 Te níhi ní cáháⁿ Jèsús, te xáhaⁿ-gã xii Tàtá-gã Dútú Ndióxi:

—Táu, naqueheⁿ cuèndá-n espíritú-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii Tàtá-gã.

Te tnùhu-ná-áⁿ ní cáháⁿ-gã te ní xihí-ni-gá.

47 Te òré ní xiní tée cùu capitáⁿ sá dúcáⁿ ní cuu, te ní ndacu iní-dé Yá Ndióxi, te ní cachí-dé:

—Sá ndáa ndisa sá tée-a cùu-dé ñⁿ tée ío quide ndáa ndécú ñuyíú-a ní cùu —duha ní cachí-dé.

48 Te chitu ñáyi ní tacá xiáⁿ chi cuíní-yu cundehé-yu nása cada-güedé Jèsús. Te sátá ní yáha ní xiní-yu nàcuáa ní quide ñaha-güedé xii-gá,

te ní ndihí-yu ní ndaca ta caní-yu pèchú-yu cuánuhú sá ndihú iní-yu.

⁴⁹ Dico ndècu tnahá cue ñáyiú xíní tnahá ndihí Jesús, ndihí ñáyiú dñí ní chinchícú ñáhá xii-gá ndéé distritú Galileá, te ñáyiú-án xica-ni xixínutñí-yu xíndéhě-yu nchaa nàcuáa ní quide ñaha-güedě xii-gá.

Chindúxi-güedě Jesús

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Te ndècu ñí tée ñuú Arimàtea nání-dě Chèé, te ñuú-án yíndèhu-xi distritú Jùdeá, te ío váha iní-dé te quide ndáá-dé núú Yá Ndiöxí, te tñáhá-dé cúú-dě chiuⁿ te ní xíndecu-dé jundá cue tée israél.

⁵¹ Te ñá ní tñáhá tñahí iní-dé nàcuáa ní cáháⁿ-güedě núú jundá nàcuáa cada-güedě Jesús. Te tée-án ndétú-dě sáá nduu ndihu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-dé ndihí ñáyiú.

⁵² Te tée-án ñí sáháⁿ-dé núú tē Pilatú te ní xáhaⁿ-dě sá ñúú vá cundèe iní-dé dañá-dé chindúxi-dé yiqui cùñú Jesús. Te tē Pilatú-án ñí sáha-dé tñúhu.

⁵³ Te ní nunehe-dé yiqui cùñú-gá núú cùrúxí, te ní chidúcúⁿnuu-dé ñí dóó cuixíⁿ, te ní chihi-dé ñí yaú nchii yiqui naha càva, te vátá yōo ñí-gá nguíndüxi yaú-án.

⁵⁴ Te cùu-xi nduu vispré nduu ndètatú ñáyiú, núú xíquide túha-ná-yu sá cúú ìngá nduu.

⁵⁵ Te nchaa ñáyiú dñí ní chinchícúⁿ ñáhá xii Jesús ndéé distritú Galileá ndèndàhá-yu tē Chèé ní sáháⁿ núú nchii yaú-án, núú ní xiní-yu nàcuáa ní sacáⁿ-dé yiqui cùñú-gá xití yaú-án.

⁵⁶ Te ducaⁿ te cuánuhú-yu vehé-yu, te ní quide túha-yu acití sáháⁿ tñámí, ndihí pomadá, te ní ndetatú-yu ìngá nduu-án ñí quidé-yu nàcuáa càháⁿ tñúhu Yá Ndiöxí.

24

Ní ndoto Jesús

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Te ndumìngú nehé víhí-ní cuáháⁿ tucu ñáyiú dñí núú nchii yaú ní

chihi-güedě yiqui cùñú Jesús, te nèhé-yu nchaa sá sáháⁿ tñámí ñí quide túha-yu-án cuáháⁿ, te tñáhá tucu ñí ùú-gá tñaha dñí-yu nchícúⁿ ñáhá xii-yu cuáháⁿ.

² Te òré ní quexió-yu yuhu yaú-án te ní xiní-yu sá yúú ndèdí ñí xio-ná ndécú,

³ te ní quíhu-yu xití yaú-án, dico ñá túú-gá yiqui cùñú Jesús yíhí.

⁴ Te ñá ní cùtnuní tñahí iní-yu ndéé ichi cuáháⁿ yiqui cùñú-gá, te ní xiní-yu úú espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí xínutñí-xi dñí-yu te xixíhnu-xi dóó chàhchí.

⁵ Te ní yùhú-yu te ñá túú ní cùyíⁿ-yu cundèhé-yu cue espíritú-án, te cue espíritú-án ñí xáhaⁿ-xi xii-yu:

—¿Ná cuendá nándücu-ndo Jesús Yaá ndécú vívú núú yíndüxi ñáyiú ní xihí-i?

⁶ Te ñá túú-gá yiqui cùñú-gá ndécú ìha chi sa ní ndoto-gá, te chí dándàcu iní nàcuáa ní cáháⁿ-gá cùtnàhá ní xíndecu-ndo ndihí-gá distritú Galileá,

⁷ chi ní cachí-gá sá méé-gá cúú-gá ñaní tñáhá-ndó nchàa-ndo, te dacuítí cuáha cuendá ñáhá-güedě xii-gá núú cuè tée ndècu ichi cuehé ichi duha, te cata caa ñaha-güedě xii-gá núú cùrúxí, te núú cùrúxí-án cuú-gá dico nduu úní sá cùú-gá te ndoto-gá, duha ní cachí-gá xii-ndo.

⁸ Te òré-án ñí ndacu iní-yu tñúhu ní cáháⁿ Jesús.

⁹ Te sátá dúcáⁿ te ní naquehéⁿ-yu ichi cuánuhú-yu, te ní caní-yu cuèndú núú ndi úxí ñí cue tée ní táuchíúⁿ Jesús cáháⁿ tñúhu-gá, ndihí núú dàva-gá ñáyiú.

¹⁰ Te ñáyiú ducaⁿ ñaha tñúhu cuánuhú núú-güedě-án cúú tã Màriá Magdaléná, ndihí tá Juáná, ndihí tá Màriá náná tē Jàcobó, ndihí dava-gá ñáyiú dñí.

¹¹ Dico cue tée-án ñí sani iní-güedě sá dícó cáhú ìní-yu tñúhu xáháⁿ-yu xii-güedě ñúú ñá túú ní sàndáá iní-güedě nàcuáa ní xáháⁿ-yu.

12 Dico té Pèlú ní quee-dé xínú-dě cuáháⁿ cuándéhé-dě yaú núú nǐ chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús, te ní sáá-dé te ní ngáundeyi-dé xító nihni-dé xítí yaú-áⁿ te ní xiní-dé sá méé-nǎ dóó nǐ xíducúⁿ nuu-gá yúcu ñⁿ xio, te ío ní cuñúhu-dé sá dúcáⁿ nǐ cuu, te ní natnñ-dé ichi cuánuhú-dé vehe núú xíndecu-güedé.

Ichi ñuú Emàús
(Mr. 16:12-13)

13 Te ñi-ni nduu-ǎⁿ ñúhú ùú cue téé ní xica cuu ndihí Jèsús ichi cuáháⁿ-güedé ñⁿ ñuú nání Emàús, te sàcúhuⁿ-güedé dàtná úú òré ichi ndéé ñuú Jerusálén, te ndéé ñuú Emàús.

14 Te ta ndàtnúhu-güedé cuáháⁿ nchaa nàcuáa ní cuu,

15 te ñini dùcaⁿ xícáháⁿ-güedé, te Jèsús ní natnahá ñáhá-gǎ xii-güedé te ndèca tnahá-gá ndihí-güedé cuáháⁿ.

16 Te cuèi ndèhe ñaha-güedé xii-gá dico dàtná ñⁿ sá ndèdí núú-güedé, chi ñá ná quini ñáhá-güedé xii-gá ní cùu.

17 Te Jèsús ní xícáⁿ tnúhú-gǎ núú-güedé, te xáhaⁿ-gǎ:

—¿Ná tnúhu xícáháⁿ-ndó ñuhu-ndo ichi núu ducaⁿ ño cùu ndiyí-ndó-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

18 Te ñⁿ téé nani Cleofás ní xáhaⁿ-dě xii-gá:

—¿Te ná cuendá nchaa ñáyiú íchí nǐ sáá ñuú Jerusálén xini-yu nchaa nàcuáa ní cuu, te ñⁿ ñi-ná yòhó ñá túú xini-n-í? —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

19 Te ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—¿Te ná ní cuu-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Cuendá Jèsús téé ñuú Nazàrét càháⁿ-ndí, chi téé-áⁿ cúú-dě ñⁿ téé càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi, te ío váha ndùu tnúhu càháⁿ-dé ní cùu, te quide-dé sá vǎ yòo tnàhí ndàcu cada nacúáa cudíí ñini Yá Ndióxi ndihí ñáyiú ní cùu.

20 Te cue téé cùu dútú cùnùu, ndihí cue téé cùnùu taxi tnuní ñáhá xii-ndí ní sáha cuendá ñáhá-güedé xii-dé núú tǎ Pilatú te ní sata caa ñaha-güedé te núú cùrúxí-áⁿ nǐ xihí-dé.

21 Dico vitna sa ní cuu úní nduu sá ní xihí-dé, te nchúhú ní sani iní-ndí sá tǎe-áⁿ dàcácu nihnu ñaha-dě xii nchúhú ñáyiú isràèl núú nchàa tnúndòho tnúhu ndàhú ndécú-ndí.

22 Dico ío cùñúhu-ndí cúú, chi ñⁿ ùú ñáyiú ñihí ní tuha ñaha xii-dé ndécú ndihí-ndí ní sáháⁿ ngotó-yu ndéxuehe tàcúhndá-gá yaú núú nǐ chihi-güedé yiqui cùñú-dé,

23 te ní nasáa-yu càchí-yu xii-ndí sá ña túú-gǎ yiqui cùñú-dé yihí xítí yaú-áⁿ. Te ní xiní-yu espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndióxi, te ní xáhaⁿ-xii xii-yu sá ndécú vǐvú-dě.

24 Te sáta dúcáⁿ te ñⁿ ùú cue téé cùndihí-ndí ní sáháⁿ ndéhé-güedé yaú-áⁿ, te ní xiní-güedé sá ndàa cúú-xí nchàa tnúhu ní cáháⁿ ñáyiú ñihí-áⁿ, dico ñá túú ní xini-güedé téé-áⁿ —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

25 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gǎ xii-güedé:

—¿Ío cùmání sǎ xini tnúni-ndó, chi ío cuèé sàndáa iní-ndó tnúhu ní cáháⁿ cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha!

26 ¿Te ná ñá túú tàú-xi sá ndóhó Crístú òré cùmání-gǎ sáa nduu ndàa-gá andíu nùú ndécú Dütú Ndióxi cundecu-gá-áⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

27 Te ní ngúita-gá xáhaⁿ-gǎ nàcuáa quèe-xi nchaa tnúhu càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndióxi cuendá-gá, te díhna-gá ní cáháⁿ-gá nàcuáa ndùu nchaa tnúhu yòdo tnuní núú tütú ndíi Moisés, te dàtnúni ní cáháⁿ-gá nàcuáa ndùu nchaa tnúhu yòdo tnuní núú tütú nchaa cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha.

28 Te òré ní quexio-güedé yuhu ñuú núú cuáháⁿ-güedé-áⁿ, te Jèsús ní quide-ni-gá sá yáha-gá quíhíⁿ-gá ingá xichi ní cùu.

29 Dico ní cáháⁿ ndàhú-güedé núú-gǎ sá quéndòo-gá xíaⁿ ndetatú-gá ndihí-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Quendóo ndihí ñaha xii-ndí iha ndetatú-n chi sa ní cuaa, te tnaví cundiquiⁿ —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te xiáⁿ cáá ñⁿ vehe cuánguihu-güedé ndetatú-güedé ndihi-gá.

30 Te òré sa yih-güedé mèsá ndihi-gá cùdini ndihi ñaha-güedé, te ní queheⁿ-gá pàá te ní ndacáⁿ táhú-gã núú Yá Ndiöxí, te ní táhú cuèchi-gá te dàtnùní ní dácãhñu ñaha-gã xii-güedé.

31 Te òré-áⁿ ñí naquiní ñáhá-güedé xii-gá ní cùu, dico uuⁿni ní ndóñúhú-gã.

32 Te ní xitnàha-güedé:

—Te ndáá sá sùúni cùdíí ìní-ó òré tá ndàtnúhu-o ndihi Jesús véxi ichi, te ta dánhé ñáhá-gã xii-o nchàa nacuaá quèe-xi tnúhu càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiöxí —càchí-güedé xitnàha-güedé.

33 Te ñá túú-gã ní xíndetu-güedé chi ndihi-ni ní natnii-güedé ichi cuánuhú-güedé ñuú Jerusálén, te ní nasáá-güedé núú xíndecu ndi ùxí ñⁿ cue téé ní táuchíúⁿ Jesús cáháⁿ tnúhu-gá, ndihi dava-gá ñáyi.

34 Te cue téé xíndecu-áⁿ xãháⁿ-güedé:

—Ndáá sá ñí ndoto Yaá cúú Mèstrú, chi ní xiní ñáhá tã Xímú —càchí-güedé xãháⁿ-güedé.

35 Te cue téé ní nasáá-áⁿ ñí cani-güedé cuèndú nàcuáa ní cuu ichi, ndihi nàcuáa ní cuu ní naquiní-güedé Jesús òré ní táhú-gã pàá ní dácãhñu ñaha-gã xii-güedé.

Jesús ní quexio-gá núú xíndecu cue téé ní xica cuu ndihi-gá

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

36 Te càháⁿ dúcáⁿ-ní-güedé nàcuáa ní cuu ní quexio Jesús ní ngúnutnii-gá ndéé tnuú-güedé, te xãháⁿ-gã xii-güedé:

—Yá Ndiöxí chíndèe ñaha-gá xii-ndo ïo váha cùu ìní-ndó ndècu-ndo —cachí-gá xãháⁿ-gã xii-güedé.

37 Te da ní yùhú-güedé, te ní sani ìní-güedé sá dícó ñⁿ espíritú cúú sã ndéhé-güedé ní cùu.

38 Dico Jesús ní xãháⁿ-gã xii-güedé:

—¿Ná cuèndá yùhú-ndó, te sàni ñⁿ sani úú ìní-ndó-í?

39 Chí cùndèhe ndaha-í ndihi sáhà-í te quiní-ndó nã ñu-ni-í. Te chí tэндàha ñaha xii-í te cundehe-ndo, te

núu ñⁿ espíritú ndécú yiqui cuñú-xi dàtná ndécú ndihi yúhú —càchí-gá xãháⁿ-gã xii-güedé.

40 Te sátá dúcáⁿ ñí xãháⁿ-gã te ní dánèhé ñáhá-gã xii-güedé ndaha-gá ndihi sáhá-gã.

41 Te ío ní cuñúhu-güedé, te ní cudíí ìní-güedé sá ndécú-gã tnuú-güedé dico sàni ñⁿ sani úú ìní-güedé, te ní xãháⁿ Jèsús xii-güedé:

—¿Ndècu ndihi-ndo luha sá cáxí-ó ìha ñá? —càchí-gá xãháⁿ-gã xii-güedé.

42 Te ní sãñaha-güedé xii-gá luha chácá ñí chíhó, ndihi dítá ñũñú ñúhú ndúdí,

43 te ní queheⁿ-gá te ndèhe-güedé ní xexi-gá.

44 Te dàtnùní ní xãháⁿ-gã:

—Nchaa sá ñí yáha-í-a cùu-xi sá ñí cachí tnúhu-í xii-ndo cùtnàhá ndécú ndihi ñaha-gá-í xii-ndo, chi ní cachí-í sá dàcuítí càda-xi nchaa nacuaá càháⁿ-xi núú tütú ndí Moisés, ndihi núú tütú ndéé tnúhu ní càháⁿ cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, ndihi núú librú Sãlmú —càchí-gá xãháⁿ-gã xii-güedé.

45 Te òré-áⁿ ñí sãñaha-gã sá xìní tnùnigüedé, te ní tecú tnùnigüedé nchaa tnúhu càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiöxí.

46 Te ní xãháⁿ-gã xii-güedé:

—Ducaⁿ ndéé tnuní núú tütú Yá Ndiöxí sá dàcuítí sã yùhú Crístú cuú-í, te nduu úní ndoto-í.

47 Te ñihí ñuyíú cùtenuu tnúhu ní càháⁿ-í, dico díhna nuu-gã ñuú Jerusálén ngüita-yu cacunehe ñáhá-yu xii-í, te càháⁿ-yu nàcuáa ní dánèhé-í-yu, te cuñáhá-yu xii cue ñáyi sá ná dándixi túu-yu ìní-yu sá ñà túú quide váha-yu, te dàñá-yu nchaa ichi cuèhé ichi duha ndécú-yu, te natnii-yu ichi Yá Ndiöxí, te ducaⁿ te cada càhnu ìní-gá nchaa yíca cuèchi-yu.

48 Te vitna nchòhó cuu-ndo cuè téé càháⁿ ndáá nchaa nàcuáa ní cuu chi ní xiní núú-ndó.

49 Te yùhú tendaha-í Espíritú Yá Ndiöxí quixi cundecu ndihi-ndo, chi ducaⁿ ñí cachí-gá. Dico chí cùndècu-ni ñuú Jerusálén-áⁿ ndéé ná

quèxio Espíritú Yă Ndiõxí ngúndecu ndihi-ndo cuèndá chindee ñàha-xi xii-ndo cada-ndo nchaa nacuáa ní cáháⁿ-í —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Jèsús cuánda-gá andiu

(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Te Jèsús ní queñuhu ñaha-gă xii-güedé ñuú Jerusàlén ndécá ñaha-gá cuáháⁿ ñuú Bètaniá, te xíaⁿ nǐ ndonehe-gá ndaha-gá núú nǐnu, te ní xicáⁿ táhú ñaha-gá xii-güedé núú Yă Ndiõxí.

⁵¹ Te sátá nǐ xicáⁿ táhú ñaha-gá xii-güedé núú Yă Ndiõxí, te ní quee-gá tnuú-güedé cuánda-gá andiu.

⁵² Te ní ngüíta-güedé ní cachí-güedé sá ïo càhnu cuu Jesús, te ní natnii-güedé ichi cuánuhú-güedé ñuú Jerusàlén, te súúní cùdíí ìní-güedé ñúhú-güedě ichi.

⁵³ Te nchaa nduu ní xíndecu-güedé veñúhu càhnu sá ïo cùnuu ní ndacáⁿ táhú-güedě núú Yă Ndiõxí, te ní cachí-güedé sá ïo càhnu cuu-gá. Duha ní cuu dává-áⁿ.

TNÚHU NÍ CHÍDÓ TNÜNÍ TÉ JUÀÁ

Déhe Yá Ndiöxí ní cuu-gá ññ ñáyi

1 Cùmání-gã ngáva ñuyú, te sa ndècu ndihí Yá Ndiöxí Déhe-gá. Te ññ-ni xícuu-gá. Te Déhe-gá-án ññ cuu-gá dàtná ññ tnúhu, chi ní cachí tnúhu-gá nàcuáa càa Tátá-gã Dútú Ndiöxí.

2 Te sa ndècu-gá ndihí Dútú Ndiöxí te ní ngáva ñuyú.

3 Te ññ-ni tnúhu mee Dútú Ndiöxí ní cuu ní cadúha Déhe-gá nchaa sá ññ ñuyú. Te núu ñá túú Déhe-gá ñá, te ñá túú nã coo ñuyú-a ni cùu.

4 Te ññ-ni Déhe-gá quidé-gã ndécú-ó, te ní dáyèhé-gá iní-ó nàcuáa cundecu-o.

5 Te tnúhu-gá ní xité nuu-xi núu ndécú nchaa ñáyi ññhu ichi cuehé ichi duha. Te ñáyi-án cùu-yu dàtná cue ñáyi ndècu ññ núu néé, te ññ-ni-yu cachí iní-yu xocàni-yu tnúhu-gá dico vá ndácú-yu.

6-7 Te ní xíndecu ññ téé ní xínani-dě Juàá, te téé-án ní táuchíúⁿ Yá Ndiöxí sá càháⁿ-dë tnúhu-gá núu ñáyi. Te ní xáhaⁿ-dë xií-yu sá vëxi Déhe-gá ñuyú-a, te dandixi túu-gá iní-yu cuendá cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndiöxí cuendá quíndáá iní-yu tnúhu-gá.

8 Te ñá díú mèe té Juàá ní dandixi túu-dé iní-yu cuendá cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndiöxí, chi cuendá-ni ní xica cuu-dé ní càháⁿ-dë sá Déhe Yá Ndiöxí véxi-gá dandixi túu-gá iní-yu.

9 Te ndáá ndisa sá mée-gã dandixi túu-gá iní ñáyi ñuyú-a cuendá cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndiöxí.

10 Te ní xíndecu-gá ñuyú-a, te ñáyi ñuyú-a ñá ní cutnùní iní-yu yoo cùu-gá, te ññ-ni mee-gã ní cadúha-gá ñuyú-a ní quide-gá chùⁿ ní táhú Dútú Ndiöxí.

11 Te ní quixi-gá ñuyú ññ cadúha mee-gã, dico cue ñáyi ñuyú-a ñá ní cùu váha iní-yu núu-gã.

12 Dico davá-yu ní sándáá iní ñáhã-yu xii-gá, te ní nduu táhù-yu ní nduu déhe ñaha Yá Ndiöxí xií-yu.

13 Te ñá túú ní ndùu déhe ñaha-gã xií-yu sá cùu-yu déhe ñáyi ñuyú-a, àdi sá ndécú tãtã-yu, nãñã-yu chi mee Yá Ndiöxí ducaⁿ ní cuiní-gá cunduu sá ndúú dëhe ñaha-gã xií-yu.

14 Te Déhe-gá ní quixi túu-gá ñuyú-a, te ní cuu-gá ññ yiqui cùñú ní xíndecu ndihí ñaha-gã xii nchoo cue ñáyi ní xica cuu túu ndihí-gá. Te ní xini-ó sã ññ càhnu cuu-gá cuendá sá ññ dñi díi-ni-gã cùu-gã Déhe Yá Ndiöxí, te ío cùndahú iní ñáhã-gã chíndè ñaha-gã xii nchoo ñáyi ndècu ñuyú-a, te ío ndáá càháⁿ-gá.

15 Te duha ní càháⁿ té Juàá cuendá Déhe Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-dë xii ñáyi:

—Cuendá téé iha ni càháⁿ-í ndéé cãni-gá ní cachí-í sá quixí ññ téé quixi. Te téé-án cùñu-gá-dé, chi díhna-gá-dé sa ndècu-dé dàcúxí yùhú —duha ní xáhaⁿ-dë xií-yu.

16 Te ío váha iní Yaá-án chi xito ñaha-gã xii-o nchaa-o ññ nduu ññ nduu.

17 Te ndíi Moisés ní cachí tnúhu ndíi tnúhu Yá Ndiöxí tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nàcuáa cundecu-o, dico Déhe-gá Xítohó Jesucristú ní cachí-gá sá ññ cùu iní ñáhã Yá Ndiöxí xii-o. Te ní càháⁿ-gá nchaa dava-gá tnúhu ndáá.

18 Te ñá ññ ñáyi xini túu-yu Yá Ndiöxí. Dico ññ dñi díi-ni Déhe-gá Yaá ndécú ndihí-gá càhí tnúhu-gá nàcuáa càa-gá.

Té Juàá téé dàcuandute ñaha xii ñáyi càháⁿ váha-dé cuendá Xítohó Jesucristú (Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

19 Te cue téé israhél ndécú ññú Jerusalén ní tendaha-güedë cue dútú ndihí cue téé cùu levítá cuháⁿ-güedé núu ndécú tã Juàá ndécú tnúhu-güedé núu-dë ññ ná téé cùu-dé.

20 Te ní càháⁿ ndáá-dé ní xáhaⁿ-dë xii-güedé:

—Yúhú, ñá díú Crìstú Yaá ní tendaha Yă Ndiöxí véxi ñuyíú-a cùu-í — cächí-dé xăhaⁿ-dë.

²¹ Te ní xăhaⁿ tùcu-güedé:

—¿Te yoo cùu yohó váíⁿ? ¿Á yohó cúú-n tĕ Èliás? —cächí-güedé xăhaⁿ-güedë xii-dé.

Te ní xăhaⁿ tĕ Juàá:

—Yúhú, ñá díú tĕ Èliás cúu-í — cächí-dé xăhaⁿ-dë.

Te xăhaⁿ tùcu-güedé:

—¿Te yohó cúú-n tĕe ní cachí cue tĕe ndéé sanaha quixi cáháⁿ tnúhu Yă Ndiöxí-ăⁿ? —cächí-güedé xăhaⁿ-güedë xii-dé.

Te ní xăhaⁿ-dë:

—Ní ñá díú tĕe-áⁿ cúu-í —cächí-dé xăhaⁿ-dë xii-güedé.

²² Te ní xăhaⁿ tùcu-güedé:

—¿Te ná tĕe cùu yohó váíⁿ?, cuëndá ducaⁿ nàcani tnúhu-ndí núú cuè tĕe ní tendaha ñàha xii-ndí véxi-ndí, te cáháⁿ duuⁿ-n nūu ná tĕe cùu-n — cachí-güedé xăhaⁿ-güedë xii-dé.

²³ Te ní xăhaⁿ tĕ Juàá:

—Yúhú cúu-í tĕe xica cáháⁿ xití yucu nàcuáa ní cáháⁿ ndí Chàiaá, chi ndí-áⁿ nĭ cachí ndí: “Chí dáñá ìchi cuehé ìchi duha ndècu-ndo te tñi-ndo ìchi váha, chi véxi Yaá ío cūnuu”, duha ní cachí ndí —cächí tĕ Juàá xăhaⁿ-dë xii-güedé.

²⁴ Te cue tĕe ndècu tnúhu núú tĕ Juàá nūu ná tĕe cùu-dé, cue tĕe-áⁿ nĭ tendaha ñàha cue tĕe cùu fariséu xii-güedé.

²⁵ Te ní xăhaⁿ tùcu-güedé xii tĕ Juàá:

—¿Ná cuëndá dăcuândute-n ñáyiu te núu ñá díú Crìstú cúu-n, te ni ñá díú tĕ Èliás, te ni ñá díú tĕe véxi cáháⁿ tnúhu Yă Ndiöxí cúu-n váíⁿ? —cächí-güedé xăhaⁿ-güedë xii-dé.

²⁶⁻²⁷ Te ní xăhaⁿ tĕ Juàá:

—Yúhú ní ngódó núu-í dăcuândute-í ñáyiu. Dico nchícúⁿ ìⁿ tĕe véxi, te tĕe-áⁿ cūnuu-gá-dé dăcúúxí yŭhú, chi yúhú cúu-í ìⁿ tĕe duuⁿ duuⁿ ñá túú tàú nandaxi cuèdicó ñi chăú-dé dico quide-í chiuⁿ-dé. Te tĕe-áⁿ sa ñūhu tnahá-dé tñuú-ndó dicó-ni sá ñă túú xini-ndó-dé —cächí-dé xăhaⁿ-dë.

²⁸ Duha ní cuu ñuú Bétábará ñuú cáá ndaa ingá xio yúte Jórdán, yacáⁿ

ní xindecu tĕ Juàá ní dăcuândute-dé ñáyiu.

Jèsús quidé cāhnu iní-gá nchaa yicá cuēchi ñáyiu

²⁹ Te nduu tnĕé ní xiní tĕ Juàá Jèsús véxi yatni-gá núú ndécú-dë ndihí ñáyiu. Te ní xăhaⁿ-dë xií-yu:

—Chí cūndĕhe tĕe-ăⁿ, chi tĕe-ăⁿ cúu-dĕ Crìstú Yaá ní tendaha Yă Ndiöxí véxi ñuyíú-a, te véxi-dé cada cāhnu iní-dé nchaa yicá cuēchi ñáyiu ñuyíú. Te cūu-dé dātná ìⁿ mbĕé quiti ío váha iní-xi.

³⁰ Te ñu tĕe-ăⁿ ní cachí-í sá cānchícúⁿ-dé quixi. Te cūnuu-gá-dé dăcúúxí yŭhú, chi dĭhna-gá-dé sa ndècu ní cachí-í xii-ndo.

³¹ Te ni yúhú ñá túú xini-í-dé ní cūu, dico xica cuu-í dăcuândute-í ñáyiu cuëndá nchaa ñáyiu isràél quini ñáhă-yu xii-dé —cächí-dé xăhaⁿ-dë xií-yu.

³² Te ní xăhaⁿ tùcu-dé:

—Ní xiní-í Espiritú Yă Ndiöxí ní quee-xi andĭu véxi cuuⁿ-xi ngūndecu ndihí ñaha-xi xii-dé, te dātná cáá lōmá cáá Espiritú-áⁿ véxi cuuⁿ-xi.

³³ Te yúhú ñá túú xini-í-dé ní cūu, dico Yă Ndiöxí Yaá ní tendaha ñàha xii-í xicá cūu-í dăcuândute-í ñáyiu, Yaá-áⁿ nĭ cachí tnúhu-gá sá tĕe na quini-í ngūndecu ndihí Espiritú-gá sá véxi cuuⁿ andĭu, te tĕe-áⁿ taxi-dé Espiritú-gá cundecu ndihí-o.

³⁴ Te yúhú ní xiní-í-dé te xini ndáá-í sá Dĕhe Dútú Ndiöxí cúu-dĕ. Te xíăⁿ cächí tnúhu-í xii-ndo —cächí tĕ Juàá xăhaⁿ-dë xií-yu.

Cue tĕe dĭhna nuu xica cuu ndihí Jèsús

³⁵ Te nduu tnĕé-áⁿ ñu-ni xíăⁿ ndécú tĕ Juàá ndihí úú cue tĕe xica cuu ndihí-dé.

³⁶ Te ní xiní-dé Jèsús ñūhú-gă ìchi, te ní xăhaⁿ-dë xii cue tĕe xica cuu ndihí-dé-áⁿ:

—Chí cūndĕhe tĕe-ăⁿ, chi tĕe-ăⁿ cúu-dĕ Crìstú Yaá ní tendaha Yă Ndiöxí véxi ñuyíú-a. Te cūu-dé dātná ìⁿ mbĕé quiti ío váha iní-xi —cächí-dé xăhaⁿ-dë.

37 Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ té Juàá núú cuè téé úú ndíhi-dé-áⁿ núú ní chinchícúⁿ-güedé Jèsús.

38 Te ní nchócótó-gă ndàa sátá-gă, te ní xiní-gá sá nchícúⁿ ñáhá-güedé xii-gá. Te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—¿Ná nándùcu-ndo? —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé:

—¿Ndéé ndécú-n, Ràbíí? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te Ràbíí-áⁿ quée-xí Mèstrú tnúhu mee-güedé.

39 Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Chí nèhé te quiní-ndó —cachí-gá xáhaⁿ-gă.

Te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé, te ní quexio-güedé núú quidé vèhe-gá. Te ndècu-ni-güedé ndíhi-gá ní cuaa, chí dàtná òré caa cúmí sacuaa ní sáá-güedé.

40 Te úú cue téé-áⁿ ñí tñii-güedé tnúhu ní cáháⁿ té Juàá, te ní chinchícúⁿ-güedé Jèsús. Te núú úú cue téé-áⁿ, ñí-dé nání-dé Ndríxí, te ñaní-dé cúú tē Xímú, àdi Pelú chí úú diù-dé.

41 Te té Ndríxí-áⁿ ñí nanducu-ni-dé ñaní-dé te ní xáhaⁿ-dē:

—Ní naníhí-ndí téé cùu Mesiás —cachí-dé xáhaⁿ-dē.

Te Mesiás-áⁿ quée-xí Crìstú tnúhu mee-güedé, Yaá ní tendaha Yă Ndiöxí véxi ñuyúú-a.

42 Te ndéca té Ndríxí ñaní-dé cuáháⁿ núú ndécú Jèsús. Te òré ní xiní ñáhá Jèsús xii té Xímú, te ní xáhaⁿ-gă:

—Yòhó cúú-n tē Xímú déhe té Jònás, te vitna danàni ñaha-í Céfás xii-n —cachí-gá xáhaⁿ-gă.

Te Céfás-áⁿ quée-xí Pèlú tnúhu mee-güedé.

Jèsús ní cáháⁿ-gá té Lìpé ndíhi té Natanàél

43 Te nduu tñéé ní sani iní-gá quíhíⁿ-gá distritú Galileá. Te ní naníhí-gă ñí téé nàni Lìpé, te ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Néhé ná quíhíⁿ-ó núú quíhíⁿ-í-a —cachí-gá xáhaⁿ-gă.

44 Te té Lìpé-áⁿ cúú-dē téé ñúú Bètsaidá. Te diu-ni ñúú yacáⁿ cúú ñúú té Ndríxí ndíhi té Pèlú.

45 Te té Lìpé ní naníhí tnáhá-dē ndíhi té Natanàél, te ní xáhaⁿ-dē:

—Ní naníhí-ndí téé dii cuèndú-xi ní chídó tnùní ndí Moisés ndíhi dava-gá cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yă Ndiöxí ndéé sanaha. Te téé-áⁿ nání-dé Jèsús déhe té Chèé, téé ñúú Nazàrét —cachí-dé xáhaⁿ-dē.

46 Te ní xáhaⁿ tē Natanàél xii té Lìpé:

—¿Te náa ío váha càa ñúú Nazàrét núu da yacáⁿ quee téé cáháⁿ tnúhu Yă Ndiöxí? —cachí-dé xáhaⁿ-dē.

Te ní xáhaⁿ tē Lìpé:

—Néhé ná quíhíⁿ-ó te quiní-n —cachí-dé xáhaⁿ-dē.

47 Te òré ní xiní Jèsús té Natanàél tá cùyatni-dé cuáháⁿ, te ní cáháⁿ-gá cuèndá-dé te ní cachí-gá:

—Téé véxi-áⁿ cúú-dé mei tēe isràèl, te ñá ñí ndúu dandahú-dé ñáyiú —cachí-gá xáhaⁿ-gă.

48 Te ní xáhaⁿ tē Natanàél xii Jèsús:

—¿Te nása náquiní ñáhá-n? —cachí-dé xáhaⁿ-dē.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú sa ní xiní ñáhà-í xii-n òré ndécú-gă-n càha yutnu ngúxí-áⁿ te ní tē Lìpé vátá cáná ñàha-gá-dé xii-n òré-áⁿ —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

49 Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-gá, núu ní xáhaⁿ tē Natanàél xii-gá:

—Mèstrú, yòhó cúú-n Dèhe Dútú Ndiöxí yíndàha-n ñáyiú isràèl —cachí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

50 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gă:

—Cuèndá sá ñí xiní ñáhà-í xii-n càha yutnu ngúxí xiáⁿ iní ñáhá-n, dico cuéhé-gă núú sã quiní-n —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

51 Te ní xáhaⁿ tùcu-gá:

—Na cachí tnúhu ndáá-í sá sàa nduu, te quiní-ndó nàcaáⁿ andíu. Te quiní-ndó cuè espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí sá ndàa nuu-xi quide-xi núú cùndècu yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

2

Vico tnăndaha ío ñúú Cànaá

¹ Te nduu úní sá dúcáⁿ nǐ cuu te ní xóo ìⁿ vico tnãndaha ñuú Cànaá, ìⁿ ñuú yíndèhu distritú Galileá. Te yàcáⁿ ní xíndecu nãná Jèsús.

² Te tnàhá Jèsús ndihi cue té xica cuu ndihi-gá ní cáháⁿ-yu cuáháⁿ-gá ndihi-güedé vico-áⁿ.

³ Te òré ní ndihi vínú, te ní xáhaⁿ nãná Jèsús xii-gá:

—Ñá túú-gã vínú ndécú ndihí-yu — cãchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ.

⁴ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-aⁿ:

—Nãá, ñá túú xini ñuhu-xi da yúhú cúñaha-n cuendá vínú-áⁿ, chi vátá tnàhá-gá òré quiní-yu yoo cùu yúhú — cãchí-gá xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

⁵ Te ní xáhaⁿ-aⁿ xii ñáyiú xinu cuechi:

—Cada-ndo nchàa nacuáa na càháⁿ Jèsús —cãchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ.

⁶ Te yàcáⁿ nútnǎ ìñú quídi yúú te quée dàtná ìⁿ ciendú lítrú ndute ìⁿ ìⁿ quídi-áⁿ. Te ndute-áⁿ nándihi ñáyiú isràél ndáhã-yu te nàqueté-yu cóhõ-yu chi ducaⁿ tnàhí quidé-yu nacuáa sãndáá iní-yu Yá Ndiõxí.

⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii nchaa cue té xinu cuechi:

—Nadachítú-ndó ndùte ndi nchaa quídi-áⁿ —cãchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ní nadachítú-güedé.

⁸ Te ní xáhaⁿ-gã:

—Vitna te tava-ndo lùha, te canehe-ndo quíhíⁿ cuáha-ndo tée quide vico —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ducaⁿ nǐ quide-güedé ní tava-güedé luha nèhe-güedé cuáháⁿ ní sáha-güedé té quide vico.

⁹ Te ní xito ndéé té quide vico-áⁿ, te sa ní nduu-xi vínú, te ñá túú ní xini-dé ndéé véxi-xi, dico mee cue té xinu cuechi sa naha-güedé núú nǐ tava-güedé. Ducaⁿ te té quide vico-áⁿ ní cana-dé té tnãndaha.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ-dè:

—Nchaa ñáyiú quide vico queñuhú-yu díhna-gá vínú váha. Te sa vai vínú váha xihí-yu, te dàtnúni queñuhú-yu vínú ndàhú. Te yòhó díhna-gá vínú ndàhú ní queñuhu-n, te ndéé núú nǐ

ndihi-ná ní queñuhu-n vínú váha — cãchí té quide vico-áⁿ xáhaⁿ-dè xii té tnãndaha-áⁿ.

¹¹ Te sá nǐ nadatiú Jesús ndute-áⁿ nǐ nduu-xi vínú cúú-xí ìⁿ chiuⁿ díhna nuu sã vã yõo tnàhí ndacu cada ní quide-gá ñuú Cànaá, ìⁿ ñuú yíndèhu distritú Galileá, te chiuⁿ ní quide-gá-áⁿ cúú-xí ìⁿ chiuⁿ cahnu vihi, núu xíãⁿ ní cutnúni iní-yu sá ìo càhnu cuu-gá, te ní sãndáá iní ñáhá nchàa cue té xica cuu ndihi-gá.

¹² Te sátá nǐ yáha vico, te ní xica Jèsús ndihi nãná-gã, ndihi cue ñaní-gá, ndihi nchaa cue té xica cuu ndihi-gá cuáháⁿ-yu ñuú Capèrnaúm. Te yàcáⁿ ní xíndecú-yu ìⁿ úú nduu ndihi-gá.

Jèsús ñá túú tnàhá iní-gá nacuáa quide ñáyiú xití veñúhu

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

¹³ Te ta cùyatni cada ñáyiú isràél vico pãscuá, te ní xica Jèsús cuáháⁿ-gá ñuú Jerusalén.

¹⁴ Te sátá nǐ sáa-gá yàcáⁿ, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá veñúhu càhnu sá ìo cùnuu, te xití veñúhu-áⁿ nǐ xini-gá ndécú ñáyiú dìcò-yu ndicutu, mbéé ndihi lõmá, te tnàhá ñáyiú dàma díhúⁿ núcõo-yu ní xini-gá.

¹⁵ Te ní queheⁿ-gá ìⁿ úú yoho, te ní cáunuu tnàha-gá, te ní dáyùhu-gá ñáyiú ní queé-yu quehé veñúhu, ndihi ndicutú-yu ndihi mbéé-yu. Te cue ñáyiú dàma díhúⁿ-ãⁿ ní dãngõyo-gá díhúⁿ-yu, te ní dándüá-gá mèsá-yu.

¹⁶ Te ní xáhaⁿ-gã xii cue ñáyiú dìcò lómá:

—¡Queñuhu-ndo nchàa quití-a xití veñúhu-a! ¡Vá cáda-ndó vèhe núú yáhu núú cúú vèhe Tátà-í Dútú Ndiõxí! —cãchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

¹⁷ Te xíãⁿ ní ndacu iní cue té xica cuu ndihi-gá sá dúcáⁿ yòdo tnuní núú tütú-gá, te cãchí-xi: “Ío cùyica iní-í chi ñá cuíni-yu canehe ìⁿ-yu vehe Tátà-í”, duha cãchí-xi núú tütú-gá.

¹⁸ Te ní xáhaⁿ cue té isràél xii-gá:

—¿Ná cúú sã vã yõo tnàhí ndacu cada, cada-n cuendá cutnúni iní-ndí sá cúú dùha taxi tnuní ñáhá-n

xii-ndí-i? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

¹⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Chí dängòyo veñúhu-a, te neni xití úní nduu te sa nadàxínu-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁰ Te ní xáhaⁿ tùcu cue téé isràél:

—Údico íñú cuía nǐ xíndecuu-güedé ní sáá veñúhu-a, te yòhó cuíní-n nàdaxínu-n xití úní-ni nduu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

²¹ Dico sá nǐ cáháⁿ-gá chi ñá díú cuendá veñúhu ni cáháⁿ-gá chi cuendá yiqui cùñú-gá ní cáháⁿ-gá.

²² Núu sátá nǐ xihí-gá, te ní ndoto-gá, te òré-áⁿ nǐ ndacu iní cue téé ní xica cuu ndihí-gá nàcuáa ní cáháⁿ-gá, núu xíáⁿ ní sándáá iní-güedé tnúhu yòdo tnuní núu tütú-gá. Te ducaⁿ te ní sándáá iní-güedé tnúhu ní cáháⁿ-gá.

Jèsús xini-gá nàcuáa càa iní nchaa ñáyiu

²³ Te òré ndécú Jèsús vico pàscuá, te ío vai ñáyiu ní sándáá iní ñáhá xii-gá cuendá ío titní sá vǎ yòo tnàhí ndàcu cada ní quide-gá ní xini-yu.

²⁴ Dico Jèsús ñá ní cáháⁿ-gá nchaa tnúhu ñuhu iní-gá, chi sa ní cutnùnì iní-gá sá ñà túú cùu váha iní-yu.

²⁵ Te ñá túú xini ñuhu-gá ñá ñáyiu cúñaha nàcuáa càa iní nchaa tnàha ñáyiu-yu, chi mee-gá sa nàha ndáá-gá nàcuáa càa iní-yu ncháá-yu.

3

Jèsús ndihí té Nicòdemú

¹ Ní xíndecu ñá téé cùu fariséu ní xínani-dé Nicòdemú, te ní cuu-dé ñá téé cùnuu núu ñáyiu isràél.

² Te téé-áⁿ nǐ sáháⁿ-dé niú ní cáháⁿ ndihí-dé Jèsús, te ní xáhaⁿ-dé:

—Mèstrú, yúhú ndihí dava-gá-güedé sa nàha-ndí sá Yá Ndiòxí ní tendaha ñàha-gá xii-n vèxi-n dànehé ñáhá-n xii-ndí, chi núu ñá túú Yá Ndiòxí ndécú ndihí-n, te vá ndácú-n càda-n nchaa sá vǎ yòo tnàhí ndàcu cada quide-n —cachí-dé xáhaⁿ-dè.

³ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sǎ ncháá ñáyiu vá ná càcu saa tucu, te vá ndíhu ndaha ñàha Yá Ndiòxí xii-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁴ Te ní xáhaⁿ té Nicòdemú:

—¿Te nása cada ñá ñáyiu sa ní yá te cacu-ni tucú-yu? ¿Náa ndíhu tucú-yu xití nǎnǎ-yu te cacu tucú-yu xito cùu uú-áⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

⁵ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sǎ ncháa ñáyiu na nduu ndoo nduu nine iní-xi cuú-yu ñáyiu ní na càcu saa ndihí ndute ndihí Espiritú Yá Ndiòxí, ñáyiu-áⁿ ndíhu ndaha ñàha-gá xii-yu.

⁶ Te nchaa ñáyiu càcu ñuyú-a, chi déhe ñáyiu ñuyú-a cùu-yu. Te ñáyiu ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi, ñáyiu-áⁿ nǐ nduu táhü-yu Espiritú Yá Ndiòxí te tàxi tnuní ñáhá-nǎ Espiritú-gá xii-yu.

⁷ Te vá cúñühu-n tnúhu ní cáháⁿ-í-a, chi nchaa ñáyiu ní sándáá iní ñáhá xii-í ní nduu ndoo ní nduu nine iní-yu, te ñáyiu-áⁿ cúu-yu dàtná ñáyiu ní nacacu saa.

⁸ Táchí ndèni xíaⁿ tècú dóho-o xico-xi, dico ñá túú xini-ó ndèé ichi véxi-xi, te ní ñà túú xini-ó ndèé ichi cuáháⁿ-xi. Ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu Espiritú-gá ndécú ndihí ñáyiu ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-dé.

⁹ Te dàtnùnì ní xicáⁿ tnúhú tùcu té Nicòdemú núu-gá, te xáhaⁿ-dè xii-gá:

—¿Te nása nduu tnúhu càháⁿ-n dùcaⁿ càháⁿ-n? —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yòhó cúu-n ñá téé cùtnunì iní-xi, chi dàcuaha-n ñáyiu isràél, ¿te ñá tècú tnùnì-n tnúhu càháⁿ-í-u?

¹¹ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sǎ nchühú càháⁿ-ndí ñá sá nǐ tecú tnùnì-ndí, te càháⁿ ndáá-ndí cuendá ñá sá nǐ xini-ndí. Dico nchòhó ñá tècú tnùnì-ndó tnúhu càháⁿ-ndí.

¹² Te ñá sándáá iní-ndó tnúhu càháⁿ-í cuendá nchaa nàcuáa cùu ñuyú-a, te uuⁿ-gá cada-ndo núu càháⁿ-í cuendá nchaa nàcuáa cùu andü.

¹³ Vǎ yòo ñá sáa andü, te cani-xi cuendú nàcuáa càa. Chi ñá dñi dí-ni yúhú véxi cuuⁿ-í andü, te cùu-í ñani

tnáhá-ndó nchàa-ndo. Te òu-ni yàcáⁿ ndaa-í cundecu-í.

14 Te dàtná ní ndanehe ndíi Moisés cóo ñí sata caa ndíi-di xití yucu, ducaⁿ càda ñaha-güedé cata caa ñaha-güedé núu cùrúxí xii yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo ìⁿ nduu,

15 te ducaⁿ yáha-í cuendá nchaa ñáyiu na quindáá iní ñáhá xii-í te nduu táhü-yu cundecú-yu ndíi Yá Ndiöxí ñí caa ñí quíhíⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Yá Ndiöxí ío cùu iní-gá ñáyiu ñuyíú-a

16 Te Yá Ndiöxí ío cùu iní-gá ñáyiu ñuyíú-a. Te ìⁿdi-ni Déhe-gá ndécú, te ní tendaha ñàha-gá ní quixi-gá ñuyíú-a, te núu na quindáá iní ñáhá ñáyiu, te vá cuíta nihnú-yu, chi nduu táhü-yu cundecú-yu ndíi-gá ñí caa ñí quíhíⁿ.

17 Te Yá Ndiöxí ñá túú ní tendaha-gá Déhe-gá quixi-gá ñuyíú-a dacuíta nihnu-gá ñáyiu, chi ní tendaha-gá Déhe-gá ní quixi-gá sá dácäcu nihnu-gá ñáyiu ñuyíú-a núu ùhú núu ndàhú.

18 Nchaa ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii Déhe-gá, te vá cuíta nihnú-yu. Te nchaa ñáyiu ñá túú sàndáá iní ñáhá xii Déhe-gá ñùhú-yu ichi cuáháⁿ-yu núu ùhú núu ndàhú, chi ñá túú sàndáá iní-yu Déhe Dútú Ndiöxí.

19 Chi ní quixi Déhe-gá ñuyíú-a ní dándíxí tũu-gá iní-yu cuendá cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndiöxí te tníⁿ-yu ìⁿ ichi váha ñí cùu, te ñá ní tnàhá iní-yu, chi ní cudíí-gã iní-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá dácúxí sã váha, núu xíáⁿ tá xíta nihnú-yu cuáháⁿ.

20 Te nchaa ñáyiu quide nchaa sá cuèhé sá dúhá ñá tnàhá iní-yu cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndiöxí, te ñá tníⁿ-yu tnúhu-gá cuendá yùhú-yu nduu tnùní nchaa sá quidě-yu.

21 Te nchaa ñáyiu ñùhu ichi ndáá cuíní-yu cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndiöxí, te cutnùní sá chindèe ñaha-gá xii-yu, chi quide váha-yu.

Té Juàá tée dàcuandute ñaha xii ñáyiu càháⁿ váha tucu-dé cuendá Jesús

22 Te sátá dúcáⁿ ñí cuu, te ní quee Jesús cuáháⁿ-gá ndíi cue tée xica cuu ndíi-gá distritú Jüdeá. Te yàcáⁿ ní xíndecu tnaa-gá ndíi-güedé ní xóo dacuandute-güedé ñáyiu.

23 Te ndècu té Juàá ìⁿ xichi núu nání Ènón yatni ñuu Sàlém dácuaandute-dé ñáyiu, chi yàcáⁿ ío váha ñùhu ndute, núu xíáⁿ ní xóo quíhíⁿ ñáyiu yàcáⁿ ní xóo cuanduté-yu.

24 Duha ní cuu cútnàhá vátá ngává-gã té Juàá vecaá.

25 Te ní cacu ìⁿ cuendú ní cáháⁿ cue tée xica cuu ndíi té Juàá ndíi ìⁿ ùú cue tée isràél, núu ndèdacàa sá váha-gá cada ñáyiu cuendá nduu ìⁿ-yu.

26 Te ní sáháⁿ-güedé núu ndécú té Juàá ní xáhaⁿ-güedé:

—Mèstrú, tée ní quixi núu ñí xíndecu-n ndàa ingá xio yúte Jòrdán, tée dii cuendú-xi ní cáháⁿ-n, tée-ãⁿ dácuaandute-dé tnàhá-dé ñáyiu. Te ío vai ñáyiu ní chinchícúⁿ ñáhá xii-dé —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

27 Te ní xáhaⁿ tã Juàá:

—Te vá yõ ìⁿ ndàcu cada ìⁿ chiuⁿ nacuáa cuu váha iní Yá Ndiöxí, te núu ñá túú mèe-gá chindèe ñaha-gá xii-yu.

28 Te nchòhó sa nàha-ndo sá yùhú ní cáháⁿ ndáá-í sá ñá díú Crístú cùu-í, dico mee Yá Ndiöxí ní tendaha ñàha-gá yódó nùu-í véxi núu Yàá-áⁿ.

29 Te nchòhó xini-ndó sã ìⁿ tée tnàndaha te xichí tnàndaha ndíi-ná-dé cundíi-dé. Te tée ní xica ndáhu ío cùdí iní-dé ndèdóho-dé nchaa tnúhu càháⁿ tée tnàndaha-áⁿ. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yúhú, chi ío cùdí iní-í sá vái ñáyiu ta chinchícúⁿ ñáhá xii Jesús cuáháⁿ.

30 Te uuⁿ-gá cuita cuu vai ñáyiu cutnùní iní-xi sá ìo cùnuu-gá, te yúhú cuita ndóo ndee-í quíhíⁿ —càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-güedé.

Crístú véxi cuuⁿ-gá andíu

31 Te ìⁿdi díi-ni Crístú Yáá véxi cuuⁿ andíu cùnuu-gá núu ñuyíú-a. Te nchaa ñáyiu ndècu ñuyíú-a cùu-yu ñáyiu ñuyíú iha, te càháⁿ-yu sá cúu-xí

ñùyíú-a. Dico Crìstú Yaá véxi cuuⁿ andíu

³² càháⁿ-gá ìⁿ sá ñí xíní-gá, te càháⁿ-gá ìⁿ sá ñí tecú dóho-gá. Te ñá túú cuení-yu quindáá iní-yu tnúhu càháⁿ-gá.

³³ Te nchaa ñáyiú tñi tnúhu càháⁿ Yaá véxi cuuⁿ andíu-áⁿ càháⁿ-yu sá tnúhu Yá Ndiöxí cúú-xí ìⁿ sá ndáá.

³⁴ Te Déhe-gá Yaá véxi cuuⁿ andíu càháⁿ-gá mee-ni tnúhu-gá. Te ñá ùhú iní-gá ní sáñaha-gá Espiritú-gá ndécú ndíhi Déhe-gá.

³⁵ Te Dútú Ndiöxí ío cùu iní-gá Déhe-gá, núu ní xáhaⁿ-gá sá méé-gá taxi tnúni-gá nchaandi túhú sá ío.

³⁶ Te nchaa ñáyiú na quindáá iní ñáhá xii Déhe-gá, ñáyiú-áⁿ cundecú-yu ndíhi-gá ni caa ni quíhíⁿ. Te nchaa ñáyiú vá quindáá iní ñáhá xii Déhe Yá Ndiöxí ío dandòho ñaha-gá xií-yu.

4

Jèsús ndíhi ìⁿ ñaha Sàmariá

¹ Te ní níhí cue téé cùu fariséu tnúhu sá vèi-gá ñáyiú ta chìnchícúⁿ ñáhá xii Jesús. Te ducaⁿ vèi-gá-yu ta dàcuandute-gá cuáháⁿ dàcúúxí tè Juàá.

² Te cuèi ñá díú mèe-gá dácúandute ñaha-gá xií-yu, dico cue téé xica cuu ndíhi-gá dácúandute ñaha-güedé xií-yu.

³ Te ní níhí Jèsús tnúhu nàcuáa càháⁿ cue téé cùu fariséu, núu ní ndee-gá distritú Jùdeá cuánuhú tucu-gá distritú Galiléa.

⁴ Te ichi ñùhu-gá ní nayáha-gá distritú Sàmariá.

⁵ Te ní sáá-gá ìⁿ ñúú nání Sícár te ñúú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Sàmariá. Te xíáⁿ cáá yàtni ñuhu núú ñí sáha táhú ndíi Jàcób déhe ndíi ndíi Chèé.

⁶ Te yàcáⁿ cáá dòco ní cuu cuendá ndíi Jàcób. Te cùu-xi datná cuádava nduu ñùhu Jesús ichi, te ío ní xàú-gá núu ní sáá-gá yuhu dòco-áⁿ ñí ngóo-gá ndétátú-gá.

⁷⁻⁸ Te ní xica cue téé xica cuu ndíhi-gá cuáháⁿ-güedé xiti ñúú Sícár cuánguaaⁿ-güedé sá cáxí-güedé. Te

yuhu dòco-áⁿ núcõo-gá ní sáá ìⁿ ñadíhí ñaha distritú Sàmariá véxi quèhnu-aⁿ ndute, te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Taxi táhú luha ndute na còho-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá.

⁹ Te ní xáhaⁿ ñadíhí-áⁿ:

—¿Ná cuendá da núu-í xicáⁿ-n ndute coho-n? Te yòhó cúú-n tèe isràél, te yúhú cúu-í ñaha Sàmariá —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

Te ducaⁿ ñí xáhaⁿ-aⁿ, chi ñá túú ndècu váha ñáyiú isràél ndíhi ñáyiú distritú Sàmariá.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-aⁿ:

—Ñá cútnùni iní-n ñá taxi Yá Ndiöxí xii-n, te ñí ñá cútnùni iní-n yòo xicáⁿ ndute núu-n. Te núu dicó xini-n yòo cuu yúhú á, te da mee-n cãcáⁿ-n ndute núu-í coho-n, te yúhú taxi-í ndute cundecu ndíhi-n núú cuáháⁿ núú véxi —càchí-gá xáhaⁿ-gá.

¹¹ Te ní xáhaⁿ tucu ñadíhí-áⁿ:

—Tátá, ñí sá quèhnu-n ndute ñá túú nèhe-n, te doco-a cùnú víhí, te ñá túú ndèé quíngueheⁿ-n ndute taxi-n coho-í.

¹² Ndíi Jàcób ñaní tnáhá-ndí ní xíndecu ndèé sanaha ñí cadúha ndíi doco-a ñí tóo ndute ní xihí ndíi, ndíhi nchaa déhe ndíi, ndíhi nchaa quiti ndíi, te ní ndóo cùu cuendá-ndí. ¿Te násai, te yòhó cùnùu-gá-n dàcúúxí ndíi-áⁿ? —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

¹³ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Nchaa ñáyiú xihí ndute doco-a, te vá cúú vètú dúcáⁿ iní-yu chi dayìchí ñáhá-ní tucu-xi ndute-a.

¹⁴ Dico nchaa ñáyiú na còho ndute na cuáñaha-í, te vá ìⁿ ndúu-gá dayìchí ñáhá-xí ndute-áⁿ xií-yu, chi ndute cuáñaha-í cúú-xí ndute váha-gá. Te dàtná quée ñihni ndute xiti doco-a, nchaa-ni nduu ñùhu ñá túú yìchí, ducaⁿ sãtnahá-xi cada-xi chi candeca-xi iní-yu ni caa ni quíhíⁿ, te núu na còhó-yu ndute cuáñaha yúhú —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-aⁿ.

¹⁵ Te ní xáhaⁿ-aⁿ:

—Tátá, taxi ndute-áⁿ ná còho-í cuendá sá vá dayìchí ñáhá tráhí-gá-xi ndute. Te vá quíxí-gá-í quixi quèhnu-í ndute doco-a —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-gá.

16 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Cuàháⁿ cuángàna yìi-n, te quixi-ndo ìha —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

17 Te ní xáhaⁿ-aⁿ:

—Ñá túú yì-í —càchí-aⁿ xǎhaⁿ-aⁿ xii-gá.

Te ní xáhaⁿ tùcu Jesús:

—Ndáá càháⁿ-n sǎ ñà túú yì-n.

18 Dico ní cuu úhúⁿ téé cǎndeca-n, te téé ndèca-n vitna chi ñá díú yì-n cuu-dé, te ndáá càháⁿ-n sǎ ñà túú yì-n —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

19 Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-gã ñúu ní xáhaⁿ tùcu-aⁿ:

—Tǎtá, yúhú sání ìní-í sá yòhó cúu-n ìⁿ téé càháⁿ tnúhu Yá Ndiǒxí.

20 Te cue ñaní tnáhá-ndí ní xíndecu ndéé sanaha ñí xóo cada càhnú-yu Yá Ndiǒxí tindúú-a, dico nchòhó ñáiyu isràél càchí-ndó sǎ ndéé ñúú Jerusàlén cada càhnu-o-gá —càchí-aⁿ xǎhaⁿ-aⁿ xii-gá.

21 Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-aⁿ:

—Ìⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a, te quíndáá ìní-n. Sa ta cùyatni sáá nduu sá ñà díú-gã mee-ni tindúú-a, te ni ñà díú-gã mee-ni ñúú Jerusàlén cada càhnu-ndo Tǎtá-ó Dütú Ndiǒxí, chi ndèni ní cuu cada càhnu-ndo-gá.

22 Te nchòhó cue ñáiyu Sàmariá chi ñá cùtnùní ìní-ndó ñá cúú sǎ quidé càhnu-ndo, dico nchúhú ñáiyu isràél, chi cùtnuní ìní-ndí ná cúú sǎ quidé càhnu-ndí. Chi ìⁿ téé isràél véxi-dé dàcácu nihnu-dé ñáiyu cuèndá vá quèhíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú.

23 Te není vitna ngüíta-yu cada càhnu ndisá-yu Tǎtá-ó Dütú Ndiǒxí, te cadá-yu ñí yùhu ñí ìní-yu sá cúú-xí-gã, chi mee-gã ducaⁿ cuìní-gá cadá-yu cada càhnú-yu-gá.

24 Te Yá Ndiǒxí chi ìⁿ espíritú cúú-gã. Te nchaa ñáiyu na càda cahnu ñaha, te cadá-yu ñí yùhu ñí ìní-yu sá cúú-xí-gã te cadá-yu dàtná càháⁿ tnúhu-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

25 Te ní xáhaⁿ ñàdihí-áⁿ:

—Xìní-í sá quíxí tée cùu Mesiás, téé càchí-güedé nání Crìstú. Te téé-ǎⁿ ná

sàá-dé, te cachí tnúhu ndáá-dé nàcuáa cuu —càchí-aⁿ xǎhaⁿ-aⁿ xii-gá.

26 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Diu téé-áⁿ cúú yùhú téé ndàtnúhu ndihí-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

27 Te òré-áⁿ ñí ndexìo cue téé xìca cuu ndihí-gá, te ní cuñúhu-güedé sá ndàtnúhu-gá ndihí ñàdihí-áⁿ. Dico ni ìⁿ-güedé ñá ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gã ñúu ná cuèndú ndàtnúhu-gá ndihí ñàdihí-áⁿ.

28 Ducaⁿ te ní dándõo ñàdihí-áⁿ yoó ndute-aⁿ xíáⁿ, te ní xica-aⁿ cuánuhú-aⁿ ñúú cùtnúhu-aⁿ ñáiyu cuèndá Jèsús.

29 Te ní xáhaⁿ-aⁿ:

—Chí nèhé ná quèhíⁿ-ó, chi quini-ndó ñá cúú ìⁿ téé núcóo yuhu dòco-áⁿ ñúu ñá díú Crìstú Yaá ní tendaha Yá Ndiǒxí véxi ñuyíú-a cùu-dé ñúu ní càháⁿ ndáá-dé nàcuáa cùu ndecu-í —càchí-aⁿ xǎhaⁿ-aⁿ xii-yu.

30 Te sá ñí níhí ñáiyu ñúú-áⁿ tnúhu, xíáⁿ ní xicá-yu cuáháⁿ-yu.

31 Te òré vátá sàá-gá-yu xíáⁿ ñí xáhaⁿ cuè téé xìca cuu ndihí-gá xii-gá:

—Mèstrú, cudèhñu na cudehñu-o —cachí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-gá.

32 Te ní xáhaⁿ-gã:

—Ndècu ìⁿ sá cáxì-í, ìⁿ sá ñà túú xìní nchòhó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

33 Te cue téé xìca cuu ndihí-gá xìtnàha-güedé:

—Váa ío ñáiyu ní quixi nehe sá ñí xexi-gá ñúu duha càháⁿ-gá —càchí-güedé xìtnàha-güedé.

34 Te ní xáhaⁿ-gã:

—Dàtná cuìní-ndó cùu vétú ìní-ó òré xéxi-ó, ducaⁿ cùu vétú ìní-í quidè-í nchaa nàcuáa ní càháⁿ Yá Ndiǒxí Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a, te chiúⁿ-gá ío cùdíí ìní-í dandihí-í.

35 Te nchòhó càchí-ndó sǎ cùmání cùmí-gã yóo te cuu itú. Dico yúhú càchí-í sá cùndehe-ndo ñáiyu-ǎⁿ, chi sa ndècu túha-yu, dàtná cúú-ñá itú sá sá ní cuu-ná natahu-o cùú-yu, chi sa ndècu túha-ná-yu cundedóho-yu tnúhu-í.

36 Te dàtná cúú ñáiyu nàtahu itú chi sa cúhuⁿ yáhu-yu, ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu ñáiyu na càháⁿ tnúhu-í, chi cuáñaha-í sá ndúú tǎhú-yu na sàá

nduu. Te nchaa ñáyiú na tñi tñúhu-í te nduu táhũ-yu cundecu-í ndihí-yu ni caa ni quihíⁿ. Te dàtná cúú ñáyiú ní chihí tatá-xi, ndihí ñáyiú ní natahu ítú-xi cùdíi-nă iní-yu. Ducaⁿ sãtnahá-xi cùú ñáyiú na càháⁿ tñúhu-í.

37 Chi ndáá quée-xí nàcuáa cuáháⁿ ìⁿ cuèndú sá càchí-xi: “Tucu téé ní chihí tatá, te tucu téé ní natahu”, duha cuáháⁿ cuèndú-áⁿ.

38 Te yúhú tendaha ñaha-ĩ xii-ndo quihíⁿ-ndó cãháⁿ-ndó tñúhu-í núú sà ní yáha-güedé ní cáháⁿ-güedé tñúhu-í. Te nchòhó quihíⁿ-ndó dicó-nă nduu cuèndá-ndó chùⁿ-áⁿ — càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

39 Te ío cuéhé ñáyiú ñuú-áⁿ ní xíndedóho-yu cuèndú ní cani ñadìhí-áⁿ nũ-yu sá Jèsús ní xáhaⁿ-gã nchaa nàcuáa quide-aⁿ, te xiãⁿ ío vâi-yu ní sándáá iní-yu Jèsús.

40 Te ní quexió-yu núú ndécú-gã, te ní cáháⁿ ndàhú-yu núú-gã sá quèndõ-gá ñuú-yu, núú xiãⁿ ní xíndecu-gá ndihí-yu úú nduu.

41 Te ío cuéhé-gã-yu ní sándáá iní-yu tñúhu ní cáháⁿ méé-gã.

42 Te ní xáhãⁿ-yu xii ñadìhí-áⁿ:

—Vitna te ñá díú mèe-ni tñúhu ní cáháⁿ-n ní sándáá iní-ndí-gá, chi ní cáháⁿ méé-gã ní xíndedóho-ndí vitna núú ní sándáá ndisa iní-ndí sá díú-gã cúú-gã Crístú Yaá ní tendaha Yã Ndiõxí véxi ñuyíú-a dàcácu nihnu-gá ñáyiú núú ùhú núú ndàhú —càchí-yu xãhãⁿ-yu xii-aⁿ.

Jèsús quidé tãtna-gá déhe ìⁿ téé ndèè chíúⁿ nũú gobièrnú

43 Te nduu úní ní nucúhuⁿ Jèsús ichi cuáháⁿ-gá distritú Galileá.

44 Te cuáháⁿ-gá yacáⁿ, chi mee-gã ní cachí-gá sá nũu ìⁿ téé na càháⁿ-dé tñúhu Yã Ndiõxí ñuú núú ní cacu-dé, te ñá túú nèhé-yu sá yíñùhu núú-dé.

45 Te òré ní sáá-gá distritú Galileá, te ío váha ní cuu iní ñáhã-yu xii-gá, chi cuèndá tñàhá-yu ní xíndecu ndihí-gá vico pascuá ñuú Jerusálén. Te yacáⁿ ní xíní-yu nchaa sá ní quide-gá.

46 Te ní sáháⁿ tucu-gá ñuú Cànaá ìⁿ ñuú yíndèhu distritú Galileá, núú ní nadatiú-gá ndute ní nduu-xi vínú. Te ñuú Capèrnaúm ndécú ìⁿ téé ndèè chíúⁿ nũú téé cùu gobièrnú, te téé-áⁿ cùhú ìⁿ déhe-dé.

47 Te ní níhí-dě tñúhu sá ní ndee Jèsús distritú Jùdeá ní ndexio-gá distritú Galileá, núú ní sáháⁿ-dé núú ndécú-gã, te ní cáháⁿ ndàhú-dé núú-gã sá quihíⁿ-gá cada tãtna-gá déhe-dé, chi sa ndècu-na-dé sá cùú-dé.

48 Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Nchòhó, chi vá quèndáá iní ñáhã-ndó xii-í te núú vá cadà-í ìⁿ sá vâ yõo tñàhí ndàcu cada quini-ndó — càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

49 Te ní xáhaⁿ tucu téé cùhú déhe-xi-áⁿ xii-gá:

—Tãtá, cundee ìní-n ná quihíⁿ-ni-o cada tãtna-n dèhe-í ná cuu-dé, chi càhú víhí tñàhá-dé —càchí-dé xãhaⁿ-dě xii-gá.

50 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Cuanùhú te quini-n nă ní ndúha déhe-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Te ní sándáá iní-dé tñúhu ní cáháⁿ Jèsús, te cuánuhú-dé.

51 Te ñùhu-dé ichi cuánuhú-dé ní sánú tñàhá ñáhã cuè téé xínu cuechi núú-dé. Te ní xáhaⁿ-güedé sá sà ta ndúha déhe-dé cuáháⁿ.

52 Te ní xicáⁿ tñúhú-dé núú-güedé ná òré cúú-xí ní ngüíta-xi ta quètaú cuéhé-dé. Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Icu dàtná òré caá ìⁿ sacuaa ní nchíco-dé cahni —càchí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-dé.

53 Te tãtá tée cùhú-áⁿ ní ndacu iní-dé sá díú òré ní quètaú cuéhé-dé ní cáháⁿ ndihí-dé Jèsús ní xáhaⁿ-gã sá ndúha déhe-dé. Te xiãⁿ nũu ndi nchàa téé-áⁿ vehe-dé ní sándáá iní-yu Jèsús.

54 Te sá ní quide-gá-áⁿ cúú úú xito quide-gá sá vâ yõo tñàhí ndàcu cada. Te sá ní quide-gá xito cùu uú-áⁿ cúú-xí sã ní quide-gá cútnàhá ní ndee-gá distritú Jùdeá cuánuhú-gá distritú Galileá.

5

Jèsús quidé tātna-gá ìⁿ té cùhú ìⁿ xichì núú nání Bètesdá

¹ Te sátá dúcáⁿ nǐ cuu, te ní tnahá nduu nǐ quide ñáyiú isràél ìⁿ vico. Te ní sáháⁿ Jèsús ñuú Jerusàlén.

² Te ní càa xico yuhu ñuú-áⁿ ñúhú dòco, te titní yèhe-xi ndecu. Te ìⁿ yèhe-xi-áⁿ nání Yùyehe Mbéé, te yatni xíáⁿ cáá ìⁿ tanquí ndute dàna-ní-yu Bètesdá tnúhu mèé-yu tnúhu hèbreú, te yuhu tànquí-áⁿ cáá ùhúⁿ corrèdór.

³ Te xití corrèdór-áⁿ xǐndecu cuéhé ñáyiú cùhú, ñáyiú cuáá, ñáyiú yacua, ñáyiú ñá cúú-gǎ candá nihnu, ndètú-yu candá ndute-áⁿ.

⁴ Chi nihí-yu tnúhu sá ãma nihnu cùuⁿ ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiòxí, te dàcandá-xi ndute ñúhu tanquí-áⁿ. Te ñáyiú díhna nuu nà quée xití ndute-áⁿ, te òré-ni ndúha-yu.

⁵ Te yacáⁿ ñútnahá ìⁿ té ní cuu ócó sáhúⁿ úní cuiá sǎ cùhú-dé.

⁶ Te ní xiní Jèsús cáá-dě, te ní cutnùnì iní-gá sá nǐ cuu cuéhé cuiá cùhú-dé, te ní xáhaⁿ-gǎ:

—¿Cuínì-n ndúha-n-ǎⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁷ Te ní xáhaⁿ tée cùhú-áⁿ:

—Tàta, vá yòo nihí-í dàquée ñaha xì-í xití tànquí-a òré càndá ndute, chi òré cuínì-í quée-í, te ingá-ni tucú-yu quènduú-yu núu-í cuángueé-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

⁸ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Ndacuíñí, te ndaca-ni-n yùu-n, te caca-n —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁹ Te òré-ni-áⁿ nǐ ndúha tée cùhú-áⁿ, te ní ndaca-ni-dé yuu-dé, te ní xica-dé cuáháⁿ-dé. Te nduu-ǎⁿ cúú-xí ndùu ndetatú ñáyiú,

¹⁰ núu ní xáhaⁿ cuè tée isràél xii tée ní cuhú-áⁿ:

—Vitna cùu-xi nduu ndetatú-ó núu vá cúú cuído-n yuu-n —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

¹¹ Te ní xáhaⁿ-dě:

—Mee tée ní quide tātna ñaha xì-í ní cachí-dé sá ndácàni-í yuu-í, te caca-í —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé.

¹² Te ní xáhaⁿ-güedé:

—¿Te ná cúú tée ducaⁿ nǐ cachí sá ndácàni-n yuu-n te caca-n-í? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

¹³ Dico tée ní cùhú-áⁿ ñà túú ní cutnùnì iní-dé ná cúú tée ní quide tātna ñaha xì-dé, chi Jèsús òré-ni ní xica-gá cuáháⁿ-gá tnuú nchaa ñáyiú chitu xǐndecu xíáⁿ.

¹⁴ Te sátá dúcáⁿ te ní naníhí tnahá Jèsús ndíhi tée ní quide tātna-gá-áⁿ xití veñúhu càhnu sá ìo cùnuu, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—Ní xiní-n nǎ ní ndúha-n-va. Te vitna vá cáda-gǎ-n nǎndì sá cuéhé sá dúhá, chi núu na càda-ni-n ña, te quixi ingá cuéhé, te vǐhi-gá ndoho-n —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

¹⁵ Ducaⁿ te ní xica tée ní cùhú-áⁿ cuángúñaha-dé xii cue tée isràél sá Jèsús ní quide tātna ñaha-gǎ xii-dé.

¹⁶ Núu sátá nǐ níhí cue tée isràél tnúhu, te ní cuu úhú iní-güedé Jèsús. Te ní cuínì-güedé cahni ñaha-güedé xii-gá cuèndá sá dúcáⁿ nǐ quide tātna-gá nduu ndetatú-güedé.

¹⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Tàtà-í Dútú Ndiòxí quidé chiúⁿ-ni-gá núu xíáⁿ quidé chiúⁿ-í tnahá-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

¹⁸ Te ní cudééⁿ-güedé sá ñá ní cànehe í-gǎ nduu ndetatú-güedé, te ní cuínì-güedé cahni ñaha-güedé, te uuⁿ-gá ní cuínì-güedé cahni ñaha-güedé xii-gá sá ní cachí-gá sá Tàtà-gǎ cúú Dútú Ndiòxí, chi ní sani iní-güedé sá cuínì-gá nútnahá-gá Yǎ Ndiòxí núu xíáⁿ ìo ní cudééⁿ-güedé.

Jèsús Déhe Yá Ndiòxí táxí tnùnì-gá

¹⁹ Te ní xáhaⁿ tùcu Jesús xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ yǐhú chi ní ìⁿ sá ñǎ ndácù-í cada mee-í núu ñá túú mèe Tàtà-í dánèhé ñáhá-gǎ xii-í nàcuáa cada-í, chi nchaa sá quidé Tàtà-í quidè-í tnahá-í.

²⁰ Te Tàtà-í ìo cùu iní ñáhá-gǎ xii-í núu dànèhé ñáhá-gǎ nchaa nàcuáa quide-gá. Te vitna ndècu vai-gá chiúⁿ tahu-gá cada-í, chiúⁿ sá vǎtá quínì-gá-ndó càda-í nàcuáa cuñúhu vǐhi-ndo.

²¹ Chi Tàtà-í dandòto-gá ñáyiú ní xíhí. Te yúhú cada-í te nduu táhú

nchaa ñáyiú càchí iní-í cundecu ndihi ñàhá-yu xii-í ni caa ni quíhíⁿ.

22 Te na sáá nduu te ñá díú Tătà-í cada ndáá-gá cuéchi ñáyiú, chi ní cachí-gá sá yúhú cada ndáá-í

23 cuèndá nchaa ñáyiú canehé-yu sá yíñùhu núú-í dàtná néhě-yu sá yíñùhu núú Tătà-í Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a. Te nchaa ñáyiú ñá túú nèhe sá yíñùhu núú yúhú, te ni núú Tătà-í ñá túú nèhé-yu sá yíñùhu.

24 "Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchaa ñáyiú na cùndedóho tnúhu na càháⁿ-í, te núu na quíndáá iní-yu Dútú Ndiöxí Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a ña, te vá cuíta nihnú-yu chi nduu táhú-yu cundecú-yu ndihi-gá ni caa ni quíhíⁿ.

25 Te vitna na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha cùú-yu dàtná ìⁿ ñáyiú ní xíhí, te vitna ní sáá nduu cùndedóho-yu tnúhu càháⁿ yúhú Déhe Dútú Ndiöxí, te nchaa ñáyiú na quíndáá iní-xi, te naníhí tàhú-yu.

26 Te dàtná quidé mée Tátà-í dácácu nihnu-gá ñáyiú, ducaⁿ ñí cachí-gá cada-í dácácu nihnu-í-yu.

27 Te ní cachí tucu-gá sá sáá ìⁿ nduu, te cada ndáá-í cuéchi nchaa ñáyiú ñá túú quide ndáá, chi yúhú táxi tnùn-í, te cùú-í ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo.

28 Te ni vã cúñùhu-ndo tnúhu càháⁿ-í, chi sáá nduu te nchaa ñáyiú ní xíhí tecú dóho-yu tnúhu càháⁿ-í.

29 Te ndoto nchaa ñáyiú ní quide váha cundecu ndihi-í-yu ni caa ni quíhíⁿ, te ndoto tnàhá nchaa ñáyiú ní quide cuèhé ní quide duha, te ñáyiú-áⁿ quíhíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú.

Yá Ndiöxí chindèe tnúhu-gá Jèsús

30 "Te yúhú, chi ni ìⁿ sá ñã ndácù-í cada mee-í núu ñá díú mée Yá Ndiöxí táuchíuⁿ-gá nàcuáa cada-í. Te quide ndáá-í cuéchi ñáyiú nàcuáa tàxi tnun-í-gá cada-í, te yúhú ñá túú quide-í sá cúú iní mée-í chi Tătà-í ní táuchíuⁿ-gã nàcuáa cada-í.

31 Te núu na càháⁿ-í sá mée-í táxi tnùn-í, te vá quíndáá iní-ndó.

32 Chi Yá Ndiöxí chindèe tnúhu ñàha-gã xii-í, te yúhú xìn-í sá tnúhu càháⁿ-gá cuèndá-í cúú-xí ìⁿ sá ndáá.

33 Te nchòhó ní téchíuⁿ-ndó cuè téé ní sáháⁿ ní ndúcú tnúhu-güedé núú tè Juáa núu ná tnúhu càháⁿ-dé cuèndá-í, te téé-ãⁿ ní càháⁿ ndáá-é nàcuáa nduu cuèndá-í.

34 Dico yúhú, chi ñá túú xini ñuhu-í ìⁿ ñáyiú ñuyíú-a chindee tnúhu ñàhá-yu xii-í, dico té Juáa ní càháⁿ váha-é cuèndá-í, te xíãⁿ càchí tnúhu tucu-í cuèndá quíndáá iní-ndó, te naníhí tàhú-ndó.

35 Te dàtná cuini-ndó cùu ìⁿ iti ndéñuhú te dáyehé-xi, ducaⁿ sãtnahá-xi ní cuu té Juáa, chi sacú-ni nduu ío ní cudí iní-ndó tnúhu ní càháⁿ-dé.

36 Te váha-ni ní càháⁿ té Juáa, dico yúhú chi ndècu nchaa sá tá quide-í véxi nàcuáa ní táuchíuⁿ Yá Ndiöxí cada-í, te nchaa xíãⁿ cúú-xí ìⁿ sá cùnùn-í iní-ndó sã mée Yá Ndiöxí ní tendaha ñàha-gã xii-í véxi-í ñuyíú-a.

37 Te ñu-ni-gá chindèe tnúhu ñàha-gã xii-í, dícó-ni sá mée-ndó ña túú cuini-ndó cada cuèndá-ndó tnúhu càháⁿ-gá, te ni ña túú xìn-í-ndó nàcuáa càa-gá.

38 Te ñá túú quèe iní nchòhó tnúhu càháⁿ-gá, chi ñá túú sàndáá iní ñàhá-ndó xii yúhú Déhe-gá.

39 Te dàcuaha vihi-ndo tutú ndèe tnúhu-gá, chi sàni iní-ndó sã xíãⁿ-ni dacuàha-ndo te naníhí tàhú-ndó. Te váha-ni quide-ndo, chi ñu tutú-áⁿ càháⁿ-xi cuèndá-í.

40 Te nchòhó ñá túú cuini-ndó quíndáá iní ñàhá-ndó xii-í cuèndá naníhí tàhú-ndó.

41 "Te yúhú, ñá túú xini ñuhu-í sá cáda càhnu ñàha-ndo xii-í.

42 Dico sa xìn-í nàcuáa sàni iní-ndó chi ña túú cùu iní-ndó Yá Ndiöxí.

43 Te yúhú véxi-í ñuyíú-a chi Tătà-í ní tendaha ñàha-gá, te nchòhó ña túú cuini-ndó tnè-ndo tnúhu càháⁿ-í, dico núu quixi ìⁿ téé càháⁿ cuèndá mée-xí, chi quíndáá iní-ndó.

44 Te ná váha nchòhó ná tnè-ndó tnúhu càháⁿ-í, te xio xio-ni quide

cahu tnahá-ndo, te ñá túú quide cuendá-ndó sã tnũhu váha càháⁿ Yã Ndiõxí cuu xii-ndo.

⁴⁵ Te vá cání ìní-ndó sã yũhú ndàcáⁿ cuéchi-í núú Tãtã-í nàcuáa quide-ndo, chi ndíi Moisés ní chídó tnùní ndíi núú tütú Yã Ndiõxí nàcuáa quide-ndo sã ñà túú quide váha-ndo, te mee-ndo sàni iní-ndó sã nánihí tãhú-ndó cuendá tnũhu ní cáháⁿ ndíi.

⁴⁶ Chi núu nchòhó sàndáa ndisa iní-ndó tnũhu ní cáháⁿ ndíi Moisés ñã, te ducaⁿ te quindáa iní-ndó yũhú ní cùu, chi ndíi-ãⁿ ní chídó tnùní ndíi nàcuáa cada-í ñuyú-a vitna.

⁴⁷ Te núu ñã túú sàndáa iní-ndó tnũhu ní chídó tnùní ndíi, te ñi-ñi ducaⁿ càda ñaha-ndo xii-í vá quindáa iní-ndó tnũhu càháⁿ-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

6

Jèsús dácàxi-gá úhúⁿ mĩ ñáyi
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

¹ Te sátá dúcáⁿ ñi cuu, te ní quee Jèsús cuáháⁿ-gá ìngá xio yuhu làgúná Galileá, àdi Tiberiás chi úú ñi-xi.

² Te ío cuéhé ñáyi nchìcúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ cuendá sã ñi xini-yu nchaa sã vã yõ tnahí ndàcu cada ní quide-gá, chi ní quide tátna-gá nchaa ñáyi cùhú.

³ Te ní sáa Jèsús ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gá ñi núú tìndúú, te xiáⁿ ñi ngóo-gá ndíhi-güedé.

⁴ Te ta cùyatni coo vico pascuá, vico quide ñáyi isràél.

⁵ Te ní xini-gá sã ño vài ñáyi nchìcúⁿ ñáhá xii-gá cuáháⁿ, te ní xáhaⁿ-gã xii té Lìpé:

—¿Ndéé quíhíⁿ-ó quĩguaaⁿ-o sã cáxi nchàa ñáyi-a? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁶ Te ducaⁿ ñi xáhaⁿ-gã xii-dé cuendá sã cuíni-gá quini-gá nása cunduu tnũhu cáháⁿ-dé, dico mee-gã sa xini-gá nàcuáa cada-gá.

⁷ Te ní xáhaⁿ tã Lìpé xii-gá:

—Te cuéi úú ciendú díhúⁿ denàriú ná dãndoñuhu-o cuaaⁿ-o paá, te ní

vã tnahá caxi-yu luha luha —càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gá.

⁸ Te té Ndríxí ìngá téé xica cuu ndíhi-gá, ñani té Ximú, àdi Pelú chi úú ñi-dé, ní xáhaⁿ-dẽ:

⁹ —Iha ndècu ñiⁿ té ñhli nèhe-dé úhúⁿ paá cebàdá te úú chácá, dico ndéé tnahá xéhé, te cuéhé víhí ñáyi —càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gá.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Chí cũñaha nã ngóo-yu nchaa-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã.

Te ñáyi-áⁿ ñi ngóo-yu, te càa vihi ité núú ñi ngóo-yu-áⁿ, te xinu dàtná úhúⁿ mĩ mee-ni cué téé, te ñiⁿ ñáyi ñi ndíhi landú.

¹¹ Te ní queheⁿ Jèsús paá, te ní ndacáⁿ táhú-gã núú Yã Ndiõxí, te ní sãñaha-gã paá-áⁿ xii cue téé xica cuu ndíhi-gá, te cue téé-áⁿ ñi dácãhñu-güedé ní xexi nchaa ñáyi xixúcu-áⁿ. Te ñi-ñi ducaⁿ ñi quide-gá chácá, te ní dácãhñu tucu-güedé-ñi ní xexi ñáyi ní ndahá xití-yu.

¹² Te òré ní túhú cóhõ-yu, te ní xáhaⁿ Jèsús xii cue téé xica cuu ndíhi-gá sã ná nàqueheⁿ-güedé nchaa sã ñi quendóo cuendá sã vã quíhíⁿ-xi núú míhí.

¹³ Te cue téé-ãⁿ ní naqueheⁿ-güedé nchaa sã ñi quendóo, te ní chítú ùxúú tídihi núú ùhúⁿ-ni paá cebàdá.

¹⁴ Te sã ñi xini-yu ní nadacáyá-gá sã ñi xexí-yu, xiáⁿ ní ngúita-yu ní xitnãhá-yu:

—Ndáa sã tãe-a sa ío cuendú sã quíxi-dẽ ñuyú-a cáháⁿ-dé tnũhu Yã Ndiõxí —càchí-yu xitnãhá-yu.

¹⁵ Te ní cutnùní iní Jèsús sã cáda yicá-yu candeca ñáhá-yu xii-gá quíhíⁿ cuendá cundecu-gá quindaha ñaha-gá xií-yu ni cùu, núu xiáⁿ ní xica tucu-gá cuáháⁿ-gã xití yucu mee ñi chícuú-gá.

Jèsús xicá-gã núú ndute

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Te òré ní cuu ndíquiⁿ, te cuáháⁿ cue téé xica cuu ndíhi-gá yuhu làgúná.

¹⁷ Te ní quée-güedé bàrcú cuáháⁿ-güedé ñuú Capèrnaúm cáa ndaa ìngá xio

yuhu làgúná, te sa ní cuu ndiquiⁿ, te ñá túú Jèsús quexìo quée-gá bàrcú ñúhú-güedě-áⁿ.

¹⁸ Te ní ngüíta-xi quène táchí ñíhi, te ñíhi dàcandau ndéé tnáhá ndùte làgúná-áⁿ.

¹⁹ Te sa ní cuu dàtná úhúⁿ kilómetrú cuáháⁿ-güedé, te ní xiní-güedé Jèsús tá cùyatni-gá bàrcú ñúhú-güedé véxi-gá núú ndúté, te ní yùhú-güedé.

²⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:
—Yùhú véxi-í, vá yùhú-ndó —
càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²¹ Te ío ní cudíí ìní-güedé sá ñí quexìo-gá cuánguee-gá bàrcú, te òré-ñí ní quexìo-güedé ndíhi-gá ndéé ìngá xio yuhu làgúná núú cuáháⁿ-güedé.

Ñáyiú nànducu ñaha xii Jèsús

²² Te ìngá nduu-áⁿ xíndecu-ñí nchaa ñáyiú ní quendóo yuhu làgúná. Te ní quide cuendá-yu sá ñí ñí dèi-ná bàrcú nútñí-áⁿ ní cùu ñá túú-gá, chi cue téé xica cuu ndíhi Jèsús ní quée-güedé bàrcú-áⁿ cuáháⁿ-güedé. Te ní ñíhi-yu tnúhu sá ñà túú ní quée tnáhá Jèsús.

²³ Te ñíhi-nduu-áⁿ ñí quée ñí ùú bàrcú ñúú Tiberiás ní sáá-xi yatni núú ñí xexí-yu pàá sá ñí ndacáⁿ táhú Jèsús núú Yá Ndiòxí.

²⁴ Te ní xiní-yu sá ñà túú Jèsús ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-gá, núú ní quée-yu bàrcú-áⁿ cuáháⁿ-yu ñúú Capernaúm cuánúndúcú ñàhá-yu xii-gá.

Jèsús cúú-gá dàtná ñí sá nchító-ó

²⁵ Te ní sáá-yu ìngá xio yuhu làgúná, xíáⁿ ñí naníhi-yu Jèsús, te ní xáháⁿ-yu xii-gá:

—Mèstrú, ¿ná òré ní sáá-n ìha? —
cachí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

²⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na càchí tnúhu ndáá-í sá nchòhó nánducu ñaha-ndo xii-í cuendá-ñí sá ñí xexi-ndo ñí ndahá xiti-ndó, dico ñá díú cuendá sá ñí quide-í sá vǎ yǎo tnáhi ndàcu cada nanducu ñaha-ndo.

²⁷ Te vá cada cuendá-ndó sá mée-ñí sǎ cáxí-ndó cada chiúⁿ-ndo chi xíáⁿ vá cúdí-xi. Chi ío-gá xiní ñúhu-xi cada cuendá-ndó tnúhu Yá Ndiòxí

te tní-ndo, te naníhi tàhú-ndó. Te tnúhu-áⁿ cachí tnúhu yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo, te xíáⁿ candeca-xi iní-ndó ñí caa ñí quíhíⁿ, chi mee Dütú Ndiòxí ní cachí-gá sá dúcáⁿ cada-í —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

²⁸ Te ní xáháⁿ-yu:

—¿Nása cada-ndí cuendá ngúnu ichi-ndí nàcuáa cuení Yá Ndiòxí cundu-í? —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

²⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-yu:

—Yá Ndiòxí cuení-gá sá quíndáá iní ñáhá-ndó xii yúhú, téé ní tendaha-gǎ véxi ñuyíú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

³⁰ Te ní xáhaⁿ tùcú-yu xii-gá:

—¿Ná cúú sǎ vǎ yǎo tnáhi ndàcu cada, cada-n cùndehe-ndí cuendá quíndáá iní ñáhá-ndí xii-n-í? ¿Ádi nágá cúú sǎ cáda-n cuendá cutnùní iní-ndí sá ndáa càháⁿ-n-í?

³¹ Chi cue ñaní tnáhá-ó ñí xíndecu ndéé sanaha ñí xexí-yu pàá naní mànáá xití yucu dàtná yódó tnùní núú tùtú Yá Ndiòxí núú càchí-xi: “Yá Ndiòxí ní sáñaha-gǎ sá ñí xexí-yu, te ní cuuⁿ túu-xi andíu”, duha càchí-xi núú tùtú-gá —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

³² Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ñà díú ndí Moisés ní sáñaha ndí pàá ní cuuⁿ andíu ñí xexí-yu, chi mee Tǎtá-í ní sáñaha-gǎ sá ñí xexí-yu. Te sǎ táxí-gǎ vitna cùu-xi

³³ datná pàá véxi cuuⁿ andíu cǎndeca-xi iní-ndó ñí caa ñí quíhíⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

³⁴ Te ní xáháⁿ-yu xii-gá:

—Tǎtá, mee-ñí pàá-áⁿ taxi-n cǎxi-ndí —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

³⁵ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yùhú cúú-í dàtná ñí sá xexí-ndó cǎndeca-xi iní-ndó. Te duha ndúu tnúhu càháⁿ-í, chi nchaa ñáyiú na quíndáá iní ñáhá xii-í, te vá ndóhó-gǎ-yu docó te vá ndóhó-gǎ-yu ndute.

³⁶ Dico-ñí sá nchòhó ñá túú sàndáá iní ñáhá-ndó cuéi xiní ñáhá-ndó xii-í.

37 Te nchaa ñáyi na cächí Tàtá-í nduu cuendá-í nasaá-yu núu-í, te ñáyi-áⁿ vǎ dáquèe tíhù-í-yu.

38 Te ñá díú yúhú sá vèxi cuuⁿ-í andiu te quide-í nchaa sá cúu iní mèe-í, chi véxi cuuⁿ-í sá cáda-í nchaa nàcuáa ní táuchíúⁿ mèe Tàtá-í Dútú Ndióxi Yáa ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a.

39 Te cuini-gá sá ncháá ñáyi ní cachí-gá nduu cuendá-í vǎ dáñà-í-yu cuíta nihnú-yu, te na sáá nduu te ñu-ni-í dandòto-í-yu.

40 Chi ducaⁿ ñí cachí Dútú Ndióxi cunduu sá ncháá ñáyi na tñi tñuhu cǎháⁿ-í, te quindáá ndisa iní ñáhǎ-yu xii yúhú Déhe-gá, te nduu táhù-yu cundecú-yu ndihí Yá Ndióxi ní caa ní quíhíⁿ, te yúhú dandòto-í-yu na sáá nduu —cächí-gá xáhaⁿ-gǎ xií-yu.

41 Te ñá ní tñàhá iní ñáyi isràél tñuhu ní cáháⁿ Jèsús núu ní ngüíta-yu ní cáháⁿ cuèhé-yu cuendá-gá cuendá sá ní xáhaⁿ-gǎ sá mèe-gǎ cúu-gǎ dàtná sá xéxi-ó véxi cuuⁿ andiu.

42 Te ní xitnàhá-yu:

—¿Náa ñá díú tée-a cùu-dé Jèsús déhe té Chèe? Nchoo xini-ó tǎtá-dě, te xini-ó nǎná-dě, ñá cachí-tu tée-a sá andiu véxi cuuⁿ-dé! —cächí-yu xitnàhá-yu.

43 Te ní xáhaⁿ Jèsús xií-yu:

—Vǎ cǎháⁿ cuèhé-gá-ndó cuendá-í, chí dáñá.

44 Vǎ yǎo quindáá iní ñáhǎ xii yúhú núu ñá túú mèe Tàtá-í táxi cuendá ñáhǎ-gǎ xií-yu. Te ñu-gá ní tendaha ñàha-gá xii-í véxi-í, te yúhú dandòto-í-yu na sáá nduu.

45 Te núu tütú cue tée ní xóo cáháⁿ tñuhu Yá Ndióxi ndéé sanaha cächí-xi: “Yá Ndióxi danèhé ñáhǎ-gǎ xií-yu tñuhu-gá”, duha cächí-xi. Te nchaa ñáyi na cùndedóho nchaa tñuhu cǎháⁿ Dútú Ndióxi, te cutúha-yu nàcuáa cǎháⁿ-gá, te ñáyi-áⁿ quindáá iní ñáhǎ-yu xii yúhú.

46 Te vǎ yǎo xini ñáhǎ xii Dútú Ndióxi chí ñⁿdli-ni yúhú xini-í-gá, chí núu ndécú-gǎ ní quee-í véxi cuuⁿ-í —cächí-gá xáhaⁿ-gǎ xií-yu.

47 Te xáhaⁿ tucu-gá:

—Na cächí tñuhu ndáá-í xii-ndo sǎ nchaa ñáyi na quindáá iní ñáhǎ xii-í, te naníhí tǎhù-yu.

48 Te yúhú cùu-í dàtná ñⁿ sá xéxi-ndó cǎndeca-xi iní-ndó, te ducaⁿ sǎtnahǎ-xi cùu-í chí yúhú cada-í te nduu táhù-ndó cùndecu-ndo ndihí Yá Ndióxi ní caa ní quíhíⁿ.

49 Te cue ñaní tñáhǎ-ó ñí xíndecu ndéé sanaha ñí xéxi-yu pǎá nání mànáá xití yucu, dico ní sáá nduu te dacuítí ñí xihí-yu.

50-51 Te yúhú cǎháⁿ-í cuendá mèe-í, chí véxi cuuⁿ-í andiu. Te cùu-í dàtná ñⁿ sá nchító-ndó, te nchaa ñáyi na cǎxi te candeca-xi iní-yu ní caa ní quíhíⁿ te vǎ cuíta nihnu-gá-yu. Te sá táxi-í xii-ndo xiǎⁿ cúu-xí yiqui cuñú-í, te cùu-xi cuendá nchaa ñáyi nihí ñuyíú cuendá nduu táhù-yu cundecú-yu ndihí Yá Ndióxi ní caa ní quíhíⁿ —cächí-gá xáhaⁿ-gǎ xií-yu.

52 Te ní ngüíta ñáyi isràél xitnàhá-yu:

—¿Nása cada-tu tée-a núu cächí-tu-dé sá yiqui cuñú-dé taxi-dé caxi-o-i? —cächí-yu xitnàhá-yu.

53 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na cächí tñuhu ndáá-í xii-ndo sǎ núu na cǎda iní-ndó sǎ dàtná sá cáxi-ndó yiqui cuñú yúhú Tée cùu ñaní tñáhǎ-ndó nchaa-ndo, te cada tucu iní-ndó sǎ dàtná sá cohó-ndó ñíñi-í ñá, te xiǎⁿ quéé-xi sǎ quindáá iní ñáhǎ-ndó ní yuhu ní iní-ndó te naníhí tǎhù-ndó, te núu ñáhǎ te cuíta nihnu-ndo.

54 Nchaa ñáyi na cǎda iní-xi sǎ dàtná sá cáxi-yu yiqui cuñú-í te cohó-yu níñi-í, ñáyi-áⁿ naníhí tǎhù-yu te yúhú dandòto-í-yu na sáá nduu.

55 Chi yiqui cuñú-í ndihí níñi-í cúu-xí mèe-í.

56 Te nchaa ñáyi na cǎda iní-xi sǎ dàtná sá cáxi-yu yiqui cuñú-í te cohó-yu níñi-í, te ñáyi-áⁿ ñⁿ-nǎ cuu-í ndihí-yu chí cundecu ndihí-í-yu.

57 Te yúhú nchìto-í chí ducaⁿ nchìto Tàtá-í Yáa ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a. Te ñu-ni ducaⁿ nchaa ñáyi

na quìndáá iní ñáhá xii-í te cundecu ndihi-í-yu ni caa ni quíhíⁿ.

58 Te yúhú cúu-í dàtná ìⁿ sá nchító-ndó vèxi cuuⁿ andiù, dico ñá díú pàá sá nání mànáá ní xèxi cue ñaní tnáhá-ó nǐ xíndecu ndéé sanaha, chi ní xexí-yu pàá te dacuéi ní xíhí-yu. Te nchaa ñáiyu na quìndáá iní ñáhá xii yúhú Yaa véxi cuuⁿ andiù, te cundecu ndihi-í-yu ni caa ni quíhíⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

59 Nchaa tnúhu-a ní cáháⁿ-gá xití veñúhu ñáiyu ñuú Capèrnaúm.

Jèsús càchí tnúhu-gá nàcuáa naníhí tành-ó

60 Te sá dúcáⁿ nǐ cáháⁿ-gá nǔu vai ñáiyu nchícúⁿ ñáhá xii-gá ní xitnàhá-yu:

—Vá tní^í cuíti-o tnúhu càháⁿ-dé chi ñá díú tnúhu sá cúú vaha iní-ó càháⁿ-dé —càchí-yu xitnàhá-yu.

61 Te ní cutnùní iní Jèsús sá ñà túú càháⁿ váha-yu cuèndá tnúhu ní cáháⁿ-gá, núu ní xáhaⁿ-gá xii-yu:

—¿Náa ñá tnàhá iní-ndó nàcuáa càháⁿ-í-a?

62 Te uuⁿ-gá cada nchòhó nǔu quiní-ndó yúhú Téé cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo ndaa-í núú nǐ xíndecu-í díhna.

63 Te espíritú ndécú ndihi yiqui cuñú-ó, xiáⁿ ndécá ñaha-xi xii-o, te núu ñá túú xiáⁿ, te yiqui cuñú-ó ñà túú nàndíhi-xi. Dico núu nchaa tnúhu càháⁿ-í-a quée-xi iní-ndó ñá, te quiní-ndó nǎ xéhé candeca ñaha-xi xii-ndo núú cuáháⁿ núú vèxi.

64 Te dava nchòhó chi ñá túú sàndáá iní-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

Te ducaⁿ nǐ xáhaⁿ-gá chi sa nàha-gá nándi cùu ñáiyu vá quìndáá iní ñáhá xii-gá. Te ducaⁿ sà naha-gá ndèdacàa téé cuáha cuèndá ñáhá xii-gá núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá.

65 Te ní xáhaⁿ tùcu Jesús xii-yu:

—Te duha càháⁿ-í chi sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo sǎ vǎ yòo ìⁿ cuìní tní tnúhu-í te núu ñá túú Tǎtà-í Dútú Ndióxi sánú ìchi ñaha-gá xii-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-yu.

66 Te òré-áⁿ ìo vai ñáiyu nchícúⁿ ñáhá xii-gá ní xócòo-yu ñá ní xica cuu-gá-yu ndihi-gá.

67 Te xiáⁿ ní xáhaⁿ Jèsús xii ndi ùxúú cue téé xica cuu ndihi-gá:

—¿Cuìní-ndó dàndóo ñaha-ndo tnàhá-ndó-ǎⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

68 Te ní xáhaⁿ tǎ Xímú, àdi Pelú chi úú dèu-dé:

—Mèstrú, ñá túú-gá ndéé quíhíⁿ-ndí, chi nchúhú náhá-ndí sá tnúhu mee-n cùu-xi sá vaha candeca-xi iní-ndí ni caa ni quíhíⁿ.

69 Chi nchúhú sa ní sàndáá iní ñáhá-ndí xii-n chi nàha-ndí sá yòhó cúú-n Cristú Déhe Dútú Ndióxi yaa ndécú àndiù —cachí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

70 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Nàha-ndo sá yúhú ní cáháⁿ ñáhà-í xii ndi ùxúú-ndó xica cuu ndihi ñaha-í xii-ndo, dico ìⁿ-ndo quíhu ñaha yùcu ñávaha xii-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

71 Duha ní cáháⁿ Jèsús cuèndá té Jùdás déhe té Xímú Iscarioté ìⁿ téé ñùtnahá núú ùxí ìⁿ cue téé xica cuu ndihi-gá, chi sa nàha-gá sá tǎe-ǎⁿ cuáha cuèndá ñáhá-dè xii-gá ìⁿ nduu núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá.

7

Cue ñaní Jèsús ñá túú sàndáá iní-güedé nàcuáa ndiù tnúhu càháⁿ-gá

1 Te sáta dúcáⁿ nǐ cuu, te ní xica cuu Jèsús distritú Galileá, te ñá ní sáháⁿ-gá distritú Jùdeá, chi yacáⁿ cuìní cue téé isràél cahni ñaha-güedé xii-gá ní cùu.

2 Te ní cuyatni nduu càdá-yu vico, vico sá dánàni-yu Vico Vehe Tnuvixiⁿ.

3 Te ní xáhaⁿ cuè ñaní Jèsús xii-gá:

—Váha-gá quíhíⁿ-n distritú Jùdeá te vá cùndècu-n iha, chi yacáⁿ cada-n nchàa sá quidé-n ìha cuèndá quiní nchaa ñáiyu cùndihi ñaha xii-n ndecu yacáⁿ.

4 Chi núu cuìní-ó quiní nchaa ñáiyu ná chiuⁿ cada-o te vá cadá dàyuhu-o. Te yòhó cuéhé nǔú sǎ quidé-n, te cada-n na quìní nchaa ñáiyu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁵ Ducaⁿ nĩ cáháⁿ cue ñaní-gá, chi ni mée-güedé ñá túú sàndáá iní-güedé nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-gá.

⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Vátá tnàhá-gá òré quíhíⁿ-í dico nchòhó ndédani càa oré cuu quíhíⁿ-ndó.

⁷ Chi nchaa ñáyiu ñùhu ichi cuehé ichi duha chi ñá túú cùu úhú iní ñáhã-yu xii nchòhó. Dico yúhú chi cùu úhú iní ñáhã-yu xii-í cuendá sá càháⁿ-í sá quídě-yu nchaa sá cuehé sá dúhá.

⁸ Te chí cuáháⁿ nchòhó vico chi yúhú vá quíhíⁿ-ni-í chi vátá tnàhá-gá òré quíhíⁿ-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁹ Te ducaⁿ nĩ xáhaⁿ-gã te ní ndóo-gá Galilea, te cue téé-áⁿ cuáháⁿ-güedé.

Jèsús ndécú-gã ñⁿ vico chiñuhú-yu Yá Ndiöxí

¹⁰ Dico sátá cuáháⁿ cue ñaní-gá, te ní xica-gá cuáháⁿ-gá tnàhá-gá dícó-ni sá dáyuhu cuáháⁿ-gá.

¹¹ Te ñáyiu isràél ñáyiu xĩndecu vico nànducú-yu Jèsús, te xĩtnàhá-yu:

—¿Ndèé ndécú Jèsús? —càchí-yu xĩtnàhá-yu.

¹² Te nchaa ñáyiu xĩndecu vico xĩndatnúhu-yu cuendá-gá. Te davá-yu xĩtnàhá-yu sá ïo váha iní-gá, te davá-yu xĩtnàhá-yu sá ñà díú tée váha cùu-gá, chi dándahú-gá ñáyiu.

¹³ Dico mee-ni xícáháⁿ náhĩ-yu, chi xiyùhú-yu cue téé cùnmu núu-yu.

¹⁴ Te ta ngũhuⁿ dava vico, te cuánguĩhu Jèsús veñúhu càhnu sá ïo cùnmu, te ní ngüíta-gá dácuàha-gá ñáyiu.

¹⁵ Te ñáyiu isràél ní cuñúhu vihí-yu sá ïo váha càháⁿ-gá, te ní xĩtnàhá-yu:

—¿Ná cuendá ïo váha ñùhu-tu díquí tée-a tnúhu cáháⁿ-dé te ñá túú ní dàcuaha-dé-í? —càchí-yu xĩtnàhá-yu.

¹⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Ñá díú cuendá mée-í cúu-xí sá dánèhé ñáhã-í xii-ndo, chi cuendá Dútú Ndiöxí Yá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í cúu-xí.

¹⁷ Te núu ïo dava-ndo nĩ yuhu ni iní-ndó cuení-ndó càda-ndo nacuáa

cuení Yá Ndiöxí cunduu, te cutnùni ndáá iní-ndó sã tnúhu dàcuaha ñàha-í xii-ndo cùu-xi cuendá mée Dútú Ndiöxí, te ñá díú cuendá mée-í cúu-xí.

¹⁸ Te téé cuení sá cáda càhnu ñàha ñáyiu xii-dé, téé-áⁿ càháⁿ-dé nàcuáa véxi iní mée-dě. Dico yúhú cuení-í sá cáda càhnú-yu Dútú Ndiöxí Yá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyú-a, te càháⁿ ndáá-í te ñá túú dàcuandehnde-í.

¹⁹ Te ndí Moisés ní taxi ndí tnúhu sá sánú ìchi ñàha xii-ndo nacuáa cundecu-ndo, te ni dùcaⁿ ñá túú sàndáá iní-ndó nàcuáa càháⁿ tnúhu-áⁿ. ¿Te ná cuendá cuení-ndó càhni ñàha-ndo xii-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

²⁰ Te ní xáháⁿ-yu xii-gá:

—Yucu ñávãha dàcoto ñàha xii-ó, chi vá yõo ñⁿ cuení cahni ñàha xì-n —cachí-yu xãháⁿ-yu xii-gá.

²¹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xií-yu:

—Sá nĩ quide-í ñⁿ sá vã yõo tnàhí ndàcu cada nduu cuu-xi nduu ndetatú-ó, xiáⁿ ïo ní cuñúhu ñàha-ndo xì-í.

²² Te ndí Moisés ní cachí ndí sá cuàha-yu sèñá ñⁿ cue landú téé, dico ñá díú mée ndí ni càhu iní ndí chi ducaⁿ tnàhí ní xóo cada cue ñaní tnàhá-ó dàvá-áⁿ, núu xiáⁿ nchòhó sãha-ndo sèñá ñⁿ landú téé cuéi cùu-xi nduu ndetatú-ó.

²³ Te ducaⁿ quide-ndo cuendá sá ñà túú nã cumání-ndó núu tnúhu sá sánú ìchi ñàha xii-ndo ní dándõo ndí Moisés. ¿Te ná cuendá cudèéⁿ-ndó núu-í sá nĩ quide tátna-í téé cùhú nduu ndetatú-ó-í?

²⁴ Te váha váha cada cuendá-ndó, te vá cuendá-ni cáháⁿ-ndó sã yúhú ndècuéchi-í chi ñá túú xìní-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

Jèsús xáhaⁿ-gã xií-yu núu vëxi-gã

²⁵ Te dava ñáyiu ñuú Jerusálén ní ngüíta-yu xĩtnàhá-yu:

—¿Náa ñá díú tée-áⁿ nándùcu-güedé cahni-güedé?,

²⁶ núu náí-dé nútñⁿ núu chítú núu tàcá-áⁿ càháⁿ-dé, te vá yõo cùyⁿ cùñaha xì-dé ñⁿ tnúhu. Cudana te cue téé cùchiuⁿ sandáá iní-güedé sá díú-dě cúu-dě Crístú Yá ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyú-a.

²⁷ Dico nchoo xìní-ó ndèé ichi véxi téé-áⁿ, dico Crístú ná quixi-gã chi vá

yõo #ⁿ quini ndeé ichi quixi Yaá-áⁿ — cächí-yu xitnàhá-yu.

²⁸ Te yìhi Jesús xití veñúhu càhnu sá ïo cùnuu danehe-gá ñáyiu, te ní tecú dóho-gá tnúhu càháⁿ-yu. Te níhi ní càháⁿ-gá, te xáhaⁿ-gã xií-yu:

—¡Ná quini-tu nchòhó ndeé ichi véxi yúhú! Yúhú véxi-í dico ñá díú sã cúú ìní méè-í, chi Yá Ndiõxí Yaá quidé nchàa-ndi túhú sá vãha ní tendaha ñàha-gá xii-í véxi-í, te nchòhó ñá túú xini-ndó-gã.

²⁹ Te yúhú xini-í-gá chi núú ndécú-gã ní quee-í véxi-í, te ñu mee-gã ní tendaha ñàha-gá véxi-í — cächí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

³⁰ Te sá dúcáⁿ ñi càháⁿ-gá, núú cuini-güedé tñi ñaha-güedé xii-gá quihíⁿ-gá vecaá ní cùu, dico vá yõo #ⁿ ñi cùyi tñi ñaha xii-gá chi vátá sàá-gá òré tñi ñaha-güedé.

³¹ Dico vai-yu ní sándáá ìní ñáhã-yu xii-gá, te ní xitnàhá-yu:

—¿Nágá cúú sã cáda Crístú ná quixi-gá-i?, te téa-á ïo cuéhé núú sã tá quide-dé véxi. Váa ñu téa-á cùu-dé Crístú Yaá ní tendaha Yá Ndiõxí véxi ñuyíú-a — cächí-yu xitnàhá-yu.

Cue téa cùu fariséu cuini-güedé quihíⁿ Jesús vecaá

³² Te ní níhi cue téa cùu fariséu tnúhu nàcuáa càháⁿ ñáyiu cuendá Jesús, núú ní ndatnúhu-güedé ndihí cue dútú cùnùu, te ní techiùⁿ-güedé cue téa quide cuendá veñúhu cuáháⁿ-güedé cuátni ñaha-güedé xii-gá ní cùu.

³³ Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Sacú duha nduu cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo, te núhú tucu-í núú ndécú tãtã-í Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a.

³⁴ Te cuéi na nãnducu ñaha-ndo dico vá ná ñihí ñáhã-ndó chi vá sàá-ndó núú cündecu-í — cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁵ Te ní ngüíta ñáyiu isràel xitnàhá-yu:

—¿Ndeé quihíⁿ-tu téa-á te vá ná ñihí-ó-dé-i? ¿Àdi quihíⁿ-dé na chitnahá-dé ñáyiu isràel ñáyiu

nchitenuu nchaa ñuú xicá cuendá danèhé-dé ñáyiu griégú?

³⁶ ¿Náa càháⁿ-tu-dé duha càháⁿ-dé: “Nãnducu ñàha-ndo te vá nãñihí ñáhã-ndó chi vá sàá-ndó núú cündecu-í”, cächí-tu-dé? —cächí-yu xitnàhá-yu.

Nàcuáa cada Espiritú Yã Ndiõxí ìní-ó

³⁷ Te nduu ñi yáha-ná vico cùu-xi nduu cahnu vihi, te nduu-ãⁿ ñi ngúnu tñi Jesús tnuú ñáyiu, te níhi ní càháⁿ-gá, te xáhaⁿ-gã xií-yu:

—Núu ìó dava-ndo yìchí-ndó ndüte, te quixi-ndo núu-í, te coho-ndo.

³⁸ Duha càháⁿ-í chi nchaa ñáyiu na quindáá ìní ñáhã xii-í, te cada-xi ìní-yu dàtná #ⁿ núú xicá ndüte, nchaa-ni nduu xica ñá túú yìchí, ducaⁿ càda-xi ìní-yu núú cuáhãⁿ núú véxi dàtná càháⁿ-xi núú tütú Yã Ndiõxí — cächí-gá xáhaⁿ-gã xií-yu.

³⁹ Te ducaⁿ ñi càháⁿ-gá cuendá sã quixí Espiritú Yã Ndiõxí ngúndecu ndihí nchaa ñáyiu na quindáá ìní ñáhã xii-gá, chi sáá nduu ndàa-gá andiù càda cahnu ñaha Tátã-gã xii-gá, te dàvá-áⁿ te quixi Espiritú Yã Ndiõxí cundecu ndihí-yu.

Ñá ní cùu #ⁿnuú-yu cuendá tnúhu ní càháⁿ Jesús

⁴⁰ Te dava ñáyiu ní xindedóho tnúhu ní càháⁿ Jesús ní xitnàhá-yu:

—Ndáá sã téa-á cùu-dé téa cächí-yu quixi càháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí — cächí-yu xitnàhá-yu.

⁴¹ Te dava tucú-yu xitnàhá-yu:

—Téa-á cùu-dé Crístú Yaá ní tendaha Yã Ndiõxí véxi ñuyíú-a — cächí-yu xitnàhá-yu.

Te dava-gá tucú-yu xitnàhá-yu:

—¿Náa ndàa distritú Galileá quixi Crístú Yaá tendaha Yã Ndiõxí quixi ñuyíú-a?

⁴² Chi núú tütú Yã Ndiõxí cächí-xi sã Crístú Yaá tendaha Yã Ndiõxí quixi ñuyíú-a cuu-gá #ⁿ ñaní tñáhã ndií Dàvíí, te quee-gá ñuú Bèlén ñuú méé ndií Dàvíí, duha càháⁿ-xi núú tütú Yã Ndiõxí — cächí-yu xitnàhá-yu.

43 Te xiáⁿ nõu ñá ní cùu ìⁿnuú-yu cuèndá Jèsús.

44 Te davá-yu cuìní-yu tñí-yu Jèsús quíhíⁿ-gá vecaá ní cùu, dico ni ìⁿ-yu ñá túú ní cùyíⁿ-yu tñí ñàhá-yu xii-gá.

Cue téé cùchiuⁿ ñá túú sàndáá iní-güedé Jèsús

45 Te cue téé cuáháⁿ tñí ñaha xii Jèsús ní cùu ní ndexio-güedé núú cuè téé cùu fariséu ndihí núú cuè dútú cúnú. Te xáhaⁿ cuè téé cùnuu-áⁿ:

—¿Ná cuèndá ñá ní cãndeca-ndo tée-áⁿ quixi? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

46 Te cue téé ní sáháⁿ chiúⁿ ní xáhaⁿ-güedé:

—Ni ìⁿ téé ñá túú xini-ndí cáháⁿ dàtná cáháⁿ tée-áⁿ —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

47 Te ní xáhaⁿ cuè téé cùu fariséu:

—¿Náa tñàhá nchòhó ní sãndáá iní-ndó tñuhu ndehnde cáháⁿ tée-áⁿ?

48 ¿Náa ñá túú xini-ndó sã ní ìⁿ cue téé tàxi tñuní nchúhú, te ni ìⁿ nchúhú cue téé cùu fariséu ñá túú sãndáá iní-ndí tée-áⁿ ñá?

49 Nchaa ñáyiú tùha ñaha xii tée-áⁿ ñá túú sãndáá iní-yu nacuáa cáháⁿ tñuhu sá sánú ìchi ñaha xii-o, dico cuíta nihnú-yu sá dúcáⁿ quidé-yu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii cue tée-áⁿ.

50 Te té Nicòdemú tée ní sáháⁿ niú ní ndatnúhu-dé ndihí Jèsús cúú-dé tñàhá-dé ìⁿ tée fariséu, te ní xáhaⁿ-dè xii-güedé:

51 —Tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cundecu-o càchí-xi sá ndèé cundedóho-o nása cáháⁿ tée tau cuéchi cuèndá cutnùní iní-ó ñá ní quide-dé, te dàtnùní cáháⁿ-ó nõu ndisa ndècuéchi-dé àdi ñá túú ndècuéchi-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

52 Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Cùu ní cachí sá tñàhá-ò cúú-n tée distritú Galileá nõu ducaⁿ cáháⁿ-n. Dacuáha tutú yódó tñuní tñuhu Yá Ndiõxí te quiní-n nacuáa cáháⁿ-xi sá ní ìⁿ tée véxi distritú Galileá ñá túú cáháⁿ-dè tñuhu Yá Ndiõxí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

53 Ducaⁿ te ndi dííⁿ cañuhú-güedé vehe-güedé.

8

Ìⁿ ñadìhí ndécú vìhi cuéchi-xi

1 Te Jèsús cuáháⁿ-gá yucu Òlívú.

2 Te sátá ñí tundaá nduu tñéé, te cuáháⁿ tucu-gá veñúhu càhnu sá ìo cùnuu. Te ìo cuéhé ñáyiú ní chítú níhnú-yu núú-gã, te ní ngóo-gá ní dánèhé ñàhá-gã xií-yu.

3 Te ní quexìo cue téé dàcuaha ñaha xií-yu nchaa tñuhu ní chídó tñuní ndí Moisés, ndihí cue téé cùu fariséu, te ndèca-güedé ìⁿ ñadìhí ní sáá, te ñaha-áⁿ ní xini ñàhá-yu cáháⁿ ndihí-aⁿ ìⁿ tée dico ñá díú yì-aⁿ cuu-dé, te ní sanutñí ñaha-güedé xii-aⁿ tnuú nchaa ñáyiú xĩndecu núú Jèsús.

4 Te ní xáhaⁿ-güedé xii Jèsús:

—Mèstrú, ñadìhí-a ní xini ñàhá ñáyiú xii-aⁿ cáháⁿ ndihí-aⁿ ìⁿ tée dico ñá díú yì-aⁿ cuu-dé.

5 Te tñuhu ní chídó tñuní ndí Moisés càchí-xi sá yúú cahni-o nchaa ñáyiú dìhí duha quide. Te yòhó, ¿nása càchí-n cùnduu-i? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

6 Duha ní cáháⁿ-güedé chi cuèndá sá cuìní-güedé coto ndèé ñàhá-güedé xii-gá nõu nása cáháⁿ-gá cuèndá núcóo nchihí ñaha-güedé xii-gá ní cáháⁿ-güedé. Te ní ngúnu ndeyi-gá te ní ngúta-gá tée-gã ndihí díquí ndàhá-gã lètrá núú ñúhú.

7 Te xicáⁿ tñuhú-ní tucu-güedé núú-gã nõu ní ndonehe núú-gã, te ní xáhaⁿ-gã:

—Ndèdani càa nchòhó te núú ñá túú ñá cuéchi quide-ndo te díhna nuu-gã-ndó chí cuáha-aⁿ yúú —càchí-gã xáhaⁿ-gã xii-güedé.

8 Te ní ngúnu ndeyi tucu-gá tée tucu-gá lètrá núú ñúhú.

9 Te sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-gã xii-güedé te ní ndixi túu iní-güedé sá ñá túú quide váha mee-güedé tñàhá-güedé, nõu da ìⁿ da ìⁿ-güedé ní ndee, te díhna-gá cue téé cùu sacuéhé ní ndee te ní ngúta nchicúⁿ dava-gã-güedé. Te sátá ñí ndihí-güedé ní ndee, te ní quendóo mee-ñá Jèsús ndihí ñadìhí-áⁿ.

10 Te ní ndonehe núú Jèsús te ní xini-gá sá ñí ndihí-güedé cuáháⁿ te mee-ñá ñadìhí-áⁿ ní ndóo-aⁿ, te ní xáhaⁿ-gã xii-aⁿ:

—¿Ndèndi cuháⁿ cue tée càchí sá ní quide-n cuèchi? ¿Ni ìⁿ-güedé ñá ní cùndee tnúhu-güedé quíhíⁿ-n càstiú-va? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

11 Te ní xáhaⁿ-aⁿ xii Jèsús:

—Ñáhá, chi ni ìⁿ-güedé ñá ní ndàcu-güedé —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te ni yúhú vá dáquìhíⁿ ñáhà-í castiú xii-n. Te vitna te núhú-n te vá cáda-gã-n nàndi sá cuèhé sá dúhá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-aⁿ.

Jèsús dándixi túu-gá iní-ó

12 Te ní cáháⁿ tucu Jèsús núú ñáyiu, te xáhaⁿ-gã xii-yu:

—Yúhú cùú-í dàtná ìⁿ ñuhú dáyèhe-í ñuyíú-a, te nchaa ñáyiu na chítnahá ñáhá xii-í, te vá cùndècu-gá-yu ichi cuèhé ichi duha, chi yúhú dándixi túu-í iní-yu cuèndá cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuèndá Yá Ndiòxí, te cundecu-í ndihí-yu ni caa ni quíhíⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

13 Te ní xáhaⁿ cuè tée cùu fariséu xii-gá:

—Medì-n caháⁿ-n sã cùú-n tée váha, te vá yóo ìⁿ-gá chindèe tnúhu ñaha xii-n núu ná tée cùu-n, dico xíáⁿ ñá túú nàndíhi-xi —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

14 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Cuèi càháⁿ-í cuèndá mée-í dico nàndíhi tnúhu càháⁿ-í. Chi yúhú ñaha-í ndèé ichi véxi-í, te xini-í ndèé ichi núhú-í, dico nchòhó chi ñá túú xini-ndó ndèé ichi véxi-í, te ni ñá túú xini-ndó ndèé ichi quíhíⁿ-í.

15 Te nchòhó chi cuèndá-ni càháⁿ-ndó cuèndá ñáyiu núu quide váha-yu àdi ñá túú quide váha-yu. Te yúhú ñá túú càháⁿ-í cuèndá ñáyiu núu quide váha-yu àdi ñá túú quide váha-yu.

16 Àdi núu càháⁿ-í dico ìⁿ tnúhu ndáá càháⁿ-í chi ñá díú-ní mée-í càháⁿ, chi tnàhá Tàtà-í Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a càháⁿ-gá chindèe tnúhu ñaha-gã xii-í.

17 Te tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-ndo cachi-xi sá núu na cundecu úú cue tée cáháⁿ ndáá-güedé nàcuáa cùu ìⁿ

sá cùndáá, te núu ìⁿ-ni tnúhu na càháⁿ-güedé ndi ndùu-güedé te xíáⁿ nàndíhi-xi, duha càchí tnúhu-áⁿ.

18 Te ñiu-ni ducaⁿ cùu-xi yúhú chi càháⁿ-í ìⁿ tnúhu ndáá sá cùú-xi mée-í, te ñiu-ni dàtná càháⁿ-í càháⁿ Tàtà-í Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

19 Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—¿Te ndèé ndécú Tàtà-n-í? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu dìcò xini-ndó yóo cuu yúhú-á te ducaⁿ te quini-ndó Tàtà-í. Te ni yúhú ñá túú xini-ndó yóo cuu-í núu xíáⁿ ñá túú xini-ndó Tàtà-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

20 Duha ní cáháⁿ Jèsús nini dàcuaha-gá ñáyiu xití veñúhu núu ndécú àlcanciá díhúⁿ. Te vá yóo ìⁿ ni cùyii tñii ñaha xii-gá chi vátá sàá-gá òré tñii ñaha-güedé.

Ñáyiu ñá túú sàndáá iní ñáhá xii Jèsús vá ndácú-yu quíhíⁿ-yu núu nùhú-gá cundecu-gá

21 Te ní xáhaⁿ tucu Jèsús xii-güedé:

—Yúhú núhú-í te nanducu ñaha-ndo te vá nánihí ñáhá-ndó, te cuú-ndó núu yíca cuèchi-ndo, chi vá ndácú-ndó sã-ndó núu nùhú-í cundecu-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

22 Te ní xitnàha cue tée isràèl:

—¿Te náa cahni-dé mée-dé núu càchí-dé sá vã ndácú-ó sàá-ó núu quíhíⁿ-dé-ãⁿ? —càchí-güedé xitnàha-güedé.

23 Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Nchòhó chi cue tée ñuyíú-a cùu-ndo, núu ío ñuhu iní-ndó sã ío ñuyíú-a. Te yúhú chi tée núu ñnu cùu-í núu xíáⁿ ñá túú sã ío ñuyíú-a ñuhu iní-í.

24 Te xíáⁿ núu càchí-í sá cùú-ndó núu yíca cuèchi-ndo, chi ñá cuini-ndó quèndáá iní-ndó sã yúhú véxi cuuⁿ-í andiu, te núu xíáⁿ ñiu-ni núu yíca cuèchi-ndo cùú-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

25 Te ní xicáⁿ tnúhú-güedé núú-gã, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Te ná cúu yòhó nũ ducaⁿ càháⁿ-n-í? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

Te ní xáhaⁿ-gã:

—Sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo ndëé díhna —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁶ Te xáhaⁿ tùcu-gá:

—Ndècu cuéhé tnúhu càháⁿ-í cada ndáá-í cuendá nchòhó. Te Tãtã-í Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a càháⁿ-gá tnúhu ndáá, te tnúhu càháⁿ yúhú ñuyíú-a cùu-xi tnúhu ní càháⁿ-gá ní xíndedóho-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁷ Te mee-güedé ñá túú ní tècú tnùn-í-güedé sá cuendá Dútú Ndiöxí ní càháⁿ Jèsús.

²⁸ Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Òré ná catá càa ñaha-ndo xii yúhú Tée cùu ñaní tnáhá-ndó nchàa-ndo núu cùrúxí cahni ñaha-ndo, te òré-áⁿ cutnùn-í iní-ndó yòo cuu-í, te ñá túú quide-í sá cúu iní mée-í, chi yúhú càháⁿ-í nàcuáa ní dánèhé ñáhá Tãtã-í.

²⁹ Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í. Te ñu-gá ndécú ndíhi ñaha-gá xii-í, te ñá túú dàña nihnu ñaha-gá chi quide-í nchaa nàcuáa cùu iní-gá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

³⁰ Te sá dúcáⁿ ní càháⁿ-gá nũ ío vãi ñáyiu ní sándáá iní ñáhá xii-gá.

Ñáyiu sándáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí ndíhi ñáyiu ndècu ichi cuéhé ichi duha

³¹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii ñáyiu israél ñáyiu ní sándáá iní ñáhá xii-gá:

—Te núu vá dáña ndèé-ndó càda-ndo nchaa nàcuáa càháⁿ-í, te cuu ndisa-ndo cuè téé tnáhá tnúhu ndíhi-í,

³² te tecú tnùn-í-gá-ndó tnúhu ndáá, te ducaⁿ te cácu nihnu-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

³³ Te ní xáhaⁿ-yu:

—Nchúhú cúu-ndí cue ñaní tnáhá ndíhi Abrahám, te ní ñá nduu ñá túú ndèé sácüdedí nihnu-ndí ndoho tnáhá-ndí nũ cáchí-ò sá dàcácu nihnu ñaha-n xii-ndí —càchí-yu xáhaⁿ-yu xii-gá.

³⁴ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-yu:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchàa ñáyiu quide nchaa sá cuéhé sá dúhá tàxi tnuní ñáhá-nã-xi xii-yu.

³⁵ Te cue ñáyiu xínu cuechi te vá cúu ñá-ná cúu-yu ndíhi ñáyiu dii vèhe-xi xínu cuechí-yu, dico cue déhe ñáyiu dii vèhe-xi-áⁿ chi ñá-ni cùu ndíhi ñaha-güexi xii-yu.

³⁶ Te núu yúhú Yaá cúu Dèhe Yá Ndiöxí dàcácu nihnu ñaha-í xii-ndo nũ nchàa yíca cuèchi-ndo, te ndáá sá nchòhó cácu nihnu ndisa-ndo.

³⁷ Te yúhú sa xini-í sá nchòhó cúu-ndó ñaní tnáhá ndíhi Abrahám, te dicó-ni sá ñá tnáhá iní-ndó tnúhu càháⁿ-í nũ xiáⁿ cuini-ndó cahni ñaha-ndo.

³⁸ Te yúhú càháⁿ-í nàcuáa ní dánèhé ñáhá Tãtã-í, te nchòhó quidé-ndó nàcuáa càháⁿ tãtã-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

³⁹ Te ní xáhaⁿ-yu:

—Ndíhi Abrahám cúu tãtã-ndí —càchí-yu xáhaⁿ-yu xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Núu ndisa ñaní tnáhá ndíhi Abrahám cúu-ndó, te cada-ndo nàcuáa ní xoo cada ndíhi ni cùu.

⁴⁰ Te yúhú cuéi càháⁿ-í ñá tnúhu ndáá nàcuáa càháⁿ Yá Ndiöxí càchí tnúhu-gá xii-í, te cuini-ndó cahni ñaha-ndo. ¡Dico ndíhi Abrahám chi ñá túú dùcaⁿ ni quide ndíhi!

⁴¹ Te nchòhó quidé-ndó nàcuáa quide tãtã-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

Te ní xáhaⁿ-yu:

—Nchúhú, ñá túú yàyacáⁿ ndécú tãtã-ndí, chi ñá ndíhi Yá Ndiöxí cúu tãtã-ndí —càchí-yu xáhaⁿ-yu xii-gá.

⁴² Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Núu dicó Yá Ndiöxí ndisa cùu Tãtã-ndó te cuu iní ñáhá-ndó xii-í ní cùu chi yúhú ní quee-í núu ndécú-gã véxi-í ñuyíú-a. Te ñá túú véxi-í sá cúu iní mée-í, chi mee-gã ní tendaha ñaha-gá véxi-í.

⁴³ Te ñá túú tècú tnùn-í-ndó tnúhu càháⁿ-í chi ñá túú tnáhá iní-ndó.

⁴⁴ Te nchòhó chi tãtã-ndó cùu yucu ñávaha núu cùdíhi iní-ndó quide-ndo nchaa nàcuáa cùu iní-xi, chi ndéé òré ní ngáva ñuyíú ducaⁿ-ni ndècu-xi dacáháⁿ-xi iní-ndó sãhni tnaha-ndo. Te ñá ñá nduu càháⁿ-xi ñá tnúhu ndáá chi ñá túú xica-xi ichi ndáá, chi

chi mee Yă Ndiöxí ní cuiní-gá sá dúcáⁿ cunduú-dé sáá-dé ñuyíú-a cuendá sá ñuyíú-a quini ñáyiú nása cada ñaha Yă Ndiöxí xii-dé ndúha núú-dě.

⁴ Te vitna ió-gá nduu cùyica sá cáda-í nchaa chiúⁿ ní táhú Yáá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a, chi sáá nduu te vá ndácú-gă-í cada-í chiúⁿ-gá.

⁵ Te ñini ndècu-gá-í ñuyíú-a te dândixi túu-í iní nchaa ñáyiú cuendá cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yă Ndiöxí —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

⁶ Te sátá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-gá, te ní sati-gá díí-gá núú ñúhú te ní dácá-gă luha ñuhu ní cuáha ndéhyú, te ndéhyú-ăⁿ ñí dácánùu-gá ndúú xio núú tée cuáá-áⁿ.

⁷ Te ní xáhaⁿ-gă xii-dé:

—Quíhíⁿ-n nàquete-n núú-n ndùte tanquí Silòé —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé. Te Silòé-áⁿ queé-xí tñuhu mèe-yu: Tée xica chiuⁿ.

Te ní sáháⁿ tée cuáá-áⁿ ñí naquete-dé núú-dě, te òré ní ndexiò-dé te sa ndèhe-dé.

⁸ Te nchaa ñáyiú ndècu yatni núú ndécú-dě ndihí nchaa ñáyiú xini ñáhá xii-dé núú xicáⁿ ndàhú-dé ní xitnàhá-yu:

—¿Náa ñá díú tée-ăⁿ ní xóo cácaⁿ ndàhú-dé? —càchí-yu xitnàhá-yu.

⁹ Te davá-yu càchí-yu sá díú-dě, te davá-yu càchí-yu sá ñà díú-dě, dico ducaⁿ càa-dé, càchí-yu xitnàhá-yu.

Dico mee-dě ní xáhaⁿ-dě xii-yu sá díú-dě.

¹⁰ Te ní xicáⁿ tñúhú-yu núú-dě, te xáhăⁿ-yu:

—¿Nása ní cuu núu ní ndúha núú-n ndèhe-n vitna? —cachí-yu xáhăⁿ-yu xii-dé.

¹¹ Te ní xáhaⁿ-dě:

—Tée nani Jesús-ăⁿ ní cadúha-dé luha ndéhyú te ní dácánùu-dé núú-í, te ní táuchíúⁿ-dě ní sáháⁿ-í tànquí Silòé ní naquete-í núú-í, te òré-áⁿ ñí cuu cundehe-í —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-yu.

¹² Te ní xicáⁿ tñúhú tucú-yu núú-dě, te xáhăⁿ-yu:

—¿Te ndèe ndécú tée-áⁿ? —càchí-yu xáhăⁿ-yu xii-dé.

Te ní xáhaⁿ-dě:

—Ñá túú xini-í —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-yu.

Cue tée cùu fariséú ndátnñhu-güedé ndihí tée ní ndúha núú-xi

¹³ Te ndèca-güedé tée ní ndúha núú-xi-áⁿ cuáhăⁿ núú cuè tée cùu fariséú.

¹⁴ Te cuendá sá ndùu ndetatú-yu ní cadúha Jèsús ndéhyú ñí dácánùu-gá núú tée-áⁿ te ní ndúha,

¹⁵ xáhăⁿ núu ní xicáⁿ tñúhú cuè tée cùu fariséú núú-dě, te xáhăⁿ-güedé:

—¿Nása ní cuu ní ndúha núú-n? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xáhaⁿ-dě xii-güedé:

—Íⁿ tée ní dácánùu-dé ndéhyú núú-í te ní sáháⁿ-í ní naquete-í, te ní cuu ndèhe-í vitna —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé.

¹⁶ Te dava cue tée cùu fariséú ní xitnàha-güedé:

—Ñá díú Yă Ndiöxí ní tendaha ñaha-gá xii tée-ăⁿ véxi-dé núu duha quide-dé nchaa sá vá yóo tñahí ndàcu cada, te ñá túú sàndáá iní-dé canehe íí-dě nduu ndetatú-ó —càchí-güedé xitnàha-güedé.

Te dava-güedé ní xitnàha-güedé:

—¿Nása ndacu-dé cada-dé sá vá yóo tñahí ndàcu cada te núu cùu-dé tée yicá cuèchi? —càchí-güedé xitnàha-güedé.

Te ñá túú ní cùu ñⁿnuu-güedé tñuhu ní cáháⁿ-güedé.

¹⁷ Te ní xicáⁿ tñúhú tucú-güedé núú tée ní ndúha núú-xi-áⁿ, te xáhăⁿ-güedé:

—Te yòhó, ¿nása càchí-n cuendá tée ní quide tátna núú-n te ní ndúha? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xáhaⁿ-dě:

—Yúhú càchí-í sá íⁿ tée càháⁿ tñuhu Yá Ndiöxí cúú-dě —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé.

¹⁸ Dico cue tée isràél ñá ní sàndáá iní-güedé sá cuáá-dé ní cùu, chi cuendá sa ní ndúha núú-dě ní xini ñáhá-güedé, te xáhăⁿ núu ní cana-güedé tátá-dě ndihí ñáná-dě,

19 te ní xícaⁿ tnúhú-güedě núu-yu, te xáhaⁿ-güedě:

—¿Diu téa-a déhe-ndo tée cächí-ndó cuàá-dé ní cacu-dé-ǎⁿ? ¿Te nása ní cuu ní ndúha núú-dě? —cächí-güedě xáhaⁿ-güedě xii-yu.

20 Te ní xáhaⁿ tǎtá-dě ndihí nǎná-dě:
—Diu déhe-ndí cúú-dě te sa cuàá ndisa-dé ní cacu-dé,

21 dico ñá túú xìní-ndí nása ní cuu ní ndúha núú-dě, te ni ñà túú xìní-ndí yoo ní quide tǎtna. Chí cǎcáⁿ tnúhú núú méé-dě xǎáⁿ núu sa sàcuéhé-dě, te na cǎháⁿ-dé núu nása ní cuu ní ndúha núú-dě —cächí-yu xǎháⁿ-yu xii-güedě.

22 Duha ní cǎháⁿ tǎtá-dě ndihí nǎná-dě ní xǎháⁿ-yu xii-güedě cuendá sá yùhú-yu cue tée cùnūu núú ñáyiū isráel, chí cue tée-ǎⁿ sa ní ndatnúhu-güedě ní cuu ñⁿnuu-güedě sá núu ndédacáa ñáyiū na cǎháⁿ sá Jèsús cúú-gǎ Crístú Yaa ní tendaha Yá Ndiöxí véxi ñuyíú-a, te vá dáñá-gǎ-güedě quíhu-yu veñúhu.

23 Núu xǎáⁿ ní xáhaⁿ tǎtá-dě ndihí nǎná-dě sá ná cǎcáⁿ tnúhú-güedě núú méé-dě chí sa sacuéhé-dě.

24 Te xǎáⁿ núu ní cana tucu-güedě tée ní ndúha núú-xi-áⁿ, te ní xáhaⁿ-güedě:

—Cǎháⁿ-n ñⁿ tnúhu ndáá chí Yá Ndiöxí ndéhé ndí-gǎ nàcuáa ní cuu ní ndúha núú-n, chí nchúhú xìní-ndí sá dìcò ñⁿ tée ndècu yíca cuèchi-xi cùu tée cächí-n ñⁿ quide tǎtna núú-n —cächí-güedě xáhaⁿ-güedě xii-dé.

25 Te ní xáhaⁿ-dě:

—Yúhú, ñá túú xìní-í te núu tée ndècu yíca cuèchi-xi cùu-dé àdi ñáhá. Dìcò-ñi sá xìní-í sá cuàá-í ní cùu te vitna ní cuu cundehe-í —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedě.

26 Te ní xícaⁿ tnúhú tucu-güedě núú-dě, te xáhaⁿ-güedě:

—¿Nása ní quide ñaha-dè xii-n te ní ndúha núú-n-í? —cächí-güedě xáhaⁿ-güedě xii-dé.

27 Te ní xáhaⁿ-dè:

—Yúhú sa ní cǎháⁿ-í te ñá túú quide cuendá-ndó. ¿Te ná cuendá cuíní-ndó cächí tnúhu-ni tucu-í? ¿Á tnàhá-ndó cuíní-ndó quíndáá iní-ndó tnúhu cǎháⁿ-dé? —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedě.

28 Te ní cudééⁿ-güedě núú-dě, te ní xáhaⁿ-güedě xii-dé:

—Te núu yòhó cuíní-n chinchícúⁿ-n tée-ǎⁿ te cuáháⁿ, dico nchúhú chí canchicúⁿ nihnu nahi-ni-ndí nàcuáa ní cǎháⁿ ndíi Moisés.

29 Te nchúhú chí nàha-ndí sá Yá Ndiöxí ní cǎháⁿ ndihí-gǎ ndíi Moisés, dico tée cächí-n-ǎⁿ chí ni ñà túú xìní-ndí ndéé tée cùu-dé —cächí-güedě xáhaⁿ-güedě xii-dé.

30 Te ní xáhaⁿ tée ní ndúha núú-xi-áⁿ:

—¿Te náa ñá díú nchòhó cächí-ndó sǎ ño túha-ndo? Te núu ducaⁿ cǎháⁿ-ndó sǎ ñà túú xìní-ndó ndéé tée cùu-dé, te diu-dé ní quide tǎtna-dé núú-í ní ndúha —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedě.

Te xáhaⁿ tucu-dé:

31 —Xìní-ó sǎ Yá Ndiöxí ñá túú tédòho-gǎ tnúhu cǎháⁿ ñáyiū quide nchaa sá cuéhé sá dúhá, chí nchaa ñáyiū quide cahnu ñaha xii-gǎ te quidé-yu nchaa nàcuáa cùu iní-gǎ, te ñáyiū-áⁿ tédòho-gǎ tnúhu cǎháⁿ-yu.

32 Te ñá ñⁿ ndùu cǎháⁿ ñáyiū cuendá ñⁿ tée cada tǎtna núú ñⁿ ñáyiū cuàá ndéé ní cacu-xi te ndúha.

33 Te núu ñá díú mèe Yá Ndiöxí ní tendaha ñaha-gǎ xii tée-ǎⁿ véxi-dé ñá, te vá ndácú-dé cada tǎtna-dé núú-í ní cùu —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedě.

34 Te ní xáhaⁿ-güedě:

—Dico yòhó ndèe yatni vài cuéchi sa ta quide-n véxi, ¿te vitna nacanu ichi ñaha-n xii-ndí cǎháⁿ-n-ǎⁿ? —cächí-güedě xáhaⁿ-güedě xii-dé.

Te ní queñuhu ñaha-güedě xii-dé tnuú-güedé ñá túú ní dáña-gǎ-güedé níhí tnáhá ndihí ñaha-dé xii-güedé.

Ñáyiū ñá túú ndixi túu iní cuendá nchaa sá cuéhé sá dúhá quidé-yu

35 Te ní níhí Jèsús tnúhu sá ñⁿ queñuhu-güedé tée ní cuhú núú-xi-áⁿ tnuú-güedé cuendá sá vǎ tnàhá tnúhu ndihí ñaha-gǎ-dé xii-güedé, te ní naníhí ñáhá-gǎ xii-dé te ní xáhaⁿ-gǎ:

—¿Sàndáá iní-n Dèhe Yá Ndiöxí-ǎⁿ? —cächí-gǎ xáhaⁿ-gǎ.

36 Te ní xáhaⁿ tée ní cuhú núú-xi-áⁿ:

—Mèstrú, cachí tnúhu núu ndèé ndécú tée-án cuendá quíndáá iní-í-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

³⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Sa xìní-n-dë chi diu-dé cúú yúhú tée ndàtnúhu ndìhi-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

³⁸ Te ní ngüíñí xítí-dë núú-gã, te ní xáhaⁿ-dë:

—Xítohó Jesucristú, sàndáá iní ñáhà-í xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

³⁹ Te ní xáhaⁿ tùcu Jèsús:

—Yúhú véxi-í ñuyíú-a cada ndáá-í cuéchi ñáyiú. Te nchaa ñáyiú ñá túú quide váha cúú-yu dàtná ñá ñáyiú cuáá, dico nchaa ñáyiú cùtnuní iní-xi sá ñà túú quide váha, te núu na quíndáá iní-yu tnúhu càháⁿ-í, te cada iní-ndó sã dàtná sá ñí nacaáⁿ núú-yu chi tní-yu tnúhu càháⁿ-í. Te ñáyiú càchí sá quidé váha vá ñúu núu-yu cuéchi-yu chi quesàhá-yu sá ío ndáá quidé-yu, ñáyiú-án cúú-yu dàtná ñá ñáyiú cuáá, chi vá ndíxí túu iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ndécú-yu, te vá tní-yu tnúhu càháⁿ-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁴⁰ Te sá dúcáⁿ ñí càháⁿ-gá, núu ní càháⁿ ñí ùú cue tée cùu fariséú, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Te náa tnàhá nchúhú cuáá-ndí càháⁿ-n-áⁿ? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁴¹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu dicó nchòhó cuáá-ndó ñá, te vá cùndècu cuéchi-ndo ní cùu, dico càchí-ndó sã ndéhé-ndó ñá sá quidé-ndó te ñá ndáá, núu xíáⁿ ío ndècu cuéchi-ndo.

10

Jèsús càháⁿ-gá cuendá cùrrálí mběé

¹ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ñí tée ñá túú quíhu ndàa yuyehe ñí cùrrálí mběé, te cùtexínu-ni na cùidó-dé, tée-án cúú-dë ñádúhú.

² Dico tée quíhu ichi yèhe cùrrálí-güedi, tée-án cúú-dë xítohó-güedi xii-güedi, te tée-án cuendá-ni sá ñúhú yáhu-dé xító-dë-güedi.

³ Te tée ndéé yèhe cùrrálí-güedi nacaáⁿ-dé te cuánguìhu xítohó-güedi te ní càháⁿ-dé, te ní nucúhuⁿ ndudú

ñáhà-güedi xii-dé. Te ní càháⁿ díú-dë-güedi te ní queñuhu-dé-güedi cùrrálí.

⁴ Te sátá ñí quee-güedi cùrrálí, te ní ngódó núú-dë núú-güedi, te ní ngüita nchicúⁿ ñáhà-güedi xii-dé chi ní nucúhuⁿ ndudú ñáhà-güedi.

⁵ Te ñá túú chìnchícúⁿ-güedi ñí tée tátú, chi núcúhuⁿ ndudú-güedi sá ñà díú xítohó-güedi cùu-dé, núu xíáⁿ xínú-güedi núú-dë —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁶ Duha ní càháⁿ Jèsús cuendá sá cuíní-gá dacuahá-yu tnúhu-gá ní cùu, dico ñá ní tècú tnùní-yu nása ndùu tnúhu ní càháⁿ-gá.

Jèsús cúú-gã dàtná ñí toli

⁷ Te ní xáhaⁿ tùcu Jèsús xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã yúhú cúú-í dàtná ñí yèhe cùrrálí núu ndíhu cue mběé.

⁸ Te nchaa cue tée sa yòdo nuu-gá ní quixi ní dándàhú-güedé ñáyiú cùu-güedé dàtná ñádúhú dùhu-güedé cue mběé ní cùu, dico ñá ní quide cuendá ñáhà-güedi xii-güedé, chi ní cùtnuní iní-güedi sá ñà díú xítohó-güedi cùu-güedé.

⁹ Te yúhú cúú-í dàtná yuyèhe cùrrálí cue mběé. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu-í chi nchaa ñáyiú na tùha ñaha xii-í te naníhí tàhú-yu. Te cúú-yu dàtná cue mběé quití xíquee cùrrálí-xi cuáhàⁿ-güedi núú cáá ité caxi-güedi, te dàtnuní cuándihu-ná-güedi cùrrálí, ducaⁿ sàtnahá-xi cúú-yu.

¹⁰ Ñádúhú òré véxi-dé chi dùhu-dé, sàhni-dé te dànaa-dé mběé, dico yúhú chi véxi-í cuendá sá naníhí tàhú-ndo te ío cudí iní-ndó cùnu cuechi-ndo núu Dütú Ndióxi ní caa ní quíhíⁿ.

¹¹ Te yúhú cúú-í dàtná ñí toli tée ío nèhe cuendá mběé-xi, chi tée-án cuéi na cúú-dé sá cúú-xi mběé-dé cuendá-ná sá ná càcu-güedi.

¹² Te núu ñí tée na còto ñaha xii-güedi, te tée-án cuendá-ni sá ñúhú yáhu-dé xító-dë-güedi. Te núu na quíní-dé sáá ñí quití dééⁿ te dàña-dé-güedi xínu-dé, te ndìhi-güedi

xité nuu ñaha quiti dééⁿ-ăⁿ, chi ñá díú mèi xítohó-güedi cùu-dé.

13 Chi cuendá-ni sá ñúhú yáhu-dé xító-dě-güedi núu ñá túú ñá ndihú iní-dé cuéi na dândihí ñaha quiti cui-hna.

14 Te yúhú cùu-í dàtná ìⁿ tée ío váha xító mbéé-xi, chi tée-áⁿ da ìⁿ da ìⁿ-dì xìní-í-dé nàcuáa ndáa-dì, te ducaⁿ xìní ñáhá-güedi xii-dé. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yúhú ndihí nchaa ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii-í, chi yúhú xìní-í-yu te ducaⁿ mèe-yu xìní ñáhá-yu xii-í.

15 Te ñá-ni ducaⁿ cùu-í ndihí Tãtã-í, chi xìní ñáhá-gã xii-í te xìní-í-gá. Te sáá nduu cùu-í cuendá nchaa ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii-í.

16 Te ndècu-gá ñáyiu vátá quindáá iní ñáhá-gã xii-í. Te xìní ñuhu-xi cundedóho-yu tnúhu-í te quindáá iní ñáhá-yu cuendá ìⁿ-nã ichi cuú-yu, te ducaⁿ cùndecu ìⁿ-ná tée coto ñaha xii-yu cuu-dé dàtná ìⁿ tòlí-yu, te tée coto ñaha xii-yu-áⁿ cúu yúhú.

17 Te Tãtã-í ío cùdí ìnì ñáhá-gã xii-í cuendá sá sáá ìⁿ nduu te cuú-í, te cuú-í chi ducaⁿ càchí iní-í, te ñá díú sá cúu ìnì ñáyiu ñuyíú-a cuú-í, te cuú-í dico ndoto-í.

18 Te vá yóo ìⁿ te ndacu cahni ñaha xii-í, te núu ñá díú sá cúu ìnì mèe-í cuú-í. Te dàtná-ni cùu iní-í sá cùu-í te ñá-ni ducaⁿ ndòto-í chi ducaⁿ ñá càchí Tãtã-í Dútú Ndiöxí cunduu — càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

19 Te sá dúcáⁿ ñá cáháⁿ-gá te ñá ní cùu ìⁿnuu tucu ñáyiu isràél.

20 Te davá-yu ní xitnàhá-yu:

—¿Ná cuendá sàndáá-tu iní-ndó tnúhu càháⁿ tée-ăⁿ, te yucu ñávãha ndècu ndihí-dé, lúcú tée-ăⁿ? — càchí-yu xitnàhá-yu.

21 Te davá-yu ní xitnàhá-yu:

—¿Náa xìní-ndó ìⁿ tée ndècu ndihí yucu ñávãha duha váha càháⁿ-dé? ¿Náa xìní-ndó ñuu ndàcu yucu ñávãha cada tátna-xi núu ìⁿ tée cuáá te ndúha? —càchí-yu xitnàhá-yu.

Ñáyiu isràél dáquèe tíhũ-yu Jèsús

22 Te ndi tnahá cuiá ndádá càhnú-yu vico veñúhu càhnu sá ío cùnuu ñuu

Jerusalén, te mei yóo quidé vixiⁿ-xi quidé-yu vico-áⁿ.

23 Te corrèdór veñúhu-áⁿ nání-xí Sàlomón, te xíaⁿ xicá cùu Jesús.

24 Te ní chítú ñíhnú ñáyiu isràél núu-gã, te ní xáháⁿ-yu:

—¿Ná ndéé òré cachí tnúhu ndáá-n, te núu sá Crístú Yaá ní tendaha Yã Ndiöxí véxi ñuyíú-a cùu-n, àdi ná tée cùu-n?, cáháⁿ-ni-n —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

25 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Sa ní cachí tnúhu-í te ñá sàndáá iní-ndó, te ndèhe-ndo sá vái núu sá quidé-í sá ñá táuchíúⁿ Tãtã-í cada-í, te cùu-xi ìⁿ sá cútnùní iní-ndó ñá tée cùu-í.

26 Dico nchòhó ñá sàndáá iní-ndó, chi ñá túú cùu-ndo ñáyiu ní chitnahá ñáhá xii-í.

27 Chi nchaa ñáyiu ní chitnahá ñáhá xii-í cùu-yu dàtná cue mbéé quiti xñdecu ndihí xítohó-xi chi núcúhuⁿ ndudú-güedi xítohó-güedi, te ducaⁿ nàquiní ñáhá-ní xítohó-güedi xii-güedi. Ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchaa ñáyiu ní chitnahá ñáhá xii-í.

28 Te yúhú cada-í te nduu táhũ-yu cundecu ndihí ñáhá-yu xii-í ni caa ni quíhíⁿ te vá ìⁿ ndùu-gá cuíta ñíhnú-yu, te ni vã yóo ìⁿ ndacu naquendeé ñáhá xii-yu ndaha-í.

29 Chi Tãtã-í ní taxi cuendá ñáhá-gã xii-yu. Te ío cùnuu-gá ñuu xíaⁿ vá yóo ìⁿ ndacu naquendeé ñáhá xii-yu ndaha-gá.

30 Yúhú ndihí Tãtã-í Dútú Ndiöxí ìⁿ-ni cùu-ndí —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

31 Te ní queheⁿ tucu ñáyiu isràél yúu cuãha ñáhá-yu xii-gá ní cùu.

32 Te ní xáhaⁿ-gã xii-yu:

—Ío cuéhé sã vãha ní quide-í núu-ndó ñá chindee ñaha Tãtã-í Dútú Ndiöxí. ¿Te ndèdacáa sá ñá tnahá iní-ndó ñuu cuiní-ndó cuãha ñaha-ndo yúu xii-í-í? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

33 Te ní xáhaⁿ ñáyiu isràél:

—Ñá díú cuendá nchaa sá vãha ní quide-n cuiní-ndí cuãha ñaha-ndí yúu xii-n, chi ìⁿ ñá-ni sá ío càháⁿ úhú-n cuendá Yã Ndiöxí. Te dìcò ìⁿ tée

ñuyíú-a cùu-n te cächí-n sã cúu-n Ndiöxi —cächí-yu xähãⁿ-yu xii-gá.

³⁴ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Núu tütú Yã Ndiöxi sá ndécú ndihí-ndo cáháⁿ-xi nàcuáa ní cáháⁿ-gá, te duha ní cachí-gá: “Nchòhó quidé-ndó nũù-í”, duha ní cachí-gá.

³⁵ Te ñaha-o sá vã cúu quèndé nihnu-o tnũhu yòdo tnuní núu tütú Yã Ndiöxi, chi mee-gã ní cachí-gá sá cáda-yu núu-gã, te vã cächí-ó sã ñã ndàá.

³⁶ Te núu ducaⁿ ñi cáháⁿ-gá sá nũu-gã quidé nchàa ñáyiu ní sándáá iní ñáhá xii-gá ñá, ¿te ná cuèndá cúdeéⁿ-ndó núu yũhú sá cächí-í sá cúu-í Déhe-gá? Te mee Yã Ndiöxi ní tendaha ñaha-gá xii-í véxi-í ñuyíú-a sá cáda-í chiũⁿ-gá.

³⁷ Te núu ñá túu quide-í nàcuáa ní táuchíúⁿ Tãtà-í cada-í ñá, te vã quèndáá iní ñáhá-ndó.

³⁸ Te núu quide-í ñá, te cuèi vã quèndáá iní ñáhá-ndó xii mee-í dico quèndáá iní-ndó nchàa chiuⁿ quide-í. Ducaⁿ te cutnùní ndáá iní-ndó sã Yã Ndiöxi ndécú ndihí-í te ñⁿ-ni cùu-ndí —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

³⁹ Te ní cuini-güedé tñi ñaha tucu-güedé xii-gá quihíⁿ-gá vecaá ní cùu, dico ní xinu núu ñáhá-gã xii-güedé.

⁴⁰ Te ní xica-gá cuáháⁿ-gá ndàa ingá xio yúte Jòrdán núu ñi xóo dacuàndute ndí Juàá ñáyiu ndéé díhna, yàcáⁿ ní xindecu-gá.

⁴¹ Te yàcáⁿ ío vai ñáyiu ní sáháⁿ ní cáháⁿ ndihí ñaha xii-gá, te ní xitnàhá-yu:

—Ndí Juàá, cuèi ñá túu ní quide ndí sá vã yòo tnàhí ndàcu cada dico ndáá ní cáháⁿ ndí, chi dàtná-ni ní cáháⁿ ndí quide té-a —cächí-yu xitnàhá-yu.

⁴² Te yàcáⁿ ío vai-yu ní sándáá iní ñáhã-yu xii-gá.

11

Ní xihí té Lázaru

¹ Núu Bètaniá ní xindecu ñⁿ téé ní xínani-dé Lázaru. Te cãhú víhí ñi tnàhá-dé ní cùhú-dé, te ní xindecu

ndihí-dé cue cúha-dé tá Màriá ndihí tá Màrta chi xíaⁿ ñuú-yu.

² Te tá Màriá-áⁿ cúu-xí xíchí ñi sódo àcítí sàháⁿ tnámí sàhá Jèsús, te ní na-dayìchí-xi sáhá-gã ndihí idi díquí-xi. Te cuèndá sá cùhú cúha-yu té Lázaru,

³ núu ní tendàhá-yu ñáyiu ñaha tnúhu cuáháⁿ núu Jèsús, te xähãⁿ-yu xii-gá:

—Mèstrú, téé ío cùu iní-n ío cãhú tnàhá-dé cùhú-dé —cächí-yu xähãⁿ-yu xii-gá.

⁴ Te sá dúcáⁿ càa tnúhu ní sáá, núu ní xáhaⁿ Jèsús xii-yu:

—Dico cuéhé-ãⁿ chi vã cùu-dé sá cùu dúcáⁿ-dè, chi Yã Ndiöxi cuini-gá sá quini-yu nchaa sá cáda-gã cuèndá chiñuhu ñáhá-yu xii-gá, te ñu-ni ducaⁿ chiñuhu ñáhá-yu xii yúhú Déhe-gá —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-yu.

⁵ Te cuèi ío cùu iní ñáhá Jèsús xii té Lázaru ndihí cue cúha-dé

⁶ dico òré ní níhí-gã tnúhu, te ní cuyaa-gã úu-gá nduu núu ndécú-gã.

⁷ Te ní xáhaⁿ-gã xii cue téé xica cuu ndihí-gá:

—Na quihíⁿ tucu-o dìstrítú Jùdeá —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁸ Te ní xáhaⁿ cuè téé xica cuu ndihí-gá xii-gá:

—Mèstrú, vitna-ni cuini cue téé is-ràel xindecu yàcáⁿ cuáha ñaha-güedé xii-n yúu ní cùu, ¿te cuini-ni tucu-n quihíⁿ-n-ú? —cächí-güedé xähãⁿ-güedé xii-gá.

⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Úxúú òré cúu ñⁿ nduu, te núu nduu na càca cuu-o, te ñá túu ñã can-daundeé-ó chi cùnùní núu-ó chi dìtó.

¹⁰ Dico núu níu ná càca cuu-o, te ío ná candaundeé-ó chi vã cùnùní núu-ó —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹¹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Té Lázaru téé ío váha tnàhá tnúhu ndihí-o ñi xidí-dé dico quihíⁿ-ó chi ndocani-o-dè —cächí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

¹² Te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, te núu xidí-dé te váa sa ta ndũha-dé cuáháⁿ —cächí-güedé xähãⁿ-güedé xii-gá.

13 Duha ní cáháⁿ Jèsús, chi té Lăzarú sa ní xihí-dé te cue tée xica cuu ndihí-gá ní sani iní-güedé sá nǐ xidí ndisa-dé.

14 Te Jèsús ní xáhaⁿ ndăá-gá xii-güedé:

—Sa ní xihí té Lăzarú.

15 Váha-gá sá ñă ní sǎháⁿ-í quíngoto-í-dé, chi ndècu ingá chiúⁿ cada-í quini-ndó, te quindáá iní ñáhá-gă-ndó xii-í, te vitna na quihíⁿ-ó núú ndécú yiqui cuñú ndíi —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

16 Te té Măxí tée xáhaⁿ-güedé cuáchí ní xáhaⁿ-dê xii dava-gă-güedé:

—Na quihíⁿ-ó nchaa-o chi yacáⁿ cuú-ó ndihí-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dê xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá sá cuèi na cùú ñáyiú dico ndotó-yu cundecú-yu ndihí-gá

17 Te òré ní sáá Jèsús ñuú Bêtaniá, te ní xáháⁿ-yu sá sà ní cuu cúmí nduu ní xihí té Lăzarú.

18 Te ñuú-áⁿ cáá yàtni-ni-gá ñuú Jerusálén, dàtná cuádava-ná òré cuhuⁿ-o ìchi te saá-ó.

19 Núú xíáⁿ vâi ñáyiú isrâél ní sáháⁿ-yu ní cáháⁿ ndihí-yu tá Mărta ndihí cúhú-xi tá Măriá, te ní sáñháⁿ-yu tnúhu ndee iní sá dúcáⁿ ní xihí cúha-yu.

20 Te ní níhí tá Mărta tnúhu sá ñúhú Jèsús ichi cuáháⁿ-gá núú ndécú-yu núú ní sáháⁿ-xi ní sátnahá-xi-gá, te cúhú-xi tá Măriá ní ndóo-xi vehe.

21 Te òré ní naníhí tá Mărta Jèsús, te ní xáhaⁿ-xi xii-gá:

—Mèstrú, te núú dicó ní xĩndecu-n ìha te vá cùú cúha-ndí ní cùu.

22 Te cuèi vitna te núú ná sá ná càcáⁿ-n núú Yă Ndióxí te taxi-gá xii-n —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

23 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Vá ndihú iní-n chi ndoto cúha-n —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-xi.

24 Te ní xáhaⁿ tá Mărta:

—Ndáá chi sa xini-í sá ndótó-dê ná quítnahá nduu ndòto nchaa ñáyiú ní xihí —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

25 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú dandòto-í-yu cuëndá cundecú-yu ní caa ní quihíⁿ ná sàá nduu.

Te nchaa ñáyiú na quindáá iní ñáhá xii-í, te cuèi na cùú-yu dico ndotó-yu cundecu-í ndihí-yu ní caa ní quihíⁿ.

26 Te nchaa ñáyiú ndècu vívú ñuyíú-a te núu na quindáá iní ñáhá-yu xii-í, te cundecu ndihí-í-yu ní caa ní quihíⁿ. ¿Sàndáá iní-n tnúhu-a ñă? —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii tá Mărta.

27 Te xáhaⁿ-xi:

—Mèstrú, sàndáá iní-í, te sàndáá tucu iní-í sá díú-n cùu-n Cristú Déhe Yă Ndióxí, Yaá ní tendaha-gă véxi ñuyíú-a —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

Jèsús ndàhí-gá núú nǐ nguíndüxi té Lăzarú

28 Sátá dúcáⁿ ní cáháⁿ-xi te ní sáháⁿ ngana-xi cúhú-xi tá Măriá, te dayuhu ní xáhaⁿ-xi:

—Yacáⁿ ní quexio Mèstrú, te càna ñaha-dé xii-n —càchí-xi xáhaⁿ-xi.

29 Te sá dúcáⁿ xáhaⁿ cúhú tá Măriá sá cáná ñàha Jèsús xii-xi, núú ndihí-ni ní xica-xi cuáháⁿ-xi núú ndécú-gă.

30 Te Jèsús vátá quíhu-gá xití ñuú, chi ndècu-ni-gá núú ní sáháⁿ tnahá ñáhá tá Mărta.

31 Te ñáyiú isrâél ndécú sáñaha tnúhu ndee iní xii tá Măriá ndihí cúhú-xi ní sani iní-yu sá cuáháⁿ-xi núú yĩndüxi cúha-xi ndáhyú-xi ní cáháⁿ-yu, núú nchicúⁿ-yu-xi cuáháⁿ.

32 Te ní sáá tá Măriá núú ndécú Jèsús te ní nguíñí xití-xi núú-gă, te xáhaⁿ-xi xii-gá:

—Mèstrú, te núú dicó ní xĩndecu-n ìha te vá cùú cúha-ndí ní cùu —cachí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

33 Te sá ní xiní Jèsús ndáhyú tá Măriá ndihí ñáyiú isrâél nchicúⁿ ñáhá cuáháⁿ, xíáⁿ ío ní cuyica iní-gá.

34 Te ní xáhaⁿ-gă xií-yu:

—¿Ndéé ní taxi ndecu-ndo yiqui cuñú-dé-i? —càchí-gá xáhaⁿ-gă xií-yu.

Te ní xáháⁿ-yu:

—Mèstrú, néhé ná quihíⁿ-ó te quini-n —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-gá.

35 Te ní ndáhyú-gă tnahá-gă.

36 Te ní xitnàha ñáyiú isrâél:

—Súuní cùu iní-dé ndíi ní cùu —cachí-yu xitnàhá-yu.

37 Te davá-yu xitnàhá-yu:

—Tée-a ní quide tátna-dé núú tée cuáá te ní ndúha. ¿Te nása ní cuu núu ñá túú ní quide tátna-dé té Lázaru cuendá sá vǎ cùú-dé ní cùu-i? — cachí-yu xitnàhá-yu.

Jèsús dándòto-gá té Lázaru

³⁸ Te ío ní cuyica tucu iní Jèsús òré ní quexìo-gá yuhu yàú núú ní chihi-güedé yiqui cùñú té Lázaru. Te yuhu yàú-án ndèdí ìñ yúú.

³⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-yu:

—Chí xócàni yúú-ǎⁿ —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

Te ní xáhaⁿ tă Mǎrta cúha tée ní xihí-án:

—Mèstrú, sa tucu sàháⁿ-dé chi sa ní cuu cúmí nduu sá ní xihí-dé —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-gá.

⁴⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—¿Náa ñá díú ní cachí-í sá nùu na quindáá iní-n, te quiní-n sǎ ìo càhnu cuu Yá Ndiòxí? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-xi.

⁴¹ Te ní xócání-yu yúú ndèdí yuhu yàú-án. Te ní ndacoto-gá andiu, te ní xáhaⁿ-gǎ xii Tǎtá-gǎ Dútú Ndiòxí:

—Táu, ndàcán táhù-í núú-n sǎ ní tédoho-n tnúhu ní cáháⁿ-í.

⁴² Te yúhú sa nàha-í sá ncháá-ni òré ndèdóho ñaha-n xii-í, dico duha càháⁿ-í cuendá sá ná tècú dóho nchaa ñáyiú ndècu iha cuendá quindáá iní-yu sá díú-n ní tendaha ñaha-n xii-í véxi-í ñuyíú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii Dútú Ndiòxí.

⁴³ Te sátá dúcán ní cáháⁿ-gá ndihí Yá Ndiòxí, te níhi ní cáháⁿ-gá xáhaⁿ-gǎ xii tée ní xihí-án:

—¡Lázaru, tandèe xíaⁿ! —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

⁴⁴ Te ní ndee tée ní xihí-án yaú-án, te ndùtu dóó cuíñí ndàha-dé ndihí sáhá-dé, te dàhu tucu ìñ dóó nùú-dé. Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-yu:

—Chí nándàxi-dé te dañà-ndo-dé ná cǎcá-dé —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-yu.

Ndùcu-güedé nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

⁴⁵ Te nchaa ñáyiú nchìcúⁿ ñáhá xii tá Màriá cuáhán ío vai-yu ní sándáá

iní-yu Jèsús sá ní xiní-yu nàcuáa ní quide-gá.

⁴⁶ Dico davá-yu ní sáhán-yu núú cuè tée cùu fariséú, te ní caní-yu cuendú núú-güedé nàcuáa ní quide Jèsús.

⁴⁷ Te cue tée cùu fariséú ndihí cue dútú cùnùu ní nataká-güedé ní xóo-güedé jündá, te ní xitnàha-güedé:

—¿Nása cada-o?, chi tée-ǎⁿ ío vai sá vǎ yòo tnàhí ndàcu cada quide-dé.

⁴⁸ Te núu na dàña ío te nchaa ñáyiú quindáá iní ñáhá-yu xii-dé, te quixi cue tée ñuú Rómá dangoyo-güedé veñúhu-o te danàa-güedé nchaa ñuú-ó —càchí-güedé xitnàha-güedé.

⁴⁹ Te ìñ cue tée-án nání-dé Caifás, te cùnùu-gá-dé núú dàva-gá cue dútú cuíá-ǎⁿ, te ní xáhaⁿ-dè xii-güedé:

—Nchòhó ni lùha ñá túú cùnùní iní-ndó.

⁵⁰ Te ni ñǎ sàha-ndo cuendá sá vǎha-gá tnahá-ó, te núu na cùú ìñ-ni tée cuendá nchaa ñáyiú isràél, te ñá díú sǎ dánàa ñaha-güedé xii-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

⁵¹ Dico té Caifás chi ñá díú sǎ cúú iní mée-dé ní cáháⁿ-dé, chi cuendá sá cuíá-ǎⁿ ní cunuu-dé núú cuè dútú, núu xíaⁿ Yá Ndiòxí ní dácáhu iní ñáhá-gǎ nàcuáa cáháⁿ-dé sá Jèsús cuú-gá sá cúú-xi ncháa ñáyiú isràél.

⁵² Te ñá díú cuendá mee-ni ñáyiú-án cuú-gá, chi cuú-gá tnàhá cuendá nchaa ñáyiú ní sándáá iní ñáhá xii-gá, ñáyiú nchiténuu nihí ñuyíú, te ìñ-ná cuú-yu ndihí-gá.

⁵³ Núu ndéé nduu-ǎⁿ ní ndatnúhu cue tée cùnùu núú ñáyiú isràél nàcuáa cada-güedé cahni-güedé Jèsús.

⁵⁴ Te xíaⁿ nùu ñá ní xica cuu-gá Jèsús quiní ñáhá ñáyiú isràél, te ní quee-gá cuáhán-gá ñuú Efraín, ìñ ñuú cáá yàtni yucu, yàcán ní ngüñí-gá ndihí cue tée xica cuu ndihí-gá.

⁵⁵ Te ta cùyatni nduu cadá-yu vico páscaú. Te cuéhé ñáyiú ní quee-yu ñuú-yu cuáhán-yu ñuú Jerusalén cuendá sá sà ndihí-yu ncháa-yu nduu íi, te tnahá nduu vico páscaú.

⁵⁶ Te yàcán nándúcú-yu Jèsús ní cùu te ñá túú-gǎ òré-án, te ní nanihí tnàhá-yu xití veñúhu, te xitnàhá-yu:

—¿Nása sàni iní-ndó-í? ¿Quixi Jèsús vico ãñ ñáhá? —càchí-yu xítñàhá-yu.

⁵⁷ Te cue tée cùu fariséú ndihí cue dútú cúnùu sa ní xáhaⁿ-güedě xii ñáyiú sá nùu nděda-ni càá-yu xìní-yu núú ndécú Jèsús te na càháⁿ-ni-yu cuendá tñi ñaha-güedě xii-gá.

12

Ɔñ ñadhí chíhí-áⁿ Jèsús acítí
(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

¹ Íñú-gá nduu cùmání tnahá vico pàscuá, te ní sáháⁿ Jèsús ñuú Bètaniá, ñuú té Lázaruú té ní dándótó-gă.

² Te xíaⁿ ñi cadúha-yu sá ñi cudini Jesús. Te tá Mărta ní sani-xi cóhó, te té Lázaruú yíhí-dě mèsá ndihí Jèsús, ndihí dava-gá-güedě xéxi-güedě.

³ Te tá Măriá néhé-xí cuădava lítrú acítí sáháⁿ tñámí sá ío ndeyáhu, te acítí-áⁿ ñi cuáha mee-ni yúcú nărdú, te ní sódo-xi sáhá Jèsús, te ní nadayíchí-xi ndihí idi díquí-xi sáhá-gă. Te ñihí xítí vehe ní xité nuu dicó acítí-áⁿ.

⁴ Te té Júdás déhe té Xímú Iscarioté diu-ni ñⁿ té xica cuu ndihí-gá, té cuáha cuendá ñáhá xii-gá núú cué tée cùu úhú iní ñáhá ñi xáhaⁿ-dě xii-gá:

⁵ —¿Ná cuendá ñá ní cùyáhu acítí-a sá ùní ciendú díhúⁿ denariú cuu cuendá ñáyiú ndàhú? —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-gá.

⁶ Dico sá dúcáⁿ ñi càháⁿ té Júdás chí ñá díú sã ndísá ñùhu iní-dé ñáyiú ndàhú chí dicó-ni ñⁿ ñádúhú cúú-dě, chí diu-dé néhé cuendá-dé díhúⁿ-güedě nchaa-güedě te ní xóo duhu ñaha-dé xii-güedě.

⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Daña, vá dásatú-n iní xíchí-a na tàxúha nahi-xi àcítí-a, chí nándihí ndéé òré ná nguñdúxi-í.

⁸ Chí nchòhó chí cuhúⁿ tnahá-ni ñáyiú ndàhú tnuú-ndó, dico yúhú chí vá ncháá ndùu cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

Tnahá té Lázaruú cuíní-güedě cahni ñaha-güedě xii-dé

⁹ Te vai ñáyiú isràél ní níhí-yu tñúhu sá ndécú Jèsús ñuú Bètaniá.

Te ní sáháⁿ-yu cuendá quíní-yu-gá, te quíní-yu tñàhá té Lázaruú té ní dándótó-gă.

¹⁰ Te cue dútú cúnùu ní ndatnúhu-güedě ní cuu ñⁿnuu-güedě cuendá sá cahní-güedě tñàhá té Lázaruú ní cùu,

¹¹ chí diu cuendá té-áⁿ ñi cuu cuéhé ñáyiú isràél tá daña nihnú-yu-güedě cuáháⁿ cuendá sá ñi sándáá iní-yu Jèsús.

Jèsús cuánguñhu-gá ñuú Jerusalén
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

¹² Te nduu tñéé-áⁿ vai ñáyiú ní quexio ñuú Jerusalén cuendá cundecú-yu vico, te ní níhí-yu tñúhu sá Jèsús sáá-gá tñàhá-gá cundecu-gá vico-áⁿ,

¹³ núu ní xehndé-yu ndaha yùtnu ñuú, te nēhé-yu ní sáháⁿ ní sátnahá ñáhá-yu xii-gá. Te níhi ní càháⁿ-yu, te càchí-yu:

—Ío càhnu cuu Yá Ndiòxí! Te ducaⁿ-ni ío càhnu cuu Yaá ní tendaha-gă véxi quindaha ñaha xii-o —duha ní cachí-yu.

¹⁴ Te Jèsús ní níhí-gă ñⁿ bürü, te yòdo-gá-di cuáháⁿ. Te ducaⁿ ñi cuu chí ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiòxí núú càchí-xi:

¹⁵ Vá yùhú nchòhó cue ñáyiú ndècu ñuú Sìón,

chí iha véxi té yindaha ñaha xii-ndo yodo-dé ñⁿ bürü.

Duha càchí-xi núú tütú-gá.

¹⁶ Dico cue té xica cuu ndihí Jesús ñá ní ndàcu iní-güedě nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiòxí nàcuáa cada Jèsús. Dico sátá cuándaa-gă andiu cada cahnu ñaha Tátá-gă xii-gá, te ní ndacu iní-güedě sá dúcáⁿ yòdo tñuní nàcuáa cada-gá, te ducaⁿ ñi cuu.

¹⁷ Nchaa ñáyiú ní xindecu ndihí Jèsús òré ní dándótó-gă té Lázaruú, ya yacáⁿ ní caní-yu cuendú núú ñáyiú nàcuáa ní quide ñaha-gă xii-dé.

¹⁸ Te vai-yu ní sáháⁿ-yu núú ndécú Jèsús cuendá sá ñi níhí-yu tñúhu ní quide-gá sá vã yòo tñàhí ndàcu cada.

¹⁹ Te cue té cùu fariséú ní xítñàha-güedě:

—Ní xito-ndo nã ñá túú nàndihí sá quidé-ó-vá, chí nchaa ñáyíu ní chinchícúⁿ ñáhã-yu xii-dé — càchí-güedé xítñaha-güedé.

Ñáyíu ñá túú cùu ñáyíu isràél nándùcú-yu Jèsús

20 Te tnàhá ñáyíu ñá túú cùu ñáyíu isràél ní sáháⁿ-yu vico ñúú Jerusàlén ní quide càhnú-yu Yá Ndiöxí.

21 Te ñáyíu-áⁿ ñí sáháⁿ-yu núú tẽ Lìpé tée ñúú Bètsaidá, te ñúú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Galileá. Te ní xáhãⁿ-yu xii-dé:

—Tátá, vá cùndèe iní-n càchí tnúhu-n nũu ndèé ndécú Jèsús, chí cuìní-ndí cáháⁿ ndihí-ndí-gá — càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-dé.

22 Te té Lìpé ní naníhí-dẽ té Ndríxí te ní xáhãⁿ-dẽ nàcuáa càháⁿ-yu, te ndi ndùú-güedé ní sáhãⁿ-güedé ní xáhãⁿ-güedé xii Jèsús nàcuáa càháⁿ-yu.

23 Te ní xáhãⁿ Jèsús xii-güedé:

—Vitna ní cuyatni òré cada càhnu ñaha Tátá-í xii-í, te quiní-yu sá ïo càhnu cuu yúhú Tée cùu ñaní tnáhã-yu nchaá-yu.

24 Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nũu ìⁿ tatá vá ngává-xí nũú ñúhú tẽhyú-xi ña, te ñúu-ni ducaⁿ cùnduu-xi cundecu-xi. Dico ìⁿ tatá ná ngává nũú ñúhú xínu déhe-xi, te xiãⁿ nádacayá tnáhã-xí, te mee-xi tẽhyú-xi.

25 Te nchaa ñáyíu ío ñúhu iní-xi cundecu ñuyíú-a ñá túú ñúhu iní-yu Yá Ndiöxí, te ñáyíu-áⁿ cuíta nihnú-yu. Te nchaa ñáyíu ío ñúhu iní ñáhã xii Yá Ndiöxí, ñáyíu-áⁿ cundecú-yu ndihí-gá ni caa ni quíhíⁿ.

26 Te nchaa ñáyíu cuìní cunu cuechi nũú-í xini ñúhu-xi natuha ñahã-yu xii-í, te nduu táhũ-yu cundecú-yu núú nùhú-í cundecu-í. Te nchaa ñáyíu na cunu cuechi núú-í, te cada càhnu ñaha Tátá-í xii-yu —càchí-gá xáhãⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús càháⁿ-gá sá cáhni ñaha-güedé xii-gá

27 Te ní xáhãⁿ tùcu-gá:

—Ío ndihú iní-í. Te cúñaha-í xii Tátá-í taunihnu ñaha-gã nũu dicó sá

cúú, dico vá cúú chí cuendá tnàhí-a véxi-í —càchí-gá xáhãⁿ-gã xii-güedé.

28 Te ní xáhãⁿ-gã xii Tátá-gã Dútú Ndiöxí:

—Táu, cada nàcuáa ní sani iní-n cùnduu cuendá sá ná cada càhnu ñaha ñáyíu xii-n —càchí-gá xáhãⁿ-gã.

Te ducaⁿ te ní tecú ní cáháⁿ Yá Ndiöxí ndéé andíu, te càchí-gá:

—Sa ní quide-í nàcuáa cachí ñáyíu sá ïo càhnu cuu-í. Te cada tucu-í cuendá cada càhnu ñaha-gá-yu xii-í —càchí Yá Ndiöxí xáhãⁿ-gã xii Déhe-gá.

29 Te nchaa ñáyíu xíndecu ní tecú dóho-yu ní cáháⁿ-gá, dico ñá túú ní sàni iní-yu sá méé-gã ní cáháⁿ, chí davá-yu ní xítñahã-yu sá ñúhu ní cáháⁿ, te davá-yu ní xítñahã-yu sá ìⁿ espíritú xínu cuèchi núú Yá Ndiöxí ní cáháⁿ.

30 Te ní xáhãⁿ Jèsús xií-yu:

—Ñá díú cuendá yúhú ní cáháⁿ Yá Ndiöxí, chí ní cáháⁿ-gá cuendá sá nchòhó cundedóho-ndo.

31 Te vitna ní sáá nduu càda ndáá Yá Ndiöxí cuèchi nchaa ñáyíu ñuyíú-a, te ducaⁿ te vá cùnùu-gá yucu ñávãha.

32 Te na càta caa ñaha-güedé xii-í núú cùrúxí, te xiáⁿ cuú-í te níhí-yu tnúhu ni càa xico ñuyíú, te quindáá iní-yu tnúhu-í —càchí-gá xáhãⁿ-gã xií-yu.

33 Duha ní cáháⁿ-gá cuendá cutnùnì iní-yu nàcuáa ndoho-gá òré cuú-gá.

34 Te ní xáhãⁿ-yu xii-gá:

—Nihí-ndí tnúhu sá nũú tùtú yódó tnùnì tnúhu Yá Ndiöxí càháⁿ-xi sá Crìstú Yaá tendaha-gã quixi ñuyíú-a cundecu-gá ni caa ni quíhíⁿ. ¿Te yòhó nása càháⁿ-tu-n sã ìⁿ tée cùu ñaní tnáhã nchaa ñáyíu ñuyíú-a cahni ñaha-güedé núú cùrúxí? Te cachí tnúhu-n nã cúú tẽ-áⁿ —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii-gá.

35 Te ní xáhãⁿ Jèsús:

—Yúhú cúu-í dàtná ìⁿ ñuhú dáyehe ñuyíú-a, dico sacú-ni nduu ndècu ndihí ñaha-í xii-ndo. Te caca-ndo ìchi ndáá vitna dàyehe-gá-í núú-ndó chí na cùnee te vá cùtnùnì-gá núú-ndó ndèé ichi quíhíⁿ-ndó.

36 Quindáá iní ñáhá-ndó xii-í vitna ndècu ndihi ñaha-gá-í xii-ndo dándixi túu-í iní-ndó, cuendá cutnùní iní-ndó nàcuáa ndùu cuendá Yă Ndiöxí, te cuu-ndo dèhe-í —càchí-gá xáhaⁿ-gă xií-yu.

Te sátá dúcáⁿ ñí cáháⁿ Jèsús, te ní quee-gá cuáháⁿ-gá ìⁿ núú vă ná nihí ñáhă-yu xii-gá.

Ñáyiú isràél ñá cuìní-yu quindáá iní-yu Jèsús

37 Te cuèi ío vâi sá vă yôo tnàhí ndàcu cada ní quide Jèsús ní xiní-yu, dico ni dùcaⁿ ñá túú ní sàndáá iní-yu-gá.

38 Te ducaⁿ ñí quidé-yu chi dacuítí ñí quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùní ndíi Chàia ndíi ní cáháⁿ tnúhu Yă Ndiöxí ndéé sanaha núú tütú-gá núú càchí-xi:

Yôhó Yaá cúú Xìtohó-í, vá yôo ìⁿ sàndáá iní tnúhu càháⁿ-ndí. Te vá yôo ìⁿ cùtnuní iní-xi sá ìo càhnu cuu-n.

Duha ní chídó tnùní ndíi Chàia núú tütú-gá.

39 Te ñá ní sàndáá iní-yu chi ní quee ndáá-xi nàcuáa ní chídó tnùní tucu ndíi Chàia núú tütú Yă Ndiöxí nàcuáa cáháⁿ Jèsús:

40 Mee Yă Ndiöxí ní quide-gá sá vă tècú tnùní-yu, chi ní dádăhu ndodo iní ñáhá-gă xií-yu,

chi ío sàá iní-yu núú ñá ní cuìní-gá-yu quindáá iní ñáhă-yu xii-gá.

Te ní vă túhá ñáhá-yu xii yúhú cuendá dacăcu nihnu-í-yu.

41 Duha ní chídó tnùní ndíi Chàia nàcuáa cáháⁿ Jèsús chi ní xiní ndíi sá ìo càhnu cuu-gá.

42 Te cuèi ducaⁿ ñí cuu dico títí cue téé cùnùu núú ñáyiú isràél ní sàndáá iní ñáhá-güedé xii-gá. Dico ñá túú ní xôo cáháⁿ ndáá-güedé chi ní xôo yúhú-güedé sá vă dáñá-gă cue téé cùu fariséú quíhu-güedé veñúhu.

43 Chi ní xôo cudíí-gă iní-güedé sá càháⁿ ñáyiú dâcúxí tnúhu càháⁿ Yă Ndiöxí.

Ñáyiú ñá túú sàndáá iní tnúhu Jèsús cúita nihnú-yu

44 Jèsús níhi ní cáháⁿ-gá, te càchí-gá: —Nchaa ñáyiú na quindáá iní ñáhá xii-í, te ñá díú-ní mèe-í quindáá iní-yu, chi tnàhá Tătà-í Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a quindáá iní-yu.

45 Te ñáyiú xiní ñáhá xii yúhú xiní-yu tnàhá Tătà-í.

46 Te yúhú véxi-í dandixi túu-í iní ñáyiú ñuyíú-a cuendá cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu cuendá Yă Ndiöxí, te nchaa ñáyiú na quindáá iní ñáhá xii-í te vá cùndècu-gá-yu ichi cuèhé ichi duha.

47 Te núu ìo davá-yu ndèdóho-yu nàcuáa càháⁿ-í te ñá túú tně-yu tnúhu-í, te ñá díú yúhú dàcuíta nihnu-í-yu, chi ñá túú véxi-í ñuyíú-a sá dâcuíta nihnu-í-yu, chi véxi-í sá dâcăcu nihnu-í-yu.

48 Te nchaa ñáyiú na cùyíchí iní ñáhá xii-í te ñá túú quide cuendá-yu nàcuáa càháⁿ-í, te ñáyiú-án ná sàá nduu te cúita nihnú-yu chi ñá ní tně-yu tnúhu ní cáháⁿ-í.

49 Te yúhú ñá túú càháⁿ-í tnúhu véxi iní mèe-í, chi mee Tătà-í Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a ní cachí tnúhu-gá nàcuáa cunduu tnúhu cáháⁿ-í danèhé-í ñáyiú.

50 Te yúhú xiní-í sá tnúhu ní táuchíúⁿ Tătà-í cáháⁿ-í cúú-xí ìⁿ sá văha sá cúú xii-ndo chi nduu táhú-ndó cùndecu-ndo ndihi-gá ni caa ni quíhíⁿ, núu xíăⁿ càháⁿ-í nchaa nàcuáa ní táuchíúⁿ-gă —càchí-gá xáhaⁿ-gă xií-yu.

13

Jèsús náquète-gá sáhá cuè téé xica cuu ndihi-gá

1 Te cùmání-gă tnahá vico pàscuá, te Jèsús sa nàha-gá sá sà ní cuyatni òré dândóo-gă ñuyíú-a, te ndaa-gá núú ndécú Tătá-gă. Te ío ní cuu iní-gá nchaa ñáyiú ní sàndáá iní ñáhá xii-gá, te ní quide ndisa-gá sá ñí cuu iní ñáhá-gă xií-yu.

2-4 Te ní quíhu yucu ñávăha díquí tè Júdás déhe té Xímú Iscarioté, te ní sani iní-dé nàcuáa cada-dé cuáha cuendá-dé Jèsús núú cuè téé cùu úhú

iní ñáhá xii-gá. Te Jèsús sa nàha-gá sá méé Yă Ndiöxí Yaá cúú Tătá-gă ní sãñaha-gă tnúhu ndee iní xii-gá sá cádá-gă núú-gă, te nàha-gá sá díú núú Tătá-gă ní quee-gá véxi-gá ñuyú-a. Te sáá nduu nàsáá tucu-gá núú Tătá-gă. Te cùdini Jèsús ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá ní cùu, te ní ndacuíñí-gá yuhu mèsá, te ní taunuu-gá ìⁿ dóó níhnú-gă, te ní queheⁿ-gá ìⁿ dóó ní dácútú-gă núú yíquí-gă.

⁵ Te ní chihí-gá ndute ìⁿ tĩná, te xíáⁿ ní naquete-gá sáhá cuè téé xica cuu ndihí-gá, te ndihí dóó ndútú núú yíquí-gă-áⁿ ní nadayìchí-gá sáhá-güedě.

⁶ Te òré naquete-gá sáhá tẽ Ximú, àdi Pelú, ní cùu ní xáhaⁿ-dẽ xii-gá:

—Mèstrú, ¿te yòhó naquete-n sãhà-í-u? —càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gá.

⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Vitna ñá cùtnùní iní-n sã quidè-í-a dico sáá nduu te cutnùní iní-n —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

⁸ Te ní xáhaⁿ tẽ Pèlú:

—Yúhú chi vá ìⁿ ndùu te naquete-n sãhà-í —càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu vá náquète-í sáhá-n áⁿ, te vá cádá-gă-n cuendá sá ndécú ndihí ñaha-í xii-n —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

⁹ Te ní xáhaⁿ tẽ Pèlú:

—Te núu ducaⁿ te vá méé-ní sãhà-í naquete-n, chi naquete-n tnàhá ndaha-í ndihí díquí-í —càchí-dé xáhaⁿ-dẽ xii-gá.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Téé íchí ní xichí chi xini ñuhu-xi sá sáhá-na-dẽ ndoo, te ducaⁿ te nduu ndoo-dé nihí-dé. Te nchòhó sa càndoo-ndo cuéi ñá ncháá-ndó càndoo —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

¹¹ Te ducaⁿ ní cáháⁿ Jèsús chi sa nàha-gá sá ìⁿ cuè téé-áⁿ cuãha cuendá ñáhá-güedě xii-gá núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá, xiáⁿ núu ní xáhaⁿ-gă sá ñá túú càndoo-güedé nchaa-güedé.

¹² Te sátá ní naquete-gá sáhá-güedě, te ní ndécúñhu-gá dóó-gă, te ní nucóo-gá yuhu mèsá, te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—¿Te ní cutnùní iní-ndó sã ní quide ñaha-í xii-ndo-ãⁿ?

¹³ Te nchòhó váha-ni càháⁿ-ndó sã cùnùu-í, te dãnani ñaha tucu-ndo Mèstrú xii-í, te ndáá càháⁿ-ndó.

¹⁴ Te núu yúhú cúu-í Mèstrú, te cùu tucu-í téé cùnùu te nàquete-í sáhá-ndó, te diu-ni ducaⁿ càda nchohó tucu naquete sáhá tnàhá-ndó.

¹⁵ Yúhú sànu ichi ñaha-í xii-ndo nàcuáa cada-ndo.

¹⁶ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ní ìⁿ téé xinu cuechi ñá túú cùnùu-dé dácúxí pàtróoⁿ-dẽ, te ní ìⁿ téé xica chiuⁿ ñá túú cùnùu-dé dácúxí téé tendaha ñaha xii-dé cuáháⁿ-dé chiúⁿ. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yúhú ndihí nchòhó.

¹⁷ Te núu ní cutnùní iní-ndó nàcuáa ní quide ñaha-í xii-ndo ña, te ducaⁿ càda tnaha-ndo te cuu váha iní ñáhá Yă Ndiöxí xii-ndo.

¹⁸ Yúhú, ñá túú càháⁿ-í cuendá-ndó nchaa-ndo, chi yúhú sa nàha-í nàcuáa sàni iní ìⁿ ìⁿ nchòhó cue téé ní nanducu nihnu-í tnuú nchaa ñáyiu ñuhu ichi cuehé ichi duha ní cachí-í chitnahá ñáhá-ndó xii-í. Chi dacuítí sã quée ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yă Ndiöxí núú càchí-xi: “Téé xèxi ndihí ñaha xii-í ngóo-dé cuu úhú iní ñáhá-dẽ”, duha càchí-xi núú tütú-gá.

¹⁹ Te cùmání-gă sáá nduu càda ñaha-dé sá sání iní-dé, núu xiáⁿ càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cada-dé, chi na sáá nduu-ãⁿ te cutnùní iní-ndó sã yúhú cúu-í Crístú Yaá ní tendaha Yă Ndiöxí véxi ñuyú-a.

²⁰ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchaa ñáyiu na quèheⁿ cuendá ñáhá xii cue téé tendaha-í cáháⁿ tnúhu-í, te cada iní-yu sá tnàhá yúhú ní queheⁿ cuendá-yu. Te nchaa ñáyiu na quèheⁿ cuendá ñáhá xii-í, te cada iní-yu sá tnàhá Tătá-í Dútú Ndiöxí Yaá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyú-a ní queheⁿ cuendá-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Jèsús càchí-gá sá tẽ Jüdás cuáha cuendá ñáhá-dẽ xii-gá núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹ Te sátá dúcáⁿ ní cáháⁿ Jèsús te ío ní ndíhú iní-gá, te ní xáhaⁿ-gă xii-güedé:

—Na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã diú-ní ìⁿ nchohó cuáha cuèndá ñáhá-ndó xii-í núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

22 Te ní ngüíta cue téé xica cuu ndihi-gá ndéhé ìⁿ ndehe ìⁿ núú tnáhá-güedé, chi ñá ní cùtnuní iní-güedé ndëdacàa-güedé cuèndá-güedé ní cáháⁿ-gá.

23 Te ìⁿ téé-án ïo cùdíí iní ñáhá Jèsús, te ndècu yatni-dé dñi-gá cùdñi-dé ndihi-gá.

24 Te té Ximú, àdi Pelú chi úú diu-dé, ní quide-dé seña núú téé ndècu yatni dñi-gá-án sá càcáⁿ tnúhú-dé núú-gã nñu ndëdacàa-güedé cuèndá-güedé ní cáháⁿ-gá.

25 Te téé-án ní sáháⁿ ndehe yatni-gá-dé dñi Jèsús, te ní xáhaⁿ-dë xii-gá:

—Mèstrú, ¿ndëdacàa-ndí cuèndá-ndí ní cáháⁿ-n-í? —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

26 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Na chindóyo-í luha pàá, te téé na cuáha-í te téé-án cúú-dë —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Te ní chindóyo-gá luha pàá, te ní sáha-gá té Jüdás déhe té Ximú Iscarioté.

27 Te òré ní queheⁿ-dé pàá, te ní ngúndecu ndihi ñaha dùuⁿ-ná yucu ñávãha xii-dé. Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Sá nñi sani iní-n càda-n te cada ndihi-ni-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

28 Te ní ìⁿ cue téé cùdini ndihi-gá ñá ní təcú tnùn-güedé nása ndùu tnúhu ní xáhaⁿ-gã xii té Jüdás.

29 Te dava-güedé ní sani iní-güedé sã sã cuèndá sã ndécú ndihi-dé sã ñúhú díhúⁿ, te vaa ió ìⁿ sã cuááⁿ-dë nandíhi-güedé vico, àdi díhúⁿ cuáha-dé ñáyiu ndàhú xáhaⁿ-gã ní cáháⁿ-güedé.

30 Te sa ní cundiquiⁿ ní queheⁿ cuèndá té Jüdás pàá caxi-dé, te òré ní níhí-dë pàá-án te ní quee-dé cuáháⁿ-dë.

Jèsús càchí tnúhu-gá nàcuáa cada-o

31 Te sátá nñi quee té Jüdás cuáháⁿ-dë, te ní xáhaⁿ Jèsús xii dava-gá-güedé:

—Vitna te quiní-ndó ndihi nchaa ñáyiu sã ïo càhnu cuu yúhú Téé cùu ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo, te òré-án cutnùní iní-ndó sã ïo càhnu cuu tucu mee Yá Ndióxi.

32 Te núu yúhú quidé càhnu-í Yá Ndióxi, te diu-ni ducaⁿ càda cahnu ñaha-gá xii yúhú, te ñá túú-gã titní nduu te ducaⁿ càda-gá.

33 Te nchòhó cue déhe-í na càchí tnúhu-í sã sácú duha-ná nduu ndècu ndihi ñaha-í xii-ndo. Te nchòhó nanducu ñaha-ndo xii-í dico vá ná nihí ñáhá-ndó dàtná ní xáhaⁿ-í xii ñáyiu israhél, te diu-ni ducaⁿ cáháⁿ-í núú-ndó sã vã ndácú-ndó quíhíⁿ-ndó núú quíhíⁿ-í.

34 Te duha sànu ichi ñaha tucu-í xii-ndo nàcuáa cada-ndo sã cúú iní tnáhá-ndó ìⁿ ìⁿ-ndo datná yúhú cúú iní ñáhà-í xii-ndo.

35 Te núu na cùu iní tnáhá-ndó ìⁿ ìⁿ-ndo ña, te ducaⁿ te cutnùní iní nchaa ñáyiu sã cúú-ndó cuè téé ní chitnahá ñáhá xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Jèsús cáháⁿ-gá sã tẽ Pelú vá nñuu-dé sã xicá cùu ndihi ñaha-dé xii-gá

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

36 Te ní xáhaⁿ tẽ Ximú, àdi Pelú chi úú diu-dé, xii Jèsús:

—Mèstrú, ¿ndèé quíhíⁿ-n-í? —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Vitna te vá ndácú-n cànchicún ñáhá-n quíhíⁿ núú quíhíⁿ-í, dico na sáa nduu te dai sáa-n nñu cùndècu-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

37 Te ní xáhaⁿ tẽ Pelú xii-gá:

—Mèstrú, ¿te ná cuèndá nñu vá ndácú-í canchicún ñáhà-í xii-n quíhíⁿ vitna-í? Chi yúhú ñá túú tnàhí yúhú-í cuèi na cùú-í sã cuèndá-n —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

38 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—¿Te ndáá sã xèndé iní-n sã cuèi na cùú-n cuèndá-í-u? Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-n sã cùmání-gã cana líhi, te úní xito cáháⁿ-n sã ña túú xini ñáhá-n xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

14

Jèsús dánèhé ñáhá-gã nàcuáa cada-o nàsáá-ó núú ndécú Yă Ndiöxí

¹ Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Te ñá túú nă cani iní-ndó. Quindáá iní-ndó Yă Ndiöxí, te quindáá iní-ndó yúhú.

² Chi núú ndécú Tătà-í ío nùne núú cundècu-o, chi núú ñáhá ñá te sa cachí tnúhu-í xii-ndo ni cùu. Te vitna na nùhú-í te cada túha-í núú cundècu-ndo.

³ Te dătnùní quixi tucu-í te candeca ñaha-í xii-ndo quíhíⁿ cuendá ñⁿ-ni xíchi cundècu-o.

⁴ Te sa nàha-ndo ndéé quíhíⁿ-í te sa xìní-ndó ichi —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

⁵ Te ní xáhaⁿ tē Măxí xii-gá:

—Mèstrú, ñá túú xìní-ndí ndèé quíhíⁿ-n te da ichi-ná quiní-ndí —cachí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yúhú cùú-í dătná ñⁿ ichi te cáháⁿ-í tnúhu ndáá, te yúhú cada-í te naníhí táhú-ndó. Te ñⁿ dîi díi-ni yúhú cada-í te sáá-ndó núú Yă Ndiöxí cundècu-ndo te núú na quindáá iní ñáhá-ndó xii-í.

⁷ Te núú dicó cutnùní ndisa iní-ndó yòo cuu-í-án, ducaⁿ te cutnùní iní-ndó yòo cuu Tătà-í ní cùu. Dico vitna dătná sá ñí xìní núú-ndó Dútú Ndiöxí Yáá cùú Tătà-í cada iní-ndó, chi ní xìní-ndó yúhú —cachí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

⁸ Te ní xáhaⁿ tē Lìpé xii-gá:

—Mèstrú, dánèhé ñáhá xii-ndí Dútú Ndiöxí chi na cùu váha iní-ndí —cachí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Lìpé, ¿te náa ñá túú xìní ñáhá-n xii-í? Te sa ní cuu vai nduu ndècu ndíhí ñaha-í xii-ndo, chi ñáyíu xìní ñáhá xii-í te xìní-yu tñhá Tătà-í. ¿Te ná cuendá yòhó cachí-n sã dánèhé ñáhá-í xii-ndo Tătà-í?

¹⁰ ¿Náa ñá túú sàndáá iní-ndó sã yúhú ndécú-í ndíhí Tătà-í? Te mee-gã ndécú ndíhí ñaha-gá xii-í. Te nchaa tnúhu cáháⁿ-í núú-ndó ñá túú cáháⁿ-í sã véxi iní mée-í, chi Tătà-í Yáá

ndécú ndíhí ñaha xii-í chindèe ñaha-gá quidè-í chiúⁿ-gá.

¹¹ Te quindáá iní-ndó sã yúhú ndécú-í ndíhí Tătà-í, te ducaⁿ mée-gá ndécú ndíhí ñaha-gá xii-í. Te núú ñá túú sàndáá iní-ndó tñhu cáháⁿ-í-a, te dandacu iní-ndó nchàa chiúⁿ ta quide-í véxi, te quindáá iní ñáhá-ndó.

¹² Te na cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchàa ñáyíu na quindáá iní ñáhá xii-í, te cadá-yu chiúⁿ quide-í te cahnú-gá chiúⁿ cadá-yu chi yúhú nùhú-í núú ndécú Tătà-í cundècu-í nàcuáa níhí ndéé-gã-yu cundècu-yu.

¹³ Te nchaa sá ná cacăⁿ-ndó te taxi-í te núú na quindáá iní ñáhá-ndó xii-í, te nchaa cada-í cuendá cutnùní iní ñáyíu sã ío cahnú cuu Tătà-í Dútú Ndiöxí.

¹⁴ Te yúhú cada-í nchaa sá cuíní-ndó cacăⁿ táhú-ndó nùú-í, te núú na quindáá iní ñáhá ndisa-ndo xii-í.

Jèsús cächí-gá sá téndàha-gá Espiritú Yă Ndiöxí quixi cundècu ndíhí-o

¹⁵ Te núú nchòhó cùú iní ñáhá-ndó xii-í te tñi-ndo nchàa tnúhu cáháⁿ-í.

¹⁶ Te yúhú cacáⁿ táhú-í núú Tătà-í sá téndàha-gá Espiritú-gá quixi cundècu ndíhí-ndo cànu ichi ñaha-xi xii-ndo nacuáa cundècu-ndo, te chindee ñaha-xi xii-ndo ni caa ni quíhíⁿ.

¹⁷ Te nchaa ñáyíu ndècu ichi cuehé ichi duha ñá túú xìní-yu Espiritú Yă Ndiöxí te ni vã cùú cundècu ndíhí-yu. Dico nchòhó sa xìní-ndó Espiritú-gá te ndècu ndíhí ñaha-xi xii-ndo. Te sáá ñⁿ nduu te cunuu Espiritú-gá iní-ndó.

¹⁸ Te yúhú vá dáñá ñhnu ñaha-í xii-ndo, chi quixi tucu-í cundècu ndíhí ñaha-í xii-ndo.

¹⁹ Te sácú duha-ná nduu ndècu-í te vá quiní ñáhá-gã ñáyíu xii-í, dico nchòhó chi quiní ñáhá-ní-ndó xii-í. Te ducaⁿ-ni cundècu-ndo ichi váha chi cundècu ndíhí ñaha-í xii-ndo ni caa ni quíhíⁿ.

²⁰ Te dàvá-án cutnùní iní-ndó sã ndécú-í ndíhí Tătà-í, te ducaⁿ nchòhó cundècu ndíhí ñaha-ni-ndo xii-í.

²¹ Te nchaa ñáyíu dăcuaha tnúhu-í te tñi-yu, ñáyíu-án quidé ndisá-yu sá cùú iní ñáhá-yu xii-í. Te ducaⁿ Tătà-í

cúu ìní ñáhá-gă xii-yu, te ducaⁿ-ni yùhú cúu ìní-í-yu tucu, te ducaⁿ te cùtnuní iní-yu sá ndécú ndìhi-í-yu — cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

22 Te ní cáháⁿ ìⁿ tée nàni Judás dico ñá díú tē Jùdás déhe té Xímú Iscarioté ní cáháⁿ, chí ìngá té Jùdás ní xáhaⁿ-dē xii-gá:

—Mèstrú, ¿nása cada-n cuèndá cutnùní iní-ndí sá cùndècu ndìhi ñaha-n xii-ndí, te ñáyiú ñùhu ichi cuehé ichi duha vá cùndècu ndìhí-n-yu-i? —cächí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

23 Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Nchaa ñáyiú cùu iní ñáhá xii-í te tñí-yu tnúhu càháⁿ-í, te ñáyiú-áⁿ cúu ìní ñáhá Tātá-í xii-yu, te yúhú ndìhi Tātá-í ndécú-ndí ndìhí-yu.

24 Te nchaa ñáyiú ñá túú cùu iní ñáhá xii-í te ñá túú tñí-yu tnúhu càháⁿ-í. Te nchaa tnúhu ní cáháⁿ-í ní xíndèdóho-ndo chí Tātá-í Yáá ní tendaha ñaha xii-í véxi-í ñuyíú-a ní dácáhu ìní ñáhá-gă xii-í, te ñá díú mè-í ní càhu iní-í tnúhu càháⁿ-í.

25 'Duha ndùu tnúhu càháⁿ-í núu-ndó vitna ndecu ndìhi ñaha-gá-í xii-ndo.

26 Dico Yá Ndiõxí tendaha-gă Espiritú-gá quixi-xi cada-xi núu-í taxi-xi tnúhu ndee ìní xii-ndo, te ñu-xi chindee ñaha-xi xii-ndo te danèhé ñáhá-xí xii-ndo nchaa sá cúmání quini-ndó, te ñu-ni-xi dandàcu iní ñáhá-xí xii-ndo nchaa nacuaá ní cáháⁿ-í.

27 'Te yúhú chindee chítuu ñaha-í xii-ndo ño váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo datná yúhú ño váha cùu iní-í ndécú-í, chí sa ta cùyatni nduu núhú-í. Te yúhú cächí tnúhu ndáá-í sá chíndèe ñaha-í xii-ndo, te vá cáda-í dàtná quidé ñáyiú ñùhu ichi cuehé ichi duha. Te ni vā ndìhú iní-ndó, te ni vā yúhú-ndó.

28 Te sa ní xíndèdóho-ndo ní cáháⁿ-í sá núhú-í, te quixi tucu-í cundecu ndìhi ñaha-í xii-ndo. Te núu ndisa cùu iní ñáhá-ndó xii-í ñá, te òré ní níhí-ndó tñùhu sá núhú-í núu ndécú Tātá-í, te cudí ìní-ndó ní cùu, chí ño càhnu cuu-gá dàcúxí yúhú.

29 Te sa ní cachí tnúhu-í sá núhú-í, te na sàá òré núhú-í núu ndécú Tātá-í, te quindáá iní ñáhá-ndó xii-í.

30 'Te ñá túú-gă vāi tnúhu ndatnúhu ndìhi ñaha-í xii-ndo chí sa véxi yucu ñávãha sá táxi tnùní ñuyíú-a, dico vá táxi tnùní ñáhá-xí xii yúhú.

31 Te cada-í nchaa nàcuáa ní táuchíúⁿ Tātá-í cuèndá cutnùní iní nchaa ñáyiú ñuyíú-a sá yúhú ño cùu iní-í-gá. Te vitna chí ndacuñí ná quihíⁿ-ó —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

15

Cuèndá yoho yàha stilé ndìhi nchaa dité-xi

1 Te ní xáhaⁿ tucu-gá xii-güedé:

—Yúhú cùu-í dàtná yoho yàha stilé, te Tātá-í cúu-gă dàtná ìⁿ tée xito yoho yaha stilé-áⁿ.

2 Te nchaa ñáyiú ní sándáá iní ñáhá xii-í cúu-yu dàtná dité nchaa yoho yàha stilé-áⁿ. Te tée xito yoho yaha stilé-áⁿ xèhndé-dé nchaa dité-xi sá ñá cuini-gá-xi cuuⁿ ndéhé-xi, te ndàda ndoo-dé nchaa dité-xi sá cúuⁿ cuèndá cuuⁿ-gá.

3 Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchohó, chí sa ní xócuñí nchaa sá cuehé sá dúhá ndècu ndìhi-ndo, chí ní sándáá iní-ndó tñùhu ní cáháⁿ-í.

4 Te cuu ìⁿnuu-ndo cùndecu ndìhi ñaha-ndo xii-í, te núu ducaⁿ na càda-ndo, te cundecu ndìhi ñaha-í xii-ndo. Chí núu ìⁿ yutnu vídí ná quèndèe dité-xi, te dité-xi sá ní quen-deé-áⁿ vā cúuⁿ-gă sávidí-xi chí duuⁿ duuⁿ ní xíta-xi. Ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchohó chí vá ndácú-ndó càda-ndo chiuⁿ-í, te núu vá cùndècu ndìhi ñaha-í xii-ndo.

5 'Chí yúhú cùu-í dàtná yutnu vídí-áⁿ, te nchòhó cúu-ndó dàtná nchaa dité-xi. Te nchaa ñáyiú cùu ìⁿnuu ndìhi ñaha xii-í, te ndècu ndìhi-í-yu, te ndácú-yu quidé-yu chiuⁿ-í. Te núu vá cúu ìⁿnuu ndìhi ñáhá-yu xii-í, te vá ndácú-yu cadá-yu chiuⁿ-í.

6 Te nchaa ñáyiú vá cúu ìⁿnuu ndìhi ñaha xii-í, te yàha-yu dàtná yàha ìⁿ dité yutnu vídí sá ñá túú cùuⁿ

sávidí-xi, chi xèhndé-güedé yìchí-xi, te sàhmi-güedé.

7 'Cuu ìⁿnuu ndìhi ñaha-ndo xii-í, te vá nàcuànaa-ndo nacuáa ní cáháⁿ-í. Te núu ducaⁿ na càda-ndo, te nani cuìní-ndó cǎcǎⁿ-ndó nǔù-í te taxi-í.

8 Te núu nchòhó ná cádá vǎha-ndo cùndecu-ndo, te ío cada càhnu-ndo Tǎtà-í, te ducaⁿ cùtnuní sá ndísá cùu-ndo cue téé ní chitnahá ñáhá xii-í.

9 Te yúhú ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo dàtná cúu iní ñáhá Yǎ Ndiǒxí xii-í. Te cada-ni-ndo mèe-ni sá vǎha cuèndá cudí^í iní ñáhá-gǎ-í xii-ndo.

10 Te núu na quìndáá iní-ndó càda-ndo nchaa nacuáa ní cáháⁿ-í, te ío cuu iní ñáhà-í xii-ndo, chi yúhú ducaⁿ ío sàndáá iní-í Tǎtà-í quídè-í nchaa nàcuáa ní cáháⁿ-gá, te xiǎⁿ nǔù ío cùu iní ñáhá-gǎ xii-í.

11 'Duha càháⁿ-í núu-ndó cuèndá cudí^í ndísa iní-ndó dàtná cudí^í iní mèè-í.

12 Te duha ndùu tnúhu càháⁿ-í cuèndá sá cúu iní tnáhá-ndó ìⁿ ìⁿ-ndo datná cúu iní ñáhà-í xii-ndo.

13 Te núu ní xíhó sǎ cúu-xí ìⁿ téé ío vǎha tnáhá tnúhu ndìhi-o, te xiǎⁿ cutnùní iní ñáyiu sá ío cùu iní-ó-dé.

14 Te nchòhó cuu-ndo cuè téé ío vǎha tnáhá tnúhu ndìhi-í te núu na càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-í.

15 Te vá cǔñaha-gǎ-í xii-ndo sǎ cúu-ndó cuè téé xínu cuechi núu-í, chi ní ìⁿ téé xínu cuechi ñá túú xini-dé ná quídé pàtróoⁿ-dé. Te yúhú cǎchí-í xii-ndo sǎ cúu-ndó cuè téé ío vǎha tnáhá tnúhu ndìhi-í, chi ní cǎchí tnúhu-í nchaa nàcuáa ní cáháⁿ Tǎtà-í.

16 Te ñá díú nchòhó ní càháⁿ ñáhá-ndó xii yúhú, chi yúhú ní cáháⁿ ñáhà-í xii-ndo. Te yúhú tauchiⁿ-í quíhíⁿ-ndó càda-ndo nchaa nacuáa ní cáháⁿ-í, chi tnúhu-áⁿ vǎ ndìhí nihnu-xi. Te ducaⁿ nchaa sá ná cǎcǎⁿ-ndó nǔù Tǎtà-í Yǎ Ndiǒxí te taxi-gǎ, te núu na quìndáá iní ñáhá-ndó xii-í.

17 Te yúhú càháⁿ-í dóho-ndo sǎ cúu iní tnáhá-ndó ìⁿ ìⁿ-ndo.

Ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha cùu úhú iní-yu Jèsús ndìhi nchaa ñáyiu sàndáá iní tnúhu-gá

18 'Te nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha ñá cúu quìní ñáhá-yu

xii-ndo, te sa nàha-ndo sá díhna-gá yúhú ní ngúíta-yu ducaⁿ ñà cúu quìní ñáhá-yu xii-í.

19 Te núu dìcò tnáhá nchòhó ndécú-ndó ìchi cuehé ichi duha ña, te cuu iní ñáhá-yu xii-ndo dàtná cúu iní tnáhá-yu ndi mèe-yu ni cùu. Te yúhú ní nanducu nihnu ñaha-í xii-ndo tnúú ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha, núu xiǎⁿ ío cùu úhú iní ñáhá-yu xii-ndo cuèndá sá ñà túú-gǎ chítnáhá-ndó-yu.

20 Te dandàcu iní-ndó nàcuáa ní cáháⁿ-í sá ní ìⁿ téé xínu cuechi ñá túú cùnuu-dé dàcúúxí pàtróoⁿ-dé. Te yúhú cúu úhú iní ñáhá-yu, te díu-ni ducaⁿ càda ñahá-yu xii nchòhó. Te núu dìcò ní tní^í-yu tnúhu ní cáháⁿ-í ñá, te díu-ni ducaⁿ tní^í-yu tnúhu cáháⁿ-ndó nǔù-yu ni cùu.

21 Te ducaⁿ càda ñahá-yu xii-ndo sǎ cuèndá-í, chi ñá xini-yu Tǎtà-í Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a.

22 'Te vǎa vá cùndècu cuechi-yu ni cùu, te núu ñá túú yúhú ní cáháⁿ-í nǔù-yu, te vitna vá cúu tnàhí cachí-yu sá ñà túú cuechi-yu.

23 Chi nchaa ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xii-í, te cùu úhú iní-yu tnáhá Tǎtà-í.

24 Te vǎa ní ìⁿ cuechi-yu vá cùndècu ni cuu, te núu dìcò ñá túú ní xini-yu nchaa sá ní quídè-í sá vǎ yòo tnàhí ndàcu cada. Te cuèi ní xini-yu dico dai cùu úhú iní ñáhá-yu xii-í ndìhi Tǎtà-í.

25 Te duha quídè-yu chi dacuítí quèe ndáá-xi nàcuáa yòdo tnuní núu tütú Yǎ Ndiǒxí sá dácuàhá-yu, chi cǎchí-xi sá ñà túú ñá cuechi-í te cuu úhú iní ñáhá-yu xii-í.

26 'Te Espiritú Tǎtà-í Dútú Ndiǒxí sá ndécú nǔù-gǎ tendaha-í quixi chindee ñàha-xi xii-ndo, te canu ichi ñàha-xi nàcuáa cundecu-ndo, te Espiritú-áⁿ cǎháⁿ ndáá-xi cuèndá cutnùní iní nchaa ñáyiu yoo cùu-í.

27 Te nchòhó tnáhá-ndó cǎháⁿ vǎha-ndo cuèndá-í cuèndá cutnùní iní-yu yoo cùu-í, chi nàha-ndo sá ndèé òré ní ngúíta-í quídè-í chiⁿ Tǎtà-í ní chitnahá ñáhá-ndó xii-í —cǎchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

16

¹ Te ní xáhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Duha càháⁿ-í cuendá ná nanchòcáva tnùnì ñuyíú-a quíhíⁿ-xi núú ùhú núú iní-ndó nùhú-ndó ìchi cuehé ìchi duha. ndàhú.

² Chi vá dáñá-gă-güedé quíhu-ndo vèñúhu, te ni vâ cúú-gă quiní ndeé ñáhá-güedě xii-ndo. Te sáá ìⁿ nduu te cahni ñaha-güedě xii-ndo, te xíáⁿ cuu cahaⁿ-güedě sá quidé-güedě chiúⁿ Yá Ndiöxí.

³ Te ducaⁿ càda-güedé chi ñá túú xìní-güedé Tătà-í, te ni ñà túú xìní ñáhá-güedě xii yúhú.

⁴ Te duha ndùu tnúhu càháⁿ-í núú-ndó, chi na sáá òré te ndacu iní-ndó nchàa tnúhu sá sà ní cachí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cada ñaha-güedě xii-í.

Nchaa chiúⁿ quide Espíritú Yá Ndiöxí

Te ñá túú ní càchí tnúhu-í xii-ndo nděé díhna chi ndècu ndìhi ñaha-í xii-ndo.

⁵ Dico vitna sa ta cùyatni nduu nùhú-í núú ndécú Tătà-í Yaá ní tendaha ñàha xii-í véxi-í ñuyíú-a. Te ni ìⁿ nchohó ñá túú xìcáⁿ tnúhú-ndó nùu-í nùu ndèé quíhíⁿ-í.

⁶ Chi mee-ni sã ndìhú iní-ndó sã dúcáⁿ ñí càháⁿ-í.

⁷ Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã vâha-gă sá cúú-xí-ndó nùu nùhú-í, chi tendaha-í Espíritú Yá Ndiöxí quixi cundecu ndìhi-ndo chindee ñaha-xi, chi núu vá nùhú-í te vá quíxí Espíritú-gă cundecu ndìhi-ndo chindee ñaha-xi xii-ndo.

⁸ Te na quixi Espíritú-gă te dandixi túu-xi iní nchaa ñáyiu ndècu ìchi cuehé ìchi duha sá ñà túú quide váha-yu. Te dacàhu iní ñáhá-xí sã ndécú ìⁿ ìchi váha ìchi ndáá. Te Espíritú-gă-áⁿ cada-xi nàcuáa cutnùnì iní-yu sá Yá Ndiöxí cada ndáá-gă cuéchi-yu.

⁹ Te ducaⁿ te cutnùnì iní-yu sá ndécú cuéchi-yu, chi ñá túú sàndáá iní ñáhă-yu xii-í.

¹⁰ Te ducaⁿ te cutnùnì iní-yu nàcuáa ndùu cuendá ìchi váha ìchi ndáá, chi yúhú nùhú-í núú ndécú Tătà-í, te nchòhó vá quìnì ñáhá-gă-ndó.

¹¹ Te ducaⁿ te cutnùnì iní-yu sá Yá Ndiöxí cada ndáá-gă cuéchi-yu, chi sa ní càháⁿ-gă sá yúcu ñávâha sá táxi

tnùnì ñuyíú-a quíhíⁿ-xi núú ùhú núú ndàhú.

¹² Te vâi-gă tnúhu ndècu cachí tnúhu-í xii-ndo, dico nchòhó chi vá cùndèe iní-ndó cùndedóho-ndo nchàa vitna.

¹³ Te na quixi Espíritú Yá Ndiöxí, Espíritú càháⁿ ndáá cuiti, te Espíritú-áⁿ danèhé ñáhá-xí nchàa tnúhu váha tnúhu ndáá. Te vá dacàhu iní ñáhá-xí xii-ndo sá véxi iní méé-xí chi dacàhu iní ñáhá-xí nchàa sá càháⁿ Yá Ndiöxí, te cachí tnúhu-xi nchaa nàcuáa cada-xi ndéé núú cuáháⁿ núú véxi-gă.

¹⁴ Te Espíritú-gă-áⁿ cada càhnu ñaha-xi xii yúhú chi ndècu ndìhi-xi tnúhu-í, te danèhé ñáhá-xí xii-ndo.

¹⁵ Te nchaa sá ndécú ndìhi Tătà-í ndécú ndìhi-í tnàhá-í, núu xíáⁿ càchí-í sá Espíritú-gă danèhé ñáhá-xí nchàa tnúhu-í xii-ndo.

Nchaa ñáyiu ndìhú iní-xi nduu dǎ iní-yu na quixi tucu Jesús

¹⁶ Te ìⁿ úú-nă nduu ndècu-í te vá quìnì ñáhá-gă-ndó xii-í, dico núú sàcú-ni nduu te quiní ñáhá tucu-ndo xii-í, te ducaⁿ chi nùhú-í núú ndécú Tătà-í —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-güedé.

¹⁷ Te sá dúcáⁿ ñí càháⁿ-gă nùu ní ngúita ìⁿ úú cue tée xica cuu ndìhi-gă xitnàha-güedé:

—¿Nása ndùu-tu tnúhu càháⁿ-gă sá càchí-gă sá ìⁿ úú-nă nduu ndècu-gă te vá quìnì-gă-ó-gă, dico núú sàcú-ni nduu te quiní tucu-o-gă-i?, chi nùhú-gă núú ndécú Tătà-gă —càchí-güedé xitnàha-güedé.

¹⁸ Te xitnàha tucu-güedé:

—¿Nása cuáháⁿ-tu tnúhu-ăⁿ sá sàcú-ni nduu? Te ñá tècú tnùnì-ó nása ndùu tnúhu càháⁿ-gă —càchí-güedé xitnàha-güedé.

¹⁹ Te Jèsús ní cutnùnì iní-gă sá cuìnì-güedé cacáⁿ tnúhú-güedě núú-gă nása ndùu tnúhu ní càháⁿ-gă, núu ní xáhaⁿ-gă:

—Cuendá sá ñí cachí-í sá ìⁿ úú-nă nduu ndècu-í te vá quìnì ñáhá-gă-ndó xii-í, dico núú sàcú-ni nduu te quiní ñáhá tucu-ndo xii-í ní cachí-í, ¿xíáⁿ ndécú tnúhu núú tnàhá-ndó-ăⁿ? —càchí-gă xáhaⁿ-gă xii-güedé.

20 Te ní xáhaⁿ tùcu-gá:

—Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchòhó ndíhú víhí ìní-ndó te ndáhyú-ndó, dico nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha chi da cudíí ìní-yu. Dico nchòhó ñáyiú ndáhyú chi sáá nduu te nduu díí ìní-ndó.

21 Chi dàtná cuìní-ndó cùu ñⁿ ñadihí ñaha ní tnahá nduu cacu déhe-xi vãi saní ìní-aⁿ sá quidé úhú ñáhá-xí. Dico na yãha cacu déhe-aⁿ, te ñá túú-gã ndácú ìní-aⁿ sá ní quide úhú ñáhá-xí xì-aⁿ chi mee-nã sá cudíí ìní-aⁿ déhe-aⁿ.

22 Ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchòhó vitna chi ndíhú ìní-ndó sã nùhú-í, dico quixi tucu-í quixi coto ñaha-í xii-ndo, te òré-áⁿ te cudíí ndisa ìní-ndó, te vá yõo ñⁿ-gá dandíhú ìní ñáhá xì-ndo davá-áⁿ.

23 "Te davá-áⁿ ñã túú-gã ná nducu tnúhu-ndo nùú-í. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã Tãtã-í taxi-gá nchaa sá ná càcáⁿ-ndó nùú-gã nùu na quèndáá ìní ñáhá-ndó xì-í.

24 Te ndéé vitna vátá dúcáⁿ-gã cada-ndo càcáⁿ-ndó. Dico càcáⁿ-ndó nùú-gã nùu ná cuìní-ndó te taxi-gá cuèndá cudíí ndisa ìní-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Xítóhó Jesucristú ní cunuu tnúhu-gá núú yucu ñãvãha

25 Te xáhaⁿ tùcu-gá xii-güedé:

—Mee-ni ní chidáhu ndodo-í tnúhu ní cáháⁿ-í núú-ndó, dico sáá nduu te vá chidáhu-gá-í tnúhu cáháⁿ-í, chi cáháⁿ ndáá-na-í cuèndá Tãtã-í.

26 Te davá-áⁿ càcáⁿ-ndó núú Tãtã-í nùu ná cuìní-ndó te taxi-gá, te núu na quèndáá ìní ñáhá-ndó xì yúhú Déhe-gá. Te ñá túú-gã xíní ñùhu-xi sá yúhú càcáⁿ-í núú-gã cuèndá-ndó chi càcáⁿ méé-nã-ndó.

27 Chi mee Tãtã-í ío cùu ìní ñáhá-gã xii-ndo cuèndá cúú ìní ñáhá-ndó xì-í, te sàndáá ìní-ndó sã nùú-gã ní quee-í véxi-í.

28 Te yúhú ní quee-í núú Tãtã-í véxi-í ñuyúú-a, te vitna dándóo-í ñuyúú-a te núhú-í núú ndécú-gã —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

29 Te ní xáhaⁿ cuè téé xica cuu ndíhi-gá:

—Vitna chi cáháⁿ ndáá-nã-n, ñá túú-gã chidáhu-n tnúhu cáhá-n.

30 Te vitna ní xiní-ndí sá ío váha cùtnuní ìní-n nchàa nacuáa cùu, te cùtnuní ìní-n nchàa nacuáa sàni ìní nchaa ñáyiú. Te ñá túú xini ñuhu-xi nágá nducu tnúhu-yu núú-n chi nchaa sa ní dátúu-n nùú-yu. Te xiãⁿ nùu sàndáá ìní-ndí sá nùú Yã Ndiõxí ní quee-n véxi-n —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

31 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—¿Te vitna sàndáá ìní-ndó-ãⁿ?

32 Vitna ní sáá nduu ní sáá òré sá ncháá nchòhó cuténuu-ndo cãa ñⁿ caa úú cuu-ndo, te dándóo mee ñaha-ndo xii-í. Dico ñá díú mèe dii-í quèndóo chi ndècu ndíhi-í Tãtã-í.

33 Duha cáháⁿ-í cuèndá cuu váha ìní-ndó cùndecu-ndo, chi ñuyúú-a cuu úhú ìní ñáhã-yu xii-ndo, dico ní vã yúhú-ndó chi yúhú sa ní dáquéeé tìhù-í nchaa sá cuèhé sá dúhá ío ñuyúú-a —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

17

Jèsús xìcáⁿ táhú-gã núú Tãtã-gã Dútú Ndiõxí cuèndá cue téé xìca cuu ndíhi-gá

1 Te sátá dúcáⁿ ní cáháⁿ Jèsús te ní ndacoto-gá andíu, te ní xáhaⁿ-gã xii Tãtã-gã Dútú Ndiõxí:

—Táu, vitna ní sáá nduu càda cahnu ñaha-n xii-í cuèndá ducaⁿ càda cahnu ñaha-í xii-n.

2 Chi mee-n ní cachí-n sã táxí tnùn-í nchaa ñáyiú ñuyúú-a, te dàcacu nihnu-í nchaa ñáyiú ní cachí-n nàníhí tãhú.

3 Te cundecu ndíhi-õ-yu ní caa ní quíhíⁿ, chi sàndáá ìní ñáhã-yu sá ííⁿ dii díi-ni yòhó cúú-n Ndiõxí ndisa, te ducaⁿ xini ñáhã-yu xii yúhú Jesucristú téé ní tendaha-n véxi ñuyúú-a.

4 "Te yúhú ní chiñuhu ñaha-í xii-n ñuyúú-a, te ní xínu chiuⁿ ní cachí-n càda-í.

5 Táu, vitna na nàsáá-í núú-n te cada càhnu ñaha-n xii-í dàtná ní xóo cada càhnu ñaha-n xii-í ndéé cùtnahá vátá ngãva-gá ñuyúú.

6 "Te nchaa ñáyiú ní nanducu nihnu-n tnuú nchaa ñáyiú ndècu ichi

cuehé ichi duha, ní taxi cuendá-n-yu, te ní xáhaⁿ-í xii-yu yoo cùu-n. Te cuendá-n cùu-yu, te ní taxi cuendá-n-yu, te ní sándáá iní-yu tnúhu-n.

⁷ Te vitna ní cutnùníní iní-yu sá ncháá tnúhu ndècu ndihí-í ðiu-ni mee-n ní taxi-n.

⁸ Te ní dánèhé-í-yu nchaa tnúhu sá ní dánèhé ñáhá-n xii-í, te ní sándáá iní-yu. Te ní cutnùníní iní-yu sá nùú-n ní quee-í véxi-í, te ní sándáá iní-yu sá yòhó ní tendaha ñàha-n xii-í véxi-í ñuyíú-a.

⁹ Te yúhú càháⁿ ndàhú-í núú-n cuendá nchaa ñáyiu ní taxi cuendá-n. Te ñá túú càháⁿ ndàhú-í núú-n cuendá ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha, chi cuendá nchaa ñáyiu ní taxi cuendá-n càháⁿ-í, chi cuendá-n cùu-yu.

¹⁰ Te nchaa sá cúu cuendá-í cúu-xi cuendá-n, te nchaa sá cúu cuendá-n cùu-xi cuendá-í tnàhá-í. Te xíquide càhnu ñahá-yu xii-í.

¹¹ Te yúhú vá cùndècu-gá-í ñuyíú-a, dico mèe-yu chi cundecu-ní-yu, te yúhú ndixi-í núú ndécú-n. Táu, yòhó ío yíñuhu ndecu-n, te yúhú càháⁿ ndàhú-í núú-n sá ní yùhu ni iní-n còto-n nchaa ñáyiu ní taxi cuendá-n, ñáyiu ní sándáá iní tnúhu-í cuendá sá ñíⁿ-ní ichi cuú-yu cundecú-yu dàtná ñíⁿ-ni cùu nchoo.

¹² Chi òré ndécú-í ndihí-yu ñuyíú-a ní xito-í-yu nàcuáa cùu iní-n, te ní ñíⁿ-yu ñá túú ní xíta nihnu, chi ñíⁿ-ni té Jùdás ní xíta nihnu tnàhí-dé, te ducaⁿ ní cuu cuendá sá ní quee ndáá-xi nàcuáa yòdo tnuní núú tütú-n.

¹³ Te vitna sa ndixi-í núú ndécú-n, dico ñini ndècu-gá-í ñuyíú-a duha càháⁿ-í cuendá sá cúdí iní-yu dàtná cúdí iní mèe-í.

¹⁴ Te yúhú ní dánèhé-í-yu tnúhu-n, dico nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha cùu úhú iní ñáhá-yu xii-yu cuendá sá ñà túú-gã ndécú-yu ichi cuehé ichi duha-áⁿ dàtná yúhú ñá túú ndècu-í ichi-áⁿ.

¹⁵ Te ñá túú càhí-í sá xócàní-n-yu ñuyíú-a, dico càháⁿ ndàhú-í núú-n sá

dácăcu ñihnú-n-yu núú yucu ñávăha.

¹⁶ Te yúhú ñá túú ndècu-í ichi cuehé ichi duha, te ducaⁿ mèe-yu ñá túú-gã ndécú-yu ichi cuehé ichi duha.

¹⁷ Te ío na cùndecu yíhi ñuhu-gá-yu núú-n dàcuahá-yu tnúhu-n, chi cùu-xi ñíⁿ tnúhu ndáá.

¹⁸ Te dàtná ní tendaha ñàha-n xii yúhú véxi-í tnuú nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha, ducaⁿ càda-í tendaha-í-yu quíhíⁿ-yu càháⁿ-yu tnúhu-í tnuú nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha.

¹⁹ Te yúhú ndécú yíñuhu-í núú-n, te cada ñàha-n xii-í nàcuáa cùu iní-n sá cuendá-yu, te ducaⁿ te cundecu yíñuhú-yu núú-n dàcuahá-yu tnúhu-n.

²⁰ Te ñá díú cuendá mee-ni ñáyiu sa ní sándáá iní-xi càháⁿ ndàhú-í núú-n, chi tnàhá cuendá nchaa ñáyiu na quíndáá iní ñáhá xii-í ndéé idá-gá ñuu na cùndedóho-yu tnúhu càháⁿ ñáyiu na tendaha-í.

²¹ Te xicáⁿ táhú-í núú-n sá ncháá-yu ñíⁿ-ná ichi na cùu-yu, te ñíⁿ-ná caní iní ndihí ñahá-yu xii-o dàtná cúu nchòo ñíⁿ-ni cuu-o. Te ducaⁿ ñíⁿ-ná cuu-o ndihí-yu cuendá sá ná quíndáá iní nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha sá díú-n ní tendaha ñàha-n xii-í véxi-í ñuyíú-a.

²² Te nchaa sá văha ní taxi-n ndècu ndihí-í ní dánèhé-í-yu cuendá sá ñíⁿ-ná cuú-yu cundecú-yu dàtná ndécú nchòo.

²³ Te yúhú cundecu ndihí-í-yu, te yòhó cundecu ndihí ñàha-n xii yúhú cuendá ñíⁿ-ná cuu ndisá-yu cundecú-yu. Te ducaⁿ te cutnùníní iní nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha sá díú mèe-n ní tendaha ñàha-n xii-í véxi-í ñuyíú-a, te cùu iní-n-yu dàtná cúu iní ñáhá-n xii yúhú.

²⁴ Táu, mee-n ní taxi cuendá-n-yu, te cuíní-í sá cùndecú-yu núú cùndècu-í cuendá quíní-yu sá quídé càhnu ñàha-n xii-í chi ducaⁿ-ni cùu iní ñáhá-n xii yúhú ndéé cùtnàhá vátá ngăva-gá ñuyíú.

²⁵ Táu, yòhó ío yíñuhu ndecu-n. Te ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha ñá

túu xini ñáhã-yu xii-n, dico yúhú chi xini ñáhã-í xii-n, dico ñáyiú ní sándáá iní ñáhã xii-í sa xini-yu sá díú-n ní tendaha ñaha-n xii-í véxi-í ñuyíú-a.

²⁶ Te sa xãhaⁿ-í xii-yu yoo cùu-n, te ñu-ni ducaⁿ càda-í cuendá cuu iní tnáhã-yu dàtná cúú iní ñáhã-n xii-í, te ducaⁿ cùndecu-í ndihí-yu —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii Tãtã-gã Dútú Ndiõxí.

18

Ní tñi-güedé Jèsús ndécá ñaha-güedé cuáhãⁿ

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

¹ Te sátá dúcãⁿ ní cáháⁿ Jèsús, te ní quee-gá ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá cuáhãⁿ-güedé ndàa ingá xio yuhu yúú Cèdrón. Te yacãⁿ cáá ñⁿ lahuertá, te xití lahuertá-áⁿ cuãnguïhu Jèsús ndihí cue téé xica cuu ndihí-gá.

² Te té Jüdás déhe té Xímú Iscarioté téé ní sãha cuendá ñáhã xii-gá núú cuè téé cùu úhú iní ñáhã sa xini-dé lahuertá-áⁿ chi titní xito ní sãháⁿ Jèsús ndihí-güedé xiãⁿ.

³ Núú ndáá ichi xiãⁿ ní sãá té Jüdás ndihí vai sandadú, ndihí cue téé quide cuendá veñúhu ní techiúⁿ ñaha cue dútú cúnúu, ndihí cue téé cùu fariséú. Te xínehe-güedé machití ndihí ñⁿ úú-gá sá dëéⁿ, te yòtnúú-güedé linterná ndihí iti ní sãá.

⁴ Te Jèsús sa ñaha-gá nchaa nãcuãa cada ñaha-güedé xii-gá núú ní sãháⁿ tuha ñaha-gã xii-güedé, te ní xãhaⁿ-gã:

—¿Yoo nãnducu-ndo? —cachí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

⁵ Te ní xãhaⁿ-güedé:

—Jèsús téé ñuú Nazàrét nãnducu-ndí —càchí-güedé xãhaⁿ-güedé xii-gã.

Te ní xãhaⁿ Jèsús:

—Yúhú ducaⁿ nãni-í, te náu-í ndécú-á te núú yúhú nãnducu-ndo —cachí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

Te tnáhã té Jüdás téé ní sãha cuendá ñáhã xii-gá ndihí-güedé.

⁶ Te òré ní xãhaⁿ Jèsús sá díú-gã cúú téé nãnducu-güedé, te ní nacaca dùma-güedé te ní nduã-güedé ndéé ñuhu.

⁷ Te ní xicãⁿ tnúhú tucu Jèsús núú-güedé yoo nãnducu-güedé. Te ní xãhaⁿ tucu-güedé sá Jèsús téé ñuú Nazàrét nãnducu-güedé,

⁸ núú ní xãhaⁿ-nã Jèsús:

—Sa ní cáháⁿ-í sá díú yúhú ducaⁿ nãni-í, te núú yúhú nãnducu-ndo, te dañã-ndo nchãa cue téé iha na nùhú-güedé —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-güedé.

⁹ Duha ní cuu chi ní quee ndáá-xi nãcuãa ní cáháⁿ méé Jèsús chi ní cachí-gá sá nchãá ñáyiú ní sãha cuendá ñáhã Yã Ndiõxí cundecu ndihí-gá vá cuíta niñnú-yu.

¹⁰ Te té Xímú, àdi Pelú chi úú ñu-dé, néhé-dé ñⁿ machití, te ní tava-dé machití-áⁿ ñⁿ-xi te ní xehndé-dé lóho xio cùha ñⁿ téé nãni Malcú ní quendéé duuⁿ. Te téé-áⁿ xínú cuèchi-dé núú dútú cúnúu-gã.

¹¹ Te ní xãhaⁿ Jèsús xii té Pelú:

—Nataxúha machití-áⁿ núú ñúhú-xí, chi dacuití sã ndóhò-í nãcuãa ní cachí Tãtã-í cunduu —càchí-gá xãhaⁿ-gã xii-dé.

Jèsús ndécú-gã núú dútú cúnúu-gã

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

¹² Te cue sandadú ndihí cue téé cúnúu-gã núú-güedé, ndihí cue téé quide cuendá veñúhu ní tñi-güedé Jèsús, te ní dácútú ñaha-güedé.

¹³ Te ndéca ñaha-güedé xii-gã cuáhãⁿ núú ndécú téé Ànás, te té Ànás-áⁿ cúú-dé tãtã ñadihí té Caifás. Te té Caifás-áⁿ ní cuu-dé dútú cúnúu-gã cuíã-ãⁿ.

¹⁴ Te ñu-ni téé-áⁿ ní xãhaⁿ-dë xii ñáyiú isràél sã vãha-gã sã ñⁿ-ní téé na cùú-dé sã cuendá-yu nchãá-yu.

Té Pelú càháⁿ-dé núú ñáyiú sã ñã túú xini-dé Jèsús

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

¹⁵ Te té Pelú, àdi Xímú chi úú ñu-dé, ndihí ingá tucu-dé nãcuãa xica cuu ndihí-güedé Jèsús nchicúⁿ ñáhã-güedé xii-gã cuáhãⁿ. Te ñⁿ téé-áⁿ xini tnáhã-dé ndihí dútú cúnúu-áⁿ núú nchicúⁿ-dé tnáhã-dé Jèsús cuãnguïhu ndéé núú cáá vèhe téé cúnúu-áⁿ.

16 Dico té Pèlú ní ndóo-dé yuyèhe ndaa quehé, núu ní ndee té ndihi té Pèlú-án ní cáháⁿ ndihi-dé ñaha ndéé yuyèhe, te ndèca-dé té Pèlú cuánguihu.

17 Te ní xáhaⁿ ñaha ndéé yuyèhe-án xii té Pèlú:

—¿Náa ñá díú yòhó tnàhá-n xica cuu ndihi-n té ndèca-güedé cuánguihu-a? —càchí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ xii-dé.

Te ní xáhaⁿ tē Pèlú:

—Ñáhá, ñá túú tē-áⁿ xíca cùu ndihi-ú —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-aⁿ.

18 Te ío víxiⁿ quide-xi núu cue té xinu cuechi, ndihi cue té quide cuendá veñúhu ní dátñahá-güedé ñuhú, te xínutñi teté-güedé ndihi té Pèlú.

Dútú cúnúu nducu tnúhu-dé núu Jèsús

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

19 Te dútú cúnúu ní xícaⁿ tnúhú-dé núu Jèsús núu nándi cùu cue té xica cuu ndihi-gá, te nándi sá dánèhé ñáhá-gă xii-güedé.

20 Te ní xáhaⁿ-gă:

—Yúhú càháⁿ ndodo-í núu nchaa ñáyiu cuēi xití veñúhu càhnu sá ïo cúnúu, te cuēi xití nchaa dava-gá veñúhu núu tàcá nchaa ñáyiu isràél ducaⁿ-ni dānehé-í-yu, te ñá túú dáyuhu cáháⁿ-í.

21 Núu vá càcáⁿ tnúhú-n nùu-í. Cácaⁿ tnúhú nùu nchaa ñáyiu sàcúndedóho tnúhu càháⁿ-í, te na càháⁿ-yu núu nása ndúu tnúhu càháⁿ-í chi xini-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

22 Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ Jèsús núu ñⁿ té quide cuendá veñúhu nùtni-dé tnàhá-dé te ní cani-dé ñⁿ déhndé nùú-gă. Te ní xáhaⁿ-dē:

—¿Ná cuendá ducaⁿ càháⁿ-n nùú dütú cúnúu-í? —cachí-dé xáhaⁿ-dē xii-gá.

23 Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-dé:

—Te núu nèhé ní cáháⁿ-í te cáháⁿ-n nása ndúu tnúhu ní cáháⁿ-í, te yúhú càháⁿ váha-í te ducaⁿ caniha-n —cachí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

24 Te ndútu yoho-ni Jesús ní dánúhú ñáhá tē Ànás xii-gá ndaha té Caifás dútú cúnúu-gá.

Té Pèlú càháⁿ tucu-dé núu ñáyiu sá ñà túú xini-dé Jèsús

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

25 Te té Pèlú nùtni teté-ni-dé, te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—¿Náa ñá díú tnàhá yòhó xíca cùu ndihi té ndèca-ndí véxi-áⁿ? —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xáhaⁿ tē Pèlú:

—Ñáhá, ñá túú tē-áⁿ xíca cùu ndihi-ú —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé.

26 Te ñⁿ ñani tnàhá tē ní xehndé té Pèlú lóho-xi-áⁿ xínú cuēchi-dé tnàhá-dé núu dütú cúnúu. Te tē-áⁿ ní xáhaⁿ-dē xii té Pèlú:

—¿Náa ñá díú tnàhá-n ndihi-n-dé ní xini ñáhá-í òré ní tnⁿ-ndí-dé xití lahuertá? —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-dé.

27 Te té Pèlú ní xáhaⁿ tucu-dé sá ñá díú-dē, te òré-áⁿ ní cana ñⁿ líhi.

Jèsús ndécú-gă núu tē Pilatú

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

28 Te ní ndeñuhu-güedé Jèsús vehe té Caifás, te ndèca ñaha-güedé xii-gá cuáháⁿ vechiⁿ té cùu gobiernú. Te sa ta cùditó-ni-gá cuáháⁿ núu ñá ní cuini cue té isràél quíhu-güedé xití vechiⁿ té cùu gobiernú-áⁿ. Te núu nì quíhu-güedé vechiⁿ-áⁿ ñá, te vá cúú-gă quíhu-güedé cudini-güedé vico pascuá ní cùu chi ducaⁿ tnàhí quide-güedé.

29 Núu té Pilatú té cùu gobiernú ní quee-dé vechiⁿ-dé ní cáháⁿ ndihi ñaha-dē xii-güedé, te ní xáhaⁿ-dē:

—¿Ná cuēchi ní quide té-a núu ndèca-ndo-dé véxi? —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé.

30 Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Te núu dicó ñá túú cuēchi-dé-áⁿ te vá cándeca-ndí-dé quixi núu-n ní cùu —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

31 Te ní xáhaⁿ tucu té Pilatú xii-güedé:

—Chí cándeca-dé cuánúhú, te cada ndáá-ndó cuēchi-dé nàcuáa càa leí méé-ndó —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedé:

—Dico nchúhú ñáyiú isràél chi ñá túú dùcaⁿ taxi tñuní lèi sá cáhni-ndí — cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

32 Te ducaⁿ ñí cuu chi dacuití ñí quee ndáá-xi nàcuáa ní cáháⁿ méé Jèsús cada-xi cuú-gá.

33 Te cuándihu té Pìlatú vechiùⁿ-dé, te ní cana-dé Jèsús ní xicáⁿ tñuhú-dé núú-gă, te xáhaⁿ-dë:

—¿Yòhó yìndaha-n ñáyiú isràél-ăⁿ? —cächí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

34 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—¿Te xíăⁿ cáháⁿ-n sã vëxi iní méé-n, àdi íó ñí ñáyiú ní cachí tñuhu xii-n cuëndá-í? —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

35 Te ní xáhaⁿ tã Pìlatú xii-gá:

—Ñá díú tã isràél cúu-í nũ ducaⁿ cáháⁿ-n, chi cue ñaní tñáhá-n cuè téé isràél ndíhi cue dútú cúnũ ní taxi cuëndá ñáhá-güedé xii-n iha. ¿Te ná ní quide-n? —cächí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

36 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Ñá díú tã ñuyíú-a cùu-í te ní ñà túú vëxi-í taxi tñuní-í ñuyíú-a, chi núu dícó iha tàxi tñuní-í áⁿ te cue téé xica cuu ndíhi-í nàá-güedé ndíhi cue téé isràél cuëndá sá vã tñí ñàha-güedé xii-í ní cùu, dico ñá túú vëxi-í sá táxi tñuní-í ñuyíú-a —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

37 Te ní xáhaⁿ tã Pìlatú:

—¿Te téé yìndaha ñáyiú cùu-ó vání? —cächí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te dàtná cächí-n-ăⁿ yìndaha ndisa-í ñáyiú, chi yúhú véxi-í ñuyíú-a te iha ní cacu-í te cáháⁿ-í mee-ni tñuhu ndáá. Te nchaa ñáyiú na cùdí ìní-xi tñuhu ndáá, te tedóho-yu nchaa tñuhu cáháⁿ-í —cächí-gá xáhaⁿ-gă xii-dé.

38 Te ní xáhaⁿ tã Pìlatú:

—¿Te ná cúu-tu tñuhu ndáá-áiⁿ? —cächí-dé xáhaⁿ-dë xii-gá.

Cächí-güedé sá cáhni-güedé Jèsús
(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Te sáta ñí yáha ní xicáⁿ tñuhú tã Pìlatú núú Jèsús, te ní quee tucu-dé quehé, te xáhaⁿ-dë xii cue téé isràél:

—Ñá túú ñá cuéchi téé-a.

39 Te váha-ni chi ducaⁿ tñahí quide nchohó sá ndí tñahá nduu vico pascuá cuìní-ndó sã dácăcu-í ñíⁿ téé yìhi vecaá. Te núu cuìní-ndó te na dácăcu-í téé yìndaha ñaha xii-ndo —cächí-dé xáhaⁿ-dë xii-güedé.

40 Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-dé, núu nchaa-güedé níhi ní cáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Vá dácăcu-n tã-áⁿ, té Barrábás dácăcu-n! —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te té Barrábás-áⁿ ñí cuu-dé ñíⁿ ñadúhú.

19

1 Te té Pìlatú ní táuchíúⁿ-dë ní tñí ñaha cuè sandadú xii Jèsús, te ní caniha-güedé xii-gá ndíhi ñí.

2 Te díu-ni cue téé-áⁿ ñí cadúha-güedé ñíⁿ coróná iñu ní chihi-güedé díquí-gă, te ní dáquũ nuu ñaha-güedé xii-gá ñíⁿ dóó tícuèhé víhí.

3 Te ní sáháⁿ ndehe yatni-gá-güedé núú-gă, te ní xáhaⁿ-güedé:

—¿Ío cànno cuu yohó téé yìndaha ñaha xii ñáyiú isràél! —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé cúdíquí ndeé ñáhá-güedé xii-gá.

Te ní cani-güedé déhndé nũú-gă.

4 Te ní quee tucu té Pìlatú quehé te ní xáhaⁿ-dë xii nchaa ñáyiú xíndecu quehé:

—Te cundehe-ndo-dë ná ndéé ñuhu-í-dé iha, chi yúhú sáha-í cuëndá sá ñà túú cuéchi-dé —cächí-dé xáhaⁿ-dë xii-yu.

5 Te ní ndeñuhu ñaha té Pìlatú xii Jèsús xití vechiùⁿ-dé te ñuhu ñíⁿ coroná iñu díquí-gă, te ñihnu-gá dóó tícuèhé víhí-ăⁿ. Te ní xáhaⁿ tã Pìlatú xii-yu:

—¿Nái-dé-a! —cächí-dé xáhaⁿ-dë xii-yu.

6 Te ní xini ñáhá cuè dútú cúnũ ndíhi cue téé quide cuëndá veñuhu. Te ní cuáá-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Cata caa-dé! ¿Cata caa-dé núú cùrúxí! —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

Te ní xáhaⁿ tã Pìlatú:

—Váha-gá nũ candeca mee-ndo-dë quíhíⁿ cata caa-ndo-dë núú cùrúxí,

chi yúhú cútnùní iní-í sá ñà túú na cuéchi-dé —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-güedé.

⁷ Te ní xáhaⁿ cuè téé isràél:

—Lèi ndécú ndìhi nchúhú càchí-xi sá dàì cuú-dé, chi càchí-dé sá Dèhe Yá Ndiòxí cúú-dé —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-dé.

⁸ Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-güedé xii té Pilatú, te vaa-gá ní yùhú-dé.

⁹ Núu cuándihu tucu-dé vechiùⁿ-dé, te ní xáhaⁿ tùcu-dé xii Jèsús:

—¿Te yòhó ndèé téé cùu-n-i? —cachí-dé xǎhaⁿ-dě xii-gá.

Dico Jèsús ñá túú ní cǎháⁿ-gá.

¹⁰ Núu ní xáhaⁿ tǎ Pilatú xii-gá:

—¿Te vá càchí tnúhu-n ñúu ndèé téé cùu-n-u? ¿Náa ñá túú xìní-n sǎ yúhú táxí tnùní-í, te cuu-ni tauchiùⁿ-í cata caa ñaha-güedé xii-n ñúú cùrúxí cuú-n, te cuu-ni dàcácu ñaha-í xii-n-ǎⁿ? —càchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-gá.

¹¹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Yòhó ñá túú sǎ táxí tnùní ñáhá-n xii yúhú ní cùu núu ñá túú Yá Ndiòxí ní cuìní-gá sá dúcáⁿ cùnduu, te téé ní taxi cuèndá ñáhá xii-í núu-n tǎe-áⁿ ïo-gá ndècuéchi-dé dàcúxí yòhó —càchí-gá xǎhaⁿ-gǎ xii-dé.

¹² Te òré-áⁿ ñí ngüíta té Pilatú ndúcú-dé nàcuáa cada-dé dàcácu-dé Jèsús ní cùu, dico cue téé isràél ní ngüíta-güedé ní cuáá-güedé, te xǎhaⁿ-güedé:

—Te núu na dàcácu-n tǎe-áⁿ, te ñá díú tǎe tnàhá tnúhu ndìhi té Cèsár cúú-n. Chi ndèda-ni càa téé na càchí sá cúú-dé téé yìndaha ñaha xii ñáyiú cùu úhú iní-dé té Cèsár. Te té Jèsús-áⁿ càchí-dé sá táxí tnùní-dé —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-dé.

¹³ Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-güedé xii té Pilatú ñúu ní quee-dé ndìhi Jèsús cuáháⁿ ndìhi ñaha-dé corrèdór núu ñí quee mee-ni yúú vǎha núu ñúhú, te xiáⁿ nání-xí Gǎbatá tnúhu hèbreú. Te xiáⁿ ndécú xilé sácòo nchìhi té Pilatú xèhndé-dé cuéchi ñáyiú, núu ní nucóo-dé núu xilé-dé òré ní quexiò-dé ndìhi Jèsús.

¹⁴ Te cùu-xi datná cuádava nduu, nduu víspré vico pàscuá. Te ní xáhaⁿ tǎ Pilatú xii ñáyiú isràél:

—¡Nái téé yìndaha ñaha xii-ndo-a! —cachí-dé xǎhaⁿ-dě xii-yu.

¹⁵ Te ní cuáá-yu, te xǎháⁿ-yu:

—¡Cahni-dé! ¡Cahni-dé! ¡Cata caa-dé núu cùrúxí! —càchí-yu xǎháⁿ-yu.

Te ní xáhaⁿ tǎ Pilatú:

—¿Te yúhú cata caa-í téé yìndaha ñaha xii-ndo-u? —cachí-dé xǎhaⁿ-dě xii-yu.

Te cue dútú cùnùu ní xáhaⁿ-güedé:

—Nchúhú ñá túú-gǎ téé yìndaha ñaha xii-ndí, chi ñndì-ni té Cèsár yìndaha ñaha-dé xii-ndí —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé xii-dé.

¹⁶ Te té Pilatú ní xáhaⁿ-dě ní queheⁿ cuèndá-güedé Jèsús ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ cata caa ñaha-güedé núu cùrúxí.

Sàta caa-güedé Jèsús núu cùrúxí
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

¹⁷ Te ní quee Jèsús nchídó-gǎ cùrúxí cuáháⁿ ñí xichi núu nání Yìqui Díqui Ndiyi. Te tnúhu hèbreú quée-xí Gólgotá.

¹⁸ Te yàcáⁿ ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núu cùrúxí-áⁿ. Te xio xio dñi-gá ní sata caa-güedé úu cue téé ndècu ndisa cuéchi-xi dñu-ni núu cùrúxí tucu.

¹⁹ Te ní táuchíúⁿ tǎ Pilatú ní taxi ndecu-güedé ñí sá ndèé lètrá núu cùrúxí tá càa-gá, te duha càchí lètrá-áⁿ: “Jèsús téé ñúú Nazàrét, téé yìndaha ñaha xii ñáyiú isràél”, duha càchí-xi.

²⁰ Te vǎi ñáyiú isràél ní xiní-yu nàcuáa càháⁿ lètrá-áⁿ, chi yatni-ni yuhu ñúú ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núu cùrúxí. Te lètrá-áⁿ càháⁿ-xi tnúhu hèbreú, te càháⁿ-xi tnúhu griégú, te càháⁿ-xi tnúhu làtín.

²¹ Te ní xáhaⁿ cuè dútú cùnùu xii té Pilatú:

—Vá táuchiùⁿ-n tee-güedé lètrá càháⁿ-xi “Téé yìndaha ñaha xii ñáyiú isràél” ní cùu, vǎha-gá tauchiùⁿ-n tee-güedé lètrá càháⁿ-xi “Téé càchí

yíndàha ñaha xii ñáyiú isràél ní cùu”
—cachí-güedé xăhaⁿ-güedé xii-dé.

22 Te ní xăhaⁿ tĕ Pìlatú:
—Năcuăa ní táuchíuⁿ-í ní tee-güedé
te ducaⁿ quëndóo-xi —càchí-dé
xăhaⁿ-dĕ xii-güedé.

23 Te sátá nĭ sata caa ñaha cuè san-
dadú xii Jèsús núú cùrúxí, te cúmí
xichi ní quide-güedé dóó-gă, te ĩⁿ ĩⁿ
xichi dóó-gă ní cáhñu cue sandàdú-án.
Te ndècu ĩⁿ dóó-gă dóó cání ñà túú ní
tĭcu.

24 Te cuendá dóó-ăⁿ nĭ xítñaha cue
sandadú-án:
—Vá ndátá-ó dđó-a, váha-gá nŭu
na còto ndéé-ó cuendá quiní-ó
ndĕdacàa-o cuu cuendá-ó —càchí-güedé
xítñaha-güedé.

Te ducaⁿ nĭ quide-güedé chi ní
quee ndáá-xi năcuăa càháⁿ-xi núú
tùtú Yă Ndiöxí núú càchí-xi: “Tĭtní
xichi ní cáhñu-güedé dóó-í. Te ní xito
ndéé-güedé cuendá cutnùní iní-güedé
ndĕdacàa-güedé níhí-güedé dóó-í”,
duha càchí-xi núú tùtú-gá. Te sá
dúcáⁿ càháⁿ-xi núú tùtú Yă Ndiöxí nŭu
xíăⁿ ducaⁿ nĭ quide cue sandàdú-án.

25 Te yatni dĭñi curúxí núú táca
Jesús nútnĭ năná-gă, ndihi cùhú-xi,
ndihi tá Màriá ñadĭhí té Clèofás, ndihi
tá Màriá Magdalèná.

26 Te ní xiní Jèsús năná-gă nútnĭ-aⁿ
dĭñi ĩⁿ tée ní xica cuu ndihi-gá, tée ío
cùu iní-gá, te ní xăhaⁿ-gă xii năná-gă:

—Năá, tée nùtnĭ-án nduu-dé dàtná
dĕhe mee-n —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-aⁿ.

27 Te ní xăhaⁿ-gă xii tée ní xica cuu
ndihi-gá-án:

—Ñaha-án nduu-aⁿ dàtná năná
méé-n —càchí-gá xăhaⁿ-gă xii-dé.

Núu ndéé dàvâ-án nĭ nduu năná
ñáhá tĕe-án xii năná-gă.

Ní xĭhí Jèsús

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc.
23:44-49)

28 Te ní cutnùní iní Jèsús sá nĭ ndihi
chìuⁿ ní táhú Tátá-gă Dútú Ndiöxí ní
quide-gá nŭu ní cachí-gá:

—Yĭchí-í ndute —càchí-gá.

Te duha ní cáháⁿ-gá chi ní quee
ndáá-xi năcuăa càháⁿ-xi núú tùtú Yă
Ndiöxí.

29 Te ndècu ĩⁿ lítu ñùhu ndudí íá. Te
sá dúcáⁿ nĭ cáháⁿ-gá sá yĭchí-gá ndute,
núu xíăⁿ ní queheⁿ-güedé cachí te ní
chindóyo-güedé xití ndudí íá-ăⁿ, te
ní chinenu-güedé díquí ĩⁿ dité yutnu
nàni hisópó, te ní ndocani-güedé ní
chihi-güedé yuhu-gá.

30 Te sátá nĭ xihí-gá ndudí íá-ăⁿ, te
càchí-gá:

—Vitna ní dăxĭnu cava-í nchaa
chìuⁿ ní cachí Tátá-í cada-í —duha ní
cachí-gá.

Te ní xócuĭta dúcúⁿ-gă ndàa núú-gă,
te ní xĭhí-ni-gá.

*Īⁿ sandàdú ní caáⁿ-dé yiqui naha
Jèsús ndihi ĩⁿ pùyá yĭhí càà núú-xi*

31 Te cuendá sá nduu vispré vico
pàscuá cúú-xí nŭu ñá ní cuñí cue tée
isràél cundecu-ni yiqui cùñú-gá núú
cùrúxí ndihi yiqui cùñú cue tée ní sata
caa-güedé dĭñi-gá, chi cuendá nduu
tnĕé-án cúú-xí nduu ndetatú ñáyiú, te
íó quide cahnú-yu nduu-ăⁿ, núu ní
xăhaⁿ-güedé xii té Pìlatú sá táuchìuⁿ-dé
quíhĭⁿ cue tée cáhnú-güedé díhĭⁿ Jèsús
ndihi díhĭⁿ cue tée tàcaa ndihi-gá,
te xocàni-güedé yiqui cùñú-gá ndihi
yiqui cùñú-güedé yàcáⁿ.

32 Te sátá dúcáⁿ te ní sáháⁿ cue
sandàdú ní sáhnú-güedé díhĭⁿ cue tée
tàcaa xio xio dĭñi Jesús.

33 Te òré ní cuyatni-güedé núú-gă,
te ní xiní-güedé sá sà ní xĭhí-gá nŭu ñá
ní sáhnú-güedé díhĭⁿ-gá.

34 Dico ĩⁿ sandàdú-án nĭ cúxi-dé
pùyá néhé-dĕ ĩⁿ xio yiqui naha-gă, te
yĭhí caá núú-xi núu ní caáⁿ-xi yiqui
naha-gă ní quee níñí ndihi ndute cuí.

35 Te yúhú té Juáá tée ní cadúha
tutú-a ní xiní-í năcuăa ní cuu ní xĭhí
Jèsús, te xíăⁿ nŭu càháⁿ ndáá-í cuendá
quíndáá iní-ndó.

36 Te ducaⁿ nĭ cuu ñá ní sáhnú-güedé
díhĭⁿ Jèsús, chi ní quee ndáá-xi
năcuăa càháⁿ-xi núú tùtú Yă Ndiöxí
núú càchí-xi: “Vá cahnú-güedé nĭ ĩⁿ
yiqui-gá”, duha càchí-xi.

37 Te ducaⁿ nĭ quide-güedé Jèsús
ní caáⁿ-güedé yiqui naha-gă, chi ingá
xichi núú tùtú Yă Ndiöxí càchí-xi:

“Sáá nduu te quini-güedé ñⁿ téé ní dancüehé-güedé”, duha cächí-xi.

Chindúxi-güedé Jèsús
(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸ Te sáta dúcáⁿ ñⁿ cuu, te té Chèé téé ñúú Arimateá tnahá-dé ní sándáá iní-dé tñúhu Jèsús dico dayuhu, chi ní xóo yùhú-dé cue téé cùnnu núú ñáyiú isráél. Te téé-áⁿ ñⁿ xáhaⁿ-dè xii té Pilatú núu vá dáñá-dé canehe-dé yiqui cùñú Jèsús quíhíⁿ chindúxi-dé, te té Pilatú ní xáhaⁿ-dè xii-dé sá cúú canehe-dé yiqui cùñú Jèsús quíhíⁿ, núu ní sáháⁿ-dé ní nuu nehe-dé yiqui cùñú-gá núú cùrúxí nchídó-dé cuáháⁿ.

³⁹ Te té Nicòdemú téé ní sáháⁿ niú ní cáháⁿ ndíhi-dé Jèsús ndéé díhna, téé-áⁿ néhé-dé ócó úxí kílú yuchi ní cuáha mee-ni yúcú sã nání mìrrá ndíhi yúcú sã nání ãloés. Te ío váha tñami saháⁿ.

⁴⁰ Te ní naníhí tnahá-dé ndíhi té Chèé, te ní chidúcúⁿ nuu-güedé yiqui cùñú Jèsús mee-ni dõó vãha, te nãcuáa ta dùcuⁿ nuu-güedé yiqui cùñú-gá dõó-ãⁿ, te ducaⁿ ta chido-güedé yuchi sáháⁿ tñámí-ãⁿ núú dõó-ãⁿ chi ducaⁿ tñahí quide ñáyiú isráél òré chindúxi tnahá-yu.

⁴¹ Te yatni núú ñⁿ sata caa-güedé Jèsús cáá ñⁿ lahuertá. Te xití lahuertá-áⁿ nchíí ñⁿ yaú cava duha cuáháⁿ ndáá-xi, te vátá yõo ñⁿ-gá nguindúxi xíáⁿ.

⁴² Te cuendá sá ñⁿ cuyatni tnahá nduu ndetatú ñáyiú isráél núu xíãⁿ yaú cava nchíí yatni-ni xíáⁿ ñⁿ chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús.

20

Jèsús ní ndoto-gá
(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

¹ Te ndumìngú tacuñhdá-gá cuáháⁿ tá Màriá Magdalèná cuáháⁿ ngoto-xi yaú núú ñⁿ chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús, te ní sáá-xi ní xiní-xi sá ñá túú-gã ndèdí yúú yèhe yaú-áⁿ.

² Núu xìnu-xi cuánuhú núú ndécú tẽ Xímú, àdi Pelú chi úú ñiú-dé, ndíhi

ingá téé ní xica cuu ndíhi-gá téé ío cùú iní-gá, te ní xáhaⁿ-xi xii-güedé:

—Nèhe-güedé yiqui cùñú Jèsús cuáháⁿ, te ñá xiní-ó ndéé ní taxi ndecu-güedé —cächí-xi xáhaⁿ-xi xii-güedé.

³ Te ní quee té Pèlú ndíhi ingá téé-áⁿ cuáháⁿ ndéhe-güedé yaú núú ñⁿ chihi-güedé yiqui cùñú-gá.

⁴ Te ndúú-güedé xínú-güedé cuáháⁿ ní cùú, dico ingá téé-áⁿ ñⁿ cuu níhi-gá sáhá-dé cuáháⁿ-dé núu díhna-gá-dé ní sáá-dé yuhu yaú núú ñⁿ chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús ní cùú.

⁵ Te ní ngáundeyi-dé xító ñihni-dé xití yaú-áⁿ, te ní xiní-dé mee-nã dóó vãha sá ñⁿ xiducúⁿ nuu-gá yúcú, dico ñá ní quíhu-dé.

⁶ Te sáta ñⁿ sáá té Pèlú te cuánguñhu-dé xití yaú-áⁿ, núu tnahá-dé ní xiní-dé nchaa dóó ñⁿ xiducúⁿ nuu-gá yúcú-ãⁿ.

⁷ Te ní xiní-dé sá dõó ñⁿ xindútú díquí-gã ñá túú càtuu jundú-xi ndíhi dóó ñⁿ xiducúⁿ nuu-gá chi ní nadúcúⁿ nuu-ná càtùú ñⁿ xio.

⁸ Te nchícúⁿ tucu téé ní sáá díhna-gá-áⁿ cuánguñhu xití yaú-áⁿ, te ní xiní-dé sá dõó-nã yúcú, te ñá túú-gã yiqui cùñú Jèsús núu ní sándáá iní-dé sá ñⁿ ndoto-gá.

⁹ Chi vátá tècú tñuní-gá-güedé nãcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yã Ndiõxí núú cächí-xi sá Jèsús ndoto-gá.

¹⁰ Te ní xícó ndí ndúú cue téé ní sãngoto yaú núú ñⁿ chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús ní cùú cuánuhú-güedé vehe-güedé.

Jèsús ní naníhí tnahá-gã ndíhi tá Màriá Magdalèná

(Mr. 16:9-11)

¹¹ Te ní sáá tucu tá Màriá yuhu yaú núú ñⁿ chihi-güedé yiqui cùñú Jèsús te ní ngüíta-xi ndàhyú-xi, te ní ngáundeyi-xi xitò ñihni-xi xití yaú-áⁿ.

¹² Te xití yaú-áⁿ ñⁿ xiní-xi úú espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiõxí xíxíhnu-xi mee-ni dõó cuixíⁿ xíndecu-xi núú ñⁿ cáa yiqui cùñú-gá. Te ñⁿ-xi núcóo núú ñⁿ cáa díquí-gã, te ñⁿ-xi núcóo núú ñⁿ cáa sáhá-gã.

13 Te espíritú-án nǐ xáhaⁿ-xi xì tá Màriá:

—¿Ná cuèndá ndàhyú-n? —càchí-xi xǎhaⁿ-xi.

Te ní xáhaⁿ tă Màriá:

—Ndàhyú-í chi nèhe-güedé yìqui cùñú Yaá cúú Xìtohó-í cuáháⁿ, te ñá túú xìní-í ndèé ní taxi ndecu-güedé —càchí-xi xǎhaⁿ-xi xì cue espíritú-án.

14 Te tnúhu-ni-án nǐ cáháⁿ-xi te ní nchócótó-xí ñⁿ xio, te ní xiní-xi Jèsús nútñⁿ-gá dico ñá túú ní cùnuni iní-xi sá díú mèe-gá.

15 Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-xi:

—¿Ná cuèndá ndàhyú-n? ¿Yoo nànducu-n? —cachí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-xi.

Te mee-xi nǐ sani iní-xi sá tée xito lahuertá-án cúú tée-án, núu ní xáhaⁿ-xi:

—Tàta, te núu yòhó néhé-n yìqui cùñú Jèsús cuáháⁿ, te cáháⁿ-n ndèé ní taxi ndecu-n chi cuèndá naqueheⁿ-í canehe-í núhú —càchí-xi xǎhaⁿ-xi.

16 Te ní cáháⁿ díú ñàha-gá xii-xi, te xáhaⁿ-gǎ:

—¿Màriá! —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-xi.

Te ní ndacoto-xi núú-gǎ, te ní cáháⁿ-xi tnúhu hèbreú, te xǎhaⁿ-xi:

—¿Rabóni! —càchí-xi xǎhaⁿ-xi. Te tnúhu-án quée-xí Mèstrú.

17 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Daña vá ngání ñàha-n chi vátá ndáa-gǎ-í núú ndécú Tàtà-í. Te núhú-n cùñaha-n xì cue tée ío váha ní tnahá tnúhu ndìhi-í sá ndáa-í núú ndécú Tàtà-í Dútú Ndiõxí, te ñu-gá cúú Tàtà-ndó nchàa-ndo, te ñu-ni-gá cúú Ndiõxí-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-xi.

18 Te ní natñⁿ tá Màriá Magdalená ichi cuánuhú-xi cùñaha-xi xì cue tée ní xica cuu ndìhi-gá sá nǐ xiní-xi Jèsús, te ní xáhaⁿ-xi xii-güedé nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ-gǎ xii-xi.

Ní quexìo Jesús núú xñndecu cue tée ní xica cuu ndìhi-gá

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

19 Te ñu-ni ndumìngú sandiquiⁿ ní natacá cue tée ní xica cuu ndìhi-gá, te xñndedí nihnu-güedé vehe sá xiyùhú-güedé cue tée cùnuu núú

ñǎyiu isràél. Te ní quíhu Jèsús ndéé tnuú-güedé ní ngúnutñⁿ-gá, te ní xáhaⁿ-gǎ:

—Yá Ndiõxí chíndèe ñaha-gá xii-ndo ño váha cùu iní-ndó ndècu-ndo —cachí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

20 Te ní dánèhé ñáhá-gǎ ndaha-gá ndìhi yìqui naha-gǎ xii-güedé. Te ío ní cudí iní-güedé sá díú ndisa-gá ní xiní ñáhá-güedé.

21 Te ní xáhaⁿ tucu Jesús xii-güedé:

—Yá Ndiõxí chíndèe ñaha-gá xii-ndo ño váha cùu iní-ndó ndècu-ndo. Te dàtná ní tendaha ñàha Tàtà-í Dútú Ndiõxí xii-í véxi-í ñuyíú-a, te ducaⁿ tendaha ñaha-í xii-ndo quíhíⁿ-ndó cáháⁿ-ndó tnúhu-í núú ñǎyiu —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

22 Te ní chiyóco-gǎ núú-güedé, te ní xáhaⁿ-gǎ:

—Chí ndúú tàhú Espíritú Yá Ndiõxí cundecu ndìhi-ndo.

23 Te nchaa ñáyiu na quìndáa iní-xi tnúhu-í te cùñaha-ndo xii-yu sá nǐ quide càhnu iní Yá Ndiõxí nchaa cuéchi-yu. Te nchaa ñáyiu vá quìndáa iní tnúhu-í te cùñaha-ndo xii-yu sá vǎ cadá càhnu iní-gá cuéchi-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Té Mǎxí càháⁿ ndìhi-dé Jèsús

24 Te núú ùxúú cue tée ní xica cuu ndìhi-gá, te ñⁿ-dé nání-dé Mǎxí tée ní xóo danàni-güedé Cuächí, te tée-án ñà túú-dé ndécú ndìhi-güedé òré ní sáháⁿ Jèsús.

25 Te dava-gá cue tée ní xica cuu ndìhi-gá ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Ní xiní-ndí Jèsús —càchí-güedé xǎhaⁿ-güedé.

Te ní xáhaⁿ tē Mǎxí:

—Te vá quìndáa iní-í, chi ndéé quíní-í ndaha-gá núú nǐ quée nduyú, te dàquíhu-í díquí ndáhà-í núú nǐ caáⁿ nduyú-án, te dàquíhu ndàha-í yìqui naha-gǎ núú nǐ caáⁿ, ducaⁿ te quìndáa iní-í —càchí-dé xǎhaⁿ-dē xii-güedé.

26 Te núú ùná tucu nduu ní natacá tucu cue tée ní xica cuu ndìhi Jèsús ñⁿ vehe, te nduu-án tnahá té Mǎxí

ndécú ndìhi-güedé. Te cuèi ndèdí ni-hnu-güedé vehe-án, te ní quíhu Jèsús ndéé tnuú-güedé, te ní xáhaⁿ-gã:

—Yá Ndiöxí chindèe ñaha-gá xii-ndo ïo váha cùu iní-ndó ndècu-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

²⁷ Te ní xáhaⁿ-gã xii té Mǎxí:

—Cundehe ndàha-í te dàquíhu-n dǐquí ndáhá-n nǔú nǐ quée nduyú, te dàquíhu-n ndàha-n yiqui naha-í-a cuendá quíndáá iní-n te vá cání ñⁿ caní úú iní-n —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

²⁸ Te ní xáhaⁿ tǎ Mǎxí xii-gá:

—ÿòhó cúú-n Xítóhó-í! ÿòhó cúú-n Ndiöxí-í! —càchí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-gá.

²⁹ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Mǎxí, ndéé vitna ní sándáá iní-n chi ndéé ní xiní ñáhá-n xì-í te ní sándáá iní-n, dico cùdíí-gã iní nchaa ñáyu ñá túú ní xiní núú ñáhá xì-í, te ní sándáá iní-yu —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-dé.

Quíndáá iní-ó tnǔhu yòdo tnuní núú tütú-a

³⁰ Te vai-gá sá vǎ yòo tnàhí ndàcu cada ñá túú yòdo tnuní núú tütú-a ní quide Jèsús núú cuè téé ní xica cuu ndìhi-gá.

³¹ Dico dava-gá ní ngódó tnùní núú tütú-a cuendá sá quíndáá iní-ndó sǎ Jèsús cúú-gã Crístú Déhe Dútú Ndiöxí, te naníhí tàhú-ndó te núu na quíndáá iní-ndó-gã.

21

Úsá cue téé ní xica cuu ndìhi Jèsús ní xiní ñáhá-güedǎ xii-gá

¹ Te ingá nduu tucu xǐndecu cue téé ní xica cuu ndìhi Jèsús yuhu làgúná ñuú Tiberiás, te ní sáháⁿ-gá núú xǐndecu-güedé-án. Te duha ní cuu ní xiní ñáhá-güedǎ xii-gá.

² Te ndècu té Xímú, àdi Pelú chi úú diu-dé, ndìhi té Mǎxí téé ní xóo cúñaha-güedǎ Cuǎchí, ndìhi té Natanàél téé ñuú Cànaá, te ñuú-án yíndèhu-xi distritú Galileá, te tnàhá ndì ndùú déhe té Zebèdeú, ndìhi úú-gá tucu cue téé ní xica cuu ndìhi-gá.

³ Te ní xáhaⁿ tǎ Pèlú xii-güedé:

—Quíhíⁿ-í quítníⁿ-í chácá —càchí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedǎ:

—Tnàhá nchúhú canchicúⁿ ñáhá-ndǎ xii-n quíhíⁿ tucu —càchí-güedǎ xáhaⁿ-güedǎ xii-dé.

Te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé ní sáa-güedé núú ndécú bàrcú, te ní quée-güedé xití bàrcú-án cuáháⁿ-güedé. Te niú-án ñǎ ní ñíhí tnàhí-güedé chácá.

⁴ Te sa ta cùditó-ñǎ cuáháⁿ ní xiní-güedé Jèsús yuhu làgúná, dico ñá ní cùtnuní iní-güedé sá díú-gã.

⁵ Te ní xáhaⁿ-gã xii-güedé:

—Cue téé cuechi, ¿ní níhí-ndó chácá caxi-o ñǎ? —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedǎ:

—Védana chácá ñá túú ní ñíhí-ndǎ —càchí-güedé xáhaⁿ-güedǎ xii-gá.

⁶ Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Chí dáquèe ñunu-ndo ndàa xio cuha barcú chi níhí-ndó-dí —càchí-gá xáhaⁿ-gã xii-güedé.

Te ducaⁿ nǐ quide-güedé, te òré nátava-güedé ñunu xití ndute, te ñá cùndèe-gá-güedé natava-güedé cuendá sá nǐ chítú chácá xití-xi.

⁷ Te téé ní xica cuu ndìhi-gá téé ío cùu iní-gá ní xáhaⁿ-dǎ xii té Pèlú:

—ÿdiu Xítóhó Jesucristú! —càchí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-dé.

Te sá nǐ tecú dóho té Pèlú sá dúcáⁿ càháⁿ-dé núu ní ndíunuu-dé dóó-dǎ, chi dóó sǎ yímàa-ni-dé níhnú-dǎ ní cùu. Ducaⁿ te ní nuu ndava-dé bàrcú ní ngaunihnu-dé ndute, te cuáháⁿ-dé núú ndute-án nǐ quene-dé ndéé ñuhu yìchí.

⁸ Te dava-gá cue téé ndìhi té Pèlú diu-ni cue téé ní xica cuu ndìhi Jèsús ní quendóo-güedé dàtná ñⁿ cièndú-gá mètrú te quene-güedé yuhu ndute. Te tǎñuhu-ni-güedé ñunu-güedé chitu chácá nǐ quene-güedé ndéé yuhu ndute.

⁹ Te òré ní quene-güedé ñuhu yìchí, te ní xiní-güedé càyú ñuhú, te núú ñuhú-án ñuhú ñⁿ chácá ndìhi ñⁿ pàá.

10 Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Quíhíⁿ ngeheⁿ-ndo ìⁿ úú chácá quití íchí nǐ tñi-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

11 Núu té Pèlú ní sáháⁿ-dé núu ndécú bàrcú, te ní quée-dé xití-xi ní cándéé-dé ñunu ñuhu chácá táñuhu-dé ní quene ndéé ñuhu yìchí, te chitu chácá náhnú, te ñuhu ìⁿ ciendú údico úxí úní-dí xití ñunu-áⁿ, te cuèi ducaⁿ vài-dí ñuhu dico ñá ní ndátá ñunu-áⁿ.

12 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Chí nèhé cadí iní-ndó —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-güedé.

Dico nǐ ìⁿ cue téé ní xica cuu ndihí-gá-áⁿ ñǎ ní xicáⁿ tñuhú-güedé núu-gǎ nǔu yoo cùu-gá, chí sa ní cutnùní iní-güedé sá díú Jèsús cúu-gǎ.

13 Te Jèsús ní sáháⁿ-gá ní queheⁿ-gá pàá ní sáñaha-gǎ xii-güedé caxi-güedé, te dátñuní ní queheⁿ tucu-gá chácá nǐ sáñaha-gǎ xii-güedé.

14 Vitna cùu úní xito sá xìní ñáhá cue téé ní xica cuu ndihí-gá sátá nǐ ndoto-gá.

Jèsús càháⁿ ndihí-gá té Pèlú

15 Te sátá nǐ túhú cóhó-güedé ní sadí iní-güedé te ní xicáⁿ tñuhú Jèsús núu tǐ Xímú, àdi Pèlú chí úú díu-dé, te xáhaⁿ-gǎ:

—Xímú, déhe té Jònás, ¿cùu iní-gá-n yǔhú dàcúxí dàva-gá cue téé-a ñǎ? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te ní xáhaⁿ té Pèlú:

—Mèstrú, cùu iní ñáhà-í, yòhó sa nàha-n —cachí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu ducaⁿ, te dacàxi-n cue mbéé líhli-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te cue mbéé-áⁿ cúu-güèdǐ ñáyiú cùu cuendá-gá.

16 Te ní xáhaⁿ tucu-gá xii té Pèlú:

—Xímú, déhe té Jònás, ¿cùu iní ñáhá-n xii-í-u? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te ní xáhaⁿ tucu té Pèlú:

—Mèstrú, cùu iní ñáhà-í, yòhó sa nàha-n —cachí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-gá.

Te ní xáhaⁿ-gǎ:

—Te núu ducaⁿ, te coto-n cuè mbéè-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

17 Te xito cùu úní ní xáhaⁿ tucu-gá xii té Pèlú:

—Xímú, déhe té Jònás, ¿cùu iní ñáhá-n-ǎⁿ? —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Te té Pèlú ío ní cundiyí-dé sá dúcáⁿ nǐ cuu úní xito xicáⁿ tñuhú-gǎ núu-dǎ nǔu ndisa sá cúu iní ñáhá-dǎ xii-gá, te ní xáhaⁿ-dǎ:

—Mèstrú, yòhó nchaa sa xìní-n, te sa cùtnuní iní-n sǎ cúu iní ñáhà-í xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-gá.

Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu ducaⁿ, te dacàxi-n cue mbéè-í.

18 Te na càchí tñuhu ndáá-í xii-n sǎ cùtnáhá cuechí-gǎ-n nǐ xóo ndécuhnu mee-n dǎo-n, te ní xóo quíhíⁿ-n nděni ní xóo cachí iní-n, dico na yì-n te dacàá-n ndàha-n, te ingá téé dacuhnu ñaha xii-n dóo-n te cada yica-dǎ candeca ñaha-dǎ xii-n quíhíⁿ ìⁿ núu ñà túú tñáhá iní-n —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

19 Te sá dúcáⁿ nǐ cáháⁿ Jèsús cúu-xí sǎ nǐ dátécú tñuhu ñaha-gǎ xii té Pèlú nàcuáa cada-xi cuú-dé, te ducaⁿ càda cahnu-dé Yǎ Ndiòxí, te ní xáhaⁿ-gǎ xii-dé:

—¡Canchicúⁿ ñáhá-n xii-í! —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

Téé ío cùu iní-gá

20 Te ní nchócótó tǐ Pèlú ndàa sátá-dǎ, te ní xini-dé sá nchicúⁿ ñáhá ingá téé xica cuu ndihí-gá cuáháⁿ, téé ío cùu iní-gá téé ní xínucóo dǐñi-gá òré ní cudini ndihí ñaha-gá xii-güedé, te díu-ni téé-áⁿ nǐ xicáⁿ tñuhú-dǎ núu-gǎ dàvá-áⁿ nǔu nděda cǎa téé cuáha cuendá ñáhá xii-gá núu cuè téé cùu úhú iní ñáhá.

21 Te òré ní xini té Pèlú sá nchicúⁿ ñáhá tǎe-áⁿ, te ní xicáⁿ tñuhú-dǎ núu Jèsús, te xáhaⁿ-dǎ:

—Mèstrú, te téé-ǎⁿ, ¿ná cúu sǎ yǎha-dé-í? —càchí-dé xáhaⁿ-dǎ xii-gá.

22 Te ní xáhaⁿ Jèsús:

—Te núu yúhú cuiní-í sá cùndècu-ni-dé ndéé ná quixi tucu-í ñuyíú-a, ¿te yòhó ná cuendá-n nǔu xicáⁿ tñuhú-n? Yòhó canchicúⁿ ñáhá-ní xii-í —càchí-gá xáhaⁿ-gǎ xii-dé.

23 Te ní xinu tñuhu núu nchàa ñáyiú sàndáá iní tñuhu-gá sá téé-ǎⁿ

vă cùú-dé. Dico Jèsús ñá túú dùcaⁿ ní xáhaⁿ-gă sá vă cùú-dé, chi ní xáhaⁿ-gă: “Núu yúhú cuìní-í sá tẽe-ăⁿ cundecu-ni-dé ndéé ná quìxi tucu-í ñuyíú-a, ¿te yòhó ná cuèndá-n?”, duha ní xáhaⁿ-gă xii té Pèlú.

²⁴Te ðiu-ni yúhú té Juàá téé ní sani iní-yu sá vă cùú càháⁿ ndáá-í nchaa nàcuáa ní cuu, te ducaⁿ ñ tee-í núú tútú-a, te cùtnuní iní-ndó sã tnùhu ndáá cúú-xí.

²⁵Te ndècu vai-gá núú sã ñ quide Jèsús. Te núu ðicó ní ngǔndee nchaandì túhú ñá, te vaa ni te ñihì ñuyíú te vá tnàhá núú-xi cundecu lìbrú, te núu ðicó ní ngǔndee nchaa. Te ðucaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-ñã vitna.

NCHAA NÀCUÁA NÍ QUIDE CUE TÉE NÍ TÁÚCHÍÚⁿ JÈSÚS DACUÀHA ÑAHA XII ÑÁYIU TNÚHU-GÁ

Jèsús ní cachí tnúhu ndáá-gá sá quíxí Espíritú Yă Ndiöxí cundecu ndihi ñáyiu

¹ Te duha ní cáháⁿ té Lùcá ní xíi-dé té Tèofilú: Yúhú sa ní chídó tnùn-í núú librú ndéé díhna nchaa sá ñ quide Jèsús, ndihi nchaa sá ñ dácuhá-gă ñáyiu. Te ní chídó tnùn-í nchaa sá ñ quide-gá ndéé nduu ní quesaha-gă quidé chiúⁿ-gá,

² ndihi nchaa sá ñ quide-gá ndéé òré cuánda-gá andiu. Te sa ta cùyatni nduu ndaa-gá andiu, te ní ndatnúhu-gá ndihi cue tée ní cáháⁿ-gá dacuàha ñaha xii ñáyiu tnúhu-gá, te mee Espíritú Yă Ndiöxí ní chindee ñaha-xi xii-gá ní xáhaⁿ-gă nàcuáa cada-güedé.

³ Te sáta ñ xíi-gá te ní ndoto-gá, te ní xíndecu-gá údico nduu. Te titní xito ní sáháⁿ-gá núú ñ xíndecu-güedé, te ducaⁿ ñ quide-gá cuéndá quini-güedé sá ndáá ní ndoto-gá, te ní xáhaⁿ-gă nàcuáa quide Yă Ndiöxí ndihu ndaha-gă ñáyiu.

⁴ Te ñⁿ nduu ndècu ndihi ñaha-gá xii-güedé, te ní xáhaⁿ-gă:

—Vá quéé-ní-ndó ñúú Jerusàlén, chi cundetú-ndo quíxi Espíritú Yă Ndiöxí cundecu ndihi-ndo, chi sa ní cachí tnúhu-í sá dúcáⁿ ñ cáháⁿ Tátá-ó Dütú Ndiöxí Yaá ndécú andiu nacuáa cunduu.

⁵ Te ndáá sá ndí Juáá ní dácúandüte ñaha ndíi xii-ndo, dico vitna ñá túú-gă cuéhé nduu, te quexìo Espíritú Yă Ndiöxí cundecu ndihi-ndo —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

Jèsús cuánda-gá andiu

⁶ Te òré ní xíndecu-güedé ndihi Jèsús, te ní xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Mèstrú, cuíní-ndí cachí tnúhu-n ñú sa ta cùyatni nduu chindee-n ñáyiu ñúú Isràèl cuéndá taxi tnùn-í tucú-yu ñúú-yu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

⁷ Te ní xáhaⁿ Jèsús xii-güedé:

—Ñá túú xìni ñuhu-xi cunaha nchohó xíáⁿ, chi Tátá-ó Dütú Ndiöxí náhá-gă ná nduu càda-gá nchaa sá ñ cáháⁿ-gá.

⁸ Te òré quexìo Espíritú Yă Ndiöxí cundecu ndihi-ndo, te cuyí-ndo ñ yuhu ní iní-ndó quíhíⁿ-ndó cáháⁿ-ndó tnúhu-í núú ñáyiu ñúú Jerusàlén ndihi núú ñáyiu distrítú Jùdeá ndihi núú ñáyiu distrítú Sàmariá. Te ducaⁿ-ni cáháⁿ-ndó quíhíⁿ-ndó ñ caxico ñuyú —càchí-gá xáhaⁿ-gă xii-güedé.

⁹ Te sáta dúcáⁿ ñ cáháⁿ-gá, te ndèhe-güedé ní ndanchita-gá cuánda-gá andiu cuándihu-gá xití vícò, te ñá túú-gă ní xìni ñáhá-güedé xii-gá.

¹⁰ Te ndèhe vihi-güedé andiu núú ndéé quini ñáhá-güedé xii-gá yòtnúhu, te ní quexìo cunu úú cue tée nihnu dóó cuíxíⁿ núú ndécú-güedé.

¹¹ Te xáhaⁿ-güedé:

—Nchòhó cue tée Galileá, ¿ná cuéndá ndéhé-ndó andiu? Te dàtná-ni càa Jesús cuánda-gá andiu vitna, te ducaⁿ-ni cunduu-gá quixi tucu-gá —càchí cue tée nihnu dóó cuíxíⁿ-áⁿ xáhaⁿ-güedé.

Cuéndá sá ñà túú-gă ndí Jùdás ñúú ní nanducu-güedé té Màtiá ní nucúnutní-dé núú ndí

¹² Te ní ndee-güedé yucu Òlívú cuánuhú-güedé ñúú Jerusàlén, te ní xúhuⁿ-güedé cuèdicó cuádava òré ichi.

¹³ Te òré ní ndexìo-güedé ñúú-áⁿ, te cuánda-güedé cuártú ndéé núú ñnu, chi vehe yòdo tnaha ndecu-güedé. Te ní naníhí tnáhá-güedé nchaa-güedé té Pèlú, té Jàcobó, té Juáá, té Ndríxí, té Lìpé, té Măxí, té Bartolòmé, té Mâteú, té Jàcobó déhe té Àlfeú, ndihi té Xímú tée ní cundihí cue tée canànistá, ndihi té Jùdás ñani té Jàcobó.

¹⁴ Te ní naníhí tnáhá-güedé nchaa-güedé yàcáⁿ ndihi tá Màriá

nǎná Jèsús, ndihí cue ñaní-gá ndihí dava-gá cue ñáyiú dǐhí. Te ñⁿ-ni ní cuú-yu ní cáháⁿ ndihí-yu Yá Ndiöxí.

15 Te ñⁿ nduu ní xíndecu dàtná ñⁿ cièndú ócó mee-ni ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús, te ní ngúnutnǐi té Pèlú núu-yu, te ní xáhaⁿ-dè xií-yu:

16-17 —Nchòhó cue ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú, na càni-í cuèndú núú-ndó nàcuáa ní chídó tnùnǐ ndíi Dàvií téé ní xíndecu ndéé sanaha nàcuáa ní cáháⁿ Espíritú Yá Ndiöxí cuèndá té Jùdás. Te dacuití dùcaⁿ ní cuu, chi tnàhá té Jùdás ní xíndecu ndihí-o, te ní xinu cuechi-o ndihí-dé núú-gǎ sá dǐhna, te ducaⁿ ní quide-dé ní sáha cuèndá-dé Jèsús núú cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-gá.

18 Te ní cháhu ñaha-güedè xii-dé cuèndá sá ní sáha cuèndá ñáhá-dè xii-gá. Te ní sáháⁿ-dè ñⁿ xichi ní sata caa-dé méé-dè, te ní ngava-dé, te ní cahndí duuⁿ xití-dé te xíaⁿ ní xihí-dé. Te ní naqueheⁿ-güedé dǐhúⁿ sǎ ní cháhu-güedé ndíi, te ní nacuaaⁿ-güedé ñuhu núú ní ngava ndíi-áⁿ.

19 Te nchaa ñáyiú Jerusàlén ní níhǐ-yu tnúhu, te ní dánánǐ-yu ñuhu-áⁿ Acèldamá. Te tnúhu mèé-yu quèe-xi: Ñuhu núú ní sati níñǐ.

20 Te duha ní cáháⁿ ndíi Dàvií ní chídó tnùnǐ ndíi núú librú Sǎlmú ní dándóo ndíi: “Nà ndóo nahi vèhe-dé, vá yóo ñⁿ quíhǐⁿ cundecu”, duha ní cáháⁿ ndíi. Te ingá tucu tnúhu ní cachí ndíi: “Na nànducu-güedé ingá téé nucúnutnǐi núú ndíi”, duha ní cáháⁿ ndíi Dàvií —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dè xií-yu.

21-22 Te ní xáhaⁿ tùcu-dé:

—Te ducaⁿ ní cáháⁿ ndíi Dàvií, te vitna xini ñuhu-xi nanducu-o ñⁿ téé nucúnutnǐi-dé núú ndíi Jùdás, te xini ñuhu-xi diu-ni ñⁿ téé ní xica cuu ndihí Xítóhó Jesucristú cútnàhá ní xica cuu-o ndihí-gá, ñⁿ téé ní xiní ndéé òré ní dácuàndùte ñaha ndíi Juàá xii-gá, te ndéé òré cuàndaa-gá andiu. Te téé nanducu-o cùndecu-dé cáháⁿ-dè nàcuáa ní cuu ní ndoto-gá —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dè xií-yu.

23 Te ní cacunehe-güedé úú tnàhá-güedé núu ndèdaca-güedé nduu táhú-güedé nucúnutnǐi-güedé núú ndíi. Te ñⁿ-dè nání-dè Chèè Barsàbás, àdi Justú chi úú diu-dé, te ingá-dé nání-dè Màtiá.

24 Te ní cáháⁿ ndihí-güedé Yá Ndiöxí, te xáhaⁿ-güedé xii-gá:

—Yòhó Dútú Ndiöxí xiní-n iní nchaa ñáyiú, te mee-n nàha-n núu ndéda cãa núú úú cue téé-a tnàhá iní-n

25 cáháⁿ-güedé tnúhu-n núú ñáyiú, te téé-áⁿ nucúnutnǐi-dé núú ndíi Jùdás, chi cuáháⁿ ndíi núú ùhú núú ndàhú núú tàú-xi quíhǐⁿ ndíi —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-gá.

26 Te ní xito ndéé-güedé, te ní cutnùnǐ sá téé nàni Matiá quendóo-dé ndihí úxí ñⁿ cue téé ní táuchíúⁿ-gǎ dacuàha ñaha xii ñáyiú tnúhu-gá.

2

Ní quexìo Espíritú Yá Ndiöxí cundecu ndihí ñáyiú

1 Te ní sáá nduu còo viço Pentecostés te xíndecu nchaa ñáyiú ñⁿ-ni xìchi.

2 Te ní tecú dóho-yu uuⁿni ní níhi andiu, dàtná quidé ñⁿ táchí níhi vìhi ní quide-xi, te ducaⁿ ní cuu ndéé xití vehe núú ndécü-yu nchaá-yu.

3 Te ní xiní-yu dàtná cáá itá ñuhú cáá sǎ ndécú xití vehe, te ní xité nuu-xi ní ngoyo ndodo-xi díquǐ-yu nchaá-yu.

4 Te ducaⁿ ní quide-xi òré ní quexìo Espíritú Yá Ndiöxí ní ngúndecu ndihí-yu nchaá-yu. Te ní ngúita-yu ní cáháⁿ-yu tnúhu cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te nchaa xíaⁿ ní quide Espíritú Yá Ndiöxí.

5 Te vai ñáyiú isràél xíndecu nchaa dava-gá ñuú ní tacá-yu ñuú Jerusàlén, te ñáyiú-áⁿ ïo ndùcu ndéé-yu dàcuahá-yu nchaa ndudú sá dácuàha tnahí-yu.

6 Te òré ní tecú dóho-yu níhi, te ní sáháⁿ-yu ní xíndedóho-yu tnúhu càháⁿ méé-yu ñⁿ ñⁿ ñuú-yu, chi ndí dǐñⁿ ndí dǐñⁿ tnúhu càháⁿ ñáyiú ndècu-áⁿ.

7 Te xǎn ío ní cuñúhu ñáyiú véxi dava-gá ñuú, te ní xǐtnàhá-yu:

—Ñáyiú ducaⁿ xǐcáháⁿ cúu-yu ñáyiú distritú Galileá.

8 ¿Te nása ní quidé-yu ní cutúha-yu nàcuáa càháⁿ-ó ñⁿ ñⁿ-o ndéé líhli-o?

9 Te iha véxi ñáyiú dava nàción, chi véxi ñáyiú Pàrtiá, véxi ñáyiú Mèdiá, véxi ñáyiú Èlám, véxi ñáyiú Mesopòtamiá, véxi ñáyiú Jùdeá, véxi ñáyiú Capadociá, véxi ñáyiú Pòntó, véxi ñáyiú Àsiá,

10 véxi ñáyiú Frìgiá, véxi ñáyiú Pànfilíá, véxi ñáyiú Ègiptú, véxi ñáyiú Áfricá ñáyiú ndècu ndéé núú-gǎ-xi ñuú Cirené. Te tnàhá ñáyiú ñuú Rómá véxi, te ñáyiú-áⁿ chi ñá díú mèe-ni ñáyiú isràél cúu-yu nchaá-yu, dico ñⁿ-ni cúu sá dácuàhá-yu.

11 Te véxi ñáyiú Crètá, véxi ñáyiú Àrabiá. Te nchaá-o sa ndèdóho-o càháⁿ-yu nàcuáa cuáháⁿ tnúhu mee-o ñⁿ ñⁿ-o. Te nchaá ñáyiú xǐcáháⁿ tnúhu-o càháⁿ-yu cuèndá nchaá sá vǎ yóo tnàhí ndàcu cada ní quide Yá Ndiòxi—càchí-yu xǐtnàhá-yu.

12 Te ní cuñúhu vihí-yu, te ñá ná sàá iní-yu nása ní cuu, te xǐtnàhá-yu:

—¿Nása ní cuu duha càháⁿ-yu tnúhu-o?—càchí-yu xǐtnàhá-yu.

13 Te davá-yu ní sácú ndéé yíchi ñáhǎ-yu, te xǐtnàhá-yu:

—Xǐxíni ñáyiú-áⁿ nǎ ñá náhǎ-yu tnúhu càháⁿ-yu—càchí-yu xǐtnàhá-yu.

Tnúhu ní xáhaⁿ tǎ Pèlú xii cue ñáyiú

14 Te ní ngúnutnǎi té Pèlú ndihí úxi ñⁿ cue té ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii ñáyiú tnúhu-gá, te níhi ní càháⁿ-dé, te xǎhaⁿ-dǎ xií-yu:

—Nchaá nchòhó ñáyiú distritú Jùdeá ndihí nchòhó ñáyiú ñuú Jerusàlén, cundedóho váha-ndo tnúhu na càháⁿ-í-a.

15 Ná ndáá tnúhu càháⁿ-ndó, chi ñá túú xǐni-ndí te ducaⁿ càháⁿ-ndó, chi davitna cùu-xi caá ñⁿ dátneé, vátá tnàhá-gá òré coho ñáyiú ndidí.

16 Te yúhú ná càchí tnúhu-í xii-ndo vitna nacuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiòxi xii ndíi Joél té ní xóo càháⁿ tnúhu-gá

ndéé sanaha nàcuáa cada ñaha-gǎ xii ñáyiú, te ndíi-áⁿ ní chídó tnùní ndíi nàcuáa ní càháⁿ-gá.

17 Te duha ní xáhaⁿ-gǎ xii ndíi:

Cùmání-gǎ sáá nduu nàa ñuyíú, te cuáñaha-ǐ Espiritú-í cundecu ndihí nchaá ñáyiú na quìndáá iní ñáhá xii-í.

Te cue déhe-yu càháⁿ-yu tnúhu-í, te cue té cuechi dacòto núú ñáhá-xí xii-güedé,

te ducaⁿ-ni cuè téé ni sàhnu càháⁿ saní-güedé,

te diu-ni cuèndá nchaá sá quídè-í ducaⁿ dàcoto núú ñáhá-xí xii-güedé.

18 Te nchaá ñáyiú xínu cuechi núu-í càháⁿ-yu tnúhu-í, te cuáñaha-ǐ Espiritú-í cundecu ndihí-yu.

19 Te ndéé andiu, yàcáⁿ vài sá cadà-í nàcuáa cuñúhu vihí-yu,

te núú ñuyíú-a cada-í ñⁿ sá vátá quìní tnàhí-gá-yu,

te ngoyo níñi te ngoyo ñuhú te quene vihí ñúhmá.

20 Te vǎ dáyèhé-gǎ nchíanchii, cuu nee ñuyíú te cuu tǐcuèhé núú yóo dàtná tǐcuèhé níñi.

Te davá-áⁿ sáá nduu quixi Yáa cúu Xítóhó-yu,

te nduu-ǎⁿ cuu-xi ñⁿ nduu càhnu vihi, chi cada-gá nchaá sá ñà túú xíní-yu, te cuñúhu vihí-yu.

21 Te òré xíaⁿ te nchaá ñáyiú càháⁿ ndihí ñaha xii Yáa cúu Xítóhó-yu-áⁿ naníhí tàhú-yu.

Duha ní xáhaⁿ Yá Ndiòxi xii ndíi Joél ní chídó tnùní ndíi.

22 Te nchòhó ñáyiú isràél, cundedóho váha-ndo tnúhu na càháⁿ-í-a cuèndá Jèsús téé ñuú Nazàrét. Te Jèsús ní quide-gá chiuⁿ Yá Ndiòxi, chi mee Yá Ndiòxi ní chindee ñaha-gá ní quide Jèsús ná daha núú chiuⁿ, núú xǎn ní ndacu-gá ní quide-gá nchaá sá vǎ yóo tnàhí ndàcu cada, te xǎn ní cuñúhu vihí-ndo. Te sa nàha-ndo nacuáa ní quide-gá cútnàhá ní xica cuu-gá ñuyíú.

23 Te ndíi Jùdás ní taxi cuèndá ñáhá ndíi Jèsús xii nchòhó cue téé ní cuu úhú iní ñáhá xii-gá, te ní ndúcú-ndó

cuè téé úhú iní-xi ní tñi ñaha-güedë xii-gá te ní sata caa ñaha-güedë núú cùrúxí, te núú cùrúxí-áⁿ ñí xíhí-gá. Dico sa ní cutnùní iní Yă Ndiöxí sá dúcáⁿ càda-ndo Jesús, te mee Yă Ndiöxí ní cachí-gá sá dúcáⁿ ndòho Jesús.

²⁴ Te ñu-ni mee Yă Ndiöxí ní dándótó-gă Jesús, chi sa ní cáháⁿ-gá sá òré cuú-gá te vá cùú dúcáⁿ-gă.

²⁵ Te ndí Dàvíí téé ní xíndaha ñaha xii cue ñaní tnáhá-ó ñí xíndecu ndéé sanaha ñí chídó tnùní ndí nàcuáa ní cáháⁿ Jesús, te duha ní cáháⁿ-gá:

Cùnùní iní-í sá ncháá ndùu ndecu ndíhí-í Yă Ndiöxí, te ío chindee ñaha-gá xii-í,

te ñá túú tnàhí sá yùhú-í.

²⁶ Te ío ndàcáⁿ táhù-í núú Yă Ndiöxí chi cùdí iní-í, chi sa nàha-í sá cùú-í dico ndoto-í,

²⁷ chi vá dáñá-gă quíhíⁿ dúcáⁿ àlmá-í núú ndécú ñáyiú ní xíhí,

te vá dáñá-gă téhyú yiqui cùnú-í chi cùú-í Déhe-gá, te yúhú sa nàha-í sá cùú iní ñáhá-gă xii-í.

²⁸ Te sa ní cachí tnúhu-gá nàcuáa cada-í cundecu-í ichi váha, te cuendá sá ndécú ndíhí ñaha-gá xii-í núú ío cùdí iní-í.

Duha ní cáháⁿ Jesús, te ducaⁿ ñí chídó tnùní ndí Dàvíí.

²⁹ Te nchòhó cue ñaní tnáhà-í, na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo cuendá ndí Dàvíí téé ní xíndecu ndéé sanaha vîhi, chi ní xíhí-dé, te ní chindúxi ñaha-güedë, te nàha-o tnavíí núú ñí chindúxi ñaha-güedë.

³⁰ Te ndí Dàvíí ní xóo cáháⁿ ndí tnúhu Yă Ndiöxí, te sa nàha ndí sá Yă Ndiöxí ní cáháⁿ ndáá cuíti-gá sá díú-ní ñí tnaha ndí taxi tnùní-dé ñáyiú isràél ndéé cuèé-gá dàtná ní xóo taxi tnùní méé ndí cùtnáhá ní xíndecu ndí, te téé taxi tnùní-áⁿ cúú Crìstú chi cùú-gá ñí tnàha ndí.

³¹ Te sa ní cutnùní iní ndí sá ndótó Crìstú, núú xíàⁿ ní chídó tnùní ndí sá vá dáñá Yă Ndiöxí sá quíhíⁿ dúcáⁿ àlmá-gá cundecu-xi núú ndécú ñáyiú ní xíhí, te vá dáñá-gă téhyú yiqui cùnú-gá.

³² Te ndáá chi Yă Ndiöxí ní dándótó-gă Jesús, te nchúhú ní xiní-ndí sá ñí ndoto-gá.

³³ Te ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii Jesús sá cundecu ndíhí ñaha-gá, te taxi tnùní Jesús ní caa ní quíhíⁿ. Te Yă Ndiöxí ní sáñaha-gă Espíritú-gá ní ngúndecu ndíhí-gá nàcuáa ní xáhaⁿ-gă, te ñu Jesús ní quide-gá nchaa sá ñí xiní-ndó vitna ndíhí nchaa sá ñí xíndedóho-ndo.

³⁴ Te ndí Dàvíí ñá túú ní ndáa túú ndí andíu ndíhí yiqui cunú ndí, te òré ndécú-gă ndí ñuyíú-a ní cachí ndí:

Dútú Ndiöxí ní xáhaⁿ-gă xii Yaá cúú Xítohó-í:

“Ngóo xio cùha-í,

³⁵ te yúhú cada-í te nchaa sá cúú úhú iní ñáhá xii-n canehe-xi sá yíñùhu núú-n.”

Duha ní xáhaⁿ Dútú Ndiöxí xii Yaá cúú Xítohó-í càchí ndí.

³⁶ Te nchòhó ñáyiú isràél cùu-ndo ndí mee-í, te cuíní-í cundedóho váha-ndo ñí tnúhu na càháⁿ-í-a. Jesús ní sata caa-ndo-gă núú cùrúxí, dico Yă Ndiöxí ní cachí-gá sá Jesús dacăcu nihnu-gá ñáyiú, te vá cání ñí cani úú iní-ndó, chi ñu-gá cùnùu-gá núú nchàa ñáyiú —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dë xii-yu.

³⁷ Te ñáyiú ní xíndedóho tnúhu ní cáháⁿ té Pèlú ní ndixi túu iní-yu nàcuáa quidé-yu ndécú-yu, te ní xáháⁿ-yu xii-dé ndíhí dava-gá cue téé ní táuchíúⁿ Jesús dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá:

—Nchaa nchòhó cue ñaní tnáhá-ndí, ¿nása cachí-ndó cùnduu, nása cada-ndí vitna? —càchí-yu xáháⁿ-yu xii-güedé.

³⁸ Te ní xáhaⁿ tē Pèlú xii-yu:

—Daña-ndo nchàa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo, te cada càhnu iní Yă Ndiöxí nchaa yíca cuèchi-ndo. Te cuandute-ndo cuendá quiní-yu sá ñí natuha-ndo ìchi Jesús, te ducaⁿ te taxi Yă Ndiöxí Espíritú-gá cundecu ndíhí-ndo,

³⁹ chi cuíní-gá taxi-gá Espíritú-gá xii mee-ndo ndíhí déhe-ndo, te cuáñaha-gă Espíritú-gá xii nchaa ñáyiú ní caa xico ñuyíú, ñáyiú cáháⁿ-gá

cundecu ichi-gá ndéé ìdá-gá —càchí té Pèlú xǎhaⁿ-dě xií-yu.

40 Te titní-gá tnúhu ní xáhaⁿ-dě nàcuáa cadá-yu, te xǎhaⁿ tùcu-dé:

—Daña-ndo nchàa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo, vá cadá-ndó sá quidé dǎva-gá-yu —càchí-dé xǎhaⁿ-dě.

41 Te nchaa ñáyiú ní sándáá iní-xi tnúhu ní cáháⁿ té Pèlú ní sanduté-yu, te ñu-ni nduu-ǎⁿ ní cuu dàtná úní mǐ ñáyiú ní sándáá iní-xi ní xíndecu ndihí ñáyiú xídácuáhá tnúhu Yá Ndiǒxí.

42 Te ío ní xíndedóho-yu tnúhu ní cáháⁿ cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xií-yu tnúhu-gá, te ío váha ní xíndecú-yu ní xóo ndatnúhu váha-yu. Te ní xóo caxi càhnú-yu cuèndá náhǎ-yu sá dúcáⁿ ní quide Jèsús cútnáhá vátá cáhni ñaha-gá-güedé xii-gá, te ní xóo cáháⁿ ndihí-yu Yá Ndiǒxí.

Nàcuáa ní quide nchaa ñáyiú ní sándáá iní tnúhu Jèsús ndéé díhna nuu

43 Te nchaá-yu ní cuñúhu vǐhí-yu, chi cue téé ní táuchíúⁿ-gǎ dacuàha ñaha xií-yu tnúhu-gá ní quide-güedé titní núú sǎ vǎ yǒo tnàhí ndàcu cada, te xiǎⁿ ní cutnùní iní-yu sá méé Yá Ndiǒxí chíndèe ñaha-gá xii-güedé.

44 Te nchaa ñáyiú sándáá iní tnúhu Jèsús càháⁿ ndihí tnàha váha-yu, te cuèi-ni nchaa ndachìuⁿ nandíhi-yu ndècu cahnu.

45 Te ní dícǒ-yu nchaa ndachìuⁿ sá ñà túú xìni ñuhú-yu, te ní níhí-yu díhúⁿ te ní sáñàhá-yu xii nchaa ñáyiú ñá nihí.

46 Te ñⁿ nduu ñⁿ nduu ní xóo quíhíⁿ ndihí tnàhá-yu veñúhu càhnu sá ño cùnuu. Te ní xexi ndihí tnàhá-yu vehé-yu. Te ío ní cudíí iní-yu chi ñⁿ-ni ní cuú-yu nchaá-yu.

47 Te ío ní ndacáⁿ táhǎ-yu núú Yá Ndiǒxí, te nchaa dǎva-gá ñáyiú ní cáháⁿ váha-yu cuèndá ñáyiú-áⁿ. Te mee Yá Ndiǒxí ní quide-gá ní sándáá iní vai-gá ñáyiú, te ní xíndecú-yu ndihí dǎva-gá ñáyiú xídácuáhá tnúhu-gá.

3

Quide tátna-güedé ñⁿ téé yacua

1 Te ñⁿ nduu òré caá úní sacuaa, òré xícáháⁿ-yu ndihí Yá Ndiǒxí cuáháⁿ té Pèlú ndihí té Juàá veñúhu càhnu sá ño cùnuu sácúú-xí ñǎyiú isràél.

2 Te ndècu ñⁿ téé yacua, te ducaⁿ-ni càa-dé ní cacu-dé. Te sàháⁿ ndihí ñáhá-yu veñúhu càhnu sá ño cùnuu, te sàcòo-dé ñⁿ xio yuyèhe veñúhu sá nání Yèhe Vii Caa, chi ducaⁿ nàni-xi, te xícáⁿ ndàhú-dé núú nchaa ñáyiú sàháⁿ veñúhu.

3 Te ní xiní-dé té Pèlú ndihí té Juàá cuánguihu-güedé veñúhu, te xícáⁿ ndàhú-dé núú-güedé.

4 Te ní ndacoto-güedé núú-dé, te ní xáhaⁿ tǎ Pèlú xii téé yacua-ǎⁿ:

—Cundehe ñàha xii-ndí —càchí té Pèlú xǎhaⁿ-dě xii-dé.

5 Te ní xíndéhe ñàha-dé xii-güedé, chi ní cáháⁿ-dě sá ño ñⁿ sá cuañaha-güedé.

6 Te ní xáhaⁿ tǎ Pèlú:

—Ñá túú tnàhí díhúⁿ néhè-í dico chindee ñàha-í xii-n, te Xítóhó Jesucristú Yaá ní xíndecu ñuú Nazàrét, ndacu-gá cada tátna ñaha-gǎ xii-n, ndacuíñí te caca-n —càchí-dé xǎhaⁿ-dě.

7 Te té Pèlú ní tní-dé ndaha cùha téé yacua-ǎⁿ, te ní ngüíta-dé ndácàni ñaha-dé, te òré xiáⁿ ní naníhí ndéé-dé, te ní ndúha sáhá-dé.

8 Te ní ndacuíñí cunu mee-dé te ní xica-dé, te ní cachí-dé sá ño càhnu cuu Yá Ndiǒxí cuèndá sá ñí ndúha-dé, te ta sǎndava-dé cuánguihu ndihí ñaha-güedé veñúhu.

9 Te nchaa ñáyiú xíndecu-áⁿ ní xiní-yu sá ñí nduu váha-dé, te ndèhé-yu ndàcáⁿ táhú-dé núú Yá Ndiǒxí.

10 Te ní naquiní ñáhǎ-yu xii-dé sá díú tǎe xícáⁿ ndàhú téé ní xóo cunucóo yuyèhe veñúhu sá nání Yèhe Vii Caa cuu-dé, te ní cuñúhu vǐhí-yu sá ñí ndúha-dé.

Té Pèlú ní cáháⁿ-dé corredór sá néhé ñuú ndí Salòmón

11 Te sátá veñúhu càa corredór sá néhé ñuú ndí Salòmón. Yàcáⁿ ndécú tǎ Pèlú ndihí té Juàá ndihí téé ní ndúha sáhá-xi, te ñá cuíni téé ní ndúha sáhá-xi-áⁿ daña-dé quíhíⁿ-güedé dandò ñaha-güedé

xii-dé. Te chítú-yu ní quexìo coyó-yu núú ndécú-güedě, te ní cuñúhu vîhî-yu sá ñî ndúha sáhá tēe cùhú-án.

12 Te té Pèlú ní xiní-dé ní quexìo coyó-yu, te ní xáhaⁿ-dě xií-yu:

—Nchòhó ñáyiu isràél, ¿ná cuendá ndéé dúcáⁿ ndèhe ñaha-ndo xii-ndí te cuñúhu-ndo sá ñî ndúha tēe yacua-áiⁿ? Nchòhó cáháⁿ-ndó sá méé-ndí ní quide tátna-ndí-dé sá ïo váha iní-ndí, dico ñáhá chi ñá díú mèe-ndí ní quide tátna-ndí-dé.

13 Chi Yá Ndiöxí ní ndadúha ñaha-gă xii-dé, chi ñu-gá cúú Ndiöxí ndíi Àbrahám ndíi ndíi Isàác ndíi ndíi Jácób, te ñu-ni cue tēe-án cúú ñaní tnáhá-ó ñî xíndecu ndéé sanaha vîhi. Te ñu-ni Ndiöxí-án ñî xáhaⁿ-gă xii Déhe-gá Jèsús sá táxí tnùnî-gá nchaa sá ïo andíu ndíi nchaa ñáyiu ndècu ñuyíú-a, dico mee-ndo ñî sáha cuendá-ndó Jèsús núú tēe cùchiuⁿ. Te té Pilatú ní cuiní-dé dacăcu-dé Jèsús ní cùu, te mee-ndo ñî ní cuiní-ndó.

14 Te Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá ïo váha iní Jèsús te ñá túú tnáhí cuéchi-gá. Te mee-ndo ñá túú ní cuiní-ndó căcu-gá ñúu ní xáhaⁿ-ndo xii té Pilatú sá váha-gá dacăcu-dé ñî tēe ndècu vîhi cuéchi-xi, te vá dacăcu-dé Jèsús.

15 Te ní xáhaⁿ-ndo sá cáhnî-güedě Jèsús Yaá quidé nchîto-o ndecu-o, dico Yá Ndiöxí ní dándótó ñaha-gá, te ní xiní-ndí sá ndàá ní ndoto-gá.

16 Te nchúhú sa nàha-ndí sá díú Xítohó Jesucristú ní ndadúha-gá tēe yacua, te náí-dé nútnî-a. Te ducaⁿ ñî quide-gá chi ní sándáá iní ñáhá-dě xii-gá, te vitna ní xiní-ndó sá ndàá ní ndúha-dé.

17 Te nchòhó ndíi cue tēe cùnūu ní sahnî-ndo Xítohó Jesucristú, chi ñá ní cùtnuní iní-ndó sá ñî quide-ndo.

18 Te cue tēe ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ñî chídó tnùnî-güedé năcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii-güedé sá Cristú quixi-gá ñuyíú-a, te ndoho vîhi-gá, te xiăⁿ ñúu ducaⁿ ñî cuu ío ní ndoho-gá.

19 Te vitna te dañá-ndo nchàa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo. Te quindáá iní-ndó Yá Ndiöxí, te ducaⁿ te cada

càhnu iní-gá nchaa sá ñá túú váha ní quide-ndo ñuyíú-a, te canu ichi ñaha-gă xii-ndo ñî ichi váha.

20 Te ní tendaha-gă Cristú ní quixi-gá ñuyíú-a, chi mee Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá díú Cristú taunihnu ñaha-gă xii-ndo.

21 Te dacuítí cùndecu-gá andíu ndéé ná sàá nduu nătaxi ndecu-gá nchaa sá ndécú ñuyíú năcuáa sàni iní méé-gă. Te ñu ducaⁿ ñî cáháⁿ Yá Ndiöxí ñúu ducaⁿ ñî chídó tnùnî cue tēe ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha.

22 Te ndíi Moisés ní xáhaⁿ ndíi xii cue ñaní tnáhá-ó ñî xíndecu ndéé sanaha: “Yá Ndiöxí tendaha-gă ñî tēe quixi-dé cáháⁿ-dé tnúhu-gá dàtná cuiní-ndó ñî quide ñaha-gă xii yúhú, te tēe-án cuu-dé ñî ñaní tnáhá-ndó. Te cundého váha-ndo nchàa tnúhu cáháⁿ-dé.

23 Te nchaa ñáyiu vá quindáá iní tnúhu cáháⁿ-dé, te cuíta nihnú-yu chi vá quíhî-yu núú quíhî ñáyiu sándáá iní tnúhu Yá Ndiöxí”, duha ní xáhaⁿ ndíi Moisés xií-yu —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dě xií-yu.

24 Te ní xáhaⁿ tùcu té Pèlú xií-yu:

—Ndíi Sàmuél ndíi nchaa cue tēe nchícúⁿ-gá ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ñî cáháⁿ-güedé năcuáa cada-xi vitna.

25 Te Yá Ndiöxí ní cáháⁿ-gá ndíi cue tēe ní cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha. Te ní quide ndáá-gá ndíi nchaa ñaní tnáhá-ó ñî xíndecu ndéé sanaha năcuáa cada-gá naníhî tàhú-ó. Te duha ní xáhaⁿ-gă xii ndíi Àbrahám: “Ío nduu cacu ñî tnàha-n, te tēe-án cada-dé te naníhî tàhú ñáyiu ñuyíú-a”, duha ní xáhaⁿ-gă xii ndíi Àbrahám.

26 Núu xiăⁿ ní tendaha-gă Déhe-gá ní quixi-gá núú ndécú-ndó cuendá dañá-ndo nchàa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo, te naníhî tàhú-ndó —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dě xií-yu.

4

Té Pèlú ndíi té Juàá ndécú-güedě ndaha tēe cùchiuⁿ

1 Te té Pèlú ndíi té Juàá càháⁿ dúcáⁿ-ni-güedě ndíi ñáyiu, ní quexìo

cue dútú ndihi tée tàxi tnuní ñáhá xii cue té quide cuendá veñúhu càhnu sá ïo cùnuu, ndihi cue tée cùu saducéú.

² Te ní cudééⁿ-güedë nchaa-güedé núú tē Pèlú ndihi té Juàá sá xáhaⁿ-güedë xii ñáyiú sá ndótó ñáyiú ní xíhí dàtná ní ndoto Jèsús.

³ Te ní tñi ñaha-güedë ní chihí ñaha-güedë vecaá xii-güedé, te ñá ní quide ndáá tée cùchiuⁿ cuéchi-güedé nduu-áⁿ chi sa ní cuaa.

⁴ Te ío vai ñáyiú ní sándáá iní-yu tnúhu ní cáháⁿ-güedé, te ñáyiú-áⁿ ndihi ñáyiú sa ní sándáá iní-xi ndéé cãni-gá ní xínu dàtná úhúⁿ mĩ mee-ni cuè tée, te ðiⁿ ñáyiú ðihí ndihi landú.

⁵ Te nduu tnéé-áⁿ ðiu-ni ñuú Jerusálén-áⁿ ñi tacá cue tée yindaha veñúhu, ndihi cue tée cùu sacuéhé núú ñáyiú isràél ndihi cue tée dàcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés.

⁶ Te tnàhá dútú cùnùu-gá tée nani Anás ndécú ndihi té Caifás, ndihi té Juàá, ndihi té Lijandrú ndihi dava-gá ñani tnàhá dútú cùnùu-gá-áⁿ ndécú.

⁷ Te ní xáhaⁿ-güedë xii cue tée xínu cuechi núu-güedë:

—Chí cuàháⁿ queñuhu-ndo tē Pèlú ndihi té Juàá vecaá, te na quixi-güedé iha —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

Te ní quexìo té Pèlú ndihi té Juàá núú cuè tée cùnuu, te cue tée cùnuu-áⁿ ñi xícáⁿ tnúhú-güedé núu-güedé, te xáhaⁿ-güedé:

—¿Nása ní quide-ndo cuendá tée yacua-áⁿ? ¿Yoo ní táuchíuⁿ dùcaⁿ cada-ndo? —cachí-güedé xáhaⁿ-güedé.

⁸ Te ndècu ndihi té Pèlú Espiritú Yá Ndiöxí, núu xiáⁿ ní xáhaⁿ-dë xii-güedé:

—Nchòhó cue tée cùchiuⁿ ndihi nchòhó cue tée cùu sacuéhé núú ñáyiú isràél,

⁹ te núu cuini-ndó quini-ndó nása ní quide-ndí ní ndúha tée yacua-áⁿ,

¹⁰ te cundedóho-ndo ñi tnúhu na cáháⁿ-í-a. Xini ñuhu-xi cundedóho nchaa ñáyiú isràél cuendá quini-yu nàcuáa ní cuu ní ndúha tée-áⁿ. Xitohó Jesucristú Yá ní xindecu ñuú Nazàrét ní quide tátna-gá sáhá tēe yacua ní

ndúha, te ðiu-ni-gá ní sata caa-ndo núu cùrúxí te núu cùrúxí-áⁿ ñi xíhí-gá, te ní dándótó ñaha Yá Ndiöxí xii-gá.

¹¹ Te núu tütú Yá Ndiöxí càchí-xi: “Cristú cúu-gá dàtná ñiⁿ yúu ndécú xiquí ñiⁿ vehe. Te yúu càchí-yu sá ñà túu nandíhi, te ðiu xiáⁿ ní nandíhi-xi ní ngúnutñi-xi xiquí véhé”, duha càchí-xi núu tütú-gá. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu Jèsús, chi càchí-ndó sá ñà túu nandíhi-gá,

¹² dico Yá Ndiöxí ñá túu ndéé ní tàxi ndecu-gá ingá tée dàcácu nihnu ñaha xii-o núu úhú núu ndàhú, chi ñiⁿ ðií-ni Déhe-gá Xitohó Jesucristú dacácu nihnu ñaha-gá xii-o —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dë xii-güedé.

¹³ Te té Pèlú ndihi té Juàá ñá túu tūha-güedé, te cùñúhu cue tée cùchiuⁿ sá ïo ñiⁿ xindáa-güedé. Te ní cutnùní iní cue tée cùchiuⁿ-áⁿ sá Jèsús ní xica cuu ndihi-güedé, núu xiáⁿ ñá túu tnàhí yuhú-güedé càháⁿ-güedé.

¹⁴ Te cuendá ndécú ndihi té Pèlú ndihi té Juàá tée ní ndúha sáhá-xi, núu xiáⁿ ñá ní ñihí cue tée cùchiuⁿ tnúhu cáháⁿ-güedé.

¹⁵ Te ní xáhaⁿ-güedë xii té Pèlú ndihi té Juàá sá queé-güedé quehé cuendá ndóo mee-güedé ndatnúhu-güedé.

¹⁶ Te ní xitnàha-güedé:

—¿Nása cada-o úu cue tée-áⁿ?, chi nchaa ñáyiú ñuú Jerusálén nàhá-yu sá ñi quide tátna-güedé ñiⁿ tée yacua, te xiáⁿ xicuñúhu vñhi ñáyiú. Te vá cúu càchí-ó sá ñà ndàá, chi vai ñáyiú ní xiní nàcuáa ní cuu.

¹⁷ Te dayùhú-ó-güedé te cúñaha-o sá vñ cáháⁿ-gá-güedé tnúhu Jèsús, chi núu ñáhá te quindáá-gá iní-yu —càchí-güedé xitnàha-güedé.

¹⁸ Te ní cana tucu-güedé té Pèlú ndihi té Juàá, te xáhaⁿ-güedé sá vñ dácuaⁿ-gá-güedé ñáyiú tnúhu Jèsús.

¹⁹ Te té Pèlú ndihi té Juàá ní xáhaⁿ-güedé:

—Chí cuàha cuendá, te núu sá càchí nchòhó cada-ndí àdi sá cáháⁿ Yá Ndiöxí cada-ndí. Te cada càhnu iní-ndó chi vá cúu cada-ndí sá càchí-ndó, chi cada nahi-ni-ndí sá càchí Yá Ndiöxí.

20 Chi dacuítíi cǎháⁿ-ndíi nàcuáa ní cǎháⁿ Jèsús, te cǎháⁿ-ndíi nchaa sá ní xiní-ndíi ní quide-gá —cǎchí-güedé xǎhaⁿ-güedé.

21 Te cue tée cùchiuⁿ níhi-gá ní cǎháⁿ-güedé xǎhaⁿ-güedé sá cáda cǎstíu ñáhá-güedé nñu vá dáñá-güedé sá dǎcuàha-güedé ñáyi. Te ducaⁿ te ní dáñá ñàha-güedé cuánuhú-güedé, chi ñá ní níhí-güedé nása cada-güedé cada castíu ñáhá-güedé, chi nchaá-yu ndàcáⁿ táhǔ-yu núú Yǎ Ndiöxí sá ní ndúha tée yacua.

22 Te tée ní quide tátna-güedé-áⁿ ndécú-dé vǐhi-gá údico cuía-dé, te ío ní cuñúhu-yu sá ní ndúha-dé.

Ñáyi sándáa iní tnúhu Jèsús xicán táhǔ-yu núú-gǎ sá vǎ yùhú-yu cǎháⁿ-yu tnúhu-gá

23 Te ní ndee té Pèlú ndíhi té Juáa cuánuhú-güedé núú ndécú cuè tée cùndíhi-güedé, te ní nacani tnúhu-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ cuè dútú cúnùu ndíhi cue tée cùu sacuéhé nñu ñáyi israél.

24 Te sátá ñí xíndedóho-yu tnúhu ní cǎháⁿ-güedé, te ñⁿ-ni tnúhu ní cǎháⁿ-yu nchaá-yu ndíhi Yá Ndiöxí, te ní xáhǎⁿ-yu xii-gá:

—Yòhó Dútú Ndiöxí, ní cadúha-n àndíu, ní cadúha-n ñyíyú, ní cadúha-n làmár, ní cadúha-n nchàandi túhú sá ío ñyíyú.

25 Te ndíi Dávíi ní sándáa iní ndíi tnúhu ní cǎháⁿ-n, te ní chídó tnùní ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ-n cǎháⁿ ndíi, te ñⁿ-ni Espíritú-n ñí chindee ñàha-xi xii ndíi ní chídó tnùní ndíi, te duha ní chídó tnùní ndíi:

Ñáyi ñá túú cùu ñáyi israél ío cùdèéⁿ-yu núú Yǎ Ndiöxí, te cuíni-yu nǎa-yu ndíhi-gá, dico vá ndácǔ-yu chi mee-gǎ cúnùu-gá.

26 Te cue tée yíndaha nacióⁿ ndíhi cue tée cùchiuⁿ tacá-güedé nǎa-güedé ndíhi Dútú Ndiöxí ndíhi Crístú Yaá ní quixi ñyíyú-a.

Duha ní chídó tnùní ndíi Dávíi nàcuáa ndùu tnúhu ní cǎháⁿ-n —cǎchí-yu xáhǎⁿ-yu xii Yá Ndiöxí.

27 Te xáhaⁿ tucú-yu xii-gá:

—Ndáa ní cǎháⁿ ndíi Dávíi chi ñⁿ-ni ñuú iha ní tacá té Hèrodés ndíhi té Pòncíu Pilatú ndíhi ñáyi ñá túú cùu ñáyi israél ndíhi ñáyi israél ní cǎháⁿ cuèhé-yu cuèndá Jèsús. Te Yòhó Dútú Ndiöxí, Déhe-n cùu Jesús nñu ío váha iní-gá, te ní sáha chiúⁿ-n-gá, te ío úhú ní cuu iní ñáhá ñáyi xii-gá.

28 Te ní quide-yu nàcuáa ní sani iní-n cáda-yu ndéé sanaha, ndéé cùtnáhá ní ngáva ñyíyú.

29 Te Yòhó Dútú Ndiöxí sa nàha-n nása cǎháⁿ cue tée cuíni cáda úhú ñáhá xii-ndíi. Te quide-ndíi chiúⁿ tahu-n, te vitna chindee ñàha-n xii-ndíi cuèndá sá vǎ yùhú-ndíi cǎháⁿ-ndíi tnúhu-n.

30 Te cada tátna-n ñáyi cùhú, te chindee ñàha-n xii-ndíi, te cada-ndíi nchaa sá vǎ yòo tnàhí ndàcu cada nacuáa cuñúhu vǐhí-yu. Te xiní-ndíi sá méé Jèsús chindee ñàha-gá xii-ndíi, chi quide-gá chiúⁿ tahu-n —cachí-yu xáhǎⁿ-yu xii Yá Ndiöxí.

31 Te sátá ñí yáha ní cǎháⁿ-yu ndíhi Yá Ndiöxí, te ní quidi-xi vehe núú xíndecú-yu, te òré-áⁿ ñí cutáhú tucú-yu nchaá-yu Espíritú-gá. Te ní cǎháⁿ-yu tnúhu Yá Ndiöxí, te ñá túú tnàhí ni yùhú-yu.

Cuèndá nchaa ndachiúⁿ cǎnehe chiúⁿ-yu

32 Te nchaa ñáyi ní sándáa iní tnúhu Yá Ndiöxí ñⁿ-ni tnúhu ní cǎháⁿ-yu nchaá-yu. ñⁿ-ni tnúhu ní sani iní-yu, te ní xóo chindee tnàhá-yu chi ní xóo cuáha táhú tnáhǎ-yu nchaa sá xíní ñùhú-yu, te ní ñⁿ-yu ñá túú ní cǎháⁿ-yu sá ndàchiúⁿ-yu ñⁿ-ni-ní-yu cùu nchaa sá ndécú ndíhi-yu.

33 Te cue tée ní táuchíuⁿ Jèsús dacuàha ñàha xii-yu tnúhu-gá ío váha ní cǎháⁿ-güedé nàcuáa ní cuu ní ndoho Xítoho Jesucristú. Te ío ní chindee ñàha Yá Ndiöxí ní cǎháⁿ-yu tnúhu-gá, te ñá túú ní cǎháⁿ cuèhé dava-gá-yu cuèndá ñáyi dàcuaha tnúhu-gá.

34 Te ñá túú tnàhí ni cùndahú-yu díhúⁿ, chi nchaa ñáyi ndècu ndíhi

ñuhu-xi, ndihí nchaa ñáyiù càu vehe-xi ní nadìcò-yu, te da ìⁿ da ìⁿ ndachìùⁿ-yu ní nadìcò-yu òré xíní ñùhú-yu díhúⁿ.

³⁵ Te ní sàñhàhá-yu xii cue téé ní táúchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá, te cue téé-áⁿ ñí dácàhñu-güedé nchaa ñáyiù xìnì ñuhu.

³⁶ Te distrítú Chìpré ndécú ìⁿ téé nàni-dé Chèè ñanì tnáhá ndíi Lèví, te ní xóo cunu cuechi-dě veñúhu ñáyiù isràél. Te cuendá sá sàñaha-dě tnúhu ndee ìní xii-yu, xiáⁿ nùu ní dánání ñaha-güedé Vèé xii-dé.

³⁷ Te téé-áⁿ ñí nadico-dě luha ñuhu-dé, te nèhe-dé díhúⁿ cuáháⁿ núú cuè téé ní táúchíúⁿ-gã dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá.

5

Té Ananiás ndihí tá Sàfirá ñá túú ní quide ndáá-yu

¹ Te ndècu ìⁿ téé nàni Ananiás, te ñadihí-dé nánì-áⁿ Sàfirá, te ñáyiù-áⁿ ñí nadìcò-yu luha ñuhú-yu.

² Te ní taxúha-dé sacú díhúⁿ, te sacú-gá néhé-dě cuáháⁿ ní sàñaha-dě xii cue téé ní táúchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii ñáyiù tnúhu-gá, te ní dándahú ñáhá-dě xii-güedé, chí ní xáhaⁿ-dě sá ñihí ní sàñaha-dě, te nàha ñadihí-dé sá dúcáⁿ ñí quide-dé.

³ Te ní xáhaⁿ tẽ Pèlú xii-dé:

—Ananiás, ¿ná cuendá ducaⁿ ñí quide-n ñí dáñá-n ñí quíhu sácúíhná ìní-n? Te ní dácúándèhnde-n núú Espíritú Yá Ndiòxí, te ní taxúha-n sácú díhúⁿ ñí níhí-n cuendá ñuhu-n.

⁴ ¿Te ñuhu-áⁿ cuendá sá ñúhú mèe-n, àdi díhúⁿ-áⁿ cuendá sá díhúⁿ méé-n cùu-xi, te cuu-ñí cada-n nàcuáa càchí ìní-n càhaⁿ-n ñá? ¿Ná cuendá ducaⁿ ñí quide-n? ¿Ná ní quide-xi ìní-n nùu ní dácúándèhnde-n núú Yá Ndiòxí? Chí ñá díú-ní mèe-ni ñáyiù ñí dándahú-n — càchí té Pèlú xáhaⁿ-dě xii-dé.

⁵ Te òré ní ndihí tnúhu ní xáhaⁿ tẽ Pèlú, te uuⁿni ní nduá-dé te ní xihí-ni-dé. Te nchaa ñáyiù ní níhí tnúhu sá ñí xihí-dé, te ní yùhú víhí-yu.

⁶ Te ní quixi ìⁿ ùú cue téé cuechi, te ní ndanehe ñaha-güedé ní sacáⁿ ñáhá-güedé núú yuu, te ní ducuⁿ

nuu ñaha-güedé yuu-áⁿ, te ní xido ñaha-güedé néhé ñaha-güedé cuáháⁿ chindúxi ñaha-güedé xii-dé.

⁷ Te ní cuu úú uní òré, te ní quexio ñadihí téé ní xihí-áⁿ, te vátá quìní-gá-aⁿ sá ñí xihí yíi-aⁿ.

⁸ Te ní xáhaⁿ tẽ Pèlú xii-aⁿ:

—Cuìní-í cachí tnúhu ndáá-n. ¿Ndédau ní dícó-ndó ñuhu, ní dícó-ndó nàcuáa ní cachí yíi-n áⁿ? —càchí té Pèlú xáhaⁿ-dě xii-aⁿ.

Te ní xáhaⁿ-aⁿ:

—Ndáá sá díú-ní dùcaⁿ —cachí-aⁿ xáhaⁿ-aⁿ.

⁹ Te ní xáhaⁿ tẽ Pèlú:

—¿Ná cuendá ducaⁿ ñí chitnàha tnúhu-ndo dùcaⁿ ní quide-ndo ñí cuini-ndó dándahú-ndó Espíritú Yá Ndiòxí? Quini-n, chí sa cuándixi cue téé ní sáháⁿ ní chindúxi yíi-n, te yòhó tnáhá-n càndeca ñaha tucu-güedé xii-n quíhí vitna —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-aⁿ.

¹⁰ Te òré-áⁿ ñí nduá-aⁿ núú tẽ Pèlú, te ní xihí-ni-aⁿ. Te cuándihu cue téé cuechi-áⁿ xití vehe, te ní xiní-güedé sá sá ní xihí-aⁿ, núú ní xido ñaha tucu-güedé cuáháⁿ chindúxi-güedé-aⁿ diñi yíi-aⁿ.

¹¹ Te ní yùhú víhí ñáyiù ní sándáá ìní tnúhu Yá Ndiòxí, ndihí dava-gá ñáyiù ní níhí tnúhu nàcuáa ní cuu.

Ní quide-güedé titní núú sã vã yõo tnàhí ndàcu cada te ío ní cuñúhu ñáyiù

¹² Te cue téé ní táúchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá titní víhí sã vã yõo tnàhí ndàcu cada ní quide-güedé, te ní cuñúhu víhí-yu. Te nchaa ñáyiù ní sándáá ìní-xi tnúhu Jèsús ní xóo tacá-yu corrèdór néhé diù ndíi Salòmón.

¹³ Te nchaa ñáyiù ñá túú dàcuaha tnúhu-gá ñá ní cùyíi-yu chitnahá-yu ñáyiù ní sándáá ìní-xi tnúhu-gá, dico ncháa-yu ní cáháⁿ váha-yu cuendá ñáyiù ní sándáá ìní-xi tnúhu-gá.

¹⁴ Te vài téé, vài ñadihí ní sándáá ìní-yu tnúhu-gá.

¹⁵ Te cuendá sá ñí níhí-yu tnúhu sá quidé tãtna cue téé ní xica cuu ndihí Jèsús, núú xiáⁿ ní queñuhú-yu nchaa ñáyiù cùhú ichi, te davá-yu ní quide túha-yu camá te davá-yu ní

quide túha-yu yuu, núu núu nchàa xíãⁿ tá sàcáⁿ-yu cue ñáyi cuhú-án cuáháⁿ, te xíãⁿ cáã-yu ndètú-yu, chi ní sani iní-yu sá òré yáha té Pèlú te cuèdicó cuándáhú-dé yáha ndodo ñaha-xi xii-yu te ndúha-yu.

¹⁶ Te ní quixi ñáyi ñuú yatni Jerusálén ndécã-yu ñáyi cuhú, ndihi ñáyi yíhi ñaha espíritú cundíhi yucu ñávaha ní quixi, te nchaá-yu ní ndúha.

Ío ní quide úhú-güedé té Pèlú ndihi té Juáá

¹⁷⁻¹⁸ Te dútú cúnú-gá ndihi cue té cùu saducéú cue té cundíhi-dé ní cudééⁿ-güedé sá ïo chítú-yu dâcuaha tnúhu Jèsús, núu xíãⁿ ní tñi-güedé cue té ní táuchíúⁿ Jèsús dacuaha ñaha xii-yu tnúhu-gá ní chihi ñaha-güedé vecaá.

¹⁹ Te xití niú-án ñi quexio ñi espíritú xínú cuèchi núu Yá Ndióxi ní nacaáⁿ-xi yèhe vecaá ní quee-güedé, te ní xáhaⁿ-xi xii-güedé:

²⁰ —Quíhíⁿ-ndó veñúhu cãhnu sá ïo cúnúu te cúñaha-ndo xii ñáyi nâcuáa cadá-yu naníhi tãhú-yu —càchí espíritú-án xáhaⁿ-xi xii-güedé.

²¹ Te sá dúcáⁿ ñi xáhaⁿ-xi ñu sátá ñi túndaá, te ní sáháⁿ-güedé veñúhu cãhnu sá ïo cúnúu sá cúu-xi ñáyi isráel ní dâcuáhá ñaha-güedé xii-yu.

Te dútú cúnú-gá ndihi cue té cundíhi-dé ní nadatãcã tñáhá-güedé ndihi ncha cue té cùu sacuéhé ñuú ñáyi isráel ndihi cue té cùchiuⁿ, te ní tendaha-güedé sandàdú cuáháⁿ queñuhu-güedé cue té yíhi vecaá ní cùu.

²² Te ní quexio-güedé yèhe vecaá, te ní xiní-güedé sá ñi ñi-gá cue té dâcuaha ñaha xii ñáyi tnúhu Jèsús ña túu-gã-güedé yíhi. Te cuánuhú-güedé

²³ ní xitñúhu-güedé cue té cùchiuⁿ, te xáhaⁿ-güedé:

—Ní sáháⁿ-ndí ní sándéhé-ndí vecaá, te ndéé chóo-ñi, te xindecu-ñi sandàdú cue té xindeé yèhe vecaá. Te ní nacaáⁿ-ndí vecaá, te vá yõ ñi-gá yíhi —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

²⁴ Te sá dúcáⁿ ñi xáhaⁿ-güedé, te cuáháⁿ iní cue dútú cúnú ndihi té

tãxi tnuní cue té xindeé veñúhu cãhnu sá ïo cúnúu, te ní xitñaha-güedé:

—¿Nása cada-xi vitna duha càa ní cuu ní xinú cue té yíhi vecaá-i? —càchí-güedé xitñaha-güedé.

²⁵ Te ní quexio ñi té ní xáhaⁿ-dè:

—Cundedóho-ndo na càchí tnúhu-í ñi tnúhu. Cue té ní chihi-ndo vecaá ndécú-güedé veñúhu cãhnu sá ïo cúnúu dacuaha-güedé ñáyi —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

²⁶ Te cue té ndéé veñúhu ndihi té tãxi tnuní ñáhá xii-güedé cuánguaca ñaha-güedé, te ña túu ní quide úhú ñáhá-güedé, chi ní yuhú-güedé cuáha yúu ñáhá ñáyi dii ñuú-xi-án.

²⁷ Te ní ndexio ndihi ñaha-güedé núu cuè té cùu sacuéhé ndihi núu cuè té cùchiuⁿ. Te dútú cúnú-gá ní ngúita-dé ténã ñáhá-dé xii-güedé, te xáhaⁿ-dè:

²⁸ —Te náa ña díu ñi cachí-ndí sá vã dacuaha-gá-ndó ñáyi tnúhu Jèsús te dâcuaha-ñi-ndó-yu, te vitna ncha ñáyi ñuú Jerusálén ní níhi-yu tnúhu nâcuáa cãháⁿ-ndó. ¿Te ná cuendã ducaⁿ quide-ndo, te càchí-ndó sã nchúhú ndécuéchi-ndí ní sañi-ndí Jèsús-i? —càchí dútú cúnú-gá xáhaⁿ-dè xii-güedé.

²⁹ Te té Pèlú ndihi dava-gá cue té ní táuchíúⁿ Jèsús dacuaha ñaha xii-yu ní xáhaⁿ-güedé xii cue té cùchiuⁿ:

—Nchúhú, Yá Ndióxi cúnú-gá sandáá iní-ndí tnúhu cãháⁿ-gá dâcúxí tñúhu cãháⁿ ñáyi.

³⁰ Te nchòhó ní sata caa-ndo Jèsús núu cùrúxí te núu cùrúxí-án ñi xíhí-gá, dico ní dándótó ñaha Yá Ndióxi xii-gá. Te Yá Ndióxi ní sandáá iní cue ñani tñáhá-ndí ní xindecu ndéé sanaha.

³¹ Te Yá Ndióxi ní xáhaⁿ-gã sá cundecu Jesús xio cùha-gá cuendã taxi tñuní-gá te dacãcu nihnu-gá ñáyi isráel núu úhú núu ndáhú. Te ducaⁿ-ni dacãcu nihnu-gá ncha ñáyi na dàña ncha sá cuéhé sá dúhá, te cada cãhnu iní-gá ncha yíca cuèchi-yu.

³² Te ní xiní-ndí nâcuáa ní quide-gá, núu xíãⁿ cáni-ndí cuendú núu nchàa ñáyi, te Espíritú Yá Ndióxi chindé

ñaha-xi xii-ndí cãháⁿ-ndí tnúhu-gá. Te ðiu-ni Espiritú-gá ní sãñaha-gã xii nchaa ñáyiu ní sãndáá iní-xi tnúhu-gá —cãchí té Pèlú ndihi dava-gá-güedé xãhaⁿ-güedë xii cue tée cùchiuⁿ.

33 Te sátá dúcáⁿ ñí xãhaⁿ-güedë xii cue tée cùchiuⁿ, te ní cudééⁿ-güedë, te ní ndatnúhu-güedé sá cáhni ñaha-güedé.

34 Te ñⁿ tée cùu fariséu tnàha-dé cúu-dë chiúⁿ, te nàni-dé Gamaliél, te cùu-dé mèstrú dácuaⁿ-dë ñáyiu nàcuáa ní chídó tnùní ndí Moisés, te ío yíñùhu cãháⁿ ndihi ñàhá-yu xii-dé. Te ní ngúnutnì-dé, te ní xãhaⁿ-dë sá ná quèe tnaa té Pèlú ndihi dava-gá-güedé quehé.

35 Te ní xãhaⁿ-dë xii cue tée cùchiuⁿ:

—Nchòhó cue tée isràél, xini ñuhu-xi sá cání vãha iní-ndó nãsa cada-ndo ndihi cue tée-ãⁿ.

36 Chi ní cunaha ñí xíndecu ñⁿ tée ní xínani Tèudás, te ní cachí-dé sá cùnùu-dé, te ní cundihí-dé dàtná cúmí cièndú cue tée, te ñá ní cuíní-güedé cuu ñⁿnuu-güedë ndihi cue tée cùchiuⁿ. Te ní sahani ñaha cuè tée cùchiuⁿ-ãⁿ xii tée Tèudás, te ní ndihi cue tée ní xica cuu ndihí-dé ní xité nuu-güedé, te ñá túú-gã ní quide-güedé nàcuáa ní sani iní-güedé cada-güedé.

37 Te sátá nì xíhí tée-ãⁿ, te ní tnahá nduu núcódó tnùní ñáyiu. Te dàvá-ãⁿ ñí xíndecu ñⁿ tée ðistrítú Galiléa ní xínani-dë Jüdás. Te titnì-güedé ní chitnahá ñàhá-güedë xii-dé. Te tnàhá-dé ní sahani ñaha tùcu cue tée cùchiuⁿ, te nchaa cue tée ní xica cuu ndihí-dé ní xité nuu-güedé.

38 Te na cãchí tnúhu-í sá dáñá-ndó cuè tée-ãⁿ, te ní ñà túú nãgá tnúhu cúñaha-ndo xii-güedé, chi núu chiúⁿ mee-güedé quidé-güedë te cuíta-güedé,

39 dico núu chiúⁿ Yá Ndiõxí quidé-güedë, te vá ndínihnu chiúⁿ quide-güedé. Te núu quide-güedé chiúⁿ Yá Ndiõxí, te vá nàá-ndó ndihí-güedé, chi Yá Ndiõxí nàá ndihí-ndo sã dúcáⁿ xíquide-ndo —cãchí té Gamaliél xãhaⁿ-dë xii cue tée cùchiuⁿ.

40 Te nchaa-güedé ní cãháⁿ sá tnúhu ndáá cãháⁿ-dë. Te dàtnùní ní nacana tucu-güedé té Pèlú ndihi dava-gá-güedé te ní caniha-güedë, te ní cãháⁿ níhi-güedé, te xãhaⁿ-güedë sá vã cãháⁿ-gã-güedé tnúhu Jèsús, te dàtnùní ní dáñá ñaha-güedé cuánuhú-güedé.

41 Te ío ní cudíⁿ iní-güedé, chi mee Yá Ndiõxí ní cachí-gá sá dúcáⁿ ndòho-güedé dácuaⁿ-güedé ñáyiu tnúhu Jèsús.

42 Te ñⁿ nduu ñⁿ nduu ní dácuaⁿ-güedë ñáyiu xití veñúhu càhnu sá ío cùnùu ndihi nchaa vehé-yu. Te ní xãhaⁿ-güedë xií-yu sá Jèsús cúu-gã Crístú Yáa ní quixi ñuyíú-a.

6

Ní ndúcú-güedë úsá cue tée cundecu dacãhñu sá cáxí ñáyiu

1 Te ðiu-ni dàvá-ãⁿ ñí sãndáá iní vài ñáyiu tnúhu Jèsús. Te cue ñáyiu griégú ní cãháⁿ cuèhé-yu cuèndá ñáyiu isràél, sá ñáyiu ðihí ñáyiu quèe ñáyiu cãháⁿ tnúhu griégú ñá túú tnàhá sá cáxí-yu, chi ñá túú sãñaha ñⁿnuu-güedé.

2 Te cue tée úxúú ní táuchíúⁿ Jèsús dácuaⁿ-güedé ñaha xií-yu tnúhu-gá, cue tée-ãⁿ ñí cana-güedé nchaa ñáyiu sãndáá iní tnúhu Jèsús. Te ní xãhaⁿ-güedë xií-yu:

—Nchúhú chi vá cúu dàcãhñu-ndí sá cáxí-yu, chi mee-ni tnúhu Yá Ndiõxí cãháⁿ-ndí.

3 Te nchòhó cue tée ndècu ndihí-ndí ichi Xítohó Jesucristú cãháⁿ ndihí-ndo úsá cue tée xíndecu iha, cue tée cãháⁿ ndihí ñàhá-yu mee-ni tnúhu yíñùhu, cue tée ndècu ndihí Espiritú Yá Ndiõxí, mee-ni cuè tée cùtnuní váha iní-xi. Te cue tée-ãⁿ cuãha-ndí-güedé chiúⁿ cada-güedé dacãhñu-güedé sá cáxí-yu.

4 Te nchúhú mee-ni Yá Ndiõxí cãháⁿ ndihí-ndí, te mee-ni tnúhu-gá dácuaⁿ-ndí-yu —cãchí-güedé xãhaⁿ-güedë xií-yu.

5 Te nchaá-yu ní tñí-yu tnúhu ní cãháⁿ-güedé, núu ní ndúcú-yu cue tée

cada chiⁿ-án. Te ñⁿ-dé nání-dě Těvá, te ío váha sándáá iní-dé Yă Ndiöxí, te ndècu ndihí-dé Espiritú-gá. Te duha ní xínani dàva-gá-güedé: té Lìpé, té Pröcoró, té Nicànor, té Tìmon, té Pàrmenás, té Lăxí tée ñuú Antiòquia tée ní sándáá iní-xi sá dăcuàha ñáyiu isràél te vitna ní sándáá iní-dé tnúhu Jèsús.

⁶ Te úsá cue tée-áⁿ ñí sáháⁿ-güedé núú cuè tée úxúú ní táuchíúⁿ Jèsús dăcuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá, te cue tée úxúú-áⁿ ñí cáháⁿ ndihí-güedé Yă Ndiöxí, te ní sacáⁿ ndodo-güedé ndaha-güedé díquí cuè tée úsá-áⁿ.

⁷ Te ñáyiu ní sándáá iní tnúhu Jèsús cuáháⁿ-yu titní xichi cáháⁿ-yu tnúhu-gá. Te vâi-gá ñáyiu ta sándáá iní-yu tnúhu-gá cuáháⁿ, te ní xíndecú-yu ndihí dăva-gá ñáyiu dăcuaha tnúhu-gá ñuú Jerusálén. Te titní dútú ñí sándáá iní-güedé tnúhu-gá.

Ní tñi-güedé té Těvá

⁸ Te té Těvá ní quide-dé titní núú să vă yôo tnàhí ndàcu cada, te ní cuñúhu vîhí-yu sá dúcáⁿ ñí quide-dé, te ducaⁿ ñí quide-dé chi ndècu ndihí-dé Yă Ndiöxí chíndèe ñaha-gá.

⁹ Te ní xíndecu cue tée ní xóo cunu cuechi núú ñⁿ tée tàxi tnuní, te tée tàxi tnuní-áⁿ ñă ní xôo dăña tnàhí-dé quee-güedé núú chíúⁿ-dë, te ní xinu-ná-güedé. Te sátá xăⁿ, te ní dácáá-güedé veñúhu-güedé, te veñúhu-áⁿ sáháⁿ ñáyiu ñuú Cirené, ñáyiu ñuú Alejándriá, ñáyiu ñuú Cìliciá, ndihí ñáyiu distrítú Àsiá. Te nchaa ñáyiu-áⁿ ñí nàá ndihí-yu té Těvá.

¹⁰ Te ñá ní ñihí-yu tnúhu cáháⁿ-yu, chi ío váha ní sáá díquí-dë năcuáa ní xáhaⁿ-dë xii-yu, chi Espiritú Yă Ndiöxí ní chindee ñaha-xi xii-dé.

¹¹ Te ní cháhu-yu cue tée ní dăcuándèhnde tnúhu ní cáháⁿ té Těvá núú-yu. Te ní xáhaⁿ-güedé sá cáháⁿ cuèhé-dé cuendá ndí Moisés ndihí cuendá Yă Ndiöxí.

¹² Te cuendá sá dúcáⁿ ñí dăcuándèhnde núú ní sándáá iní-yu, te ní cudééⁿ-yu núú tē Těvá. Te ní cudééⁿ cue tée

cúu sacuéhé, te tnàhá cue tée dăcuaha ñaha xii-yu nchaa tnúhu ní chídó tnúní ndí Moisés ní cudééⁿ-güedé. Te ní sáháⁿ-güedé ní tñi-güedé té Těvá ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ núú quidé cuè tée cùchiuⁿ jundá, ndihí cue tée cúu sacuéhé.

¹³ Te ndécá-yu cue tée dăcuandehnde cuáháⁿ núú quidé-güedé jundá, te ní quesaha-ni tūcu-güedé cáháⁿ cuèhé-güedé, te xăhaⁿ-güedé:

—Tée-a mee-ni cáháⁿ cuèhé-dé cuendá veñúhu sá ío cūnuu, veñúhu ní cuu íi, te cáháⁿ cuèhé-dé cuendá nchaa sá ñí chídó tnúní ndí Moisés.

¹⁴ Te ní tecú dóho-ndí cāchí-dé sá Jèsús tée ñuú Nazàrét dangoyo-dé veñúhu cāhnu sá ío cūnuu te vá dāñá-gă-dé cada-ndí năcuáa ní cachí ndí Moisés cada-ndí —cāchí-güedé xăhaⁿ-güedé.

¹⁵ Te nchaa cue tée ndècu jundá ní ndacoto váha-güedé núú tē Těvá. Te ní dáyèhé-xi núú-dë dātná quidé-xi núú espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí.

7

Té Těvá xăhaⁿ-dë sá ña túú cuèchi-dé

¹ Te ní xáhaⁿ dútú cúnū-gá xii-dé:

—¿Ndáá tnúhu cáháⁿ-güedé cuendá-n-ăⁿ? —cāchí-dé xăhaⁿ-dë.

² Te té Těvá ní xáhaⁿ-dë xii-güedé:

—Nchòhó cue ñaní tnáhà-í ndihí nchòhó cue tée cúu sacuéhé, cund-edóho-ndo ñⁿ tnúhu na cáháⁿ-í-a. Yă Ndiöxí ío cūnuu-gá, te ní cáháⁿ ndihí-gá ndí Àbrahám nacióⁿ Mesopòtamiá cútnàhá vátá quihíⁿ-gá ndí cundecu ndí ñuú Hārán.

³ Te ní xáhaⁿ-gá xii ndí: “Dăña-n nchàa ñaní tnáhá-n, te dăña-n ñūhu-n, te quihíⁿ-n ñⁿ xichi núú dānèhé ñáhà-í cundecu-n”, duha ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii ndí Àbrahám.

⁴ Te sátá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii ndí Àbrahám, te ní ndee ndí ñuú Căldeá, te cuáháⁿ ndí cundecu ndí ñuú Hārán. Te sátá ñí xihí tātá ndí, te ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí quixi ndí cundecu ndí núú ndécú-ó vitna.

⁵ Te Yă Ndiöxí ña túú ní săñaha-gă ñí lūha ñūhu cuu cuendá ndí núú ñí xíndecu ndí. Te ní xáhaⁿ ndăá Yă

Ndiöxí xii ndíi sá cuãñaha-gã ñuhu cuu cuendá ndíi, te na cùú ndíi, te ndóo ndihí nchaa ñaní tnáhá ndíi cacu túu ndéé cuéé-gá. Te ducaⁿ ñí xáhaⁿ-gã cuéi vátá cündecu-gá ni ñíⁿ déhe ndíi.

6 Te ní xáhaⁿ tucu Yá Ndiöxí xii ndíi Ábrahám sá díú-ní ñaní tnáhá ndíi quíhíⁿ-yu núu xíca cündecú-yu cúmí ciendú cuíá, te vá dáññ-yu queé-yu núu chíúⁿ-yu, te ío dandòho ñaha-güedé núu cündecú-yu. Duha ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi, te ndáá ducaⁿ ñí cuu.

7 Te ní xáhaⁿ tucu Yá Ndiöxí xii ndíi Ábrahám: “Yúhú dandòho-ínchaa ñáyíu na dandòho ñaha xii cue ñaní tnáhá-n. Te dàvá-áⁿ te ndee cue ñaní tnáhá-n núu cündecú-yu, te quixí-yu chiñuhu ñahá-yu xii-í iha”, duha ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi Ábrahám, te ndáá ducaⁿ ñí cuu.

8 Te Yá Ndiöxí ní quide ndáá-gá ndihí ndíi Ábrahám, te ní xáhaⁿ-gã xii ndíi sá cuãha-güedé señá ñíⁿ nchaa landú téé cuendá cunáhá-yu nacuáa ndùu sá ñí quide ndáá-gá ndihí ndíi Ábrahám. Núu xíáⁿ núu ùná nduu sá ñí cacu té Isàác déhe ndíi Ábrahám, te ní sáha ndíi señá ñíⁿ-dé. Te díu-ní ducaⁿ ñí quide tucu té Isàác déhe-dé té Jácób, te díu-ní ducaⁿ ñí quide té Jácób, chi úxúú déhe-dé ní xíndecu, te nchaa-güedé ducaⁿ ñí quide-dé. Te ndí ùxúú cue téé-áⁿ ñí cuu-güedé ñaní tnáhá-ó.

9 Te ñíⁿ déhe té Jácób ní xínani-dě Chèé. Te ñá ní cùú váha iní cue ñaní-dé núú-dě, núu ní díco ñaha-güedé ní queheⁿ ñaha cuè téé cuáháⁿ nacióⁿ Ègiptú, te Yá Ndiöxí ñá ní dàña ñaha-gá xii-dé cuíta nihnu-dé.

10 Te ní chindee ñaha-gá xii-dé ní cacu-dé cúnahá ní ndoho vìhi-dé, Te téé yíndaha Ègiptú ío ní cudíí iní-dé té Chèé, te ní cutnùní iní-dé sá ío váha túha té Chèé, te ducaⁿ ñí cutnùní iní-dé, chi Yá Ndiöxí ní chindee ñaha-gá xii té Chèé. Te ní xáhaⁿ téé yíndaha Ègiptú xii té Chèé sá díú tẽ Chèé coo-dé gobièrnú Ègiptú, te taxi tnùní-dé nchaa ñáyíu xínu cuechi núu téé yíndaha Ègiptú-áⁿ.

11 Te ní quíhu tnamá ñíhí nacióⁿ Ègiptú ndihí nacióⁿ Cànaá, te ío ní ndohó-yu. Te nchaa ñaní tnáhá-ó ñí xíndecu ndéé sanaha ñá ní xõo níhí-gã-yu sá cáxí-yu.

12 Te ní níhí tẽ Jácób tnúhu sá ío triú Ègiptú, núu ní tendaha-dẽ cue déhe-dé ní sáháⁿ-güedé ní ságuaaⁿ-güedé triú-áⁿ, te dàvá-áⁿ ñí sáháⁿ cue ñaní tnáhá-ó xito díhna nuu nacióⁿ Ègiptú.

13 Te xito cùú uú cuáháⁿ-güedé, te ní xáhaⁿ tẽ Chèé sá ñaní-dé cúú-güedé. Te téé yíndaha Ègiptú ní cutnùní iní-dé sá díú-ní ñaní té Chèé cúú-güedé.

14-15 Te ní cana té Chèé tãtã-dě té Jácób ndihí nchaa ñaní tnáhá-dẽ. Te cùu-xi datná únídico sáhúⁿ-yu ndèca té Jácób cuáháⁿ nacióⁿ Ègiptú núu ndécú tẽ Chèé, te xíáⁿ ñí quexió-yu ní ngóo-yu. Te yàcáⁿ ní xíhí té Jácób ndihí nchaa déhe-dé cue ñaní tnáhá-ó.

16 Te sátá ñí cuu titní cuíá, te ní natava-güedé yiquí ndíi Jácób ndihí nchaa déhe ndíi nchido-güedé cuáháⁿ ñuu Síquém. Te ndíi Ábrahám sa ní cuu titní-gá cuíá sã ñí nacuaaⁿ ndíi ñuhu núu cuè déhe ndíi Hámór. Te xíáⁿ nchíi yaú ní nachínduxi-güedé yiquí-áⁿ.

17 Te cútnahá vátá nátava-gá-güedé yiquí cue ndíi, te sa ta tnáhá yatni cada Yá Ndiöxí nacuáa ní xáhaⁿ-gã xii ndíi Ábrahám cada-gá sá cúú-xí ñáyíu isràél ndécú Ègiptú, te ta cãyá víhí-yu cuáháⁿ.

18 Te dàvá-áⁿ chi ingá téé yíndaha nacióⁿ Ègiptú, te ñá túú-gã ní xíní-dé nása ní xóo cada ndíi Chèé.

19 Te téé yíndaha Ègiptú ñá ní quide ndáá-dé, chi ío ní dándóhó-dě ñaní tnáhá-ó ñí xíndecu dàvá-áⁿ. Te ní táuchíúⁿ-dẽ sá xócuíñí-yu dándóo-yu déhe yiquíⁿ cuendá ndihí-güexi cuú.

20 Te dàvá-áⁿ ñí cacu té Moisés, te ío ní cudíí iní ñahá Yá Ndiöxí xii-dé. Te ní xíndecu ndihí ñaha náná-dě ndihí tãtã-dě úní-ní yóó.

21 Te ndèca ñahá-yu cuáháⁿ ingá xichi, te yàcáⁿ ní dándóo ñahá-yu

xii-dé, te ní naníhí ñáhá dèhe yoco té yìndaha Egiptú, te ní xito-xi-dé dàtná xító-xí ìⁿ dèhe mee-xi nǐ xito-xi-dé ndéé ní sahnu-dé.

22 Te ní cutúha-dé nchaa sá xìní cue téé ègiptú, te ío váha ní sáa díquí-dě tnúhu cáháⁿ-dé ndíhi nchaa sá cáda-dě.

23 Te cútnàhá ndécú-dě údico cuíá-dě, te ní cachí-dé sá quihíⁿ-dé cáháⁿ ndíhi-dé cue ñaní tnáhá-dě ñáyiú isràél.

24 Te ní xiní-dé ní caniha ìⁿ téé ègiptú xii ìⁿ téé isràél, te ñá ní cùndee iní-dé cundehe-dě nǔu ní sáháⁿ-dé ní chindee-dě téé isràél, te ní sahní-dé téé ègiptú,

25 chi ní cachí Yă Ndiöxí sá díú-dě dacăcu-dé ñaní tnáhá-dě ñáyiú isràél núu cuè téé ègiptú. Te ní sani iní-dé sá cùtnùní iní-yu năcuáa ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii-dé, dico ñá túú ní cùtnuní iní-yu.

26 Te nduu tněé ní xiní-dé năá úú cue téé isràél, te ñá túú ní tnáhá iní-dé năá-güedé nǔu ní xáhaⁿ-dě xii-güedé: “¿Ná cuendá ducaⁿ xĩnăá-ndó? ¿Náa ñá díú ndimee-ndo núu ducaⁿ xĩnăá-ndó?” Duha ní xáhaⁿ tē Moisés xii-güedé.

27 Te téé ndècuéchi ní sáháⁿ-dé ní chindaha ñihnu-dé té Moisés ìⁿ xio, te ní xáhaⁿ-dě: “¿Ná cúú yòhó nǔu véxi-n tàxi tñuní ñáhá-n?”

28 Te tnáhá-ni tucu yúhú cahni-n dàtná ní sahní-n tē ègiptú icu càhaⁿ-n á”, duha ní xáhaⁿ-dě xii té Moisés.

29 Te sá dúcáⁿ nǐ cáháⁿ téé isràél nǔu ní yúhú té Moisés ní xinú-dé cuáháⁿ-dé ní sáá-dé nacióⁿ Mèdián. Yàcáⁿ ní ngóo-dé, te yàcáⁿ ní tnándaha-dé, te ní cacu úú dèhe téé-dé.

30 Te sáta nǐ xínú údico cuíá, te ní sáháⁿ té Moisés ìⁿ xio yucu Sinái. Te yàcáⁿ ní xiní-dé ìⁿ tñutàú nchìcúⁿ ñuhú, te xití itá ñuhú-áⁿ nǐ xiní-dé yíhí ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí.

31 Te òré ní xiní-dé sá yíhí-xí xití itá ñuhú-áⁿ, te ní cuñúhu vîhi-dé sá nǐ xiní-dé espíritú-áⁿ xití itá ñuhú-áⁿ, te ní sândehe-gá-dé, te ní xíndéhe vâha-dé. Te ní tecú dóho-dé ní cáháⁿ Yă Ndiöxí, te xáhaⁿ-gă xii-dé:

32 “Yúhú cúú-í Ndiöxí ní cáháⁿ ndíhi cue ñaní tnáhá-n ndéé sanaha, ndíi Àbrahám ndíhi ndíi Isàác ndíhi ndíi Jâcób, ndíhi dava-gá cue ñaní tnáhá-n. Nchaa cue ndíi-áⁿ nǐ xóo cáháⁿ ndíhi-í.” Duha ní xáhaⁿ-gă xii té Moisés. Te ní quidi ñaha-xi xii té Moisés sá nǐ yúhú-dé, te ñá ní cùyii-gá-dé cundehe-dě tñutàú nchìcúⁿ ñuhú-áⁿ.

33 Te Yă Ndiöxí ní xáhaⁿ-gă xii-dé: “Queñuhu chàú-n, chi núú ñuhú nǐ cuu íi nútnǐ-n.

34 Te yúhú ndéhè-í sá ío ndòho nchaa ñáyiú cùu cuendá-í, ñáyiú ndècu nacióⁿ Ègiptú. Te ní tecú dóho-í sá ío ndàhú xĩcáháⁿ-yu, núu xĩáⁿ véxi-í càchí tnúhu-í sá nùhú-n nacióⁿ Ègiptú cuendá ndeñùhú-n-yu yàcáⁿ.” Duha ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii té Moisés.

35 Te ñá ní sândáá iní-yu té Moisés ndéé díhna, chi ní xáhăⁿ-yu: “¿Ná cuendá véxi-n tàxi tñuní ñáhá-n xii-ndí?” Duha ní xáhăⁿ-yu xii té Moisés. Te ñu-ni té Moisés ní tendaha ñaha Yă Ndiöxí ní sáháⁿ-dé dacăcu-dé ñáyiú isràél nacióⁿ Ègiptú cuèi ñá ní sândáá iní ñáhăⁿ-yu xii-dé. Dico ní taxi tñuní-dé-yu, chi ducaⁿ nǐ xáhaⁿ-gă òré ní xiní-dé espíritú xínú cuèchi núú-gă xití tñutàú nchìcúⁿ ñuhú.

36 Te té Moisés ní ngüíta-dé ní quide-dé sá vă yòo tnàhí ndàcu cada, te ní cuñúhu vîhí-yu sá dúcáⁿ nǐ quide-dé, te ducaⁿ nǐ quide-dé Ègiptú ndíhi Làmar Tícuèhé. Te ní ngódó núú-dě núŷ-yu ní queé-yu Ègiptú cuáháⁿ-yu ìⁿ ichi xití yucu núú vă yòo tnàhí ndècu, te ní xíhi-yu údico cuíá xití yucu-áⁿ, te xíáⁿ nǐ xóo cada-dé sá vă yòo tnàhí ndàcu cada.

37 Te ñu-ni té Moisés ní xáhaⁿ-dě xii cue ñaní tnáhá-dě dàvá-áⁿ: “Yă Ndiöxí cada-gá te coo ìⁿ ñaní tnáhá-ndó ndéé cuèé-gá, te téé-áⁿ cáháⁿ-dé tnúhu-gá núú-ndó dàtná cuíní-ndó nǐ cachí-gá quidé yúhú, te ío xini ñuhu-xi cundèdóho-ndo tñuhu cáháⁿ-dé”, duha ní xáhaⁿ tē Moisés xii-yu dàvá-áⁿ.

38 Te ñu-ni té Moisés ní xíndecu ndíhi-dé ñáyiú isràél xití yucu, te ní sáá-dé yucu Sinái, te xíáⁿ nǐ quixi ìⁿ

espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí ní cáháⁿ ndihí ñaha-xi xii-dé, te yacáⁿ ní dácuahá ñaha-xi tnúhu-gá, te ñu-ni tnúhu-áⁿ ní ndóo dácuaaha-o.

39 Te cue ñaní tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha ñá ní sándáá iní-yu té Moisés, te ñá ní ndéé iní ñáhă-yu xii-dé, chi ní cuiní-yu nuhú tucú-yu ñuú Ègiptú cundecú-yu.

40 Te òré ndécú tē Moisés yucu ní xáhăⁿ-yu xii ñaní-dé té Àrón: “Cadúha-n ñⁿ úú ndiöxí díhúⁿ cuááⁿ codonuu núú-ó cùhuⁿ-o ichi, chi ñá túú cùtnuní iní-ó ndéé ichi cuáháⁿ té Moisés, té yòdo nuu núú-ó ndùu ní quee-o Ègiptú”, duha ní xii-yu té Àrón.

41 Te dāvá-áⁿ ní cadúha-güedé ñⁿ chēhlu mee-ni díhúⁿ cuááⁿ, te ní sahani-güedé ñⁿ úú quiti nchito ní quide cāhnu-güedé chēhlu-áⁿ. Te ío ní cudíⁿ iní-yu quiti-áⁿ, chi ní cachí-yu sá díú-ní ndiöxí cúú-dí.

42 Te sá dúcáⁿ ní quidé-yu, xiáⁿ ní dáñá ñaha Yá Ndiöxí xii-yu. Te ní dáñá-gă ní xóo cada cāhnú-yu nchíanchii, ndihí yóó, ndihí nchaa chódíní. Te duha ní chídó tnùní ñⁿ téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha nācuáa ní xáhaⁿ-gă xii ñayiu dāvá-áⁿ:

Nchòhó ñayiu isràél, ní cuu údico cuía yíhí-ndó yucu,

te ní sahani-ndo quiti-ndo ní quide cāhnu ñaha-ndo xii-í cáháⁿ-ndó, dico ñáhă chi ní sahani-ndo-güedé ní quide cāhnu-ndo sá ñⁿ cadúha mee-ndo.

43 Te ní cadúha-ndo ñⁿ veñúhu líhli, te ní sanutñí-ndo Mòlóc sá cāchí-ndó cùu ndiöxí-ndó xica nchido-ndo xití yucu,

te ní cadúha-ndo ñⁿ chódíní, te quiti-ăⁿ cāchí-ndó sá cúú-dí ndiöxí Rēnfán,

te ndi ndúú sá ñⁿ cadúha-ndo-ăⁿ ní quide cāhnu-ndo.

Te cuendá sá dúcáⁿ ní quide-ndo te yúhú queñuhu ñaha-í xii-ndo quíhíⁿ-ndó cùndecu-ndo ingá xio nacióⁿ Babiloniá.

Duha ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii-yu, te ducaⁿ ní chídó tnùní téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá.

44 Te xití yucu-áⁿ ní dácáá-güedé ñⁿ veñúhu vehe dóó. Te vehe-áⁿ ní cuu-xi ñⁿ sá cùtnuní iní-yu sá Yă Ndiöxí ndécú ndihí ñaha-gá xii-yu. Te vehe-áⁿ ní dácáá-güedé nācuáa ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii té Moisés, chi ní dánèhé ñáhă-gă xii-dé nācuáa dacāa-güedé.

45 Te sátá ní xihí nchaa cue téé-áⁿ, te ní ndóo ndihí nchaa déhe-güedé veñúhu-áⁿ. Te ní xido tucu-güedé veñúhu-güedé cuáháⁿ-güedé, te cuáháⁿ ndihí-güedé té Jòsué núú cùndécú-yu. Te sátá ní quexió-yu, te ní dácúnú-yu ñayiu dii ñuú-xi-áⁿ chi mee Yă Ndiöxí ní chindee ñaha-gá xii-yu. Te sátá ní ndihí nchaa ñayiu ní xica nchido veñúhu dóó-ăⁿ ní xihí, te ní ndóo ndihí dava-gá-yu. Te ducaⁿ-ni ndecu-xi ní cacu té Dàvií, téé ní xindaha ñaha xii-yu.

46 Te Yá Ndiöxí ní cudíⁿ víhí iní-gá té Dàvií. Te ní xicáⁿ tnúhú-dé núú-gă ñuú cuu dacāa-dé veñúhu cuu cuendá-gá, chi ñⁿ-ni Yá Ndiöxí ní xóo cada cāhnu té Dàvií ndihí té Jácób, ñaní tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha víhi-gá.

47 Te Yá Ndiöxí ñá ní dàña-gá dacāa té Dàvií veñúhu-gá dico déhe-dé té Salòmón, chi ní dáñá-gă ní dácáá-dé veñúhu cuu cuendá-gá

48 cuéí ñá túú sàcùndecu-gá veñúhu dācaa cue téé ñuyíú-a, chi ndēni xiáⁿ ndécú-gă chi espíritú cúú-gă. Te duha ní chídó tnùní téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha nācuáa ní cáháⁿ-gá:

49 Yúhú táxi tnùní-í andiū ndihí ñuyíú, te xiáⁿ ñuú nchòhó vá ndácú-ndó chihí ñaha-ndo xití veñúhu dátñá quidē-yu sá cāchí-yu cùu ndiöxí-yu ní cadúha-yu.

Te ñá túú xini ñuhu-í núú ndétátú-í, 50 chi yúhú ní cadúha-í nchaa sá ío ñuyíú-a.

Duha ní cáháⁿ Yă Ndiöxí, te ñu-ni ducaⁿ ní chídó tnùní téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá —duha ndùu nchaa tnúhu ní xáhaⁿ té Těvá xii-güedé.

51 Te ní xáhaⁿ tùcu-dé:
 —Nchòhó, ío sàá iní-ndó chi quide-ndo datná quidé ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél chi ñá túú tédóho-ndo tnùhu càháⁿ Yá Ndiòxí, chi ñá cuìní-ndó quìndáá iní-ndó tnùhu-gá, mee-ni cùu úhú iní-ndó Espiritú-gá dàtná ní xóo cada cue ñani tnáhá-ndó ñi xíndecu ndéé sanaha.

52 Chi cue tée-áⁿ ío ní xóo dandòho-güedé nchaa cue tée ní xóo cáháⁿ tnùhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha. Te ní sahani-güedé nchaa cue tée ní cáháⁿ sá quixí Crìstú ñuyíú-a, te Yaá-áⁿ ñà túú cuèchi-gá. Te ñu-ni ducaⁿ ñi quide-ndo Crìstú cútnàhá ní quixi-gá ñuyíú-a, chi ní sáha cuèndá-ndó-gá núu cuè tée ní cuu úhú iní ñáhá xì-gá ní sahani ñaha-güedé.

53 Te ndècu ndihí-ndo tnùhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés nàcuáa ní xáhaⁿ espíritú xínú cuèchi núu Yá Ndiòxí xii ndíi, te ní dùcaⁿ ñá túú sàndáá iní-ndó tnùhu-áⁿ núu ní sahani-ndo Jèsús. Te ñu-ni tnùhu-áⁿ ndécú ndihí-ndo ndéé vitna —càchí té Tévá xáhaⁿ-dè xii-güedé.

Ní sahani-güedé té Tévá

54 Te sá dúcáⁿ ñi xáhaⁿ tè Tévá xii-güedé, te ní cudééⁿ víhí-güedé núu-dé, núu ní quide rúhñú-güedé núu-güedé sá sàtú iní-güedé.

55 Te té Tévá ndécú ndihí-dé Espiritú Yá Ndiòxí, te ní ndacoto váha-dé andíu, te ní xíní-dé súúnì dàtásaⁿ-xi núu ndécú Yá Ndiòxí, te ní xíní-dé Xítóhó Jesucristú nútníi-gá xio cùha Yá Ndiòxí.

56 Te ní xáhaⁿ tè Tévá xii-güedé:

—Chí cùndèhe andíu chi yúhu ndéhè-í Xítóhó Jesucristú nútníi-gá xio cùha Yá Ndiòxí, te ñu-gá cúú-gá ñani tnáhá-ndó nchaa-ndo —cachí-dé xáhaⁿ-dè.

57 Te ní sadí-güedé dóho-güedé cuèndá sá ñá ní tnáhá iní-güedé cundedóho-güedé tnùhu càháⁿ-dé, te uuⁿni ní cuáá-güedé, te ní taxi ndaha ñaha-güedé xii-dé

58 ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ ndéé ñiⁿ xio yuhu ñúú, te yàcáⁿ ní sáñaha-güedé yúu xii-dé. Te ndècu ñiⁿ tée cuechi nàni-dé Sàulú, te tée-áⁿ

ñi quide cuèndá-dé dóo-güedé cuèndá ní nune ndaha-güedé ní sáñaha-güedé yúu xii té Tévá.

59 Te òré sáñaha-güedé yúu, te ní cáháⁿ ndihí-dé Xítóhó Jesucristú te xáhaⁿ-dè:

—Yòhó Xítóhó Jesucristú, naqueheⁿ-n ñni-í —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

60 Te ní ngüíñí xítí-dé, te níhi ní cáháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dè:

—Yòhó Xítóhó Jesucristú, vá təcüèchi-n cuè tée-a sá dúhá quide ñaha-güedé xii-í —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-gá.

Te xiáⁿ-ná ní cáháⁿ-dé, te ní xihí-dé.

8

Té Sàulú chíhí-dé ñáyiú sàndáá iní-xi tnùhu Jèsús vecaá

1 Te té Sàulú ní nduu vétú iní-dé sá ñi sahani-güedé té Tévá.

Te ñu-ni nduu-áⁿ ñi cuu níhi cuèndá nchaa ñáyiú sàndáá iní-xi tnùhu Jèsús ñuú Jerusalén. Te ní ndihí-yu ní xité nuu cuáháⁿ-yu distritú Júdeá ndihí distritú Sàmariá. Te cue tée ní táuchíúⁿ Jèsús dácuaha ñaha xií-yu tnùhu-gá ní ndóo-güedé ñuú Jerusalén.

2 Te nchaa cue tée càháⁿ ndihí Yá Ndiòxí ní chindúxi-güedé ndíi Tévá. Te ío ní ndáhyú ñáyiú ní sàndáá iní tnùhu Jèsús sá ñi xihí ndíi.

3 Te té Sàulú ío dándoho-dé-yu, chi ndi vehe ndi vehe cuáháⁿ-dé cuátníi-dé cuèi tée cuèi ñadíhi ndécá-dé cuáháⁿ vecaá.

Càháⁿ-yu tnùhu Yá Ndiòxí distritú Sàmariá

4 Te nchaa ñáyiú ní xité nuu cuáháⁿ-yu càháⁿ-yu tnùhu Jèsús nchaa núu quèxìó-yu.

5 Te té Lìpé cuáháⁿ-dé distritú Sàmariá càháⁿ-dé tnùhu Xítóhó Jesucristú Yaá ní tendaha Yá Ndiòxí ní quixi ñuyíú-a.

6 Te ío vai núu sá vǎ yòo tnàhí ndàcu cada ní quide-dé, te ní cuñúhu víhí-yu, te ní xíndedóho váha-yu nchaa tnùhu ní cáháⁿ-dé.

7 Te vai ñáyiú yíhi ñaha espíritú cùndíhi yucu ñávaha ní queñuhu-dé

nchaa espíritú-áⁿ yiqui cùñú-yu, te ní cana saa-xi òré ní ndee-xi yiqui cùñú-yu cuáháⁿ-xi, te ní ndúha-yu. Te vai ñáyiu cùhú ñá cúú-gã candá nihnú-yu ndihí ñáyiu yacua ní quide tátna-dé, te ní ndúha-yu.

8 Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-dé tnúhu Jèsús te ní quide tátna-dé-yu, xíãⁿ ío ní cudíi ñí ñáyiu ñuú-áⁿ.

9 Te ñuú-áⁿ ndécú ñí tée nàni Xímú, te tée-áⁿ xíní-dé cada ndùu-dé, te ní cuu naha dùcaⁿ quide-dé, te ní xóo cuñúhu ñáyiu distritú Sàmariá sá dúcáⁿ quide-dé, te ní cachí-dé sá díú-ní-dě cúnùu.

10 Te nchaa ñáyiu cuèi ñáyiu cuica te cuèi ñáyiu ndàhú ío nèhé-yu sá yíñuhu núú-dě, te xitnàhá-yu:

—Tée-ãⁿ ío chindee ñaha Yá Ndiöxí xii-dé núu vai núú sá quidé-dě — cachí-yu xitnàhá-yu.

11 Te ní sándáá ñí-yu nàcuáa ní xóo cada ndùu-dé, te ní xóo cuñúhu vñí-yu, te ní cuu naha dùcaⁿ-ni dan-dahú ñáhá-dě xii-yu.

12 Te té Lìpé ní cáháⁿ-dé tnúhu Xítóhó Jesucristú, te ní xáhaⁿ-dě xii-yu sá Yá Ndiöxí cuíní-gá ndíhu ndaha ñaha-gá xii-yu. Te cuèi tée cuèi ñadìhí ní sándáá ñí-yu tnúhu-gá, te ní sanduté-yu.

13 Te tnàhá té Xímú ní sándáá ñí-dé tnúhu-gá, te ní sandute-dé, te ní xica cuu-dé ndihí té Lìpé, te ní cuñúhu-dé chi titní núú sá vã yõo tnàhí ndàcu cada ní quide té Lìpé, te ní cuñúhu vñi nchaa ñáyiu.

14 Te dava-gá cue tée ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii ñáyiu tnúhu-gá ní níhí-güedě tnúhu sá ñáyiu distritú Sàmariá ní sándáá ñí-yu tnúhu Yá Ndiöxí. Te ní tendaha-güedě té Pèlú ndihí té Juáa cuáháⁿ-güedé distritú Sàmariá.

15 Te ní quexìo-güedé, te ní cáháⁿ ndihí-güedé Yá Ndiöxí ní xicáⁿ-güedé Espíritú-gá quixi cundecu ndihí-yu.

16 Chi ní ñíⁿ-yu vátá sàá-gá Espíritú-gá cundecu ndihí-yu, chi òré ní sanduté-yu, te mee-ni Jèsús ní cacunehe-güedé.

17 Te òré ní sacáⁿ ndodo-güedé ndaha-güedé díquíⁿ-yu, te ní quexìo Espíritú-gá ní ngúndecu ndihí-yu.

18 Te ní xíní té Xímú nàcuáa ní quide-güedé ní quexìo Espíritú-gá ní ngúndecu ndihí-yu, te cuíní-dé cuañaha-dě díhúⁿ xii té Pèlú ndihí té Juáa ní cùu.

19 Te ní xáhaⁿ-dě:

—Chindee ñaha-ndo cuendá ndèda-ni càa-yu cacáⁿ ndodo-í ndaha-í díquíⁿ-yu, te níhí-yu Espíritú Yá Ndiöxí cundecu ndihí-yu — cachí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé.

20 Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dě xii-dé:

—Yòhó cuíta nihnu-n ndihí díhúⁿ-n, chi cuíní-n cuàaⁿ-n sá vaha quide Yá Ndiöxí.

21 Yòhó vá cúú càda-n chiuⁿ quide-ndí, chi ñá túú ndècu vaha ñí-ni núú Yá Ndiöxí.

22 Te vá dúcáⁿ cáháⁿ-n, chi ío nèhé cáháⁿ-n sá dúcáⁿ cáháⁿ-n. Te cáháⁿ ndàhú-n núú Yá Ndiöxí sá ná cáda càhnu ñí-gá tnúhu ní cáháⁿ-n.

23 Te yúhú sa xíní-í sá ño úhú ñí-n, chi mee-ni sá cuèhé sá dúhá chido nuu-n quide-n — cachí té Pèlú xáhaⁿ-dě xii té Xímú.

24 Te ní xáhaⁿ tẽ Xímú xii-güedé:

—Cáháⁿ ndàhú-ndó núú Yá Ndiöxí sá ña túú nã tnahá-í sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-í — cachí-dé xáhaⁿ-dě.

25 Te té Pèlú ndihí té Juáa ní cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiöxí núú ñáyiu ñuú-áⁿ. Te ní xáhaⁿ-güedé nchaa nàcuáa ní quide Jèsús ní xíní-güedé òré ní xica cuu-gá ñuyúⁿ-a. Te ní tñi-güedé ichi cuánuhú-güedé ñuú Jerusalén, te ní yáha-güedé titní ñuú yíndèhu distritú Sàmariá, te ní cáháⁿ-güedé tnúhu-gá.

Té Lìpé ndihí ñí tée ñuú Etiópia

26 Te ñíⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí ní quexìo-xi ñuú Jerusalén ní xáhaⁿ-xi xii té Lìpé:

—Cada túha-n chi quée nuu-n ñuú Gázá, dico mee-ni xití yucu cuáháⁿ ichi — cachí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

27 Te ní xica-dé cuáháⁿ-dé, te ní natnahá-dé ñíⁿ tée nàcióⁿ Etiópia ñuhú-dě ichi. Te cùu-dé tesorèrú

xínú cuèchi-dé núú ìñ ñadìhí ñaha yìndaha nacióⁿ Etiòpiá, te ñaha-áⁿ nání-áⁿ Cànacé.

²⁸ Te té etiòpiá-áⁿ ñí sáháⁿ-dé ñúú Jerusàlén ní cáháⁿ ndihí-dé Yá Ndiòxí, te ñùhu-dé ichi cuánuhú-dé ñúú-dé ñúhú-dé carretà, te dàcuaha-dé tnúhu ní chídó tnùní ndí Chàíá té ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha.

²⁹ Te ní xáhaⁿ Espiritú Yá Ndiòxí xii té Lìpé:

—Quíhíⁿ tuha-n càrretá-áⁿ —càchí Espiritú-gá xáhaⁿ-xi xii-dé.

³⁰ Te té Lìpé ní sàtuha-dé carretà-áⁿ, te ní tecú dóho-dé nàcuáa cáháⁿ té etiòpiá-áⁿ, té ñùhu carretà-áⁿ dácuaha-dé nàcuáa ní chídó tnùní ndí Chàíá. Te ní xáhaⁿ tē Lìpé xii té etiòpiá-áⁿ:

—¿Técú tnùní-n nchàa tnúhu dàcuaha-n-áⁿ? —càchí té Lìpé xáhaⁿ-dē xii-dé.

³¹ Te ní xáhaⁿ tē etiòpiá:

—¿Nása tecú tnùní-í te vā yōo dānehé ñáhá xii-í? Ta quène iha coo-n chi danèhé ñáhá-n —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii té Lìpé.

Te cuáaá té Lìpé núú carretà ní ngóo-dé.

³² Te ndèdóho-dé nàcuáa dàcuaha té etiòpiá-áⁿ nàcuáa ní chídó tnùní ndí Chàíá núú tùtú Yá Ndiòxí núú càchí-xi:

Dàtná quídé ìñ mbéé cada-dé òré candeca ñaha-güedē xii-dé quíhíⁿ cahni ñaha-güedē chi ñá túú nā cada-dé,

dàtná cuíní-ndó quide mbéé òré dèté-di ñá túú ndáhí-di ducaⁿ càda-dé òré cahni ñaha-güedē chi ni vā cáháⁿ-dé.

³³ Te mee-ni cùdiquí ndéé ñáhá-güedē xii-dé, te ni vā ndúcú tnúhu-güedē núú-dē ñú ndáá ndècuèchi-dé.

Te ío cuu nduu cuihna ìní cue ñaní tñáhá-dē, chi cahni ñaha-güedē xii-dé ñuyíú-a.

Duha cáháⁿ tutú ní dácuáhá tē etiòpiá ní xíndedóho té Lìpé.

³⁴ Te ní xáhaⁿ tùcu té Etiòpiá xii té Lìpé:

—Cundee ìní-n càchí tnúhu-n yòo cacunehe té ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí

ndéé sanaha, núú cáháⁿ-dé cuèndá mée-dē àdi cáháⁿ-dé cuèndá ingá ñáyiú —càchí té etiòpiá-áⁿ xáhaⁿ-dē xii té Lìpé.

³⁵ Te té Lìpé ní cani-dé cuèndú núú tē etiòpiá nàcuáa ní cáháⁿ ndí Chàíá nàcuáa cada Jèsús òré quixi-gá ñuyíú-a. Te ní xáhaⁿ-dē nàcuáa ndùu tnúhu Jèsús ndihí nàcuáa ní quide-gá.

³⁶ Te ñùhu-güedē ichi cuáháⁿ-güedē ní naníhí-güedē ìñ xichi núú ñúhú ndute, te ní xáhaⁿ tē etiòpiá:

—Iha ñùhu ndute, ¿te vā cúu cuàndute-í iha-áⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dē xii té Lìpé.

³⁷ Te xáhaⁿ tē Lìpé:

—Te núú sàndáá ndisa ìní-n Jèsús, te cuu cuandute-n —càchí-dé xáhaⁿ-dē.

Te ní xáhaⁿ tē etiòpiá:

—Sàndáá ndisa ìní-í sá Dēhe Yá Ndiòxí cúu Xítoho Jesucristú —càchí-dé xáhaⁿ-dē.

³⁸ Te ní ngani-dé carretà, te ní nuu-güedē ndí ndúú-güedē, te cuánguee-güedē xití ndute, te ní dácuándute ñaha té Lìpé xii-dé.

³⁹ Te òré ní nene-güedē xití ndute, te ndéca ñaha Espiritú Yá Ndiòxí xii té Lìpé cuáháⁿ. Te ñá túú ní xini té ní sandute-áⁿ ndèé ichi cuáháⁿ té Lìpé. Te ío ní cudí ìní-dé sá ñí natuha-dé ichi Yá Ndiòxí, te cuánda-dé núú carretà-dé cuánuhú-dé.

⁴⁰ Te ní quexio té Lìpé ñúú Àzotó, te ndí tñáhá ñúú ndí tñáhá ñúú cuáháⁿ-dé cáháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiòxí, te ní yáha-dé cuáháⁿ-dé ní quexio-dé ndéé ñúú Cèsareá.

9

Té Sàulú ní tuha-dé ichi Xítoho Jesucristú

(Hch. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Te té Sàulú mee-ni cáháⁿ cuèhé-dé cuèndá ñáyiú ní sàndáá ìní tnúhu Jèsús, te cuíní-dé cahni ñaha-dē xii-yu. Te ní sáháⁿ-dé núú dütú cúnú-gá,

² te ní xáhaⁿ-dē sá cādūha dütú-áⁿ ìñ tutú canehe-dé quíhíⁿ cuáha-dé cue téé xindeé nchito veñúhu ñúú Dàmascú, chi cuíní-dé tñí-dé nchaa ñáyiú dàcuaha tnúhu Xítoho Jesucristú candeca ñaha-dē quíhíⁿ ñúú Jerusàlén.

3 Te ní xica-dé cuáháⁿ-dé tá cùyatni-dé ñuú Dàmascú, te uuⁿni ní quee ñuhú andi^u, te ní dáyyèhé-xi ndéé núú nútníi-dé.

4 Te ní nduá-dé ndéé ñuhu, te ní tecú dóho-dé càháⁿ ñⁿ sá càháⁿ núú ñínu, te xáhaⁿ-xi xii-dé:

—Yòhó Sàulú, ¿ná cuendá cúú ùhú iní ñáhá-n xii-í te dándoho ñaha-n? — cachí sá càháⁿ-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-dé.

5 Te ní xáhaⁿ-dè:

—¿Ná cúú yòhó sá càháⁿ-áⁿ-i? — cächí-dé xáhaⁿ-dè.

Te ní xáhaⁿ sá càháⁿ xii-dé:

—Yúhú cúú-í Jèsús téé cùu úhú iní-n. Te ío dándoho-n mee-n, chi dàtná quidé ndìcutu quide-n, chi quiti-áⁿ núu na cùxi-güedé-di pùyá te sáha-di patadá núú-xi, te quide úhú-di mee-di. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu yohó chi ñá túú sàndáá iní ñáhá-n xii-í —cächí sá càháⁿ-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-dé.

6 Te té Sàulú ní quidi ñaha-xi xii-dé sá ñí yùhú-dé, te ní xáhaⁿ-dè:

—Xítohó Jesucristú, ¿te ná cuini-n cada-í-i? —cächí-dé xáhaⁿ-dè.

Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Ndacóo, te quíhíⁿ-n ñuú-ãⁿ, te yacáⁿ tecú tnúhu-n ná cúú sá cáda-n —cächí-gã xáhaⁿ-gã xii-dé.

7 Te cue téé cuáháⁿ ndihí té Sàulú ní tecú dóho-güedé càháⁿ ñⁿ sá càháⁿ, dico vá yòo tnàhí ni xini-güedé, te ní yùhú víhí-güedé, te ñá túú tnàhí ni càháⁿ-güedé.

8 Te ní ndacóo té Sàulú, te ñá ní cùu-gá cundehe-dè, chi ní cuaa-dé, te ní tní-güedé ndaha-dé ndéca ñaha-güedé cuáháⁿ ñuú Dàmascú.

9 Te yacáⁿ ní xindecu-dé úní nduu, te ñá ní cùu tnahí cundehe-dè, te ñá túú ná ní xèxi-dé, te ñá túú ní xihí-dé ndute.

10 Te ndècu téé sàndáá iní tnúhu Jèsús ñuú Dàmascú, nání-dè Ananiás, te ní sáháⁿ Jèsús núú sàní-dé, te ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—¡Ananiás! —cächí-gã xáhaⁿ-gã.

Te ní xáhaⁿ-dè:

—¿Yúhú càháⁿ ndihí-n-ãⁿ? — cächí-dé xáhaⁿ-dè.

11 Te ní xáhaⁿ-gã:

—Ndacuíñí, te quíhíⁿ-n ñⁿ chiuⁿ ichi núú dánàni-güedé Ichi Ndáá, te yacáⁿ

manducu-n vèhe té Jùdás, chi vehe téé-áⁿ ndécú ñⁿ téé ñuú Tàrsú nání-dè Sàulú, te téé-áⁿ sa càháⁿ ndihí ñaha-dè xii-í.

12 Te téé-áⁿ ñí dácótó ñaha-xi sá ñí xiní ñáhá-dè xii-n ñí quexio-n núú ndécú-dè, te ní sacáⁿ ndodo-n ndaha-n díquí-dè, te ducaⁿ te ní nacaáⁿ núú-dè ní dácótó ñaha-xi xii-dé —cächí-gã xáhaⁿ-gã.

13 Te té Ananiás ní xáhaⁿ-dè:

—Yòhó Xítohó Jesucristú, cächí tnúhu-í xii-n sá ñí níhí-í tnúhu nacuáa quide-dé sá ío quide úhú-dé ñáyi^u càháⁿ ndihí-n ñuú Jerusálén.

14 Chi nèhe-dé tutú ní sáñaha cue dútú cúnúu cuendá níhí-dè nacuáa cada-dé tní-dé nchaa ñáyi^u sàndáá iní ñáhá xii-n —cächí-dé xáhaⁿ-dè xii-gã.

15 Te Jèsús ní xáhaⁿ-gã xii-dé:

—Quíhíⁿ-n ndàtnúhu-n ndihí-dé, chi cuini-í cada-dé chi^u-í, quíhíⁿ-dè càháⁿ-dè tnúhu-í núú cue ñáyi^u isràél, ndihí núú cue ñáyi^u ñá túú cùu ñáyi^u isràél, ndihí núú cue téé yìndaha ñaha xii-yu.

16 Te yúhú cúñaha-í xii-dé sá ndóhó vñhi-dé cuendá-í —cächí-gã xáhaⁿ-gã xii té Ananiás.

17 Te cuáháⁿ té Ananiás vehe núú ndécú té Sàulú te ní sacáⁿ ndodo-dé ndaha-dé díquí té Sàulú, te ní xáhaⁿ-dè:

—Yòhó té Sàulú téé ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, diu-ni Xítohó Jesucristú Yaá ní càháⁿ ndihí ñaha xii-n ichi ní tendaha ñaha-gã véxi-í cuendá cacáⁿ táhù-í núú-gã cuendá-n te ndúha núú-n, te dàtnùní quixi Espiritú-gã cundecu ndihí-n —cächí-dé xáhaⁿ-dè.

18 Te dàtná sá ñí xócání-ó ñⁿ sá ndèdí núú-dè ní quide ñaha-xi xii-dé, te ní nacaáⁿ núú-dè, te ní sandute-dé.

19 Te ní xexi-dé, te ní naníhí ndéé-dè, te titní nduu ní xindecu ndihí-dé ñáyi^u ní sàndáá iní tnúhu-gã ñuú Dàmascú.

Te Sàulú dácùaha-dé ñáyi^u tnúhu Yá Ndiõxí ñuú Dàmascú

20 Te sátá ñí ndúha núú-dè, te ní sáháⁿ-dè veñúhu cue ñáyi^u isràél ní

xáhaⁿ-dě sá Jèsús cúu-gă Déhe Yá Ndiöxí.

21 Te nchaa ñáyiú ní xíndedóho tnúhu ní cáháⁿ-dě, te ní cuñúhu vîhî-yu, te ní xítñàhá-yu:

—Dîu tée-ăⁿ ní sahnî-dé ñáyiú ní xóo chiñuhu ñaha xîi Jesús ñuú Jerusàlén. Te ní quixi-dé iha ní cuinî-dé tñî ñaha-dě xîi-yu candeca ñaha-dě quîhîⁿ núú cuè dútú cúnùu ni cuu —cachî-yu xítñàhá-yu.

22 Te ío inî-gá té Sàulú xăhaⁿ-dě xîi-yu sá díú Jèsús cúu-gă Crîstú Yaa ní tendaha Yă Ndiöxí ní quixi ñuyíú-a, te xîăⁿ ñá ní ñîhî ñăyiú isrâél ndécú ñùú Dàmascú tnúhu cáháⁿ-yu, te ní cuñúhu vîhî-yu.

Té Sàulú ní dáxió-dě núú ñăyiú isrâél

23 Te sátá ñî cuu titní nduu, te ní ndatnúhu cue tée isrâél sá cáhnî-güedě té Sàulú.

24 Te té Sàulú ní ñîhî-dě tnúhu năcuáa cáháⁿ-güedě cada ñaha-güedě xîi-dé, te cuèi nduu cuèi niú néhé cuendá-güedě yuyèhe núú ñúdòco ndóho yuhu ñuú cuendá cuinî-güedě tñî ñaha-güedě xîi-dé te cahni ñaha-güedě.

25 Te ìⁿ niú ndécá ñaha cue tée ní sándáá inî-xî tnúhu Jèsús cuáháⁿ ndéé núú ñúdòco ndóho yuhu ñuú. Te ní sáa-güedé núú ndóho, te ní chîhî ñaha-güedě xîi-dé xítî tídihi te ní dánděe ñaha-güedě núú ñúhú, te ní quene-dé cuáháⁿ-dě.

Te Sàulú ndécú-dě ñuú Jerusàlén

26 Te té Sàulú ní nasáa-dé ñuú Jerusàlén, te cuinî-dé chitnahá-dé ñáyiú sándáá inî tnúhu Jèsús, te ní yùhú-yu chí ní cáháⁿ-yu sá dándàhú ñàhá-dě sá sándáá inî-dé Jèsús.

27 Te té Bèé ndécá-dě té Sàulú cuáháⁿ núú ndécú cuè tée ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xîi-yu tnúhu-gă. Te ní canî té Bèé cuendú núú-güedě năcuáa ní cuu ní nanîhî tñàhá tē Sàulú ndîhî Jèsús ichî, te ní cáháⁿ ndîhî ñaha-gă xîi-dé. Te ní xáhaⁿ tùcu té Bèé năcuáa ní cáháⁿ té Sàulú tnúhu Jèsús núú ñăyiú Dàmascú, te ñá túú tñàhî

ni yùhú-dé ní cáháⁿ-dě, càchî té Bèé xăhaⁿ-dě xîi-güedé.

28 Te ní xíndecu té Sàulú ndîhî ñáyiú xídăcuáhá tñuhu-gă ñuú Jerusàlén. Te ní ndîcuu ndîcuu-dé ní cáháⁿ-dě tnúhu Jèsús, te ñá túú tñàhî ni yùhú-dé

29 ní cáháⁿ ndîhî-dé ñáyiú isrâél ñáyiú cáháⁿ tnúhu grîégú. Te ñáyiú-ăⁿ ñî ngüíta-yu ndatnúhu-yu sá cáhnî ñàhá-yu xîi-dé.

30 Te ñáyiú sándáá inî tnúhu-gă ní ñîhî-yu tnúhu năcuáa cuinî ñáyiú cáháⁿ tnúhu grîégú cada ñàhá-yu xîi té Sàulú, núú ní sândeca ñàhá-yu xîi-dé ñuú Cèsareá, te yàcáⁿ ní tendaha ñàhá-yu cuánuhú-dé ñuú Tàrsú.

31 Te sátá xîăⁿ te ní sanaá-yu ñá túú-gă ní xóo cada úhú-yu nchaa ñáyiú sándáá inî tnúhu Jèsús ñîhîi distrítú Jùdeá, ndîhî distrítú Galileá, ndîhî distrítú Sàmariá. Te ní ñîhî ndéé-yu ní quidé-yu năcuáa ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí cadá-yu, te ío ní xíndecu yîñuhú-yu núú-gă, te Espíritú-gă ní chindee ñaha-xî xîi-yu, te vâi-gă ñáyiú ní sándáá inî-yu tnúhu-gă.

Té Pèlú ní quide tátna-dé té Èneás

32 Titní xîchî ní sáháⁿ té Pèlú ní cáháⁿ-dě tnúhu Yá Ndiöxí. Te ìⁿ nduu ní sáháⁿ-dě ñuú Lidá ní cáháⁿ ndîhî-dé ñáyiú sándáá inî ñàhá xîi Jesús.

33 Te yàcáⁿ ní nanîhî-dě ìⁿ tée nàni Èneás, te ní cuu úná cuíá cùhú-dé, te ní lùha ñá cúu-gă candá nihnu-dé.

34 Te ní xáhaⁿ tē Pèlú xîi-dé:

—Èneás, Xítóhó Jesucristú cada tátna ñaha-gă xîi-n tñàvîi. Ndacóo te ndocani-n yùu-n —cachî-dé xăhaⁿ-dě.

Te òré-ni ní ndacóo-dé.

35 Te nchaa ñáyiú ñuú Lidá ndîhî ñáyiú ñuú Sàrón ní xîinî-yu sá ñî ndúha-dé, te ní sándáá vîhî inî-yu Xítóhó Jesucristú.

Ní ndoto tá Dòrcás

36 Te ñuú Jòpé ndécú ìⁿ ñadîhî sándáá inî-aⁿ tnúhu Jèsús, te nàni-aⁿ Tabítá, te tnúhu grîégú xăháⁿ-yu Dòrcás, te ío váha ní xóo cada-aⁿ chí ío váha inî-aⁿ, te ní xóo chindee-aⁿ ñăyiú ndàhú.

37 Te váha-ni ndècu-aⁿ ni cuu, te ní tñî ñaha cuèhé ñî xîhî-aⁿ, te

ní nadacùchi ñahá-yu, te ní chihi ñahá-yu ñⁿ cuàrtú ndécú ndéé núú nñu.

³⁸ Te ñáyiú ní sándáá iní tnúhu Jèsús ñuú Jòpé ní níhí-yu tnúhu sá ndécú tē Pèlú ñuú Lìdá. Te yatni-ni càa ñuú-áⁿ, te ní tendàhá-yu úú cue tée cuáháⁿ-güedé núú ndécú-dē cuendá cùñaha-güedē candeca ñaha-güedē xii-dé quíhíⁿ núú ndécü-yu. Te ní xáhaⁿ-güedē xii té Pèlú:

—Yáchí ná quíhíⁿ-ó ñuú-ndí, chi yàcáⁿ cáná ñahá-yu quíhíⁿ-n tnáví — càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii té Pèlú.

³⁹ Te té Pèlú ní xica-dé cuáháⁿ-dé ndihí cue tée-áⁿ ñuú Jòpé, te òré ní quexìo-güedé ndihí-dé, te cuásá ndihí ñaha-güedē cuàrtú ndéé núú nñu. Te nchaa ñáyiú dìhí ñáyiú quèé ní tacá ndéé ñáhá xii ndíyi-áⁿ xindáhyú-yu, te ní dánèhé ñáhá-yu nchaa dóó nñ cadúha ñaha ní xihí-áⁿ. Chí ní xóo cadúha-aⁿ dícúⁿ, te ní xóo cadúha-aⁿ díó òré ní xíndecu-aⁿ ñuyíú-a, te nchaa xíáⁿ ní dánèhé ñáhá-yu xii té Pèlú.

⁴⁰ Te té Pèlú ní xáhaⁿ-dē sá quèé-yu ncháa-yu quehé, te ní queé-yu. Te ní ngüíñí xítí-dē te ní cáháⁿ ndihí-dé Yá Ndiöxí, te dàtnùnì ní ndacoto-dé núú cándòdo ndíyi-áⁿ, te ní xáhaⁿ-dē:

—Tàbitá, ndacóo —càchí-dé xáhaⁿ-dē.

Te ní ndacoto-aⁿ núú tē Pèlú te ní ndacóo-aⁿ.

⁴¹ Te ní tní-dé ndaha-aⁿ ní nacanutñí ñaha-dē. Te ní cana-dé nchaa ñáyiú dìhí ñáyiú quèé ndihí nchaa ñáyiú sándáá iní tnúhu Jèsús cuendá quini-yu sá nñ ndoto-aⁿ.

⁴² Te nchaa ñáyiú ñuú Jòpé ní níhí-yu tnúhu nàcuáa ní quide té Pèlú ní ndoto ñaha ní xihí-áⁿ, te vái-yu ní sándáá iní-yu Xítoho Jesucristú.

⁴³ Te titñí nduu ní xíndecu té Pèlú vehe té Xímú tée dàcuitá ñí.

10

Té Pèlú ndihí té Còrneliú

¹ Te ndècu ñⁿ tée nàni-dé Còrneliú ñuú Cèsareá te cùu-dé capitáⁿ, te ndècu ndihí-dé ñⁿ cièndú sandàdú. Te cue tée-áⁿ nání-güedé Sandàdú Itàlianú.

² Te tée cùu capitáⁿ ío váha iní-dé, te mee-dē ndihí ñadìhí-dé ndihí nchaa landú-dé ío nèhé-yu sá yíñùhu núú Yá Ndiöxí, te sáha-dé ñáyiú ndàhú ñáyiú isràél díhúⁿ, te ío càháⁿ ndihí-dé Yá Ndiöxí.

³ Te ñⁿ nduu dàtná òré caá úní sacuaa ní dácótó núú ñáhá-xí xii-dé sá ní sáháⁿ ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí núú-dē, te ní xáhaⁿ-xi:

—Còrneliú —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

⁴ Te ní xiní-dé ndi ndùú xio núú-dé espíritú-áⁿ. Te ío ní yuhú-dé. Te ní xáhaⁿ-dē:

—¿Ná chíúⁿ vèxi-n? —càchí-dé xáhaⁿ-dē.

Te xáhaⁿ-xi:

—Ío càháⁿ ndihí-n Yá Ndiöxí, te ñáyiú ndàhú sàñaha-n díhúⁿ-n, te nchaa xíáⁿ sa nàha-gá.

⁵ Te vitna tendaha-n cuè tée na quíhíⁿ-güedé ñuú Jòpé quíngana-güedé ñⁿ tée nàni Xímú, àdi Pèlú chí úú diù-dé, te candeca ñaha-güedē quixi.

⁶ Te òré quexìo-dé te cachí tnúhu-dé nchaa dava-gá sá cuìní Yá Ndiöxí cada-n. Te ndècu-dé vehe ingá tucu tée nàni Xímú tée dàcuitá ñí, te vehe tée-áⁿ caá ñⁿ xio yuhu lamár —càchí-xi xáhaⁿ-xi xii-dé.

⁷ Te sátá cuáháⁿ espíritú-áⁿ, te té Còrneliú ní cana-dé úú tnàhá cue tée xínu cuèchi núú-dē ndihí ñⁿ sandàdú xínú cuèchi tucu núú-dē, te tnàhá sandàdú-áⁿ ío càháⁿ ndihí-dé Yá Ndiöxí.

⁸ Te té Còrneliú ní cani-dé cuèndú núú-güedē nàcuáa ní cáháⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí. Te ní tendaha ñàha-dé xii-güedé cuáháⁿ-güedé ñuú Jòpé.

⁹ Te nduu tnéé-áⁿ ñúhú-ní-güedē ichi cuáháⁿ-güedé, te cùu-xi datná òré caúxúú nduu ta cùyatni-güedé ñuú-áⁿ, te òré-áⁿ nñ sáá té Pèlú díquí véhé càháⁿ ndihí-dé Yá Ndiöxí.

¹⁰ Te òré-áⁿ sa xihí-dé docó cuìní-dé caxi-dé, te nini càdúha-yu sá caxí-dé ní dácótó núú ñáhá-xí

¹¹ sá nñ xiní-dé ñⁿ sá ndécú àndiú, te càa datná caá ñⁿ dóó cáhnú nchicúⁿ yoho ndi cùmí xíquí-xi véxi cuuⁿ núú ñúhú.

12 Te núú dǒó-ǎⁿ yódó cǒó ndihí
quiti ndáva ndihí nchaa núú quiti
ndèé cúmí sǎhá-xi.

13 Te ní tecú dóho-dé cǎháⁿ ìⁿ sá
cǎháⁿ, te xǎhaⁿ sǎ cǎháⁿ-áⁿ xii-dé:

—Pèlú, ndacuíñí cahni-n ndèda-ni
cǎa quiti-a caxi-n-di —cachí sá
cǎháⁿ-áⁿ xǎhaⁿ-xi xii-dé.

14 Te té Pèlú ní xǎhaⁿ-dě:

—Vá cǎhni-í-di chí cǎchí tnúhu sá
sánú ìchi ñaha xii nchúhú ñáyiú isràél
sá vǎ cúú cǎxi-ndí nchaa quiti-a chí
cuu cuéchi, te vátá cǎxí-gǎ-í-di ní ìⁿ
xito —cachí-dé xǎhaⁿ-dě.

15 Te ní cǎháⁿ tucu sá ní cǎháⁿ-áⁿ, te
xǎhaⁿ-xi:

—Vá cúú cǎchí-n sǎ vǎ cúú cǎxi-n-di,
chí mee Yǎ Ndiǒxí ní cachí-gá sá díú
nchaa quiti-a cuu caxi-o vitna —cachí
sá ní cǎháⁿ-áⁿ xǎhaⁿ-xi xii-dé.

16 Te ducaⁿ ní cǎháⁿ sá ní cǎháⁿ-áⁿ
ǎní xito, te dǎtnúⁿí cuánda tucu
dóó-ǎⁿ andiú.

17 Te té Pèlú ñá ní cùtnuní iní-dé ná
cuèndá ducaⁿ ní dácótó núú ñǎhá-xí
xii-dé, núú xǎǎⁿ ío cuéhé ní sani iní-dé.
Te òré-áⁿ ní quexìo cue téé ní ten-
daha té Còrneliú ndéé yuyèhe, chí ndí
vehe ndí vehe cuáháⁿ-güedé ndúcú
tnúhu-güedé ndèé cáá vèhe té Xímú
téé díi vèhe-xi ndecu té Pèlú.

18 Te ní cǎháⁿ níhi-güedé, te
xǎhaⁿ-güedé:

—Ñá túú cùdana iha ndecu ìⁿ
téé nànducu-ndí nání-dě Xímú, àdi
Pèlú chí úú díu-dé —cǎchí-güedé
xǎhaⁿ-güedé.

19 Te té Pèlú vǎi sani iní-dé sá ní
dácótó núú ñǎhá-xí xii-dé. Te òré-áⁿ
ní xǎhaⁿ Espiritú Yǎ Ndiǒxí xii-dé:

—Cundedóho-n ìⁿ tnúhu na
cǎháⁿ-í-a. Ní quexìo úní cue téé
nànducu ñaha xii-n.

20 Yáchí, cuandèe chí quíhíⁿ-n
ndíhi-güedé, te vǎ yùhú-n chí yùhú ní
xǎhaⁿ-í véxi cuaca ñaha-güedé xii-n —
cǎchí Espiritú-gá xǎhaⁿ-xi xii té Pèlú.

21 Te ní xica-dé cuándeé-dé núú
ndécú cuè téé xica nanducu ñaha
xii-dé, te xǎhaⁿ-dě xii-güedé:

—Yùhú cúú tée nànducu-ndo-áⁿ,
Náu-í-a núú ná chíúⁿ cuení ñǎhá-ndó
—cǎchí-dé xǎhaⁿ-dě xii-güedé.

22 Te xǎhaⁿ-güedé:

—Tée cùu capitáⁿ téé nàni Corneliú
ní tendaha ñaha-dé véxi-ndí, te téé-áⁿ
íó váha iní-dé, chí ío sàndáá iní-dé
Yǎ Ndiǒxí, te nchaa ñáyiú isràél
íó váha cǎháⁿ-yu cuèndá-dé. Te ìⁿ
espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiǒxí ní
xǎhaⁿ-xi xii-dé sá cáná ñaha-dé xii-n
quíhíⁿ-n vèhe-dé dacuàha-n-dé tnúhu
Yǎ Ndiǒxí —cǎchí cue téé ní tendaha
té Còrneliú xǎhaⁿ-güedé xii té Pèlú.

23 Te ní xǎhaⁿ tǎ Pèlú sá quíhu-güedé
vehe-dé, te candeca tnàha-güedé
ndíhi-dé quíhíⁿ ndéé nduu tnéé. Te
nduu tnéé-áⁿ ní xica-güedé ndécá
tnàha-güedé ndíhi té Pèlú cuáháⁿ,
te tnàhá ìⁿ úú cue téé sàndáá iní
tnúhu Jèsús ñuú Jopé cuáháⁿ ndíhi
ñaha-güedé xii-dé.

24 Te ndéé ingá nduu ní quexìo-güedé
ñuú Cèsareá. Te té Còrneliú ndétú
ñaha-dé xii-güedé vehe-dé te sa ndècu
túha-dé ndíhi ñadìhí-dé ndíhi nchaa
landú-dé ndíhi cue téé ío váha tnàhá
tnúhu ndíhi-dé, chí ní cana ñaha-dé
ní nítnáhǎ-yu ndíhi-dé cundetú-yu té
Pèlú.

25 Te sátá ní quèxio té Pèlú vehe
té Còrneliú, te ní quee-dé quehé, te
ní ngüíñí xítí-dě núú tǎ Pèlú chíñùhu
ñaha-dé ní cùu.

26 Te té Pèlú ní xǎhaⁿ-dě:

—Ndacuíñí vá ngüíñí xítí-n núù-í
chí ñá díú Ndiǒxí cùu-í, dícó ìⁿ téé
ñuyíú-a cùu-í —cǎchí té Pèlú xǎhaⁿ-dě
xii-dé.

27 Te ta cǎháⁿ té Pèlú ndíhi té
Còrneliú cuánguìhu-güedé xítí vehe, te
chitu ñáyiú xìxíhi xítí vehe.

28 Te ní xǎhaⁿ tǎ Pèlú xii-yu:

—Sa nàha-ndo sá cǎchí tnúhu sá
sánú ìchi ñaha xii nchúhú ñáyiú isràél
sá vǎ cúú quixi-ndí vehe ní ìⁿ nchohó
ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél te ní
vǎ cúú tnàhá tnúhu ndíhi ñaha-ndí
xii-ndo. Dico Yǎ Ndiǒxí ní cachí-gá sá
vǎ cúú cǎháⁿ-í sá vǎ cúú cǎháⁿ ndíhi-í
ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, chí cuu
cuéchi.

29 Núú xǎǎⁿ ndíhi-ni véxi-í òré ní
quexìo tnúhu sá cáná ñaha-ndo. Te
cachí tnúhu-ndo nǎ cuèndá cáná
ñaha-ndo —cachí té Pèlú xǎhaⁿ-dě
xii-yu.

30 Te té Còrneliú ní xáhaⁿ-dě:

—Ní cuu cúmí nduu, te ðiu-ni ðàtná òré iha cùu-xi, te yúhú ndècu-í ðiu-ni vehe-í, te ñá túú tnàhí ná xéxì-í cáháⁿ ndìhì-í Yá Ndiòxí, te òré-áⁿ nǐ quexìo ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú-gá níhnú-xí dóó cuìxíⁿ dóó chàhnchí.

31 Te cächí-xi: “Còrneliú, ní xíndedóho Yá Ndiòxí tnúhu ní cáháⁿ-n ndìhì-gá, te xíní-gá sá sǎñaha-n ðíhúⁿ xii ñáyiu ndàhú.

32 Te ñuú Jòpé ndécú ìⁿ téé nàni Xímú, àdi Pelú chi úú ðiù-dé, te ndècu-dé vehe ìⁿ téé nàni tucu Xímú téé ðàcuitá ñì, te càa vehe-dé ìⁿ xio yuhu làmár, te cana-n-dě ná quixi-dé ndatnúhu-n ndìhì-dé”, duha ní cáháⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí.

33 Núu xǎⁿ ndìhì-ni ní cana ñaha-í xii-n. Te táxáhu xii-n sá vèxi-n chi iha ndècu-ndí nchaa-ndí ndétú ñaha-ndí xii-n cùndedóho-ndí tnúhu Yá Ndiòxí, te cuíní-ndí cachí tnúhu-n nchàa tnúhu ní cachí Yá Ndiòxí cáháⁿ-n — cächí té Còrneliú xáhaⁿ-dě.

Té Pèlú ní ndatnúhu-dé ndìhì ñáyiu ní tacá vehe té Còrneliú

34 Te té Pèlú xáhaⁿ-dě xií-yu:

—Vitna ní xíní-í sá Yá Ndiòxí cáháⁿ ndìhì-gá ñáyiu cuèi ndéda-ni càa ñuú, te ìⁿ-ni quide-gá ndìhì nchaa-yu.

35 Te nchaa ñáyiu nèhe sá yíñùhu núú Yá Ndiòxí, te xǐquide váha-yu, te nchaa-yu cùu váha iní ñáhá-gǎ xií-yu. Te ñá túú quide cuendá-gá cuèi ná ñáyiu ñuú cúu-yu.

36 Te Yá Ndiòxí ní tendaha-gǎ Xítóhó Jesucristú ní sáháⁿ-gá ní xíndecu-gá nacióⁿ Isràél, te ní xáhaⁿ-gǎ xií-yu ìⁿ tnúhu váha nàcuáa cuu váha iní-yu. Te ðiu-ni mee Jèsús cùnù-gá núú ñáyiu nǐ càa xico ñuyú.

37 Te nàha-ndo sá ðíhna-gá ndí Juàá ní cáháⁿ ndí tnúhu Yá Ndiòxí núú ñáyiu, te ní ðàcuándute ñaha ndí xií-yu. Te ðàtnùní ní ngúita Jèsús ní cáháⁿ-gá tnúhu-gá ðístrítú Galileá, te ðàtnùní ní sáháⁿ-gá ñìhì nacióⁿ Isràél ní cáháⁿ-gá tnúhu-gá núú ñáyiu.

38 Te sa nàha-ndo sá Yá Ndiòxí ní sǎñaha-gǎ Espíritú-gá xii Jèsús téé ñuú Nazàrét ndécú ndìhì-dé chíndèe ñaha-xi xii-dé. Te nàha-ndo sá nǐ

xica cuu Jèsús ní quide tátna-gá nchaa ñáyiu yìhì ñaha espíritú cùndìhì yucu ñávàha. Te ío vài-gá sá vǎha ní quide ñaha-gǎ xií-yu, te ducaⁿ nǐ quide-gá, chi Yá Ndiòxí ní chindee ñaha-gá.

39 Te mee-ndí ní xíní-ndí nàcuáa ní quide Jèsús ñuú Jerusalén ndìhì ñìhì nacióⁿ Isràél. Te ní sata caa ñaha-güedé xii-gá núú cùrúxí te yàcáⁿ ní xíhì-gá.

40 Te núú ùní nduu ní ðándótó ñaha Yá Ndiòxí xii-gá. Te ní cuíní-gá sá cùndècu Xítóhó Jesucristú titní nduu sátá nǐ ndoto-gá cuendá cáháⁿ ndìhì ñaha-gǎ xii-ndí nchaa-ndí nàcuáa ní xica cuu-ndí ndìhì-gá.

41 Te ñá ncháá ñáyiu nǐ xíní ñáhá xii-gá, chi mee-ni nchùhú cue téé ní cachí-gá sá cáháⁿ ndáá-ndí sá nǐ ndoto-gá, chi ní xíndecu ndìhì-ndí-gá, te ní xihì ní xexi-ndí ndìhì-gá, núu cáháⁿ ndáá-ndí sá nǐ ndoto-gá.

42 Te ní cachí-gá sá nchùhú quíhìⁿ-ndí cúñaha-ndí xii ñáyiu sá méé Yá Ndiòxí ní táuchíúⁿ-gǎ sá Jèsús cada ndáá-gá cuèchi nchaa ñáyiu ndècu vívú ndìhì cuèchi nchaa ñáyiu ní xíhì. Te ducaⁿ nǐ xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii Jèsús, te ðiu-ni ducaⁿ nǐ cachí Jèsús cáháⁿ-ndí.

43 Te cue téé ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha nǐ cáháⁿ-güedé sá quíxí Jèsús, te ní cachí-güedé sá ncháá ñáyiu na quíndáá iní ñáhá xii Jèsús, te cada càhnu iní-gá nchaa cuèchi-yu — cächí té Pèlú xáhaⁿ-dě xií-yu.

Ní quexìo Espíritú Yá Ndiòxí ní ngúndecu ndìhì cue ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél

44 Te mei òré cáháⁿ-dé ndèdóho-yu ní quexìo Espíritú Yá Ndiòxí ní ngúndecu ndìhì nchaa ñáyiu-áⁿ.

45 Te cue téé isràél cuáháⁿ ndìhì té Pèlú, cue téé ní sándáá iní tnúhu Jèsús ní cuñúhu vèhì-güedé sá nǐ quexìo Espíritú Yá Ndiòxí ní ngúndecu ndìhì-yu, chi cuendá sá ñá ðiú ñáyiu isràél cúu-yu núu xǎⁿ ní cuñúhu-güedé.

46 Te ní cutnùní sá nǐ quexìo Espíritú Yá Ndiòxí ní ngúndecu

ndihí-yu, chi ní ngüíta-yu càháⁿ-yu tnúhu sá dácàhu iní ñàhá Espiritú-gá, tnúhu sá ñà túú xini-yu càháⁿ-yu. Te ní ndacáⁿ táhũ-yu núú Yă Ndiõxí cuendá nchaa sá ñi quide-gá.

⁴⁷ Te dătnùní ní xáhaⁿ tē Pèlú:

—Vitna te cuandute ñáyu ní natuha ichi Xítóhó Jesucristú chi sa ndècu ndihí-yu Espiritú Yă Ndiõxí dătná cuiní-ndó ndècu ndihí nchoo, núu xiáⁿ vâ cúú cächí dava-gá ñáyu sá vâ cúú cuandutè-yu —cächí-dé xăhaⁿ-dē xií-yu.

⁴⁸ Te dătnùní ní xáhaⁿ-dē xii ñáyu:

—Vitna te cuandute-ndo, te òré-án te cacunehe-ndo Xítóhó Jesucristú —cächí-dé xăhaⁿ-dē xií-yu.

Te dătnùní ní càháⁿ ndàhú-yu núú tē Pèlú cundecu ndihí ñaha-dē xií-yu ñi ũú nduu.

11

Té Pèlú ní cani-dé cuendú núú ñáyu sândáá iní tnúhu Jèsús ñuú Jerusàlén

¹ Te cue tée ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii ñáyu tnúhu-gá, ndihí cue ñáyu ní sândáá iní tnúhu-gá, ñáyu ndècu distritú Jùdeá ní nihí-yu tnúhu sá ñáyu ñá túú cùu ñáyu isràél ní sândáá iní-yu tnúhu Yă Ndiõxí.

² Te òré ní ndexìo té Pèlú ñuú Jerusàlén, te ñáyu isràél ñáyu ní cächí sá cādá nchàa nacuáa ní càháⁿ ndí Moisés ní satnuhu ñàhá-yu xii-dé.

³ Te ní xáhăⁿ-yu xii té Pèlú:

—¿Ná cuendá ní sáháⁿ-n ndēé ndiácáⁿ ní càháⁿ ndihí-n ñáyu-ăⁿ, te ñá túú quidé-yu dătná quidé nchòo-i? Te ní sáháⁿ-n yacáⁿ ní xexi-n ndihí-yu —cächí-yu xăhăⁿ-yu xii-dé.

⁴ Te té Pèlú ní cani-dé cuendú nacuáa ní cuu núú ñi sáháⁿ-dē, te xăhaⁿ-dē:

⁵ —Ní xindecu-í ñuú Jòpé. Te òré càháⁿ ndihí-í Yă Ndiõxí, te ní dácótó ñaha-xi xii-í sá vèxi cuuⁿ ñi dódó cáhnú àndiú, te ndùtu ndi cumí xiquí-xi, te ní ngava-xi núú ndécù-í.

⁶ Te ní xindéhé vâha-í, te ní xini-í nchaa quiti yòdo núú-xi. Te ñi xichi yòdo quiti cúmi sáhá-xi, te ñi xichi

yòdo quiti dééⁿ, te ñi xichi yòdo cóo, te ñi xichi yòdo quiti ndava.

⁷ Te ní tecú dóho-í càháⁿ ñi sá càháⁿ, te cächí-xi: “Pèlú, ndacuíñi cahni-n ndēda-ni cāa quiti-a caxi-n-di”, cächí sá ñi càháⁿ-án.

⁸ Te ní xáhaⁿ-í: “Vâ cahní-í-di chi cächí tnúhu sá sánú ichi ñaha xii nchúhú ñáyu isràél sá vâ cúú caxi-ndí nchaa quiti-a”, xăhaⁿ-í.

⁹ Te ní tecú dóho-í càháⁿ-ni tucu núú ñinu, te cächí sá càháⁿ-án: “Vâ cúú cächí-n sâ vâ cúú caxi-n-di, chi mee Yă Ndiõxí ní cächí-gá sá díú nchāa quiti-án cuu caxi-o”, cächí sá càháⁿ-án.

¹⁰ Te ducaⁿ ñi càháⁿ sá ñi càháⁿ-án ũni xito, te dătnùní cuāndaa dódó-ăⁿ ndihí nchaa quiti-án andiú.

¹¹ Te òré-ni ní quexìo úní cue tée vehe núú ndécù-í. Te cue tée-án ñi tendaha ñaha ñi tée ñuú Cèsareá nánducu ñaha-güedé xii-í.

¹² Te mee Espiritú Yă Ndiõxí ní cächí-xi sá quihíⁿ-í ndihí-güedé, te ní cächí-xi sá ñà túú ñà cani iní-í. Te tñàhá ñiú cue tée ndècu iha ní sáháⁿ ndihí ñaha-güedé xii-í, te nchaa-ndí ní sáháⁿ-ndí vehe té Còrneliú ñuú Cèsareá.

¹³ Te ní cani-dé cuendú nacuáa ní cuu ní sáháⁿ ñi espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiõxí vehe-dé, te ní quihu-xi ndéé xiti vehe-dé, te ní xáhaⁿ-xi xii-dé: “Tendaha-n cuè tée na quihíⁿ-güedé ñuú Jòpé quingana-güedé ñi tée nani Xímú, àdi Pelú chi úú diu-dé. Te candeca ñaha-güedé quixi.

¹⁴ Te tée-án cächí tnúhu-dé nása cada-n nánihí tãhú-n ndihí ñadihí-n, ndihí landú-n, ndihí nchaa ñáyu xinu cuechi vehe-n”, duha ní xáhaⁿ espíritú-án xii té Còrneliú.

¹⁵ Te òré ní ngüíta-í càháⁿ ndihí-í-yu ní quexìo Espiritú Yă Ndiõxí ní ngúndecu ndihí-yu dătná ní quide-xi cútñahá ní taxi Yă Ndiõxí Espiritú-gá ndéé díhna ní ngúndecu ndihí nchoo.

¹⁶ Te ní ndacu iní-í nacuáa ní càháⁿ Xítóhó Jesucristú, te duha ní cächí-gá: “Té Juáá ní xóo dacuandute-dé ñáyu, dico yúhú sãñaha-í Espiritú Yă Ndiõxí cundecu ndihí-yu”, duha ní cächí-gá.

17 Te Yá Ndiöxí ní sãñaha-gã Espiritú-gá cundecu ndihí ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràèl dàtná ní quide-gá cútnàhá ní sándáá iní-ó tnúhu Jèsús, núu xiãⁿ vá càchí-í sá vã cúú cada-í ìⁿ sá cuiní Yã Ndiöxí cada-í —càchí té Pèlú xãhaⁿ-dẽ xií-yu.

18 Te sátá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ tẽ Pèlú, te ñá túú-gã ná tnúhu ní cãháⁿ-yu, te ío ní cudíí ìní-yu nchaa nàcuáa ní quide Yá Ndiöxí, te ní xítnàhá-yu:

—Tnàhá nchaa ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràèl naníhí tãhú-yu núu na dàñá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidè-yu, chi ducaⁿ cuiní Yã Ndiöxí cunduu —càchí-yu xítnàhá-yu.

Ñáiyu sándáá iní tnúhu Jèsús ñuú Antiòquiá

19 Te sátá ñí sahní-güedé té Těvá, te ní cuiní-güedé cada úhú-güedé nchaa ñáiyu ní sándáá iní-xi tnúhu Jèsús, te ní xité nuú-yu ndi tnahá ìⁿ ìⁿ ñuú. Te davá-yu cuáháⁿ-yu ndéé distritú Fèniciá ndihí distritú Chìpré ndihí ñuú Antiòquiá. Te ní cãháⁿ-yu tnúhu Jèsús núu mee-ni ñáiyu isràèl, te ñá ní xítnúhu-yu dava-gá-yu.

20 Te dava-gá ñáiyu distritú Chìpré ndihí ñáiyu ñuú Cìrené ní sáháⁿ-yu ñuú Antiòquiá. Te ñá díú mèe-ni ñáiyu isràèl ní cãháⁿ ndihí-yu, chi tnàhá ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràèl ní xáhãⁿ-yu tnúhu Jèsús.

21 Te ní chindee ñàha-gá xii ñáiyu càháⁿ tnúhu-gá, te vãi-gá-yu ní sándáá iní-yu-gá chi ní tuhá-yu ichi-gá.

22 Te ñáiyu ndècu ñuú Jerusalén ñáiyu ní sándáá iní tnúhu Jèsús ní níhí-yu tnúhu nàcuáa ní cuu, núu xiãⁿ ní tendàhá-yu té Bèé cuáháⁿ-dé ñuú Antiòquiá.

23 Te òré ní quexìo té Bèé, te ní xiní-dé nàcuáa ní quide ñaha-gã xií-yu sá ñí naníhí tãhú-yu, núu xiãⁿ ío ní cudíí ìní-dé. Te ní dácáhu ìní ñáhã-dẽ, te ní xáhaⁿ-dẽ:

—Ío nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa sá càchí Yã Ndiöxí cada-ndo —càchí-dé xãhaⁿ-dẽ xií-yu.

24 Te té Bèé cúú-dẽ ìⁿ tée váha iní-xi, te ndècu ndihí-dé Espiritú Yã Ndiöxí,

te ío sándáá iní-dé tnúhu Jèsús. Te vãi vihi ñáiyu ní tuhá-yu ichi-gá.

25 Te dàtnùní cuáháⁿ té Bèé ñuú Tarsú cuánúndúcú-dẽ té Sàulú.

26 Te òré ní naníhí ñáhã-dẽ, te ndèca ñaha-dé cuáháⁿ ñuú Antiòquiá, te yacáⁿ ní xíndecu-güedé ìⁿ cuíá ndihí ñáiyu ní sándáá iní tnúhu Jèsús, te vãi-yu ní dácúáhã ñàha-güedé tnúhu-gá. Te diu-ni ñuú Antiòquiá ní dánání ñáhã-yu Cristiànú xii nchaa ñáiyu sándáá iní tnúhu Jèsús.

27 Te ndéé dàvá-áⁿ ñí quee ìⁿ úú cue tée càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ñuú Jerusalén cuáháⁿ-güedé ñuú Antiòquiá.

28 Te ìⁿ-dé nání-dẽ Àgabú, te ní chindee ñàha Espiritú Yã Ndiöxí xii-dé, te ní sáhãⁿ-dé núu nchaa ñáiyu sándáá iní tnúhu-gá, te ní xáhaⁿ-dẽ xií-yu sá quíxí ìⁿ tnamá ñihí ñuyíú. Te ducaⁿ ñí cuu sátá ñí ngúnutnìí té Claudiú tée yìndaha cuèhé nacióⁿ.

29 Núu xiãⁿ nchaa ñáiyu sándáá iní tnúhu Jèsús ñuú Antiòquiá ní ndatnúhu-yu sá chindèé-yu nchaa ñáiyu sándáá iní tnúhu-gá ndécú distritú Jùdeá cuendá vá ndóhó vihí-yu docó. Te nàcuáa ní níhí-yu, te ducaⁿ ñí sacáⁿ tnáhã-yu.

30 Te ní tacá díhúⁿ-ãⁿ, te nèhe té Bèé ndihí té Sàulú cuáháⁿ, cuáha-güedé cue tée yìndaha ñáiyu sándáá iní tnúhu-gá.

12

Sátá ñí xíhí té Jàcobó, te ní ngava té Pèlú vecaá

1 Te ndéé dàvá-áⁿ ñí ngúíta té Hèrodés tée yìndaha ñaha xii ñáiyu isràèl ní quide úhú-dé ìⁿ úú ñáiyu sándáá iní tnúhu Yá Ndiöxí.

2 Te ní táuchíúⁿ-dẽ ní tñi-güedé té Jàcobó ñaní té Juáá, te ní sahní ñaha-güedé ndihí machití.

3 Te ío ní cudíí ìní dava ñáiyu isràèl cuendá sá ñí sahní ñaha-güedé xii té Jàcobó, núu xiãⁿ ní tendaha tucu té Hèrodés sandadú-dé ní sáhãⁿ tñi tucu-güedé té Pèlú. Te ducaⁿ

nĩ quide-dé cútnàhá ní xóo vico ní xexí-yu pàá sá ñà túú yìhi levadurá.

⁴ Te ní naníhí-güedë té Pèlú, te ní tñi ñaha-güedë ndécá ñaha-güedë cuáháⁿ vecaá. Te té Hèrodés ní táúchíúⁿ-dë cuáháⁿ sáhúⁿ ìⁿ sandàdú cùndeé-güedë té Pèlú. Te ní xáhaⁿ-dë:

—Cundeé-ndó ndì cúmí ndì cúmí-ndó tē-ãⁿ —càchí-dé xāhaⁿ-dë xii-güedë.

Te té Hèrodés ní sani iní-dé queñuhu-dé té Pèlú vecaá òré ná yāha vico cuendá cahni ñaha-güedë cáháⁿ-dë ní cùu.

⁵ Te ní xihí-ni té Pèlú vecaá, te ní xindeé cuaa ñaha sàndadú xii-dé. Te cue ñāyiu sàndáá iní tñúhu Yá Ndiöxí ío ní xícáⁿ táhū-yu núú-gã cuendá sá ñà túú nã cada ñaha-güedë xii-dé.

Yá Ndiöxí ní dácäcu-gá té Pèlú vecaá

⁶ Ìⁿ niú-gá quihí té Pèlú vecaá ní cùu, te nduu tñé tauchìuⁿ té Hèrodés quihíⁿ sandàdú queñuhu ñaha-güedë xii-dé vecaá cuendá quiní nchaa ñāyiu nása cada ñaha-güedë ní cùu. Te té Pèlú cáá-dë xidí-dé xití vecaá, te ndì ndúú dúcúⁿ ndáhá-dë ndútú càdená, te xio xio dñi-dé ndécú sàndadú, te dava-gá sandàdú xindeé-güedë yèhe vecaá.

⁷ Te ní quexìo ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí xití vecaá núú cáá tē Pèlú xidí-dé, te uuⁿni ní dáyèhé-xi xití vecaá, te ní dānguihi ñaha-xi xii-dé, te xāhaⁿ-xi xii-dé:

—Yáchí, ndácóo —càchí-xi xāhaⁿ-xi xii-dé.

Te ní ndacóo-dé, te nchaa cadèná ndútú dúcúⁿ ndáhá-dë ní nandáxí.

⁸ Te ní xáhaⁿ tucu espíritú-áⁿ xii-dé:

—Yáchí, nucuíhnu dóo-n, te ndíhu-n chàu-n —càchí-xi xāhaⁿ-xi xii-dé.

Te ní ndíhu nuu-dé dóo-dë, te ní xáhaⁿ tucu espíritú-áⁿ:

—Candixi dóo-n, te na quihíⁿ-ó —càchí-xi xāhaⁿ-xi xii-dé.

⁹ Te té Pèlú ní chinchícúⁿ-dë espíritú-áⁿ, te ñá ní cùtnuní iní-dé nñu ndáá ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí ducaⁿ quide àdi ñáhá, te dácoto ñaha-xi xii-dé ní sani iní-dé.

¹⁰ Te ndëndaha-ni-dë espíritú-áⁿ cuáháⁿ ní yāha-dé nācuāa xñutñi

sandàdú, te ta yāha-gá-dé núú ndécú dàva-gá-güedë. Te ní sáá-dé ndéé yuyèhe núú ndèdí caá nācuāa ní yāha ichi sá cuáháⁿ ndéé xití ñuú, te ní nacaáⁿ méé yèhe-áⁿ, te ní quee-dé cuáháⁿ-dë ndihí espíritú-áⁿ. Te ní tnahá-dé ìⁿ tnuú, te yácáⁿ ní dāndōo ñaha espíritú-áⁿ xii-dé.

¹¹ Te dātnuní ní nene váha sani núú-dë, te ní cutnùní iní-dé, te ní cachí-dé:

—Ndáá sá Yá Ndiöxí ní tendaha-gã espíritú-áⁿ ní quixi-xi ní dácäcu ñaha-xi xii-í cuendá sá vā cáhni ñaha té Hèrodés. Te dava ñāyiu israél ío ní cudíí iní-yu cuendá sá ñi cuiní té Hèrodés cahni ñaha-dë xii-í —duha ní cachí-dé sātá ñi cutnùní iní-dé.

¹² Te sātá ñi cutnùní iní-dé sá ñi cácu-dé, te cuáháⁿ-dë vehe ìⁿ ñaha nāni Mariá nāná tē Juāá, àdi Mácú chí úú diu-dé, te xíaⁿ ndécú vāi-yu càháⁿ ndihí-yu Yá Ndiöxí.

¹³ Te té Pèlú ní quexìo-dé ndéé yuyèhe ní dácásáⁿ-dë, te ní quixi ìⁿ xíchí nāni Ròdé ní quixi ndehe-xi nã cúú ñāyiu dācasaⁿ.

¹⁴ Te ní nucúhuⁿ ndudú-xi sá díú tē Pèlú, te ní cudíí víhí iní-xi, dico ñá ní nacaáⁿ-xi yuyèhe. Te ní quene cunu-xi cuáháⁿ ngúñaha-xi xii-yu sá núnñi té Pèlú yuyèhe ndaa quehé.

¹⁵ Te ñá ní sàndáá iní-yu tñúhu ní cáháⁿ-xi, te xāhãⁿ-yu xii-xi:

—¡Ná tñúhu vñhi cáháⁿ-õⁿ xíchí lúcú! —càchí-yu xāhãⁿ-yu.

Te xāhaⁿ-xi sã ndáá núnñi-dé, te xāhãⁿ-yu:

—Ñá díú tē Pèlú chí espíritú sá xító ñaha xii-dé cúú sã càháⁿ —càchí-yu xāhãⁿ-yu xii-xi.

¹⁶ Te òré ducaⁿ xñtnàhá-yu, te té Pèlú ní dácásáⁿ tucu-dé yuyèhe. Te ní sáháⁿ-yu ní nacaáⁿ-yu yuyèhe, te ní xiní-yu sá díú tē Pèlú, te ní cuñúhu víhí-yu.

¹⁷ Te ní quide-dé ndaha-dé núú-yu cuendá cadí-yu yuhú-yu. Te ní ngúita-dé ní caní-dé cuendú nācuāa ní quide ñaha Yá Ndiöxí xii-dé sá ñi dácäcu ñaha ìⁿ espíritú xínú cuèchi

núú-gă xii-dé vecaá, te ní xáhaⁿ-dě xií-yu:

—Cúu-ndo tē Jàcobó ndihì dava-gá ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús nàcuáa ní quide ñaha Yá Ndiòxí xii-í —càchí-dé xăhaⁿ-dě xií-yu.

Te sáta dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-dě, te ní quee-dé cuáháⁿ-dé ingá xichi.

18 Te sáta ñí túndaá, te ní ngüíta nchaa sandàdú càháⁿ ñí càháⁿ ñíⁿ-güedé, te xítnàha-güedé:

—Ñá túú-gă té Pèlú yíhí vècaá, ¿te nása cada-o-i? —càchí-güedé xítnàha-güedé.

19 Te té Hèrodés ní tendaha-dě títñí sandàdú cuáháⁿ-güedé cuánúndúcú ñàha-güedé, te ñá ní nàníhí ñáhá-güedé xii-dé. Te dàtnùní ní cana-dé sandàdú cue tée ní xindeé ñáhá xii té Pèlú, te ní tenáá ñáhá-dě xii-güedé, te ní xáhaⁿ-dě xii dava-gá cue sandàdú-dé:

—Cahni-ndo cuè tée-áⁿ —càchí té Hèrodés xăhaⁿ-dě.

Te dàtnùní ní quee té Hèrodés distritù Jùdeá cuáháⁿ-dé ñuú Cèsareá, yàcáⁿ ní ngúndecu-dé.

Ní xihí té Hèrodés

20 Té Hèrodés ní cudééⁿ-dě núú ñáyiú ñuú Tírú ndihì núú ñáyiú ñuú Sìdón. Te xiáⁿ ní ndatnúhu-yu ní cuu ñíⁿnuu tnúhu-yu, te ní xicá-yu cuáháⁿ-yu cuáháⁿ ndatnúhu ndihì ñáhá-yu xii-dé, te ní ndatnúhu ndihì-yu té Blástú. Te tée-áⁿ cúú-dě chiúⁿ quide-dé núú tē Hèrodés, te ní chindee tnúhu ñaha-dě xií-yu, chi ní càháⁿ ndàhú-yu núú tē Hèrodés sá vă cáda úhú ñáhá-dě xií-yu. Te ducaⁿ ñí quidé-yu cuendá ñuú té Hèrodés-áⁿ queé sá xéxi-yu.

21 Te ní xáhaⁿ tē Hèrodés ná nduu quíhíⁿ-yu ndatnúhu ndihì ñaha-dě xií-yu, te nduu-áⁿ ñí quíunuu-dé ñíⁿ dóo vâha, ñíⁿ sá sácúihnu tée tàxi tnuní. Te ní ngóo-dé núú xilé vâha, xilé sá sácóo nchihì tée tàxi tnuní, te ní ngüíta-dé ní càháⁿ sàhú-dé dóho-yu.

22 Te uuⁿi ní cuáá-yu te càchí-yu:

—¿Tée-a càháⁿ-dé dico ñá díú tē ñuyíú-a cùu-dé chi ndiòxí cúú-dě! —càchí-yu xítnàhá-yu.

23 Te diu-ni òré-áⁿ ñí yáha ñíⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí, te ní sáñaha-xi cuèhé xii té Hèrodés. Te ducaⁿ ñí tnahá-dé chi mee-dě ñá ní xáhaⁿ-dě sá ñáyiú cùu-dé, te ní càháⁿ-yu sá ndiòxí cúú-dě. Te nchìto-gá-dé ní sanú ñáhá tìndácú xii-dé, te dàtnùní ní xihí-dé.

24 Te ío títñí xichi ní sáháⁿ ñáyiú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiòxí ní càháⁿ-yu tnúhu-gá, te ío chítú-yu ní sàndáá iní-yu tnúhu-gá.

25 Te té Bèé ndihì té Sàulú ní ndihì chiúⁿ-güedé, te ní ndee-güedé ñuú Jerusalén cuáháⁿ-güedé ndihì té Juáá, àdi Mácú chi úú diu-dé.

13

Té Bèé ndihì té Sàulú cuáháⁿ-güedé dácuaⁿha-güedé ñáyiú tnúhu Yá Ndiòxí nchaa ñuú xicá

1 Te ñuú Antiòquia ndécú ñíⁿ úú cue tée càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí núú nchaa ñáyiú ní sàndáá iní-xi tnúhu-gá. Te ndécu tucu ñíⁿ úú cue tée cùu mestrú dácuaⁿha ñaha-güedé xií-yu tnúhu-gá. ñíⁿ-dé nání-dě Bèé, te ñíⁿ-dé nání-dě Xímú, te té Xímú-áⁿ xáhaⁿ-güedé Nègrú chi tnuu-dě. Te ingá-dé nání-dě Lúciú, te tée-áⁿ cúú-dě tée ñuú Cirené. Te ingá-dé nání-dě Sàulú, te ingá tucu-dé nání-dě Manàén. Te té Manàén-áⁿ ndihì té Hèrodés tée cùu gobiernú Galileá ío vâha ní xóo càháⁿ ndihì tnàha-güedé cútnàhá ní cuu lihli-güedé.

2 Te ñíⁿ nduu ñá túú nă ní xèxi ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu Yá Ndiòxí cuendá mee-ni-gă ní càháⁿ ndihì-yu, te ní xáhaⁿ Espíritú Yá Ndiòxí xií-yu:

—Tendaha-ndo tē Bèé ndihì té Sàulú quíhíⁿ-güedé dava-gá ñuú cada-güedé chiúⁿ tahu-í, chi ducaⁿ cuini-í cunduu —càchí Espíritú-gá xáhaⁿ-xi xií-yu.

3 Te ní càháⁿ ndihì tucú-yu Yá Ndiòxí, te ñá túú tnàhí ná ní xèxi tucú-yu, te ní sacáⁿ ndodo-güedé ndaha-güedé díquí tē Bèé ndihì té Sàulú. Te sáta dúcáⁿ ñí quide-güedé, te ní quide ndee iní ñáhá-yu xii-güedé.

Té Bèé ndihi té Sàulú cuáhán-güedé distritú Chìpré cáhán-güedé tnúhu Yá Ndiöxí

⁴ Te té Bèé ndihi té Sàulú ní quee-güedé cuáhán-güedé cuèndá ducaⁿ cuìní Espíritú Yá Ndiöxí cundu sá cáca cùu-güedé dava-gá ñuú, te ní quexìo-güedé ñuú Selèuciá, te yàcáⁿ ní quée-güedé bàrcú cuáhán-güedé distritú Chìpré. Te ñuú-áⁿ cáá xití lámár chi ndècu ñuhu yichí xití ndute.

⁵ Te ní quexìo-güedé mei ñuú Salàminá, te ní quene-güedé bàrcú, te ní xica-güedé cuáhán-güedé nchaa veñúhu ñáyiú isràél càhán-güedé tnúhu Yá Ndiöxí. Te cuáhán ndihi-güedé té Juàá cuèndá chindee ñaha-dé xii-güedé.

⁶ Te ní tñi-güedé ichi cuáhán-güedé ñuú Páfós cáá ndàa ingá xio Chìpré, te yàcáⁿ ní naníhí tnáhá-güedé ndihi ìⁿ tée isràél nání-dé Barjèsús, te té-áⁿ xìní-dé cada ndùu-dé, te càchí-dé sá càhán-dé tnúhu Yá Ndiöxí dico ña ndàá.

⁷ Te té-áⁿ quidé chiùⁿ-dé ndihi té Sèrgiú, àdi Páblú chi úú diu-dé, te cùu-dé gobièrnú Chìpré, te ío túha-dé. Te ní cana-dé té Bèé ndihi té Sàulú, chi cuìní-dé cundedóho-dé tnúhu Yá Ndiöxí.

⁸ Te té quide nduu-áⁿ ñá ní dàña-dé cáhán-güedé tnúhu-gá, chi ñá ní cuìní-dé sá té cùu gobièrnú-áⁿ tuha-dé ichi Yá Ndiöxí. Te ducaⁿ ñi quide té Barjèsús, tée xáhaⁿ-güedé Èlimás.

⁹ Te tnáhá tucu té Sàulú ndécú ùú diu-dé chi xáhaⁿ tùcu-güedé Páblú, te ndècu ndihi-dé Espíritú Yá Ndiöxí. Te ní xíndéhé ñí ñáhá-dé xii té quide nduu-áⁿ.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ-dè:

—Yòhó, chi dàtná quidé yùcu ñáváha quide-n chi mee-ni dàndahú-n ñáyiú. Yòhó cúu-n dèhe sácuihná, chi nchaa tnúhu váha cuìní Yá Ndiöxí cáhán-yu, te yòhó ñá dáña-n.

¹¹ Te vitna quini-n nàcuáa cunduu, chi taxi Yá Ndiöxí ìⁿ castiú xii-n chi vá cùnùní-gá núu-n càca cuu-n ìⁿ úú nduu —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii té quide nduu-áⁿ.

Te òré ducaⁿ ñi xáhaⁿ tē Páblú xii-dé, te òré-ni ní cuaa-dé, te ñá túú ní cùnùní tnáhí-gá núu-dè, te ní xóo nducu-nă-dé ñáyiú ní xóo cuita nehe ñaha xii-dé.

¹² Te té cùu gobièrnú ní xìní-dé nàcuáa ní quide té Páblú, te ío ní cuñúhu-dé. Te ní tnáhá iní-dé tnúhu Jèsús, núu xíáⁿ ní sándáá iní-dé.

Té Páblú ndihi té Bèé ndécú-güedé ñuú Antiòquiá Pìsidiá

¹³ Te té Páblú ndihi dava-gá cue té xica cuu ndihi-dé ní quée-güedé bàrcú, te ní quee-güedé ñuú Páfós cuáhán-güedé ñuú Pèrgé, te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Pànfilíá. Te té Juàá ní nacuico-dé ní dándóo ñaha-dé xii-güedé cuánuhú-dé ñuú Jerusalén.

¹⁴ Te dava-gá-güedé ní quee-güedé ñuú Pèrgé cuáhán-güedé ñuú Antiòquiá, te Pìsidiá yíndàha-xi ñuú-áⁿ. Te nduu xíndetatú-yu, te ní sáhán-güedé veñúhu ñáyiú isràél, te ní ngóo-güedé xití veñúhu.

¹⁵ Te cue té ndècu veñúhu ní queheⁿ-güedé tutú yódó tnùní nchaa tnúhu sá ñi chídó tnùní ndíi Moisés ndihi tutú yódó tnùní nchaa tnúhu sá ñi chídó tnùní dava-gá cue té ní xóo cáhán tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, te ní dácuáhá-güedé ní xíndedóho cue ñáyiú, te dàtnùní cue té yíndaha veñúhu-áⁿ ñi xáhaⁿ-güedé xii té Páblú ndihi dava-gá-güedé:

—Nchòhó cue té cùu ñaní tnáhá-ndí, te núu cuìní-ndó càhán-ndó tnúhu Yá Ndiöxí, te cuu cáhán-ndó tnávíi cuèndá cutúha-yu —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé.

¹⁶ Te té Páblú ní ndacuíñí-dé, te ní ndacani-dé ndaha-dé cuèndá cadí-yu yuhú-yu te cundedóho-yu tnúhu cáhán-dé, te ní xáhaⁿ-dè:

—Te nchòhó ñáyiú quide nchaa nacuáa càhán Yá Ndiöxí ndihi nchaa nchòhó ñáyiú isràél, cundedóho-ndo nchaa-ndo ìⁿ tnúhu na càhán-í-a.

¹⁷ Te cuéi ndéé sanduu te cuéi vitna chindee ñaha-ni Yá Ndiöxí xii nchaa ñáyiú isràél, te ní nacáxi ñaha-gá xii-yu te ní chindee ñaha-gá cuèndá cáyá-yu, chi cuìní-gá sá cúu vai-yu,

te ducaⁿ ñi quide-gá cútnàhá ní xíndecú-yu nacióⁿ Ègiptú. Te dàtnùní ní dácăcu ñaha-gă xií-yu ñuú-áⁿ, chi mee-gă nchaa ndăcu-gă quidé-gă.

¹⁸ Te ní xíndecú-yu ñⁿ xichi núú ñà túú tnàhí sàcúndecu ñáyiú údico cuía, te xití údico cuía-ăⁿ ñi cundee ñni-gă nchaa sá ñi quidé-yu.

¹⁹ Te Yá Ndiöxí ní chindee ñaha-gă xii ñáyiú isrâél, te ní dánăă-yu úsá nacióⁿ, chi cuendá ní cuini-gă cuu cuendá-yu ñuhú-áⁿ.

²⁰ Te dàtnùní ní cachí Yá Ndiöxí sá díú-ní cuè té cuchiaⁿ taxi tñuní-güedé nchaa ñáyiú, te ducaⁿ ñi quide-güedé dàtná cúmí ciendú dăva cuía. Te sátá xîăⁿ, te ní xíndecu té Sămuél té ní cáhăⁿ tñuhu Yá Ndiöxí.

²¹ Te dăvă-áⁿ ñi cuini ñáyiú isrâél sá cündecu ñⁿ té quindaha ñaha-dé xií-yu, te Yá Ndiöxí ní cachí-gă sá tē Săul quindaha-dē-yu, te té-áⁿ ñi cuu-dé déhe té Cîs, te té Benjămín té ní xíndecu ndéé sanaha-gă ní cuu ñani tnáhă-dē. Te té Săul ní xíndaha-dē ñáyiú údico cuía.

²² Te Yá Ndiöxí ñá ní cuini-gă cundecu-ni-dé quindaha-dē ñáyiú, chi ní cuini-gă sá tē Dăvií ndihu ndaha-dē cue ñáyiú isrâél, te ní cachí-gă: “Ío vâha ní tnahá ñni-í năcuăa quide té Dăvií déhe té Isăi, te cada-dé nchaa năcuăa cúñaha-î xii-dé”, duha ní cachí Yá Ndiöxí —cachí té Păblú xăhaⁿ-dē xií-yu.

²³ Te ní xăhaⁿ tucu té Păblú:

—Diu-ni ñani tnáhă tē Dăvií cúú Jêsús. Te Yá Ndiöxí ní tendaha-gă Jêsús ní quixi-gă ñuyíú-a cuendá nchaa ñáyiú isrâél ná quindăá ñni ñáhă xii Jêsús naníhí tăhú-yu, chi ducaⁿ ñi cachí Yá Ndiöxí cunduu.

²⁴ Te cútnàhá vátă ngüŷta-gă Jêsús cáhă-gă tñuhu Yá Ndiöxí, te ní cáhăⁿ té Juăá núú ñáyiú isrâél sá xini ñuhu-xi dăñă-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá, te cuanduté-yu.

²⁵ Te sa ta cüyatni-ni-gă cuú-dé, te ní xăhaⁿ-dē xií-yu: “Nchöhó cachí-ndó sá yúhú cúú-í Crístú Yăá ndétú-ndó dico ñáhă, chi ñá díú yúhú cúú-í Crístú, chi davitna quixi Crístú Yăá

tendaha Yă Ndiöxí quixi ñuyíú-a. Te yúhú cúú-í ñⁿ té duuⁿ duuⁿ ñá túú tàú nandaxi cuèdicó chàú-gă dico quide-í chiuⁿ-gă”, duha ní cáhăⁿ te Juăá —cachí té Păblú xăhaⁿ-dē xií-yu.

²⁶ Te ní xăhaⁿ tucu té Păblú:

—Cundedóho tucu-ndo ñngă tñuhu na cáhă-í. Nchöhó tnáhă-ndó cūu-ndo ñani tnáhă ndi Abrahám, te xini-ndó sá Yă Ndiöxí cūnuu-gă. Te diu-ni-gă cuini-gă sá nchăá-ndó cundedóho-ndo tñuhu-gă, chi cūu-xi tñuhu sá cáhăⁿ năcuăa naníhí tăhú-ndó.

²⁷ Te nchaa ñáyiú ndecu ñuú Jerusălén ndihi nchaa cue té cūnuu ñá ní cūtnuní ñni-yu ndihi-güedé sá Yă Ndiöxí ní tendaha-gă Jêsús ní quixi-gă ñuyíú-a. Te ñá ní săha-yu cuendá sá díú Jêsús ní cacunehe cue té ní cáhăⁿ tñuhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha cuè ní dăcuăhă-yu tñuhu-gă veñuhu-yu ndi tnahá únă nduu, nduu ndêtatú-yu. Te ní cachí-yu sá ndecuéchi Jêsús, te ní xăhăⁿ-yu sá cahní ñaha-güedé xii-gă. Te xîăⁿ sa naha cue té ní xóo cáhăⁿ tñuhu-gă ndéé sanaha să dúcáⁿ cáhăⁿ-yu.

²⁸ Te cuèi ñá túú nă ní quide-gă te ní xăhăⁿ-yu xii té Pilatú té cūu gobiernú sá táuchiuⁿ-dé cahni ñaha-güedé xii-gă.

²⁹ Te xîăⁿ nūu ní sata caa ñaha-güedé xii-gă núú cürúxí. Te ní quide-güedé nchaa năcuăa ní chídó tñuní cue té ní cáhăⁿ tñuhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha. Te sátă ñi xihí-gă, te ní nunehe ñaha-güedé xii-gă núú cürúxí, te nchido ñaha-güedé cuáhăⁿ, te ní chihí ñaha-güedé ñⁿ xití yaú.

³⁰ Te Yá Ndiöxí ní dándótó-gă Jêsús.

³¹ Te titní xito ní sáhăⁿ Jêsús núú ndécú ñáyiú ní xica cuu ndihi-gă, ñáyiú ní quee distritú Galileá ní sáhăⁿ-yu ndihi-gă ñuú Jerusălén. Te vitna nchaa ñáyiú-áⁿ xăhăⁿ-yu xii dăva-gă ñáyiú isrâél năcuăa ní cuu ní ndoto-gă.

³² Te nchúhú cáhăⁿ-ndí năcuăa cada-ndo naníhí tăhú-ndó, chi Yá Ndiöxí ní xăhaⁿ-gă xii cue ñani tnáhă-ó ñi xíndecu ndéé sanaha sá

téndàha-gá Déhe-gá Jèsús quixi-gá ñuyíú-a.

33 Te ní quixi-gá ní xíhí-gá, te ní dándótó ñàha Yá Ndiöxí xii-gá, te núu xíãⁿ naníhí tàhú-ó núu na quìndáá iní-ó-gã. Te ìⁿ téé ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha ní chídó tnùní-dé núú sàlmú cúú ùú nàcuáa ní cáháⁿ Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-gã xii Déhe-gá, te duha ní xáhaⁿ-gã: “Yòhó cúú-n Dèhe-í, te vitna cutnùní iní ñáyíu sá yùhú cúú-í Tàtá-n”, duha ní xáhaⁿ-gã xii Jèsús. Te ñíu-ni ducaⁿ ní chídó tnùní téé ní cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha.

34 Te ñngá xichi tucu núú tùtú-gá ní chídó tnùní ìⁿ téé ní xíndecu ndéé sanaha nàcuáa ní xáhaⁿ-gã xii Déhe-gá, te duha ní xáhaⁿ-gã: “Mee-ni sã vãha cada ñaha-í dàtná ní xíí-í té Dàvíí”, duha ní xáhaⁿ-gã. Te ducaⁿ ní chídó tnùní téé ní xíndecu ndéé sanaha nàcuáa ní cáháⁿ Yá Ndiöxí, chi òré ní xíhí Jèsús te ní dándótó ñàha-gá cuèndá sá vã tíú yìquì cuñú-gá.

35 Te núu xíãⁿ duha ní chídó tnùní ìⁿ téé ní xíndecu ndéé sanaha núú librú Sàlmú nàcuáa ní xáhaⁿ-dè xii-gá: “Vá dáñá-n sã tíú yìquì cuñú Déhe-n chi ío váha quide-gá”, duha ní chídó tnùní téé ní xíndecu ndéé sanaha —càchí té Pàblú xáhaⁿ-dè xii-yu.

36 Te xáhaⁿ tùcu-dé:

—Te té Dàvíí ní quide-dé nchaa chiúⁿ ní táhú Yá Ndiöxí cada-dé, te dàtnùní ní xíhí-dé. Te ní chindúxi ñaha-güedè xii-dé yatni nàcuáa yìndúxi cue ñaní tnáhá-dè ndéé sanaha-gã, te xíáⁿ ní téhyú yìquì cuñú-dé.

37 Te Jèsús chi ñá ní tēhyú yìquì cuñú-gá, chi ní dándótó ñàha Yá Ndiöxí xii-gá.

38 Te cuìní-í cachí tnúhu-í xii-ndo cuèndá cutnùní iní-ndó nchaa-ndo sá cáda càhnu iní Yá Ndiöxí nchaa cuéchi-o, chi ní xíhí Jèsús cuèndá naníhí tàhú-ó.

39 Te nchaa ñáyíu na quìndáá iní ñáhá xii Jèsús te cada càhnu iní-gá nchaa sá ñà túú vãha ní quidé-yu, chi núu mee-ni tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés ná quìndáá iní-yu te vá nánihí tàhú-yu.

40-41 Te ío coto-ndo mèe-ndo cuèndá sá vã yãha-ndo dàtná ní cachí Yá Ndiöxí yãha cue ñáyíu ñá túú ní quide váha ní xíndecu ndéé sanaha. Te nàcuáa ní cáháⁿ-gá ní chídó tnùní ìⁿ téé ní cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha, te duha ní xáhaⁿ-gã xii-yu dàvá-áⁿ:

Cundedóho nchaa nchòhó ñáyíu cuèhé yuhu-xi na càháⁿ-í ìⁿ tnúhu te quini-ndó ñá cuñúhu-ndo,

yúhú quidè-í vai núú sã ío váha vitna ndècu-ndo ñuyíú-a,

te cuèi na còo ñáyíu cachí tnúhu xii-ndo nàcuáa ndúu nchaa sá vãha-áⁿ, dico nchòhó vá quìndáá iní-ndó,

te sá dúcáⁿ càda-ndo vá quìndáá iní-ndó, te dàcuíta nihnu-ndo mèe-ndo.

Duha ní xáhaⁿ-gã xii-yu te ducaⁿ ní chídó tnùní téé ní cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha —càchí té Pàblú xáhaⁿ-dè xii-yu.

42 Te òré ní ndee té Pàblú veñúhu ñáyíu isràél ndíhi cue téé xica cuu ndíhi-dé, te ní cáháⁿ ndàhú ñáyíu yìhi veñúhu núú-dè sá quíhíⁿ-dè núú ùná nduu, te ñíu-ni tnúhu ní cáháⁿ-dè cáháⁿ tucu-dé òré quexìo-dé.

43 Te sátá ní túhú veñúhu-yu, te vai ñáyíu isràél ndíhi ñáyíu ní chitnahá ñáhá xii-yu nchícúⁿ nihnu quide nacuáa quidé-yu càháⁿ ndíhi-yu Yá Ndiöxí cuáháⁿ ndíhi-yu té Pàblú ndíhi té Bèé. Te ní xáhaⁿ-güedè xii-yu sá vã dáñá ndèé-yu canchicúⁿ nihnú-yu tnúhu sá càháⁿ nàcuáa quide Yá Ndiöxí sá cúú-xí-yu.

44 Te núú ùná nduu, nduu ndètatú-yu ní quexìo vai vihi ñáyíu, chi nihí ñúú ní quexìo ndedóho-yu tnúhu Yá Ndiöxí.

45 Te cuèndá sá ío vai ñáyíu ní quexìo, núu xíãⁿ ní cuu cuédú iní ñáhá ñáyíu isràél xii té Pàblú, te ní xícuèhé ñáhá-yu xii-dé. Te ní xáháⁿ-yu xii-dé sá dándàhú ñáhá-dè xii-yu ndíhi tnúhu càháⁿ-dè.

46 Te té Pàblú ndíhi té Bèé ñá túú ní yùhú ñáhá-güedè xii-yu. Te ní xáhaⁿ-güedè:

—Xini ñuhu-xi díhna-gá nchòhò ñáiyu isràél cáháⁿ ndihí-ndí tnúhu Yá Ndiöxí, te mee-ndo ñă cuiní-ndó cùndedóho-ndo. Te sá dúcáⁿ quide-ndo, te vá nánihí tãhú-ndó, te ni vã cáháⁿ-gá-ndí tnúhu Yá Ndiöxí núu-ndó, dico cáháⁿ-ndí núu dâva-gá ñáiyu cuëi ñá díú ñáiyu isràél cúu-yu,

⁴⁷ chi ducaⁿ ñi táuchíúⁿ Yã Ndiöxí cada-ndí. Te ní cachí-gá:

Cuini-í cundecu-ndo dàtná ìⁿ tée yòtnuú ñuhú cundecu-ndo

cáháⁿ-ndó tnúhu-í núu nchàa ñáiyu ñá túu cùndihí-ndo ñáiyu ndècu nihí ñuyíú, te naníhí tãhú-yu, duha ní cáháⁿ-gá —càchí té Pãblú ndihí té Bèe xãháⁿ-güedë xii-yu.

⁴⁸ Te ñáiyu ñá túu cùu ñáiyu isràél ío ní cudíí iní-yu sá dúcáⁿ ñi cáháⁿ-güedë, te ní xitnãhá-yu sá ío váha cuáhãⁿ tnúhu Yá Ndiöxí. Te mee Yã Ndiöxí sa ñaha-gá nãndi cùu ñáiyu naníhí tãhú, te ñu-ni ñáiyu-ãⁿ ñi sãndãá iní-yu.

⁴⁹ Te nchaa xichi xíãⁿ ñi sãháⁿ-yu ní cáháⁿ-yu tnúhu-gá.

⁵⁰ Te cue tée isràél ní ndatnúhu-güedë ndihí cue tée cùnuu, ndihí cue ñáiyu ñihí cùnùu, te ñáiyu ñihí-ãⁿ ñá túu tnãhí cùmãñi-yu veñúhu. Te ní xãháⁿ-güedë sá cádá ùhú-yu té Pãblú ndihí té Bèe, te dàtnùní cuicúⁿ ñãháⁿ-yu xii-güedë, te ducaⁿ ñi quidé-yu.

⁵¹ Te ní casaⁿ ñuhu té Pãblú ndihí té Bèe sãhá-güedë ní naquidi-güedë tíca chùhmã ñi tníi sãhá-güedë. Te ducaⁿ ñi quide-güedë cuendã cutnùní iní-yu sá ñá túu ní quide váha-yu. Te dàtnùní ní quee-güedë cuáhãⁿ-güedë ñuú Ìconiú.

⁵² Te ñáiyu ní sãndãá iní-xi tnúhu Jèsús ío váha ní cuu iní-yu cuendã sã ñi naníhí tãhú-yu, te ncháá-yu sa ndècu ndihí-yu Espiritú Yã Ndiöxí.

14

Té Pãblú ndihí té Bèe ndécú-güedë ñuú Ìconiú

¹ Te ní quexìo té Pãblú ndihí té Bèe ñuú Ìconiú. Te ní sãháⁿ-güedë veñúhu ñáiyu isràél, te ío váha ní cáháⁿ-güedë

tnúhu Yá Ndiöxí, te vai ñáiyu isràél ndihí ñáiyu ñá túu cùu ñáiyu isràél ní sãndãá iní-yu tnúhu-gá.

² Te dava ñáiyu isràél ñá ní sãndãá iní-yu, te ní cáháⁿ cuéhé-yu cuendã té Pãblú ndihí té Bèe cuendã sã vã quindãá iní ñáiyu ñá túu cùu ñáiyu isràél.

³ Te ní xíndecu-güedë titní nduu, te ñá túu tnãhí ní yùhú-güedë ní dácuahã-güedë ñáiyu tnúhu Yá Ndiöxí. Te mee-gã ní chindee ñãhá-gá ní quide-güedë titní núu sã vã yõ tnãhí ndàcu cada, te ío ní cuñúhu-yu. Te ducaⁿ ñi quide-gá cuendã cutnùní iní-yu sã ndãá cáháⁿ-güedë sã mée-gã ío cùu iní ñãhá-gã xii-yu, te naníhí tãhú-yu núu na quindãá iní-yu tnúhu-gá.

⁴ Te ní quee dava ñáiyu ñuú Ìconiú, davá-yu cùndihí-yu ñáiyu isràél ñáiyu ñá túu sãndãá iní tnúhu Jèsús. Te davá-yu cùndihí-yu cue tée ní táuchíúⁿ Jèsús cáháⁿ tnúhu-gá.

⁵ Te ñáiyu isràél ndihí dava-gá ñáiyu ñá túu sãndãá iní-xi ní cuu ñi nùu-yu ndihí cue tée cùnuu sã cáñi-yu-güedë, te cuãha yúú ñãháⁿ-yu xii-güedë.

⁶ Te té Pãblú ndihí té Bèe ní níhí-güedë tnúhu sá cuini-yu canihá-yu, núu xíãⁿ dayuhu ñi quee-güedë cuáhãⁿ-güedë ñuú Listrã ndihí ñuú Dèrbé. Te ndi ndùú ñuú-ãⁿ yíndèhu-xi Licaoniã. Te ní sãháⁿ-güedë dava-gá ñuú líhli càa yatni xíãⁿ.

⁷ Te nchaa ñuú-ãⁿ ñi cáháⁿ-güedë tnúhu Jèsús.

Ñuú Listrã ní sãha yúú ñãháⁿ-yu xii té Pãblú

⁸ Te ñuú Listrã ndécú ìⁿ tée yacua, mee-ni núcóo-dé chi ducaⁿ tnãhí càa-dé ní cacu-dé.

⁹ Te ndedóho-dé tnúhu cáháⁿ té Pãblú, te ní cutnùní iní té Pãblú sã ío sãndãá iní tée yacua-ãⁿ sã Yã Ndiöxí cada tátna ñãhá-gã xii-dé, núu xíãⁿ ní xíndéhé ñãhá váha té Pãblú xii-dé.

¹⁰ Te té Pãblú ní cáháⁿ níhí-dé, te ní xãháⁿ-dë:

—Ndacuíñí cunutñí váha-n —
càchí-dé xáhaⁿ-dè.

Te ní ndacuíñí cunu-dé te ní
xica-ni-dé.

11 Te òré ní xiní-yu sá tē Pāblú
ní quide tátna-dé tēe yacua-ǎⁿ, te
nchaá-yu ní cáháⁿ-yu tnúhu mēe-yu
tnúhu Licàoniá. Te ní cáháⁿ níhi-yu, te
xítnàhá-yu:

—Cue tēe-ǎⁿ sànuu sá ñáyu
cùu-güedé dico ñáhá, chi ndiöxí
cúu-güedé te ní quexìo-güedé ñuyíu-a
—càchí-yu xítnàhá-yu.

12 Te ní cachí-yu sá tē Bèe cúu-dé
ndiöxí dánàni-yu Jüpitér, te tē Pāblú
cúu-dé ndiöxí dánàni-yu Mèrcuriú,
chi cuendá tēe-án cúu-dé tēe cáháⁿ.

13 Te càa ñⁿ veñúhu yuhu ñúú-án
núu quidé càhnú-yu ndiöxí sá
dánàni-yu Jüpitér. Te dútú yíndàha
veñúhu-án ndécá-dé ñⁿ úú ndicutu
cuáháⁿ quehé veñúhu, te ñúhu itá
dúcúⁿ-güedé. Te cue quití-án cahni-dé
cada càhnú-dé ndihí-yu tē Bèe ndihí tē
Pāblú ní cùu, chi ducaⁿ quidé-yu quide
cahnú-yu ndiöxí-yu.

14 Te tē Bèe ndihí tē Pāblú ní
níhi-güedé tnúhu nàcuáa sàni iní-yu
cadá-yu, te ní ndátá-güedé dóo-güedé
cuendá cutnùní iní-yu sá ñă tnàhá
iní-güedé nàcuáa sàni iní-yu cadá-yu.
Te xínu-güedé cuánguihu-güedé
tnuú-yu, te níhi ní cáháⁿ-güedé, te
xáhaⁿ-güedé:

15 —¿Ná cuendá ducaⁿ cuiní-ndo
cada-ndo? Te ñiu-ni tnàha ñáyu-ndo
cùu-ndí, dícó-ni tnúhu Yá Ndiöxí
véxi-ndí dacuàha ñaha-ndí xii-ndo
cuendá sá vǎ cadá-gǎ-ndó nàcuáa
quide-ndo, te quíndáá iní-ndó Yá
Ndiöxí, chi ñⁿdii-ni Yá Ndiöxí ndécú.
Te ñiu-gá ní cadúha-gá andiu ndihí
ñuyíu-a ndihí lámár ndihí nchaandi
túhú sá ío ñuyíu-a.

16 Te ndéé sanaha ñí dáñá Yá
Ndiöxí ní quidé-yu nàcuáa cuáháⁿ iní
mēe-yu.

17 Te ní xóo cada-gá sá vǎha cuendá
cutnùní iní-yu sá ío váha iní-gá. Te
ñiu-gá dácùuⁿ-gá dáú, te tàxi-gá sá
nchitó-ó chi xìto-gá nchaa tatá xítú-ó,

te xǎⁿ cudíí iní-ó ndècu-o ñuyíu-a —
càchí tē Pāblú ndihí tē Bèe xáhaⁿ-güedé
xíi-yu.

18 Te cuèi ducaⁿ ñí xáhaⁿ-güedé
nchaa tnúhu-án, dico ío úhú ní sándáá
iní-yu ñá ní sàhní-yu ndicutu-án
chi cuendá ducaⁿ tnàhí quidé-yu
sàhní-yu ndicutu òré quidé càhnú-yu
ndiöxí-yu.

19 Te ñuú Antiòquiá ndihí ñuú
Ìconiú xíndecu dava ñáyu isràél, te
ní queé-yu cuáháⁿ-yu ñuú Lìstrá núu
ndécú tē Pāblú. Te xǎⁿ ñí quexìo-yu
te ní xáhǎⁿ-yu xii ñáyu dii ñúú xǎⁿ
sǎ cáhní-yu tē Pāblú. Te ní sáha
yúú ñáhǎ-yu xii-dé, te ní cáháⁿ-yu
sá ñí xíhí-dé, te ní tní ñaha-güedé
xii-dé, te tàñuhu ñaha-güedé xii-dé
cuáháⁿ ñⁿ xio yuhu ñúú ní sá dáquéné
ñaha-güedé.

20 Te ní quexìo cue ñáyu sándáá
iní tnúhu Jèsús núu cátuu-dé-án, te ní
nadúcúⁿ ndèé ñáhǎ-yu xii-dé, te ñini
xínutñí-yu-án ñí ndacóo-dé cuánuhú
ndihí ñaha tucu-dé xíi-yu xítí ñuú. Te
nduu tnèe-án ñí ndee-dé ndihí tē Bèe
cuáháⁿ-güedé ñuú Dèrbé.

21 Te ní cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiöxí
ñuú-án, te ío vǎi ñáyu ní sándáá iní-yu
tnúhu-gá. Te dàtnùní ní quee-güedé
cuáháⁿ tucu-güedé ñuú Lìstrá, ndihí
ñuú Ìconiú, ndihí ñuú Antiòquiá.

22 Te ní xáhaⁿ-güedé xíi-yu sá vǎ
dáñá ñihnú-yu tnúhu Jèsús. Te sá
dúcáⁿ ñí cáháⁿ-güedé, te vǐhi-gá ní
cudíí iní-yu cadá-yu nàcuáa cuiní Yá
Ndiöxí cadá-yu, te ní xáhaⁿ-güedé:

—Dacuitíí cùndecu-o ñuyíu-a
ndoho-o, te dàtnùní ducaⁿ te nacuaca
ñaha Yá Ndiöxí xii-o —càchí-güedé
xáhaⁿ-güedé xíi-yu.

23 Te ní sáháⁿ-güedé ndi tnahá ñⁿ ñⁿ
xichi núu ndécú ñáyu dàcuaha tnúhu
Yá Ndiöxí, te ní taxi ndecu-güedé cue
tēe quíndaha ñaha xíi-yu, te ní cáháⁿ
ndihí-güedé Yá Ndiöxí, te ñá túú tnàhí
ná ní xèxi-güedé cuendá sá ñí cáháⁿ
ndihí-güedé-gá. Te ní xáhaⁿ-güedé
sá Yá Ndiöxí coto ñaha-gǎ xíi-yu chi
ñiu-ni-gá ní sándáá iní-yu.

Té Păblú ndihî té Bèé cuáháⁿ tucu-güedé ñuú Antiòquiá Siríá

24-25 Te dătnùní ní quee té Păblú ndihî té Bèé cuáháⁿ-güedé, ní yáha-güedé distrítú Pisidiá. Te ní quexio-güedé ñuú Pèrgé, xíáⁿ nǐ cáháⁿ-güedé tnúhu Jèsús. Te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi Panfilíá. Te dătnùní cuáháⁿ-güedé ñuú Àtaliá.

26 Te yàcáⁿ ní quée-güedé bàrcú cuánuhú tucu-güedé ñuú Antiòquiá. Te ñuú-áⁿ cúú-xí ñùú núú nǐ xíáⁿ táhǔ-yu núú Yă Ndiòxí cuendá sá chíndèe ñaha-gá xii-güedé chiuⁿ quide-güedé. Te cuendá sá nǐ ndihî chiuⁿ-güedé nchaa ñuú núú nǐ sáháⁿ-güedé, núu xǎⁿ cuánuhú-na-güedé.

27 Te ní ndexio-güedé ñuú-áⁿ, te ní cana-güedé nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá, te ní caní-güedé cuendú núú-yu nchaa nàcuáa ní cuu núú nǐ sáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé: “Yă Ndiòxí ío ní chindee ñàha-gá xii-ndí ní cáháⁿ-ndí tnúhu-gá núú nǐ sáháⁿ-ndí, te mee-gă ní quide sá tnàhá ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ní xíndedóho-yu tnúhu-gá cuendá quíndáá iní-yu”, cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-yu.

28 Te vâi nduu ní xíndecu-güedé ñuú Antiòquiá ndihî nchaa ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu Jèsús.

15

Ní natacá ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús ñuú Jerusalén

1 Te ní quee ñⁿ úú cue téé distrítú Jùdeá cuáháⁿ-güedé ñuú Antiòquiá, te ní sáá-güedé, te ní xáhaⁿ-güedé xii ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús sá núu vá cuáha-güedé sèñá ñⁿ nchaa cue téé dătná ní cachí ndíi Moisés, te vá nánihí tàhú-güedé.

2 Te sá dúcáⁿ nǐ cáháⁿ cue téé-áⁿ, te ní ngúita té Păblú ndihî té Bèé ní tenáa-güedé cue téé-áⁿ, chí dandàhú ñáhá-güedé cuñí-güedé ní cùu. Te nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ní cachí-yu sá quíhíⁿ té Păblú ndihî té Bèé ndihî ñⁿ úú-gá-güedé ñuú Jerusalén. Te yàcáⁿ cada-güedé ñⁿ

jùndá ndihî mee-ni cuè téé ní táuchíúⁿ Jèsús càháⁿ tnúhu-gá, ndihî cue téé yíndaha ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ñuú-áⁿ, te jùndá-áⁿ cada ndáa-güedé tnúhu ní cáháⁿ cue téé ní sáá ñuú Antiòquiá.

3 Te nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ní quide ndee iní ñáhă-yu xii-güedé, te ní tnⁿ-güedé ichi cuáháⁿ-güedé. Te ní yáha-güedé distrítú Fèniciá ndihî distrítú Sàmariá, te yàcáⁿ ní caní-güedé cuendú nása ní cuu ní tuha ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ichi Yă Ndiòxí, te ní cudíí víhí iní nchaa ñáyiú ní xíndedóho-áⁿ.

4 Te té Păblú ndihî té Bèé ní ndexio-güedé ñuú Jerusalén, te ío ní cudíí iní-yu sá nǐ ndexio váha-güedé. Te ndècu dava-gá cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús dácuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá, ndihî cue téé yíndaha ñaha xii-yu, ndihî dava-gá ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá, te ní caní-güedé cuendú núú-yu nàcuáa ní quide Yă Ndiòxí ní chindee ñàha-gá xii-güedé ní quide-güedé chiuⁿ-gá.

5 Te ndècu ñⁿ úú cue téé ní tuha ichi Yă Ndiòxí, te cue téé-áⁿ cúú-güedé cue téé farisèú, te ní ndacuñí-güedé, te ní xáhaⁿ-güedé:

—Dacuñí xini ñuhu-xi sá cuáha-güedé sèñá ñⁿ cue téé cùmání cue téé ñá túú cùu ñáyiú isràél, te cùñaha-ndo sá ná cáda-güedé nchaa nàcuáa ní chídó tnùní ndíi Moisés —cächí cue téé cùu farisèú-áⁿ xáhaⁿ-güedé xii-güedé.

6 Te cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús dácuàha ñaha xii ñáyiú tnúhu-gá, ndihî cue téé yíndaha ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ní quide-güedé jùndá cuendá ní ndatnúhu-güedé nása cunduu.

7 Te vâi vihi tnúhu ní cáháⁿ-güedé. Te té Pèlú ní ndacuñí-dé, te ní xáhaⁿ-dè xii-güedé:

—Nchòhó cue téé ndècu ndihî-í ichi Xítohó Jesucristú, chí cùndedóho ñⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a. Sa nàha-ndo sá nǐ cachí Yă Ndiòxí sá diú-í cáháⁿ-í tnúhu Jèsús núú ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél cuendá sá quíndáá iní-yu, te naníhí tàhú-yu.

8 Dico Yá Ndiöxí sa nàha-gá nása cãa iní ìⁿ ìⁿ ñáyiu. Te cùnuni iní-ó sã cúu iní ñáhá-gã xii cue ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél, chi ní sãñaha-gã Espiritú-gá ndécú ndihí-yu dàtná cuiní-ndó nĩ taxi-gá ndécú ndihí nchoo.

9 Chi Yá Ndiöxí ìⁿnuu-ni cùu iní ñáhá-gã xii-o nchãa-o ndihí cue ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél, chi tnàhá-yu ní xócání-gã nchaa sã cuèhé sã dúhá nĩ xóo cadá-yu ndéé òré ní sándáá iní-yu Jèsús.

10 ¿Te ná cuendá nchòhó cuiní-ndó càda ñáyiu ní sándáá iní tnúhu-gá ìⁿ sã ñã tnàhá iní-gá sã cadã-yu? Te cuiní-ndó dândoho-ndó-yu. Te ni nchòo te ni cue ñaní tnàhá-ó nĩ xíndecu ndéé sanaha ñã ní ndàcú-yu cadá-yu nchaa xĩãⁿ.

11 Te vá dúcãⁿ cãháⁿ-ndó, chi sa nàha-ndo sã Yá Ndiöxí ní cundàhú iní ñáhá-gã xii-o, te dió ducaⁿ nĩ quide-gá sã nánihí tàhú-ó nchãa-o. Te ñiu-ni ducaⁿ nĩ quide-gá ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél, te ní naníhí tàhú-yu — cãchí té Pèlú xãhaⁿ-dẽ xii-güedé.

12 Te dàtnùní té Bèé ndihí té Pãblú ní ngúita-güedé ní cãháⁿ-güedé, te ní xíndedóho-yu nchaa tnúhu ní cãháⁿ-güedé. Te ní xãhaⁿ-güedé xii-yu nãcuãa ní chindee ñaha Yá Ndiöxí xii-güedé, te ní quide-güedé vai núú sã vã yõo tnàhí ndàcu cada, te ducaⁿ te ní cutnùní iní ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél sã ndàá cãháⁿ-güedé.

13 Te òré ní ndihí cuendú ní cãháⁿ-güedé, te té Jàcobó ní xãhaⁿ-dẽ:

—Nchòhó cue té ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú, chí cùndedóho ìⁿ tnúhu na cãháⁿ-í-a.

14 Té Ximú, àdi Pelú chi úú ñiù-dé, ní caní-dé cuendú nãcuãa ní quide Yá Ndiöxí ndéé díhna ní dáquéé ñiù-gá ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél tnuú nchaa ñáyiu ñá túú ndècu ichi-gá, cuendá cuiní-gá chiñuhu ñahá-yu xii-gá.

15 Te dàtnùní ní cãháⁿ-dé nãcuãa ní cãháⁿ Yá Ndiöxí ndéé sanaha. Te duha ní chídó tnùní cue té ní xóo cãháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha nãcuãa ní cãháⁿ-gá, te duha ní cachí-gá:

16 Dàtná cuiní-ndó cùu ìⁿ vehe ní sãá te ní ngoyo te dãndaa-güedé xito cùu úú, ducaⁿ sãtnahá-xi cada-xi ìⁿ nduu,

chi ñaní tnàhá ndĩ Dàvií ní xóo cãháⁿ ndihí ñahá-yu xii-í ní cùu, te ní dáñá ndéé-yu ichi-í,

te na quixi-í te natuha ñaha tùcú-yu.

17 Te ducaⁿ te vai ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél nandúcú-yu ichi-í te cãháⁿ ndihí ñahá-yu.

18 Duha ní cãháⁿ Yá Ndiöxí, te ducaⁿ nĩ chídó tnùní cue té ní xóo cãháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha —cãchí té Jàcobó xãhaⁿ-dẽ xii-güedé.

19 Te xãhaⁿ tùcu-dé:

—Yúhú cãchí iní-í sã vã cúú dàsatú-ó iní nchaa ñáyiu ta sãndáá iní-xi tnúhu Yá Ndiöxí, ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél, te ìⁿ úú-ni tnúhu cúñaha-o nãcuãa cadá-yu.

20 Dico xini ñuhu-xi daquihíⁿ-ó tùtú cúñaha-o sã vã cãxí-gã-yu nchaa sã nchító-ó nduu táhú nchaa sã cãchí-yu cùu ndiõxí-yu. Te cúñaha-o sã vã cãháⁿ ndihí cue té ñadìhí te núú ñá díú ñadìhí-güedé cúú-yu, te ni cue ñáyiu ñiù vá cãháⁿ ndihí-yu té te núú ñá díú yĩ-yu cùu-güedé, te vá cãxí-yu níñí.

21 Te ducaⁿ cùñaha-o, chi ndi tnahá ñuu núú ndécú-yu, te xíndecu ñáyiu isràél dácuahá-yu tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, te ndi tnahá nduu ndètatú-yu dàcuahá-yu tnúhu ndí veñúhu-yu —cãchí té Jàcobó xãhaⁿ-dẽ xii-güedé.

22 Te dàtnùní cue té ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá, ndihí cue té yìndaha ñáyiu sãndáá iní tnúhu-gá ní cachí-güedé sã ndúcú-güedé ìⁿ úú-gá cue té quíhíⁿ ndihí té Pãblú ndihí té Bèé ñuu Antiòquiá, te ñiu-ni ducaⁿ nĩ cãháⁿ dava-gá ñáyiu ndècu ichi-gá. Te úú cue té ní ndúcú-güedé, ìⁿ-dé nání-dẽ Silás, te ìⁿ-dé nání-dẽ Judás, àdi Barsabás chi úú ñiù-dé, te cùnuu-güedé ndi ndúú-güedé.

23 Te ní cadúha nchaa cue té cùnuu tutú canehe-güedé quíhíⁿ, te duha cãháⁿ-xi:

“Cóvãha dǐi-ndó nchàa-ndo. Nchúhú cue téé ní táuchíúⁿ Jèsús cáháⁿ-ndí tnúhu-gá, ndíhi cue téé yǐndaha cue ñáyíu sàndáá iní tnúhu-gá quide ndee iní ñáhá-ndí xii nchòhó cue ñáyíu ndècu ndíhi-ndí ichi-gá cuèi ñá díú ñáyíu isràèl cúú-ndó. Te nchòhó ñáyíu xǐndecu ñuú Antiòquiá, ndíhi nchòhó ñáyíu ndècu distritú Sìriá, ndíhi nchòhó ñáyíu ndècu distritú Cìliciá, càchí tnúhu-ndí xii-ndo sǎ

²⁴ ñí níhí-ndí tnúhu sá ìⁿ úú cue téé ndècu iha ní quixi-güedé núú ndécú-ndó, te ñá túú chiuⁿ ni tahu-ndí quixi-güedé. Te sá ìⁿ tñúhu ní cáháⁿ-güedé ní xáhaⁿ-güedé xii-ndo sǎ ngǔndecu sèñá ñíi-ndo, te canchicúⁿ nihnu-ndo nchàa nacuáa ní chídó tñúni ndí Moisés, te xǎⁿ ní sani ìⁿ ní sani úú iní-ndó, chi ñá túú xǐní-ndó núu ndáá tnúhu cáháⁿ-güedé àdi ñá ndàá.

²⁵ Te ní ndatnúhu-ndí nàcuáa cunduu sá téndàha-ndí úú cue téé quixi-güedé ndíhi té Bèé ndíhi té Pǎblú, cue téé ío cùu iní-ndí, te cue téé-áⁿ cáháⁿ-güedé nàcuáa cáháⁿ-ndí-a.

²⁶ Te ñíu-ni té Bèé ndíhi té Pǎblú ní sáháⁿ-güedé ní cáháⁿ-güedé tnúhu Xítóhó Jesucristú nchaa xichi. Te ndí tnahá cuáháⁿ-güedé cuíni-yu cahni ñáhá-yu xii-güedé.

²⁷ Te tendaha-ndí té Jùdás ndíhi té Silás quixi-güedé tñahá-güedé cachí tnúhu váha-güedé nàcuáa cuáháⁿ tnúhu cáháⁿ-ndí.

²⁸ Te ñíu-ni ducaⁿ cáháⁿ-ndí càchí tnúhu-ndí nàcuáa cáháⁿ Espiritú Yá Ndiöxí cada-ndo, chi nchúhú vá cáháⁿ-ndí sá cádá-ndó nchàa sá ñí cáháⁿ ndí Moisés cada ñáyíu, chi ío úhú, te vá yóo ndacu cada. Te vitna na cáháⁿ-ndí ìⁿ úú-ni tnúhu nàcuáa cada-ndo.

²⁹ Vá cáxí-ndó sǎ nchító-ó ndùu táhú nchaa sá càchí ñáyíu cùu ndióxí-yu, te vá cáxí-ndó ñíñí, te vá cáxí-ndó cùnú quiti cuèhné, te vá cáháⁿ ndíhi cue téé ñadíhí te núu ñá díú ñadíhí-güedé cúú-yu, te ni cuè

ñáyíu ñíhí vá cáháⁿ ndíhí-yu téé te núu ñá díú yǐ-yu cùu-güedé. Te núu na càda-ndo nchaa nacuáa cáháⁿ-ndí-a, te cada váha-ndo. Te vitna ío cada ndee iní-ndó nchàa-ndo-na.” Duha ní chídó tñúni-güedé núú tütú ní tendaha-güedé cuáháⁿ.

³⁰ Te ní quide ndee iní-yu cue téé quíhíⁿ ñuú Antiòquiá, te ducaⁿ te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé. Te òré ní quexílo-güedé ñuú-áⁿ, te ní cana-güedé nchaa ñáyíu sàndáá iní tnúhu Jèsús, te ní sáñaha-güedé tutú xii-yu.

³¹ Te ní dácuáhá-yu tutú ní sáñaha-güedé-áⁿ, te ní cudíí víhí iní-yu chí ío váha cáháⁿ tutú-áⁿ.

³² Te té Jùdás ndíhi té Silás tñahá-güedé ní nduu táhú-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Yá Ndiöxí. Te ní xáhaⁿ-güedé vai tnúhu nàcuáa cada-yu, te víhi-gá ní cudíí iní-yu cada-yu nàcuáa cáháⁿ Yá Ndiöxí cada-yu.

³³ Te ní xǐndecu-güedé ìⁿ úú nduu ndíhí-yu, te dàtñúni ní quide ndee iní ñáhá-yu xii-güedé cuèndá sá nùhú-güedé núú vèxi-güedé, te mee-ni té Jùdás cuánuhú-dé.

³⁴ Te té Silás ní xáhaⁿ-dè sá vǎ nùhú-ni-dé.

³⁵ Te té Pǎblú ndíhi té Bèé ní ndóo-güedé ní cáháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndiöxí ñuú Antiòquiá, te vai-gá tucu ñáyíu Antiòquiá ní cáháⁿ-yu tnúhu-gá.

Xito cùu úú cuáháⁿ té Pǎblú cáháⁿ-dè tnúhu Yá Ndiöxí núú ñáyíu

³⁶ Te sátá ñí cuu cuéhé nduu, te ní xáhaⁿ té Pǎblú xii té Bèé:

—Na quíhíⁿ-ó nchàa ñuú núú ñí sáháⁿ-ó ñí cáháⁿ-ó tñúhu Yá Ndiöxí cáháⁿ ndíhi-o nchàa ñáyíu ní tuha ichi-gá cuèndá quini-ó núu ndècu váha-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

³⁷ Te té Bèé ní xáhaⁿ-dè sá quíhíⁿ ndíhi-güedé té Juáá, àdi Mácú chí úú ñíu-dé.

³⁸ Dico té Pǎblú ñá ní dàña-gá-dé quíhíⁿ té Juáá, chí ní dándóo ñaha-dè xii-güedé cútnahá ní xǐndecu-güedé Pànfilíá, te ní nacuico-dé cuánuhú-dé,

te ñá túú-gã ní sãháⁿ ndihí ñaha-dě xii-güedé.

³⁹ Xíⁿ ní cuu ní tenàá tnáhá tẽ Bèé ndihí té Pãblú, te ichi càa ichi caa ní cuu-güedé. Te té Bèé ndihí té Mácú ní quée-güedé bàrcú cuáháⁿ-güedé Chìpré.

⁴⁰ Te té Pãblú ní xáhaⁿ-dẽ xii té Silás sá quíhíⁿ ndihí ñaha-dẽ, te ñáyíu sándáá iní-xi tnúhu Jèsús ní cáháⁿ ndihí-yu Yá Ndiõxí sá chíndèe ñaha-gá xii-güedé.

⁴¹ Te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé te ní yáha-güedé nihíi distritú Siríá ndihí distritú Ciliciá. Te ní cáháⁿ-güedé tnúhu Jèsús núú nchàa ñáyíu ní sándáá iní tnúhu-gá, núú xíⁿ ío-gá ní cudíí iní-yu cadá-yu nàcuáa càháⁿ Yá Ndiõxí.

16

Tnàhá té Timùteú cuáháⁿ ndihí-dé té Pãblú ndihí té Silás

¹ Te té Pãblú ndihí té Silás cuáháⁿ-güedé ñuú Dèrbé ndihí ñuú Lìstrá, te ñuú Lìstrá yàcáⁿ ndécú ñⁿ tée nàni Timuteú. Te tée-áⁿ sándáá iní-dé tnúhu Jèsús, te tnàhá náná-dẽ sándáá iní-aⁿ tnúhu-gá, te ñaha isràél cúú-áⁿ, te tée griégú cúú tãtá-dẽ.

² Te nchaa ñáyíu ní sándáá iní tnúhu-gá ñáyíu ndècu ñuú Lìstrá, ndihí ñáyíu ñuú Iconiú, nchaa ñáyíu-áⁿ cudíí iní-yu nàcuáa quide-dé.

³ Te ní cuiní té Pãblú sá tnàhá té Timùteú quíhíⁿ ndihí-dé dava-gá ñuú, núú xíⁿ díhna-gá sèñá ní sáha té Pãblú ñⁿ té Timùteú, chi ñá ní tnàhá iní té Pãblú sá càháⁿ cuèhé ñáyíu isràél cuèndá té Timùteú. Te nchaa ñáyíu isràél ndécú ñuú-áⁿ xini-yu sá tée griégú cúú tãtá-dẽ, te ñá díú tée isràél cúú-dẽ, te xíⁿ ní sáha té Pãblú sèñá ñⁿ té Timùteú.

⁴ Te ndi tnahá ñuú ndi tnahá ñuú cuáháⁿ-güedé càháⁿ ndihí-güedé nchaa ñáyíu ní sándáá iní tnúhu Jèsús. Te ní xáhaⁿ-güedé nàcuáa càháⁿ tutú ní cadúha cue tée ní táuchíúⁿ Jèsús dacuàha ñaha xii-yu tnúhu-gá, ndihí cue tée yìndaha ñáyíu sándáá iní tnúhu-gá ñuú Jerusalén.

⁵ Te cuèndá ducaⁿ ñí sáháⁿ-güedé nchaa ñuú núú ndécú ñáyíu sándáá iní tnúhu-gá ní dacuáhá ñàha-güedé xii-yu, núú xíⁿ tá cùu túha-gá-yu tnúhu Yá Ndiõxí, te vài-gá-yu ní tuhá-yu ichi-gá.

Ní dácótó ñàha-xi xii té Pãblú sá ñí xini-dé ñⁿ tée distritú Macèdoniá

⁶ Te ñá ní dàña Espiritú Yá Ndiõxí quíhíⁿ-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu-gá distritú Àsiá, núú ní sáháⁿ-güedé distritú Frìgiá ndihí distritú Gàlaciá cáháⁿ-güedé tnúhu-gá.

⁷ Te ní sáá-güedé yuhu distritú Mìsiá. Te quíhíⁿ-güedé distritú Bìtiniá ní cùu, dico ñá ní dàña Espiritú Yá Ndiõxí quíhíⁿ-güedé yàcáⁿ.

⁸ Te ní yáha-güedé Mìsiá, te ní quexìo-güedé ñuú Tròás, te yàcáⁿ ní nanítnáhá-ndí ndihí-dé.

⁹ Te ñⁿ niú ní dácótó-xí núú tẽ Pãblú sá ñí xini-dé ñⁿ tée distritú Macèdoniá nùtní-dé, te ní xáhaⁿ tẽ-áⁿ xii té Pãblú: “Cada ndee iní-n quíhíⁿ-n Màcedoniá chi dacuàha ñaha-n nchaa sá xini-n”, càchí-dé xáhaⁿ-dẽ, ní dácótó ñàha-xi xii té Pãblú.

¹⁰ Te cuèndá sá dúcáⁿ ñí dácótó ñàha-xi xii té Pãblú núu ní ndatnúhu-ndí quíhíⁿ-ndí Macèdoniá, chi ní cutnùní iní-ndí sá cáná ñàha Yá Ndiõxí quíhíⁿ-ndí cáháⁿ-ndí tnúhu-gá núú ñáyíu yàcáⁿ.

Té Pãblú ndihí té Silás ndécú-güedé ñuú Filipú

¹¹ Te ní quée-ndí bàrcú ñuú Tròás, te cuáháⁿ ndáá-ndí ñuú Samòtraciá, te yàcáⁿ ní quexìo-ndí, te ní yáha-ni-ndí cuáháⁿ-ndí. Te nduu tnèé ní quexìo-ndí ñuú Nèápolis.

¹² Te yàcáⁿ ní quene-ndí bàrcú, te xica-na-ndí cuáháⁿ-ndí ñuú Filipú te ñuú-áⁿ yìndèhu-xi distritú Macèdoniá. Te yàcáⁿ ní cudíi-ndí ní xìndecu tnaa-ndí. Te ñuú Filipú-áⁿ ío cùnuu-xi, chi ío chitu ñáyíu ròma ní ngóo-yu.

¹³ Te nduu ndètatú-yu ní quee-ndí ñuú cuáháⁿ-ndí ñⁿ xio yuhu yùte, chi yàcáⁿ sáháⁿ-yu càháⁿ ndihí-yu Yá

Ndiöxí. Te òré ní quexìo-ndí, te ní naníhí tnáhá-ndí ndihí mee-ni ñáyiú dñí, te ní cáháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndiöxí ní xíndedóho-yu.

14 Te ndècu ñⁿ ñaha nani Lidiá ní xíndedóho-aⁿ nàcuáa ní cáháⁿ-ndí, te ñaha ñuú Tiàtirá cúú-áⁿ, te òco-aⁿ dóo muradú, te ío càháⁿ ndihí-aⁿ Yá Ndiöxí. Te òyiú-ni mee Yá Ndiöxí ní chindee ñaha-gá ní sándáa iní-aⁿ tnúhu ní cáháⁿ té Páblú.

15 Te ní sandute-aⁿ ndihí landú-aⁿ, ndihí nchaa ñáyiú xínu cuechi núú-aⁿ, te ní cachí-aⁿ xii-ndí:

—Te núú ní cutnùní iní-ndó sá ñí sándáa ndisa iní-í tnúhu Jèsús, te cundecu tnaa-ndo vèhe-í —cachí-aⁿ xii-ndí.

Te ní quide yica-aⁿ ñí xíndecu-ndí vehe-aⁿ.

16 Te ñⁿ nduu ñùhu-ndí ichi cuáháⁿ-ndí núú càháⁿ ndihí-yu Yá Ndiöxí, te ní naníhí-ndí ñⁿ xíchí ñúhú ìchi, te yìhí ñaha espíritú cundihí yucu ñávaha xii-xi. Te xíáⁿ ní quide ní cáháⁿ-xi nchaa sá vǎ yòo tnàhí cùtnuní iní-xi núú nchaa ñáyiú ní sángándihí ñaha xii-xi. Te ñáyiú dìi vèhe-xi xínu cuechi-xi ío vǎi díhúⁿ ñí níhí-yu chí ní cháhu nchaa ñáyiú ní sángándihí ñaha xii-xi.

17 Te xíchí-áⁿ ñí chinchícúⁿ ñáhá-xí xii-ndí ndihí té Páblú ndëndaha ñaha-xi cuáháⁿ, te ní cáháⁿ níhí-xi xáhaⁿ-xi xii dava-gá ñáyiú:

—Cue té-a xínu cuechi-güedé núú Yá Ndiöxí, chí ío càhnu cuu-gá, te cachí tnúhu-güedé nása cada-ndo nánihí tǎhú-ndó —cachí-xi xáhaⁿ-xi xii-yu.

18 Te titní xito ní yáha-ndí ducaⁿ-ni ñí cáháⁿ-xi. Te ñá ní cundee-gá iní té Páblú sá dúcáⁿ càháⁿ-xi, núú ní nanchocuñhu-dé núú nútñí-xi, te ní xáhaⁿ-dē xii espíritú cundihí yucu ñávaha yìhí ñaha xii-xi:

—Ío càhnu cuu Xítohó Jesucristú, núú xíáⁿ cachí-í sá xócuñí-n vǎ quíhí-gá-n yiquí cuñú xíchí-a —cachí-dé xáhaⁿ-dē.

Te òré-ni ní quee espíritú cundihí yucu ñávaha-áⁿ yiquí cùñú-xi.

19-20 Te ñáyiú dìi vèhe-xi xínu cuechi-xi-áⁿ ñí cutnùní iní-yu sá vǎ ñihí-gá-yu díhúⁿ cuendá tnúhu càháⁿ-xi, núú ní tñí-yu té Páblú ndihí té Silás ndécá ñáhá-yu cuáháⁿ núú cuè téa cùchiuⁿ Romá, te xáhaⁿ-yu xii-güedé:

—Cue té-a cùu-güedé cue téa israhél, te ío dusaⁿ xíquide-güedé ñuú-ó.

21 Te cuñí-güedé cada-o nàcuáa quide-güedé, te vǎ cúú dùcaⁿ cada-o chí ñáyiú nacióⁿ Rómá cúú-ó —cachí-yu xáhaⁿ-yu xii cue téa cùchiuⁿ.

22 Te uuⁿni ní cáháⁿ nchaa-yu, te xáhaⁿ-yu sá ñá túú quide váha té Páblú ndihí té Silás. Te cue téa cùchiuⁿ ní cändeé-güedé dóo tē Páblú ndihí dóo tē Silás ní ndátá-güedē, te ní táuchíuⁿ-güedē caniha-güedē ndihí tnudli xii-güedé.

23 Te ní caniha-güedē, te dǎtnùní ní chíhí ñaha-güedē vecaá. Te ní xáhaⁿ-güedē xii téa ndēnchito vecaá sá cadá cuèdadú víhí-dē cuendá ná canú-güedé vecaá.

24 Te cuendá sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-güedé, núú téa ndēnchito vecaá ní dáyaⁿ ñaha-dē ingá cuártú ndécú xiti vecaá, te ní chíhí-dé sáha-güedē yaú nduhu, te ní quide tñí-dé.

25 Te dava niú ní cáháⁿ ndihí té Páblú ndihí té Silás Yá Ndiöxí, te ní xita-güedé ndudú ní quide càhnu ñaha-güedé xii-gá. Te dava-gá cue téa yìhí vecaá ní xíndedóho-güedé nàcuáa ní xita-güedé.

26 Te uuⁿni níhí vèhí ní tnáa ní quidi-xi ndéé cimientú vecaá, te ní nacaáⁿ nchaa yèhe vecaá, te ní ndihí cadená ndútú cuè téa yìhí vecaá ní nandaxí.

27 Te ní ndiquíú cúnú ñí téa ndēnchito vecaá, te ní quide cuendá-dé nchii nchaa yèhe vecaá. Te ní tava-dé machiti-dé cahni-dé méé-dē ní cùu, chí ní cáháⁿ-dē sá ñí ndihí cue téa yìhí vecaá ní xínu ni cùu.

28 Te té Páblú ní cáháⁿ níhí-dé, te xáhaⁿ-dē xii téa ndēnchito vecaá:

—Vǎ dúcáⁿ càda-n cahni-n mee-n, chí nchaa-ni-ndí yíhí —cachí-dé xáhaⁿ-dē xii téa ndēnchito vecaá.

29 Te dātnùnì ní xícáⁿ té ndēnchito vecaá ñuhú, te xìnu-dé cuánguihu xítì vecaá núú yíhí tē Pāblú ndìhí té Silás, te quìdi ñaha-ná-xi xii-dé ní quexìo-dé ní ngüñí xítì-dē núú-güedē.

30 Te dātnùnì ndécá ñaha-dé xii-güedé ní ndee vecaá, te ní xícáⁿ tnúhú-dē núú-güedē, te xāhaⁿ-dē:

—Nchòhó cachí tnúhu-ndo nāsa cada-í naníhí tǎhú-í —càchí-dé xāhaⁿ-dē.

31 Te ní xāhaⁿ-güedē:

—Quindáá iní-n ndìhí ñadihí-n, ndìhí landú-n, ndìhí nchaa ñáyìu xìnu cuechi núú-n tnúhu càháⁿ Xítóhó Jesucristú, te naníhí tǎhú-ndó —càchí-güedé xāhaⁿ-güedē.

32 Te ní dácuáhá ñaha-güedé xii té ndēnchito vecaá ndìhí nchaa ñáyìu ndècu vehe-dé tnúhu Yá Ndiòxí.

33 Te ñu-ni òré-áⁿ nǐ naquete-dé sátá-güedé núú nǐ ñani, te dātnùnì ní sandute-dé ndìhí-yu.

34 Te ndèca ñaha-dé cuáháⁿ vehe-dé ní sǎñaha-dē sǎ nǐ xexi-güedé, te ní cudíí víhí iní té ndēnchito vecaá ndìhí nchaa-dé vehe-dé sǎ nǐ tuhá-yu ichi Yá Ndiòxí. Te cuándihu tucu té Pāblú ndìhí té Silás vecaá.

35 Te nduu tnéé ní xāhaⁿ cuè té cùchiuⁿ xii poleciá cuáháⁿ-güedé cùu-güedé té ndēnchito vecaá queñuhu-dé úú cue té cuánguihu ndedí nduu ìcu núhú-güedé.

36 Te té ndēnchito vecaá ní xāhaⁿ-dē xii té Pāblú ndìhí té Silás:

—Cue té cùchiuⁿ ní cachí-güedé sǎ quéé-ndó nǔhú-ndó, chi ñá túú-gǎ ná cada-güedé, chi sa ní yáha cuendá-ndó —càchí té ndēnchito vecaá xāhaⁿ-dē xii-güedé.

37 Te té Pāblú ní xāhaⁿ-dē xii cue té cùu poleciá:

—Té rómá cúú-ndí, te vá cúú dùcaⁿ-ni cunduu, chi ní caniha-güedé tnudì xii-ndí, te ní xini-yu nchaá-yu. Te ñá túú tnàhí ní xicáⁿ tnúhú-güedé nǔ ndáá ndècuéchi-ndí àdi ñáhá, chi cuendá-ni ní chihi ñaha-güedé vecaá xii-ndí. Te vitna cuíní-güedé dacacu ñaha-güedé núhú-ndí cuendá sǎ vǎ yóo quiní ñáhá nǔhú-ndí càháⁿ-güedé,

dico vá cúú dùcaⁿ cada ñaha-güedé xii-ndí. Chí cuáháⁿ cúñaha-ndo na quìxi mee-güedé queñuhu ñaha-güedé —càchí té Pāblú xii-dé cue poleciá.

38 Te cue té cùu poleciá cuánuhú-güedé núú ndécú cuè té cùchiuⁿ, te ní xāhaⁿ-güedé nàcuáa ní càháⁿ té Pāblú. Te sǎ dúcáⁿ nǐ xāhaⁿ pòleciá sǎ tē rómá cúú-güedé, xíáⁿ ní yùhú-güedé.

39 Te ní sáháⁿ cue té cùchiuⁿ yehe vecaá, te ní xāhaⁿ-güedé sǎ cadá càhu iní-güedé sǎ nǐ chihi ñaha-güedé vecaá, te ní ndēñuhu ñaha-güedé vecaá. Te ní càháⁿ ndàhú-güedé núú cuè té ní xíhí vecaá sǎ ndéé-güedé ñuú-áⁿ nǔhú-güedé.

40 Te ní ndee-güedé vecaá, te cuáháⁿ-güedé vehe tá Lidiá, te ní ndatnúhu-güedé ndìhí nchaa ñáyìu ní sándáá iní-xi tnúhu Jèsús, te ní xāhaⁿ-güedé xii-yu nàcuáa cadá-yu, te ío ní cudíí iní-yu, te ducaⁿ te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé.

17

Ío dusaⁿ quide ñáyìu ñuú Tesalónica

1 Te ní yáha-güedé ñuú Ànfípolís ndìhí ñuú Apòloniá, te ní quexìo-güedé ñuú Tesalónica, te yàcáⁿ cáá ñⁿ veñúhu ñáyìu isràel.

2 Te ní sáháⁿ té Pāblú veñúhu-áⁿ, chi ducaⁿ tnàhí quide-dé, te ndì tnahá nduu ndètatú-yu ní sáháⁿ-dé veñúhu-áⁿ ùnǐ xito. Te ní ndatnúhu ndìhí ñaha-dē xii-yu nàcuáa ní chídó tnùnì cue té ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndéé sanaha.

3 Te ní xitnúhu ñaha-dē nàcuáa ní càháⁿ cue té-áⁿ sǎ Crístú Yaá tendaha Yá Ndiòxí quixi ñuyíú-a ndoho vǐhi-gá, te cuú-gá, te ndoto-gá, te xāhaⁿ-dē:

—Te ñu Jèsús cúú Crístú Yaá ní tendaha Yá Ndiòxí ní quixi ñuyíú-a, núu xíáⁿ càchí tnúhu-í vitna —càchí té Pāblú xāhaⁿ-dē xii-yu.

4 Te dava ñáyìu isràel ní sándáá iní-yu tnúhu ní càháⁿ té Pāblú, te ní níhí tnáhǎ-yu ndìhí-dé, ndìhí té Silás. Te vǎi ñáyìu griégú ñáyìu càháⁿ ndìhí Yá Ndiòxí ní sándáá iní-yu tnúhu Jèsús. Te ndècu tǐtní ñáyìu ñáhí ñáyìu

cùnuu, te ñáyiú-áⁿ tnàhá-yu ní sándáá iní-yu tnúhu-gá.

⁵ Te dava ñáyiú isràél ñá túú ní cùu váha iní-yu núú tẽ Páblú ñúu ní ndúcü-yu cue tée cuihna iní-xi tuhío-güedé cada chiúⁿ-güedé, chi ndi cuihnu ndi cuihnu-ni-güedé, te nchaá-yu ndihi cue tée-áⁿ ndi coyo ndi coyó-yu xícuáá-yu. Te sátá ñi tecú dóho dava-gá-yu, te ní sáháⁿ tuhá-yu, te ío ní quide dùsáⁿ-yu. Te nísáháⁿ-yu vehe té Jàsón, te ní quide yicá-yu ní quíhu-yu vehe-dé nándúcü-yu té Páblú ndihi té Silás cuendá queñuhu ñàhá-yu núú nchaa ñáyiú.

⁶ Te ñá ní nàníhí ñáhã-yu xii-güedé, núu xíãⁿ ní tñí-yu té Jàsón ndihi ñⁿ úú-gá cue tée sándáá iní tnúhu Jèsús, te tañuhu ñàhá-yu xii-güedé cuáháⁿ núú cuè tée cùchiuⁿ. Te òré ní quexió-yu núú ndécü cuè tée cùchiuⁿ, te ní ngúíta-yu ní cuáá-yu, te xáhãⁿ-yu xii-güedé:

—Ní quexió cue tée-ãⁿ ñúú-ó, te ío dusaⁿ quide-güedé, te ducaⁿ-ni quide-güedé nchaa ñúú núú xíca cùu-güedé.

⁷ Te té Jàsón-ãⁿ ní xáhaⁿ-dẽ sá cúu cùndecu-güedé vehe-dé, te ñá túú sándáá iní-güedé nàcuáa càháⁿ té Cèsár té yìndaha cuéhé nàcióⁿ, te càchí-güedé sá ndécü ñngá té cùnuu-gá tucu nàni-dé Jèsús — càchí-yu xáhãⁿ-yu xii cue tée cùchiuⁿ.

⁸ Te sátá dúcáⁿ ñi càháⁿ-yu, te ní cudééⁿ víhí cuè tée cùchiuⁿ ndihi dava-gá ñáyiú ndédóho.

⁹ Te vài díhúⁿ ñi xícaⁿ cue tée cùchiuⁿ núú tẽ Jàsón ndihi dava-gá cue tée cuáháⁿ ndihi-dé cuendá té Páblú ndihi té Silás, te núu na ndèe-güedé nùhú-güedé, te nacuáñaha cuè tée cùchiuⁿ díhúⁿ-güedé.

Té Páblú ndihi té Silás ndécü-güedé ñúú Bèreá

¹⁰ Te òré ní cundiquiⁿ, te ní quide ndee iní ñàhá ñáyiú sándáá iní tnúhu Jèsús xii té Páblú ndihi té Silás, te ní xica-güedé cuáháⁿ-güedé ñúú Bèreá. Te diu-ni nduu ñi sáá-güedé yacáⁿ ní sáháⁿ-güedé veñúhu ñáyiú isràél.

¹¹ Te váha-gá iní ñáyiú ñúú Bèreá dàcúúxí ñáyiú ñúú Tesalónica, chi ío ní cudíí iní-yu ní xíndedóho-yu tnúhu Jèsús, te ñⁿ nduu ñⁿ nduu ní dácúáhã-yu tnúhu ní chídó tnùní cue tée ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha cuendá cuení-yu quini-yu núu ndáá càháⁿ té Páblú ndihi té Silás.

¹² Te titní ñáyiú isràél ní sándáá iní-yu tnúhu-gá ndihi titní cue tée griégú ndihi ñáyiú dìhí ñáyiú cùnuu ní sándáá iní-yu.

¹³ Te dava ñáyiú isràél ndécü-yu ñúú Tesalónica, te ñáyiú-áⁿ ñi níhí-yu tnúhu sá ndécü tẽ Páblú ndihi té Silás ñúú Bèreá càháⁿ-güedé tnúhu Yá Ndióxi, núu xíãⁿ ní sáháⁿ-yu ñúú Bèreá ní dácúándèhndé-yu núú nchaa ñáyiú vátá dácúàha-gá. Te ñáyiú-áⁿ ñi sándáá iní-yu tnúhu ndehnde te ní cudééⁿ víhí-yu núú-güedé.

¹⁴ Te òré-áⁿ ñi xáhaⁿ ñáyiú sándáá iní tnúhu-gá xii té Páblú sá quíhíⁿ-dé yuhu làmár, te ní xica-dé cuáháⁿ-dé, te té Silás ndihi té Timùteú ní quendóo-güedé ñúú Bèreá.

¹⁵ Te ñⁿ úú-güedé cuáháⁿ ndihi-güedé té Páblú, te ndèca ñaha-güedé cuáháⁿ ndéé ñúú Àtenás, te ní xáhaⁿ tẽ Páblú xii-güedé:

—Núu na nùhú-ndó, te cúu-ndo tẽ Silás ndihi té Timùteú ná quíxí ndíhí-ni-güedé nanítnáhá-ndí iha — càchí-dé xáhaⁿ-dẽ.

Te ní xica-güedé cuánuhú-güedé.

Té Páblú ndécü-dẽ ñúú Àtenás

¹⁶ Te ñúú Àtenás ndétú tẽ Páblú quíhíⁿ té Silás ndihi té Timùteú. Te yacáⁿ ní xiní-dé sá ío cuéhé sá càchí-yu cùu ndióxi-yu ndècu te ñá ndáá sá díú ndiόxi cúu-xí, te xíãⁿ ñá túú ní cùu váha iní-dé, chi ñá tnàhá iní-dé nàcuáa quidé-yu.

¹⁷ Te ní sáháⁿ-dé veñúhu ní càháⁿ ndihi-dé ñáyiú isràél ndihi dava-gá ñáyiú càháⁿ ndihi Yá Ndióxi. Te ñⁿ nduu ñⁿ nduu sáháⁿ-dé xití ñúú càháⁿ-dé tnúhu-gá ndihi nchaa ñáyiú xica cuu yacáⁿ.

¹⁸ Te cue tée cùu epicureú ndihi cue tée cùu estoicú, cue tée-áⁿ ñi

ndatnúhu-güedé ndihi té Páblú, te dava-güedé xitnáha-güedé:

—¡Ná tnúhu vîhi cáháⁿ tée lùcú-ãⁿ! —
càchí-güedé xitnáha-güedé.

Te dava-güedé xitnáha-güedé:

—Sàni iní-ndí sá càháⁿ-dé cuendá ndiöxí sá vátá quini-gá-ó —càchí-güedé xitnáha-güedé.

Te ducaⁿ xitnáha-güedé, chi càháⁿ té Páblú tnúhu Jèsús, te ní cáháⁿ-dé nàcuáa ní dándótó ñàha Yá Ndiöxí xii-gá, xiãⁿ núu ducaⁿ xitnáha-güedé.

¹⁹ Te ndèca ñaha-güedé xii té Páblú cuáháⁿ ñⁿ xichi núu nání Àreópagú, te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé:

—Cachí tnúhu ndáa-n nãsa cuáháⁿ tnúhu càháⁿ-n, chi na cùtnuní ndáa iní-ndí,

²⁰ chi ducaⁿ-ni càháⁿ-n tnúhu sá ñà túú sàcúndèdóho-ndí, te cuini-ndí cachí tnúhu ndáa-n nãsa ndúu tnúhu-áⁿ cuendá cutnùní váha iní-ndí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-dé.

²¹ Te nchaa ñáyiú ñuú Àtenás ndihi ñáyiú dava-gá ñuú, mee-ni tnúhu saa cuini-yu cáháⁿ-yu, nchaa sá vátá cùndèdóho-gá-yu cuini-yu cundèdóho-yu.

²² Te té Páblú ní ngúnutnii-dé núu xixúcu-yu ncháa-yu, te xáhaⁿ-dè:

—Nchòhó cue ñáyiú ñuú Àtenás, cundèdóho-ndo nchaa tnúhu na càháⁿ-í-a. Ío quide cahnu nchohó sá càchí-ndó cùu ndiöxí-ndó.

²³ Te vitna ní quexio-í ñuú-ndó, te ní xiní-í sá yàyacáⁿ ndécú nchaa sá càchí-ndó cùu ndiöxí-ndó càháⁿ ndihi-ndo. Te ní xiní-í ñⁿ xichi núu ndèe tnuní quidé càhnu-ndo Yá Ndiöxí Yaá ñà túú xini-ndó, te ñu-ni ducaⁿ càháⁿ lètrá ndèe tnuní xiãⁿ, te càchí-xi: “Iha quide cahnu-ndí Ndiöxí sá ñà túú xini-ndí”, duha càháⁿ lètrá-áⁿ. Te quide cahnu-ndo Yá Ndiöxí cáháⁿ-ndó, dico ñà túú xini-ndó nãsa càa-gá, te yúhú xiní ndáa-í nàcuáa càa Yá Ndiöxí, chi ñu-ni Yá Ndiöxí càháⁿ ndihi-í, te ñu-ni tnúhu-gá càháⁿ-í vitna.

²⁴ Te ñu-ni Yá Ndiöxí ní cadúha-gá ñu-yú-a ndihi nchaa sá ío, núu ñu-ni-gá cúu Xitohó ñu-yú-a ndihi andíu. Te

ñà túú xini ñuhu-gá vehe dàcaa ñáyiú ñu-yú-a cundecu-gá.

²⁵ Te ñà túú xini ñuhu-gá ñáyiú chindee ñàhá-yu xii-gá, chi mee-gá quidé-gá nchító-ó ndècu-o te tàxi-gá yócó tãchí-ó ndihi nchaa sá xiní ñuhu-o.

²⁶ Te ndèe sanaha ñi cadúha-gá ñⁿ ñu-ni té, te ñu-ni ní ñi-dé cúu ñáyiú ndècu nicaxico ñu-yú. Te ñu-ni mee Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-gá nchaa núu cùndécú-yu, te mee-gá ní cáháⁿ-gá ná dàha cuíá cudíi nchaa nacióⁿ ndihi mèe-yu.

²⁷ Te cuini-gá sá ncháa ñáyiú nanducu ñàhá-yu cáháⁿ ndihi ñàhá-yu xii-gá, te mee-gá ndécú túha-gá sá càháⁿ ndihi ñaha-gá xii-yu ñⁿ ñⁿ-yu.

²⁸ Te ñu-ni Yá Ndiöxí xitó ñàha-gá xii-yu núu cùdíi-yu ndécú-yu te càndá-yu. Te duha ní cáháⁿ ñⁿ ñaní tnáhá-ndó, té ní cutnùní iní-xi ní xindecu ndèe sanaha, te ní xáhaⁿ-dè xii-yu: “Nchaa-o cùu-o déhe Yá Ndiöxí”, duha ní xáhaⁿ-dè xii-yu.

²⁹ Te núu déhe Yá Ndiöxí cúu-yu ncháa-yu, te vá cúu càháⁿ-yu sá Yá Ndiöxí cúu sá ñi cadúha-yu ndahá-yu. Te sá ñi cadúha-yu cùu ndiöxí-yu-áⁿ, dava cùu-xi díhúⁿ cuáaⁿ, dava cùu-xi díhúⁿ cuixíⁿ, dava cùu-xi yúu. Te mèe-yu ní cahu iní-yu nàcuáa cunduu sá cúu ndiöxí-yu.

³⁰ Te cùtnáhá ñà túú ní cùtnuní iní-yu sá nèhé ní quidé-yu ní cadúha-yu nchaa xiãⁿ, te ñà túú ní quide cuendá Yá Ndiöxí sá dúcáⁿ ñi quidé-yu. Te vitna càchí Yá Ndiöxí sá dáñá nchaa ndi túhú-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu.

³¹ Te Yá Ndiöxí náhá-gá ná nduu cundecu nchaa ñáyiú núu-gá, te mee-gá sa nàha-gá ndèndida càa ñáyiú ní quide váha, te ndèndida càa ñáyiú ñà túú ní quide váha. Te mee-gá ní xáhaⁿ-gá xii Déhe-gá Yaá nání Jèsús cùñaha-gá xii-yu núu ndèndida càa-yu ní quide váha te ndèndida càa-yu ñà túú ní quide váha. Te mee Jèsús cáháⁿ ndáa cùti-gá, te sa nàha-o sá ncháa xiãⁿ cada Jèsús, chi ñu-ni cuendá-áⁿ ñi dándótó ñàha Yá Ndiöxí xii-gá —càchí

té Păblú xăhaⁿ-dĕ xií-yu.

³² Te òré ní cáháⁿ té Păblú sá nĭ ndoto Jĕsús, te dava ñáyiú ñá ní tnàhá iní-xi tnúhu ní cáháⁿ-dĕ ní cáháⁿ yíchí-yu. Te davá-yu ní xáhăⁿ-yu xii-dé:

—Te ingá xito quixi-n, te cáháⁿ tucu-n tnúhu ní cáháⁿ-n vitna — cachí-yu xáhăⁿ-yu xii-dé.

³³ Te ní xica-dé cuáhăⁿ-dĕ.

³⁴ Te dava ñáyiú ní xĭndedóho tnúhu ní cáháⁿ té Păblú ní sándáá iní-yu Jĕsús, te ní chindee tnúhu ñàhá-yu xii-dé. Te ìⁿ tée cùchiuⁿ Areópagú nání-dĕ Nĭxú ndihĭ ìⁿ ñadìhĭ nání-áⁿ Dămarís, tnàhá-yu ní sándáá iní-yu tnúhu-gá ndihĭ dava-gá-yu.

18

Té Păblú ndécú-dĕ ñuú Còrintú

¹ Te té Păblú ní quee-dé ñuú Àtenás cuáhăⁿ-dĕ ñuú Còrintú.

² Te yacáⁿ ní naníhĭ tnàhá-dĕ ndihĭ ìⁿ tée isràél nání-dĕ Àquilú, te tée-áⁿ cúú-dĕ tée distritú Pòntó, te ní xĭndecu-dé ndihĭ ñadìhĭ-dé tá Priscilá ñuú Rómá. Te té Cèsár tée yĭndaha cuéhé nàcióⁿ, tée nàni Claudiú ní xăhaⁿ-dĕ sá vâ cúú-gă cundecu ñáyiú isràél ñuú Rómá, te xiăⁿ nŭu ní ndee té Àquilú ndihĭ ñadìhĭ-dé cuáhăⁿ-yu ñuú Còrintú. Te sácú-nĭ nduu ní cuu sá nĭ quexiò-yu ñuú-áⁿ, te ní sáhăⁿ té Păblú ní ndatnúhu ndihĭ ñaha-dĕ xií-yu vehé-yu.

³ Te ní xáhăⁿ-yu sá cündĕcu-dé cada chiúⁿ ndihĭ ñàhá-yu, chi ìⁿ-nĭ chiúⁿ quide-dé ndihĭ-yu, te ní xóo dacáa-yu vehe dóó. Te núu xiăⁿ ní xĭndecu ndihĭ ñaha tĕ Păblú ní quide chiúⁿ ndihĭ ñaha-dé xií-yu.

⁴ Te núu ùná núu ùná nduu, nduu ndĕtatú-yu, ní xóo quíhĭⁿ-dĕ veñúhu ñáyiú isràél. Te ní ndatnúhu-dé ndihĭ ñáyiú isràél ndihĭ ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te ní xăhaⁿ-dĕ sá quĭndáá iní-yu tnúhu Jĕsús.

⁵ Te té Silás ndihĭ té Timùteú ní quee-güedé distritú Macèdoniá cuáhăⁿ-güedé núu ndécú tĕ Păblú. Te òré ní quexiò-güedé, te ní cáháⁿ-nĭ té Păblú tnúhu Yá Ndiòxí núu ñáyiú

isràél, te xăhaⁿ-dĕ xií-yu sá Jĕsús cúú-gă Crístú Yáá ní tendaha Yă Ndiòxí ní quixi ñuyú-a.

⁶ Te sá dúcáⁿ nĭ cáháⁿ-dĕ nŭu ní nàá ndihĭ ñàhá-yu xii-dé, te ní cáháⁿ cuéhé-yu cuendá-dĕ, núu xiăⁿ ní naquidi-dé dóó-dĕ. Te ducaⁿ nĭ quide-dé cuendá sá cùtnùní iní-yu sá ñá ní tnàhá iní-dé nàcuáa ní cáháⁿ-yu, te ní xăhaⁿ-dĕ xií-yu:

—Yúhú ñá túú cuĕchi-í, te núu ní xíta nihnu-ndo, xiăⁿ quĕndóo cuĕchi mee-nă-ndó. Te vitna quíhĭⁿ-í cáháⁿ ndihĭ-í ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te vâ nándĕcu-gá-í nchòhò ñáyiú isràél cáháⁿ ndihĭ ñaha-í xii-ndo —càchĭ-dé xăhaⁿ-dĕ xií-yu.

⁷ Te ní xica-dé cuáhăⁿ-dĕ vehe ìⁿ tée nàni Justú, te tée-áⁿ ndécú yàtni-dé núu cáá veñúhu, te tnàhá-dé càháⁿ ndihĭ-dé Yă Ndiòxí.

⁸ Te té Crispú tée yĭndaha veñúhu-áⁿ nĭ sándáá iní-dé Jĕsús ndihĭ ñadìhĭ-dé ndihĭ landú-dé. Te vâi ñáyiú ñuú Còrintú ní sáhăⁿ-yu ní xĭndedóho-yu tnúhu-gá, te ní sándáá iní ñáhă-yu xii-gá, te ní sanduté-yu.

⁹ Te ìⁿ niú ní cáháⁿ saní té Păblú sá ní xăhaⁿ Yă Ndiòxí xii-dé:

—Cáhăⁿ-ni-n tnúhu-í, te vâ yùhú-n nchàa tnúhu cuéhé tnúhu duha càháⁿ ñáyiú,

¹⁰ chi yúhú chindee ñaha-í xii-n, te vâ yôo ìⁿ cada úhú ñáhă xii-n, te vâi-gá ñáyiú ñuú-áⁿ quĭndáá iní-yu tnúhu-í —càchĭ-gá xăhaⁿ-gă núu saní-dé.

¹¹ Te ñuú Còrintú ní xĭndecu té Păblú ìⁿ cuíá dava, te mee-nĭ tnúhu Yă Ndiòxí ní xóo dacuàha-dé ñáyiú.

¹² Te ndĕcu-gá-dé ñuú-áⁿ nĭ ngóo té Gàlĭón chiúⁿ taxi tñuní-dé distritú Acăyá. Te dàvá-áⁿ nĭ cudéⁿ ñáyiú isràél núu tĕ Păblú, te ní tñĭ ñàhá-yu xii-dé ndécá ñàhá-yu cuáhăⁿ núu cuĕ tée cùchiuⁿ.

¹³ Te ní xáhăⁿ-yu xii té Gàlĭón tée cùu gobiernú:

—Tée-a ní quexiò-dé ñuú-ó xica cuu-dé te cuĭní-dé dandàhú ñàhá-dĕ chitnahá-ndĭ-dé cada-ndĭ nàcuáa quide-dé quidé càhnu-dé Ndiòxí-dĕ, te dañă-ndĭ vâ cádá-gă-ndĭ nàcuáa

càháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cundecu-o cuíní-dé —càchí-yu xáhãⁿ-yu xii tée cùu gobiernú.

14 Te té Păblú cuíní-dé cani-dé cuèndú ní cùu, te ní ngüita té Gàlión càháⁿ-dé, te xáhãⁿ-dë xii-yu:

—Nchòhó ñáyiú isràél, cund-edóho-ndo tnúhu na càháⁿ-í-a. Te núu ndècu núú ìⁿ cuéchi ní quide-dé àdi ní sahani-dé ìⁿ ndíyi, te cuu cundáá-xi iha, te càháⁿ-ndó núu nándi cùu sá ní quide-dé,

15 àdi dico-ni sá ìⁿ tnúhu ní càháⁿ-dé, te yáchí-gá chí cuàháⁿ yàcáⁿ ndatnúhu-ndo núú méé-ndó, chi mee-ni sã ñà túú quide-dé nàcuáa càháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-ndo càháⁿ-ndó, te yúhú ñà túú tnàhá iní-í cada ndáá-í nchaa xíãⁿ —càchí-dé xáhãⁿ-dë.

16 Te ní cudééⁿ-dë, te ní ndeñuhu ñaha-dë xii-yu vechiúⁿ.

17 Te ñáyiú ñà túú cùu ñáyiú isràél ní tñí-yu té Söstenés té yindaha veñúhu ñáyiú isràél, te ndèhe té Gàlión té cùu gobiernú ní canihá-yu xii-dé, dico ñà túú tnàhí ná tnúhu ni càháⁿ-dé tauni-hnu-dé té ní caní-yu-áⁿ.

Té Păblú cuáhãⁿ tucu-dé ñuú Antiòquiá, te yàcáⁿ ní xica tucu-dé cuáhãⁿ-dé dava-gá ñuú càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiöxí

18 Te titní-gá nduu ní xíndecu té Păblú ñuú Còrintú, te ní quide ndee iní-dé nchaa ñáyiú ní sándáá iní-xi tnúhu Jèsús, te ní tñí-dé ìchi cuáhãⁿ-dé distritú Sirjá ndihi té Àquilú ndihi ñadìhí té Àquilú-áⁿ tă Priscilá, te ní quexiò-yu ñuú Cèncreá. Te cùmání-gã tñí-yu ìchi quíhíⁿ-yu ñuú Éfesú, te ní dèté díquí tē Păblú, chi ducaⁿ ñi xáhãⁿ-dë xii Yá Ndiöxí sá ndéé xínu ìⁿ chiuⁿ ní sani iní-dé cada-dé cuèndá-gá, te dätñuní dèté-dé. Te ní quée-yu bàrcú cuáhãⁿ-yu.

19 Te ní quexiò-yu ñuú Éfesú, te yàcáⁿ ní xáhãⁿ tē Păblú sá cündècu té Àquilú ndihi ñadìhí-dé, te mee-dë quíhíⁿ-dé dava-gá ñuú. Te cùmání-gã caca-dé quíhíⁿ-dé, te ní sáhãⁿ-dé

veñúhu ñáyiú isràél ní ndatnúhu ndihi ñaha-dë xii-yu.

20 Te ní xáhãⁿ-yu sá cündècu-dé titní nduu, te ñà ní cuíní-dé cundecu-dé.

21 Te ní xáhãⁿ-dë:

—Núhú-í chí dacuítí xini ñuhu-xi cundecu-í vico coo ñuú Jerusalén, te quixi tucu-í te núu Ndiöxí ná càchí-gá, te vitna chí cáda ndèe iní —càchí-dé xáhãⁿ-dë xii-yu.

Te ní quée-dé bàrcú cuáhãⁿ-dé.

22 Te ní quexiò-dé ñuú Cèsareá, te ní quene-dé bàrcú, te ní xica-dé cuánuhú-dé ñuú Jerusalén, te ní ndexiò-dé, te ní dándácõo váha-dé ñáyiú ndècu ìchi Yá Ndiöxí, te dätñuní ní xica-dé cuáhãⁿ-dé ñuú Antiòquiá.

23 Te yàcáⁿ ní xíndecu-dé titní nduu, te dätñuní ní tñí-dé ìchi cuáhãⁿ-dé. Te ní sáhãⁿ-dé ndihi distritú Gàlaciá ndihi distritú Frigiá. Te ndi tnahá ñuú ní sáhãⁿ-dé ní càháⁿ-dé ndihi ñáyiú sándáá iní tnúhu Yá Ndiöxí, te ní ndúcú ndéé-gã-yu ní quidé-yu nchaa nàcuáa ní xáhãⁿ-dë cadá-yu.

Té Àpolós càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiöxí ñuú Éfesú

24 Te dàvá-áⁿ ñi quèxio ìⁿ té is-ràél ñuú Éfesú, te nàni-dé Àpolós, te cùu-dé té ñuú Alejandriá, te ío váha túha-dé tnúhu Yá Ndiöxí, te ío váha ñuhu díquí-dë nàcuáa càháⁿ-dé,

25 chí sa xini-dé nàcuáa ní xóo càháⁿ ndí Juáa cùtnàhá ní xóo dacuàndute ndí ñáyiú. Te ío ní cudí iní-dé ní càháⁿ-dé nchaa nàcuáa ní cuu cuèndá Jèsús, dico vátá dacuàha-gá-dé nchaa tnúhu ní càháⁿ méé Jèsús.

26 Te ní sáhãⁿ-dé veñúhu ñáyiú isràél, te yàcáⁿ ní càháⁿ-dé ni yùhu ni iní-dé. Te ndècu té Àquilú ndihi ñadìhí-dé tá Priscilá ndèdóho-yu tnúhu ní càháⁿ-dé, te ní xáhãⁿ-yu sá quíhíⁿ-dé vehé-yu, te ní sáhãⁿ-dé, te ní xitnúhu ñahá-yu xii-dé dava-gá tnúhu Yá Ndiöxí sá ñà túú xini-dé.

27 Te ní cachí té Àpolós sá quíhíⁿ-dé distritú Acãyá, núu xíãⁿ ní cadúha ñáyiú ñuú Éfesú ìⁿ tutú canehe-dé quíhíⁿ ndaha ñáyiú sándáá iní tnúhu-gá xíndecu Acãyá. Te xáhãⁿ-yu

núú tütú-yu: “Cáháⁿ váha-ndo ndihí té Àpolós núu ní quexìo-dé”, cächí-yu xäháⁿ-yu núú tütú-yu. Te ní xica-dé cuáháⁿ-dé, te ní quexìo-dé Acäyá. Te nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá yàcáⁿ, diu-ni mee Yă Ndiöxí ní chindee ñàha-gá ní sàndáá iní ñáhă-yu xii-gá. Te té Àpolós ío váha ní cáháⁿ-dé tnúhu Yă Ndiöxí núú-yu, te xíăⁿ ío ní ndúcú ndéé-gă-yu ní quidé-yu chiúⁿ-gá.

²⁸ Te té Àpolós ní ndatnúhu-dé ndihí ñáyiú isràél, te ní xíndedóho dava-gá-yu. Te ío váha ní cani-dé cuèndú nchaa nàcuáa ní xóo cáháⁿ cue téé ndéé sanaha sá quíxí Cristú ñuyíú-a. Te ní cáháⁿ ndáá-dé ní xáhaⁿ-dë sá díú-ní Jèsús cúú-gă Cristú Yaá ní tendaha Yă Ndiöxí ní quixi ñuyíú-a. Te ñáyiú isràél xíndatnúhu-yu sá ñă ndáa nàcuáa cáháⁿ-dé, dico ñá ní ñihí-yu tnúhu cúñáhá-yu xii-dé, chi ío váha ñùhu díquí-dë tnúhu cáháⁿ-dé.

19

Té Păblú ndécú-dë ñuú Éfesú

¹ Te cútnàhá ndécú-gă té Àpolós ñuú Còrintú, te ní xica té Păblú cuáháⁿ-dé tá yăha-dé mee-ni xití yucu cuáháⁿ, te ní sáa-dé ndéé ñuú Éfesú. Te ñuú-áⁿ ñí naníhí tnáhá-dë ndihí cue téé sàndáá iní tnúhu Jèsús.

² Te ní xícáⁿ tnúhú-dë núú-güedë, te xäháⁿ-dë:

—¿Sa ní quexìo Espíritú Yă Ndiöxí ní ngúndecu ndihí-ndo ndéé òré ní sàndáá iní-ndó Jèsús-ăⁿ? —cächí-dé xäháⁿ-dë xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedë:

—Ñá túú xini-ndí sá ío Espíritú Yă Ndiöxí —cächí-güedé xäháⁿ-güedë xii-dé.

³ Te ní xáhaⁿ tùcu-dé:

—¿Nása ní cáháⁿ téé ní dăcuándüte ñàha xii-ndo-i? —cachí-dé xäháⁿ-dë xii-güedé.

Te ní xáhaⁿ-güedë:

—Ní cáháⁿ-dé nàcuáa ní xóo cáháⁿ ndí Juàá —cächí-güedé xäháⁿ-güedë xii-dé.

⁴ Te ní xáhaⁿ tē Păblú:

—Ndí Juàá ní dăcuándüte ñàha ndí xii ñáyiú, chi ní cuini-yu sá dáñă-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu. Te ní xáhaⁿ ndí xii-yu: “Quindáá iní-ndó tnúhu Jèsús chi dacuití quixi-gá ñⁿ nduu”, duha ní xáhaⁿ ndí Juàá xii-yu —cächí té Păblú xäháⁿ-dë xii-güedé.

⁵ Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ té Păblú xäháⁿ-dë xii-güedé, núu xíăⁿ ní sandute-güedé nàcuáa ní dándöo tnúhu Jèsús.

⁶ Te ní sacáⁿ ndodo té Păblú ndahá-dé díquí-güedë, te òré-ni ní quexìo Espíritú Yă Ndiöxí ní ngúndecu ndihí-güedé, te ní ngúita-güedé ní cáháⁿ-güedé tnúhu sá dăcàhu iní ñáhá Espíritú-gá, tnúhu sá ñà túú xini-güedé cáháⁿ-güedé, te ní cáháⁿ-güedé tnúhu Yă Ndiöxí nàcuáa ní dăcáhu iní ñáhá Espíritú-gá xii-güedé.

⁷ Te cùu datná úxúú tnàhá-güedé.

⁸ Te té Păblú ní sáháⁿ-dé veñúhu ñáyiú isràél ní cáháⁿ ndihí-dé-yu, te úní yóo ñí xínu ní xica cuu-dé veñúhu-yu. Te ío váha ñùhu díquí-dë tnúhu cáháⁿ-dé, núu xíăⁿ ní cuyi-dë ní cáháⁿ-dé, te ní xáhaⁿ-dë sá quindáá iní-yu tnúhu Jèsús, te ducaⁿ te ndíhu ndaha ñàha Yă Ndiöxí xii-yu.

⁹ Te davá-yu ío sáa iní-yu ñá ní cuini-yu quindáá iní-yu, te ío ní cáháⁿ cuèhé-yu cuèndá Jèsús xití veñúhu núú dăva-gá-yu. Te té Păblú ní ndee-dé veñúhu cuáháⁿ-dé ndihí ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús. Te ñⁿ nduu ñⁿ nduu ní sáháⁿ-dé scuèlá té Tiranú ní dăcuáhá ñàha-dé xii-yu.

¹⁰ Te úú cuíá ducaⁿ ñí sáháⁿ-dé scuèlá ní dăcuáhá-dë ñáyiú. Te nchaa ñáyiú isràél ñáyiú ndëcu ñihí distritú Àsiá ndihí nchaa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ní xíndedóho-yu tnúhu Jèsús.

¹¹ Te té Păblú ío ní chindee ñàha Yă Ndiöxí xii-dé ní quide-dé vâi núú sá vâ yôo tnàhí ndăcu cada.

¹² Te pañú díquí-dë ndihí dóo cándéé núú yíquí-dë ní xícáⁿ-yu nèhé-yu ní sáháⁿ núú ndécú ñáyiú cùhú, te xíăⁿ ní tñi ñáyiú cùhú ndihí

ñáyiú yìhi ñaha espíritú cúndìhi yucu ñávãha, te ní ndúha-yu.

13 Te ñuú Isràél véxi cue té tãtãna xica cuu-güedé quidé tãtãna-güedé ñáyiú yìhi ñaha espíritú cúndìhi yucu ñávãha. Te ní ngüíta-güedé ní cacu nèhe-güedé Jèsús cuendá quee espíritú-án yiqui cùñú-yu, te ní xãhaⁿ-güedé:

—Xocuñí-n, chi càchí Jèsús sá vã cùndècu ndìhi-gá-n tãe-a. Te diu-ni Jèsús cacú nèhe té Pãblú òré càháⁿ-dé tnúhu-gá —càchí-güedé xãhaⁿ-güedé xii espíritú-án.

14 Te úsá tnàhá-güedé ducaⁿ ní xóo cada-güedé. Te tãtã-güedé ní xínani-dě Esevã, te tãe-án ní cuu-dé dútú cùnù.

15 Te sá dúcãⁿ ní càháⁿ-güedé, te ní xãhaⁿ espíritú cúndìhi yucu ñávãha-án xii-güedé:

—¿Te ná cúú nchòhó nõu dayùhu ñáhã-ndó? Te xíní-í Jèsús, te xíní-í yoo cùu té Pãblú, te nchòhó ñã túú xíní ñáhã-í xii-ndo —càchí espíritú-án xãhaⁿ-xi xii-güedé.

16 Te tãe yìhi ñaha espíritú cúndìhi yucu ñávãha-án ní ndanchita-dé ní tñi-dé cue té tãe quide tãtãna-án, te ní ndìhi dóo-güedé ní ndátã-dě, te ní dánicuehé ñáhã-dě xii-güedé, te ní xinu-güedé cuáhãⁿ-güedé.

17 Te nchaa ñáyiú isràél ndécú ñuú Éfesú ndìhi dava-gã ñáyiú ndècu diu-ni ñuú-án ní ñihí-yu tnúhu nãcuãã ní cuu, te ío ní yùhú-yu, te vãi-yu ní cachí sã ïo càhnu cuu Xítóhó Jesucristú.

18 Te dava ñáyiú ní sãndãã iní-xi tnúhu Jèsús ní sãháⁿ-yu núú ndécú tã Pãblú, ndìhi núú ndécú nchãã ñáyiú ní sãndãã iní tnúhu-gã ní nãhmã-yu nãcuãã ní xóo cadã-yu.

19 Te titní ñáyiú ní xóo cada ndùu nehé-yu tutú-yu ní sãháⁿ núú ndécú nchãã ñáyiú sãndãã iní-xi tnúhu-gã, te yacãⁿ ní ndada cuendã-yu sã ïo yahu ní sãha-yu tutú-yu, chi ndéé údico úxí mĩl díhúⁿ cuixíⁿ ní sãha-yu núú nchãã. Te nchãã-yu ní sahmí-yu tutú-yu.

20 Te sãtã ní cãyú nchaa tutú-án, te vãi-gã ñáyiú ní tuhá-yu ichi Yã Ndiõxí, te ní sãha-yu cuendã sã ïo xini ñuhu tnúhu Yã Ndiõxí.

21 Te ní cachí té Pãblú sã quihíⁿ-dé distrítú Macèdoniã ndìhi distrítú Acãyã, te dãtnùní núhú-dé ñuú Jerusalén, te ducaⁿ te dãtnùní quihíⁿ-dé ñuú Ròmã.

22 Te ndècu ndìhi-dé té Timùteú ndìhi té Èrastú cue té tãe chindee ñaha xii-dé. Te té Pãblú ní xãhaⁿ-dẽ xii-güedé sã códó nõu-güedé quihíⁿ Macèdoniã, te ní xica-güedé cuáhãⁿ-güedé, te mee-dẽ ní quendóo-dé.

Ñáyiú Éfesú ío dusaⁿ quidé-yu ñuú-yu

23 Te dàvã-án ïo ní cudéⁿ-yu núú nchãã ñáyiú ní tuha ichi Yã Ndiõxí.

24 Te ìⁿ tãe ñuú Éfesú nãní-dẽ Demètriú. Te tãe-án ní xóo canehé chiúⁿ-dé mee-ni díhúⁿ cuixíⁿ ní xóo cadúha-dé veñúhu lihli, dãtnã cùnì-ndó càa veñúhu Diãnã sã cúú ndiõxí-yu. Te vãi díhúⁿ ní xóo ñihí-dẽ ndìhi cue té ní xóo cada chiúⁿ ndìhi-dé.

25 Te ní canã-dé cue té tãe quide chiúⁿ ndìhi-dé, ndìhi nchaa cue té tãe quide chiúⁿ ndìhi díhúⁿ cuixíⁿ, te ní xãhaⁿ-dẽ xii-güedé:

—Nãha-ndo sã ïo váha ñihí-ó díhúⁿ cuendã chiúⁿ quide-o.

26 Te nãha-ndo sã càchí té Pãblú sã ñã díú ndiõxí cúú sã ní cadúha ñáyiú ñuyíú-a. Te ducaⁿ càháⁿ-dé ñuú-ó, te ducaⁿ-ni càháⁿ-dé ñihí distrítú Àsiã, te ío-gã vãi ñáyiú sãndãã iní tnúhu càháⁿ-dé.

27 Te ío úhú nõu na cuíta chiúⁿ quide-o, vá yõo-gã cuaaⁿ sã cadúha-o. Te ngüíta-yu càháⁿ-yu sã veñúhu Diãnã ñã túú càvãha, te vá cadã càhnu-gã-yu sãndú-ó. Te nãha-ndo sã ïo càhnu cuu Dianã, chi nchaa ñáyiú distrítú Àsiã quidé càhnu ñahã-yu ndìhi ñáyiú xĩndecu ni càa xico ñuyíú —càchí té Demètriú xãhaⁿ-dẽ xii-güedé.

28 Te sã dúcãⁿ ní càháⁿ té Demètriú, xiãⁿ ní cudéⁿ-güedé núú tã Pãblú, te uuⁿ-ni ní cuãã-güedé te càchí-güedé:

—¡Ío càhnu cuu Dianã sãndú ñáyiú Éfesú! —càchí-güedé.

29 Te nchaa ñáyiú ñuú Éfesú ndi coyo ndi coyo-yu xicáháⁿ-yu. Te tnàhá úú cue téé distritú Macèdoniá xicá cùu-güedé ndihí té Păblú, ñⁿ-dé nání-dě Găyú, te ñⁿ-dé nání-dě Aristarcú. Te ní tñi-güedé úú cue téé-áⁿ, te cuánguihu coyo ndihí ñaha-güedé vehe núú quidé-güedé jundá.

30 Te té Păblú cuiní-dé quihu-dé tnàhá-dé vehe-áⁿ cáháⁿ ndihí ñaha-dě ní cùu, te ñá ní ðaña cue téé ní sándáá iní tnúhu-gá.

31 Te ñⁿ úú cue téé cùnuu distritú Àsiá ní cáháⁿ váha-güedé cuendá té Păblú, te ní xáhaⁿ-güedé xii ñⁿ téé xinu cuechi núú-güedé ní sáháⁿ-dé ní xáhaⁿ-dě xii té Păblú sá vă quihu-dé vehe núú quidé-güedé jundá.

32 Te uuⁿni ní cuáá-yu nchaá-yu, te ñá ñⁿ-ní tnúhu ní cáháⁿ-yu, chi ndi dñⁿ tnúhu ní cáháⁿ-yu ñⁿ ñⁿ-yu. Te chitu-gă ñáyiú ñá ní cùtnuní iní-yu ná cuendá ní dátacá ñáhá-güedé xití vehe-áⁿ, chi ñá ñⁿ-ní tnúhu ní cáháⁿ-yu.

33 Te davá-yu ní cáháⁿ-yu sá cuéchi té Lijandrú cúú-xí, chi ní xáhaⁿ ñáyiú isràél xii-dé sá cáháⁿ-dé yuhú-yu chindee tnúhu ñaha-dě xii-yu. Te ní quide-dé ndaha-dé núú-yu sá cündedóho-yu tnúhu cáháⁿ-dé chindee tnúhu ñaha-dě xii-yu yòtnúhu.

34 Te ní cutnùní iní-yu sá tēe isràél cúú-dě, te uuⁿni ní cuáá tucú-yu, ñá ní ðañá-yu cáháⁿ-dé, te cächí-yu:

—Ío cùnuu Dianá sàndú ñuú Éfesú! —cächí-yu. Te ðatná úú òré ñⁿ-ní tnúhu ní cáháⁿ-yu.

35 Te téé cùu secretariú-ni-gá ní cáháⁿ-dé, te ðatnùní cuéé cuéé ní sadí-yu yuhú-yu. Te ní xáhaⁿ-dě xii-yu:

—Nchaa-ndo cündedóho-ndo ñⁿ tnúhu na cáháⁿ-í-a. Ío cùnuu Dianá, te nchaandi túhú ñáyiú sa nahá-yu sá ncháá-ó ío nèhe cuendá-ó veñúhu-áⁿ. Te nahá-yu sá néhe cuendá-ó sàndú-áⁿ, chi véxi cuuⁿ-gá andi.

36 Te vá yóo ñⁿ cächí sá ñă ndáá. Te coto-ndo mēe-ndo, te vá cuídó-ndó càda-ndo, te vá cuídó-ndó cáháⁿ-ndó.

37 Te ná cuendá ndécá-ndó cué téé-áⁿ vëxi, te ñá túú ñá ní quide-güedé, te ñá túú ñá ní dùhu-güedé veñúhu, te ñá túú cáháⁿ cuéhé-güedé cuendá Diáná.

38 Te núu ío yoo náa ndihí ñaha xii té Demètriú ndihí cue téé quide chiuⁿ ndihí-dé, te quíhíⁿ-güedé cacáⁿ cuéchi-güedé núú cué téé cùchiuⁿ. Te cue téé cùchiuⁿ na cundoho-güedé nùu quehdé-güedé cuéchi-yu àdi ñáhá.

39 Àdi ío-gá ná cuendú ñúhú iní-ndó, te cáháⁿ-ndó òré ná cóo jundá.

40 Te ío úhú nùu na nihí téé tàxi tnuní ñáhá xii-o tnúhu sá dúhá ío quide dusaⁿ-o, te cachí-dé sá ndècuéchi-o chi ñá túú sàndáá iní-ó-dě quesaha-dě. Te ñá túú tnàhí ndùu váha-xi sá dúhá càda-o ni cuu, te vitna duha ní quide-o, te ñá cùtnuní iní-ó năsa cúñaha-o xii téé tàxi tnuní ñáhá xii-o núu na càna ñaha-dé —cächí téé cùu secretariú xáhaⁿ-dě xii-yu.

41 Te ní xáhaⁿ-dě sá nùhú-yu te ní ndihí-yu cuánuhú.

20

Té Păblú cuáháⁿ-dé distritú Macèdoniá ndihí distritú Grèciá

1 Te òré ñá túú-gă ní quide dusaⁿ-yu, te ní cana ñaha tē Păblú xii nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús ní cáháⁿ-dé dóho-yu nàcuáa cadá-yu. Te ní quide ndee iní ñáhá-dě xii-yu, te ní tñi-dé ichi cuáháⁿ-dé distritú Macèdoniá.

2 Te tayáha-dé cuáháⁿ ñⁿ ñⁿ ñuú yíndèhu Macedoniá. Te cáháⁿ-dé dóho nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús nàcuáa cadá-yu, te ní cudíí iní-yu cadá-yu nàcuáa cáháⁿ Yă Ndióxi cadá-yu sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-dé dóho-yu. Té ní quexìo-dé distritú Grèciá.

3 Te xiáⁿ ní xíndecu-dé úní yóo. Te xiáⁿ quēe-dé bàrcú quíhíⁿ-dé distritú Sìriá ní cùu, te ní níhí-dě tnúhu sá ndétú ñàha ñⁿ úú cue téé isràél cahni ñaha-güedé xii-dé ní cùu, núu xiáⁿ ní tñi-dé ichi cuáháⁿ-dé ní yáha-dé ichi distritú Macèdoniá.

4 Te cuáháⁿ ndihí-dé té Sopàtér téé ñuú Bèreaá, ndihí té Aristarcú, ndihí ñⁿ téé nàni Segundú. Te ndí nduú cue téé-áⁿ cúú-güedě cue téé ñuú Tesalónicá. Te tnàhá té Găyú téé ñuú Dèrbé, ndihí té Timùteú cuáháⁿ ndihí-dé, te tnàhá té Tìquicú ndihí té Trõfimú cuáháⁿ ndihí-dé, te úú cue téé-áⁿ cúú-güedě cue téé distritú Àsiá. Te nchaa cue téé-áⁿ cuáháⁿ ndihí-güedé té Păblú.

5-6 Te ní quexìo-güedé ñuú Filipú, te yàcáⁿ ní naníhí ñáhá-güedě xii-ndí. Te té Păblú ní tendaha-dě cue téé ndihí-dé cuáháⁿ-güedé ñuú Tròás, te ní xáhaⁿ-dě sá díú-ní yàcáⁿ cundetu ñaha-güedě xii-ndí. Te ní ndóo-í ndihí-dé, te ní xíndecu-ndí vico xèxí-yu pàá sá ñà túú yìhi levadurá. Te sátá ñí yáha vico, te ní quée-ndí bàrcú cuáháⁿ-ndí, te ní xúhuⁿ-ndí ichi úhúⁿ nduu, te ní quexìo-ndí ñuú-áⁿ. Te yàcáⁿ ní naníhí tnáhá-ndí ndihí cue téé yòdo nuu cuáháⁿ ní xíndecu-ndí úsá nduu.

Té Păblú cuáháⁿ ngándihí-dé ñáyíu ñuú Tròás

7 Te ñⁿ nduu ndumìngú ní naníhí tnáhá-ndí ndihí nchaa ñáyíu ní sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús ní xexi-ndí pàá ndihí-yu. Te ducaⁿ ñí quide-ndí, chi ní cachí Jèsús sá dúcáⁿ càda-o cuendá sá vă nácuànaa-o sá ñí xihí-gá cuendá naníhí tãhú-ó. Te té Păblú ní ngüíta-dé càháⁿ-dé tnúhu-gá, te càháⁿ-dé ní cuu dava niú, chi cuendá ná tũndaá ingá nduu-áⁿ, te caca-dé quíhíⁿ-dé ingá xichí.

8 Te ndècú-yu vehe yòdo tnaha, te yìhí-yu ndéé cuàrtú cúú ùní núú ñíu, te càyú víhí ñùhú xití cuàrtú-áⁿ.

9 Te ñⁿ téé sa ta cùu sacuéhé luha nàni-dé Eùticú núcõo-dé yèhe ventaná, cuíní-dé cúdú-dé, chi ní cunaha vìhi caháⁿ té Păblú, te ní tñi ñaha sàní xii-dé ní xidí-dé, te ní ngava-dé ndéé ñuhu. Te ní nuú-yu núú ñùhú cuendá ndacani ñàhá-yu, te sa ní xihí-dé, chi ío dùcúⁿ ní ngava-dé.

10 Te tnàhá té Păblú nchìcúⁿ-dé ní nuu. Te ní quexìo cunu-dé núú cãtùu téé ní xihí-áⁿ, te ní numi ñaha-ni-dě, te ní xáhaⁿ-dě xií-yu:

—Vá ndìhú iní-ndó, chi ní ndoto-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dě xií-yu.

11 Te dătnùní cuándaá ndihí ñaha tùcu-dé xií-yu cuàrtú núú yìhí-yu ní cùu, te yàcáⁿ ní xexi ndihí ñaha-dě xií-yu, dătnùní ní ngüíta-dé vài-gá tnúhu ní caháⁿ-dé, te càháⁿ-ni-dé ní tũndaá, te dătnùní ní xica-dé cuáháⁿ-dé.

12 Te téé ní ngava-áⁿ ní sánúndeca ñàhá-yu xii-dé ndéé vehe-dé, te ío ní cudí iní-yu sá ñí ndoto-dé.

Ní quée-güedé ñuú Tròás cuáháⁿ-güedé ñuú Miletú

13 Te té Păblú ní cachí-dé sá quíhíⁿ-ndí ndihí bàrcú ndéé ñuú Àsón, te mee-dě caca saha-dě, te yàcáⁿ naníhí tnáhá-ndí ndihí-dé te quée-dé bàrcú, te ní quée-ndí bàrcú cuáháⁿ-ndí.

14 Te ní naníhí tnáhá-ndí ndihí-dé ñuú Àsón, te yàcáⁿ ní quée-dé bàrcú tnàhá-dé cuáháⁿ-ndí ñuú Mitilené.

15 Te ní quexìo-ndí ndéé ingá nduu yatni ñuú Quiú, te ndéé nduu tnéé ní quexìo-ndí ñuú Sãmú te yàcáⁿ ní yáha-ndí, te ní quexìo-ndí ñuú Trògiliú. Te ndéé nduu idá ní quexìo-ndí ñuú Miletú.

16 Te té Păblú ñá ní cuíní-dé yáha-ndí ñuú Éfesú, chi ñá túú ní tnàhá iní-dé cuyaa-dě ichi, chi ío ndíhí iní-dé cuendá cuíní-dé quíní-dé ñuú vá ndácú-dě ndexìo-dé ñuú Jerusalén cundecu-dé vico Pentecostés.

Té Păblú càháⁿ ndihí-dé cue téé yìndaha ñaha xii ñáyíu sàndáá iní tnúhu Jèsús ñuú Éfesú

17 Te òré ndécú tē Păblú ñuú Miletú, te ní cana-dé cue téé yìndaha ñaha xii ñáyíu sàndáá iní tnúhu Jèsús ñuú Éfesú sá quíhíⁿ-güedé núú ndécú-dě.

18 Te sátá ñí quexìo-güedé, te ní xáhaⁿ-dě xii-güedé:

—Nàha-ndo nacuáa ní quide-í ndéé cùtnàhá ní quexìo-í distritú Àsiá.

19 Chi ní quide-í nàcuáa ní cáháⁿ Yă Ndiõxí cada-í, ñá túú ní tühío-í, te ñá túú ní quide cahnu-í méè-í, te ío ní ndáhyú-í sá quidé dàvá-yu, chi ío sàà iní-yu. Te sa nàha-ndo sá tìtní xito ní cuiní ñáyiu isràèl cahni ñàhá-yu xii-í ní cùu, te ío ní ndoho-í ní cácu-í.

20 Te sa nàha-ndo sá ncháándì túhú sa ní cachí tnúhu-í nàcuáa cada-ndo cuendá sá chindèe ñaha Yă Ndiõxí xii-ndo. Te ní cáháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó nchàa-ndo, te ñu-í ducaⁿ ní quixi-í ndi tnahá vehe-ndo ní cáháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó.

21 Te ní xáhaⁿ-í xii ñáyiu isràèl ndihí ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràèl sá dáñă-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu te quindáá iní-yu tnúhu Xítohó Jesucristú.

22 Te dacuítí quíhíⁿ-í ñuú Jerusálén, chi Espíritú Yă Ndiõxí ní cachí-xi sá dáí quíhíⁿ-í, te ñá túú xini-í nándi cada ñaha-güedě xii-í yàcáⁿ te núu na quèxio-í.

23 Te ñuú ñuú sàháⁿ-í cächí tnúhu Espíritú-gá sá chíhí ñaha-güedě vecaá, te cada úhú ñàhá-güedě.

24 Dico ñá túú tnàhí ná cuu cuèi na cahni ñaha-güedě xii-í, dico cuiní-í sá dñí iní dandihí-í nchaa sá ní cachí Xítohó Jesucristú cada-í. Te ní cachí Yă Ndiõxí sá cáháⁿ-í núú ñáyiu sá ío cùu iní ñàhá-gă xii-yu, te naníhí tãhú-yu núu na quindáá iní-yu tnúhu-gá.

25 Te sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo nchàa-ndo sá ñuú na quindáá iní-ndó Yă Ndiõxí, te ndihu ndaha ñaha-gá xii-ndo. Te na cächí tnúhu-í sá ní ñuú nduu-gá vá quini ñàhá-ndó xii-í ñuyíú-a.

26-27 Te yúhú ñá túú cuèchi-í ñuú ío ñáyiu vá naníhí tãhú, chi sa ní cachí tnúhu-í nchaa sá ní cáháⁿ méé Yă Ndiõxí cada-ndo.

28 Te coto-ndo mèe-ndo, te coto-ndo tnàhá ñáyiu sàndáá iní tnúhu-gá, chi Espíritú-gá ní cachí-xi sá cùnùu-ndo núu-yu dacuàha-ndó-yu tnúhu-gá. Te cada-ndo cuendá sá dàtná mbèé-ndó

cùu-yu, te mee-ndo cùu-ndo datná toli xito-ndó-yu ducaⁿ càda-ndo cuendá, chi nàha-ndo sá Jèsús ní sati níñí-gă, te ní xihí-gá cuendá naníhí tãhú-ó ndihí-yu.

29 Te yúhú sa cùtnuní iní-í sá òré ñá túú-gă-í ndécú, te quixi ñáyiu dandàhú ñàhá xii-ndo cuendá dañà-ndo tnúhu Yă Ndiõxí, te cada ñàhá-yu xii-ndo dàtná quidé ñàñá òré tnii-dí mbèé.

30 Te ñu-í ñuú ñuú cue téé ndècu ndihí-ndo, cue téé-áⁿ dacuàndehnde-güedé, te cudana davá-yu quindáá iní-yu chítnàhá ñàhá-yu xii-güedé.

31 Te xiãⁿ ñuú cächí tnúhu-í sá ío quihí iní-ndó cùndecu-ndo ndihí nchaa ñáyiu sàndáá iní tnúhu-gá. Te nàha-ndo sá yúhú ní xindecu-í úní cuíá ní cáháⁿ-í tnúhu Jèsús núú ñáyiu cuèi nduu cuèi níú. Te áma ní xóo ndáhyú-í, chi ñá ní cuiní-yu quindáá iní-yu ncháa-yu tnúhu ní cáháⁿ-í — cächí té Pãblú xãhaⁿ-dě xii-güedé.

32 Te xãhaⁿ tùcu-dé:

—Nchòhó cue téé ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, ío cuiní-í sá méé Yă Ndiõxí chindee ñaha-gá xii-ndo. Te mee-gă ní cáháⁿ-gá sá ío cùdí iní ñàhá-gă xii-ndo. Te naníhí tãhú-ndó ndihí nchaa ñáyiu cùu cuendá-gá, te chindee ñaha-gá xii-ndo cuendá cada-ndo nchàa sá cáháⁿ-gá.

33 Te òré ní xindecu ndihí ñaha-í xii-ndo, te ní dñíⁿ ní dóó ñá túú ní cùdí iní-í.

34 Te mee-ndo sà naha-ndo sá yúhú ní quide chiúⁿ-í, te ní níhí-í nchaa sá ní nandihí-í ndihí cue téé xica cuu ndihí-í.

35 Te sa ní xini-ndó nàcuáa ní quide-í ní quide chiúⁿ-í, te ñu-í ducaⁿ càda chiúⁿ-ndo cuendá chindee-ndo nchàa ñáyiu ndàhú, chi sa nàha-ndo nacuáa ní cachí Xítohó Jesucristú, te duha ní cachí-gá: “Cùdí-gă iní-ó cuãha-o ñáyiu ndàhú sá xini ñuhú-yu dàcúúxí sã táxí-yu xii mee-o”, duha ní cachí-gá —cächí té Pãblú xãhaⁿ-dě xii-güedé.

36 Te sáta dúcáⁿ ní cáháⁿ-dé, te ní ngüíñí xití-dě ndihí dava-gá-güedé, te

ní cáháⁿ ndihí-dé Yă Ndiöxí.

³⁷ Te sátá ní túhú tnúhu ní cáháⁿ-dé ndihí Yă Ndiöxí, te ní ndáhyú víhí-güedě sá quihíⁿ-dé, te ní numi ñaha-güedě, te ní teyuhu ñaha-güedě.

³⁸ Te ní ndíhú víhí ìní-güedě, chi ní xáhaⁿ tē Păblú sá nì ìⁿ nduu-gá vá nánihí tnáhá-güedě cáháⁿ ndihí tnàha-güedě. Te cuáháⁿ ndihí ñaha-güedě xii-dé núú ndécú bàrcú.

21

Té Păblú cuáháⁿ-dé ñuú Jerusàlén

¹ Te ní quide ndee ìní-ndí nchaa cue tée cùnuu. Te ní quée-ndí bàrcú cuáháⁿ ndáá ichi-ndí ñuú Cös. Te nduu tněé ní sáháⁿ-ndí ñuú Ròdás, te ní yáha-ndí cuáháⁿ-ndí ñuú Pàtará.

² Te yàcáⁿ ní naníhí-ndí ìⁿ bàrcú ñúhú ichi-xi quihíⁿ-xi distrítú Fènicía, xíáⁿ ní quée-ndí cuáháⁿ-ndí.

³ Te ichi cuáháⁿ-ndí ní xiní-ndí distrítú Chìpré cáá cuădava xítí làmár, te ní yáha-ndí, te ní quendóo ñuú-án xio dàtni-ndí. Te cuáháⁿ-ndí ñuú Tírú ìⁿ ñuú yîndèhu distrítú Síría cuendá yàcáⁿ tava-güedě nchaa sá nchídó bàrcú.

⁴ Te yàcáⁿ ní naníhí tnáhá-ndí ndihí ñáyíu ní sándáá ìní tnúhu Jèsús, te ní xíndecu-ndí úsá nduu ndihí-yu. Te ní xáháⁿ-yu sá vă quihíⁿ té Păblú ñuú Jerusàlén, chi Espíritú Yă Ndiöxí ní xáhaⁿ-xi xii-yu sá ndóhó víhi-dé nùu na quihíⁿ-dé.

⁵ Te sátá ní yáha nduu úsá, te ní quee-ndí cuáháⁿ-ndí yuhu làmár. Te ní quee nchaa ñáyíu ní sándáá ìní tnúhu-gá, tée, ñadíhí, nchaa landú, nchaá-yu ní sàndeca ñáhá-yu yuhu làmár, te òré ní quexìo-ndí, te ní ngüíñí xítí-ndí ní cáháⁿ ndihí-ndí Yă Ndiöxí.

⁶ Te ní quide ndee ìní tnáhá-ndí ndihí-yu, te dàtnùnì ní quée-ndí bàrcú, te ní naquehéⁿ-yu ichi cuánuhú-yu vehé-yu.

⁷ Te ní xica bàrcú ñúhú-ndí ní quee-xi ñuú Tírú cuáháⁿ-ndí ndihí-xi

ñuú Tolèmaidá. Te xíáⁿ ní sáá-xi te ní quene-ndí, te ní sáháⁿ-ndí ní cáháⁿ ndihí-ndí nchaa ñáyíu sándáá ìní-xi tnúhu Jèsús, te ní xíndecu-ndí ndihí-yu ìⁿ nduu.

⁸ Te nduu tněé ní ndée tucu-ndí bàrcú cuáháⁿ-ndí ñuú Cèsareá, te yàcáⁿ ní quene tucu-ndí bàrcú, te cuáháⁿ-ndí vehe té Lìpé cundecu-ndí ndihí-dé. Te tée-án ní xóo cada chiúⁿ ndihí-dé ìñú-gá cue tée ní chindee ñaha xii ñáyíu sándáá ìní tnúhu-gá ñuú Jerusàlén ní xóo cuáñaha-güedě sá ní xóo caxí-yu. Te dàtnùnì mee-nă tnúhu Yă Ndiöxí cáháⁿ-dé xíá cùu-dé.

⁹ Te té Lìpé-án ndècu cùmí dēhe dīhí-dé, te ní ìⁿ-yu vátá ndúcú ñaha-gá tée xii-yu, te nchaá-yu cáháⁿ-yu tnúhu Yă Ndiöxí tnúhu sá dácàhu ìní ñáhá mē-gá.

¹⁰ Te xíáⁿ ní cuu titní nduu ndècu-ndí, te ní quexìo ìⁿ tée nàni Agabú ñuú-án, véxi-dé distrítú Jùdeá, te tée-án tnáhá-dé cáháⁿ-dé tnúhu Yă Ndiöxí.

¹¹ Te ní níhí-dě tnúhu núú ndécú-ndí nùu ní quixi-dé ní cáháⁿ ndihí ñaha-dě xii-ndí. Te ní xíáⁿ-dé cìrchú té Păblú, te ní ngóo-dé, te ní ngüíta-dé ní dácútú-dě sáhá-dě ndihí ndaha-dé, te ní cachí-dé xii-ndí:

—Espíritú Yă Ndiöxí ní cachí-xi sá tēe dii cìrchú-xi-a tñi ñaha cuè tēe isràel ñuú Jerusàlén, te duha dacùtu ñaha-güedě xii-dé, te cuáha cuendá ñáhá-güedě xii-dé núú cuè tēe ñuú Rómá. Duha ní cáháⁿ Espíritú-gá — càchí té Àgabú.

¹² Te sá dúcáⁿ ní cáháⁿ-dé, te ní xáhaⁿ-ndí nchaa-ndí sá vă quihíⁿ té Păblú ñuú Jerusàlén.

¹³ Te té Păblú ní cachí-dé:

—¿Ná cuendá ndée dúcáⁿ ndàhyú-ndó dāndihú ìní ñáhá-ndó xii-í-í? Te ñá túú nă cuu cuèi na dácùtu ñaha-güedě, àdi cuèi na càhni ñaha-güedě xii-í cuendá sá cáháⁿ ndihí-í Jèsús, chi sa ndècu túha-í sá cùú-í —càchí-dé.

¹⁴ Te ñá túú ní sándáá ìní-dé sá dúcáⁿ xáhaⁿ-ndí, núu xíáⁿ ñá túú-gă ná ní xáhaⁿ-ndí xii-dé sá vă quihíⁿ-dé, te ní xítñaha-ndí:

—Mee-ni-gă Yă Ndiöxí ná cùnaha-gá nása sàni iní-gá cada-gá —xìtnàha-na-ndí. **15** Te ní queheⁿ-ndí ndàchiuⁿ-ndí, te ní xica-ndí cuáháⁿ-ndí ñúú Jerusàlén.

16 Te cuáháⁿ ndìhi-ndí ñúú cue té Cèsareá, cue té ní sándáá iní tnúhu Jèsús. Te ndèca ñaha-güedé xii-ndí cuáháⁿ vehe té Mnàsón, te té-áⁿ cúu-dé té distritú Chìpré, te ndècu-dé ñúú Jerusàlén, te sa ní cuu vài nduu ní sándáá iní-dé tnúhu-gá, te vehe té-áⁿ ní xíndecu-ndí.

Té Păblú ndátñúhu-dé ndìhi té Jàcobó

17 Te òré ní quexìo-ndí ñúú Jerusàlén, te nchaa ñáyiú ní sándáá iní tnúhu Jèsús ní quixí-yu ní dándácõ vâha ñàhá-yu, chi ní cudíí víhí iní-yu sá ñí quexìo-ndí.

18 Te nduu tnèé cuáháⁿ ndìhi-ndí té Păblú cuendá cáháⁿ ndìhi-ndí té Jàcobó, te òré ní quexìo-ndí núú ndécú-dé, te ndècu ndìhi-dé nchaa cue té yíndaha ñaha xii ñáyiú sándáá iní tnúhu Jèsús.

19 Te té Păblú ní dándácõ vâha ñaha-dé xii-güedé, te ní xáhaⁿ-dè nàcuáa ní quide Yá Ndiöxí ní chindee ñàha-gá xii-dé ní cáháⁿ-dé tnúhu-gá núú ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél.

20 Te sátá ñí yâha ní cáháⁿ-dé, te ní ndácáⁿ táhü-yu núú Yă Ndiöxí cuendá nchaa sá ñí quide-gá. Te dàtnùní ní xáhaⁿ-güedé xii té Păblú:

—Yòhó sa nâha-n sá ñí cuu titní mîl ñáyiú isràél ní sándáá iní-yu tnúhu Jèsús, te cächí-yu sá ïo xini ñuhu-xi cada-yu nchaa nàcuáa cáháⁿ tnúhu sá ñí chídó tnùní ndí Moisés.

21 Te ní níhí-yu tnúhu sá dácuàha-n ñáyiú isràél ñáyiú ndècu ñúú xícá cuendá sá vâ cádá-gă-yu nàcuáa ní cachí ndí Moisés cada-yu. Te xáhaⁿ-n xii-yu sá vâ cuàha-gá-yu señá ñí landú-yu, te vâ cádá-gă-yu dàtná ní xóo cada ñáyiú ndéé sanaha, duha dàcuaha-n ñáyiú ní níhí-yu tnúhu.

22 Te na níhí-yu tnúhu sá ndécú-n ìha, te tnàvíí ngúíta-yu cáháⁿ cuèhé-yu cuendá-n.

23 Te na cächí tnúhu-ndí nàcuáa cada-n. Ndècu cúmí cue té vátá

cádá-gă-güedé nàcuáa ní cáháⁿ ndéé-güedé sá cádá-güedé cuendá nduu vétú iní Yă Ndiöxí.

24 Te quíhíⁿ-n ndìhi-güedé te cada-n nchâa nàcuáa ní xóo cada ñáyiú ndéé sanaha cuendá nduu vétú iní Yă Ndiöxí. Te tava-n dîhúⁿ cuu núú-güedé cháhu-güedé veñúhu, te ducaⁿ te dàtnùní ndacu dèté díquí-güedé. Nchaa xíáⁿ cada-n, te quíní ñáyiú sá ñá ndáá tnúhu cáháⁿ nchaa ñáyiú cáháⁿ cuèhé cuendá-n. Te na cùtnuní iní-yu sá tnàhá-n quide-n nchaa nàcuáa ní chídó tnùní ndí Moisés cada-yu.

25 Te sa ní quide ndáá-ndí cuendá nchaa ñáyiú ñúú xícá, nchaa ñáyiú ní tuha ichi Jèsús. Te sa ní cadúha-ndí tutú ní tendaha-ndí cuáháⁿ ndaha nchaa ñáyiú-áⁿ sá vâ caxí-yu nchaa sá nchító-ó nduu táhú nchaa sá cächí-yu cùu ndiöxí ní cadúha cue ñáyiú ñuyú-a. Te ní xáhaⁿ-ndí sá vâ caxí-yu níñí, te vâ caxí-yu cuñú nchaa quiti cuèhné. Te vâ cáháⁿ ndìhi cue té ñadìhí te núú ñá díú ñadìhí-güedé cúu-yu, te ní cuè ñáyiú dîhí vâ cáháⁿ ndìhí-yu té te núú ñá díú yí-yu cùu-güedé. Duha ní tee-ndí núú tütú cuáháⁿ —cächí-güedé xáhaⁿ-güedé xii té Păblú.

Ní tnî-güedé té Păblú xití veñúhu ñáyiú isràél

26 Te nduu tnèé cuáháⁿ té Păblú ndìhi cúmí cue té veñúhu càhnu sá ïo cùnuu núú ñáyiú isràél cada-güedé nàcuáa ní xóo cada ñáyiú ndéé sanaha cuendá nduu vétú iní Yă Ndiöxí. Te ní quíhu-dé veñúhu càhnu sá ïo cùnuu-áⁿ ní xáhaⁿ-dè ná daha-gá nduu cùmání dandìhi-güedé nàcuáa ní xóo cada ñáyiú ndéé sanaha, te dàtnùní cànehe-güedé sá ndúú táhú Yă Ndiöxí quíhíⁿ veñúhu.

27 Te cùmání-gă cuu úsá nduu sá ñí sáháⁿ-güedé veñúhu càhnu sá ïo cùnuu, te sa ndècu tucu té Păblú veñúhu. Te cue té isràél véxi distritú Asiá ní xiní-güedé té Păblú yíhí-dé veñúhu, te ní tnî ñaha-güedé xii-dé, te ïo ní cáháⁿ cuèhé-güedé cuendá-dé núú

dáva-gá ñáyiú yìhi veñúhu cuendá sá cúdeèⁿ-yu núú tē Páblú.

28 Te níhi ní cáháⁿ-güedé, te xáhaⁿ-güedé xii-yu:

—¡Nchòhó ñáyiú isràél, yáchí-ndó chì cuánùndaha ñaha-ndo! Chì téé-a yayàcáⁿ cuáháⁿ-dé càháⁿ-dé sá ñà túú nàndíhi-o, te càháⁿ-dé sá vǎ cádá-ó nchàa nacuáa càháⁿ tnúhu sá ñì chídó tnùnì ndíi Moisés, te càchí-dé sá ñà túú nàndíhi veñúhu-a. Te ñà díú-ní xǎⁿ chi sa ní quíhu-dé veñúhu-a ndíhi cue téé ñà túú cùu ñáyiú isràél, te sá dúcáⁿ ñì quide-dé, te ñà túú-gǎ ní cǎnehe íí-dě xítí veñúhu. Te veñúhu-a cùu-xi vehe Yá Ndiòxí —càchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii-yu.

29 Te ducaⁿ ñì cáháⁿ-güedé chì ní sani iní-güedé sá ñì quíhu ndíhi-dé té Tròfimú veñúhu-güedé, chì ní xiní-güedé xícá cùu ndíhi ñaha-dé xítí ñúú. Te téé-áⁿ cúú-dě téé ñúú Éfesú, te ñà díú téé isràél cúú-dě.

30 Te chitu ñáyiú ñúú-áⁿ ñì tacá-yu ní tñí-yu té Páblú táñùhu ñahá-yu ní ndee veñúhu càhnu sá ñò cùnùu, te òré-ni ní nacadí-güedé yèhe veñúhu-áⁿ.

31 Te sa cahní-yu té Páblú ní cùu, te ní sáháⁿ ñìⁿ úú-güedé núú ndécú téé cùu capitáⁿ cùnùu-gá, te ní xáhaⁿ-güedé xii-dé sá ncháá ñáyiú ñúú Jerusàlén xǎnàá-yu.

32 Te òré-áⁿ cuáháⁿ téé cùu capitáⁿ cùnùu-gá ndíhi dava-gá cue téé nchìcúⁿ-gá ndíhi sandàdú-dé. Te òré ní xiní-yu ní quexìo coyo-güedé núú xǎxúcu-yu, te ní yùhú-yu ñà túú-gǎ ní cání-yu té Páblú.

33 Te téé cùu capitáⁿ ní sátuha-dé té Páblú, te ní xáhaⁿ-dě xii cue sandàdú-dé sá tñí ñaha-güedé dacùtu ñaha-güedé úú cadèná. Te dàtnùnì ní xícáⁿ tnúhú-dě núú-yu, te xáhaⁿ-dě:

—¿Ná cúú téé-a? ¿Ná ní quide-dé? —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-yu.

34 Te téé cùu capitáⁿ-áⁿ ñǎ ní cùtnunì iní-dé núu ná cúú sǎ ñì quide té Páblú, chì uuⁿni ní cuáá-yu. Te tucu càháⁿ ñìⁿ, tucu càháⁿ ñìⁿ-yu, núu xǎⁿ ní xáhaⁿ-dě cue sandàdú-dé sá cándèca

ñaha-güedé xii-dé quíhíⁿ cuàrtél núú ndécú-güedé.

35-36 Te nchìcúⁿ ñáhǎ-yu cuáháⁿ ní quexìo ndéé nàcuáa càa nchio cùnì-yu cahni ñahá-yu xii-dé ní cùu. Te níhi ní cáháⁿ-yu xǎhǎⁿ-yu sá cáhni ñaha-güedé, te xǎⁿ ní ndacani ñaha-güedé ndécá ñaha-güedé cuáaá nchio-ǎⁿ.

Té Páblú xáhaⁿ-dě xii-güedé sá ñà túú cuèchi-dé

37 Te cuánguihu-güedé cuàrtél ndíhi té Páblú ní cùu, te ní xáhaⁿ-dě xii téé cùu capitáⁿ cùnùu-gá:

—Càháⁿ ndàhú-í núú-n cùndetu-n na cùñaha-í ñìⁿ úú tnúhu xii-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dě.

Te téé tàxi tnuní-áⁿ ñì xáhaⁿ-dě:

—¿Náa tnàhá yòhó càháⁿ-n tnúhu grìégú?

38 Te ní cáhàⁿ-í sá téé ègiptú cúú-n, chì ñíu-n ñì ndúcú-n cuè téé ní nàá ndíhi téé cùchiuⁿ Cesár ní cáhàⁿ-í, chì ñíu ñìⁿ téé yàcáⁿ ní ndúcú-dě cúmí mǐl cue téé ní sahani ndíyi. Te ndèca tnaha-güedé ní sáháⁿ xítí yucu ní xǎhi váha-güedé —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii té Páblú.

39 Te té Páblú ní xáhaⁿ-dě:

—Ñà díú téé ègiptú cúú-í, chì téé isràél cúú-í, chì ñíu-ni téé isràél cúú tǎtǎ-í, te dìcò-ni sá ñì cacu-í ñúú Tàrsú ñúú cáhnú, te ñúú-áⁿ yíndèhu-xi distritú Cìlicia. Te cùnì-í cada ndee ñì-ñ dàña-n na caháⁿ ndíhi-í-yu —càchí-dé xáhaⁿ-dě.

40 Te ní xáhaⁿ téé cùu capitáⁿ cùnùu-gá sá cúú càháⁿ té Páblú, núu ní ngúnutnì-dé núú nchio, te ní quide-dé ndaha-dé sá cùndèdóho-yu. Te ní sadí-yu yuhú-yu, te ní cáháⁿ-dé tnúhu ñáyiú isràél, te xáhaⁿ-dě xii-yu:

22

1 —Chí cádá càhnu iní nchòhó cue téé sa cuéhé ndíhi nchòhó cue téé cuechi, na càháⁿ-í ñìⁿ tnúhu cundèdóho-ndo sǎ ñà túú cuèchi-í, chì ñà túú ñǎ ní quide-í, te ní ñà túú ñǎ tnúhu càháⁿ-í —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii-güedé.

2 Te cuendá sá dúcáⁿ ñì cáháⁿ-dé tnúhu mèé-yu núu tnáví-ñǎ ní

sadí-yu yuhú-yu ní xíndedóho-yu ní cáháⁿ-dé, te xáhaⁿ-dě:

3—Yúhú cù-í tée isràél, te ní cacu-í ñuú Tàrsú, te ñuú-áⁿ yíndèhu-xi Cili-ciá. Te davitna lìhli-í cùtnàhá ní quexìo-í ñuú Jerusàlén ní dácuaá há ñàha té Gamaliél. Te ní dácuaá-há nchaa tnúhu ní chídó tnùnì nchaa cue tée ndéé sanaha nàcuáa cada ñáyi. Te yúhú ní cahu iní-í ní quide-í títñí núu chiⁿ nàcuáa cuu váha iní Yá Ndiöxí ní cáháⁿ-í, te diu-ni ducaⁿ quide nchohó tucu.

4 Te ní sánú ndúcù-í nchaa ñáyi sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús, cuèi tée, cuèi ñáyi dñí ní dácútù-í-yu, te ní chihi-í-yu vecaá, te ní níhì-í tnúhu ndee iní sá cáhni-ndí-yu.

5 Te dútú cùnù-gá ndihì cue tée cùnùu núu-ndó nàha-güedé sá ndá cáháⁿ-í chi mee-güedé ní taxi-güedé tutú cuáñaha-í xii ñáyi isràél ñáyi ndècu ñuú Dàmascú cuendá cutnùnì iní-yu ná chíuⁿ cuáháⁿ-í ní cù. Te ñùhu-í ichi cuáháⁿ-í ñuú-áⁿ cuánúndúcù-í ñáyi ní sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús cuendá dacùtu-í-yu te candeca-í-yu ndixi, te iha cada úhú ñáhá-güedé xií-yu ni cù.

Té Páblú xáhaⁿ-dě xii ñáyi nàcuáa ní cuu ní tuha-dé ichi Jèsús (Hch. 9:1-19; 26:12-18)

6 Te ta cùyatni-í ñuú Dàmascú cuáháⁿ-í, te cù-xi datná òré cauxú nduu, te uuⁿ ní quee ñuhú andi, te ní dáyèhé-xi ndéé núu nùtní-í.

7 Te ní quide nee-xi núu-í, xíⁿ ní nduá-í ndéé ñuhu. Te ní tecú dóho-í cáháⁿ ñⁿ sá cáháⁿ andi, te cächí-xi: “Yòhó té Sàulú, ¿ná cuendá cúu ùhú iní ñáhá-n dándoho ñaha-n xii-í?”, cächí sá cáháⁿ-áⁿ.

8 Te ní xáhaⁿ-í: “¿Ná cúu yòhó sá cáháⁿ-ái?”, xáhaⁿ-í. Te ní cáháⁿ tucu ingá xito te cächí-xi: “Yúhú cù-í Jèsús tée ní xíndecu ñuú Nazàrét, te ducaⁿ ò dándoho ñaha-n xii-í”, cächí sá cáháⁿ-áⁿ. Te xíⁿ ní cutnùnì iní-í sá diú Jèsús cáháⁿ.

9 Te nchaa cue tée ndihì-í ní xiní-güedé ní dáyèhé ñuhú, te ní

yuhú-güedé, dico ñá túu ní tècú dóho-güedé òré ní cáháⁿ-gá.

10 Te ní xáhaⁿ-í xii-gá: “Yòhó Xítohó Jesucristú, ¿ná cuini-n cada-í?”, xáhaⁿ-í xii-gá. Te ní cachí-gá: “Ndacóo, te quíhíⁿ-n ñuú Dàmascú, yacáⁿ tecú tnúhu-n nchaa nàcuáa cuini Yá Ndiöxí cada-n”, cächí-gá — cächí té Páblú xáhaⁿ-dě xií-yu.

11 Te ní xáhaⁿ tucu té Páblú:

—Te cuendá sá ñí dácuaá ñàha ñuhú xii-í núu ní tñí cue tée ndihì-í ndaha-í ndécá ñàha-güedé cuáháⁿ ndéé ñuú Dàmascú.

12 Te yacáⁿ ndécú ñⁿ tée nàni Ananiás, te ío vèi sá ñí chídó tnùnì ndí Moisés cada-yu quide-dé. Te nchaa ñáyi ñuú Dàmascú ío váha cáháⁿ ndihì ñàhá-yu xii-dé.

13 Te ní quexìo-dé núu ndécù-í, te ní cachí-dé: “Yòhó té Sàulú, tée ndècu ndihì-í ichi Xítohó Jesucristú, ndúha núu-n”, cächí-dé. Te òré-ni ní nacaáⁿ núu-í te ní xiní-í-dé.

14 Te dātñùnì ní cachí-dé: “Yá Ndiöxí ní cáháⁿ ndihì-gá ñani tnáhá-ò ñí xíndecu ndéé sanaha. Te diu-gá ní cáxi ñaha-gá xii-n cuendá quini-n nchaa sá váha cuini-gá cada-n. Te quini-n Jèsús Yá ñá túu cuèchi-xi, te diu-ni mee-gá cáháⁿ ndihì ñaha-gá xii-n.

15 Te cáháⁿ-n tnúhu Jèsús núu nchaa ñáyi, te cáháⁿ-n nchaa sá ñí xiní-n ndihì nchaa sá ñí xíndedóho-n.

16 Tnáví, te quíhíⁿ-n cuandute-n, te cáháⁿ ndihì-n Yá Ndiöxí cuendá cada càhnu iní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ñí quide-n”, duha ní cachí té Ananiás xii-í — cächí té Páblú xáhaⁿ-dě xií-yu.

Té Páblú ní cani-dé cuendú nàcuáa ní xáhaⁿ Jèsús cada-dé quíhíⁿ-dé ñuú núu xíndecu ñáyi ñá túu cù ñáyi isràél

17 Te ní xáhaⁿ tucu té Páblú:

—Te ní ndee-í cuandixi-í ñuú Jerusàlén. Te ní sáháⁿ-í veñuhu càhnu sá ío cùnùu ní cáháⁿ ndihì-í Yá Ndiöxí, te ní dácótó núu ñáhá-xí sá mée Jèsús ní xiní-í xití veñuhu,

18 te ní cachí-gá: “Yáchí, quee-n ñuú Jerusàlén, chi ñáyi-a vá quindáá iní-yu nàcuáa ní cachí-í cùñaha-n

xii-yu cuendá-í”, duha ní cachí-gá xii-í.

19 Te ní xáhaⁿ-í xii-gá: “Yòhó Xítohó Jesucrístú, sa xìní-n sã ncháá ñáyiú nàhá-yu sá ñí sáháⁿ-í ndi tnahá ñⁿ ndi tnahá ñⁿ veñúhu nànducu-í ñáyiú sàndáá iní tnúhu-n, te ní tñi-í-yu, ní chihi-í-yu vecaá, te ní táuchíuⁿ-í ní caniha-güedé xii-yu.

20 Te cútnàhá ní sahani-güedé ndí Tèvá téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-n, te tnàhá-í ndécú òré-áⁿ te ní xindeé-í dóo cue téé ní sahani ñaha xii ndí. Te yúhú ní cáháⁿ-í sá ñí quide váha-güedé sá dúcáⁿ ñí quide-güedé”, duha ní xáhaⁿ-í xii-gá.

21 Te ní cachí tnúhu-gá xii-í: “Cuáháⁿ chi cuíní-í quíhíⁿ-n ncháa ñuú xicá núú xíndecu cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú israhél cáháⁿ-n tnúhu-í”, càchí-gá —càchí té Páblú xáhaⁿ-dè xii-yu.

Te Páblú ndíhi téé tàxi tnuní ñáhá xii cue sandadú

22 Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-dè, te ñá ní tnàhá-gá iní-yu cundedóho-yu tnúhu càháⁿ-dè. Te ñⁿ-ni ñí cuú-yu ncháa-yu, te ní cuáa-yu, te xähäⁿ-yu:

—¡Chí cáhni-dè! ¡Ñá díú sã cündècu-dé ñuyú-a! —càchí-yu xähäⁿ-yu.

23 Te mei òré ducaⁿ ñí cáháⁿ-yu, te ní ndátã-yu dóo-yu, te ní dáquénè-yu núú ñínu sá sätú iní-yu. Te ní quéhnu-yu ñuhu, te ní dácácòyó-yu núú ñínu sá ïo sätú iní-yu.

24 Te téé cùu capitáⁿ cùnùu-gá ní xáhaⁿ-dè xii cue sandadú-dé:

—Chí dítá-dè ná quíhu-dé ndéé xití vehe, te cani-ndo-dè ñí, chi na quène yuhu-dé ná tnúhu ní cáháⁿ-dè ñú ndéé dúcáⁿ cùdèèⁿ-yu núú-dè —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii-güedé.

25 Te sátá ñí dácútú ñaha-güedé xii té Páblú sá cání ñaha-güedé ní cùu, te ní xáhaⁿ-dè xii téé cùu capitáⁿ ndécú-ãⁿ:

—Te na càchí tnúhu-í sá vã cúu caniha-güedé ñí, chi téé rómá cúu-í, te vátá quíní ndáa-gá-ndó ñú ndècuéchi-í àdi ñáhá —càchí-dé xáhaⁿ-dè xii téé cùu capitáⁿ.

26 Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-dè, te ní sáháⁿ téé cùu capitáⁿ núú téé cùnùu-gá, te ní xáhaⁿ-dè:

—Vã cúu càni-o téé-ãⁿ, chi téé rómá cúu-dè —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

27 Te ní sáháⁿ téé cùu capitáⁿ cùnùu-gá ndéé núú tè Páblú, te ní xáhaⁿ-dè:

—Cáháⁿ ndáa-n ñú ndisa téé rómá cúu-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

Te ní xáhaⁿ tè Páblú:

—Ndáa sá tèé rómá cúu-í —càchí té Páblú xáhaⁿ-dè xii téé cùnùu-áⁿ.

28 Te ní xáhaⁿ tèé cùnùu-áⁿ:

—Yúhú tnàhá-í cúu-í téé rómá, chi vãi díhúⁿ ñí cháhu-í —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

Te té Páblú ní xáhaⁿ-dè:

—Tnàhá-í cúu-í téé yacáⁿ tucu, chi tãtä-í cúu-dè téé rómá —càchí té Páblú xáhaⁿ-dè xii téé cùu capitáⁿ cùnùu-gá.

29 Te uuⁿni ní nacaca sata cuè téé cuáháⁿ caniha xii-dé ní cùu. Te ní yúhú téé tàxi tnuní sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ tè Páblú sá téé rómá cúu-dè, chi ní xáhaⁿ-dè ní dácútú ñaha-güedé xii-dé, núu xíãⁿ ní yùhu-dé.

Té Páblú ní cáháⁿ ndíhi-dé cue téé cùnùu oré ní quide-güedé jündá

30 Te téé tàxi tnuní sandadú ñá ní xìní-dé ná cuéchi ní dácáa ñáyiú israhél díquí tè Páblú, núu xíãⁿ nduu tnèé ní cana-dé cue dútú cùnùu, ndíhi cue téé cùchiuⁿ, ndíhi cue téé cùu sacuéhé, te ní xáhaⁿ-dè sá cáda-güedé jündá cuendá nducu tnúhu-güedé núú tè Páblú ná cuéchi ní dácáa-yu díquí-dè. Te ní xáhaⁿ-dè xii cue sandadú sá nãndãxi ñaha-güedé cadèna ndútú-dé, te candeca ñaha-güedé quíhíⁿ núú cáda-güedé jündá. Te ní sáháⁿ-güedé ní nãndaxi ñaha-güedé xii-dé ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ jündá, te ní quexio-güedé, te ní ngúnutñí-dé núú cuè téé cùchiuⁿ.

23

1 Te yacáⁿ ní xíndéhé vãha té Páblú núú ncháa-güedé, te ní xáhaⁿ-dè:

—Cada càhnu iní nchòhó cue téé cùchiuⁿ, te ducaⁿ nchòhó cue téé cùu sacuéhé, véxi-í càchí tnúhu-í sá ñã túú cuéchi-í, chi mee Yã Ndiõxí nãhá-gã nása ndècu-í ñuyú-a, te ñã túú cùcahaⁿ

nùu-í núu-gã —càchí té Păblú xăhaⁿ-dë xii-güedé.

² Te té Ananiás tée cùu dútú cúnùu-gá ní xăhaⁿ-dë xii cue tée nùtnîi yatni dîñi té Păblú sá cáni-güedë déhndé yuhu-dé.

³ Te té Păblú ní xăhaⁿ-dë xii dútú-ăⁿ: —Yòhó, chi úhú tnàhí iní-n, chi ní ndúcú-n tée ní caniha xî-í, te ñá túú cuèchi-í, dico quiní-n nă cada ñaha Yă Ndiôxí xii-n. Te yòhó ní cana ñaha-n ndùcu tnúhu-n nùu quide-í nchaa năcuáa cãháⁿ tnúhu sá ní chídó tnùnî ndîi Moisés cada-o. Te mee-n ní ndúcú-n tée ní caniha, te ñá túú òucaⁿ ní cãháⁿ ndîi cada-o —càchí té Păblú xăhaⁿ-dë xii dútú cúnùu-gá-ăⁿ.

⁴ Te cue tée xînutnîi dîñi té Păblú ní xăhaⁿ-güedë xii-dé:

—Nèhé ní quide-n chi ní xícuèhé-n dütú cúnùu-gá tée xînu cuechi núu Yă Ndiôxí —càchí-güedé xăhaⁿ-güedë xii té Păblú.

⁵ Te té Păblú ní xăhaⁿ-dë xii-güedé:

—Cada cãhnu iní-ndó chi ñá túú xîní-í sá dütú cúnùu-gá cúu-dé, chi núu tütú Yă Ndiôxí càchí-xi sá vã cúu cãháⁿ cuèhé-ó cuendá ìⁿ tée cùnùu ñúú-ó yòtnúhu. Te yúhú ñá túú xîní-í sá tée cùnùu cuu-dé nùu ní sácóo-í ní cãháⁿ-í —càchí té Păblú xăhaⁿ-dë xii-güedé.

⁶ Te òré-ăⁿ ní cutnùnî iní té Păblú sá dáva-güedë cündîhi-güedé cue tée cùu saducéu, te dava-güedé cündîhi-güedé cue tée cùu fariséu, te níhi ní cãháⁿ-dë ní xăhaⁿ-dë xii-güedé:

—Yúhú cúu-í tée fariséu, te tnàhá tătà-í ndîhi xî-í cúu-güedë cue tée fariséu tucu. Te tnàhá yúhú sândáá iní-í sá ndótó nchaa ñáyiú ní xîhí, te núu xîăⁿ cuiní-ndó ndùcu tnúhu-ndo nùu-í cáná ñaha-ndo —cachí-dé xăhaⁿ-dë xii-güedé.

⁷ Te sá dúcáⁿ ní cãháⁿ-dë xîăⁿ ní năá ndîhi tnàha cue tée cùu fariséu ndîhi cue tée cùu saducéu, chi ñá ìⁿ-ní tnúhu ní cãháⁿ-güedé, chi ní ndî queheⁿ ndî queheⁿ-güedé sá ní cãháⁿ-güedé.

⁸ Te cue tée cùu saducéu càchí-güedé sá vã ndótó cuè ñáyiú ní xîhí, te cue tée cùu fariséu càchí-güedé sá ndótó-yu. Te cue tée cùu saducéu

càchí-güedé sá ñà túú espíritú xínú cuèchi núu Yă Ndiôxí, te cue tée cùu fariséu càchí-güedé sá òo espíritú xínú cuèchi núu-gã.

⁹ Te ta cùdéeⁿ-güedë cuáháⁿ, te níhi-gá cúu ìní-güedé cãháⁿ-güedé, te ìⁿ úú cue tée cùu fariséu cue tée òacuaha ñaha xii ñáyiú nchaa tnúhu ní chídó tnùnî ndîi Moisés ní cãháⁿ níhi-güedé, te xăhaⁿ-güedé:

—Ñá túú cuèchi-dé, te cudana te ní cãháⁿ ndîhi-dé ìⁿ espíritú xínú cuèchi núu Yă Ndiôxí te vã ngõo vã cúu vãha iní-ó núu-gã —càchí cue tée cùu fariséu xăhaⁿ-güedë xii-güedé.

¹⁰ Te cuendá sá òo xînáá-güedé, xîăⁿ ní yúhú tée cùu capitáⁿ cúnùu-gá sá cãhni-güedë té Păblú, núu xîăⁿ ní xăhaⁿ-dë sá quîhîⁿ-güedé cúnúcuaca ñaha-güedë candeca ñaha-güedë núhú cuártel.

¹¹ Te ndée níú cúu úú ní quexîo Xítóhó Jesucristú núu ndécú tã Păblú, te ní xăhaⁿ-gã:

—Ñîi cunduu-n, vã yúhú-n, chi năcuáa ní cãháⁿ-n ní cacunehe ñaha-n xî-í iha, te òiu-ni òucaⁿ cãháⁿ-n cãcunehe ñaha-n xii-í quîhîⁿ-n ñúú Rómá —càchí-gá xăhaⁿ-gã xii-dé.

Cãhni-güedé té Păblú ní cùu

¹²⁻¹³ Te nduu tnée ní natacá vîhi-gá údico cue tée isrâél ní ndatnúhu-güedé sá cãhni-güedë té Păblú, te ní xîtnàha-güedé:

—Ní òitá vã cãxí-ó te ní ndùte vã cóhó-ó ndée ndacu-o cãhni-o té Păblú, te òatnùnî caxi-o òitá, te coho-o ndùte, chi sa ní sani iní-ó sã cãdá-ó, te cuu cuèchi xii-o nùu vã cãdá-ó —càchí-güedé xîtnàha-güedé.

¹⁴ Te ní sáháⁿ-güedé núu ndécú nchaa dütú cúnùu ndîhi nchaa cue tée cùu sacuéhé, te ní xăhaⁿ-güedé:

—Ní cachí-ndî sá ní òitá vã cãxí-ndî ndée nùu ní ndacu-ndî ní sahni-ndî té Păblú, chi sa ní sani iní-ndî sá cãdá-ndî, te cuu cuèchi núu vã cãdá-ndî.

¹⁵ Te duha cada-ndo ndîhi dava-gá cue tée cùnùu, chi cúñaha-ndo xîi tée cùu capitáⁿ cúnùu-gá: “Quixi ndîhi-n tã Păblú núu ndécú-ndî cuendá

ndatnúhu ndihí-ndí-dé, chi cuíní-ndí nducu tnúhu váha-gá-ndí ná cúu sã ní quide-dé”, duha cúñaha-ndo xii té tãxi tnuní sandádú. Te ducaⁿ-ni cúñaha-ndo dándahú-ndó-güedé cuendá quixi ndihí-güedé té Páblú, te nchúhú sa cundetu-ndí-güedé ichi, chi quiní té Páblú ná cahni-ndí-dé –cächí-güedé xãhaⁿ-güedé xii cue té cùchiuⁿ.

16 Te déhe cúha té Páblú ní níhí-dé tnúhu nãcuáa cada-güedé ditó-dé. Te ní sáháⁿ-dé cuártél, te ní xãhaⁿ-dë xii ditó-dé nãcuáa cãháⁿ-güedé cada ñaha-güedé.

17 Te ní cana té Páblú ñⁿ té cùu capitáⁿ, te ní xãhaⁿ-dë:

–Vá cündèe iní-n, quíhíⁿ ndihí-n tãe-a na cãháⁿ ndihí-dé té cùnuu-gá, chi ndëcu ñⁿ cuendú cúñaha-dë cuíní-í –cächí té Páblú xãhaⁿ-dë xii té cùu capitáⁿ.

18 Te dãtnúní ní xica té cùu capitáⁿ ndécá-dë dáxíⁿ tã Páblú cuáháⁿ núu ndécú té cùnuu-gá, te òré ní quexìo-güedé núu-dë, te ní xãhaⁿ tã cùu capitáⁿ xii-dé:

–Té Páblú té yíhi vecaá ní cana ñaha-dë xii-í, te ní cachí-dé véxi-í ndihí té-a cuendá cachí tnúhu-dé ñⁿ cuendú cuíní-dé –cächí-dé xãhaⁿ-dë xii té cùnuu-gá.

19 Te té cùnuu-áⁿ ní tñi-dé ndaha dáxíⁿ tã Páblú, te tãnehe ñaha-dé cuáháⁿ ñⁿ xio, te ní xícáⁿ tnúhú-dë núu-dë, te xãhaⁿ-dë:

–¿Ná cuendú cuíní-n cãháⁿ-n? – cächí-dé xãhaⁿ-dë xii dáxíⁿ té Páblú.

20 Te ní xãhaⁿ-dë xii té cùnuu-áⁿ:
–Cue tée israhél ní ndatnúhu ndáa-güedé sã quixí-güedé tneé cãháⁿ ndáhú-güedé núu-n cãndeca-n té Páblú quíhíⁿ jündá, te yacáⁿ cacáⁿ tnúhú ndáa-güedé núu-dë ná cúu sã ní quide-dé, cächí-güedé xitnaha-güedé.

21 Te vá quíndáa iní-n chi dicó dandáhú ñáhá-güedé, chi vñhi-gá údico-güedé ndatnúhu-güedé cundedí-güedé ichi cahni ñaha-güedé. Te xitnaha-güedé sã ni dítá vã cáxí-güedé, te ni ndüte vá cóhó-güedé ndéé núu ní ndacu-güedé ní sahani

ñaha-güedé, te dãtnúní caxi-güedé dítá, te coho-güedé ndute, chi sa ní sani iní-güedé sã cáda-güedé, te cuu cuéchi núu vá cáda-güedé, cächí-güedé xitnaha-güedé. Te cundecu túha-ná-güedé cundetu ñaha-güedé tneé, te núu na quíndáa iní-n cãndeca-n-dé quíhíⁿ jündá – cächí-dé xãhaⁿ-dë xii té cùnuu-áⁿ.

22 Te té cùnuu-áⁿ ní xãhaⁿ-dë:

–Cuanúhú, te vá yõo tnáhí cúñaha-n sã ní quixi-n ní cachí tnúhu-n nãcuáa cãháⁿ-güedé cada-güedé té Páblú –cächí-dé xãhaⁿ-dë.

Ndëca-güedé té Páblú cuáháⁿ núu tã Juéli té cùu gobiernú

23 Te té cùnuu-gá ní cana-dé úu cue té cùu capitáⁿ, te xãhaⁿ-dë:

–Tava-ndo úu ciendú sandádú cue té xica saha, ndihí únídico úxí sandádú cue té yõdo cuayú, ndihí úu ciendú sandádú mee-ni cuè té xínehe lãnzá. Te cada túha-ndo chi caca-ndo òré caá ñⁿ niú quíhíⁿ-ndó ñúu Cèsareá ndihí té Páblú.

24 Te nducu-ndo cuèdicó ñⁿ úu cuayú codo-dë ndihí cue té ndéé ñáhá xii-dé. Te cada cuedádú-ndó-dë ichi, te candeca-ndo-dë quíhíⁿ quíndeca-ndo-dë núu tã cùu gobiernú –cächí té cùnuu-áⁿ xãhaⁿ-dë xii cue té cùu capitáⁿ.

25 Te té cùnuu-áⁿ ní cadúha-dé tutú cuendá quíhíⁿ ndaha té Juéli té cùu gobiernú. Te duha ní chídó tnúní-dé núu tutú cuáháⁿ:

26 “Cóvãha díi-n, tãtã gobernádór. Ío cada cãhnu iní, yúhú nãni-í Claudiú Lìsiás. Yúhú ní tendaha-í ñⁿ tutú véxi ndaha-n cuendá quiní tnúní-n nãcuáa ní cuu iha.

27 Cue tée israhél ní tñi-güedé ñⁿ té nãni Páblú cuíní-güedé cahni ñaha-güedé ní cùu, te ní níhí-í tnúhu sã tã rómá cúu-dë núu ní sáháⁿ-í ndihí sandádú-í ní dácãcu-ndí-dé.

28 Te ní cuíní-í quiní-í ná cuendá té ñaha-güedé cuéchi xii-dé, núu xíãⁿ ndécá-í-dé ní sáháⁿ núu ní quide cue té cùchiuⁿ israhél jündá.

29 Te yacáⁿ ní níhí-í tnúhu sã ñã túu nã cuéchi ní quide-dé, chi cuendá-ni sã ní níhí-güedé tnúhu sã ñã túu

sàndáá iní-dé cada-dé nchaa sá nǐ xóo cada ñáyiú ní xíndecu ndéé sanaha nchícúⁿ nihnu-güedé quide-güedé, xǎⁿ ní cudééⁿ-güedé núú-dě. Te ñá túú cuěchi càhnu ni quide-dé nǔu quíhíⁿ-dé vecaá àdi cahni-í-dé.

³⁰ Te ní níhí-í tnúhu sá cuè téé isràél ndúcú-güedé nàcuáa cada-güedé cahni ñaha-güedé xii-dé, xǎⁿ ní xáhaⁿ-í xii sandàdú-í sá cándeca ñaha-güedé quixi xǎⁿ. Te ní xáhaⁿ-í xii cue téé tèe ñaha cuéchi sá quíxí-güedé ndéé xǎⁿ cǎháⁿ-güedé nǔu ná cuéchi ní quide-dé. Te cada càhnu iní-n chi duha-ni ndúu tnúhu cǎháⁿ-í, te cundee iní-n quèheⁿ cuendá-n-dě”, duha ní chídó tnúní téé ní cadúha tutú cuáháⁿ ndaha té Juéí.

³¹ Te cue sandàdú ní quide-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ tèe tàxi tnuní ñáhá xii-güedé chi ní xica-güedé ndíhi té Pǎblú òré caá íⁿ niú, te ñu-ni niú-án nǐ quexìo-güedé ñuú Antìpatrís.

³² Te sáta nǐ túndaá, te ní nacuico cuè téé xínehe lǎnzá ndíhi dava-gá sandàdú xícá sàha cuánuhú-güedé cuàrtél, te mee-nǎ sandàdú cue téé yòdo cuayú cuáháⁿ ndíhi té Pǎblú.

³³ Te òré ní quexìo-güedé ñuú Cèsareá, te ní sáha-güedé téé cùu gobiernú tutú néhé-güedé cuáháⁿ. Te ní queheⁿ cuendá-dé té Pǎblú.

³⁴ Te sáta nǐ dácuáhá tèe cùu gobiernú-án tutú-án te ní xícáⁿ tnúhú-dě núú tǎ Pǎblú, te xáhaⁿ-dě:

—¿Ndéé téé cùu-n? —cachí-dé xáhaⁿ-dě.

Te ní xáhaⁿ tǎ Pǎblú:

—Téé Ciliciá cùu-í —càchí-dé xáhaⁿ-dě.

³⁵ Te ní xáhaⁿ tèe cùu gobiernú-án:

—Òré quexìo cue téé tèe ñaha cuéchi xii-n, te cǎháⁿ-n nǎsa ní cuu, chi níhí-í nàcuáa cada ndáá-í cuendá-n —càchí-dé xáhaⁿ-dě xii té Pǎblú.

Te ní xáhaⁿ-dě xii sandàdú sá cùndéé-güedé té Pǎblú vehe càhnu té Hèrodés.

24

Té Pǎblú xáhaⁿ-dě xii té Juéí sá ñá túú cuěchi-dé

¹ Te sáta nǐ cuu úhúⁿ nduu, te té Ananiás dútú cúnúu-gá cuáháⁿ-dé

ñuú Cèsareá ndíhi cue téé cùu sacuéhé ndíhi íⁿ téé nàni Tértulú té cǎháⁿ yuhu-güedé. Te cuáháⁿ-güedé núú tèe cùu gobiernú cuáháⁿ dácuándèhnde-güedé núú-dě sá ndècuéchi té Pǎblú.

² Te ní ságuaca-güedé té Pǎblú. Te òré ní quexìo-dé núú-güedé, te ní ngúita té Tértulú xáhaⁿ-dě xii té Juéí nàcuáa càa cuéchi tèe-güedé té Pǎblú:

—Ío càhnu cada iní tǎtá gobernàdór. Duha ndúu chiuⁿ ndéé iní ñáhá-ndí xii-n vǎxi-ndí, núu nǎsa cachí-n cùnduu. Tǎxáhu xii-n, chi ío váha ndècu nchaa ñáyiú, te ñá túú nà-yu chi ío váha quide-n.

³ Te ío cùdíⁿ iní-yu chi nchaa-ni nduu xíndecu váha-yu ncháa-yu, te ío tǎxáhu Ndióxi xii-n sǎ dúcáⁿ quide-n.

⁴ Te cada càhnu iní, cuíní-í ndatnúhu-o íⁿ úu-ni cuendú cuendá sá vǎ cùyáa-o dacuíta-í chiuⁿ-n.

⁵ Te íⁿ téé iha ío dàsatú iní ñáhá-dě, chi ndèni ní cuu cuáháⁿ-dé ndatnúhu-dé ndíhi ñáyiú isràél dánàa-dé-yu. Te nèhé quidé-dě chi cuáháⁿ-dé dácáháⁿ-dé nchaa ñáyiú cuendá quíndáa iní-yu tnúhu téé ní xíndecu ñuú Nazàrét.

⁶ Chi ducaⁿ cǎháⁿ cue téé iha sá nǐ sáháⁿ-dé veñúhu càhnu sá ío cùnuu, te cuíní-dé daquèe tíhú-dě veñúhu cuendá cuíní-dé xocàni-dé sá lí ndécú, núu xǎⁿ ní tní ñaha-güedé ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ núú cuè téé cùchiuⁿ cuendá cácaⁿ tnúhú-güedé núú-dě nǔu ná cuendá ducaⁿ cuíní-dé cada-dé, chi ducaⁿ càa leí ndécú ndíhi-güedé sá cáda ndáa-güedé nǔu ná íⁿ sá cúu.

⁷ Te té Lisiú téé cùu capitáⁿ cúnúu-gá ní quexìo-dé ndíhi sandàdú, te ní dácúnú-güedé nchaa cue téé nùtní ndíhi té Pǎblú, te dàtnúní ní tní ñaha-güedé xii-dé ndécá ñaha-güedé cuáháⁿ.

⁸ Te sáta xǎⁿ, te ní xáhaⁿ-dě sá quíxí-güedé ndéé ndíha cundáa cuéchi-dé. Te yòhó cundee iní-n cácaⁿ tnúhú-n nǔú-dě, te núu ndáa ducaⁿ nǐ quide-dé àdi ñáhá —càchí té Tértulú xáhaⁿ-dě xii té Juéí téé cùu gobiernú.

⁹ Te dava-gá cue téé isràél xínutní

xíáⁿ nǐ cáháⁿ-güedé sá ndáá cáháⁿ té Tértulú.

¹⁰ Te tée cùu gobiernú nǐ quide-dé ndaha-dé núú tǎ Páblú cuendá cáháⁿ-dé, te té Páblú nǐ xáhaⁿ-dě:

—Yòhó sa nǐ cuu titní cuía ndécú-n ìha xehndé-n cuèchi nchaa ñáyiu xǐnàá, núú xíáⁿ ío cùdíí ìní-í sá ndíha téhndé cuèchi tǎ ñaha-güedé xii-í. Te cundee ìní-n cùndedóho-n na càni-í cuèndú nàcuáa nǐ cuu.

¹¹ Te nducu tnúhu-n te quiní-n nǎ cáháⁿ ndáá-í, chí sa nǐ cuu úxúú nduu sá nǐ sáháⁿ-í veñúhu càhnu sá ío cùnuu ñuú Jerusalén nǐ cáháⁿ ndíhi-í Yá Ndiöxí.

¹² Te nǐ ñà túú nǐ nàá-í ndíhi ñáyiu xití veñúhu, te ñà túú nǐ xáhaⁿ-í nàá-yu nǐ ñà xichi, te nǐ ñà veñúhu líhli nǐ sáháⁿ-í ñà túú nǎ nǐ xáhaⁿ-í cada-yu.

¹³ Te nǐ ñà túú quèñuhu-güedé cue tée cáháⁿ ndáá te núú ndáá ducaⁿ nǐ quide-í.

¹⁴ Te yúhú cáháⁿ ndáá-í sá cáháⁿ ndíhi-í Yá Ndiöxí, chí ðiu-ni Yá Ndiöxí nǐ xóo cáháⁿ ndíhi ñáyiu ndéé sanaha, núú xíáⁿ nǐ tuha-í ichi-gá. Te cue tée-a càchí-güedé sá ñà díú ñà ichi váha ni tuha-í. Te yúhú sàndáá ìní-í nchaa sá nǐ chídó tnùnǐ ndíi Moisés ndíhi ðava-gá cue tée nǐ xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha.

¹⁵ Te sàndáá tucu ìní-í sá ndótó nchaa ñáyiu nǐ xíhí, cuèi ñáyiu váha ìní-xi, te cuèi ñáyiu úhú ìní-xi, dico ndotó-yu. Te ducaⁿ nǐ xóo quindáá ìní nchaa ñáyiu nǐ xindecu ndéé sanaha.

¹⁶ Te yúhú ío ndùcu ndee-í quidè-í nchaa sá cáháⁿ Yá Ndiöxí cuendá sá vǎ cúú cáháⁿ núú-í núú-gá ndíhi núú ñáyiu ñuyíú-a.

¹⁷ Te sa nǐ cuu titní cuía sǎ ñà túú-gá sáháⁿ-í ñuú Jerusalén, te nǐ sáháⁿ tucu-í néhè-í díhúⁿ nǐ taxi ñáyiu ñuú xicá cuendá cuañaha-í xii ñáyiu ñuú Jerusalén. Te nǐ ndúcù-í sá cuaha táhù-í Yá Ndiöxí.

¹⁸ Te nǐ xindecu-í veñúhu càhnu sá ío cùnuu nǐ quide-í nchaa nàcuáa nǐ xóo cada ñáyiu nǐ xindecu ndéé sanaha cuendá nduu vétú ìní Yá Ndiöxí. Te ñà túú chítú-yu nǐ sáháⁿ, te nǐ ñà túú nǎ

nǐ cùu, te nǐ naníhí ñáhá ñà úú cue tée isràel xii-í, cue tée véxi distritú Àsiá.

¹⁹ Te quixi mee-güedé ìha cáháⁿ-güedé, te núú sá ndáá nǐ xini-güedé sá yúhú ndècuèchi-í nǐ cùu,

²⁰ àdi ñáhá. Dico çachí tnúhu cue tée-áⁿ nása nǐ cuu òré nǐ xindecu-í jundá-güedé núu ndècuèchi-í àdi ñà túú ndècuèchi-í.

²¹ Dico ñà túú cuèchi-í chí ñà ñà-ni tnúhu nǐ cáháⁿ-í nǐ xáhaⁿ-í xii-güedé sá sàndáá ìní-í sá ndótó nchaa ñáyiu nǐ xíhí, te ðiu-ni núú xíáⁿ càchí-güedé sá ndècuèchi-í —càchí té Páblú xáhaⁿ-dě xii té Juéli.

²² Te té Juéli sa xini váha-dé nàcuáa cuaháⁿ tnúhu Jesús, núú xíáⁿ ñà nǐ cuini-gá-dé ndatnúhu-dé ndíhi té Páblú, te nǐ xáhaⁿ-dě:

—Sa nǐ cuu, cundetu-n na quèxio té Lisiú té cùu capitáⁿ cùnuu-gá, te òré-áⁿ cundáá cuendá-n —càchí té Juéli xáhaⁿ-dě.

²³ Te nǐ xáhaⁿ-dě xii té cùu capitáⁿ:

—Cundee-n tǎ Páblú-áⁿ, te núú nása càchí-dé cada-n, te ðaña-n na cáháⁿ ndíhi-dé cue tée xini tnáhá ndíhi-dé núu cuañaha-güedé nchaa sá xini ñuhu-dé àdi nása cada-güedé —càchí té Juéli xáhaⁿ-dě xii té cùu capitáⁿ.

²⁴ Te nǐ cuu titní nduu, te nǐ sáháⁿ té Juéli vechiúⁿ ndíhi ñadíhí-dé, te ñaha-áⁿ nání-áⁿ Drùsilá, te ñaha isràel cúú-áⁿ. Te nǐ xáhaⁿ-dě sá quingueñuhu-güedé té Páblú, te òré nǐ quèxio-dé vechiúⁿ, te nǐ cáháⁿ-dé núú-yu nchaa-yu sá quindáá ìní-yu tnúhu Xitohó Jesucrìstú.

²⁵ Te nǐ xáhaⁿ-dě:

—Mee-ni sǎ vǎha cada-ndo. Te coto-ndo mèe-ndo, te vǎ cada-ndó nǐ ñà sá cuèhé sá dúhá, chí ñà nduu cáháⁿ Yá Ndiöxí ndédacàa ñáyiu váha ìní-xi, te ndédacàa ñáyiu úhú ìní-xi —càchí té Páblú xáhaⁿ-dě.

Te sá dúcáⁿ nǐ xáhaⁿ-dě, te nǐ yúhú té Juéli, te nǐ xáhaⁿ-dě:

—Vǎ cáháⁿ-gá-ó tnávíi, cuaháⁿ, te òré cùyáchí-í, te cana ñaha-í xii-n —càchí-dé xáhaⁿ-dě.

²⁶ Te té Juéli nǐ quide-dé cuendá sá cuañaha tǎ Páblú díhúⁿ te vǎ ndíhu-gá-dé vecaá nǐ cùu, núú xíáⁿ

títní xito ní cana-dé té Páblú vechiùⁿ ní ndatnúhu ndíhi tnàha-güedé, dico ñá túú ní chãhu-dé.

²⁷ Te úú cuía ducaⁿ nĩ quide-güedé, te dãtnùní ní xínu té Juéli chiùⁿ-dé, te ní ngúnutnĩi té Pòrsiú Fèstú. Te òré ní xínu té Juéli chiùⁿ-dé, te ní dándõo-dé té Páblú yíhí-ni-dě vecaá. Te ducaⁿ nĩ quide-dé cuendá ní cuini-dé cudìu-dé núú cuè téé isràél.

25

Té Páblú càháⁿ ndíhi-dé té Fèstú

¹ Te ní cuu úní nduu sá nĩ quexìo té Fèstú ñuú Cèsareá ní queheⁿ-dé chiùⁿ, te ní quee-dé cuáháⁿ-dé ñuú Jerusàlén.

² Te yacáⁿ ní naníhí tnáhá-dě ndíhi nchaa dútú cùnù ndíhi nchaa cue téé tàxi tnuní ñáhá xii ñáyiù isràél, te xãhaⁿ-güedě xii té Fèstú sá ndáa ndècuéchi té Páblú.

³ Te ní cáháⁿ ndàhú-güedé núú-dě sá téndàha-dé sandàdú-dé quíngueñuhu ñaha-güedě vecaá xii-dé ndéé ñuú Cèsareá te candeca ñaha-güedé quíhíⁿ. Te ducaⁿ nĩ cáháⁿ-güedé, chi ní ndatnúhu-güedé sá cáhni ñaha-güedé xii té Páblú ichi ní cùu.

⁴ Te té Fèstú ní xãhaⁿ-dě:

—Vá cúú quixi-dé ndéé ndíha. Na cùndetu-dé ñuú Cèsareá chi sacú-ni nduu cuyaa-í iha te dãtnùní núhú-í yacáⁿ.

⁵ Te yachí-gá quíhíⁿ ndíhi-í cue téé cùnù-gá, te yacáⁿ cuu cáháⁿ-ndó nũ ndáa ndècuéchi-dé àdi cáháⁿ méé-dě nũ ndáa ndècuéchi-dé àdi ñáhá, te cutnùní iní-ndó —càchí-dé xãhaⁿ-dě.

⁶ Te ní xíndecu té Fèstú úná úxí nduu ñuú Jerusàlén, te dãtnùní cuánuhú-dé ñuú Cèsareá. Te nduu tněé cuáháⁿ-dé vechiùⁿ, te òré ní quexìo-dé, te ní xãhaⁿ-dě xii cue sandàdú xínu cuèchi sá quíhíⁿ-güedé queñuhu-güedé té Páblú vecaá te candeca ñaha-güedě quíhíⁿ vechiùⁿ.

⁷ Te òré ní quexìo té Páblú vechiùⁿ, te sa ndècu cue téé isràél cue téé ní quee ñuú Jerusàlén, te cuánguihu-güedé ndéé dñi té Páblú ní ngúnutnĩi-güedé, te xãhaⁿ-güedě xii

cue téé cùchiuⁿ sá ndècuéchi vñi-dé, dico ñá túú ní cùndee tnúhu-güedé.

⁸ Te té Páblú ní xãhaⁿ-dě xii té Fèstú:

—Ñá túú ndècuéchi-í, ñá túú nã ní quide-í, chi ñá túú tnáhá iní-í cada-í iñ sá càchí lèi sá vã cúú càda-o. Te ni xiti veñúhu càhnu sá ío cùnù ñá túú nã quidè-í, te ni té Cèsár téé yìndaha cuéhé nacióⁿ ñá túú càháⁿ cuéhé-í cuendá-dé —càchí té Páblú xãhaⁿ-dě xii-dé.

⁹ Te té Fèstú ní cuini-dé cada-dé nàcuáa cudìu-dé núú cuè téé isràél ní cùu, núu xíãⁿ ní xãhaⁿ-dě xii té Páblú:

—¿Cundee iní-n quíhíⁿ-n ñuú Jerusàlén-ãⁿ? Te yacáⁿ cundáa cuèchi sá sàa díquí-n —càchí té Fèstú xãhaⁿ-dě xii té Páblú.

¹⁰ Te xãhaⁿ tẽ Páblú:

—Díu-ni iñ vechiùⁿ téé cùchiuⁿ Cèsár ndècù-í iha, te díu-ni iha cada ndáa-n nũ cuini-n ní cùu. ¿Te ná cuendá candeca ñaha-n quíhíⁿ ingá xichi? Yòhó tnáhá-n xini-n sã ñá túú nã quidè-í ñáyiù isràél.

¹¹ Chi núú dícó yúhú ní quide-í iñ cuèchi càhnu, te ñá túú nã cada-xi cuèi na càhni ñaha-ndo xii-í ní cùu. Te sa ní cutnùní iní-n sã ñá ndáa, chi mee-ni tnũhu ndehnde xicáháⁿ-güedé, te ñá túú nduu yáha-xi ducaⁿ càda-n cúñaha-n sã quíhíⁿ-í ndíhi-güedé ingá xichi. Te xíãⁿ cuini-í quíhíⁿ-í núú tẽ Cèsár téé yìndaha cuéhé nacióⁿ, te yacáⁿ cáháⁿ méé-dě nũ ndáa ndècuéchi-í —càchí té Páblú xãhaⁿ-dě xii té Fèstú.

¹² Te ní ndatnúhu té Fèstú ndíhi cue téé chindee tnúhu ñaha xii-dé, te dãtnùní ní xãhaⁿ-dě xii té Páblú:

—Te sa ní cáháⁿ-n sã quíhíⁿ-n quítnahá-n tẽ Cèsár te díu-ni quíhíⁿ-n, te quiní-n nãsa cáháⁿ téé-ãⁿ yacáⁿ —càchí-dé xãhaⁿ-dě xii té Páblú.

Té Páblú càháⁿ ndíhi-dé té Àgripá téé yìndaha nacióⁿ Isràél

¹³ Te sáta nĩ cuu cuéhé nduu, te ní quee té Àgripá téé yìndaha nacióⁿ Isràél cuáháⁿ-dé ñuú Cèsareá ndíhi ñadíhí-dé, te ñaha-áⁿ nání-áⁿ Berènicé te òré ní quexìo-yu, te ní cáháⁿ ndíhi-yu té Fèstú.

14 Te sáta nǐ cuu titní nduu, te ní cáháⁿ té Fèstú cuendá té Páblú ní xíi-dé té Àgripá:

—Ndècu ìⁿ té ní dándõo té Juéli vecaá nání-dě Páblú.

15 Te cùtnàhá ní sáháⁿ-í ñúú Jerusàlén ní nanítnàhá-í ndihì cue dútú cùnùu ndihì cue té cùu sacuéhé nùú ñàyiù isràél. Te ní dácáá díquí-güedé té Páblú cuéchi, te ní cachí-güedé sá táúchìuⁿ-í cahni ñaha-güedé xii-dé ní cùu.

16 Te ní xáhaⁿ-í xii-güedé sá vǎ cúu, chi ñá túú dùcaⁿ quide nchúhú cue tée rómá cùtexínu cada castiú-ndí ñáyiu, chi díhna-gá ndúcú tnùhu-ndí nùú ñáyiu sàá cuéchi díquí-xi cuendá quiní-ndí nùu nása cáháⁿ méè-yu ndihì ñáyiu sàcáⁿ cuéchi cuendá-yu, te òré-áⁿ cùtnùní iní-ndí nùu ndáá ndècuéchi-yu àdí ñáhá, te ducaⁿ te nihí-ndí nàcuáa quide ndáá-ndí cuendá-yu, duha ní xáhaⁿ-í xii-güedé —càchí té Fèstú xáhaⁿ-dë xii té Àgripá.

17 Te ní xáhaⁿ tùcu té Fèstú:

—Te sáta nǐ quexìo-güedé ndéé ndíha, te nduu tnéé ní sáháⁿ-ni-ndí vechiùⁿ. Te ní xáhaⁿ-í sá quíngueñuhu-güedé té Páblú candeca ñaha-güedé quixi, te òré ní quexìo-dé,

18 te ní ngüíta-güedé xáhaⁿ-güedé sá ndècuéchi-dé. Te ní sani iní-í sá ìⁿ cuéchi càhnu tee ñaha-güedé dico ñáhá, chi dicó-ni sá ìⁿ tnùhu ní cáháⁿ-dé, xiǎⁿ ducaⁿ nǐ quide-güedé.

19 Te ní tenáa ñáhá-güedé xii-dé, chi càchí-güedé sá ñà túú càháⁿ váha-dé cuendá ndiõxí-güedé. Te tnàhá-ni cuendá ìⁿ té nàni Jesús càháⁿ-dé, chi càchí-dé sá nǐ xíhí té-áⁿ te ní ndoto-dé càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-güedé, càchí-güedé.

20 Te ñá ní cùtnuní iní-í nása cúñaha-í xii-güedé cuendá téhndé cuéchi-dé. Te xiǎⁿ ní xícáⁿ tnùhu-í nùú tǎ Páblú nùu cundee iní-dé quíhíⁿ-dë ñúú Jerusàlén, te ndéé ndíácáⁿ cada ndáá-ndí cuendá-dé, te nùu ndáá ndècuéchi-dé nàcuáa càháⁿ-güedé àdí ñáhá ní cùu.

21 Te dàtnùní té Páblú ní cachí-dé sá cùndècu tnaa-dé vecaá te dàtnùní

quíhíⁿ-dë nùú tǎ Cèsár, te té-áⁿ cada ndáá-dé cuendá-dé. Te cuendá sá dúcáⁿ nǐ cáháⁿ té Páblú, xiǎⁿ nùu ní xáhaⁿ-í sá cùndèé ñáhá cuè sandadú xii-dé, nini na còto-í nása cada-í quíhíⁿ-dë nùú tǎ Cèsár, duha ní xáhaⁿ-í xii-güedé —càchí té Fèstú xáhaⁿ-dë xii té Àgripá.

22 Te té Àgripá ní xáhaⁿ-dë xii té Fèstú:

—Te tnàhá yúhú ío cudíí iní-í cundedóho-í tnùhu càháⁿ-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dë.

Te ní xáhaⁿ tǎ Fèstú:

—Tneé cana-í-dé te cundedóho-n nása cáháⁿ-dé —càchí-dé xáhaⁿ-dë.

23 Te nduu tnéé ní quexìo té Àgripá ndihì ñadihí-dé tá Berènicé vechiùⁿ, te ío ní quide càhnu ñaha-güedé xií-yu. Te cuánguihú-yu vechiùⁿ ndihì cue tée cùu capitáⁿ cùnùu-gá ndihì cue tée cùnùu ñúú Cèsareá. Te té Fèstú ní xáhaⁿ-dë sá quíngueñuhu-güedé té Páblú vecaá, te òré ní quexìo-dé,

24 te ní xáhaⁿ tǎ Fèstú xii té Àgripá ndihì nchaa ñáyiu xíndecu-áⁿ:

—Chí cùndèhe tée iha chi té-á càchí cue tée isràél sá ndècuéchi-dé, te cùtnàhá ní xíndecu-í ñúú Jerusàlén ní cachí-güedé sá ndáá ndècuéchi-dé, te diu-ni ducaⁿ càháⁿ-güedé iha. Te nchaa-güedé ní cuáá-güedé te càchí-güedé sá táúchìuⁿ-í cahni ñaha-güedé xii-dé ní cùu.

25 Te sáta nǐ ndihì cuendú ní cáháⁿ-güedé, te ní cùtnùní iní-í sá ñà túú nǐ ìⁿ cuéchi càhnu nǐ quide-dé, nùu ñá túú ní tàuchiùⁿ-í cahni ñaha-güedé xii-dé. Te mee-dë ní cachí-dé sá quíhíⁿ-dë nùú tǎ Cèsár tée yíndaha cuéhé nàcióⁿ, te ní xáhaⁿ-í sá cúu quíhíⁿ-dë.

26 Te ñá túú ní xìní váha-í nása ní quide-dé, nùu xiǎⁿ ñá ní ñhí-í nàcuáa cadúha-í tutú quíhíⁿ ndaha té Cèsár, te xiǎⁿ ní cana-í-dé véxi-dé iha cuendá nchaa-ndo càháⁿ ndihì-ndo-dë. Te ducaⁿ cànuu cadíhna-gá yòhó tǎtá Àgripá cácaⁿ tnùhú-n nùú-dë nùu nása cáháⁿ-dé, te òré-áⁿ cùtnùní iní-í nása cada-í cadúha-í tutú quíhíⁿ ndaha té Cèsár.

27 Chi sàni iní-í sá ñà túú ndùu váha-xi sá quihíⁿ ìⁿ tée tàú cuéchi te núu vá códó tnùnì núú ìⁿ tutú nàcuáa càa cuéchi tàú-dé —càchí té Fèstú xáhaⁿ-dè xii-güedé.

26

Te Păblú càháⁿ ndihi-dé té Àgripá

1 Te dătnùnì ní xáhaⁿ tē Àgripá tée yìndaha nacióⁿ Isràél xii té Păblú:

—Te vitna càháⁿ-n nùu nása ní cuu cuendá-n —càchí-dé xáhaⁿ-dè.

Te té Păblú ní ndacani-dé ndaha-dé sá cùndedóho-güedé, te ní xáhaⁿ-dè xii té Àgripá tée yìndaha nacióⁿ Isràél:

2-3 —Tătá Àgripá, ío cùdíí iní-í sá ní naníhí tnáhá-ó vitna, chi yòhó ío váha xìnì-n nchàa nacuáa quide ñáyiú isràél quidé càhnú-yu Yá Ndiöxí, te ío váha xìnì-n nchàa tnúhu xìtnáhá-yu. Te vitna cundee iní-n cùndedóho-n ìⁿ úú tnúhu na càháⁿ-í. Na càchí tnúhu-í sá ñă ndáá ní quide-í nchaa sá càháⁿ cue tée isràél.

Té Păblú càháⁿ-dé nàcuáa ní quide-dé cùtnáhá vátá túhá-gă-dé ichi Yá Ndiöxí

4 Te sa nàha nchaa cue tée cùnùu núú ñáyiú isràél nàcuáa ní quide-í ñuú-í ndihi ñuú Jerusàlén cùtnáhá ní cuu landú-í.

5 Te mee-güedě náhá-güedě sá ndéé lìhli-í ní chitnahá-í cue tée cùu fariséú. Te núu cuinì-güedé càháⁿ-güedé sá tēe fariséú cùu-í àdi ñáhá dico nchaa-güedé sa nàha-güedé sá cuè tēe-áⁿ ní chitnahá-í. Te cue tēe cùu fariséú-áⁿ ío cuinì-güedé cada-güedé nchaa nàcuáa nchìcúⁿ nihnu ñáyiú quidé-yu. Te yúhú nchaa sá nchìcúⁿ nihnú-yu quidé-yu-áⁿ ní quide-í.

6 Te vitna ndècu-í iha, te càháⁿ-n nùu váha-ni quide-í àdi ñáhá, chi cue tēe-áⁿ tēe ñàha-güedé cuéchi xii-í cuendá sá sàndáá iní-í sá ndótó nchàa ñáyiú ní xíhí. Te ñu-ni ducaⁿ ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii nchaa ñani tnáhá-ó ní xìndecu ndéé sanaha.

7 Te nchaa ñáyiú-áⁿ xìndetú-yu nduu ndòto ñáyiú ní xíhí ní cùu. Te ñu-ni ducaⁿ ndètu nchaa ñani tnáhá-ó ndècu ñuyíú-a ndéé vitna,

te xíáⁿ nùu cuèi nduu cuèi niú càháⁿ ndihi-yu Yá Ndiöxí. Te sá sàndáá iní-í nùu xíáⁿ ní càháⁿ-í, te tēe ñàha cue tēe isràél cuéchi xii-í.

8 ¿Te ná cuendá nchòhó cue tēe isràél ñà túú cuinì-ndó quìndáá iní-ndó sá dándòto Yá Ndiöxí nchaa ñáyiú ní xíhí? —càchí té Păblú xáhaⁿ-dè.

Té Păblú caní-dé cuendú sá ní xóo chihi-dé ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús vecaá

9 Te ní xáhaⁿ tucu té Păblú:

—Ndéé ðavá-áⁿ ní quide úhú-í ñáyiú sàndáá iní-xi tnúhu Jèsús Yaá ní quee ñuú Nazàrét, te ní càháⁿ-í sá váha-ni ní quide-í sá dúcáⁿ ní quide-í.

10 Te ñu-ni ducaⁿ ní quide-í ñuú Jerusàlén. Te cue dútú cùnùu ní taxi-güedé ìⁿ tutú cuendá tni-í ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu Jèsús, te vài-yu ní chihi-í vecaá. Te òré ní càháⁿ-güedé sá càhnì-güedé ñáyiú-áⁿ, te tnáhá-í ní càháⁿ-í sá cùu càhni ñàha-güedé xii-yu.

11 Te tìtní xito ní sáháⁿ-í nchaa veñúhu ñáyiú isràél, te ní caní-í-yu te ní xáhaⁿ-í sá dáñá-yu ichi Jèsús. Te cuendá ío ní cudéèⁿ-í núú-yu, xíáⁿ ní sáháⁿ-í nchaa ñuú xíca ní sànúndúcù-í ðava-gá ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá cuendá dandòho ñàha-güedé xii-yu.

Té Păblú càháⁿ tucu-dé nása ní cuu ní tuha-dé ichi Yá Ndiöxí (Hch. 9:1-19; 22:6-16)

12 Te cuendá xíáⁿ ní xica tucu-í cuáháⁿ-í ñuú Dàmascú, néhè-í tutú ní taxi cue dútú cùnùu cuáháⁿ, cuendá sá ndácù-í tni-í nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús ní cùu.

13 Te òré cauxúú nduu ñùhu-í ichi cuáháⁿ-í, te uuⁿni ní quee ñuhú andiú ní ðáyèhé-xi ndéé núú nútñ-í ndihi cue tēe ndèca tnaha ndihi-í, te níhi-gá ní ðáyèhé-xi ðacúúxí nchìcanchii.

14 Te nchaa-ndí ní nduá-ndí ndéé ñuhu, te ní tecú dóho-í càháⁿ ìⁿ sá càháⁿ tnúhu ñáyiú isràél, te càchí-xi: “Yòhó Sàulú, ¿Ná cuendá cùu úhú iní ñáhá-n xii-í dándòho ñàha-n? Te ío dándòho-n mee-n, chi ðàtná cuinì-n quide ndìcutu quide-n chi quiⁿti-áⁿ òré cùxi-güedé-di pùyá te sàha-di patàdá núú-xi, te sá dúcáⁿ quide-di te quide úhú-di mee-di. Te ducaⁿ sàtnáhá-xi

cùu yohó chi ñá túú sàndáá iní ñáhá-n xii-í”, cächí sá ñí cáháⁿ-áⁿ.

15 Te ní xáhaⁿ-í: “¿Ná cúú yohó sá ñí cáháⁿ-áiⁿ?”, xǎhaⁿ-í. Te cächí sá cáháⁿ-áⁿ: “Yúhú cúú-í Jèsús Yaá cúú úhú iní-n”, duha ní cachí sá cáháⁿ-áⁿ. Te xǎⁿ ní cutnùní iní-í sá Jèsús cáháⁿ.

16 Te ní cachí-gá: “Ndacuíñí-n chi yúhú cáháⁿ-í chi cuíní-í quíhíⁿ-n càda-n chiuⁿ-í, chi quíhíⁿ-n cǎháⁿ-n núú ñáyu nàcuáa ní cuu ní xiní ñáhá-n xii-í vitna, te quixi tucu-í cáháⁿ ndihí ñaha-í xii-n, te cúñaha-n xii-yu nàcuáa cáháⁿ-í.

17 Chi cuíní-í quíhíⁿ-n cǎháⁿ-n tnúhu-í núú ñáyu isràél ndihí núú ñáyu ñá túú cùu ñáyu isràél, te coto ñaha-í xii-n cuendá vá cáhí ñáhá-yu xii-n.

18 Te cuíní-í quíhíⁿ-n cǎñaha-n xii-yu sá dáñá-yu nchaa ichi cuèhé ichi duha ndécú-yu, te tuhá-yu ichi váha cuendá vá quíndáá iní-yu cadá-yu sá cáháⁿ yucu ñávǎha, te quíndáá iní-yu cadá-yu nchaa nàcuáa cáháⁿ Yǎ Ndiǒxí. Te núu na quíndáá iní-yu tnúhu cáháⁿ-í, te cadá càhnu iní-í nchaa cuéchi-yu, te naníhí tàhú-yu ndihí dava-gá ñáyu sa ní xócuíñí nchaa sá cuèhé sá dúhá ñí xíndecu iní-yu”, duha ní cachí-gá xii-í —cächí té Pǎblú xǎhaⁿ-dě xii té Àgripá té yíndaha nacióⁿ Isràél.

Té Pǎblú quíde-dě nchaa nàcuáa ní xǎhaⁿ Jèsús cada-dé

19 Te ní xáhaⁿ tùcu té Pǎblú xii té Àgripá:

—Ñá túú dàña ndeé-í quíde-í nchaa nàcuáa ní cáháⁿ Jèsús òré ní cáháⁿ-gá andíu.

20 Te díhna-gá ñáyu ñuú Dàmascú ní cáháⁿ-í tnúhu-gá núú-yu, te ní xáhaⁿ-í xii-yu sá dáñá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quíde-yu, te cáháⁿ ndihí-yu Yǎ Ndiǒxí, te cadá-yu mee-ni sǎ vǎha cuendá cutnùní iní dava-gá-yu sá ñí dáñá-yu nchaa sá ñá túú vǎha ní xóo cadá-yu. Te ducaⁿ-ni ñí xáhaⁿ-í xii ñáyu ñuú Jerusálén ndihí ñáyu ñihí

nacióⁿ Isràél ndihí nchaa ñáyu ñá túú cùu ñáyu isràél.

21 Te cuendá sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ-í núu ní tní ñaha cuè té isràél xii-í cútnàhá ní sáháⁿ-í veñúhu càhnu sá ío cùnuu cahni ñaha-güedé ní cùu.

22 Te ñu-ni mee Yǎ Ndiǒxí ní chindee ñaha-gá xii-í núu ndècu-í iha tnáví cáháⁿ-í tnúhu-gá, te mee-ni tnúhu-gá cáháⁿ ndihí-í nchaa-yu, cuèi ñáyu cuica, te cuèi ñáyu ndàhú. Te ndí Moisés ndihí dava-gá cue té ní xóo cáháⁿ tnúhu Yǎ Ndiǒxí ndéé sanaha ñí cáháⁿ-güedé nàcuáa cada-xi vitna, te ñu-ni ducaⁿ cáháⁿ-í nchaa-ni nduu.

23 Te cue té-áⁿ ñí cachí-güedé sá Crístú Yaá tendaha Yǎ Ndiǒxí quixi ñuyíú-a ndoho tnahá-gá, te cuú-gá, te dàtnùní ndoto-gá. Te ducaⁿ càda-xi nchaa ñáyu ní xihí ndotó-yu núu na sáa nduu chi ducaⁿ càda-xi ní cachí méé Yǎ Ndiǒxí. Te cuendá sá dúcáⁿ ñí ndoto-gá, xǎⁿ cútnùní sá cúú naníhí tàhú ñáyu, cuèi ñáyu isràél, te cuèi ñáyu ñá túú cùu ñáyu isràél. Te dàtná-ni nduu tnúhu ní cáháⁿ cue té ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha-ǎⁿ, te ñu-ni ducaⁿ cáháⁿ yúhú tucu —cächí té Pǎblú xǎhaⁿ-dě.

Té Pǎblú xǎhaⁿ-dě xii té Àgripá sá quíndáá iní-dé tnúhu Jèsús

24 Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ té Pǎblú, te ní cáháⁿ níhi té Fèstú, te xǎhaⁿ-dě:

—Pǎblú, jíu lùcú cáháⁿ-n! Cuendá ío vǎi ní dácuáhá-n, núu xǎⁿ ndádá lùcú ñáhá-xí xii-n —cachí-dé xǎhaⁿ-dě.

25 Te ní xáhaⁿ tǎ Pǎblú:

—Ñáhá, vá dúcáⁿ cǎháⁿ-n chi ñá díú sǎ lùcú-í duha cáháⁿ-í, chi tnúhu ndáá cáháⁿ-í.

26 Te té Àgripá-a sa nàha-dé ndihí nchaa ñáyu isràél nàcuáa ní cuu, chi sa ní níhí-dě tnúhu ndihí dava-gá-yu nàcuáa ní cáháⁿ-í, núu xǎⁿ cúyí-í cáháⁿ ndihí-í-dé —cächí-dé xǎhaⁿ-dě xii té Fèstú.

27 Te ní xáhaⁿ-dě xii té Àgripá:

—Yúhú sa xiní-í sá sàndáá iní-n tnúhu ní chídó tnùní cue té ní xóo cáháⁿ tnúhu Yǎ Ndiǒxí ndéé sanaha —cächí-dé xǎhaⁿ-dě.

28 Te ní xáhaⁿ tǎ Àgripá:

—¿Quède-n cuendá sá ñí ùú tñuhu ní cáháⁿ-n te quindáá iní-í tñuhu Jèsús cáháⁿ-n-ñⁿ? —càchí-dé xáhaⁿ-dë.

²⁹ Te ní xáhaⁿ tucu té Páblú:

—Cuèi vitna te cuèi ndéé cuèé-gá dico cuini-í sá dàcutíí sá quindáá iní-n tñuhu Jèsús. Te ñi-ñi ducaⁿ xicáⁿ táhù-í núú Yá Ndiöxí sá ncháá ñáyi ndècu ndihí-o iha quindáá iní-yu tñuhu-gá dàtná cuini-n ñi quide yúhú, ducaⁿ càdá-yu. Dìcò-ni sá ñuu vá quihíⁿ-ni-yu vecaá dàtná cuini-n ndòho yúhú —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii té Àgripá.

³⁰ Te sáta dúcáⁿ ñi cáháⁿ-dé, te ní ngúnutñi té Àgripá té yíndaha nacióⁿ Israél, ndihí té Fèstú té cùu gobiernú, ndihí tá Berènicé ndihí dava-gá ñáyi xñucóo yatni.

³¹ Te ní tnahá-yu ndèca tnahá-yu cuáháⁿ ñi xio. Te ní xitnahá-yu:

—Té-ñⁿ ñá túú ñá cuéchi ni quède-dé ñuu chihi ñaha-güedé vecaá àdi cahni ñaha-güedé —càchí-yu xitnahá-yu.

³² Te té Àgripá ní xáhaⁿ-dë xii té Fèstú:

—Cuéchi mee-dë chi ní cachí-dé sá quitnahá-dé té Cèsár, xiáⁿ ñuu ndihu tucu-dé vecaá, te núu ñá túú dùcaⁿ ni cáháⁿ-dé, te cácu-dé ní cùu —cachí-dé xáhaⁿ-dë xii té Fèstú.

27

Té Páblú cuáháⁿ-dé ñuu Ròmá

¹⁻² Te ní ndatnúhu-güedé sá quihíⁿ té Páblú ndihí bàrcú nacióⁿ Itàliá, te tnahá yúhú quihíⁿ-í ndihí-dé. Te tnahá ñi té nani Aristarcú cuini-dé quihíⁿ ndihí-ndí-dé, te cùu-dé téé ñuu Tesalónica, te ñuu-áⁿ yíndèhu-xi distritú Macèdoniá. Te ní sáha cuendá-güedé té Páblú ndihí ñi ùú-gá cue téé xixíhi vecaá ní queheⁿ cuendá ñahá té Jülüú téé cùu capitán, téé yíndaha nchaá sandadú nani Àgustú, te ní quée-ndí nchaá-ndí bàrcú ñuu Adramitiú. Te ní xica bàrcú-áⁿ cuáháⁿ-ndí ndihí-xi te cuita yáha-ndí ñi ùú ñuu yíndèhu distritú Àsiá quihíⁿ.

³ Te nduu tñéé ní quexio-ndí ñuu Sidón. Te ío váha ní quide té Jülüú, chi ní dáñá-dë ní quene té Páblú ní sáháⁿ-dé ní cáháⁿ ndihí-dé cue téé ío váha tnahá tñuhu ndihí-dé ñuu cudana cundahú iní ñahá-güedé cuáhá-güedé nchaá sá xini ñuhu-dé.

⁴ Te dàtnúni ní ndéé tucu-dé bàrcú cuáháⁿ-ndí. Te ío níhi táchí te ñá ní dàña-xi caca ndáá bàrcú, te ní sáháⁿ bàrcú ndéé yatni yuhu distritú Chìpré, te distritú-áⁿ cáá cuádava xití lámár, te xiáⁿ ñá túú cuéhé táchí ni yáha-ndí.

⁵ Te ta yáha-ndí cuáháⁿ, te ní yáha-ndí ñi xio yuhu distritú Cìliciá ndihí yuhu distritú Pànfiliá, te ní sáa-ndí ndéé ñuu Mírá ñi ñuu yíndèhu distritú Liciá.

⁶ Te ní quene téé cùu capitán cuándúcú-dé ingá bàrcú, te ní níhi-dé ñi bàrcú téé ñuu Alejándriá, ñuhú ìchi-xi quihíⁿ-xi nacióⁿ Itàliá. Te ní ndicuaca ñaha-dë xii-ndí cuáháⁿ-ndí ní quée-ndí bàrcú-áⁿ, te ní xica-xi cuáháⁿ-xi.

⁷ Te ío cuèé cuáháⁿ bàrcú-áⁿ, cuéhé nduu ní xúhuⁿ-xi ìchi, te yica-ni ñi quexio-ndí yuhu ñuu Nidú, te ñá ní dàña-gá táchí quihíⁿ ndáá bàrcú ñuu ní xicó ndúú-xi. Te ní yáha-ndí ñi xio yuhu distritú Crètá núu ñá túú quène vihi táchí, te ñi-ñi cuádava tucu lámár cáá distritú-áⁿ. Te ní yáha-ndí yuhu ñuu Salmón, te ñi-ñi Crètá yíndaha-xi ñuu-áⁿ.

⁸ Te ní yáha-ndí cuáháⁿ-ndí mee-ñá núu ràyá distritú Crètá, te ío ní ndoho-ndí ní sáa-ndí ñi xichi núu nani Puertú Váha, yatni vii-ni-gá ñuu Làseá.

⁹ Te ní cuyaa vihi-ndí ìchi, ducaⁿ-ni cùu-ndí ní tnahá yóó cúúⁿ dáu táchí, te ío úhú yáha bàrcú ñuu na quihíⁿ-ni-xi.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ té Páblú xii-güedé:

—Nchaá-ndo cùndedóho-ndo tñuhu na cáháⁿ-í-a. Ío úhú núu na càda yica-o quihíⁿ-ó ndihí bàrcú chi cuíta càrgá te cuíta bàrcú, te cuu-ni iní-xi tnahá-ni mee-o cùú-ó chi cáhá-ó ñuu na ngàunihnu-o xití ndute —càchí-dé xáhaⁿ-dë xii-güedé.

11 Te tée cùu capitáⁿ ñá ní sàndáá iní-dé tnúhu ní cáháⁿ té Păblú. Dico tnúhu ní cáháⁿ tée dàcaca barcú ndihí xítóhó-xi chí ní sàndáá iní-dé.

12 Te ñá ní tnàhá iní-güedé Puèrtú Váha cuendá sá ní tnahá yóó cúúⁿ dăú táchí, te ñá túú dăhu váha táchí xíáⁿ, núu vâi-güedé ní cuiní-güedé yáha-güedé quíhíⁿ-güedé sáa-güedé ndéé ñúú Fènicé ní cùu. Te yàcáⁿ cundecu-güedé yóó cúúⁿ dăú táchí cuèi ñá túú cāvâha vîhi, chí nchíi nâcuâa yâha bàrcú, te yàcáⁿ quíhu táchí, dico dăhu-gá. Núu xíáⁿ ndéé ndíácăⁿ nâtácă bàrcú yóó cúúⁿ dăú táchí, te diu-ni Crětá yîndâha-xi ñúú-áⁿ.

Nitùhú làmár cúúⁿ dăú táchí

13 Te duha ní quene nuu luha táchí, xíáⁿ ní sani iní-güedé sá ndácú-güedé quíhíⁿ-güedé, núu ní natava-güedé caá ndètníi ndéé bàrcú, te ní xica-xi cuáháⁿ-xi ní yáha-ndí yatni vii yuhu dîstrítú Crětá.

14 Te tnaa-ni ní cuu sá ní xica bàrcú, te duha ní cunuu dăú táchí ñⁿ xio yuhu ñúú-áⁿ

15 te nchîta ichi cuáháⁿ bàrcú. Te ñá ní ndâcu-gá-xi quíhíⁿ ndáá-xi nâcuâa cuáháⁿ-xi ní cùu, núu ní dáñá-ndí cuáháⁿ méé-nă bàrcú.

16 Te ní yáha-ndí ñⁿ ñúú nání Clàudá, te ñúú-áⁿ cáá cuădava xítí làmár. Te ñⁿ xio yuhu ñúú núú ñá túú quène vîhi táchí ní yáha-ndí, te bàrcú lîhli sá nchícúⁿ sátá bàrcú cáhnú, chí ní ndacu-ndí ní taxúha-ndí xítí bàrcú cáhnú.

17 Te sátá ní ndacu-ndí ní taxúha-ndí bàrcú lîhli, te ní ducunúu-güedé yoho bàrcú cáhnú. Te ío ní yùhú-güedé sá yâha bàrcú ndéé núú ñúhú cŭchí yuhu ñúú Sîrté, núu xíáⁿ ní ndihí dóó nchítá dĭquí bàrcú ní nuu nehe-güedé, chí dóó-ăⁿ ío níhi chîndaha táchí, núu xíáⁿ cuáháⁿ bàrcú ñⁿ xio. Te ní dáñá-güedé ñá túú-gă ní dàcaca-güedé, núu cuáháⁿ méé-nă-xi ta chîndaha táchí cuáháⁿ.

18 Te ío níhi dăú táchí, te ñá ní cuiní tnàhí-xi yáha. Te nduu úú sá dúcáⁿ ñá túú-gă ní dàcaca-güedé bàrcú

te ní ngüíta-güedé ní dăngöyo-güedé sá nchídó-xí cuendá cuiní-güedé nduu ñamá-xi.

19 Te nduu úní ní dăngoyo-güedé nchaa ndachîuⁿ cânehe chîuⁿ-güedé xítí bàrcú.

20 Te cuéhé nduu ñá túú ní xîní-ndí ní chòdíní ní nchîcanchîi, chí ío níhi ní cuuⁿ dăú táchí, núu ní cáháⁿ-ndí sá vă căcu-ndí, chí ndihí-ndí cáháⁿ ní cáháⁿ-ndí.

21 Te ní cuu titní nduu ñá túú-gă xéxí-ndí, núu xíáⁿ ní ngúnutníi té Păblú núu-güedé, te xâhaⁿ-dĕ:

—Quindáá iní-ndó tnúhu ní cáháⁿ-í, te cundecu nahi-o Crětá ní cùu. Te núu ní tnîi-ndo tnúhu-í, te vá dăcuíta-o cărgă ndihí dava-gá ndăchîuⁿ ní cuu.

22 Te vá yùhú-ndó chí vá cùú ní ñⁿ-ndo dico bàrcú chí cuíta.

23 Te nâha-ndo sá yùhú căháⁿ ndihí-í Yă Ndiôxí te quide-í nâcuâa căháⁿ-gá. Te diu-ni mee-gă ní techîuⁿ-gá ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú-gă ní quixi,

24 te ní cachí-xi xii-í: “Vă yùhú-n chí vá cùú-n, dico dacuitíi quíhíⁿ-n căháⁿ ndihí-n tĕ Cēsár. Te ní ñⁿ tée ndihí-n vă cùú, chí ío cŭdĭí iní ñáhá Yă Ndiôxí xii-n”, duha ní cáháⁿ espíritú xínú cuèchi núú-gă ní cachí tnúhu-xi xii-í.

25 Núu xíáⁿ căchí tnúhu-í sá vă yùhú-ndó, chí sa cŭtnuní iní-í sá cádá Yă Ndiôxí nâcuâa ní cáháⁿ espíritú xínú cuèchi núú-gă.

26 Te mee tăchí chîndaha-xi bàrcú daquíhíⁿ-xi ndéé yuhu ndute —cachí té Păblú xâhaⁿ-dĕ xii-güedé.

27 Te sa ní cuu sáhúⁿ nduu sáhúⁿ niú sá ní ngüíta-xi cùuⁿ dăú táchí, te ñá túú-gă dăcaca-güedé bàrcú, chí mee-nă táchí tá chîndaha-xi barcú cuáháⁿ núú ndute làmár Adriá. Te sátá ní cuu dava niú, te ní quide cuendá cue tée dàcaca barcú sá tá cŭyatni-güedé ñuhu yîchí.

28 Te ní chîcuahá-güedé ná daha-gă mĕtrú néhé-xí să cùnú xítí ndute cuendá cutnùní iní-güedé sá tá cŭyatni-xi ndéé yuhu làmár, te nèhe-xi ócó sáhúⁿ ñⁿ-ni-gă mĕtrú. Te ní xica tucu bàrcú luha-gă, te dătnùní ní

chicuàhá tucu-güedé, te xíaⁿ néhé-xí ócó úsá-ni-gá mètrú.

²⁹ Te ní yùhú-güedé sá candaundeé-xi cava, te ní queheⁿ-güedé cúmí caá náhnú sá nchicúⁿ yoho, te ní dáquëe-güedé xití ndute ndàa sáta bàrcú, te dàtnùní ní ngüíñí-xi ñá ní xica-gá-xi, te ní cuiní-güedé sá òré-ni túndaá ní cùu.

³⁰ Te cue tée dàcaca barcú ní natava-güedé bàrcú lĩhli dándée-güedé núu ndute ni cùu, te ní cachí-güedé sá quihíⁿ-güedé ndàa núu bàrcú dàquëe-güedé úú-gá caá cuendá cuita candeé-xi bàrcú cáhnú cuendá sá vǎ cáca-xí. Te cuiní-güedé dandàhú-güedé dava-gá nchúhú cue tée ñùhu ndihí-güedé bàrcú, chi ní ndatnúhu-güedé sá cúnú-güedé ní cùu.

³¹ Te té Pǎblú ní xáhaⁿ-dǎ xii tée cùu capitáⁿ ndihí dava-gá sandàdú:

—Te núu na dándóo ñaha cuè tée dàcaca barcú cunu-güedé, te vǎ càcu-o —cachí-dé xǎhaⁿ-dǎ.

³² Te sá dúcáⁿ ñí xáhaⁿ-dǎ núu ní sáháⁿ sandàdú ní xehndé-güedé yoho nchicúⁿ bàrcú lĩhli dǎngáúnihnu-güedé xití ndute cuáháⁿ-xi.

³³ Te váha váha-ni ta túndaá cuáháⁿ, te ní xáhaⁿ tǎ Pǎblú:

—Sa ní cuu sáhúⁿ nduu ñá túú tnàhí xèxi-ndo sá ndihú iní-ndó.

³⁴ Te vitna yáchí-ndó, chi caxi-ndo cuendá naníhí ndéé-ndó, te vǎ yùhú-ndó chi ñá túú ñǎ tnahá ni ñⁿ-ndo —cachí-dé xǎhaⁿ-dǎ xii-güedé.

³⁵ Te sáta dúcáⁿ ñí cáháⁿ-dé, te ní queheⁿ-dé ñⁿ pàá, te ní ndacáⁿ táhú-dǎ núu Yǎ Ndiöxí, te núu-güedé nchaa-güedé ducaⁿ ñí quide-dé, te dàtnùní ní táhú-dǎ luha ní xexi-dé.

³⁶ Te ducaⁿ te dàtnùní ní cuyí-güedé ní xexi-güedé nchaa-güedé.

³⁷ Te úú ciendú únídico sáhúⁿ ñⁿ-ndí ñùhú bàrcú núu tnàhá té Pǎblú, te nchaa-ndí ní xexi ndihí-ndí-dé.

³⁸ Te ní xexi-ndí ní ndahá xití-ndí, Te dàtnùní ní ngüíta-güedé ní tava-güedé nchaa ngohnchi triú ní dǎngoyo-güedé xití ndute cuendá nduu ñamá-gá bàrcú.

Ní dáhu bàrcú xití làmár

³⁹ Te sáta ñí túndaá, te ñá ní cùtnuní-gá iní-güedé ndéé cúú-xi núu ñí sáá-güedé, te ní xiní-güedé ñⁿ xichi núu ñí xícó ndúú luha yuhu làmár, te vǎi vihi cúhí dándáá-xí yuhu ndute, te xíaⁿ ñá túú dàcandá víhí táchí ndute. Te ní ndatnúhu-güedé sá ndácú-güedé dacàca-güedé bàrcú quihíⁿ-xi ndéé núu ñùhú cùhí.

⁴⁰ Te xǎⁿ núu ní sáháⁿ-güedé ní xehndé-güedé nchaa yoho nchicúⁿ caá tácàndeé bàrcú ní ndóo xití làmár, te ní nadatáyá-güedé vítú sǎ dácuico-xi barcú, te ní nacata caa-güedé ñⁿ dóo dǎquí bàrcú, te ta chindaha táchí cuáháⁿ yuhu làmár tá cùyatni-xi ñuhu yichí cuáháⁿ.

⁴¹ Te ndècu ñⁿ xichi ní natacá víhí cùhí xití ndute, te xíaⁿ ñí nguindúxi nihnu bàrcú-güedé, te ní cutí-xi xití cùhí, te ñá ní ñihí-gǎ-güedé nàcuáa cada-güedé nene-xi. Te ío níhí ní dácandá táchí ndute, te ní chúcú ndéé-xi ndàa sáta bàrcú, te ní ndihí ní táhú-xí.

⁴² Te cue sandàdú ní xitnáha-güedé sá cáhní-güedé nchaa cue tée ní xihí vecaá cuendá sá vǎ quihíⁿ-güedé núu ndute te cunu-güedé.

⁴³ Te tée cùu capitáⁿ ñá ní dàña-dé cahni-güedé cue tée ní xihí vecaá, chi ñá ní cùndee iní-dé cahni-güedé tnàhá té Pǎblú. Te ní xáhaⁿ-dǎ xii-güedé sá cuè tée xícuu cada quihíⁿ núu ndute te na yǎha-güedé ndute quene-güedé yuhu làmár.

⁴⁴ Te dava cue tée ñá cúú càda, ní xáhaⁿ-dǎ nanducu-güedé vítú ñí àdi vítú ñí táhú sǎ ñí xihí bàrcú, te núu xǎⁿ caundodo-güedé yáha-güedé ndute quene-güedé ndéé yuhu làmár. Núu duha ní cuu ní cácu-ndí nchaa-ndí.

28

Té Pǎblú ndécú-dǎ ñuú Mǎltá cáa cuǎdava làmár

¹ Te sáta ñí cácu-ndí ní nene-ndí ñuhu yichí, te ní níhí-ndí tnúhu nàcuáa

nàni ñuú núú nĩ sáá-ndí, te ñuú-án nání-xí Máltá, te càa-xi cuádava làmár.

² Te ío quide víxiⁿ-xi cuendá ío cùuⁿ dáú. Te ñáyiú ñuú-án nĩ cundàhú iní ñáhã-yu xii-ndí, ní dátñahá-yu ñuhú te ní cana ñahá-yu ní sáháⁿ-ndí ní nacuídí-ndí.

³ Te té Păblú dátacá-dé nducú, te tñahá-ni ñⁿ cóó dēēⁿ nĩ tñi ñi-hnu-dé-di, te òré cuáháⁿ ndaha-dé chucu-dě núú ñuhú, te ní ñani-di cahni, te ní ndee-di xití nducú ní sándúú-di ndaha-dé, te ní xexihaⁿ-di xii-dé.

⁴ Te nchaa ñáyiú ndèhé-yu sá tácandeé-di ndaha-dé, te ní ngüíta-yu ní xitñahá-yu:

—Váa ndíyi ní sahani téa, te ñá ní xihí-dé làmár, te dacuitíi sã cùú-dé vitna, chí sa ñaha Yá Ndiöxí ná ní quide-dé ñuyíú-a —cächí-yu xitñahá-yu.

⁵ Te té Păblú ní quidi-dé ndaha-dé ní ngaunihnu-di núú ñuhú, te ñá túú tñahí ná ní cùu núú nĩ xexi-di.

⁶ Te ñáyiú ñuú-án xĩndéhě-yu núu daquihíⁿ-xi chúhúⁿ àdi nduá-dé cuú-dé. Te naha nĩ xĩndéhé ñahá-yu núu nása cada ñaha-xi xii-dé, te ñá túú tñahí ná ní quide ñaha-xi, te ní xitñahá-yu:

—Váa ndiöxí cúú tēa núu dàcáⁿ ñá túú tñahí ná ní quide-xi ndaha-dé núú nĩ xexi cóó —cächí-yu xitñahá-yu.

⁷ Te yatni núú dúcáⁿ nĩ xexihaⁿ cóó-ãⁿ cáá ñuhu xitu téa nàni Publiú, te téa-án táxi tñuní-dé ñihí ñuú cáá cuádava xití làmár núú ndécú-ndí nduu-ãⁿ. Te ío váha iní-dé chí ní cana ñaha-dé ní sáháⁿ-ndí ní xindecu-ndí úní nduu vehe-dé.

⁸ Te tátá tē Pùbliú-án cáá-dě cùhú-dé ñuhú-dě cahni, te tñahá-dé daxi. Te té Păblú ní sáháⁿ-dé núú cáá-dě, te ní cáháⁿ ndihí-dé Yá Ndiöxí, te ní sacáⁿ ndodo-dé ndaha-dé díqui tē cùhú-án, te ducaⁿ-ni nĩ quide-dé, te ní ndúha tē cùhú-án.

⁹ Te sátá dúcáⁿ nĩ quide té Păblú, te ní quixi nchaa ñáyiú cùhú núú ndécú-ndí, te ní quide tátna ñaha tē Păblú xií-yu te ní ndúha-yu.

¹⁰ Te òré ndécú-ndí xíaⁿ, te vãi sá nĩ taxi táhú-güedě, te òré ní xica-ndí ní taxi tucu-güedé nchaa sá xíní ñuhu-ndí ichi.

Té Păblú ní quexio-dé ñuú Rómá

¹¹ Te yacáⁿ ní xindecu-ndí úní yóó, te sa ndècu ñⁿ barcú tē ñuú Alejandriá òré ní quexio-ndí, te ní xindecu-xi ñihí yóó cúúⁿ dáú táchí. Te núú-xi càndodo sandú sá dánani-güedé Càstór ndihí sándú sá dánani-güedé Pólux, te xití bārcú-án nĩ quēe-ndí cuáháⁿ-ndí.

¹² Te ní quexio-ndí ñuú Siracusá, te yacáⁿ ní xindecu-ndí úní nduu.

¹³ Te ní xica tucu bārcú cuáháⁿ-xi, te ní quexio-ndí ñuú Règiú. Te nduu tñéé duha ní quene nuu táchí. Te ní xica bārcú cuáháⁿ-xi, te ndéé nduu úú ní quexio-ndí ñuú Pùteolí.

¹⁴ Te yacáⁿ ní naníhí tñahá-ndí ndihí ñáyiú sándáá iní tñuhu Jèsús, te ní cachí-yu sá cùndècu-ndí úná nduu, núu xíaⁿ ní xindecu-ndí úná nduu ndihí-yu. Te ní xica tucu bārcú cuáháⁿ-xi, te ní quexio-ndí ñuú Rómá.

¹⁵ Te ñáyiú rómá ñáyiú sándáá iní tñuhu Jèsús, ní ñihí-yu tñuhu sá cuáháⁿ-ndí, te ní quixí-yu ní quixi tñahá ñáhã-yu ichi. Te davá-yu ní naníhí-ndí ñuú Fòrú Àpiú, te davá-yu ní naníhí-ndí ñuú Úní Tàbernás. Te òré ní xíní té Păblú nchaa ñáyiú véxi tñahá ñahá xii-ndí, te ndee ndèe ní cuu iní-dé, te ní ndacáⁿ táhú-dé núú Yá Ndiöxí sá dúcáⁿ ní quide-yu.

¹⁶ Te sátá nĩ quexio-ndí ñuú Rómá, te cue tē cùchiuⁿ ní xáhaⁿ-güedě xii té Păblú sá cùndècu ñⁿ-dé, te ní xindeé ñahá cuàa sandadú xii-dé.

Té Păblú càháⁿ-dé tñuhu Yá Ndiöxí ñuú Rómá

¹⁷ Nduu úní sá nĩ quexio té Păblú, te ní cana-dé cue tē cùnuu núú ñáyiú israhél ndécú ñuú Rómá, te ní sáháⁿ-güedé núú ndécú-dě, te ní xáhaⁿ-dē:

—Nchòhó cue tē israhél, cächí tñuhu-í sá ñà túú ñá ní quide-í ní ñⁿ ñáyiú cùtñahá ní xindecu-í ñuú

Jerusalén. Te ñá túú ní cǎháⁿ cuèhé-í sá quidě-yu nchaa nàcuáa ní xóo cada cue ñaní tñáhá-ó nǐ xindecu ndéé sanaha, te ñá túú ñǎ ní quide-í te ní tñi ñaha-güedě ní sáha cuendá ñáhá-güedě xii-í núú cuè téé rómá, cue téé ndècu yacáⁿ.

18 Te cue téé-áⁿ nǐ ndúcu tñuhu-güedé nǔu ndáá ndècuéchi-í, te ní cutnùní iní-güedé sá ñǎ túú ñǎ ní quide-í, te xiǎⁿ cuini-güedé queñuhu ñaha-güedě xii-í vecaá ní cùu.

19 Te ñi-ni cue téé israél ñǎ ní dàña-güedé cácu-í, chi cuini-güedé sá cáhni ñaha cue téé rómá, cue téé xindecu yacáⁿ xii-í ní cùu, te xiǎⁿ nǔu ní xáhaⁿ-í sá quixi-í cáháⁿ ndihi-í té Cèsár cuendá iha cada ndáá méé-dě cuendá-í, te vǎ yóo ñⁿ tee-í cuéchi.

20 Núu xiǎⁿ ní cana ñaha-í xii-ndo cuendá cunaha-ndo nàcuáa ní cuu. Te ní xáhaⁿ-í sá sàndáá iní-í sá ndótó ñǎyiu ní xihí, te ñi-ni ducaⁿ cǎháⁿ dava-gǎ ñáyiu israél, te sá dúcáⁿ nǐ cáháⁿ-í, te ní chihi ñaha-güedě vecaá, te xindeé ñáhá-güedé ndéé vitna — cǎchí té Pǎblú xáhaⁿ-dě xii-güedé.

21 Te ní xáhaⁿ-güedě xii-dé:

—Ñá túú tñahí tutú ní tëndaha cue téé distritú Júdeá quixi cuendá-n. Te ní cuè téé israél ñǎ túú ní quixi-güedé cáháⁿ cuèhé-güedé cuendá-n.

22 Te cuini-ndí cundedóho-ndí nása cunduu tñuhu cáháⁿ-n, chi sa ní níhi-ndí tñuhu sá ncháá xichi ío xicáháⁿ cuèhé-yu cuendá nchaa ñáyiu sàndáá iní tñuhu Jèsús — cǎchí-güedé xáhaⁿ-güedé xii té Pǎblú.

23 Te ní xáhaⁿ-güedě nduu cùyáchí-güedé te quixi-güedé cundedóho-güedé dava-gǎ cuendú cáháⁿ té Pǎblú. Te ní tñahá nduu nǐ ndatnúhu-güedé quihíⁿ-güedé núú quidé vehe-dé, te vǎi-yu ní sáháⁿ-yu ní xindedóho-yu tñuhu ní cáháⁿ-dé, te nchaca nchaa ní cáháⁿ ndihi-dé-yu. Te ní xáhaⁿ-dě xii-yu sá ndíi Moisés ndihi dava-gǎ cue téé ní xóo cáháⁿ tñuhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha nǐ chidó tñuni-güedé núú tutú-güedé sá díu-gǎ tendaha-gǎ Crìstú quixi-gǎ ñuyíu-a. Te ní chidó tñuni-güedé nchaa nàcuáa cada-gǎ, te ñi-ni

nàcuáa cǎháⁿ tutú-güedé cada Crìstú, te ducaⁿ nǐ quide-gǎ cùtnáhá ní xica cuu-gǎ ñuyíu-a, núu xiǎⁿ ní cutnùní sá díu Jèsús cúu-gǎ Crìstú Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí ní quixi ñuyíu-a. Te núu quindáá iní-yu, te ndíhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xii-yu.

24 Te davá-yu ní sàndáá iní-yu tñuhu ní cáháⁿ-dé, te davá-yu ñǎ túú ní sàndáá iní-yu.

25 Te cuendá sá ñǎ ñⁿ-ní tñuhu ní cǎháⁿ-yu, núu xiǎⁿ cuini-yu núhu-yu ní cùu. Te ní xáhaⁿ té Pǎblú sá cündetu tnaá-yu cáháⁿ-dé ingá tñuhu, te xáhaⁿ-dě:

—Ní xáhaⁿ Espiritú Yá Ndiöxí xii ndíi Chàíá nàcuáa cáháⁿ ndíi núú ncháa ñaní tñáhá-ó nǐ xindecu ndéé sanaha. Te ní cáháⁿ Espiritú-gǎ ñⁿ sá ndáá ní xáhaⁿ-xi xii ndíi, te duha ní xáhaⁿ-xi:

26 Quihíⁿ-n te cùñaha-n xii ñáyiu: Nchòhó mee-ni cundedóho-ndo tñuhu cǎháⁿ Yá Ndiöxí, dico ní vǎ tēcú tñuni-ndó.

Te cada-gǎ titní núú sǎ vǎ yóo tñahí ndàcu cada, dico ní vǎ cùtnùní iní-ndó nàcuáa ndùu sá cádá-gǎ,

27 chi cuendá sá ño sàá iní-ndó, xiǎⁿ ducaⁿ ñǎ túú sǎha-ndo cuendá nása cuáháⁿ tñuhu cǎháⁿ-gǎ, chi ñǎ cuini-ndó cundedóho-ndo, te ní ñǎ sàndáá iní-ndó.

Te ní ñǎ cuini-ndó dàña-ndo nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo cuendá xocani-gǎ nchaa xiǎⁿ iní-ndó, duha cùñaha-n xii-yu.

Cǎchí Espiritú-gǎ xáhaⁿ-xi xii ndíi.

28 Te na cǎchí tñuhu-í sá quihíⁿ cue téé cǎháⁿ tñuhu Yá Ndiöxí cáháⁿ-güedé tñuhu-gǎ núú ñáyiu ñǎ túú cùu ñáyiu israél, chi ñáyiu israél ñǎ túú cuini-yu cundedóho-yu. Dico ñáyiu ñǎ túú cùu ñáyiu israél chi cùdíi iní-yu cundedóho-yu, núu xiǎⁿ naníhi tǎhú-yu — cǎchí té Pǎblú xáhaⁿ-dě xii-yu.

29 Te sátá nǐ ndihi cuendú ní xáhaⁿ-dě, te ní ndéé-yu cuánuhú-yu ta ndatnúhu-yu cuáháⁿ.

30 Te úu cuía nǐ xínu ní xindecu té Pǎblú ñⁿ vehe ní cháhu-dé. Te ní xóo cáháⁿ váha-dé ndihi nchaa ñáyiu ní xóo quihíⁿ vehe-dé.

³¹ Te ní xáhaⁿ-dě sá ndĩhu ndaha ñàha Yá Ndiõxí xií-yu núu quindáá iní-yu tnúhu-gá, te vá yõo #ⁿ ni sàdí yuhu-dé. Te mee-ni tnũhu Xítóhó Jesucristú ní cáháⁿ-dé núũ-yu.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUIHIⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ RÒMÁ

Té Păblú cadúha-dé tutú quíhíⁿ ndaha ñáyiú xñdecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñúú Ròmá

¹ Yúhú té Păblú xínú cuèchi-í núú Xítóhó Jesucristú, chi mee Yă Ndiöxí ní cachí-gá sá cùu-í ìⁿ tée cáháⁿ tnúhu-gá núú ñáyiú, te tnúhu-gá cùu-xí tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tǎhú-ó, núú ñuú-gá ní tendaha ñaha-gá xii-í xicá cùu-í cáháⁿ-í tnúhu-gá.

² Te ndéé sanaha ñí cachí Yă Ndiöxí sá dàcuítí sáa nduu ngñdecu ndíhí ñáyiú tnúhu-gá. Te ducaⁿ ñí xáhaⁿ-gá xii cue tée ní cáháⁿ tnúhu-gá dàvá-áⁿ ñí chídó tnùní-güedé núú tütú-gá.

³ Te tnúhu-gá sá cáháⁿ-í-a cáháⁿ-xi ñuú-ni cuendá Xítóhó Jesucristú Yaá cùu Dêhe-gá. Te Dêhe-gá-áⁿ cùu-gá ìⁿ ñáyiú, te cùu-gá ñaní tnáhá ndí Dávíí.

⁴ Te cùu-gá Yaá ñá túú tnàhí cuéchi-xi. Te ní xíhí-gá te ní ndoto-gá, te xíáⁿ cùtnùní iní-ó sá cùu-gá Dêhe Yă Ndiöxí, te ío càhnu cuu-gá.

⁵ Te ñuú-ni Xítóhó Jesucristú ní quide-gá ní nduu tǎhú-í núú Yă Ndiöxí sá cáháⁿ-í tnúhu-gá núú cuè ñáyiú ñuyíú-a cuendá quíndáá iní-yu tnúhu-gá te canchicúⁿ nihnú-yu cadá-yu nchaa nàcuáa cáháⁿ-xi, te ducaⁿ ío cuu càhnu-gá.

⁶ Te tnáhá nchòhó cùu-ndó ñáyiú sa nchícúⁿ nihnu quide-ndo nchaa nacuáa cáháⁿ tnúhu-áⁿ, chi ní cachí Yă Ndiöxí sá nchòhó tnáhá tnúhu-ndo ndíhí Xítóhó Jesucristú.

⁷ Te nchòhó ñáyiú xñdecu ñuú Ròmá, ñáyiú ío cùu iní ñáhá Yă Ndiöxí, cadúha-í tutú-a daquixi-í ndaha-ndo. Te ñuú-ni nchòhó cùu-ndó cuè ñáyiú ní cachí Yă Ndiöxí cada ndáá cundecu-ndo núu-gá. Te xicáⁿ tǎhú-í núú Tǎtá-ó Dütú Ndiöxí ndíhí núú Xítóhó Jesucristú sá ío na chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ndí

nduú-gá ná càda te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

Té Păblú cuíní-dé quíhíⁿ ngoto-dé cue ñáyiú xñdecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñúú Ròmá

⁸ Te díhna nuu-gá càchí tnúhu-í xii-ndo sá ío ndàcáⁿ tǎhú-í núú Yă Ndiöxí cuendá sá ío sàndáá iní-ndó-gá, te nchaa ñáyiú nihí-yu tnúhu sá dúcáⁿ quide-ndo. Te Xítóhó Jesucristú dáyǎha-gá nchaa tnúhu cáháⁿ-í núú Yă Ndiöxí.

⁹ Te ndí tnáhá òré cáháⁿ ndíhí-í Yă Ndiöxí ducaⁿ-ni xicáⁿ tǎhú-í núu-gá cuendá-ndó, te mee-gá náhá-gá sá cáháⁿ ndáá-í, te ñuú-ni núu-gá xínú cuèchi-í ñí yùhu ñí iní-í, chi cáháⁿ-í nàcuáa ní quide Dêhe-gá Xítóhó Jesucristú cuendá naníhí tǎhú-ó.

¹⁰ Te xicáⁿ tǎhú-í núú Yă Ndiöxí sá ñuú mee-gá ná càchí te sáá ìⁿ nduu quixi coto ñaha-í xii-ndo.

¹¹ Chi ío cuíní-í cundecu ndíhí ñaha-í xii-ndo dànehé ñáhà-í ìⁿ úú tnúhu nàcuáa ío-gá chindee ñaha Espíritú Yă Ndiöxí xii-ndo, te ducaⁿ ío-gá cuita nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa nacuáa cuíní-gá.

¹² Te ío chí ná cuǎha tnàha-o tnúhu ndee iní cundecu-o ichi-gá, chi nchòhó ndíhí yúhú ío sàndáá iní-ó-gá.

¹³ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndíhí-í ichi Xítóhó Jesucristú na càchí tnúhu-í xii-ndo sá dúcáⁿ-ní ío sàni iní-í quixi coto ñaha-í xii-ndo. Te cuíní-í sá òré quixi coto ñaha-í xii-ndo, te vá cuíta chiúⁿ quixi-í dàtná quidè-í òré sǎngoto-í nchaa ñáyiú dava-gá ñuú ñá túú xíta chiúⁿ-í chí ío váha sàhúuⁿ-yu tnúhu cáháⁿ-í, dico ñá ndácù-í quixi-í quixi coto ñaha-í xii-ndo.

¹⁴ Te yúhú yídiquí-í cáháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núú nchaa ñáyiú cáháⁿ tnúhu grìégú, ndíhí núú nchaa ñáyiú cáháⁿ dava-gá núú tnúhu, ndíhí núú nchaa ñáyiú túha, ndíhí núú nchaa ñáyiú ñá túú túha.

¹⁵ Te cuendá sá dúhá yídiquí-í cáháⁿ-í tnúhu-gá, xíáⁿ ío cuíní-í danèhé ñáhà-í xii nchaa nchòhó ñáyiú ñuú Ròmá nàcuáa nduu tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tǎhú-ó.

Ío cùnuu tnúhu Xítóhó Jesucristú

16 Te yúhú ñá túú tnàhí cùcahaⁿ nùu-í cáháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú, chi cùu-xi tnúhu ío cùnuu, chi Yá Ndióxi ní cachí-gá sá ncháá ñáyiú na quíndáá iní-xi tnúhu-áⁿ te naníhí tãhú-yu. Te ní cachí-gá sá ðihnanuu-gã ñáyiú isràél ngúndecu ndihí-yu tnúhu-áⁿ te ðàtnùní ngúndecu ndihí ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél.

17 Te tnúhu-áⁿ dánèhé ñáhá-xí xii-o sá cúdiu-o núú Yã Ndióxi te núu mee-ni sã quíndáá iní-ó-gã ðàtná càháⁿ-xi núú tütú-gá núú càchí-xi: “Nchaa ñáyiú sãndáá iní ñáhá xii Yá Ndióxi cúdiú-yu núú-gã, te ndècu ndihí ñáhá-yu xii-gã”, duha càchí-xi núú tütú-gá.

Nchaa ñáyiú ndècu ñuyíú ndècuéchi-yu

18 Te ndéé andiú tëndaha Yá Ndióxi sá ùhú quixi sá cúú-xi ncháa ñáyiú ñá túú quíde ndáá núú-gã, ñáyiú quíde nchaa sá cuèhé sá dúhá. Te cuèndá nchaa sá quíde-yu-áⁿ xíãⁿ ñá túú cuíni-yu tñí-yu tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndióxi cuèndá cuu-xi ñí sá vãha sá cúú-xi-yu.

19 Te cuèi ducaⁿ quíde-yu dico cùtnuní ndáá iní-yu nàcuáa ndùu sá sání iní Yã Ndióxi ndihí nàcuáa ndùu sá quíde-gã ðàtná cùtnuní iní nchaa dava-gá-yu, chi ðiu-gá dánèhé ñáhá-gã xii-yu.

20 Te ni vã ndácú-ó quíni núú-ó ñãsa càa-gá, te ni vã ndácú-ó quíni-ó ñãsa càa iní-gá, te ni vã ndácú-ó quíni-ó ñãsa quíde-gã táxi tnùnigá nchaa nduu nchaa quíú. Te cuèi ducaⁿ dico ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyíú ñí ngúíta nchaa ñáyiú tècú tnùnigá vãha-yu nàcuáa ndùu sá sání iní-gá ndihí nàcuáa ndùu sá quíde-gã te ducaⁿ tècú tnùnigá-yu cuèndá nchaa sá ñí cadúha-gã ndéhè-yu ío ñuyíú-a, núu xíãⁿ vã càchí-yu sá ñá túú cuèchi-yu.

21 Te cuèi ducaⁿ ñí cutnùnigá iní-yu cuèndá Yã Ndióxi dico ñá túú cuíni-yu canehé-yu sá yíñùhu núú-gã nàcuáa tàú-xi cunduu. Te ni ñá túú cuíni-yu ndacáⁿ tãhú-yu núú-gã cuèndá nchaa sá vãha quíde ñaha-gã xii-yu, chi

mee-ni ncháa sá ñá túú vèdana nãndíhi ñùhu iní-yu. Te quíde-yu ðàtná quíde ñí ñáyiú ñá túú ndècu ndihí nchaa sá xini tnùnigá-xi. Te uuⁿ-gã uuⁿ-gã tá quíde-yu cuáháⁿ.

22 Te càchí-yu sá cúú-yu ñáyiú ío vãha sãá sá xini tnùnigá-xi dico ñá ndáá, chi cúú-yu ñáyiú ío ñí ðíqui-xi.

23 Te ñá túú cuíni-yu cáháⁿ-yu sá ío càhnu cuu Yá Ndióxi Yá ndécú ncháa nduu nchaa quíú, chi da nchaa sá ñí cadúha mèe-yu quíde cahnú-yu. Te ní cadúha-yu nchaa sá nãhá ñáyiú ñá túú cùdí ndècu ñuyíú-a. Te ní cadúha-yu sá nãhá quíti ndáva, ndihí sá nãhá quíti sàcuíta ñuhu mee-xi, ndihí sá nãhá nchaa dava-gã quíti, nchaa xíãⁿ quíde cahnú-yu.

24 Te xíãⁿ núu ní dáñá Yã Ndióxi quíde-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá sãni iní-yu. Te xíãⁿ ío quíde ndihí tnahá-yu sá cuèhé sá dúhá sàcúú-xi yiqui cuñú-yu.

25 Te ducaⁿ quíde-yu chi ñá túú sãndáá iní-yu tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndióxi. Te mee-ni tnúhu ndehnde sãndáá iní-yu, te nèhé-yu sá yíñùhu núú ðáva sá ñí cadúha-gã ío ñuyíú-a ndihí ðáva sá ndéé andiú te quíde cahnú-yu, te ñá túú càchí-yu sá mée-gã ío càhnu cuu-gã, dico mee-gã xini ñùhu-xi cáháⁿ-yu sá ío càhnu cuu-gã ñí caa ñí quíhíⁿ. Te ndáá ndisa sá ío càhnu cuu-gã.

26 Te sá dúcáⁿ ñá túú quíde vãha-yu núu xíãⁿ ní dáñá-ñã Yã Ndióxi quíde-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá sãni iní mée-yu. Te ðáva ñáyiú ðihí càháⁿ ndihí tnahá-yu ndi mèe ðihí-yu te ñá túú quíde-yu nàcuáa ní nduu tãhú-yu cadá-yu.

27 Te ðiu-ni ducaⁿ xiquide ðáva cue tée chi sãni cuèhé sání ðuha iní-güedé sá cúú-xi yiqui cuñú-güedé ndi mèe tnahã tée-güedé, chi càháⁿ ndihí tnahã ndi mee-güedé te ñá túú quíde-güedé nàcuáa ní nduu tãhú-güedé cada-güedé, te sá dúcáⁿ quíde-güedé te ñá túú tnàhí cùu vãha iní-güedé ndécú-güedé, te ducaⁿ tnàhí tàú-xi ndoho-güedé cundecu-güedé.

28 Te ñá túú tnàhí ñùhu iní-yu Yá Ndiöxí nùu xiãⁿ duuⁿ duuⁿ ní dáñá ñihnu ñaha-gá xií-yu sàni cuehé sání dùha iní-yu, te quidé-yu nchaa sá ñá túú tàú-yu cadá-yu.

29 Te nchaa núú sã cuèhé sá dúhá cùnuu quidé-yu. Te cue téé càháⁿ ndihí-güedé ñáyiú dñí te ñá díú ñàdñí-güedé cúú-yu. Te diu-ni ducaⁿ xĩquide cue ñáyiú dñí chi càháⁿ ndihí-yu cue téé te ñá díú yĩ-yu cùu-güedé. Te mee-ni sã ñá túú vãha quidé-yu sá cúú-xí tnàha ñáyiú-yu, te xihó-yu cundecu ndihí-yu sá ndécú ndihí dava-gá tnàha ñáyiú-yu, te ío sàni cuehé sání dùha iní-yu sá cúú-xí tnàha ñáyiú-yu, te ío cuédú ín-yu, te sàhni tnahá-yu, te ío plètú-yu, te dandahú tnáhã-yu, te cùu úhú iní-yu cue tnàha ñáyiú-yu, te ío yiti yùhú-yu.

30 Te càháⁿ cuèhé-yu cuendá nchaa dava-gá tnàha ñáyiú-yu, te cùu úhú iní-yu Yá Ndiöxí, te xio xio cuini-yu cunuu tnúhu-yu, te mee-ni sàni iní-yu sá ío vãha cunduú-yu, te ío quide cahnú-yu mée-yu, te ío sàni iní-yu sá cadá úhú-yu tnàha ñáyiú-yu, te ñá túú sàndáá iní-yu ni tãtä-yu ni ñãñã-yu.

31 Te ñá túú tècú tnùní-yu sá vãha, te ñá túú quidé-yu ñⁿ sá càháⁿ-yu, te ñá túú cùu iní-yu ñi ñáyiú cùu ndi meé-yu, te ni dàva-gá tnàha ñáyiú-yu, te ñá túú quide cahnu iní-yu ñⁿ sá cúmãní nùú tnáhã-yu, te ni ñá túú cùndahú iní-yu tnàha ñáyiú-yu.

32 Te Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá ncháá ñáyiú ducaⁿ xĩquide quíhíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú. Te xìní-yu sá Yá Ndiöxí daquihíⁿ ñáhã-gã xií-yu núú ùhú núú ndàhú sá dúcãⁿ quidé-yu, dico uuⁿ-gá quidẽ-yu chi vãha-gá cúú iní-yu cue ñáyiú quide datná quidé mée-yu.

2

Yá Ndiöxí cada ndáá-gá cuéchi nchaa ñáyiú ndècu ñuyúú

1 Te nchòhó ñáyiú càchí sá ío ndècu cuéchi dava-gá ñáyiú tnàhá-ndó ío ndècu cuéchi-ndo cuéi nágá ñáyiú cùu-ndo, chi tnàhá-ndó quide-ni-ndo

nchaa nacuáa quide dava-gá ñáyiú càchí-ndó ndècu cuéchi-xi, te sá dúcãⁿ càháⁿ-ndó sã ndécú cuéchi ñáyiú-áⁿ te dàcaa-ndo cuéchi díquí-ndó chi tnàhá-ndó quide-ndo datná quidẽ-yu.

2 Te nchoo xìní-ó sã Yá Ndiöxí ío vãha cùnnuní iní-gá nàcuáa cada ndáá-gá cuéchi ñⁿ ñⁿ nchoo ñáyiú ndècu ñuyúú-a, chi daquihíⁿ-gá nchaa ñáyiú quide nacuáa ní càháⁿ-í núú ùhú núú ndàhú.

3 Te nchòhó ñáyiú ñⁿ-ni quide ndihí ñáyiú càchí mée-ndó sã ndécú cuéchi-xi dacuítí sã ná chãhu-ndo nùú Yá Ndiöxí sá dúcãⁿ quide-ndo.

4 Te ñá túú cùu vãha iní-ndó sã Yá Ndiöxí cùndahú iní ñáhã-gã xii-ndo, te ni ñá túú cùu vãha iní-ndó sã ío cuini-gá cada càhnu iní-gá nchaa sá ñá túú vãha quide-ndo, te ni ñá túú quide cuendá-ndó sã Yá Ndiöxí quidé vãha ñaha-gã xii-ndo cuendá cuini-gá sá nchòhó ndixi túu iní-ndó sã ñá túú quide vãha-ndo ndècu-ndo.

5 Te nchòhó cúú-ndó ñáyiú ío sáá iní-xi, chi ñá túú cuini-ndó ndixi túu iní-ndó sã ñá túú quide vãha-ndo ndècu-ndo, te xiãⁿ nùu ío-gá tá cùu vai tnúndòho sá cúú-xí-ndó. Te na sáá nduu tnúhu ndòho tnúhu ndàhú te ío ndoho-ndo, chi Yá Ndiöxí cada ndáá-gá nàcuáa nduu cuéchi-ndo.

6 Te dàvá-áⁿ cada ndáá Yá Ndiöxí nchaa nàcuáa nduu nchaa sá ñi quide ñⁿ ñⁿ ñáyiú ndècu ñuyúú-a.

7 Te nchaa ñáyiú nchícúⁿ ñihnu-ni quide mee-ni sá vãha, ñáyiú-áⁿ nduu táhú-yu cundecú-yu ndihí Yá Ndiöxí ni caa ni quíhíⁿ, te ducaⁿ quide vãha-yu chi cuini-yu sá Yá Ndiöxí cuu vãha iní ñáhã-gã xií-yu, te cuini tucú-yu nduu táhú-yu núú ío vãha cãa ndècu Yá Ndiöxí cundecú-yu ni caa ni quíhíⁿ.

8 Te ío cùdéeⁿ-gã núú nchãa ñáyiú ñùhu iní mee-ni sã cúú-xí mée-xi, te ñá túú sàndáá iní-yu tnúhu ndáá chi mee-ni sã cuèhé sá dúhá quidé-yu.

9 Te nchaa ñáyiú ducaⁿ xĩquide ío ndíhú iní-yu. Te díhna-gá ñáyiú isràel ngúíta-xi ndohó-yu, te dàtnuní ngúíta-xi ndoho nchaa ñáyiú ñá túú

cùu ñáyiú isràél.

10 Te nchaa ñáyiú ní quide váha, te Yá Ndiöxí cada-gá te ngúndecú-yu núú ïo váha càa ndecu-gá, te cachí-gá sá ñí quide váha-yu, te ïo váha cuu iní-yu cundecú-yu. Te díhna-gá ñáyiú isràél ñáyiú ní quide váha ducaⁿ càda ñaha-gá xií-yu, te dàtnùní ducaⁿ càda ñaha-gá xii ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ñáyiú ní quide váha.

11 Te ñá túú quide cuendá-gá cuèi náí ñáyiú cùú-yu.

12 Te nchaa ñáyiú ndècu ndihí nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, Yá Ndiöxí cada ndáá-gá cuéchi-yu nàcuáa càháⁿ nchaa tnúhu-áⁿ. Te nchaa ñáyiú ñá túú ndècu ndihí tnúhu ní chídó tnùní ndí-áⁿ, Yá Ndiöxí vá cáda ndáá-gá cuéchi-yu nàcuáa càháⁿ nchaa tnúhu-áⁿ. Dico nchaa ñáyiú quide nándi sá cuèhé sá dúhá dàcutíí cuíta nihnú-yu cuèi ndècu ndihí-yu tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés àdi ñá túú ndècu ndihí-yu.

13 Te nchaa ñáyiú dicó-ni sàcúndedóho nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndí Moisés te ñá túú tní-yu, ñáyiú-áⁿ ñá túú cùdú-yu núú Yá Ndiöxí, dico nchaa ñáyiú tní nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndí, ñáyiú-áⁿ cachí Yá Ndiöxí sá cúdú-yu núú-gá, chi ñá túú-gá cuéchi-yu ndècu núú-gá.

14 Te nchaa ñáyiú ñá túú ndècu ndihí tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, te núu quidé-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndí te cùu-xi ñⁿ sá sání tnàhí iní méé-yu cadá-yu, te sá sání iní-yu-áⁿ cúú-xi ñⁿ tnúhu váha sá sánú ìchi ñaha xií-yu nàcuáa cada váha-yu cundecú-yu.

15 Te sá dúcáⁿ quidé-yu xiáⁿ cútnùní sá sání iní-yu dàtná càháⁿ tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés cada ñáyiú isràél, te ïo váha cùtnuní iní-yu nchaa nàcuáa quidé-yu chi ndixi túu iní-yu òré ñá túú quide váha-yu.

16 Te sáá nduu te Yá Ndiöxí cúñaha-gá xii Xítóhó Jesucristú cada ndáá-gá nchaa cuéchi ñáyiú, nchaa sá sání iní méé-yu ndùu yuhu, te cada-gá dàtná càháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nàcuáa naníhí tãhú-ó, tnúhu sá dánèhé ñáhà-í xii-ndo.

Cuendá ñáyiú isràél ndihí cuendá nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés

17 Te nchòhó ñáyiú isràél nchaa-ndo cùu-ndo ndi mee-í, te cachí-ndó sá nchícúⁿ nihnu-ndo quide-ndo nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndí Moisés núu xiáⁿ ndécú váha-ndo, te cachí-ndó sá ïo càhnu cuu-ndo sá ndécú ndihí-ndo Yá Ndiöxí.

18 Te cùtnuní iní-ndó nchàa nacuáa cuení Yá Ndiöxí cada-ndo, te sá dúcáⁿ nchícúⁿ nihnu-ndo quide-ndo nacuáa càháⁿ tnúhu-áⁿ xiáⁿ cútnùní iní-ndó nchàa sá ïo-gá váha xini ñuhu-xi cada-ndo.

19 Te cachí-ndó sá ïo váha xini-ndó cànuichi-ndo nchaa ñáyiú ñá túú cùtnuní iní-xi, te cachí tucu-ndo sá ïo váha xini-ndó nà canu ichi-ndo nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha.

20 Te sànu ichi-ndo nchaa ñáyiú ïo ñí dǐquí-xi, ndihí nchaa ñáyiú vitna ta tècú tnùní nchaa sá váha, te ducaⁿ quide-ndo chi ndècu ndihí-ndo nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, te tnúhu-áⁿ cúú-xi tnúhu ndáá, chi sànu ichi ñaha-xi xii-ndo nacuáa cada-ndo.

21 Te nchòhó dàcuaha-ndo ñáyiú nàcuáa cadá-yu, te mee-ndo ñá túú dàcuaha-ndo cada-ndo nchaa nacuáa tàú-xi cunduu, te xáhaⁿ-ndo xií-yu sá vǎ cúú dùhú-yu te mee-ndo dùhu-ndo.

22 Te dàcuaha-ndó-yu sá cuè téé vá cúú càháⁿ ndihí-güedé ñáyiú dǐhí te núu ñá díú ñàdihí-güedé cúú-yu, te ducaⁿ-ni cuè ñáyiú dǐhí, vá cúú càháⁿ ndihí-yu téé te núu ñá díú yǐ-yu cùu-güedé. Te nchaa sá xáhaⁿ-ndo vǎ cúú càda ñáyiú te mee-ndo quide-ni-ndo, te xáhaⁿ-ndo xií-yu sá vǎ cànèhé-yu sá yǐñùhu núu nchàa sá cachí-yu cùu ndióxí-yu, te mee-ndo nèhé-gá quidé-ndó, chi dùhu-ndo nchaa sá ndécú vèñùhu.

23 Te cachí-ndó sá ïo cùnuu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, te ñá túú quide-ndo nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndí, te sá dúcáⁿ quide-ndo-áⁿ te dàquee tíhú-ndó Yá Ndiöxí.

24 Te quèè ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núu tütú Yá Ndiöxí nàcuáa quide-ndo-áⁿ núu cachí-xi sá ncháá

ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél càháⁿ cuèhé-yu cuèndá Yă Ndiöxí sá cuèndá-ndó.

²⁵ Te nchòhó ñáiyu isràél nchaa-ndo cùu-ndo ndi mee-í, te tnàhá-ndó ndècu ndihí-ndo seña ñi-ndo, te vâha-ni sá dúcáⁿ te núu quide-ndo nchaa nacuaá ní cáháⁿ ndii Moisés. Dico núu ñá túú quide-ndo nchaa nacuaá ní cáháⁿ ndii ña, te ñá túú nândihí-xi sá cúú-ndó ñáiyu isràél cuèi ndècu seña ñi-ndo.

²⁶ Te nchaa ñáiyu ñá túú ndècu ndihí seña ñi-xi, te núu quide-yu nchaa nacuaá ní cáháⁿ ndii Moisés, te cùu-yu dàtná cue ñáiyu ndècu ndihí seña ñi-xi, chi quide-yu nchaa nacuaá ní cáháⁿ ndii.

²⁷ Te ñáiyu ñá túú ndècu ndihí seña ñi-xi, te núu na càdá-yu nchaa nacuaá ní cáháⁿ ndii Moisés, te ñáiyu-áⁿ cachí-yu sá ña túú quide ndáá nchaa nchòhó ñáiyu ndècu ndihí seña ñi-xi, chi ndècu ndihí-ndo nchaa tnúhu ní chidó tnúni ndii te ña túú quide-ndo nacuaá càháⁿ tnúhu-áⁿ.

²⁸ Te nchòhó ñáiyu isràél, ñáiyu nchicúⁿ nihnu-ni quide nchaa nacuaá ta quide tnahi-ndo véxi, ñá túú quide-ndo sá cúú-ndó ñáiyu isràél, te mee-ndo ndècu seña ñi-ndo dico ñá túú quide-ndo nacuaá tàú-xi cada nchaa ñáiyu ndècu seña ñi-xi, te mee-ni seña-áⁿ sâha-ndo ñi-ndo te ñá túú quide-ndo nacuaá cuini Yă Ndiöxí cada-ndo.

²⁹ Te nchaa ñáiyu sândáá ndisa iní-xi Yă Ndiöxí, ñáiyu-áⁿ cúú ndisá-yu ñáiyu isràél, te sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-yu chi Espiritú Yă Ndiöxí ducaⁿ ñi quide-xi, dico ñá díú sá sâha-yu seña ñi-yu dàtná ní cachí ndii Moisés. Te ñáiyu-áⁿ cúú vâha iní ñáhá Yă Ndiöxí xií-yu cuèi ñá túú càháⁿ vâha tnàha ñáiyu-yu cuèndá-yu.

3

¹ Te sá dúhá càháⁿ-í te ió dava ñáiyu quesàhá-yu sá ñi-ní cùu ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél ndihí nchoo ñáiyu isràél, te quesaha tucú-yu sá ñi-ní quide

tucu-xi cuèi na cuâha àdi vá cuâha seña ñi-yu.

² Dico yúhú càchí-í sá ncháá ñáiyu isràél ío-gá cúnúu-yu, chi ío titní núú sá vâha ní quide ñaha Yă Ndiöxí xií-yu, chi ní sâñaha-gă tnúhu-gá ndécú ndihí-yu.

³ Te davá-yu ñá túú cuini-yu cada ndáá-yu, dico ñá díú sá xiáⁿ te cùyica iní Yă Ndiöxí ñá túú quide ndáá-gá.

⁴ Dico ñáhá chi xini ñuhu-xi sá ncháá ñáiyu cada cuèndá-yu sá Yă Ndiöxí cúú-gă Yaá quide ndáá cuiti, te cuèi ncháá-yu na càchí-yu sá ña túú quide ndáá-gá, dico mee-gă chi quide ndáá-ni-gá. Te núú tütú-gá càháⁿ-xi nacuaá ní xáhaⁿ ñiⁿ tée ní xindecu ndée sanaha xií-gá, te duha ní xáhaⁿ-dê:

Yòhó Dútú Ndiöxí, cùtnuní iní ñáiyu sá ío ndáá càháⁿ-n,

te cùnuu nahi-ni tnúhu-n cuèi òré càchí ñáiyu sá ña túú càháⁿ ndáá-n.

Duha ní xáhaⁿ tée ndée sanaha-ăⁿ xií-gá càchí-xi núú tütú-gá.

⁵ Te cuèndá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide ñáiyu, xiáⁿ cùtnuní iní-yu sá Yă Ndiöxí cúú-gă Yaá ío vâha quide ndáá, chi mee-gă ñá túú dùcaⁿ quide-gá. Te cuèi ducaⁿ dico vá caní iní-yu sá Yă Ndiöxí ñá túú quide ndáá-gá sá dándòho ñaha-gă xií-yu na sàá nduu, te núu ducaⁿ na caní iní-yu, te sàni iní-yu dàtná sání iní cue ñáiyu ñá túú ndècu ichi-gá.

⁶ Te vá dúcáⁿ caní iní-yu, chi núu Yă Ndiöxí ñá túú quide ndáá-gá ña, te vá cúú càda ndáá-gá nchaa cuèchi cue ñáiyu ñuyíú-a te núu ducaⁿ.

⁷ Te núu yúhú ná caní iní-í cáháⁿ-í ñiⁿ tnúhu ndehnde, te sá tnúhu-áⁿ te caní tucu iní-í sá quide càhnu-gá-í tnúhu ndáá tnúhu Yă Ndiöxí, te sá dúcáⁿ ná càháⁿ-í te caní tucu iní-í sá vâ cúú càháⁿ Yă Ndiöxí sá ndécú cuèchi-í.

⁸ Te núu na caní tucu iní-í sá vâha-gá cada-í nchaa sá cuèhé sá dúhá cuèndá Yă Ndiöxí cada-gá sá vâha, dico ñá ndáá. Te ió ñáiyu càháⁿ cuèhé cuèndá-í te càchí-yu sá díú-ní dùcaⁿ dacuaha-í ñáiyu dico ñá ndáá sá dúcáⁿ dânehé-í-yu, te ñáiyu-áⁿ

nacháhu-yu tnúhu càháⁿ-yu, chi ducaⁿ tàú-xi cunduu.

Nchaa ñáyiú ñuyíú-a ndècuéchi-yu

⁹ Te vitna càchí dava ñáyiú sá ïo-gá cúnùu nchoo cue ñáyiú isràél dàcúúxí dâva-gá ñáyiú, dico yúhú càchí-í sá ñáhá, te sa ní cachí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá nchaa ñáyiú ndècuéchi-yu cuèi ñáyiú isràél te cuèi ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél.

¹⁰ Te núú tùtú Yá Ndiöxí càchí-xi: Vá yõo ñⁿ quide ndáá,

¹¹ te ni vá yõo ñⁿ tècú tnùní tnúhu váha, te ni vá yõo ñⁿ nànducu nihnu Yá Ndiöxí.

¹² Chi nchaá-yu ñá túú nchícúⁿ nihnú-yu ichi váha, te nchaá-yu cùu-yu ñáyiú xíndecu neñúú sá cùu-xí Yá Ndiöxí.

Te ni ñⁿ-yu ñá túú quidé-yu ñⁿ sá váha.

¹³ Te cada iní-ndó sá yúhú-yu cùu-xi datná cùu ñⁿ yaú núú yíndüxi ndíyí núú ïo ndehe sàháⁿ,

te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yuhú-yu, chi ío càháⁿ cuèhé-yu, te mee-ni dàndahú-yu nchaa tnàha ñáyiú-yu.

Te cada iní-ndó sá vènenú cóo yíhí yúhú-yu chi mee-ni càháⁿ úhú-yu cuendá tnàha ñáyiú-yu.

¹⁴ Te ío iní-yu càháⁿ úhú tnáhã-yu.

¹⁵ Te àúⁿ nã cuu àúⁿ nã xíãⁿ xíahni tnàhá-yu.

¹⁶ Te nchaa núú xicá cùu-yu quide úhú iní-yu nchaa tnàha ñáyiú-yu nàcuáa ndíhú iní ñáyiú-áⁿ.

¹⁷ Te ñá túú cuení-yu cundecu ndíhí tnàha váha-yu.

¹⁸ Te ñá túú sàni iní-yu canehé-yu sá yíñùhu núú Yá Ndiöxí.

Duha quidé-yu càchí-xi núú tùtú-gá.

¹⁹ Te cùtnùní iní-ó sá nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés cùu-xí cuendá nchaa ñáyiú nchícúⁿ nihnu nchaa tnúhu-áⁿ. Te tnúhu-áⁿ cùu-xí cuendá sá vá yõo tnàhí cachí sá ñà túú cuèchi-xi, te ducaⁿ te nchaandi túhú ñáyiú cutnùní iní-yu sá ná chãhu-yu nchaa sá quidé-yu núú Yá Ndiöxí.

²⁰ Te ducaⁿ càda-xi chi ni ñⁿ ñáyiú vá càchí-ó sá vá cùndècu cuéchi-yu núú

Yá Ndiöxí cuendá-ni sá nchícúⁿ nihnú-yu nchaa tnúhu sá ní chídó tnùní ndíi Moisés, te tnúhu-áⁿ càchí tnúhu-xi cuendá-ni sá cùtnùní iní-ó sá ndécú-ó ichi cuehé ichi duha.

Te núu na quíndáá iní-ó Xítohó Jesucristú te naníhí tàhú-ó

²¹ Te vitna ní cutnùní iní-ó sá ñà díú sá cadá-ó nchaa nacuáa ní càháⁿ ndíi Moisés cùu-o núú Yá Ndiöxí, chi mee-gá quidé cùu-o núú-gá. Te núú tùtú ndíi Moisés ndíhí núú tùtú cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha càháⁿ-xi nàcuáa cada ñaha-gá xii-o vitna.

²² Te ducaⁿ cùu-o núú Yá Ndiöxí te núu na quíndáá iní-ó Xítohó Jesucristú. Te ñⁿ-ni ducaⁿ cùu nchaa ñáyiú ñuyíú te núu na quíndáá iní ñáhã-yu xii-gá, chi ñⁿ-ni cùu-o nchaa-o sá cùu-xí Yá Ndiöxí.

²³ Chi nchaá-yu ndècu cuéchi-yu, chi ñá ñⁿ-yu quidé-yu nàcuáa càháⁿ Yá Ndiöxí sá cùu-yu ñáyiú quide váha.

²⁴ Dico Yá Ndiöxí ío váha iní-gá chi ní quide ñaha-gã xii-o ñⁿ sá váha, chi dícó-ni ducaⁿ ní quide-gá nàcuáa vá cùndècu-gá cuéchi-o núú-gã, chi Xítohó Jesucristú ní sati níñí-gã te ní xíhí-gá, te ducaⁿ ní yáha-gá cuendá sá vá cùndècu-gá cuéchi-o.

²⁵ Te Yá Ndiöxí ní taxi ndecu-gá Xítohó Jesucristú núú ñáyiú ñuyíú-a, te ní xíhí-gá sá cuendá nchaa yicá cuéchi-yu, te ducaⁿ ní cuu cuendá sá ncháá ñáyiú na quíndáá iní ñáhã xii-gá te vá náchãhu-yu cuéchi-yu núú Yá Ndiöxí. Te Yá Ndiöxí ní quide ndee iní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ní quide cue ñáyiú ní xíndecu ndéé sanaha. Te xíãⁿ ní xíhí Xítohó Jesucristú cuendá cutnùní iní-ó sá Yá Ndiöxí cùu-gã Yaá ío váha quide ndáá cuèi ducaⁿ ní quide ndee iní-gá nchaa sá ní quide cue ñáyiú-áⁿ.

²⁶ Núu xíãⁿ vitna ní cutnùní ndisa iní-ó sá quidé ndáá-gá, te quide-gá sá cuè ñáyiú vá cùndècu-gá cuéchi-yu núú-gã, te núu na quíndáá iní-yu Xítohó Jesucristú.

²⁷ Te vitna vá càchí-ó sá ïo càhnu cuu-o cuendá sá ñà túú-gã cuéchi-o

ndècu núú Yă Ndiöxí, te ducaⁿ ñà túú-gă cuéchi-o ndècu núú-gă cuendá sá sàndáá iní-ó Xítóhó Jesucristú, te ñà díú sá cuendá nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés.

²⁸ Te cùtnuní iní-ó sá ndèda-ni càa ñáyiu vá cùndècu-gá cuéchi-yu núú Yă Ndiöxí te núu na quìndáá iní-yu Xítóhó Jesucristú cuéi ní quidé-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés àdi ñà túú ní quidé-yu.

²⁹ Te cùtnuní iní-ó sá Yă Ndiöxí cúú-gă Ndiöxí nchaandi túhú ñáyiu, te ñà díú mèe-ni Ndiöxí ñáyiu isràél cúú-gă.

³⁰ Te ñà díú ní cáháⁿ ndíi dídí-gă cúú-gă Ndiöxí, te nchaa ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú te vá cùndècu-gá cuéchi-yu núú Yă Ndiöxí cuéi cùú-yu ñáyiu isràél àdi ñà túú cùú-yu.

³¹ Te ñà díú sá sàndáá iní-ó Xítóhó Jesucristú te cachí-ó sá ñà túú nàndíi nchaa tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cada-o, te ñáhá chi sá dúhá sàndáá iní-ó-gă te xiáⁿ nchicúⁿ ni-hnu-o quide-o nacuáa càháⁿ tnúhu-áⁿ.

4

Cuendá ndíi Àbrahám

¹ Te vitna na càchí tnúhu-í xii-ndo cuendá ndíi Àbrahám téé ní cuu ñani tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha.

² Te ndíi-áⁿ ñà túú ní xíndecu cuéchi ndíi núú Yă Ndiöxí, dico ñà díú cuendá ñà túú ní xíndecu cuéchi ndíi núú-gă. Chi núu cuendá ñà túú ní quide ndíi ducaⁿ ñà túú ní xíndecu cuéchi ndíi núú Yă Ndiöxí ñà, te cada càhnu ndíi mee ndíi ni cùu, dico ñà díú núú Yă Ndiöxí cada càhnu ndíi mee ndíi te núu ducaⁿ ní quide ndíi.

³ Te chí dándàcu iní nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yă Ndiöxí núú càchí-xi: “Té Àbrahám ní sàndáá iní-dé Yă Ndiöxí, te xiáⁿ ní cachí-gá sá cúú-dé núú-gă”, duha càchí-xi núú tütú-gă.

⁴ Te sá cúhúⁿ yáhu ñà túú téé quide chiuⁿ, te vá càchí-ó sá xiáⁿ cúú-xi ñà túú táhú sá cúú-xi-dé chi yáhu tnáhí-dé cúú-xi.

⁵ Te vá yóo ñà túú ndàcu cada ñà túú chiuⁿ nacuáa cudíu-xi núú Yă Ndiöxí. Te ñà túú ná chiuⁿ xini ñuhu-xi cada

ñáyiu te cudíu-yu núú-gă, chi xini ñuhu-ni-xi sá quìndáá-ni iní-yu-gá. Te díu-gá càchí-gá sá ñáyiu ndècu ichi cuhé ichi duha vá cùndècu-gá cuéchi-yu núú-gă, te núu na quìndáá iní ñáhá-yu xii-gă.

⁶ Te díu-ni ducaⁿ ní cáháⁿ ndíi Dàvií, chi ní cachí ndíi sá ñà váha táhú nchaa ñáyiu ní cachí Yă Ndiöxí cudíu núú-gă, dico ñà díú cuendá ñà túú quidé-yu cudíu-yu núú-gă.

⁷ Te duha ní cachí ndíi:

Váha táhú nchaa ñáyiu quide cahnu iní Yă Ndiöxí nchaa cuéchi-xi, te ñà túú-gă quidé cuendá-gá nchaa sá cuhé sá dúhá ní quidé-yu.

⁸ Váha táhú-yu chi Yă Ndiöxí càchí-gá sá ñà túú-gă cuéchi-yu.

Duha ní cachí ndíi Dàvií.

⁹ Te ñà díú mèe-ni ñáyiu ngúndecu seña ñà túú ducaⁿ váha táhú-yu, chi tnáhá ñáyiu ñà túú ngúndecu seña ñà túú ducaⁿ váha táhú-yu. Te sa nàha-o sá Yă Ndiöxí ní cachí-gá sá cúú ndíi Àbrahám núú-gă cuendá sá ni sàndáá iní ñáhá ndíi xii-gă.

¹⁰ Te cunaha-ndo sá díhna-gá ní cachí Yă Ndiöxí sá cúú ndíi Àbrahám núú-gă te dàtnuní ngúndecu seña ñà túú ndíi.

¹¹ Te ní ngúndecu seña ñà túú ndíi cuendá xiáⁿ cuu-xi ñà túú seña sá cúú ndíi núú Yă Ndiöxí. Te ndéé cùtnáhá vátá ngúndecu-gá seña ñà túú ndíi, te sa cùú ndíi núú-gă chi ní sàndáá iní ñáhá ndíi xii-gă. Te sá dúcáⁿ ñà túú ndècu seña ñà túú ndíi cùtnáhá ní sàndáá iní ndíi Yă Ndiöxí xiáⁿ ní cuu ndíi dàtná ñà túú díhí dütú nchaa ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii-gă, ñáyiu ñà túú ní ngúndecu seña ñà túú-xi, te cùú-yu núú-gă.

¹² Te ndíi Àbrahám ní cuu tucu ndíi dàtná ñà túú díhí dütú nchaa ñáyiu ní ngúndecu seña ñà túú-xi, dico ñà díú cuendá-ni sá ní ngúndecu seña ñà túú-yu cùu ndíi díhí dütú-yu, chi cuendá sá sàndáá iní-yu Yă Ndiöxí nchicúⁿ ni-hnú-yu nàcuáa ní quide ndíi ní sàndáá iní ñáhá ndíi xii-gă ndéé cùtnáhá vátá ngúndecu-gá seña ñà túú ndíi.

Yá Ndiöxí cada-gá nchaa nàcuáa ní cachí-gá te núu na quíndáa iní-ó-gă

13 Te Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-gă xii ndíi Àbrahám sá ndúú tǎhú ndíi cunuu ndíi ñuyíú, ndíhi cue déhe ndíi, ndíhi nchaa dava-gá cue ñaní tnáhá ndíi vitna cacu túu. Te ducaⁿ ñí xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi ndíhi cue ñaní tnáhá ndíi, chí ní sándáa iní ñáhá ndíi xii-gá núu xiǎⁿ ní cudíu ndíi núú-gă. Te ducaⁿ ñí xáhaⁿ-gă xii ndíi dico ñá díú cuendá sá ñí quide ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi Moisés cada ñáyíu ndéé cuéé-gá.

14 Te núu mee-ni ñáyíu nchícúⁿ ni hnu quide nacuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés ní ndúu tǎhú-yu cunúú-yu ñuyíú-a ní cùu ña, te ñá túú xini ñuhu-xi quíndáa iní-ó Yá Ndiöxí, te ñá túú nàndíhi tnúhu ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi Àbrahám ní cùu te núu ducaⁿ.

15 Te núu ñí ñáyíu ñá túú quide nacuáa càháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cada-o te nacháhu-yu sá dúcáⁿ quidé-yu. Te núu ñá túú tnúhu sá sánú ìchi ñaha-xi xii-o nacuáa cada-o ní cùu ña, te ñá túú cuéchi-o ní cùu.

16 Te ducaⁿ ñí xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi Àbrahám nàcuáa cada-gá, chí cuendá sá ní sándáa iní ñáhá ndíi xii-gă. Te ducaⁿ ñí quide-gá chí ío váha iní-gă, dico ñá díú sǎ ñí chiuⁿ ní quide ndíi ducaⁿ ñí xáhaⁿ-gă. Te sá dúcáⁿ ñí cuu te cùu-xi ñí tnúhu ndáa sá cúú-xí nchaa ñaní tnáhá ndíi, ñáyíu sándáa iní ñáhá xii-gă dàtná ní sándáa iní ñáhá mèe ndíi xii-gă, te ñá díú mèe-ni cuendá nchaa ñaní tnáhá ndíi nchícúⁿ ni hnu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés, chí ndíi Àbrahám-áⁿ ñí cuu ndíi dàtná ñí díhí dütú cue ñáyíu sándáa iní ñáhá xii Yá Ndiöxí.

17 Te núú tütú Yá Ndiöxí càháⁿ-xi nàcuáa ní xáhaⁿ-gă xii ndíi, te duha ní xáhaⁿ-gă: “Yòhó té Àbrahám ní quide ñaha-í xii-n dàtná ñí díhí dütú cue ñáyíu xíndecu ñíhí ñuyíú.” Duha ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi, càchí-xi núú tütú-gă. Te Yá Ndiöxí náhá ndáa-gá sá cádá-xí nàcuáa ní xáhaⁿ-gă xii ndíi Àbrahám, te ñíu-ni-gá cúú

Yáa ní sándáa iní ndíi, te ñíu-ni-gá dándòto-gá ñáyíu ní xíhí, te ñíu-ni-gá quidé tá ngündecu nchaa sá vǎtá cündècu-gá ñuyíú-a.

18 Te Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-gă xii ndíi Àbrahám sá ío cuéhé dèhe ndíi coo, te ío ní sándáa iní ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ-gă dico ñá túú ní cùtnuní iní ndíi nása cada-gá, chí ío ní sahnú ndíi. Te cuendá sá dúcáⁿ ío ní sándáa iní ndíi tnúhu ní xáhaⁿ-gă núu xiǎⁿ ní cuu ndíi díhí dütú vǎi ñáyíu xíndecu ñíhí ñuyíú.

19 Te ndíi Àbrahám ñuhu ndíi ñí ciendú cuía cùtnáhá ducaⁿ ñí xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi, te ní cùtnuní iní ndíi sá ñá túú tǎhú ndíi sá cóó dèhe ndíi ndíhi ñadíhí ndíi ndíi Sǎrá, chí ndíi ndúú-yu sa ní sahnú vǎhí-yu, te cuéi ducaⁿ dico ní sándáa-ni iní ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí.

20 Te ñá túú ní sàni ñí sàni úú iní ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí cada-gá sá cúú-xí ndíi, chí da uuⁿ-gá váha ní sándáa iní ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ-gă, te ní cachí ndíi sá ío càhnú cuu-gă.

21 Te ní cùtnuní ndáa iní ndíi sá Yá Ndiöxí ndácú-gă quidé-gă nchaa sá càháⁿ-gă.

22 Te sá ní sándáa iní ndíi nàcuáa ní cáháⁿ Yá Ndiöxí, núu xiǎⁿ ní cachí-gá sá cúú ndíi ñí tée ñá túú cuéchi-xi núú-gă.

23 Te ní ngódó tnùní núú tütú Yá Ndiöxí cuendá ndíi Àbrahám sá ñí cachí-gá sá ñá túú cuéchi ndíi núú-gă, te ñá díú-ní cuendá méé ndíi ní ngódó tnùní núú tütú-gă.

24 Chí tnáhá cuendá-ó nchaa-o ní ngódó tnùní núú tütú-gă. Te càchí-gá sá ñá túú cuéchi-o núú-gă chí sándáa iní-ó-gă, te ñíu-gá cúú-gă Yáa ní dándótó ñaha xii Xitohó Jesucristú Yáa cúú Xitohó-ó.

25 Te Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá díú Xitohó Jesucristú cuú-gá cuendá nacháhu-gá nchaa cuéchi-o. Te ní xíhí-gá te ní ndoto-gá cuendá nchaa-o vǎ cündècu-gá cuéchi-o núú Yá Ndiöxí te núu na quíndáa iní-ó-gă.

5

Ío váha tnáhá ñáyíu càchí Yá Ndiöxí

sá ñà túú cuéchi-xi

¹ Te vitna, ñá túú-gã cuéchi-o ndècu núú Yá Ndiöxí chi sàndáá iní-ó Xítóhó Jesucristú, te ío váha ndècu ndìhi-o Yá Ndiöxí vitna sá cuèndá Xítóhó Jesucristú.

² Te cuèndá sá ni sàndáá iní-ó Xítóhó Jesucristú xiãⁿ ñá díu-gá ní quide ní ngúndecu váha-o núú Yá Ndiöxí, te ducaⁿ-ni cùndecu-o, te ío cùdíí iní-ó chi ndècu ndìhi-o tnúhu ndee iní sá sáá nduu ngúndecu-o núú ío váha càa ndecu Yá Ndiöxí.

³ Te ñá díu-ní sá cuèndá sá ndúú táhú-ó cùndecu-o núú ndécú-gá cùdíí iní-ó, chi cùdíí iní-ó ndòho-o cuèndá-gá, chi cùtnuní iní-ó sá ñuu na ndòho-o cuèndá-gá te cunduu càhnu-gá iní-ó,

⁴ te núu cùu-o ñáyiu ta quide cahnu-gá iní-xi te cùtnuní sá cùú-ó ñáyiu quide váha, te núu cùu-o ñáyiu quide váha te uuⁿ-gá tá ngúndecu ndìhi-o tnúhu ndee iní cuáháⁿ sá cáda váha ñaha Yá Ndiöxí xii-o.

⁵ Te núu ducaⁿ te vá ñá ndúu ndixi cuéchi iní-ó sá ndécú ndìhi-o tnúhu ndee iní ngúndecu váha-o. Te Espíritú sá ñí taxi Yá Ndiöxí ndécú ndìhi-o xiãⁿ quidé-xí cùtnuní iní-ó sá ío cùu iní ñáhá Yá Ndiöxí xii-o.

⁶ Te nchoo ñà túú vèdana ná ní ndàcu-o cada-o cuèndá dàcácu ni-hnu-o mèe-o, dico Xítóhó Jesucristú ní xihí-gá cuèndá-ó, ndìhi cuèndá nchaa dava-gá ñáyiu ñá túú tnàhá tnúhu ndìhi Yá Ndiöxí, te ní xihí-gá mei ndúu taú-xi cuú-gá.

⁷ Te cudana-ni núu xihí ñá ñáyiu sá cuèndá ñá ñáyiu quide ndáá, te áma xihí tucu ñá-yu sá cuèndá ñáyiu quide váha tnàhá ñáyiu-xi.

⁸ Te Yá Ndiöxí ní quide-gá sá nchóo cùtnuní iní-ó sá ío cùu iní ñáhá-gá xii-o, chi cùtnàhá ndécú-ó ìchi cuehé ìchi duha te ní tendaha-gã Xítóhó Jesucristú ní quixi-gá ñuyú-a ní xihí-gá cuèndá-ó.

⁹ Te sá cuèndá sá ñí xihí Xítóhó Jesucristú xiãⁿ ñá túú-gã cuéchi-o ndècu núú Yá Ndiöxí, te vitna ní cutnùní ndáá iní-ó sá vã dáquihíⁿ ñáhá-gã Yá Ndiöxí xii-o núú ùhú núú ndàhú sá

cuèndá Xítóhó Jesucristú.

¹⁰ Te cùtnàhá ñá túú tnàhá tnúhu-o ndìhi Yá Ndiöxí ní cùu ní xihí Xítóhó Jesucristú Yaá cùú Dèhe-gá cuèndá cuu váha iní ñáhá-gã xii-o, te ducaⁿ te nduu táhú-ó cùndecu-o ndìhi-gá ni caa ni quihíⁿ cuèndá sá ñí ndoto Xítóhó Jesucristú.

¹¹ Te ndètu-o sáá nduu ngúndecu-o ndìhi-gá ni caa ni quihíⁿ, te ñá díu-ní xiãⁿ quidé-ó chi tnàhá cùdíí iní-ó Yá Ndiöxí, chi Xítóhó Jesucristú ní quide-gá ducaⁿ cùdíí iní-ó-gã, te díu-ni Xítóhó Jesucristú ní quide-gá ní nucúndecu váha-o ndìhi Yá Ndiöxí.

Nàcuáa ní quide ndíi Àdán ndìhi nàcuáa ní quide Xítóhó Jesucristú

¹² Te ndíi Àdán ñá túú ní quide ndáá ndíi núú Yá Ndiöxí ñuu xiãⁿ ní ngúndecu nchaa sá cuèhé sá dúhá ñuyú-a, te sá cuèndá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide ñáyiu xiãⁿ xihí-yu, te ncháa-yu xihí-yu chi ncháa-yu quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá.

¹³ Te sa quide-gá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá te dàtnùní ní ngúndecu nchaa tnúhu sá ñí chídó tnùní ndíi Moisés nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí cada ñáyiu, te nchoo cùtnuní iní-ó sá ñuu ñá túú tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nàcuáa cada-o, te ñá túú cuéchi-o sànuu.

¹⁴ Te ndéé cùtnàhá ní xindecu ndíi Àdán ní quesaha-xi xihí ñáyiu, te ducaⁿ-ni xihí-yu ndéé ní sáá nduu ñí xindecu ndíi Moisés. Te ducaⁿ ñí xihí-yu chi ní quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá cuèi ñá túú ní quidé-yu nàcuáa ní quide ndíi Àdán, chi ndíi-án ñá túú ní sàndáá iní ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí cada ndíi. Te ndíi Àdán ní cuu ndíi ñá tée cùu cahnu ní xindecu ñuyú-a, te sátá dúcáⁿ te ní quixi Xítóhó Jesucristú te Yaá-án ño-gá càhnu cuu-gá.

¹⁵ Te sá ñí quide ndíi Àdán te vá càchí-ó sá ñá-ní cùu-xi ndìhi sá ñí cachí Yá Ndiöxí nduu táhú-ó vitna. Te sá ñà túú ní quide ndáá ndíi xiãⁿ nchaa ñáyiu xihí-yu, dico Yá Ndiöxí ío váha iní-gá chi ío váha ní quide-gá sá cùú-xí nchaa nchoo ñáyiu ndècu ñuyú-a, chi dicó ducaⁿ ñí cachí-gá sá

nánihí tànhú-ó, te ìⁿdii-ni téè tnhá-dé ío váha ní quide-dé sá cúú-xí-ó, te téè-án cúú-dé Xítohó Jesucristú.

16 Te sá ní quide ìⁿdii-ni ndíi Àdán ñá túú ìⁿ-ni cuu-xi ndíhi sá ní quide Yá Ndióxi sá cúú-xí-ó, chi ndíi-án ñà túú ní quide ndáá ndíi núú-gã. Te sá dúcáⁿ ní quide ndíi te xíáⁿ ní cuu-xi cuéchi díhna nuu ní quide ndíi, núu xíáⁿ ní cachí Yá Ndióxi sá cuè ñáyiu quíhíⁿ-yu núú ùhú núú ndáhú nacháhu-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá quidé-yu. Dico mee-gã ní quide sá cuè ñáyiu naníhí tànhú-yu dícó-ni ducaⁿ, te ducaⁿ te vá cundècu-gá cuéchi-yu núú-gã cuèi ío vài cuéchi-yu.

17 Te sá dúcáⁿ ñà túú ní quide ndáá ìⁿdii-ni ndíi Àdán-án núú Yá Ndióxi, xíáⁿ ní quide-xi xihí nchaa ñáyiu. Te sá cuendá sá ní quide ìⁿdii-ni Xítohó Jesucristú xíáⁿ ío váha ní quide ñaha Yá Ndióxi xii ñáyiu, chi dícó-ni ducaⁿ ní nduu táhú-yu cùdú-yu núú-gã. Te nchaa ñáyiu ducaⁿ cùdú-yu núú-gã nduu táhú-yu cunúú-yu ndíhi Xítohó Jesucristú cuendá sá ní quide-gá sá vaha sá cúú-xí-yu.

18 Te sá dúcáⁿ ní quide ndíi Àdán ñá túú ní quide ndíi nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndíi ìⁿ xito, núu xíáⁿ ní cachí-gá sá ncháá ñáyiu tàú-yu nacháhu-yu nchaa cuéchi-yu, dico Xítohó Jesucristú ní quide-gá ìⁿ sá vaha cuendá nchaa ñáyiu vá cundècu-gá cuéchi-yu núú Yá Ndióxi te núu na quíndáá iní ñáhã-yu xii-gã, te ducaⁿ te cundecú-yu ndíhi-gá ni caa ni quíhíⁿ.

19 Te sá ñà túú ní sàndáá iní ìⁿdii-ni ndíi Àdán nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi xii ndíi, xíáⁿ ní nguínchicúⁿ nihnu nchaa ñáyiu quidé-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá. Te ducaⁿ ìⁿdii-ni Xítohó Jesucristú ní quide-gá nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndióxi cuendá sá Yá Ndióxi cachí-gá sá cúdú-yu núú-gã.

20 Te Yá Ndióxi ní xáhaⁿ-gã xii ndíi Moisés nàcuáa cada ñáyiu, te sá cuendá tnhú-án uuⁿ-gá ní nguíta nchaa ñáyiu quidé-yu nchaa sá cuéhé

sá dúhá, te Yá Ndióxi uuⁿ-gá cundàhú iní ñáhã-gã xii-yu tucu.

21 Te sá cuendá nchaa cuéchi ñáyiu xíáⁿ xihí-yu, dico Yá Ndióxi ío váha iní-gá chi dñu-gá ní cachí-gá sá ncháá ñáyiu na tnhá tnhúhu ndíhi ñaha xii-gá cudú-yu núú-gã, te cundecú-yu ndíhi-gá ni caa ni quíhíⁿ, te ducaⁿ chi Xítohó Jesucristú ní quide-gá sá vaha sá cúú-xí-yu.

6

Ñáyiu ñá túú-gã ndécú ichi cuehé ichi duha ndécú-yu cuendá Xítohó Jesucristú

1 Te sá dúcáⁿ quide Yá Ndióxi, te vá cání iní-ó cànchicúⁿ nihnu-ni-o ichi cuehé ichi duha, chi ñá díú sã cànchicúⁿ nihnu-o ichi-án te ngóo càni iní-ó sã ío-gá cundàhú iní ñáhã-gã xii-o.

2 Te vá cúú cànchicúⁿ nihnu-o ichi cuehé ichi duha, chi nchoo cùu-o datná cue ñáyiu sa ní xihí, núu xíáⁿ vá cúú-gã canchicúⁿ nihnu-o ichi-án.

3 Te sa nàha-o sá cuendá sá ní sandute-o quèe-xi sá tnhá tnhúhu-o ndíhi Xítohó Jesucristú. Te sá ní sandute-o quèe tucu-xi sá cúú-ó datná ñáyiu ní xihí ndíhi-gá.

4 Te ñá díú-ní sã ní xihí-ó ndíhi-gá chi quèe tucu-xi sá ní nguíndúxi-o ndíhi-gá te ní ndoto-o datná ní ndoto mee-gã ní dándótó ñaha Dútú Ndióxi Yaá ío càhnu cuu, te ducaⁿ ní cuu cuendá sá vã cundècu-gá-ó datná ní xíndecu-o.

5 Te núu ìⁿ-ni cùu-o ndíhi Xítohó Jesucristú cuendá sá cúú-ó datná ñáyiu ní xihí ndíhi-gá, te ndáá sá cúú-ó datná ñáyiu ní ndoto ní nguíndecu váha datná ní ndoto mee-gã ní nucúndecu váha-gá.

6 Te nchoo nàha-o sá cúú-ó ñáyiu ío ndècu cuéchi-xi ni cùu, dico sátá ní cuu-o datná ñáyiu ní xihí datná ní xihí Xítohó Jesucristú núú cùrúxi, te ndéé dàvá-án ní dáñá-ó nchaa ichi cuehé ichi duha ndècu-o ni cuu, te ñá túú-gã cúnúu sá cuéhé sá dúhá iní-ó.

7 Chi nchaa ñáyiu ní xihí ñá túú-gã ndécú-yu ichi cuehé ichi duha.

⁸ Te núu cùu-o datná ñáyiú ní xíhí dātá ní xíhí Xítóhó Jesucristú ñá, te cùtnuní ndáá iní-ó sà cùndècu-o ndìhi-gá ni caa ni quíhíⁿ.

⁹ Te sa nàha-o sá Xítóhó Jesucristú ní xíhí-gá te ní ndoto-gá te vá ñá ndùu ñá quíú-gã te cuú-gá, chi ñá túú nãgá sá cáda cùú-gá.

¹⁰ Te Xítóhó Jesucristú ní xíhí-gá ñá xito-ni sá cuendá nchaa cuéchi nchoo ñáyiú ñuyúú, te vá ñá ndùu-gá cuú-gá, te ndècu-ni-gá sá cúú-xí Yá Ndiöxí.

¹¹ Núu xíáⁿ nchòhó cada iní-ndó sã dātá sá ní xíhí-ndó vã cùndècu-gã-ndó sá cúú-xí ichi cuehé ichi duha, chi ndècu-ná-ndó sá cúú-xí Yá Ndiöxí, chi ní tnahá tnúhu-ndo ndìhi Xítóhó Jesucristú Yá cúú Xítóhó-ó.

¹² Te núu xíáⁿ vá dáñá-gã-ndó cùnùu ni ñá sá cuèhé sá dúhá iní-ndó cuendá sá vã cáda-gã-ndó ni ñá sá cuèhé sá dúhá sàni iní-ndó.

¹³ Te vá dáñá-ndó tàxi tnuní ñáhá ni ñá sá cuèhé sá dúhá-ãⁿ xii-ndo cuendá sá vã cáda-gã-ndó, te chí dáñá ná tàxi tnuní ñáhá Yá Ndiöxí xii-ndo, te chí dáñá ná chindee ñaha-gá cada-ndo mèe-ni sá vãha, te ducaⁿ te cada iní-ndó sã cúú-ndó dātá ñáyiú ní xíhí te ní ndoto ndècu.

¹⁴ Te ducaⁿ càda-ndo chi vá ndácú-gã ni ñá sá cuèhé sá dúhá tàxi tnuní ñáhá-xí xii-ndo, chi Yá Ndiöxí cùndàhú iní ñáhá-gã chindèe ñaha-gá xii-ndo. Te ducaⁿ chi ñá túú-gã cùnùu nchaa tnúhu sá ní chídó tnùní ndíi Moisés cada ñáyiú.

Ñáyiú nchìcúⁿ nihnu sá vãha

¹⁵ Te ñá díú sã cùndàhú iní ñáhá Yá Ndiöxí xii-o chindee ñaha-gá ndìhi sá ñá túú-gã cùnùu nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, te cachí-ó sã cúú-ni cùndècu-o ichi cuehé ichi duha.

¹⁶ Te nchoo xini-ó sã núu na cuãha-o tnúhu cunu cuechi-o núú ñá ñáyiú cuíni cunu cuechi-o núú-xi, te cùu-ná-ó ñáyiú xinu cuechi núú-yu te quide-o nchaa chiuⁿ tahu-yu. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchaa ñáyiú quide nchaa sá cuèhé sá dúhá chi tàxi tnuní ñáhá-nã-xi xii-yu, te diu nchaa xíáⁿ dácuita nihnu ñaha-xi xii-yu, te diu-ni ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchaa

ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí chi tàxi tnuní ñáhá-gã xii-yu, te quide-yu nchaa sá vãha nãcuáa cuíni mèe-gã cáda-yu.

¹⁷ Te nchòhó ducaⁿ ní xóo cada-ndo nchaa sá cuèhé sá dúhá ní cùu, dico tàxahu xii Yá Ndiöxí chi vitna ni yuhu ni iní-ndó quide-ndo nchaa nacuáa càháⁿ tnúhu-gá sá ní ngúndecu ndìhi-ndo.

¹⁸ Te vitna ñá túú-gã táxi tnùní ñáhá ni ñá sá cuèhé sá dúhá xii-ndo, te quide-ná-ndó nchaa sá vãha tàchiuⁿ Yá Ndiöxí cada-ndo.

¹⁹ Te duha càháⁿ-í cuendá cue ñáyiú xinu cuechi cuendá sá nchòhó tecú tnùní-ndó nacuáa ndùu tnúhu càháⁿ-í. Te nchòhó ní dáñá-ndó ní tàxi tnùní ñáhá nchaa sá cuèhé sá dúhá xii-ndo, te ñá túú ní quide-ndo nacuáa ní càháⁿ Yá Ndiöxí cada-ndo chi da vñhi-gá ní quide-ndo, te diu-ni ducaⁿ chí dáñá ná tàxi tnuní ñáhá Yá Ndiöxí xii-ndo vitna cuendá cada-ndo mèe-ni sá vãha nacuáa cuíni mèe-gã cada-ndo, te ducaⁿ te cuu-ndo ñáyiú quide ndáá cundecu núú-gã.

²⁰ Te nchoo cùtnahá ní xóo cada-ndo nchaa sá cuèhé sá dúhá ñá túú ní xóo cada-ndo ni ñá sá vãha cuíni Yá Ndiöxí cada-ndo.

²¹ Te dícó sácáⁿnúú sãñaha nchaa sá cuèhé sá dúhá-ãⁿ te núu na càda-o, te ni ñá sá vãha vá ñhí-ó te núu na càda-o nchaa xíáⁿ, te diu nchaa xíáⁿ dácuita nihnu ñaha-xi xii-o.

²² Te vitna ñá túú-gã cúú-ó ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, chi cùu-ná-ó ñáyiú quide nchaa nacuáa càháⁿ Yá Ndiöxí. Te sá dúhá quide-o cuu ndisa-xi ñá sá vãha sá cúú-xí-ó, te cùu-o ñáyiú quide ndáá ndécú-ó núú-gã vitna, te sáá nduu cùndècu-o ndìhi-gá ni caa ni quíhíⁿ.

²³ Te nchaa sá cuèhé sá dúhá dícó dácuita nihnu ñaha-xi xii-o, dico Yá Ndiöxí ní quide-gá sá dícó-ni ducaⁿ ndùu táhú-ó cùndècu-o ndìhi-gá ni caa ni quíhíⁿ, chi ní tnahá tnúhu-o ndìhi Xítóhó Jesucristú Yá cúú Xítóhó-ó.

7

Cuendá ñáyiú tnãndaha

1 Te nchaa nchòhó ñáiyu ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucrìstú sa nàha-ndo nacuáa càháⁿ tnúhu sá dánèhé ñáhá xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o, chi tnúhu-áⁿ càháⁿ-xi dóho nchaa ñáiyu xíndecu vívú ñuyú-a.

2 Te nchaa ñáiyu òhí sa ndècu yíi-xi, te òhu tnúhu-áⁿ dánèhé ñáhá-xi xii-yu sá vǎ dáñá-yu yíi-yu, dico núu na cùu yíi-yu te ñá túú-gǎ ná càháⁿ tnúhu-áⁿ cuèndá-yu.

3 Dico núu vátá cùu-gǎ yíi-yu te ñá túú ndùu váha-xi naquehéⁿ-yu ingá téé, dico núu na cùu yíi-yu te quendóo mée-yu, te ñá túú ñǎgá càháⁿ tnúhu sá dánèhé ñáhá xii-yu nàcuáa cada-yu te ducaⁿ te cuu naquehéⁿ-yu ingá téé, te ñá túú cùu-xi ìⁿ cuèchi.

4 Te nchòhó cue ñáiyu ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucrìstú cùu-ndó dàtná ñáiyu ní xíhí dàtná ní xíhí-gǎ. Te xíáⁿ ñá túú-gǎ táxi tnùnì ñáhá nchàa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés xii-ndo. Te ducaⁿ ñí cuu cuèndá nchòhó ngúndecu-ndo ndìhi Xítohó Jesucrìstú Yáá ní xíhí ní cùu te ní ndoto-gǎ. Te ducaⁿ ñí cuu cuèndá nchaa nchoo ñáiyu ndècu ichi-gǎ cada-o nchàa nacuáa càháⁿ Yǎ Ndiòxí.

5 Te nchoo ñí xíndecu-o ìchi cuehé ichi duha, te tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o cachí-xi sá ñá túú-gǎ vǎha cùndecu-o ìchi-áⁿ, te nchoo dà uuⁿ-gǎ ní quide-o nchàa sá cuèhé sá dúhá sá dúcáⁿ càháⁿ tnúhu-áⁿ, te sá dúcáⁿ ñí quide-o te ta xíta nihnu-o cuáháⁿ ní cùu.

6 Te vitna cada iní-ó sǎ cùu-ó dàtná ñáiyu ní xíhí sá cùu-xi tnúhu sá dánèhé ñáhá xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o, chi ñá túú-gǎ cùnùu-xi, te vitna mee-ñǎ Espíritú Yǎ Ndiòxí chíndèe ñaha-xi xii-o xinu cuechi-o núu-gǎ, te ñá díú cuèndá nchaa tnúhu sá ñí ngúndéé ndéé díhna cada ñáiyu xínu cuechi-o núu-gǎ vitna.

Nchaa sá cuèhé sá dúhá ñùhu iní-í

7 Te cuèi duha càháⁿ-í dico vǎ cùu tnàhí càháⁿ-ó sǎ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o ñá díú tnúhu váha cùu-xi. Te yúhú ñá túú cùtnunì iní-í ná cùu nchàa sá cuèhé sá dúhá ní cùu te núu ñá túú tnúhu-áⁿ

ní càchí tnúhu-xi xii-í, te ni ñá túú cùtnunì tucu iní-í núu váha àdi ñá túú vǎha sá nchídó iní-í sá ndécú ndìhi tnaha ñáiyu-o ní cùu te núu ñá túú tnúhu-áⁿ ní càchí-xi sá vǎ cùu cùu iní-í sá ndécú ndìhi-yu.

8 Te tnúhu-áⁿ ñí dánèhé ñáhá-xi xii-í sá vǎ cùu càda-í ní ìⁿ sá cuèhé sá dúhá, dico sá cuèndá tnúhu-áⁿ uuⁿ-gǎ ducaⁿ ñí sani iní-í ní quide-í. Te núu ñá túú tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o ña, te ñá túú cùtnunì iní-í sá quidè-í nándi sá cuèhé sá dúhá ní cùu.

9 Te cùtnàhá vátá nihí-gǎ-í tnúhu-áⁿ te ñá túú tnàhí ná sánì iní-í ndécú-í ní cùu, dico sátá ní nihí-í tnúhu-áⁿ te ní cùtnunì iní-í sá ndécú cuèchi-í, te ta xíta nihnu-í cuáháⁿ ní cùu.

10 Te núu ní quide-í nchaa nàcuáa càháⁿ tnúhu-áⁿ te sa ndéé ama-gǎ naníhí tǎhú-í ní cùu, dico ñá túú ní quide-í núu ní cùtnunì iní-í sá tá xíta nihnu-í cuáháⁿ ní cùu.

11 Te sá xíi tnúhu-áⁿ xíáⁿ uuⁿ-gǎ ní cunuu nchàa sá cuèhé sá dúhá ñí dándàhú ñáhá-xi xii-í te ní quide-í, te ta dàcuíta nihnu ñaha-xi xii-í cuáháⁿ ní cùu.

12 Te tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o cuu-xi tnúhu ío yíñùhu ní taxi Yǎ Ndiòxí, te ìⁿ ìⁿ tnúhu-áⁿ cùu-xi mée-ni tnúhu váha, te ni ìⁿ tnúhu cuèhé tnúhu duha ñá túú ñùhu tnahá.

13 Te vǎ cùu càchí-í sá tnúhu váha-áⁿ ñí quide-xi ta xíta nihnu-í cuáháⁿ ní cùu, chi nchaa sá cuèhé sá dúhá ñí quide-í, xíáⁿ tá dàcuíta nihnu ñaha-xi xii-í cuáháⁿ ní cùu, te sá cuèndá tnúhu váha-áⁿ ñí cùtnunì iní-í sá quidè-í nchaa sá cuèhé sá dúhá, te xíáⁿ tá xíta nihnu-í cuáháⁿ ní cùu. Te sá cuèndá nchaa nàcuáa càháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o ní cùtnunì iní-í sá xidó ndécú cuèchi-í ní cùu.

14 Te tnúhu-áⁿ ñí taxi Espíritú Yǎ Ndiòxí ndécú ndìhi-o cachí tnúhu-xi nàcuáa cada váha-o. Te nchoo cùu-o mee-ni ñáiyu yíca cuèchi, te tàxi tnunì ñáhá nchàa sá cuèhé sá dúhá xii-o ní cùu.

15 Dico nchoo tnàhá iní-ó càda-o nchaa sá vǎha dico ñá túú quide-o, te da nchaa sá ñá túú tnàhá iní-ó càda-o

quide-o, te ñá túú cùtnuní iní-ó nã cuendá ducaⁿ quide-o.

16 Te sá dúcáⁿ quide-o nchaa sá ñà túú tnàhá iní-ó, te xiáⁿ ndíxí túu iní-ó sã tnúhu sá dúcáⁿ sãnu ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o cuu-xi tnúhu ío váha.

17 Te cùtnuní iní-ó sã nchàa sá cuèhé sá dúhá ñúhu iní-ó, xiáⁿ quidé-xí dùcaⁿ quide-o sá ñà túú váha, te ñá díú sã cáhú iní méé-ó dùcaⁿ quide-o.

18 Te cùu-o cue ñáyiú sàni cuèhé sání dùha iní-xi, te cuíní-ó càda-o nchaa sá váha dico ñá túú ñihí ndéé-ó càda-o.

19 Te cuíní-ó càda-o nchaa sá váha dico ñá ndácú-ó, te ñá túú cuíní-ó càda-o datná quidé nchàa ñáyiú ndècu ichi cuèhé ichi duha, chi ñáyiú-áⁿ mee-ni nchàa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu, dico ñu-ni nchaa xiáⁿ quidé-ó tnàhá-ó.

20 Te sá dúcáⁿ quide-o nchaa sá ñà túú tnàhá iní-ó càda-o te ñá díú mèe-o ducaⁿ cahú iní-ó quide-o, chi nchaa sá cuèhé sá dúhá ñúhu iní-ó xiáⁿ quidé-xí dùcaⁿ quide-o.

21 Te ducaⁿ tnàhí yáha-o òré cuíní-ó càda-o sá váha, chi da mee-ni nchàa sá cuèhé sá dúhá quide-o.

22 Te ío cùdí iní-ó càda-o nchaa nacuáa càháⁿ Yá Ndiöxí,

23 te dicó-ni sá ncháá sã cuèhé sá dúhá ñúhu iní-ó, xiáⁿ quidé-xí ngàni ñaha-xi xii-o ñá túú quide-o sá váha sàni iní-ó càda-o, te ducaⁿ yáha-o chi nchaa sá cuèhé sá dúhá-áⁿ cúnùu-xi taxi tnuní ñáhá-xí xii-o.

24 ¡Te ndàhú ní cuu nchoo! Chi vá yõ ñⁿ ni ndàcu cada nacuáa vá táxí tnùní ñáhá-gã nchaa sá cuèhé sá dúhá xii-o sá tá dàcuíta nihnu ñaha xii-o cuáháⁿ ní cùu.

25 Te táxãhu xii Yá Ndiöxí sá Xítóhó Jesucristú ní quide-gá cuendá sá vá táxí tnùní ñáhá-gã ni ñⁿ sá cuèhé sá dúhá xii-o, sá tá dàcuíta nihnu ñaha xii-o cuáháⁿ ní cùu. Te mee-o sàni iní-ó càda-o nchaa nacuáa càháⁿ Yá Ndiöxí, dico núu nchaa sá cuèhé sá dúhá ná cúnùu-xi taxi tnuní ñáhá-xí xii-o, te ñu-ni nchaa xiáⁿ cada-o.

8

Ñáyiú quide nchaa nacuáa càháⁿ

Espíritú Yá Ndiöxí

1 Te vitna nchaa nchoo ñáyiú tnàhá tnúhu ndihí Xítóhó Jesucristú vá cuíta nihnu-gá-ó, chi ñá túú-gã ndécú-ó ichi cuèhé ichi duha, chi mee-nã nchaa nacuáa càháⁿ Espíritú Yá Ndiöxí quidé-ó.

2 Te Espíritú Yá Ndiöxí-áⁿ táxí tnùní ñáhá-xí xii-o, te ducaⁿ chi ndècu ndihí-o Xítóhó Jesucristú, te sá dúcáⁿ táxi tnuní ñáhá Espíritú-gá xii-o núu xiáⁿ ñá túú-gã táxí tnùní ñáhá ni ñⁿ-gá sá cuèhé sá dúhá xii-o, te ducaⁿ quide Espíritú-gá cuendá sá vá cuíta nihnu-o, te ñu-ni Espíritú-gá quidé-xí cuendá sá nchóó ndùu táhú-ó cùndecu-o ndihí-gá ni caa ni quíhíⁿ.

3 Te nchoo ñá ní ndàcu-o cada-o nchaa nacuáa càháⁿ tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o, núu xiáⁿ tnúhu-áⁿ ñà túú ní ñihí ndéé-xí càda-xi cuendá sá nchóó vá cuíta nihnu-o. Dico Yá Ndiöxí ní tendaha-gã Déhe mee-gã ní quixi ñuyíú-a, te Yaá-áⁿ cúú-gã ñⁿ ñáyiú, te càa-gá datná cáá ñáyiú ndècu cuéchi-xi xíndecu ñuyíú-a, te sá cuendá nchaa cuéchi nchaa nchoo ñáyiú xíndecu ñuyíú-a ní quixi-gá, te ndéé dàvá-áⁿ ñí quide-gá cuendá sá vá táxí tnùní ñáhá-gã ni ñⁿ sá cuèhé sá dúhá xii-o.

4 Te ducaⁿ ñí quide-gá cuendá nchoo nchicúⁿ nihnu-o quide-o nacuáa càháⁿ tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nacuáa cada-o, chi ñá túú-gã cúnùu ni ñⁿ sá cuèhé sá dúhá iní-ó, chi Espíritú Yá Ndiöxí-nã táxí tnùní ñáhá-xí xii-o.

5 Te nchaa ñáyiú cúnùu nchaa sá cuèhé sá dúhá iní-xi mee-ni xiáⁿ ñúhú iní-yu te quidé-yu. Dico nchoo ñáyiú quide nchaa nacuáa cuíní Espíritú Yá Ndiöxí ñúhú iní-ó mèe-ni nacuáa càháⁿ Espíritú-gá-áⁿ te quide-o.

6 Te núu mee-ni nchàa sá cuèhé sá dúhá cúnùu iní-ó, te cuíta nihnu-o, dico núu mee-ni nchàa tnúhu càháⁿ Espíritú Yá Ndiöxí cúnùu iní-ó, te ío váha cuu iní-ó cùndecu-o ndihí-gá ni caa ni quíhíⁿ.

7 Te nchaa ñáyiú ñúhu iní mee-ni sã cuèhé sá dúhá cùu úhú iní-yu Yá Ndiöxí, te ñá túú cuíní-yu cadá-yu

nàcuáa càháⁿ-gá, te ni ñă ndácŭ-yu cada-yu.

⁸ Te nchaa ñáyi ducaⁿ cùnū nchaa sá cuèhé sá dúhá ìní-xi-áⁿ ñà túú cùdiú-yu núú Yá Ndiöxi.

⁹ Te nchòhó chi ñá túú-gă cùnū sá cuèhé sá dúhá ìní-ndó, chi mee-ñă nàcuáa càháⁿ Espiritú Yá Ndiöxi quidé-ndó, te ducaⁿ quide-ndo chi ndècu ndihi-ndo Espiritú-gá, te diu-ni Espiritú-gá-áⁿ ñă tendaha Xitohó Jesucristú véxi ndècu ndihi-o, te nchaa ñáyi ñà túú ndècu ndihi Espiritú sá ñă tendaha Xitohó Jesucristú véxi ndècu ndihi-o ñà túú ndècu ndihi ñahá-yu xii-gá.

¹⁰ Te núu ndècu ndihi-ndo Xitohó Jesucristú, te cuèi na cùú yiqui cùñú-ndó sá cuèndá nchaa sá cuèhé sá dúhá ío ñuyíú-a, dico ìní-ndó chi cundecu ndihi-xi Yá Ndiöxi chi ñà túú-gă cuèchi-ndo ndècu núú-gă.

¹¹ Te núu ndècu ndihi-ndo Espiritú Yá Ndiöxi Yaá ní dándótó ñaha xii Xitohó Jesucristú, te diu-ni-gá cada te ndoto yiqui cùñú-ndó sá tá xita nihnu cuáháⁿ núu na cùú-xi, te ducaⁿ chi ndècu ndihi-ndo Espiritú-gá.

¹² Te nchòhó ñáyi ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú, ñà túú-gă tàú-ndó cùnū ni ñⁿ sá cuèhé sá dúhá ìní-ndó nàcuáa vá cùndècu-gá-ndó ichi cuèhé ichi duha.

¹³ Chi núu na cùnū sá cuèhé sá dúhá ìní-ndó te cuíta nihnu-ndo, chi quíhíⁿ-ndó núú ùhú núú ndàhú. Dico núu dañá-ndo mée-ndo chindee ñaha Espiritú Yá Ndiöxi xii-ndo cuèndá sá vă cùnū-gá sá cuèhé sá dúhá ìní-ndó ñà, te nduu táhú-ndó cùndecu-ndo ndihi-gá ni caa ni quíhíⁿ te núu ducaⁿ na càda-ndo.

¹⁴ Chi nchaa ñáyi quide nchaa nacuáa sànu ichi ñaha Espiritú Yá Ndiöxi cúú-yu déhe-gá.

¹⁵ Te Espiritú sá ñă taxi Yá Ndiöxi ndécú ndihi-o ñà túú quide-xi sá nchóó yùhú-ó cùnū cuechi-o núú-gă, chi Espiritú-áⁿ quidé-xi sá nchóó cùu-o déhe-gá, te diu-ni Espiritú-áⁿ quidé xăhaⁿ-o xii Yá Ndiöxi: “iYòhó Dútú Ndiöxi cúú-n Tătá méé-ndí!”, duha xăhaⁿ-o xii-gá.

¹⁶ Te diu-ni Espiritú-gá-ăⁿ tnhá tnhú-xi ndihi ìní-ó, te càháⁿ ndáá-xi sá nchóó cùu-o déhe-gá.

¹⁷ Te sá dúcáⁿ cùu-o déhe Yá Ndiöxi xiăⁿ ní cachí-gá sá tnhá-ó ndùu táhú-ó sá ñă nduu táhú Xitohó Jesucristú, te ducaⁿ ndùu táhú-ó te núu na càda ndee ìní-ó ndòho-o datná ní ndòho Xitohó Jesucristú, te núu ducaⁿ te ío cuu càhnu-o ndihi-gá ni caa ni quíhíⁿ.

¹⁸ Te yúhú càhí-í sá ñà túú ñă cada-xi cuèi ndòho-o cuèndá-gá ndécú-ó ñuyíú-a, chi ío váha càa núu ndúú táhú-ó cùndecu-o na saá nduu.

¹⁹ Te nchaandi túhú sá ñă cadúha Yá Ndiöxi ní taxi ndecu-gá ñuyíú-a ndètu cahnu-ná-xi saá nduu càhí-gá sá ío càhnu cuu nchaa déhe-gá.

²⁰ Te nchaa sá ñă cadúha Yá Ndiöxi ní taxi ndecu-gá ñuyíú-a ní saá nduu ñà túú-gă cúú-xi sá vâha sá cúú-xi-gă. Te ñà díú mée sá ñă taxi ndecu Yá Ndiöxi ñuyíú-a ducaⁿ ni sàni ìní-xi cunduu, chi mee-gă ducaⁿ tnhá ní cachí-gá cunduu sá saá nduu vă cúú-xi sá vâha sá cúú-xi-gă, dico saá tucu nduu te nchaa xiăⁿ cuu tucu-xi sá vâha sá cúú-xi-gă.

²¹ Te nchaa sá ñă taxi ndecu-gá ñuyíú-a vá cùndùu-gá-xi dàtná cáá-xi vitna te ni vă dánà-gá, chi nduu saa-xi te ngúndecu váha-xi dàtná ngúndecu váha nchaa cue déhe-gá.

²² Te naha-o sá ncháándi túhú sá nchító ñă cadúha Yá Ndiöxi ndécú ñuyíú-a ndòho-xi vitna datná ndóhó ñⁿ ñadihí sa ní tnhá òré cacu déhe-xi.

²³ Te ñà díú-ni nchaa sá dúcáⁿ ñă cadúha-gá-ăⁿ ducaⁿ ndòho-xi, chi tnhá nchoo dùcaⁿ ndòho-o ndecu-o ñuyíú-a tucu, te nchoo sà ní nduu táhú-ó Espiritú Yá Ndiöxi Espiritú sá ñă cachí méé-gă nduu táhú-ó dñhanuu. Te ío ndòho tnhá-ó ndècu-o ñuyíú-a te ndètu cahnu-ná-ó saá nduu ndàda saa-gá yiqui cùñú-ó, te càháⁿ-gá sá cúú-ó déhe-gá.

²⁴ Te Yá Ndiöxi ní quide-gá ní naníhí táhú-ó núu xiăⁿ ní ngúndecu ndihi-o tnhú ndee ìní ndétú-ó saá nduu càda-gá nàcuáa ní cachí-gá, te núu sa ndècu ndihi-o sá ndúú táhú-ó te

vá cúú cǎháⁿ-ó sǎ cùndètu-o sá ndúú táhú-ó chí sa ndècu ndìhi-o.

²⁵ Dico sá ndétú-ó ndúu táhú-ó cùu-xi sá vátá cùndècu ndìhi-gá-ó, te xìni ñuhu-ni-xi cada ndee-ni iní-ó cùndetu-o ndéé sáá nduu ndúu táhú-ó sǎ dúcáⁿ ñí cachí Yǎ Ndiǒxí nduu táhú-ó.

²⁶ Te Espíritú-gá chindee ñàha-xi xii-o nacuáa ñíhí ndéé-ó cùndecu-o, te nchoo ñà túú xìní-ó cǎháⁿ ndìhi-o Yǎ Ndiǒxí nàcuáa tàú-xi cunduu dico Espíritú-gá cǎháⁿ ndàhú-xi núú-gǎ cuèndá-ó cuèi òré ñá ñíhí-ó tnúhu cǎháⁿ-ó cuèndá nchaa sá ìo cuìní-ó cǎcǎⁿ-ó núú-gǎ.

²⁷ Te Yá Ndiǒxí sa nàha ndáá-gá nchaa nàcuáa sàni iní-ó, te ducaⁿ sá naha ndáá-gá nchaa nàcuáa sàni iní Espíritú-gá. Te Espíritú-gá cǎháⁿ ndàhú-xi núú-gǎ cuèndá nchoo ñáyíu yìndaha-gá, te cǎháⁿ ndàhú-xi núú-gǎ nàcuáa cuìní méé-gǎ cunduu.

Nchaa sá ná càda ñaha ñáyíu te vá ndácú-yu nadatùhú-yu iní-ó chí ndacu nahi-ni-o yǎha-o nchàa sá ná càdá ñàhá-yu

²⁸ Te sa nàha-o sá Yǎ Ndiǒxí quidé-gǎ sá ncháá sǎ yǎha-o ndècu-o ñuyíú-a cùu-xi sá vǎha sá cúú-xí nchòo cue ñáyíu cùu iní ñàhá xii-gá, chí cùu-o ñáyíu ní cǎháⁿ-gá cundecu ndìhi-gá dàtná ní cachí iní méé-gǎ.

²⁹ Te ndéé cùtnàhá vátá ngǎva-gá ñuyíú, te Yá Ndiǒxí sa nàha-gá nándi cùu ñáyíu cundecu ndìhi-gá, te diu-ni ndéé dàvá-áⁿ ñí cachí-gá sá ñáyíu-áⁿ cunduu váha iní-yu dàtná váha iní Déhe mee-gǎ, te ducaⁿ ñí cachí-gá cuèndá sá Déhe mee-gǎ-áⁿ cunuu-gá núú nchàa ñáyíu cundecu ndìhi-gá.

³⁰ Te nchaa ñáyíu ducaⁿ ñí cachí-gá cundecu ndìhi-gá ndéé cùtnàhá vátá ngǎva-gá ñuyíú cǎháⁿ ñàhá-gǎ xii-yu vitna, te nchaa ñáyíu ducaⁿ cǎháⁿ-gá cǎchí-gá sá ñà túú-gǎ cuéchi-yu ndècu núú-gǎ, te diu-ni ñáyíu-áⁿ cachí-gá sá ìo càhnu cuú-yu.

³¹ Te vitna ní cutnùníní iní-ó, te ñá túú nǎgá caní iní-ó, chí Yá Ndiǒxí ndécú ndìhi ñaha-gá xii-o, te vá yǒo ìⁿ-gá ndacu quehdé nihnu cuèndá sá vǎ chíndèe ñaha-gá xii-o.

³² Te Yá Ndiǒxí ñá túú ní cùdí iní-gá Déhe-gá sá cùú-gá cuèndá nchaa nchoo ñáyíu xǐndecu ñuyíú-a, te sá dúcáⁿ ndéé Déhe-gá ñá túú ní cùdí iní-gá xǐⁿ cùtnùníní iní-ó sǎ táxí-gǎ nchaandi túhú sá xìní ñuhu-o.

³³ Te vá yǒo ìⁿ ndacu cacáⁿ cuéchi núú Yá Ndiǒxí cuèndá nchaa ñáyíu ní cachí-gá cundecu ndìhi-gá te núu ná cúú cuéchi-yu ndècu. Chí mee-gǎ cǎchí-gá sá ñà túú ndècu cuéchi-yu núú-gǎ.

³⁴ Te vá yǒo ìⁿ ndacu daquìhíⁿ ñàhá xii-o núú ùhú núú ndàhú, chí Xítóhó Jesucristú ní xíhí-gá te ní ndoto-gá, te cuándaa-gá núú ndécú Dútú Ndiǒxí núcòo-gá xio cùha-gá, te ducaⁿ ìo cunuu-gá, te yàcáⁿ cǎháⁿ ndàhú-gá núú Dútú Ndiǒxí cuèndá-ó.

³⁵ Te vá yǒo ìⁿ ndacu cada ñaha xii-o ìⁿ sá ñà túú vǎha cuèndá sá vǎ cúú iní ñàhá-gǎ Xítóhó Jesucristú xii-o, te ní tnúndòho tnúhu ndàhú, te ní sá ndìhú iní-ó ñá cùtnùníní iní-ó nǎsa cada-o cǎcu nihnu-o ìⁿ sá ná yǎha-o, te ní nchàa sá càdá ñàha ñáyíu sá cuèndá-gá, te cuèi-ni sá vǎ ñíhí-ó sǎ cóhó sǎ cǎxí-ó, te cuèi-ni sá vǎ ñíhí-ó dǒo cuihnu-o, te cuèi ndècu-ná-ó sǎ yǎha-o ìⁿ sá yǎha-o, te cuèi sa ndècu-ná-ó sǎ cǎhni ñàhá-yu, dico Xítóhó Jesucristú vá dàñá ndèé-gá sá cúú iní ñàhá-gǎ xii-o.

³⁶ Te quee ndáá-xi nàcuáa ní cǎháⁿ ìⁿ téé ní xóo cǎháⁿ tnúhu Yá Ndiǒxí ndéé sanaha ñí ngódó tnùníní núú tütú-gá núú cǎchí-xi:

Yòhó Dútú Ndiǒxí nchaa-ni nduu nchaa-ni òré cuìní ñáyíu cahni ñàhá-yu xii-ndí sá cuèndá-n,

te cǎchí-yu sá cúú-ndí dàtná cue mbéé cue quití sa ndècu túha-ná cahni-yu.

Duha ní cachí téé ní xóo cǎháⁿ tnúhu-gá-áⁿ, te ducaⁿ ñí ngódó tnùníní núú tütú-gá.

³⁷ Te cuèi ducaⁿ nándi sá ná càda ñàhá-yu xii-o, dico vá ndácú-yu nadatùhú-yu iní-ó chí ndacu nahi-ni-o yǎha-o nchàa sá dúcáⁿ ná càda ñàhá-yu xii-o, te ducaⁿ chí Xítóhó Jesucristú Yaá ìo cùu iní ñàhá xii-o ndecu ndìhi ñaha-gá chíndèe ñaha-gá.

38-39 Te yúhú cútnùnì ndáá iní-í sá ñi sá ío ñuyú-a vá ndácú-xí càda-xi cuendá sá vǎ cúú iní ñáhá-gǎ Yǎ Ndiǒxí xii-o, te ni sǎ cùú-ó, te ni sǎ cùndècu-o ñuyú-a, te ni ñi espíritú sá ío cùnūu cundihì yucu ñávǎha te ni ñi dava-gǎ cue espíritú cundihì-xi vá ndácú-xí càda-xi cuendá sá vǎ cúú iní ñáhá Yǎ Ndiǒxí xii-o. Te ni sǎ cúú ñuyú-a vitna, te ni sǎ cúú ndéé cuèé-gǎ, te ni ñi sá ndécú àndi, te ni ñi sá ndécú ñuyú-a, te ni ñi sá ñi cadúha mee Yǎ Ndiǒxí, ni ñi xǎ vá ndácú-xí càda-xi cuendá sá vǎ cúú iní ñáhá-gǎ xii-o chí ndècu ndihì-o Xítóhó Jesucristú Yáá cúú Xítóhó-ó.

9

Yá Ndiǒxí ní cachí-gǎ sá ñáyiū isràél cuú-yu ñáyiū canchicúⁿ nihnu ñaha xii-gǎ

¹ Te yúhú càháⁿ ndáá-í chí cùu-í ñi tée ndècu ndihì Xítóhó Jesucristú, te ndècu ndihì-í Espíritú Yǎ Ndiǒxí ñu xǎ cútnùnì iní-í sá càháⁿ ndáá-í.

² Te nchaa-ñi nduu nchaa-ñi òré ío ndihú iní-í, te ducaⁿ-ni ío quide úhú-xi iní-í

³ sá cuendá nchaa ñáyiū cùu ndi mee-í. Te núu dícó cúú-xí ñi sá chindèe ñaha xii-yu nucúndecu váha-yu núu Yǎ Ndiǒxí ñá, te dàña-í mée-í dàcuíta nihnu ñaha Xítóhó Jesucristú ñu dícó sá cúú.

⁴ Te nchaa ñáyiū cùu ndi mee-í-áⁿ cúú-yu ñáyiū isràél, te Yá Ndiǒxí ní cachí-gǎ sá cúú-yu déhe-gǎ, te ní quide-gǎ nàcuáa ní cutnùnì iní-yu sá ío càhnu cuu-gǎ, te ní cáháⁿ ndáá-gǎ núu-yu nàcuáa cada ñaha-gǎ xii-yu, te ní xáhaⁿ-gǎ xii ndí Moisés ní chídó tnùnì ndí nàcuáa cadá-yu cundecú-yu. Te ní xáhaⁿ-gǎ xii-yu nàcuáa cadá-yu cada càhnu ñáhá-yu xii-gǎ, te ní xáhaⁿ tùcu-gǎ xii-yu nchaa nàcuáa cada-gǎ ndéé cuèé-gǎ.

⁵ Te nchaa ñáyiū-áⁿ cúú-yu ñani tnáhá nchaa cue tée ní cunūu ñi xíndecu ndéé sanaha, te diu-ni ñani tnáhá-yu cùu Xítóhó Jesucristú Yáá ní tendaha Dütú Ndiǒxí ní quixi ñuyú-a, te tnáhá-gǎ cúú-gǎ Ndiǒxí

te ío cùnūu-gǎ, te nchaa nduu nchaa quíú ío càhnu cuu-gǎ. Te ducaⁿ na cùnduu.

⁶ Te vá càchí-ó sǎ Yǎ Ndiǒxí ñá túú ní quide-gǎ nchaa nàcuáa ní cachí-gǎ cada-gǎ cuendá sá ñá túú sàndáá iní ñáhá dàva ñáyiū isràél xii-gǎ. Te sá dúcáⁿ xíquide davá-yu te ñá túú quidé-yu nàcuáa tàú-xi cadá-yu sá cúú-yu ñáyiū isràél. Te ñáyiū ducaⁿ xíquide-áⁿ cúú-yu ñáyiū ñá túú cùu cuendá ñáhá Yǎ Ndiǒxí.

⁷ Te cuèi nchaá-yu cùu-yu ñani tnáhá ndí Àbrahám dico ñá túú quidé-yu nchaa nàcuáa tàú-xi cunduu cadá-yu sá cúú-yu ñani tnáhá ndí. Te Yá Ndiǒxí ní xáhaⁿ-gǎ xii ndí Àbrahám: “Nchaa cue ñani tnáhá tē Isàác tē cùu déhe ducuⁿ-n, mee-ni cuè ñáyiū-áⁿ cuu ñani tnáhá-n”, duha ní xáhaⁿ-gǎ xii ndí Àbrahám.

⁸ Te xǎ cútnùnì iní-ó sǎ ñá ncháá ñáyiū cùu ñani tnáhá ndí Àbrahám cúú-yu ñáyiū cùu cuendá Yǎ Ndiǒxí, chí mee-ni ñáyiū sàndáá iní nàcuáa ní cáháⁿ-gǎ cada-gǎ, ñáyiū-áⁿ cúú cuendá-gǎ.

⁹ Te duha ndūu tnúhu ní xáhaⁿ Yǎ Ndiǒxí xii ndí Àbrahám: “Sáá ndūu te yúhú cada-í te coo ñi déhe-n ndihì ñadihì-n tǎ Sǎrá”, duha ní xáhaⁿ-gǎ xii ndí.

¹⁰ Te ñá díu-ni xǎ ní quide Yá Ndiǒxí, chí tnáhá ní ndatnúhu-gǎ ndihì ndí Rèbecá cútnáhá vitna ñuhu úú déhe ndí ndihì ndí Isàác tē ní cuu ñani tnáhá-ó ñi xíndecu ndéé sanaha.

¹¹⁻¹³ Te cútnáhá vitna ñuhu-gǎ déhe ndí Rèbecá, cútnáhá vátá cadá-gǎ-güexi ni ñi sá cuèhé sá dúhá, te ni ñi sá vǎha, ní xáhaⁿ Yǎ Ndiǒxí xii ndí: “Déhe-n tē díhna na càcu te tē-áⁿ tñi-dé nchaa tnúhu cáháⁿ déhe-n tē cùu uú ná càcu”, duha ní xáhaⁿ-gǎ xii ndí Rèbecá. Te ní quee ndáá-xi nàcuáa ní cáháⁿ Yǎ Ndiǒxí núu tütú-gǎ núu càchí-xi: “Tē Jácób ní cuu váha iní-í núu-dé, te tē Esáu ñá túú ní cùu váha iní-í núu-dé”, duha càchí-gǎ núu tütú-gǎ. Te ducaⁿ ñi cuu chí ducaⁿ ñi cachí mée-gǎ cunduu sá càháⁿ-gǎ nchaa ñáyiū cuini mée-gǎ, te ñá díu cuendá ñi chiuⁿ quidé-yu càháⁿ

ñáhá-gă xii-yu.

14 Te vá cúú tnàhí cáháⁿ-ó sǎ Yǎ Ndiǒxí ñá túú quide váha-gá sá dúcáⁿ quide-gá chi mee-gă ío ndáá quidé-gă!

15 Te mee-gă ní xáhaⁿ-gă xii ndíi Moisés: “Cundàhú iní-í chindee-í mee-ní cuè ñáyiú cǎchí iní-í”, duha ní xáhaⁿ-gă xii ndíi.

16 Te xiǎⁿ cútnùní iní-ó sǎ cundàhú iní-gá ñáyiú chi ducaⁿ cuini méé-gă cunduu, dico ñá túú cundahú iní ñáhá-gă xii-yu cuendá sá dúcáⁿ cuini-yu cada-gá, te ni ñà túú cundahú iní ñáhá-gă xii-yu cuendá sá ío ndècu ndeé-yu quidé-yu ìⁿ sá quidè-yu.

17 Te núú tùtú Yǎ Ndiǒxí càháⁿ-xi nàcuáa ní xáhaⁿ-gă xii téé ní cuu Faràón téé ní xindaha nàcióⁿ Ègiptú, te duha ní xáhaⁿ-gă: “Yúhú ní quide-í yíndàha-n ñáyiú cuendá cada-í tñní núú sǎ cáda-í núú-n cuendá cutnùní iní-n sǎ ío càhnu cuu-í, te ducaⁿ nchàa ñáyiú ñuyíú cutnùní iní-yu sá yúhú cúu-í Ndiǒxí”, duha ní xáhaⁿ-gă xii téé ní cuu Faràón.

18 Te xiǎⁿ cútnùní iní-ó sǎ Yǎ Ndiǒxí cundàhú iní-gá mee-ní cuè ñáyiú cǎchí iní méé-gă, te ducaⁿ ndàda díi-gá iní nchaa ñáyiú cǎchí iní méé-gă ducaⁿ càda-gá.

19 Te sá dúhá càháⁿ-í te dava-ndo quèsaha-ndo: “Ná cuendá Yǎ Ndiǒxí dácàa-gá cuéchi díquí ñáyiú núu ni ìⁿ-yu ñá ndácǔ-yu quehdé nihnú-yu cuendá sá vǎ cáda Yǎ Ndiǒxí nàcuáa cuini-gá”, quesaha-ndo.

20 Te chí cuǎha cuendá sá dìcò ñáyiú ñuyíú-a cúu-ndo te ñá túú ndùu váha-xi sá nchòhó cáháⁿ-ndó ìⁿ tnúhu sá ñà túú ndùu váha sá cúú-xí Yǎ Ndiǒxí. Te duha na càháⁿ-í núú-ndó nàcuáa tecú tnùní-gá-ndó nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-í. Te ñá túú xìní-ó sǎ ìⁿ quídi ñuhu cúñaha-xi xii ñáyiú ní cadúha ñaha xìi-xi: “Ná cuendá duha ní cadúha ñaha-n xìi-í”, cúñaha-xi.

21 Chi ñáyiú càdúha nchaa quídi-áⁿ cuu-ni cadúha-yu ndíhi ñuhu cuèi nása na cunduu quídi cadúha-yu canehe chiúⁿ-yu, chi ìⁿ-ni ñuhu cadúha-yu quídi cánehe chiúⁿ-yu ndí tnahá nduu sàcòo-yu vico ndíhi quídi

sá cǎnehe chiúⁿ-yu nduu cùtexínu.

22 Te diu-ni ducaⁿ quide Yá Ndiǒxí, chi cuini-gá dandòho-gá ñáyiú ñá túú quide nchaa nàcuáa nduu vétú iní-gá, te cada-gá nàcuáa cutnùní iní-yu sá ío càhnu cuu-gá. Te sa ndècu túha-ná-yu sá quíhíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú, te cuèi ducaⁿ dico ío ta quide cahnu iní-gá cuáháⁿ.

23 Te ducaⁿ quide-gá cuendá cutnùní iní nchaa ñáyiú ñuyíú sǎ ío váha quide-gá sá cúú-xí nchàa nchoo ñáyiú cundahú iní-gá, chi ní cachí-gá sá nchóo cuè ñáyiú cundahú iní-gá nduu táhú-ó cundecu-o ndíhi-gá núú ío váha càa ndecu-gá.

24 Te dava nchoo ñáyiú ní cáháⁿ Yǎ Ndiǒxí cúú-ó ñáyiú isràél, te dava-o cùu-o ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél.

25 Te ní quee ndáa-xi nàcuáa ní xáhaⁿ Yǎ Ndiǒxí xii ndíi Òseás téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha ní chídó tnùní ndíi núú tùtú-gá núú cǎchí-xi:

Ñáyiú ñá túú cùu cuendá-í ní cùu te nduu cuendá-í-yu,

te diu-ni ñáyiú-áⁿ ñà túú cùu váha iní-í núú-yu ní cùu, dico vitna cùu váha iní-í núú-yu.

26 Te diu-ni ñuú núú dúcáⁿ ní cachí-í sá ñà túú ñáyiú cùu cuendá-í diu-ni ñuú-áⁿ coo ñáyiú cuu déhe yúhú Dútú Ndiǒxí Yaá ndécú tǔu andíu.

Duha ní xáhaⁿ Yǎ Ndiǒxí xii ndíi Òseás ní chídó tnùní ndíi núú tùtú-gá.

27 Te ndíi Chàíá téé ní xóo cáháⁿ tucu tnúhu Yá Ndiǒxí ndéé sanaha ní cáháⁿ ndíi cuendá ñáyiú isràél, te duha ní cachí ndíi: “Cuèi cuéhé víhí ñáyiú isràél dàtná cuéhé ñuhu cúchí làmár dico sacú-ni-yu vá quini-yu tnúndòho tnúhu ndàhú.

28 Te Yá Ndiǒxí ío ndíhi cada-gá nchaa nàcuáa càháⁿ-gá ñuyíú”, duha ní cachí ndíi.

29 Te ní cáháⁿ tucu ndíi nàcuáa cada-xi ndéé cuéé-gá, te ní cachí ndíi:

Yá Ndiǒxí Yaá táxí tnùní nchaandi túhú sá ío andíu ndíhi ñuyíú ñà

túú ní dànaa-gá nchaa ñáyiú is-
raél, chi núu ni ndíhí-yu danàa
ñaha-gá,
te nchoo cùu-o datná ní cuu nchaa
ñáyiú ní xíndecu ñuú Sòdomá
ndíhí nchaa ñáyiú ní xíndecu
ñuú Gòmorrá, te ndíhí-o nàa
datná ní naa nchaa ñáyiú-án ní
cùu.
Duha ní cachí ndí.

*Ñáyiú israél ñá túú sàndáá iní-yu
tnúhu Xítohó Jesucristú*

³⁰ Te sá cuendá xíáⁿ ñúu vitna càchí
tnúhu-í xii-ndo sá cuè ñáyiú ñá túú
cùu ñáyiú israél ñá túú ní nànducu ni-
hnú-yu nàcuáa cadá-yu cudíú-yu núú
Yá Ndiöxí, dico vitna cùdú-yu núú-gá
chi ní sàndáá iní-yu Xítohó Jesucristú.

³¹ Te ñáyiú israél nchícúⁿ nihnú-yu
tnúhu sá dánèhé ñáhá xii-yu nàcuáa
cadá-yu cudíú-yu núú Yá Ndiöxí
dico ñá túú cùdú-yu núú-gá chi
ñá ndácú-yu cadá-yu nchaa nàcuáa
càháⁿ-xi.

³² Te ducaⁿ ñà túú cùdú-yu núú
Yá Ndiöxí chi ñá túú sàndáá iní-yu
Xítohó Jesucristú, te sàni iní-yu sá
sá cuendá mee-ni nchàa sá quidé
mèe-yu cudíú-yu núú-gá, te sá dúcáⁿ
quidé-yu te cùú-yu datná ñⁿ ñáyiú
nguñenu ñⁿ yúú te nduá-yu. Te ducaⁿ
sátnahá-xi cùú-yu chi ñá túú cùu váha
iní-yu núú Xítohó Jesucristú.

³³ Te quèe ndáá-xi nàcuáa ní cáháⁿ
Yá Ndiöxí ñⁿ xichi núú tütú-gá núú
càchí-xi:

Yúhú táxí ndècu-í ñⁿ téé ñuú Sìón, te
cúu-dé datná ñⁿ yúú, te yúú-áⁿ
nguñenu ñáyiú te nduá-yu,

te nchaa ñáyiú na quíndáá iní ñáhá
xii-dé, te vá ndíxí cuèchi iní-yu
sá dúcáⁿ ní sàndáá iní ñáhá-yu
xii-dé.

Duha càchí-gá núú tütú-gá.

10

¹ Te nchòhò ñáyiú ndècu ndíhí-í ichi
Xítohó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo
sá cáháⁿ ndíhí-í Yá Ndiöxí cuendá
ñáyiú israél, chi ío cuíní-í sá náníhí
tàhú-yu.

² Te na càháⁿ ndáá-í cuendá-yu sá ío
ndúcu ndeé-yu xínu cuechí-yu núú Yá
Ndiöxí, te dícó-ni sá ñà túú quidé-yu
nàcuáa cuíní mèe-gá cadá-yu.

³ Chi ñá túú quíde cuendá-yu
nàcuáa cuíní Yá Ndiöxí cada ñaha-gá
xii-yu nàcuáa cudíú-yu núú-gá, te
quíde-ní-yu nàcuáa sàni iní mèe-yu
cudíú-yu núú-gá te ñá túú cuíní-yu
tní-yu tnúhu càháⁿ-gá nàcuáa
cudíú-yu núú-gá.

⁴ Te Xítohó Jesucristú ní quíde-gá
cuendá sá vǎ cúnú-gá nchaa tnúhu
ní chídó tnúní ndí Moisés, te nchaa
ñáyiú na quíndáá iní ñáhá xii-gá
te díu-gá cada te cudíú-yu núú Yá
Ndiöxí.

⁵ Te ndí Moisés càháⁿ ndí núú
tütú ndí cuendá ñáyiú cuíní cudíú
núú Yá Ndiöxí cuendá sá nchícúⁿ
nihnú-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ
ndí. Te ní cachí ndí sá ncháá ñáyiú
na càda nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yá
Ndiöxí xii ndí ní chídó tnúní ndí te
naníhí tàhú-yu, te núu dícó ndacú-yu
cadá-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndí.

⁶ Dico vitna núu na quíndáá iní-ó
Xítohó Jesucristú, te cudíú-o núú Yá
Ndiöxí. Te duha càchí tnúhu ní chídó
tnúní ndí núú tütú-gá: “Vá cání
iní-ndó sá xíní ñúhu-xi cada-ndo ñⁿ
sá vǎ yóo tnáhí ndàcu cada sá cáá
túu-ndo àndú te cúñaha-ndo xii Cristú
cúuⁿ-ndo ndíhí-gá núú ñúyúú-a.

⁷ Te ni vǎ cání tucu iní-ndó sá quíhíⁿ
túu-ndo ñúú xíndecu nchaa ñáyiú ní
xíhí te cada-ndo sá Crístú ndoto-gá”,
duha càchí tnúhu-án sǎ vǎ dúcáⁿ càni
iní-ó.

⁸ Te càchí tucu tnúhu-án: “Tnúhu Yá
Ndiöxí sá ndécú ndíhí ñaha-xi xii-ndo
chí sàni iní-ndó cuendá tnúhu-án te
càháⁿ-ndó”, duha càchí tnúhu-án. Te
tnúhu sá ndécú ndíhí-ndo-án cúú-xí
tnúhu càháⁿ-ndí núú ñáyiú, te xínu
ñúhu-xi sá quíndáá iní-yu tnúhu-án.

⁹ Te núu na ñúnuu-ndo cáháⁿ-ndó sǎ
Xítohó Jesucristú cúú-gá Xítohó-ndó,
te quíndáá iní-ndó ñí yuhu ni iní-ndó
sǎ Yá Ndiöxí ní dándótó-gá Xítohó Je-
sucristú, te naníhí tàhú-ndó te núu
ducaⁿ na càda-ndo.

10 Te nchaa ñáyiú ducaⁿ sàndáá iní te cáháⁿ-yu sá Xítóhó Jesucristú cúú-gã Xítóhó-yu, ñáyiú-án cúúú-yu núú Yã Ndiõxí te náníhí tàhú-yu.

11 Te núú tùtú Yã Ndiõxí càchí-xi sá nì ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú vá ndíxí cuèchi iní-yu sá dúcáⁿ sàndáá iní ñáhã-yu xii-gá.

12 Te sá cúú-xí Xítóhó Jesucristú chi ñáyiú-áⁿ cùu ñáyiú isràél ndíhí ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, chi ñáyiú-gá cúú-gã Yaá cùnùu taxi tnuní-gá nchaa ñáyiú, te ío váha quide-gá sá cúú-xí ncháa ñáyiú càháⁿ ndíhí ñaha xii-gá.

13 Te quèe ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tùtú Yã Ndiõxí núú càchí-xi: “Nchaa ñáyiú na càháⁿ ndàhú núú Xítóhó Jesucristú sá dácãcu nihnu ñaha-gã xii-yu, te ñáyiú-án naníhí tàhú-yu”, duha càchí-xi núú tùtú-gá.

14 Te ñáyiú-án vã nihí-yu nàcuáa cáháⁿ ndàhú-yu núú-gã te núú ñá túú sàndáá iní ñáhã-yu xii-gá, te ni vã nihí-yu nàcuáa cadá-yu quindáá iní ñáhã-yu xii-gá te núú vátá cùndedóho-gá-yu tnúhu-gá, te ni vã nihí-yu tnúhu-gá te núú vá yõo quíhíⁿ cùtnuhu ñaha xii-yu.

15 Te ni vã yõo quíhíⁿ ducaⁿ cùtnuhu ñaha xii-yu tnúhu-gá te núú Yã Ndiõxí vá téndaha-gá ñáyiú quíhíⁿ cùtnuhu ñaha xii-yu. Te núú tùtú Yã Ndiõxí càchí-xi: “Ío vii ío váha cùu iní-ó vèxi ñáyiú dānehé ñáhá xii-o nàcuáa ndùu tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó”, duha càháⁿ-xi núú tùtú-gá.

16 Te ñá ncháã-yu cuíní-yu quindáá iní-yu tnúhu-áⁿ. Te ní quee ndáá-xi nàcuáa ní xáhaⁿ ndí Chàíá xii Yã Ndiõxí te duha ní xáhaⁿ ndí xii-gá: “Yòhó Dútú Ndiõxí na nàcāni tnúhu-í núú-n sá ío sacú-ni ñáyiú sàndáá iní-yu tnúhu càháⁿ-ndí”, duha ní xáhaⁿ ndí xii-gá.

17 Te xini ñuhu-xi sá dīhna-gá cund-edóho-yu tnúhu-áⁿ cuendá ducaⁿ te quindáá iní-yu, te tnúhu-áⁿ cúú-xí tnúhu Xítóhó Jesucristú.

18 Te vá cúú cáháⁿ-ó sã ñá túú ní ñíhí ñáyiú isràél tnúhu-gá, chi ncháa-yu

ní ñíhí-yu tnúhu-gá, chi núú tùtú Yã Ndiõxí càchí-xi:

Cue tée ní cáháⁿ tnúhu Yã Ndiõxí ní cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núú ñáyiú,

te tnúhu-áⁿ ñí xité nuu-xi ñíhí ñuyúú. Duha càchí-xi núú tùtú-gá.

19 Te ni vã cáháⁿ-ó sã ñáyiú isràél ñá túú ní cùu tnuní iní-yu nàcuáa ndùu tnúhu-gá chi ní tecu tnùní-yu. Te ndéé sanaha ñí chídó tnùní ndí Moisés nàcuáa ní xáhaⁿ Yã Ndiõxí xii ñáyiú isràél, te duha ní xáhaⁿ-gã xii-yu:

Yúhú cada váha-í nchaa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, ñáyiú ñá túú cùtnuní iní-xi nàcuáa cada váha cundecu núú-í,

te nchòhó cudééⁿ-ndó ñũ-yu te cuu cuédú iní-ndó-yu.

Duha ní xáhaⁿ Yã Ndiõxí xii-yu te ducaⁿ ñí chídó tnùní ndí Moisés.

20 Te ndí Chàíá ñá túú tnàhí ni yúhú ndí ní quide ndí núú Yã Ndiõxí ní cáháⁿ ndí tnúhu-gá, te ní cachí ndí:

Ñáyiú ñá túú nànducu ñaha xii-í ní cùu ní naníhí ñáhã-yu xii-í,

te ni ñá túú ndùcu tnúhu ñáhã-yu xii-í ní cùu te ní xini ñáhã-yu.

Duha ní cachí ndí Chàíá ní cáháⁿ ndí tnúhu Yã Ndiõxí.

21 Te ní quide tucu ndí núú Yã Ndiõxí ní cáháⁿ ndí tnúhu-gá cuendá ñáyiú isràél, te ní cachí ndí: “Nchaa-ni nduu yíhí-í càháⁿ-í ñáyiú isràél te ñá túú cuíní-yu quindáá iní-yu chi ío sáa iní-yu”, duha ní cachí ndí Chàíá ní cáháⁿ ndí tnúhu Yã Ndiõxí.

11

Cuendá ñáyiú isràél ñáyiú naníhí tàhú

1 Te cuèi ducaⁿ dico vá càháⁿ-ó sã Yã Ndiõxí dáquèe tíhú-gã ñáyiú isràél chi ñáyiú-án cúú cuendá-gá, chi yúhú tnàhá-í cúú-í mei téè isràél, te ñaní tnàhá-í ní cuu ndí Àbrahám téè ní xindecu ndéé sanaha víhí-gá, te ñáyiú-án ñaní tnàhá-í ní cuu tucu ndí Benjámin.

2 Te ndéé sanaha dùcaⁿ ní cachí Yã Ndiõxí sá nchúhú ñáyiú isràél cúú-ndí ñáyiú cùu cuendá-gá, te ñá túú dàquee tíhú ñáhã-gã xii-ndí, te nchòhó sa

xiní-ndó nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiöxí núú càchí-xi nàcuáa ní quide té Èliás ní ndacáⁿ cuéchi-dé núú-gă cuendá ñáyiú isràél.

³ Te duha ní xáhaⁿ-dě xii-gá: “Yòhó Dútú Ndiöxí, ná nàcani tnúhu-í núú-n sá ñi sahní-yu cue téa càháⁿ tnúhu-n, te ní dátanú-yu núú xihí quiti ndùu tǎhú-n, te yúhú-nǎ ní cácu-í ndécù-í dico nànducu ñahá-yu chi tnàhá-í cuiní-yu cahni ñahá-yu xii-í”, duha ní xáhaⁿ-dě xii Yá Ndiöxí.

⁴ Te Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-gă xii-dé: “Sa ní dáquée dîⁿ-í úsá mîl cue téa cùu cuendá-í, te ñá túú nèhe-güedé sá yíñùhu núú Bàál sá càchí-yu cùu ndiöxí-yu te ñá ndàá sá ndiöxí cúú-xí”, duha ní xáhaⁿ-gă xii té Èliás.

⁵ Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu vitna chi xîndecu ñáyiú ní cáháⁿ-gá ní chîtnahá ñáhá xii-gá, te ducaⁿ ñi quide-gá chi ní cundàhú iní ñáhá-gă xii-yu.

⁶ Te ducaⁿ ñi cáháⁿ ñáhá-gă xii-yu sá cundàhú iní ñáhá-gă, te ñá díú cuendá ìⁿ chîuⁿ quidé-yu ducaⁿ ñi cáháⁿ ñáhá-gă xii-yu, chi núú dicó cuendá ìⁿ chîuⁿ quidé-yu ducaⁿ ñi cáháⁿ ñáhá-gă xii-yu ña, te ñá díú-gă sá cúú iní méé-gă ducaⁿ ñi cáháⁿ ñáhá-gă xii-yu te núú ducaⁿ.

⁷ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cùu vitna sá ñáyiú isràél cuiní-yu cudú-yu núú Yá Ndiöxí dico ñá ndácù-yu, dico dava ñáyiú ní cáháⁿ-gá ñáyiú-áⁿ cudú-yu núú-gă, te ñáyiú ducaⁿ ñá túú cùu núú-gă-áⁿ ìo ní cuu sáá iní-yu núú-gă.

⁸ Te ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiöxí núú càchí-xi: “Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá cúú-yu ñáyiú ìo ñi díquí-xi, chi cuéi ndèhé-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu-gá dico ñá cùtnùní iní-yu nàcuáa càháⁿ-xi, te cuéi ndèdóho-yu dico ñá túú quée díquí-yu, te ducaⁿ-ni quidé-yu ndéé vitna”, duha càchí-xi núú tütú-gă.

⁹ Te ndí Dàvíí ní cachí ndí: Ñáyiú ìo váha ndècu te cùdí iní-yu quidé-yu vico, dico yáha-yu dátaná yáha ìⁿ quiti ngáva trampá àdi ìⁿ quiti ñá cùtnùní

iní-xi quée xití ñunu, chi cuíta nihnú-yu te nacháhu-yu nchaá sá quídě-yu.

¹⁰ Te cùú-yu ñáyiú ñá túú vèdana tècú tnùní, te cùu tucú-yu dátaná ìⁿ ñáyiú ìo ndòho nchido ìⁿ sá vèe. Duha ní cachí ndí Dàvíí.

Ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél naníhí tǎhú-yu

¹¹ Te cuéi ducaⁿ dico vá càchí-ó sá sá dúcáⁿ ñá túú ní quide ndáá ñáyiú isràél te ní xíta nihnu duúⁿ-yu, te ñáhá chi sá dúcáⁿ ñi quidé-yu te ní ngúndecu ndíhi dava-gă ñáyiú tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tǎhú-yu, te ñáyiú isràél quiní-yu nàcuáa naníhí tǎhú ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te tnàhá-yu cudú iní-yu naníhí tǎhú-yu.

¹² Te sá dúcáⁿ ñi quide sáá iní-yu ñá túú ní quide ndáá-yu núú Yá Ndiöxí, te xíáⁿ ní cuu-xi ìⁿ sá váha sá cúú-xí ñáyiú nihí ñuyíú, dico sáá nduu te cada ñáyiú isràél nchaá nàcuáa càháⁿ Yá Ndiöxí, te dàvá-áⁿ ìo-gă váha cuu xii nchaá ñáyiú nihí ñuyíú.

¹³ Te nchòhó ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél càchí tnúhu-í xii-ndo sá Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá càháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó, te yúhú càchí-í sá ìo càhnu cuu chiuⁿ quide-í.

¹⁴ Te duha càháⁿ-í cuendá sá ñu cu-dana ìo dava ñáyiú cùu ndi mee-í cudú iní-yu cada váha ñaha Yá Ndiöxí xii-yu dátaná quidé váha ñaha-gă xii-ndo, te naníhí tǎhú-yu.

¹⁵ Te sá cuendá sá ñi quee tíhú ñáyiú isràél ní nacáháⁿ cáhnú iní tnáhá ñáyiú nihí ñuyíú ndíhi Yá Ndiöxí, dico na sáá nduu núcúndecu váha ñáyiú isràél ndíhi Yá Ndiöxí, te ìo-gă váha tnahá ñáyiú nihí ñuyíú, te ñáyiú-áⁿ cada iní-ó sá cúú-yu dátaná ñáyiú ní xihí, dico dàvá-áⁿ cada tucu iní-ó sá cúú-yu dátaná ñáyiú ní ndoto chi nucúndecu váha-yu ndíhi-gă.

¹⁶ Te núú sá lúhá-ní ìⁿ tílúlú yusaⁿ càváha te díu-ni ducaⁿ càváha nihí. Te núú càváha yóho ìⁿ yutnu te díu-ni ducaⁿ càváha-xi nihí-xi. Te díu-ni ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu ñáyiú isràél, chi ñaní tnáhă-yu ní xîndecu ndéé sanaha

nĩ cuú-yu ñáyiú ní cuu cuendá ñáhá Yá Ndiöxí, te diu-ni ducaⁿ cùu cuendá ñáhá-gã xii mèé-yu ndéé vitna.

17 Te ío ìⁿ yutnu váha nàni olívú, te dava dité yutnu-áⁿ nĩ téhndé te ní nucódó dité yutnu òlívú cùtexínu, te mee-nã yutnu òlívú váha-áⁿ ìo váha quide-xi nchito dité yutnu òlívú cùtexínu-áⁿ. Te dité nchaa yutnu òlívú váha-áⁿ cúú-xí dàtná ñáyiú isràél, te nchaa dité-xi sá nĩ téhndé-áⁿ cúú-xí diu-ni ñáyiú isràél ñáyiú ñá túú tnàhá tnúhu ndìhi Yá Ndiöxí. Te dité yutnu òlívú cùtexínu sá nĩ nucódó tnáhá-áⁿ cúú-xí dàtná ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél tnàhá tnúhu ndìhi Yá Ndiöxí.

18 Te vá cání ìní-ndó sã sã dúcáⁿ ndècu váha-ndo ndìhi Yá Ndiöxí te ío cùnùu-ndo dacúúxí ñáyiú isràél, te vá dúcáⁿ càni ìní-ndó chi sá cuendá nchaa ñani tnáhá ñáyiú isràél ní xíndecu ndéé sanaha ducaⁿ ndècu váha-ndo ndìhi Yá Ndiöxí vitna, te ñá díú sã cuendá nchòhó ndécú ndìhi váha ñáyiú-áⁿ Yá Ndiöxí vitna.

19 Te cudana sàni ìní-ndó te càchí-ndó sã ñáyiú isràél ní quee tíhũ-yu cuendá sá nchòhó nucuíñí-ndó nũ-yu nucúndecu váha-ndo ndìhi Yá Ndiöxí.

20 Te ndáá sá nĩ quee tíhũ-yu chi ñá túú ní sàndáá ìní ñáhã-yu xii-gá, te nchòhó ío váha cùu ndecu-ndo ndìhi-gá chi ní sàndáá ìní-ndó-gã, dico vá càchí-ndó sã ìo càhnu cuu-ndo, te ío váha chí cuãha cuendá nàcuáa cundecu-ndo.

21 Te cue ñáyiú isràél cúú-yu ñáyiú cùu cuendá-gá ní cùu te ní dáquéé tíhú ñáhá-gã xii-yu cuendá sá ñá túú ní sàndáá ìní ñáhã-yu xii-gá, te tnàhá nchòhó daquéè tíhú ñáhá-gã xii-ndo te núu na càda-ndo datná ní quide ñáyiú-áⁿ.

22 Te chí cáda cuendá sá Yá Ndiöxí ío váha ìní-gá, dico cùdééⁿ-gã núú nchàa ñáyiú ñá túú sàndáá ìní ñáhá xii-gá, dico sá cúú-xí nchòhó cue ñáyiú sàndáá ìní ñáhá xii-gá chi ío váha ìní-gá. Te ducaⁿ-ni cùnduu váha ìní-gá sá cúú-xí-ndó te núu vá dáñá ndéé-ndó càda-ndo nacuáa càháⁿ-gá cuendá sá ìo váha ìní-gá, te núu ñáhá

te tnàhá nchòhó quee tíhú-ndó dàtná ní quee tíhú ñáyiú isràél, ñáyiú ñá túú ní sàndáá ìní ñáhá xii-gá.

23 Dico núu ñáyiú isràél ñáyiú ní dáquéé tíhú ñáhá Yá Ndiöxí quíndáá ìní ñáhã-yu xii-gá te nduu cuendá ñáhá tucu-gá xii-yu, te ñáyiú-áⁿ cúú-yu dàtná dava dité yutnu òlívú sá nĩ téhndé te ní nucódó tnáhá tucu. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cúú-yu te núu na quíndáá ìní ñáhã-yu xii-gá.

24 Te nchòhó cúú-ndó dàtná nchaa dité yutnu òlívú cùtexínu, chi ñá díú ñáyiú isràél cúú-ndó, te dité nchaa yutnu òlívú cùtexínu-áⁿ nĩ nucódó-xi núú dité yutnu òlívú váha-áⁿ. Te yáchí-gá nucúndecu váha ñáyiú isràél ndìhi Yá Ndiöxí, chi cúú-yu dàtná nchaa dité yutnu òlívú váha sá nĩ téhndé te ní nucódó tnáhá tucu. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cúú-yu te núu na quíndáá ìní ñáhã-yu xii-gá.

Sáa nduu te naníhí tàhú ñáyiú isràél

25 Te nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucristú, na càchí tnúhu-í xii-ndo ìⁿ tnúhu nduu yuhu ni cuu, cuendá sá vá cání ìní-ndó sã ìo-gá váha sàá díquí-ndó dacúúxí ñáyiú isràél, chi dava ñáyiú isràél cúú sàá ìní-yu núú Yá Ndiöxí ñini na ndìhi ñáyiú ní cachí Yá Ndiöxí ngúndecu váha ndìhi ñáhã-yu xii-gá, ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél.

26 Te nduu na ndìhi ñáyiú-áⁿ ngúndecu váha-yu ndìhi Yá Ndiöxí, te dàvá-áⁿ naníhí tàhú ñáyiú isràél chí quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ Yá Ndiöxí núú tütú-gá núú càchí-xi:

Ndàa ñuú Siòn quixi Yaá cada naníhí tàhú nchaa ñáyiú,
te diu-ni Yaá-áⁿ cada-gá cuendá sá dáñá nchàa ñáyiú isràél ichi cuèhé ichi duha.

27 Te yúhú cada càhnu ìní-í nchaa cuèchi ñáyiú isràél, chí cada-í dàtná ní cachí-í ndéé sanaha.
Duha càchí Yá Ndiöxí núú tütú-gá.

28 Te sá cuendá tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó xiãⁿ cúú úhú ìní ñáyiú isràél Yá Ndiöxí, te sá dúcáⁿ quidé-yu xiãⁿ nchòhó ní

níhí-ndó tnũhu sá cãháⁿ nãcuáa naníhí tãhú-ndó. Te ní cachí Yã Ndiõxí sá ñãyiú isràél cuu cuendá-gá, te cùu iní ñáhá-ní-gã xii-yu, te ducaⁿ quide-gá chi ducaⁿ ñí xãháⁿ-gã xii cue ñaní tnãhá-yu ní xíndecu ndéé sanaha.

²⁹ Te Yã Ndiõxí ñá túú ndùu úhú iní-gá ìⁿ sá táxí-gã, te ñí ñà túú ndìxi cuèchi iní-gá sá cãháⁿ ñáhá-gã xii-o.

³⁰ Te nchòhó chi ñá túú sãndáá iní-ndó Yã Ndiõxí ní cùu, dico vitna ñini ñà túú sãndáá iní ñáhá ñãyiú isràél xii-gá, te ní cundàhú iní ñáhá-gã ní dácãcu nihnu ñaha-gã xii-ndo núú ùhú núú ndàhú.

³¹ Te vitna quidé-yu dàtná ní xóo cada nchòhó cùnãhá ñá túú ní xóo quindáá iní-ndó-gã. Dico sáá nduu te natuha ñáhá-yu xii-gá te dácãcu nihnu ñaha-gã xii-yu sá cundàhú iní ñáhá-gã dàtná ní quide ñaha-gã xii nchòhó.

³² Te Yã Ndiõxí ní dáñá-gã sá dúcáⁿ cùnduu saá iní nchaa ñãyiú cuendá cuiní-gá cundàhú iní ñáhá-gã xii-yu.

³³ Te súúní vãha quide ñaha Yã Ndiõxí xii-o, te ío vãha xìní-gá nchaa cuèi sá ío andiú te cuèi sá ío ñuyíú-a, te ducaⁿ ío vãha sàá nchaa sá xìní tnùní-gã. Te ñá ndácú-ó cùnùní iní-ó ñá cùú nchàa sá sání iní-gá cada-gá, te ñí ñã ndácú-ó cùnùní iní-ó nãcuáa ndùu cuendá nchaa sá quidé-gã.

³⁴ Te núú tütú-gá cãchí-xi: “Vã yõo ìⁿ cùnùní iní-xi nãcuáa sãni iní Yã Ndiõxí, te ñí vã yõo ìⁿ ndãcu dacahu iní ñáhá xii-gã nãcuáa cãháⁿ-gã.

³⁵ Te Yã Ndiõxí ñá túú quide yica iní-gá cada-gá sá vãha sá cùú-xí ñãyiú cuendá ìⁿ sá sãñãhá-yu xii-gá chi ñá túú dùcaⁿ quide-gã”, duha cãchí-xi núú tütú-gã.

³⁶ Te ducaⁿ chi mee Yã Ndiõxí ní taxi ndecu-gá nchaandi túhú sá ío ñuyíú, te ñíu-ni mee-gã táxí tnùní-gá nchaa sá ñí taxi ndecu-gá, te nchaa cùu-xi cuendá-gá. Te vitna chí ná cãchí-ó sã ío cãhnu cuu-gá ñí caa ñí quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu.

12

Cada-o nãcuáa nduu vétú iní Yã Ndiõxí

¹ Te vitna nchòhó ñãyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú cãchí tnúhu-í xii-ndo sã Yã Ndiõxí cundàhú iní ñáhá-gã xii-o chindee ñaha-gã, núú xíãⁿ cãháⁿ ndàhú-í núú-ndó sã dáñá-ndó mèe-ndo núú ndáhá-gã, te cada iní-ndó sã cùú-ndó dàtná ìⁿ tãhú sã nchító-ó ñí nduu tãhú-gã. Te cuu-ndo ñãyiú vãha ñãyiú cada nchaa nãcuáa nduu vétú iní Yã Ndiõxí chi ducaⁿ tàú-ndó càda-ndo sá cùú-xí-gã.

² Te vã cãchìcúⁿ nihnu-gã-ndó càda-ndo datná xiquide nchaa ñãyiú ndècu ichi cuehé ichi duha ndècu ñuyíú-a, te vã cùhúⁿ-gã iní-ndó ichi cuehé ichi duha-áⁿ, chi mee-ñá sã vãha cuhuⁿ iní-ndó, te ducaⁿ te cutnùní iní-ndó nchaa nãcuáa cuiní Yã Ndiõxí càda-ndo, te nchaa sá cuiní-gã càda-ndo cùu-xi mee-ñí sã vãha, sã ío vãha ndùu vétú iní-gá, te cùu-xi nchaa sá xíní ñũhu-xi càda-ndo núú-gã.

³ Te sá cuendá chiùⁿ ní cundàhú iní ñáhá Yã Ndiõxí ní taxi-gã xii-í xíãⁿ nõu na cãháⁿ-í dóho-ndo vitna: Vã cãní iní-ndó ìⁿ sá ñá túú tàú-ndó cãni iní-ndó te cucãhãⁿ-ndo sã ío cãhnu cuu-ndo. Te nchòhó ní sãndáá iní-ndó Yã Ndiõxí nõu chindee ñaha-gã xii-ndo, te vitna chí cuãha cuendá nõu ná daha núú chiùⁿ-gã ndacu-ndo càda-ndo.

⁴ Te nchoo tìtní xichi cùu yiquí cuñú-ó, te ndì dííⁿ ndì dííⁿ chiùⁿ quide-xi ìⁿ ìⁿ-xi.

⁵ Te ducaⁿ sãtnãhá tucu-xi cùu nchoo ñãyiú ndècu ndìhi Xítóhó Jesucristú chi cuèi ná daha tnãhá-ó dico ìⁿ-ni cùu-o ndìhi-gã, te ducaⁿ mèe-o tucu ìⁿ-ni cùu-o.

⁶ Te mee Yã Ndiõxí ní cundàhú iní ñáhá-gã xii-o ñí taxi-gã chiùⁿ taú-ó càda-o ìⁿ ìⁿ-o te chindee ñaha-gã xii-o, te xìní ñũhu-xi càda-o nãcuáa ndùu chiùⁿ ní taxi-gã càda-o. Te núú ñí nduu tãhú-ó núú-gã sã cãháⁿ-ó tnũhu sã dácãhu iní ñáhá mèe-gã xii-o te cãháⁿ-ó nãcuáa sãndáá iní-ó chindee ñaha-gã xii-o,

⁷ àdi ní nduu tãhú-ó nõú-gã sã ío vãha chindee-o tnãha ñãyiú-o te ñíu-ni ducaⁿ càda-o, àdi ní nduu tãhú-ó dãnehé-ó ñãyiú tnúhu-gã te ñíu-ni ducaⁿ càda-o,

8 àdi ní nduu táhú-ó nǔú-gǎ sá dácàháⁿ-ó ñáiyu canchicúⁿ nihnú-yu ichi-gá te ðiu-ni ducaⁿ càda-o, àdi ní nduu táhú-ó nǔú-gǎ sá cuǎñaha-o xii tnaha ñáiyu-o sá nihí-ó ndècu ndihí-o te ðiu-ni ducaⁿ càda-o, dico ni yùhu ni iní-ó cuǎñaha-o xii-yu, àdi ní nduu táhú-ó nǔú-gǎ taxi tnùní-ó te ðiu-ni ducaⁿ càda-o, te ni yùhu ni iní-ó càda-o, àdi ní nduu táhú-ó nǔú-gǎ chindee-o cuè ñáiyu ndècu ndihí tnúndòho tnúhu ndàhú te ðiu-ni ducaⁿ càda-o, te ío cudí^í iní-ó càda-o chiuⁿ-áⁿ.

Nchaa nàcuáa tàú-xi cada nchaa ñáiyu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú

9 Te cuu iní tnáhá ndiṣa-ndo ìⁿ ìⁿ-ndo, te daña-ndo nchaa sá cuèhé sá dúhá te cada-ndo mée-ni sá vǎha.

10 Te ío cuu iní tnáhá-ndó, te cada-ndo cuèndá sá ìⁿ-ní ñáiyu cùu-ndo, te ìⁿ ìⁿ-ndo càni-gá iní-ndó cànehe yiñuhu núú tnáhá-ndó.

11 Te nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa chiuⁿ tahu Xítóhó Jesucristú vá tùhío-ndo, te cada-ndo ni yuhu ni iní-ndó sá cúú-xí-gǎ.

12 Te ío cudí^í iní-ndó cùndecu-ndo chi ní ngúndecu ndihí-ndo tnúhu ndee iní sá cùndècu ndihí-ndo Xítóhó Jesucristú, te cada càhnu iní-ndó cuèi nándi na càda ñaha ñáiyu xii-ndo sá cuèndá-gá, te vá dáñá ndèé-ndó cǎháⁿ ndihí-ndo Yǎ Ndiǒxí.

13 Te chindee tnàha-ndo te núu ió dava nchòhó ñáiyu ndècu ichi-gá ió ìⁿ sá cúmǎní xii-ndo, te ío váha cuu iní-ndó còto-ndo ñáiyu véxi vehe-ndo.

14 Te cǎcáⁿ táhú-ndó nǔú Yǎ Ndiǒxí cuèndá nchaa ñáiyu nándi quide ñaha xii-ndo, te cǎcáⁿ táhú-ndó nǔú-gǎ sá ná chindee ñaha-gá xii-yu te ñá díú dà cǎcáⁿ táhú-ndó nǔú-gǎ sá ná dàcuíta nihnu ñaha-gǎ xii-yu.

15 Te núu ió ñáiyu cùdí^í iní-xi te cudí^í iní-ndó ndihí-yu, te núu ió ñáiyu ndihú iní-xi te ndihú iní-ndó ndihí-yu.

16 Te cuu ìⁿnuu-ndo cùndecu-ndo, te vá cǎdá càhnu-ndo mee-ndo, te tnahá tnúhu-ndo ndihí nchaa ñáiyu

ndàhú iní-xi, te vá cǎní iní-ndó sá ió-gá túha-ndo.

17 Te vá nánchòcáva-ndo nàchinaa-ndo ìⁿ sá quidé ñaha ñáiyu xii-ndo, te ío nducu ndèe-ndo cada-ndo mee-ni sá vǎha nàcuáa cuu váha iní ñáiyu.

18 Te ío nducu ndèe-ndo cada-ndo sá ndácú-ndó cùndecu váha-ndo ndihí nchaa ñáiyu.

19 Te nchòhó ñáiyu ío cùu iní-í, vá cǎní iní-ndó nàchinaa-ndo ìⁿ sá cǎdá ñaha ñáiyu xii-ndo, chi cundetú-ndo sá mée Yǎ Ndiǒxí ná nàchinaa-gá sá quidé ñahá-yu xii-ndo, chi quee ndáá-xi nàcuáa cǎháⁿ Yǎ Ndiǒxí núú tütú-gá núú cǎchí-xi: “Yúhú dandòho-í-yu chi nachinaa-í nchaa sá quidé-yu”, duha cǎchí-gá núú tütú-gá.

20 Te xini ñuhu tucu-xi cada-ndo nàcuáa cǎháⁿ tucu-xi ingá xichi núú tütú-gá núú cǎchí-xi: “Te núu ñáiyu cùu úhú iní ñahá xii-ndo ñá túú sá cóhó sá cǎxí-yu te cuǎñaha-ndo xii-yu, te núu ducaⁿ na càda-ndo te ío cucahaⁿ núú-yu”, duha cǎchí-xi núú tütú-gá.

21 Te núu ió ìⁿ sá quidé ñaha tnaha ñáiyu-ndo xii-ndo te vá nánchòcáva-ndo nàchinaa-ndo sá quidé ñahá-yu xii-ndo, chi cada-ndo sá vǎha sá cúú-xí-yu, te ducaⁿ te vá cǎdá-ndó sá ñà túú tàú-ndó càda-ndo núú Yǎ Ndiǒxí dàtná quidé-yu.

13

1 Te nchaa ñáiyu tàú-yu quindáá iní-yu nchaa cue té cùchiuⁿ, chi Yǎ Ndiǒxí ní cǎchí-gá sá cùndècu té cùchiuⁿ ñuyú-a, núu xíⁿ xíndecu-güedé vitna.

2 Te nchaa ñáiyu ñá túú sàndáá iní ñahá xii cue té cùchiuⁿ ñá túú tnáhá iní Yǎ Ndiǒxí sá dúcáⁿ quidé-yu, chi mee-gǎ ní cǎchí-gá sá cùndècu-güedé. Te nchaa ñáiyu ducaⁿ ñà túú sàndáá iní ñahá xii cue té cùchiuⁿ nacháhu-yu sá dúcáⁿ quidé-yu.

3 Te nchaa ñáiyu quide váha ñá túú yùhú-yu cue té cùchiuⁿ chi quide váha-yu, dico nchaa ñáiyu ñá túú quide váha chi xiyùhú-yu cue té cùchiuⁿ. Te vitna núu nchòhó cuini-ndó sá vǎ yùhú-ndó cuè té

cùchiuⁿ te chí cáda vâha, te ducaⁿ te cáháⁿ váha-güedé cuendá-ndó.

4 Te Yá Ndiöxí ducaⁿ ñí cachí-gá cundecu-güedé cuendá cada-güedé sá ñà túú nã cuu cundecu-ndo, te núu ñá túú quide váha-ndo ndècu-ndo te quiyùhú iní-ndó núú-güedé, chí ñá túú àúⁿ nã cuu ndècu ndihí-güedé tnúhu ndee iní dandòho-güedé nchaa ñáyiú ñá túú quide váha, chí Yá Ndiöxí ducaⁿ ñí cachí-gá cundecu-güedé sá dúcáⁿ càda-güedé dandòho-güedé nchaa ñáyiú ñá túú quide váha.

5 Núu xiáⁿ ío xìni ñuhu-xi sá quèndáá iní-ndó nchaa cue téè cùchiuⁿ, te ñá díú sã yùhú-ndó dandòho ñaha-güedé xii-ndo, chí cada-ndo sã cùtnùni iní-ndó sã cúú-xí ñí sã vâha.

6 Chí diu cuendá xiáⁿ sàcáⁿ-ndó dñíhúⁿ núú cuè téè cùchiuⁿ, te ducaⁿ chí Yá Ndiöxí ducaⁿ ñí cachí-gá cundecu-güedé te diu-ná chiúⁿ ndeé-güedé ñúhú iní-güedé.

7 Te nacháhu-ndo nchaa sá tàú-ndó núú nchaa ñáyiú tàú-ndó núú-xi, te cuèi díhúⁿ tàú-ndó cuendá ñuhu-ndo núú cuè téè cùchiuⁿ àdi nágá díhúⁿ tàú-ndó núú-güedé te nacháhu-ndo núú-güedé. Te ío-gá canehe-ndo sã yíñuhu núú nchaa ñáyiú cùnùu, te cáháⁿ váha-ndo ndihí-yu.

8 Te vá dácuidó-ndó ndùu nacháhu-ndo sã tàú-ndó núú tnàha ñáyiú-ndo, te cuu iní tnàhá-ndó ñí ñí-ndo. Te núu ducaⁿ quide-ndo ndecu-ndo ña, te quide-ndo nchaa nacuaá càháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuaá cada-o cundecu-o.

9 Te duha ndùu tnúhu càháⁿ Yá Ndiöxí cuendá nchaa sá vã cúú càda-o: “Nchaa nchòhó cue téè vã càháⁿ ndihí-ndo ñáyiú dìhí te núu ñá díú ñàdihí-ndó cùú-yu, te ducaⁿ-ni nchaa nchòhó cue ñáyiú dìhí tucu vã càháⁿ ndihí-ndo téè te núu ñá díú yí-ndo cuu-güedé, te vã cáhní-ndó tnàha ñáyiú-ndo, te vã dúhú-ndó sã ndécú ndihí-yu, te vã dácàcu-ndo cuèchi neñùú, te vã xíhó-ndó sã ndécú ndihí tnaha ñáyiú-ndo”, nchaa xéhe cachí Yá Ndiöxí sá vã cúú càda-o. Te tnúhu-a quide-o ndihí nchaa dava-gá

tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuaá cada-o cundecu-o, te núu quide-o ingá tnúhu sá cächí-xi: “Cuu iní-ndó nchaa tnaha ñáyiú-ndo dàtná cúú iní-ndó mèe-ndo”, duha càháⁿ tnúhu-áⁿ. Te nchaa dava-gá quidé-ó te núu quide-o nacuaá càháⁿ tnúhu-a.

10 Te nchaa ñáyiú cùu iní tnàha ñáyiú-xi te ñá túú quide úhú iní-yu tnàha ñáyiú-yu, te núu ducaⁿ cùu iní-yu tnàha ñáyiú-yu te quidé-yu nacuaá càháⁿ tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuaá cada-o cundecu-o.

11 Te ducaⁿ xìni ñuhu-xi cada-ndo chí sa ní cutnùni iní-ndó nacuaá ta xìca nduu cuaháⁿ ñuyúú-a, te ní sáá nduu sá ío xìni ñuhu-xi ndixi túu iní-ó càda-o nchaa nacuaá càháⁿ Yá Ndiöxí, chí vitna sa ní cuyatni-gá nduu nacuaa ñaha Xítohó Jesucristú xii-o dàcúúxí ndèé cùtnàhá ní sándáá iní-ó tnúhu-gá.

12 Te cada iní-ndó sã dàtná ñí níú sá sã ta cuyatni túndaá, ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñuyúú yíca cuèchi-a chí sa ta cùyatni nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú, te núu xiáⁿ xìni ñuhu-xi dañá-o nchaa sá cuèhé sá dúhá te cada-o mèe-ni sá vâha, te ducaⁿ te ní ñí sá cuèhé sá dúhá vã cùnùu-xi taxi tnuni ñáhá-xí xii-o, te ducaⁿ te vã cúú-gã-ó dàtná ñáyiú ndècu núú néé chí cuu-ná-ó dàtná ñáyiú ndècu núú dìtó.

13 Te cada-o nchaa nacuaá tàú-xi cunduu cundecu-o dàtná tàú-xi cada ñáyiú ndècu ìchi Xítohó Jesucristú, te vã quíhí-ó vico cuèhé vico duha, te vã cúú-ó ñáyiú quihu, te ní vã càháⁿ ndihí-o ñáyiú dìhí te núu ñá díú ñàdihí-ó cùú-yu, te ducaⁿ-ni cuè ñáyiú dìhí tucu vã càháⁿ ndihí-yu téè te núu ñá díú yí-yu cùu-güedé, te ní vã cùndècu-o ìchi díí iní, te ní vã nàá-ó ndihí tnaha ñáyiú-o, te ní vã cúú-ó ñáyiú cuédú iní.

14 Te vitna nchòhó dañá-ndo mèe-ndo sá Xítohó Jesucristú ná chindee ñaha-gá xii-ndo càda váha-ndo cundecu-ndo datná quidé mèe-gá ndécú-gã, te vã cání-gã iní-ndó càda-ndo datná ní xóo cada-ndo cùtnàhá ní cùnùu nchaa sá cuèhé sá dúhá iní-ndó.

14

Vá cuátnùhu tnaha-o nacuaá ndècu-o ichi Xítóhó Jesucristú

¹ Te núu ìⁿ ñáyiu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú ñá túú tècú tnùnì váha-yu nàcuáa cuiní Yă Ndiöxí cadá-yu, te queheⁿ cuendá-ni-ndö-yu te vá ténàa tnáhá-ndó ndìhí-yu.

² Chi íó ñáyiu sàni iní sá cúú vâha iní Yă Ndiöxí sá cúú càxí-yu nání nìhí-yu, te dava ñáyiu ñá túú cùtnunì váha iní-yu nàcuáa càháⁿ Yă Ndiöxí te mee-ni yücú xéxí-yu.

³ Te ñáyiu xèxi nchaa núú sã nìhí-yu te vá dáquèe tíhũ-yu ñáyiu ñá túú xèxi, te ducaⁿ-ni ñáyiu ducaⁿ ñà túú xèxi-áⁿ vã cuátnùhũ-yu nchaa ñáyiu ducaⁿ xèxi nchaa núú sã nìhí-xi-áⁿ, chi tnáhá ñáyiu ducaⁿ xèxi nchaa núú sã nìhí-xi-áⁿ quéhéⁿ cuendá ñáhá Yă Ndiöxí xií-yu.

⁴ Te ñá túú ndècu ndìhi-o tnúhu ndee iní cuatnúhu-o ñáyiu xínu cuechi, chi mee ñáyiu cùu patródⁿ-yu tàú-yu cáháⁿ-yu te núu cundáá ñáyiu xínu cuechi núú-yu àdi ñá túú cundáá-yu. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñáyiu xínu cuechi núú Yă Ndiöxí, chi mee-gã cáháⁿ-gá te núu nása quidé-yu, te ñiu-ni mee-gã cada te cundáá-yu cundécú-yu núú-gã.

⁵ Te na càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sã íó ñáyiu càchí sá íó dava nduu ío càhnu cuu-xi, te íó tucu dava ñáyiu càchí-yu sá ìⁿ-ni cuu-xi nchaa-ni nduu, te xini ñuhu-xi sá cùtnunì ndáá iní-yu sá ndáá cúú-xí nàcuáa càháⁿ-yu ìⁿ ìⁿ-yu.

⁶ Te ñáyiu cánehe íí dava nduu quidé-yu sá nêhẽ-yu sá yíñùhu núú Yă Ndiöxí, te ñáyiu càchí sá ìⁿ-ní cùu-xi nchaa-ni nduu quidé-yu sá nêhẽ-yu sá yíñùhu núú Yă Ndiöxí tnáhá-yu. Te ñiu-ni ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchaa ñáyiu xèxi nchaa nání nìhí-yu, chi quidé-yu sá nêhẽ-yu sá yíñùhu núú Yă Ndiöxí, chi ndàcáⁿ táhũ-yu núú-gã cuendá nchaa sá nìhí-yu. Te ñiu-ni ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchaa ñáyiu ñá túú xèxi nchaa núú sã nchító-ó chi quidé-yu sá nêhẽ-yu sá yíñùhu núú

Yă Ndiöxí, te ndàcáⁿ táhũ-yu núú-gã cuendá nchaa sá nìhí-yu.

⁷ Te nchoo cuèi vitna ndècu vívú-ó àdi cuèi na cùú-ó dico ñá ñá díú cuendá méé-ó cùú-ó.

⁸ Chi vitna ndècu vívú-ó te ndècu-o sá cúú-xí Xítóhó Jesucristú àdi cuèi na cùú-ó dico cuú-ó ñiu-ni sá cúú-xí-gã, núu xiáⁿ cuèi vitna ndècu vívú-ó àdi cuèi na cùú-ó dico ñiu-ni Xítóhó Jesucristú cúú cuendá ñáhá-gã xii-o.

⁹ Chi Xítóhó Jesucristú ní xíhí-gá te ní ndoto-gá, te vitna cùu-gá Xítóhó nchaa ñáyiu, cuèi ñáyiu xíndecu vívú te cuèi ñáyiu ní xíhí.

¹⁰ Te nchòhó, ñá túú nduu váha-xi cuatnuhu tnàha-ndo nacuaá ndècu-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, te ni ñà túú nduu váha-xi daquèe tíhũ tnáhá-ndó, chi nchaa-o sãá nduu cùndecu-o núú Xítóhó Jesucristú, te mee-gã cachí-gá te núu ní quide ndáá-ó àdi ñá túú ní quide ndáá-ó.

¹¹ Te Yá Ndiöxí càchí-gá núú tütú-gá:

Yúhú Yă Ndiöxí ndécú-í càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã nchaa ñáyiu ngüíñí xití-yu núú-í, te nchaa-yu cáháⁿ-yu sá yühú cùú-í Ndiöxí.

Duha càchí Yă Ndiöxí núú tütú-gá.

¹² Núu xiáⁿ nchaa-o ndì dííⁿ nàcanj tnúhu-o núú Yă Ndiöxí nchaa sá ní quide-o.

Vá dácuíta nìhnu tnàha-o

¹³ Núu xiáⁿ vã cuátnùhu tnaha-gá-ndó, te cada yica-ndo càda-ndo mee-ni sá vâha, te vá cadá-ndó ìⁿ sá ñà túú tàú-ndó càda-ndo cuendá sá vã cuíta nìhnu dava ñáyiu ndècu ndìhi-ndo ichi Xítóhó Jesucristú.

¹⁴ Te yühú ndécú ndìhi-í Xítóhó Jesucristú te cùtnunì ndáá iní-í sá ncháá núú sá cúú càxi-o cuu-ni càxi-o te vá cúú cuèchi. Te ñáyiu sàni iní sá vã cúú càxí-yu te núu na càxí-yu te cuu cuèchi xií-yu.

¹⁵ Te nchòhó, te núu cuendá sá xéxí-ndó nchaa núú sã cúú càxi-ndo, cuendá xiáⁿ ñá túú-gã cúú vâha iní nchaa ñáyiu ndècu ndìhi-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, te ñá túú-gã quidé-ndó sã cúú iní ndisa-ndö-yu

te núu ducaⁿ na càda-ndo, te núu ìⁿ sá sání ìní-ndó càxi-ndo te cùtnuní ìní-ndó sá xǎⁿ cada-xi cuíta nihnu ñáyiú ndècu ndìhi-ndo ichi Xítóhó Jesucristú te vá cáxi-ndó xǎⁿ te núu ducaⁿ, chi Xítóhó Jesucristú ní xíhí-gá cuèndá-yu.

16 Te núu ìⁿ sá quidé-ndó sàni ìní-ndó sá cúú-xí ìⁿ sá vǎha, te ñáyiú càchí-yu sá ñà túú vǎha te vá cádá-ndó cuèndá sá vǎ càháⁿ cuèhé-yu cuèndá-ndó.

17 Te sá yíndàha ñaha Yá Ndiöxí xii-o xǎⁿ ío xini ñuhu-xi cada ndáá-ó cùndecu-o, te cundecu váha ndìhi tnàha-o, te cudíí ìní-ó cùndecu-o chi Espíritú-gá ndécú ndìhi ñaha-xi xii-o, te nchaa xéhé ío-gá cúnùu dacúxí sá cóhó sá cáxi-ó.

18 Te nchaa ñáyiú ducaⁿ quide nchaa sá ío-gá xíní ñuhu-xi, xinu cuechí-yu núu Xítóhó Jesucristú, te sá dúcáⁿ quidé-yu te ndùu vétú ìní Yá Ndiöxí, te cùdiú-yu núu ñáyiú.

19 Te nchoo chí ná ndùcu-o nacuaá cada-o cùndecu ndìhi váha tnàha-o, te nducu tùcu-o nacuaá cada-o chindee tnúhu tnàha-o nacuaá cuíta cundáá-gá-ó núu Xítóhó Jesucristú quíhíⁿ.

20 Te ñà díú sá cuèndá ìⁿ núu sá xéxí-ó, te dàquee tíhú-ó sá vǎha ní quide ñaha Yá Ndiöxí xii tnàha ñáyiú-o. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá ncháá-ní núu sá cúú càxi-o, te dìcò-ní sá ñà túú ndùu váha-xi núu sá cuèndá-ní sá cáxi-ó ìⁿ núu sá cúú càxi-o cuíta nihnu ìⁿ tnàha ñáyiú-o.

21 Te váha-gá sá vǎ cáxi-ó cùñú te vá cóhó ndídí, te ní ñà túú nǎgá cada-o te núu xító-o sá xǎⁿ cada te ngúíta tnàha ñáyiú-o càdá-yu sá ñà túú vǎha, àdi xító-o sá xǎⁿ cada te ngúíta-yu caní ìⁿ caní úú ìní-yu cundecú-yu ichi Xítóhó Jesucristú, te vá cundáá-gá-yu núu-gǎ te núu ducaⁿ na càda-o.

22 Te núu ìⁿ sá vǎha sàni ìní-ó càda-o, te vá dátúu-o núu ñáyiú chí mee-ní núu Yá Ndiöxí dátúu-o. Te nchoo cùu-o ñáyiú ío váha táhú-xi te núu cùtnuní ndáá ìní-ó sá quidé ndáá-ó núu nándi cùu sá quidé-ó, te cùtnuní ìní-ó sá ñà díú ìⁿ cuéchi cùu-xi sá

quidé-ó.

23 Te núu nchoo sàni ìní-ó sá quidé vǎha-o àdi ñà túú quide váha-o òré xéxí-ó ìⁿ núu sá xéxí-ó, te cuu cuéchi xii-o te núu ducaⁿ na càda-o. Te ducaⁿ cùu cuéchi xii-o chí ñà túú ìⁿ-ní sá sání ìní-ó, chí nchaa núu sá quidé-ó sàni ìⁿ sàni úú ìní-ó núu váha-ni àdi ñà túú vǎha-ni, te cuu cuéchi xii-o sá dúcáⁿ quide-o.

15

Cada-o sá vǎha sá cúú-xí tnàha ñáyiú-o

1 Te nchoo ñáyiú ío váha sàndáá ìní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú, xini ñuhu-xi cuáñaha-o tnúhu ndee ìní xii ñáyiú ñà túú nihí ndéé cùndecu ichi-gá, te vá cádá-ó mèe-ní sá cúú-xí mèe-o.

2 Te cada-o sá vǎha nàcuáa cuu váha ìní tnàha ñáyiú-o cuèndá cuu-xi sá vǎha sá cúú-xí-yu, te ducaⁿ cuíta níhí ndéé-gǎ-yu quindáá ìní-yu Xítóhó Jesucristú.

3 Te Xítóhó Jesucristú ñà túú ní quide-gá mee-ní sá cúú vǎha ìní méé-gǎ, te ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núu tütú Yá Ndiöxí nàcuáa ní xáhaⁿ Xítóhó Jesucristú xii-gá, te càchí-xi: “Nchaa ñáyiú cùu úhú ìní ñáhá xii-n ní xícuèhé ní xíduha ñáhá-yu xii-í”, duha càháⁿ-xi núu tütú Yá Ndiöxí nàcuáa ní xáhaⁿ Xítóhó Jesucristú xii-gá.

4 Te ndéé sanaha ní ngúndeé nchaa tnúhu Yá Ndiöxí núu tütú-gá, te ducaⁿ ní ngúndeé cuèndá dacuàha-o, te tnúhu-áⁿ dánèhé ñáhá-xí cùnduu cahnu ìní-ó cuèi nándi nà yáha-o cùndecu-o ichi-gá, te sá xíi tnúhu-áⁿ te vá ndìhú-gá ìní-ó cùndecu-o, te diu-ní sá xíi tnúhu-áⁿ cundecu ndìhi-o tnúhu ndee ìní.

5 Te Yá Ndiöxí quidé-gǎ ndécú ndìhi-o tnúhu càhnu ìní, te diu-ní-gá quidé-gǎ ñà túú ndìhú ìní-ó ndècu-o. Te xicáⁿ táhú-í núu-gǎ sá díú-gǎ ná cádá te cuu ìⁿnuu-ndo cùndecu-ndo datná ní quide mee Xítóhó Jesucristú cùtnàhá ní xíndecu-gá ñuyúú-a.

6 Te ducaⁿ nchàa-ndo cuu ìⁿnuu-ndo, te daníhí tnáhá-ndó yóçó táchí-ndó te cachí-ndó sá ío càhnu

cuu Yá Ndiöxí Yaa cúú Tátá Xítóhó Jesucristú.

Ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ní ñíhí-yu tnúhu Xítóhó Jesucristú

7 Te núu xíãⁿ chí quéhéⁿ cuendá tnáhá dàtná ní quide Xítóhó Jesucristú ní queheⁿ cuendá ñáhá-gã xii-o, te núu ducaⁿ na càda-ndo te ío cuu càhnu Yá Ndiöxí.

8 Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã Xítóhó Jesucristú ní quixi-gá ní quide-gá sá vãha sá cúú-xí ñáyiú isràél, te sá dúcáⁿ ñí quide-gá xíãⁿ cútnùní ndáá iní-ó sã Yá Ndiöxí quidé-gã ìⁿ sá càháⁿ-gá, chí Xítóhó Jesucristú ní quide-gá nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii cue ñaní tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha.

9 Te ducaⁿ ñí quide Xítóhó Jesucristú sá vãha sá cúú-xí ñáyiú isràél cuendá nchaa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél cachí-yu sá ío càhnu cuu Yá Ndiöxí, te ducaⁿ quèsahá-yu chí ío cùndahú iní ñáhá-gã chíndèe ñaha-gá xii-yu, te quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núu tütú Yá Ndiöxí núu càchí-xi:

Yúhú cachí-í sá ío càhnu cuu-n núu nchaa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél,

te cata-í ndudú chiñuhu ñaha-í xii-n.

Duha càchí-xi núu tütú-gá

10 Te càchí tucu-xi núu tütú-gá:

Te nchòhó ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ío chí cúdí^í iní ndíhi ñáyiú isràél ñáyiú ndècu ndíhi-í.

Duha càchí-xi núu tütú-gá.

11 Te càchí tucu-xi íngá xichi núu tütú-gá:

Nchaa nchòhó ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél chí càháⁿ sá ío càhnu cuu Yá Ndiöxí,

te nchaa ñáyiú na càháⁿ-yu sá ío càhnu cuu-gá.

Duha càchí-xi núu tütú-gá.

12 Te ndíi Chàíá càchí tucu ndíi núu tütú Yá Ndiöxí:

Coo ìⁿ ñaní tnáhá ndíi Isáí téé ní xíndecu ndéé sanaha,

te téé-áⁿ taxi tnùní-dé cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél,

te ñáyiú-áⁿ cundee cùu cahnu iní ñáhã-yu xii-dé.

Duha ní càháⁿ ndíi Chàíá càchí-xi núu tütú-gá.

13 Te xicáⁿ táhù-í núu Yá Ndiöxí Yaa ní taxi tnúhu ndee iní ndécú ndíhi-o sá méé-gã ná càda ío cudí^í iní-ndó cùndecu-ndo, te ducaⁿ ío vãha cundecu iní-ndó núú-gã chí sàndáá iní-ndó-gã, te ducaⁿ Espíritú-gá ná càda te uuⁿ-gá uuⁿ-gá cuíta ngùndecu ndíhi-ndo tnúhu ndee iní quíhíⁿ sá cáda vãha ñaha-gã xii-ndo.

14 Te nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucristú cùtnuní ndáá iní-í sá nchòhó ío vãha iní-ndó, te ducaⁿ ío vãha cùtnuní iní-ndó nchaa tnúhu vãha, te ducaⁿ ío dásahú tnáhá-ndó nàcuáa cundecu-ndo.

15 Te dava tnúhu ní chídó tnùn-í núu tütú-a cùu-xi tnúhu sá ío càháⁿ-í dóho-ndo, te ducaⁿ ñí tee-í cuendá sá nchòhó dandàcu iní-ndó tnúhu-áⁿ, te ní tee-í chí Yá Ndiöxí ní cundahú iní ñáhá-gã xii-í ní taxi-gá chiúⁿ quide-í

16 xínú cuèchi-í núu Xítóhó Jesucristú càháⁿ-í tnúhu-gá núu ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. Te tnúhu-áⁿ cúú-xí tnúhu sá sánú ichi ñaha xii-o nàcuáa naníhí táhú-ó, te ducaⁿ dānehé-í ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél tnúhu Yá Ndiöxí cuendá cuú-yu dàtná ìⁿ sá ndúú táhú-gã, te Espíritú-gá quidé-xí cùu-yu ñáyiú cùdú núú-gã, te cùu vãha iní ñáhá-gã xii-yu.

17 Te ío vãha cùu iní-í cuendá nchaa chiúⁿ quide-í sá cúú-xí Yá Ndiöxí, chí Xítóhó Jesucristú ndécú ndíhi ñaha-gá xii-í.

18 Te mee-ni nàcuáa quide Xítóhó Jesucristú chíndèe ñaha-gá xii-í xíãⁿ-ni càháⁿ-í, te sá dúcáⁿ quide-gá xíãⁿ ní sàndáá iní cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél tnúhu-gá. Te ducaⁿ chí ní chindee ñaha-gá xii-í ní càháⁿ-í tnúhu-gá te ducaⁿ-ni ñí chindee ñaha-gá xii-í ní quide-í títní núu sã ñí quide-í núú-yu ní xiní-yu.

19 Te Espíritú Yá Ndiöxí ní quide-xi ní quide-í títní núu sã vã yõ tnàhí ndàcu cada ní xiní-yu te ío ní cuñúhu-yu. Te nchaa ñuú ní sáhãⁿ-í ní càháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núu ñáyiú cuèi ndéé ñuú Jerusàlén, te cuèi ndéé distrítú Ílírícú, núu nchaa ñuú-áⁿ

nĩ sáháⁿ-í ní cáháⁿ-í núu-yu tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tǎhú-ó.

²⁰ Te ducaⁿ ïo ndùcu ndee-í cáháⁿ-í tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tǎhú-ó núu vátá nihí-gá-yu tnúhu cuendá Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ quide-í chi ñá túú cuini-í quihíⁿ-í cáháⁿ-í tnúhu-gá núu sà xindecu ñáyu cáháⁿ tnúhu-gá.

²¹ Te quide-í nàcuáa cáháⁿ-xi núu tütú Yǎ Ndiöxí núu cǎchí-xi: Ñáyu vátá nihí-gá tnúhu cuendá Yaá quixi ñuyú te nihí-yu, te ducaⁿ təcú tnúhu-gá. Duha cǎchí-xi núu tütú-gá.

Té Pǎblú cuini-dé quihíⁿ-dé ñuú Rómá

²² Te sá dúcáⁿ cáháⁿ-í tnúhu-gá ñuú xǎⁿ ñá túú ní ndàcu-í quixi-í quixi coto ñaha-í xii-ndo cuèi ducaⁿ-ni sàni iní-í quixi coto ñaha-í.

²³ Te ní cuu titní cuía ducaⁿ-ni sàni iní-í quixi coto ñaha-í xii-ndo, te vitna ní ndihí-í nchaá iha ní cáháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núu nchàa ñáyu.

²⁴ Núu xǎⁿ sání iní-í sá ndùu na quihíⁿ-í nacióⁿ España te yáha cáháⁿ-í quini-í nása ndècu-ndo, te dàvá-án ïo cudíⁿ iní-ó cùndecu tnaa-o, te ducaⁿ te òré nucúhuⁿ tucu-í ichi te cada ndee iní-ndó chindee ñaha-ndo xii-í.

²⁵ Te vitna quihíⁿ-í ñuú Jerusalén quínehe-í sá ndúú tǎhú ñáyu ndècu ichi Xítohó Jesucristú xindecu yacáⁿ.

²⁶ Te ñáyu xindecu ichi Xítohó Jesucristú ndécú distritú Macèdoniá, ndihí distritú Acáyá ní cuu ñnùu-yu ní sacáⁿ tnáhá-yu sá ndúú tǎhú ñáyu ndàhú xindecu ichi-gá ndécú ñuú Jerusalén.

²⁷ Te ducaⁿ tnàhí ní cudíⁿ iní-yu cadá-yu, te ducaⁿ tnàhí tàú-yu cadá-yu chindèe-yu ñáyu xindecu ñuú Jerusalén. Te ñáyu Macèdoniá ndihí ñáyu Acáyá-án ñá túú cùu-yu ñáyu isràél. Te ñáyu xindecu ñuú Jerusalén cùu-yu mee-ni ñáyu isràél, te ducaⁿ tàú-yu cadá-yu chi sá cuendá ñáyu isràél-án nĩ nihí-yu tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tǎhú-yu, núu xǎⁿ tàú-yu chindee ñahá-yu ndihí nchaá sá nihí-yu.

²⁸ Te sátá ná yáha quínguáha cuendá-í-yu sá ndúú tǎhú-yu, te ducaⁿ te dǎtnúni quee-í quihíⁿ-í nacióⁿ España, te ichi yáha-í yáha cáháⁿ-í núu ndécú-ndó.

²⁹ Te cùtnuní ndáá iní-í sá òré ná quèxio-í núu ndécú-ndó, te Xítohó Jesucristú ïo chindee ñaha-gá xii-í cáháⁿ-í tnúhu-gá núu-ndo nàcuáa ïo váha cundecu-ndo ichi-gá.

³⁰ Te nchòhó ñáyu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú cáháⁿ ndàhú-í núu-ndó sǎ ïo chindee ñaha-ndo xii-í cáháⁿ ndihí-o Yǎ Ndiöxí cuendá-í, te ducaⁿ càda-ndo chi ndècu ndihí-ndo Xítohó Jesucristú. Te Espíritú Yǎ Ndiöxí quidé-xí cùu iní tnáhá-ó ñn-ó.

³¹ Te ïo chí cǎcáⁿ tǎhú núu Yǎ Ndiöxí sá ná coto ñaha-gá xii-í, te ñá túú ná cada ñaha nchàa ñáyu ñá túú sàndáá iní ñahá xii-gá xindecu distritú Júdeá. Te cǎcáⁿ tǎhú tucu-ndo núu-gǎ sá ncháá sǎ cǎnehe-í quihíⁿ nduu tǎhú ñáyu ndècu ichi-gá ndécú ñuú Jerusalén ïo váha cuu iní-yu queheⁿ cuendá-yu.

³² Te ducaⁿ càda-ndo cuendá sá ñuú Yǎ Ndiöxí ná cǎchí-gá te ïo cudíⁿ iní-í òré quexio-í núu ndécú-ndó, te ïo váha cuu iní-í cundecu ndihí ñaha tnàhí xii-ndo.

³³ Te vitna xicáⁿ tǎhú-í núu Yǎ Ndiöxí Yaá quidé ïo váha cùu iní-ó ndècu-o sá ná chindee chitúu ñaha-gǎ xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu.

16

Té Pǎblú quidé ndèe iní-dé ñáyu ndècu ñuú Rómá

¹ Te yúhú tendaha-í tá Fèbé quixi-xi núu ndécú-ndó, te tnàhá-xi ndècu-xi ichi Xítohó Jesucristú, te quide-xi chiuⁿ Yǎ Ndiöxí sá cúu-xi ñáyu ndècu ichi Xítohó Jesucristú xindecu ñuú Cèncreá.

² Te cuini-í sá ïo váha cuu iní-ndó quèheⁿ cuendá-ndó-xí, chi ndècu ndihí-xi Xítohó Jesucristú, te cada-ndo nàcuáa tàú-xi cunduu dǎtná tàú-xi cada ñáyu ndècu ichi-gá, te ïo chindee-ndo-xi te núu ná cúu sǎ xini ñuhu-xi, chi tnàhá-xi ïo chindee-xi cue

ñáiyu ndècu ichi Xítohó Jesucristú, te tnàhá yúhú ducaⁿ ïo chìndee-xi.

³ Te cúñaha-ndo ïo na càda ndee iní té Àquilú ndihí ñadìhí-dé tá Prìscilá, chi ñáiyu-áⁿ nǐ quide chi^u-í ndihí-yu ní quide-ndí chi^uⁿ Xítohó Jesucristú.

⁴ Chi mèe-yu ní cácu cuú-yu sá cuendá sá nǐ dácäcu ñàhá-yu xii-í sá nǐ yáha-í, núu xiáⁿ ïo ndàcáⁿ táhù-í núu-yu, te ñá díú-ní yúhú ducaⁿ ïo ndàcáⁿ táhù-í núu-yu chi tnàhá nchaa ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu isràél xĩndecu ichi-gá xĩndecu nchaa xichi ducaⁿ ïo ndàcáⁿ táhù-yu núú tē Àquilú ndihí núú ñadìhí-dé tá Prìscilá.

⁵ Te cúñaha tùcu-ndo sá ïo na càda ndee iní nchaa ñáiyu xĩndecu ichi Xítohó Jesucristú tàcá vehe té Àquilú ndihí tá Prìscilá dácuahá-yu tnúhu-gá, te cúñaha tùcu-ndo sá ïo na càda ndee iní té Epènetú chi tnàhá-dé ïo ñùhu iní-í-dé, chi té-áⁿ cúú-dě tée díhna nuu nǐ sándáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú distritú Acáyá.

⁶ Te cúñaha tùcu-ndo sá ïo na càda ndee iní tá Màriá xíchí ndécú ndihí-ndo, xíchí ïo ndùcu ndee xinu cuechi núú Xítohó Jesucristú.

⁷ Te cúñaha tùcu-ndo sá ïo na càda ndee iní cue tée cùu ndi mee-í té Andrónicú ndihí té Jùniás, chi tnàhá-güedé ní xíhi ndihí ñaha-güedě xii-í vecaá, te ïo cùdiu-güedé núú nchaa cue tée ní táuchíúⁿ Jèsús cáháⁿ tnúhu-gá. Te díhna-gá-güedé ní sándáá iní-güedé tnúhu Xítohó Jesucristú dácúxí yúhú.

⁸ Te cúñaha-ndo sá ná càda ndee iní té Àmpliás chi tnàhá-dé ïo ñùhu iní-í-dé, te ndècu-dé tnàhá-dé ichi Xítohó Jesucristú.

⁹ Te cúñaha tùcu-ndo xii té Bănú tée cùndihí ñaha xii-o quide-o chi^uⁿ Xítohó Jesucristú sá ná càda ndee iní-dé, te cúñaha tùcu-ndo xii té Èstaquis sá ná càda ndee iní-dé chi tnàhá-dé ïo ñùhu iní-í-dé.

¹⁰ Te cúñaha tùcu-ndo xii té Àpelés sá ïo na càda ndee iní-dé, chi té-áⁿ ïo váha cùndáá-dé núú Xítohó Jesucristú, te cúñaha tùcu-ndo xii ñáiyu xĩndecu

vehe té Arístóbulú sá ïo na càda ndee iní-yu.

¹¹ Te cúñaha-ndo xii té Herodión tée cùu ndi mee-í sá ïo na càda ndee iní-dé, te cúñaha-ndo xii ñáiyu ndècu ichi Xítohó Jesucristú xĩndecu vehe té Nàrcisú sá ïo na càda ndee iní-yu.

¹² Te cúñaha-ndo xii tnàhá tá Trifená ndihí tá Trifosá sá ïo na càda ndee iní-yu, chi tnàhá-yu quidè-yu chi^uⁿ Xítohó Jesucristú. Te tnàhá tá Pèrsidá xíchí ndécú ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú cúñaha-ndo xii-xi sá ïo na càda ndee iní-xi, chi tnàhá-xi ïo ndùcu ndee-xi quide-xi chi^uⁿ Xítohó Jesucristú.

¹³ Te cúñaha-ndo tnàhá té Rűfú tée ïo váha sándáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú sá ïo na càda ndee iní-dé ndihí náná-dě, chi ñaha-áⁿ quidè iní-í sá cúú-áⁿ dàtná náná-í.

¹⁴ Te cúñaha-ndo sá ïo na càda ndee iní té Asíncritú, ndihí té Flègonté, ndihí té Hèrmás, ndihí té Pàtrobás, ndihí té Hèrmés, ndihí nchaa dava-gá cue ñáiyu ndècu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú xĩndecu ndihí-güedé.

¹⁵ Te cúñaha tùcu-ndo sá ïo na càda ndee iní té Filológó, ndihí tá Jùliá, ndihí té Nèréú, ndihí cúha té Nèréú, ndihí tá Òлимпás, ndihí nchaa dava-gá ñáiyu sándáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú xĩndecu ndihí-yu.

¹⁶ Te ïo yĩñùhu cada ndee iní tnàhá-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo. Te nchaa ñáiyu tàcá nchaa iha dácuaaha tnúhu Xítohó Jesucristú quidè ndee iní ñáhá-yu xii-ndo.

¹⁷ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú càháⁿ-í dóho-ndo sá cádá cuendá-ndó núu ïó ñáiyu quide nacuaá vá cúú ñⁿnuu-ndo cundecu-ndo, chi ñáiyu-áⁿ sánú ichi ñahá-yu ñⁿ ichi ñá túú vǎha, chi ñá túú ñⁿ-ni cuu-xi tnúhu càháⁿ-yu ndihí tnúhu sá nǐ níhí-ndó ndècu ndihí-ndo, te ñáiyu ducaⁿ xĩquide vá nihí tnàhá-gǎ-ndó ndihí-yu.

¹⁸ Chi ñáiyu-áⁿ ñà túú quidè-yu chi^uⁿ sá cúú-xí Xítohó Jesucristú, chi mee-ni sá cúú-xí mèe-yu quidè-yu, te mee-ni nchaa tnúhu sá ïo vii ïo váha cuáháⁿ càháⁿ-yu òré cuáháⁿ-yu

dàndahú-yu nchaa ñáyiú ío yáchí sàndáá iní-xi ìⁿ tnúhu.

¹⁹ Te nchaa ñáyiú ñihí-yu tnúhu sá nchòhó sàndáá iní-ndó tnúhu Xítóhó Jesucristú, núu xíáⁿ ío cùdíí iní-í. Te cuíní-í sá nchòhó ío váha cutnùní iní-ndó nàcuáa cada-ndo mèe-ni sá váha, te vá cání iní-ndó càda-ndo datná xíquide nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha.

²⁰ Te Yá Ndiöxí Yaa quidé ìo váha cùu iní-ó ndècu-o ío ndíhi cada-gá cuèndá sá sàculhá ñà túú-gã ná cada ñaha-xi xii-ndo, te xìcáⁿ táhù-í núú Xítóhó Jesucristú sá ìo na chindee chítúu ñaha-gã xii-ndo.

²¹ Te té Timùteú téé quide ndíhi-í chiuⁿ Xítóhó Jesucristú iha quide ndee iní ñáhá-dě xii-ndo, te tnàhá té Lùciú, ndíhi té Jàson, ndíhi té Sosipàtér cue téé cùu ndí mee-í quidé ndèe iní ñáhá-güedě xii-ndo.

²² Te tnàhá yúhú té Tèrciú téé càdúha tutú-a cuèndá té Páblú quidé ndèe iní ñáhá-í xii-ndo, chi ìⁿ-ni cùu-o ndíhi Xítóhó Jesucristú.

²³ Te tnàhá té Gáyú téé dii vèhe-xi ndecu-í quidé ndèe iní ñáhá-dě xii-ndo, te diu-dé ní taxi nùu-dé vehe tàcá ñáyiú dàcuahá-yu tnúhu Xítóhó Jesucristú. Te tnàhá té Èrastú téé yìndaha díhúⁿ ñùú quidé ndèe iní ñáhá-dě xii-ndo, te tnàhá té Cuártú téé ndècu ndíhi-o ichi Xítóhó Jesucristú quidé ndèe iní ñáhá-dě xii-ndo.

²⁴ Te xìcáⁿ táhù-í núú Xítóhó Jesucristú sá ìo na chindee chítúu ñaha-gã xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu.

Cáháⁿ-ó sã ìo càhnu cuu Yá Ndiöxí

²⁵ Te vitna chí ná càchí-ó sã ìo càhnu cuu Yá Ndiöxí, chí mee-gã cada te ío-gá cuita níhí ndéé-gã-ndó cùndecu-ndo ichi Xítóhó Jesucristú dàtná càchí tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí táhù-ó, tnúhu sá dánèhé-í ñáyiú cuèndá Xítóhó Jesucristú, te nchaa tnúhu-a ìⁿ-ni cùu-xi ndíhi nchaa tnúhu sá ní cachí Yá Ndiöxí cuu yuhu ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyíú, te vitna ní quee túu-xi,

²⁶ chí mee Yá Ndiöxí ní dátüu-gá núú-ó vitna, te càháⁿ-ndí nàcuáa ní chídó tnùní cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha. Te ducaⁿ tnúhu sá ndúú yùhu ní cuu ta xité nuu-xi ñihí ñuyíú cuáháⁿ, chí ducaⁿ ní cachí Yá Ndiöxí Yaa ndécú nchàa nduu nchaa quíú cunduu cuèndá sá quèndáá iní ñáhá ñáyiú xii-gá, te tníⁿ-yu nchaa tnúhu càháⁿ-gá.

²⁷ ;Te ìⁿdii-ni Yá Ndiöxí cúú-gã Yaa ío sàá sá xìní tnùní-xi! ;Te nchaa-o chí ná càchí-ó sã ìo càhnu cuu-gá, chí ndècu ndíhi-o Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ-ni càda-o ní caa ní quíhíⁿ! Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cadá ndèe iní-ñã vitna.

TUTÚ DÍHNA NUU NĪ CADÚHA TÉ PĀBLŪ QUIHĪⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ CÒRINTÚ

Té Pāblū cādūha-dé tutú quihĭⁿ ndaha ñáyiu xĭndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñuú Còrintú

¹ Yúhú té Pāblū ní cáháⁿ ñáhá Yă Ndiöxí xii-í cuendá sá cáháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núú ñáyiu, chi ducaⁿ nĭ cachí Yă Ndiöxí cunduu. Te càdúha-í tutú-a ndihĭ té Sōstenés té ndècu ndihĭ-o ichi Xítóhó Jesucristú

² cuendá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyiu xĭndecu ichi Yă Ndiöxí ndécú ñuú Còrintú, chi nchòhó cúú-ndó ñáyiu cùu cuendá Yă Ndiöxí cuendá sá ndécú ndihĭ-ndo Xítóhó Jesucristú. Te ñu-ni-ndo cùu-ndo ñáyiu ní cáháⁿ ñáhá Yă Ndiöxí cuendá cundecu yĭñúhu-ndo núú-gă, ndihĭ nchaa dava-gá ñáyiu ndècu nchaa xichi, ñáyiu cachí sá ĩo càhnu cuu Xítóhó Jesucristú. Te Yaá-áⁿ cúú-gă Xítóhó-yu, te ñu-ni-gă cúú-gă Xítóhó nchoo tucu.

³ Te xicáⁿ táhù-í núú Tătá-ó Dütú Ndiöxí ndihĭ núú Xítóhó Jesucristú sá ndĭ nduú-gá ĩo na chĭndee chitúu ñaha-gă xii-ndo, te ĩo váha cuu iní-ndó cundecu-ndo.

Yă Ndiöxí ĩo chĭndee ñaha-gá xii-o cuendá sá ndécú-ó ndihĭ Xítóhó Jesucristú

⁴ Te ducaⁿ-ni ĩo ndácáⁿ táhù-í núú Yă Ndiöxí cuendá-ndó, chi mee-gă ĩo chĭndee chitúu ñaha-gá xii-ndo sá cuendá Xítóhó Jesucristú.

⁵ Te cuendá sá ndécú-ndó ndihĭ Xítóhó Jesucristú, núú xĭáⁿ Yă Ndiöxí ĩo chĭndee ñaha-gá xii-ndo sá dĭquí-ndó nàcuáa cáháⁿ-ndó, ndihĭ nàcuáa cùtnuní iní-ndó,

⁶ chi tnúhu sá ni nihĭ-ndó cuendá Xítóhó Jesucristú ní quée-xi iní-ndó.

⁷ Te xĭáⁿ nŭu nchaa sá vāha ñá túú tnàhĭ cùmánĭ xii-ndo chi Yă Ndiöxí ĩo chĭndee ñaha-gá. Te ducaⁿ quide-gá nĭni nchòhó nĭ yùhu nĭ

iní-ndó ndètu-ndo sáá nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú.

⁸ Te Yă Ndiöxí ducaⁿ-ni ĩo chĭndee ñaha-gá xii-ndo cuendá sá vā yōo teñaha cuēchi nduu na quixi tucu Xítóhó Jesucristú.

⁹ Te nchaa sá cáháⁿ Yă Ndiöxí dacuítĭ quide-gá, te ñu-gá cúú-gă Yaá ní cáháⁿ ñáhá xii-ndo cuendá cuu ĩⁿnuu-ndo ndihĭ Déhe-gá Xítóhó Jesucristú Yaá cúú Xítóhó-ó.

Ñá túú cùu ĩⁿnuu ñáyiu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú

¹⁰ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihĭ-í ichi Xítóhó Jesucristú cáháⁿ-í dóho-ndo sá vā ndĭ dĭíⁿ càni iní-ndó, te ĩo cuu ĩⁿnuu-ndo cundecu-ndo, te ĩⁿ-ni càni iní-ndó, te ĩⁿ-ni càda-ndo chi ducaⁿ cuinĭ-gá cunduu.

¹¹ Te duha cáháⁿ-í dóho nchòhó ñáyiu ndècu ndihĭ-í ichi Xítóhó Jesucristú, chi cue ñáyiu vehe té Clòé ní cachí tnúhu-yu xii-í sá ñà túú cùu ĩⁿnuu-ndo ndecu-ndo.

¹² Te duha ndūu tnúhu ní nihĭ-í nàcuáa cùu ndecu-ndo, chi dava-ndo càchĭ-ndó: “Yúhú cúú-í cuendá té Pāblū.” Te dava-ndo càchĭ-ndó: “Yúhú cúú-í cuendá té Àpolós.” Te dava-ndo càchĭ-ndó: “Yúhú cúú-í cuendá té Pēlū.” Te dava tucu-ndo càchĭ-ndó: “Yúhú cúú-í cuendá Xítóhó Jesucristú”, duha càchĭ-ndó.

¹³ Te vá dúcáⁿ cáháⁿ-ndó chi ñá túú nă daha Xítóhó Jesucristú ndécú chi ĩⁿndĭ-ni-gă. Te ñá dĭú yŭhú té Pāblū ní xĭhĭ-í núú cùrúxĭ sá cuendá-ndó, te ni ñà túú ní sàndute-ndo cuendá sá yŭhú cuu cuendá ñáhà-í xii-ndo.

¹⁴ Te táxāhu xii Yă Ndiöxí chi ñá dĭú nchàa-ndo ni dacuandute-í, chi té Crispú-ni ndihĭ té Găyú-ni ní dācuándute-í-güedé.

¹⁵ Te xĭáⁿ nŭu vá cúú tnàhĭ cáháⁿ-ndó sá nĭ sandute-ndo sá cúú cuendá ñáhà-í xii-ndo.

¹⁶ Te ní ndacu tucu iní-í sá tnàhā tucu ñáyiu cùu ndĭ mee té Estēfanás ní dācuándute-í, te ñu-ná ñáyiu-áⁿ te sànuu sá ñà túú-gă nágá ñáyiu ni dācuandute-í.

¹⁷ Te Xítóhó Jesucristú ñá túú ní tendaha ñaha-gá xii-í sá dācuándute-í ñáyiu, chi ní tendaha ñaha-gá xii-í

sá cãháⁿ-í tnúhu-gá núŷ-yu, tnúhu sá cãháⁿ nãcuáa naníhí tãhú-ó. Te ñá túú cãháⁿ-í dàtná cãháⁿ ñáyiu túha. Te ducaⁿ quide-í cuendá sá nchòhó quíndáá váha iní-ndó tnúhu sá cãháⁿ nãcuáa ní xíhí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí. Chi núu na cãháⁿ-í dàtná cãháⁿ ñáyiu túha te nchòhó vá quíndáá iní-ndó tnúhu-áⁿ nãcuáa tàú-xi cundu.

Sá cuendá Xítohó Jesucristú cútnùnì iní-ó sã ïo cãhnu cuu Yá Ndiõxí

18 Te nchaa ñáyiu ta xíta nihnu cuáháⁿ cãchí-yu sá ñà túú nãndíhi tnúhu sá cãháⁿ nãcuáa ní xíhí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí, dico sá cúú-xí nchò ñáyiu sa ní naníhí tãhú, chi tnúhu-áⁿ cúú-xí ìⁿ tnúhu sá ñí taxi Yá Ndiõxí ndécú ndíhi-o cuendá ndacu-gá cada-gá nchaa nãcuáa cuíní-gá iní-ó,

19 te quèe ndáá-xi nãcuáa cãháⁿ-gá núú tütú-gá núú cãchí-xi:

Yúhú cada-í te nchaa ñáyiu túha vá nãndíhi-gá nchaa sá xínì tnùnì-yu,

te nchaa ñáyiu ío váha sàá díquí-xi vá nãndíhi-gá nchaa nãcuáa sàni iní-yu.

Duha cãchí Yá Ndiõxí núú tütú-gá.

20 Te xíãⁿ cútnùnì iní-ó sã ncháá ñáyiu sàni iní-xi sá ïo túha ndècu ñuyíú-a, ndíhi nchaa cue tée dàcuaha ñaha xií-yu nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndíi Moisés, ndíhi nchaa ñáyiu ío váha sàá díquí-xi cãháⁿ cuendá nchaa sá ío ñuyíú-a, te nchaa ñáyiu-áⁿ cãchí Yá Ndiõxí sá ñà túú nãndíhi nchaa sá xínì tnùnì-yu sá cúú-xí-gã.

21 Te Yá Ndiõxí ío váha cùtnùnì iní-gá nãcuáa quide-gá, chi ñá túú dàña-gá cundecu ndíhi ñãhá-yu xii-gá sá cuendá nchaa sá ñí sáá díquí méè-yu, te ducaⁿ quide-gá chi cuíní-gá sá cùndedóho-yu tnúhu sá sánì iní-yu ñá túú nãndíhi. Te sá cuendá tnúhu-áⁿ te naníhí tãhú-yu te núu na quíndáá iní ñãhá-yu xii-gá.

22 Te cue ñáyiu isràél cuínì-yu quinì-yu sá vã yóo tnàhí ndàcu cada,

te cue ñáyiu griégú nchicúⁿ nihnú-yu nchaa sá dácuaaha ñáyiu ío túha.

23 Dico nchoo yìhi-o cãháⁿ-ó núú ñáyiu sá Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá núú cùrúxí. Te cue ñáyiu isràél ñá túú tnàhí tnàhá iní-yu cundedóho-yu tnúhu-áⁿ. Te cue ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu isràél cãchí-yu sá ñà túú vèdana nãndíhi tnúhu-áⁿ.

24 Dico sá cúú-xí nchaa ñáyiu ní cãháⁿ ñãhá Yá Ndiõxí chi cuèi cúú-yu ñáyiu isràél àdi ñá túú cúú-yu, dico ñáyiu-áⁿ cãchí-yu sá sã cuendá Xítohó Jesucristú cútnùnì iní-yu sá ïo cãhnu cuu Yá Ndiõxí te ndècu ndíhi-gá nchaa sá xínì tnùnì-gá.

25 Te sá quidé Yá Ndiõxí cãchí ñáyiu ñuyíú-a sá ñà túú nãndíhi, dico xíãⁿ ío-gá nãndíhi dàcúúxí sã sánì iní méè-yu. Te sá ñí xíhí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí, xíãⁿ cãchí ñáyiu sá ñá túú ní nihí ndéé Yá Ndiõxí cada-gá sá ñí sani iní-gá cada-gá. Dico sá dúcáⁿ ñí quide Yá Ndiõxí, xíãⁿ cúú-xí sã ïo-gá ní níhí ndéé-gã ní quide-gá ìⁿ sá ñí sani iní-gá dàcúúxí sã sánì iní méè ñáyiu ñuyíú-a.

26 Te nchòhó ñáyiu ndècu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú, chí dándàcu iní nãcuáa ndècu-ndo cútnàhá ní cãháⁿ ñãhá Yá Ndiõxí xii-ndo, chí sacú-ni-ndo túha dàcúúxí ñáyiu ñá túú ndècu ichi-gá. Te ducaⁿ sàcú-ni-ndo tàxi tnùnì-ndó, te ñiu-ni ducaⁿ sàcú-ndó nèhe ñáyiu sá yíñùhu núú-ndó.

27 Te ñáyiu ñá túú ndècu ichi Yá Ndiõxí cãchí-yu sá ñà túú tnàhí túha dava-gá tnàha ñáyíú-yu, dico dava ñáyiu ñá túú túha-áⁿ cãháⁿ ñãhá Yá Ndiõxí xií-yu cundecu-yu ichi-gá, te cundecu ndíhi ñaha-gã xií-yu, te ducaⁿ dándóo canúú-yu nchaa ñáyiu cãchí sá ïo túha. Te cãháⁿ tucu-gá ñáyiu cãchí dava-gá ñáyiu sá ñà túú tnàhí tàú cunuu cùndecu-yu ichi-gá, te ducaⁿ cùndecu ndíhi ñaha-gá xií-yu, te dándóo canúú-yu nchaa ñáyiu cãchí sá táxi tnùnì.

28 Te ducaⁿ Yá Ndiõxí cãháⁿ-gá ñáyiu ñá túú tnàhí cùnuu cundecu ndíhi-gá,

ndihi ñáyiú quèe tíhú núú dàva-gá tnàha ñáyiú-xi, ndihi ñáyiú càchí-yu sá ñà túú vèdana nàndíhi, nchaa ñáyiú-án càháⁿ-gá cundecu ndihi-gá, te ducaⁿ quide-gá cuendá dándóo canúu-yu nchaa ñáyiú càchí sá ïo cùnuu.

²⁹ Te núú xíáⁿ ni ìⁿ ñáyiú vá cúú càchí-yu sá ïo càhnu cuú-yu núú Yá Ndiöxí.

³⁰ Dico nchòhó chi mee Yá Ndiöxí ní quide-gá ndécú-ndó ndihi Xítohó Jesucristú, te Xítohó Jesucristú ní quide-gá ní cutnuni iní-ó sá Yá Ndiöxí cúú-gá Yaá ndécú ndihi nchaa sá xini tnùní-gá. Te ñu-ni Xítohó Jesucristú ní quide-gá cuendá sá nchóó vǎ cundecu-gá cuéchi-o núú Yá Ndiöxí, te ducaⁿ cundecu yíñuhu-o núú-gá, te nduu táhú-ó cundecu-o ndihi-gá ni caa ni quíhíⁿ.

³¹ Te sá dúcáⁿ quide-gá núú xíáⁿ xini ñuhu-xi cada-o nacuaá càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiöxí núú càchí-xi: “Vá càchí-ndó sá mée-ndó ïo càhnu cuu-ndo, chi cachí-ndó sá Yáa cúú Xítohó-ndó ïo càhnu cuu-gá”, duha càchí-xi núú tütú-gá.

2

Tnúhu sá càháⁿ nàcuáa ní cuu ní xíhí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí

¹ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú sa nàha-ndo sá cùtnàhá ní quixi-í ní cáháⁿ-í tnúhu Yá Ndiöxí núú-ndó, te ñá túú ní cáháⁿ-í dàtná càháⁿ ìⁿ ñáyiú ïo váha sáa díquí-xi, àdi datná càháⁿ ìⁿ ñáyiú ïo túha.

² Chi cùtnàhá ní xindecu ndihi ñaha-í xii-ndo chi ní sani iní-í sá mée-ní cuendá Xítohó Jesucristú cáháⁿ-í núú-ndó ndihi nacuaá ní cuu ní xíhí-gá, te ñu ducaⁿ ní quide-í.

³ Te cùtnàhá ní quexio-í núú ndécú-ndó te ni ñá cùtnuni iní-í nása cada-í ní cùu, te ïo ní quiyùhú iní-í ní cáháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó.

⁴ Te cùtnàhá ní cáháⁿ-í nàcuáa ndùu tnúhu Xítohó Jesucristú núú-ndó, te nàha-ndo sá Espiritú Yá Ndiöxí ní chindee ñaha-xi xii-í ní cáháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó, te tnúhu-án ní quée-xi iní-ndó. Te ñá túú ní cáháⁿ-í

ìⁿ tnúhu càhnu núú-ndó tnúhu sá càháⁿ cue ñáyiú ïo váha sáa díquí-xi.

⁵ Te ducaⁿ ní cuu cuendá sá nchòhó quíndáa iní-ndó tnúhu Yá Ndiöxí chi ní quide-gá sá váha sá cúú-xi iní-ndó, te ñá díú sá cuendá tnúhu sá càháⁿ ñáyiú càchí sá ïo túha ducaⁿ ní sándáa iní-ndó tnúhu-gá.

Espiritú Yá Ndiöxí quidé-xi cùtnuni iní-ó nàcuáa sàni iní-gá

⁶ Te nchoo càháⁿ-ó tnúhu càhnu núú ñáyiú sa ní níhí ndéé ndècu ichi Xítohó Jesucristú. Te tnúhu-án ñà túú càháⁿ ñáyiú ñá túú ndècu ichi-gá, te ni cuè téé yíndaha ñaha xii-yu ñá túú càháⁿ-güedé tnúhu-án chi cue téé-án naa-güedé.

⁷ Te tnúhu càhnu-án cúú-xi tnúhu Yá Ndiöxí, te mee-gá ní cachí-gá ndéé cùtnàhá vátá ngáva-gá ñuyúú sá ncháa ñáyiú na quíndáa iní tnúhu-án te nduu táhú-yu cundecu-yu ndihi-gá núú ïo váha càa ndecu-gá ni caa ni quíhíⁿ. Te tnúhu-án ndúú yùhu-xi ni cuu.

⁸ Te ni ìⁿ cue téé yíndaha cue ñáyiú ñuyúú-a ñá túú tècú tnùní-güedé tnúhu-án, chi núú dìcò tècú tnùní-güedé tnúhu-án te vá catá càa-güedé Xítohó Jesucristú núú cùrúxí cahni ñaha-güedé xii-gá ní cùu. Te ñu-ni Yaá-án ïo càhnu cuu-gá.

⁹ Dico ducaⁿ ní cuu chi ní quee ndáa-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiöxí núú càchí-xi:

Yá Ndiöxí sa ní sani iní-gá nchaa nàcuáa cada-gá sá cúú-xi cuendá nchaa ñáyiú cùu iní ñáhá xii-gá.

Te sá ní sani iní-gá cada-gá cúú-xi sá vátá quini-gá ñáyiú te ni vátá cùndèdóho-gá-yu,

te ni ñà túú tnàhí cùtnuni iní-yu nása cada-gá.

Duha càchí-xi núú tütú-gá.

¹⁰ Te mee Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá Espiritú-gá cada-xi te nchoo cùtnuni iní-ó nchaa nacuaá sàni iní-gá cada-gá, núú xíáⁿ ducaⁿ tècú tnùní-ó vitna, chi Espiritú-gá xini-xi nchaandi túhú nàcuáa sàni iní-gá cada-gá.

tée nàcuhñu. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchúhú cue tée xiquide chiⁿ Yá Ndiõxí, te nàcuáa ndùu chiⁿ ní quide-ndí te ducaⁿ cùnduu táhú taxi Yá Ndiõxí nduu táhú-ndí.

⁹ Te nchòhó cúú-ndó dàtná ìⁿ xichi núu ní quée tatá, te nchúhú cúú ìⁿnuu-ndí quidé chiⁿ-ndí xiáⁿ. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-ndo chi cùu cuendá ñáhá Yá Ndiõxí xii-ndo, te nchúhú cúú ìⁿnuu-ndí quidé-ndí chiⁿ-gá.

Te cùu tucu-ndo datná ìⁿ vehe sá vítná sáá, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-ndo chi Yá Ndiõxí quidé-gã tá sàhnu ni-hnu-ndo ichi-gá cuáháⁿ.

¹⁰ Te yúhú cúú-í dàtná ìⁿ tée cùnuu daciaa vehe te ní tava-í cimiéntú-xi, te dèⁿ cue tée véxi dàcaa-güedé ndóho, te ìⁿ ìⁿ cue tée-áⁿ ïo xìni ñuhu-xi cada cuendá-güedé nàcuáa dacàa-güedé. Núu ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yúhú chi Yá Ndiõxí ní taxi-gá chiⁿ quide-í te chindee ñaha-gá, chi díhna-gá-í ní quixi-í ní cáháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucrístú núú-ndó, te dèⁿ cue tée véxi dàcuaha ñaha-ná xii-ndo tnúhu-gá, te ìⁿ ìⁿ cue tée-áⁿ ïo xìni ñuhu-xi cada cuendá-güedé nàcuáa dacuàha ñaha-güedé xii-ndo tnúhu-gá.

¹¹ Te cimiéntú vehe-áⁿ cada iní-ó sã cúú-xí mèe Xítóhó Jesucrístú, te ducaⁿ chi yúhú ní dánèhé ñáhà-í xii-ndo ní ngúndecu ndìhi-ndo Xítóhó Jesucrístú, te vá yõo-gá cundecu ndìhi-ndo chi ìⁿdìi díi-ni-gã ndécú.

¹² Te dava cue tée dàcaa-güedé vehe váha te chìhi-güedé díhúⁿ cuááⁿ, ndìhi díhúⁿ cuixíⁿ, ndìhi yúú sã ïo vii càa. Te dava-güedé dácàa-güedé vehe vítú, te dava-güedé dácàa-güedé vehe ité, te dava-güedé dácàa-güedé vehe tnuvixiⁿ.

¹³ Te sáá nduu te nchaa vehe-áⁿ cãyú-xi, te vehe vítú-áⁿ ndìhi vehe ité-áⁿ ndìhi vehe tnuvixiⁿ-áⁿ ndoo ndoo cãyú, te nchaa vehe váha-áⁿ vã cãyú-xi cuèi na yãha ñuhú. Te nchaa cue tée ní dácáá vèhe váha-áⁿ cada iní-ó sã cúú-güedé ñáyiu ío váha quide chiⁿ Yá Ndiõxí. Te nchaa cue tée ní dácáá vèhe vítú, ndìhi cue tée ní dácáá vèhe ité, ndìhi cue tée ní dácáá vèhe

tnuvixiⁿ cada iní-ó sã cúú-güedé ñáyiu ñá túú cuení cada chiⁿ Yá Ndiõxí nàcuáa tàú-xi cunduu. Te sáá nduu te cutnùni nàcuáa ndùu chiⁿ ní quide ìⁿ ìⁿ ñáyiu, chi Yá Ndiõxí cáháⁿ-gá nàcuáa ndùu chiⁿ ní quide ìⁿ ìⁿ ñáyiu ní quide chiⁿ-gá.

¹⁴ Te cue ñáyiu ío váha xiquide chiⁿ Yá Ndiõxí te cùdí chiⁿ quidé-yu, te ñáyiu-áⁿ ñìhí-yu sá ndúú tãhú-yu.

¹⁵ Te cue ñáyiu ñá túú quide chiⁿ Yá Ndiõxí nàcuáa tàú-xi cunduu, te vá cùdí chiⁿ ní quidé-yu chi cuíta te ndóo-ná-yu duha, dico mèe-yu chi naníhí tãhú-yu.

¹⁶ Te yúhú càháⁿ-í dóho-ndo dándacu-í iní-ndó sã cúú-ndó dàtná vehe Yá Ndiõxí, chi Espíritú-gá ndécú ndìhi ñaha-xi xii-ndo.

¹⁷ Te núu yoo na dànaa ñaha xii nchohó ñáyiu cùu veñuhu-gá, te Yá Ndiõxí danàa ñaha-gá xii ñáyiu-áⁿ, te ducaⁿ càda-gá chi nchòhó cúú-ndó ñáyiu cùu cuendá-gá.

¹⁸ Te vá dándàhú-ndó mèe-ndo sã ïo túha-ndo. Te núu ío dava-ndo sàni iní-ndó sã túha-ndo dàtná sání iní cue ñáyiu ñá túú ndècu ichi Yá Ndiõxí, te cada-ndo sã cúú-ndó dàtná ñáyiu ñá túú tnàhí túha, te ducaⁿ te cuu ndisa-ndo ñáyiu túha sá cúú-xí Yá Ndiõxí.

¹⁹ Te nchaa sá xìni tnùnì nchaa ñáyiu càchí sá ïo túha ñá túú ndècu ichi Yá Ndiõxí ñá túú nàndìhi-xi sá cúú-xí-gã. Te càchí-xi núú tütú-gá: “Nchaa ñáyiu càchí sá ïo túha te Yá Ndiõxí dandõo canúú ñáhá-gã xií-yu núú nchàa sá quidé-yu”, duha càchí-xi núú tütú-gá.

²⁰ Te càchí tucu-xi ìngá xichi: “Yá Ndiõxí cùtnùnì iní-gá nchaa nàcuáa sàni iní ñáyiu càchí sá ïo túha. Te nchaa nàcuáa sàni iní-yu-áⁿ càchí-gá sá ñà túú vèdana nàndìhi-xi”, duha càchí-xi núú tütú-gá.

²¹ Núu xiáⁿ càháⁿ-í dóho-ndo sã vã càchí-ndó sã nchúhú cue tée dānehé ñáhá xii-ndo tnúhu-gá ío càhnu cuu-ndí. Te nchaa sá ío ñuyúú-a cùu-xi sá vãha sá cúú-xí-ndó.

²² Te cuèi yúhú ndìhi té Àpolós ndìhi té Pèlú ndécú-ndí sá cúú-xí-ndó,

te cuêi nchaa sá ío ñuyú-a te cuêi nchaa nduu ndècu-ndo te cuêi sá cùu-ndó dico nchaa cùu-xi sá vâha sá cúu-xí-ndó. Te cuêi nchaa sá ndécú tnáví, te cuêi nchaa sá cóo ndèé cuéé-gá nchaa cùu-xi sá vâha sá cúu-xí-ndó.

²³ Te mee-ndo ndècu-ndo sá cúu-xí Xítohó Jesucristú, te mee Xítohó Jesucristú ndécú-gã sá cúu-xí Yã Ndiõxí.

4

Nàcuáa ndùu chiuⁿ quide cue téé ní táuchúⁿ Xítohó Jesucristú cáháⁿ tnúhu-gá

¹ Te cada cuendá-ndó sã nchũhú dicó-ni cue téé xínu cuechi núu Xítohó Jesucristú cúu-ndí, te chiúⁿ-áⁿ ñí taxi Yã Ndiõxí quidé-ndí cáháⁿ-ndí tnúhu sá ñí cachí-gá yíyùhu ni cuu.

² Te xini ñuhu-xi sá ncháá ñáyiú ducaⁿ ñí sãñaha Yã Ndiõxí chiúⁿ quidé-yu cada ndáá-yu cadá-yu chiúⁿ-áⁿ.

³ Te yúhú ñá túú quide cuendá-í nõu nása ndùu tnúhu cáháⁿ-ndó cuendá-í nõu cùu-í téé vâha àdi ñá túú cùu-í. Te diu-ni ducaⁿ ñá túú quide cuendá-í nõu nása-gá cáháⁿ nchaa dava-gá ñáyiú cuendá-í. Te ni mée-í ñá túú cáháⁿ-í nõu cùu-í téé vâha àdi ñá túú cùu-í.

⁴ Te sànuu iní-í sá ñá túú ñá cúmãni-í núu Yã Ndiõxí, dico ñá diú sã xiãⁿ te cachí-í sá ñá túú cuèchi-í ndécú nõu-gã, chi mee-gã náhá ndáá-gá te núu nása quide-í ndécù-í.

⁵ Te nchòhó vá cáháⁿ-gá-ndó sã ñá túú cùndáá ñáyiú núu Yã Ndiõxí, chi vátá sàá-gá nduu cùndáá cuèchi-yu. Te na sàá nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú te dàvá-áⁿ dàtúu-gá nchaa sá quidè-yu, nchaa sá ñá túú xini-ó quidé-yu vitna, te ducaⁿ dàtúu-gá nchaa nàcuáa sàni iní-yu. Te Yã Ndiõxí cáháⁿ vâha-gá cuendá nchaa ñáyiú ní quide vâha.

⁶ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú, càcunehe-í té Àpolós ndihi yúhú núu-ndó dànehé ñáhà-í xii-ndo nàcuáa cada-ndo cuendá ducaⁿ cùu-xi ñí sá vâha sá cúu-xí-ndó, ndihi cuendá sá nchòhó canchicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo mee-ni nchaa

nacuáa yòdo tnuní núu tùtú Yã Ndiõxí. Te ducaⁿ te vá càchí-ndó sã ñí tée cáháⁿ tnúhu Yã Ndiõxí ío-gá càhnu cuu-dé dàcúúxí ñngá-dé.

⁷ Te nchòhó vá càchí-ndó sã ío-gá cùnùu-ndo dacúúxí dàva-gá ñáyiú chi Yã Ndiõxí ní quide-gá ní ngúndecu ndihi-ndo ncháa sá xini tnuní-ndó. Te mee-gã ducaⁿ ní quide-gá ¿Te ná cuendá nchòhó ducaⁿ quide cahnu-ndo mee-ndo? Te quide-ndo datná tnúhu sá mée-ndó ñí quide-ndo dùcaⁿ ní ngúndecu ndihi-ndo ncháa sá xini tnuní-ndó.

⁸ Te nchòhó quidé-ndó sã ñá túú tnàhí-gá ná cúmãni-ndó nõu Yã Ndiõxí, te quide-ndo sá ni ñíhí-ndó ncháa sá cuini-ndó nõu-gã ndécú ndihi-ndo, te sànuu sá cúu-ñá-ndó dàtná cue téé yìndaha ñáyiú, te nchúhú ñá túú cùu ñí nuu ndihi ñaha-ndí xii-ndo quìndaha ndihi ñaha-ndí xii-ndo ñáyiú, ÿte vâha-ni te núu dicó ndisa sá yìndaha-ndo ñáyiú chi tnàhá nchúhú ní tnahá ndihi ñaha-ndí xii-ndo quìndaha-ó-yu te núu dicó cúu-xí ñí sá ndáá dico ñáhá!

⁹ Te yúhú quidé cuendá-í sá nchũhú cue téé ní táuchúⁿ Xítohó Jesucristú cáháⁿ tnúhu-gá núu ñáyiú ní cachí Yã Ndiõxí sá cúu-ndí cue téé ñá túú nàndíhi sá cúu-xí dàva-gá ñáyiú. Te ní cachí tucu-gá sá cúu-ndí dàtná cue ñáyiú sa ní tnahá òré cuú-xi quíhíⁿ nacháhu cuèchi-xi, te nchaa ñáyiú cùñúhu ñáhà-yu xii-ndí sá dúcáⁿ ndòho-ndí, te tnàhá nchaa espíritú cùñúhu ñaha-xi xii-ndí.

¹⁰ Te cuendá sá xínú cuèchi-ndí núu Xítohó Jesucristú, xiãⁿ cúu-ndí dàtná cue téé ñá túú vèdana nàndíhi sá cúu-xí ñáyiú. Te nchòhó quidé-ndó sã cúu-ndó ñáyiú ío túha ndècu ndihi Xítohó Jesucristú. Te ñáyiú càchí-yu sá nchũhú cúu-ndí cue téé ñá túú ndàcu cada ñí sá cáda sá cúu-xí Yã Ndiõxí. Te nchòhó quidé-ndó sã cúu-ndó ñáyiú ío vâha ndàcu quide ñí sá sání ñni-ndó sã cúu-xí-gã. Te cue ñáyiú dàquee tihú ñáhã-yu xii-ndí, te nchòhó nêhè-yu sá

yíñùhu núú-ndó.

¹¹ Te nchúhú chi nchaa-ni nduu ío ndòho-ndí, chi xihí-ndí docó, yìchí-ndí ndute, te ñá túú dǒó-ndí, te nchaa ñáyiú quide úhú ñáhă-yu xii-ndí, te ni vèhe-ndí ñá túú ndèè cáá cùndecu-ndí.

¹² Te ío ndòho-ndí quidé chiùⁿ-ndí nihí-ndí sá xéxí-ndí. Te cue ñáyiú xǐcuèhé ñáhă-yu xii-ndí dico xicáⁿ táhú-ndí núú Yă Ndiǒxí cuendá-yu, te ñá cúú tnàhí quiní ndéé ñáhă-yu xii-ndí dico quide cahnu iní-ndí nchaa sá quidé ñàhá-yu.

¹³ Te mee-ni tnúhu cuèhé tnúhu duha càháⁿ-yu cuendá-ndí dico sàcahnu iní-ndí te dàsahú-ndí-yu mee-ni tnúhu váha. Te cǎchí-yu sá cúú-ndí dàtná ìⁿ sá ñà túú-gǎ vèdana nàndihí, te nchaa-ni nduu ducaⁿ càháⁿ-yu xǎhăⁿ-yu xii-ndí.

¹⁴ Te yúhú duha càháⁿ-í núú tütú-a dàsahú ñáhà-í xii-ndo, dico ñá díú tnúhu sá cúú càháⁿ núú-ndó càháⁿ-í. Te duha càháⁿ-í dóho-ndo chi quide iní-í sá sǔúní dàtná déhe mee-í cúú-ndó chi ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo.

¹⁵ Te nchaa-o ndècu-o ichi Xítóhó Jesucristú vitna, dico yúhú cùu-í téé díhna nuu ñí dánèhé ñáhá xii-ndo nacuáa ndúu tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí táhú-ó, núú xǎⁿ cùu-í dàtná tátá-ndó. Te cuèi vǎi vihi cue téé na quixi-güedé danèhé ñáhá-güedé xii-ndo tnúhu-gá dico ìⁿ dìi-ni yúhú cùu-í téé díhna nuu-gǎ ní dánèhé ñáhá xii-ndo tnúhu-gá.

¹⁶ Núú xǎⁿ càháⁿ-í dóho-ndo sǎ cǎnchǐcúⁿ nihnu-ndo càda-ndo nchaa nacuáa quide-í.

¹⁷ Te xǎⁿ nǔu sa ní tendaha-í té Timùteú véxi coto ñaha-dé xii-ndo, te téé-án ío cùu iní-í-dé te quide ndáá-dé, te cùu-dé dàtná déhe-í chi yúhú ní sanu ichi-í-dé ichi Xítóhó Jesucristú, te téé-án cǎchí tnúhu-dé xii-ndo nchaa nacuáa quide-í ndécù-í ichi-gá. Te ñi-ni nàcuáa na cǎchí tnúhu-dé-án ñi-ni ducaⁿ quide-í nchaa xichi núú tàcá ñáyiú dàcuaha tnúhu Xítóhó Jesucristú.

¹⁸ Te dava nchòhó ío quide cahnu-ndo mee-ndo chi sàni iní-ndó

sǎ vǎ quixí-gǎ-í quixi coto ñaha-í xii-ndo.

¹⁹ Dico núú mee Yă Ndiǒxí ná cǎchí-gá te ío ndihí quixi coto ñaha-í xii-ndo, te dàvá-án quiní-í te núú nása quide nchaa ñáyiú ducaⁿ ío xǐquide càhnu mee-xi-án ndécù-yu ichi Xítóhó Jesucristú. Te vá cáda cuendá-í tnúhu càháⁿ-yu chi chiùⁿ quidé-yu cada cuendá-í.

²⁰ Te vitna yìndaha ñaha Yá Ndiǒxí xii-o, te chìndee ñaha-gá xii-o quide-o nchaa sá váha sàni iní-ó quide-o te ñá díú mèe-ni sá càháⁿ-ó.

²¹ Te ío chí cǎní iní nǔu ndèdacaá sá váha-gá cada-í òré ná quèxio-í núú ndécù-ndó, núú sá ténàá ñáhà-í xii-ndo àdi sá càháⁿ ndihí ñaha-í xii-ndo ndihí tnúhu vii tnúhu váha nàcuáa cutnùní iní-ndó sǎ cúú iní ñáhà-í xii-ndo.

5

Ìⁿ cuèchi càhnu vihi

¹ Te yúhú sa ní nihí ndáá-í tnúhu nàcuáa cùu ndecu-ndo, chi ìⁿ téé ndècu ndihí-ndo ndeca-dé nǎná chàhá-dé. Te xǎⁿ cúú-xí ìⁿ cuèchi càhnu vihi, chi ndéé nchaa ñáyiú ñá túú ndècu ichi Yá Ndiǒxí cǎchí-yu sá vǎ cúú tnàhí ducaⁿ càda-o.

² ;Te nchòhó ío quide cahnu-ni-ndo mee-ndo xǐndecu-ndo! ;Te tàú-ndó sǎ cùndiyí-ndó ndixi cuèchi iní-ndó sǎ dúcáⁿ cùu ndecu-ndo ni cuu! Te téé ducaⁿ quide-án xíní ñùhu-xi sá vǎ dáñá-gǎ-ndó nihí tnàhá ndihí ñaha-dé xii-ndo ni cùu dico ñá túú dùcaⁿ quide-ndo.

³ Te yúhú ñá túú ndècu ndihí ñaha-í xii-ndo dico dàtná tnúhu sá ndécù ndihí ñaha-í xii-ndo chi ducaⁿ-ni ío ñùhu iní ñáhà-í xii-ndo. Te yúhú cǎchí-í sá nǎchǎhu téé-án cuèchi-dé sá dúcáⁿ quide-dé, te ñi-ni ducaⁿ càháⁿ-í núú-ndó te núú dìcò ndécù ndihí ñaha-í xii-ndo.

⁴ Te òré nàtàcá-ndó càháⁿ ndihí-ndo Yă Ndiǒxí te ñi-ni Xítóhó Jesucristú ñá túú dàña ndéé-gá chǐndèe ñaha-gá xii-ndo, te òré-án cada-ndo nàcuáa cuìní Xítóhó Jesucristú cada-ndo, te cada iní-ndó sǎ tnàhá-í ndécù ndihí ñaha-í xii-ndo.

5 Chi tàú-xi sá tǎe ducaⁿ quide-áⁿ daquèe tíhú-ndó-dě, te ducaⁿ te sácúíhná dandòho ñaha-xi xii-dé cuéi na cúú-dé, dico na sàá nduu te nduu táhú-dě cundecu-dé ndihí Xítóhó Jesucristú.

6 Te nchòhó ñá túú ndùu váha-xi sá cǎchí-ndó sǎ ìo cǎhnu cuu-ndo. Te xini-ndó sǎ cuéi luha-ni levadùrà ná quíhu yuchi cuáha pàá dándàa-xi cuéi luha-ni nà quíhu te nihí-ni yuchi sàháⁿ ndoho-xi. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchohó chi núu ndècu ndihí-ndo ìⁿ ñáyiu quide sá ñà túú váha te nchaa-ndo ñà túú-gǎ cúú váha iní-ndó ndècu-ndo.

7 Te xini ñuhu-xi sá cáda-ndó dàtná quidé cuè ñáyiu quide vico pascuá, chi ñá túú chihí-yu levadùrà yuchi cuáha pàá xéxi-yu nduu quidé-yu vico-áⁿ. Te sá quíhu pàá-áⁿ cada iní-ó sá cúú-xi nchaa sá cuèhé sá dúhá ñi xóo cada-ndo. Te vá cáda-gǎ-ndó ñi ìⁿ sá cuèhé sá dúhá, te ducaⁿ te cuu-ndo ñáyiu váha chi sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ndó. Te cue mbéé cue quiti ní xóo cahni-güedé nduu pascuá cue quiti-áⁿ cada iní-ó sá cúú-güedi datná Xítóhó Jesucristú nàcuáa ní xihí-gá núu cùrúxí.

8 Te núu xiǎⁿ xini ñuhu-xi sá vǎ cáda-gǎ-ndó ñi ìⁿ sá cuèhé sá dúhá sá ñi xóo cada-ndo, te ni vǎ cúhúⁿ-gǎ iní-ndó te ni vǎ cáda-gǎ-ndó, te ni yuhu ni iní-ná-ndó càda-ndo mee-ni sá váha.

9 Te tutú sá sà ní dáquixì-í ndaha-ndo ñi cǎchí-í sá vǎ nihí tnáhá-ndó ndihí cue ñáyiu ndècu ichi díí iní.

10 Te sá dúcáⁿ cǎháⁿ-í núu tütú ní dáquixì-í ndaha-ndo te vá cání iní-ndó sǎ yǔhú cǎchí-í sá vǎ cúú-gǎ tnahá tnúhu-ndo ndihí cue ñáyiu ndècu ichi cuèhé ichi duha, ndihí ñáyiu ndècu ichi díí iní, ndihí ñáyiu xìho nchaa sá ió ñuyúú, ndihí ñáyiu dùhu sá ndécú ndihí tnaha ñáyiu-xi, ndihí ñáyiu quide cahnu sá cǎchí-yu cùu ndióxí te ñá ndàá sá ndiöxí cúú-xí chi dícó cue téé ñuyúú-a ní cadúha nchaa xiǎⁿ, chi núu ducaⁿ na càda-ndo vá tnahá tnúhu-gá-ndó ndihí-yu te xini

ñuhu-xi sá vǎ cùndècu-gá-ndó núu ndécú-yu.

11 Te ñá túú dùcaⁿ quee-xi nacúaa cǎháⁿ-í núu tütú-í, chi yúhú cǎchí-í sá vǎ cúú tnahá tnúhu-ndo ndihí ñáyiu cǎchí sá ndécú ìchi Xítóhó Jesucristú te ñá ndàá sá ndécú-yu ichi-gá. Te núu cúú-yu ñáyiu ndècu ichi díí iní, àdi cuú-yu ñáyiu xìho nchaa sá ió ñuyúú-a, àdi cuú-yu ñáyiu quide cahnu nchaa sá cǎchí-yu cùu ndióxí te ñá ndàá chi dícó cue téé ñuyúú-a ní cadúha nchaa xiǎⁿ, àdi cuú-yu ñáyiu yiti yuhu-xi, àdi cuú-yu ñáyiu quíhu, àdi cuú-yu ñáyiu dùhu sá ndécú ndihí tnaha ñáyiu-xi, te nchaa ñáyiu ducaⁿ cǎchí sá ndécú ìchi-gá te ñá ndàá te ducaⁿ xíquidè-yu, te ni vǎ cúú nihí tnáhá-ndó ndihí-yu caxi-ndo ndihí-yu.

12-13 Te ñá díú yǔhú cúú-í téé cǎháⁿ cuendá nchaa ñáyiu ñá túú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú núu quide ndáá-yu àdi ñá túú quide ndáá-yu ndécú-yu, chi mee Yǎ Ndiöxí cǎháⁿ-gá te núu nása quidé-yu ndécú-yu. Dico nchòhó chi tàú-ndó càda cuendá-ndó núu nása quide cue ñáyiu ndècu ndihí-ndo ichi Xítóhó Jesucristú. Núu xiǎⁿ xini ñuhu-xi daquee tíhú-ndó tǎe ducaⁿ ñà túú quide váha ndècu ndihí-ndo-áⁿ, te vá dáñá-gǎ-ndó nihí tnáhá ndihí ñaha-dé xii-ndo.

6

Nàcuáa tàú-xi cada ñáyiu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú te núu ñá túú ndècu ndihí váha tnáhá-yu

1 Te dava nchòhó òré ñá túú ndècu ndihí váha tnaha-ndo te cùyi-ndo cuáháⁿ-ndó núu cuè téé cùchiuⁿ ñá túú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú sácáⁿ cuéchi-ndo, te ñá túú dùcaⁿ taú-xi cada-ndo chi núu cuè téé ndècu ichi-gá ducaⁿ tàú-ndó quíhíⁿ-ndó cǎcáⁿ cuéchi-ndo.

2 Te nchòhó sa naha-ndo sá ncháá ñáyiu cùu cuendá Yǎ Ndiöxí sáa nduu cǎháⁿ-yu te núu ní quide ndáá nchaa dava-gá ñáyiu àdi ñá túú ní quide ndáá-yu, te nchòhó tnáhá-ndó cùu-ndo ñáyiu ducaⁿ cǎháⁿ,

te núu ducaⁿ te cutnùnì iní-ndó sã ndácú-ndó càda ndáá-ndó nchàa cuéchi sã ñã túú úhú cundáá vitna ndècu-ndo ñuyú-a.

³ Te nchòhó sa nàha-ndo sã ncháá ndéé cue espíritú xínú cuéchi núú Yã Ndiõxí sáá nduu cãháⁿ-ó te núu nása quide-xi ndecu-xi. ¡Núu xiãⁿ cutnùnì iní-ó sã úúⁿ-gã ndacu-o càda ndáá-ó nchàa cuéchi sã ió ñuyú-a!

⁴ Te núu ió dava-ndo ió nása cùu ndecu-ndo te xínáá-ndó, te vá quihíⁿ-ndó càcáⁿ cuéchi-ndo núú cue téé ndèhe-ndo sã ñà túú ndècu-güedé ichi Yã Ndiõxí, dico nchòhó chi da núú cue téé-áⁿ cuãháⁿ-ndó sàcáⁿ cuéchi-ndo.

⁵ Te duha càháⁿ-í cuendá cucahaⁿ núú-ndó chi ñã túú quide váha-ndo sã dúcáⁿ quide-ndo. ¿Te náa dícó-ñã ñã túú tnahí ìⁿ téé cùtnunì iní-xi nàcuáa cada ndáá cuéchi-ndo ndècu ndihí-ndo ichi Xítóhó Jesucristú-ãⁿ?

⁶ Te nchòhó, ñã túú quide váha-ndo, chi dava-ndo cuãháⁿ-ndó núú cue téé ñã túú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú sàcáⁿ cuéchi-ndo cuendá dava-gá cue ñáyiu ndècu ndihí-ndo ichi-gá.

⁷ Te ñã túú quide váha-ndo sã dúcáⁿ náa ndihí tnahá-ndo te cuãháⁿ-ndó sàcáⁿ cuéchi-ndo, te váha-gá sã cáda càhnu iní-ndó cuéi nándi na càda ñaha tnahá ñáyiu-ndo xii-ndo cuéi dùhú-yu sã ndécú ndihí-ndo dico cada càhnu-ni iní-ndó.

⁸ Dico nchòhó chi ñã túú quide cahnu iní-ndó chi da uuⁿ-gá ñã túú quide váha-ndo sàcúú-xí tnahá ñáyiu-ndo, chi cùu úhú iní-ndó-yu, te dùhu-ndó-yu, te ndéé méé-ndó nàcuáa ndècu-ndo ichi Xítóhó Jesucristú ducaⁿ quide tnahá-ndo.

⁹ Te nchòhó sa nàha-ndo sã ncháá ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha vá ndúú tãhú-yu cundecú-yu núú ndécú Yã Ndiõxí táxi tnùnì-gá, núu xiãⁿ vá cánì iní-ndó sã ñáyiu-ãⁿ nduu tãhú-yu cundecú-yu ndihí-gá. Te ni cue ñáyiu ndècu ichi díí iní, te ni cue ñáyiu quide cahnu nchaa sã càchí-yu cùu ndióxí te ñã ndáa chi dícó cue téé ñuyú-a ní cadúha nchaa xiãⁿ, te ni cue téé càháⁿ ndihí ñadihí te ñã díú ñadihí-güedé cúú-yu, te ni cue ñáyiu dñí càháⁿ ndihí

tée te ñã díú yí-yu cùu-güedé, te ni cue téé càháⁿ ndihí tnahá téé-xi,

¹⁰ te ni cue ñáyiu dùhu, te ni cue ñáyiu xihó sã ndécú ndihí tnahá ñáyiu-xi, te ni cue ñáyiu quihu, te ni cue ñáyiu càháⁿ úhú, te ni cue ñáyiu dñícuèhé tnahá ñáyiu-xi te dùhu ñahá-yu, te ni ìⁿ cue ñáyiu duha xiquide vá ndúú tãhú-yu cundecú-yu núú ndécú Yã Ndiõxí táxi tnùnì-gá.

¹¹ Te dava nchòhó ducaⁿ ní xóo cada-ndo ni cùu, te vitna ní cuu-ndo ñáyiu sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi, te ní cuu-ndo ñáyiu cùu cuendá Yã Ndiõxí, te ní cuu tucu-ndo ñáyiu ñã túú-gá cuéchi-xi ndècu núú-gá. Te ducaⁿ ní quide ñaha Yã Ndiõxí xii-ndo sã vãha sã cuendá Xítóhó Jesucristú, te ní ngúndecu ndihí-ndo Espíritú Yã Ndiõxí.

Nàcuáa nduu cuendá yiqui cùñú-ó

¹² Te càchí ñáyiu sã ncháá sã sání iní-ó cuu cada-o, te ndáá càháⁿ-yu dícó-ni sã ñã ncháá cùu-xi sã vãha sã cúú-xi-ó. Te núu cùñí nchaa sã sání iní-ó-ãⁿ taxi tnùnì ñahá-xi te vá cáda-ó.

¹³ Te nchòhó sa xíní-ndó sã ncháá sã xéxí-ó cuãguee-xi xiti-ó, te xiti-ó ñi cuáha tnahí-xi sã cúhúⁿ nchaa sã cáxí-ó, dico xiti-ó ndihí nchaa sã xéxí-ó chi naa-xi. Te Xítóhó Jesucristú néhé cuendá-gá yiqui cùñú-ó, te ducaⁿ yiqui cùñú-ó cùu-xi cuendá-gá, te ñã túú ní cuãha yiqui cùñú-ó sã cùndècu-xi ichi díí iní.

¹⁴ Te dàtná ní quide Yã Ndiõxí ní dándótó-gã Xítóhó Jesucristú ducaⁿ càda ñaha-gá xii nchoo tucu chi dandòto ñaha-gá xii-o núu na cùú-ó, chi ndàcu-gá quidé-gã nchaa sã vãha.

¹⁵ Te nchòhó sa nàha-ndo sã yiqui cùñú-ó cùu-xi cuendá Xítóhó Jesucristú chi ìⁿ-ni cùu-o ndihí-gá, núu xiãⁿ ñã túú tnahí nduu váha-xi càháⁿ ndihí-o ñáyiu ndècu ichi díí iní, chi yiqui cùñú-ó cùu-xi cuendá Xítóhó Jesucristú, te núu ducaⁿ na càda-o te cada iní-ó sã cuendá-ñã ñáyiu-ãⁿ cúú yiqui cùñú-ó, núu xiãⁿ ñã túú tnahí nduu váha-xi ducaⁿ càda-o.

16 Te sa xíní-ndó sǎ nǔu ìí tée na càháⁿ ndìhì-dé ìí ñadìhì ndécú ìchi díí ìní te cada iní-ó sǎ ìíⁿ-nǎ yìqui cùñú cúú-yu. Te ducaⁿ càháⁿ-xi núú tütú Yǎ Ndiöxí núú càchí-xi: “Ìí tée na càháⁿ ndìhì-dé ìí ñadìhì te ìíⁿ-nǎ yìqui cùñú cúú-yu”, duha càchí-xi.

17 Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchaa ñáyiú tnàhá tnúhu ndìhì Xítóhó Jesu-crístú, chi ìíⁿ-nǎ cúú-yu ndìhì-gá.

18 Te núu xǎⁿ càháⁿ-í dóho-ndo sǎ vǎ cùndècu-ndo ìchi díí ìní, chi núu ducaⁿ na càda-ndo te ñá túú tnàhí sǎ vǎha cùu-xi sǎ cúú-xí yìqui cuñú-ndó chi ío dàcuíta nihnu-xi yìqui cùñú-ndó. Te nchaa dava-gá sǎ cuèhé sǎ dúhá ñà túú quìde-xi yìqui cuñú-ndó dàtná quidé xǎⁿ.

19 Te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó sǎ yìqui cuñú-ndó cùu-xi datná ìíⁿ vehe núú ndécú Espíritú Yǎ Ndiöxí. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu yìqui cuñú-ndó chi ndècu-ndo ndìhì Espíritú-gá. Te mee-gǎ ní taxi-gá Espíritú-gá ndécú ndìhì-ndo, te ñá díú mèe-ndo cuu cuendá-ndó mèe-ndo chi Yǎ Ndiöxí cúú cuendá ñáhá-gǎ xii-ndo.

20 Te ducaⁿ cùu-ndo ñáyiú cùu cuendá Yǎ Ndiöxí chi Xítóhó Jesu-crístú ní nacháhu-gá nchaa yíca cuèchi-ndo. Te núu xǎⁿ xíní ñùhu-xi sǎ ñihí ní ndúú-ndó càda-ndo nacuáa cuu càhnu Yǎ Ndiöxí, te ducaⁿ tàú-xi cada-ndo chi espíritú-ndó ndìhì yìqui cuñú-ndó cùu-xi cuendá-gá.

7

Sáhú sǎ cúú-xí ñáyiú ní tnándaha

1 Te ní quexìo tutú sǎ ní dáquíxí-ndó ndàha-í, te vitna na càchí tnúhu-í xii-ndo cuendá tnúhu càháⁿ-ndó nǔú tütú-ndó. Te vǎha cada-xi te núu vǎ cándèca tée ñadìhì, te ducaⁿ-ni vǎha cada-xi te núu ñáyiú dìhí vǎ cándècá-yu tée.

2 Te dicó-ni sǎ nǔu ducaⁿ na càda-ndo te dava-ndo càni iní-ndó cùndècu-ndo ìchi díí ìní. Núu xǎⁿ xíní ñùhu-xi sǎ ncháá cuè tée ndi dííⁿ cùndècu ñadìhì-güedé, te ducaⁿ-ni tucu nchaa cue ñáyiú dìhí ndi dííⁿ cùndècu yíí-yu.

3 Te càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ ncháá cuè tée vǎ cúú càchí-güedé sǎ vǎ cúú càháⁿ ndìhì-güedé ñadìhì-güedé, te ñu-ni ducaⁿ cuè ñáyiú dìhí tucu, vǎ cúú càchí-yu sǎ vǎ cúú càháⁿ ndìhì-yu yíí-yu.

4 Te nchaa cue ñáyiú dìhí chi ñá díú mèe-ní-yu cùu cuendá-yu yìqui cùñú-yu chi tnàhá cúú cuendá yíí-yu, te ducaⁿ-ni nchaa cue tée tucu chi ñá díú-ní mèe-güedé cúú cuendá-güedé yìqui cùñú-güedé chi tnàhá cúú cuendá cue ñadìhì-güedé.

5 Te cue tée vǎ cúú càchí-güedé sǎ vǎ cúú càháⁿ ndìhì-güedé ñadìhì-güedé. Te ni cuè ñáyiú dìhí vǎ cúú càchí-yu sǎ vǎ cúú càháⁿ ndìhì-yu yíí-yu. Àdi te núu ní ndatnúhu-yu sǎ vǎ dúcáⁿ càdá-yu ìíⁿ úú nduu cuendá sǎ cuíní-yu ío càháⁿ ndìhì-yu Yǎ Ndiöxí, dico nà yáha núu ná daha nduu ducaⁿ ní ndatnúhu-yu sǎ vǎ dúcáⁿ càdá-yu te naníhí tnàhá tucú-yu, chi núu ñáhá te cudana te vǎ cuácàhnu iní-yu te sácúhna dacàháⁿ ñáhá-xí xii-yu cadá-yu sǎ ñà túú tàú-yu cadá-yu.

6 Te tnúhu càháⁿ-í-a quèe-xi sǎ tée ndìhì ñadìhì cuu candeca tnàhá-yu dico ñá túú quìde yica-í sǎ dúcáⁿ càdá-yu.

7 Te yúhú sání ìní-í sǎ nǔu dicó sǎ cúú te nchaa-ndo cùndècu-ndo datná ndécú-í, dico ñáhá chi mee Yǎ Ndiöxí ní cachí-gá nàcuáa nduu táhú-ó ìíⁿ ìíⁿ-o cùndècu-o, chi dava-o ní cutáhú-ó nǔú-gǎ sǎ cùndècu ñadìhì-ó te dava-o ñáhá.

8 Te càchí tnúhu-í xii nchòhó cue tée vátá ñihí-gá ñadìhì-xi sǎ vǎha-gá sǎ nǔu vǎ cùndècu ñadìhì-ndó dàtná yúhú. Te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáyiú dìhí ñáyiú vátá ñihí-gá yíí-xi sǎ vǎha-gá sǎ nǔu vǎ cùndècu yíí-ndo. Te ñu-ni duha càháⁿ-í sǎ cúú-xí nchaa nchòhó ñáyiú dìhí ní quendóo quèe sǎ vǎha-gá sǎ nǔu vǎ cándèca-gá-ndó tée.

9 Te càchí tnúhu-í xii nchaa-ndo sǎ nǔu xito-ndo sǎ vǎ cùndècú iní-ndó cùndècu mee-ndo te vǎha-gá sǎ

nũu tnándaha-ndo, te ñá díú sã méé-ní cãni cuehé cani duha iní-ndó cùndecu-ndo.

10 Te nchaa nchòhó ñáyiú sa ní tnándaha càháⁿ-í dóho-ndo, te ñá díú mèe-í duha càhu iní-í càháⁿ-í dóho-ndo chi Xítohó Jesucristú ducaⁿ dàcahu iní ñáhá-gã xii-í, chi mee-gã cuiní-gã cada-ndo nacuáa na càháⁿ-í-a. Te nchaa nchòhó cue ñáyiú ñáhá càháⁿ-í dóho-ndo sã vã dáñá-ndó yíi-ndo.

11 Te núu ió dava-ndo sà ní dáñá-ndó yíi-ndo, te xini ñuhu-xi sã vã cándeca-gá-ndó tée, chi cundecu mee-nã-ndó àdi núu ñáhá te naqueheⁿ tucu-ndo tée ní cuu yíi-ndo. Te nchaa nchòhó cue tée ndècu ñadíhí-xi càháⁿ-í dóho-ndo sã vã dáñá-ndó ñáyiú cùu ñadíhí-ndó.

12 Te tnúhu na càháⁿ-í-a cùu-xi sã ní sani iní mèe-í te ñá díú tnúhu sã ní cachí Xítohó Jesucristú cáháⁿ-í cúu-xi. Te núu dava nchòhó cue tée ndècu ichi Xítohó Jesucristú ndécá-ndó ñáyiú ñáhá ñáyiú ñá túú ndècu ichi-gá, te vá dáñá-ndó-yu te núu cùu váha iní-yu ndèca ñáhá-yu xii-ndo.

13 Te núu dava nchòhó cue ñáyiú ñáhá ñáyiú ndècu ichi Xítohó Jesucristú ndécá-ndó cuè tée ñá túú ndècu ichi-gá te vá dáñá-ndó-güedé te núu cùu váha iní-güedé ndécá ñàha-güedé xii-ndo.

14 Te núu ñá tée ñá túú sàndáa iní-dé Xítohó Jesucristú te ñadíhí-dé sàndáa iní ñáhá-áⁿ xii-gá, te tée-áⁿ ní cuu-dé ñá tée sa ní cuyatni tnahá tnúhu ndíhi ñaha xii-gá sã cuèndá ñadíhí-dé. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu tucu ñadíhí ñá túú sàndáa iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú te yíi-aⁿ sàndáa iní ñáhá-dé xii-gá, te ñaha-áⁿ sa ní cuyatni tnahá tnúhu-aⁿ ndíhi-gá sã cuèndá yíi-aⁿ, te ñáyiú ducaⁿ sãtnahá-xi cùu cue landú-yu chi sa ní cuyatni tnahá tnúhu-güexi ndíhi-gá. Te núu vá dúcáⁿ cùu te cue landú-yu-áⁿ ñá xica cùndecu-güexi núu-gã.

15 Te núu ñá tée ñá túú sàndáa iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú cuiní-dé ñáyiú tnahá-dé ndíhi ñadíhí-dé ñaha sàndáa iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú,

te ñáyiú na càda-dé nacuáa sàni iní-dé. Te ñáyiú ducaⁿ túcu te núu ñadíhí ñaha ñá túú sàndáa iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú cuiní-aⁿ ñáyiú-aⁿ tée sàndáa iní ñáhá xii-gá, tée cùu yíi-aⁿ te ñáyiú na càda-aⁿ nacuáa sàni iní-aⁿ. Chi tée sàndáa iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú ñá túú tàu-dé cada yica-dé ñadíhí-dé cundecu ndíhi ñaha-aⁿ xii-dé te núu ñá túú cuiní-aⁿ. Te ñáyiú ducaⁿ ñadíhí ñaha sàndáa iní ñáhá xii-gá ñá túú tàu-aⁿ cada yica-aⁿ cùndecu ndíhi ñaha yíi-aⁿ xii-aⁿ te núu ñá túú cuiní-dé cundecu ndíhi ñaha-dé xii-aⁿ, chi Yá Ndióxi cuiní-gá sã ncháa nchòhó ñáyiú ndècu ichi-gá cundecu váha-o vã ñáá-ó.

16 Chi cue tée sàndáa iní tnúhu Xítohó Jesucristú ñá túú cùtnuní iní-güedé te núu ndacu-güedé canu ichi-güedé ñadíhí-güedé ichi-gá àdi ñáhá te núu ñá túú sàndáa iní ñáhá-yu xii-gá, te ducaⁿ-ni cuè ñáyiú ñáhá sàndáa iní tnúhu Xítohó Jesucristú ñá túú cùtnuní iní-yu te núu ndacú-yu canu ichi-yu yíi-yu ichi-gá àdi ñáhá te núu ñá túú sàndáa iní ñáhá-güedé xii-gá.

17 Te duha na cachí tnúhu-í xii-ndo, nchaa chiuⁿ ní nduu táhú-ndó nũú Yá Ndióxi quidé-ndó ndéé cùtnahá ní cáháⁿ ñáhá-gã xii-ndo ní natuha-ndo ichi-gá te ñáyiú chiuⁿ-áⁿ cada-ndo cùndecu-ndo. Te nchaa xichi núu tàcá ñáyiú dàcuaha tnúhu-gã ñáyiú duha càháⁿ-í dóho-yu.

18 Te nchaa cue tée ndècu seña ñá-xi dàtná ní cachí ndíi Moisés, cue tée ní cáháⁿ Yá Ndióxi ndécú ichi-gá, te ñáyiú ducaⁿ cùnduu-güedé cundecu-güedé, te nchaa cue tée ñá túú ndècu seña ñá-xi ní cáháⁿ-gá cundecu ichi-gá, ñáyiú ducaⁿ cùnduu-güedé cundecu-güedé vá cuáha-güedé seña ñá-güedé.

19 Te ñá-ni cùu-xi cuéi na cuáha-o seña ñá-o àdi vá cuáha-o. Te sã ñá-gá xini ñuhu-xi cada-o xíáⁿ cúu-xi sã cáda-ó ncháa nacuáa cuiní Yá Ndióxi.

20 Chi xini ñuhu-xi sã cùndecu-ni-o dàtná ndécú-ó cùtnahá ní cáháⁿ ñáhá Yá Ndióxi xii-o ní ngúndecu-o ichi-gá.

21 Te núu cùu-ndo ñáyiú ñá túú tnahá dàñá quee núu chíuⁿ patróoⁿ-xi

cútnàhá ní cáháⁿ ñáhá Yă Ndiöxí xii-ndo, te ñá túú nă cani iní-ndó, dico núu dăña ñaha patróóⁿ-ndó quee-ndo núu chíúⁿ-ndó te váha-ni quee-ndo núu chíúⁿ-ndó.

22 Te sátá nǐ cáháⁿ ñáhá Xítóhó Jesucristú xii nchòhó ñáyiu ducaⁿ ñà túú tnàhí dăñá quee núu chíúⁿ pàtróóⁿ-xi-áⁿ, te ní cuu-ndo dàtná ñáyiu dăñá quee núu chíúⁿ pàtróóⁿ-xi sá cúu-xí-gă, te ducaⁿ chi ñá túú-gă ndécú-ndó ìchi cuehé ichi duha. Te nchòhó ñáyiu dăñá quee núu chíúⁿ pàtróóⁿ-xi cùu-ndo datná ñáyiu ñá túú tnàhí dăñá quee núu chíúⁿ pàtróóⁿ-xi sá cúu-xí Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ chi xinu cuechi-ná-ndó núu-gă.

23 Te Yă Ndiöxí ní nduu cuendá ñáhá-gă xii-o chi Xítóhó Jesucristú ní nacháhu-gă nchaa yíca cuéchi-o sá ndécú núu Yă Ndiöxí ní cùu, te vá dăñá-ndó să tnàha ñáyiu-ndo nàdatuhú iní ñáhă-yu xii-ndo vă cúnú cuèchi-ndo núu Xítóhó Jesucristú nàcuáa tàù-xi cunduu.

24 Te núu xiăⁿ càchí tnúhu-í xii nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú sá cùndècu-ni-ndo datná-ni ndècu-ndo ndéé cútnàhá ní cáháⁿ ñáhá-gă xii-ndo, te d̄u-ni ducaⁿ cùndècu-ndo ichi-gă.

25 Te càchí tnúhu tucu-í xii-ndo să Xítóhó Jesucristú ñá túú càchí tnúhu-gă xii-í nùu nása cáháⁿ-í cuendá nchaa ñáyiu vátá tnăndaha-gă. Te duha sàni iní-í cáháⁿ-í cuendá-yu, te nchòhó cuu quíndáá iní-ndó tnúhu càháⁿ-í chi Xítóhó Jesucristú chindèe chítúu ñaha-gă xii-í.

26 Te yúhú càchí-í sá să cuendá nchaa tnúndòho tnúhu ndàhú íó ñuyíú-a vitna, te váha-gă sá ncháá ñáyiu te núu nása xíndecú-yu te ducaⁿ-ni na cùndecú-yu.

27 Te nchaa cue téé ndècu ñadìhí-xi te ducaⁿ-ni na cùndècu-güedé ndìhí-yu, te nchaa cue téé ñá túú ñadìhí-xi te ducaⁿ-ni na cùnduu-güedé vá ndúcú-güedé ñadìhí-güedé.

28 Dico nchaa cue téé na ndècu ñadìhí-xi te ñá díú ìⁿ cuéchi cùu-xi sá dúcáⁿ ná ndùcu-güedé ñadìhí-güedé,

te d̄u-ni ducaⁿ cùu tucu cue ñáyiu d̄ihí te núu na nìhí-yu yí-yu chi ñá díú ìⁿ cuéchi cùu-xi sá dúcáⁿ ñhí-yu yí-yu. Te núu cue téé na nìhí-güedé ñadìhí-güedé te nándi ndohó-yu cundecú-yu ñuyíú-a, te núu xiăⁿ duha càháⁿ-í cuendá sá vă ndúcú-güedé ñadìhí-güedé cuendá sá vă ndóhó-yu.

29 Te nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú na càchí tnúhu-í xii-ndo să ñá túú-gă vâ nduu cumání te quixi tucu Xítóhó Jesucristú, núu xiăⁿ xíní ñùhu-xi sá ndéé vitna ngüíta nchaa cue téé ndècu ñadìhí-xi cada-güedé chùuⁿ Xítóhó Jesucristú, te cada-güedé dàtná sá ñà túú ñadìhí-güedé.

30 Te nchaa ñáyiu ndìhú iní-xi te na càda-ní-yu sá ñà túú ndìhú iní-yu cadá-yu chùuⁿ Yă Ndiöxí. Te nchaa ñáyiu cùdíí iní-xi te na càda-ní-yu sá ñà túú cùdíí iní-yu cadá-yu chùuⁿ-gă, te nchaa ñáyiu ndècu ndìhi nándi sá ndécú ndìhi te na càda-ní-yu sá ñà túú nă ndécú ndìhí-yu cadá-yu chùuⁿ-gă.

31 Te nchaa ñáyiu nèhe chiuⁿ nchaa sá íó ñuyíú-a te na càda-ní-yu cuendá sá ñà túú nă néhé chíúⁿ-yu cadá-yu chùuⁿ Yă Ndiöxí, chi nchaa sá íó ñuyíú-a sa ñùhu-xi ichi cuáháⁿ-xi núu ndìhí ñhnu-xi.

32 Te cùní-í sá vă cùhúⁿ iní-ndó nándi sá íó ñuyíú-a, te ni ñà túú tnàhí ná cani iní-ndó cùndècu-ndo, chi nchaa cue téé ndècu ichi Xítóhó Jesucristú xíndècu mee íó ñùhu iní-güedé cada-güedé chùuⁿ-gă nàcuáa cud̄u-güedé núu-gă.

33 Te nchaa cue téé sa ndècu ñadìhí-xi cue téé ndècu ichi-gă ñùhu iní-güedé nàcuáa cada-güedé cundècu-güedé ñuyíú-a cuendá ducaⁿ cùd̄u-güedé núu ñadìhí-güedé.

34 Te d̄u-ni ducaⁿ cùu tucu cue ñáyiu d̄ihí chi ñá túú ìⁿ-ni cuu ñáyiu sa ndècu yí-xi ndìhi ñáyiu vátá cùndècu-gă yí-xi, chi ñáyiu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú ñá túú ndèca téé íó ñùhu iní-yu cadá-yu chùuⁿ-gă nàcuáa ñhí ní ndúŷ-yu cundècu yíñhú-yu

núú Yă Ndiǒxí, dico cue ñáyiu ðìhí ndécá tē ndècu ichi-gá ío ñùhu iní-yu nàcuáa cundecú-yu ñuyíú-a cuendá cudíú-yu núú yí-yu.

³⁵ Te duha càháⁿ-í cuendá cúú-xí ñⁿ sá vâha xii-ndo, te cudíú núú tnáhá-ndó, te cuu-ndo ñáyiu cada ndáá núú Xítohó Jesucristú, te mee-ni-gă cuhuⁿ iní-ndó. Te ñá díú sá dúhá càháⁿ-í te quide yica-í sá cádá-ndó nàcuáa càháⁿ-í.

³⁶ Te núu ío dava-ndo sàni iní-ndó sá ñà túú ndùu váha-xi sá ío cuu sacuéhé ðēhe yoco-ndo cundecú-yu ña, te núu sàni iní-ndó sá vâha-gá candecá-yu tē te cada-ndo nàcuáa sàni iní-ndó, chi ñá díú ñⁿ cuéchi cùu-xi.

³⁷ Te núu dava-ndo ndècu ðēhe yoco-ndo, te vá yǒo ñⁿ cada yica ñàha xii-ndo sá cándecá-yu tē. Te núu mee-ndo sàni váha iní-ndó nàcuáa cada-ndo, te núu vá dásáⁿ-ndó ðēhe yoco-ndo càndeca ñàha tē te quide váha-ndo sá dúcáⁿ quide-ndo.

³⁸ Te nchaa ñáyiu ðásaⁿ ðēhe yoco-xi càndeca ñàha tē te váha-ni quide-yu, te nchaa ñáyiu ñá túú ðásaⁿ ðēhe yoco-xi càndeca ñàha tē te váha-gá tucu quide-yu sá dúcáⁿ quide-yu.

³⁹ Te nchaa ñáyiu ðìhí ndécú yí-xi xini ñuhu-xi sá cundècu-ní-yu ndìhí yí-yu ñini ndècu vívú-güedē chi ducaⁿ càháⁿ tnúhu sá dánèhé ñáhá xii-o nàcuáa cada-o cundècu-o, dico núu na cùu-güedē te cuu naquehéⁿ-yu ingá tē candecá-yu ðicó-ni sá ðiú-ni tē ndècu ichi Xítohó Jesucristú.

⁴⁰ Te yúhú sání iní-í sá ío-gá váha cundecú-yu te núu vá nándúcú-yu ingá tē candecá-yu, te duha càháⁿ-í chi Espíritú Yă Ndiǒxí ducaⁿ ðàcahu iní ñáhá-xi xii-í càháⁿ-í.

8

Cuendá nchaa sá nchító-ó sãñaha ñáyiu ndùu táhú nchaa sá càchí-yu cùu ndióxí

¹ Te vitna na càháⁿ-í cuendá nchaa sá nchító-ó sãñaha ñáyiu ndùu táhú nchaa sá càchí-yu cùu ndióxí te ñá ndáá chi ðicó ndaha cue tee ñuyíú-a ní cuáha nchaa xíáⁿ. Te nchoo sa cùtnuní váha iní-ó cuendá nchaa xíáⁿ,

ðicó-ni sá cuendá nchaa sá cùtnuní váha iní-ó xíáⁿ quidé càhnu-o mee-o, dico núu cùu iní-ó tnàha ñáyiu-o te canu ichi-ǒ-yu ichi váha.

² Te núu dava-ndo sàni iní-ndó sá túha-ndo dico cùu-ndo ñáyiu vátá cútúha-gá nàcuáa tàú-xi cunduu.

³ Te núu nchòhó cúú iní-ndó Yă Ndiǒxí te mee-gă càháⁿ-gá sá cúú-ndó ñáyiu cùu cuendá-gá.

⁴ Te vitna na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa ndùu cuendá nchaa sá nchító-ó sãñaha ñáyiu ndùu táhú nchaa sá càchí-yu cùu ndióxí te ñá ndáá chi ðicó ndaha cue tē ñuyíú-a ní cuáha nchaa xíáⁿ. Te nchoo cùtnuní iní-ó sá ncháá sá càchí ñáyiu cùu ndióxí cáðúha-yu ñuyíú-a ñá túú cùu-xi ndióxí, chi ñⁿ díí-ni Yă Ndiǒxí ndécú.

⁵ Te cue ñáyiu ñuyíú-a càchí-yu sá cuéi andíu te cuéi ñuyíú-a ndècu titní ndióxí. Te ndáá sá ndèni ní cuu ndècu espíritú sá càchí ñáyiu cùu ndióxí te ñá ndáá sá ndióxí cúú-xí, te nchaa xíáⁿ táxí tnùní ñáhá-xi xii-yu.

⁶ Te nchoo cùtnuní ndáá iní-ó sá ñⁿ díí-ni Yă Ndiǒxí ndécú te ðiú-gá cúú-gă Tátá-ó, te nchoo cùu-o ñáyiu cùu cuendá-gá. Te ðiú-ni mee-gă ní táuchíúⁿ-gă ní cuáha nchaa sá ío ñuyíú-a, te cùtnuní tucu iní-ó sá ñⁿ díí-ni Xítohó Jesucristú ndécú, te Yaá-áⁿ ñí quide-gá nchaa chiúⁿ ní táhú Dútú Ndiǒxí ní cadúha-gá nchaandi túhú sá ío ñuyíú. Te ðiú-ni mee Xítohó Jesucristú quidé ndècu-o ichi-gá vitna.

⁷ Te ñá ncháá nchòhó ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú cùtnuní iní-ndó nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-í. Chi sa ní cáaⁿ-ndo quide cahnu-ndo nchaa sá càchí-yu cùu ndióxí ní cùu. Te cuendá xíáⁿ núu nàqueheⁿ-ni-ndo nchaa sá nchító-ó ndùu táhú nchaa sá càchí-yu cùu ndióxí-áⁿ xéxi-ndó, te sàni-ni iní-ndó sá quidé càhnu-ndo nchaa sá càchí-yu cùu ndióxí-áⁿ te ñá ndáá sá ndióxí cúú-xí. Te núu sàni iní-ndó sá ñá túú váha caxi-ndo sá dúcáⁿ ndùu táhú-xi-áⁿ te xéxi-ndo te xíáⁿ ñá túú cùu váha iní-ndó cuendá sá dúcáⁿ quide-ndo.

8 Te ñá díú nchàa sá xéxí-ó quide-xi cudíu-o núú Yá Ndiöxí, chi ñⁿ-ni quide-xi cuéi na càxi-o àdi vá caxí-ó chi ni ñⁿ sá caxí-ó vǎ chindèe ñaha-xi cudíu-o núú Yá Ndiöxí. Te cuéi vá caxí-ó dico ñá díú xiǎⁿ cada sá vǎ cudíu-o núú-gǎ.

9 Te cuu-ni caxi-ndo nchàa nání nihí-ndó. Te dicó-ni sá cada cuendá-ndo sǎ ñá díú cuendá sá xéxí-ndo-ǎⁿ cuíta nihnu dava ñáyi ndècu ndihí-ndo ichi Xítóhó Jesucristú cadá-yu nándi sá cadǎ-yu nàcuáa vá cúú vǎha iní Yá Ndiöxí chi ñáyi-áⁿ ñá túú cùtnuní iní-yu.

10 Te nchòhó ñáyi xìní váha cuendá nchaa sá cǎchí-yu cùu ndióxí, te núu na quihíⁿ-ndó núú ndécú nchaa xiǎⁿ te ngóo-ndo càxi-ndo nchaa sá ñí cutáhú-xi, te quiní ñáyi ndècu ndihí-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, ñáyi vátá cùtnuní-gǎ iní-xi nàcuáa ndùu cuendá nchaa sá dúcáⁿ cǎchí-yu cùu ndióxí-áⁿ, te cuéi sàni iní-yu sá ñá túú quide váha-ndo sǎ dúcáⁿ quide-ndo te cudana te cada yicá-yu caxí-yu tnàhá-yu nchaa sá dúcáⁿ ñí nduu táhú nchaa sá cǎchí-yu cùu ndióxí-áⁿ te ñá ndàá sá ndiöxí cúú-xí.

11 Te núu ducaⁿ cùtnuní iní-ndo nàcuáa ndùu cuendá nchaa xiǎⁿ te ducaⁿ quide-ndo, te sá dúcáⁿ quide-ndo-áⁿ te dàcuíta nihnu-ndo dǎva-gǎ ñáyi ndècu ndihí-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, ñáyi vátá cùtnuní-gǎ iní-xi nàcuáa ndùu cuendá nchaa xiǎⁿ, te diu cuendá tnàhá ñáyi-áⁿ ñí xihí Xítóhó Jesucristú.

12 Te sá dúcáⁿ quide-ndo-áⁿ cúú-xí ñⁿ cuéchi núú Xítóhó Jesucristú, chi quide-ndo nàcuáa xínu iní-yu cadá-yu ñⁿ sá sání iní-yu ñá túú vǎha, núu xiǎⁿ ñá túú quide váha-ndo sǎ cúú-xí-yu.

13 Te núu yúhú cùtnuní iní-í sá sǎ cuendá ñⁿ sá cǎxí-í te ngóo ñⁿ ñáyi ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú cadá-yu ñⁿ sá vǎ cúú vǎha iní Yá Ndiöxí, te váha-gǎ sá vǎ cǎxí-gǎ-í xiǎⁿ cuendá sá vǎ cadǎ-yu ñⁿ sá vǎ cúú vǎha iní-gǎ.

Nchaa sá cúú cada cue téé ní táuchíúⁿ Xítóhó Jesucristú cǎháⁿ tnúhu-gǎ

1 Te yúhú chi cuu cada-í nchaa sá sání iní-í, chi tnàhá-í ní táuchíúⁿ Xítóhó Jesucristú cǎháⁿ-í tnúhu-gǎ núú ñáyi. Te yúhú ní xiní núú-í Xítóhó Jesucristú Yaá cúú Xítóhó-ó te nchòhó cúú-ndo ñáyi ní sándáá iní tnúhu-gǎ sá cǎháⁿ-í te ducaⁿ chi ndècu ndihí-í-gǎ.

2 Te ió dava ñáyi ñá túú sándáá iní-yu sá Xítóhó Jesucristú ní táuchíúⁿ-gǎ cǎháⁿ-í tnúhu-gǎ, dico nchòhó chi cùtnuní ndáá iní-ndo sǎ díú-gǎ ní tendaha ñàha-gǎ xii-í xicá cùu-í cǎháⁿ-í tnúhu-gǎ, te ducaⁿ chi yúhú ní cǎháⁿ-í tnúhu-gǎ núú-ndo te ní sándáá iní-ndo-gǎ te xiǎⁿ cùtnuní sá díú-gǎ ní tendaha ñàha-gǎ xii-í xicá cùu-í cǎháⁿ-í tnúhu-gǎ núú ñáyi.

3 Te duha ndùu tnúhu cǎháⁿ-í cuendá cundedóho nchaa ñáyi sàtnuhu ñaha xii-í.

4 Chi yúhú cuu-ni caxi-í nchaa núú sǎ cúú càxi-o na taxi ñáyi.

5 Te cuu-ni cundecu ñadìhí-í te caca ndeca-í-yu nchaa núú xicá cùu-í cǎháⁿ-í tnúhu Yá Ndiöxí dàtná quidé dǎva-gǎ cue téé cǎháⁿ tnúhu-gǎ, ndihí cue téé cùu ñaní Xítóhó Jesucristú, ndihí té Pèlú.

6 Te tnàhá yúhú ndihí té Bèe cuu dañá-ndí chiuⁿ quide-ndí te cada-ndí dàtná xíquide dava-gǎ-güedé cǎháⁿ-güedé tnúhu Xítóhó Jesucristú.

7 Te nchoo xìní-ó sǎ ncháá cue sandadú dacuítí sǎ ñúhú yǎhu-güedé xínu cuèchi-güedé, te ñá túú dicó ducaⁿ xínu cuechi-güedé. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu tucu ñáyi xitu ñⁿ sá xítú chi dacuítí nihí-yu ñⁿ sá xítú-yu xéxí-yu, te ñá díú dicó ducaⁿ xítú-yu. Te ducaⁿ cùu tucu cue téé cùu toli chi quihni-güedé dícu quiti xito-güedé xihí-güedé te ñá túú dicó ducaⁿ xito-güedé-di.

8 Te vá cání iní-ndo sǎ sá dúhá cǎháⁿ-í te cǎhu iní mée-í duha cǎháⁿ-í, chi tnúhu cǎháⁿ-í-a ñⁿ-ni quèe-xi ndihí tnúhu ní cǎháⁿ ndí Moisés.

9 Chi ndii-áⁿ nĩ chídó tnùnĩ ndii núú tütú ndii nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndii, te cächí-xi: “Vá chíhí-ndó ñunu yuhu ndicutu oré dánchezí-dí triú”, duha cächí-xi núú tütú ndii. Te ñá díú sá dúcáⁿ nĩ cáháⁿ Yá Ndiöxí te cáháⁿ-gá mee-ni cuendá ndicutu-áⁿ.

10 Chi ní cáháⁿ-gá cuendá nchoo cue ñáyiú ndècu ichi-gá, te ndáá sá díú cuendá-ó dùcaⁿ ní cáháⁿ-gá. Te nchaa cue téé xitu chihi tatá sàni iní-güedé sá díú tátá chíhí-güedé-áⁿ cuu sá cáxi-güedé, te ñu-ni ducaⁿ cùu tucu cue téé xicani triú chi càni-güedé cuendá quee caxi-güedé.

11 Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchúhú cue téé cáháⁿ tnúhu Xítoho Jesucristú, chi dānehé ñáhá-ndĩ xii-ndo cuendá nchaa sá vāha quide ñaha Yá Ndiöxí xii-o, núu xiãⁿ dai tãu-xi sá nchòhó chindee ñaha-ndo xii-ndĩ nõu ná cúú sá xíní ñuhu-ndĩ.

12 Te núu dava cue téé cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí chindèe-ndo-güedé, te uuⁿ-gá ducaⁿ tãu-ndó chindee-ndo nchúhú cue téé ní sanu ichi ñaha xii-ndo ichi-gá.

Te cuèi tãu ndisa-ndo sã chindèe ñaha-ndo xii-ndĩ dico ñá túú dùcaⁿ caháⁿ-ndĩ núú-ndó càda-ndo, te quide cahnu iní-ndĩ cuèi nãndĩ sá tá yãha-ndĩ véxi. Te ducaⁿ quide-ndĩ cuendá sá ñà túú nã cani iní ñáyiú cuendá-ndĩ te ducaⁿ cuíta cuténuu-gá tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-ó quíhíⁿ.

13 Te nchòhó xíní-ndó sã ncháá cue téé xinu cuechi veñúhu ñu-ni xiãⁿ nihí-güedé xéxi-güedé, te ñu-ni cue téé-áⁿ xínú cuèchi-güedé núú xihí quiti ndùu tãhú Yá Ndiöxí, te ñu-ni xiãⁿ nihí tucu-güedé sá xéxi-güedé.

14 Te ñu-ni ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchúhú cue téé cáháⁿ tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-ó, chi Xítoho Jesucristú ní cachí-gá sá díú-ni cuendá chiúⁿ quide-ndĩ nihí-ndĩ caxi-ndĩ.

15 Te ñá ñiⁿ ndùu cáháⁿ-í núú-ndó càda-ndo nàcuáa tãu-xi cunduu sá cúú-xi-í, te vá cání iní-ndó sã sá dúhá cáháⁿ-í te ñiⁿ sá xicáⁿ-í núú-ndó. ¡Chi cuèi na cùú-í sá ndóhò-í te ñá díú sá cáháⁿ ñáyiú sá sã cuendá sá cáháⁿ-í

tnúhu Xítoho Jesucristú nihí-í xéxi-í!

16 Te yúhú ñá túú quide cahnú-í mée-í sá cáháⁿ-í tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-ó, chi tãu tñahá-í sá càdà-í chi ducaⁿ nĩ cachí Yá Ndiöxí cada-í. ¡Te ndáhú ní cuu yúhú te núu vá cáháⁿ-í tnúhu-áⁿ!

17 Te ñá túú cáháⁿ-í tnúhu-gá sá cúú iní mée-í chi mee-gã ní táuchíúⁿ-gã cáháⁿ-í tnúhu-gá. Te núu cáháⁿ-í tnúhu-gá sá cúú iní mée-í te tãu-í nihí-í sá ndúú tãhú-í ní cùu.

18 Dico sá sã ní nduu tãhú-í cúú-xi sã ño cùdí iní-í sá dícó ducaⁿ cáháⁿ-í tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-ó. Te cuèi tãu-í queheⁿ-í sá táxi-ndó ndùu tãhú-í sá cuendá sá cáháⁿ-í tnúhu Xítoho Jesucristú, dico ñá túú dùcaⁿ quide-í.

19 Te sá dúcáⁿ dícó ducaⁿ cáháⁿ-í tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-ó, xiãⁿ ní ñiⁿ ñáyiú ñuyíú-a vá cúú cächí-yu sá táxi tnùnĩ ñáhã-yu xii-í, te cuèi ducaⁿ dico mee-í ní sani iní-í sá cúú-í dàtná ñiⁿ téé xinu cuechi núú nchaa ñáyiú cuendá ducaⁿ cuíta cuu vaí-yu tuhá-yu ichi Xítoho Jesucristú quíhíⁿ.

20 Te òré ñúhú tñahí tnuú cue ñáyiú israhél te quide-í sá ñiⁿ-ní cùu-í ndihí-yu cuèi ñá túú nchícúⁿ nihnu-í tnúhu ní cáháⁿ ndii Moisés, te ducaⁿ quide-í cuendá sá ñáyiú-áⁿ quíndáá iní-yu tnúhu cáháⁿ-í te tuhá-yu ichi Xítoho Jesucristú.

21 Te òré ñúhú tñahí tnuú nchaa ñáyiú ñá túú nchícúⁿ nihnu tnúhu ní cáháⁿ ndii Moisés, te quide-ni-í sá quidè-í dàtná quidé mée-yu cuendá quíndáá iní-yu tnúhu cáháⁿ-í, te tuhá-yu ichi Xítoho Jesucristú. Te cuèi ducaⁿ quide-í dico ñá túú dàña ndeé-í quidè-í nchaa nàcuáa cuíni Yá Ndiöxí cada-o, te ducaⁿ chi nchícúⁿ nihnu-í quidè-í nchaa nàcuáa cáháⁿ Xítoho Jesucristú.

22 Te òré ndécù-í ndihí nchaa ñáyiú ñá túú cùtnuní váha iní-xi nàcuáa cundecu ichi Xítoho Jesucristú, te tñahá-í quidè-í dàtná quidè-yu cuendá sá ná tédóho-yu nchaa tnúhu cáháⁿ-í te ducaⁿ cùtnuní-gá iní-yu nàcuáa cundecú-yu ichi-gá. Te nchaandi

túhú ñáyiú quide-í sá ñⁿ-ni cuu-í ndihí-yu cuendá ducaⁿ ñihí-í nàcuáa cada-í te cundedóho-yu tnúhu càháⁿ-í te tñí-yu ichi Xítóhó Jesucristú te naníhí tãhú-yu.

²³ Te duha quide-í cuendá sá cuíta quindáá iní-yu tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-ó quíhíⁿ, te ducaⁿ te tnàhá yúhú ío váha cundecu-í dàtná càháⁿ tnúhu-áⁿ.

²⁴ Te nchòhó sa xìní-ndó sã ncháá cuè téé xínu quíhu màrcúhyú nchaa-güedé xínú-güedé, dico ñⁿ-ni-dé cúú tée ndàcu ngodó núú te téé-áⁿ cúú tée ñihí sá ndúú tãhú-xi, te ducaⁿ xìni ñuhu-xi cada nchohó tucu chi cada-ndo nchàa nacuáa cuini Yã Ndiöxí cada-ndo cuendá ducaⁿ ñihí-ndó sã ndúú tãhú-ndó.

²⁵ Te nchaa cue téé xìní dadiqui te váha váha quide cuendá-güedé ñúu ná cúú sã cáda tñèñu te xòcani-güedé cuendá sá ñà díú xĩãⁿ cada te cuíta-güedé òré dadiqui-güedé. Te ducaⁿ quide-güedé cuendá cuini-güedé ñihí-güedé sá ndúú tãhú-güedé, te sá ndúú tãhú-güedé-áⁿ cúú-xi ñⁿ sá ndihí ñihnu ñuyú-a. Dico nchoo ndùcu ndee-o quide-o nacuáa ñihí-ó sã ndúú tãhú-ó, te xĩãⁿ cudíi-xi cundecu ndihí-o ñi caa ñi quíhíⁿ.

²⁶ Te yúhú quidè-í dàtná quidé cuè téé xínu, chi cue téé-áⁿ xìní-güedé núú quéxìo-güedé, te quide tucu-í dàtná xiquide cue téé sa ní cutúha naá, te ñá túú quide-í dàtná quidé cuè téé vitna dàcuaha naá. Te ducaⁿ chi yúhú quidè-í nchaa nàcuáa cuini Yã Ndiöxí cunduu.

²⁷ Te yúhú ñá túú dàña-í taxi tñuni ñáhá ñi ñⁿ sá cuèhé sá dúhá xii-í chi yòtñi-í mée-í. Te ducaⁿ quide-í chi yúhú càháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núú ñáyiú, te cuini-í sá vã cuíta sá ñi cachí Yã Ndiöxí nduu tãhú-í.

10

Cuendá nchaa sá ñi cadúha cue téé ñuyú-a quide cahnu ñáyiú

¹ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú na càchí tnúhu-í xii-ndo cuendá nchaa ñani tnàhá-ndí

ñáyiú isràél ní xíndecu ndéé sanaha, chi vitna tnàhá nchòhó cúú-ndó dàtná cue ñani tnàhá nchàa ñáyiú-áⁿ chi ndècu-ndo ichi-gá. Te nchaa ñáyiú-áⁿ ñi taxi ndecu Yã Ndiöxí ñⁿ vícò ñi dánhé ñáhá-xi xii-yu ichi quíhíⁿ-yu, te ní quée dava ndute lámár naní Mår Tícuèhé te ncháa-yu ní yáha-yu.

² Te sá dúcáⁿ ñi cuu te ncháa-yu ñⁿ-ná ní cuú-yu ndihí ndíi Moisés, te ní xihí ndaha ñaha ndíi xií-yu.

³ Te ncháa-yu ní xexí-yu sá ñi sãñaha Yã Ndiöxí xií-yu.

⁴ Te ducaⁿ nchàa tucú-yu ní xihí-yu ndute sá ñi sãñaha-gã xií-yu, ndute sá ñi quée yiqui ñaha cava. Te cava-áⁿ cada iní-ó sá cúú-xi dàtná Xítóhó Jesucristú te ducaⁿ chi ndihí ñaha-gã xií-yu ichi cuáháⁿ-yu dàvá-áⁿ.

⁵ Dico ío vãi-yu ñá túú ní quidé-yu nàcuáa càháⁿ Yã Ndiöxí, te xĩãⁿ ñá túú ní cùu váha iní ñáhá-gã xií-yu. Te sá dúcáⁿ ñi quidé-yu núu xĩãⁿ òré ñúhú-yu ichi cuáháⁿ-yu xití yucu ío vãi-yu ní xihí.

⁶ Te ducaⁿ ñi cuu cuendá nchoo vã cãchícúⁿ ñihnu-o càda-o nacuáa ní quidé-yu, chi ñáyiú-áⁿ mee-ni nchàa sá cuèhé sá dúhá ñi sani iní-yu ní quidé-yu. Te nchoo xini ñuhu-xi sá vã dúcáⁿ càda-o.

⁷ Te yúhú càháⁿ-í dóho-ndo sã vã quindáá iní-ndó te ñi vã cáda càhnu-ndo ñi ñⁿ sá càchí-yu cùu ndiöxí ní cadúha cue téé ñuyú-a dàtná ní quide cue ñani tnàhá-ndí ní xíndecu ndéé sanaha. Chi ñáyiú-áⁿ ñi quidé-yu dàtná càháⁿ-xi núú tütú Yã Ndiöxí núú càchí-xi: “Nchaa ñáyiú ní xexí-yu ní xihí-yu ní quidé-yu vícò, ní quide cãhnú-yu sá càchí-yu cùu ndiöxí ní cadúha-yu te ñá ndáá sá ndiöxí cúú-xi”, duha càchí-xi núú tütú-gá.

⁸ Te ñi vã cùndecu-ndo ichi díi iní dàtná ní quide dava ñáyiú-áⁿ, chi sá dúcáⁿ ñi quidé-yu te ní xihí ócò úní mĩl-yu ñⁿ-ni nduu.

⁹ Te vá cãní iní-ndó sã sã cãhnú iní Yã Ndiöxí te nãndi sá cuèhé sá dúhá càda-ndo cuendá cuini-ndó quini-ndó núu nása cada ñaha-gã xii-ndo, chi

ñáyiú ní xíndecu ndéé sanaha-ǎⁿ ducaⁿ nǐ xóo cadá-yu, te ní xíhí-yu ní xexihaⁿ cǒo.

¹⁰ Te nǐ vǎ cǎháⁿ cuèhé-ndó cuendá Yǎ Ndiǒxí, chí dava ñáyiú ní xíndecu ndéé sanaha-ǎⁿ ducaⁿ nǐ quidé-yu ní cǎháⁿ cuèhé-yu cuendá-gá te ní quixi espíritú xínú cuèchi núú-gǎ ní sahní ñaha-xi xíí-yu.

¹¹ Te ducaⁿ nǐ cuu te ducaⁿ nǐ ngúndéé núú tütú Yǎ Ndiǒxí cuendá dacuàha-o vitna ta cuyatni nduu naa ñuyíú-a. Te nchaa tnúhu sá nǐ ngódó tnùnǐ-ǎⁿ cǎháⁿ dóho ñaha-xi xíi-o cuendá sá vǎ cadá-ó dàtná ní quide ñáyiú-ǎⁿ.

¹² Te xǎⁿ nǔu nchaa nchòhó ñáyiú sàni iní sá ïo váha cùndáá ndécú ìchi Xítohó Jesucristú cada cuendá-ndó sǎ dúcáⁿ-ní cùndáá-ndó nǔú-gǎ, te vǎ dáná cuendá-ndó cǎda-ndo sá ñà túú cùu váha iní Yǎ Ndiǒxí.

¹³ Te ðiu-ni dàtná quidé sàcuíhná dǎcǎháⁿ-xi iní nchaa dava-gá ñáyiú nándi quidé-yu, te ðiu-ni ducaⁿ quide ñaha-xi xii-ndo. Dico mee Yǎ Ndiǒxí cúú-gǎ Yaá quide ndǎá chí quide-gǎ nchaa sá cǎháⁿ-gá, te ñá dǎñá-gǎ sá sùúnǐ cuídó sàcuíhná coto ndéé ñáhá-xí xii-ndo, chí není-ni nàcuáa cùndee iní-ndó dǎña-gá ducaⁿ quide ñaha-xi xii-ndo. Te ðiu-ni-gá chindee ñaha-gá xii-ndo cùndee iní-ndó vǎ cadá-ndó cuèi nándi sá ná dàcahu iní ñáhá-xí xii-ndo.

¹⁴ Te xǎⁿ nǔu cǎháⁿ-í dóho nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í sá vǎ quíndáá iní-ndó nǐ ðⁿ sá cǎchí-yu cùu ndióxí te ñá ndǎá chí ðicó ndaha cue téé ñuyíú-a ní cuáha nchaa xǎⁿ, te nǐ vǎ cadá cǎhnu-ndo.

¹⁵ Te ðuha cǎháⁿ-í chí cùu-ndo ñáyiú tècú tnùnǐ, te mee-ndo ïo váha cuáha-ndo cuendá te núu váha-ni cǎháⁿ-í àdi ñá túú vǎha-ni.

¹⁶ Te nchoo ndàcáⁿ táhú-ó nǔú Yǎ Ndiǒxí cuendá ndudí ndéhé yoho yàha stilé sá xíhí-ó, te sá dúcáⁿ xíhí-ó ndùdí ndéhé yoho yàha stilé-ǎⁿ, te xǎⁿ ndácú ìní-ó sǎ ðⁿ-ní cùu-o ndìhi Xítohó Jesucristú cuendá sá nǐ sati níñí-gǎ ní xíhí-gá núú cùrúxí, te ðiu-ni ducaⁿ sǎtnahá tucu-xi cùu paá sá xéxí-ó òré xíhí-ó ndùdí ndéhé yoho yàha

stilé-ǎⁿ, chí sá dúcáⁿ xéxi-o paá-ǎⁿ xǎⁿ ndácú ìní-ó sǎ ðⁿ-ní cùu-o ndìhi Xítohó Jesucristú sá cuendá yiqui cùñú-gá.

¹⁷ Te cuèi vǎi vihi-o ðico ðⁿ ðii-ni paá xéxí-ó, te sá dúcáⁿ ðⁿ ðii-ni paá xéxí-ó xǎⁿ ndácú ìní-ó sǎ ðⁿ-ní cùu-o ndìhi Xítohó Jesucristú.

¹⁸ Te cada cuendá-ndó nàcuáa quide ñáyiú isràél, chí ñáyiú-ǎⁿ xéxí-yu sá ndúú táhú Yǎ Ndiǒxí. Te sá dúcáⁿ quide-yu-ǎⁿ cùtnùnǐ iní-ó sǎ tnàhá tnúhu-yu ndìhi-gá.

¹⁹ Te vǎ cǎní ìní-ndó sǎ sá dúhá cǎháⁿ-í te cǎchí-ndó sǎ cùnuu nchaa sá cǎchí-yu cùu ndióxí ní cadúha cue téé ñuyíú-a chí ñá túú nǎ cúú nǐ ðⁿ nchaa xǎⁿ. Te ðiu-ni ducaⁿ cùu tucu nchaa sá sǎñaha ñáyiú nduu táhú-xi chí ñá túú cùnuu-xi, chí ðⁿ-ni cùu-xi ndìhi nchaa dava-gá sá xéxí-ó.

²⁰ Te yúhú cǎchí-í sá sǎ dúcáⁿ quide nchaa ñáyiú ñá túú tnàhá tnúhu ndìhi Yǎ Ndiǒxí, te ðicó nchaa espíritú cùndìhi yucu ñávǎha sǎñàhá-yu sá ndúú táhú-xi sá dúcáⁿ quide-yu. Te ñá ðíú Yǎ Ndiǒxí sǎñàhá-yu sá ndúú táhú-gǎ. Te yúhú cuìní-í sá vǎ tnàhá tnúhu-ndo ndìhi cue espíritú cùndìhi yucu ñávǎha.

²¹ Te ducaⁿ chí vǎ cúú tnàhá tnúhu-o ndìhi cue espíritú cùndìhi yucu ñávǎha te tnàhá tnúhu-o ndìhi Xítohó Jesucristú, te ñá túú nduu váha-xi ngóo cǎxi-o coho-o sá ndúú táhú cue espíritú cùndìhi yucu ñávǎha-ǎⁿ, te ngóo cǎda-o nacuáa ní dándóo tnúhu Xítohó Jesucristú coho-o ndùdí ndéhé yoho yàha stilé, te caxi-o paá cada-o sǎ ndácú ìní-ó sǎ nǐ xíhí-gá núú cùrúxí.

²² Te vǎ cǎní ìní-ó dùcáⁿ cada-o cuendá sá vǎ cùdéeⁿ Yǎ Ndiǒxí, chí ñá túú nǎ cǎhnu cuu-o núu cada-o nǎni véxi iní méé-ó, chí mee-gǎ ío cǎhnu cuu-gá.

Cada-o nchàa nacuáa cuu cǎhnu Yǎ Ndiǒxí

²³ Te ndǎá sá ncháá sǎ cuìní-ó cǎda-o te cuu cada-o ðico ñá ncháá cùu-xi sá váha sá cúú-xí-ó, te nǐ ñá ncháá-xi chindee ñaha-xi nacuáa níhí ndéé-gǎ-ó cùndecu-o ichi Xítohó Jesucristú.

24 Te xini ñuhu-xi sá cáda-ó sã vãha sá cúu-xí tnàha ñáyi-u-o te ñá díú mèe-ni sá cúu-xí mèe-o cada-o.

25 Te nchòhó cuu caxi-ndo nchàa cuñú sá cùyãhu cuñú sá xini caxi-ndo, te vá ndúcú tnũhu-ndo te núu cùu-xi cuñú sá ñi nduu táhú sã càchí-yu cùu ndiòxí. Te ñá túú ñã cani iní-ndó caxi-ndo,

26 chi ñuyíú-a ndihi nchaa sá ió cúu-xí cuendá Yã Ndiòxí.

27 Te núu ñã ñáyi-u ñá túú ndècu ichi Xitohó Jesucristú càhá ñáhã-yu xii-ndo quíhí-ndó caxi-ndo dítã vehé-yu, te núu sàni iní-ndó sã quíhí-ndó te cuu quíhí-ndó te caxi-ndo cuèi náí cùu sá táxí-yu dico vá càcá ònùhú-ndó nũ-yu núu ndèé ní níhí-yu, te ducaⁿ te cuu váha iní-ndó caxi-ndo.

28 Te núu ñã ñáyi-u càchí-yu sá xĩãⁿ cúu-xí sã ñi nduu táhú sã càchí-yu cùu ndiòxí te vá caxí-ndó cuendá sã ñáyi-u ducaⁿ càhá-ánⁿ cuu váha iní-yu te ñá túú tnàhí ná cani iní-yu.

29 Te yúhú càhá-í cuendá nàcuáa sàni iní méé ñáyi-u ducaⁿ càhá-ánⁿ te ñá díú sã nàcuáa sàni iní méé-ndó quide-ndo.

Te dava-ndo càchí-ndó: “Cuu-ni cada-o nchàa nàcuáa sàni iní méé-ó cuèi dava-gã ñáyi-u sàni iní-yu sã ñá túú nduu váha-xi sá dúcáⁿ càda-o”, duha càchí-ndó.

30 Te càchí tucu-ndo: “Ñá túú tàú-xi càháⁿ cuèhé ñáyi-u cuendá-ó sã cuendá nchaa sá xéxi-ó chi ndàcáⁿ táhú-ó nũ Yã Ndiòxí òré xéxi-ó”, duha càchí-ndó.

31 Te cuèi nándi sá xini caxi-ndo nihí-ndó xèxi-ndo àdi quide-ndo, te cada-ndo nàcuáa càháⁿ váha ñáyi-u cuendá Yã Ndiòxí.

32 Te vá cáda-ndó sã ñã túú tàú-ndó càda-ndo cuendá sã vã cáda ñáyi-u ñã sá ñã túú cùu váha iní Yã Ndiòxí. Te ni sã cúu-xí cuè ñáyi-u isràél, te ni sã cúu-xí cuè ñáyi-u ñã túú cùu ñáyi-u isràél, te ni sã cúu-xí cuè ñáyi-u ndècu ichi-gã vá dúcáⁿ càda-ndo sá cúu-xí-yu.

33 Te yúhú ío ndècu ndee-í quidè-í nàcuáa cudù-í núu nchàa ñáyi-u, te quide-í sã vãha sá cúu-xí-yu, te ñá túú quide-í mee-ni sã cúu-xí mèe-í. Te

ducaⁿ quide-í cuendá quindáá iní-yu tnúhu Xitohó Jesucristú te naníhí tàhú-yu.

11

1 Te chí cáncàcúⁿ nihnu cada-ndo nchàa nàcuáa quide-í nchicúⁿ nihnu-í nchaa nàcuáa quide Xitohó Jesucristú.

Nàcuáa tàú-xi cada nchaa ñáyi-u òhí núu tàcá-yu dàcuahá-yu tnúhu Yã Ndiòxí

2 Te nchòhó ñáyi-u ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sã ò cùdíⁿ iní-í, chi ndàcu iní ñáhã-ndó xii-í, te quide-ndo nchaa nàcuáa ní dánèhé ñáhã-í xii-ndo.

3 Te cuini-í sá nchòhó cutnùní iní-ndó sã ñã dui-ni Yã Ndiòxí cúu-gã Yá cùnùu taxi tnuní ñáhã xii Xitohó Jesucristú, te ducaⁿ Xitohó Jesucristú ñã dui-ni-gã cùnùu taxi tnuní-gã nchaa cue téé, te nchaa cue téé òu-ni mee-güedé cùnùu-güedé táxi tnuní-güedé ñãdihí-güedé.

4 Te núu nchoo cuè téé na dàdãhu-o díquí-ó òré càhá-ó nũ ñáyi-u tnúhu sá dácãhu iní ñáhã Yã Ndiòxí xii-o àdi òré càháⁿ ndihi-o-gã, te ñã sácãⁿ núu cúu-xí te núu ducaⁿ na càda-o dadãhu-o díquí-ó.

5 Dico núu ñáyi-u òhí vá dàdãhu-yu díquí-yu òré càháⁿ ndihi-yu Yã Ndiòxí, àdi òré càháⁿ yu tnúhu sá dácãhu iní ñáhã-gã xii-yu núu tnàhá ñáyi-u-yu, te sácãⁿ núu cúu-xí te núu vá dàdãhu-yu díquí-yu, chi ñã-ni cùu-xi te núu na dèté ndii-yu díquí-yu.

6 Te núu ñã túú cuini cue ñáyi-u òhí dàdãhu-yu díquí-yu te váha-gã sá ná dèté ndii-yu díquí-yu. Te núu cùcahaⁿ nũ-yu sá dèté díquí-yu te váha-gã sá ná dàdãhu-yu díquí-yu.

7 Te nchoo cuè téé vá cúu dàdãhu-o díquí-ó òré càháⁿ ndihi-o Yã Ndiòxí ni òré càhá-ó tnúhu sá dácãhu iní ñáhã-gã xii-o nũ ñáyi-u chi díhna-gã-ó ñi cadúha ñaha Yã Ndiòxí xii-o, te ní taxi ndecu-gã nchaa sá xini tnuní-ó dàtnã ndécú nchàa sá xini tnuní méé-gã. Te ducaⁿ ñi quide-gã chi cuini-gã sá nchóó càda-o nàcuáa càháⁿ

nchaa dava-gá ñáyiú sá ïo càhnu cuu-gá, te cue ñáyiú ðìhí quídě-yu nàcuáa cunuu nchòo cue tée.

⁸ Te Yá Ndiòxí ní cadúha-gá tée, dico ñá ðíú yìqui naha ñadihí ní quènehe-gá ní cadúha-gá tée chi yìqui naha tée ní quènehe-gá ní cadúha-gá ñadihí.

⁹ Te sá cuèndá tée ducaⁿ ñí cadúha-gá ñadihí-áⁿ te ñá ðíú sá cuèndá ñadihí ní cadúha-gá tée.

¹⁰ Núu xíáⁿ tàú-xi sá ncháá ñáyiú ðìhí dàdàhu-yu ðíquí-yu cuèndá ducaⁿ cùtnuní sá ñà túú cùnúú-yu dàtná cùnúu nchoo cue tée. Te ducaⁿ xini ñuhu-xi cadá-yu sá cuèndá nchaa espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí.

¹¹ Te vitna nchoo ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, vá càchí-ó sá cuè tée ñá túú xini ñuhu-güedé cue ñáyiú ðìhí chindee ñáhá-yu, te ni vâ càchí-ó sá cuè ñáyiú ðìhí ñá túú xini ñuhú-yu cue tée chindee ñàha-güedé xii-yu.

¹² Te ìⁿ yìqui naha tée ní queñuhu Yá Ndiòxí ní cadúha-gá ñadihí, dico vitna chi ñáyiú ðìhí dácàcú-yu tée. Te tée, ñadihí ní cadúha Yá Ndiòxí, te ðiu-ni ducaⁿ ñí cadúha-gá nchaa dava-gá sá ío.

¹³ Te mee-ndo càda cuèndá-ndó te núu ndùu váha-xi sá vâ dàdàhu cue ñáyiú ðìhí ðíquí-yu òré càháⁿ ndihí-yu Yá Ndiòxí àdi ñáhá.

¹⁴ Te nchaa ñáyiú càháⁿ-yu sá ñà túú ndùu váha-xi sá cuè tée cunduu nàni idi ðíquí-güedě, chi ìⁿ sácáⁿñúú cúú-xi càchí-yu.

¹⁵ Te nchaa ñáyiú ðìhí ñáyiú nàni idi ðíquí-xi càchí ñáyiú sá ìⁿ sá vâha cùu-xi sá cúú-xi-yu sá dúcáⁿ nàni idi ðíquí-yu. Te ducaⁿ chi Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá dúcáⁿ cùnúú-yu cuèndá quídáhu-xi ðíquí-yu.

¹⁶ Te núu ío ñáyiú cuení dacàa cuèndú cuèndá sá ñí càháⁿ-í-a, te na cùnàhá-yu sá ncháá nchùhú cue tée càháⁿ tnúhu Xítóhó Jesucristú ðiu-ni ducaⁿ sàni iní-ndí cada nchaa ñáyiú ðìhí. Te ðiu-ni ducaⁿ sàni iní nchaa ñáyiú ndècu ichi-gá.

Cuèndá ñáyiú ñá túú quide datná ní quide Xítóhó Jesucristú cùtnàhá ní cudìni-gá ndihí cue tée ní xica cuu ndihí-gá

¹⁷ Te nchòhó ñá túú quide váha-ndo ndècu-ndo núu xíáⁿ ðuha na càháⁿ-í dóho-ndo, chi nchòhó òré tàcá-ndó ñá túú quide váha-ndo chi ñá túú chindee tnaha-ndo cada-ndo sá vâha, chi da nàdatuhú iní tnáhá-ndó nàcuáa ndècu-ndo.

¹⁸ Te ðihna-gá na càchí tnúhu-í xii-ndo sá ñihí-í tnúhu sá òré tàcá-ndó quide-ndo nacúáa ní càháⁿ Xítóhó Jesucristú, te ñá túú cùu ìⁿnuu-ndo òré ducaⁿ quide-ndo nacúáa ní càháⁿ-gá. Te dava sá càháⁿ ñáyiú sàndáá iní-í te dava ñáhá.

¹⁹ ¡Te ndáá sá dúcáⁿ tnàhí cada-xi vá cúú ìⁿnuu-ndo cuèndá ducaⁿ cùtnuní núu ndèdacàa-ndo sandáá ndisa iní-ndó tnúhu Xítóhó Jesucristú te ndèdacàa-ndo ñáhá!

²⁰ Te ndi tnahá òré tàcá-ndó quide-ndo datná ní quide Xítóhó Jesucristú cùtnàhá ní cudìni-gá ndihí cue tée ní xica cuu ndihí-gá, te ñá túú quide-ndo nacúáa tàú-xi cunduu chi cùtexínu-ni quide-ndo.

²¹ Chi òré tàcá-ndó quide-ndo nacúáa ní cachí Xítóhó Jesucristú, te dava-ndo ngòdó núú-ndó ðihna-gá-ndó xèxi-ndo sá néhé-ndó te ñá túú sá cùndetu tnaha-ndo, te ñá túú càháⁿ tnáhá-ndó núu xíáⁿ ðaya-ndo ñà túú xèxi-ndo ndahá xití-ndó, te dava-ndo xidó-ndó quide-ndo chi xini-ndo.

²² Te vá dúcáⁿ càda-ndo chi càa vehe-ndo núu dúcáⁿ càxi-ndo coho-ndo cada-ndo ndéé ndahá xití-ndó, chi sá dúcáⁿ quide-ndo te dàquee tíhú-ndó nchàa dava-gá ñáyiú ndècu ndihí-ndo ichi Yá Ndiòxí, te dándóo canúú-ndó nchàa ñáyiú ndàhú sá dúcáⁿ quide-ndo. ¡Núu xíáⁿ vá cúú càchí-í sá cúú-ndó ñáyiú quide váha chi ñá túú quide váha-ndo sá dúcáⁿ quide-ndo ndècu-ndo!

Xítóhó Jesucristú ní dándóo tnúhu-gá sá cóhó-ó ndùdí ndéhé yoho yàha stilé

te caxi-o pàa cuendá ndacu iní-ó sã ní xihí-gá

(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lc. 22:14-20)

²³ Te dàtná-ni ní dánèhé ñáhá Xítohó Jesucristú xii-í te diu-ni ducaⁿ ní dánèhé ñáhà-í xii-ndo, chi diu-ni niú cútnàhá ní sáha cuendá ñáhá ndí Júdás Iscarioté xii-gá núu cuè téé cùu úhú iní ñáhá ní queheⁿ-gá pàá,

²⁴ te ní ndacáⁿ táhú-gá núu Yã Ndiõxí, te ní táhú cuèchi-gá, te ní xáhaⁿ-gá xii cue téé xica cuu ndíhi-gá: “Chí quéhéⁿ pàa-a caxi-ndo te cada iní-ndó sã cúu-xí dàtná yiqui cùñú-í, chi yúhú cuú-í sácuendá-ndó. Te ducaⁿ-ni càda-ndo cundecu-ndo cuendá ndacu iní ñáhá-ndó xii-í”, cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁵ Te sátá ní yáha ní xexi-güedé pàa sã ní sáñaha-gá, te ní queheⁿ-gá tásáⁿ ñúhú ndúdí ndéhé yoho yáha stilé, te ní ndacáⁿ táhú tucu-gá núu Yã Ndiõxí. Te ní xáhaⁿ-gá xii cue téé xica cuu ndíhi-gá: “Chí cóhó ndúdí ndéhé yoho yáha stilé-a, te cada iní-ndó sã cúu-xí dàtná níñi-í, te cuendá níñi-í sã cáti òré cuú-í cutnùní ndáá sã Yã Ndiõxí cada-gá ingá núu sã váha sã cúu-xí ñáyi. Te ndi tnahá òré coho-ndo ndúdí ndéhé yoho yáha stilé-áⁿ te ndacu iní ñáhá-ndó xii-í, te ducaⁿ-ni càda-ndo cundecu-ndo”, cachí-gá xáhaⁿ-gá xii-güedé.

²⁶ Te ndi tnahá òré xéxi-ndó pàa te xihí-ndo ndudí ndéhé yoho yáha stilé, te xiáⁿ dátü-ndo núu ñáyi sã Xítohó Jesucristú ní xihí-gá cuendá-yu, te ducaⁿ-ni càda-ndo cundecu-ndo ndéé ná sã nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú.

Nàcuáa cada-o òré caxi-o pàa ndíhi òré coho-o ndúdí ndéhé yoho yáha stilé dàtná ní cachí Xítohó Jesucristú

²⁷ Te dava-ndo ñà túu quide-ndo nacuáa cuini Yã Ndiõxí cada-ndo òré xéxi-ndó pàa ndíhi òré xihí-ndó ndúdí ndéhé yoho yáha stilé, te sã dúcáⁿ quide-ndo-áⁿ te cucuéchi xii-ndo chi ñà túu nèhe-ndo sã yíñuhu sã cúu-xí yiqui cuñú Xítohó Jesucristú, te ni

ñà túu nèhe-ndo sã yíñuhu sã cúu-xí níñi-gá.

²⁸ Te ío váha cada cuendá-ndó te núu ndècu váha iní-ndó núu Xítohó Jesucristú òré cúmání-gá caxi-ndo pàa ndíhi òré cúmání-gá coho-ndo ndúdí ndéhé yoho yáha stilé. Te núu ndècu váha iní-ndó núu-gá te caxi-ndo te coho-ndo.

²⁹ Te dava nchòhó ñà túu sàni váha iní-ndó cuendá yiqui cuñú Xítohó Jesucristú te xèxi-ndo paá te xihí-ndo ndudí ndéhé yoho yáha stilé, te nacháhu-ndo sã dúcáⁿ ñà túu sàni váha iní-ndó.

³⁰ Te diu sã dúcáⁿ quide-ndo núu xiáⁿ vèi-ndo cuhú, te ío ndàhú ndécú-ndó, te dava ñáyi ndècu ndíhi-ndo sa ní xihí-yu.

³¹ Dico núu ío váha sáha-o cuendá nàcuáa ndècu-o núu Yã Ndiõxí, te vá dúcáⁿ dándoho ñaha-gá xii-o.

³² Te òré ndéhé Yã Ndiõxí sã ñà túu quide ndáá-ó ndècu-o te dándoho ñaha-gá xii-o. Te ducaⁿ quide-gá cuendá sã vã cuíta nihnu-o, chi núu ñáhá te cuíta nihnu-o ndíhi nchaa ñáyi ndècu ichi cuehé ichi duha.

³³ Te núu xiáⁿ càháⁿ-í dóho nchaa nchòhó ñáyi ndècu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú sã òré tacá-ndó càda-ndo nacuáa ní quide Xítohó Jesucristú cútnàhá ní cudini-gá ndíhi cue téé ní xica cuu ndíhi-gá, te cundetu tñaha-ndo nduu nchaa-ndo te dàtnùní ducaⁿ càda-ndo.

³⁴ Te núu dava-ndo xihí-ndó dòcò te caxi duuⁿ-ndo vèhe-ndo te dàtnùní natacá-ndó, cuendá òré natacá-ndó te vá cádá-ndó ñà sã ñà túu tàú-ndó càda-ndo cuendá sã vã dándoho ñaha Yã Ndiõxí xii-ndo. Te òré quixi coto ñaha-í xii-ndo te dàvá-áⁿ cachí tñuhu-í xii-ndo nchaa dava-gá sã cúmání.

12

Nàcuáa chindee ñaha Espiritú Yã Ndiõxí cada-o ñà ñà

¹ Te nchòhó ñáyi ndècu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú cuini-í cachí tñuhu-í xii-ndo nàcuáa chindee ñaha Espiritú Yã Ndiõxí xii-o ñà ñà cuendá cutnùní iní-ndó.

2 Te nchòhó sa nàha-ndo sá cǔtnàhá vátá cǔndecu-gá-ndó ìchi Xítóhó Jesucristú ní xóo dandàhú ñáhá yùcu ñávàha xii-ndo, te ní xóo quíndáá iní-ndó nchàa sá ñí cadúha cue ñáyíu ñuyíú-a nchaa sá cǎchí-yu cùu ndiòxí te ñá ndáá sá ndiòxí cúú-xí, te nchaa xíáⁿ ñá túú cǎháⁿ-xí.

3 Te cuíní-í sá nchòhó cutnùní iní-ndó sá Espíritú Yá Ndiòxí ñá túú chindee-xi ní ñí ñáyíu cuendá sá cǎháⁿ úhú-yu Xítóhó Jesucristú. Te ní ñí ñáyíu ñá túú cǎhu iní-yu cǎháⁿ-yu sá Xítóhó Jesucristú cúú-gǎ Xítóhó-yu te núu ñá túú Espíritú Yá Ndiòxí dǎcǎhu iní ñáhá-xí xíi-yu.

4 Te ndi dǐíⁿ ndi dǐíⁿ ndùu chiuⁿ ní cachí Espíritú Yá Ndiòxí cada-o, te diu-ni ñí dǐi-ni Espíritú-gá ndécú.

5 Te ndi dǐíⁿ ndùu chiuⁿ guide-o xinu cuechi-o núu ñí dǐi-ni Xítóhó Jesucristú.

6 Te ndi dǐíⁿ ndi dǐíⁿ chindee ñaha Yá Ndiòxí xii-o nàcuáa cada-o chiuⁿ-gá, te diu-ni ñí dǐi-gá ndécú chindee-gá nchaa ñáyíu.

7 Te Espíritú Yá Ndiòxí quidé-xí sǎ nchóó cǎda-o sá vǎha, te ducaⁿ chindee-o cue ñáyíu ndècu ndihi-o ìchi Xítóhó Jesucristú.

8 Te dava-o ñí nduu táhú-ó núú Yá Ndiòxí sá Espíritú-gá cada te ndacu-o cǎháⁿ-ó tñùhu sá ñó cǎhnu cuu diu-ni tñùhu mee Yá Ndiòxí, te dava tucu-o ñí nduu táhú-ó cǔtnuní iní-ó nàcuáa cǎháⁿ tñùhu-gá te cǎháⁿ-ó nàcuáa cuíní Espíritú-gá.

9 Te dava tucu-o ñí nduu táhú-ó sǎ ñó quíndáá iní-ó Xítóhó Jesucristú cuendá cada-gá ñí sá cuíní-ó, te ducaⁿ chi Espíritú Yá Ndiòxí chíndèe ñaha-xi xii-o. Te dava tucu-o ñí nduu táhú-ó sǎ cǎcǎⁿ táhú-ní-ó núú Xítóhó Jesucristú cuendá ñáyíu cùhú te ndúha-yu.

10 Te dava tucu-o ñí nduu táhú-ó sǎ ndácú-ó cǎda-o nchaa sá vǎ yóo tñàhí ndàcu cada, te dava tucu-o ñí nduu táhú-ó núú Yá Ndiòxí sá cǎháⁿ-ó tñùhu sá dǎcǎhu iní ñáhá-gǎ xii-o, te dava tucu-o ñí nduu táhú-ó sǎ cǔtnuní iní-ó núu diu Espíritú Yá Ndiòxí chíndèe ñaha-xi xii ñáyíu òré cǎháⁿ-yu tñùhu-gá àdi cue espíritú

cúndihi yucu ñávàha. Te dava tucu-o ñí nduu táhú-ó cǎháⁿ-ó tñùhu sá dǎcǎhu iní ñáhá Espíritú Yá Ndiòxí xii-o tñùhu sá ñà túú xíní-ó, te dava tucu-o ñí nduu táhú-ó cǎháⁿ-ó nàcuáa quèe-xi nchaa tñùhu-áⁿ.

11 Te ñí dǐi-ni Espíritú Yá Ndiòxí ducaⁿ chindee ñaha-xi, te diu-ni Espíritú-gá dǎcǎhñu ñaha-xi xii-o ndi dǐíⁿ núú chiuⁿ sá cuíní méé-xí cǎda-o.

Nchaa-o ñí-ni cuu-o ndihi Xítóhó Jesucristú

12 Te nchoo ñáyíu ndècu ñuyíú-a titní xichi cùu yiqui cuñú-ó dico ñí-ni cùu-xi, te diu-ni ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-o vitna ndecu-o ìchi Xítóhó Jesucristú chi ñí-ni cùu-o ndihi-gá.

13 Te dava-o cùu-o ñáyíu isràél, te dava-o ñà túú cùu-o ñáyíu isràél, te dava-o cùu-o ñáyíu ñá túú tñàhí dàñá quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi, te dava-o cùu-o ñáyíu dàñá quée núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi. Te mee Espíritú Yá Ndiòxí ní guide-xi sá ncháá-ó ñí-ná cúú-ó ndècu-o ndihi Xítóhó Jesucristú. Te Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá ncháá-ó cùndecu ndihi-o Espíritú-gá.

14 Te nchòhó xíní-ndó sǎ titní xichi cùu yiqui cuñú-ó te ñá díú ñí-ni xichi cuu-xi.

15 Te cuèi sǎhá-ó ndihi ndaha-o ñá túú ñí-ni cuu-xi dico vá cúú cǎchí-ó sǎ sǎhá-ó ñà túú cùu-xi yiqui cuñú-ó.

16 Te cuèi lóho-o ndihi tinuu-o ñá túú ñí-ni cuu-xi dico vá cǎchí-ó sǎ lóho-o ñà túú cùu-xi yiqui cuñú-ó.

17 Te núu ñihíí ní ndúú yiqui cuñú-ó ní xǐndéé mee-ni tinuu-o, te ñá túú ndèe cundeé lóho-o cùndedóho ni cùu te núu ducaⁿ, àdi núu ñihíí yiqui cuñú-ó ní xǐndéé mee-ni lóho-o te ñá túú ndèe cundeé dítní-ó ní cùu te núu ducaⁿ.

18 Dico mee Yá Ndiòxí ní taxi ndecu-gá ñí ñí xichi yiqui cuñú-ó nàcuáa ní cachí iní méé-gǎ.

19 Te núu ñí-ni sǎ ní xǐndecu ñihíí yiqui cuñú-ó, te vá cùndu-xi nàcuáa taú-xi cunduu ni cùu te núu ducaⁿ.

20 Dico titní xichi cùu yiqui cuñú-ó, te ñí-ni cùu-xi ñihíí-xi.

21 Te sa nàha-o sá vǎ cúú cǎchí-ó sǎ tǎnuu-o ñá túú xǐni ñuhu-xi ndaha-o, àdi díquí-ó ñà túú xǐni ñuhu-xi sáhá-ó.

22 Te nchoo sà naha-o sá dǎvá xǐchi yǐqui cuñú-ó sǎ cǎchí-ó sǎ ñà túú cùnuu ío-gá xǐní ñuhu-xi.

23 Te dava xǐchi yǐqui cuñú-ó sǎ ñà túú quǐde cuendá cǎvíhí-ó nchàa xǎn sá quǐdáhu dóó sǎcuǐhnu-o, te dava xǐchi yǐqui cuñú-ó ñà cúú cùtúu chi dacuítí sǎ quǐdáhu.

24 Te nchaa xǐchi yǐqui cuñú-ó sǎ cúú cùtúu ñá túú xǐni ñuhu-xi quǐdáhu. Te Yá Ndiǒxí ní taxi ndecu-gá nchaa xǐchi yǐqui cuñú-ó nàcuáa tàú-xi cunduu. Te ní cachí-gá sá dǎvá-gǎ xǐchi yǐqui cuñú-ó núú vǎ cúú cùtúu quǐdáhu.

25 Te ducaⁿ ñǐ quǐde-gá cuendá sá ñǐⁿ-ní cùu yǐqui cuñú-ó. Te ducaⁿ ndǐ tnahá ñǐⁿ xǐchi yǐqui cuñú-ó chǐndee tnahá-xi. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchoo vitna ndecu-o ichi Xítóhó Jesucristú chi chǐndee tnahá-o.

26 Te núu ñǐⁿ xǐchi yǐqui cuñú-ó ná tnahúhú te ñǐhí-ó quǐde úhú-xi, te núu ñǐⁿ xǐchi yǐqui cuñú-ó ío váha ndècu-xi te ducaⁿ ñǐhí yǐqui cuñú-ó cúú vǎha-xi. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-o vitna ndecu-o ichi Xítóhó Jesucristú.

27 Te nchoo ndècu ndǐhi-o Xítóhó Jesucristú, te cùu-o datná yǐqui cuñú-gá te ñǐⁿ ñǐⁿ-o cùu-o datná ñǐⁿ ñǐⁿ xǐchi yǐqui cuñú-gá.

28 Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-o chi Yá Ndiǒxí ní taxi-gá ndǐ díⁿ ndǐ díⁿ chǐuⁿ quǐde-o sá cúú-xí nchàa ñáyiu ndècu ichi-gá. Te díhna-gá cue téé caca cuu cǎháⁿ tnúhu-gá núú ñáyiu ní taxi ndecu-gá, te dǎtnúⁿ ní taxi ndecu-gá cue téé cǎháⁿ tnúhu-gá nàcuáa dàcahu iní ñáhá mèe-gá, te dǎtnúⁿ ní taxi ndecu-gá cue téé dǎnehé ñáhá xǐ ñáyiu tnúhu-gá núú tàcá-yu, te dǎtnúⁿ ní taxi ndecu tucu-gá cue téé ndàcu quǐde sá vǎ yǒo tnahí ndàcu cada. Te ní taxi ndecu tucu-gá cue téé xǐcáⁿ táhú-ní núú Xítóhó Jesucristú cuendá ñáyiu cùhú te ndúha-yu. Te ní taxi ndecu tucu-gá cue téé chǐndee cue ñáyiu

ndècu ichi-gá. Te ní taxi ndecu tucu-gá cue téé yǐndaha ñaha xǐ ñáyiu ndècu ichi-gá, te ní taxi ndecu tucu-gá cue téé cǎháⁿ tnúhu sá dǎcàhu iní ñáhá Espíritú-gá tnúhu sá ñà túú xǐní-güedé.

29 Te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé ní táuchúⁿ Xítóhó Jesucristú cǎháⁿ tnúhu-gá núú ñáyiu, te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé cǎháⁿ tnúhu sá dǎcàhu iní ñáhá Yá Ndiǒxí xǐi-o. Te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé dǎcuaha ñaha xǐi-yu. Te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé quǐde sá vǎ yǒo tnahí ndàcu cada.

30 Te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé dǐcó-ni cǎcáⁿ táhú núú Xítóhó Jesucristú cuendá ñáyiu cùhú te ndúha-yu. Te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé cǎháⁿ tnúhu sá dǎcàhu iní ñaha Espíritú Yá Ndiǒxí tnúhu sá ñà túú xǐní-ó, te ñá ncháá-ó cùu-o cue téé cùtnuní iní-xi cǎháⁿ nàcuáa nduu tnúhu-áⁿ.

31 Te ío nducu ndèe-ndo cada-ndo nacuáa nduu táhú-ndo núú Yá Ndiǒxí nchaa sá ío-gá cúnúu cada-ndo. Te vitna na dǎnehé ñáhá tucu-í xǐi-ndo nàcuáa cada-ndo, dǐco sá dǎnehé ñáhà-í-a ío-gá cúnúu-xi.

13

Cuu iní-ó tnahá ñáyiu-o

1 Te núu nchoo xǐní-ó cǎháⁿ-ó tnúhu sá ío víi ío váha cuáháⁿ cǎháⁿ ñáyiu ñuyíú-a, àdi xǐní-ó cǎháⁿ-ó tnúhu sá ío víi ío váha cuáháⁿ cǎháⁿ cue espíritú xǐnú cuèchi núú Yá Ndiǒxí, te núu xǐní-ó cǎháⁿ-ó nchàa tnúhu-áⁿ te ñá túú cùu iní-ó cuè tnahá ñáyiu-o ña, te ñá túú nǎndǐhi-xi sá xǐní-ó cǎháⁿ-ó tnúhu-áⁿ te cùu-o datná dava caá sá ío dusaⁿ quǐde.

2 Te núu cùu-o ñáyiu cǎháⁿ tnúhu sá dǎcàhu iní ñáhá Yá Ndiǒxí, àdi cuu-o ñáyiu cùtnuní iní-xi nàcuáa cuáháⁿ nchaa tnúhu nduu yuhu ni cuu, àdi cuu-o ñáyiu ío váha cùtnuní iní-xi nchaa nàcuáa quǐde Yá Ndiǒxí, àdi cuu-o ñáyiu ío váha sǎndáá iní ñáhá xǐ Yá Ndiǒxí nàcuáa ndacu-o cùu-o ñǐⁿ yucu xocuíñí-xi núú ndécú-xí, te núu nchaa xǐáⁿ xǐní-ó càda-o te ñá túú cùu iní-ó cuè tnahá ñáyiu-o ña, te ñá túú vǐdana nǎndǐhi-xi te núu vá cúú iní-ó

tnàha ñáyi-u-o cuèi na càda-o nchaa xíáⁿ.

³ Te cuèi nchaa sá ndécú ndìhi-o na dacáhñu-o, te cuèi na cuàha cuèndá-ó mèe-o cáyú-ó sá cúu-xí Yá Ndiòxí, dico ñá túú vèdana chindee ñaha-xi xii-o sá dúcáⁿ càda-o te núu ñá túú cùu iní-ó cuè tnahà ñáyi-u-o.

⁴ Dico núu cùu iní-ó cuè tnahà ñáyi-u-o, te càhnu iní-ó, te quide váha-o, te ñá túú cùu-o ñáyi-u cuédú iní, te ni ñà túú càháⁿ-ó núu cùu cahnu-o, te ni ñà túú sàni iní-ó càda cahnu-o mee-o,

⁵ te ni ñà túú ñùhu cuehé iní-ó, te ni ñà túú ndùcu-o mee-ni sá cúu-xí mèe-o, te ni ñà túú-gã cúdeéⁿ-ó cuèndá ìⁿ sá cúu, te ni ñà túú-gã sácùhuⁿ iní-ó sá quidé ñàha tnahà ñáyi-u-o xii-o.

⁶ Te ni ñà túú-gã cúdí^í iní-ó nchàa sá ñà túú váha quide ñáyi-u, chi mee-ñà cuèndá nchaa sá váha cùdí^í iní-ó.

⁷ Te nchaa sá yàha-o sàcahnu iní-ó, te sàni váha iní-ó cuèndá nchaa ñáyi-u, te sàni iní-ó sá díú-ní nchàa sá váha cuu xii nchaa tnahà ñáyi-u-o ndèe cuèé-gá, te ío quide cahnu iní-ó cuèi nándí sá yàha-o, te nchaa xíáⁿ quidé-ó te núu cùu iní-ó cuè tnahà ñáyi-u-o.

⁸ Te ni caa ni quíhíⁿ duha-ni cuu iní-ó cuè tnahà ñáyi-u-o. Dico sáá nduu te vá cóo-gã ñáyi-u cáháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Yá Ndiòxí, te ni vã cóo-gã ñáyi-u cáháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yá Ndiòxí tnúhu sá ñà túú xini-yu, te ni vã cóo-gã ñáyi-u túha dàtná túha ñáyi-u vitna.

⁹ Te vitna ñá túú cùtnuní iní-ó nchàa nacuáa sàni iní Yá Ndiòxí chi sacú-ni cùtnuní iní-ó, te ducaⁿ sàcú-ni càháⁿ-ó nacuáa ndùu tnúhu-gá, dico càháⁿ-ó tnúhu-gá nacuáa dácàhu iní ñáhá-gã xii-o.

¹⁰ Te na sáá nduu càda Yá Ndiòxí nchaa nacuáa tàú-xi cunduu, te dàvá-án te nchaa sá càchí-gá ñá túú ndècu-xi nacuáa tàú-xi cunduu vá dúcáⁿ-gã cundecu-xi.

¹¹ Te yúhú cútnàhá ní cuu landú-í ní xóo cada-í sá cùu-í landú, ní xóo cáháⁿ-í, ní xóo cani iní-í, te ní xóo tecú tnùn-í dàtná quidé cuè landú xindecu vitna, dico sátá ní cuu-í ìⁿ téé cùu

sacuéhé te ñá túú-gã quidé-í dàtná ní xóo cada-í cútnàhá ní cuu landú-í.

¹² Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-o vitna ndecu-o ichi Xítóhó Jesucristú, chi ñá túú cùtnuní váha iní-ó nacuáa cùu cuendá Yá Ndiòxí, te cùu-o datná ñáyi-u ndèhe ìⁿ núu yútátá sá ñà túú tũu váha núu-xi, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-o chi ñá túú cùtnuní váha iní-ó nãsa cùu cuendá-gá, dico sáá nduu quini núu-ó-gã. Te nchoo sàcú-ni cùtnuní iní-ó nacuáa ndùu-gá vitna dico na sáá nduu te quini ndáá-ó nacuáa càa nacuáa ndùu-gá dàtná xini ñáhá mèe-gá xii-o.

¹³ Te ni caa ni quíhíⁿ ducaⁿ-ni quindáá iní-ó Yá Ndiòxí, te ducaⁿ-ni cùndecu ndìhi-o tnúhu ndee iní cundecu-o ndìhi-gá, te ducaⁿ-ni ío cuu iní-ó-gã ndìhi tnahà ñáyi-u-o. Te sá cúu iní-ó Yá Ndiòxí ndìhi sá cúu iní-ó tnahà ñáyi-u-o xíáⁿ ío-gá cùnùu-xi dacúxí dàva-gá.

14

Ñáyi-u càháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yá Ndiòxí

¹ Te vá dáñá ndèe-ndó cùu iní-ndó tnahà ñáyi-u-ndo, te cuhuⁿ iní-ndó sá ndùu táhú-ndó núú Yá Ndiòxí titní núu chiúⁿ cada-ndo nacuáa chindee ñàha Espíritú-gá xii-ndo, te ío cuhuⁿ iní-ndó sá ndúú táhú-ndó cáháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Yá Ndiòxí xii-ndo.

² Te cue ñáyi-u càháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yá Ndiòxí tnúhu sá ñà túú xini-yu, te tnúhu càháⁿ-yu-án cúu-xí sá cúu-xí Yá Ndiòxí te ñá díú sá cúu-xí ñáyi-u chi ñá túú tècú tnùn-í-yu, te mee Espíritú Yá Ndiòxí quidé-xí dùcaⁿ caháⁿ-yu tnúhu yiyuhu.

³ Te cue ñáyi-u ní nduu táhú núú Yá Ndiòxí cáháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá-gã xii-yu, te ñáyi-u-án dácàháⁿ-yu ñáyi-u nacuáa cuita níhí ndèé-gã-yu cundecu-yu ichi-gá, te ducaⁿ cuãñàhá-yu tnúhu ndee iní xii-yu òré ndìhú iní-yu.

⁴ Te ñáyi-u càháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yá Ndiòxí xii-yu tnúhu sá ñà túú xini-yu-án, ñáyi-u-án mee-ni-yu níhí ndèé-yu ndècú-yu

ichi-gá. Dico ñáyiú cãháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá-gã xii-yu, cãháⁿ-yu tnúhu-áⁿ nàcuáa níhí ndéé dàva-gá ñáyiú nchìcúⁿ nihnu ichi-gá.

5 Te yúhú ío cudíí iní-í te núu nchaa-ndo cãháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yá Ndiõxí xii-ndo tnúhu sá ñà túú xini-ndó. Dico ío-gá cudíí iní-í te núu nchaa-ndo cãháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá-gã, chí ío-gá xini ñuhu-xi sá cãháⁿ-ndó tnúhu-áⁿ dàcúxí sá cãháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú-gá cãháⁿ-ndó tnúhu sá ñà túú xini-ndó. Dico ñⁿ-ni nũtnahá-xi quide-ndo te núu nchòhó ñáyiú cãháⁿ tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú-gá cãháⁿ-ndó nàcuáa quèe-xi tnúhu-áⁿ. Te ducaⁿ te nchaa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiõxí cuita níhí ndéé-gã-yu quíhíⁿ cundecú-yu ichi-gá.

6 Te núu yúhú quexìo-í núu ndécú nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xitohó Jesucristú, te ngüíta-í cãháⁿ-í mee-ni tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yá Ndiõxí xii-í tnúhu sá ñà túú xini-í, te ñà túú ñà sá vãha cuu-xi sá cúu-xi-ndó. Dico cuu-xi sá vãha xii-ndo te núu na cãháⁿ-í núu-ndó nchaa tnúhu sá dánèhé ñáhá Yá Ndiõxí xii-í tnúhu sá vãtá dácuaã-gá-í, ndihí nchaa tnúhu sá sá xini-í, ndihí nchaa tnúhu sá dácàhu iní ñáhá-gã xii-í cãháⁿ-í, ndihí nchaa dava-gá tnúhu-gá.

7 Te na càda-o cuendá sá núu ñⁿ téé tìú-dé vïlu àdi cani-dé àrpá te núu ñà túú sàhnú-dé ndihí-xi ñⁿ yaá, te ñà cùtnùnì iní-ó ñà yaá caní-dé àdi ná yaá tìú-dé te núu ducaⁿ na càda-dé.

8 Te ñⁿ-ni ducaⁿ sãtnahá-xi cùu tucu téé cùu sandadú tìú cútú, chí núu vá tìú vãha-dé nàcuáa tàú-xi cunduu òré quíhíⁿ-güedé nàá-güedé, te vá ngündecu túha dava-gá cue sandadú te núu ducaⁿ na càda-dé vá tìú vãha-dé.

9 Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchohó te núu vá cãháⁿ-ndó ñⁿ tnúhu nàcuáa tàú-xi cunduu núu ñáyiú te vá tècú tnùnì-yu tnúhu cãháⁿ-ndó. ¡Chí àúⁿ ñà cuu cãháⁿ-ndó te núu ducaⁿ na càda-ndo!

10 Te ío tìtní núu tnúhu òó ñuyíú, te ñⁿ ñⁿ núu tnúhu-áⁿ cùtnùnì iní ñáyiú nàcuáa quèe-xi.

11 Te núu nchoo ñã tècú tnùnì-ó ñⁿ tnúhu cãháⁿ ñⁿ ñáyiú, te quide-ó-yu ñáyiú ñuú xicá chí ñà túú cãháⁿ-yu tnúhu cãháⁿ-ó, te ñⁿ-ni ducaⁿ quide ñáhá-yu xii nchoo tucu.

12 Te xíãⁿ núu càchí tnúhu-í xii nchaa nchòhó ñáyiú ío cuiní nduu táhú núú Yá Ndiõxí sá Espíritú-gá chindee ñaha-xi xii-ndo cada-ndo ná daha núú chiuⁿ, te ío nducu ndèe-ndo cada-ndo chiuⁿ sá ñⁿ nduu táhú-ndó nàcuáa cuita níhí ndéé-gã ñáyiú ndècu ichi-gá quíhíⁿ.

13 Te núu cãháⁿ-ndó tnúhu sá ñà túú xini-ndó, tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú Yá Ndiõxí xii-ndo, te xini ñuhu-xi sá càcáⁿ táhú-ndó núú Yá Ndiõxí cuendá sá ná chindee ñaha-gá xii-ndo cãháⁿ-ndó núú ñáyiú núu nása quèe-xi tnúhu-áⁿ.

14 Chí núu nchoo na cãháⁿ ndihí-o Yá Ndiõxí ndihí tnúhu sá ñà túú xini-ó, te ñⁿ yùhu ñⁿ iní-ó cãháⁿ ndihí-o-gã dícó-ni sá ñã tècú tnùnì-ó nàcuáa nduu tnúhu cãháⁿ-ó.

15 Te xíãⁿ núu xini ñuhu-xi cãháⁿ ndihí-o Yá Ndiõxí ñⁿ yùhu ñⁿ iní-ó nàcuáa chindee ñaha Espíritú-gá xii-o te cãháⁿ-ó nàcuáa tecú tnùnì-ó, te ñⁿ-ni ducaⁿ càda-o oré xitá yùhu-o chiñuhu-o Yá Ndiõxí, chí ñⁿ yùhu ñⁿ iní-ó dùcaⁿ cada-o nàcuáa chindee ñaha Espíritú-gá xii-o, te cùtnùnì iní-ó nàcuáa cuaháⁿ nchaa tnúhu cãháⁿ-ó xita-o.

16 Chí núu nchoo na ndacáⁿ táhú-ó núú Yá Ndiõxí ndihí mee-ni tnúhu sá ñà túú xini-ó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espíritú-gá xii-o, te ñáyiú ñà túú ní nduu táhú cãháⁿ tnúhu cãháⁿ-ó ndedóho ñáhá-yu xii-o, te ñáyiú-áⁿ vã ndácü-yu cãháⁿ-yu tnúhu cãháⁿ-ó ndacáⁿ táhú-ó ndihí-yu núú Yá Ndiõxí chí ñà túú tècú tnùnì-yu tnúhu cãháⁿ-ó.

17 Te vãha-ni quide-o sá dúcáⁿ cãháⁿ-ó ndacáⁿ táhú-ó núú Yá Ndiõxí, te dícó-ni sá tnúhu-áⁿ ñà túú chindee-xi ñáyiú nàcuáa cuita níhí ndéé-gã-yu cundecú-yu ichi-gá.

18 Te yúhú ío ndacáⁿ táhú-í núú Yá Ndiõxí chí cãháⁿ-í tnúhu sá ñà

túú xini-í tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espiritú-gá xii-í, te cãháⁿ-gá-í dácúúxí nchàa nchohó.

19 Te òré tàcá ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiöxí dácuahá-yu tnúhu-gá, te cãháⁿ-í tnúhu-gá núu-yu sá sà ní cutnùní iní mèè-í nàcuáa ducaⁿ cùtnuní iní-yu nàcuáa ndùu tnúhu cãháⁿ-í. Te tnàhá-gá iní-í cãháⁿ-í úhúⁿ-ni tnúhu-áⁿ núu-yu dácúúxí sã cãháⁿ-í úxí mĩ tnúhu sá ñà túú xini-í, tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espiritú Yá Ndiöxí xii-í cãháⁿ-í.

20 Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú, vá cání iní-ndó dàtná sání iní cue landú, chi caní iní-ndó dàtná tàú-xi cunduu chi sa sacuéhé-ndó. Dico cuu-ndo dàtná cue landú lihli vá cundècu-ndo ichi cuehé ichi duha, chi cue landú-áⁿ ñà túú ndècu-güexi ichi-áⁿ.

21 Te núú tùtú Yá Ndiöxí cãháⁿ-xi nàcuáa ní cãháⁿ-gá, te cãchí-xi: “Cue téé ñuú xicá cãháⁿ ndi ðíⁿ núú tnúhu quíhíⁿ-güedé cãháⁿ-güedé tnúhu-í núú ñáyiu isràél cada-güedé núu-í, te cuéi ducaⁿ dico vá quindáá iní-yu tnúhu-í”, duha ní cachí Yá Ndiöxí te ducaⁿ ní ngundeé núú tùtú-gá.

22 Te tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espiritú Yá Ndiöxí xii-o tnúhu sá ñà túú xini-ó, xiáⁿ cúu-xí cuendá sá cùtnùní iní cue ñáyiu ñà túú sãndáá iní tnúhu Yá Ndiöxí sá ñà túú cùu váha iní ñáhá-gã xii-yu. Dico sá cúu-xí cue ñáyiu sãndáá iní tnúhu-gá ñà túú nã quidé-xí sã cúu-xí-yu. Te tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Yá Ndiöxí xii-o, xiáⁿ cúu-xí cuendá sá cùtnùní iní cue ñáyiu sãndáá iní tnúhu-gá sã ndécú ndihi ñaha-gá xií-yu, dico ñà túú dùcaⁿ sani iní cue ñáyiu ñà túú sãndáá iní tnúhu-gá.

23 Te núú ní tacá nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiöxí, te nchaa-ndo ní ngüíta-ndo cãháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espiritú Yá Ndiöxí xii-ndo tnúhu sá ñà túú xini-ndó, te mei òré-áⁿ quexio cue ñáyiu ñà túú sãndáá iní tnúhu-gá, ndihi cue ñáyiu vátá quini dana-gá tnúhu-gá núú ndécú-ndó, te ñáyiu-áⁿ quesàhá-yu sá lúcú-ndó te núu ducaⁿ cãháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá

Espiritú-gá xii-ndo òré quexió-yu.

24 Dico núu nchaa-ndo cãháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Yá Ndiöxí xii-ndo, te mei òré-áⁿ quexio cue ñáyiu ducaⁿ ñà túú sãndáá iní-xi tnúhu-gá, ndihi cue ñáyiu ducaⁿ ñà túú xini dana tnúhu-gá-áⁿ, te ñáyiu-áⁿ cutnùní iní-yu sá ndécú cuéchi-yu núu-gã, te ngüíta-yu cuáha-yu cuendá sá ñà túú quide váha-yu ndécú-yu cuendá sá cãháⁿ-ndó tnúhu-gá ndèdóho-yu.

25 Te nchaa sá cuéhé sá dúhá ní quidé-yu sãni iní-yu yiyuhu ndacu iní-yu, te ngüíta-yu náhmá-yu nchaa sá ñà túú váha ní quidé-yu núú Yá Ndiöxí, te cachí-yu sá ïo cãhnu cuu-gá, te cachí tucú-yu sá ndàá ndécú ndihi-ndo-gá.

Cada-o nàcuáa tàú-xi cunduu

26 Te vitna nchòhó ñáyiu ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú xini ñuhu-xi duha cada-ndo. Òré tàcá-ndó te dava-ndo càta yuhu-ndo chiñuhu-ndo Yá Ndiöxí, te dava-ndo dàsahú-ndó ñáyiu tnúhu-gá, te dava-ndo cãháⁿ-ndó nàcuáa dàquixi túu Yá Ndiöxí iní-ndó, te dava-ndo cãháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espiritú Yá Ndiöxí xii-ndo tnúhu sá ñà túú xini-ndó, te dava-ndo cãháⁿ-ndó nàcuáa quèe-xi tnúhu-áⁿ. Te nchaa sá quidé-ndó ná cùu-xi nacuáa chindee-xi ñáyiu nàcuáa cuita níhí ndéé-gã-yu cundecú-yu ichi-gá.

27 Te òré cãháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Espiritú Yá Ndiöxí xii-ndo tnúhu sá ñà túú xini-ndó, te úu-ni-ndo àdi úní-ni tnàhá-ndó cãháⁿ-ndó tnúhu-áⁿ te vá úuⁿ ní cãháⁿ-ndó chi ndéé ndihi ïⁿ-ndo te dàtnùní ngüíta ingá-ndó cãháⁿ-ndó. Te xini ñuhu-xi sá ïⁿ ñáyiu cãháⁿ-yu nàcuáa quèe-xi tnúhu cãháⁿ-ndó-áⁿ.

28 Te núu ñà túú ñáyiu tècú tnùní nàcuáa quèe-xi tnúhu cãháⁿ-ndó-áⁿ, te núú mée núú ïⁿ-ní-ndó cãháⁿ-ndó tnúhu-áⁿ cãháⁿ ndihi-ndo Yá Ndiöxí te vá cãháⁿ-ndó núú ñáyiu.

29 Te òré cãháⁿ-ndó tnúhu sá dácàhu iní ñáhá Yá Ndiöxí xii-ndo te úu-ni-ndo àdi úní-ni tucu-ndo cãháⁿ, te dava-gá-ndó cundèdóho-ndo

tnũhu-áⁿ te cáháⁿ-ndó nõu váha-ni cáháⁿ-güedé àdi ñá túú váha-ni.

30 Te núu ìⁿ-ndo ñí dácáhú ìní ñáhá Yá Ndiõxí xii-ndo ìⁿ tnũhu cáháⁿ-ndó, te núu ìⁿ-ndo sà cáháⁿ-ndó te ngüíñí-ndó te quíhu tucu ingá-ndó cáháⁿ-ndó nàcuáa ní dácáhú ìní ñáhá Yá Ndiõxí xii-ndo.

31 Te nchaa nchòhó ñáyiu ní nduu táhú cáháⁿ tnũhu sá dácàhu ìní ñáhá Yá Ndiõxí, te vá úúⁿ-ní cáháⁿ-ndó chi díhna-gá ìⁿ-ndo cáháⁿ te dătnùní cáháⁿ tucu ingá-ndó. Te ducaⁿ càda-ndo cuendá nchaa-ndo tècú tnùní-ndó nàcuáa ndùu tnũhu cáháⁿ ìⁿ ìⁿ-ndo, te ducaⁿ te cudíⁿ-gă ìní-ndó cànchicúⁿ nihnu-ndo ìchi-gá.

32 Te nchaa ñáyiu cáháⁿ tnũhu Yá Ndiõxí sa nàha-ná mée-yu nàcuáa quidé-yu cáháⁿ-yu tnũhu-gá nàcuáa ñá túú quide cutexínu-yu.

33 Te Yá Ndiõxí cúú-gă Yaá quidé ïo váha cùu ìⁿnuu-ndo ndecu-ndo, te ñá túú datìcá nuu ñaha-gă xii-ndo.

Te na cächí tnũhu-í xii-ndo nàcuáa cáháⁿ-í nchaa núú tàcá cue ñáyiu ndècu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú.

34 Te yúhú cächí-í sá vă cúú cáháⁿ cue ñáyiu ðihí òré tàcá-ndó dàcuaha-ndo tnũhu-gá, chi ñá túú dùcaⁿ cuiní-gá cadá-yu, te quíndáá-ni ìní-yu cadá-yu nàcuáa tàú-xi cunduu.

35 Te núu ìⁿ sá cuiní-yu nducu tnũhu-yu te ndée òré nasáa-yu vehé-yu te nducu tnũhu-yu núú yí-yu, chi ñá túú ndùu váha-xi sá cáháⁿ-yu núú tàcá nchaa ñáyiu dàcuáha ndihí-yu tnũhu-gá.

36 Te chí dándàcu ìní sá ñà díú nchòhó cúú-ndó ñáyiu ní ngúndecu ndihí tnũhu Yá Ndiõxí díhna nuu nàcuáa datècú tnũhu-ndo dàva-gá ñáyiu, te ni ñà díú mée-ni nchòhó sa ní ngúndecu ndihí-ndo tnũhu Yá Ndiõxí vitna, núu xiáⁿ vá cächí-ndó sã ïo cùnno-ndo.

37 Te núu ðava nchòhó sání ìní-ndó sã cáháⁿ-ndó nàcuáa dàcahu ìní ñáhá Yá Ndiõxí xii-ndo àdi sani ìní-ndó sã quidé-ndó nàcuáa chindee ñaha Espiritú-gá xii-ndo, te cuáha váha-ndo cuendá sá ncháá tnũhu cáháⁿ-í-a

cùu-xi tnũhu sá ñí cachí tnũhu mee Xítohó Jesucristú cada-o.

38 Te ndèda-ni càa ñáyiu ndècu ndihí-ndo te núu ñá túú sàndáá ìní-yu tnũhu cáháⁿ-í, te vá cadá cuendá-ndó tnũhu cáháⁿ-yu.

39 Te vitna nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, ïo cani ìní-ndó cáháⁿ-ndó tnũhu sá dácàhu ìní ñáhá Yá Ndiõxí núú ñáyiu, te ðaña-ndo na cáháⁿ cue ñáyiu ní nduu táhú nõú Yá Ndiõxí sá cáháⁿ-yu tnũhu sá dácàhu ìní ñáhá Espiritú-gá xií-yu tnũhu sá ñá túú xini-yu.

40 Te cada-ndo nchàa nàcuáa tàú-xi cunduu nàcuáa ñá túú ñá cuu cundecu-ndo.

15

Ní ndoto Xítohó Jesucristú

1 Te vitna nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú cuiní-í sá dándàcu ìní-ndó nàcuáa ní dánhèhé ñáhà-í xii-ndo tnũhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó, chi ðiu tnũhu-áⁿ ñí sàndáá ìní-ndó te nchìcúⁿ nihnu-ndo.

2 Te sá xíí tnũhu-áⁿ níhnú-ndó ìchi cuáháⁿ-ndó nõú ndúú táhú-ndó cundecu-ndo ndihí Yá Ndiõxí ñí caa ñí quíhíⁿ, te ducaⁿ ndùu táhú-ndó nõú cundècu-ndo ñí caa ñí quíhíⁿ ndihí Yá Ndiõxí te núu nchìcúⁿ nihnu-ndo nàcuáa ní dánhèhé ñáhà-í xii-ndo, te núu ñá túú nchìcúⁿ nihnu-ndo te ñá túú ní sàndáá ìní-ndó nàcuáa tàú-xi cunduu.

3 Te yúhú sa ní cachí tnũhu-í xii-ndo ìⁿ tnũhu sá ïo cùnno ní níhí-í, chi ní cachí tnũhu-í xii-ndo sã Xítohó Jesucristú ní xihí-gá cuendá nchaa yíca cuèchi-o, te ducaⁿ ñí cuu chi ducaⁿ cáháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiõxí sá dúcáⁿ yáha-gá.

4 Te ní chindúxi ñaha-güedé xii-gá te nduu úní ní dándótó ñaha Yá Ndiõxí xii-gá, te ducaⁿ ñí cuu chí ducaⁿ cáháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiõxí.

5 Te sátá ñí ndoto-gá te ní quee túu-gá núú tè Pèlú, te dătnùní ní quee túu-gá núú dàva-gá cue téé ní táuchíúⁿ-gă cáháⁿ tnũhu-gá.

6 Te sátá dúcáⁿ te dătnùní ní quee túu-gá núú ùhúⁿ cièndú cue ñáyiu

ndècu ichi-gá, te vâi-yu xĩndecu-ní-yu vitna chi sacú-ni-yu ní xíhí.

7 Te dătnùnı́ ní quee túu-gá núú tē Jăcobó, te sátá dúcáⁿ te dătnùnı́ ní quee túu-gá núú nchaa cue tée ní táúchı́úⁿ-gă cĂháⁿ tnúhu-gá.

8 Te ndéé núú nı́ ndıhi-ná te ní quee túu-gá núú mée-ı́, te òré ní quee túu-gá núú-ı́ te cùu-ı́ dătná ĩⁿ déhe yıquıⁿ vătá sĂá-gá nduu cĂcu chi cùu-ı́ ĩⁿ tée ĩá túú sàni vĂha inı́-xi cuendá-gá ní cùu.

9 Te yúhú ĩá túú cùnıuu-ı́ dătná cùnıuu cue tée ní táúchı́úⁿ Xıtohó Jesucristú cĂháⁿ tnúhu-gá. Te cùu-ı́ ĩⁿ tée ní táúchı́úⁿ-gă cĂháⁿ tnúhu-gá, cuēi ĩá túú tĂú-ı́ sá cĂháⁿ-ı́ tnúhu-gá, chi ní xóo cuu úhú inı́-ı́ cue ĩáıııu ndècu ichi Yă Ndiöxı́.

10 Dico Yă Ndiöxı́ ío vĂha inı́-gá chi ní quide ĩaha-gă xii-ı́ ĩⁿ tée vĂha, chi ĩá túú-gă quidē-ı́ dătná ní xóo cada-ı́. Te ío cundahú inı́ ĩáhá-gă chındèe ĩaha-gá xii-ı́ dico ĩá túú àúⁿ nă cuu chındee ĩaha-gá, chi ío-gá vâi chiuⁿ-gá ní cuu sa ta quide-ı́ cuáháⁿ dăcúúxı́ dăva-gá cue tée ní táúchı́úⁿ-gă cĂháⁿ tnúhu-gá te ĩá díú mée-ı́ ducaⁿ quide-ı́ chi mee Yă Ndiöxı́ ío cundahú inı́ ĩáhá-gă chındèe ĩaha-gá xii-ı́ quidē-ı́ chıuⁿ-gá.

11 Te ĩá túú nă cada-xi cuēi dăva-gá-güedé sa ní cuu vâi-gá chıuⁿ-gá quidē-güedé àdi yúhú, chi ĩⁿ-ni tnúhu cĂháⁿ-ndı́ te tnúhu-áⁿ cúu tnúhu ní sĂndáá inı́-ndó.

Cue ĩáıııu ní xıhı́ ndotó-yu

12 Te nchúhú cue tée cĂháⁿ tnúhu Xıtohó Jesucristú cĂháⁿ-ndı́ sá nı́ xıhı́-gá te ní ndoto-gá, ¿te ná cuendá dăva nchòhó cĂchı́-ndó să vă ndótó cuē ĩáıııu ní xıhı́?

13 Te núu ducaⁿ sàni inı́-ndó să vă ndótó cuē ĩáıııu ní xıhı́ te ní Xıtohó Jesucristú ĩá túú ní ndòto-gá te núu ducaⁿ.

14 Te núu dicó Xıtohó Jesucristú ĩá túú ní ndòto-gá ĩá, te nchaa tnúhu sá dĂnehé ĩáhá-ndı́ xii-ndo ĩá túú nĂndıhi-xi te núu ducaⁿ, te àúⁿ nă cuu sĂndáá inı́-ndó-gă te núu ducaⁿ.

15 Te núu dicó cúu-xı́ ĩⁿ sá ndáá tnúhu sàni inı́ dăva-ndo ĩá, te dĂcuandehnde-ndı́ sá cĂháⁿ-ndı́ tnúhu Yă Ndiöxı́ núú-ndó te núu ducaⁿ, te ĩá túú cĂháⁿ ndáá-ndı́ núú-ndó să Yă Ndiöxı́ ní dĂndótó-gă Xıtohó Jesucristú, te núu ndáá nĂcuáa sàni inı́ dăva-ndo să vă ndótó cuē ĩáıııu ní xıhı́, dico ĩá ndáá nĂcuáa sàni inı́-ndó.

16 Te núu vĂ ndótó cuē ĩáıııu ní xıhı́ te ní Xıtohó Jesucristú ĩá túú ní ndòto-gá.

17 Te núu Xıtohó Jesucristú ĩá túú ní ndòto-gá ĩá, te àúⁿ nă cuu sĂndáá inı́-ndó-gă te núu ducaⁿ, te ndècu-nı́ cuēchi-ndo nı́ú Yă Ndiöxı́ te núu ducaⁿ.

18 Te núu ndáá nĂcuáa sàni inı́-ndó ĩá te cue ĩáıııu ní sĂndáá inı́ ĩáhá xii Xıtohó Jesucristú ĩáıııu ní xıhı́ ní xıta nihnú-yu te núu ducaⁿ.

19 Te núu nchoo ndècu ndıhi-o tnúhu ndee inı́ núú Xıtohó Jesucristú cuendá-nı́ sá cundècu-o ĩıuyı́-a ĩá, te cùu-o ĩáıııu ío-gá duuⁿ duuⁿ ndàhú sá cúu-xı́ dăva-gá ĩáıııu te núu ducaⁿ.

20 Dico ndáá sá Xıtohó Jesucristú ní xıhı́-gá te ní ndoto-gá nı́ú xıáⁿ cıtnùnı́ inı́ dăva-o să ndótó cuē ĩáıııu ní xıhı́ ĩáıııu ní sĂndáá inı́ tnúhu-gá.

21 Te sá cuēchi ĩⁿdıi-nı́ tée ní xındecu ĩıuyı́-a xıáⁿ xıhı́ ĩáıııu, te sá cuendá ĩⁿdıi-nı́ tucu ingá tée te ndoto cue ĩáıııu ní xıhı́.

22 Te nchaa ĩáıııu xıhı́-yu sá cuēchi ĩⁿ tée, te tée-áⁿ cúu-dē ndıı Ádán tée díhna nuu nı́ cuu ĩanı́ tnáhá cuē ĩáıııu ĩıuyı́. Te dıu-nı́ ducaⁿ să cuendá ĩⁿdıi-nı́ tée te ndoto cue ĩáıııu ní xıhı́, te tée-áⁿ cúu-dē Xıtohó Jesucristú chi nchaa ĩáıııu ndècu ndıhi-gá ndotó-yu.

23 Te díhna-gá Xıtohó Jesucristú ní ndoto-gá xıáⁿ cıtnùnı́ inı́ dăva-o să ndıu na quixi tucu-gá ĩıuyı́-a te dăvĂ-áⁿ ndoto nchaa ĩáıııu ní xıhı́ ĩáıııu ní sĂndáá inı́ tnúhu-gá.

24 Te dătnùnı́ ducaⁿ te sáá nduu nĂ nchaa sá ío ĩıuyı́, te Xıtohó Jesucristú danĂa-gá nchaa ndı́ túhú sá cùnıuu ío ĩıuyı́-a, chi danĂa-gá nchaa ĩáıııu ío cùnıuu, ndıhi yucu ĩăvĂha, ndıhi nchaa espıritú xınú cuēchi núú-xi. Te ducaⁿ

te cúñaha-gã xii Tátá-ó Dǔtú Ndiǒxi taxi tnùnì-gá.

²⁵ Chi Xítohó Jesucristú dacuitíi tàxi tnùnì-gá ndéé ná sàá nduu dànaa-gá nchaa sá cúú úhú iní ñáhá xii-gá.

²⁶ Te ndéé núú ñí ndihi-ná te danàa-gá sá quidé xihí ñáiyu.

²⁷ Te ducaⁿ chi càháⁿ-xi núú tǔtú Yá Ndiǒxí sá méé-gã ní nachihi-gá nchaa sá ió ndaha Xítohó Jesucristú cuendá sá méé Xítohó Jesucristú taxi tnùnì-gá, te vá yǒo ñí tàxi tnùnì ñáhá xii Yá Ndiǒxí, chi mee Yá Ndiǒxí cúú-gã Yaá ní nachihi-gá nchaa sá ió ndaha Xítohó Jesucristú.

²⁸ Te díhna-gá ní xáhaⁿ Yá Ndiǒxí xii Xítohó Jesucristú Yaá cúú Dèhe-gá sá quíndaha-gá nchaa sá ió, te òré ná quíndaha Xítohó Jesucristú nchaa sá ió, te cúñaha-gã xii Yá Ndiǒxí taxi tnùnì ñáhá-gã xii-gá, te ducaⁿ te mee-nã Yá Ndiǒxí taxi tnùnì-gá nchaandi túhú sá ió.

²⁹ Te núú ñá túú ndáá càháⁿ-í, te ná cuendá dava ñáiyu sànduté-yu cuendá ñáiyu ní xihí núú ñá túú ndáá sá ndótó ñáiyu ní xihí?

³⁰ Te nchúhú ducaⁿ-ni sàni iní ñáiyu cahni ñàhá-yu xii-ndí, te núú vá ndótó ñáiyu ní xihí te àúⁿ nã cuu ducaⁿ quíde cahnu iní-ndí ducaⁿ cuínì-yu cahni ñàhá-yu xii-ndí te núú ducaⁿ.

³¹ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú ío váha sàni iní-í cuendá-ndó, chi ndècu-o ichi-gá. Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ñí nduu ñí nduu ndéé iní ñáhá ñáiyu cahni ñàhá-yu xii-í.

³² Te núú dicó ndáá sá vã ndótó ñáiyu ní xihí dàtná càchí dava ñáiyu, te àúⁿ nã cuu ní xíndecu-í ñuú Éfesú ní cuu úhú iní ñáhá ñáiyu xii-í te núú ducaⁿ, chi ñáiyu-án ñí quidé-yu dàtná quidé ñí quiti dééⁿ sã cúú-xi-í. Te núú ndáá sá vã ndótó ñáiyu ní xihí ñá, te váha-gá núu cachí-ó dàtná càchí ñáiyu: “Vitna na còho-o te na càxi-o chi tneé idá cuú-ó”, duha càchí-yu.

³³ Te vá dáñá-ndó mèe-ndo dan-dahú ñáhá ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha xii-ndo, te ngüíta-ndo càni

iní-ndó dàtná sání iní-yu. Chi quèe ndáá-xi nàcuáa càháⁿ tucu dava-gá ñáiyu, chi càchí-yu sá núu ñáiyu quíde váha na ñihí tnáhã-yu ndihi ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha, te ngüíta ñáiyu quíde váha-án cadá-yu tnàhá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá dàtná quíde ñáiyu-án.

³⁴ Te ío váha cuáha-ndo cuendá nàcuáa cundecu-ndo, te vá cadá-gã-ndó dàtná quíde cuè ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha. Te dava-ndo quíde-ndo datná quíde cuè ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha chi ñá túú sàndáá iní-ndó Yá Ndiǒxí. Te duha càháⁿ-í cuendá sá cúcàhaⁿ núú-ndó cuendá nchaa sá ñà túú vãha quíde-ndo.

Nàcuáa ndoto ñáiyu ní xihí

³⁵ Te cudana dava-ndo ndècu tnúhu-ndo núu nása ndoto ñáiyu ní xihí, te nása cunduu yiqui cùñú-yu òré ndotó-yu.

³⁶ Te nchòhó ñáiyu ducaⁿ càháⁿ cúú-ndó ñáiyu ñá túú tnàhí cùtnuní iní-xi, te duha na càháⁿ-í nàcuáa tecú tnùnì-ndó. Te núú ñí tatá ná chíhí-ó te tēhyú méé-xí te xínu déhe-xi.

³⁷ Dico ñá díú sã sã ní xínu ta sàhnu cuáháⁿ ní cùxi-o, te diu-ni ducaⁿ quíde-o cuéi triú ndihi nchaa dava-gá tatá xítú-ó.

³⁸ Te Yá Ndiǒxí quíde-gã sácūnduu tatá xínu-án dàtná cuínì méé-gã cunduu. Te ndèda-ni càa tatá te diu-ni-gá quíde-gã sácūnduu-xi nàcuáa tàú-xi cunduu.

³⁹ Te ndi dííⁿ ndáa nchaa yiqui cùñú, chi tucu càa yiqui cuñú nchoo cuè ñáiyu, te tucu càa yiqui cuñú nchaa quiti xica núú ñúhú, te tucu càa yiqui cuñú nchaa quiti ndàva, te tucu càa yiqui cuñú nchaa chácá.

⁴⁰ Te ducaⁿ ñà túú ñí-ni caa nchaa yiqui cuñú sá ió andiú ndihi nchaa yiqui cuñú ñáiyu ió ñuyíú-a, te ducaⁿ ñà túú ñí-ni ndáa vii nchaa sá ió andiú ndihi ñuyíú-a.

⁴¹ Te ducaⁿ cùu tucu-xi nchícanhii chi tucu dàyehé-xi, te tucu dàyehé yóó, te tucu dàyehé nchaa chódíní, te ducaⁿ ñà túú ñí-ni dayehé nchaa chódíní.

42 Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñáyiu ní xihí te ndoto, chi tucu càa yiqui cuñú-yu sá nguĩndũxi te tucu cunduu yiqui cuñú-yu òré ndotó-yu, te yiqui cuñú sá ndótó ndihí-yu-áⁿ vã ndihí nihnu-gá-xi.

43 Te yiqui cuñú ñáyiu xihí ñá túú nãndihí-xi, dico yiqui cuñú sá ndótó ndihí-yu te ío váha cunduu. Te nchaa yiqui cuñú ñáyiu xihí ñá túú tnàhí-gã ndee-xi, dico yiqui cuñú ndoto ndihí-yu xiãⁿ ío cunduu ndee-xi.

44 Te yiqui cuñú nchaa ñáyiu xihí cúu-xí cuendá ñuyú-a, dico yiqui cuñú sá ndótó ndihí-yu xiãⁿ cundecu-ná-xi cuendá Espiritú Yã Ndiõxí. Te dàtná ío yiqui cuñú sá cúu-xí cuendá ñuyú-a, te ducaⁿ ío yiqui cuñú sá cúu-xí cuendá mee-nã Espiritú Yã Ndiõxí.

45 Te núú tütú Yã Ndiõxí càchí-xi: “Ndíi Àdán ndíi ní xindecu ndéé díhna ní chihi Yã Ndiõxí iní ndíi”, duha càchí-xi núú tütú-gá. Te ingá tucu téé cùu-dé dàtná ndíi Àdán te téé-áⁿ cúu-dě Xítohó Jesucristú, te Yaá-áⁿ quidé-gã sá mèe-ná Espiritú Yã Ndiõxí quidé-xí ndècu-o ichi-gá vitna.

46 Te díhna-gá yiqui cuñú cuendá ñuyú-a ní nguĩndecu, te dàtnúni nguĩndecu yiqui cuñú cundecu ndihí mee-nã Espiritú Yã Ndiõxí.

47 Te téé díhna nuu ñí xindecu ñuyú-a chi ñuhu ní cadúha ñaha Yã Ndiõxí xii-dé, te téé-áⁿ cúu-dě ndíi Àdán, te ingá tucu téé ní cuuⁿ-dé andiu te téé-áⁿ cúu-dě Xítohó Jesucristú.

48 Te nchaa ñáyiu càa yiqui cuñú-yu dàtná cáa yiqui cuñú té Àdán téé ducaⁿ ñí cuáha ñuhu-áⁿ, te nchaa ñáyiu ní nduu táhú cundecu ndihí téé ducaⁿ vëxi cuuⁿ andiu-áⁿ, ñáyiu-áⁿ nduu yiqui cuñú-yu dàtná cáa yiqui cuñú ní nduu táhú-dě ndécú ndihí-dé vitna, te téé-áⁿ cúu-dě Xítohó Jesucristú.

49 Te nchaa ñáyiu ñuyú-a càa-yu dàtná-ni càa datná-ni ndùu téé ducaⁿ ñí cuáha ñuhu-áⁿ. Te nchaa nchoo ñáyiu ní nduu táhú cundecu ndihí téé ducaⁿ vëxi cuuⁿ andiu-áⁿ nduu-o

dàtná-ni càa datná-ni ndùu téé-áⁿ tucu.

50 Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sã ncháá nàcuáa càa yiqui cuñú ñáyiu xindecu vitna vá sàá-xi cundecu-xi núú ndécú Yã Ndiõxí táxí tnùní-gá, chi ñuyú-a ndihí nihnu-xi. Dico sá tàú-xi sáá núú ndécú-gã táxí tnùní-gá xini ñuhu-xi cuu-xi sá cùdĩ cundecu.

51 Te na càchí tnúhu-í xii-ndo ñⁿ tnúhu sá yiyùhu ni cuu: Dava-o cùú-ó te dava-o cundecu-ni-o, dico nchaa-o nàdáma yiqui cuñú-ó.

52 Te uuⁿni ducaⁿ nàdáma yiqui cuñú-ó òré cáháⁿ ñⁿ cútú, te cútú-ãⁿ cáháⁿ-xi òré sa ta cùyatni naa ñuyú. Te òré cáháⁿ cútú-ãⁿ te ndoto nchaa ñáyiu ní xihí ñáyiu ní xindecu ichi Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ te vá ñⁿ ndùu ñⁿ quíú-gã cuú-yu. Te nchaa ñáyiu ndècu vívú te nàdáma yiqui cuñú-yu tnàhá-yu.

53 Te nchaa yiqui cuñú ndécú ndihí nchaa ñáyiu ndècu ñuyú-a vitna ñá túú cùdĩ-xi chi xihí-xi, dico yiqui cuñú nduu táhú nchoo ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú chi cudĩ-xi ni caa ni quíhíⁿ chi vá cùú-gá-xi.

54 Te òré ná ndùu táhú-ó yiqui cuñú sá dúcáⁿ cùdĩ ni caa ni quíhíⁿ-áⁿ, te vá cùndècu ndihí-gá-ó yiqui cuñú sá ñá túú cùdĩ. Te dàvá-áⁿ te quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yã Ndiõxí núú càchí-xi: “Vitna ñá túú-gã xihí ñáyiu chi mee-nã Yã Ndiõxí cùnùu-gá táxí tnùní ñáhá-gã xií-yu.

55 Te ñá túú tnàhí-gá ná ndoho ñáyiu sá cuendá tnúhu xihí, chi vá cóó-gã tnúhu xihí”, duha càchí-xi núú tütú Yã Ndiõxí.

56 Te cue ñáyiu ndècu ndihí-yu tnúhu sá sánú ichi ñaha xií-yu nàcuáa cadá-yu cundécú-yu dico uuⁿ-gá quídè-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá. Te sá cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu-áⁿ, te xiãⁿ ní nguĩndecu tnúhu xihí dándòho ñaha-xi xií-yu.

57 Dico táxãhu xii Yã Ndiõxí chi ní taxi-gá tnúhu ndee ìní ndécú ndihí-o sá sáá nduu te vá quíni-gá-ó tnúhu

xihí, te ducaⁿ chi ndècu ndihí-o Xítoho Jesucristú.

⁵⁸ Te xiáⁿ ñuu càháⁿ-í dóho nchòho cue ñáyu ndècu ndihí-í ichi Xítoho Jesucristú chi ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo, te càháⁿ-í dóho-ndo sã cãchícúⁿ ni-hnu-ni-ndo ichi Xítoho Jesucristú cuèi nãndi na càda ñaha ñáyu xii-ndo sã cuendá-gá, te ío nducu ndèe-ni-ndo cada-ndo chiuⁿ-gá, chi sa ñaha-ndo sã ncháá chiúⁿ quide-o cuendá-gá ñá túú àúⁿ ñã cuu quide-o.

16

Nàcuáa sàcáⁿ tnáhá ñáyu díhúⁿ

¹ Te ña càchí tnúhu-í xii-ndo cuendá díhúⁿ sã sàcáⁿ tnáhá-ndó sã cúu-xí ñáyu ñuu Jerusálén, chi ñu-ni duha ní dánèhé-í cue ñáyu xíndecu ichi Xítoho Jesucristú ndécú ñⁿ ñⁿ xichi distritú Gálaciá.

² Te duha cada-ndo ndi tnahá nduu ndumíngú, te ñⁿ ñⁿ-ndo dàquee ñⁿ-ndo sacú díhúⁿ nàcuáa chindee ñaha Yá Ndióxi xii-ndo ñihí-ndó cuendá òré quexìo-í te sa cundecu túha díhúⁿ-ãⁿ.

³ Te òré quexìo-í te mee-ndo cãxi-ndõ-yu núu ndèdacàa-yu sãni iní-ndó càda ndáá canehe díhúⁿ-ãⁿ quíhíⁿ ndaha ñáyu xíndecu ichi Xítoho Jesucristú ndécú ñuu Jerusálén. Te cadúha-í ñⁿ ùú tutú canehe-yu quíhíⁿ cuendá cutnùní iní ñáyu ñuu Jerusálén nàcuáa nduu chiuⁿ cuáháⁿ-yu.

⁴ Te núu xini ñuhu-xi sã quíhíⁿ-í te candeca-í-yu quíhíⁿ.

Té Pãblú sání iní-dé quíngoto-dé cue ñáyu ndècu ichi Xítoho Jesucristú

⁵ Te yúhú sání iní-í yáha-í ñⁿ ùú ñuu cáá distritú Macèdoniá, te dàtnùní ducaⁿ te sáá-í núu ndécú-ndó.

⁶ Te òré quexìo-í te cudana cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo vai nduu, àdi cudana te cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo ndèe yáha nchaa yóo quidé víxiⁿ-xi. Te sátá dúcáⁿ te cada ndee iní-ndó chindee ñaha-ndo xii-í òré nucúhuⁿ ichi-í te núu ndèe ichi na quíhíⁿ-í.

⁷ Te duha càháⁿ-í chi núu Yá Ndióxi ná càchí-gá te cundecu ndihí ñaha

tnàa-í xii-ndo òré quexìo-í te ñá díú dicó-ni ichi yáha-í.

⁸ Te cundecu-ni-í ñuu Éfesú-a ndée tnahá vico Pentecostés.

⁹ Te ducaⁿ chi iha ío tèdóho ñáyu tnúhu Xítoho Jesucristú sã càháⁿ-í núu-yu. Núu xiáⁿ ío váha quèe cuendá cada-í chiúⁿ-gá cuèi ío vai ñáyu ñá túú tnàhá iní-yu sã càháⁿ-í tnúhu-gá.

¹⁰ Te núu na quixi coto ñaha té Timùteú xii-ndo, te ío váha cuu iní-ndó càháⁿ ndihí-ndo-dé cuendá ducaⁿ ñá túú ñã caní iní-dé cundecu ndihí ñaha-dé xii-ndo, chi tnàhá-dé cúu-dé té quide chiuⁿ Xítoho Jesucristú dàtná quide-í.

¹¹ Te cuiní-í sã ñi ñⁿ-ndo vá caní cuèhé iní-ndó cuendá-dé, te chindee-ndo-dé nàcuáa cuu váha iní-dé òré quixi-dé quixi coto ñaha-dé xii-í, chi yúhú ndihí dava-gá ñáyu ndècu ichi Xítoho Jesucristú ndétú-ndí-dé quexìo-dé.

¹² Te ío ní càháⁿ ndàhú-í núu tã Àpolós té ndècu ndihí-o ichi Xítoho Jesucristú cuendá quixi-dé ndihí dava-gá cue té ndècu ndihí-o ichi-gá quixi coto ñaha-güedé xii-ndo dico ñá túú ní cuiní-dé quixi-dé vitna, dico quixi-dé ndée cuèé-gá.

Tnúhu ndée núu ñi ndihí-ná

¹³ Te ío quíhí iní-ndó cundecu-ndo ichi Xítoho Jesucristú, te vá dáñá ndèe-ndó quíndáá iní-ndó-gã, te ío yíi cunduu iní-ndó cundecu-ndo ichi-gá, te ío nducu ndèe-ndo canchícúⁿ ni-hnu-ndo ichi-gá.

¹⁴ Te ío váha cuu iní tnáhá-ndó, te ducaⁿ ío váha cada tnàha-ndo te núu nãndi cùu sã váha sãni iní-ndó càda-ndo.

¹⁵ Te nchòho ñáyu ndècu ndihí-í ichi Xítoho Jesucristú sa ñaha-ndo sã ñihnanuu cuè ñáyu cùu ndi mee té Èstefanás ndécú distritú Acãyá ní sándáá iní-yu tnúhu Xítoho Jesucristú. Te vitna ñá túú dàña ndèe-yu quidé-yu sã váha sã cúu-xí dàva-gá ñáyu sándáá iní tnúhu-gá.

¹⁶ Te càháⁿ ndàhú-í núu-ndó sã quíndáá iní-ndó nchaa ñáyu ducaⁿ xíquide, ndihí nchaa dava-gá ñáyu

ío ndùcu ndee quide chiuⁿ ndihì-ndo cuendá Xítóhó Jesucristú.

¹⁷ Te ío cùdíí ìní-í sá ñí quexìo té Èstéfanás, ndihì té Fortunátú, ndihì té Acàicú, chi cue téé-áⁿ ñí quide-güedé núú-ndó ñí quide-güedé nchaa sá ñà túú ndàcu-ndo cada-ndo cuendá-í ní cùu.

¹⁸ Te ío tàxi-güedé tnúhu ndee ìní xii-í, te diu-ni ducaⁿ tàxi-güedé tnúhu ndee ìní xii nchòhó tucu, te núu xíáⁿ xíní ñùhu-xi sá cánèhe-ndo sá yíñùhu núú nchàa cue téé duha xíquide váha.

¹⁹ Te nchaa ñáyiú xíndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú distritú Àsiá quide ndee ìní ñáhà-yu xii-ndo, te ío cada ndee ìní-ndó càchí té Àquilú ndihì ñadíhí-dé tá Priscilá, te ducaⁿ quide ndee ìní ñáhà tucu nchaa ñáyiú tàcá dácuaⁿha tnúhu Yá Ndiõxí vehé-yu xii nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ichi-gá.

²⁰ Te cada ndee ìní tucu-ndo càchí cue dava-gá ñáyiú ndècu ndihì-o ichi Xítóhó Jesucristú. Te ñí yùhu ñí ìní-ndó càda ndee ìní tnáhà-ndó ñíⁿ ñíⁿ-ndo.

²¹ Te vitna ndaha mee yùhú té Páblú tée-í tnúhu-a quide ndee ìní ñáhà-í xii-ndo.

²² Te ñáyiú ñá túú cùu váha ìní-xi núú Xítóhó Jesucristú te na cuíta nihnú-yu. Te vitna nchaa-o chí ná càchí-ó sá Xítóhó Jesucristú quixi tucu-gá.

²³ Te xicáⁿ táhù-í núú Xítóhó Jesucristú sá ná chìndee chitúu ñaha-gá xii-ndo.

²⁴ Te ío cùu ìní ñáhà-í xii-ndo nàcuáa ndècu-o ichi Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ na cùnduu, te ío chí cadá ndèe ìní-ñá vitna.

TUTÚ CÚÚ ÛÚ NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUIHIⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ CÒRINTÚ

*Té Păblú cādūha-dé tutú quihíⁿ
ndaha ñáyiu xĩndecu ichi Xítohó Jesu-
crístú ndécú ñuú Còrintú*

¹ Yúhú té Păblú cāhán-í tnúhu Xítohó Jesucristú chi ducaⁿ ñ cachí Yá Ndiöxí cunduu. Te cādúha-í tutú-a ndihí té Timúteú té ndècu ndihí-o ichi-gá cuendá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyiu xĩndecu ichi Yá Ndiöxí ndécú ñuú Còrintú, te tutú-a cuu-xi tnàhá cuendá nchaa ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiöxí xĩndecu nchaa ñuú yĩndèhu distritú Acáyá.

² Te xicáⁿ táhù-í núú Tātá-ó Dütú Ndiöxí ndihí núú Xítohó Jesucristú sá ïo na chĩndee chitúu ñaha-gă xii-ndo, te diu-ni ndi ndùu-gá ná càda te ïo váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

*Té Păblú cāhán-dé nchaa nàcuáa
ndòho-dé*

³ Te chí ná cāchí-ó sã ïo váha iní Dütú Ndiöxí Yaá cúú Tātá Xítohó Jesucristú, te diu-ni Dütú Ndiöxí cúú-gă Yaá ïo cùndahú iní ñáhá xii-o, te diu-ni-gá cúú-gă Yaá táxí tnúhu ndee iní.

⁴ Te cuèi nándi ndòho-o ndecu-o dico diu-ni Dütú Ndiöxí táxí-gă tnúhu ndee iní xii-o, te ducaⁿ quide-gá cuendá sá nchóó cuãñaha-o tnúhu ndee iní xii nchaa ñáyiu nándi ndòho ndecu, te diu-ni nchaa tnúhu ndee iní táxí-gă xii-o diu-ni nchaa tnúhu ndee iní-áⁿ cuãñaha-o xii-yu.

⁵ Te Xítohó Jesucristú ïo ní ndoho-gá, te ducaⁿ nchòo tucu ïo ndòho-o, te ducaⁿ ïo vâi tnúhu ndee iní ñihí-ó ndècu ndihí-o chi ndècu-o ndihí Xítohó Jesucristú.

⁶ Te nchúhú nándi ndòho-ndí ndécú-ndí cuendá sá nchòhó ñihí-ndó tnúhu ndee iní cundecu ndihí-ndo te naníhí tàhú-ndó. Te Yá Ndiöxí táxí-gă tnúhu ndee iní xii-ndí, te ducaⁿ quide-gá cuendá sá nchòhó

tnàhá-ndó ñihí-ndó tnúhu ndee iní-áⁿ te naníhí tàhú-ndó, te ducaⁿ càda ndee cada cahnu iní-ndó ndòho-ndo datná ndòhó nchúhú.

⁷ Te nchúhú ïo váha sàni ndáá iní-ndí cuendá-ndó chi ndòho-ndo datná ndòhó-ndí, te ducaⁿ tàxi Yá Ndiöxí tnúhu ndee iní xii-ndo datná táxí-gă xii-ndí.

⁸ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-ndí ichi Xítohó Jesucristú cuiní-ndí cachí tnúhu-ndí xii-ndo nàcuáa ní yáha-ndí cùtnàhá ní xĩndecu-ndí distritú Àsiá chi dàvá-áⁿ ïo ní ndoho-ndí, te luha-ná te vá cùndèe iní-ndí yáha-ndí nchaa tnúndòho-áⁿ ní cùu chi ní xehndé iní-ndí sá vã cãcu-ndí.

⁹ Chi ní sani iní-ndí sá ndíyi-ná cuu-ndí ní cùu, te ducaⁿ ñ yáha-ndí cuendá sá ïo-gá quĩndáá iní-ndí Yá Ndiöxí sá díú-gă taunihnu ñaha-gă xii-ndí, te ñá díú mèe-ndí taunihnu-ndí mée-ndí, te diu-gá cúú-gă Yaá dándòto cuèi ñáyiu sa ní xíhí.

¹⁰ Te diu-ni-gá ní taunihnu ñaha-gă ñá túú ní sàhni ñaha ñáyiu xii-ndí, te diu-ni-gá táunihnu ñaha-gă xii-ndí cuèi vitna, te cùtnuní ndáá iní-ndí sá díú-ní-gă taunihnu ñaha-gă xii-ndí núú cuaháⁿ núú vèxi te vá cáhni ñàha ñáyiu.

¹¹ Te nchòhó tnàhá-ndó chĩndee ñaha-ndo xii-ndí chi cāhán ndihí-ndo Yá Ndiöxí cuendá-ndí, te ïo vâi ñáyiu cāhán ndihí ñàhá-yu xii-gá cuendá-ndí, te ducaⁿ ïo vâi ñáyiu ndàcáⁿ táhú-yu núú-gă cuendá nchaa sá vãha quide ñaha-gă xii-ndí.

*Té Păblú cāhán-dé ná cuendá ñá túú
ní nâyáha-dé ñuú Còrintú*

¹² Te ïo váha cùu iní-ndí chi cùtnuní iní-ndí sá cúú-ndí cue tée cùu ndáá datná cuiní Yá Ndiöxí cunduu ndècu-ndí ñuyíú-a, te diu-ni ducaⁿ quide-ndí sá cúú-xi-ndó chi mee-gă cùndahú iní ñáhá-gă xii-ndí chĩndèe ñaha-gă, te ñá túú quide-ndí datná sání iní cue ñáyiu ñuyíú-a.

¹³⁻¹⁴ Nchaa nàcuáa ndùu tnúhu chido tnuní-ndí dáquixi-ndí ndaha-ndo

cùu-xi mee-ni tnúhu sá ñà túú ũhú tecú tnùnín-dó. Te nchòhó sa cùtnuní luha iní-ndó nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí, te cuíní-ndí sá ïo-gá váha tecú tnùnín-dó cuendá sá òré ná quixi tucu Xítohó Jesucristú, te dàvá-án ïo cada nínu ñaha-ndo xii-ndí dàtná cada nínu ñaha-ndí xii-ndo.

¹⁵ Te cuendá xián nũu ní sani iní-í yáha cáhá-í úú xito núú ndécú-ndó cuendá ío cudíí iní-ndó.

¹⁶ Chi ní sani iní-í sá òré quíhí-í distritú Macèdoniá te yáha cáhá-í núú ndécú-ndó, te òré ndixi tucu-í te nayáha cáhá-í tucu-í, te òré nayáha cáhá-í te taxi-ndo sá cúú ichi-í cuendá quíhí-í distritú Jùdeá, duha ní sani iní-í ní cùu.

¹⁷ Te sá dúcá-ñà túú ní quixi coto ñaha-í xii-ndo te cudana sàni iní-ndó sá yũhú ñà túú ní sáha váha-í cuendá nàcuáa ní sani iní-í cada-í, àdi cudana ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha, chi cue ñáyiu-án tnaa càchí-yu sá cúú càdá-yu ï- sá sání iní-yu cadá-yu te tnaa càchí-yu sá ñáhá.

¹⁸ Dico Yá Ndiõxí Yaá ío váha quide ndáá ñaha ndáá náhá càxi-gá sá nchũhú ñà túú dàma-ndí sá cáhá-ndí.

¹⁹ Te yũhú ndíhi té Silvanú ndíhi té Timùteú dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo cuendá Xítohó Jesucristú Yaá cúú Dèhe Yá Ndiõxí, te Xítohó Jesucristú cúú-gá Yaá ñà túú dàma-gá tnúhu cáhá-gá, chi cùu-gá Yaá cáhá mee-ni tnũhu ndáá tnũhu cuiti.

²⁰ Te diu-ni Xítohó Jesucristú cúú-gá Yaá quidé nchàa nacuáa ní cachí Yá Ndiõxí. Te sá cuendá sá dúcá-ñà quide Xítohó Jesucristú xián càchí-ó sá ïo càhnu cuu Yá Ndiõxí. Te nchaa-o na càchí-ó sá díú-ní dùca-ñà na cada-gá.

²¹ Te mee Yá Ndiõxí quidé-gá ndécú-ní-ó ïchi Xítohó Jesucristú. Te diu-ni mee-gá ní cáhá-ñáhá-gá xii-o cuendá cunu cuechi-o nũú-gá.

²² Te Yá Ndiõxí ní quide-gá sá nchóo cùu-o ñáyiu cùu cuendá-gá, te ní taxi-gá Espíritú-gá ní ngúndecu ndíhi-o cuendá cutnùnín iní-ó sá ndáa cada ñaha-gá xii-o nàcuáa ní cachí-gá cada-gá.

²³ Te Yá Ndiõxí náhá-gá sá

yũhú cáhá-ñdá-í ná cuendá vátá quíxi-gá-í quixi coto ñaha-í xii-ndo, te vátá quíxi-gá-í chi ñà túú cuíní-í dandíhú-í iní-ndó.

²⁴ Te nchũhú ñà túú tàú-ndí cada yica ñaha-ndí xii-ndo nàcuáa quíndáá iní-ndó Yá Ndiõxí, chi sa sàndáá váha iní-ndó-gá, chi nchũhú cuíní-ndí chindee tnũhu ñaha-ndí xii-ndo nàcuáa ío-gá cudíí iní-ndó cùndecu-ndo.

2

¹ Te ní sani ndáá iní-í sá vã quíxi ndíhi-ni-í quixi coto ñaha-í xii-ndo cuendá sá vã dandíhú-í iní-ndó.

² Te nchòhó cúú-ndó ñáyiu tàxi tnúhu ndee iní xii-í cudíí iní-í ndécú-í, te xián nũu ñà túú cuíní-í dandíhú-í iní-ndó, chi núu duca-ñà na càda-í te vã cùndècu váha-gá iní-ndó nàcuáa taxi-ndo tnũhu ndee iní xii-í.

³ Te xián nũu ní tendaha-í tutú véxi ndaha-ndo cuendá sá òré quixi coto ñaha-í xii-ndo, te dàvá-án quíni-í sá quidé-ndó nàcuáa cudíí iní-í te ñà díú dà dandíhú-ndó iní-í òré quexìo-í, chi nchòhó tàú-ndó càda-ndo sá yũhú cudíí iní-í. Te cùtnuní ndáá iní-í sá nũu yũhú cudíí iní-í te tnáhá nchòhó cudíí iní-ndó cuendá sá dúcá-ñà cùdíí iní-í.

⁴ Te ndàhyú-í sá ndíhú iní-í òré ní cadúha-í tutú ní dáquixì-í ndaha-ndo, chi ío cuehé sá sání iní-í, te ñà túú ní dàquixi-í tutú-án ndaha-ndo cuendá sá dandíhú iní ñáhà-í xii-ndo, chi ní dáquixì-í cuendá sá nchòhó cutnùnín iní-ndó sá ïo cùu iní ñáhà-í xii-ndo.

Nàcuáa tàú ñáyiu ñuú Còrintú cadá-yu cuendá ï- ñáyiu ñà túú quide ndáá

⁵ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo cuendá ï- té ní quide ï- sá ñà túú tàú-dé cada-dé ndécú ndíhi-ndo, te ní quide ndáhú-xi luha iní-í cuendá sá ñí quide-dé-án dico nchòhó tnáhá-ndó ñí dandíhú-dé luha iní-ndó, te duha càchí-í sá lúhá-ní ñí dandíhú-dé iní-ndó cuendá sá vã cuídó-gá-í ná tnúhu cáhá-í.

6 Te nàcuáa ní ndatnúhu-ndo ní quide ndáá-ndó cuèchi téé-áⁿ te sa ndói-gá cuu nàcuáa ní quide-ndo-dě.

7 Te vitna tàú-ndó càda cahnu iní-ndó sã ní quide-dé, te cuãñaha-ndo tnũhu ndee ìní xii-dé chi núu ñáhá te vá nihí ndéé-gã-dé cada-dé sã vãha cuendá sã ndìhú iní-dé.

8 Te xiãⁿ nõu càháⁿ ndàhú-í núú-ndó sã cáda tùcu-ndo sã cúú ìní-ndó-dě.

9 Te ñi-ñi cuendá iha càháⁿ-í ñⁿ núú tùtú sã sã ní dáquixi-í ndaha-ndo, te ducaⁿ ní quide-í xító ndéé ñáhà-í xii-ndo nõu ndisa cuèni-ndó càda-ndo nchaa nacuaá càháⁿ-í.

10 Te ndéda-ni cà ñáyi na càda cahnu iní-ndó ñⁿ sã quidě-yu, te tnàhá yúhú cada càhnu iní-í sã quidě-yu tucu. Te núu lò ñⁿ sã xini ñũhu-xi cada cahnu iní-í te quide cahnu iní-í, te mee Xítóhó Jesucristú náhá-gã sã dúcáⁿ quide-í, te ducaⁿ quide-í cuendá sã nchòhó cuu-xi sã vãha xii-ndo.

11 Te ducaⁿ te sácúhna vá nihí-xi ná cada ñaha-xi xii-o, chi nchoo sã xini-ó nàcuáa quide-xi.

Té Pãblú ndìhú iní-dé ndécú-dě ñuú Tròás

12 Te ní xica-í cuáháⁿ-í ñuú Tròás cuendá yacáⁿ càháⁿ-í tnũhu sã càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó tnũhu Xítóhó Jesucristú, te òré ní quexi-í te ní níhí-í ñⁿ ichi càhnu càháⁿ-í tnũhu-gá.

13 Dico ñá túú ní cùu váha iní-í chi ñá túú ní naníhí-í té Titú té ndècu ndìhí-o ichi Xítóhó Jesucristú, núu xiãⁿ ní quide ndee ìní tnáhà-í ndìhí cue ñáyi ñuú-áⁿ, te ní xica-í cuáháⁿ-í distritú Macèdoniá.

Dàquetihú-ó yùcu ñávãha chi ndècu ndìhí-o Xítóhó Jesucristú

14 Te táxãhu xii Yá Ndiõxí chi ducaⁿ-ni sãnu ichi ñaha-gá xii-ndí nàcuáa cunuu-ndí núu yucu ñávãha chi ndècu ndìhí-ndí Xítóhó Jesucristú, te mee Yá Ndiõxí sáchiuⁿ ñaha-gá xii-ndí càháⁿ-ndí tnũhu-gá. Te cada iní-ó sã tnũhu-gá-áⁿ cúú-xí dàtná ñⁿ yúcu sã ìo váha sãháⁿ te ta xiténuu dicó-xi ndèni ní cuu cuáháⁿ. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu tnũhu-gá chi nchúhú quidè-ndí nàcuáa ta xiténuu ndèni ní cuu cuáháⁿ.

15 Te cùu-ndí dàtná dicó ñⁿ yúcu sã ìo váha sãháⁿ, te nàcani cuendá Xítóhó Jesucristú núu Yá Ndiõxí, te dicó yúcu-ãⁿ nchítá cuèi núu xíndecu cue ñáyi sa ní naníhí tàhú, te cuèi núu xíndecu cue ñáyi ta xita nihnu cuáháⁿ.

16 Te sã cúú-xí cuè ñáyi ta xita nihnu cuáháⁿ-áⁿ, dicó yúcu-ãⁿ cúú-xí dàtná ñⁿ sã sáhní ñaha xii-yu, dico sã cúú-xí cuè ñáyi sa ní naníhí tàhú, dicó yúcu-ãⁿ cúú-xí dàtná ñⁿ sã ndécá ìní-yu, ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchúhú. Te vitna chí cuãha cuendá nõu ná cúú ñáyi sãni iní-ndó ndàcu cada nacuaá nduú tnũhu càháⁿ-í-a.

17 Chi nchúhú càháⁿ-ndí tnũhu Yá Ndiõxí dico ñá túú ndàhú quidè-ndí ndìhí tnũhu-gá dàtná xíquide dava-gá-güedé, chi quide ndáá-ndí càháⁿ-ndí tnũhu-gá, te mee-gã ní cachí-gá sã dúcáⁿ càda-ndí te ndèhe-gá sã nchúhú quidè-ndí nàcuáa ní cachí-gá, chi ndècu ndìhí-ndí Xítóhó Jesucristú.

3

Cuendá ingá núú sã vãha ní cachí Yá Ndiõxí cada-gá ñáyi

1 Te cuèi duha càháⁿ-ndí núú-ndó dico ñá túú xini ñũhu-xi sã cũñaha-ndí xii-ndo sã cúú-ndí cue téé quide váha, te ni ñá túú xini ñũhu-xi cacanehe-ndí ñⁿ tutú núu càháⁿ-xi sã cúú-ndí cue téé váha danèhé ñáhá xii-ndo dàtná xíquide dava-gá-güedé, te ni ñá túú xini ñũhu-xi sã nchòhó taxi-ndo ñⁿ tutú núu càháⁿ-ndó sã nchúhú cúú-ndí cue téé quide váha.

2 Te ñá túú xini ñũhu-xi ducaⁿ cada-ndí. Te cùnuni ndáá iní-ndí sã nchòhó cúú-ndó dàtná ñⁿ tutú sã ìo váha càháⁿ cuendá-ndí. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-ndo chi nchaa ñáyi nihí-yu tnũhu nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo, te xiãⁿ cùnuni iní-yu sã nchúhú cúú-ndí cue téé quide váha.

3 Te nchòhó cúú-ndó cuendá Xítóhó Jesucristú, te cùu-ndo dàtná tutú-gá te tutú-áⁿ ní táuchíuⁿ-gã xii-ndí ní cadúha-ndí, te mee-ni ndìhí Espiritú Yá Ndiõxí ní ngúndeé tnũhu-áⁿ te ñá

díú ndíhi tindá ní ngúndeé. Te ñá díú ñⁿ núú yúú ní ngúndeé chi iní-ndó cùu-xi núú dúcáⁿ ní ngúndeé tnúhu-áⁿ te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-ndo.

4 Te duha càháⁿ-ndí chi cùtnuní ndáá iní-ndí sá Yá Ndiõxí quidé vaha ñaha-gã xii-ndí, chi ndècu ndíhi-ndí Xítóhó Jesucristú.

5 Te nchúhú chi ndàcu-ndí quidé-ndí sá vaha dico ñá díú mèe-ndí ducaⁿ ndàcu-ndí quidé-ndí, chi mee Yá Ndiõxí chíndèe ñaha-gá xii-ndí nùu ndàcu-ndí quidé-ndí sá vaha.

6 Te mee Yá Ndiõxí ní quide-gá sá nchúhú ndacu-ndí cunu cuechi-ndí núú-gã cáháⁿ-ndí núú ñáyiu cuendá ingá núú sã vaha ní cachí-gá cada ñaha-gã xii-yu. Te sá vaha ní cachí-gá cada ñaha-gã xii-yu-áⁿ ñà túú ñⁿ-ni cuu-xi ndíhi nchaa tnúhu sá ñí xáhaⁿ-gã xii ndíi Moisés ní chídó tnùní ndíi, te ducaⁿ chi espíritú Yá Ndiõxí néhé chiúⁿ-xi nchaa tnúhu sá càháⁿ cuendá nchaa sá vaha-áⁿ. Te nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés, dándixi túu-xi iní nchaa ñáyiu ndècu ndíhi tnúhu-áⁿ sã cuíta nihnú-yu cuendá nchaa cuéchi-yu, dico cue ñáyiu ndècu ndíhi Espíritú Yá Ndiõxí ñáyiu-áⁿ ndécú ndíhi-yu tnúhu ndee iní sá cãcu nihnú-yu.

7 Te tnúhu sá ñí cáháⁿ Yá Ndiõxí ndéé díhna nàcuáa cada ñáyiu ní ngúndeé-xi ñⁿ núú yúú quèhéⁿ. Te òré ní dátúu ndíi Moisés nàcuáa càháⁿ tnúhu sá ñí cáháⁿ Yá Ndiõxí ndéé núú yúú-áⁿ núú cue ñáyiu isràél, te súúni ñí tásaⁿ núú ndíi te ñá túú-gã ní cùu cundehé-yu núú ndíi, te ducaⁿ-gã ducaⁿ-gã quidé-xí dátásaⁿ-xi núú ndíi ni cùu ñá túú-gã ducaⁿ ni quide-xi. Te tnúhu ndéé núú yúú-áⁿ dándixi túu-xi iní cue ñáyiu sá cuíta nihnú-yu sá cuendá nchaa cuéchi-yu, te ío vaha ní quide-xi cùtnahá ní ngúndecu ndíhi cue ñáyiu isràél tnúhu-áⁿ.

8 Te sá dúcáⁿ ñí quide-xi xiáⁿ cùtnùní sá tnúhu càháⁿ Espíritú Yá Ndiõxí vitna uuⁿ-gá ducaⁿ ño-gá vaha quide-xi.

9 Te núu ducaⁿ ño vaha ní quide-xi

cùtnahá ní ngúndecu ndíhi cue ñáyiu isràél tnúhu sá dándixi túu iní-yu sá cuíta nihnú-yu sá cuendá nchaa cuéchi-yu, te uuⁿ-gá ducaⁿ vaha quide-xi vitna ní ngúndecu ndíhi-o tnúhu sá càháⁿ nàcuáa quide Yá Ndiõxí cuendá sá vã cùndecu-gá cuéchi ñáyiu núú-gã.

10 Te vá càchí-ó sã cùtnahá ní ngúndecu ndíhi cue ñáyiu isràél tnúhu ndéé núú yúú-áⁿ ño-gá vaha ní quide-xi, te ñáhá chi uuⁿ-gá vaha quide-xi vitna cuendá tnúhu sá càháⁿ nàcuáa quide Yá Ndiõxí.

11 Te núu ducaⁿ ño vaha ní quide-xi cùtnahá ní ngúndecu ndíhi ñáyiu isràél tnúhu sá ñà túú ní cùdíi, te uuⁿ-gá ducaⁿ ño vaha quide-xi vitna ní ngúndecu ndíhi-o tnúhu sá vã ndíhi ñihnu tnahí-gá.

12 Te cùtnuní iní-ndí sá vã ndíhi ñihnu sá dúcáⁿ ño vaha quide-xi, núu xiáⁿ ío vii ío vaha cùu iní-ndí càháⁿ-ndí tnúhu sá ñí ngúndecu ndíhi-o.

13 Te ñá túú quide-ndí dàtná ní xóo cada ndíi Moisés, chi ndíi-áⁿ ñí xóo dàdáhu ndíi núú ndíi òré dátásaⁿ-xi núú ndíi cuendá sá vã quini cue ñáyiu isràél òré ñá túú-gã dátásaⁿ-xi núú ndíi.

14 Te cue ñáyiu isràél ñá túú ní tècú tnùní vaha-yu nàcuáa ní xóo danèhé ñáhá ndíi Moisés xii-yu, te cuéi ndéé vitna ñá túú tècú tnùní-yu òré dácuahá-yu tnúhu sá ñí cáháⁿ Yá Ndiõxí ndéé díhna nàcuáa cada-gá, te cada iní-ó sã dàtná sá ñí xidáhu núú ndíi Moisés yidáhu núú-yu cuendá sá vã cùtnùní núú-yu cundehé-yu te tecú tnùní-yu, dico núu tnahá tnúhu-yu ndíhi Xítóhó Jesucristú te tecú tnùní-yu.

15 Te cuéi ndéé vitna òré dácuahá-yu nchaa tnúhu sá ñí chídó tnùní ndíi Moisés nchaa núú tütú ndíi, te cada iní-ó sã dàtná sá ñí xidáhu núú ndíi yidáhu núú-yu chi ñá túú tècú tnùní-yu.

16 Dico cue ñáyiu na tùha ñaha xii Xítóhó Jesucristú te tècú tnùní-yu tnúhu-gá.

17 Te Xítóhó Jesucristú ñⁿ-ni cùu-gá

ndihi Espiritú Yă Ndiöxí, te nchaa ñáyi ndècu ndihi Espiritú-gá ñá túú-gă táxi tnùnì ñáhá nì ìⁿ sá ñà túú vâha xií-yu.

18 Te dàtná cúú ìⁿ yutátá sã dánèhé núú ñáhá-xí xii ñáyi ìⁿ sá vâha, ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-o chi quide-o nacuaá cáháⁿ ñáyi sá ïo càhnu cuu Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ ùuⁿ-gá uuⁿ-gá tá cundáá-ó ndècu-o ichi-gá dàtná quidé mèe-gá quidé ndáá-gá. Te Espiritú-gá quidé-xí dùcaⁿ ta cundáá-ó núú-gă cuáháⁿ.

4

1 Te mee Yă Ndiöxí ní cundàhú iní ñáhá-gă xii-ndí ní taxi-gá chiⁿ quide-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá, núu xíⁿ ñá túú tnàhí nàtúhú iní-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá.

2 Te nchúhú dàquee tíhú-ndí nchaandi túhú sá ñà túú vâha quide dayuhu ñáyi, chi nchaa xíⁿ cúú-xí ìⁿ sácáⁿ núú sã cúú-xí-yu, te nchúhú ñá túú sàni iní-ndí dandàhú-ndí ñáyi te ni ñá túú sàni iní-ndí dama-ndí nacuaá cáháⁿ tnúhu Yă Ndiöxí, chi càháⁿ ndáá-ndí nacuaá tàú-xi cáháⁿ-ndí, te mee Yă Ndiöxí náhá-gă nacuaá ndùu tnúhu càháⁿ-ndí núú ñáyi, te ñáyi-áⁿ cùnùnì iní-yu sá nchúhú càháⁿ vâha-ndí.

3 Te cue ñáyi ñá túú tècú tnùnì nacuaá ndùu tnúhu sá càháⁿ nacuaá naníhí tàhú-ó càháⁿ-ndí núú-yu, ñáyi-áⁿ cúú-yu ñáyi ta xíta nihnu cuáháⁿ.

4 Te cue ñáyi-áⁿ cúú-yu ñáyi ïo sáá iní-xi chi ñá túú cuiní-yu quíndáá iní-yu tnúhu Xítóhó Jesucristú, te xíⁿ núu sácúhna cùnùu-xi núú-yu te nihí-xi nacuaá quide-xi dadáhu ndodo iní ñáhá-xí xii-yu cuendá sá vã tècú tnùnì-yu tnúhu sá càháⁿ nacuaá naníhí tàhú-yu, te tnúhu-áⁿ cúú-xí tnúhu sá ïo vâha chi càháⁿ-xi sá ïo càhnu cuu Xítóhó Jesucristú, te cùu-gá dàtná mèe Tãtã-gă Dútú Ndiöxí.

5 Te nchúhú ñá túú càháⁿ-ndí cuendá sá cúú-xí mèe-ndí núú-ndó

chi càháⁿ-ndí cuendá Xítóhó Jesucristú, te càhí-ndí xii-ndo sã díú-gă cúú-gă Yaá ïo cùnùu, te càhí-ndí xii-ndo sã mèe-ndí cúú-ndí dícó-ni cue téé xinu cuechi sá cúú-xí-ndó, te ducaⁿ quide-ndí nacuaá cuu vii cuu vâha iní Xítóhó Jesucristú.

6 Te Yă Ndiöxí Yaá ní dáyèhé ndéé cúnahá nee ñuyú ní cùu, Yaá-áⁿ ñí cachí-gá sá Xítóhó Jesucristú cada-gá nacuaá tecú tnùnì-ó sã ïo càhnu cuu mee Yă Ndiöxí. Te sá dúcáⁿ ñí quide-gá te cada iní-ó sã dàtná tnúhu sá ñí dáyèhé-gá iní-ó.

Ío quíndáá iní-ó Yă Ndiöxí

7 Te nchúhú ndécú ndihi-ndí tnúhu Xítóhó Jesucristú, te tnúhu-gá cúú-xí dàtná ìⁿ sá ïo vâha ñùhu ìⁿ xití quídi ñuhu, te nchúhú cúú-ndí dàtná quídi-áⁿ. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-ndí chi tnúhu-gá ïo càhnu cuu-xi te mee-ndí ñáhá, te ducaⁿ cùu nacuaá cutnùnì sá mèe Yă Ndiöxí quidé-gă nchaa sá vâha te ñá díú mèe-ndí.

8 Te cuéi ïo ndòho-ndí ndécú-ndí dico nihí-ndí nacuaá quide-ndí tá yâha-ndí nchaa tnúndòho-áⁿ cuáháⁿ, cuéi áma sa ndètu víi-ñã quehndé iní-ndí sá vã ndácú-ndí yâha-ndí nchaa tnúndòho-áⁿ, dico ndàcu-ndí yâha-ndí.

9 Te cuéi nànducu ñaha ñáyi cuiní-yu ná cada ñáhá-yu xii-ndí dico ñá túú dàña ñaha Yă Ndiöxí xii-ndí, te cuéi cànihá-yu xii-ndí dico cãcu-ndí ñá túú sàhni ñahá-yu.

10 Te ndëni ní cuu cuáháⁿ-ndí xícá cùu-ndí, te cãcu cãcu cahni ñáhá-yu xii-ndí dàtná ní quidé-yu Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ yâha-ndí cuendá cutnùnì sá ndécú tũu Xítóhó Jesucristú andiⁿ te chindee ñaha-gă xii-ndí.

11 Te nchúhú nini ndècu-ndí ñuyú-a te nchaa-ni nduu cãcu cãcu cahni ñaha ñáyi xii-ndí sá cuendá Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ yâha-ndí ndécú-ndí cuendá cutnùnì sá Xítóhó Jesucristú

ndécú ndìhi ñaha-gá xii-ndí cuèi vá cúdii yiqui cùñú-ndí cundecu-xi.

12 Te sá dúcáⁿ cācu cācu cahni ñaha ñāyiu xii-ndí xiǎⁿ nchòhó uuⁿ-gá tá nihí ndéé-ndó cuáháⁿ ndécú-ndó ichi Xítóhó Jesucristú.

13 Te ìⁿ téé ní xíndecu ndéé sanaha nǐ chídó tnùnì-dé núú tütú Yǎ Ndiǒxí núú cāchí-xi: “Yúhú ní sándáá iní-í Yǎ Ndiǒxí núu xiǎⁿ ní cáháⁿ-í”, duha ní cachí téé-áⁿ. Te dàtná-ni ní sani iní téé-áⁿ nǐ cáháⁿ-dé te ñu-ni ducaⁿ sàni iní nchúhú tucu núu xiǎⁿ cāchí-ndí: “Sándáá iní-ndí Yǎ Ndiǒxí núu xiǎⁿ cáháⁿ-ndí”, duha cāchí-ndí.

14 Te cùtnuní iní-ndí sá núu na cùú-ndí te Yǎ Ndiǒxí dandòto ñaha-gá xii-ndí dàtná ní dándótó-gǎ Xítóhó Jesucristú, te tnàhá nchòhó ducaⁿ càda ñaha-gá xii-ndo, te dàvá-áⁿ candeca ñaha-gǎ xii-o quíhíⁿ nucúndecu-o núú-gǎ.

15 Te nchúhú nándi cùu sá tá yǎha-ndí véxi cuendá nchòhó ngúndecu váha-ndo, te ducaⁿ cùita cāyá-gá ñāyiu ngúndecu váha sá xíi Yǎ Ndiǒxí, te ñu-ni ducaⁿ cùita cuu vai-gá ñāyiu ndacáⁿ táhú-yu núú-gǎ te cachí-yu sá ño cāhnu cuu-gá.

16 Te xiǎⁿ núu nchúhú ñá túú tnàhí nàtúhú iní-ndí ndécú-ndí ichi Xítóhó Jesucristú, te cuèi yiqui cùñú-ndí tá xàú-xi cuáháⁿ dico iní-ndí chi uuⁿ-gá uuⁿ-gá tá nihí ndéé-xí cuáháⁿ.

17 Te nchaa sá ndóhó-ndí ñuyíú-a ñá túú cāchí-ndí sá cùú-xí ìⁿ tnúndòho cahnu vihi, chi tnaa-ni duha ndòho-ndí, te sá dúhá ndòho-ndí nándi ndòho-ndí ndécú-ndí ñuyíú-a te Yǎ Ndiǒxí ío váha cada ñaha-gǎ xii-ndí nduu na sàá-ndí núú ndécú-gǎ, te ñu-ni ducaⁿ càda ñaha-gá xii-ndí nǐ caa nǐ quíhíⁿ.

18 Te nchúhú ñá túú nchìcúⁿ nihnu-ndí sá tǔu ndèhe-ndí ío ñuyíú-a, chi nchìcúⁿ nihnu-ndí sá vátá quínì-gá-ndí ndécú àndiú, te ducaⁿ quède-ndí chi nchaa sá tǔu ndèhe-ndí ío ñuyíú-a vá cúdii-xi cundecu-xi, te nchaa sá ñá túú tǔu ndècu andiú xiǎⁿ cudíi-xi cundecu-xi nǐ caa nǐ quíhíⁿ.

5

1 Te yiqui cùñú-ó cùu-xi datná ìⁿ vehe, te vehe-áⁿ ñá túú cùdíi-xi, te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu yiqui cùñú-ó chi vá cúdii-xi, te na sàá nduu vǎ cùndècu-gá-ó ndìhi yiqui cùñú-ó, te Yǎ Ndiǒxí taxi-gá ìⁿ yiqui cùñú sáá sá cùú-xí-ó, te xiǎⁿ cùú-xí dàtná ìⁿ vehe sá ñá túú ní càdúha cue ñāyiu ñuyíú-a, chi mee Yǎ Ndiǒxí ní cadúha-gá vehe-áⁿ te vehe-áⁿ cudíi-xi cundecu-xi nǐ caa nǐ quíhíⁿ andiú. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu yiqui cùñú sá táxi Yǎ Ndiǒxí xii-o chi cudíi-xi cundecu-xi nǐ caa nǐ quíhíⁿ.

2 Te nchúhú ndècu ndìhi-gá-ndí yiqui cùñú-ndí sá ndécú ndìhi-ndí vitna te sama cuínì-ndí sá ño ndìhi taxi Yǎ Ndiǒxí yiqui cùñú sáá cùndecu ndìhi-ndí.

3 Chi mee-gǎ vá dáñá-gǎ sá dúcáⁿ-ní cùnduu-ndí cundecu-ndí, chi dai taxi-gá yiqui cùñú sáá-áⁿ xii-ndí.

4 Te nini ndècu-ndí ndìhi yiqui cùñú-ndí vitna ío sàni iní-ndí te ndìhú iní-ndí, dico ñá díú sá dúhá quède-ndí te ñá túú-gǎ tnàhá iní-ndí cundecu-ndí ndìhi yiqui cùñú-ndí, chi cuínì-ndí sá Yǎ Ndiǒxí ío ndìhi taxi-gá yiqui cùñú sáá nduu táhú-ndí, chi xiǎⁿ cudíi-xi nǐ caa nǐ quíhíⁿ te yiqui cùñú-ndí sá tá ndìhi nihnu cuáháⁿ-a vá cúdii-xi cundecu-xi.

5 Te ducaⁿ tnàhí ní cachí Yǎ Ndiǒxí cunduu sá dúcáⁿ nduu táhú-ó yiqui cùñú sáá-áⁿ, te ní taxi-gá Espiritú-gá ní ngúndecu ndìhi-o cuendá cutnùnì iní-ó sá ndàá taxi-gá yiqui cùñú sáá-áⁿ nduu táhú-ó.

6 Te xiǎⁿ núu nchúhú nihí ndéé-ndí ndécú-ndí, te cùtnuní iní-ndí sá nini ndècu-ndí ndìhi yiqui cùñú-ndí sá ndécú ndìhi-ndí vitna te vátá sàá-gá-ndí cundecu-ndí mei núú ndécú Xítóhó Jesucristú.

7 Te ducaⁿ cùtnuní iní-ndí chi sándáá iní-ndí Yǎ Ndiǒxí ndécú-ndí ñuyíú-a cuèi ñá túú xìnì-ndí-gá.

8 Te ío váha cùu iní-ndí ndécú-ndí, te sàni iní-ndí sá váha-gá sá núu vá

cúndècu-gá-ndí ndìhi yiqui cùñú-ndí sá ndécú ndìhi-ndí vitna. Te ducaⁿ sàni iní-ndí chi váha-gá cundecu-ndí mei núú ndécú Xítohó Jesucristú.

9 Te ío ndùcu ndee-ndí quidé-ndí nàcuáa cuu vii cuu váha iní Xítohó Jesucristú vitna ndècu-ndí ñuyíú-a, te diu-ni ducaⁿ càda-ndí cuèi òré vá cúndècu-gá-ndí.

10 Te dacuitíi sã ncháá-ó cùndecu-o núú Xítohó Jesucristú ìⁿ nduu, te dává-áⁿ mee-gã cáháⁿ-gá te núú nása ndùu chiuⁿ ní quide-o ìⁿ ìⁿ-o, núú ní quide váha-o àdi ñá túú ní quide váha-o, te nàcuáa ndùu chiuⁿ ní quide-o ìⁿ ìⁿ-o te ducaⁿ ndùu sá táxi-gã nduu táhú-ó.

Nàcuáa ní cuu ní ngúndecu váha-o ndìhi Yá Ndiõxí

11 Te nchúhú quíyùhú iní-ndí nàcuáa cada Xítohó Jesucristú, núú xiãⁿ càháⁿ-ndí tnúhu-gá núú ñáyiú cuèndá xínu iní-yu tuha ñàhá-yu xii-gá. Te mee Yá Ndiõxí sa nàha-gá nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí, te sàni iní-ndí sá nchòhó cutnùní iní-ndó nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí.

12 Te sá dúhá càháⁿ-ndí te vá cání iní-ndó sã nchúhú càháⁿ váha-ndí cuèndá-ndí nàcuáa nchòhó cuu váha iní ñàhá-gã-ndó xii-ndí te ñàhá, chi duha càháⁿ-ndí cuèndá sá nchòhó níhí-ndó tnúhu cáháⁿ váha-gã-ndó cuèndá-ndí núú ñáyiú. Te ducaⁿ níhí-ndó tnúhu cúñaha-ndo xii cue ñáyiú quide nínu mee-xi, chi cue ñáyiú-áⁿ ñà túú quide cuèndá-yu nása ndècu iní-yu.

13 Te núú nchòhó sání iní-ndó sã lúcú-ndí cuèndá nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí te cùu-xi cuèndá Yá Ndiõxí, àdi núú sàni iní-ndó sã ñà túú lúcú-ndí cuèndá nàcuáa quide-ndí ndécú-ndí te cùu-xi sá váha sá cúú-xí-ndó.

14 Te quide-ndí nàcuáa cuení Xítohó Jesucristú chi cùtnuní iní-ndí sá ío cùu iní-gá nchaa ñáyiú, te ducaⁿ xíní ndáá-ndí sá ñí xíhí-gá cuèndá ncháá-yu, te xiãⁿ núu cada iní-ó sã

dàtná tnúhu sá ncháá ñáyiú ní xíhí-yu ndìhi-gá.

15 Te ducaⁿ ñí xíhí Xítohó Jesucristú cuèndá nchaa ñáyiú chi cuení-gá sá ncháá-yu cundécú-yu cadá-yu nàcuáa cuení méé-gã te vá cadá-yu nàcuáa cuení méé-yu, chi mee-gã ní xíhí-gá te ní ndoto-gá cuèndá cuu-xi sá váha sá cúú-xí-yu.

16 Te xiãⁿ núu nchúhú ñá túú-gã ná sání iní-ndí cuèndá tnàha ñáyiú-ndí núu nàndíhi-yu àdi ñá túú nàndíhi-yu dàtná ní xóo caní iní-ndí cùtnàhá ní xíndecu-ndí ichi cuèhé ichi duha, te dává-áⁿ ñí xóo caní iní-ndí cuèndá Xítohó Jesucristú dàtná sání iní cue ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha vitna.

17 Te nchaa nchoo ñáyiú ní tnahá tnúhu ndìhi Xítohó Jesucristú ní nduu-o dàtná ìⁿ ñáyiú saa, te ducaⁿ chi ñá túú-gã quidé-ó dàtná ní xóo cada-o cùtnàhá ní xíndecu-o ichi cuehé ichi duha, chi ní ngúita-o quide-o mee-ná sá váha te nchaa xiãⁿ cúú-xí sã sáá sã cúú-xí-ó chi vátá quení-gá-ó càda-o.

18 Te ducaⁿ quide-o ndecu-o chi mee Yá Ndiõxí quidé-gã sá dúcáⁿ càda-o cundecu-o. Te Xítohó Jesucristú ní quide-gá ní ngúndecu váha-o ndìhi Yá Ndiõxí vitna, te ducaⁿ chi mee Yá Ndiõxí ducaⁿ tnàhí ní cachí-gá cunduu, te diu-ni mee Yá Ndiõxí ní taxi-gá chiuⁿ quide-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá nàcuáa ngúndecu váha cue ñáyiú ndìhi-gá.

19 Te ducaⁿ chi mee-gã ní cachí-gá sá Xítohó Jesucristú cada-gá nàcuáa nucúndecu váha nchaa nchoo cue ñáyiú ndècu ñuyíú-a ndìhi Yá Ndiõxí. Te nchaa ñáyiú ní tuha ñaha xii-gá ñá túú-gã sání iní-gá sá ñáyiú-áⁿ nacháhu-yu cuéchi-yu núú-gã. Te mee Yá Ndiõxí ní taxi-gá chiuⁿ quide-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá núú ñáyiú nàcuáa ngúndecu ndìhi ñaha váha-yu xii-gá.

20 Te Xítohó Jesucristú ní cachí-gá sá nchúhú cáháⁿ-ndí tnúhu-gá núú nchaa ñáyiú, te sá dúhá quide-ndí

càháⁿ-ndí tnúhu-gá te quide-ndí núú Yá Ndiöxí càháⁿ-ndí yuhu-gá, te xiãⁿ nũu càháⁿ ndàhú-ndí núú-ndó sã tnàhá tnúhu-ndo ndìhi Yá Ndiöxí cuendá cundecu váha-ndo ndìhi-gá, te duha càháⁿ-ndí chi ducaⁿ càchí Xítóhó Jesucristú cada-ndí.

²¹ Te Xítóhó Jesucristú cúú-gã Yaa ñá túú tnàhí cuéchi-xi, dico Yá Ndiöxí ní quide ñaha-gã xii-gá dàtná ìⁿ ñáyiú ndècu cuéchi-xi, te ducaⁿ chi Xítóhó Jesucristú ní xido-gá cuéchi nchaa nchoo ñáyiú ñuyíú-a, te ducaⁿ ñi xido Xítóhó Jesucristú nchaa cuéchi-o cuendá sá nũu na tnàhá tnúhu-ndo ndìhi-gá te cudíu-o núú Yá Ndiöxí, te ducaⁿ ñi cuu chi mee Yá Ndiöxí ducaⁿ ñi cachí-gá cunduu.

6

¹ Te nchoo ìⁿ-ni cùu-o quide chiuⁿ-o cuendá Yá Ndiöxí nũu xiãⁿ càháⁿ ndàhú-ndí núú-ndó sã vã dícó-ni ducaⁿ cùndedóho-ndo tnúhu Yá Ndiöxí, chi cada-ndo nàcuáa na chindee ñaha-ni-gá.

² Chi mee-gã càchí-gá ìⁿ xichi núú tütú-gá núú càchí-xi:

Sáa nduu te cundàhú iní ñàhà-í xii-ndo chindee ñaha-í cuendá naníhí tãhú-ndó,

te ní sáa nduu tàú-xi sá cundàhú iní ñàhà-í xii-ndo chindee ñaha-í cuendá naníhí tãhú-ndó, núú xiãⁿ ní xíndedóho-í tnúhu ní càháⁿ-ndó te ní chindee ñaha-í xii-ndo nàcuáa naníhí tãhú-ndó.

Duha càchí-gá núú tütú-gá. Te vitna cùu-xi nduu cundahú iní ñàhà Yá Ndiöxí chindèe ñaha-gá, te cùu-xi nduu naníhí tãhú-ó.

³ Te nchúhú ñá túú quide-ndí ìⁿ sá ñà túú tàú-ndí cada-ndí sá cúú-xi ñáyiú, chi cuìní-ndí sá vã càháⁿ cuèhé-yu cuendá chiuⁿ quide-ndí.

⁴ Te nchaa sá quidé-ndí cúú-xi nàcuáa cutnùní iní cue ñáyiú sá nchúhú xínú cuéchi-ndí núú Yá Ndiöxí, te ío quide cahnu iní-ndí cuendá nchaa sá ndóhó-ndí, chi nándí quide ñaha ñáyiú xii-ndí, te ducaⁿ-ni

ta quide cahnu iní-ndí cuèi nándí-gá nchaa sá tá yãha-ndí véxi.

⁵ Te duha ta yãha-ndí véxi, núú cànha ñáyiú xii-ndí, núú chíhí ñàhá-yu vecaá, núú cuàá ndeé ñàhá ñáyiú xii-ndí xícuèhé ñàhã-yu, te ío ndòho-ndí quidé-ndí chiuⁿ Yá Ndiöxí, te áma xidí-ndí te áma ñá túú xidí-ndí, te áma ñihí-ndí sá xéxi-ndí te áma ñá túú ñihí-ndí.

⁶ Te quide ndáá-ndí ndécú-ndí, te cùtnuní váha iní-ndí nàcuáa càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí, te quide cahnu iní-ndí cuèi nándí quide ñaha ñáyiú xii-ndí, te cundahú iní-ndí tnàha ñáyiú-ndí, te quide-ndí nchaa sá váha nàcuáa chindee ñaha Espíritú Yá Ndiöxí xii-ndí, te ío ndisa iní-ndí cúú iní-ndí cue tnàha ñáyiú-ndí.

⁷ Te dànehé-ndí ñáyiú mee-ni tnúhu ndáá, te nchaa chiuⁿ quide-ndí te quide-ndí nàcuáa chindee ñaha Yá Ndiöxí xii-ndí, te cuendá sá quidé ndáá-ndí ndécú-ndí nũu xiãⁿ ñihí ndeé-ndí dáquèe tihú-ndí nchaa sá cuèhé sá dúhá.

⁸ Te dava ñáyiú quide nínu ñàhá-yu xii-ndí, te davá-yu tnúhu cuèhé tnúhu duha càháⁿ-yu xãhãⁿ-yu xii-ndí, te davá-yu xicáhãⁿ váha-yu cuendá-ndí te davá-yu xicáhãⁿ cuèhé-yu, te davá-yu càchí-yu sá dándàhú-ndí ñáyiú dico ñá ndáá chi càháⁿ ndáá-ndí.

⁹ Te davá-yu càchí-yu sá ñà túú xíní-yu ná ñáyiú cùu-ndí, te davá-yu càchí-yu sá xíní-yu yoo cùu-ndí, te davá-yu cuìní-yu cahni ñàhá-yu xii-ndí dico vátá cáhni ñaha-gá-yu chi ndècu-ni-ndí. Te ío ndòho-ndí ndécú-ndí ichi Yá Ndiöxí, te cuèi ndòho-ndí dico ñá túú cùu-xi sá cùu-ndí.

¹⁰ Te cuèi ndìhú iní-ndí dico ñá túú dàña ndeé-ndí sá cúdí iní-ndí, te cùu-ndí cue téé ndàhú dico sànu ichi-ndí vãi ñáyiú ichi Yá Ndiöxí cuendá ngúndecu váha-yu sá

cuendá-gá, te cuèi ñá túú ñă ndécú ndìhi-ndí dico ñá túú ñă cúmăní xii-ndí.

11 Te nchòhó ñáiyu ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucrìstú ndécú ñúú Còrintú ío cùu iní ñáhá-ndí xii-ndo, te ni yùhu ni iní-ndí càháⁿ-ndí nchaa tnúhu càháⁿ-ndí sá cúú-xí-ndó.

12 Te nchúhú chi ni yùhu ni iní-ndí cúú iní ñáhá-ndí xii-ndo, dico nchòhó chi ñá túú òucaⁿ quide-ndo sá cúú-xí-ndí.

13 Te yúhú càháⁿ ndàhú-í núú-ndó dàtná quidé ìⁿ tée cùu tátá òré càháⁿ ndìhi-dé cue déhe-dé sá ni yuhu ni iní-ndó cùu iní ñáhá-ndó xii-ndí dàtná quidé mèe-ndí cúú iní ñáhá-ndí xii-ndo.

Nchoo cùu-o datná ìⁿ vehe Yá Ndiòxí

14 Te cue ñáiyu ñá túú sàndáá iní tnúhu Xítohó Jesucrìstú, te vá cúú ìⁿnuu-ndo ndìhi-yu cada-ndo dàtná xíquidé-yu, chi òucaⁿ cuu nchaa sá vâha te òucaⁿ cuu nchaa sá cuèhé sá dúhá, te ñúmí nchìcanchii ndìhi niú chi ñá túú ìⁿ-ni cuu-xi. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchaa sá vâha ndìhi nchaa sá cuèhé sá dúhá chi ñá túú ìⁿ-ni cuu-xi.

15 Te òucaⁿ-ni ducaⁿ ñá túú ìⁿ-ni cuu Xítohó Jesucrìstú ndìhi sácúlhná, te òucaⁿ-ni ducaⁿ ñă túú ìⁿ-ni cuu ñáiyu sàndáá iní ñáhá xii Xítohó Jesucrìstú ndìhi ñáiyu ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-gá.

16 Te òucaⁿ-ni ducaⁿ sàtnahá tucu-xi cùu vehe Yá Ndiòxí ndìhi nchaa sá càchí ñáiyu cùu ndiòxí ní cadúha cue tée ñuyú-a, chi vá cúú quèhi ni ìⁿ xíáⁿ xití vehe-gá. Te nchoo cùu-o datná vehe Yá Ndiòxí Yaá ndécú tûu andiú, chi mee-gă càchí-gá núú tûtú-gá núú càchí-xi:

Yúhú vá cúmăní cundecu-í ndìhi-yu ndèni ní cuu na cùndecú-yu,

te òucaⁿ-ni yúhú cuu-í Ndiòxí-yu,

te mèe-yu cúú-yu ñáiyu cùu cuendá-í. Duha càchí-gá núú tûtú-gá.

17 Te xíáⁿ nûu càchí tucu-gá ìngá xichi núú tûtú-gá núú càchí-xi:

Chí tá quèe tnuú nchaa ñáiyu ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-í,

te vá cání iní-ndó càda-ndo ni ìⁿ sá cuèhé sá dúhá,

te ducaⁿ te queheⁿ cuendá ñáhà-í xii-ndo,

18 te yúhú cuu-í Tátá-ndó,

te nchòhó cuu-ndo cue déhe ducuⁿ-í, ndìhi cue déhe yoco-í,

duha càháⁿ yúhú Yaá ío càhnu cuu.

Duha càchí-gá núú tûtú-gá.

7

1 Te sá dúcáⁿ ò vâha càháⁿ Yá Ndiòxí sá cúú-xí-ó nûu xíáⁿ càháⁿ-í dóho nchòhó ñáiyu ío cùu iní-í sá dùuⁿ duuⁿ dañá-o nchaa sá cuèhé sá dúhá, chi nchaa xíáⁿ ñá túú cùu-xi sá vâha sá cúú-xi iní-ó ndìhi yiqui cuñú-ó, te cada-o nàcuáa tàú-xi cunduu nàcuáa cundáá-ó nûú Yá Ndiòxí, te cada-o sã néhé-ó sã yíñùhu núú-gă.

Cue ñáiyu ñúú Còrintú quidé vâha-yu

2 Te ni yùhu ni iní-ndó chì cúú iní ñáhá xii-ndí, chi nchúhú vá yôo ìⁿ quide úhú iní-ndí, te ni vâ yôo ìⁿ dàcuíta nihnu-ndí, te ni vâ yôo ìⁿ dândahú-ndí.

3 Te sá dúhá càháⁿ-í te vá cání iní-ndó sã ìⁿ cuéchi dàcaa-í díquí-ndó, chì dàtná sa ní càchí-í xii-ndo sã yúhú ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo, te cuèi vitna ndècu-gá-ó ñùyú-a àdi cuéi na cùú-ó dico òucaⁿ-ni ducaⁿ cùu iní ñáhà-í xii-ndo.

4 Te yúhú ío vâha sàni iní-í cuendá-ndó, te ducaⁿ ò vâha càháⁿ-í cuendá-ndó, te ío ndècu ndìhi-í tnúhu ndee iní cuendá-ndó, te ío cùdí iní-í sá cuendá-ndó cuèi nándi ndòho-í ndìhi dava-gá-güedé ndécú-ndí.

5 Te nchúhú cùtnahá ní sáháⁿ-ndí distrítú Macèdoniá, te ñá túú tnàhí ni ndètatú-ndí cuendá nchaa sá ñí yáhandi chi ío ní ndoho-ndí cuendá nchaa sá ñí quidé-yu, chi ío ní cuándeé ñáhă-yu xii-ndí, te ío ní sani iní-ndí nûu nása-gá yâha-ndí ní cùu.

6 Dico Yá Ndiòxí ní taxi-gá tnúhu ndee iní xii-ndí òré ní quexìo té Títú núú ndécú-ndí, te òucaⁿ-ni Yaá-áⁿ

cúu-gã Yaá sãñaha-gã tnúhu ndee ìní xii cue ñáyiú ndìhú ìní-xi.

⁷ Te ducaⁿ ñí taxi Yá Ndiõxí tnúhu ndee ìní xii-ndí cuendá sá ñí quexìo té Títú núú ndécú-ndí, te ñá díú-ní sá cuendá ní quexìo-dé chi ní níhí tucu-ndí tnúhu ndee ìní cuendá ní cani-dé cuendú núú-ndí sá nchòhó ní sãñaha-ndo tnúhu ndee ìní xii-dé, te ní cachí tnúhu-dé xii-ndí sá nchòhó ío cuíní-ndó cãháⁿ ndìhí ñaha-ndo xii-ndí, te ní cachí tnúhu tucu-dé xii-ndí sá nchòhó ío ndìhú ìní-ndó cuendá nàcuáa cùu ndecu-ndo ni cuu, ndìhí cuendá sá ío sãni ìní-ndó cuendá-í, te sá dúcáⁿ ndùu cuendú ní cani-dé núú-ndí nùu xiãⁿ ío ní cudíí ìní-í.

⁸ Te nchòhó ní ndìhú ìní-ndó cuendá tnúhu cãháⁿ-í núú tütú sá ñí dáquixì-í ndaha-ndo, te òré ní níhí-í tnúhu sá ndìhú ìní-ndó te tnaa-ni ní ndixi cuéchi ìní-í sá dúcáⁿ ñí quide-í te dãtnùní ñá túú-gã ní ndixi cuéchi ìní-í.

⁹ Te vitna ní ndìhú ìní-ndó, te xiãⁿ ní quide-xi ní ndixi cuéchi ìní-ndó sã ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo ni cuu, te ní cudíí ìní-í dico ñá díú cuendá sá ni ndìhú ìní-ndó ñí cudíí ìní-í chi cuendá sá ñí ndixi cuéchi ìní-ndó, te ní ndìhú ìní-ndó nàcuáa ní cuu váha ìní Yá Ndiõxí, te xiãⁿ nùu ní cuu-xi ñⁿ sá váha sá cúu-xí-ndó cuendá tnúhu ní cãháⁿ-í te ñá túú ní cùu-xi ñⁿ sá cuèhé sá cúu-xí-ndó.

¹⁰ Te nchoo nùu na ndìhú ìní-ó nàcuáa cuu váha ìní Yá Ndiõxí, te ndixi cuéchi ìní-ó te núú ñá túú quide váha-ndo ndècu-o, te sá dúcáⁿ quide-o te nàníhí tàhú-ó, te vá ndìhú ìní-ó sã dúcáⁿ ñí quide-o, te dava ñáyiú xíndecu ichi cuèhé ichi duha ndìhú ìní-yu dico ñá túú ndixi cuéchi ìní-yu cuendá nchaa sá ñà túú váha quidé-yu, te sá dúcáⁿ quidé-yu te cuíta nihnú-yu.

¹¹ Te sá dúcáⁿ ñí ndìhú ìní-ndó nàcuáa ní cuu váha ìní Yá Ndiõxí, te xiãⁿ nùu ndùcu ndee-ndo quide-ndo nchaa nacuáa tàú-xi cunduu, te vitna ni yùhu ni ìní-ndó cãháⁿ-ndó sã quidé váha-ndo, te ío cùdééⁿ-ndó nùú méé-ndó sã ñà túú quide váha-ndo

ndècu-ndo ni cuu, te yùhú-ndó ndècu-ndo cuendá sá ñà túú quide váha-ndo ni cùu, te ío ní xùhuⁿ ìní ñáhá-ndó xii-í, te ní ndúcú ndéé-ndó ñí quide ndáá-ndó cuendá té ndècuéchi ndècu ndìhí-ndo, te sá dúcáⁿ ñí quide-ndo te xiãⁿ ní cutnùní sá méé-ndó ñà túú cuéchi-ndo.

¹² Te ní cadúha-í tutú ní dáquixì-í ndaha-ndo, te ní quide-ndo nàcuáa ní cãháⁿ-í, te sá dúcáⁿ ñí quide-ndo xiãⁿ ní cutnùní ìní-ndó sã ío cùu ìní ñáhá-ndó xii-í. Te Yá Ndiõxí nãhá-gã sá díú cuendá xiãⁿ ní dáquixì-í tutú ndaha-ndo, te ñá díú-ní cuendá sá sání ìní-í cuendá té ndècuéchi ndècu ndìhí-ndo, te ni ñà díú-ní cuendá ñáyiú ní dándìhú té ndècuéchi-áⁿ ìní-xi ní càdúha-í tutú ní dáquixì-í ndaha-ndo.

¹³ Te cuendá sá quidé váha-ndo ndècu-ndo xiãⁿ cúu-xí tnúhu ndee ìní ndécú ndìhí-ndí.

Dico ñá díú-ní xiãⁿ chi tnahá ío cùdíí ìní-ndí cuendá sá ío cùdíí ìní té Títú, te ducaⁿ cùdíí ìní-dé chi nchòhó ní sãñaha-ndo tnúhu ndee ìní xii-dé.

¹⁴ Te yùhú ñá túú cùcahaⁿ núu-í sá ni cãháⁿ váha-í cuendá-ndó nùú té Títú cùtnahá vátá quixì-gã-dé núú ndécú-ndó, chi ní cutnùní ìní-dé sá ndáá cãháⁿ váha-í nàcuáa quide-ndo datná cúu-xí sã ndáa nchaa tnúhu dácuaaha ñaha-í xii-ndo.

¹⁵ Te vitna ío-gã váha cùu ìní té Títú cuendá-ndó, chi ndàcu ìní-dé sá ncháá-ndó ío váha ní tñi-ndo nchaa tnúhu ní cãháⁿ-dé núú-ndó, te ndàcu tucu ìní-dé sá ñí queheⁿ cuendá váha-ndo-dé, te ní dátúu-ndo nùú-dé sá ío ní quiyùhú ìní-ndó sã vã ndácú-ndó càda-ndo nchaa nacuáa tàú-xi cunduu.

¹⁶ Te ío cùdíí ìní-í cuendá-ndó chi cùtnuní ndáá ìní-í sá ñà túú dàña ndéé-ndó quide-ndo nchaa nacuáa tàú-xi cunduu.

8

Ío váha cuu ìní-ó chindee tnaa-o

¹ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndìhí-ndí ichi Xítóhó Jesucristú càchí tnúhu-ndí xii-ndo nàcuáa quide ñaha Yá Ndiõxí xii cue ñáyiú xíndecu ichi-gã ndécú

distritú Macèdoniá, chi ío chindee ñaha-gá xii-yu cuendá sá quidé vâha-yu ndécú-yu.

² Te cuéi ndòho vihi-yu ndécú-yu dico ío-ni cùdí ìní-yu, te cuendá xiáⁿ nũu ni yùhu ni iní-yu ní sacáⁿ tnáhã-yu díhúⁿ sã cúú-xí tnàha ñáyíu-yu, te ñá túú tnàhí ni xĩnduu díi-yu cuéi ío ndàhú-yu.

³ Te ñá díú-ní nàcuáa ní sani iní-yu ndacú-yu cacáⁿ tnáhã-yu, chi ní quide yica iní-yu ní sacáⁿ tnáhã-gã-yu, te yúhú càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ni yuhu ni iní-yu ducaⁿ ñí quidé-yu.

⁴ Te ío ní cáháⁿ ndàhú-yu núú-ndí cuendá sá cuãha-ndí tnúhu sá tnàhá-yu chindéé-yu dava-gá cue ñáyíu cùu cuendá Yã Ndiõxí.

⁵ Te ñá díú-ní nàcuáa ní sani iní-ndí ní quidé-yu, chi ní xídó-gã-yu ní quide váha-yu, te ducaⁿ chi mée-yu ní sani iní-yu sá cadã-yu nchaa nàcuáa cuiní Yã Ndiõxí, te dàtnúni ducaⁿ te ní cachí-yu sá cúú cadã-yu nchaa nàcuáa na cũñaha-ndí xii-yu. Te ducaⁿ ñí quidé-yu chi ducaⁿ ñí cuiní mée Yã Ndiõxí cunduu.

⁶ Te sá dúcãⁿ ñí quide ñáyíu-áⁿ nũu xiáⁿ càháⁿ ndàhú-ndí núú tẽ Titú sá quixí túcu-dé núú ndécú-ndo cuendá dàxínu cava-dé chiúⁿ sá sã ní ngúíta-dé quidé-dé dátacã-dé díhúⁿ sã sã ní ngúíta-ndo sãcãⁿ tnáhã-ndó, te ducaⁿ quide-ndo chi cundahú iní-ndó tnàha ñáyíu-ndo.

⁷ Te nchòhó cúú-ndó ñáyíu ío ngòdónúú quide nchaa sá vâha, te ío váha sãndáá iní-ndó Xítohó Jesucristú, te ío váha cùtnuní iní-ndó nàcuáa càháⁿ tnúhu-gá, te ío váha dàcuaha-ndo ñáyíu tnúhu-gá, te ío ndùcu ndee-ndo quide-ndo mee-ni sá vâha, te ducaⁿ ío cùu iní ñáhã-ndó xii-ndí, te sá dúcãⁿ quide-ndo núu xiáⁿ càháⁿ ndàhú-í núú-ndó sã ngòdó núú-gã-ndó càda-ndo sá cúú-xí tnàha ñáyíu-ndo.

⁸ Dico yúhú ñá túú tàuchiúⁿ-í sá dúcãⁿ càda-ndo, chi cuendá-ni sá càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa quide dava-gá cue ñáyíu ndècu ichi Xítohó Jesucristú,

chi cue ñáyíu-áⁿ ni yùhu ni iní-yu quidé-yu sá vâha sá cúú-xí tnàha ñáyíu-yu, te càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa quidé-yu cuendá cutnùní nũu nása cada-ndo nũu ndisa sá cúú iní-ndó cuè tnàha ñáyíu-ndo.

⁹ Te nchòhó sa xini-ndó sã Xítohó Jesucristú ío cundahú iní ñáhã-gã xii-o, te ío váha ndècu-gá ní cùu te ní quixi-gá ñuyíú-a ní quide váha ñaha-gã xii-o, te ñuyíú-a ñá túú ní xĩndecu váha-gã, te ducaⁿ ñí quixi-gá ñuyíú-a cuéi ñá túú ní xĩndecu váha-gã cuendá sá nchóó ngũndecu váha-o núú ndécú-gã.

¹⁰ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa sãni iní-í. Chiúⁿ sá ni yuhu ni iní-ndó ñí ngúíta-ndo quide-ndo cuía ni yáha chi cùu-xi sá vâha sá cúú-xí-ndó nũu na dàxínu cava-ndo.

¹¹ Te dàtnã-ni ni yùhu ni iní-ndó ñí tausaha-ndo chiúⁿ-áⁿ te ducaⁿ-ni ni yuhu ni iní-ndó dàxínu cava-ndo, te cacáⁿ tnáhã-ndó sã ndécú ndíhi-ndo nàcuáa xito mee-ndo ndacu-ndo.

¹² Te núu nchòhó ni yùhu ni iní-ndó càcãⁿ tnáhã-ndó sã xító mée-ndo ndacu-ndo ña, te cùu váha iní Yã Ndiõxí, chi mee-gã sa nàha-gá nása ndècu-o te ndùu vétú-ni iní-gã.

¹³ Te sá dúhá ndùu tnúhu càháⁿ-í te vá cãní iní-ndó sã yúhú cuiní-í sã nchòhó ndoho-ndo cundecu-ndo te dava-gã-yu ngũndecu váha-yu sã cuendá-ndó.

¹⁴ Te vitna ndècu ndee iní-ndó nàcuáa ndacu-ndo chindee-ndo cue ñáyíu xini ñuhu, te nduu ñá túú ndècu ndee iní-ndó te cue ñáyíu-áⁿ chindee ñáhã-yu xii-ndo te núu ndècu ndee iní-yu, te ducaⁿ te ni nchòhó ñá túú ñá cumání xii-ndo te ni cuè ñáyíu-ãⁿ ñá túú ñá cumání xii-yu.

¹⁵ Te ducaⁿ te quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yã Ndiõxí núú càchí-xi: “Cue ñáyíu ío vai sã ni ñíhí ñá túú ní cùu sobrá xii-yu, te cue ñáyíu sacú ní ñíhí ñá túú ní cumání xii-yu”, duha càchí-xi núú tütú-gã.

Té Titú ndíhi cue té cundíhi-dé

¹⁶ Te ndacãⁿ táhú-í núú Yã Ndiõxí chi mee-gã ní quide sã tẽ Titú ío ñuhu iní ñáhã-dẽ xii-ndo dàtnã ñúhú iní ñáhã-í xii-ndo.

17 Te yúhú ní xáhaⁿ-í xii-dé sá quíxí coto ñaha-dé xii-ndo te ní sáha-dé tnúhu, te ñá díú mée-ni sá dúcáⁿ ní xáhaⁿ-í xii-dé quixi coto ñaha-dé xii-ndo, chi mee-dé cúdí^í tnàhí iní-dé quixi coto ñaha-dé xii-ndo.

18 Te tendaha-ndí ìⁿ tée ndècu ndihí-o ichi Xítóhó Jesucristú quixi-dé ndihí té Títú, te tée quixi ndihí té Títú-áⁿ cúú-dě ìⁿ tée ío váha càháⁿ cue ñáyiú xíndecu ichi Xítóhó Jesucristú cuendá-dé cuendá sá ío váha quide-dé chiúⁿ Xítóhó Jesucristú càháⁿ-dé tnúhu-gá tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-ó.

19 Te cue ñáyiú xíndecu ichi Xítóhó Jesucristú ñá díú-ní sã càháⁿ váha-yu cuendá-dé, chi tnàhá ní cáxi ñàhá-yu xii-dé cuendá sá cáca cùu ndihí ñaha-dé xii-ndí chindee ñàhá-dé tacá sá cúú-xí ñáyiú ndàhú, te quide-ndí chiúⁿ-a cuendá ío cuu càhnu Yá Ndióxi, te cue ñáyiú cutnùní iní-yu sá nchòhó ní yúhu ní iní-ndó quide-ndo nchaa sá váha sá cúú-xí cuè tnaha ñáyiú-ndo.

20 Te cuíní-ndí sá vã càháⁿ cuèhé ñáyiú cuendá nàcuáa quide-ndí ndihí sá ngãutnàha sá cúú-xí cuè tnaha ñáyiú-o, te ío vãi cuu-xi.

21 Chi ndùcu ndee-ndí quidé-ndí nàcuáa cáháⁿ váha Xítóhó Jesucristú cuendá-ndí, te quide tucu-ndí nàcuáa cáháⁿ váha ñáyiú sá quidé vãha-ndí.

22 Te tendaha tucu-ndí ingá tucu tée ndècu ndihí-o ichi Xítóhó Jesucristú quixi-dé ndihí cue tée úú quixi coto ñaha xii-ndo, te tée quixi ndihí-güedé-áⁿ ní cuu vãi xito quide-dé nàcuáa cutnùní iní-ndí sá ío ndùcu ndee-dé quidé-dě sá vãha, te vitna ío-gá cuíní-dé cada-dé sá vãha vitna quixi-dé núú ndécú-ndó, chi cutnùní ndáá iní-dé sá cúú-ndó cuè ñáyiú quide váha.

23 Te càchí tnúhu-í xii-ndo sã tẽ Títú cúú-dě ìⁿ tée cùndihí-í quidé-ndí chiúⁿ Xítóhó Jesucristú, te tnàhá-dé cúú-dě ìⁿ tée xínu cuechi núú-ndó càháⁿ-dé tnúhu-gá. Te càchí tnúhu tucu-í xii-ndo cuendá cue tée úú quixi ndihí-dé, chi cue tée-áⁿ cúú-güedě

cue tée tendaha cuè ñáyiú xíndecu ichi Xítóhó Jesucristú quixi coto ñaha xii-ndo. Te cue tée-áⁿ quidé-güedě nàcuáa cachí ñáyiú sá ío càhnu cuu Xítóhó Jesucristú.

24 Te chí cáda sã cúú iní ndisa-ndo-güedě cuendá ducaⁿ na cutnùní iní nchaa dava-gá ñáyiú xíndecu ichi Xítóhó Jesucristú sá ndáá ndisa ducaⁿ quide-ndo, te ducaⁿ cutnùní iní-yu sá ndáá ndisa quide váha-ndo dàtná càháⁿ-ndí cuendá-ndó sá quidé vãha-ndo.

9

Cuendá sá ngãutnàha sá cúú-xí cue ñáyiú xíndecu ichi Xítóhó Jesucristú

1 Te cuendá sá ngãutnàha sá cúú-xí cuè ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú ñá túú-gã xíní ñùhu-xi cachí tnúhu-í xii-ndo núú tütú-a nàcuáa cada-ndo,

2 chi sa cutnùní iní-í sá ío cuíní-ndó chindee-ndó-yu. Te ducaⁿ-ni ío váha càháⁿ-í cuendá-ndó núú ñáyiú xíndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú dístítú Macèdoniá, te xáhaⁿ-í xií-yu sá nchòhó ñáyiú xíndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú dístítú Acáyá sa ní cuu ìⁿ cuía ducaⁿ cuíní-ndó càcáⁿ tnàhá-ndó sã cúú-xí cuè ñáyiú ndàhú ndécú ìchi-gá. Te vãi cue ñáyiú dístítú Macèdoniá cuíní-yu cacáⁿ tnàhá-yu sá cúú-xí cuè ñáyiú ndàhú ndécú ìchi Xítóhó Jesucristú cuendá sá ní níhí-yu tnúhu sá nchòhó ío cuíní-ndó dùcaⁿ cada-ndo.

3 Te cuendá sá sání iní-ndó cada-ndo xiáⁿ tendaha-í cue tée ndècu ndihí-o ichi Xítóhó Jesucristú quixi-güedě núú ndécú-ndó cuendá dátúha ñaha-güedě xii-ndo, cuendá sá vã quée ndèhnde-í núú ñáyiú sá ní cáháⁿ váha-í cuendá-ndó, te ducaⁿ cùndecu túha ndisa-ndo dàtná sa ní cáháⁿ-í núú-yu.

4 Chi na cuáháⁿ ndèé quixi-í ndihí ìⁿ úú cue ñáyiú dístítú Macèdoniá núú ndécú-ndó te quiní-yu sá ñà túú ndècu túha-ndo, te cucahaⁿ núú-í núú-yu sá ní cáháⁿ váha-í cuendá-ndó te núú ñá túú ndècu túha-ndo, te tnàhá-ndó cùcahaⁿ núú-ndó.

5 Te xiáⁿ núú ní saní iní-í sá vãha-gá codonùu cue tée ndècu ndihí-o ichi Xítóhó Jesucristú quixi

coto ñaha-güedě xii-ndo cuendá chindee ñaha-güedé tacá sá ñi sani iní-ndó càcáⁿ tnáhá-ndó cuendá sá cündècu túha-xi, te cuu-xi dàtná ñⁿ táhú sá ñi quene cuu iní méé-ndó càcáⁿ tnáhá-ndó sá cúu-xí cuè tnaha ñáyi-ndo. Te ducaⁿ te vá yõ cani iní-xi quesàhá-yu sá nchũhú ní quide yica-ndí ducaⁿ ñi sacáⁿ tnáhá-ndó.

6 Te nchòhó sa xíní-ndó sá ñáyi na chihi vai tatá te vai ñí-yu cùu, te cue ñáyi na chihi sacú tatá te sacú ñí-yu cùu. Ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñáyi sacáⁿ tnáhá sá cúu-xí tnaha ñáyi-yu.

7 Te ñⁿ ñⁿ-ndo càcáⁿ tnáhá-ndó nàcuáa quene cuu iní méé-ndó, te ío váha cuu iní-ndó dùcaⁿ cada-ndo te vá cáda-ndó cuendá-ni sá quidé yica ñaha ñáyi xii-ndo, chi Yá Ndiõxí cúu vãha iní-gá núu nchàa ñáyi cùdí iní sacáⁿ tnáhá sá cúu-xí cuè tnaha ñáyi-xi.

8 Te Yá Ndiõxí ndacu-gá chindee ñaha-gá xii-ndo nàcuáa cundecu váha-ndo, chi diu-gá cada te níhí-ndó nchàa núu sá xíní ñũhu-ndo cundecu ndihí-ndo, te ñá túu tnáhí-gá ná cumání xii-ndo, te mee-gã chindee ñaha-gá xii-ndo níhí-ndó ío vai cundecu ndihí-ndo cuendá ducaⁿ chindee-ndo cue tnaha ñáyi-ndo.

9 Te núu tütú Yá Ndiõxí càchí-xi ñⁿ xichí:

Ñⁿ ñáyi ío vai sá ñi sãñàhá-yu xii ñáyi ndàhú,

te sá ñi quide ñáyi-áⁿ ñi cuu-xi sá vãha sá vã yõ cùnaa.

Duha càchí-xi núu tütú-gá.

10 Te mee Yá Ndiõxí táxi-gã nchaa sá cúu tàtá nchaa nchòhó ñáyi xitu nándi sá xítú cuendá cuu sá cúu nchito-ndo, te diu-gá cada te ío vai sá níhí-ndó cundecu ndihí-ndo, te ducaⁿ ío-gá vai sá vãha cada-ndo sá cúu-xí cuè tnaha ñáyi-ndo.

11 Te Yá Ndiõxí taxi-gá vai núu sá cündècu ndihí-ndo cuendá ducaⁿ ñi yuhu ñi iní-ndó vai cuãñaha-ndo sá cúu-xí tnaha ñáyi-ndo. Te cuendá nchaa sá sacáⁿ tnáhá-ndó quèheⁿ cuendá-ndí cuu xii tnaha ñáyi-ndo, te cue ñáyi-áⁿ ío ndacáⁿ táhũ-yu

núu Yá Ndiõxí cuendá sá dúcáⁿ sacáⁿ tnáhá-ndó sá cúu-xi-yu.

12 Te sá dúcáⁿ quide-ndo sacáⁿ tnáhá-ndó sá cúu-xí cuè ñáyi cùu cuendá Yá Ndiõxí, te ñáyi-áⁿ ñà túu-gã ná cumání xií-yu, te ío ndacáⁿ táhũ-yu núu Yá Ndiõxí sá dúcáⁿ quide-ndo.

13 Te ñáyi-áⁿ cutnùní iní-yu sá nchòhó quidé-ndó sá sãndáá ndisa iní-ndó tnũhu Xítohó Jesucristú, te cuendá xiãⁿ te ñáyi-áⁿ chiñũhú-yu Yá Ndiõxí, te cuendá sá dúcáⁿ ñi yuhu ñi iní-ndó sacáⁿ tnáhá-ndó sá cúu-xi-yu ndihí sá cúu-xí nchàa dava-gã ñáyi, te cachí-yu sá ío càhnu cuu Yá Ndiõxí.

14 Te ñáyi-áⁿ cãháⁿ ndihí-yu Yá Ndiõxí cuendá-ndó, te ío cuu váha iní ñáhã-yu xii-ndo cuendá sá Yá Ndiõxí chindèe ñaha-gã xii-ndo quide-ndo sá vãha sá cúu-xi-yu ndihí dava-gã ñáyi.

15 Te ío ndacáⁿ táhũ-ó núu Yá Ndiõxí cuendá sá ñi taxi-gá sá ío váha ndècu ndihí-o, te ñi ñã cùtnùní iní-ó ñasa cundu tñũhu cáháⁿ-ó cuendá sá vãha ní taxi-gá.

10

Té Pãblú ndécú ndihí-dé tñũhu ndee iní sá càháⁿ-dé tñũhu Xítohó Jesucristú

1 Te Xítohó Jesucristú ío càhnu iní-gá, te cùndahú iní ñáhã-gã xii-o chindee ñaha-gã, núu xiãⁿ yúhú té Pãblú ducaⁿ quide-í càháⁿ ndàhú-í núu-ndó nàcuáa cada-ndo. Te dava-ndo càchí-ndó sá yúhú ío ndàhú iní-í òré ndécú ndihí ñaha-í xii-ndo, te òré ñá túu ndècu ndihí ñaha-í xii-ndo te ío ñí cáa-í.

2 Te càháⁿ ndàhú-í núu-ndó sã cáda-ndó nàcuáa vá càháⁿ ñí-í núu-ndó òré quixi-í quixi coto ñaha-í xii-ndo. Te cuíní-í sá ndihí tñũhu ñí iní-xi cáháⁿ ndihí-í cue ñáyi càchí sá ñⁿ-ni cuu-í ndihí cue ñáyi ñá túu sãndáá iní tñũhu Xítohó Jesucristú.

3 Te nchúhú cùu-ndí cue tée ñuyíu-a, dico ndùcu ndee-ndí quidé-ndí nàcuáa ndàcu-ndí dáquèe tíhũ-ndí

nchaa sá cuèhé sá dúhá, dico ñá díú mèe-ndí ducaⁿ ndàcu-ndí quidé-ndí,

⁴ te ni ìⁿ sá íó ñuyú-a ñá túú chindee ñaha-xi, chi mee Yă Ndiöxí chindèe ñaha-gá xii-ndí dáquèe tíhú duuⁿ-ndí nchaa núú sá cuèhé sá dúhá.

⁵ Te xǎⁿ nǔu ñihí-ndí tnúhu càháⁿ-ndí sàdí-ndí yuhu cue ñáyiú càháⁿ tnúhu sá ñà túú cùu váha iní Yă Ndiöxí, ñáyiú xiquide nínu mee-xi cǎchí sá ñà túú nàndíhi tnúhu-gá. Te quide-ndí sá ñáyiú-án quindáá iní-yu tnúhu Xítohó Jesucristú.

⁶ Te nchúhú sa ndècu túha-ndí sá dáquétíhú-ndí cue ñáyiú ñá túú cuiní cada nàcuáa cuiní Xítohó Jesucristú, dico díhna-gá xíní ñùhu-xi sá ncháa nchòhó ñáyiú cuiní cada nàcuáa cuiní-gá cundáá-ndó.

⁷ Te nchòhó nàcuáa ndùu sá ndéhe-ndó te ducaⁿ sàni iní-ndó, dico vá dúcáⁿ cǎni iní-ndó cuendá-ndí. Chi nǔu cùtnuní ndáá iní-ndó sá cúu-ndó cuendá Xítohó Jesucristú, te ñu-ni ducaⁿ tàú-ndó cǎni iní-ndó cuendá-ndí tucu.

⁸ Te Xítohó Jesucristú ní taxi-gá tnúhu ndee iní ndécú ndíhi-ndí sá dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo nàcuáa cuita cuehnu nihnu-ndo ìchi-gá quíhíⁿ, te ñá díú sá dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo nàcuáa cuita nihnu-ndo, te cuéi na chido-gá-í càháⁿ-í cada nínu-í mée-í cuendá tnúhu ndee iní ní taxi Xítohó Jesucristú ndécú ndíhi-ndí, dico vá cúcàháⁿ núu-í chi càháⁿ ndáá-í.

⁹ Te ñá túú cuiní-í sá nchòhó cǎni iní-ndó sá yúhú dáyùhú ñáhà-í xii-ndo nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-í núú tütú-í.

¹⁰ Te dava-ndo cǎchí-ndó sá ténàá ñáhà-í xii-ndo núú tütú-í, te mee-ni tnúhu cǎhnu sá ío cùnuu cuu-xi, te cǎchí tucu-ndo sá òré ndécú ndíhi ñaha-í xii-ndo te ñá túú cǎa-í sá cúu-í ìⁿ téé cùu váha cùu dico iní-ndó, te cǎchí tucu-ndo sá ñà túú tnàhá iní-ndó nàcuáa quide-í òré dácuàha ñaha-í xii-ndo.

¹¹ Te nchòhó ñáyiú ducaⁿ càháⁿ cada cuendá váha-ndo sá dàtná-ni càháⁿ-ndí núú tütú-ndí ñu-ni ducaⁿ quide-ndí òré ndécú ndíhi ñaha-ndí

xii-ndo.

¹² Te nchúhú, vá cúú tnàhí càháⁿ-ndí sá ìⁿ-ni cuu-ndí ndíhi cue ñáyiú càháⁿ váha cuendá mée-xí, chi ñáyiú-án sání iní-yu ná cúú sǎ váha te quidé-yu te xǎⁿ cǎchí-yu sá ío váha quidé-yu, te cǎchí-yu sá quidé váha-gá-yu dàcúúxí tnàha ñáyiú-yu, te sá dúcáⁿ càháⁿ-yu te quidé-yu dàtná quidé cuè ñáyiú ñá túú tnàhí cùtnuní iní-xi.

¹³ Te dico nchúhú ñá túú xidó-ndí càháⁿ váha-ndí cuendá-ndí, chi càháⁿ váha-ndí cuendá-ndí dico nàcuáa ndùu chiuⁿ ní taxi Yă Ndiöxí càháⁿ-ndí, chi mee-gǎ ní cǎchí-gá ndéé neni sáá-ndí càháⁿ-ndí tnúhu-gá, te ní sáá-ndí ndéé ñuú-ndó càháⁿ-ndí tnúhu-gá.

¹⁴ Te vitna ndècu ndíhi-ndí tnúhu ndee iní sá tnàhá nchòhó cuu càháⁿ ndíhi ñaha-ndí xii-ndo, chi díhna-gá nchúhú ní quixi-ndí ní càháⁿ-ndí tnúhu Xítohó Jesucristú ñuú-ndó, tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó.

¹⁵ Te nchúhú ñá túú quide cǎhnu-ndí mée-ndí cuendá chiúⁿ quide dava-gá-güedé quesaha-ndí sá chíúⁿ mèe-ndí cúu-xí. Te cuiní-ndí sá nchòhó cuita quindáá-gá iní-ndó Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ te níhí-gǎ-ndí nàcuáa cada-ndí chiúⁿ-gá nchaa dava-gá xichi núú ní cǎchí-gá cada-ndí chiúⁿ-gá.

¹⁶ Chi càháⁿ-ndí tnúhu-gá tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó, te yáha-gá-ndí ñuú-ndó quíhíⁿ-ndí nchaa dava-gá xichi càháⁿ-ndí, te vá cǎdá cǎhnu-ndí mée-ndí cuendá chiúⁿ sá sá ní quide dava-gá-güedé.

¹⁷ Te cue ñáyiú cuiní cada cǎhnu mee-xi te vá dúcáⁿ cǎdá-yu, chi mee Xítohó Jesucristú ná cǎda cǎhnú-yu-gá.

¹⁸ Te nchaa ñáyiú na càháⁿ váha Xítohó Jesucristú cuendá-yu, ñáyiú-án cúdíú-yu núú-gǎ, te ñá túú cùdíú-yu núú-gǎ cuendá sá càháⁿ váha-yu cuendá mée-yu.

Cuendá té Păblú ndihî cuendá cue té cächî sá cãháⁿ tnúhu Yă Ndiöxî te ñã ndää

¹ Te cuinî-í sá nchòhó cada ndee iní-ndó cùndedóho-ndo tnúhu na cãháⁿ-í, chi cãháⁿ-í dàtná cãháⁿ cue ñáyu ñã túú cùtnunî iní-xi, te cuëi nása-gá ná cùnduu tnúhu cãháⁿ-í dico chí cáda ndèe iní cundedóho-ndo.

² Chi yúhú ío ñùhu iní ñáhà-í xii-ndo dàtná ñúhú iní ñáhá mèe Yă Ndiöxî xii-o, te ní cãháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú-ndó nõu xiãⁿ ní tnahá tnúhu-ndo ndihî-gá vitna, te sá dúcãⁿ ñi quide-í te cada iní-ndó sã yúhú cúú-í dàtná ñⁿ tée xica ndáhú te nchòhó cúú-ndó dàtná ñⁿ xíchî cuéchi, te Xítohó Jesucristú cúú-gã dàtná ñⁿ tée tnándaha ndihî xíchî cuéchi-ãⁿ. Te ducaⁿ càda iní-ndó chí na sãá nduu te yúhú na càni cuendá ñáhà-í xii-ndo nõú Xítohó Jesucristú, te cuu-ndo ñáyu vá cùndècu tnahî-gá cuéchi-xi.

³ Te yúhú-í sá sàcuíhná dandàhú ñáhá-xí xii-ndo vá cánî-gã iní-ndó càncicúⁿ nihnu-ndo ñi yuhu ñi iní-ndó ichi Xítohó Jesucristú dàtná nchicúⁿ nihnu-ndo vitna. Te yúhú-í ná yáha-ndo dàtná ní yáha tá Èvá, chi sàcuíhná ñi nduu-xi cóó ñi dándàhú ñáhá-xí xii-xi, chi sàcuíhná-ãⁿ ío váha ní xito-xi nàcuáa ní quide-xi ní dándàhú-xi tá Èvá-áⁿ.

⁴ Te nchòhó, quidé ndèe iní-ndó sàcùndedóho-ndo nchàa tnúhu cãháⁿ cue té cãháⁿ ingá núú tnúhu cuendá Jèsús tnúhu sá ñã túú dànehé ñáhá-ndî xii-ndo, te quide ndee tucu iní-ndó ndèdóho-ndo dànehé ñáhá-güedë xii-ndo cuendá ingá espíritú, te ñã díú cuendá Espíritú Yă Ndiöxî sá ñi ngúndecu ndihî-ndo dànehé ñáhá-güedë xii-ndo, te quide ndee tucu iní-ndó ndèdóho-ndo dànehé ñáhá-güedë xii-ndo ingá núú tnúhu sá cächî-güedë cãháⁿ nàcuáa naníhî tãhú-ndó, te ñã díú nàcuáa ndùu tnúhu sá ñi sãndáá iní-ndó cuendá naníhî tãhú-ndó cãháⁿ-güedë.

⁵ Te cue té ducaⁿ cãháⁿ-áⁿ cächî-güedë sá Yă Ndiöxî ní tendaha ñàha-gá xii-güedë xicá cùu-güedë cãháⁿ-güedë tnúhu-gá te

ío cùnuu-güedë, dico ñã ndää sá cãháⁿ-güedë tnúhu-gá. Te yúhú cùtnunî iní-í sá cuë té-ãⁿ ñã túú cùnuu-güedë dàtná cùnuu yúhú.

⁶ Te cuëi ñã túú cãháⁿ-í dàtná cãháⁿ cue tée ío váha sãá díquí-xi dico ío váha cùtnunî iní-í cuendá nchaa sá dácuaⁿ-í, te yúhú sa quide-í nàcuáa cùtnunî iní-ndó sã ío váha cùtnunî iní-í nàcuáa ndùu nchaa tnúhu cãháⁿ-í.

⁷ Te cudana te sãni iní-ndó sã yúhú ñã túú ní quide váha-í sá ñi quide-í mèe-í dàtná ñⁿ tée ío ndàhú iní-xi, chi ñã túú ní xicãⁿ-í yáhu-í núú-ndó cuendá sá ñi cãháⁿ-í tnúhu Yă Ndiöxî tnúhu sá cãháⁿ nàcuáa naníhî tãhú-ó nõú-ndó.

⁸ Te ní queheⁿ-í díhúⁿ ñi taxi dava-gá cue ñáyu ndècu ichi Xítohó Jesucristú, te díhúⁿ-ãⁿ ñi dándóñùhu-í ní saaⁿ-í nchaa sá ñi xini ñùhu-í cùtnáhá ní cãháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú-ndó.

⁹ Te cùtnáhá ní xíndecu ndihî ñàha-í xii-ndo te áma ní xóo cumánî sã xínî ñùhu-í, te ñã túú ñã ní xicãⁿ-í núú ñi ñⁿ-ndo. Chi cue ñáyu xíndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécú dístítú Macèdoniá ní quixí-yu ní taxí-yu sá cúmãní xii-í, te ñã túú tnahî ñi dàsatú iní ñáhà-í xii-ndo cãcãⁿ-í núú-ndó nõu ná cúú sã xínî ñùhu-í, te díu-ñi ducaⁿ càda-í.

¹⁰ Te díu-ñi duha cãháⁿ váha-í cuendá-í te ñi ñⁿ cue ñáyu dístítú Acãyá vá ñihî-yu tnúhu cùñáhá-yu xii-í cuendá cadí-yu yuhu-í. Te mee Xítohó Jesucristú nãhá-gã sá ndää cãháⁿ-í dàtná cãháⁿ ndää mèe-gã.

¹¹ Te cudana te sãni iní-ndó sã sã dúhá cãháⁿ-í te ñã túú cùu iní ñáhà-í xii-ndo, dico ñáhá chí mee Yă Ndiöxî nãhá-gã sá yúhú ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo.

¹² Te nàcuáa-ñi ta quide-í véxi te díu-ñi ducaⁿ càda-í cuendá sá cuë té cuinî cada ñinu mee-xi cächî sá ñⁿ-ni cuu ndihî ñàha-güedë xii-í vá ñihî-güedë tnúhu cãháⁿ-güedë cachî-güedë sá ñⁿ-ni chiuⁿ quide ndihî ñàha-güedë xii-í.

¹³ Te cue té-ãⁿ cächî-güedë sá Yă Ndiöxî ní tendaha ñàha-gá xii-güedë xicá cùu-güedë cãháⁿ-güedë

tnúhu-gá dico ñá ndàá, chi mee-ni dándahú-güedé ñáyiú ndihí tnúhu càháⁿ-güedé, te quíde-güedé dàtná quíde cuè téè càháⁿ tnúhu Xítoho Jesucristú dico ñá ndàá sá cúu-güedé cue téè càháⁿ tnúhu-gá.

14 Te vá cúñhu-o sá dúcáⁿ quíde cue téè-án, chi mee sàcúhná quíde-xí sá cúu-xí dàtná ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú ío váha càa ndecu Yá Ndiõxí dico ñá ndàá sá xínú cuèchi-xí xíáⁿ.

15 Te xíáⁿ vá cúñhu-o sá cuè téè xínu cuèchi núu-xí quíde-güedé sá cúu-güedé cue téè quíde váha chi ñá ndàá sá quíde váha-güedé chi dándahú-güedé ñáyiú. Te nàcuáa ndúu nchaa sá quíde-güedé te ducaⁿ nàcháhu-güedé núú Yá Ndiõxí.

Té Páblú ío ndòho-dé cuendá sá cúu-dé téè càháⁿ tnúhu Xítoho Jesucristú

16 Te yúhú càháⁿ tucu-í dóho-ndo sá vǎ cáni iní-ndó sá yúhú cúu-í ñⁿ téè càháⁿ lúcú càháⁿ duha, te núu dava-ndo dùcaⁿ sani iní-ndó dico chí cáda ndèe iní cundedóho-ndo tnúhu na càháⁿ-í cuendá ducaⁿ tnàhá-í cada nínu-í mée-í.

17 Te vitna na càháⁿ-í dàtná càháⁿ ñⁿ téè ñá túu cùtnuní iní-xí, chi tnúhu càháⁿ-í ñá túu ñⁿ-ni cuu-xí ndihí tnúhu Xítoho Jesucristú, chi vitna càháⁿ-í nàcuáa cada nínu-í mée-í.

18 Te ío cuéhé ñáyiú quíde nínu mee-xi cuendá nchaa sá ío ñuyíú-a te xíáⁿ núu tnàhá-í cuñí-í cada nínu-í mée-í.

19 Chi cùtnuní sá nchòhó quíde ndèe iní-ndó sácúndedóho-ndo nchàa tnúhu càháⁿ cue téè càháⁿ lúcú càháⁿ duha, te ducaⁿ quíde ndee iní-ndó sácúndedóho-ndo tnúhu càháⁿ-güedé chi càchí-ndó sá ío túha-ndo.

20 Te nchòhó, quíde ndee iní-ndó tní-ndo nchaa tnúhu càháⁿ cue téè quíde yica ñaha xii-ndo sá cúnú cuèchi-ndo núu-güedé, te xicáⁿ-güedé nándi sá xicáⁿ-güedé núu-ndó, te tàxi tnuní ñáhá-güedé xii-ndo, te quíde-güedé sá ío cùnúu-güedé ndécú ndihí ñaha-güedé xii-ndo, te càniha-güedé xii-ndo, te cuèi nchaa xíáⁿ quíde ñaha-güedé xii-ndo dico quíde ndee-ni iní-ndó.

21 Te nchòhó càchí-ndó sá cúu-ndí cue téè ñá túu ní cùyí cada nándi sá cáda, te ndàá chi ñá túu ñⁿ-ni cuu-ndí ndihí cue téè ducaⁿ xíquide.

Dico núu cue téè-án cùyí-güedé quíde nínu-güedé mée-güedé, te tnàhá-í cùyí-í ducaⁿ càda-í. Te sá dúhá càháⁿ-í te càháⁿ-í dàtná ñⁿ téè ñá túu cùtnuní iní-xí.

22 Te núu quíde cahnu-güedé mée-güedé cuendá sá càháⁿ-güedé tnúhu hèbreú, te yúhú tucu ñⁿ-ni téè càháⁿ tnúhu hèbreú cúu-í, àdi quíde cahnu-güedé mée-güedé cuendá sá cúu-güedé cue téè isràél, te yúhú tucu tnàhá-í cúu-í téè isràél, àdi quíde cahnu-güedé mée-güedé cuendá sá cúu-güedé ñani tnàhá ndíi Àbrahám, te tnàhá yúhú cúu-í ñani tnàhá ndíi Àbrahám tucu.

23 Àdi quíde cahnu-güedé mée-güedé cuendá sá sání iní-güedé sá díú núú Xítoho Jesucristú xínú cuèchi-güedé, dico yúhú ío-gá xínú cuèchi ndisa-í núu-gá. Te sá dúhá quíde cahnu-í mée-í te càháⁿ-í dàtná ñⁿ téè ñá túu cùtnuní iní-xí, te yúhú cúu-í ñⁿ téè ío-gá quíde chiuⁿ-gá dàcúxí cuè téè-án, te vǎi xito ní cuu càniha ñáyiú xii-í, te vǎi xito ní cuu chihí ñáhá-yu vecaá xii-í, te vǎi xito ní cuu càcu càcu cahni ñaha ñáyiú xii-í.

24 Te cue ñáyiú isràél ní canihá-yu xii-í úhúⁿ xito, te ndi tnàhá ñⁿ ñⁿ xito ní canihá-yu ní dáquèe-yu ócò sáhúⁿ cúmí ñí sàtá-í.

25 Te úní xito ní caniha tucu ñáyiú xii-í ndihí carrutí, te ñⁿ xito ní sáha yúú ñáhá-yu xii-í, te ní cuu úní xito quèe naa bàrcú xití ndute òré sácúhuⁿ-í, te ñⁿ xito ío ní ndòho-í ní xíndecu-í ñⁿ nduu ñⁿ niú núu ndute làmár.

26 Te ío titní xichi ní cuu xica cuu-í, te dava xichi ní càcu cuido ñaha ndute ñuhu xii-í, te dava xichi ní càcu duhu ñadúhú nchaa ndachùⁿ-í, te dava xichi ní càcu cada ñaha cuè ñáyiú cùu ndi mee-í ñⁿ sá cáda ñáhá-yu xii-í, te ñⁿ-ni ducaⁿ ñí càcu cada ñaha tucu cue ñáyiú ñá túu cùu ndi mee-í ñⁿ sá cáda ñáhá-yu xii-í ní cùu, te

cuëi xití ñuú te cuëi xití yucu căcu căcu cada ñaha ñăyiu xii-í ñⁿ sá cáda ñáhá-yu, te ñu-ni ducaⁿ căcu căcu quini-í tnúndòho oré ñúhù-í bàrcú cuáháⁿ núú ndute làmár. Te cue ñăyiu cächí sá ndécú ìchi Xítóhó Jesucristú te ñá ndáá căcu căcu cada ñáhá-yu xii-í ñⁿ sá cáda ñáhá-yu.

27 Te ío ndòho-í cuendá chiuⁿ quide-í chi ío xàú-í, te ní cuu vai xito ñá túú xidí-í, te titní xito ní cuu xihí víhì-í docó, te titní xito ní cuu yìchí-í ndute, te titní xito ní cuu ñá túú tnàhí ná xéxi-í cuendá chiuⁿ quide-í, te titní xito ní cuu ndòho-í sá vïxiⁿ, te titní xito ní cuu ñá túú nihí-í dóó cuihnu-í.

28 Te ñá díú-ní xiăⁿ chi ñⁿ nduu ñⁿ nduu ío sàni iní-í cuendá nchaa ñăyiu ndècu ìchi Xítóhó Jesucristú xíndecu nchaa xichi.

29 Te ndéda-ni càa ñăyiu ñá túú nihí ndéé cùndecu ìchi Xítóhó Jesucristú, te ío cùndahú iní-í chi sànuu sá tnàhá-í ñá túú nihí ndéè-í cundecu-í ìchi-gá sá dúcáⁿ quidé-yu. Te núu ñⁿ ñăyiu quidé-yu sá ñⁿ nchóhó ñăyiu ndècu ìchi Xítóhó Jesucristú quidé-ndó ñⁿ sá ñà túú tàú-ndó càda-ndo te vá cúú váha iní-í chi cudéèⁿ-í.

30 Te núu xìni ñuhu-xi sá cáda càhnu-í mée-í, te cuu ducaⁿ càda-í te cáháⁿ-í mee-ni cuendá nchaa sá quidé nàcuáa ñá túú nihí ndéé yiqui cuñú-í.

31 Te Dútú Ndiöxí Yaa cúú Tătá Xítóhó Jesucristú nàhá-gă sá yúhú cáháⁿ ndáá-í núú-ndó, te ñu-gá tàú-gá cachí-ó sã ío càhnu cuu-gá ni caa ni quíhíⁿ.

32 Te cútnàhá ní xíndecu-í ñuú Dàmascú te tée cùu gobiernú tée cùndihí tée yíndaha ñăyiu nàni Aretás ní taxi ndecu-dé cue tée ní xíndedí yuyèhe sá ñúhú dòco ñuú cuendá òre quee-í te tñi ñaha-güedé xii-í ní cùu.

33 Dico yúhú ní queè-í ñⁿ xití tídihi, te cue ñăyiu cùndihí ñaha xii-í ní queñuhu ñáhá-yu ndàa ventaná nchí yiqui naha sã ñúhú dòco ñuú-áⁿ, te ducaⁿ te ní cácu-í ñá túú ní ndàcu-güedé tñi ñaha-güedé xii-í.

12

Té Păblú cáháⁿ-dé sá ío vii càa sá ñi dánèhé núú ñáhá Xítóhó Jesucristú xii-dé

1 Te ñá túú ndéé nándihí-xi sá cáháⁿ váha-o cuendá mée-ó, dico vitna xìni ñuhu-xi ducaⁿ càda-í chi cáháⁿ-í nàcuáa ní quide ñaha Xítóhó Jesucristú xii-í, chi ní quide-gá sá ñi cutnùni iní-í nàcuáa ndùu tnúhu-gá, te vai núú sã ñi dánèhé núú ñáhá-gă xii-í.

2 Te yúhú xìni-í ñⁿ tée sàndáa iní ñáhá xii Xítóhó Jesucristú, te sa ní cuu úxícúmí cuíá sã tée-áⁿ ñi sáá-dé ndéé andiú cùu uní, te ñá túú xìni-í te núu ndihí yiqui cuñú-dé ní sáá-dé àdi ñáhá, chi ñⁿdii díi-ni Yá Ndiöxí nàhá-gă te núu nása càa-dé ní sáá-dé.

3 Te yúhú cáháⁿ ndáá-í cuendá tée-áⁿ, dico dàtná ní cachí-í sá ñà túú xìni-í te núu ndihí yiqui cuñú-dé ní sáá-dé andiú àdi ñáhá, chi mee Yá Ndiöxí nàhá-gă te núu nása càa-dé ní sáá-dé.

4 Te tée-áⁿ ñi sáá-dé ñⁿ xichi núú ío váha càa andiú, te yacáⁿ ní xíndedóho-dé tnúhu mee-ni sã cúú-xi cuendá mée-dé, te tnúhu-áⁿ vã cúú tnàhí cáháⁿ-dé núú ñi ñⁿ ñăyiu.

5 Te yúhú quidé ñinu-í tée-áⁿ, dico mee-í ñá túú cáháⁿ váha-í cuendá-í cuendá cada ñinu-í mée-í, chi cáháⁿ-ni mee-ni cuendá nchaa sá quidé nàcuáa ñá túú nihí ndéé yiqui cuñú-í.

6 Te núu dícó yúhú cuñi-í te cuu cáháⁿ váha-í cuendá-í cuendá cada ñinu-í mée-í, te núu ducaⁿ na cáháⁿ-í te ñá túú cùu-xi ñⁿ tnúhu neñúú cáháⁿ-í, chi cùu-xi ñⁿ sá cáháⁿ ndáá-í te núu na cáháⁿ-í. Dico vá dúcáⁿ càda-í chi cuñi-í sá nchòhó cada cuendá-ndó nàcuáa ndùu tnúhu cáháⁿ-í ndihí nàcuáa quide-í, te ducaⁿ mée-ndo cáháⁿ-ndó te núu ná tée cùu-í, te ñá díú sã yúhú cáháⁿ váha-í cuendá mée-í cuendá nchòhó cachí-ndó sã ío cùnuu-í.

7 Te sã ñi dánèhé núú ñáhá Xítóhó Jesucristú xii-í cúú-xi sã xidó ío váha, te cuendá sã vã cáda càhnu-í mée-í ñuú xiăⁿ Xítóhó Jesucristú ní quide-gá duha ndòho yiqui cuñú-í vitna. Te sã dúcáⁿ quide ñaha-gă xii-í te xiăⁿ sácuíhná ñi nihí-xi ìchi càhnu dan-dòho ñaha-xi xii-í.

⁸ Te ní cuu úní xito càháⁿ ndàhú-í núú Xítohó Jesucristú sá ná cáda-gã nàcuáa vá ndóhó-gã yiqui cùñú-í.

⁹ Dico mee-gã càchí-gá xii-í: “Yúhú ío cùndahú iní ñàhà-í xii-n chindee ñaha-í, te ñá túú nã cúmăní xii-n, te cùtnuní sá ïo-gá chindèe-í cue ñáyiu ñá túú nihí ndéé cùndecu”, duha ní cachí-gá xii-í. Te xiãⁿ núu yúhú ío cùdíí iní-í sá ñá túú nihí ndéè-í ndécù-í, chi díu cuendá xiãⁿ Xítohó Jesucristú ñá túú dàña nihnu ñaha-gá xii-í chindèe ñaha-gá.

¹⁰ Te xiãⁿ núu cùdíí iní-í sá dúhá ñá túú nihí ndéè-í ndécù-í, te cùdíí tucu iní-í cuendá nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha càháⁿ ñáyiu cuendá-í, te cùdíí iní-í cuendá nchaa sá ndóhò-í, te cùdíí tucu iní-í cuendá sá quidé ñaha ñáyiu xii-í, te cùdíí tucu iní-í cuendá nchaa dáva-gá sá ndóhò-í cuendá Xítohó Jesucristú. Te òré ñá túú nihí ndéè-í te Xítohó Jesucristú chindèe ñaha-gá xii-í nihí ndéè-í.

Té Păblú ío sàni iní-dé cuendá cue ñáyiu xindecu ichi Xítohó Jesucristú ndécú ñúú Còrintú

¹¹ Te cùu-í dàtná ïⁿ téé ñá túú cùtnuní iní-xi sá dúhá càháⁿ váha-í cuendá-í, te ducaⁿ quide-í chi mee-ndo quide-ndo sá dúcáⁿ cãháⁿ-í, dico mee-ndo tàú-ndó cãháⁿ váha-ndo cuendá-í ní cùu. Te dáva cue téé ío quide cahnu-güedé méé-güedé, te càchí-güedé sá Xítohó Jesucristú ní táuchíúⁿ-gã sá càháⁿ-güedé tnúhu-gá, dico yúhú cúnúu-gá-í dàcúxí cuè téé-áⁿ cuèi ñá túú vëdana ná cùu-í ndécù-í ñuyú-a.

¹² Te cùtnàhá ní xindecu ndihí ñaha-í xii-ndo ío ní quide càhnu iní-í nándi sá ñí yáha-í ní quide-í chiúⁿ Xítohó Jesucristú sá cúu-xí-ndó. Te ní chindee ñaha-gá xii-í ní quide-í tñní núú sã vã yõ tnahí ndàcu cada te ní cuñúhu-ndo, te sá dúcáⁿ ñí chindee ñaha-gá xii-í ní cutnùní iní-ndó sã yúhú cúu ndisa-í ïⁿ téé ní cachí Xítohó Jesucristú sá càháⁿ-í tnúhu-gá.

¹³ Te yúhú ïⁿ-ni quide ndihí ñaha-í xii-ndo ndihí nchaa dáva-gá cue ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú, te dícó-ni sá yúhú ñá túú ní cuñí-í

taxi-ndo sã xíní ñùhu-í dàtná ní quide-í dáva-gá-yu. Te núu ñá túú ní quide váha-í sá dúcáⁿ ñí quide-í ñá túú ní cuñí-í chindee ñaha-ndo te chí cáda càhnu iní ñáhá xii-í.

¹⁴ Te vitna sa ndècu túha-í sá quixí-í núú ndécú-ndó, te sá quixí còto ñaha tucu-í xii-ndo cùu-xi xito cuu úní sá quixí-í, te cuñí-í sá vã dándihú-ndó iní-ndó ndècu-ndo sá táxí-ndó cùu xii-í, chi ñá díú xiãⁿ ndéé iní-í chi mee-ndo ndéé iní-í quixi-í. Te duha càháⁿ-í chi nchòhó xíní-ndó sã cuè téé cùu tátá sãñaha-güedé sá cúu-xi cuè déhe-güedé te ñá díú cuè déhe-güedé sãñaha-güedé sá cúu-xi mèe-güedé.

¹⁵ Te yúhú ío váha cùu iní-í dandòñuhu-í sá ndécú ndihí-í nàcuáa ndacu-í chindee ñaha-í xii-ndo cùndecu váha-ndo sã cúu-xi Yã Ndiõxí chi ío cùdíí iní-í, te cuèi na cùu-í sá cuendá-ndó, chi ío cùu iní ñàhà-í xii-ndo, te sá dúcáⁿ cùu iní ñàhà-í xii-ndo, te sànuu sá nchòhó ñá túú cùu iní ñáhá càvihu-ndo xii-í.

¹⁶ Te ñaha-ndo sá ñá túú ní dándihú-í iní-ndó nã taxi-ndo cùu xii-í, dico dáva-ndo càchí-ndó sã ïo váha ní xito-í nàcuáa ní quide-í nàcuáa ní dándahú ñàhà-í xii-ndo.

¹⁷ Te chí càháⁿ te núu yúhú ní dándahú ñàhà-í xii-ndo ndihí cue téé ní tendaha-í ní quixi coto ñaha xii-ndo.

¹⁸ Te ní càháⁿ ndàhú-í núú tẽ Títú ndihí núú ñngá tucu téé ndècu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú ní quixi coto ñaha-güedé xii-ndo. Te nchòhó cùtnuní iní-ndó sã tẽ Títú ñá túú ní dándahú ñáhá-dé xii-ndo, te ducaⁿ chí ïⁿ-ni sàni iní-ndí te ïⁿ-ni quide-ndí.

¹⁹ Te cudana te sàni iní-ndó sã sã dúhá càháⁿ-ndí te tàunihnu-ndí méé-ndí, dico ñá díú dùcaⁿ quee-xi tnúhu càháⁿ-ndí, chi càháⁿ-ndí nàcuáa tàú-xi càháⁿ-ndí chi ndècu ndihí-ndí Xítohó Jesucristú, te mee Yã Ndiõxí ñáhá ndáá-gá nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ-ndí, te nchaa sá càháⁿ-ndí cúu-xi cuendá nchòhó cue ñáyiu ío cùu iní-ndí, te càháⁿ-ndí nàcuáa cundecu váha-ndo ichi Xítohó Jesucristú.

²⁰ Te ío sàni iní-í cuendá-ndó chi na cuáháⁿ te òré quixi-í quixi coto ñaha-í

xii-ndo, te ñá túú quide-ndo nacuaáa cuu váha iní-í, te sá ducáⁿ te yúhú cáháⁿ-í nàcuáa vá cúú vâha iní-ndo, te ducaⁿ ïo sàni iní-í cuendá-ndó chi na cuáháⁿ òré quexìo-í te nàá-ndó, àdi ndecu-ndo ichi cuédú íní, àdi cudééⁿ núú tnáhá-ndó, àdi ñá túú cùu ìⁿnuu-ndo ndecu-ndo, àdi cáháⁿ cuèhé-ndó cuendá tnàha ñáyi-ndo núú chítú núú tàcá, àdi satnuhu tnaha-ndo, àdi quide cahnu-ndo mee-ndo, àdi quide dusaⁿ dóho tnàha-ndo.

²¹ Te ïo sàni iní-í cuendá-ndó chi na cuáháⁿ òré quixi-í, te Yá Ndiöxí cada-gá te cucahaⁿ núú-í sá cuendá-ndó, te ïo ndíhú iní-í cuendá-ndó te núu vátá dáñá-gã-ndó nchàa sá cuèhé sá dúhá nĩ ngúita-ndo quide-ndo ndéé sanduu, te vâi-ndo ní ngúita-ndo dùcaⁿ quide-ndo, chi ndècu-ndo ichi dîí ìní te nândi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo, te ducaⁿ ïo ndíhú iní-í te núu vátá dáñá-gã-ndó nchàa xiáⁿ.

13

Tnúhu ndéé núú nĩ ndihí-ná

¹ Te sá quixi-í vitna núú ndécú-ndó cùu-xi xito cuu úní sá quixí còto ñaha-í xii-ndo. Te càchí tnúhu-í xii-ndo sã òré cundáá cuéchi-ndo te canehe núú ùú àdi úní ñáyi-ú cáháⁿ ndáá nàcuáa ndùu cuéchi-ndo.

² Te yúhú sa ní cáháⁿ-í dóho-ndo cùtnàhá ní quixi-í ní quixi coto ñaha-í xii-ndo xito cuu úú, te dîu-ni ducaⁿ càháⁿ tucu-í dóho-ndo vitna vátá quixí tucu-gá-í quixi coto ñaha-í xii-ndo. Te nchòhó ñáyi-ú ní cunduu nĩ ngúita quide nchaa sá cuèhé sá dúhá, tenàá ñáhà-í xii-ndo òré quexìo-í te núu vátá dáñá-gã-ndó nchàa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo te tnàhá nchaa dava-gã-ndó tènàá ñáhà-í xii-ndo.

³ Te nchòhó cuiní-ndó quini-ndó núu ndáá sá quidè-í núú Xítohó Jesucristú càháⁿ-í yuhu-gá, dico dàvá-áⁿ cutnùní ndáá iní-ndó. Te Xítohó Jesucristú quidè-gã nàcuáa cutnùní iní-ndó sã ïo cahnu cuu-gá te ñá túú quide-gá dàtná quidè ìⁿ ñáyi-ú ñá túú nihí ndéé cundecu.

⁴ Te Xítohó Jesucristú ní ndoho-gá dàtná ìⁿ ñáyi-ú ñá túú nihí ndéé cundecu, chi ní sahani ñaha-güedè xii-gá núú cùrúxí dico mee Yá Ndiöxí ní quide-gá ní nihí ndéé Xítohó Jesucristú ní ndoto-gá ndécú-gã vitna, te tnàhá nchúhú tucu ducaⁿ yâha-ndí ñá túú nihí ndéé-ndí cundecu-ndí, dico mee Yá Ndiöxí chindè ñaha-gá xii-ndí nihí ndéé-ndí ndécú-ndí cuendá sá ndécú ndihí-ndí Xítohó Jesucristú, te xiáⁿ núu ndàcu-ndí quidè-ndí nàcuáa tau-xi cunduu sá cúú-xí-ndó.

⁵ Te chí cáda cuendá váha te núu ndisa sá sàndáá iní-ndó tnúhu Xítohó Jesucristú, te núu ndáá sá ndécú-ndó ìchi-gá te cùtnuní iní-ndó sã ndécú-ndó ndihí-gá.

⁶ Te cuiní-ndí sá nchòhó cutnùní ndáá iní-ndó sã nchúhú ndécú ndihí ndisa-ndí Xítohó Jesucristú.

⁷ Te nchúhú càháⁿ ndihí-ndí Yá Ndiöxí cuendá-ndó cuendá sã vâ cáda-ndó nĩ ìⁿ sá cuèhé sá dúhá, te vá cání ìní-ndó sã sà ducáⁿ càháⁿ ndihí-ndí-gá cuendá-ndó, te cuiní-ndí sá nchòhó cutnùní iní-ndó sã nchúhú ïo ndècu yiñuhu-ndí núú-gã, te ñáhá chi càháⁿ ndihí-ndí-gá cuendá-ndó chi cuiní-ndí sá nchòhó cada váha-ndo cundecu-ndo cuéi sàni iní-ndó sã nchúhú cúú-ndí cue téé ñá túú ndècu yiñuhu núú-gã.

⁸ Te nchúhú mee-ni càháⁿ váha-ndí cuendá tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí, te ñá túú càháⁿ-ndí ìⁿ tnúhu sã ñá túú tau-xi cáháⁿ-ndí cuendá tnúhu-áⁿ.

⁹ Te cùdí ìní-ndí sá ñá túú-gã xíní ñùhu-xi cada-ndí nàcuáa nihí ndéé-ndí tenàá ñáhá-ndí xii-ndo càháⁿ-ndí dóho-ndo, chi nchòhó sa ní nihí ndéé-ndó ndècu-ndo ichi-gá. Te nchúhú càháⁿ ndihí-ndí Yá Ndiöxí cuendá-ndó cuendá sá nchòhó cundáá-ndó cundecu-ndo ñá túú-gã ná cumání-ndó núú-gã.

¹⁰ Te xiáⁿ núu duha ndùu nchaa tnúhu téé-í núú tütú-a daquixi-í ndaha-ndo vitna ñá túú ndècu ndihí ñaha-í xii-ndo, cuendá sã òré ná cundecu ndihí ñaha-í xii-ndo te vá ïo nihí cáháⁿ-í dóho-ndo nàcuáa ndùu tnúhu ndee ìní ní taxi Xítohó Jesu-

crìstú ndécú ndìhi-í, chi ní taxi-gá tnúhu ndee ìní xii-í nàcuáa canu ichi ñaha-í xii-ndo cuíta cuehnu nihnu-ndo ichi-gá quíhíⁿ, te ñá díú cuendá sá cánúichi ñaha-í xii-ndo cuíta nihnu-ndo.

¹¹ Te vitna nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-ndí ichi Xítóhó Jesucrìstú ío quide ndee ìní ñáhá-ndí xii-ndo, te ío chí ndúcú nàcuáa cada-ndo cùndáá-ndó núú Yá Ndiõxí cuendá sá ñà tuú tnàhí-gá ná cùmání-ndó núú-gã, te ndee ndèe cada ìní-ndó cùndecu-ndo, te chí cúú ìⁿnuu cundecu ndìhi tnaha, te ducaⁿ te Yá Ndiõxí cundecu ndìhi ñaha-gã xii-ndo chí ío cùu ìní ñáhá-gã xii-o, te diu-gá quidé-gã ío váha cùu ìní-ó ndècu-o.

¹² Te ndìhi tnúhu yiñùhu chí cáda ndèe ìní tnáhá.

¹³ Te nchaa ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiõxí ndécú ìha quide ndee ìní ñáhã-yu xii-ndo.

¹⁴ Te xìcáⁿ táhú-ndí núú Xítóhó Jesucrìstú sá ío na chìndee chítúu ñaha-gã xii-ndo. Te mee Yá Ndiõxí ná cáda-gã nàcuáa cutnùní ìní-ndó sá ío cùu ìní ñáhá-gã xii-ndo, te Espíritú-gá cundee cùu cahnu ìní-ndó cùndecu-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cáda ndèe ìní-nã vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUIHIⁿ NDAHA ÑÁYIU DISTRITÚ GÁLACIÁ

Té Päblú cádüha-dé tutú quihiⁿ ndaha nchaa ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Xítohá Jesucristú ndécú dīstritú Gálaciá

¹ Te yúhú té Päblú ní tendaha ñaha Xítohá Jesucristú, ndihi Dútú Ndiöxí véxi-í càháⁿ-í tnúhu-gá. Te diu Yá Ndiöxí ní dándótó-gã Xítohá Jesucristú Yaá ní xíhí ní cùu. Te cächí tnúhu-í xii-ndo sã ñà díú ñáyiú ñuyíú-a ni tendaha ñaha xii-í véxi-í, te ni Yá Ndiöxí te ni Xítohá Jesucristú ñá túú ní xãháⁿ-gã xii ñáyiú quixí-yu cachí tnúhu-yu nàcuáa cada-í.

² Te yúhú té Päblú cádüha-í tutú-a ndihi nchaa dava-gã ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí ndécú ndihi-í iha cuendá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Xítohá Jesucristú ndécú dīstritú Gálaciá.

³ Te xicáⁿ táhù-í núú Dútú Ndiöxí, ndihi núú Xítohá Jesucristú sá ïo na chindee chitúu ñaha-gã xii-ndo, te ducaⁿ ndi nduú-gã ná cádá te ïo váha cuu iní-ndó cūndecu-ndo.

⁴ Te Xítohá Jesucristú ní xíhí-gã sá cuendá nchaa cuèchi nchoo cuè ñáyiú ndècu ñuyíú-a. Te ducaⁿ ñi quide-gã, chi cuini-gã sá vã cūndecu-o ichi cuehé ichi duha. Te ducaⁿ ñi cuu, chi Dútú Ndiöxí ducaⁿ ñi cuini-gã cunduu.

⁵ Te ïo chí ná ndàcáⁿ táhù-ó núú Yá Ndiöxí cuendá sá ïo càhnu cuu-gã, te diu-ni ducaⁿ càda-o ni caa ni quihiⁿ! Te ducaⁿ na cūnduu.

Mee-ni tnúhu Xítohá Jesucristú cúu-xi tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhù-ó

⁶ Te ïo cūnúhu-í cúu chi ïo ndihi ní dāñá-ndó ichi Yá Ndiöxí. Te Yaá-áⁿ ñi càháⁿ ñáhá-gã xii-ndo, chi Xítohá Jesucristú ïo ní cundàhú iní ñáhá-gã ní quide váha ñaha-gã xii-ndo, te vitna dàcuaha tucu-ndo ñngá tnúhu,

te cächí-ndó sã xĩãⁿ dàcácu nihnu ñaha-xi xii-ndo núú ùhú núú ndàhú.

⁷ Dico ñáhá, chi ñá túú-gã tnúhu sá dàcácu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú. Te dicó-ni sá ïo ñáyiú véxi dàticá nuu ñahá-yu xii-ndo dānehé ñáhã-yu tnúhu sá dácuíta nihnu ñaha xii-ndo, chi tnúhu-áⁿ ñà túú cūu-xi tnúhu Xítohá Jesucristú.

⁸ Te yúhú càháⁿ-í tnúhu Xítohá Jesucristú, dico núú ïo ñáyiú véxi dānehé ñáhá xii-ndo ñngá tnúhu sá ñà túú ní dānehé ñáhà-í xii-ndo, te nchòhó cachí-ndó sã ñáyiú-áⁿ nacháhu-yu núú Yá Ndiöxí sá dúcáⁿ quidé-yu. Te cuèi yúhú, te núu na dàma-í tnúhu dānehé ñáhà-í xii-ndo, te diu-ni ducaⁿ càháⁿ-ndó sã nácháhu-í núú-gã te núu ducaⁿ na càda-í. Àdi te núu ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú-gã véxi-xi càháⁿ-xi ñngá tnúhu sá ñà túú ní dānehé ñáhà-í xii-ndo nàcuáa naníhí tàhù-ndó ñá, te diu-ni ducaⁿ càháⁿ-ndó sã nácháhu-xi núú Yá Ndiöxí te núu ducaⁿ na càda-xi.

⁹ Te diu-ni duha sa ní dānehé ñáhà-í xii-ndo sã núu véxi ñáyiú dānehé ñáhá ñngá tnúhu sá ñà túú ní dānehé ñáhà-í xii-ndo nàcuáa naníhí tàhù-ndó ñá, te cachí-ndó sã ñáyiú-áⁿ nacháhu-yu núú Yá Ndiöxí sá dúcáⁿ quidé-yu, duha ní cachí-í xii-ndo.

¹⁰ Te duha nduu tnúhu càháⁿ-í chi nchòhó sa xini-ndó sã yúhú cuini-í sá Yá Ndiöxí càháⁿ-gã sá quidé vãha-í ndécù-í, te ñá díú sã ñáyiú ñuyíú-a cachí-yu sá quidé vãha-í, àdi sá ïo cūdíí ñi-yu nchaa nàcuáa quide-í ndécù-í. Te núu na càni iní-í cudùu-í núú ñáyiú ñuyíú-a, te ñá túú cūu-í té xinu cuechi núú Xítohá Jesucristú te núu ducaⁿ na càda-í.

Nàcuáa ní cuu ní ngüita té Päblú càháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiöxí

¹¹⁻¹² Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítohá Jesucristú cächí tnúhu-í xii-ndo sã tnúhu sá dānehé ñáhà-í xii-ndo nàcuáa naníhí tàhù-ndó cūu-xi tnúhu sá ñi cachí tnúhu mee Xítohá Jesucristú xii-í, te ñá díú ñⁿ ñáyiú ñuyíú-a ni càhu iní-yu tnúhu-áⁿ, àdi dānehé ñáhã-yu xii-í, chi mee Xítohá Jesucristú ní dānehé ñáhá-gã.

13 Te nchòhó sa nìhí-ndó tñuhu nàcuáa ní xóo cada-í cútnàhá nchìcúⁿ nihnu-í nchaa nàcuáa dàcuaha ñáyiú cùu ndi mee-í ñáyiú isràél ní cùu. Te dàvá-áⁿ ìo ní xóo cuu úhú iní-í nchaa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiòxí, te nándi sá ñi xóo cada-í-yu, te ní cuiní-í danàa-í-yu ni cùu.

14 Te yúhú ío-gá ní xóo quene cáva-í ní xóo dacuàha-í nchaa sá dacuàha ñáyiú cùu ndi mee-í dàcúúxí ñáyiú ìⁿ-ni cuíà-í ndihí-yu ni cùu, te ío-gá ní xóo cuiní-í cada ndáá-í canchicúⁿ nihnu-í nchaa nàcuáa ní dánèhé ñáhá cuè ñani tñàhá-í ní xíndecu ndéé sanaha ni cùu.

15 Te ndéé cútnàhá vátá cácu-gã-í Yá Ndiòxí sa nèhe váha ñaha-gã xii-í cuendá sá càháⁿ-í tñuhu-gá, núu xíáⁿ ní cáháⁿ ñáhá-gã xii-í quidè-í chiuⁿ-gá vitna, te sá dúcáⁿ ñi quide-gá te ío váha ní quide ñaha-gã xii-í.

16 Te òré ní cáháⁿ ñáhá Yá Ndiòxí xii-í te ní cachí tñuhu-gá cuendá Déhe-gá Xítohó Jesucristú. Te ducaⁿ ñi quide Yá Ndiòxí cuendá sá cuiní-gá sá cñaha-í xii ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél cuendá Yaá cúú Dèhe-gá. Te cútnàhá ní cáháⁿ ñáhá Yá Ndiòxí xii-í, te vá yòo ìⁿ dìi núú-xi ni nducu tñuhu-í nàcuáa cada-í.

17 Te ní ñà túú ní sáháⁿ-í ñuú Jerusàlén nducu tñuhu-í núú cuè téé díhna nuu ñi tendaha Xítohó Jesucristú càháⁿ tñuhu-gá núu nása cada-í, chi ndihí-ni ní sáháⁿ-í distritú Àrabiá ní xíndecu tnaa-í te dàtnùni cuánuhú tucu-í ñuú Dàmascú.

18 Te núú ùni cuíá sã ñi cáháⁿ ñáhá Yá Ndiòxí xii-í, te ní sáháⁿ tucu-í ñuú Jerusàlén ní cáháⁿ ndihí-í té Pèlú, te ní xíndecu-í ndihí-dé sáhúⁿ nduu.

19 Te tñàhá té Jàcobó ñani Xítohó Jesucristú ní cáháⁿ ndihí-í. Te ñá túú ní xini-í dava-gá cue téé ní tendaha Xítohó Jesucristú càháⁿ tñuhu-gá.

20 Te Yá Ndiòxí ndéhé ndiⁿ ndehe caxi-gá sá ncháá tñuhu tèe-í núú tütú-a sá cúú-xi-ndó cùu-xi ìⁿ sá ndàá.

21 Te sátá ñi sáháⁿ-í ñuú Jerusàlén, te dàtnùni ní sáháⁿ-í distritú Sìriá, ndihí distritú Cìliciá.

22 Te nchaa ñáyiú xíndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécú distritú Jùdeá ñá túú

xini ñáhá-yu xii-í ní cùu.

23 Dico ní xóo níhí-yu tñuhu nchaa nàcuáa ní xóo cada-í, te ní cachí-yu: “Tée cùu úhú iní ñáhá xii nchaa nchoo ñáyiú ndècu ichi Xítohó Jesucristú càháⁿ-dé tñuhu-gá núú ñáyiú cuendá quíndáá iní ñáhá-yu xii-gá, te diu-dé nándi sá quidé ñaha-dé, te cuiní-dé danàa ñaha-dé cuendá sá vã cóo-gã ñáyiú quíndáá iní ñáhá xii-gá ní cùu”, duha ní cachí-yu cuendá-í.

24 Te ní ngúita-yu ní cachí-yu sá ìo càhnu cuu Yá Ndiòxí cuendá sá ñà túú-gã quidè-í dàtná ní xóo cada-í.

2

Té Păblú ní nìhí tñàhá-dé ndihí dava-gá cue téé càháⁿ tñuhu Yá Ndiòxí

1 Te ní nútnahá úxícúmí cuíá sã ñi sáháⁿ-í ñuú Jerusàlén ní cáháⁿ ndihí-í té Pèlú, te dàtnùni ndécá-í té Bèe ní sáháⁿ, te tñàhá té Títú ní sáháⁿ ndihí-ndí-dé.

2 Te ní sáháⁿ-í chi mee Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá quihíⁿ-í. Te yacáⁿ ní tacá mee-ni cuè téé cùnunu. Te ní xáhaⁿ-í xii-güedé nàcuáa ndùu tñuhu dànèhé-í ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél cuendá naníhí tãhú-yu. Te ducaⁿ ñi quide-í cuendá cuiní-í quini-güedé nàcuáa ndùu chiuⁿ quide-í, chi nacuaháⁿ cachí-güedé sá ñà túú nàndihí-xi.

3 Te té Títú téé ndècu ndihí-í chi ñá díú tèe isràél cúú-dé, dico ñá túú ní quide yica-güedé cuáha-güedé seña ñi-dé.

4 Te ñáyiú càchí sá ndécú ichi Xítohó Jesucristú te ñá ndàá sá ndécú-yu ichi-gá, ñáyiú-áⁿ ñi chitnahá ñáhá-yu xii-ndí cuendá cuiní-yu quini-yu nása quide-ndí ndécú-ndí ichi Xítohó Jesucristú. Te ducaⁿ ñi quidé-yu cuendá sá nchùhú sa ní cácu nihnu-ndí ñá túú-gã quidé-ndí nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndi Moisés. Te cuiní-yu sá núcuíta saa tucu-ndí cada-ndí nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndi nucúndecu-ndí dàtná ní xíndecu-ndí cútnàhá vátá cácu nihnu-gá-ndí núú tñuhu-áⁿ ni cùu.

5 Te nchúhú ñá túú tñàhí ni dàña-ndí méé-ndí dandàhú ñáhá-yu

xii-ndí. Te ducaⁿ ñí quide-ndí, chi cuení-ndí sá ñà túú ñágá tnúhu dácánuu ndihí tnúhu sá cáháⁿ nàcuáa naníhí tǎhú-ó ndècu ndihí-ndo.

⁶ Te ñí ñíⁿ tnúhu sá vǎtá quini-gá-í ñá túú ní cǎchí tnúhu cue tée cùnuu núú ñáyiú cada-í. Dico yúhú chi ñá túú ní quide cuendá-í núu cùnuu-güedé àdi ñá túú cùnuu-güedé, chi núú Yǎ Ndiǒxí ñíⁿ-ni cùu-o nchaa-o.

⁷ Te ní cutnùní iní-güedé sá Yǎ Ndiǒxí ní cachí-gá xii-í sá cáháⁿ-í tnúhu-gá núú ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél dǎtná ní quide-gá té Pèlú ní xáhaⁿ-gǎ cáháⁿ-dé tnúhu-gá núú ñáyiú isràél.

⁸ Te ducaⁿ ñí cutnùní iní-güedé, chi ñíⁿ-ni Yǎ Ndiǒxí Yaá chíndèe ñaha xii té Pèlú cáháⁿ-dé tnúhu-gá núú ñáyiú isràél, ñíⁿ-ni Yaá-áⁿ chíndèe ñaha-gá xii-í cáháⁿ-í tnúhu-gá núú ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél.

⁹ Te té Jàcobó, ndihí té Pèlú, ndihí té Juáá, cue tée ío cùnuu-gá ní cutnùní iní-güedé sá Yǎ Ndiǒxí ío chíndee ñaha-gá xii-í quidè-í chíuⁿ-gá. Te ío váha ní cáháⁿ ndihí ñaha-güedé xii-í, ndihí té Bèé, te ní cuu ñíⁿ-nuu-ndí sá nchúhú quíhíⁿ-ndí cáháⁿ-ndí tnúhu Yǎ Ndiǒxí núú nchàa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te mee-güedé cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núú ñáyiú isràél.

¹⁰ Te ñíⁿ-ni tnúhu ní cáháⁿ-güedé dóho-ndí te ní cachí-güedé xii-ndí sá chíndèe-ndí cue ñáyiú ndàhú, te sa ducaⁿ tnàhí sàni iní-ndí cada-ndí.

Té Pǎblú cáháⁿ-dé dóho té Pèlú ñíⁿ Antiòquiá

¹¹ Te cùtnàhá ní sáháⁿ té Pèlú ñíⁿ Antiòquiá yácaⁿ ní cáháⁿ-í dóho-dé, chi quide-dé ñíⁿ sá ñà túú tǎu-dé cada-dé ní cùu.

¹² Te quide váha-dé ní cùu chi xèxi-dé ndihí ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, dico òré ní sáá ñíⁿ úú ñáyiú cùndihí té Jàcobó, te òré-áⁿ ñà túú-gǎ ní cuení-dé caxi-dé ndihí ñáyiú-áⁿ. Te ducaⁿ ñí quide-dé chi ní yùhú-dé cue ñáyiú nchìcúⁿ nihnu quide nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndí Moisés sá vǎ cáháⁿ váha-yu cuendá-dé.

¹³ Te tnàhá dava-gá ñáyiú isràél xǐndecu ichi Yǎ Ndiǒxí ñá túú quide váha-yu, chi quidé-yu dǎtná quidé té Pèlú ní cùu, te ndéé tnàhá té Bèé ní ngüita-dé ducaⁿ quide-dé ní cùu.

¹⁴ Te òré ní xini-í sá ñà túú quide-güedé ndihí-yu nàcuáa cáháⁿ tnúhu Yǎ Ndiǒxí, te núú nchàa ñáyiú ndècu ichi Yǎ Ndiǒxí ní xáhaⁿ-í xii té Pèlú: “Yòhó cúu-n tée isràél, te ñá túú quide-n nchaa nacuáa quide ñáyiú isràél, chi quide-ni-n dǎtná quidé nchàa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. Te núu ducaⁿ quide-n, ¿te ná cuendá dǎnèhé-n ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél sá cǎdá-yu nchaa nàcuáa quide ñáyiú isràél?”, duha ní xáhaⁿ-í xii té Pèlú.

Ñíⁿ-ni naníhí tǎhú-ó ndihí ñáyiú isràél núu na quindáá iní-ó Xítóhó Jesucristú ndihí-yu

¹⁵ Te yúhú ndihí té Pèlú cúu-ndí ñani tnàhá ñáyiú isràél, te ñá túú ndècu-ndí ichi cuèhé ichi duha dǎtná ndécú nchàa ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél.

¹⁶ Te xini-ó sǎ vǎ cùndecu-gá cuéchi-o núú Yǎ Ndiǒxí te núu na quindáá iní-ó Xítóhó Jesucristú, te ñá díú sǎ cǎnchìcúⁿ nihnu-o cǎda-o nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndí Moisés. Te tnàhá dava nchúhú ñáyiú isràél sǎndáá iní-ndí Xítóhó Jesucristú, te xǎⁿ cùtnùní iní-ndí sá ñà túú-gǎ cuéchi-ndí ndécú núú-gǎ, dico ñá díú sǎ ñí cǎnchìcúⁿ nihnu-ndí ní quide-ndí nàcuáa ní cáháⁿ ndí Moisés, chi cuendá sá sǎndáá iní-ndí Xítóhó Jesucristú. Te vǎ yóo ñíⁿ cachí-ó sá ñà túú ndècu cuéchi-xi núú Yǎ Ndiǒxí cuendá sá nchìcúⁿ nihnú-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndí Moisés.

¹⁷ Te núu cuení-ó sǎ vǎ cùndecu cuéchi-o núú Yǎ Ndiǒxí cuendá sá sǎndáá iní-ó Xítóhó Jesucristú, te xǎⁿ cùtnùní iní-ó sǎ ñà túú quide váha-o. ¿Te vǎ cúu tnàhí cani iní-ó sǎ Xítóhó Jesucristú dǎnèhé ñáhá-gǎ xii-o sǎ vǎ cǎdá vǎha-o cùndecu-o!

¹⁸ Te yúhú cǎchí-í sá vǎ cǎnchìcúⁿ nihnu-gá-ó nchàa nacuáa ní cáháⁿ ndí Moisés, dico núu vitna cǎchí-í sá xini ñíⁿ-ni xii cada-o nchaa nacuáa ní cáháⁿ

ndíi ña, te ñá túú quide váha-í núú Yá Ndiöxí te núu ducaⁿ na càda-í.

¹⁹ Te yúhú duuⁿ duuⁿ ní cutnùní iní-í sá vǎ ndácù-í cada-í nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés nũu xiǎⁿ ní dáña-í ñá túú-gǎ nchicúⁿ nihnu-í nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi cuendá sá cuíní-í cundecu-í sá cúú-xí Yá Ndiöxí.

²⁰ Te Xítohó Jesucristú ní xihí-gǎ cuendá-í, dico dàtná tnúhu sá tnàhá-í ní xihí ndíhi-gǎ, chi ñá cúú-gǎ cada-í nchaa nàcuáa sàni iní mée-í, chi Xítohó Jesucristú-nǎ ndécú ndíhi ñaha-gǎ xii-í táxi tnùní ñáhá-gǎ. Te vitna ndècu-í ñuyú-a, te ío sàndáá iní-í Xítohó Jesucristú Déhe Yá Ndiöxí, te chindee ñaha-gǎ xii-í. Te diu-ni Xítohó Jesucristú ío cùu iní ñáhá-gǎ xii-í nũu ní xihí-gǎ núú cùrúxí sá cuendá-í.

²¹ Te vitna ñá túú dàquee tíhù-í sá váha ní quide ñaha Yá Ndiöxí xii-í, chi núu ni ndàcu-o vá cùndècu cuéchi-o núú Yá Ndiöxí cuendá sá nchicúⁿ nihnu-o quide-o nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés ní cùu ña, te àúⁿ nǎ cuu ní xihí Xítohó Jesucristú ní cùu te núu ducaⁿ.

3

Vá dáña ndèé-ó quèndáá iní-ó tnúhu Xítohó Jesucristú

¹ Te nchòhó ñáyiú distritú Gàlaciá, ñáyiú sa xĩndecu ichi Xítohó Jesucristú, ¿ná cuendá ío ñí iní-ndó ñá cuíní-ndó tnè-ndo nchaa tnúhu càháⁿ-gǎ?, ¿te yoo ní dádǎhu ndodo iní ñáhá xii-ndo núu ducaⁿ quide-ndo? Te ñaha-ndo sá ío váha ní dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo nàcuáa ní cuu ní xihí Xítohó Jesucristú.

² Te vitna cáháⁿ-ndó nũu sá nchicúⁿ nihnu-ndo nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés ní níhí-ndó Espiritú Yá Ndiöxí ndécú ndíhi-ndo, àdi sá ni sàndáá iní-ndó tnúhu Xítohó Jesucristú sá ní dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo ní níhí-ndó Espiritú-gǎ ndécú ndíhi-ndo.

³ Te nchòhó ío nĩ dǐquí-ndó chi Espiritú Yá Ndiöxí tá quide váha ñaha-xi xii-ndo cuáháⁿ ní cùu. ¿Te náa vitna mee-nǎ-ndó cuíní-ndó

càda-ndo nàcuáa ta quide ñaha Espiritú-gǎ cuáháⁿ xii-ndo ni cùu-án?

⁴ Te sàni ñíⁿ sani úú iní-í cuendá-ndó sǎ àúⁿ nǎ cuu nándi yáha-ndo ndècu-ndo ichi Yá Ndiöxí.

⁵ Te xini-ndó sǎ Yá Ndiöxí ní taxi-gǎ Espiritú-gǎ ní ngúndecu ndíhi-ndo, te ní quide-gǎ sá vǎ yòo tnàhí ndàcu cada núú-ndó ní xini-ndó. Te ducaⁿ ní quide-gǎ, chi ní sàndáá iní-ndó-gǎ, dico ñá díú cuendá nchaa nàcuáa ní cachí ndíi Moisés cada ñáyiú ducaⁿ ní quide-gǎ.

⁶ Te ndíi Àbrahám ducaⁿ ío ní sàndáá iní ndíi Yá Ndiöxí, núu xiǎⁿ ní cachí-gǎ sá ní cudíu ndíi núú-gǎ sá dúcáⁿ ní quide ndíi.

⁷ Te càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sǎ ncháá ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí dàtná ní sàndáá iní ñáhá ndíi Àbrahám xii-gǎ, ñáyiú-án ñíⁿ-ni cùu-yu ndíhi ndíi núú-gǎ.

⁸ Te núú tütú Yá Ndiöxí ní ngódó tnùní tnúhu váha, tnúhu sá ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi Àbrahám, te duha ní xáhaⁿ-gǎ xii ndíi: “Nchaa ñáyiú nihí ñuyú cada váha-í-yu sá cuendá-n”, duha ní xáhaⁿ-gǎ xii ndíi. Te sá dúcáⁿ ní ngódó tnùní núú tütú Yá Ndiöxí ndéé dàvá-án, te xiǎⁿ cùtnùní sá sáá nduu, te cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél vá cùndècu-gǎ cuéchi-yu núú-gǎ te núu na quèndáá iní ñáhá-yu xii-gǎ.

⁹ Te xiǎⁿ nũu nchaa ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí cada váha ñaha-gǎ xií-yu dàtná ní quide váha-gǎ ndíi Àbrahám, chi ndíi-án ducaⁿ ní sàndáá iní ñáhá ndíi xii-gǎ.

¹⁰ Te nchaa ñáyiú cuíní cada nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés cuendá sá cuíní-yu sá vǎ cùndècu-gǎ cuéchi-yu núú Yá Ndiöxí, ñáyiú-án dáña nihnu ñaha-gǎ xií-yu, chi vá ndácù-yu cada-yu nàcuáa sàni iní-yu, te ducaⁿ càda-gǎ chi quèe ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú-gǎ núú càchí-xi sá ncháá ñáyiú ñá túú quide nchaandi túhú nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés te dáña nihnu ñaha-gǎ xií-yu.

¹¹ Te núu na cànchicúⁿ nihnu-ni-o càda-o nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés, te ñá túú vèdana chindee ñaha-xi xii-o nàcuáa vá cùndècu-gǎ cuéchi-o núú

Yă Ndiöxí. Te ndáá chi núú tütú-gá cächí-xi sá ncháá ñăyiu sàndáá iní ñáhá xì-gá, ñăyiu ñá túú-gă cuéchi-xi ndècu ío váha ndècú-yu núú-gă.

12 Te núu dícó ío ñăyiu quide nchaandi túhú nàcuáa ní cáháⁿ ndí Moisés ñá, te ñá túú xìni ñuhu-xi quindáá iní-yu tnúhu Xítohó Jesucristú, chi núú tütú Yă Ndiöxí cächí-xi sá núu dícó ío ñăyiu ndacu cada ncha nàcuáa ní cáháⁿ ndí Moisés ñá, te cundecu váha-yu núú Yă Ndiöxí.

13 Te tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés cächí-xi sá ío ndècu cuéchi-o núú Yă Ndiöxí cuendá sá ñă ndácú-ó càda-o ncha nacuáa ní cáháⁿ ndí, te cuendá xíáⁿ tá dàña nihnu ñaha-gá xii-o cuáháⁿ. Dico Xítohó Jesucristú ní xido-gá ncha cuéchi-o cuendá sá vă dáña nihnu ñaha-gá Yă Ndiöxí xii-o. Te cächí-xi núú tütú Yă Ndiöxí: “Íⁿ téé na càta caa-güedé ìⁿ yutnu, te téé-áⁿ cúú-dě téé dàña nihnu ñaha Yă Ndiöxí”, duha cächí-xi núú tütú-gá.

14 Te ducaⁿ ñă yáha Xítohó Jesucristú, chi cuíní Yă Ndiöxí sá ndùu táhú ncha ñăyiu ñá túú cùu ñăyiu isràél cundecu váha-yu dàtná ní nduu táhú ndí Àbrahám ndécú vâha ndí. Te ducaⁿ ñă yáha-gá cuendá ncha nchoo ñăyiu sàndáá iní ñáhá xì-gá ngúndecu ndíhi-o Espíritú Yă Ndiöxí sá ñă cachí méé-gă taxi-gá.

Nàcuáa ní cachí Yă Ndiöxí cada-gá

15 Te nchòhó cue ñăyiu ndècu ndíhi-í ichi Yă Ndiöxí na cächí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa quide cue ñăyiu ñuyíú-a cuendá tecú tnùní-gá-ndó nàcuáa quide Yă Ndiöxí. Chi ñăyiu-áⁿ òré cuíní-yu cadá-yu ìⁿ sá cadá-yu, te díhna-gá ndátnúhu-yu te òré cúú ìⁿnuú-yu, te sáha firmá-yu ìⁿ tutú te tutú-áⁿ vă yõo ìⁿ ndacu cáháⁿ sá vă nándíhi-gá-xi, te ni vă yõo-gá ndacu nágá tnúhu chido tnùní núú-xí.

16 Te ducaⁿ ñă quide Yă Ndiöxí ndíhi ndí Àbrahám, chi ní xáhaⁿ-gă xii ndí nàcuáa cada-gá, te tnúhu-áⁿ cúú-xí cuendá méé ndí ndíhi cuendá ìⁿ ñaní tnáhá ndí cundecu ñuyíú-a ndéé cuéé-gá. Te núú tütú-gá cächí-xi sá tnúhu-áⁿ cúú-xí cuendá ìⁿ-ni ñaní

tnáhá ndí te ñá díú cuendá nchaá-yu. Te ñaní tnáhá ndí téé cùu cuendá tnúhu-áⁿ cúú Xítohó Jesucristú.

17 Te na cächí tnúhu-í xii-ndo sá Yă Ndiöxí ní quide ndáá duuⁿ-gá ndíhi ndí Àbrahám nàcuáa cada-gá. Te sa ní cuu cúmí ciendú ócú úxí cuíá sá dúcáⁿ ñă xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii ndí Àbrahám, te dàtnùní ní xáhaⁿ-gă xii ndí Moisés chido tnùní ndí nàcuáa cada ñăyiu, te ncha tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés ñá túú dàquee tíhú-xi tnúhu sá ñă xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii ndí Àbrahám nàcuáa cada-gá.

18 Te núu dícó cuendá ncha tnúhu sá ñă chídó tnùní ndí Moisés ní náníhí tàhú-ó ñá, te ñá túú-gă xíní ñuhu-xi cada cuendá-ó tnúhu ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii ndí Àbrahám cada-gá ní cùu te núu ducaⁿ. Te ndí-áⁿ ñă naníhí tàhú ndí chí ducaⁿ ñă cachí Yă Ndiöxí cada ñaha-gă xii ndí.

19 Te ncha tnúhu ní cáháⁿ ndí Moisés ní ngódó núú-xí nchícúⁿ nihnu ñăyiu cuendá ducaⁿ cùtnuní iní-yu sá ndécú cuéchi-yu, te nchícúⁿ nihnu-ní-yu ndéé ní sáá nduu ñă quexío Yaá cúú ñaní tnáhá ndí Àbrahám, chi Yaá-áⁿ ducaⁿ ñă xáhaⁿ Yă Ndiöxí quixi-gá cada váha-gá ncha ñăyiu. Te ncha tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés, chi Yă Ndiöxí ní tendaha-gă cue espíritú xínú cuéchi núú-gă ní sáháⁿ-xí ní xítnúhu ñaha-xi xì ndí nàcuáa danèhé ndí ñăyiu.

20 Te Yă Ndiöxí ñá túú ní cáháⁿ-gá núú méé ñăyiu, chi ndí Moisés ní cáháⁿ ndí yuhu-gá núú-yu, dico cùtnáhá ní cáháⁿ ndíhi-gá ndí Àbrahám chi núú méé núú ìⁿ ndí ndíhi-gá ní xáhaⁿ-gă xii ndí nàcuáa cada-gá.

Nàcuáa ndùu ncha tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés

21 Te ncha nàcuáa ní chídó tnùní ndí Moisés, ndíhi ncha nàcuáa ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii ndí Àbrahám cada-gá, ñá túú dàquee tíhú tnáhá-xí. Te núu dícó náníhí tàhú ñăyiu nchícúⁿ nihnu ncha nàcuáa ní cáháⁿ ndí Moisés ñá te cudíú-yu núú-gă cuendá-ni sá nchícúⁿ nihnú-yu ncha nàcuáa ní cáháⁿ ndí ni cùu.

22 Te núú tùtú Yă Ndiõxí cächí-xi: “Nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ñuyíú ndécú cuèchi-ndo”, duha cächí-xi. Te ducaⁿ cáháⁿ-xi cuendá quíndáá iní-ó Xítohó Jesucristú, te naníhí tǎhú-ó chi ducaⁿ ñí cachí Yă Ndiõxí cada-gá.

23 Te cútnáhá vátá cùndècu ndìhì-gá-ó tnùhu Xítohó Jesucristú, te nchìcúⁿ nihnu-o nchàa nacuáa ní cáháⁿ ndí Moisés, te ní cutnùní iní-ó sǎ ïo ndècu cuèchi-o ní cùu. Te ducaⁿ-ní nchìcúⁿ nihnu-o ndéé ní sǎá nduu ní quexìo Xítohó Jesucristú ñuyíú-a, te ní sándáá iní-ó-gǎ.

24 Te nchaa tnùhu sǎ ñí chídó tnùnì ndí Moisés ní sanu ichi ñaha-xi xii-o nacuáa cada-o cùndecu-o, te ducaⁿ-ní sǎnu ichi ñaha-xi xii-o ndéé ní sǎá nduu ní quexìo Xítohó Jesucristú ñuyíú-a. Te ducaⁿ ñí cuu cuendá quíndáá iní-ó-gǎ, te vá cùndècu-gá cuèchi-o núú Yă Ndiõxí.

25 Te vitna ní ngúndecu ndìhì-o tnùhu Xítohó Jesucristú, te ñǎ túú-gǎ xíní ñùhu-xi canu ichi ñaha nchaa tnùhu ní chídó tnùnì ndí Moisés.

26 Te vitna tnáhá nchaa nchòhó cúú-ndó dèhe Yă Ndiõxí, chi ní sándáá iní-ndó Xítohó Jesucristú.

27 Te nchòhó ní sandute-ndo dàtná cächí-gá, te ndècu-ndo ndìhì-gá, te quède-ndo nchaa nacuáa ní cáháⁿ-gá ndécú-ndó, te ío ndècu yíñuhu-ndo núú Yă Ndiõxí dàtná ndécú yíñuhu mee Xítohó Jesucristú.

28 Te vitna ìⁿ-ni cùu-o nchaa-o ndecu-o ndìhì Xítohó Jesucristú cuèi cùu-o ñáyiú isràél àdi ñǎ túú cùu-o, te cuèi cùu-o ñáyiú ñǎ túú tnàhí dàñá quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi àdi cuu-o ñáyiú dàñá quéé núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi, te cuèi téte te cuèi ñadìhí ìⁿ-ni cùu-o nchaa-o ndecu-o ndìhì Xítohó Jesucristú.

29 Te nchòhó ndécú ndìhì-ndo Xítohó Jesucristú, te cùu-ndo datná cue ñaní tnáhá ndí Àbrahám, chi ní nduu tǎhú-ndó cùndecu váha-ndo núú Yă Ndiõxí dàtná ní nduu tǎhú ndí-áⁿ ndécú váha ndí núú-gǎ, te ducaⁿ chi mee-gǎ ducaⁿ ñí cachí-gá cunduu.

4

¹ Te nchòhó xíní-ndó sǎ ìⁿ té lǐhli

chi vátá nǎgá cuǎñaha tǎtá-dě cuu cuendá-dé chi lǐhli-dé, te ìⁿ-ni cùu-dé ndìhì téte xínu cuechi, dico na sǎá nduu cuèhnu-dé, te nduu tǎhú-dě nchaa sǎ ndécú ndìhì tǎtá-dě.

² Te xító-yu té lǐhli-áⁿ sǎhnú-dě ndéé sǎá nduu ñí cachí tǎtá-dě sǎ cuǎñaha-dě sǎ ndúú tǎhú-dě.

³ Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchoo, chi nchìcúⁿ nihnu-o nchàa nacuáa ní cáháⁿ cue téte ní xíndecu ndéé sanaha ní cùu.

⁴ Te ní sǎá nduu ñí quide Yă Ndiõxí dàtná ní cachí-gá, te ní tendaha-gǎ Déhe-gá Xítohó Jesucristú ní quixi-gá ñuyíú-a, ní dácácú ñaha ìⁿ ñadìhí te ní cuu-gá ñáyiú, te ní quide-gá nchaa nacuáa ní cáháⁿ ndí Moisés.

⁵ Te ducaⁿ ñí tendaha Yă Ndiõxí Déhe-gá cuendá sǎ vá cǎnchìcúⁿ nihnu-gá-ó nchàa nacuáa ní chídó tnùnì ndí Moisés cuendá ducaⁿ te cuu-o dèhe Yă Ndiõxí.

⁶ Te Yă Ndiõxí ní taxi-gá Espiritú Déhe-gá Xítohó Jesucristú ndécú ndìhì-ndo chi cùu-ndo dèhe-gá, te Espiritú-áⁿ chíndèe ñaha-xi xii-ndo te cächí-ndó: “Yòhó Dútú Ndiõxí cúú-n Tǎtá méé-ndí”, duha cächí-ndó.

⁷ Te xǎⁿ cútnùnì iní-ndó sǎ cúú-ndó dèhe Yă Ndiõxí vitna, te ñǎ túú-gǎ cúú-ndó dàtná cue ñáyiú ñǎ túú tnàhí dàñá quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi. Te sǎ dúcáⁿ cùu-ndo dèhe-gá, te Xítohó Jesucristú taxi-gá nchaa sǎ váha ní cachí Yă Ndiõxí nduu tǎhú-ndó.

Té Pǎblú ío sàni iní-dé cuendá nchaa ñáyiú ndècu ichi Xítohó Jesucristú

⁸ Te cútnáhá vátá quíndáá-gá iní-ndó tnùhu Yă Ndiõxí ní xínu cuechi-ndo núú nchàa sǎ cächí-yu cùu ndiõxí te ñǎ ndàá sǎ ndiõxí cúú-xí.

⁹ Te vitna nchòhó cáháⁿ ndìhì-ndo Yă Ndiõxí, te mee-gǎ xíní ñáhá-gǎ xii-ndo, te ñǎ túú nduu váha-xi nanchòcáva iní-ndó càda tucu-ndo nacuáa ní xóo cada-ndo dǐhna, chi nchaa xǎⁿ ñǎ túú vèdana nàndìhì-xi.

¹⁰ Te nchòhó cǎnehe íí-ni-ndo nduu cachí-ndó íí, te ñu-ni ducaⁿ quède-ndo dava yoó ndìhì dava cuíá, te ndi tnáhá nduu sàcòo vico ñu-ni ducaⁿ quède-ndo cǎnehe íí-ndó nduu-áⁿ.

11 Te ío sàni iní-í cuendá-ndó, chi na cuáháⁿ àúⁿ nã cuu ní dánèhé ñàhà-í xii-ndo tnúhu Yã Ndiõxí.

12 Te càháⁿ ndàhú-í núú nchòhó ñáyíu ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú sá cáda-ndó dàtná quidè-í ñá túú nchìcúⁿ nihnu-í nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés, chi yúhú quidè-í vitna dàtná ní quide nchòhó ñá túú ní cãchicúⁿ nihnu-ndo nãcuáa ní cáháⁿ ndíi. Te cùtnàhá ní xindecu ndihí ñaha-í xii-ndo ní quide váha ñaha-ndo xii-í.

13 Te sa nàha-ndo sá cùtnàhá ní cáháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú-ndó ndéé díhna ní cuhú-í, núu xiãⁿ ní xindecu ndihí ñaha-í xii-ndo ní cáháⁿ-í tnúhu-gã núú-ndó.

14 Te cuéhé sã ní tnahá-í-áⁿ cúú-xí ìⁿ cuéhé sã vã yõo tnàhí cundee iní-xi cundecu ndihí ñaha xii-í ní cùu, dico nchòhó chi ío váha ní cáháⁿ ndihí ñaha-ndo xii-í, te ñá túú ní sàni cuehé ní sàni duha iní-ndó cuendá-í, te ní cáháⁿ ndihí ñaha-ndo xii-í dàtná tnúhu sá yúhú cúú-í ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiõxí àdi datná méé Xítohó Jesucristú.

15 ¿Te ná ní tnahá-ndó nõu ñá túú-gã sání váha iní-ndó cuendá-í dàtná ní xóo cada-ndo ndéé díhna ío váha ní xóo caní iní-ndó cuendá-í? Te na càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã ío ní cuu iní ñáhá-ndó xii-í cùtnàhá ní xindecu ndihí ñaha-í xii-ndo, te nãndi sá ndécú ndihí-ndo taxi-ndo xii-í ní cùu, te núu dicó sá cúú te ndéé tinúu-ndo tava-ndo te taxi-ndo xii-í ní cùu.

16 ¿Te náa cùu úhú iní ñáhá-ndó xii-í vitna cuendá sá càháⁿ-í tnúhu ndáá tnúhu Yã Ndiõxí núú-ndó-ãⁿ?

17 Te ío ñáyíu ío váha càháⁿ ndihí ñaha xii-ndo, dico ñáyíu-áⁿ ñúhú cuéhé iní-yu, chi cuíní-yu sá vã cúú-gã cáháⁿ ndihí tnàha-o, chi mee-nã-yu cundecu ndihí-ndo cuíní-yu.

18 Te váha quide ñáyíu càháⁿ ndihí ñaha xii-ndo ndihí tnúhu yíñùhu, te núu cuíní-yu cadá-yu ìⁿ sá váha sá cúú-xí-ndó. Te ducaⁿ-ni na càdá-yu cuèi òré ñá túú ndècu ndihí ñaha-í xii-ndo.

19 Te nchòhó ñáyíu ní sanu ichi-í ichi Xítohó Jesucristú càchí tnúhu-í

xii-ndo sã quidé-xí iní-í dàtná quidé-xí iní ìⁿ ñadìhí ñaha sa ní tnahá òré cacu déhe-xi, te ducaⁿ quide-xi iní-í, chi ío vãi sani iní-í cuendá-ndó dàtná ní xóo cada-í ndéé díhna, te ducaⁿ-ni càdá-í ndéé ná sàá nduu càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ Xítohó Jesucristú.

20 ¿Te ío váha cada-xi te núu dicó tnavíi sa ndècu ndihí ñaha-í xii-ndo cuendá cáháⁿ-í núú-ndó nãcuáa cada-ndo, te ñá cùtnúni iní-í nása cada-í cuendá-ndó!

Cuendá ndíi Àgár ndihí ndíi Sãrá

21 Te nchòhó ñáyíu cuíní canchicúⁿ nihnu nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés, ¿náa ñá túú tècú tnúni-ndó nãcuáa cáháⁿ-xi tnúhu ní chídó tnúni ndíi?

22 Chi càchí tnúhu ní chídó tnúni ndíi-áⁿ sã ndíi Àbrahám ní xindecu úú déhe ducuⁿ ndíi, te ìⁿ-dé ní cuu déhe ndíi ndihí ñadìhí méé ndíi ndíi Sãrá, te ingá-dé ní cuu-dé déhe ndíi ndihí ìⁿ ndíi ní xinu cuechi nõu-yu ní xínani Àgár.

23 Te sá dúcáⁿ ní cacu déhe ndíi Sãrá, chi mee Yã Ndiõxí ní cundàhú iní ñáhá-gã xii-aⁿ, chi ducaⁿ ní cachí-gã cada-gã. Dico ndíi ní xinu cuechi-ãⁿ chi ducaⁿ tnàhí ní nduu táhú ndíi-áⁿ sã cóo déhe ndíi.

24 Te na càchí tnúhu-í xii-ndo nã cúú sã nánèhé ndí ndúú cue ndíi dîhí-áⁿ. Te úú xito ní cáháⁿ Yã Ndiõxí nãcuáa cada-gã, te ìⁿ ndíi-áⁿ nánèhé ndíi nãcuáa ní cáháⁿ Yã Ndiõxí xito díhna nuu, te ingá tucu ndíi-áⁿ nánèhé ndíi nãcuáa ní cáháⁿ tucu-gã xito cùu uú. Te ndíi Àgár-áⁿ nánèhé ndíi nãcuáa ní xáhaⁿ Yã Ndiõxí xii ndíi Moisés yucu Sinái cada ñáyíu, te nchaa ñáyíu nchìcúⁿ nihnu nchaa tnúhu-áⁿ cúú-yu dàtná déhe ndíi Àgár téé ní xinu cuechi, chi téé-áⁿ ñá túú tnàhí ní dàñá-dé quee-dé núú chíúⁿ patróoⁿ-dè, te ducaⁿ sãtnahá-xi cúú-yu chi nchìcúⁿ nihnú-yu nchaa nãcuáa ní xáhaⁿ Yã Ndiõxí xii ndíi Moisés.

25 Te tnúhu Àgár quée-xi: Yucu Sinái, te yucu-áⁿ yíndèhu-xi nacióⁿ Àrabíá. Te ndíi Àgár-áⁿ nánèhé tucu

ndíi cue ñáyiú ndècu ñuú Jerusàlén, chi ñáyiú-áⁿ ndécú-ní-yu dàtná ní xíndecu ndíi Àgár ndihí déhe ndíi, chi cue ndíi-áⁿ ní cuu cue ndíi ñáyiú ñá túú tnàhí ní dàná quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi, te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu ñáyiú-áⁿ chi nchìcúⁿ nihnu-ní-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés.

²⁶ Dico nchoo ñí nduu táhú-ó cùndecu-o ñuú Jerusàlén sáá núú ndécú Yá Ndiòxí, te vitna chi ñá túú-gã nchìcúⁿ nihnu-o nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés.

²⁷ Te duha càháⁿ-í, chi núú tütú Yá Ndiòxí càchí-xi:

Yòhó ñaha ní nduu táhú vã cóó dèhe-xi ní cùu, vitna cana saa-n sã cùdíi ìní-n cuèi vátá quìní-gá-n ñãsa càcu ìⁿ landú.

Te cuèi ní cuu táhú-n sã vã cóó dèhe-n ní cùu dico ío-gá titní déhe-n còo dacúxí xíchí ñí cuu táhú tnàhí sã cóó dèhe-xi.

Duha càchí-xi núú tütú-gã.

²⁸ Te nchoo cuè ñáyiú ndècu ichi Xítohó Jesucristú vitna cùu-o datná ndíi Isàác, chi ndíi-áⁿ ní cacu ndíi, chi mee Yá Ndiòxí ní cachí-gã sã cácu ndíi. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu nchoo chi ní nduu-o dèhe-gã vitna chi ducaⁿ ní cachí tucu-gã cunduu.

²⁹ Te déhe ndíi Àgár ní nduu táhú tnàhí ndíi sã cácu ndíi ñuyú-a, te ndíi-áⁿ ñí cuu úhú iní ndíi ndíi Isàác, te ndíi Isàác-áⁿ chi Espiritú Yá Ndiòxí ní quide ní cacu ndíi. Te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu vitna, chi nchaa nchoo ñáyiú ndècu ndihí Espiritú Yá Ndiòxí cúú úhú iní ñáhã ñáyiú xii-o.

³⁰ Te núú tütú Yá Ndiòxí càchí-xi: “Chí nàcuíⁿ xíchí xínú cuèchi ndihí déhe-xi na nùhú-yu, chi déhe xíchí xínú cuèchi-áⁿ ñã túú ñã níhí-dè nduu táhú-dè, chi mee-ni dèhe ñaha ndècu vehe-xi nduu táhú-dè sã cuãñaha tãtã-dè”, duha càchí-xi núú tütú-gã.

³¹ Te nchoo cuè ñáyiú ndècu ichi Xítohó Jesucristú ñã túú-gã cúú-ó dàtná cúú dèhe ndíi ní xínu cuechi-ãⁿ, chi ní cuu-o vitna datná cúú ndíi ní nduu táhú nchaa sã ní sãñaha tãtã-xi-áⁿ. Te ducaⁿ ñí cuu, chi Yá Ndiòxí ní dácãcu ñaha-gã xii-o cuèndá

sã vã cãnhìcúⁿ nihnu-gã-ó nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés.

5

Canchicúⁿ nihnu-ni-o ichi Xítohó Jesucristú

¹ Te Xítohó Jesucristú ní quide-gã nàcuáa vã cãní ìní-ó sã nãnihí tàhú-ó te núu na cãnhìcúⁿ nihnu-o nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés, te ñiu-ni ducaⁿ cãní ìní-ó cùndecu-o te vã ngòo cãní ìní-ó sã nãnihí tàhú-ó te núu na cãnhìcúⁿ nihnu-o càda-o nàcuáa ní cáháⁿ ndíi, chi núu ducaⁿ na càda-o te ío dandòho-o mee-o datná ní xóo ndoho-o cùtnahã vátá cùndecu-gã-ó ichi-a.

² Te yúhú té Pãblú cuìní-í sã cùndedòho-ndo ìⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a. Te núu nchòhó cuãha-ndo seña ñii-ndo cuèndá sã sãndáá ìní-ndó nàcuáa ní cachí ndíi Moisés cada-ndo, te núu ducaⁿ na càda-ndo ñã, te àúⁿ ñã cuu ndècu-ndo ichi Xítohó Jesucristú te núu ducaⁿ.

³ Te dàtná ní cachí-í xii-ndo, te ñiu-ni ducaⁿ càháⁿ tucu-í vitna sã núu ndèda-ni cãa ìⁿ tée na cuãha-dé seña ñii-dé, te xini ñuhu-xi sã dácuití tãú-dé cada-dé nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés.

⁴ Te nchaa nchòhó ñáyiú sãní iní sã ñã túú-gã cuèchi-xi ndècu núú Yá Ndiòxí cuèndá sã nchìcúⁿ nihnu-ndo nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés, ñã túú-gã ndécú-ndó ndihí Xítohó Jesucristú, te ni Yá Ndiòxí ñã túú-gã cùndàhú iní ñáhã-gã xii-ndo càda vãha ñaha-gã.

⁵ Dico nchaa nchoo ñáyiú sãndáá ìní ñáhã xii-gã cùñiu-o núú-gã, chi chindee ñaha Espiritú-gã xii-o, te ndètu cahnu-ná-ó sãá nduu cùñaha núú Yá Ndiòxí xii-o sã cùñiu-o núú-gã.

⁶ Te nchoo cuè ñáyiú ndècu ndihí Xítohó Jesucristú ìⁿ-ni quide-xi cuèi na cuãha-o seña ñii-o àdi vã cuãha-o, chi ñã túú chindee ñaha-xi xii-o nàcuáa cundecu vãha-o ndihí-gã. Te ìⁿndii díi-ni sã xíní ñuhu-xi quìndáá ìní-ó Xítohó Jesucristú, te núu ducaⁿ na càda-o te cuu ìní-ó cuè tñaha ñáyiú-o.

⁷ Te nchòhó ío vãha quide-ndo ndècu-ndo ichi Yá Ndiòxí ní cùu, te vitna cùñúhu-í sã ñã túú-gã sãndáá

váha iní-ndó tnũhu-gá, te ducaⁿ quède-ndo chi ndècu ñáyiú sànu ichi ñaha xii-ndo ingá ichi.

8 Te ñá díú Yá Ndiõxí Yaá ní cáháⁿ ñáhá xii-ndo ducaⁿ ni cachí-gá cada-ndo sã vã quindáá-gá iní-ndó tnũhu-gá.

9 Te nchòhó xini-ndó sã nõu luha levadurá ná quihu yuchi te dândaa-xi. Ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñáyiú dândahú ñáhá xii-ndo, chi cuini-yu dàcuíta ni-hnu ñahá-yu xii-ndo nchàa-ndo.

10 Te yúhú cútnùní ndáá iní-í sá Xítóhó Jesucristú chindee ñaha-gá xii-ndo cuendá sá ñã túú ñãgá tnúhu quindáá iní-ndó, dico nchaa ñáyiú ducaⁿ dândahú ñáhá xii-ndo nacháhu-yu núú Yá Ndiõxí nchaa sá quidè-yu cuèi náí-gá ñáyiú cùú-yu.

11 Te cãchí tnúhu-í xii nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Yá Ndiõxí sá nõu dicó dãnehé-ni-í ñáyiú sá cuãha-yu sèñá ñí-yu dàtná ní cachí ndí Moisés ñá, te vá yõo cuu úhú iní ñáhá xii-í ní cùu, te ni vã tũu úhú iní-yu cuendá sá ní xihí Xítóhó Jesucristú núú cùrúxí ní cùu.

12 Te nchaa ñáyiú dàsatú iní ñáhá xii-ndo sã cuãha-ndo sèñá ñí-ndo, te váha-gá sá ná cádã-yu mèé-yu ñⁿ tnúndòho, te ñá díú sã dúcáⁿ cànuichi ñahá-yu xii-ndo cùndecu-ndo.

13 Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú ñu-gá ní taunihnu ñaha-gã xii-ndo cuendá sã vã cáncicúⁿ nihnu-gá-ndó nchàa nacuáa ní cáháⁿ ndí Moisés, dico vá cáni iní-ndó sã sã dúcáⁿ ñí taunihnu ñaha-gã xii-ndo, te cuu-ni cada-ndo nãndi sã cuèhé sã dúhá vèxi iní-ndó, dico cuu iní tnáhá-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo te chindee tnàha-ndo.

14 Chi ducaⁿ càháⁿ Yá Ndiõxí sá cúú iní-ó cuè tnaha ñáyiú dàtná cúú iní-ó mèe-o. Te núu ducaⁿ na càda-o, te quède-o nchaa nacuáa tàú-xi cada-o dàtná càháⁿ nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés.

15 Te núu nchòhó cúú úhú iní tnáhá-ndó ndècu-ndo, te ñã túú quède váha-ndo te núu ducaⁿ quède-ndo, dico yúhú cãchí-í sã vã dúcáⁿ-gã

cada-ndo cùndecu-ndo cuendá sã vã dàcuíta nihnu tnàha-ndo.

Nacuáa sàni iní ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha ndihí nacuáa sàni iní ñáyiú ndècu ndihí Espiritú Yá Ndiõxí

16 Te na cãchí tnúhu-í xii-ndo sã cáda-ndó nchàa nacuáa cuini mèé Espiritú Yá Ndiõxí cada-ndo, te ducaⁿ te vá cáni-gã iní-ndó càda-ndo nãndi nchaa sã cuèhé sã dúhá sàni iní mèé-ndó.

17 Chi nchaa xíãⁿ ñá túú tnáhá tnúhu-xi ndihí Espiritú Yá Ndiõxí. Te ñu-ni ducaⁿ quède Espiritú Yá Ndiõxí, chi ñã túú tnáhá iní-xi nchaa sã cuèhé sã dúhá sàni iní-ndó. Te sã dúcáⁿ ñã túú tnáhá tnúhu tnàha-xi xíãⁿ ñã túú ñihí ndéé-ndó càda-ndo ñⁿ sã váha sàni iní-ndó càda-ndo.

18 Te núu quède-ndo nchaa nacuáa sànu ichi ñaha Espiritú Yá Ndiõxí, te ñã túú-gã táxi tnùní ñáhá nchàa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés xii-ndo.

19 Te nchaa ñáyiú xini-yu nchaa nacuáa quède ñáyiú quède cuehé quidè dùha. Te duha quidè-yu: Cue téé càháⁿ ndihí-güedé ñáyiú ñihí te ñã díú ñãndihí-güedé cúú-yu, te ñu-ni ducaⁿ xíquide cue ñáyiú ñihí, te nãndi-gã nchaa sã cuèhé sã dúhá cuãháⁿ vèxi-yu quidè-yu.

20 Te quède cahnú-yu nchaa sã cãchí-yu cùu ndiõxí te ñã ndáá sã ndiõxí cúú-xí, te quède nduu tnahá-yu, te cùu úhú iní tnáhã-yu, te nãá-yu, te cùu cuiñú tnáhã-yu, te ío yáchí cùdèèⁿ-yu, te ndúcú-yu mee-ni sã cúú-xí mèé-yu, te ñã túú cùu ñⁿnuú-yu cundecú-yu, te quède ñⁿ tnahá-yu.

21 Te cùu cuedú iní-yu nchaa sã ndécú ndihí dava-gá-yu, te sãhni tnahá-yu, te ío quihú-yu, te ndí cuu ndí cuú-yu quidè-yu nchaa sã cuèhé sã dúhá, te nãndi-gã nchaa sã cuèhé sã dúhá quidè-yu. Te sa cãchí tnúhu-í xii-ndo sã nchãá ñãyiú ducaⁿ xíquide vá ndúú tãhũ-yu cundecú-yu núu ndécú Yá Ndiõxí táxi tnùní-gã.

22 Dico Espiritú Yá Ndiõxí chíndèe ñaha-xi xii-o cuu iní tnáhá-ó, te cùdíí iní-ó ndècu-o, te ío váha cùu iní-ó, te

càhnu iní-ó, te váha iní-ó, te cùndahú iní tnáhá-ó, te quide ndáá-ó ndècu-o.

²³ Te ndàhú iní-ó, te quide-o nchaa nacuáa tàú-ó càda-o, te nchaa xiáⁿ chindèe ñaha Espiritú Yá Ndiöxí quidé-ó, te núu ducaⁿ quide-o, te vá yóo ñⁿ-gá cáháⁿ sá ñà túú quide váha-o ndècu-o.

²⁴ Te nchoo cuè ñáyiu ndècu ndihi Xítohó Jesucristú, sa nàha-o sá ñí xihí-gá núú cùrúxí sá cuendá-ó, núu xiáⁿ duuⁿ duuⁿ ní dáñá-ó nchàa ichi cuehé ichi duha, te ñá túú-gá táxí tnùní ñáhá ñí ñⁿ sá cuehé sá dúhá sá ñí xóo cani iní-ó ní cùu.

²⁵ Te vitna ní ngúndecu ndihi-o Espiritú Yá Ndiöxí chindèe ñaha-xi, te xini ñuhu-xi sá cadá-ó nàcuáa sànu ichi ñaha Espiritú-gá cada-o.

²⁶ Te vá cadá càhnu-o mee-o, te vá ndúcú-ó plètú, te ni vǎ cúú cuèdú iní-ó sǎ ndécú ndihi tnaha ñáyiu-o.

6

Chindee tnàha-o ñⁿ ñⁿ-o

¹ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ nùu ñⁿ ñáyiu ndècu ndihi-ndo ichi-gá ní quidé-yu ñⁿ sǎ ñà túú tàú-yu cadá-yu núú-gǎ, te nchòhó ñáyiu quide váha ndècu ndihi Espiritú Yá Ndiöxí cáháⁿ-ndó dǎho cue ñáyiu ducaⁿ xǐquide-áⁿ cuendá nucúnu ichí-yu, te vii vii cáháⁿ ndihi-ndǎ-yu, te ío coto-ndo mèe-ndo cuendá sǎ vǎ cadá-ndó ñⁿ sǎ ñà túú tàú-ndó càda-ndo núú-gǎ.

² Te ío chindee tnàha-ndo, te cuáha tnàha-ndo tnúhu ndee iní cundecu-ndo cuendá nchaa sǎ yáha-ndo. Te núu ducaⁿ na càda-ndo, te quide-ndo nchaa nacuáa ní cáháⁿ Xítohó Jesucristú cada-o.

³ Te núu ío ñⁿ-ndo càchí-ndó sǎ ïo váha quide-ndo ndecu-ndo ichi Yá Ndiöxí te ñá ndáá ñá, te dicó dándàhú-ndó mèe-ndo sǎ dúcáⁿ quide-ndo.

⁴ Te ndi dǐíⁿ ndi dǐíⁿ càda cuendá-ndó nùu quide váha-ndo ndècu-ndo àdi ñá túú quide váha-ndo. Te núu quide váha-ndo ndècu-ndo ña, te cudǐí iní-ndó sǎ cúú-xí mèe-ndo, te

vǎ cání iní-ndó sǎ quidé vǎha-gá-ndó dàcúúxí dàva-gá-yu.

⁵ Chi tàú-ó sǎ ndi dǐíⁿ ndi dǐíⁿ càda cuendá-ó nàcuáa ndècu-o.

⁶ Te nchaa nchòhó ñáyiu dàcuaha tnúhu Yá Ndiöxí chindee-ndo cuè téè dàcuaha ñaha xii-ndo tnúhu-gá cuáñaha-ndo nǎndi sǎ xini ñuhu-güedé.

⁷ Te vá dándàhú-ndó mèe-ndo cundecu-ndo, chi vá cúú cùdiquí ndeé-ó Yá Ndiöxí, chi nchòhó xini-ndó sǎ nùu na càda váha-o cundecu-o, te cùu-xi ñⁿ sǎ vǎha sǎ cúú-xí-ó, dico núu vá cadá váha-o ña, te ío ndoho-o te núu ducaⁿ na càda-o.

⁸ Te núu quide-o nchaa sǎ cuehé sǎ dúhá sàni iní-ó, te diu-ni xiáⁿ dàcuíta nihnu ñaha-xi xii-o, dico núu quide-o nchaa nacuáa sànu ichi ñaha Espiritú Yá Ndiöxí xii-o, te cundecu ndihi-o Yá Ndiöxí ni caa ni quihíⁿ.

⁹ Te xini ñuhu-xi vá dáñá ndeé-ó càda váha-o cundecu-o, te ducaⁿ te sǎá nduu càda váha ñaha Yá Ndiöxí xii-o, te núu vá ná tǔhú iní-ó càda váha-o cundecu-o.

¹⁰ Te cada-o sǎ vǎha sǎ cúú-xí nchàa tnaha ñáyiu-o vitna ndecu-o ñuyíú-a, te ío-gá tàú-ó chindee-o cue ñáyiu ndècu ndihi-o ichi Xítohó Jesucristú.

Tnúhu ndeé núú ñí ndihi-ná

¹¹ Te cundehe-ndo sǎ ndáa ndáa letrá téè-í núú tǔtú-a sǎ cúú-xí-ndó.

¹² Te nchaa ñáyiu quide yicá sǎ cuáha-ndo sèñá ñⁿ-ndo dàtná ní cachí ndií Moisés, ñáyiu-áⁿ cúú-yu ñáyiu cuini cudíu núú tnàha ñáyiu-xi. Te ducaⁿ quidé-yu cuendá sǎ vǎ ndóhǎ-yu cuendá nchaa tnúhu sǎ dánèhé ñáhá sǎ ñí xihí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí.

¹³ Te ni ñáyiu sa ní ngúndecu ndihi sèñá ñⁿ-xi ñá túú quidé-yu nchaa nàcuáa ní cáháⁿ ndií Moisés, dico mèe-yu cuini-yu sǎ cuáha-ndo sèñá ñⁿ-ndo. Te ducaⁿ quidé-yu chi quide cahnú-yu mèe-yu núú nchàa dàva-gá ñáyiu.

¹⁴ Te yúhú chi ñá túú quide cahnu-í mèe-í cuendá nchaa sǎ quidé-í, chi mee-ni sǎ ïo cùu váha iní-í sǎ Xítohó Jesucristú ní xihí-gá núú cùrúxí cuendá-ó. Te diu cuendá sǎ ñí xihí-gá

ñá túú-gǎ ndécù-í ichi cuèhé ichi duha, te ni ñà túú-gǎ táxí tnùní ñáhá nì ìíⁿ sá cuèhé sá dúhá xì-í.

¹⁵ Te ñá túú ñǎ chindèe ñaha-xi xii-o cuéi na cuǎha-o sèñá ñí-o àdi vá cuǎha-o, chi ndècu ndíhi-o Xítóhó Jesucristú, te ní nduu-o dàtná ìíⁿ ñáyiú saa, te xǎⁿ cúú-xí sǎ ïo-gá xíní ñùhu-xi.

¹⁶ Te xicáⁿ táhù-í núú Yǎ Ndiöxí sá ncháá nchòhó ñáyiú quide nchaa nacuáa càháⁿ-í-a cundecu nahi-ndo, nchòhó ñáyiú cùu cuendá Yǎ Ndiöxí dàtná ñáyiú isràél chi ñáyiú-áⁿ ñí cachí-gá sá cúú cuendá-gá. Te mee-gǎ ío cundàhú iní ñáhá-gǎ xii-ndo chindee ñaha-gá.

¹⁷ Te není vitna cuìní-í sá vǎ yǒo ìíⁿ-gá chidácá nihnu ñaha xì-í cuendá chiuⁿ quide-í, chi yayàcáⁿ sa ní nduu tílòhó ñí-í cuendá sá ndóhò-í cuendá Xítóhó Jesucristú.

¹⁸ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucristú xicáⁿ táhù-í núú-gǎ sá ïo na chindee ñaha-gá xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-ñǎ vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUIHIⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ ÉFESÚ

Té Păblú cádüha-dé tutú quihiⁿ ndaha ñáyiú xñdecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñuú Éfesú

¹ Yúhú té Păblú ní tendaha ñaha Yá Ndiöxí càháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núú ñáyiú, chi ducaⁿ ñí cachí Yá Ndiöxí cunduu, te vitna càdüha-í tutú-a cuendá daquixi-í ndaha nchaa nchòhó ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiöxí xñdecu ñuú Éfesú, te ñuú-ni nchòhó cúú-ndó ñáyiú sándáá iní ñáhá xì Xítóhó Jesucristú.

² Te xicáⁿ táhù-í núú Dütú Ndiöxí Yá cúú Tátá-ó, ndihi núú Xítóhó Jesucristú sá ná chindee chitúu ñaha-gă xii-ndo, te ducaⁿ ndi nduú-gá ná cáda te ío váha cuu iní-ndó cundecu-ndo.

Espiritú Yá Ndiöxí chindèe ñaha-xi xii-o chi ndècu ndihi-o Xítóhó Jesucristú

³ Te cachí-ó sã ío càhnu cuu Yá Ndiöxí Yá cúú Tátá Xítóhó Jesucristú, te ndéé andiú quide Yá Ndiöxí nchaa sá vâha sá cúú-xí-ó cuendá sá ndécú ndihi-o Espiritú-gá, te ducaⁿ quide-gá chi ndècu ndihi-o Xítóhó Jesucristú.

⁴ Te ndéé cútnàhá vátá ngăva-gá ñuyíú ñí cachí Yá Ndiöxí sá nchóó cùu-o ñáyiú cùu cuendá-gá, te ducaⁿ ñí cachí-gá sá cuendá Xítóhó Jesucristú cuendá sá nchóó cùu-o ñáyiú ñá túú tnàhí ná cumání cundecu núú-gă, te ducaⁿ te vá cundècu cuéchi-o.

⁵ Te Yá Ndiöxí ío cùu iní ñáhá-gă xii-o ñuú xíãⁿ ducaⁿ ñí cachí-gá ndéé cútnàhá vátá ngăva-gá ñuyíú sã nchóó ndùu-o déhe-gá. Te sá cuendá nchaa sá cáda Xítóhó Jesucristú sá cúú-xí-ó, xíãⁿ ducaⁿ ñí cachí Yá Ndiöxí, te ducaⁿ ñí cachí-gá chi ducaⁿ tnàhí ní sani iní-gá cunduu.

⁶ Te xíãⁿ ñuú xini ñuhu-xi sá nchóó càchí-ó sã ío càhnu cuu Yá Ndiöxí, chi ío cundahú iní ñáhá-gă chindèe ñaha-gá xii-o. Te ducaⁿ quide-gá chi

ndècu ndihi-o Xítóhó Jesucristú Yá ío cùu iní-gá.

⁷ Te Yá Ndiöxí ío cùu iní ñáhá-gă xii-o ñuú xíãⁿ Xítóhó Jesucristú ní sati ñíãⁿ-gă te ní xíhí-gá cuendá dacăcu nihnu ñaha-gă xii-o ñuú ùhú núú ndàhú, te ducaⁿ càda cahnu iní-gá nchaa yícá cuéchi-o.

⁸ Te Yá Ndiöxí ío cundahú iní ñáhá-gă chindèe ñaha-gá xii-o, năcuáa ngúndecu ndihi-o nchàa sá xini tnùnì-ó te ducaⁿ te cuu-o ñáyiú təcú tnùnì.

⁹ Te Yá Ndiöxí ní dánèhé ñáhá-gă xii-o nchàa sá ndúú yùhu, nchaa sá ñí sani iní-gá cada-gá. Te ducaⁿ ñí quide-gá chi ducaⁿ ñí sani iní-gá cunduu.

¹⁰ Te sá ñí sani iní-gá cada-gá te dacuítí sã cáda-gă ná sàa nduu, te na sàa nduu-áⁿ te mee-gă cada sá Xítóhó Jesucristú quindaha-gă nchaa sá ío andiú, ndihi nchaa sá ío ñuyíú-a.

¹¹ Te nchoo ñí nduu táhú-ó ñí nduu-o ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiöxí chi ndècu ndihi-o Xítóhó Jesucristú. Te ducaⁿ ñí cuu chi ducaⁿ tnàhí ní sani iní Yá Ndiöxí cunduu. Te nchaandi túhú sá quidé-gă, quide-gá năcuáa sàni iní mée-gă cunduu.

¹² Te ducaⁿ ñí cuu cuendá sá nchùhú ñáyiú díhna nuu ñí sándáá iní tnúhu Xítóhó Jesucristú cáháⁿ-ndí sá ío càhnu cuu mee Yá Ndiöxí cuendá nchaa sá vâha quide-gá.

¹³ Te nchòhó tucu cútnàhá ní xindedóho-ndo tnùhu ndáá tnúhu sá càháⁿ năcuáa naníhí tàhú-ó ní cuu ñnuu-ndo ndihi Xítóhó Jesucristú chi ní sándáá iní-ndó-gă. Te xíãⁿ cútnùnì sá nchòhó ní nduu-ndo ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiöxí, chi ní ngúndecu ndihi-ndo Espiritú-gá sá ñí cachí-gá taxi-gá.

¹⁴ Te sá ndécú ndihi-o Espiritú Yá Ndiöxí xíãⁿ cútnùnì sá ndáá nduu táhú-ó cundecu-o ndihi-gá ná sàa nduu năcuaca ñaha-gá xii nchaa nchoo ñáyiú cùu cuendá-gá, te sá dúcáⁿ càda-gá ñuú xíãⁿ tàú-ó càchí-ó sã ío càhnu cuu-gá.

Té Păblú xicáⁿ táhú-dé núú Yá

Ndiöxí cuendá cue ñáyi ndècu ichi-gá

¹⁵ Te yúhú ñíhí-í tnúhu sá nchòhó ío váha sàndáá iní-ndó Xítohó Jesucristú, te nchaa ñáyi cùu cuendá Yá Ndiöxí ío cùu iní-ndö-yu.

¹⁶ Te xíáⁿ núu ñá túú dàña ndeé-í ndàcáⁿ táhù-í núú-gá cuendá-ndó, te ío xìcáⁿ táhù-í

¹⁷ núú Yá Ndiöxí Yaá cùú Tátá Xítohó Jesucristú cuendá-ndó. Te ñíu-ni Yá Ndiöxí cùú-gá Yaá ío càhnu cuu. Te xìcáⁿ táhù-í núú Yá Ndiöxí sá mée-gá ná cádá sá Espíritú-gá chindee ñàha-xi xii-ndo cuendá cuu-ndo ñáyi təcú tnùnì, te na càda-xi sá cùtnùnì iní-ndó nàcuáa sàni iní Yá Ndiöxí.

¹⁸ Te ducaⁿ xìcáⁿ táhù-í núú Yá Ndiöxí cuendá-ndó, cuendá sá nchòhó tecú tnùnì-ndó nàcuáa ndùu tnúhu ndee iní ní taxi-gá ní ngúndecu ndìhi-ndo cùtnàhá ní cáháⁿ ñáhá-gá xii-ndo. Te ducaⁿ cùtnùnì tucu iní-ndó sá ncháá sá ñí cachí-gá taxi-gá nduu táhú nchoo cuè ñáyi cùu cuendá-gá cùú-xi mée cuií-ni sá ño-gá váha.

¹⁹ Te cùtnùnì tucu iní-ndó sá Yá Ndiöxí ío càhnu cuu-gá quidé-gá nchaa núú sá váha sá cùú-xi nchòhó ñáyi sàndáá iní ñáhá xii-gá, chi quide-gá sá vǎ yǎo tnàhí ndàcu cada sá cùú-xi-ó dàtná ní quide-gá

²⁰ ní dándótó-gá Xítohó Jesucristú cùtnàhá ní xíhí-gá. Te ní taxinucóo-gá Xítohó Jesucristú xio cùha-gá táxi tnùnì-gá.

²¹ Te Xítohó Jesucristú ío-gá cùnùu-gá dàcúxí nchàa núú cuè espíritú, ndìhi dàcúxí nchàa cue té yìndaha ñáyi, ndìhi dàcúxí nchàa dava-gá cue té cùnùu. Te cuèi vitna te cuèi ndeé núú cuàháⁿ núú vèxi ducaⁿ-ni ío cùnùu-gá taxi tnùnì-gá.

²² Te mee Yá Ndiöxí ní quide-gá sá Xítohó Jesucristú taxi tnùnì-gá nchaandi túhú sá ío, te ñíu-ni mee Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá ncháá ñáyi cùu cuendá-gá quindaha ñàha Xítohó Jesucristú.

²³ Te cada iní-ó sá ncháá ñáyi cùu cuendá Yá Ndiöxí cùú-yu yìqui cùñú Xítohó Jesucristú, chi ñí-ni cùú-yu ndìhi-gá, te mee-gá táxi tnùnì-gá nchaandi túhú sá ío.

2

Yá Ndiöxí ío cùndahú iní ñáhá-gá xii-o núu xíáⁿ ní dácácu nihnu ñàha-gá

¹ Te nchòhó cùú-ndó dàtná ñáyi ní xíhí cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-ndo ni cuu, dico vitna cada iní-ndó sá dàtná ní ndoto-ndo chi ní nduu táhú-ndó cùndecu-ndo ndìhi Yá Ndiöxí ni caa ni quíhíⁿ.

² Te ducaⁿ ní xíndecu-ndo ñíhi cuehé ichi duha, chi ní cáncicúⁿ nihnu-ndo nchàa sá cuèhé sá dúhá ío ñuyíu-a, te ní xóo cada-ndo nchàa nacuáa càháⁿ sácúhna, te ñíu-ni sácúhna-áⁿ táxi tnùnì-xi nchaa dava-gá espíritú cùndìhi-xi, te ñíu-ni-xi ndècu ndìhi-xi nchaa ñáyi ñá túú cùnì tñi tnúhu càháⁿ Yá Ndiöxí, te dàcaháⁿ ñáhá-xi xii-yu cuendá cundecu-ni-yu ichi cuèhé ichi duha.

³ Te nchaa-o dùcaⁿ ní xóo cada-o dàtná quidé cuè ñáyi-áⁿ, chi ní xóo cada-o nchàa sá cuèhé sá dúhá ñí xóo canì iní-ó, te nàndi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ñí xóo cahu iní-ó ñí xóo cada-o, núu xíáⁿ tàú-ó sá dándòho ñàha Yá Ndiöxí xii-o ni cùu datná tàú-xi dándòho-gá nchaa ñáyi ducaⁿ ndècu ichi cuehé ichi duha-áⁿ.

⁴ Te Yá Ndiöxí ío cùu iní ñáhá-gá xii-o núu xíáⁿ ní cùndahú iní ñáhá-gá xii-o

⁵ cuèi cùu-o datná ñáyi ní xíhí sá cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-o ni cuu. Te ducaⁿ ní quide-gá ní cùndahú iní ñáhá-gá xii-o cuendá cundecu-o ndìhi Xítohó Jesucristú vitna, te cuu ñínuu-o ndìhi-gá. Te sá cuendá-ni sá cùndahú iní ñáhá Yá Ndiöxí xii-o xíáⁿ ní quide-gá nàcuáa nchoo nàhíhí tàhú-ó.

⁶ Te cada iní-ó sá dàtná ní quide Yá Ndiöxí cùtnàhá ní dándótó-gá Xítohó Jesucristú cùtnàhá ní xíhí-gá ducaⁿ ñí quide ñàha-gá xii-o chi ndècu-o ndìhi-gá vitna. Te Xítohó Jesucristú sa ndècu-gá andìu núú ndécú Yá Ndiöxí. Te cada iní-ó sá Yá Ndiöxí sa ní quide-gá sá nchóo ñí ngúndecu túu-o ndìhi Xítohó Jesucristú, chi ío váha ndècu-o vitna.

⁷ Te Yá Ndiöxí quidé váha ñàha-gá xii-o vitna cuendá sá ná sàá nduu, te ñíu-ni mee-gá cada te cùtnùnì iní

nchaa ñáyiú sá ïo cùu iní ñáhá-gă xii-o, te ducaⁿ ïo chìndee chitúu ñaha-gă xii-o cuendá sá ndécú ndìhi-o Xítohó Jesucristú.

8 Te Yá Ndiöxí ío cùndahú iní ñáhá-gă xii-ndo núu xiãⁿ ní quide-gá sá nchòhó naníhí tàhú-ndó. Te ducaⁿ ní quide-gá chí ní sándáá iní-ndó-gă. Te ñá díú sã cuendá ìⁿ chiuⁿ ní quide-ndo ducaⁿ ní naníhí tàhú-ndó, chí mee Yá Ndiöxí ní cuiní-gá sá dicó-ni ducaⁿ naníhí tàhú-ndó.

9 Te mee Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá ñà díú cuendá ìⁿ chiuⁿ quide-o naníhí tàhú-ó, te ducaⁿ ní cachí-gá cuendá sá vã cádá càhnu-o mee-o.

10 Te Yá Ndiöxí ní quide ñaha-gă xii-o dàtná ìⁿ ñáyiú saa cuendá sá ñí tnahá tnúhu-o ndìhi Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ ní quide-gá cuendá sá cádá-ó mèe-ni sá vãha. Te Yá Ndiöxí ducaⁿ tnahí ní sani iní-gá cunduu sá nchóo cùu-o ñáyiú cada mee-ni sã vãha.

Xítohó Jesucristú quidé-gă ío vãha cùu iní-ó ndècu-o

11 Te nchòhó chí dándàcu iní nàcuáa ní xíndecu-ndo ní cùu, chí ñá túú cùu-ndo ñáyiú isràél, te ní ñà túú quide-ndo datná quidé ñáyiú-áⁿ, chí ñáyiú-áⁿ sãha-yu sèñá ñíⁿ-yu, te dàquee tíhũ-yu nchaa ñáyiú ñá túú ndècu sèñá ñíⁿ-xi.

12 Te chí dándàcu iní nàcuáa ní xíndecu-ndo, chí dàvã-áⁿ ñà túú ní xíndecu-ndo ndìhi Xítohó Jesucristú, te ní ñà túú ní xõo cuu tnahá tnúhu-ndo ndìhi ñáyiú isràél, te ní ñà túú ní xìní tnùní-ndó nàcuáa ndùu tnúhu sá ñí cáháⁿ ndáá Yá Ndiöxí nàcuáa cada vãha-gá ñáyiú, te ní ñà túú ní cùu-ndo ñáyiú quíndaha-gă, te ní ñà túú ní xõo níhí-ndó tnúhu ndee iní sá cùndècu-ndo ndìhi-gá.

13 Te cuèi ní cuu-ndo ñáyiú ñá túú tnahá tnúhu ndìhi Yá Ndiöxí ní cùu, dico vitna ní tnahá tnúhu-ndo ndìhi-gá chí cùu ìⁿ nuu-ndo ndìhi Xítohó Jesucristú, cuendá sá ñí satí níñí-gă te ní xíhí-gá te xiãⁿ ducaⁿ tnahá tnúhu-ndo ndìhi Yá Ndiöxí vitna.

14 Te Xítohó Jesucristú ní quide-gá sá nchóo ïo vãha cuu iní-ó cùndecu-o,

te ðiu-ni-gá ní quide cuendá sá vã dáquèe tíhú ñáhá ñáyiú isràél xii ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te ducaⁿ ìⁿ-ná cuú-yu cundecú-yu.

15 Te sá ñí xíhí Xítohó Jesucristú, xiãⁿ ñá túú-gă cùnùu nchaa tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii ñáyiú nàcuáa cáda-yu cundecú-yu ní cùu. Te ducaⁿ ñí xíhí Xítohó Jesucristú cuendá sá cuè ñáyiú isràél ndìhi cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ìⁿ-ná cuú-yu cundecú-yu ìchi-gá, te ducaⁿ te vã dáquèe tíhú tnahá-gă-yu, te ío vãha cundecu ndìhi tnahá-yu.

16 Te ducaⁿ ñí quide Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá núú cùrúxí cuendá sá cuè ñáyiú cùu ñáyiú isràél ndìhi cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél vã dáquèe tíhú tnahá-gă-yu. Te ducaⁿ ñí xíhí-gá cuendá ìⁿ-ná cuú-yu tnahá tnúhu-yu ndìhi Yá Ndiöxí nàcuáa cuu vãha iní ñáhá-gă xií-yu.

17 Te cuèi cùu-ndo ñáyiú ñá túú tnahí xìní ndáá cuendá Yá Ndiöxí ní cùu, dico Xítohó Jesucristú ní quixí-gá ñuyíú-a ní cáháⁿ-gă tnúhu vãha nàcuáa ío vãha cuu iní-ndó cùndecu-ndo ndìhi Yá Ndiöxí. Te ðiu-ni ducaⁿ ní quide-gá sá cúú-xí nchaa ñáyiú sa xìní cuendá Yá Ndiöxí, ðiu-ni ñáyiú isràél.

18 Te cuèi cùu-o ñáyiú isràél àdi ñá túú cùu-o dico ðiu-ni mee Xítohó Jesucristú ní quide-gá sá ncháá-ó tnahá tnúhu-o ndìhi Dútú Ndiöxí Yá cúú Tãtã-ó. Te ducaⁿ ñí tnahá tnúhu-o ndìhi Yá Ndiöxí chí ní ngúndecu ndìhi-o Espíritú-gá.

19 Te nchòhó ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél ní cuu-ndo ñáyiú ñá túú tnahá tnúhu ndìhi Yá Ndiöxí ní cùu, dico vitna chí ìⁿ-ná ní cuu-ndo ndìhi nchaa dava-gá ñáyiú cùu cuendá-gá chí cùu-ndo déhe-gá.

20 Te cada iní-ó sã cuè téé ní táuchíúⁿ Xítohó Jesucristú cáháⁿ tnúhu-gá, ndìhi cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha cùu-güedé dàtná cimientú ìⁿ vehe, te nchòhó cúú-ndó dàtná ndóhõ sá sãa vehe-áⁿ, te cada tucu iní-ó sã Xítohó Jesucristú cúú-gă ìⁿ yúú cùnùu cuu cimientú vehe-áⁿ.

21 Te ducaⁿ ïo váha cùu ìⁿnuu nchaa ndóho-áⁿ ndìhì yúú cùnùu-áⁿ, te ducaⁿ tucu ïo váha ta quëe tnàha nchaa ndóho-áⁿ cuãsaá. Te xiãⁿ cada iní-ó sã cúu-xí vèhe Yá Ndiöxí, vehe sã ïo ní cuu íí. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchaa ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú chi ní tnahá tnúhu-yu ndìhì-gá, te ìⁿ nduu ìⁿ nduu ta cùu vii cuu váha-gá-yu núú Yá Ndiöxí cuáháⁿ.

22 Te tnàhá nchòhó ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-ndo chi ní ngúndecu ndìhì-ndo Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ ta cùu vii cuu váha tucu-ndo núú Yá Ndiöxí cuáháⁿ, te cùu-ndo datná vehe Yá Ndiöxí chi ndècu ndìhì-ndo Espiritú-gá.

3

Té Păblú yíhì dǐquí-dě cáháⁿ-dé tnúhu Xítóhó Jesucristú núú ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél

1 Te yúhú té Păblú yíhì-í vecaá sã cuendá sã cáháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núú nchòhó ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, núú xiãⁿ ñiú cuendá-gá duha yíhì-í vecaá vitna.

2 Te nchòhó sa nàha-ndo sã Yá Ndiöxí ní cundàhú iní ñáhá-gã xii-í, te ní cachí-gá sã yúhú quihì dǐquí-í cáháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núú-ndó, te cuendá sã cáháⁿ-í tnúhu-gá núú-ndó te cuu-xi sã váha sã cúu-xí-ndó.

3 Te yúhú sa ní cachí tnúhu-í xii-ndo lùha nacuaá ndùu tnúhu ndùu yuhu ní cuu, sã ñí cachí tnúhu Yá Ndiöxí xii-í.

4 Te òré dàcuaha-ndo tnúhu ndùu yuhu-áⁿ ní cùu te quini-ndó sã yúhú tècú tnùnì-í nàcuáa ndùu tnúhu-áⁿ, te tnúhu-áⁿ cáháⁿ-xi cuendá Xítóhó Jesucristú.

5 Te tnúhu-áⁿ cúu-xí tnúhu sã vã yòo tnàhì xini ní cùu, dico cue téé ní táuchíúⁿ Xítóhó Jesucristú cáháⁿ tnúhu-gá, ndìhì cue téé cáháⁿ nàcuáa dàcahu iní ñáhá Yá Ndiöxí ní níhì-güedé tnúhu ndùu yuhu-áⁿ, chi Espiritú Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-xi xii-güedé.

6 Te duha cáháⁿ tnúhu ndùu yuhu-áⁿ ní cùu: “Cuëi ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél te cuëi ñáyiú cùu ñáyiú isràél

dico ìⁿ-ni ndùu táhü-yu sã váha núú Yá Ndiöxí, te núu na quindáá iní-yu tnúhu sã cáháⁿ nàcuáa naníhì tãhü-yu, te ìⁿ-nã cúu-yu cundecú-yu, te ducaⁿ ìⁿ-ni cada váha ñaha Yá Ndiöxí xii-yu te núu na cùndecu ndìhì-yu Xítóhó Jesucristú”, duha ndùu tnúhu ndùu yuhu-áⁿ ní cùu.

7 Te Yá Ndiöxí ní cundàhú iní ñáhá-gã xii-í ní taxi-gá chiúⁿ quide-í cáháⁿ-í tnúhu-gá, te mee-gã quidé-gã sã yúhú ndacu-í cáháⁿ-í tnúhu-gá.

8 Te nchaa ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiöxí cúu-yu ñáyiú ïo-gá cùnùu cadá-yu chiúⁿ-gá dàcúxí yúhú, te cuëi ducaⁿ dico Yá Ndiöxí ní cundàhú iní ñáhá-gã xii-í ní taxi-gá chiúⁿ quide-í cáháⁿ-í tnúhu-gá núú cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél. Te tnúhu-gá-áⁿ cáháⁿ-xi sã sùúni ïo váha cada ñaha Xítóhó Jesucristú xii-o.

9 Te ducaⁿ ñí cachí Yá Ndiöxí sã cáháⁿ-í tnúhu-gá cuendá danèhé-í nchaa ñáyiú. Te sã dánèhé-í-yu-áⁿ cúu-xí tnúhu ndùu yuhu sã ñí sani iní-gá ndéé sanaha nàcuáa cada váha-gá cue ñáyiú. Te ndéé dàvá-áⁿ ñí quesaha ndùu yuhu tnúhu-áⁿ ní cùu. Te ñiú-ñi-gá cúu-gã Yá ní cadúha nchaandi túhú sã ïo.

10 Te ducaⁿ ndùu yuhu tnúhu-áⁿ ní cùu cuendá sã ncháá espíritú cùnùu ndecu andiú quini-xi vitna nàcuáa quide nchaa ñáyiú ní tuha ñaha xii Yá Ndiöxí cuendá ducaⁿ cùtnuní iní-xi sã ïo váha cùtnuní iní-gá nàcuáa cada-gá.

11 Te Yá Ndiöxí ní sani iní-gá ndéé sanaha nàcuáa ní cuini-gá cada Xítóhó Jesucristú, te ní sáá nduu ñí quide Xítóhó Jesucristú nàcuáa ní cuini Yá Ndiöxí cada-gá.

12 Te vitna cùyi-o cáháⁿ ndìhì-o Yá Ndiöxí cuendá sã ndécú ndìhì-o Xítóhó Jesucristú, te sãndáá iní-ó-gã.

13 Te núu xiãⁿ cáháⁿ-í dóho-ndo sã cuëi duha ndòho-í vitna dico vá ná túhú iní-ndó cãchicúⁿ nihnu-ndo ichi Xítóhó Jesucristú. Te sã dúhá ndòho-í te cùu-xi sã váha sã cúu-xí-ndó, chi cuu-ndo ñáyiú cùu cahnu núú Yá Ndiöxí.

Xítóhó Jesucristú ïo cùu iní ñáhá-gã

xii-o

14 Te sá cuendá nchaa sá nǐ sani iní Dútú Ndiöxí quidé-gã xíãⁿ yúhú ngüñí xítí-í núú-gã càháⁿ ndihí-í-gá, te ñiú-ni-gá cúú Yáá cúú Tátá Xítohó Jesucristú.

15 Te mee Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá ncháá espíritú ndécú àndiú cunduu-xi datná ní cachí méé-gã cunduu-xi. Te ní cachí tucu-gá sá nchóó cùu-o ñáyiú, te cunduu-o datná cuini méé-gã cunduu-o.

16 Te xicáⁿ táhú-í núú Dútú Ndiöxí sá Espíritú-gá ná cada nacuáa cuita níhí ndéé-gã-ndó quíhíⁿ cundecu-ndo ìchi-gá, te ducaⁿ xicáⁿ táhú-í núú-gã cada Espíritú-gá chí ío càhnu cuu-gá.

17 Te xicáⁿ táhú tucu-í núú Yá Ndiöxí sá Xítohó Jesucristú ná cundecu ndihí ñaha-ni-gá xii-ndo chí sandáá iní-ndó-gã, te ducaⁿ te vá dáñá ndéé-ndó ío cuu iní tnáhá-ndó.

18 Te xicáⁿ táhú tucu-í núú Yá Ndiöxí cuendá-ndó ndihí cuendá dava-gá ñáyiú cùu cuendá-gá, cuendá sá cùtnùní iní-ndó sã sùúní cùu iní ñáhá Xítohó Jesucristú xii-o.

19 Te duha xicáⁿ táhú-í núú Yá Ndiöxí chí cuini-í sá ncháá-ndó tècú tnùní-ndó sã ío cùu iní ñáhá Xítohó Jesucristú xii-o cuèi vá ndácú càva-o quini-ó nacuáa cùu iní ñáhá-gã xii-o. Te xicáⁿ táhú tucu-í núú Yá Ndiöxí sá ío na cundecu ndihí ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ càncicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo nchaa nacuáa quide mee-gá.

20 Te Yá Ndiöxí ío-gá vai sá ndácú-gã táxi-gã dàcúxí sã xicáⁿ-ó nùú-gã, te cuèi ndéé nchaa sá ñà túú sàni iní-ó níhí-ó te tàxi-gá, te ducaⁿ chí mee-gã ndécú ndihí ñaha-gá xii-o, te ndàcu-gá quidé-gã nándi sá vaha sá cúú-xí-ó.

21 Te vitna nchaa nchoo ñáyiú ndècu ichi Xítohó Jesucristú chí ná càchí-ó sã ío càhnu cuu Yá Ndiöxí, te ducaⁿ-ni càháⁿ-ó sã ío càhnu cuu-gá ni caa ni quíhíⁿ chí ndècu ndihí-o Xítohó Jesucristú. Te ducaⁿ na cunduu.

4

Espíritú Yá Ndiöxí quidé-xí cùu ñⁿnuu-o ndecu-o

1 Te yúhú té Páblú yíhí-í vecaá sá cuendá Xítohó Jesucristú, te càháⁿ ndáhú-í núú-ndó sã cada vaha-ndo cundecu-ndo datná tàú-xi cada cue ñáyiú ní càháⁿ Yá Ndiöxí cundecu ndihí-gá. Te nchòhó tnáhá-ndó cùu-ndo ñáyiú ní càháⁿ ñáhá Yá Ndiöxí cundecu ndihí-gá.

2 Te vá cada càhnu-ndo mee-ndo, cunduu váha iní-ndó, cunduu càhnu iní-ndó, te cuu iní tnáhá-ndó nacuáa ducaⁿ cundèe iní-ndó nùu ná cúú sã cùmání nùú tnáhá-ndó.

3 Te ío nducu ndèe-ndo cuu ñⁿnuu-ndo cundecu-ndo, chí Espíritú Yá Ndiöxí chindee ñaha-xi xii-ndo, te ducaⁿ ío váha cuu iní-ndó cundecu-ndo chí cùu ñⁿnuu-ndo.

4 Te nchoo ñáyiú ndècu ichi Xítohó Jesucristú ñⁿ-ni cùu-o, te ducaⁿ ñⁿ-ni Espíritú Yá Ndiöxí ndécú, te ñiú-ni ducaⁿ ñⁿ-ni tnúhu ndèe iní ní ngúndecu ndihí-o cùtnáhá ní càháⁿ ñáhá Yá Ndiöxí xii-o.

5 Te ñⁿ-ni Xítohó Jesucristú ndécú tàxi tnuní ñáhá-gã xii-o, te ñⁿ-ni cùu-o sandáá iní-ó tnúhu-gá, te ñⁿ-ni ní sandute-o.

6 Te ñⁿ-ni Dútú Ndiöxí cúú Yáá cúú Tátá-ó ncháa-o, te ñiú-gá cùnùu-gá yíndàha ñaha-gá xii-o ncháa-o. Te Yá Ndiöxí dácàháⁿ-gá iní-ó quide-o chiuⁿ-gá, te ducaⁿ ndècu ndihí ñaha-gá xii-o ncháa-o.

7 Te nchoo ndè dñⁿ ndè dñⁿ chindee ñaha Yá Ndiöxí xii-o quide-o nacuáa ndùu chiuⁿ ní cachí Xítohó Jesucristú cada-o.

8 Te quèe ndáá-xi nacuáa càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiöxí núú càchí-xi:

Xítohó Jesucristú cuánda-gá andiú te ío cùnùu-gá,

chí nchaa cue espíritú cúú ùhú iní ñáhá xii-gá ñà túú ní ndàcu-xi naá ndihí ñaha-xi xii-gá,

te mee-gã ní cachí-gá nacuáa ndùu chiuⁿ nduu táhú ñⁿ ñáyiú cadá-yu.

Duha càchí-xi núú tütú-gá.

9 Te sá dúcáⁿ càháⁿ-xi sá cuánda-gá andiú xíãⁿ cùtnùní iní-ó sã ní cuuⁿ-gá ñuyíú-a.

10 Te Xítohó Jesucristú ní cuuⁿ-gá ñuyíú-a, te ñiú-ni-gá cuánda-gá

andi u cuendá ío cunuu-gă taxi
tnùnî-gá nchaandi túhú sá ío.

11 Te ní dácăhñu-gă cue tée xinu
cuechi núú-gă ññ núú chiun
cada-güedé. Te ní cachî-gă sá
dăva-güedé cĂháⁿ-güedé tnúhu-gă,
te dăva-güedé ní cachî-gă sá
cĂháⁿ-güedé năcuăa dăcahu iní ñĂhá
Yă Ndiôxî xii-güedé. Te dăva-güedé ní
cachî-gă sá cúú-güedé cue tée datécú
tnúhu cue ñăyiu năcuăa cadă-yu
naníhî tĂhú-yu. Te dăva-güedé
ní cachî-gă sá cúú-güedé cue tée
quindaha ñăha xii ñăyiu dăcuăha
ñăha-güedé xii-yu tnúhu-gă.

12 Te ducaⁿ ñî cachî-gă cada
cue tée-ăⁿ cuendá canu ichi-güedé
cue ñăyiu cùu cuendá Yă Ndiôxî
cuendá ducaⁿ ñăyiu-ăⁿ ñîhî-yu năcuăa
cadă-yu chiun-gă, te ducaⁿ cuita ñîhî
ndée-gă-yu cundecú-yu ichi Xítohó
Jesucristú.

13 Te ducaⁿ ñî cachî Xítohó Jesu-
cristú cunduu ndée sáá nduu cùu
ññnuu-o quindáá iní-ó tnúhu-gă,
te ducaⁿ cùu ññnuu-o tecú tnùnî-ó
năcuăa ndùu cuendá-gă chi dîu-gă
cúú-gă Déhe Yă Ndiôxî, te cuu-o ñăyiu
ío quide ndáá dătná quidé mée Xítohó
Jesucristú. Te ducaⁿ te ñă túú tnĂhî-gă
ná cùmánî-ó nùú Yă Ndiôxî.

14 Te ducaⁿ te vá cúú-gă-ó dătná
cue landú vátá cùtnùnî váha-gă iní-xi,
te ni vĂ cadă-gă-ó dătná quidé ndùte
lamár, chi ndute-ăⁿ òré quéné tĂchî
te cuĂháⁿ-xi duha cuĂháⁿ-xi dăcáⁿ, te
ducaⁿ chi vá quindáá-gă iní-ó tnúhu
cĂháⁿ nchaa ñăyiu dăndahú ñĂhá xii-o,
chi ñăyiu-ăⁿ ío váha xitó-yu năcuăa
dăndĂhú ñĂhá-yu xii-o chi cĂchî-yu
sá cĂháⁿ-yu tnúhu Yă Ndiôxî dico ñă
ndáá.

15 Te nchoo ío cuu iní tnĂhá-ó, te vá
dăndĂhú tnĂhá-ó, chi cĂháⁿ-ó mée-ni
sá ndáá. Te xini ñuhu-xi sá ññ nduu
ññ nduu cuita cada ndáá-gă-ó quíhîⁿ
dătná quidé ndáá mée-gă, te dîu-ni-gă
cúú-gă Yăá cúnùu cuu díhna tĂxi tnunî
ñĂhá-gă xii-o.

16 Te dîu-ni Xítohó Jesucristú quidé
ñăha-gă xii nchaa nchoo ñăyiu ndècu
ichi-gă dătná yiqui cùñú mée-gă, chi

ññ yiqui cùñú ío váha ní quée tnăha
ññ ññ xichi, te ducaⁿ yîhî túchi yiqui
cùñú-ăⁿ yótnñ-xi nchaa năcuăa ní
quée tnăha. Te ducaⁿ sĂtnahá-xi cùu
nchoo chi ññ-ni cùu-o ndecu-o ichi
Xítohó Jesucristú táxi tnùnî ñĂhá-gă
xii-o. Te núu nchoo quide-o nchaa
năcuăa tĂú-xi cunduu te cùu iní
tnĂhá-ó, te ducaⁿ ta ñîhî ndée-gă-ó
cuĂháⁿ ndécú-ó ichi-gă.

*Vă cadă-gă-ó dătná ní xóo cada-o
cùtnĂhá ní xindecu-o ichi cuehé ichi
duha*

17 Te vitna yúhú cĂháⁿ-í dóho-ndo
quide-í núú Xítohó Jesucristú sá vĂ
cúndecu-gă-ndó dătná xindecu ñăyiu
ñă túú sândáá iní ñĂhá xii Yă Ndiôxî,
chi nchaa ñăyiu-ăⁿ ñă túú vĂdana
năndĂhî nchaa sá sánî iní-yu.

18 Te ni ñă túú vĂdana cùtnunî iní-yu
năcuăa ndùu tnúhu ndáá tnúhu Yă
Ndiôxî. Te ñăyiu-ăⁿ ñă túú ndùu
tĂhú-yu cundecú-yu năcuăa cùinî
Yă Ndiôxî, chi ñă túú vĂdana tĂcú
tnùnî-yu te ducaⁿ chi ío sáá iní-yu.

19 Te ñă túú tnĂhî-gă ná sánî iní-yu
ndécú-yu ichi cuehé ichi duha, te ío
cùdí iní-yu ndécú-yu ichi dí iní, te
ñă díú-ní xĂⁿ chi năndî-gă nchaa sá
cuehé sá dúhá quidé-yu ndécú-yu.

20 Dico tnúhu Xítohó Jesucristú sá ñî
sândáá iní-ndó chi ñă túú dăcaⁿ sanu
ichi ñăha-xi xii-ndo cada-ndo.

21 Te nchòhó ní cùtnùnî iní-ndó
năcuăa ndùu cuendá Xítohó Jesu-
cristú, te dăcuaha-ndo tnúhu ndáá
dîu-ni tnúhu-gă năcuăa ndècu-ndo
ichi-gă.

22 Te vitna vá cĂnî-gă iní-ndó
cĂda-ndo datná ní xóo cada-ndo
cùtnĂhá ní xindecu-ndo ichi cuehé ichi
duha, chi núu nchaa-ni sá cuehé sá
dúhá-ăⁿ ná cùhuⁿ-ni iní-ndó cĂda-ndo,
te uuⁿ-gă uuⁿ-gă cuita dăcuăa ni-
hnu ñăha-xi xii-ndo quíhîⁿ, chi núu
nchaa-ni sá cuehé sá dúhá-ăⁿ ná
cùhuⁿ-ni iní-ndó te dĂticá nuu ñăha-xi
xii-ndo.

23 Te nchòhó, xini ñuhu-xi sá vĂ
dúcáⁿ-gă canî iní-ndó cĂda-ndo te
tĂú-ndó ndùu-ndo datná ññ ñăyiu ní
cacu túu saa.

24 Te nduu iní-ndó dàtná cuení mée Yá Ndiöxí cunduu, chi nduu-xi nàcuáa càa iní mée-gã, te ducaⁿ te cuu-ndo ñáyiú ío váha cada ndáá, te cuu ndisa-ndo ñáyiú ñá túú tnàhí ná cumání cundecu núú-gã.

25 Te cuendá xiãⁿ núu càháⁿ-í dóho-ndo sã nchòhó vá dácuaⁿndehnde-gã-túú dàtná ní xóo cada-ndo, te mee-nã sã ndáá cáháⁿ ndìhi tnàha-ndo, chi ìⁿ-ni cùu-o ndecu-o ichi Xítóhó Jesucristú.

26 Te núu cùdéeⁿ-ndó te cada cuendá-ndó sã vã cáda-ndó ìⁿ cuéchi sã dúcáⁿ cùdéeⁿ-ndó, te vá dúcáⁿ-ní cùhuⁿ iní-ndó tnùhu sàtú iní-áⁿ.

27 Te vá dáñá-ndó mée-ndo dan-dahú ñáhá sàcúhⁿá xii-ndo.

28 Te núu dava-ndo cùu-ndo ñadúhú te vá dúcáⁿ-gã cada-ndo, chi nducu-nã-ndó ìⁿ chiuⁿ váha cada-ndo nàcuáa ducaⁿ ñhí-ndó sã chindèe-ndo cue ñáyiú ndàhú ñáyiú ñá túú ñà ndécú ndìhi.

29 Te vá càháⁿ-gã-ndó nì ìⁿ tnùhu cuèhé, chi mee-nã tnùhu vii tnùhu váha cáháⁿ-ndó nàcuáa ducaⁿ ngünu ichi cue ñáyiú ndèdóho ñaha xii-ndo, te núu ducaⁿ na càda-ndo te cuu-xi sã váha sã cúú-xi ñáyiú ducaⁿ ndèdóho ñaha xii-ndo-áⁿ.

30 Te vá cáda-gã-ndó nì ìⁿ sã ñà túú tàú-ndó càda-ndo cuendá sã vã dándihú-ndó iní Espíritú Yá Ndiöxí, chi ðiu Espíritú-gã ndécú ndìhi-ndo, te xiãⁿ cùtnùni iní-ndó sã sàá nduu nàcuaca ñaha-gã xii-ndo cundecu-ndo ndìhi-gã nì caa nì quíhíⁿ.

31 Te vá dásàtú-gã-ndó iní tnàha ñáyiú-ndo, te nì vã cúhúⁿ iní-ndó tnùhu sàtú iní, te nì vã cùdéeⁿ-gã-ndó, te cuèi núú chítú núú tàcá vã càháⁿ cana-ndo cùcuèhé-ndó tnàha ñáyiú-ndo, te nì vã cuátnùhu-ndo tnàha ñáyiú-ndo, te nì vã cáni cuèhé cani duha iní-ndó cuendá tnàha ñáyiú-ndo.

32 Te cundàhú iní tnàhá-ndó, te cada tnàha-ndo sã váha, te cada càhnu iní tnàhá-ndó núu ná cúú sã cúmání núú tnàhá-ndó dàtná ní quide Yá Ndiöxí ní quide càhnu iní-gã nchaa yíca cuèchi-ndo sã cuendá Xítóhó Jesucristú.

5

Nàcuáa tàú-xi cundecu nchaa ñáyiú cùu déhe Yá Ndiöxí

1 Te nchòhó cúú-ndó ñáyiú ío cùu iní ñáhá Yá Ndiöxí, te ðiu déhe-gã cúú-ndó núu xiãⁿ xini ñùhu-xi can-chicúⁿ ñihnu-ndo càda-ndo datná quide mée-gã.

2 Te ío cuu iní tnàhá-ndó cundecu-ndo datná cúú iní ñáhá Xítóhó Jesucristú xii-ndo, chi ðiu-gã ní cachí-gã sã cùú-gã cuendá nchaa cuéchi-o te ní xihí-gã, te sã dúcáⁿ ñi xihí-gã te ní cuu-gã dàtná ìⁿ táhú sã cúú-xi Yá Ndiöxí, te ío váha ní cuu iní Yá Ndiöxí sã dúcáⁿ ñi quide-gã.

3 Te sã cuendá sã nchòhó cúú-ndó ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiöxí núu xiãⁿ nchaa nchòhó cue téé vã càháⁿ ndìhi-ndo ñáyiú ðihí te núu ñá díú ñàdihí-ndó cùu-yu, te ducaⁿ-ni nchàa nchohó cue ñáyiú ðihí tucu vã càháⁿ ndìhi-ndo cuè téé te núu ñá díú yì-ndo cuu-güedé, te nì vã cáni tnàhí iní-ndó cundecu-ndo ichi díí iní, te nì vã xihó-ndó nì ìⁿ sã ndécú ndìhi tnàha ñáyiú-ndo, te nì ìⁿ nchaa xiãⁿ vã cáni iní-ndó càda-ndo, te nì vã cáci nèhe-ndo.

4 Te nì vã càháⁿ-ndó ìⁿ tnùhu sã nì vã cúú cùndedóho ñáyiú, te nì vã càháⁿ-ndó ìⁿ tnùhu cùtexínu, te nì dàva-gã nchaa tnùhu sã ñà túú vèdana nàndihí vã càháⁿ-ndó, chi nchaa tnùhu-áⁿ ñà túú tàú-xi cáháⁿ-ndó, te xini ñùhu-xi sã váha-gã sã ndácáⁿ táhú-ndó núú Yá Ndiöxí cuendá nchaa sã váha quide-gã.

5 Te nchòhó sa xini ndáá-ndó sã ncháá cuè téé càháⁿ ndìhi ñáyiú ðihí te ñá díú ñàdihí-güedé cúu-yu, ndìhi cue ñáyiú ðihí càháⁿ ndìhi cue téé te ñá díú yì-yu cùu-güedé, nchaa ñáyiú-áⁿ vã ndúú tãhú-yu cundecú-yu núú ndécú Yá Ndiöxí ndìhi Xítóhó Jesucristú táxi tnùni-gã. Te nì cuè ñáyiú xindecu ichi díí iní, te nì cuè ñáyiú xihó nchaa sã ndécú ndìhi tnàha ñáyiú-xi vã ndúú tãhú-yu cundecú-yu ndìhi-gã núú ndécú-gã táxi tnùni-gã. Te tnùhu sã càhí-ó xihó-o nchaa sã ndécú

ndìhi tnaha ñáyiu-o, ìⁿ-ni cùu-xi ndìhi tnúhu sá càchí ñáyiu quìde cahnú-yu nchaa sá càchí-yu cùu ndiòxí te ñá ndàá sá ndiòxí cúu-xí.

⁶ Te vá quìndáá iní-ndó nì ìⁿ tnúhu sá ñà túú nàndìhi càháⁿ ñáyiu, chi ñáyiu-án ìo dandòho ñaha Yá Ndiòxí xii-yu cuèndá nchaa sá cuèhé sá dúhá quidè-yu chi ñá túú sàndáá iní ñáhã-yu xii-gá.

⁷ Núu xiãⁿ càháⁿ-í dóho-ndo sã vã nhí tnáhã-ndó ndìhi cue ñáyiu-án.

⁸ Te nchòhó ní cuu-ndo dàtná cue ñáyiu ní xíndecu núú néé chi ní xíndecu-ndo ìchi cuehé ichi duha, dico vitna ní ngúndecu-ndo ìchi Xítohó Jesucristú, te ñá túú-gã ndécú-ndó núú néé dàtná ní xíndecu-ndo nì cùu. Te vitna cada-ndo nchaa nacuaá tàú-xi cunduu chi ndècu-ndo ichi-gá.

⁹ Te sá cuèndá sá ndécú-ndó ìchi-gá núu xiãⁿ cúu-ndó ñáyiu váha, te quìde ndáá-ndó ndècu-ndo, te ñá túú dàcuandehnde-ndo chi càháⁿ-ndó mèe-nì sá ndáá.

¹⁰ Te ío váha cada cuèndá-ndó nchaa sá cúu váha iní Xítohó Jesucristú, te xiãⁿ cada-ndo.

¹¹ Te vá cáncñícúⁿ nihnu-ndo tnáhã-ndó càda-ndo datná quidè cue ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha, chi nchòhó tàú-ndó càháⁿ-ndó dóho nchaa ñáyiu ducaⁿ ndècu ichi cuehé ichi duha-án cuèndá nchaa sá quidè-yu.

¹² Te cucahaⁿ núú-ndó vã càháⁿ-ndó cuèndá nì ìⁿ sá cuèhé sá dúhá quidè dayuhu nchaa ñáyiu-án.

¹³ Dico òré dándixi túu tnúhu Yá Ndiòxí iní-yu nacuaá quidè-yu te cùtnuní iní-yu sá ñá túú quidè váha-yu, te ducaⁿ ndìxi cuéchi iní-yu cuèndá nchaa sá cuèhé sá dúhá quidè-yu.

¹⁴ Te núu tùtú Yá Ndiòxí càchí-xi: Nchòhó cúu-ndó dàtná ñáyiu xidí, te vitna ndiquíú iní-ndó,

te cùu tucu-ndo datná ñáyiu ní xihí, te vitna ndoto-ndo,

te Xítohó Jesucristú chindee ñaha-gá xii-ndo nacuaá vá cùndècu-gá-ndó ìchi cuehé ichi duha.

Duha càháⁿ-xi núu tùtú-gá.

¹⁵ Te ío váha cada cuèndá-ndó nacuaá cada-ndo cùndecu-ndo, te vá cáda-ndó dàtná xiquide cue ñáyiu ñá túú tècú tnùnì, chi cada-ndo dàtná xiquide ñáyiu ío váha sàá díquí-xi.

¹⁶ Te ìⁿ nduu ìⁿ nduu canì iní-ndó càda-ndo nchaa nacuaá tàú-xi cunduu, chi vitna ío cùnuu nchaa sá cuèhé sá dúhá.

¹⁷ Te cuu-ndo ñáyiu tècú tnùnì cuèndá ducaⁿ cùtnuní iní-ndó nacuaá cuìnì Yá Ndiòxí cada-ndo, te vá cáda-ndó dàtná xiquide cue ñáyiu ñá túú tnàhí cùtnuní iní-xi nacuaá cuìnì Yá Ndiòxí cada-yu.

¹⁸ Te vá cúu-ndó ñáyiu quihu chi núu ducaⁿ na càda-ndo te dàcuíta nihnu-ndo mèe-ndo, te dañã-ndo mèe-ndo sá Espiritú Yá Ndiòxí ná tàxi tnuní ñáhã-xí xii-ndo.

¹⁹ Te càháⁿ-ndó nacuaá-ni cuáhãⁿ ndudú sá nì xóo cata nchaa cue ñáyiu ndéé sanaha nì xóo chiñuhu-yu Yá Ndiòxí. Te càháⁿ-ndó nacuaá cuáhãⁿ ndudú sá chíñuhu-ndo Yá Ndiòxí, te cata-ndo. Te cuéi nchaa dava-gá ndudú ñu-nì ducaⁿ càháⁿ-ndó te cata-ndo. Te nì yùhu nì iní-ndó càta-ndo nchaa ndudú-án chíñuhu-ndo Yá Ndiòxí.

²⁰ Te vá dañã ndéé-ndó ndàcãⁿ táhú-ndó núú Tãtã-ó Dütú Ndiòxí cuéi ndècu váha-ndo àdi ñá túú ndècu váha-ndo. Te ducaⁿ càda-ndo chi ndècu ndìhi-ndo Xítohó Jesucristú.

Tàú-xi sá quìndáá iní tnáhã cue ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú

²¹ Te nchòhó ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú tàú-xi sá quìndáá iní tnáhã-ndó, te ducaⁿ càda-ndo chi nèhe-ndo sá yíñuhu núu Yá Ndiòxí.

²² Te nchaa nchòhó ñáyiu dìhí ndécú yì-xi, xìni ñuhu-xi sá quìndáá iní-ndó yì-ndo datná sàndáá iní-ndó Xítohó Jesucristú.

²³ Chi yì-ndo tàxi tnuní ñáhã-güedè xii-ndo dàtná quidè Xítohó Jesucristú táxi tnùnì ñáhã-gã xii nchoo cue ñáyiu ndècu ichi-gá. Te ñu-gá cúu-gã Yaá ní dácãcu nihnu ñaha xii-o núu ùhú núu ndáhú, te cùu-o datná yiqui cùñú-gá.

²⁴ Te dàtná quidè nchòhó ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú sàndáá iní-ó

tn̄i-o nchaa tn̄uhu càháⁿ-gá, ducaⁿ tàú-xi cada nchaa nchòhó ñáyiú dìhí quíndáá iní-ndó tn̄i-ndo nchaa tn̄uhu càháⁿ ȳi-ndo.

25 Te tn̄há nchaa nchòhó cue téé tucu tàú-xi sá ïo cuu iní-ndó ñàdihí-ndó dàtná quidé Xítóhó Jesucristú cúú iní ñáhá-gă xii nchaa nchoo ñáyiú ndècu ichi-gá, chi mee-gă ní xihí-gá sá cuendá-ó sã cúú iní ñáhá-gă xii-o.

26 Te ducaⁿ ñi quide-gá cuendá sá ncháá ñáyiú vitna ngūndecu ichi-gá cuu ȳiñùhú-yu núú Yá Ndiõxí, te ducaⁿ ndàda ndoo ndada nine-gá iní-yu sá cuendá sá quíndáá iní-yu tn̄uhu Yá Ndiõxí, te cuanduté-yu.

27 Te ducaⁿ ñi quide-gá cuendá sá ncháá ñáyiú na ngūndecu ichi-gá ío váha cundecú-yu núú-gă, te ducaⁿ vã cūndècu-gá ñi ñⁿ cuéchi-yu núú-gă, te ñi ñⁿ-gá sá ñà túú-gă ná cumán̄i-yu núú-gă chi ío cundecu ȳiñùhú-yu.

28 Te sá dúcáⁿ quide Xítóhó Jesucristú sá cúú-xí cuè ñáyiú ndècu ichi-gá, xiãⁿ tàú-xi sá nchòhó cue téé x̄ndecu ñàdihí-xi cuu iní-ndó ñàdihí-ndó, te coto-ndõ-yu dàtná xító-ndó ȳiqui cuñú méé-ndó, te cada iní-ndó sã ncháá cuè téé ío cū iní ñàdihí-xi cū iní-güedé méé-güedé chi ñⁿ-nã cúú-yu.

29 Te nchoo sà nahã-o sá ñi ñⁿ ñáyiú ñá túú dàquee t̄ih̄u-yu ȳiqui cūñú-yu, chi da uuⁿ-gá chindèé-yu te xító-yu. Te diu-ni ducaⁿ quide Xítóhó Jesucristú ndihí nchaa ñáyiú ndècu ichi-gá,

30 chi cū-o datná ȳiqui cūñú méé-gă, te ducaⁿ chi ñⁿ-ni cū-o ndihí-gá.

31 Te tn̄uhu Yá Ndiõxí càchí-xi: “Sá cuendá xiãⁿ ñu nchaa cue téé na ñihí ñàdihí-xi te diñⁿ-ná cada-güedé tãtã-güedé ndihí ñãná-güedé, te ñàdihí-nã-güedé cuu cuu ndihí-güedé, te ducaⁿ ñⁿ-ná cuu-güedé ndihí-yu”, duha càchí-xi.

32 Te tn̄uhu-a cū-xi ñⁿ tn̄uhu càhnu vihi, te ducaⁿ sã tn̄há-xi cū Xítóhó Jesucristú ndihí cue ñáyiú ndècu

ichi-gá.

33 Te càháⁿ-ni tucu-í dóho nchaa nchòhó cue téé x̄ndecu ñàdihí-xi sá ïo cuu iní-ndó ñàdihí-ndó te coto-ndõ-yu dàtná xító-ndó mèe-ndo, te ducaⁿ-ni nchaa nchòhó ñáyiú dìhí tucu canehe-ndo sã ȳiñùhu núú ȳi-ndo.

6

1 Te nchaa nchòhó cue landú, quíndáá iní-ndó tãtã-ndó ndihí ñãná-ndó chi ducaⁿ cuñí Yá Ndiõxí cunduu, te diu ducaⁿ tn̄há tàú-xi cada-ndo.

2 Te Yá Ndiõxí ní cachí-gá sá cànèhe-ndo sá ȳiñùhu núú tãtã-ndó ndihí núú ñãná-ndó. Te tn̄uhu-ãⁿ cúú-xí tn̄uhu cūnuu ní càháⁿ-gá cada cue ñáyiú cuendá cada váha ñaha-gă xií-yu.

3 Te ní cachí-gá sá ñu ducaⁿ na càda-ndo te ío váha cundecu-ndo, te ducaⁿ ïo naha cūdí-ndo cūndecu-ndo ñuyú-a.

4 Te nchaa nchòhó cue téé cū tãtã, vá dásatú-ndó iní cue déhe-ndo chi canu ichi-ndo-güèxi nacuáa tàú-xi cunduu, te dacuàha-ndo-güèxi nchaa tn̄uhu váha nacuáa cuñí Yá Ndiõxí cunduu.

5 Te nchaa nchòhó cue ñáyiú x̄nu cuechi, quíndáá iní-ndó cuè ñáyiú dii chiuⁿ-xi quide-ndo, te canehe-ndo sã ȳiñùhu núú-yu, te ío váha cuu iní-ndó càda-ndo chiúⁿ-yu, te ducaⁿ ñi yuhu ñi iní-ndó càda-ndo. Te cada iní-ndó sã dàtná tn̄uhu sá chíúⁿ Xítóhó Jesucristú quidé-ndó.

6 Te dava ñáyiú x̄nu cuechi, mee-ni òré ndéhé ñáyiú dii chiuⁿ-xi quidé-yu ío ndūcu ndeé-yu quide chiuⁿ váha-yu cuendá cuñí-yu cudú-yu. Dico nchòhó vá dúcáⁿ càda-ndo, chi cuèi ndècu ñáyiú dii chiuⁿ-xi quide-ndo àdi ñá túú-yu dico cada chiuⁿ váha-ni-ndo, te cada iní-ndó sã dàtná tn̄uhu sá chíúⁿ Xítóhó Jesucristú quidé-ndó, te cada-ndo ñi yuhu ñi iní-ndó nacuáa cuñí Yá Ndiõxí cunduu.

7 Te ío váha cuu iní-ndó càda-ndo chiuⁿ-ãⁿ, chi cada iní-ndó sã dàtná

tnúhu sá chíúⁿ Xítohó Jesucristú quidé-ndó te ñá díú chiúⁿ cue ñáyiú ñuyíú-a.

⁸ Te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó sã nàcuáa ndúu chiúⁿ váha ní quide-ndo ñⁿ ñⁿ-ndo, te ducaⁿ cùnduu sá táxí Xítohó Jesucristú nduu táhú-ndó cuéi cùu-ndo ñáyiú dàñá queé núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi àdi cuu-ndo ñáyiú ñá túú tnàhí dàñá quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi.

⁹ Te nchaa nchòhó ñáyiú xñdecu ndíhi ñáyiú xínu cuechi, tnàhá-ndó tàú-ndó càda váha-ndo sã cúú-xí cuè ñáyiú xínu cuechi núú-ndó, te vá cùndúu nínu iní-ndó núú-yu, te chí cuàha cuèndá sá díú-ní Xítohó Jesucristú Yaá ndécú àndúu taxi tñuní ñáhá-gã xii-ndo ndíhi-yu, te sá cúú-xí mèe-gá chí ñⁿ-ni cùu-ndo núú-gã, te ñⁿ-ni càda ñaha-gá xii-ndo.

Yá Ndiòxí chindèe-gá cue ñáyiú ndècu ichi-gá cuèndá sá vã ndácú sàcuíhná nàá ndíhi ñaha-xi xii-yu

¹⁰ Te vitna nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú càchí tñúhu-í xii-ndo sã ío nducu-ndo nàcuáa cada-ndo ñíhí ndéé-ndó cùu ñⁿnuu-ndo ndíhi Xítohó Jesucristú, chí mee-gã ío càhnu cuu-gá, te chindee ñaha-gá xii-ndo.

¹¹ Te díu-ni nchaa sá ñí nduu táhú-ndó núú Yá Ndiòxí díu-ni nchaa xíãⁿ cuhuⁿ iní-ndó, chí xíãⁿ chindee ñaha-xi xii-ndo níhí ndéé-ndó cùndecu-ndo cuèndá sá vã dándàhú ñáhá sàcuíhná xii-ndo.

¹² Chí nchoo ñà díú cuè ñáyiú ñuyíú-a nàá ndíhi-o, chí ndíhi cue espíritú cùndíhi yucu ñávãha, te díu-ni nchaa espíritú-áⁿ cùnùu-xi cuéi núú ñínu quide-xi nchaa sá cuèhé sá dúhá, te díu-ni-xi cùnùu-xi ñuyíú-a sànu ichi-xi cue ñáyiú quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá.

¹³ Te ío cuhuⁿ iní-ndó nchaa sá ñí nduu táhú-ndó núú Yá Ndiòxí cuèndá ducaⁿ ñíhí ndéé-ndó cùndecu-ndo, te vá ndácú yùcu ñávãha ná cada ñaha-xi xii-ndo oré cuíní-xi coto ndéé ñáhá-xí. Te sátá ná dàquee tíhú-ndó yùcu ñávãha te ñíí-ni cunduu-ndo cùndecu-ndo ichi Yá Ndiòxí.

¹⁴ Te ducaⁿ cùndecu-ni-ndo ichi Yá Ndiòxí cada-ndo dàtná xíquide cue sandàdú, chí cue téé-áⁿ ío ñíí xíndáa-güedé. Te càháⁿ-ndó mèe-ni tñúhu ndáá tñúhu Yá Ndiòxí, te cuu-ndo dàtná cue sandàdú cue téé ndàda tíi xití-xi òré quíhíⁿ-güedé nàá-güedé. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cuu-ndo te núu na càháⁿ-ndó mèe-ni tñúhu ndáá tñúhu Yá Ndiòxí. Te cada ndáá-ndó cùndecu-ndo ichi-gá, te cuu-ndo dàtná cue sandàdú cue téé xíxíhnu sá yídãhu ñaha xii-güedé òré nàá-güedé cuèndá sá vã ñícuèhé-güedé. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cuu-ndo te núu na càda ndáá-ndó cùndecu-ndo ichi-gá.

¹⁵ Te cùndecu túha-ndo càháⁿ-ndó tñúhu Xítohó Jesucristú, tñúhu sá càháⁿ nàcuáa cuu váha iní ñáyiú cundécú-yu, te cuu-ndo dàtná cue sandàdú cue téé ndíhu zapátú-xi quíhíⁿ-güedé nàá-güedé. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cuu-ndo te núu na cùndecu túha-ndo càháⁿ-ndó tñúhu Xítohó Jesucristú núú ñáyiú.

¹⁶ Te càchí tñúhu tucu-í xii-ndo sã ío quindáá iní-ndó Yá Ndiòxí cuèndá sá vã ndácú sàcuíhná nã cada ñaha-xi xii-ndo, te ducaⁿ te cuu-ndo dàtná cue sandàdú cue téé xínehe vítú chínèe-güedé sáquídáhu ñaha-xi xii-güedé cuèndá sá vã cuicúⁿ-güedé sá nchicúⁿ ñuhú téé ñaha cue téé nàá ndíhi-güedé. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cuu-ndo te núu na quindáá iní-ndó Yá Ndiòxí.

¹⁷ Te ío cuhuⁿ iní-ndó sã ñí naníhí tàhú-ndó, te cuu-ndo dàtná cue sandàdú cue téé ñúhu mbelú cáxíⁿ. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cuu-ndo te núu na cùhuⁿ iní-ndó sã ñí naníhí tàhú-ndó. Te ío cuhuⁿ iní-ndó tñúhu Yá Ndiòxí, chí tñúhu-áⁿ ñí taxi Espíritú-gá ndécú ndíhi-ndo chindee ñaha-xi xii-ndo, te cuu-ndo dàtná cue sandàdú cue téé xínehe machití cuáháⁿ-güedé nàá-güedé. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cuu-ndo te núu na cùhuⁿ iní-ndó tñúhu Yá Ndiòxí.

¹⁸ Te vá dàñá ndéé-ndó càháⁿ ndíhi-ndo Yá Ndiòxí nàcuáa chindee ñaha Espíritú-gá xii-ndo, te cácaⁿ táhú-ndó núú-gã núu ná cuíní-ndó, te ío cùndecu túha-ndo càháⁿ

ndihí-ndo-gă, te vá nátùhú iní-ndó cǎcáⁿ táhú-ndó nǔú-gă cuendá nchaa dava-gá cue ñáyiú cùu cuendá-gá.

¹⁹ Te tnàhá cuendá-í cǎcáⁿ táhú-ndó nǔú Yă Ndiǒxí cuendá sá ná chindee ñaha-gá xii-í níhì-í tnúhu cáháⁿ-í òré cǎháⁿ-í tnúhu-gá, te ducaⁿ vǎ yùhú-í cáháⁿ-í nàcuáa ndùu tnúhu sá cǎháⁿ nàcuáa naníhí tǎhú-ó nǔú ñáyiú tnúhu sá vǎtá cùndedóho-gá-yu.

²⁰ Te Yá Ndiǒxí ní cachí-gá sá yǔhú cuu-í ìⁿ téé cada-í nǔú-gă cáháⁿ-í tnúhu-gá nǔú ñáyiú, te ðiú cuendá tnúhu-áⁿ yíhì-í vecaá vitna. Te ío cǎcáⁿ táhú-ndó nǔú Yă Ndiǒxí cuendá-í cuendá sá yǔhú cuyì-í ñi yùhu ñi iní-í cáháⁿ-í tnúhu-gá nǔú ñáyiú nàcuáa tàú-xi cunduu.

Tnúhu ndéé nǔú ñi ndihí-ná

²¹ Te té Tìquicú téé ío cùu iní-í ndécú ndihí-o ichi Xítóhó Jesucristú cúú-dě ìⁿ téé ío váha quide ndáá xínú cuèchi-dé nǔú Xítóhó Jesucristú, téé-áⁿ cachí tnúhu-dé xii-ndo nàcuáa cùu ndecu-í ndihí nchaa nàcuáa quide-í cuendá ducaⁿ cùtnuní iní-ndó.

²² Te cuendá xiǎⁿ nǔú cuiní-í tendaha-í-dé quixi-dé nǔú ndécú-ndó cuendá cachí tnúhu-dé xii-ndo nchàa nacuáa cùu ndecu-ndí iha, te ducaⁿ tàxi-gá-dé tnúhu ndee ìní cundecu ndihí-ndo.

²³ Te xicáⁿ táhú-í nǔú Tǎtá-ó Dǔtú Ndiǒxí ndihí nǔú Xítóhó Jesucristú sá ncháá nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi-gá sá ðiú-gá ná cádá te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo, te ducaⁿ ío cuu iní tnáhá-ndó, te ío quindáá iní-ndó-gă.

²⁴ Te nchòhó ío cùu iní-ndó Xítóhó Jesucristú, te ñá túú dàña ndeé-ndó cùu iní-ndó-gă. Te mee Yă Ndiǒxí ío na chindee chitúu ñaha-gă xii-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nǎ vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUIHIⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ FÌLIPÚ

Té Păblú cadúha-dé tutú quihiⁿ ndaha ñáyiú quide ndáá xĩndecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñuú Fìlipú

¹ Yúhú té Păblú ndihi té Timùteú cúú-ndí cue téé xĩnu cuechi núú Xítóhó Jesucristú, te tëndaha-ndí tutú-a véxi ndaha nchòhó cue téé yĩndaha nchaa ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, ndihi cue téé chĩndee ñaha xii-ndo, ndihi nchaa dava-gá ñáyiú xĩquide ndáá ndécú ìchi-gá ñuú Fìlipú.

² Te xicáⁿ táhù-í núú Tătá-ó Dütú Ndiöxí ndihi núú Xítóhó Jesucristú sá ná chĩndee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ndí nduú-gá ná cadá te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

Té Păblú càháⁿ ndihi-dé Yă Ndiöxí cuendá nchaa ñáyiú ndècu ichi-gá

³ Te ndi tnahá òré ndácú iní ñáhà-í xii-ndo, te ndàcáⁿ táhù-í núú Tătá-ó Dütú Ndiöxí sá ndécú-ndó ìchi-gá.

⁴ Te ndi tnahá òré ducaⁿ quide-í te ío cùdí iní-í càháⁿ ndihi-í-gá cuendá-ndó.

⁵ Chi ndéé cùtnhá ní sándáá iní-ndó-gá ní ngũita-ndo tnahá-ndó quide váha-ndo ndècu-ndo cuendá sá quĩndáá iní ñáyiú tnúhu Xítóhó Jesucristú.

⁶ Te yúhú sàni ndáá iní-í sá Yă Ndiöxí Yaá ní quesaha chĩndee ñaha xii-ndo quide váha-ndo ndècu-ndo, te ñu-ni-gá chĩndee ñaha-gá xii-ndo càda váha-ndo cùndecu-ndo ndéé ná sáá nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú.

⁷ Te ducaⁿ tnahí tàú-xi cani iní-í sá cúú-xi-ndó, chi ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo. Te tnahá-ndó ío chĩndee chitúu ñaha Yă Ndiöxí xii-ndo ndècu-ndo, te ñu-ni ducaⁿ chĩndee ñaha-gá xii-ndo tnahá-ndó cuèi vitna yìhi-í vecaá, te ñu-ni ducaⁿ chĩndee ñaha-gá xii-í cuèi òré cuáhàⁿ-í núú cuè ñáyiú ñá túú tnahá iní tnúhu-gá,

chi ñihí-í tnúhu nàdanchocáva-í nõu ná tnúhu càháⁿ-yu cuendá-gá, te nchaa ñáyiú xăháⁿ-í xií-yu sá tnúhu-gá cúú-xi tnúhu ndáá cuiti.

⁸ Te mee Yă Ndiöxí náhá ndáá-gá sá yùhú ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo dàtná cúú iní ñáhá mèè Xítóhó Jesucristú xii-o.

⁹ Te xicáⁿ táhù-í núú Yă Ndiöxí sá díú-gá ná chĩndee ñaha-gá xii-ndo te uuⁿ-gá cuita cuu iní tnahá-gá-ndó quĩhiⁿ, te ducaⁿ ío váha cuita cutnùní iní-ndó nchaa nacúáa sàni iní-gá cada-ndo, te ducaⁿ ío váha cuita cutnùní tucu iní-ndó nàcuáa cundecu-ndo.

¹⁰ Te ducaⁿ cùtnuní tucu iní-ndó nchaa sá ío-gá váha xini ñuhu-xi cada-ndo, te ducaⁿ te cuu-ndo ñáyiú cada mee-ni sá vâha, te ducaⁿ ñà túú tnahí ná cùmání-ndó nõu Yă Ndiöxí ndéé ná sáá nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú.

¹¹ Te ñu-ni Xítóhó Jesucristú chĩndee ñaha-gá xii-ndo càda-ni-ndo nchaa núú sá vâha nàcuáa cuini Yă Ndiöxí. Te sá dúcáⁿ ná càda-ndo te ío cada càhnu-ndo-gá, te nchaa dava-gá ñáyiú càháⁿ váha-yu cuendá-gá.

Xítóhó Jesucristú ío cùnuu-gá ndécú ndihi-gá té Păblú

¹² Te nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú na càchí tnúhu-í xii-ndo sá úúⁿ-gá tá xité nuu tnúhu-gá vitna yìhi-í vecaá.

¹³ Te nchaa cue téé cùu sandadú xĩndecu vechiúⁿ núú ndécú tèe cùnuu xini-güedé sá sá cuendá sá càháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú duha yìhi-í vecaá, te ñu-ni ducaⁿ sá xini nchaa dava-gá ñáyiú sá sá càháⁿ-í tnúhu-gá duha yìhi-í vecaá.

¹⁴ Te cuendá sá dúhá yìhi-í vecaá xĩⁿ ío-gá vâi ñáyiú ndècu ichi Yă Ndiöxí ta cùtnuní-gá iní-yu sá cúú-gá ñⁿ Yaá ío quide ndáá, te uuⁿ-gá tá cùyí-yu càháⁿ-yu tnúhu-gá, te ñá túú tnahí-gá yùhú-yu càháⁿ-yu.

¹⁵ Te na càchí-í tnúhu ndáá-í xii-ndo sá dàva ñáyiú càháⁿ-yu tnúhu Xítóhó Jesucristú cuendá-ni sá cúú cuèdú iní ñáhă-yu xii-í sá ío chĩndee ñaha-gá xii-í

càháⁿ-í tnúhu-gá. Te ducaⁿ quidé-yu chi cuini-yu nàa ndihi ñàhá-yu xii-í, dico davá-yu chi ío váha sàni iní-yu càháⁿ-yu tnúhu-gá.

16-17 Te ñáyiú-áⁿ càháⁿ-yu tnúhu-gá chi cùu iní ñáhã-yu xii-í, te sa nàhá-yu sá sã cuendá sá càháⁿ váha-í cuendá tnúhu-gá núú ñáyiú ñá túú tnàhá iní tnúhu-gá, cuendá xiãⁿ yíhì-í vecaá. Te dava-gá-yu càháⁿ-yu tnúhu Xítohó Jesucristú cuendá-ni sá cuini-yu cuu sá váha xii mèe-yu, te ñá díú sã càháⁿ-yu cuendá sá sání váha iní-yu. Te ducaⁿ quidé-yu chi cuendá cuini-yu sá nãndi-gá cada ñaha-güedë xii-í.

18 Dico ío cùdíí iní-í sá càháⁿ-yu tnúhu Xítohó Jesucristú cuëi cùu váha iní-yu àdi ñá túú cùu váha iní-yu càháⁿ-yu.

Te ñu-ni ducaⁿ cùdíí iní-í núú cuaháⁿ núú vëxi.

19 Te cùtnuní iní-í sá sã cuendá nchaa sá quidé ñaha-güedë xii-í, cuendá xiãⁿ cada váha ñaha Yã Ndiöxí xii-í, chi nchòhó ío càháⁿ ndihi-ndo-gã cuendá-í, te Espiritú ní taxi Xítohó Jesucristú ndécú ndihi-o ío chindee ñaha-xi xii-í.

20 Te cuini-í sá ña túú tnàhí ná cumáni-í núú Yã Ndiöxí cuendá sá vã cúú càháⁿ núú-í, te cùtnuní iní-í sá díú-gã chindee ñaha-gá xii-í. Te cuini tucu-í sá ío cuyi-í càháⁿ-í tnúhu-gá vitna dàtná tá quide-í véxi, te ducaⁿ ío cada nínu-í Xítohó Jesucristú cuëi vitna ñini ndècu-í ñuyíú-a te cuëi na cùú-í ducaⁿ-ni càda nínu-í-gá.

21 Te ñini ndècu-í ñuyíú-a te Xítohó Jesucristú ío cùnuu-gá ndécú ndihi ñaha-gá xii-í, te na sàá nduu cùú-í te ío-gá váha tnàhá-í chi nucundecu-í ndihi-gá.

22 Te núu na cundecu-gá-í ñuyíú-a te cada-gá-í chiúⁿ sá cúú-xí Yã Ndiöxí, te ñá cùtnuní iní-í nása cada-í núu sá cundecu-í àdi sá cùú-í.

23 Te ío vãi saní iní-í te cuini-í cuú-í chi ío-gá váha cundecu-í núú ndécú Xítohó Jesucristú.

24 Dico sá cúú-xí nchòhó chi ío xini ñuhu-xi cundecu-í.

25 Te cùtnuní ndáá iní-í sá ñiⁿ tnúhu ndáá càháⁿ-í, te cùtnuní tucu iní-í

sá cundecu-ni-í cundecu ndihi ñaha-í xii-ndo nchaa-ndo cuendá chindee ñaha-í xii-ndo cuita quindáá-gá iní-ndó Xítohó Jesucristú quíhíⁿ, te ducaⁿ ío cùdíí iní-ndó cundecu-ndo.

26 Te ducaⁿ te uuⁿ-gá cachí-ndó sã ío càhnu cuu Xítohó Jesucristú cuendá sá ñi dácãcu ñaha-gã xii-í ndécú ndihi ñaha-í xii-ndo.

27 Te xini ñuhu-xi cada-ndo nchaa nacuaá càháⁿ tnúhu Xítohó Jesucristú. Te núu ní ndacu-í véxi coto ñaha-í xii-ndo, te dàvã-áⁿ quini ndáá-í sá ndécú-ni-ndó ìchi Xítohó Jesucristú. Dico núu ñá túú ní ndacu-í quixi coto ñaha-í xii-ndo ña, te ñu-ni níhì-í tnúhu sá ndécú-ni-ndó ìchi-gá, te níhí tucu-í tnúhu sá ñiⁿ-ní cùu-ndo ndecu-ndo, te níhí tucu-í tnúhu sá ñiⁿnuu nducu ndee-ndo càháⁿ-ndó tnúhu Yã Ndiöxí núú ñáyiú, tnúhu sá sãndáá iní-ndó.

28 Te ñá túú yùhú-ndó nchaa sá quidé ñaha ñáyiú cùu úhú iní ñáhã xii-ndo, te sá dúcãⁿ quide-ndo ñá túú yùhú-ndó nchaa sá quidé ñàhá-yu xii-ndo, te ndixi túu iní-yu sá nchòhó ndécú-ndó ñiⁿ ìchi núú nánihí tãhú-ndó, te ñáyiú-áⁿ cuita nihnú-yu, chi ducaⁿ ñi cachí Yã Ndiöxí cunduu.

29 Te mee Yã Ndiöxí ní taxi-gá tnúhu ndee iní sá quindáá iní-ó Xítohó Jesucristú, te ñá díú-ni sã quindáá iní-ó-gã chi tnàhá ndoho-o cuendá-gá.

30 Te tnàhá nchòhó ndóhó-ndó cuendá-gá vitna, te nchòhó ní xiní núú-ndó nãcuáa ní ndoho-í, te vitna nihí-ndó tnúhu nchaa nãcuáa ndòho tucu-í.

2

Xítohó Jesucristú ñá túú ní quide nínu-gá mée-gã dico Yã Ndiöxí ní quide nínu ñaha xii-gá

1 Te Xítohó Jesucristú dácãhu iní ñáhã-gã xii-ndo nãcuáa cundecu-ndo, te cùu iní ñáhã-gã xii-ndo nãcuáa cuu váha iní-ndó cundecu-ndo, te ndècu ndihi-ndo Espiritú Yã Ndiöxí, te ío cundahú iní tnàhá-ndó.

2 Te xiãⁿ núu càháⁿ-í dóho-ndo sã ío cuu ñiⁿnuu-ni-ndo cundecu-ndo nacuaá ío-gá cùdíí iní-í, te ñiⁿ-ni cùu

iní tnáhá-ndó, te ìⁿ-ni càni iní-ndó, te ìⁿ-ni càda-ndo.

³ Te vá cáda ññu-ndo mée-ndo nducu-ndo mee-ni sá cúú-xí mée-ndo, chi cunduu ndáhú iní-ndó, te cani iní-ndó sã tnàha ñáyiu-ndo ò-gá cùnùú-yu dàcúúxí mée-ndo.

⁴ Te ni vã cáni ìní-ndó ndùcu-ndo mee-ni sá vaha sá cúú-xí mée-ndo, chi nducu-ndo sã cúú-xí tnáhá cuendá tnàha ñáyiu-ndo.

⁵ Te ío váha cani iní-ndó nàcuáa cundecu-ndo dàtná quidé mée Xítóhó Jesucristú.

⁶ Te ìⁿ-ni cùu Xítóhó Jesucristú ndihí Yá Ndiöxí. Te cuèi ducaⁿ dico mee Xítóhó Jesucristú ní sani iní-gá sã ñà túú cùyica cundecu-gá taxi tnùní-gá ndihí Yá Ndiöxí.

⁷ Te ní dáñá-gã sá cùnùu-gá andi^u te ní quixi-gá ñuyíú-a ní cuu-gá ìⁿ ñáyiu, te ní quide-gá dàtná quidé ìⁿ téé xinu cuechi.

⁸ Te ní cuu-gá ìⁿ téé dàtná ndãa cue téé xindecu ñuyíú-a, te ní cuu-gá ìⁿ téé ío ndáhú iní-xi chi ñà túú ní quide nínu-gá méé-gã, te ní sándáá iní-gá ní quide-gá nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii-gá cútnáhá ní quixi-gá ñuyíú-a. Te sá dúcáⁿ ñí sándáá iní-gá xíãⁿ ní xihí-gá núú cùrúxí.

⁹ Te xíãⁿ ío ní quide nínu ñaha Yá Ndiöxí xii Xítóhó Jesucristú cuendá ío cunuu-gã. Te ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii Xítóhó Jesucristú sá cúú-gã Xítóhó nchaa ñáyiu ndècu ñuyíú-a.

¹⁰ Te ducaⁿ ñí quide Yá Ndiöxí cuendá nchaa Espíritú ndécú andi^u, ndihí nchaa ñáyiu ndècu ñuyíú-a, ndihí nchaa ñáyiu ní xihí ngúíñí xítí-yu ndihí nchaa espíritú-áⁿ te cachí-yu ndihí-xi sá ío càhnu cuu Xítóhó Jesucristú.

¹¹ Te ncháa-yu cachí-yu sá Xítóhó Jesucristú cúú-gã Yaá táxi tnùní. Te sá dúcáⁿ càda-yu, te quide cahnú-yu Dútú Ndiöxí.

Ñáyiu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú cùu-yu dàtná ìⁿ ñuhú

¹² Te xíãⁿ núu nchaa nchòhó ñáyiu ío cùu iní-í cuìní-í sá quindáá iní ñáhá-ndó xii-í dàtná ní quide-ndo

cútnáhá ní xindecu ndihí ñaha-í xii-ndo, chi dàvá-áⁿ ñà túú tnáhí ní dàña ndeé-ndó ní sándáá iní ñáhá-ndó xii-í. Te cuìní-í sá úúⁿ-gã quindáá iní ñáhá-ndó xii-í vitna ñà túú ndècu ndihí ñaha-í xii-ndo. Te ío nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa nacuáa tàú-xi cunduu ndéé ná sáa nduu nduu táhú-ndó cundecu-ndo ndihí Xítóhó Jesucristú, te ío canehe-ndo sã yíñùhu núú-gã.

¹³ Te Yá Ndiöxí ío váha dàcahu iní ñáhá-gã xii-ndo càda-ndo nchaa nacuáa cuìní méé-gã, te di^u-ni mee-gã chindèe ñaha-gã xii-ndo dùcaⁿ quide-ndo.

¹⁴ Te vá cáni ìní-ndó ñà tnúhu cáháⁿ-ndó cuendá ñáyiu, te ni ñà túú nãndi tnúhu cútnàha-ndo ndihí-yu,

¹⁵ te ducaⁿ te cuu-ndo ñáyiu ñà túú cuèchi-xi núú Yá Ndiöxí. Te nchòhó ñáyiu cùu déhe Yá Ndiöxí, ñà túú tnáhí-gá ná cumání-ndó núú-gã ñini ndècu-ndo tnuú nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha ñuyíú-a, ñáyiu cuihna ìní-xi. Te cuu-ndo dàtná chòdíní sã dáyèhé niú nee,

¹⁶ te ducaⁿ chi dàcuaha-ndo ñáyiu tnúhu Yá Ndiöxí tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-yu. Te núu ducaⁿ-ni na càda-ndo te òré ná sáa nduu càda ndáá Xítóhó Jesucristú nchaa yíca cuèchi ñáyiu, te dàvá-áⁿ vã cúú càhaⁿ núú-í, chi ñà túú dió ducaⁿ ni sàhni iní-í cada-í nchaa chi^u ní táhú-gã.

¹⁷ Te nchòhó ío váha quide-ndo ndecu-ndo ichi Yá Ndiöxí chi sándáá iní-ndó-gã, te yúhú cahni ñaha-güedé xii-í cuendá nchaa sá vaha quide-ó. Te xíãⁿ ío cùdñí ìní-í te cùdñí tucu iní-í dàtná cùdñí ìní-ndó cuendá nchaa sá vaha quide-ndo.

¹⁸ Te di^u-ni ducaⁿ ío chí cùdñí ìní dàtná cùdñí ìní méè-í cuendá nchaa sá yãha-í ndécú-í.

Té Timùteú ndihí té Epafrodítú

¹⁹ Te núu Xítóhó Jesucristú ná càchí-gá te ndihí-ni tendaha-í té Timùteú quixi-dé quixi coto ñaha-dé xii-ndo nàcuáa cudñí ìní-ndó. Te òré ndixi-dé canaha-dé tnúhu ndixi núu nása cùu ndecu-ndo, te tnáhá yúhú ío cudñí ìní-í tucu.

20 Te núú ncháá cuè téé ndècu ndihí-í te ìⁿdì-ì ní té Timùteú-a cùu-dé téé ío váha sàni iní-xi dàtná sání iní-í, chí diu tñahí-ni-dé ío sàni iní-dé nùu nása ndècu-ndo.

21 Chí dava-gá-güedé mee-ni sá cùu-xí mèe-güedé ío sàni iní-güedé, te ñá túú sàni iní-güedé cada-güedé chiùⁿ tahu Xítóhó Jesucristú.

22 Te nchòhó sa xìní-ndó sá tē Timùteú-a cùu-dé ìⁿ téé quide váha chí nándi sá tá yáha-dé véxi te quide ndee iní-dé. Te cùu-dé dàtná ìⁿ déhe-í ndécú ndihí ñaha-dé xii-í xínú cuèchi-ndí núú Xítóhó Jesucristú càháⁿ-ndí tñuhu-gá núú ñáyi.

23 Te òré ná cùnuni nùu nása cada ñaha-güedé xii-í te ndihí-ni tendaha-í-dé quixi coto ñaha-dé xii-ndo.

24 Te sàni iní-í sá Xítóhó Jesucristú cada-gá te tñahá mèe-í ío ndihí quixi coto ñaha-í xii-ndo.

25 Te tñahá sání iní-í sá ío xini ñuhu-xi tendaha-í té Epafrodítú téé ndècu ndihí-o ichi Xítóhó Jesucristú ndixi coto ñaha-dé xii-ndo, chí tñahá-dé quidé-dé chiùⁿ-gá te quide ndee iní-dé tñahá-dé nándi yáha-dé sá cuendá-gá, te diu mee-ndo ní tendaha-ndo-dé véxi-dé cuendá coto ñaha-dé xii-í.

26 Te ducaⁿ cuini-í tendaha-í-dé ndixi-dé chí mee-dé ío sàni iní-dé ndixi cáháⁿ ndihí ñaha-dé xii-ndo, te ío ndihú iní-dé sá ni ñihí-ndó tñuhu sá cùhú-dé ní cùu.

27 Te ndáá sá ñi cuhú-dé chí luha ndiquiⁿ-ná cuú-dé ní cùu, dico Yá Ndiöxí ní cundahú iní ñáhá-gá xii-dé ní quide tátna ñaha-gá te ní ndúha-dé. Te ñá díú-ni mèe-dé ducaⁿ ni cundahú iní ñáhá-gá xii-dé chí tñahá yúhú ío ní cundahú iní ñáhá-gá xii-í, chí núu ni xihí-dé te ío-gá ndihú iní-í ní cùu.

28 Te xiáⁿ ío ndihí cuini-í tendaha-í-dé ndixi-dé cuendá òré nasáá-dé núú-ndó te ío cudí iní-ndó, te ducaⁿ yúhú ñá túú-gá ná caní iní-í.

29 Te òré nasáá-dé te ío cudí iní-ndó nàqueheⁿ cuendá-ndó-dé, te ducaⁿ ío ndacáⁿ táhú-ndó núú Xítóhó Jesucristú cuendá-dé. Te ío canehe-ndo sá yíñuhu núú nchàa cue téé quide datná quidé-dé.

30 Chí téé-a sa luha ndiquiⁿ-ná cuú-dé ní cùu sá xínú cuèchi-dé núú Xítóhó Jesucristú, te ní sàni iní-dé sá ñá túú ñá cada-xi cuèi na cùu-dé ní quide-dé nchaa chiùⁿ sá cúmání cada-ndo cuendá-í ní cùu.

3

Ñáyi cundáá núú Yá Ndiöxí

1 Te vitna nchaa nchòhó ñáyi ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú càháⁿ ndahú-í núú-ndó sá ío cudí iní-ndó sá yíndaha ñaha-gá xii-ndo. Te yúhú ñá túú cùu dusaⁿ-í tee tucu-í nchaa tñuhu sá sá ní dánèhè ñáhá-í xii-ndo, chí cùu-xi tñuhu sá ío chindee ñaha-xi xii-ndo.

2 Te ío quihí iní-ndó vā cadá cuendá-ndó ni ìⁿ tñuhu càháⁿ cue téé ío cuihna iní-xi ñá túú tñahí cuini cada sá váha, chí cue téé-áⁿ néhé-güedé iní iná chí càchí-güedé sá ncháá cuè téé xini ñuhu-xi cuáha-güedé seña ñi-güedé cuendá ducaⁿ cùdiu-güedé núú Yá Ndiöxí.

3 Dico nchoo chí cùdiu-o núú Yá Ndiöxí cuèi dava-o sá ní ngúndecu seña ñi-o te dava-o ñáhá, chí Espiritú-gá chindèe ñaha-xi xii-o quide-o nchaa nacuaa taú-xi cunduu cuendá cuu càhnu-gá. Te ío cudí iní-ó càchí-ó sá ío càhnu cuu Xítóhó Jesucristú, te ñá túú sàni iní-ó sá sá cuendá nchaa sá váha quide-o cùdiu-o núú Yá Ndiöxí.

4 Te núu dicó cuendá nchaa sá váha quide-o cùdiu-o núú Yá Ndiöxí, te yúhú sa ama-gá cùdiu-í núú-gá cuendá nchaa sá ñi quide-í ní cùu te núu dicó ducaⁿ. Te ío cue téé càchí-güedé sá cùdiu-güedé núú Yá Ndiöxí cuendá nchaa sá váha quide-güedé. Te yúhú uuⁿ-gá ducaⁿ càháⁿ-í nùu dicó sá cùu chí yúhú ní xidó-gá-í ní quide-í dàcúxí dàva-gá-güedé.

5 Te núu ùná-ni nduu sá ñi cacu-í te ní sáha-güedé seña ñi-í, te yúhú cùu-í téé israhél, te mei ñaní tñahá ndí Benjámín téé ní xíndecu ndéé sanaha cùu-í. Te càháⁿ-í tñuhu hèbreú tñuhu càháⁿ tátá-í ndihí náná-í, te ní cundihí-í nchaa cue téé cùu fariséú, te ní cáncicúⁿ nihnu-í nchaa nàcuáa

ní cáháⁿ ndíi Moisés dàtná xĩquide mee-güedě. ichi-gá.

6 Te yúhú ní sani iní-í sá ìⁿ ichi ndáá ndécù-í ní cùu, te ío ní cuiní-í cunu cuechi-í núú Yá Ndiöxí, núu xíáⁿ nándi sá nĩ quide-í nchaa ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucrístú, te vá yõo ìⁿ ni xóo cúñaha ìⁿ tnúhu xii-í cachí-yu sá ñà túú quide-í nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés ní cùu.

7 Te nchaa sá sání iní-í sá ío nàndíhi nchícúⁿ nihnu-í ní cùu, ní cutnùní iní-í sá ñà túú tnàhí chindee ñaha-xi nacuáa cundáá-í núú Yá Ndiöxí, núu xíáⁿ duuⁿ duuⁿ ní xehndé iní-í sá vǎ chindèe ñaha-xi cuendá sá nĩ cuiní-í cundecu ndíhi-í Xítóhó Jesucrístú.

8 Te nchaa sá cǎchí ñáyiú chindee ñaha cundáá-ó núú Yá Ndiöxí ní cutnùní iní-í sá ñà túú chindee ñaha-xi. Te yúhú ní cutnùní iní-í sá ío-gǎ váha tnahá tnúhu-o ndíhi Xítóhó Jesucrístú. Te nchaa sá sání iní-í chindèe ñaha xii-í ní cùu, ñà túú-gǎ sàndáá iní-í sá chindèe ñaha-xi vitna chi ní cutnùní iní-í sá ñà túú nàndíhi-xi. Te ducaⁿ quide-í ñà túú-gǎ sàndáá iní-í nchaa xíáⁿ sá chindèe ñaha-xi, chi cuiní-í sá úúⁿ-gǎ cuita tnahá tnúhu-í ndíhi Xítóhó Jesucrístú quíhíⁿ,

9 te cuu ìⁿnuu-í ndíhi-gǎ, te ducaⁿ-ni cundáá-í núú Yá Ndiöxí dàtná cundáá-í vitna, dico ñà díú cuendá sá nchícúⁿ nihnu-í nàcuáa ní cáháⁿ ndíi Moisés ní cùu, chi cuendá sá sàndáá iní-í Xítóhó Jesucrístú. Te Yá Ndiöxí ní quide-gǎ cundáá-í núú-gǎ, te ducaⁿ chi ní sàndáá iní-í Xítóhó Jesucrístú.

10 Te cuiní-í cutnùní iní-í nchaa nàcuáa sàni iní Xítóhó Jesucrístú, te cuiní-í sá ío chindee ñaha-gǎ, te díu-ni-gǎ cúú-gǎ Yaá ní xíhí te ní ndoto-gǎ, te ducaⁿ cuiní-í cada-gǎ cuendá cada-í nchaa nàcuáa cuiní-gǎ. Te cuiní-í tnàhá-í ndoho-í dàtná ní ndoho-gǎ. Te yúhú cuiní-í sá vǎ cǎdà-í ni ìⁿ sá ñà túú tnàhá iní Yá Ndiöxí, chi díu cuendá-áⁿ nĩ xíhí Xítóhó Jesucrístú.

11 Te cuiní-í sá Yá Ndiöxí cachí-gǎ te tnàhá-í ndoto na sàá nduu ndòto nchaa ñáyiú sa ní xíhí ní xindecu

Cada-o nchaa nacuáa tàú-xi cunduu cuendá nihí-ó sǎ ndúú tǎhú-ó

12 Te cùmání-gǎ cada-í nchaa nàcuáa cǎháⁿ-í-a, te cumání-gǎ cada-í nchaa nàcuáa cǎháⁿ Yá Ndiöxí cuendá sá ñà túú-gǎ ná cumání-í núú-gǎ. Te ío ndùcu ndee-í nchícúⁿ nihnu-í quidè-í nàcuáa ducaⁿ ñà túú-gǎ ná cumání-í núú-gǎ, chi díu cuendá-áⁿ nĩ cáháⁿ ñáhá Xítóhó Jesucrístú xii-í.

13 Te nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucrístú cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ cutnùní ndáá iní-í sá vitná cùmání-gǎ cada-í nchaa nàcuáa ñà túú-gǎ ná cumání-í núú-gǎ. Te ní nihí-í ìⁿ sá ío xini ñuhu-xi cada-í te xíáⁿ quidè-í, te ñà túú-gǎ quidé cuendá-í nchaa sá nĩ xóo cada-í, te ío ndùcu ndee-í quidè-í nchaa nàcuáa cǎháⁿ Yá Ndiöxí.

14 Te ndùcu ndee vihi-í nchícúⁿ nihnu-í quidè-í nchaa nàcuáa cǎháⁿ-gǎ, te díu-ni ducaⁿ cǎdà-í ndéé ná sàá nduu sàá-í núú ndécú-gǎ taxi-gǎ sá ndúú tǎhú-í. Te ducaⁿ tnàhí sa ní cáháⁿ ñáhá-gǎ xii-o cundecu-o ndíhi-gǎ, te ducaⁿ nĩ cáháⁿ ñáhá-gǎ xii-o sǎ cuendá Xítóhó Jesucrístú chi tnàhá tnúhu-o ndíhi-gǎ.

15 Te nchaa nchòhó ñáyiú quide váha ndècu ichi Yá Ndiöxí xini ñuhu-xi cani iní-ndó dàtná sání iní-í-a, àdi núu dava-ndo ñà túú sàni iní-ndó dàtná sání iní-í-a, dico mee Yá Ndiöxí dandixi túu-gǎ iní-ndó te cutnùní iní-ndó nàcuáa cada-ndo.

16 Te xini ñuhu-ni-xi cada-o nchaa nacuáa ta quide-o véxi.

17 Te nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucrístú cǎháⁿ-í dóho-ndo sǎ cǎnchícúⁿ nihnu-ndo cǎdà-ndo datná quidè-í. Te cundehe-ndo nàcuáa quide nchaa ñáyiú sa nchícúⁿ nihnu nchaa nàcuáa dǎnehé ñáhà-í xii-ndo cuendá ducaⁿ cǎdà-ndo tnahá-ndó.

18 Te sa ní cuu vǎi xito cachí tnúhu-í xii-ndo sǎ ío ñáyiú ñà túú tnàhí cùu váha iní-xi sá nĩ xíhí Xítóhó Jesucrístú núú cùrúxí cuendá sá nánihí tǎhú-ó. Te ndíhi ndute núú-í dǎndacu iní ñáhà-í xii-ndo cuendá-yu.

19 Te sáá nduu te nchaa ñáyiú ducaⁿ xǐquide-áⁿ cuíta nihnú-yu, chi mee-ni nchàa sá cuèhé sá dúhá ñùhu iní-yu te ñu-ni nchaa xǐáⁿ cúnùu quidé-yu, te cucahaⁿ núu-yu cuèndá nchaa sá quidé-yu núu dícó sá cúú, dico ñáhá chi da quide cahnú-yu mèé-yu cuèndá nchaa xǐáⁿ. Te mee-ni nchàa sá ò ñuyíú-a ñùhu iní-yu.

20 Dico nchoo chi andiú ndècu núu cúú ñúú-ó, te ndètu cahnú-o sáá nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú nacuaca ñaha-gǎ xii-o. Te ñu-ni-gǎ cúú-gǎ Yaá ní dácacu nihnu ñaha xii-o núu ùhú núu ndàhú.

21 Te yiqui cùñú-ó chi vá cúdǐi-xi cundecu-xi dàtná cáá-xí vìtna, dico mee Xítohó Jesucristú nadama-gǎ yiqui cùñú-ó te ndada-gǎ dàtná ní nduu yiqui cùñú méé-gǎ cútnàhá ní ndoto-gǎ. Te ducaⁿ càda-gǎ chi ndàcu-gǎ quidé-gǎ nchaa sá vǎha càchí iní-gǎ, te ducaⁿ tàxi tnuní-gǎ nchaandi túhú sá ò.

4

Ío cudǐí iní-ó sǎ ndécú-ó ichi Xítohó Jesucristú

1 Te nchaa nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í ndécú ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú ío cuíní-í cáháⁿ ndíhi ñaha-í xii-ndo. Te ío cudǐí iní-í cuèndá nchaa sá vǎha quide-ndo chi ñá túú ní xǐta chiúⁿ Yá Ndiõxí ní quide-í sá cúú-xí-ndó, te ñu-ni nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í càháⁿ-í dóho-ndo sǎ cǎnchícúⁿ nihnu-ni-ndo ichi Xítohó Jesucristú.

2 Te yòhó tá Vòdiá ndíhi yòhó tá Sǐntiqué càháⁿ ndàhú-í núu-ndó sǎ cúú ñⁿnuu-ndo cundecu-ndo ichi Xítohó Jesucristú.

3 Te yòhó té cùndíhi-í quide ndáá quidé nchàa chiúⁿ quide-í, càháⁿ ndàhú-í núu-n sǎ chǐndèe tnúhu-n úú ñáyiú ñíhi-áⁿ cuèndá sá ná cùu ñⁿnuú-yu cundecú-yu, chi cútnàhá ní xǐndecu ndíhi ñáhá-yu xii-í ío ní chindee ñáhá-yu xii-í, ndíhi té Clèmenté, ndíhi nchaa dava-gǎ-yu ní quide-ndí chiúⁿ Xítohó Jesucristú, te nchaa ñáyiú-áⁿ sa yòdo tnuní-yu

núu tùtú Yá Ndiõxí sá ndúú tǎhǔ-yu cundecú-yu ndíhi-gǎ ni caa ni quíhíⁿ.

4 Te nchaa-ni nduu ío cudǐí iní-ndó sǎ ndécú-ndó ichi Xítohó Jesucristú. Te càháⁿ-ni tucu-í dóho-ndo sǎ cudǐí ndisa iní-ndó!

5 Te ío vǎha cuu iní-ndó càháⁿ ndíhi-ndo ñáyiú cuèndá ná cùtnuní iní-yu sá cúú-ndó ñáyiú vǎha iní-xi, chi sa ta cùyatni nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú.

6 Te ñá túú tnàhí ná cani iní-ndó te núu nása cùu ndecu-ndo, chi cáháⁿ ndíhi-ndo Yá Ndiõxí cuèndá sá ná chindee ñaha-gǎ xii-ndo. Te ío ndacáⁿ táhú-ndó núu-gǎ.

7 Te núu ducaⁿ na càda-ndo te Yá Ndiõxí cada-gǎ te ío vǎha cuu iní-ndó cundecu-ndo. Te nchoo ñáyiú ñá túú cùtnuní iní-ó nása quide-gǎ ndéé ducaⁿ ío vǎha cùu iní-ó, te ducaⁿ ío vǎha cùu iní-ó chi cùu ñⁿnuu-o ndíhi Xítohó Jesucristú.

Mee-ni sǎ vǎha cuhuⁿ iní-ó

8 Te càháⁿ ndàhú tucu-í núu nchàa nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú sá méé-ní sǎ vǎha cuhuⁿ iní-ndó. Te xǐni ñuhu-xi cuhuⁿ iní-ndó mèe-ni nchaa tnúhu ndáá, ndíhi nchaa tnúhu yǐñùhu, ndíhi nchaa tnúhu sá ío cudǐí iní-ó, ndíhi nchaa tnúhu sá ío víi ío vǎha cuáháⁿ, ndíhi nchaa tnúhu sá ñà túú ñùhu tnàhá tnúhu cuèhé, ndíhi nchaa tnúhu sá càchí ñáyiú vǎha, ndíhi nchaa dava-gǎ tnúhu sá sání ñí méé-ndó sǎ ío vǎha te ñu-ni nchaa xǐáⁿ cuhuⁿ iní-ndó.

9 Te cútnàhá ní xǐndecu ndíhi ñaha-í xii-ndo ní dǎnèhé ñáhà-í nàcuáa cada-ndo te ní sǎndáá iní-ndó. Te xǐáⁿ càháⁿ-í dóho-ndo sǎ vǎ dáñá ndèé-ndó càda-ndo, te ñu-ni ducaⁿ vǎ dáñá ndèé-ndó càda-ndo nchaa nacuáa ní quide-í ní xǐní-ndó. Te núu ducaⁿ na càda-ndo te Yá Ndiõxí Yaá quidé ío vǎha cùu iní-ó ndècu-o cundecu ndíhi ñaha-gǎ xii-ndo.

Ñáyiú ñuú Filipú ndécú ichi Xítohó Jesucristú sǎñàhá-yu sá ndúú tǎhǔ tǎ Pǎblú

10 Te cudǐí víhí iní-í ndacáⁿ táhú-í núu Xítohó Jesucristú sá ñí ndacu iní ñáhá-ndó xii-í, dico ñá díú sǎ ñà túú

ñùhu iní ñáhá-ndó xii-í chi dìcò sá ñá ñihí-ndó nàcuáa cada-ndo chindee ñaha-ndo xii-í ní cùu.

11 Te ñá díú sá dúhá càháⁿ-í te cani iní-ndó sá càchí tñúhu-í xii-ndo sá ió ñⁿ sá cúmání xii-í, chi yúhú cùu váha-ni iní-í nùu ió xii-í àdi ñá túú ió.

12 Te xini-í cunduu ndàhú-í, te xini-í cunduu cuica-í, te xini-í caxi-í ndahá xiti-í, te xini-í cuú-í docó, te xini-í nàcuáa quide-xi oré ñá túú vèdana ná ndécú ndìhi-o, te xini-í nàcuáa quide-xi oré xidó ndécú ndìhi-o. Te ducaⁿ ñi cutúha-í quidè-í cuendá nchaa nàcuáa ta yáha-í véxi.

13 Te nchaa ndàcu-í quidè-í chi Xítóhó Jesucristú chindèe ñaha-gá xii-í.

14 Te nchòhó ío váha ní quide-ndo ñi cundàhú iní ñáhá-ndó xii-í ní chindee ñaha-ndo vitna ndecu ndìhi-í tñúndòho.

15 Te nchòhó cue ñáyiú ñuú Filipú sa ñaha-ndo nàcuáa ní cuu cútnàhá ní ngúíta-í càháⁿ-í tñúhu Xítóhó Jesucristú distritú Macèdoniá, te cútnàhá ní ndee-í distritú-án te díu tñàhí-ni nchòhó ní taxi-ndo sá ndúú tãhù-í, te nchaa ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú dava-gá xichi ñá túú tñàhí ni chindee ñahá-yu xii-í.

16 Te cuèi cútnàhá ní xindecu-í ñuú Tesalónica tñi xito ní tendaha-ndo sá ndúú tãhù-í sá ñi cutnùní iní mée-ndó ñi xini ñùhu-í.

17 Te vá cání iní-ndó sá sá dúhá càháⁿ-í te cuini-í nándi-gá taxi táhú-ndó, te duha càháⁿ-í chi Yá Ndiòxí ío-gá vai sá váha cada ñaha-gá xii-ndo sá dúcáⁿ quide-ndo.

18 Te ní xidó vai nchaa sá xini ñùhu-í ndécú ndìhi-í vitna, te ducaⁿ ío vai sá ndécú ndìhi-í ní cuu chi ní tendaha tucu-ndo sá ndúú tãhù-í véxi ndìhi té Epafròditú. Te táhú-a cùu-xi datná ñⁿ táhú sá ñi sáha-ndo mée Yá Ndiòxí, te cùu vii cuu váha iní-gá sá dúcáⁿ ñi quide-ndo.

19 Te núu ná cúú sá xini ñùhu-ndo, te mee Yá Ndiòxí ío vai taxi-gá chi ío vai sá ndécú ndìhi-gá, te ducaⁿ càda-gá chi ndècu ndìhi-o Xítóhó Jesucristú.

20 Te vitna nchaa-o chí ná càchí-ó sá ío càhnu cuu Tátá-ó Dütú Ndiòxí ni caa ni quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cunduu.

Tñúhu ndée núu ñi ndìhi-ná

21 Te cúñaha-ndo sá ío na càda ndee iní nchaa ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiòxí. Te tñàhá nchaa ñáyiú xindecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ndìhi-í quidé ndèe iní ñáhã-yu xii-ndo.

22 Te nchaa ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiòxí xínú cuèchi vehe té Cèsár té yindaha cuéhé nàcióⁿ quidé ndèe iní ñáhã-yu xii-ndo, ndìhi nchaa dava-gá ñáyiú cùu cuendá-gá.

23 Te Xítóhó Jesucristú ío na chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo nchaa-ndo. Te ducaⁿ na cunduu. Te ío chí càdá ndèe iní-ñá vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PĀBLÚ QUIHIⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ CÒLOSÁ

Té Pāblú cādūha-dé tutú quihiⁿ ndaha ñáyiu xñdecu ichi Xítoho Jesucristú ndécú ñuú Còlosá

¹ Yúhú té Pāblú ní tendaha ñaha Yá Ndiöxí cāháⁿ-í tnúhu Xítoho Jesucristú núú ñáyiu chi ducaⁿ cuiní méé Yá Ndiöxí cunduu, te cādúha-í tutú-a ndihi té Timùteú

² cuendá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyiu ñuú Còlosá, ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiöxí, ñáyiu quide ndáá ndécú ichi Xítoho Jesucristú, te xicáⁿ táhù-í núú Tātá-ó Dütú Ndiöxí sá ïo na chindee chitúu ñaha-gã xii-ndo, te ducaⁿ ndì nduú-gá ná cádá te ïo váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

Té Pāblú cāháⁿ ndihi-dé Yá Ndiöxí cuendá ñáyiu sàndáá iní ñáhá xì Xítoho Jesucristú

³ Te ducaⁿ-ni cāháⁿ ndihi-ndí Yá Ndiöxí Yaá cúu Tātá Xítoho Jesucristú ndacáⁿ táhù-ndí núú-gã cuendá nchaa nacuáa quide-ndo ndecu-ndo,

⁴ chi ñihí-ndí tnúhu sá ïo sàndáá iní-ndó Xítoho Jesucristú, te ducaⁿ ïo cùu iní-ndó nchàa ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiöxí.

⁵ Te ducaⁿ quide-ndo chi sàndáá iní-ndó sã ndúú táhù-ndó cùndecu-ndo núú ndécú Xítoho Jesucristú, te tnúhu-áⁿ ñí ñihí-ndó cùtnàhá ní xíndedóho-ndo tnúhu ndáá tnúhu Xítoho Jesucristú.

⁶ Te tnúhu Xítoho Jesucristú tá xíté nuu-xi ñihí ñuyíu cuáháⁿ. Te vai ñáyiu ta sàndáá iní-yu cuáháⁿ, te ta quidé-yu mee-ni sã vāha cuáháⁿ ndécú-yu ichi-gá. Te nchòhó chi ndéé cùtnàhá ní tecú dóho-ndo tnúhu-gá ní quesaha-xi ta cùu vai ñáyiu ñuú-ndó tá quide ndáá-yu núú-gã cuáháⁿ. Te dāvá-áⁿ ñí cutnùní ndáá ndisa iní-ndó sã Yá Ndiöxí ïo chindee chitúu ñaha-gã xii-ndo.

⁷ Te ducaⁿ ñí dánèhé ñáhá tē Ēpafrás tée ïo cùu iní-ndí, chi tnàhá-dé ïo quide ndáá-dé xínú cuèchi-dé núú Xítoho Jesucristú quidé-dé núú-ndí dācuāha ñaha-dé xii-ndo tnúhu-gá.

⁸ Te cāchí tnúhu-dé xii-ndí sá ïo cùu iní ñáhá-ndó xii-ndí, te ducaⁿ quide-ndo chi Espiritú Yá Ndiöxí chindèe ñaha-xi xii-ndo.

⁹ Te ndéé cùtnàhá ní ñihí-ndí tnúhu nacuáa quide-ndo ndecu-ndo ndéé dāvá-áⁿ ñí ngüita-ndí ñá túú dàña ndee-ndí xicáⁿ táhù-ndí núú Yá Ndiöxí cuendá-ndó sã Espiritú-gá ná tàxi-xi nchaa-gá sá cùmāní quini tnùní-ndó, te ducaⁿ te cutnùní váha-gá iní-ndó nacuáa cuiní Yá Ndiöxí cada-ndo.

¹⁰ Te sá dúcáⁿ te ndacu-ndo càda-ndo mee-ni sá vāha dàtná cùiní Xítoho Jesucristú cada nchaa ñáyiu ndècu ichi-gá. Te ducaⁿ ïo nduu vétú iní-gá te núu na càda-ndo nchaa núú sã vāha. Te ducaⁿ ïo-gá cuita cutnùní iní-ndó nchàa nacuáa cuiní Yá Ndiöxí cada-ndo.

¹¹ Te mee-gã cúu-gã Yaá ïo cùnuu, te ñu-gá ïo chindee ñaha-gã xii-ndo, te cudí iní-ndó cuèi nāndi na càda ñaha ñáyiu xii-ndo sã cuendá-gá, te ducaⁿ ïo cunduu cāhnu iní-ndó.

¹² Te ndacáⁿ táhù-ó núú Dütú Ndiöxí chi ní quide túha ñaha-gã xii-o cuendá nduu táhù-ó cùndecu-o ndihi nchaa dava-gá ñáyiu yindaha-gá xñdecu núú cāndò canine ñá túú tnàhí-gá ní ñíⁿ cuèchi ïó.

¹³ Te ñu-gá ní quide ní dáñá-ó nchàa ichi cuehé ichi duha núú táxi tnùní yucu ñāvāha, te ní nachihi ñaha-gã xii-o ndàha Déhe-gá Yaá ïo cùu iní-gá.

¹⁴ Te Déhe-gá ní xihí-gá cuendá sá nchóó cācu nihnu-o núú ùhú núú ndàhú, te ní quide cāhnu iní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá ñí quide-o.

Ñáyiu cùu ñíⁿ nuu ndihi Yá Ndiöxí cuendá sá ñí xihí Xítoho Jesucristú

¹⁵ Te Yá Ndiöxí cúu-gã Yaá vá cúu quini-ó dico Xítoho Jesucristú chi ní quixi túu-gá ñuyíu-a, te ní quide-gá nchaa nacuáa sàni iní-gá. Te dàtná-ni sàni iní-gá te ducaⁿ sàni iní Yá Ndiöxí,

te Yaá-án ducaⁿ-ni ndècu-gá ndéé cútnàhá vátá ngáva-gá ñuyíú.

16 Te Xítohó Jesucristú ní quide-gá núú Yá Ndiòxí ní cadúha-gá nchaa sá ió andiu ndìhi nchaa sá ió ñuyíú-a, te ní cadúha-gá nchaa sá cúú quini núú-ó cundehe-o, ndìhi nchaa sá vǎ quini tnahí-o, ndìhi nchaa espíritú cúnúu vihi xinu cuechi núú Yá Ndiòxí, ndìhi nchaa dava-gá espíritú xínu cuèchi. Te nchaa ní cadúha Xítohó Jesucristú chi ducaⁿ ñí cachí Yá Ndiòxí cunduu. Te ducaⁿ ñí cachí Yá Ndiòxí cunduu cuèndá nchaa cuu-xi mee-ni sá vǎha sá cúú-xí Xítohó Jesucristú.

17 Te Xítohó Jesucristú ducaⁿ-ni ndècu-gá ndéé cútnàhá vátá ngáva-gá ñuyíú-a, te diu núú ndáhá-gǎ cándodo ñuyíú-a, ndìhi andiu, ndìhi nchaandi túhú sá ió.

18 Te diu Xítohó Jesucristú cúnúu-gá yíndàha ñaha-gá xii nchaa nchoo ñáyiú ndècu ichi-gá, te diu-gá quidé-gǎ ndécú vǎha-o núú-gǎ. Te núú ncháá ñáyiú ndoto diu-gá cúú-gǎ Yaá ío càhnu cuu sa ní ndoto, te sá dúcáⁿ ní ndoto-gá te xiǎⁿ cúú-gǎ Yaá ío tàxi tnuní nchaandi túhú sá ió ñuyíú-a ndìhi andiu.

19 Te ducaⁿ ío cúnúu-gá táxi tnùnì-gá chi ndáá sá ñⁿ-ni cuu-gá ndìhi Yá Ndiòxí.

20 Te Xítohó Jesucristú ní xihí-gá núú cùrúxí, chi ducaⁿ ñí cuini Yá Ndiòxí cunduu cuèndá sá vǎ yǎo ñⁿ-gá cuu úhú iní ñáhá xii-gá cuèi ñáyiú xíndecu ñuyíú-a, te cuèi cue espíritú ndécú àndiu.

21 Te nchòhó cútnàhá vátá cùndècu-gá-ndó ichi Xítohó Jesucristú ñá túú tnahí ñí xǎo cáháⁿ ndìhi-ndo-gǎ, chi mee-ni ñí xǎo cuu úhú iní-ndó-gǎ, te mee-ni ncháa sá cuèhé sá dúhá ñí xǎo cunuu ñí xǎo cada-ndo ñí cùu, dico Xítohó Jesucristú ní quide-gá ní tnahá tnúhu-ndo ndìhi Yá Ndiòxí vitna.

22 Chi diu cuèndá-án ñí xihí Xítohó Jesucristú núú cùrúxí cuèndá sá nchóó ndúu ndoo nduu nine iní-ó ngúndecu-o núú Yá Ndiòxí, te ducaⁿ te ñá túú tnahí-gá ná cumánì-ó núú-gǎ, te vǎ yǎo ñⁿ-gá cachí sá nchóó ndècu

cuèchi-o.

23 Te núú vǎ dáñá ndèé-ndó quíndáá iní-ndó Xítohó Jesucristú, te cundecu-ni-ndo ichi-gá, te vǎ cánì iní-ndó dàña-ndo tnúhu ndee iní ní taxi-gá ndécú ndìhi-o. Te nchaa tnúhu-gá-án tá xité nuu-xi ñihí ñuyíú cuáháⁿ, te diu-ni tnúhu-án càháⁿ yúhú té Páblú dánèhé-í ñáyiú.

Té Páblú yihí díquí-dě cáháⁿ-dé tnúhu Xítohó Jesucristú núú ñáyiú ndècu ichi-gá

24 Te vitna ío cùdí iní-í ndóhò-í cuèndá-ndó, chi Xítohó Jesucristú ío ní ndoho-gá cuèndá-ó, te tnahá yúhú ndóhò-í cuèndá nchaa ñáyiú ndècu ichi-gá, dico vitna cumánì-gǎ ndoho-í cuèndá-yu.

25 Te Yá Ndiòxí ní cachí-gá sá yúhú quíhi díquí ñáhà-í xii nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ichi-gá cuèndá danèhé ñáhá vǎha-í xii-ndo tnúhu-gá cuèndá cuu-xi sá vǎha sá cúú-xí-ndó.

26 Te nchaa tnúhu sá dánèhé ñáhà-í xii-ndo ñá túú ní təcú dóho nchaa ñáyiú ní xíndecu ndéé sanaha, te mee-gǎ ní cuini-gá sá ncháá nchòhó ñáyiú yíndaha-gá vitna cundecu ndìhi-o tnúhu-án.

27 Te mee-gǎ ní cachí-gá sá dátúu-gá nchaa tnúhu sá ío vii ío vǎha cuáháⁿ núú ncháa ñáyiú yíndaha-gá. Te tnúhu-án cúú-xí cuèndá tnahá nchaa nchòhó ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú is- rael. Te tnúhu-án dánèhé ñáhá-xí xii-ndo sá Xítohó Jesucristú ndécú ndìhi ñaha-gá xii-ndo. Te cuèndá xiǎⁿ ní ngúndecu ndìhi-ndo tnúhu ndee iní cundecu-ndo ndìhi-gá ñí caa ñí quíhíⁿ.

28 Te nchúhú mee-ni cuèndá Xítohó Jesucristú càháⁿ vǎha-ndí, te dàsahú-ndí ñáyiú nàcuáa cadá-yu. Te vǎha vihi danèhé-ndí nchaa ñáyiú nàcuáa tecú tnùnì-yu tnúhu-gá, te ducaⁿ dānehé-ndí-yu nàcuáa cundáa-yu núú Yá Ndiòxí, te ducaⁿ chi tnahá tnúhu-yu ndìhi Xítohó Jesucristú.

29 Te cuèndá xiǎⁿ ío ndècu ndee-í quidé-í chiúⁿ Xítohó Jesucristú, te

mee-gă ío chindee ñaha-gá xii-í nũu xíãⁿ ndácù-í quidè-í chiùⁿ-gá.

2

¹ Te cuiní-í sá nchòhó cutnùnì iní-ndó sã ío sàni iní-í cuendá-ndó, ndihì cuendá nchaa ñáyiu ndècu ñuú Laodiceá, ñáyiu xindecu ichi Xítohó Jesucristú. Te ducaⁿ-ni ío sàni iní-í cuendá nchaa ñáyiu vátá quinì ñáhá-gá xii-í.

² Te cuiní-í sá nchòhó ndihì nchaa ñáyiu-áⁿ ío nducu ndèe-ndo canchicúⁿ nihnu-ndo ichi Xítohó Jesucristú, te ío cuu iní tnáhá-ndó, te ducaⁿ cùu ìⁿnuu-ndo cundecu-ndo. Te cuiní-í sá nchòhó ndihì dava-gá ñáyiu-áⁿ ío váha sáá sá xínì tnùnì-ndó cuendá tecú tnùnì-ndó nchaa nacuaá ndùu cuendá Xítohó Jesucristú chi ío ndùu yuhu ni cuu, dico vitna ní dátũu-gá núú-ó.

³ Te Xítohó Jesucristú néhé vâha-gá nchaa tnúhu sá ío xìnì ñuhu-xi tecú tnùnì-ó.

⁴ Te duha càháⁿ-í chi cuiní-í sá vâ quindáá iní-ndó nì ìⁿ tnúhu càháⁿ nchaa ñáyiu cuinì dandàhú ñáhá xii-ndo cuéi ío váha càháⁿ-yu.

⁵ Te cuéi ñá túú ndècu ndihì ñaha-í xii-ndo dico ducaⁿ-ni ío ñuhu iní ñáhá-í, te ío cùⁿ iní-í chi ñihí-í tnúhu sá ío cùu ìⁿnuu-ndo ndecu-ndo, te ñá túú dàña ndéé-ndó sándáá iní-ndó Xítohó Jesucristú.

⁶ Te dàtná-ni ní sándáá iní-ndó Xítohó Jesucristú, te ducaⁿ-ni quindáá iní-ndó-gá canchicúⁿ nihnu-ndo ichi-gá.

⁷ Te nì yùhu nì iní-ndó cànchicúⁿ nihnu-ndo ichi-gá, te ducaⁿ cùita cutnùnì-gá iní-ndó nchaa nacuaá càháⁿ-gá quíhìⁿ. Te vá dáña ndèe tnàhí-ndo quindáá iní-ndó nchaa tnúhu sá nì dánèhé ñáhá cuè téé càháⁿ tnúhu-gá xii-ndo. Te xìnì ñuhu-xi ndacáⁿ táhú vîhi-ndo núú Yã Ndiõxí cuendá nchaa tnúhu-áⁿ.

Ñáyiu ío váha tnàhá tnúhu ndihì Xítohó Jesucristú

⁸ Te ío quíhì iní-ndó cùndecu-ndo chi xíca cuu ñáyiu cuinì dandàhú ñáhá xii-ndo, te ñáyiu-áⁿ càháⁿ-yu

mee-ni nchaa tnúhu ní cahu iní nchaa cue téé ñuyíú-a, te nchaa tnúhu-áⁿ ñá túú vèdana nàndíhì-xi. Te ducaⁿ quidè-yu chi nchicúⁿ nihnu-ní-yu nchaa nacuaá ní xóo cada ñáyiu ní xindecu ndéé sanaha. Te càháⁿ-yu nacuaá sàni iní yucu ñávâha, te ñá túú càháⁿ-yu nacuaá cuinì méé Xítohó Jesucristú.

⁹ Te Xítohó Jesucristú cúu-gá ìⁿ ñáyiu dico ìⁿ-ni cùu-gá ndihì Dútú Ndiõxí.

¹⁰ Te nchòhó chi ñá túú tnàhí-gá ná cùmání-ndó nũú-gá chi ndècu ndihì-ndo Xítohó Jesucristú. Te ío cùnuu-gá te tàxi tnùnì-gá nchaa núú cuè espíritú cùnùu.

¹¹ Te mee-gá ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-ndó chi ní ngúndecu ndihì-ndo-gá te ducaⁿ ñá túú-gá ndécú-ndó ichi cuehé ichi duha, te cada iní-ndó sã nì ngúndecu ndihì-ndo ìⁿ seña, chi ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-ndó, dico ñá díú ìⁿ-ni cuu-xi ndihì seña sá sãha cue téé isràél ñi-güedé.

¹² Te nchòhó sa ní sandute-ndo te cada iní-ndó sã dàtná tnúhu sá nì xíhì-ndó ndihì Xítohó Jesucristú, te ní nguindũxi-ndo ndihì-gá, te ní ndoto-ndo ndihì-gá, te ducaⁿ càda iní-ndó chi ñá túú-gá ndécú-ndó ichi cuehé ichi duha. Te ducaⁿ chi sándáá iní-ndó nchaa nacuaá quide Yã Ndiõxí, te diu-gá ní dándótó-gá Xítohó Jesucristú.

¹³ Te nchòhó cùtnàhá ndécú-ndó ichi cuehé ichi duha cùu-ndo dàtná ñáyiu ní xíhì, chi ñá túú tnàhá tnúhu-ndo ndihì Yã Ndiõxí ní cùu, te nì ñá díú ñáyiu isràél cúu-ndó. Te Yã Ndiõxí ní cachí-gá sá nchóo ío váha tnàhá tnúhu-o ndihì Xítohó Jesucristú vitna. Te ducaⁿ nì quide-gá chi sa ní quide càhnu iní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá nì xóo cada-o.

¹⁴ Te vitna duuⁿ duuⁿ ñá túú-gá cuéchi-o ndècu núú-gá. Te nchoo ñá túú cuinì-ó càda-o nacuaá càháⁿ-gá, te cuendá xíãⁿ ío ndècuéchi-o, te vâi nacháhu-o nũú-gá ní cùu. Te vitna ñá túú-gá nì ìⁿ cuéchi-o ndècu núú-gá,

chi ñi cuendá-án ñi xíhí Xítohó Jesucristú núu cùrúxí.

15 Te sá dúcáñ ñi xíhí Xítohó Jesucristú núu cùrúxí, te duuñ duuñ ní dáquéé tihú-gã sácuíhná ndihí nchaa espíritú cundíhí-xi, te ní quendóo canúu-xi, te mee-gã ío cunuu-gá táxí tnùní-gá.

Nanducu ñihnu-o mee-ni sá vãha cãchí Xítohó Jesucristú

16 Te núu dava ñáyíu xícuèhé ñáhã-yu xii-ndo cuendá sá ñà túú xèxi-ndo xihí-ndo datná quidé meé-yu te vá cáda cuendá-ndó, te ní vã cáda cuendá-ndó te núu xícuèhé ñáhã-yu xii-ndo cuendá sá ñà túú cãnehe íí-ndó vico quide meé-yu núu cuíá núu cuíá, ndihí vico quidé-yu ndi tnahá yóó, ndihí cuendá sá ñà túú cãnehe íí-ndó nduu ndetatú-yu.

17 Te nãcuáa quidé-yu ndi tnahá òré quidé-yu nchaa vico-án, ndihí nãcuáa quidé-yu ndi tnahá nchaa nduu cãnehe íí-yu-án, te cada iní-ó sã sã quidé-yu-án dánèhé núu ñáhã-xí nãcuáa cada Xítohó Jesucristú núu cuáhãñ núu vèxi.

18 Te vá quindáá iní-ndó ñi ñi tnúhu cãháñ ñáyíu cãchí sá cuíta ñihnu-ndo cuendá sá ñà túú tní-ndo tnúhu cãháñ-yu, chi cãchí-yu sá ío xini ñihu-xi cada cahnu-o nchaa cue espíritú xinú cuèchi núu Yã Ndiõxí, te ní yùhu ní iní-ó cãnehe-o sá yíñùhu núu-xi. Te ñáyíu-án cãchí-yu sá ndàá cãháñ-yu chi dàcoto ñaha saní-yu nãcuáa cãháñ-yu, te ío quide cahnú-yu meé-yu cuendá nchaa sá sání iní meé-yu quidé-yu, te ñà túú vèdana nandíhí nchaa sá quidé-yu.

19 Te nchaa ñáyíu ducañ xíquide-án ñà túú tnahá tnúhu-yu ndihí Xítohó Jesucristú. Te mee-gã cúu-gã Yaá cùnùu taxi tnuní ñáhã-gã xii nchaa nchoo ñáyíu ndècu ichi-gá, te chindee ñaha-gã xii-o ndècu-o ichi-gá, te mee-gã quidé-gã cúu ñiñuu-o ndecu-o, te ta quide-o nchaa nãcuáa cuení Yã Ndiõxí cuáhãñ.

20 Te nchòhó cúu-ndó dàtná ñáyíu ní xíhí ndihí Xítohó Jesucristú cuendá

sá vã cãchicúñ ñihnu-gã-ndó nãcuáa cãháñ ñáyíu ñà túú ndècu ichi-gá. Te núu ducañ ña, çte ná cuendá tní-ñi-ndó tnúhu cãháñ ñáyíu-án te quide-ni-ndo datná quidé-yu?

21 Chi ñáyíu-án cãchí-yu sá ío sá ní vã cúu tètè ndaha-o, te dava ní vã cúu cãxi-o, te dava ní vã cúu tní-o.

22 Te nchaa xíñ, núu néhé chiñ-ni-o ndihí ñihnu-xi. Te nchaa sá dúcáñ cãháñ-yu-án cúu-xí mèe-ni sá ní cahú iní meé nchaa ñáyíu ñuyíú-a nãcuáa cada-yu cundecú-yu.

23 Te nchaa tnúhu cãháñ-yu-án sánùu sá cúu-xí ñiñ tnúhu cãháñ ñiñ tée ío vãha sãá díquí-xi, chi cãchí-yu sá cáda cãhnu-o Yã Ndiõxí nãcuáa véxi iní meé-ó, te cunduu ndáhú iní-ó dico ñà túú dãnehé ñáhã-yu nãcuáa tàú-xi cunduu. Te cãchí tucú-yu sá cáda ùhú-ó mèe-o, chi ducañ cuení Yã Ndiõxí cada-o cãchí-yu. Te nchaa xíñ ñà túú vèdana chindee ñaha-xi xii-o cuendá sá vã táxí tnùní ñáhã ñi ñi sã cuèhé sá dúhá sãni iní-ó.

3

1 Te nchòhó cada iní-ndó sã ní xíhí-ndó ndihí Xítohó Jesucristú te ní ndoto-ndo ndihí-gá, núu xíñ tàú-ndó càda-ndo nchaa sá vãha dàtná cuení meé-gã chi mee-gã núcóo-gã xio cùha Dútú Ndiõxí chi tnahá-gá ío cunuu-gá.

2 Te ío cuhuñ iní-ndó nchaa sá vãha cãchí Xítohó Jesucristú nduu táhú-ndó cundecu ndihí-ndo, te vá cúhúñ iní-ndó mèe-ni nchaa sá ío ñuyíú-a.

3 Te ducañ càda-ndo chi cùu-ndo datná ñáyíu ní xíhí ndihí Xítohó Jesucristú, chi ñà túú-gã ndécú-ndó ichi cuehé ichi duha. Te Yã Ndiõxí néhé cuendá ñáhã-gã xii-ndo chi tnahá tnúhu-ndo ndihí Xítohó Jesucristú.

4 Te Xítohó Jesucristú cúu-gã Yaá ndécú ndihí ñaha xii-o vitna, te sáa nduu quèe túu ndihí ñaha-gã xii-o àndi, te tnahá-ó ío cunuu-o ndihí-gá.

Duuñ duuñ dañ-a-o nchaa sá cuèhé sã dúhá ñihu iní-ó te cada-o mèe-ni sá vãha

5 Te duuñ duuñ dañ-a-ndo nchaa sá cuèhé sã dúhá ñihu iní-ndó. Te nchaa

nchòhó cue téé vá càháⁿ ndihí-ndo ñáyiú dìhí te núú ñá díú ñàdihí-ndó cùú-yu, te ducaⁿ-ni nchàa nchohó cue ñáyiú dìhí tucu vá càháⁿ ndihí-ndo cuè téé te núú ñá díú yì-ndo cuu-güedé, te nchaa-ndo vǎ cání-gǎ iní-ndó càda-ndo ni ìⁿ sá cuèhé sá dúhá ndihí tnaaha ñáyiú-ndo. Te vá cání cuèhé cani duha-gá iní-ndó sǎ cúú-xí-ndó ndihí-yu, te vá cání-gǎ iní-ndó ni ìⁿ sá cuèhé sá dúhá, te ni vǎ xíhó-ndó ìⁿ sá ndécú ndihí tnaaha ñáyiú-ndo, chi núú ducaⁿ na càda-ndo xiho-ndo sá ndécú ndihí-yu te ìⁿ-ni cùu-ndo ndihí ñáyiú chĩñuhu nchaa sá càchí-yu cùu ndiòxí te ñá ndáá sá ndiòxí cúú nchàa xiǎⁿ.

⁶ Te nchaa ñáyiú ducaⁿ xĩquide ío dandòho ñaha Yá Ndiòxí xií-yu na sàá nduu tnúndòho tnúhu ndàhú, chi ñá túú sàndáá iní ñáhǎ-yu xii-gǎ.

⁷ Te nchòhó cútnàhá ní xíndecu-ndo ìchi cuehé ichi duha, te tnàhá-ndó ní xóo cada-ndo dàtná quidé nchàa ñáyiú-áⁿ.

⁸ Te vitna duuⁿ duuⁿ dañà-ndo nchàa sá ná càchí tnúhu-í-a: Vá cúdééⁿ-gǎ-ndó, te ni vǎ cùndùu líhli-gǎ iní-ndó, te ni vǎ cúú ùhú-gǎ iní-ndó tnàha ñáyiú-ndo, te ni vǎ cǔcuèhé-gǎ-ndó-yu, te ni ìⁿ-gǎ tnúhu cuèhé vá càháⁿ-ndó.

⁹ Te ni vǎ dácuàndehnde-gǎ-ndó, chi nchòhó sa ní dáñá-ndó nchàa ichi cuehé ichi duha, te ñá túú-gǎ sání cuèhé sání dùha iní-ndó nǎ cada-ndo vitna datná ní xóo cada-ndo.

¹⁰ Te vitna nchòhó ní nduu-ndo ñáyiú váha, te uuⁿ-gǎ tá cùtnuní iní-ndó nchàa nacuáa cuení Yá Ndiòxí cada-ndo, te ducaⁿ ta ndùcu ndee-ndo quide-ndo mee-ni sá vǎha dàtná quidé mèe-gǎ.

¹¹ Te vitna ní ngúndecu ndihí-ndo Xítohó Jesucristú, te vá cáda cuèndá-gǎ-ndó núu cùu-ndo ñáyiú israél àdi ñá túú cùu-ndo, te ni vǎ cáda cuèndá-ndó núu cùu-ndo ñáyiú ní ngúndecu sèñá ñì-xi àdi ñáhá, te ni vǎ cáda cuèndá-ndó núu cùu-ndo ñáyiú véxi ñuú xíca, te ni vǎ cáda cuèndá-ndó núu cùu-ndo ñáyiú cùu neñuú, te ni vǎ cáda cuèndá-ndó núu cùu-ndo ñáyiú ñá túú tnàhí dàñá

quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi, te ni vǎ cáda cuèndá-ndó núu cùu-ndo ñáyiú dàñá queé núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi, chi Xítohó Jesucristú cùnùu-gǎ ndécú ndihí ñaha-gǎ xii-o nchàa-o.

¹² Te Yá Ndiòxí ní dáqueé dìⁿ ñaha-gǎ xii-ndo cuèndá cundecu-ndo ndihí-gǎ, te vitna cùu-ndo ñáyiú quide ndáá ndécú ìchi-gǎ. Te mee-gǎ ío cùu iní ñáhá-gǎ xii-ndo núu xíǎⁿ tàù-ndó cùndahú iní tnàhá-ndó, te ío váha cuu iní-ndó chĩndee tnaaha-ndo, te cuu-ndo ñáyiú ndàhú iní-xi, te ío vii ío váha cuu iní-ndó cùndecu ndihí tnaaha-ndo, te ío càhnu cunduu iní-ndó cuèndá nchaa sá quidé ñàha ñáyiú xii-ndo.

¹³ Te ducaⁿ cànehe-ndo tnúhu càhnu iní núú ndi mèe-ndo nacuáa ndècu-ndo ìchi-gǎ, te cada càhnu tucu iní-ndó núu ná cúú sǎ cúmǎní núú tnàhá-ndó. Te dàtná ní quide càhnu iní Xítohó Jesucristú nchaa sá ñà túú vǎha ní xóo cada-ndo ducaⁿ càda-ndo cada cahnu iní-ndó nchàa sá cúmǎní núú tnàhá-ndó ndècu-ndo.

¹⁴ Te xini ñuhu vihi-xi sá ío cuu iní tnàhá-ndó cùndecu-ndo, chi núú ducaⁿ na càda-ndo, te quide-ndo nchaa dava-gǎ sá càháⁿ-í, te ñá túú tnàhí-gǎ ná cúmǎní-ndó.

¹⁵ Te dañà-ndo sǎ Yá Ndiòxí ná chĩndee ñaha-gǎ nàcuáa ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo, chi diu cuèndá-áⁿ ní càháⁿ ñáhá Yá Ndiòxí xii-ndo cuèndá cuu ìⁿnuu-ndo ndihí nchaa dava-gǎ ñáyiú ndècu ìchi-gǎ, te ducaⁿ-ni ío ndacáⁿ táhú-ndó núú-gǎ.

¹⁶ Te ío cuhuⁿ iní-ndó tnúhu Xítohó Jesucristú, te ío váha cuáha-ndo cuèndá nàcuáa càháⁿ tnúhu-gǎ te ducaⁿ dànehé tnàhá-ndó. Te ío càháⁿ dóho tnàha-ndo nacuáa cada-ndo càncicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ tnúhu-gǎ, te cata-ndo ndùdú ndèé núú tútú Yá Ndiòxí, ndihí nchaa dava-gǎ ndudú sá xini mèe-ndó xita-ndo te nchaa xíǎⁿ cata-ndo chĩñuhu-ndo Yá Ndiòxí. Te òré xítá-ndó te ni yùhu ni iní-ndó ndàcáⁿ táhú-ndó núú-gǎ.

¹⁷ Te cuhuⁿ iní-ndó Xítohó Jesucristú òré sání iní-ndó càda-ndo ìⁿ chiuⁿ àdi ná tnúhu cuení-ndó

cáháⁿ-ndó, te diu-ni-gá cuhuⁿ iní-ndó. Te xini ñuhu-xi ndacáⁿ táhú-ndó núú Yá Ndiöxí, te diu-ni Xítohó Jesucristú chindee ñàha-gá xii-ndo ndacáⁿ táhú-ndó núú Tàtá-ó Dütú Ndiöxí.

Nàcuáa tàú ñáyiú ndècu ichi Xítohó Jesucristú cadá-yu sá cúú-xí ndí meé-yu

18 Te nchaa nchòhó ñáyiú dìhí ñáyiú ndècu yì-xi quindáá iní-ndó yì-ndo, chi ducaⁿ tàú-xi cada nchaa ñáyiú dìhí ndécú ichi Xítohó Jesucristú.

19 Te nchaa nchòhó cue téé ndècu ñadihí-xi cuu iní-ndó ñadihí-ndó, te vá cùcuèhé-ndó-yu.

20 Te nchaa nchòhó ñáyiú ndècu tátá-xi ndihí náná-xi quindáá iní-ndó-yu, chi núú ducaⁿ na càda-ndo te ndùu vétú iní Yá Ndiöxí.

21 Te nchaa nchòhó ñáyiú cùu tátá ndihí náná vá dásàtú-ndó iní cue déhe-ndo, chi núú ducaⁿ na càda-ndo te ni vǎ quíxí-gǎ iní-güexi cada-güexi sá vǎha.

22 Te nchaa nchòhó ñáyiú xínu cuechi quindáá iní-ndó nchàa ñáyiú cùu patróoⁿ-ndó, te ni yùhu ni iní-ndó càda-ndo nchaa chiuⁿ tahú-yu cuèi òré ndécü-yu àdi òré ñá túú-yu, te ñá díú òré-ni ndèhé-yu cada-ndo cuèndá-ni sá cuìní-ndó cùdiu-ndo núú-yu, chi cada-ndo sǎ néhé-ndó sǎ yíñùhu núú Xítohó Jesucristú.

23 Te nchaa chiuⁿ sani iní-ndó càda-ndo te cada-ndo nì yuhu ni iní-ndó, te sá dúcáⁿ càda-ndo-áⁿ te cada-ndo cuèndá sá xínú cuèchi-ndo núú Xítohó Jesucristú te ñá díú núú ñáyiú ñuyíú-a xínu cuechi-ndo.

24 Te nchòhó sa nàha-ndo sá Xítohó Jesucristú taxi-gǎ sá ndúú táhú-ndó te núú ducaⁿ na càda-ndo, chi cùu-ndo ñáyiú xínu cuechi núú-gǎ.

25 Te nchaa ñáyiú quède nchaa sá cuèhé sá dúhá nàcháhu-yu núú Yá Ndiöxí cuèndá nchaa sá quidè-yu, te mee-gǎ vá cáda cuèndá-gǎ cuèi náí ñáyiú cùú-yu, chi ncháa-yu nacháhu-yu nchaa sǎ ñà túú vǎha quidè-yu núú-gǎ.

4

1 Te nchaa nchòhó ñáyiú cùu patróoⁿ cuu-ndo ñáyiú vǎha, te cada-ndo nchàa nacuáa tàú-xi cunduu ndihí nchaa ñáyiú xínu cuechi núú-ndó, te cunaha-ndo sǎ àndiu ndecu Yá cúú Xítohó-ndó tàxi tñuní ñáhá-gǎ xii-ndo.

2 Te nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ichi Xítohó Jesucristú, vá dáña ndèé-ndó cáháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiöxí, te ío cuhuⁿ iní-ndó-gǎ òré cáháⁿ ndihí-ndo-gǎ, te òré-áⁿ ío ndacáⁿ táhú-ndó núú-gǎ.

3 Te cácaⁿ táhú-ndó tñàhá cuèndá-ndí núú-gǎ cuèndá sá díú-gǎ ná cáda te ndacu-ndí cáháⁿ-ndí tñúhu-gǎ núú nchàa dava-gǎ ñáyiú, te ducaⁿ cáháⁿ-ndí tñúhu Xítohó Jesucristú sǎ ñǎ túú ní xíndecu ndihí nchaa ñáyiú ní xíndecu ndéé sanaha, te diu cuèndá tñúhu-áⁿ yíhí-í vecáa vitna.

4 Te cáháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiöxí cuèndá cáháⁿ-í nàcuáa tàú-xi cunduu te tecú tñuní-yu.

5 Te cada-ndo nchàa nacuáa tàú-xi cunduu sá cúú-xí nchàa ñáyiú ñǎ túú ndècu ichi-gǎ, te ducaⁿ-ni ío nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa nacuáa tàú-xi cunduu.

6 Te cada cuèndá-ndó sǎ ío vii ío vǎha cunduu tñúhu cáháⁿ ndihí-ndó-yu, te cáháⁿ-ndó ñⁿ tñúhu nàcuáa cuu vǎha iní-yu, te ío vǎha cundehe-ndo nàcuáa cunduu tñúhu cúñaha-ndo xii ñⁿ ñⁿ-yu.

Tnúhu ndéé núú nǐ ndihí-ná

7 Te té Tiquicú téé ío cùu iní-ó ndècu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú, téé-áⁿ cachí tñúhu-dé nchaa nàcuáa cùu ndecu-í. Te tñàhá-dé xínú cuèchi-dé núú Xítohó Jesucristú te ío vǎha quède ndáá-dé.

8 Te tendaha-í-dé quixi-dé cachí tñúhu-dé nchaa nàcuáa cùu ndecu-ndí iha, te taxi-dé tñúhu ndee iní cundecu ndihí-ndo.

9 Te tñàhá tucu té Onésimú téé ío cùu iní-ó ndècu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú quixi ndihí-dé, te diu-ni téé ñúú-ndó cùu-dé te tñàhá-dé ío vǎha quède ndáá-dé. Te ndí ndúú-güedé cachí tñúhu-güedé nchaa nàcuáa cùu iha.

10 Te té Arìstarcú téé yìhi ndìhi-í vecaá quidé ndèe iní ñáhá-dě xii-ndo ndìhi té Mácú ñaní p̄rímú tē Bèé. Te sa nàha-ndo nchaa nacuáa ní cáháⁿ-í cada-ndo quèheⁿ cuendá-ndó tē Mácú, te núu na quixi-dé quixi coto ñaha-dě xii-ndo, te ío váha cuu iní-ndó quèheⁿ cuendá-ndó-dě.

11 Te tnàhá téé nàni Jesús, àdi Bustú chi úú ðiù-dé, quidé ndèe iní ñáhá-dě xii-ndo. Te cue téé-a cùu-güedé cue téé isràél ní chitnahá ñáhá-güedě xii-í càháⁿ-ndí núú ñáyiù nàcuáa ndìhu ndaha ñaha Yá Ndiöxí xií-yu, te ni ñⁿ-gá ñáyiù isràél ñá túú quide datná quidé-güedě. Te ío váha tàxi-güedé tnúhu ndee iní xii-í.

12 Te tnàhá téé ñuú-ndó tē Ępafrás quidé ndèe iní ñáhá-dě xii-ndo, te cùu-dé tnàhá-dé téé xìnu cuechi núú Xìtohó Jesucristú. Te ducaⁿ-ni nì yuhu ni iní-dé xìcáⁿ táhú-dě núú Yá Ndiöxí cuendá-ndó cuendá sá cànchicúⁿ nihnu-ni-ndo ìchi-gá, te ducaⁿ te ío váha tecú tnùn-í-ndó nchàa nacuáa cuiní Yá Ndiöxí cada-ndo, te ðiù-ni ducaⁿ cànchicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo.

13 Te yúhú cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo sá sùúni sàni iní-dé sá méé-ní sá váha cuu xii-ndo cùndecu-ndo ndìhi nchaa ñáyiù x̄ndecu ichi Xìtohó Jesucristú ndécú ñuú Laodiceá, ndìhi nchaa ñáyiù x̄ndecu tucu ichi-gá ndécú ñuú Hièrápolis.

14 Te tnàhá téé Lùcá téé xìní nchaa núú yücú sá quidé tátna quide ndee iní ñáhá-dě xii-ndo téé ío cùu iní-ó, te tnàhá tucu té Dēmás quidé ndèe iní ñáhá-dě xii-ndo.

15 Te cúñaha-ndo na càda ndee iní nchaa ñáyiù ndècu ndìhi-o ichi Xìtohó Jesucristú ndécú ñuú Laodiceá, ndìhi tá Mĩnfás, ndìhi nchaa ñáyiù ndècu ichi-gá tàcá vehe-xi dàcuahá-yu tnúhu-gá.

16 Te tutú cádũha-í-a tendaha-í quixi ndaha-ndo, te òré ná ndìhi dàcuaha-ndo te tendaha-ndo quíhíⁿ ndaha ñáyiù x̄ndecu ichi-gá ndécú ñuú Laodiceá cuendá dacuahá-yu tnàhá-yu. Te ðiù-ni ducaⁿ dàcuaha-ndo tutú tendaha-í quíhíⁿ ndaha ñáyiù ñuú Laodiceá òré ná dāndixí-yu

ndaha-ndo.

17 Te na cächí tnúhu-í xii-ndo nàcuáa cúñaha-ndo xii té Arquipú, te duha cúñaha-ndo xii-dé: “Yá Ndiöxí ní taxi-gá chiùⁿ quide-n, te ío váha cada cuendá-n càda-n nchaa nacuáa ní cachí-gá”, duha cúñaha-ndo xii-dé.

18 Te yúhú téé Păblú ndìhi ndaha mee-í téé-í ñⁿ úú tnúhu-a quide ndee iní ñáhá-í xii-ndo, te cunaha-ndo sá yúhú yíhí-í vecaá. Te Yá Ndiöxí ío na chĩndee chitúu ñaha-gã xii-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cādá ndèe iní-nã vitna.

TUTÚ DÍHNA NUU NĪ CADÚHA TÉ PĀBLŪ QUIHĪⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ TESÀLÓNICÁ

Té Pāblū ndihi cue té cūndihi-dé cādūha-güedé tutú quihĪⁿ ndaha ñáyiu xĭndecu ichi Xítohó Jesucristú ndécú ñuú Tesàlónicá

¹ Yúhú té Pāblū cādūha-í tutú-a ndihi té Silvanú, ndihi té Timùteú cuèndá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyiu ndècu ndihi-ndí ichi Xítohó Jesucristú ndécú ñuú Tesàlónicá, chi cūu ñnuu-ndo ndihi Tátá-ó Dütú Ndiöxí, ndihi Xítohó Jesucristú. Te xicáⁿ táhú-í núú Dütú Ndiöxí, ndihi núú Xítohó Jesucristú sá ïo na chindee chitúu ñaha-gã xii-ndo, te ducaⁿ ndí nduú-gá ná càda te ío váha cuu iní-ndó cūndecu-ndo.

Ñáyiu ñuú Tesàlónicá ío váha sàndáá iní-yu Yá Ndiöxí

² Te ndi tnahá òré càháⁿ ndihi-ndí Yá Ndiöxí ndàcáⁿ táhú-ndí núú-gã sá ïo quide váha-ndo ndècu-ndo, te ducaⁿ xicáⁿ táhú-ndí núú-gã sá ná còto ñaha-gã xii-ndo.

³ Te ío ndàcáⁿ táhú-ndí núú Tátá-ó Dütú Ndiöxí sá ñi yuhu ni iní-ndó sàndáá iní-ndó-gã, te xĭnu cuechi-ndo núú-gã, te cūu iní tnahá-ndó nàcuáa ndècu-ndo ichi-gã ñuú xĭáⁿ ío xito tñaha-ndo. Te cūtnuní ndáá iní-ndó sá quixí tūcu Xítohó Jesucristú ñuú xĭáⁿ ñá túú dàña ndeé-ndó ndètu-ndo-gã.

⁴ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihi-ndí ichi Xítohó Jesucristú sa ñaha-ndí sá Yá Ndiöxí ío cūu iní ñáhá-gã xii-ndo, te ñuú-gã ní càháⁿ ñáhá-gã xii-ndo cuèndá cūndecu-ndo ichi-gã.

⁵ Te cūtnáhá ní dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo tñuhu-gã, chi ñá díú sá cūú iní méé-ndí ducaⁿ ñi dànèhé ñáhá-ndí xii-ndo, chi mee Espiritú Yá Ndiöxí ní chindee ñaha-xi ní càháⁿ-ndí ni

yùhu ni iní-ndí tñuhu-gã núú-ndó. Te ñaha-ndo sá cūtnáhá ní xĭndecu ndihi ñaha-ndí xii-ndo ñi quide-ndí nàcuáa càháⁿ Yá Ndiöxí cuèndá sá cūú-xí sã váha sá cūú-xí-ndó.

⁶ Te nchòhó nchicúⁿ nihnu-ndo quide-ndo vitna datná quidé-ndí, chi quide váha-ndo datná quidé mèe Xítohó Jesucristú, te díí iní ní tñi-ndo ìchi-gã cuèi ní ndoho ní tnahá-ndó, chi mee Espiritú-gã ní chindee ñaha-xi xii-ndo.

⁷ Te sá dúcáⁿ quide váha-ndo ñuú Yá Ndiöxí, xĭáⁿ yĭnchĭcúⁿ nihnu ñáyiu distritú Macèdoniá, ndihi ñáyiu distritú Acãyá xĭquide váha-yu tnahá-yu, ñáyiu xĭndecu ichi-gã.

⁸ Te ñuú-ndo ñi sanu ichi-ndo ñáyiu distritú Macèdoniá, ndihi ñáyiu distritú Acãyá, te ñá díú-ní ñáyiu nchaa ñuú-áⁿ chi nchaa ñáyiu dava-gã ñuú ñihí-yu tñuhu sá ïo sàndáá iní-ndó Yá Ndiöxí. Te ñá túú-gã ná tñuhu càháⁿ-ndí cuèndá-ndó, chi nchaa-yu sa ñihí-yu tñuhu sá ïo váha quide-ndo ndecu-ndo.

⁹ Te mèe-yu xĭcáháⁿ váha-yu cuèndá-ndó sã ïo váha ní queheⁿ cuèndá ñáhá-ndó xĭi-ndí cūtnáhá ní quixi-ndí díhna nuu. Te ní dáñá-ndó nchaa sá càchí-ndó cūu ndióxí-ndó chi ñá díú ndiöxí cūú-xí, te ní tñi-ndo ìchi Yá Ndiöxí Yá ndécú tūu andiū chi ñuú-gã cūú-gã Ndiöxí ndisa, te xĭnu cuechi-ndo núú-gã vitna,

¹⁰ te ndètu-ndo quixi tucu Xítohó Jesucristú Déhe Yá Ndiöxí Yá ndécú andiū, chi ñuú-ni-gã ní quixi-gã ñuyú-a ní xĭhí-gã, te ní ndoto-gã ní dándótó ñaha Yá Ndiöxí xii-gã. Te ñuú-ni Xítohó Jesucristú dácãcu nihnu ñaha-gã xii-o ñuú ùhú núú ndàhú, chi sàndáá iní-ó-gã.

2

Nàcuáa ndiū chiuⁿ ní quide té Pāblū ñuú Tesàlónicá

¹ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihi-ndí ichi Xítohó Jesucristú ñaha-ndo sá ñá díú àúⁿ ná cuu ni quixi coto ñaha-ndí xii-ndo, chi ní sàndáá iní-ndó tñuhu Yá Ndiöxí.

2 Te nàha-ndo sá cǔtnàhá ní xíndecu-ndí ñuú Fìlipú ío ní xúhuⁿ tnúhu cuèhé tnúhu duha núú-ndí, te ní caniha-güedë xii-ndí. Te ní ndee-ndí ní quixi-ndí ñuú-ndó, te ñá túú ní yùhú-ndí ní cáháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndiöxí núú-ndó, chi mee-gã ní chindee ñàha-gá xii-ndí cuèi ío chitu ñáyiu ní cuu úhú iní ñáhá xii-ndí.

3 Te ñá túú ní dándahú ñáhá-ndí xii-ndo chi mee-ni tnúhu ndáá ní cáháⁿ-ndí núú-ndó, te ni ñá túú ni ñáⁿ tnúhu cuèhé ñúhú iní-ndí ní cáháⁿ-ndí tnúhu-gá núú-ndó chi sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ndí.

4 Te mee Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá càháⁿ-ndí tnúhu-gá, te càháⁿ-ndí nàcuáa cùu iní méé-gã, chi sa nàha-gá nàcuáa càa iní-ndí, te ñá túú càháⁿ-ndí nàcuáa cùu iní ñáyiu.

5 Te nàha-ndo sá ñà díú ñáⁿ tnúhu cudí iní-ndó cùndecu-ndo ichi ñuyú ní cáháⁿ-ndí núú-ndó cuendá taxi-ndo díhúⁿ. Te Yá Ndiöxí sa nàha-gá sá càháⁿ ndáá-ndí.

6 Te ñá ñáⁿ ndùu ni quide-ndí ñáⁿ sá cáda-ndí cuendá-ni sá cáda càhnu ñaha-ndo xii-ndí, àdi cada cahnu ñaha dava-gá ñáyiu, te cuèi tàú ndisa-ndí sá cáda càhnu ñaha-ndo xii-ndí ní cùu, chi chiúⁿ Xítohó Jesucristú quidé-ndí, te dícó-ni sá nchùhú ñá túú ní cuini-ndí sá dúcáⁿ càda-ndo.

7 Te ío vii ío váha ní cáháⁿ-ndí núú-ndó, dàtná quidé ñáⁿ ñaha cuu náná vii vii càháⁿ ndíhi cue déhe-aⁿ dàcuehnu ñaha-aⁿ xii-güexi.

8 Te ducaⁿ ío cùu iní ñáhá-ndí xii-ndo, dico ñá díú-ni sá ñá cáháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndiöxí núú-ndó, chi ndéé iní-ndí taxi-ndí ní dácótó ñàha-xi, te núu dícó ní cùu-xi sá cúú, cuendá sá ío cùu iní ñáhá-ndí xii-ndo.

9 Te nchòhó ñáyiu ndècu ndíhi-ndí ichi Xítohó Jesucristú nàha-ndo sá ío ní quide chiúⁿ-ndí cuendá ní níhí-ndí sá ñá xexi-ndí. Te cuèi nduu cuèi niú ní quide chiúⁿ-ndí ní níhí-ndí sá ñá xexi-ndí ní cáháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndiöxí núú-ndó cuendá sá ñá túú ní cuini-ndí

chichìuⁿ ñaha-ndí xii-ndo.

10 Te nchòhó ñáyiu sàndáá iní tnúhu Yá Ndiöxí xini ndáá-ndó sá cúú-ndí cue téé váha te ducaⁿ sá naha Yá Ndiöxí tucu, te ní xica-ndí ichi ndáá òré ní cáháⁿ-ndí tnúhu-gá núú-ndó te diu-ni ducaⁿ quide-ndí vitna. Te vá yóo ñáⁿ càháⁿ sá ñá túú quide ndáá-ndí ndécú-ndí.

11 Te nàha tucu-ndo sá ñá dácàháⁿ ñáhá-ndí xii-ndo, te ní taxi-ndí tnúhu ndee iní xii-ndo nchàa-ndo, te dàtná quidé ñáⁿ tátá ndíhi cue déhe-dé ní quide-ndí.

12 Te ní cachí-ndí xii-ndo sá cáda ndáá-ndó cùndecu-ndo nacuáa tàú-xi cada nchaa ñáyiu tnhá tnúhu ndíhi Yá Ndiöxí, chi mee-gã ní cáháⁿ ñáhá-gã xii-o cuendá nduu táhú-ó cùndecu-o ndíhi-gá núú ío váha càa ndecu-gá táxi tnúni-gá.

13 Te xíáⁿ ío ndàcáⁿ táhú-ndí núú Yá Ndiöxí sá nchòhó òré ní tedóho-ndo tnúhu-gá ní cáháⁿ-ndí, te ní sàndáá iní-ndó chi ní cutnùni iní-ndó sá díú tnúhu Yá Ndiöxí cúú-xi, te ñá díú tnúhu ñáyiu ñuyú-a cùu-xi. Te ndáá sá cúú-xi ñáⁿ sá ío váha sá cúú-xi nchòo cue ñáyiu ní sàndáá iní tnúhu-gá.

14 Te nchòhó ñáyiu ndècu ndíhi-í ichi Xítohó Jesucristú, ío ní ndoho ní tnhá-ndó sá ñá quide ñaha ñáyiu ñuú-ndó. Te nchòhó ní ndoho-ndo dàtná ní ndoho nchaa ñáyiu tàcá dácùaha tnúhu Xítohó Jesucristú ndécú distritú Jùdeá, chi tnhá-yu ío ní dándóhó ñaha ñáyiu ñuú-yu.

15 Te diu-ni ñáyiu distritú Jùdeá-án ñá sahní-yu cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha. Te diu-ni ñaní tnhá-yu cùu cue ñáyiu ní sahní ñaha xii Xítohó Jesucristú, te sátá xíáⁿ te ní ngúita-yu ní cuu úhú iní ñáhá-yu xii-ndí, núu xíáⁿ ñá túú tnhá iní Yá Ndiöxí nchaa sá quidé-yu, te ndéé nchaa dava-gá ñaní tnhá-yu cùu úhú iní-yu.

16 Te ío chidácá nihnu ñáhá-yu xii-ndí òré càháⁿ-ndí tnúhu Yá Ndiöxí núú ñáyiu ñá túú cùu ñáyiu israhél, te ducaⁿ quide ñáyiu-án cuendá cuini-yu sá vã càháⁿ-ndí tnúhu-gá, sá cáda

cuendá naníhí tàhú ñáiyu ñá túú cùu ñáiyu israél-án, te sá dúcáⁿ quidé-yu te ío ta cùu vai-gá cuéchi-yu cuáháⁿ. Te Yá Ndiöxí ío cùdééⁿ-gã núu-yu, te tendaha-gã ìⁿ tnúndòho quixi sá cúu-xí-yu te ío ndohó-yu.

Té Păblú cuìní-dé quíngoto-dé ñáiyu xñdecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñúú Tesalónicá

¹⁷ Te nchòhó ñáiyu ndècu ndìhi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú ní quee-ndí núu-ndó, te cuèi ní cuxica-ndí dico ducaⁿ-ni ñùhu iní ñáhá-ndí xii-ndo, te ío ñùhu iní-ndí sá quíxí còto ñaha tucu-ndí xii-ndo.

¹⁸ Te yúhú té Păblú ducaⁿ-ni ñùhu iní-í sá cuèdicó mèè-í quixi-í, quixi coto ñaha-í xii-ndo, dico yucu ñávàha chidácá nihnu ñaha-xi xii-í.

¹⁹ Te nchoo ñáiyu ndècu ichi Xítóhó Jesucristú ndètu-ni-gá-ó quèxio-gá candeca ñaha-gã xii-o ndàa andiù cundecu-o ndìhi-gá. Te cùdíí vîhí iní-ndí sá cuendá-gá chi ní chindee ñàha-gá ní sanu ichi ñaha-ndí xii-ndo ìchi-gá, te ío vâi ñáiyu cáháⁿ váha-yu cuendá-ndí ná sàá nduu quixi tucu-gá.

²⁰ Te ducaⁿ ìo vâi ñáiyu cáháⁿ váha-yu cuendá-ndí cuendá sá ñi sanu ichi ñaha-ndí xii-ndo ìchi-gá, te quide váha-ndo. Te xíáⁿ ío cùdíí iní-ndí.

3

¹⁻² Te sa ní cunduu ñá túú-gã cáháⁿ ndìhi tnàha-o, núu xíáⁿ ñá ní cùndee-gá iní-ndí ní tendaha-ndí té Timùteú ní quixi coto ñaha-dé xii-ndo, te nchúhú ní quendóo-ndí ñúú Àtenás, chi tnàhá-dé xínú cuèchi-dé núú Yá Ndiöxí, ndìhi núú Xítóhó Jesucristú cáháⁿ-dé tnúhu-gá núú ñáiyu. Te ní quixi-dé ní taxi-dé tnúhu ndee iní xii-ndo cuendá sá ìo quíndáá-ni iní-ndó Xítóhó Jesucristú, te canchicúⁿ nihnu-ni-ndo ñi yuhu ñi iní-ndó ìchi-gá.

³ Te vá nátùhú iní-ndó càncchicúⁿ nihnu-ndo ìchi-gá sá dúhá cùu úhú iní ñáhá ñáiyu xii-o, te nchòhó sa

náha-ndo sá dàcuitíí sã ndóhó vîhi-o cuendá-gá.

⁴ Te ndéé cùtnàhá ndécú ndìhi ñaha-gá-ndí xii-ndo ñi cachí tnúhu ndáá-ndí sá ìo ndoho-o, te ducaⁿ ndìsa quide-xi.

⁵ Te xíáⁿ núu ñá ní cùu váha-gá iní-í chi cuendá ñá túú-gã ní ñìhi-í tnúhu nàcuáa cùu ndecu-ndo núu ní tendaha-í té Timùteú ní quixi-dé ní ndúcú tnúhu-dé núu-ndó núu ndècu-ni-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, chi ní sani ìⁿ ní sani úú iní-í sá cúu-xí-ndó, chi ná ndéé chidácá nihnu ñaha yùcu ñávàha xii-ndo te cuíta chùuⁿ ní quide-ndí sá cúu-xí-ndó ñi cáháⁿ-í.

⁶ Te ñáhá, chi ní ndexìo té Timùteú sá ñi quixi-dé ñúu-ndó, te náha-dé tnúhu ní nasáá sá ñi yuhu ñi iní-ni-ndo sàndáá iní-ndó Yá Ndiöxí, te cùu iní-ndó cuè tnaha ñáiyu-ndo. Te càchí-dé sá ìo ñùhu iní ñáhá-ndó xii-ndí, te ío cuìní-ndó cáháⁿ ndìhi ñaha-ndo, te ñi-ndi ducaⁿ ìo cuìní nchúhú cáháⁿ ndìhi ñaha-ndí xii-ndo tucu.

⁷ Te ío ndòho-ndí chi ío cùu úhú iní ñáhá ñáiyu xii-ndí, dico sá ñi ñìhi-ndí tnúhu sá nchòhó ñáiyu ndècu ndìhi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú ñá túú dàña ndéé-ndó sàndáá iní-ndó Yá Ndiöxí, te xíáⁿ cúu-xí ìⁿ tnúhu càhnu iní ní ñìhi-ndí chi ní naníhí ndéé-ndí.

⁸ Te ní nduu vétú iní-ndí sá ñi ñìhi-ndí tnúhu ndècu-ni-ndo ichi-gá.

⁹ Te òré cáháⁿ ndìhi-ndí Yá Ndiöxí, te ío ndàcáⁿ táhú-ndí núu-gã cuendá sá ñá túú dàña nihnu-ndo ichi-gá, núu xíáⁿ ío cùdíí iní-ndí.

¹⁰ Te cuèi nduu cuèi níú xìcáⁿ táhú-ndí núú Yá Ndiöxí sá méé-gã ná càda te sáá ìⁿ nduu nàníhí tnàhá-ó cuendá danèhé ñáhá váha-gá-ndí tnúhu-gá sá cúmăní-gã xii-ndo.

¹¹ Te mee Tătá-ó Dütú Ndiöxí, ndìhi Xítóhó Jesucristú chindee ñàha-gá xii-ndí te quixi-ndí quixi coto ñaha-ndí xii-ndo.

¹² Te mee Xítóhó Jesucristú ná chindee ñaha-gá xii-ndo, te ío-gá cuita cuu iní tnàhá-gã-ndó nàcuáa

ndècu-ndo ichi-gá ndihi nchaa dava-gá ñáyiú dàtná cúú ìní ñáhá-ndí xii-ndo.

¹³ Te xicáⁿ táhú tùcu-ndí núú Tátá-ó Dütú Ndiöxí sá ñi yuhu ñi iní-ndó cànchicúⁿ nihnu-ni-ndo ìchi-gá, te ducaⁿ te cundáá-ndó nñú-gã, te ñá túú-gã ná cumání-ndó òré ná sàá nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú ndihi nchaa ñáyiú sa ndècu ndihi-gá.

4

Nàcuáa cuìní Yá Ndiöxí cada-o

¹ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú càháⁿ ndàhú-í núú-ndó sã cùndèdóho-ndo na càháⁿ-í nàcuáa nduu tnúhu càháⁿ Xítohó Jesucristú, chi mee-gã cuìní-gá sá cáda-ndó nàcuáa ní dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo cuendá cuu váha iní Yá Ndiöxí núú-ndó, te ducaⁿ-ni càda-ndo ndéé núú cuaháⁿ núú vëxi.

² Te nchòhó sa nàha-ndo nàcuáa ní càháⁿ-ndí núú-ndó, chi ní càháⁿ-ndí nàcuáa ní táuchíúⁿ Xítohó Jesucristú te ní cachí-gá sá

³ Yá Ndiöxí cuìní-gá sá cáda ndáá-ó cùndecu-o ichi-gá. Te nchoo cuè téé vá càháⁿ ndihi-o ñáyiú òhí te núú ñá díú ñàdihí-ó cùú-yu, te ñi cuè ñáyiú òhí vá càháⁿ ndihi-yu téé núú ñá díú yí-yu cùu-güedé.

⁴ Te núú xíãⁿ nchaa nchòhó tnàha téé-í ndí dííⁿ cùndecu ñadhi-ndó, te òhí-ndí ducaⁿ nchòhó cue ñáyiú òhí tucu ndí dííⁿ cùndecu yí-ndo, te mee-ni tnúhu yíñùhu càháⁿ ndihi tnàha-ndo.

⁵ Te vá cání cuèhé cani duha iní-ndó dàtná quidé cuè ñáyiú ñá túú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiöxí.

⁶ Te ñi ñá-ndo vá cání ìní-ndó dándahú-ndó tnàha téé-ndo càháⁿ ndihi-ndo ñadhi-güedé. Te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáyiú òhí tucu vá cání ìní-ndó dándahú-ndó tnàha òhí-ndó càháⁿ ndihi-ndo yí-yu. Chi núú ducaⁿ na càda-ndo, te Yá Ndiöxí ío dandòho ñaha-gá xii-ndo dàtná ní cachí-ndí ndéé díhna.

⁷ Chi Yá Ndiöxí ní càháⁿ ñáhá-gã xii-o cuendá sá cáda-ó mèe-ni sá váha, te ñá díú sã cuèhé sá dúhá.

⁸ Te nchaa ñáyiú na càda sáá iní-xi tnúhu càháⁿ-ndí, te quide sáá iní-yu núú Yá Ndiöxí, chi ñá díú tnúhu téé ñuyíú-a cùu-xi, chi tnúhu Yá Ndiöxí, Yaá ní taxi Espiritú-gá ndécú ndihi-o cuu-xi.

⁹ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítohó Jesucristú, ñá túú-gã xíni ñùhu-xi cachí tnúhu-í xii-ndo sã cúú ìní tnàhá-ndó, chi Yá Ndiöxí sa ní dánèhé ñáhá-gã xii-ndo nàcuáa cuu iní tnàhá-ndó, ndihi nàcuáa cuu iní-ndó dàva-gá tnàha ñáyiú-ndo.

¹⁰ Te ducaⁿ xíquide-ndo ndihi nchaa ñáyiú ndècu ndihi-ndo ichi Xítohó Jesucristú ndécú dístítú Macèdoniá. Te càháⁿ ndàhú-ndí núú-ndó sã cáda ndáá-gá-ndó, te cuita cuu iní-gá-ndó cuè tnàha ñáyiú-ndo quíhíⁿ.

¹¹ Te cada ndee ìní-ndó cùndecu ñucaxi iní-ndó, te cuhuⁿ iní-ndó chiúⁿ mee-ndo, te xíãⁿ cada-ndo dàtná ní dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo.

¹² Te ducaⁿ te tnàhá nchaa ñáyiú ñá túú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiöxí càháⁿ váha-yu cuendá-ndó, te ducaⁿ te ñá túú tnàhí-gá ná cumání xii-ndo.

Nàcuáa cada-xi òré quixi tucu Xítohó Jesucristú

¹³ Te vitna na càhí tnúhu-ndí xii nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-ndí ichi Xítohó Jesucristú cuendá nchaa ñáyiú sa ní xíhí, ñáyiú ní sàndáá iní tnúhu Yá Ndiöxí cuendá sá vá ndíhú iní-ndó cuendá-yu dàtná xíquide nchaa ñáyiú ñá túú yíhí iní-xi sá quixí tùcu Xítohó Jesucristú ñuyíú-a.

¹⁴ Te nchoo sàndáá iní-ó sã ñi xíhí Xítohó Jesucristú te ní ndoto-gá ní dándótó ñàha Yá Ndiöxí, te sàndáá tucu iní-ó sã dàtná ní dándótó Yá Ndiöxí Xítohó Jesucristú, ducaⁿ dándoto-gá nchaa ñáyiú ní xíhí ñáyiú ní sàndáá iní ñáhá xii-gá.

¹⁵ Te na càhí tnúhu tucu-ndí ingá tnúhu nàcuáa ní càháⁿ Xítohó Jesucristú, chi ní cachí-gá sá ná sàá nduu quixi tucu-gá te nchaa ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gá ndécú vívú ñuyíú-a vá

códó nùú-yu núú ñáyiu ní xíhí ndaa andiú, chi jùndú candeca ñaha-gã xií-yu ndaa.

¹⁶ Chi Xítohó Jesucristú quee túu-gã andiú, te cana-gã nchaa ñáyiu ní sándáá iní tnúhu-gã, te òré-áⁿ Yã Ndiõxí cada-gã te òré-áⁿ, cáháⁿ ñⁿ cútú te òré-ni-áⁿ ndoto nchaa ñáyiu ní xíhí, ñáyiu ní sándáá iní tnúhu-gã.

¹⁷ Te dàtnùní nchaa nchoo ñáyiu xĩndecu vívú ñuyíú-a naníhí tnáhá-ó ndìhí-yu, te ndanchita-o ndìhu-o xítí vícò naníhí tnáhá-ó ndìhí Xítohó Jesucristú, te candeca ñaha-gã xii-o ndaa andiú cundecu ndìhí-o-gã ni caa ni quíhíⁿ.

¹⁸ Núu xiǎⁿ chí cuǎha tnàha tnúhu ndee iní, te vá ndìhú iní-ndó chi naníhí tǎhú-ndó nùú-gã.

5

¹ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndìhí-í ichi Xítohó Jesucristú ñá túú-gã xíní ñùhu-xi sá cǎchí tnúhu-í xii-ndo sǎ quixí tucu-gã, te ni ñá túú-gã xíní ñùhu-xi sá cǎchí tnúhu-í xii-ndo ñasa cada-xi òré quixi-gã.

² Chi nchòhó sa nàha ndáá-ndó sǎ Xítohó Jesucristú quixi-gã nduu ñá túú yìhí iní-ó, chi dàtná quidé ñⁿ ñadúhú cada-gã òré quixi-gã, chi nduu ñá túú ñá yíhí iní-ó quixi tucu-gã.

³ Te sáá nduu te cachí nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha: “Vitna ío váha cùu iní-ó ndècu-o, te ñá túú-gã ná cúmǎní xii-o”, duha quesàhá-yu. Te ñáyiu-áⁿ òré ñá túú ñá yíhí iní-yu, te quèxio tnúndòho tnúhu ndàhú sá cúu-xí-yu. Chi cada-xi dàtná quidé-xí ñⁿ ñáyiu dìhí ní tnahá òré cacu déhe-xi, chi na iní-yu ní dátñuhú ñáhá-xí te vá cǎcu-yu núú tnúndòhó-yu, te ducaⁿ sǎ tnáhá-xi yáha nchaa ñáyiu ñá túú ndècu ichi-gã, chi na iní-yu quexio tnúndòho sá cúu-xí-yu te vá cǎcu-yu núú tnúndòho-áⁿ.

⁴ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndìhí-í ichi Xítohó Jesucristú, ñá túú-gã ndécú-ndó ichi cuehé ichi duha, núu xiǎⁿ sa yìhí-ná iní-ndó ndùu

quixi-gã te vá yáha-ndo dàtná yáha nchaa ñáyiu ñá túú ndècu ichi-gã, chi ñáyiu-áⁿ ñá túú ñá yíhí iní-yu sá quixí-gã. Te na iní-yu quexio-gã dàtná quidé ñadúhú na iní-ó quìhu-güedé vehe-o dùhu-güedé ducaⁿ càda-gã òré quixi-gã.

⁵ Te nchoo ñá túú-gã ndécú-ó ichi cuehé ichi duha, te ichi-áⁿ cúu-xí dàtná ñⁿ ichi nee ndècu-o ni cuu, te vitna sa ní ngúndecu-o ichi váha, te ducaⁿ chi Yá Ndiõxí ní dándíxí tũu-gã iní-ó cuendá cutnùní iní-ó nàcuáa ndùu cuendá-gã.

⁶ Te xìni ñuhu-xi dandixi túu-o iní-ó, te cada váha-o cùndecu-o ichi-gã, te vá cáda-ó dàtná quidé nchaa ñáyiu ñá túú sándáá iní ñáhá xii-gã, chi ñáyiu-áⁿ ñá túú-gã quidé cuendá-yu te núu quide váha-yu àdi ñá túú quide váha-yu ndécú-yu.

⁷ Te nchaa ñáyiu quide cuehé quidé dùha cuú-yu dàtná ñⁿ ñáyiu xidí àdi xíni, chi ñá túú quide cuendá-yu nàcuáa cada-yu ñⁿ sá váha dàtná cuìní Yã Ndiõxí.

⁸ Te nchòhó ñáyiu sa ní cutnùní iní-xi nàcuáa ndùu ichi váha, dandixi túu-ndo iní-ndó cùndecu-ndo, te quindáá ndisa iní-ndó Yã Ndiõxí, te cuu iní-ndó cuè tnahá ñáyiu-ndo te ducaⁿ te vá táxí tnùnì ñáhá ni ñⁿ sá cuehé sá dúhá xii-ndo. Te ío cuhuⁿ iní-ndó sǎ cùndècu-ndo ndìhí-gã ni caa ni quíhíⁿ.

⁹ Chi Yá Ndiõxí ní cachí-gã sá vá quíhíⁿ-ó nùú ùhú núú ndàhú, chi mee-gã nacuaca ñaha-gã xii-o cùndecu-o ndìhí-gã, chi ní sándáá iní-ó Xítohó Jesucristú.

¹⁰ Te mee Xítohó Jesucristú ní xíhí-gã sá cuendá nchaa yíca cuèchi-o, te ní ndoto-gã cuendá nduu tǎhú-ó cùndecu-o ndìhí-gã andiú na sáá nduu cuèi sa ní xíhí-ó, àdi vátá cùu-gã-ó.

¹¹ Núu xiǎⁿ chí cuǎha tnàha tnúhu ndee iní, te chindee tnàha-ndo cundecu-ndo ichi-gã dàtná tá quide-ndo véxi.

Té Pǎblú dáquìní sàhú-dé ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú

12 Te nchòhó ñáyi ndècu ndìhi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú, càháⁿ ndàhú-ndí núú-ndó sã cánèhe-ndo sá yíñùhu núú cuè téé cùnuu xinu cuechi núú Yã Ndiõxí, cue téé dānehé ñáhá xii-ndo nacuáa cundecu-ndo ichi-gá.

13 Te càháⁿ váha-ndo ndìhi-güedé, te cuu iní-ndó-güedé, chi ñaha-ndo sá chíúⁿ Yã Ndiõxí quidé-güedé. Te cundecu ndìhi váha tñaha-ndo nchaa-ndo.

14 Te càháⁿ ndàhú tucu-ndí núú-ndó sã càháⁿ-ndó dôho nchaa ñáyi ñá túú cuíní cada chiúⁿ, te ducaⁿ cuñaha-ndo tñuhu ndee iní xii nchaa ñáyi quíyuhu iní-xi canchicúⁿ nihnu ichi-gá, te chindee tucu-ndo nchaa ñáyi vátá ngũnu ichi váha-gá, te cunduu càhnu iní-ndó nũ-yu nchaa-yu.

15 Te cada ndee iní-ndó te núú ndècu tñaha ñáyi-ndo cùu úhú iní ñáhã-yu xii-ndo, te vá tñahá-ni-ndo cùu úhú iní-ndó-yu. Te mee-ni sã váha cada-ndo sã cúú-xí nchaa tñaha ñáyi-ndo.

16 Te nchaa nduu ío cudí iní-ndó cundecu-ndo.

17 Te ñⁿ nduu ñⁿ nduu càháⁿ ndìhi-ndo Yã Ndiõxí.

18 Te ndacáⁿ táhú-ndó nũú-gã te núú nándi cùu sã yãha-ndo ndècu-ndo, chi ducaⁿ cuíní-gá cada-o, te ñⁿ ducaⁿ nduu tñuhu càháⁿ Xítóhó Jesucristú.

19 Te vá quèhndé nihnu-ndo chiúⁿ quide Espiritú Yã Ndiõxí iní-ndó.

20 Te vá cáda sàá iní-ndó nũú cuè téé càháⁿ tñuhu Yã Ndiõxí nacuáa dācahu iní ñáhã-gã xii-güedé.

21 Te cada cuèndá váha-ndo nacuáa càháⁿ-güedé, te tñi-ndo nchaa tñuhu váha càháⁿ-güedé.

22 Te dañã-ndo nchaa ichi cuehé ichi duha.

23 Te mee Yã Ndiõxí quidé-gã ío váha cùu iní-ó ndècu-o ichi-gá. Te xicáⁿ táhú-í núú-gã sá ná càda íí ñáhã-gã xii-ndo, te na còto ñaha-gã xii-ndo ndìhi iní-ndó cuèndá sá vã cáda-gã-ndó ñⁿ sá cuèhé sá dúhá, te ñⁿ ducaⁿ na càda-gá sá cúú-xí-ndó ndéé ná sàá nduu quíxi tucu Xítóhó Jesucristú ñuyíú-a.

24 Chi Yã Ndiõxí Yaá ní càháⁿ ñáhã xii-o cada-gá nacuáa ní càháⁿ-gã, te chindee ñaha-gã xii-ndo.

Té Păblú quidé ndè iní-dé ñáyi xñdecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñúú Tesalónica

25 Te nchòhó ñáyi ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, cãcãⁿ táhú-ndó núú Yã Ndiõxí sá ná chindee ñaha-gã xii-ndí.

26 Te cúñaha-ndo xii nchaa ñáyi ndècu ndìhi-o ichi Xítóhó Jesucristú sá ñⁿ yuhu ñⁿ iní-ndí quidé ndè iní ñáhã-ndí xii-ndo ndìhi-yu.

27 Te vitna mee Yã Ndiõxí ndéhé-gã sã càháⁿ ndàhú-í núú-ndó sã dācuáha-ndo tutú-a núú nchaa ñáyi ndècu ndìhi-o ichi-gá.

28 Te Xítóhó Jesucristú ío na chindee chitúu ñaha-gã xii-ndo núú cuáhãⁿ núú vèxi. Te ducaⁿ na cunduu. Te ío chí cáda ndè iní-ñã vitna.

TUTÚ CÚÚ ÒÚ NÍ CADÚHA TÉ PĀBLÚ QUIHÍⁿ NDAHA ÑÁYIU ÑUÚ TESÀLÓNICÁ

Té Pāblú ndihi cue té cùndihi-dé cādúha-güedé tutú quíhíⁿ ndaha ñáyiu xñdecu ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñúú Tesàlónicá

¹ Yúhú té Pāblú cādúha-í tutú-a ndihi té Silvanú, ndihi té Timùteú cuendá daquixi-í ndaha nchòhó ñáyiu ndècu ndihi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú ndécú ñúú Tesàlónicá, chi tnàhá tnúhu-ndo ndìhi Tátá-ó Dütú Ndiöxí, ndihi Xítóhó Jesucristú.

² Te xicáⁿ táhú-ndí núú Dütú Ndiöxí, ndihi núú Xítóhó Jesucristú sá ná chindee chitúu ñaha-gá xii-ndo, te ducaⁿ ndì nduú-gá ná cādá te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

Yá Ndiöxí cada ndáá-gá cuéchi nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha na sàá nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú

³ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihi-ndí ichi Xítóhó Jesucristú, cāhí tnúhu-í xii-ndo sã cúnàha-ndo sá ñà túú dāña ndee-ndí ndácáⁿ táhú-ndí núú Yá Ndiöxí cuendá-ndó, chi dacuítíⁿ dùcaⁿ taú-xi cunduu chi ío-gá tá sàndáá iní-ndó-gá cuáháⁿ, te ducaⁿ ùuⁿ-gá tá cùu iní tnàhá-ndó nàcuáa ndècu-ndo ichi Yá Ndiöxí.

⁴ Núu xíáⁿ nchúhú ío váha cāháⁿ-ndí cuendá-ndó núú nchaa ñáyiu sàndáá iní tnúhu Yá Ndiöxí nchaa núú tàcá-yu dācuahá-yu tnúhu-gá, chi ío sàndáá iní-ndó-gá, te ñá túú dāña ndeé-ndó nchìcúⁿ nihnu-ndo ìchi-gá, te quide cahnu-ni iní-ndó cuèi nāndi sá yāha-ndo ndècu-ndo ichi-gá.

⁵ Te sá dúcáⁿ quide váha-ndo ndècu-ndo xíáⁿ cùtnùní nàcuáa cada ñaha Yá Ndiöxí xii-ndo na sàá nduu, chi nduu táhú-ndó cùndecu-ndo núú táxí tnùnì-gá, te ducaⁿ càda-gá chi cùu-gá Yaá quidé ndáá cuítì. Te vitna

ndòho-ndo nacuáa ndíhu ndaha-gã dava-gá ñáyiu.

⁶ Te Yá Ndiöxí ío váha ndáá quidé-gã, chi mee-gã nachinaa-gã nchaa sá quidé ñàha ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xii-ndo,

⁷ te nchoo ñáyiu ndòho cuendá Xítóhó Jesucristú nucúndecu váha-o na sàá nduu núu túu-gá andíu, te tnàhá cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí cuuⁿ ndihi-gá, te cue espíritú-áⁿ quidé-xí nchaa núú chiúⁿ tahu-gá. Te òré nuu túu-gá andíu ndihi cue espíritú-áⁿ, te ío dātásaⁿ-xi andíu.

⁸ Te dandòho-gá nchaa ñáyiu ñá túú tnàhá tnúhu ndihi Yá Ndiöxí, ñáyiu ñá túú sàndáá iní tnúhu Xítóhó Jesucristú tnúhu sá cāháⁿ nàcuáa naníhí tãhú-yu.

⁹ Te nchaa ñáyiu-áⁿ ío dandòho ñaha-gá xii-yu, chi ndohó-yu ni caa ni quíhíⁿ, te vá cùndécú-yu núú ío váha càa ndecu-gá táxí tnùnì-gá.

¹⁰ Te ducaⁿ càda ñaha-gá xii-yu na sàá nduu, te dāvā-áⁿ ío cada càhnu ñaha nchaa ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii-gá. Te tnàhá nchaa nchòhó ñáyiu ní sàndáá iní tnúhu ní cāháⁿ-ndí ducaⁿ càda-ndo, te nchaa-o ío cuñúhu-o-gã dāvā-áⁿ.

¹¹ Te cuendá xíáⁿ núu ío xicáⁿ táhú-ndí núú Dütú Ndiöxí sá ná chindee ñaha-gá xii-ndo cùndecu váha-ndo ìchi-gá dātná cuíní mēé-gã cundecu nchaa ñáyiu ní cāháⁿ-gá cundecu ndihi-gá. Te xicáⁿ táhú tucu-ndí núú-gá sá ío na chindee ñaha-gá xii-ndo càda-ndo nchaa sá vāha sàni iní-ndó, ndihi cuendá chiúⁿ quide-ndo cuendá-gá, te ducaⁿ chi sàndáá iní-ndó-gá.

¹² Te núu ducaⁿ na càda-ndo, te cāháⁿ váha ñáyiu cuendá Xítóhó Jesucristú, te tnàhá-ni nchòhó cāháⁿ váha-yu cuendá-ndó, chi mee Yá Ndiöxí ndihi Xítóhó Jesucristú cùndáhú iní ñáhá-gã chindēe ñaha-gá xii-ndo.

2

Té quixi dandàhú ñáyiu

¹ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-ndí ichi Xítohó Jesucristú cächí tnúhu-ndí xii-ndo nàcuáa cada-xi nduu na quìxi tucu-gá, chi quixi-gá nacuaca ñaha-gã xii-o, núu xiãⁿ cãháⁿ-ndí dóho-ndo.

² Te ñá díú sã ñⁿ tnúhu tecú dóho-ndo te nguíta-ndo cãni ñⁿ caní úú iní-ndó, te ni vã yuhú-ndó te núu véxi ñⁿ tée cächí-dé sã cãháⁿ-dé tnúhu Yá Ndiõxí, te cächí-dé sã sã véxi Xítohó Jesucristú, te vã quindáa iní-ndó tnúhu cãháⁿ-dé chi ñá ndàá, àdi véxi ñⁿ tée nèhe ñⁿ tutú núú-ndó te cächí-dé sã yuhú ní tendaha-í véxi, te núu tütú-áⁿ cãháⁿ-xi sã sã véxi Xítohó Jesucristú, te ñⁿ vã quindáa iní-ndó nàcuáa cãháⁿ-xi, te ndèda-ni cãa ñáyiú cãháⁿ-yu dàvã-áⁿ sã sã véxi-gá dico vã quindáa tnàhí iní-ndó.

³ Núu xiãⁿ dátũha ñaha-í xii-ndo cuendá sã vã dáñá tnàhí-ndo mèe-ndo dandahú ñáhã ñáyiú. Chi cùmání-gã sáa nduu quìxi tucu Xítohó Jesucristú, te nguíta nchaa ñáyiú cuu úhú iní-yu Yá Ndiõxí, te dàvã-áⁿ quini-yu ñⁿ tée xidó quidé nchaa sã cuèhé sã dúhá, te tée-áⁿ quíhíⁿ-dé núu ùhú núu ndàhú ni caa ni quíhíⁿ.

⁴ Te ñⁿ vã ndèe iní-dé nchaa sã cächí ñáyiú cùu ndiõxí-yu ndìhi nchaa dava-gá sã quidé cahnú-yu, te cachí-dé sã ño cùnũu-dé, te quíhu-dé ndéé xití veñúhu núu ndécú cuè ñáyiú chiñuhu ñaha xii Yá Ndiõxí coo-dé, te cùñaha-dé xií-yu sã cúú-dé Yá Ndiõxí.

⁵ Te dandàcu iní-ndó chi nchaa tnúhu-a sã ní cachí tnúhu-í xii-ndo cùtnàhá ní xíndecu ndìhi ñaha-í.

⁶ Te nchòhó sa cùtnuní iní-ndó ñá cúú sã ngání ñaha xii tée-áⁿ núu ñá túú-dé vitna, dico na sáa nduu tàú-xi quee-dé caca cuu-dé te dàvã-áⁿ quini ñáhã nchaa ñáyiú.

⁷ Te ío titní núú sã cuèhé sã dúhá quide yucu ñávãha dícó-ni sã vátã quini-gã ñáyiú, dico ndècu ñⁿ sã ñá dáñá càda-xi nchaandi túhú nàcuáa cächí iní-xi, dico sáa nduu xòcuiñí sã ñá dáñã-ãⁿ te dàvã-áⁿ cada-xi nchaa nàcuáa cächí iní-xi.

⁸ Te sáa nduu quini-yu tée quide

nchaa sã cuèhé sã dúhá-ãⁿ ñuyíú-a. Te òré ná quìxi túu Xítohó Jesucristú, te mee-ni sã dátãsaⁿ-xi, ndìhi yócó yuhu-gá cuú tée-áⁿ.

⁹ Te sácuihná tendaha-xi tée-áⁿ quixi-dé, te cuãñaha-xi tnúhu ndee iní cada-dé nándi sã cádá-dé. Te cada-dé sã ñá túú tnàhí ndàcu ni ñⁿ ñáyiú ñuyíú-a cada-yu, dico mee-ni dandahú ñáhã-dé xií-yu caca cuu-dé.

¹⁰ Te nchaa núú sã cuèhé sã dúhá càda-dé dandahú-dé nchaa ñáyiú sa ñuhu ichi cuáhãⁿ núú ùhú núú ndàhú, chi ñá túú ní cuini-yu quindáa iní-yu tnúhu ndáa tnúhu Yá Ndiõxí cuendá naníhí tãhú-yu.

¹¹ Te sã dúcãⁿ ñá túú ní cuini-yu quindáa iní-yu tnúhu ndáa, núu xiãⁿ ñáña Yá Ndiõxí dacãháⁿ yucu ñávãha iní-yu quindáa iní-yu nchaa tnúhu ndehnde

¹² cuendá cuíta nihnú-yu, te ducaⁿ yãha-yu chi ñá túú sãndáa iní-yu tnúhu ndáa cãháⁿ Yá Ndiõxí, chi mee-ni nchaa sã cuèhé sã dúhá cùdíí iní-yu quidé-yu, te cuíta nihnú-yu chi ducaⁿ ñí cachí Yá Ndiõxí cunduu.

Ñáyiú ní cachí Yá Ndiõxí naníhí tãhú

¹³ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-ndí ichi Xítohó Jesucristú, ñáyiú ío cùu iní-gã cächí tnúhu-ndí xii-ndo sã ñá túú ñáña ndee-ndí ndácãⁿ tãhú-ndí núú Yá Ndiõxí cuendá-ndó, chi ducaⁿ tàú-xi cunduu, chi Yá Ndiõxí ní cachí-gã ndéé cùtnàhá vátã ngãva-gã ñuyíú sã naníhí tãhú-ndó, te ñⁿ Espiritú-gã dacãháⁿ-xi iní-ndó ndècu yíñuhu-ndo núú-gã, te sãndáa iní-ndó tnúhu ndáa cãháⁿ-gã núu xiãⁿ ní naníhí tãhú-ndó.

¹⁴ Chi cuendá tnàhí-a ní cãháⁿ ñáhã Yá Ndiõxí xii-ndo, te ducaⁿ ñí naníhí tãhú-ndó chi ní sãndáa iní-ndó tnúhu Xítohó Jesucristú ní cãháⁿ-ndí núú-ndó, te sáa nduu te cundecu-ndo tnàhá-ndó núú ño váha cãa ní nduu tãhú Xítohó Jesucristú ndécú-gã.

¹⁵ Núu xiãⁿ nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-ndí ichi Xítohó Jesucristú ío cãháⁿ-ndí dóho-ndo sã vã dáñá ñihnu-ndo ichi-gã, te ni vã nàcuànaa-ndo nchaa tnúhu ní cãháⁿ-ndí núú-ndó cùtnàhá ní xíndecu

ndihi ñaha-ndí xii-ndo, te ñu-ni ducaⁿ cada-ndo nchaa tnúhu tëndaha-ndí véxi.

16-17 Te xicáⁿ táhú-ndí núú-gã sá ná dàcaháⁿ-gá iní-ndó cùndecu-ni-ndo ichi-gá, te ducaⁿ ño na chindee ñaha-gá xii-ndo cãháⁿ-ndó mée-ni tnúhu váha, te cada váha-ndo cùndecu-ndo nacuaá cuu váha iní-gá, chi mee Dútú Ndiöxi ío cùu iní ñáhá-gã xii-o, te ñu-gá ní taxi-gá tnúhu ndee iní cundecu ndihi-o ní caa ní quíhíⁿ, te ní cachí tnúhu tucu-gá ingá tnúhu váha sá cùndetu-o Xítóhó Jesucrístú.

3

Cáháⁿ ndihi-ndo Yã Ndiöxi cuendá-ndí

1 Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-ndí ichi Xítóhó Jesucrístú, ndéé núú ndíhí-ñá cächí tnúhu-í xii-ndo sã cãháⁿ ndihi-ndo Yã Ndiöxi cuendá-ndí cuendá sá ná chindee ñaha-gá xii-ndí, te ducaⁿ ndíhi-ni cuténuu tnúhu Xítóhó Jesucrístú nchaa xichi, te cudí iní-yu tnúhu-gá dàtná quidé nchòhó.

2 Te cáháⁿ ndihi tucu-ndo Yã Ndiöxi cuendá sá ná còto ñaha-gá xii-ndí, te ñá túú ñá cada ñaha ñáyiú cuihna iní-xi ndècu ichi cuehé ichi duha xii-ndí, chi ñá ncháã-yu sàndáá iní-yu tnúhu-gá.

3 Dico Xítóhó Jesucrístú quidé-gã nchaa sá cãháⁿ-gá, te ñu-gá cada te nchòhó cundecu-ni-ndo ichi-gá, te coto ñaha-gã xii-ndo cuendá sá ñá túú ñá cada ñaha yècu ñáváha.

4 Te Xítóhó Jesucrístú quidé-gã cùtnùní iní-ndí sá nchòhó quidé-ndó ncháa nacuaá ní dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo, te ñu-ni ducaⁿ cada-ndo cundecu-ndo.

5 Te xicáⁿ táhú-ndí núú Yã Ndiöxi sá ná chindee ñaha-gá xii-ndo cùu iní-ndó-gã, te ñu-ni-gá ná chindee ñaha-gá xii-ndo cùnduu cahnu iní-ndó, chi Xítóhó Jesucrístú ducaⁿ ño cãhnu iní-gá.

Tàú-ó cada chiúⁿ-o

6 Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucrístú, cãháⁿ-í dóho-ndo sã méé-gã cuíní-gá sá vã ñihí

tnáhá-gã-ndó ndihi ndéda-ni cãa ñáyiú cächí sá sàndáá iní tnúhu-gá, ñáyiú ñá túú cuíní cada chiúⁿ, chi ñáyiú ducaⁿ xíquide ñá túú cuíní-yu tní-yu tnúhu sá ní dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo.

7 Te nchòhó sa xìní-ndó nàcuáa cada-ndo cùndecu-ndo canchicúⁿ nihnu-ndo nàcuáa quide-ndí. Te cùtnáhá ní xíndecu ndihi ñaha-ndí xii-ndo chi ní ñⁿ nduu ñá túú ní tühío-ndí.

8 Te ní ñá túú dicó ducaⁿ ní quèheⁿ-ndí sá ndécú ndihi ñáyiú caxi-ndí àdi canehe-ndí, chi cuèi nduu cuèi niú ío ní quide chiúⁿ-ndí ní níhí-ndí díhúⁿ ní saaⁿ-ndí nchaa sá ní nàndíhi-ndí cuendá sá ñá túú ní cuíní-ndí chichíuⁿ ñaha-ndí xii-ndo.

9 Te cuèi tàú ndisa-ndí cachí tnúhu-ndí xii-ndo sã chíndèe ñaha-ndo xii-ndí ní cùu, dico ní quide chiúⁿ-ndí cuendá ní cuíní-ndí dánèhé ñáhá-ndí xii-ndo nàcuáa cada-ndo cùndecu-ndo.

10 Te cùtnáhá ní xíndecu ndihi ñaha-ndí xii-ndo ní cachí-ndí sá ncháá ñáyiú ñá túú cuíní cada chiúⁿ te vá cuãha-ndõ-yu sá cáxí-yu.

11 Te vitna ñihí-ndí tnúhu sá ío dava nchòhó ñá túú tnàhí quide chiúⁿ-ndo, chi àúⁿ ñá cuu ndí cuu ndí cuu-ni-ndo núú ndécú dàva-gá tnàha ñáyiú-ndo.

12 Te yúhú cãháⁿ-í dóho nchaa nchòhó ñáyiú ducaⁿ ñá túú cuíní cada chiúⁿ sá cádá chiúⁿ-ndo cuendá níhí-ndó ncháa sá cóhó sã cáxí-ndó, te duha cãháⁿ-í dóho-ndo, chi ducaⁿ cuíní Xítóhó Jesucrístú Yaá táxí tnùní ñáhá xii-o cada-ndo, te òré cada chiúⁿ-ndo te vá ño cada dusaⁿ-ndo.

13 Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucrístú, vá dáñá ndèé-ndó cada-ndo mee-ni sá váha.

14 Te núú ñⁿ ñáyiú ndècu ndihi-ndo ñá túú cuíní-yu tní-yu tnúhu cãháⁿ-ndí núú tütú-a, te cundehe-ni-ndo núú ndéda cãá-yu, te vá ñihí tnáhá-gã-ndó ndíhi-yu cuendá sá ná cùcaháⁿ núú-yu,

15 dico vá cúú ùhú iní-ndõ-yu, chi cáháⁿ-ndó dóho-yu cada-ndo

să ndécú-ndó ìchi Xítóhó Jesucristú ndihí-yu.

Tnúhu ndéé núú nǐ ndihí-ná

¹⁶ Te mee Xítóhó Jesucristú ío váha cùu iní-gá ndécú-gă, te xicáⁿ táhù-í núú-gă sá méé-gă ná cádá te ío váha cuu iní-ndó tnàhá-ndó cùndecu-ndo cuéi nása-gă ná cùndecu-ndo. Te mee-gă ná cùndecu ndihí ñaha-gă xii-ndo nchàa-ndo.

¹⁷ Te vitna yúhú té Păblú tée-í tnúhu-a quide ndee iní ñáhà-í xii-ndo, te diu-ni duha càa nchaa letrá-í nchaa núú tütú cáđúha-í.

¹⁸ Te xicáⁿ táhù-í núú Xítóhó Jesucristú sá ïo na chindee chitúu ñaha-gă xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nă vitna.

TUTÚ DÍHNA NUU NĪ CADÚHA TÉ PĀBLŪ QUIHĪⁿ NDAHA TÉ TIMŪTEÚ

*Té Pāblū cādūha-dé tutú quihĪⁿ
ndaha té Timūteú*

¹ Yúhú té Pāblū ní tendaha ñaha Yá Ndiöxí cāháⁿ-í tnúhu Xítohó Jesucristú núú ñáyiú chi ducaⁿ nĭ cachí Yá Ndiöxí cunduu, te diu-gá cúú-gă Yaá ní dácăcu nihnu ñaha xĭi-o núú ùhú núú ndàhú. Te tnàhá Xítohó Jesucristú ducaⁿ nĭ cachí-gá sá cāháⁿ-í tnúhu-gá, te diu-gá ní taxi-gá tnúhu ndee ìní xii-o sã cündecu-o ndihĭ-gá nĭ caa nĭ quihĪⁿ.

² Te yòhó té Timūteú cúú-n ĩⁿ tée ní sanu ichi ndisa-í ichi Xítohó Jesucristú chi ío váha ní sándáá iní-n-gă. Te cādúha-í ĩⁿ tutú daquixi-í ndaha-n. Te xicáⁿ táhù-í núú Tátá-ó Dŭtú Ndiöxí ndihĭ núú Xítohó Jesucristú sá ío na chĭndee chitúu ñaha-gă xii-n, te ducaⁿ ndĭ nduú-gá ná cādá te ío váha cuu iní-n cündecu-n.

Cuèndá nchaa ñáyiú dāndahú tnàha ñáyiú-xi

³ Te nàha-n nacuáa ní cāháⁿ-í cŭtnàhá ní quee-í ñuú Éfesú véxi-í distritú Macèdoniá, chi ní cachí-í sá quéndōo-n ñuú-áⁿ cāháⁿ-n dōho nchaa ñáyiú dāndahú ñáhá cāhĭ sá cāháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí te ñá ndáá sá cāháⁿ-yu tnúhu-gá, te diu-ni ducaⁿ cāháⁿ-í vitna cada-n cündecu-n.

⁴ Te cúñaha-n xĭi-yu sá vã cādá cuèndá-yu nchaa cuèndú nihĭ-yu nàcuáa ní xóo cada ñáyiú ní xĭndecu ndéé sanaha, te nchaa cuèndú-áⁿ dĭcó chĭnàá ñáhá-xĭ chi ñá túú vĕdana nāndĭhĭ-xĭ, te ni ñà túú chĭndee ñaha-xĭ cada-o nacuáa cuĭní Yá Ndiöxí, chi mee-ni sã quĭndáá iní-ó-gă quĭdĕ-xĭ quĭde-o nchaa nacuáa cuĭní-gă.

⁵ Te duha cāháⁿ-í cúñaha-n xĭi-yu cuèndá sá ná cùu iní-yu tnàha ñáyiú-yu, te xĭni ñuhu-xĭ nduu ndoo

nduu nine iní-yu, te cunduu váha iní-yu, te quĭndáá iní-yu Yá Ndiöxí, te vá cāní ĩⁿ canĭ úú iní-yu, te núu ducaⁿ na cādá-yu te cuu iní ndisá-yu nchaa tnàha ñáyiú-yu.

⁶ Chi dava ñáyiú ñá túú-gă quĭdĕ-yu nchaa nàcuáa cāháⁿ-í-a, chi mee-nă nchaa cuèndá sá ñă túú vĕdana nāndĭhĭ xĭcāháⁿ-yu.

⁷ Te cuĭní-yu cāháⁿ-yu nchaa tnúhu ní cāháⁿ ndĭi Moisés dĭcō ñă ndácŭ-yu, chi cuĕi nĭ yùhu nĭ iní-yu cāháⁿ-yu dĭcō ñă tĕcú tnùnĭ-yu nàcuáa ní cāháⁿ ndĭi, te ni tnúhu cāháⁿ méĕ-yu ñă cŭtnùnĭ iní-yu nàcuáa ndùu-xĭ.

⁸ Te sa nàha-o sá ncháá tnúhu ní cāháⁿ ndĭi Moisés váha, te núu na tĕcú tnùnĭ-ó ñă cuèndá ducaⁿ nĭ ngŭndecu nchaa tnúhu-áⁿ.

⁹ Te cŭtnunĭ iní-ó sã ñà díú sã cúú-xĭ nchàa ñáyiú quĭde váha ndĕcu ñuyú-a ni ngŭndecu nchaa tnúhu-áⁿ, chi ní ngŭndecu-xĭ sá cúú-xĭ nchàa ñáyiú ñá túú quĭde váha, ndihĭ cuèndá nchaa ñáyiú ío sàá iní-xĭ, ndihĭ cuèndá nchaa ñáyiú quĭde cuehé quĭdĕ dŭha, ndihĭ cuèndá nchaa ñáyiú ío ndĕcu cuĕchi-xĭ, ndihĭ cuèndá nchaa ñáyiú ñá túú nèhe vĕdana sá yĭñùhu núú Yá Ndiöxí, ndihĭ cuèndá nchaa ñáyiú ñá túú cāháⁿ váha cuèndá ichi Yá Ndiöxí, ndihĭ cuèndá nchaa ñáyiú sàhni tátá-xĭ ndihĭ nāná-xĭ, ndihĭ cuèndá nchaa dava-gă ñáyiú sàhni tnaha,

¹⁰ ndihĭ cuèndá nchaa cue tĕe cāháⁿ ndihĭ ñáyiú dĭhĭ te ñă díú ñāndĭhĭ-güedĕ cúú-yu, ndihĭ cuèndá tucu nchaa ñáyiú dĭhĭ cāháⁿ ndihĭ cue tĕe te ñă díú yĭ-yu cùu-güedĕ, ndihĭ cuèndá nchaa cue tĕe cāháⁿ ndihĭ tnàha ndĭ mee tĕe-xĭ, ndihĭ cuèndá nchaa ñáyiú chĭváha tnàha ñáyiú-xĭ cuèndá sá cuĭní-yu nihĭ-yu díhúⁿ, ndihĭ cuèndá nchaa ñáyiú ndehnde, ndihĭ cuèndá nchaa ñáyiú cācunehe ndéé Yá Ndiöxí cuèndá cuĭní-yu cutnùnĭ iní tnàha ñáyiú-yu sá cāháⁿ ndáá-yu, te ñă ndáá sá cāháⁿ ndáá-yu, ndihĭ cuèndá nchaa ñáyiú quĭde nchaa dava-gă sá ñă túú tàuchiun Yá Ndiöxí cadá-yu. Cuèndá nchaa ñáyiú ducaⁿ xĭquĭde ní ngŭndecu nchaa tnúhu-áⁿ.

11 Te nchaa tnúhu-áⁿ ñⁿ-ni cùu-xi ndihì nchaa tnúhu sá nì cachí Yá Ndiöxí cáháⁿ-í, te tnúhu-áⁿ cúu-xí tnúhu váha vihi, chi mee-gá ío váha iní-gá.

Té Păblú ndàcáⁿ táhú-dě núú Yá Ndiöxí sá nì cundàhú iní ñáhá-gă xii-dé

12 Te Xítohó Jesucristú ní cutnùní iní-gá sá cádá ndáá-í cada-í nchaa chiúⁿ tahu-gá. Te ndàcáⁿ táhú-í núú-gă sá nì taxi-gá chiúⁿ-gá quidè-í, te ío chindee ñaha-gá xii-í.

13 Te ní taxi-gá chiúⁿ-gá quidè-í cuèi ní xóo cáháⁿ cuèhé-í cuèndá-gá, te cuèi ní xóo cúu cuèhé cúu duhá-í nchaa ñáyiú ndècu ichi-gá, te cuèi nándi-gá sá nì xóo cada-í-yu dico ní cundàhú iní ñáhá Yá Ndiöxí xii-í, chi vátá quindáá-gá iní-í Xítohó Jesucristú cútnàhá ducaⁿ nì xóo cada-í, te nì ñá cútnùní iní-í nchaa sá quidè-í ní cùu, te cuèi ducaⁿ nì xóo cada-í,

14 dico Yá Ndiöxí ío ní cundàhú iní ñáhá-gă xii-í te chindee ñaha-gá. Te mee Xítohó Jesucristú chindèe ñaha-gá xii-í sàndáá iní-í-gá, te cùu iní-í nchaa tnàha ñáyiú-í.

15 Te nihí-ó tnúhu sá Xítohó Jesucristú ní quixi-gá ñuyíú-a cuèndá sá dácăcu nihnu-gá nchaa ñáyiú ndècu ichi cuèhé ichi duha. Te tnúhu-áⁿ cúu-xí ñⁿ tnúhu ndáá, te xìni ñuhu-xi quindáá iní nchaa nchoo ñáyiú ndècu ñuyíú-a. Te yúhú cúu-í téé ío-gá ndécú cuèchi-xi núú Yá Ndiöxí ní cùu.

16 Te Yá Ndiöxí ní cundàhú iní ñáhá-gă ní dácăcu nihnu ñaha-gă xii yúhú téé xidó ndécú cuèchi-xi ní cùu, cuèndá cutnùní iní nchaa ñáyiú sá Xítohó Jesucristú ío cànhu iní-gá. Te sá dúcáⁿ nì quide ñaha-gă xii-í, te xiáⁿ cutnùní iní-yu sá nùu na quindáá iní ñáhă-yu xii-gá te cundécú-yu ndihì-gá nì caa nì quíhíⁿ.

17 Te nchaa-o chí ná cächí-ó sã ío cànhu cuu Yá Ndiöxí, te canehe-o sã yíñùhu núú-gă nì caa nì quíhíⁿ, chi mee-gá cúu-gă Yaá táxí tnùnì nchaa nduu nchaa quíú. Te cùu-gá ñⁿ Yaá ñá túú xìní núú-ó, te ñⁿdìi díí-ni-gă ío ndècu ndihì-gá nchaa sá xìní tnùnì-gá.

18 Te yòhó té Timùteú téé cùu datná ñⁿ déhe mee-í sa nàha-n nacuaá ní cáháⁿ dava-gá cue téé cãháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí cuèndá-n, te diu-ni ducaⁿ cãháⁿ-ú tucu, te cada-n nchàa nacuaá cãháⁿ tnúhu-áⁿ chi diu nchaa tnúhu-áⁿ canu ichi ñaha-xi xì-n cada-n nchaa nacuaá cuiní Yá Ndiöxí.

19 Te ío quindáá iní-n Xítohó Jesucristú, te cada váha-n cundecu-n nacuaá cundecu váha iní-n, chi dava ñáyiú ñá túú-gă ducaⁿ quidè-yu núu xiáⁿ ñá túú-gă sàndáá iní-yu nàcuáa cãháⁿ tnúhu-gá.

20 Te diu-ni ducaⁿ nì quide té Himèneú ndihì té Lijandrú ní dáñá ndèé-güedé ñá túú-gă sàndáá iní-güedé nàcuáa cãháⁿ tnúhu Xítohó Jesucristú, te ní xáhaⁿ-í xii-güedé sá ná cundoho-ná-güedé nùu nása cada ñaha sàcuíhná xii-güedé, te ducaⁿ nì xáhaⁿ-í cuèndá sá vã cãháⁿ cuèhé-gá-güedé cuèndá Yá Ndiöxí.

2

Nàcuáa cáháⁿ ndihì-o Yá Ndiöxí

1 Te na cächí tnúhu-í xii-n nchàa nacuaá cada-n. Te díhna-gá cächí tnúhu-í sá cãháⁿ ndihì-n Yá Ndiöxí cuèndá nchaa ñáyiú te núu nása cùu xíndécú-yu, te cácáⁿ táhú-n núú-gă cuèndá-yu, te ducaⁿ ío ndacáⁿ táhú-n núú-gă cuèndá nchaa sá vãha quide ñaha-gá xii-yu.

2 Te ducaⁿ cãháⁿ ndihì-n Yá Ndiöxí cuèndá nchaa cue téé cùnuu ndihì cuèndá nchaa dava-gá cue téé cùchiuⁿ cuèndá cada váha-güedé, te ducaⁿ nchòo ñá túú nã cuu cundecu-o, te ñá túú tnàhí ná canì iní-ó cundecu-o, te ío cundecu yíñùhu-o núú Yá Ndiöxí, te cada-o nchàa nacuaá tàú-xi cunduu.

3 Te núu ducaⁿ na càda-o cáháⁿ ndihì-o Yá Ndiöxí cuèndá nchaa ñáyiú te quide váha-o, te ndùu vétú iní Yá Ndiöxí Yaá ní dácăcu nihnu ñaha xì-o núú ùhú núú ndàhú.

4 Te mee-gă cuiní-gá sá ncháá ñáyiú tecú tnùnì-yu nchaa tnúhu cãháⁿ-gá, chi cuiní-gá sá nánihí tàhú-yu.

5 Te ñⁿ-ni Dútú Ndiöxí ndécú, te ñⁿ-ni Xítohó Jesucristú, te medli-ni Xítohó Jesucristú quidè-gă tnàhá tnúhu-o ndihì Yá Ndiöxí.

6 Te Xítohó Jesucristú ní dǎñá-gǎ méé-gǎ ní sahní ñaha-güedě xii-gǎ cuendá sá cuíní-gǎ sá cǎcu nihnu nchaa ñáyiú ndècu ñuyíú núú ùhú núú ndàhú. Te Yá Ndiǒxí cuíní-gǎ sá ncháá ñáyiú ñuyíú ndécú vìtna níhí-yu tnúhu nàcuáa ní cuu ní xihí Xítohó Jesucristú.

7 Te Yá Ndiǒxí ní cachí-gǎ sá cǎháⁿ-í tnúhu-áⁿ ndèni ní cuu núú xǐndecu ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú israhél, te mee-ni tnúhu ndáá dánèhé-í-yu nàcuáa quindáá iní ñáhǎ-yu xii-gǎ, te yúhú cǎháⁿ ndáá-í sá Yá Ndiǒxí ní cachí-gǎ sá cǎháⁿ-í tnúhu-gǎ chi ndècu ndihí-í Xítohó Jesucristú, te ñá túú dándahú ñáhà-í xii-n.

8 Te yúhú cuíní-í sá ncháá xìchi cǎháⁿ ndihí cue téé Yá Ndiǒxí, te na cùnduu ndoo cunduu nine iní-güedé òré ndonehe-güedé ndaha-güedé cǎháⁿ ndihí ñaha-güedě xii-gǎ, chi vá cúú cùdéeⁿ-güedě cuendá nchaa sá quidé ñaha ñáyiú xii-güedé, te ni vǎ cání ìní-güedé cúcuèhé tnáhá-güedé ndihí-yu.

9 Te cǎchí tnúhu-í xii-n sǎ ncháá ñáyiú dǐhí ná cùnduu dío-yu nàcuáa tàú-xi cunduu, te vá cùndùu cuehé cunduu duha dàtná cáá dǐo nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, te na ndádá-yu díquǐ-yu nàcuáa tàú-xi cunduu, te vá ndádá cuèhé ndada duhá-yu, te vá cání ìní-yu cunduu vií-yu ndihí sá ïo ndèyáhu, te ni vǎ cání ìní-yu cuihnú-yu dóó sǎ ïo ndèyáhu.

10 Te mee-ni sǎ vǎha cadá-yu, chi ducaⁿ tàú-xi cada nchaa ñáyiú dǐhí ndécú ichi Yá Ndiǒxí.

11 Te òré tàcá-yu núú dǎcuahá-yu tnúhu Yá Ndiǒxí, te cue ñáyiú dǐhí-áⁿ na nǎhi dacuahá-yu tnúhu-gǎ, te cadá-yu nchaa nàcuáa cǎháⁿ cue téé dǎcuaha ñaha xii-yu tnúhu-gǎ.

12 Te yúhú cǎchí-í sá vǎ cúú dǎcuaha ñáyiú dǐhí cue téé, te ni vǎ cúú tàxi tnuní ñáhǎ-yu xii-güedé chi cunduu tnàvǐí-ni yuhú-yu cundedóho-yu.

13 Te ducaⁿ xini ñuhu-xi cadá-yu, chi Yá Ndiǒxí ní cadúha-gǎ dǐhna-gǎ té Ádán te dǎtnùní ní cadúha-gǎ tá Èvá.

14 Te ñá díú mèe té Ádán ní dándahú ñáhá sǎcuíhná xii-dé, chi tá Èvá ní dándahú-xi, te ñá túú ní quide váha-xi núú Yá Ndiǒxí sá dúcáⁿ ñí sándáá iní-xi tnúhu ní cǎháⁿ sǎcuíhná-ǎⁿ.

15 Dico ñáyiú dǐhí ní nduu táhǔ-yu sá cóo dèhe-yu, te naníhí tàhú-yu te núu vá dǎñá ndèé-yu canchicúⁿ nihnú-yu ichi Yá Ndiǒxí, te cundecu yǐñùhú-yu núú-gǎ, te cuu iní-yu nchaa tnàha ñáyiú-yu, te cadá-yu nchaa nàcuáa tàú-xi cunduu cundécú-yu.

3

Nàcuáa tàú cue téé yǐndaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiǒxí cada-güedé

1 Te ò ío ìⁿ tnúhu cǎháⁿ ñáyiú sá núu ìⁿ téé cuíní quindaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiǒxí, te ìⁿ sá vǎha cuíní-dé cada-dé cǎchí-yu, te ndáá quée-xi tnúhu cǎháⁿ-yu.

2 Te yúhú cǎchí-í sá cuè téé ducaⁿ na quindaha ñaha xii ñáyiú te xini ñuhu-xi cuu-güedé cue téé quide ndáá cuendá sá vǎ cǎháⁿ ñáyiú cuendá-güedé sá ñà túú quide ndáá-güedé. Te na cùu-güedé cue téé ndèca ìⁿ caa-ni ñadihí, te na cùu-güedé cue téé ñá túú quide cùtexínu ndècu, te na cùu-güedé cue téé quide nchaa nàcuáa tàú-xi cunduu, te na cùu-güedé cue téé sǎñaha núu vehe ndetatú nchaa ñáyiú ñuhu ichi, te na cùu-güedé cue téé dǎnehé ñáhá vǎha xii ñáyiú tnúhu Yá Ndiǒxí.

3 Te vá cúú-güedé cue téé quihu, te ni vǎ cúú-güedé cue téé ndùcu pletú, te ni vǎ cúú-güedé cue téé dǐcò-ni ducaⁿ ñihí dǐhúⁿ, te ni vǎ cúú-güedé cue téé sǎni iní nàá, te ni vǎ cúú-güedé cue téé ñuhu iní mee-ni dǐhúⁿ. Chi na cùu-güedé cue téé váha iní-xi te cunduu cǎhnu iní-güedé.

4 Te na cùu-güedé cue téé ío váha sǎnu ichi ñadihí-xi ndihí landú-xi, te na cùu-güedé cue téé quide nàcuáa sándáá iní ñáhá landú-xi cuendá canehe-güexi sá yǐñùhu núú-güedé.

5 Chi núu cùu-güedé cue téé ñá ndácú cǎnuichi ñadihí-xi ndihí

landú-xi, te vá ndácú-güedë quindaha-güedë te vá cúú càháⁿ núú-güedë cue ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí. càháⁿ-güedé núú ñáyiú tnúhu Xítóhó Jesucristú sá sàndáá iní-güedé.

⁶ Te vá cúú-güedë cue téé íchí ní sàndáá iní-xi tnúhu Yá Ndiöxí, chi na cuáháⁿ te cada nínu-güedé méé-güedé te cuíta nihnu-güedé dàtná ní xíta nihnu sácuíhná.

⁷ Te xìni ñuhu-xi cuu-güedé cue téé càháⁿ váha ñáyiú cuendá-xi, cuéi ñá díú ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí cuendá sá vǎ cuátnúhu ñaha ñáyiú xii-güedé, chi núú ñáhá te cudana te sácuíhná quesaha-xi tàxi tnuní ñáhá-xí xii-güedé.

Cue téé chindee ñaha xii cue téé yìndaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí

⁸ Te tnàhá cue téé chindee ñaha xii cue téé yìndaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí xíní ñuhu-xi cuu-güedé cue téé quide nchaa nacuaa tàú-xi cunduu, te vá cúú-güedé cue téé càchí sá càháⁿ ndáá te ñá ndáá, te ní vǎ cúú-güedé cue téé quihu, te ní vǎ cúú-güedé cue téé sàni iní-xi dícó-ni ducaⁿ ñíhí dǐhúⁿ.

⁹ Te xìni ñuhu-xi cuu-güedé cue téé ñá túú dàña ndeé sàndáá iní tnúhu Yá Ndiöxí, te na cùu-güedé cue téé ío váha cùu iní-xi cuendá nchaa sá vǎha quide-güedé.

¹⁰ Te xìni ñuhu-xi coto ndeé ñáhá xii-güedé te núú cùu-güedé cue téé quide váha, te núú cùu-güedé cue téé quide váha ña te cuu chindee-güedé cue téé yìndaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí.

¹¹ Te tnàhá tucu nchaa ñáyiú dǐhí ná càdá-yu nchaa nàcuáa tàú-xi cunduu, te vá cúnduu yiti yuhú-yu, te ní vǎ cúú-yu ñáyiú quide cutexínu ndècu, te na cúú-yu ñáyiú ío váha quide ndáá.

¹² Te nchaa cue téé chindee ñaha xii cue téé yìndaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí, xìni ñuhu-xi cuu-güedé cue téé ndècu ìⁿ caa-ni ñadihí-xi, te na cùu-güedé cue téé sànu ichi váha ñadihí-xi ndihí landú-xi.

¹³ Te núú na càda ndáá-güedé chindee-güedé cue téé yìndaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí, te canehé-yu sá yíñùhu núú-güedé, te

Ío càhnu cuu tnúhu càháⁿ Yǎ Ndiöxí

¹⁴ Te cuení-í ndihí-ni quixi coto ñaha-í xii-n dico dǐhna-gǎ cǎdúha-í tutú-a daquixi-í ndaha-n

¹⁵ chi na cuáháⁿ cuyaa-í. Te xíaⁿ núú cǎdúha-í tutú-a daquixi-í ndaha-n cuendá cutnúni iní-n ñasa cada-n cùndecu-n ndihí nchaa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí. Te ñáyiú-áⁿ cúú-yu dàtná ìⁿ vehe cùu cuendá Yǎ Ndiöxí Yaá ndécú nchaa nduu nchaa quíú, chi ndècu ndihí ñaha-gǎ xii-yu, te cúú-yu ñáyiú càháⁿ váha cuendá tnúhu-gǎ.

¹⁶ Te cùtnuní ndáá iní-ó sǎ ío càhnu cuu tnúhu càháⁿ Xítóhó Jesucristú, tnúhu sá càháⁿ nàcuáa nduu ichi ndecu-o, te duha càháⁿ tnúhu-áⁿ:

Te ní quixi Yá cúú Ndiöxí ñuyíú-a ní cuu-gǎ ìⁿ ñáyiú,

te Espíritú Yǎ Ndiöxí ní càháⁿ ndáá-xi sá cúú-gǎ ìⁿ Yaá ío váha quide ndáá,

te cue espíritú xínú cuèchi núú Yǎ Ndiöxí ní xíní ndáá-xi nchaa nàcuáa ní quide Yaá ní quixi ñuyíú-a.

Te ní xité nuu tnúhu-gǎ ñihí ñuyíú-a, te ndèni ní cuu ní ngúita-yu sàndáá iní ñáhá-yu xii-gǎ,

te mee-gǎ cuándaa-gǎ andiú.

Duha càchí tnúhu-áⁿ.

4

Ñáyiú dàña nihnu vá quìndáá-gǎ iní-yu Yá Ndiöxí

¹ Te Espíritú Yǎ Ndiöxí càháⁿ ndáá-xi sá sàá nduu dàña nihnu dava ñáyiú ndècu ichi-gǎ vá quìndáá iní ñáhá-gǎ-yu xii-gǎ, te ducaⁿ chi cue espíritú cúndihí yucu ñávǎha dandáhú ñáhá-xí xii-yu, te mee-ñǎ nchaa tnúhu càháⁿ nchaa ñáyiú cùndihí nchaa espíritú-áⁿ cuhuⁿ iní-yu.

² Te nchaa ñáyiú ducaⁿ cùndihí cue espíritú cúndihí yucu ñávǎha-áⁿ cúú-yu ñáyiú ío dandáhú méé-xí chi càchí-yu sá càháⁿ ndáá-yu te ñá

ndàá, te ñá túú tnàhí-gá ná quidé-xí ìní-yu cuèndá nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu.

³ Te ñáyiu-áⁿ quesàhá-yu sá vǎ cúú càndeca tnaha ñáyiu, te ni vǎ cúú càxí-yu dava núú sǎ xìní-yu caxí-yu, dico Yá Ndiǒxí ní cadúha-gá nchaa sá nchító-ó cuèndá caxi-o, te cuení-gá sá ncháá nchòo ñáyiu sàndáá iní tnúhu-gá ndacáⁿ táhú-ó núú-gǎ òré caxi-o.

⁴ Te nchaa sá nǐ cadúha Yá Ndiǒxí cúú-xí sǎ vǎha te vǎ dáquèe tíhú-ó, te xìni ñuhu-xi ndacáⁿ táhú-ó núú-gǎ cuèndá nchaa xǎⁿ.

⁵ Te Yá Ndiǒxí càchí-gá sá méé-gǎ quidé-gǎ cúú-xí sǎ vǎha sá cúú-xí-ó te núu na ndacáⁿ táhú-ó núú-gǎ.

Tée quide ndáá xínú cuèchi núú Xítóhó Jesucristú

⁶ Te núu na dàcuaha-n ñáyiu ndècu ndíhi-o ichi Xítóhó Jesucristú nchaa nàcuáa càháⁿ-í-a ña, te cuu-n ñⁿ tée quide ndáá xínú cuèchi núú-gǎ, te nducu ndèe-ni-n dacuaha-n tnúhu Yá Ndiǒxí sá sàndáá iní-n, te canchicúⁿ nihnu-ni-n càda-n nchaa nàcuáa càháⁿ-gá, te núu ducaⁿ nà cada-n, te níhí ndéé-n cùndecu-n ichi-gá.

⁷ Te vǎ cáda cuèndá-n nchàa cuendú cuèhé cuèndú duha càháⁿ ñáyiu, ndíhi nchaa dava-gá cuèndú sá ñà túú nàndíhi cuèndá sá ñà túú nǎ cumání-n cùndecu-n núú Yá Ndiǒxí.

⁸ Te núu ñⁿ chiuⁿ cada-o te nàcaá luha yiqui-o te nàndíhi-xi luha, dico ío-gá nándíhi-xi te núu cada-o sǎ cùndècu yíñuhu-o núú Yá Ndiǒxí. Te núu ducaⁿ na càda-o te cùu-xi ñⁿ sǎ vǎha sá cúú-xí-ó vitna, te ni caa ni quíhíⁿ ducaⁿ cùu-xi ñⁿ sǎ vǎha sá cúú-xí-ó.

⁹ Te xìni ñuhu-xi sá ncháá-ndó quíndáá iní-ndó nchàa tnúhu càháⁿ-í-a chi cùu-xi tnúhu ndáá.

¹⁰ Te vitna ío ndùcu ndee-o quide-o chiuⁿ Yá Ndiǒxí Yaá ndécú nchàa nduu nchaa quíú te quide ndee iní-ó cuèndá nchaa sá quidé ñaha ñáyiu xii-o, chi sàndáá iní-ó sǎ díú-gǎ chíndèe ñaha-gá xii-o. Te nchaa ñáyiu cùndahú iní ñáhá-gǎ te chindee

ñaha-gá xii-yu, dico ñáyiu sàndáá iní ñáhá xì-gá ío-gá cúnúú-yu chindee ñaha-gá xii-yu, chi dàcácu nihnu ñaha-gǎ núú ùhú núú ndàhú.

¹¹ Te nchaa tnúhu-áⁿ cǔñaha-n xii-yu, te cáháⁿ-n dǒho-yu sá ná càdá-yu nchaa nàcuáa càháⁿ-xi.

¹² Te ío cada vǎha-n cùndecu-n cuendá sá vǎ yǒo daquèe tíhú ñáhá xì-n cuendá sá cúú-n tée cuechi, te ío vǎha cada-n nchàa sá tàú-n càda-n cuendá ducaⁿ cànchicúⁿ nihnu nchaa ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiǒxí, te vii vii cáháⁿ ndíhí-n-yu, te cuu iní-n-yu, te ío quíndáá iní-n Yá Ndiǒxí, te mee-ni sǎ vǎha caní iní-n, te ducaⁿ càda-n cuendá canchicúⁿ nihnú-yu.

¹³ Te nini cùyaa-í quixi-í, te ío nducu ndèe-n cáháⁿ ndodo-n tnúhu Yá Ndiǒxí núú-yu, te dacuàhá-n-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu-gá, te cáháⁿ-n dǒho-yu nàcuáa cuu vii cuu vǎha iní-yu cundecú-yu ichi Yá Ndiǒxí.

¹⁴ Te vǎ dáñá ndèe-n càda-n nàcuáa ndùu táhú nǐ taxi Yá Ndiǒxí ní ngúndecu ndíhi-n cǔtnàhá ní sacáⁿ ndodo cue tée yíndaha ñaha xii ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiǒxí ndaha-güedé díquí-n, te ní cachí tnúhu-güedé sá dúcáⁿ nǐ cuiní Yá Ndiǒxí cunduu.

¹⁵ Te ni yùhu ni iní-n càda-n nchaa nàcuáa càháⁿ-í-a cuèndá sá ná quíní ñáyiu sá ío-gá vǎha ta quide-n cuáháⁿ.

¹⁶ Te ío vǎha cundehe-n nchàa nàcuáa quide-n, ndíhi nchaa nàcuáa dǎnehé-n-yu, te vǎ dáñá ndèe-n dùcaⁿ cada-n. Te núu ducaⁿ na càda-n te nduu táhú-n cùndecu vǎha-n núú Yá Ndiǒxí ni caa ni quíhíⁿ ndíhi nchaa ñáyiu na tédóho nchaa tnúhu càháⁿ-n.

5

Nàcuáa tàú-xi cada-o cùndecu-o ndíhi ñáyiu sàndáá iní tnúhu Yá Ndiǒxí

¹ Te vǎ ténáá-n nchàa cue tée cùu sacuéhé chi vii vii cáháⁿ-n dǒho-güedé, te cada iní-n sǎ dàtná tǎtá-n cùu-güedé, te díu-ni ducaⁿ vìi vii cáháⁿ-n dǒho nchaa cue tée cuechi, te cada iní-n sǎ dàtná cue ñaní-n cùu-güedé.

² Te díu-ni ducaⁿ vìi vii cáháⁿ tucu-n dǒho nchaa ñáyiu díhí ñáyiu cùu

sacuéhé, te cada iní-n sǎ dàtná nǎná-n cùú-yu, te òu-ni ducaⁿ vìi vìi cáháⁿ tucu-n dôho nchaa ñáyiú òí ñáyiú cuechi, te cada iní-n sǎ dàtná cue cúha-n cùú-yu, te ío cuu váha iní-n òré ducaⁿ cáháⁿ-n dôho nchaa ñáyiú cuechi-ǎⁿ.

³ Te canehe-n sǎ yíñùhu núú ñáyiú òí ní quendóo quèé, te chindèé-n-yu núú ndàhú-yu.

⁴ Te núú ìⁿ ñaha quèé ndécú cuè déhe-aⁿ àdi cue déhe ñani-aⁿ, te ío xini ñuhu-xi cada-güexi nchaa nacuaá tàú-xi cunduu núú-aⁿ chi ducaⁿ cuini Yá Ndiòxí cada-güexi. Te núú ducaⁿ na càda-güexi te nànchocáva-güexi quède-güexi sá vǎha sá cúú-xí ñáyiú ní dácuéhnú ñaha xii-güexi. Te núú ducaⁿ na càda-güexi te quède váha-güexi te ío nduu vétú iní Yá Ndiòxí.

⁵ Te ñáyiú quèé ñáyiú ndàhú ndécú ìchi Yá Ndiòxí sàndáá iní-yu sá díú-gǎ chindèe ñaha-gǎ xii-yu, te cuèi nduu cuèi níú ñá túú dàña ndeé-yu càháⁿ ndihi ñahá-yu xii-gǎ.

⁶ Te nchaa ñáyiú quèé cúdí iní quidé nchaa sá cuèhé sá dúhá cùú-yu dàtná ñáyiú ní xihí cuèi ndècu vívǔ-yu.

⁷ Te cúñaha-n xii nchaa ñáyiú sá ná cáda-yu nchaa tnúhu càháⁿ-í-a cuèndá sá ñà túú nǎ cumáni-yu cundécú-yu, te ducaⁿ vǎ yòo cáháⁿ cuèhé cuèndá-yu.

⁸ Te ío xini ñuhu-xi chindeé-yu cue tnàha ñáyiú-yu, dico ío-gǎ xini ñuhu-xi chindeé-yu cue ñáyiú cùu ndi meé-yu ndècu ndihí-yu, te núú vá dúcáⁿ càda-yu te ñá túú-gǎ sàndáá iní-yu cadá-yu nàcuáa càháⁿ Yá Ndiòxí. Te sá dúcáⁿ ná càda-yu te vìhi-gǎ quidé-yu dàcúxí ñáyiú ndècu ìchi cuehé ìchi duha.

⁹ Te chido tnùní-n mèe-ni ñáyiú quèé ñáyiú sa ndècu únídico cuía-xi àdi vìhi-gǎ cuèndá ñáyiú-áⁿ cadá-yu nchaa nàcuáa cuini Yá Ndiòxí núú nchaa ñáyiú ndècu ìchi-gǎ, te ñáyiú-áⁿ xini ñuhu-xi cuú-yu mee-ni ñáyiú ní quide ndáá ní xindecu ndihi yí-xi.

¹⁰ Te na cùú-yu ñáyiú quèé quidé vǎha cùú-yu núú nchaa ñáyiú, te na cùú-yu ñáyiú quèé xini canu ìchi

váha cue landú-xi, te na cùú-yu ñáyiú sǎñaha nùu vehe ndetatú cue ñáyiú ñùhu ìchi, te na cùú-yu ñáyiú ndècu túha quède náni chiuⁿ cuèndá cue ñáyiú ndècu ìchi Yá Ndiòxí, te na cùú-yu ñáyiú chindee nchaa ñáyiú ndècu ndihi tnúndòho tnúhu ndàhú, te na cùú-yu ñáyiú ñá túú dàña ndeé quidé nchaa núú sǎ vǎha.

¹¹ Te vá chídó tnùní-n ñáyiú quèé ñáyiú ñá túú ndècu únídico cuía-xi cada chiuⁿ Yá Ndiòxí, chi núú cuechi-gǎ-yu ña, te vá cundáá-yu cadá-yu chiuⁿ-gǎ, chi quesàhá-yu natnándaha tucú-yu.

¹² Te sá cuèndá xǎⁿ te nacháhu-yu núú Yá Ndiòxí, chi vá cáda-gǎ-yu nàcuáa ní cuu tnúhu cadá-yu ni cùu.

¹³ Te ngúita-yu cani iní-yu quíhíⁿ-yu ndi vehe ndi vehe caca nihní-yu, te nchaa ñáyiú ducaⁿ quède ío cùu cuhndú-yu, te cùyiti yuhú-yu, te ndèni ní cuu cuháⁿ-yu chinee díquí-yu vehe tnàha ñáyiú-yu ndèhé-yu núú nása ndécú-yu, te ñá túú tàú-yu ducaⁿ càda-yu, te càháⁿ-yu mee-ni tnúhu sá ñà túú nàndíhi.

¹⁴ Núú xǎⁿ cuini-í sá ncháá ñáyiú quèé ñáyiú cuechi na natnándaha tucú-yu cuèndá cuú-yu nǎná, te ducaⁿ càda-yu nchaa sá xini ñuhu-xi cadá-yu vehé-yu, te núú ducaⁿ na càda-yu, te nchaa ñáyiú cùu úhú iní ñahá xii-o vá nihí-gǎ-yu tnúhu cáháⁿ cuèhé-yu cuèndá tnúhu Yá Ndiòxí.

¹⁵ Te dava ñáyiú quèé ndécú ìchi Yá Ndiòxí ní cùu ní dáñá-yu te ní tní-yu tnúhu càháⁿ sácuíhná.

¹⁶ Te núú dava ñáyiú ndècu ìchi Yá Ndiòxí ndécú ndihí-yu ìⁿ ñaha quèé cúú ndi meé-yu ña, te tàú-yu chindee ñahá-yu xii-aⁿ cuèndá sá vǎ ío chi chiuⁿ-aⁿ nchaa ñáyiú ndècu ìchi Yá Ndiòxí, te ducaⁿ te nchaa ñáyiú ndècu ìchi-gǎ-áⁿ nihí ndeé-gǎ-yu chindèe-yu dava-gǎ ñáyiú quèé ñá túú vèdana ndècu ndihi.

¹⁷ Te nchaa cue téé ío váha quède yindaha ñaha xii ñáyiú ndècu ìchi Yá Ndiòxí ío xini ñuhu-xi canehe sá yihí ñuhu núú-güedé, te chindee ñaha

xii-güedé. Te uuⁿ-gá tàú ñáyiú ducaⁿ càdá-yu sá cúú-xí nchàa cue téé ni yùhu ni iní càháⁿ tnúhu-gá.

18 Te núú tùtú Yá Ndiöxí càchí-xi: “Vá chíhí-ndó ñunu yuhu ndicutu oré dánchezí-dí triú”, duha càchí-xi. Te càchí tucu-xi ingá xichi: “Hⁿ téé quède chiuⁿ dacuití tàú-xi sá cúhúⁿ yáhu-dé”, duha càchí-xi núú tùtú-gá.

19 Te núú ió ñáyiú véxi sàcáⁿ cuéchi núú-n cuendá hⁿ téé yíndaha ñaha xii ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí ñá, te cada cuendá-n tnúhu càháⁿ-yu te núú véxi-yu ndihí úú àdi úní ñáyiú càháⁿ ndáá nàcuáa ní cuu, áⁿ nùu ñáhá te vá cáda cuendá-n tnúhu càháⁿ-yu.

20 Te núú cue téé yíndaha ñaha xii ñáyiú-áⁿ ndécú cuéchi-güedé, te càháⁿ-n dõho-güedé núú nchàa ñáyiú ndècu ichi-gá cuendá sá dává-gá-yu vá cúyí-yu ducaⁿ càdá-yu.

21 Te Yá Ndiöxí ndihí Xítóhó Jesucristú náhá-gá ndihí cue espíritú xínú cuéchi núú-gá sá yùhú càháⁿ-í dóho-n sá cáda-n nchàa nacuáa càháⁿ-í-a, te hⁿ-ni càháⁿ ndihí-n cué téé xíní tnáhá ndihí-n, ndihí cue téé ñá túú xíní tnáhá ndihí-n.

22 Te vá ió cundihí iní-n tàxi ndecu-n hⁿ téé quíndaha ñaha xii ñáyiú, chi díhna-gá cada cuendá-n te núú cùu-dé hⁿ téé quède ndáá, chi núú cuendá-ni na tàxi ndecu-n-dé te vá cáda ndáá-dé, te yòhó ndaa díquí-n cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá cáda-dé, te ió coto-n mée-n vá cáda-n ni hⁿ sá cuèhé sá dúhá.

23 Te ducaⁿ ió mee-ni cùhú xití-n te vá cóhó-n mée-ni ndute, chi tnáhá luha vínú ndéhé yoho yàha stilé coho-n cuendá cada tátna-xi.

24 Te dava ñáyiú cùtnuní nchaa sá cuèhé sá dúhá quède-yu, te cùtnuní tucu sá náchãhu-yu na sàá nduu, te dava tucú-yu chi ñá túú cùtnuní nchaa sá cuèhé sá dúhá quède-yu, dico na sàá nduu cùndáá cuéchi-yu te dàvá-áⁿ cutnùní.

25 Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchaa sá vãha quède dáva-yu chi cùtnuní, te cuéi ñá túú cùtnuní òré-ni dico dacuití sã sàá nduu cùtnuní.

6

1 Te nchaa ñáyiú ndècu tnuú quidé chiúⁿ ndihí hⁿ patróoⁿ xini ñuhu-xi ió canehé-yu sá yíñùhu núú-dé cuendá sá vã càháⁿ cuèhé ñáyiú cuendá Yá Ndiöxí, te ni vã càháⁿ cuèhé-yu cuendá tnúhu-gá.

2 Te núú patróoⁿ cue ñáyiú xínu cuechi-áⁿ sàndáá iní-dé Yá Ndiöxí, te ñá díú sã dúcáⁿ sàndáá iní-dé Yá Ndiöxí te vá cánèhé-yu sá yíñùhu núú-dé, chi uuⁿ-gá tàú-yu cada váha-yu cunu cuéchi-yu núú-dé, te ducaⁿ na càdá-yu chi xínu cuechi-yu núú tée sàndáá iní ndihí-yu tnúhu Yá Ndiöxí. Te vá dáñá ndée-n dānehé-n-yu nchaa nàcuáa càháⁿ-í-a, te cúñaha-n xii-yu sá ná càdá-yu.

Nduu vétú iní-ó cùndecu-o

3 Te ió cue téé ñá túú tnè-güedé nàcuáa càháⁿ tnúhu Xítóhó Jesucristú, te cue téé-áⁿ càchí-güedé sá càháⁿ ndáá-güedé dico ñá ndáá, chi ñá túú càháⁿ-güedé nàcuáa cuáháⁿ tnúhu-gá. Te nchaa tnúhu Xítóhó Jesucristú cúú-xí mée-ni tnúhu ndáá, te chindee ñaha-xi cada ndáá-ó cùndecu-o ichi-gá.

4 Te nchaa cue téé ducaⁿ xíquide quède cahnu-güedé mée-güedé dico ñá túú vèdana xíní-güedé, te cue téé-áⁿ ñá túú ndècu váha iní-güedé chi nándi tnúhu sá ñá túú nāndihí cuíní-güedé cùtnàha-güedé. Te ngüita-güedé cúú cuèdú iní tnáhá-güedé, te nāá ndihí tnáhá-güedé, te xicuèhé tnáhá-güedé, te ñá túú-gá cúú vãha iní núú tnáhá-güedé.

5 Te cue téé-áⁿ mee-ni nāá-güedé chi ñá túú sàni váha iní-güedé, te ni ñá túú xíní-güedé nàcuáa cuáháⁿ tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí, te càchí-güedé sá ió váha cundecu-güedé ichi-gá chi sàni iní-güedé sá ió vāi díhúⁿ ñihí-güedé cundecu ndihí-güedé. Te yùhú càháⁿ-í dóho-n sã vã ñihí tnáhá-n ndihí nchaa cue téé ducaⁿ xíquide.

6 Te ndáá sá ichi Yá Ndiöxí cúú-xi hⁿ ichi sá ió váha cundecu-o, dico xini ñuhu-xi nduu vétú iní-ó nàcuáa ndècu-o ñuyíú-a.

7 Te nchoo cuè ñáyu chi ñá túú vèdana nèhe-o ní quexìo ñuyíú-a, te ñu-ni ducaⁿ ñà túú vèdana canehe-o quíhíⁿ òré ná cùú-ó.

8 Te ío xini ñuhu-xi nduu vétú iní-ó te núu ndècu-ni sá cunchìto-o ndihì dóo cuihnu-o.

9 Te ío ñáyu ío cuení-yu cuu cuicá-yu, te ñáyu-áⁿ dácàhu iní ñáhá yùcu ñávàha xii-yu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, te nándi-gá nchaá sá cuèhé sá dúhá càhu iní-yu quidé-yu, te nchaá sá quidè-yu-áⁿ ñà túú vèdana nàndihì-xi chi uuⁿ-gá ndádá ndàhú ñáhá-xi xii-yu, te dàcuíta nihnu ñaha-xi.

10 Chi nchaá ñáyu ñuhu iní mee-ni dǐhúⁿ, te xǐⁿ quidé-xi ngüita-yu sàni iní-yu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá. Te ío ñáyu ndècu ichi Yá Ndiöxí te sá tñuhu ducaⁿ ñuhu iní mee-ni dǐhúⁿ ñi dáñá-yu ñá túú-gǎ sàndáá iní ñáhá-yu xii-gǎ, te vitna ñá túú tnahí-gǎ ndécú váha iní-yu.

Cahni iní-ó càda-o nchaá nacuáa càháⁿ Yá Ndiöxí chi sàndáá iní-ó-gǎ

11 Te yòhó té quide chiuⁿ Yá Ndiöxí xini ñuhu-xi vá cadá-n dàtná quidé nchàa ñáyu ní cachí-í sá ñà túú quide ndáá, te vá dáñá ndèé-n càda ndáá-n cùndecu-n, te cada-n nàcuáa nduu vétú iní Yá Ndiöxí, te ío quindáá iní-n-gǎ, te cuu iní-n nchàa tnahá ñáyu-n, te cada càhnu iní-n nchàa sá ná yàha-n cùndecu-n ichi-gǎ, te cunduu ndàhú iní-n.

12 Te cahni iní-n càda-n nchaá nacuáa cuení Yá Ndiöxí chi sàndáá iní-n-gǎ, te ío cuhuⁿ iní-n sá cùndècu-n ndihì Yá Ndiöxí ñi caa ñi quíhíⁿ, chi ñu cuendá tnahí-áⁿ ñi cáháⁿ ñáhá-gǎ xii-n, te ní cáháⁿ ndáá-n núú vai ñáyu sá ío váha sàndáá iní-n-gǎ.

13 Te Yá Ndiöxí Yaá quidé nchìto nchaandi túhú sá ío ñuyíú nàha-gǎ sá càháⁿ-í dóho-n vitna, te ñu-ni ducaⁿ nàha tucu Xitohó Jesucristú Yaá ní cáháⁿ tñuhu ndáá núú tè Pilatú

14 sá quindáá iní-n càda-n nchaá nacuáa càháⁿ Yá Ndiöxí, te nchaá tñuhu càháⁿ-gǎ cada-n nàcuáa vá dáquèe tíhú ñáhá ñáyu xii-n, te

ducaⁿ-ni càda-n ndéé ná sàá nduu quixi tucu Xitohó Jesucristú.

15 Te quixi tucu-gǎ chi ducaⁿ ñi cachí Yá Ndiöxí cunduu, te mee Yá Ndiöxí náhá-gǎ ná nduu quixi tucu Xitohó Jesucristú. Te Yá Ndiöxí ío váha cùu iní-gǎ te ñⁿdìi díi-ni-gǎ ío-gǎ cùnùu-gǎ dácúxí cuè téé tàxi tñuní ñⁿ ñⁿ nàcióⁿ ndihì nchaá dává-gǎ cue téé cùnùu, chi tàxi tñuní ñáhá-gǎ xii-güedé, te nchaá ñáyu ndècu ñuyíú-a tàxi tñuní-gǎ.

16 Te ñu-gǎ cúú-gǎ Yaá ndécú nchàa nduu nchaá quíú, te ío càhnu cuu-gǎ chi dàtná dáyèhé nchíanchii dáyèhé-xi núú ndécú-gǎ, te vá yòo ñⁿ cùy^h dayatni núú ndécú-gǎ, te ñi ñá túú ñi ñⁿ ñáyu xini ñáhá xii-gǎ te ñi vá ndácú-yu quini ñáhá-yu xii-gǎ. Te ío na cànehe nchaá ñáyu sá yíñuhu núú-gǎ ñi caa ñi quíhíⁿ, te ducaⁿ ío na tàxi tñuní-gǎ ñi caa ñi quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu.

17 Te cáháⁿ-n dóho nchaá ñáyu cuica ndècu ndihì nchaá sá ío ñuyíú-a cuendá sá vá cadá càhnú-yu mée-yu, te duuⁿ duuⁿ vá cùndéé iní-yu ñi ñⁿ sá ndécú ndihì-yu chi vá cùdǐ-xi, te cáháⁿ-n dóho-yu sá ná cùndéé iní-yu Yá Ndiöxí chi ñu-gǎ cúú-gǎ Yaá ndécú nchàa nduu nchaá quíú, te chitu núú ndáhá tàxi-gǎ nchaá sá xini ñuhu-o, chi cuení-gǎ sá ío cuu váha iní-ó cùndecu-o.

18 Te cáháⁿ tucu-n dóho-yu sá ná cadá-yu mee-ni sǎ váha, te cuendá nchaá sá váha cadá-yu-áⁿ te cuú-yu ñⁿ ñáyu cuica sǎ cúú-xi Yá Ndiöxí, te na cùndecu túha-yu chindéé-yu cue ñáyu ndàhú cuáñàhá-yu sá xini ñuhú-yu.

19 Te núu ducaⁿ na cadá-yu te Yá Ndiöxí cuáñàhá-gǎ sá ndúú tǎhú-yu na sàá nduu, te ngùndecu váha-yu ndihì-gǎ ñi caa ñi quíhíⁿ.

Tñuhu ndéé núú ñi ndihì-ná

20 Te yòhó té Timùteú càháⁿ-í dóho-n sǎ ío cada cuendá-n vá dǎma tñuhu ní taxi Yá Ndiöxí danèhé-n ñáyu, te vá cadá cuendá-n nchàa cuendú cuèhé cuendú duha ío ñuyíú-a chi ñá túú nàndihì-xi, te ñi vá cadá

cuèndá-n nchàa tnúhu xǐtnàha ñáyiú
càchí sá xícá nàha tnúhu cue téé túha
chi ñá díú ìⁿ tnúhu ndáá cúú-xí.

²¹ Te íó ñáyiú ñá túú-gǎ sàndáá
iní-yu tnúhu Yá Ndiǒxí, chi ní quide
cuèndá-yu nchaa tnúhu xíca naha
ñáyiú-áⁿ.

Te Yá Ndiǒxí ná chìndee chitúu
ñaha-gǎ xii-n. Te ducaⁿ na cùnduu. Te
íó cada ndee ìní-nǎ vitna.

TUTÚ CÚÚ ÒÚ NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUIHÍⁿ NDAHA TÉ TIMÛTEÚ

*Té Păblú cádŭha-dé tutú quihíⁿ
ndaha té Timùteú*

¹ Yúhú té Păblú ní tendaha ñàha Yá Ndiöxí cǎháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núú ñăyiu, chi ducaⁿ ní cachí Yă Ndiöxí cunduu. Te cǎháⁿ-í dàtná ní cachí Yă Ndiöxí sá ncháá nchòo ñăyiu ndècu ndihí Xítóhó Jesucristú naníhí tǎhú-ó.

² Te yúhú té Păblú cádŭha-í tutú-a daquixi-í ndaha yòhó té Timùteú chi ío cùu iní ñáhà-í xii-n, te diu-í ní sanu ichi ñaha-í xii-n ìchi Xítóhó Jesucristú, te xicáⁿ tǎhú-í núú Dütú Ndiöxí ndihí núú Xítóhó Jesucristú sá ío na chindee chitúu ñaha-gǎ xii-n, te cundǎhú iní ñáhá-gǎ, te ducaⁿ ndi nduú-gǎ ná cǎdá te ío váha cuu iní-n cùndecu-n.

Cǎháⁿ váha-o cuendá Xítóhó Jesucristú

³ Te cuèi nduu cuèi niú ducaⁿ-ní cǎháⁿ ndihí-í Yă Ndiöxí cuendá-n, te ndacáⁿ tǎhú-í núú-gǎ, te xinu cuechi-í núú-gǎ dàtná ní quide cue ñaní tnáhà-í ní xindecu ndéé sanduu, te cùtnuní iní-í sá quidé ndáá-í núú-gǎ dàtná ní xóo cada-güedé.

⁴ Te ío sàni iní-í naníhí tnáhá-ó cuendá ío cudíⁿ iní-í, chi ndàcu iní-í sá ío ní ndáhyú-n sǎ ndihú iní-n cùtnáhá ní quide ndee iní-í tnáhá-ó.

⁵ Te nàha-í sá sàndáá ndisa iní-n Yă Ndiöxí dàtná ní ngüíta díhna-gǎ xǐtná-n tǎ Lòidá ndihí nǎná-n tǎ Èunicé quidé-yu, te cùtnuní ndáá iní-í sá díú tnáhá-n ío váha sàndáá iní-n-gǎ.

⁶ Te xǐǎⁿ dándàcu iní ñáhà-í xii-n cuendá sá ío-gǎ nducu ndèe-n cada-n chiuⁿ ní nduu tǎhú-n núú Yă Ndiöxí cada-n, chi ní taxi-gǎ tnúhu ndee iní ní ngúndecu ndihí-n cùtnáhá ní sacáⁿ ndodo-í ndaha-í díquí-n sǎ díú chiúⁿ-gǎ cada-n.

⁷ Te Espíritú sá nǐ taxi Yá Ndiöxí ndécú ndihí-o ñá túú cùu-xi ìⁿ Espíritú sá cǎdá nàcuáa yùhú-ó, chi cùu-xi ìⁿ Espíritú sá táxí tnúhu ndee iní cada-o chiúⁿ-gǎ, te diu-xi quide cuu iní tnáhá-ó ìⁿ ìⁿ-o, te diu-ni tucu-xi quide cutnuni iní-ó nàcuáa cada-o cùndecu-o.

⁸ Te xǐǎⁿ núu vá cùcàhaⁿ núú-n cǎháⁿ váha-n cuendá Xítóhó Jesucristú, te nǐ vǎ cùcàhaⁿ núú-n sǎ dúhá yìhí-í ve-cáá sá cuendá-gǎ, te xini ñuhu-xi sá tnáhá-n ndòho-n sá cuendá tnúhu-gǎ, te cundee iní-n ndòho-n, chi Yá Ndiöxí chindee ñaha-gǎ xii-n.

⁹ Te Yá Ndiöxí ní dácăcu nihnu ñaha-gǎ xii-o núú ùhú núú ndàhú, te ní cachí-gǎ sá cǎdá-ó nchàa nacuáa cuení méé-gǎ cunduu, te ducaⁿ ní quide-gǎ chi ducaⁿ ní sani iní méé-gǎ cunduu sá cǎdá váha ñaha-gǎ xii-o, te ñá díú sǎ ío váha quide-o ndecu-o ducaⁿ ní quide-gǎ. Te ndéé cùtnáhá vátá ngăva-gǎ ñuyúú nǐ cachí-gǎ sá cǎdá váha ñaha-gǎ xii nchaa nchoo ñăyiu ní ngúndecu ndihí Xítóhó Jesucristú vitna.

¹⁰ Te vitna cùtnuní iní-ó sǎ ío váha quide ñaha-gǎ xii-o, chi ní quixi Xítóhó Jesucristú ñuyúú-a ní dácăcu nihnu ñaha-gǎ xii-o núú ùhú núú ndàhú, te Yaá-áⁿ nǐ quide-gǎ cuendá sá vǎ cùú-gǎ-ó cùú dúcáⁿ-ó, chi ní cachí-gǎ sá cùndecu-o ní caa ní quihíⁿ te núu na quíndáá iní-ó tnúhu-gǎ.

¹¹ Te ní cachí-gǎ sá cǎháⁿ-í tnúhu-gǎ núú ñăyiu ñá túú cùu ñăyiu isràél te dacuàha váha-í-yu tnúhu-gǎ, te cuèi ndèni ní cuu ndécú-yu te quihíⁿ-í cǎháⁿ-í tnúhu-gǎ núú-yu chi ducaⁿ ní cachí-gǎ cunduu.

¹² Te cuendá xǐǎⁿ nándi sá ndóhò-í vitna cuendá-gǎ, dico ñá túú cùcahaⁿ núú-í chi cùtnuní váha iní-í nàcuáa sàni iní Xítóhó Jesucristú Yaá sàndáá iní-í, te yúhú ní dáñà-í méè-í núú ndáhá-gǎ, te cùtnuní ndáá iní-í sá cótó ñaha-gǎ xii-í ndéé ná sáá nduu nàcuaca ñaha-gǎ.

¹³ Te vá dáñá ndèe-n cǎda-n nchaa nacuáa cǎháⁿ tnúhu váha ní dánèhé ñáhà-í xii-n, te ío quíndáá iní-n Yă

Ndiöxí, te nchaa-o nàcuáa ndècu-o ndìhi Xítóhó Jesucrístú ío cuu iní tnáhá-ó ìⁿ ìⁿ-o.

¹⁴ Te cada cuèndá váha-n sǎ vǎ dǎma tnúhu Yá Ndiöxí sǎ nǐ taxi-gá ndécú ndìhi-n, te Espíritú-gá sǎ nǐ taxi-gá ndécú ndìhi-o chindee ñaha-xi xii-n.

¹⁵ Te yòhó sa xìní-n sǎ nchàa ñáyiu ndècu distritú Àsiá, ñáyiu ní sándáá iní tnúhu Xítóhó Jesucrístú ní dáñá ñahá-yu xii-í, te tnáhá té Fígeló ndìhi té Hèrmógenés ní dáñá ñaha-güedé xii-í.

¹⁶ Te xicáⁿ táhù-í núú Xítóhó Jesucrístú sǎ ná chindee-gá cue ñáyiu cùu ndi mee té Onèsíforó, chi diu-dé ío vǎi xito ní quixi-dé ní quide cuèndá ñahá-dé xii-í, te ní taxi-dé tnúhu ndee iní, te ñá túú ní cùcahaⁿ núú-dé sǎ yíhì-í vecaá.

¹⁷ Te cùtnáhá ní xíndecu-dé ñúú Ròmá ducaⁿ-ni nǐ xóo nanducu ñaha-dé xii-í ndéé ndéé naníhí ñahá-dé.

¹⁸ Te xicáⁿ táhù tùcu-í núú Xítóhó Jesucrístú sǎ ná cùndahú iní ñahá-gǎ xii-dé nduu na sǎá cundáá cuèchi nchaa ñáyiu. Te yòhó sa xìní ndáá-n sǎ ío ní chindee ñaha-dé xii-o cùtnáhá ní xíndecu-o ñúú Éfesú.

2

Tée quide ndáá xínú cuèchi núú Xítóhó Jesucrístú

¹ Te yòhó téé cùu datná ìⁿ déhe mee-í ío nducu ndèe-n cada-n nacuáa níhí ndéé-gǎ-n cùndecu-n ichi Xítóhó Jesucrístú chi diu-gá chindee ñaha-gǎ xii-n.

² Te nchaa tnúhu sǎ nǐ dánèhé ñahá-í xii-n ndìhi nchaa dava-gǎ ñáyiu, xǎⁿ danèhé-n dàva-gǎ cue téé quide ndáá cuèndá danèhé-güedé dava-gǎ ñáyiu.

³ Te cahni iní-n ndòho-n cunu cuechi-n núú Xítóhó Jesucrístú datná cùiní-n ndòho ìⁿ sandadú sǎhni iní-dé xínú cuèchi-dé.

⁴ Chi ní ìⁿ sandadú ñá túú nǎgǎ sání iní-dé cada-dé òré xínú cuèchi-dé cuèndá cudìu-dé núú tèe tàxi tnuní ñahá.

⁵ Te diu-ni ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu tucu ìⁿ téé dàdiquí, chi núu vá

dádiquí-dé nàcuáa tàú-xi cunduu te vá níhí-dé sǎ ndúú tǎhù-dé.

⁶ Te núu ìⁿ téé xínu cuechi ío ndècu ndee-dé quidé chùuⁿ-dé chíhí-dé tatá, te diu-dé tàú-dé dǐhna-gǎ-dé níhí-dé sǎ cùhúⁿ yǎhu-dé.

⁷ Te cani iní-n nchàa tnúhu càháⁿ-í-a, te Xítóhó Jesucrístú chindee ñaha-gǎ xii-n te tecú tnùní-n nchàa.

⁸ Te ndacu iní-n sǎ Xítóhó Jesucrístú ní cuu-gǎ ñaní tnáhá ndi Dàvií, te ní xíhí-gǎ te ní ndoto-gǎ, te diu ducaⁿ nduu tnúhu dànehé-í ñáyiu.

⁹ Te ío dàndoho ñaha ñáyiu xii-í cuèndá sǎ càháⁿ-í tnúhu-gǎ, te quide ñahá-yu xii-í datná quidè-yu ìⁿ téé ní quide ìⁿ cuèchi càhnu, chi ní chihi ñahá-yu vecaá xii-í, dico tnúhu Yá Ndiöxí chi vá ndácù-yu nganí-yu.

¹⁰ Te xǎⁿ núu cuèi nándi cùu nchaa sǎ quidé ñahá-yu xii-í, dico quide cahnu iní-í cuèndá sǎ naníhí tǎhù tnáhá nchaa dava-gǎ ñáyiu cùiní Yá Ndiöxí cundecu ndìhi-gǎ, chi nchaa ñáyiu na tnáhá tnúhu ndìhi Xítóhó Jesucrístú nduu tǎhù-yu cundecú-yu ndìhi-gǎ núú ío váha càa ndecu-gǎ ni caa ni quíhíⁿ.

¹¹ Te xéhé cùú-xí ìⁿ tnúhu ndáá cuítì:

Nchoo cùu-o datná ñáyiu ní xíhí ndìhi Xítóhó Jesucrístú chi ñá túú-gǎ ndécú-ó ìchi cuehé ichi duha, te xǎⁿ núu cuèi na sǎá nduu cùú-ó ñùyíú-a, dico diu-ni cundecu-o ndìhi-gǎ.

¹² Te núu na cùndee iní-ó ndòho-o nándi sǎ ndóhó-ó sǎ cuèndá-gǎ, te sǎá nduu te cunu-o ndìhi-gǎ.

Te núu na càháⁿ-ó sǎ ñà túú xìní-ó-gǎ, te diu-ni ducaⁿ cùñaha-gǎ xii-o sǎ ñà túú xìní ñahá-gǎ ná sǎá nduu càda ndáá-gǎ cuèchi nchaa ñáyiu.

¹³ Te núu nchoo ñà túú quide ndáá-ó ndècu-o núú-gǎ ñá, dico mee-gǎ chi ío ndáá quidé-gǎ, chi Yá Ndiöxí nchaa sǎ sání iní-gǎ quidé-gǎ.

Tée quide nacuáa nduu vétú iní Yá Ndiöxí

14 Te dandàcu iní-n nchàa ñáiyu ndècu ndìhi-o ichi Xítóhó Jesucristú nchaa tnúhu càháⁿ-í-a, te cúñaha-n xíi-yu sá Xítóhó Jesucristú cuíní-gá sá ñà túú-gă nándi tnúhu cútnàhá-yu, chi nchaa tnúhu càháⁿ-yu-áⁿ dácuita ni-hnu-xi ñáiyu ndèdóho ñaha xíi-yu, chi ñà túú vèdana nándihi nchaa tnúhu-áⁿ.

15 Te ío nducu ndèe-ñ cada ndáá-n cùndecu-n núú Yá Ndiòxí, te cada-n chiúⁿ-gá nàcuáa nduu vétú iní-gá, te càháⁿ ndáá-n tnúhu-gá, cuendá sá vă cùcàhⁿ núú-n nùú-gă.

16 Te vă cáda cuendá-ñ nchàa tnúhu sá ñà túú vèdana nándihi càháⁿ ñáiyu cuendá Yá Ndiòxí, chi nchaa ñáiyu càháⁿ tnúhu-áⁿ ndìhi nchaa ñáiyu sàcúndedóho ñaha xíi-yu uuⁿ-gá quidè-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá.

17 Te nchaa tnúhu-áⁿ cùténuu-xi dàtná quidé ñⁿ cuèhé sá ñàni ñaha xíi ñáiyu xité nuu-xi nihíi yiqui cùñú-yu. Te tnàhá té Himèneú ndìhi té Filetú càháⁿ-güedé tnúhu-áⁿ quidé-güedé dàtná quidé ñáiyu-áⁿ.

18 Te cue tée-áⁿ ñà túú-gă càháⁿ ndáá-güedé dàtná càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí, chi càchí-güedé sá ncháa nchòo ñáiyu ndècu ichi Yá Ndiòxí cúú-ó dàtná cue ñáiyu sa ní ndoto, dico na cùú ndisa-o te vă ndótó-gă-ó càchí-güedé. Te dava ñáiyu ní dáñá-yu sá sàndáá iní-yu tnúhu Yá Ndiòxí sá dúcáⁿ càháⁿ-güedé.

19 Te cuèi ducaⁿ quide davá-yu, dico Yá Ndiòxí ní taxi ndecu-gá cue ñáiyu ni yùhu ni iní ndécú ichi-gá, te cùtnuní sá ndécú ndìhi ñaha-gá xíi-yu, chi ñⁿ xichi núú tütú-gá càchí-xi sá mée-gă xíní-gá cue ñáiyu cùu cuendá-gá. Te ñngá tucu xichi núú tütú-gá càchí-xi sá ncháa ñáiyu sàndáá iní ñáhá xíi Xítóhó Jesucristú xíní ñùhu-xi sá vă cùndècu-gá-yu ichi cuèhé ichi duha.

20 Te ñáiyu cuica chi ndècu ndìhi-yu vehé-yu cóhó sá ñi cuáha mee-ni dñhúⁿ cuááⁿ, ndìhi cóhó sá ñi cuáha mee-ni dñhúⁿ cuixíⁿ, te nchaa cóhó-áⁿ cúú-xí dàtná cue ñáiyu ñà túú ñà cùmáñi nùú Yá Ndiòxí. Te ndècu ndìhi tucú-yu cóhó sá ñi cuáha mee-ni ñùhu, ndìhi cóhó sá ñi cuáha mee-ni

yùtnu, te nchaa cóhó-áⁿ cúú-xí dàtná cue ñáiyu ñà túú quide ndáá núú Yá Ndiòxí.

21 Te nchaa ñáiyu ío ndècu yiñuhu núú Yá Ndiòxí cúú-yu ñáiyu ñà túú nihí tnàhá ndìhi cue ñáiyu ñà túú quide ndáá núú-gă, te cue ñáiyu ndècu yiñuhu núú-gă-áⁿ ñà túú tnàhí quée cáva-yu quidé-yu nchaa chiúⁿ tahu-gá.

22 Te ío cada cuendá-n vă cáda-n nàcuáa quide cue tée cuechi ndècu ichi cuehé ichi duha, te cada-n nàcuáa cundáá-n cùndecu-n ichi Yá Ndiòxí, te quindáá iní-n-gă, te cuu iní-n nchàa tnaha ñáiyu-n, te cundecu nahi-n, chi ducaⁿ tàú-xi cada-n ndìhi nchaa dava-gá ñáiyu sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi ñáiyu càháⁿ ndìhi ñaha xíi Yá Ndiòxí.

23 Te vă cáda cuendá-n ñⁿ tnúhu xítñaha ñáiyu chi ñà túú vèdana nándihi-xi, chi núu na càda cuendá-ó te dicó dánáá ñáhá-xí.

24 Chi nchaa cue tée xínu cuechi núú Yá Ndiòxí xíní ñùhu-xi càháⁿ vaha-güedé ndìhi nchaa ñáiyu, te danèhé ñáhá vaha-güedé tnúhu-gá, te cunduu càhnu iní-güedé te vă nàá-güedé.

25 Te vii vii càháⁿ-güedé dóho nchaa ñáiyu sàá iní-xi, ñáiyu ñà túú tnàhá iní tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiòxí, te ducaⁿ te cudana Yá Ndiòxí cada-gá te ndixi túu iní-yu sá ñà túú quide vaha-yu ndècú-yu te quindáá iní-yu tnúhu-gá.

26 Te ducaⁿ te cutnùní iní-yu sá sàcuíhná cùnùu-xi taxi tnuní ñáhá-xí xíi-yu, chi dàcahu iní ñáhá-xí xíi-yu quidé-yu nchaa nàcuáa cùu iní-xi ni cùu.

3

Nàcuáa cada ñáiyu òré sa ta cùyatni sáá nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú

1 Te càchí tnúhu-í xii-n cuendá cunaha-n nàcuáa cada-xi òré sa ta cùyatni sáá nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú, chi dàvá-áⁿ ío cada úhú-xi.

2 Chi ngüíta ñáiyu cuhuⁿ iní-yu mee-ni sá cúú-xí mée-yu, te cuhuⁿ iní-yu mee-ni dñhúⁿ, te ío cada càhnú-yu mée-yu, te cunduu yíchí

iní-yu, te cáháⁿ cuèhé-yu cuendá Yá Ndiöxí, te vá quindáá-gá iní-yu ni tātá-yu ni nānā-yu, te ni vā ndacáⁿ táhú núú tnáhá-yu cuendá nchaa sá vāha cada tnáhá-yu, te cadá-yu mee-ni sá ñà túú tnáhá iní Yá Ndiöxí.

³ Te vá cúú iní tnáhá ndí meé-yu, te nāá-yu te vá cuánāá-yu, te tee tnáhá-yu cuéchi neñúú, te vá cuánāá-yu cadá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-yu, te ío cunduu cuihna iní-yu, te vá tnáhá iní-yu nchaa sá vāha.

⁴ Te dayuhu cuāha cuendá tnáhá-yu núú cuè téé cūchiuⁿ, te ío cunduu yí iní-yu cadá-yu nāndi sá ñà túú vāha, te ío cada nínu-yu mēé-yu, te mee-ni nchāa sá cúdí iní-yu cadá-yu, te vá cúdí iní-yu nanducu nihnú-yu Yá Ndiöxí.

⁵ Te quesāhá-yu sá tnáhá-yu ndécú-yu ichi Yá Ndiöxí dico vá cadá-yu nchaa nācuāa cāháⁿ-gá.

Te yúhú cāchí tnúhu-í xii-n sá vā nihí tnáhá-n ndíhi nchaa ñáyiu ducaⁿ quide.

⁶ Te dava ñáyiu-áⁿ quíhíⁿ-yu dava vehe núú xīndecu ñáyiu, te ngúita-yu dandāhú-yu ñáyiu dīhí ñà túú xini dana cuendá Yá Ndiöxí, te ñáyiu dīhí-áⁿ cúú-yu ñáyiu ndècu vihi cuéchi-xi, chi ío cūdí iní-yu quidé-yu nchaa nāni sá cuèhé sá dúhá sàni iní-yu.

⁷ Te cuéi ío dācuahá-yu, dico ñà túú cūtnuní iní-yu nāsa cuāháⁿ tnúhu ndāá tnúhu Yá Ndiöxí.

⁸ Te ñáyiu ducaⁿ dāndahú ñáhá xii cue ñáyiu dīhí-áⁿ ñà túú cāháⁿ vāha-yu cuendá tnúhu Yá Ndiöxí, chi quidé-yu datná ní quide ndíi Jānés ndíhi ndíi Jāmbrés chi cue ndíi-áⁿ ñà túú ní cūú vāha iní cue ndíi núú ndíi Moisés cuendá tnúhu ní cáháⁿ ndíi. Te ñáyiu-áⁿ cúú-yu ñáyiu sàni iní mee nīne-ni nchaa sá cuèhé sá dúhá, te cuéi cāchí-yu sá sāndāá iní-yu Yá Ndiöxí dico ñà ndāá sá sāndāá iní ñáhá-yu xii-gá.

⁹ Dico vá ndácú-gā-yu dandāhú-yu vai ñáyiu, chi nchaa ñáyiu cutnūnī

iní-yu sá ío nī dīquī-yu, te ñà túú cāháⁿ ndāá-yu datná ní quide cue téé úú ñà túú ní tnáhá iní tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés.

Té Pāblú dāsāhú-dé té Timùteú

¹⁰ Te yòhó quidé-n nchāa nacuāa ní dānehé ñáhá-í xii-n, te ní xiní-n nchāa nacuāa quide-í ndécú-í, te cūtnuní iní-n nācuāa sàni iní-í ndécú-í ñuyiú-a, te xini-n sá ío sāndāá iní-í Yá Ndiöxí, te ío cāhnu iní-í, te cūú iní-í nchaa ñáyiu, te xiní tucu-n sá ío quide cāhnu iní-í cuéi nāndi sá yāha-í ndécú-í dico ñà túú dāña ndeé-í ichi-gá.

¹¹ Te ío vai sá quidé ñāha ñáyiu xii-í dāndòho ñahá-yu sá ndécú-í ichi Xitohó Jesucristú, te sa nāha tucu-n datná ní quide ñahá-yu xii-í cūtnáhá ní xīndecu-í ñuú Antiòquiá, ndíhi ñuú Ìconiú, ndíhi ñuú Lìstrá, chi ío ní dāndóhó ñahá-yu xii-í sá cuendá-gá. Dico Xitohó Jesucristú ío ní xito ñaha-gā xii-í te ní chindee ñāha-gá cuéi nāndi cūú sá ñi yāha-í.

¹² Te na cāchí tnúhu ndāá-í xii-n sá ío vai sá ñà túú vāha cada ñāha ñáyiu xii nchaa ñáyiu cūnī sá ñà túú nā cumānī núú Yá Ndiöxí cuendá sá ndécú ndíhi-yu Xitohó Jesucristú.

¹³ Dico dava ñáyiu cāchí-yu sá cāháⁿ-yu tnúhu Yá Ndiöxí te ñà ndāá sá cāháⁿ-yu tnúhu-gá, ñáyiu-áⁿ uuⁿ-gá cuita cada-gā-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quíhíⁿ, te ducaⁿ-ni ío dandāhú tnáhá-yu.

¹⁴ Te yòhó chi ío vāha ní sāndāá iní-n tnúhu Yá Ndiöxí sá dācuāha-n, te vitna cāháⁿ-í dóho-n sá vā dāñā ndeé-n quindāá iní-n tnúhu-áⁿ, te yòhó sa nāha-n ná cúú ñáyiu ní dānehé ñáhá xii-n tnúhu-gá.

¹⁵ Te yòhó chi ndeé cūtnáhá cúú lāndú-n ñi ngúita-n dācuāha-n tnúhu ndeé núú tūtú Yá Ndiöxí, te dīu-ni nchaa tnúhu-gá canu ichi ñaha-xi xii-n te naníhí tāhú-n, chi sāndāá iní-n Xitohó Jesucristú.

¹⁶ Te nchaa cue téé ní tee tnúhu Yá Ndiöxí, chi dīu-ni mee-gā ní dācāhú iní ñáhá-gā xii-güedé nācuāa tee-güedé, te tnúhu-gá ío vāha dacuāha-o nchaa dava-gā ñáyiu, te

càháⁿ-xi dóho-o sã vã cùndècu-gá-ó ìchi cuehé ichi duha, te núu ñá túú quìde ndáá-ó ndècu-o te nàcanu ichi ñaha-xi, te dànehé ñáhá-xí nàcuáa cada-o cùndáá-ó núú Yã Ndiõxí.

¹⁷ Te ñu-ni tnúhu-gá dátũha ñaha vãha-xi xii nchoo cuè ñáyiú ndècu ndìhi-gá cuèndá cada-o nchàa núú sã vãha.

4

¹ Te Xítóhó Jesucristú quixi-gá taxi tnùnì-gá ñuyíú-a, te cada ndáá-gá cuéchi nchaa ñáyiú sa ní xíhí, ndìhi cuéchi nchaa ñáyiú xĩndecu vívú. Te mee-gã ndìhi Yá Ndiõxí nánhá-gã sã ño càháⁿ-í dóho-n vitna

² sã ño dacuàha-n ñáyiú tnúhu-gá, te vã dáñá ndèé-n dàcuahá-n-yu ndèda-ni càa oré cuèi ñá túú cuiní-yu cundedóho-yu, te nchaa ñáyiú ñá túú cuiní cada ndáá cúñaha ndáá-n nchàa nacuáa quìde-yu. Te cúñaha tùcu-n xii-yu sã vã dúcáⁿ-gã cadá-yu, te cáháⁿ-n dóho-yu cuèndá cada ndáá-yu cundecú-yu. Te ío cunduu cahnu iní-n òré cáháⁿ-n dóho-yu, te ío dacuàhá-n-yu tnúhu-gá.

³ Chi sáa nduu te vã càchí-gá-yu cundedóho-yu nchaa tnúhu sã sánú ìchi ñaha cundecu vãha-o núú Yã Ndiõxí, chi mee-nã nchaa sã cúdí ìní mée-yu cundedóho-yu, te ndúcú-yu cue téè danèhé ñáhá xii-yu nchaa tnúhu cùu iní-yu-áⁿ.

⁴ Te vã cadá cuèndá tnàhí-gá-yu tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiõxí, chi mee-nã tnúhu sã ñà túú nàndìhi cada cuèndá-yu.

⁵ Dico yòhó ío quíhi iní-n cùndecu-n, te cahni iní-n cuèi nándi na ndòho-n, te dacuàha-ni-n ñáyiú tnúhu Yá Ndiõxí, ñáyiú vátá quìndáá iní ñáhá-gã xii-gá, te cada-ni-n nchàa chiuⁿ ní táhú-gã cada-n.

⁶ Te yúhú sa ñuhu ichi-ná-í quíhíⁿ-í núú ndécú Yã Ndiõxí cundecu-í, chi sa ní cuyatni cahni ñaha-güedé xii-í cuèndá sã xínú cuèchi-í núú-gã.

⁷ Te ní quide-í nchaa chiúⁿ ní táhú Yã Ndiõxí cada-í te vitna ní xínu cava nchaa chiúⁿ ní táhú-gã-áⁿ ñí quide-í, te ñá túú ní dàña ndeé-í ní sándáá

iní-í-gá, te ducaⁿ-ni sándáá iní-í-gá ndeé vitna.

⁸ Te vitna sa ndècu túha-ná sã ndúú tãhù-í cuèndá sã quìde ndáá-í núú Yã Ndiõxí, te Xítóhó Jesucristú taxi-gá táhú-ãⁿ nduu táhù-í ná sáa nduu, chi cùu-gá ñⁿ Yaá quìde ndáá cuiti, te ñá díú-ní yúhú taxi-gá táhú-ãⁿ cuu cuèndá-í, chi tnàhá nchaa ñáyiú ndètu cahnu-ná sáa nduu quixi tucu-gá ñuyíú-a cuáñaha-gã táhú-ãⁿ nduu táhù-yu.

Chiúⁿ tahu té Pãblú cada té Timùteú

⁹ Te cuiní-í sã ño ndìhi quixi-n quixi coto ñaha-n xii-í.

¹⁰ Chi té Dêmás ñá túú-gã quìde cuèndá ñáhá-dé xii-í, chi mee-nã nchaa sã ño ñuyíú-a ío cùdí ìní-dé. Te ní dándõo ñaha-dé cuáháⁿ-dé ñuu Tesalónica, te té Crèscenté cuáháⁿ-dé cundecu-dé distritú Gàlaciá, te té Titú cuáháⁿ-dé cundecu-dé distritú Dalmaciá.

¹¹ Te ñⁿdii-ná té Lùcá ndécú ndìhi ñaha-dé xii-í, te cúñaha-n xii té Mácú quixi-n ndìhi-dé, chi téè-áⁿ ndacu-dé cada-dé ñⁿ chiúⁿ-í.

¹² Te té Tiquicú ní tendaha-í-dé cuáháⁿ-dé ñuu Éfesú.

¹³ Te òré quixi-n te yáha-n vèhe té Càrpú cáá ñuu Tròás canehe-n ñⁿ dóo tĩcachi ní dándõo-í vehe-dé quixi, ndìhi nchaa lìbrú-í, te tnàhá nchaa dava-gá tutú-í ndécú vèhe-dé canehe-n quixi chi xíãⁿ ío-gá xíní ñuhu-í.

¹⁴ Te té Lijandrú téè cùu rerú ío vài sã ñà túú vãha ní cuu quide ñaha-dé xii-í, dico mee Yã Ndiõxí nánhá-gã nása cada ñaha-gã xii-dé cuèndá sã dúcáⁿ quide-dé.

¹⁵ Te vã ñíhí tnàhá-n ndìhi-dé chi ío càháⁿ cuèhé-dé cuèndá nchaa tnúhu càháⁿ-ó.

¹⁶ Te cútnàhá ndécá ñaha-güedé xii-í ní sáháⁿ núú cuè téè cùchiúⁿ xito díhna nuu, chi mee ñí ní sáháⁿ te ñá túú ní sáháⁿ ní ñⁿ cue téè cùndìhi-í, chi nchaa-güedé ní dándõo ñaha-güedé xii-í, te yúhú xicáⁿ táhù-í núú Yã Ndiõxí sã vã cadá cuèndá-gá sã dúcáⁿ ñí quide-güedé.

¹⁷ Dico Xítoho Jesucristú ní chindee ñaha-gá xii-í, chi ní taxi-gá tnúhu ndee iní ní cáháⁿ-í tnúhu-gá nàcuáa tàú-xi cunduu núú cuè téé-áⁿ ndihi núú nchàa ñáyiú, dico ñá díú ñáyiú isràél cúú-yu, te ñu-gá ní dácăcu ni-hnu ñaha-gă xii-í ñá túú ní sàhni ñaha-güedé.

¹⁸ Te mee Xítoho Jesucristú coto ñaha-gă xii-í te ñá túú nă cuu cuèi nándi sá ná cádá ñaha ñáyiú xii-í te ñu-ni-gá coto ñaha-gă xii-í ndéé ná sàá nduu sǎá-í andiú núú ndécú-gă táxi tnùn-í-gá. Te nchaa-o chí ná càchí-ó sǎ ïo càhnu cuu-gá ni caa ni quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu.

Tnúhu ndéé núú ní ndihi-ná

¹⁹ Te ïo cúñaha-n na càda ndee iní tá Priscá, ndihi té Aquilú, ndihi cue ñáyiú cùu ndi mee té Onèsíforó.

²⁰ Te té Èrastú ní quendóo-dé ñuú Còrintú, te té Trófimú ní dándóo-í-dé ñuú Miletú chi cùhú-dé.

²¹ Te ïo cundihí iní-n quixi-n oré vátá sàá-gá yóó quidé víxiⁿ-xi. Te ïo cada ndee iní-n càchí té Èúbulú, ndihi té Pudenté, ndihi té Línú, ndihi tá Claudiá, ndihi nchaa dava-gá ñáyiú sàndáá iní tnúhu Xítoho Jesucristú.

²² Te xicáⁿ táhù-í núú Xítoho Jesucristú sá ná cùndecu ndihi ñaha-gá xii-n ndihi nchaa dava-gá-yu. Te ducaⁿ ïo na chindee chitúu ñaha-gă xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ïo chí cádá ndèe iní-nă vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUIHIⁿ NDAHA TÉ TITÚ

*Té Päblú cadúha-dé tutú quihiⁿ
ndaha té Titú*

¹ Yúhú té Päblú xínú cuèchi-í núú Yă Ndiöxí, te ðiu-gá ní tendaha ñaha-gá xii-í cáháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú núú ñáyiú cuèndá quíndáá iní nchaa ñáyiú ní cachí Yă Ndiöxí naníhí tǎhú, ndíhi cuèndá sá təcú tnùní váha-yu tnúhu-gá, te ñáyiú na quíndáá iní tnúhu-gá cada ndáá-yu cundecú-yu ichi-gá.

² Te yúhú dácuàha-í-yu tnúhu-gá cuèndá cundecu ndíhi-yu tnúhu ndee iní sá cündecu ndíhi-yu Yă Ndiöxí ní caa ní quihiⁿ, chi ndéé cútnàhá vátá ngáva-gá ñuyíú-a ní cachí-gá sá cündecu ndíhi ñaha-gá xii-yu, te ñá túú dándahú ñáhá-gǎ, chi quide-gá ñⁿ sá cáháⁿ-gá.

³ Te ní sáá nduu ñí cachí-gá sá nihí-yu tnúhu nàcuáa cuáháⁿ tnúhu-gá, te ðiu-ni tnúhu-áⁿ ñí cachí Yă Ndiöxí Yaá dácácu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú sá dácuàha-í ñáyiú.

⁴ Te tutú-a cadúha-í cuèndá daquixi-í ndaha yòhó té Titú, téé ní sanu ichi ndisa-í ichi Xítóhó Jesucristú, chi ñⁿ-ni tnúhu sándáá iní-ó. Te xicáⁿ táhú-í núú Tátá-ó Dütú Ndiöxí sá ïo na chindee chitúu ñaha-gǎ xii-n, te ðiu-ni-gá ná càda te ïo váha cuu iní-n cündecu-n. Te xicáⁿ táhú tucu-í núú Xítóhó Jesucristú Yaá dácácu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú sá ðíú-ní ðucaⁿ na cada ñaha-gá xii-n.

Chiuⁿ quide té Titú ðistritú Crétá

⁵ Te yúhú ní dándóo ñaha-í xii-n ðistritú Crétá, chi cuíní-í cada-n nchaa chiuⁿ cumání, te cuíní-í taxi ndecu-n cuè téé quíndaha ñaha xii cue ñáyiú sándáá iní tnúhu Yă Ndiöxí xíndecu ñⁿ ñⁿ ñúú yíndèhu ðistritú-áⁿ, te cada-n nàcuáa ní cachí-í cada-n.

⁶ Te cue téé cada chiuⁿ-áⁿ xíní ñúhu-xi cuu-güedé mee-ni cuè téé ïo váha quide ndáá nàcuáa vá yóo cáháⁿ dóho-güedé, te na cù-güedé cue téé ndècu ñⁿ dii-ni ñadíhí-xi. Te ducaⁿ nchaa landú-güedé ná cù-güexi landú sándáá iní ñáhá xii Yă Ndiöxí cuèndá sá vá yóo cuatnuñaha xii-güexi quesahá-yu sá ïo sàá iní-güexi te quide-güexi nándi sá ñà túú táu-güexi cada-güexi.

⁷ Chi xini ñúhu-xi sá ncháá cuè téé quíndaha ñaha xii ñáyiú sándáá iní tnúhu Yă Ndiöxí ïo cundecu yíñúhu-güedé, chi ducaⁿ táu-xi cada nchaa cue téé quide chiuⁿ Yă Ndiöxí, te xini ñúhu tucu-xi sá vá cúú-güedé cue téé ñí iní-xi, te ni vá cúú-güedé cue téé líhli iní-xi, te ni vá cúú-güedé cue téé quihu, te ni vá cúú-güedé cue téé plètú, te ni vá cúú-güedé cue téé ðicó-ni ducaⁿ ñíhí ðíhúⁿ.

⁸ Te xini ñúhu-xi cuu-güedé cue téé sǎñaha núu vehe ndetatú cue ñáyiú ñúhu ichi, cue téé quide váha sá cúú-xí tnàha ñáyiú-xi, cue téé ïo váha cùtnuní iní-xi nàcuáa cada cundecu ñuyíú-a, cue téé quide ndáá xíndecu, cue téé quide nchaa nàcuáa nduu vétú iní Yă Ndiöxí, cue téé xito mee-xi ñá túú quide cutexínu.

⁹ Te na cù-güedé cue téé ïo váha sándáá iní tnúhu váha tnúhu Yă Ndiöxí sá ñí dánèhé ñáhà-í xii-ndo cuèndá ducaⁿ te cue téé-áⁿ ndacu-güedé cáháⁿ-güedé dóho ñáyiú cuèndá cáda-yu nchaa nàcuáa cáháⁿ Yă Ndiöxí, te níhí-güedé tnúhu cáháⁿ váha-güedé núú nchaa ñáyiú dàquee tíhú tnúhu Yă Ndiöxí, te mee-ni cuè téé ducaⁿ quide váha taxi ndecu-n quíndaha-güedé ñáyiú sándáá iní tnúhu-gá.

¹⁰ Te na càhí tnúhu-í xii-n sǎ vái ñáyiú sáá iní-xi ïó, te cáháⁿ-yu mee-ni tnúhu sá ñà túú nándíhi, te dándahú-yu tnàhá ñáyiú-yu, te ñáyiú isráel ïo-gá vai-yu ducaⁿ xíquide.

¹¹ Te nchaa ñáyiú ducaⁿ xíquide xini ñúhu-xi nducu-o tnúhu cúñaha-o xii-yu cuèndá cadí-yu yuhú-yu, chi dānehé-yu dava-gá ñáyiú ñⁿ sá ñà túú

tàú-yu dacuàhá-yu, te ducaⁿ quidé-yu cuendá-ni sá nihí-yu díhúⁿ, te ío títní xichi ní cuu dāndahú-yu nchaa ñáyiú xīndecu ñⁿ-ni vèhe.

¹² Te ní cachí ñⁿ tée ío váha sàá díquí-xi ndècu mei ñuú distritú Crètá sá ncháá ñáyiú ñuú-dé-áⁿ ío ndèhdé-yu, te ío cuihna iní-yu, te ío vài xexí-yu, te cùhdú-yu.

¹³ Te ndáá ní cáháⁿ-dé chi ducaⁿ quidé-yu, te xiáⁿ ío cáháⁿ-n dōho-yu cuendá sá ná quíndáá váha iní-yu tnúhu Yá Ndiǒxí.

¹⁴ Te cúñaha-n xí-yu sá vǎ cáda cuendá-yu nchaa tnúhu ndehnde càháⁿ ñáyiú isràél, te ni vǎ cáda cuendá-yu nchaa tnúhu càháⁿ ñáyiú ñá túú cuení quíndáá iní tnúhu Yá Ndiǒxí.

¹⁵ Te nchaa sá ñí cadúha Yá Ndiǒxí ío ñuyíú-a cùu-xi mee nine-ni sá vǎha sá cúu-xí nchaa ñáyiú sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi ndècu ichi Yá Ndiǒxí. Dico nchaa sá ñí cadúha-gá ñá túú cùu-xi sá vǎha sá cúu-xí nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, chi ñá túú sàndáá iní-yu tnúhu-gá, chi mee-ni sǎ cuèhé sá dúhá ñuhu iní-yu, te ñá túú quide cuendá-yu núu quide váha-yu àdi ñá túú quide váha-yu ndècú-yu.

¹⁶ Te càchí-yu sá sàndáá iní-yu Yá Ndiǒxí, dico nchaa sá quidè-yu-áⁿ càchí tnùní-xi sá ñǎ ndáá. Te Yá Ndiǒxí chi duuⁿ duuⁿ ñá túú tnàhá iní-gá nchaa nàcuáa quidé-yu, chi ío sàá iní-yu, te ñá túú quidé-yu ni ñⁿ sá vǎha.

2

Tnúhu váha tnúhu Yá Ndiǒxí

¹ Te yòhó òré dánèhé-n ñáyiú, te danèhé-n-yu mee-ni nàcuáa càháⁿ tnúhu váha tnúhu Yá Ndiǒxí.

² Te nchaa cue tée cùu sacuéhé ná càda cuendá-güedé vǎ cáda cùtexínu-güedé cundecu-güedé, te na cùndecu yíñuhu-güedé, te na cuǎha váha-güedé cuendá nàcuáa cada-güedé cundecu-güedé, te na quíndáá váha iní-güedé Yá Ndiǒxí, te na cùu iní-güedé tnàhá ñáyiú-güedé, te

na cùnduu cahnu iní-güedé cuèi nándi sá ná yǎha-güedé.

³ Te vitna càháⁿ tucu-í sá cúu-xí nchaa ñáyiú díhí ñáyiú cùu sacuéhé sǎ ná cùndecu yíñuhu-yu, te vǎ cúu-yu ñáyiú yiti yùhu-xi, te ni vǎ cúu-yu ñáyiú quihu, te na dānehé-yu nchaa dava-gá ñáyiú cada váha-yu.

⁴ Te na dāsahú-yu nchaa ñáyiú díhí ñáyiú cuechi cuendá ná cùu iní-yu yí-yu, ndihí cue landú-yu,

⁵ ndihí cuendá sá ná càni váha iní-yu nàcuáa cundecu-yu, ndihí cuendá sá vǎ càni iní-yu cada-yu ni ñⁿ sá cuèhé sá dúhá, ndihí cuendá sá ná càda-yu nchaa chiúⁿ ñuhu vehé-yu, ndihí cuendá sá cáda vǎha-yu nchaa tnàhá ñáyiú-yu, ndihí cuendá sá ná cáda-yu nchaa nàcuáa càháⁿ yí-yu, te ducaⁿ xini ñuhu-xi cada-yu cuendá sá vǎ yòo cáháⁿ cuèhé cuendá tnúhu Yá Ndiǒxí. Duha cúñaha-n xii cue ñáyiú díhí ñáyiú cùu sacuéhé cuendá ducaⁿ dāsahú-yu nchaa ñáyiú díhí ñáyiú cuechi.

⁶ Te yòhó cáháⁿ-n dōho nchaa cue tée cuechi cuendá sá ná càni váha iní-güedé nàcuáa cundecu-güedé,

⁷ te cada-n mèe-ni sá vǎha cuendá ducaⁿ cànchicúⁿ nihnu-güedé cada-güedé, te òré danèhé-n-güedé te ío váha cuu iní-n dānehé-n-güedé, te ndihí tnúhu yíñuhu cáháⁿ ndihí-n-güedé.

⁸ Te cáháⁿ-n mèe-ni tnúhu váha, te ducaⁿ te vǎ yòo ñⁿ cáháⁿ cuèhé cuendá tnúhu càháⁿ-n, te nchaa ñáyiú cùu úhú iní ñáhá xii-o cucahaⁿ núu-yu, te vǎ nihí-yu tnúhu cáháⁿ cuèhé-yu cuendá-ó.

⁹ Te ío cáháⁿ-n dōho nchaa cue tée xinu cuechi sá ná quíndáá iní-güedé cada-güedé nchaa chiúⁿ tahu patrón-güedé nàcuáa cudù-güedé núu cuè tée-áⁿ, te vǎ càháⁿ sàá iní-güedé.

¹⁰ Te vǎ càni iní-güedé duhu-güedé, te cada ndáá-güedé cuendá sá ñá túú nǎ cani iní ñáhá cuè patrón-güedé, te ducaⁿ te cutnùní iní ñáyiú sá tnúhu Yá Ndiǒxí ío váha dānehé ñáhá-xí nàcuáa cada-o cùndecu-o, te diu-gá cúu-gǎ Yaá dácǎcu nihnu ñaha xii-o núu úhú

núú ndàhú.

¹¹ Te nchoo ñi cutnùní iní-ó sã Yã Ndiõxí ío cùndahú iní-gá nchaa nchoo ñãyiú ndècu ñuyíú-a, te ní taxi-gá tnúhu ndee iní sá nánihí tãhú nchaandi túhú ñãyiú te núu na quèndáá iní ñáhã-yu xii-gá.

¹² Te ní cachí-gá sá dáñá-ó nchàa ichi cuehé ichi duha chi ñá tnàhá iní-gá cundecu-o ìchi-án, te vã ío cuhuⁿ iní-ó nchàa sá ío ñuyíú-a, te ní cachí tucu-gá sá ío cani iní-ó nàcuáa cundecu-o vitna ndecu-o ñuyíú-a te cada ndáá-ó cundecu-o cuendá nduu vétú iní-gá.

¹³ Te cundetu-o sãá nduu càhnu vihi, nduu quixi tucu Xitohó Jesucristú Yáa cúú Ndiõxí-ó, te ñiu-gá ní dácãcu nihnu ñaha-gã xii-o núú ùhú ndàhú. Te nduu-ãⁿ ío cudíí iní-ó.

¹⁴ Te mee-gã ní xihí-gá chi ducaⁿ ñi cuiní-gá cunduu, te ducaⁿ ñi quide-gá cuendá nchoo vã cùndècu-gá-ó ìchi cuehé ichi duha, te nduu ndoo nduu nine iní-ó, te ducaⁿ te cuu-o cuè ñãyiú quindaha-gã, te ñi yùhu ñi iní-ó càda-o mee-ñi sã vãha.

¹⁵ Te nchaa tnúhu-áⁿ danèhé-n-yu te cúñaha-n xii-yu nàcuáa cadá-yu, te cáháⁿ-n dõho-yu te núu ñá túú quide ndáá-yu. Te cada-n sã cúú-n ñiⁿ téé xínu cuechi núú Yã Ndiõxí, te vã dáñá-n mèe-n daquee tíhú ñáhã ñãyiú xii-n.

3

Nchaa sá tàú ñãyiú ndècu ichi Yá Ndiõxí cadá-yu

¹ Te cúñaha-n xii-yu sá ná quèndáá iní-yu cadá-yu nchaa nàcuáa cáháⁿ nchaa cue téé cùchiuⁿ, te tàú-yu chindee ñáhã-yu xii-güedé nchaa chiúⁿ váha quide-güedé.

² Te vã cáháⁿ cuèhé-yu cuendá ñãyiú, te vã cùndùu pletú-yu, te na cúú-yu ñãyiú ndàhú iní-xi, te na cùndahú iní-yu nchaa tnàha ñãyiú-yu.

³ Te tnàhá-ó ñi xóo cada-o dàtná quidé ñãyiú-áⁿ vitna, chi ío ñi díquí-ó chi ñá tècú tnùn-ó nàcuáa cáháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ní cùu, te ío ní xínduu sãá iní-ó núú-gã, te ní xíndecu-o ñiⁿ ichi

sá ñã túú tàú-ó cùndecu-o ni cuu, te nándi sá cuèhé sá dúhá ío ñuyíú-a ní xóo cudíí iní-ó ñi xóo cada-o chi ní xóo taxi tnùn-ó ñáhã-xí xii-o, te ní xóo cada cuèhé ní xóo cada duha-o ni cùu, te ní xíndecu-o ìchi cuedú iní, te cuendá nchaa sá ñi xóo cada-o-ãⁿ xíãⁿ ío ní xóo cuu úhú iní ñáhã ñãyiú xii-o, te ducaⁿ-ni nchòo tucu ní xóo cuu úhú iní-ó-yu.

⁴ Te Yá Ndiõxí Yáa ní dácãcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú ní dándixí túu-gá iní-ó nàcuáa cutnùní iní-ó sã ío váha iní-gá, te cùu iní ñáhã-gã xii nchaa nchoo ñãyiú ndècu ñuyíú-a.

⁵ Te Yá Ndiõxí ní dácãcu nihnu ñaha-gã xii-o núú ùhú núú ndàhú, dico ñá díú cuendá ñiⁿ sá vãha quide-o ndecu-o ñuyíú-a ducaⁿ ñi quide-gá, chi mee-gã ducaⁿ tnàhí ní cundàhú iní ñáhã-gã xii-o. Te ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ó, te ní cuu-o dàtná ñiⁿ ñãyiú saa, chi Espiritú Yá Ndiõxí ducaⁿ ñi quide ñaha-xi xii-o.

⁶ Te Espiritú-gá ní taxi-gá ñi yùhu ñi iní-gá ndécú ndíhi-o, te ducaⁿ ñi quide-gá chi ní sándáá iní-ó Xitohó Jesucristú Yáa ní dácãcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú.

⁷ Te ío cùndahú iní ñáhã-gã xii-o núu sa ní quide ndáá-gá cuèchi-o te ní cuu-o ñehe-gá, núu xíãⁿ vitna ndètu-ná-ó sãá nduu nduu táhú-ó cundecu-o ndíhi-gá ñi caa ñi quíhíⁿ.

⁸ Te tnúhu ní cáháⁿ-í-a cùu-xi tnúhu ndáá cuiti, te cùn-í sá ñi yuhu ñi iní-n cáháⁿ-n tnúhu-gá núú-yu cuendá sá ncháá ñãyiú sándáá iní ñáhã xii Yá Ndiõxí nducu ndéé-yu cadá-yu mee-ñi sã vãha, te tnúhu-áⁿ cúú-xi mèe-ñi tnúhu váha, te ío váha sá cúú-xi-yu.

⁹ Te vã cádá cuendá-n nchàa tnúhu sá ñã túú nándíhi xitnàha ñãyiú, te vã cádá cuendá-n ñãyiú nándi cáháⁿ cuendá nchaa sá ñi xóo cada cue ñãyiú ní xíndecu ndéé sanaha, te vã cádá cuendá-n nchàa tnúhu xitnàha ñãyiú xicuehé tnàhá cuendá tnúhu ní chídó tnùn-ó ndíi Moisés, chi nchaa tnúhu xitnàhá-yu-áⁿ ñã túú tnàhí nándíhi-xi, te dàcuíta ñaha-xi xii-o.

¹⁰ Te núu ío ñáyiú ní ngüíta-yu nándi tnúhu càháⁿ-yu cuendá sá vǎ cúu ñⁿnuu cue ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí ñá, te ñáyiú-áⁿ cǎháⁿ sàhú-n dǒho-yu ñⁿ úú xito, te núu vá tnǎⁿ-yu tnúhu càháⁿ-n ñá, te vá nihí tnáhá-gǎ-n ndihí-yu.

¹¹ Te ducaⁿ càda-n, chi ñáyiú-áⁿ duuⁿ duuⁿ ñá túú-gǎ cuení-yu cadá-yu sá vǎha, chi mee-nǎ sá cuèhé sá dúhá tnáhá iní-yu cadá-yu, te cùtnuní iní méè-yu sá ñà túú quide ndáá-yu, te sáá nduu te nacháhu-yu nchaa sá quidè-yu.

Nàcuáa cada té Títú

¹² Te cuení-í tendaha-ǎ té Àrtemás quixi-dé núú ndécú-n àdi té Tiquicú, te òré ná quèxio ndéda-ni càa ñⁿ cue téa-núú ndécú-n, te ío nducu ndèe-n quihíⁿ-n ñùú Nìcópólís núú quihíⁿ-í cundecu-í, chi yàcáⁿ cuení-í quihíⁿ-í cundecu-í yóó quidé vǎxiⁿ-xi.

¹³ Te ío cuáñaha-n nchàa sá xíní ñùhu té Zénás téa ío váha xíní nchaa nàcuáa càháⁿ lèi, ndihi té Àpolós cuendá sá ñà túú ñǎ cumání xii-güedé ichi.

¹⁴ Te cuení-í sá ncháá ñáyiú ndècu ndihí-o ichi Yá Ndiöxí cada váha-yu, te cuáñahá-yu ñⁿ sá xíní ñùhu ñáyiú, te ío váha chiuⁿ cadá-yu te núu ducaⁿ na càda-yu.

Tnúhu ndéé núú ñǎ ndihí-ná

¹⁵ Te vitna ío cada ndee iní-n càchí nchaa ñáyiú ndècu ndihí-í iha, te cúñaha-n sǎ ío na càda ndee iní nchaa ñáyiú cùu iní ñáhá xii-o, ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí. Te Yá Ndiöxí ío na chindee chitúu ñaha-gǎ xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cáda ndèe iní-nǎ vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ PÄBLÚ QUIHIⁿ NDAHA TÉ FILEMÓN

Té Păblú cādūha-dé tutú quihiⁿ ndaha té Filèmon

¹ Te yúhú té Păblú té yìhi vecaá sá cuendá Xítóhó Jesucristú cādūha-í ìⁿ tutú ndìhi té Timùteú cuendá daquixi-í ndaha yòhó té Filèmon, te ío cùu iní ñàhà-í xii-n chi tnàhá-n quide-n chiuⁿ Yá Ndiöxí. Te tutú-a tëndaha-í quixi ndaha-n

² ndìhi ndaha ñaha nàni Apiá ñaha ndècu ndìhi-o ichi Xítóhó Jesucristú, ndìhi ndaha té Àrquipú, chi tnàhá-dé quidé-dé chiuⁿ Yá Ndiöxí, ndìhi ndaha nchaa ñáyiú tàcá vehe-n dàcuahá-yu tnúhu-gá.

³ Te xicáⁿ táhù-í núú Tătá-ó Dütú Ndiöxí ndìhi núú Xítóhó Jesucristú sá ìo na chindee chitúu ñaha-gă xii-ndo, te ducaⁿ ndì nduú-gá ná cádá te ío váha cuu iní-ndó cundecu-ndo.

Té Filèmon ío sàndáá iní-dé Xítóhó Jesucristú te cùu iní-dé tnàha ñáyiú-dé

⁴ Te ndi tnàhá òré càháⁿ ndìhi-í Yá Ndiöxí cuendá-n ndàcáⁿ táhù-í núú-gă.

⁵ Chi nihí-í tnúhu sá ìo sàndáá iní-n Xítóhó Jesucristú, te cùu iní-n cuè ñáyiú ndècu ichi-gá.

⁶ Te xicáⁿ táhù-í núú Yá Ndiöxí sá dàtná-ni sàndáá iní-n-gă ducaⁿ-ni dānehé-n ñáyiú cuendá ducaⁿ ngūnu ichí-yu tnàhá-yu, te cutnūnī iní-yu nācuāa ndūu nchaa sá vāha tàxi Xítóhó Jesucristú xii-o, te tnàhá-yu nduu táhū-yu nchaa sá vāha-áⁿ.

⁷ Te yòhó té Filèmon cúu-n tēe ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú càchí tnúhu-í xii-n sá ìo cùdì iní-í cuendá sá ìo váha quide-n ndecu-n, chi cùu iní-n nchaa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí, te uuⁿ-gá nihí ndèe-í sá dúcáⁿ quide-n, te ñu-n ìo sáhā-n-yu tnúhu ndee iní ndécú ndìhi-yu.

Té Păblú chindèe tnúhu-dé té Ònésimú

⁸ Te yúhú té Păblú ní taxi Xítóhó Jesucristú tnúhu ndee iní ndécú ndìhi-í sá táxi tnūnī ñàhà-í xii-n te tahu-í chiuⁿ cada-n, dico vá táxi tnūnī ñàhà-í xii-n,

⁹ chi váha-gá sá càháⁿ ndàhú-í núú-n sá cádá-n nchaa nacuāa càháⁿ-í chi ío cùu iní ñàhà-í xii-n. Chi yúhú sa ta yì-í cuáháⁿ, te yìhi-í vecaá cuendá sá càháⁿ-í tnúhu Xítóhó Jesucristú.

¹⁰ Te càháⁿ ndàhú-í núú-n sá ñà túú nă cani iní-n cuendá té Ònésimú, chi ní cuu-dé vitna dàtná ìⁿ déhe-í, chi ní sàndáá iní-dé tnúhu Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-í xii-dé vitna yìhi-í vecaá.

¹¹ Te nàha-n sá cūtnàhá ní xīndecu ndìhi-n-dē ñá túú ní quide ndáá-dé, dico vitna ío váha quide-dé ndécú ndìhi-í-dé, te ñu-ni ducaⁿ càda-dé òré cundecu ndìhi tucu-n-dē.

¹² Te vitna tendaha-í-dé ndixi-dé cundecu tucu-n ndìhi-dé, te òré queheⁿ cuendá-n-dē, te cada iní-n sá yúhú ní queheⁿ cuendá-n.

¹³ Te vitna yìhi-í vecaá sá cuendá tnúhu Xítóhó Jesucristú, te cuiní-í ngani-í-dé cunu cuechi-dé núu-í cuendá cada-dé núu-n ní cùu.

¹⁴ Dico ñá túú ní ngāni-í-dé, chi vátá ndátnūhu ndìhi ñaha-gă-í xii-n nūu nása cachí-n cūnduu. Te ñá cūndēe iní-í cada yica-í cada-n ìⁿ sá vāha sá cúu-xi-í, chi cuiní-í sá méé-n cāni iní-n nūu cuu àdi sá vā cúu.

¹⁵ Te ní cunduu nī quee té Ònésimú vehe-n, te cudana te mee Yá Ndiöxí ducaⁿ nī cachí-gá cunduu cuendá dacuāha-dé cada váha-dé. Te ndixi tuçu-dé cundecu ndìhi ducaⁿ-nă-n-dē.

¹⁶ Te vá cúu-gă-dé dàtná ìⁿ tēe xīnu cuechi chi ní cuu-dé dàtná ìⁿ ñaní-ó chi ní sàndáá iní-dé Yá Ndiöxí, te yúhú ío cùu iní-í-dé, dico yòhó uuⁿ-gá cuu iní-n-dē, chi cùu-dé ìⁿ tnàha ñáyiú-o, te ndècu-dé ichi Yá Ndiöxí.

¹⁷ Te ìⁿ-ni cùu-o ndecu-o ichi Yá Ndiöxí nūu xiáⁿ càháⁿ ndàhú-í núú-n sá quéhéⁿ cuendá-n-dē dàtná quéhéⁿ cuendá-n yúhú òré quéxió-í vehe-n.

¹⁸ Te núu ìó ìⁿ sá nī cumání-dé núu-n ñà túú ní quide ndáá-dé

cútnàhá ní xíndecu-n ndìhi-dé, àdi ío ìíⁿ sá tàú-dé te vá ndàcáⁿ cuèndá-n nũú-dé, chí yúhú ndacáⁿ cuèndá-n nũú-í.

¹⁹ Te ndaha mee yúhú té Páblú cádũha-í tutú-a cächí tnúhu-í xii-n sã ná chãhu-í nchaa sã nĩ quide-dé. Dico dandàcu saú iní-n sã yúhú ní sanu ichi ñaha-í xii-n ìchi Xítóhó Jesucristú.

²⁰ Dico yòhó té ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú cada ndee ìní-n càda-n tnúhu ndàhú càháⁿ-í núú-n chí ndècu-o ichi-gá. Te ducaⁿ càda-n nacúaa cuu-xi dàtná ìíⁿ tnúhu ndee ìní sá cúú-xi-í, chí ndì ndũú-ó ndècu-o ichi-gá.

²¹ Te cùtnuní iní-í sá cádá-n nchàa nacúaa càháⁿ-í, te cùtnuní tucu iní-í sá ìo-gá vãi sá vãha cada-n dàcúúxí tnũhu ndàhú càháⁿ-í núú-n, núu xíãⁿ tëndaha-í tutú-a véxi ndaha-n.

²² Te vitna cùní-í cada túha-n ìíⁿ vehe cundecu-í, chí sàni iní-í sá quíxí còto ñaha-í xii-ndo, te ndètu-í sáa nduu-ãⁿ chí nchòhó xicáⁿ táhú-ndó nũú Yã Ndiõxí cuèndá-í.

Tnúhu ndéé núú nĩ ndìhi-ná

²³ Te ío cada ndee ìní-n cächí té Ępafrás té yìhi ndìhi-í vecaá sá cuèndá tnúhu Xítóhó Jesucristú.

²⁴ Te ío cada ndee ìní tucu-n cächí té Măcú, ndìhi té Arìstarcú, ndìhi té Dēmás, ndìhi té Lùcá, chí tnàhá cue té-ãⁿ quide-güedé chiũⁿ Xítóhó Jesucristú.

²⁵ Te Xítóhó Jesucristú ío na chìndee chitúu ñaha-gã xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe ìní-nã vitna.

TUTÚ QUIHIⁿ NDAHA CUE ÑÁYIU HÈBREÚ

Dútú Ndiõxí ní cachí-gá sá Dēhe-gá cada núú-gă

¹ Te ndéé sanaha, Yá Ndiõxí ní xáhaⁿ-gă xii cue téé ní cachí iní méé-gă cada núú-gă cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núú nchàa ñani tnáhá-ó nǐ xíndecu ndéé dāvá-áⁿ te ñu ducaⁿ nǐ quide-güedé. Te tǐni xito ducaⁿ nǐ xáhaⁿ-gă xii-güedé ní cáháⁿ-güedé tnúhu-gá. Te ndi ñǐⁿ ndi ñǐⁿ nǐ xítñuhu ñaha-gă xii-güedé nàcuáa cáháⁿ-güedé tnúhu-gá núú-yu.

² Te sátá nǐ cuu vâi nduu ta yáha cuáháⁿ, te ní sáa nduu nǐ cachí Yá Ndiõxí sá Dēhe-gá cada núú-gă cáháⁿ tnúhu-gá núú-ó. Te ñu-ni mee-gă ní táuchíúⁿ nǐ cadúha Dēhe-gá ñuyíú ndihí nchaa sá ió, te ní cachí-gá sá ncháa cùu-xi cuendá Dēhe-gá.

³ Te Dēhe Yá Ndiõxí ío cànnu cuu-gá dàtná cànnu cuu mee-gá, te dàtná-ni sàni iní méé-gă ñu-ni ducaⁿ sàni iní Dēhe-gá chi tnáhá-gá cúú-gă Ndiõxí, te sá cuendá tnúhu cáháⁿ Dēhe-gá xǐⁿ ndécú-ní nchàa sá ió ñuyíú, te ducaⁿ chi ío cànnu cuu Dēhe-gá, te ñu-ni Dēhe-gá ní quide nàcuáa vá cùndecu-gá cuèchi-o. Te sátá dúcáⁿ te ní ngóo-gá xio cùha Tátá-gă Dútú Ndiõxí Yá ío cùnnu ndecu andiú.

Dēhe Dútú Ndiõxí ío-gá cùnnu-gá dàcúúxí cuè espíritú xínú cuèchi núú-gă

⁴ Te Dēhe Yá Ndiõxí ío-gá cùnnu-gá dàcúúxí cuè espíritú xínú cuèchi núú-gă, te ducaⁿ chi ní nduu táhú-gă núú Tátá-gă Dútú Ndiõxí sá ío-gá cùnnu-gă dàcúúxí cuè espíritú-áⁿ.

⁵ Chi Yá Ndiõxí ñá túú ní xáhaⁿ-gă xii ni ñⁿ cue espíritú xínú cuèchi núú-gă dàtná ní xáhaⁿ-gă xii Dēhe-gá, te duha ní xáhaⁿ-gă:

Yòhó cúú-n Dēhe mee-í,
te ducaⁿ-ni cùndecu-n núú ndécú-í.
Duha ní xáhaⁿ-gă. Te ní cachí tucu Yá Ndiõxí:
Yúhú cúú-í Tátá Yáa-áⁿ,

te mee-gă cúú-gă Dēhe-í.

Duha ní cachí-gá.

⁶ Te cùtnáhá ní tendaha-gă Dēhe-gá Yá ío cùnnu ní quixi-gá ñuyíú-a, te ní cachí-gá:

Tàú-xi sá ncháa cuè espíritú xínú cuèchi núú-í chiñuhu-xi Dēhe-í.

Duha ní cachí-gá.

⁷ Te Yá Ndiõxí ní cáháⁿ-gă cuendá cue espíritú xínú cuèchi núú-gă, te ní cachí-gá:

Yúhú quídè-í sá ncháa cuè espíritú xínú cuèchi núú-í cúú-xí dàtná táchí,

te ñu-ni cue espíritú-áⁿ quídè-í sá cúú-xí dàtná itá ñuhú.

Duha càchí-gá.

⁸ Dico Dēhe-gá chi ñá túú dùcaⁿ ni xáhaⁿ-gă, chi duha ní xáhaⁿ-gă:

Yòhó tnáhá-n cùu-n Ndiõxí dàtná cúú yúhú Yáa cúú Tátá-n,

te ducaⁿ-ni tàxi tnuní-n nǐ caa ni quíhíⁿ,

te ío váha ndáa quídè-n tàxi tnuní-n.

⁹ Te dàquee tihú-n nchàa sá cuèhé sá dúhá, te cùu iní-n nchàa sá vâha,

núu xǐⁿ yúhú Yáa cúú Tátá-n nǐ quide-í sá ío-gá vii ío-gá váha cuu iní-n,

dàcúúxí nchàa dava-gá ñáyiú ndècu ndihí-n.

Duha ní xáhaⁿ-gă xii Dēhe-gá.

¹⁰ Te ní xáhaⁿ tucu Yá Ndiõxí xii Dēhe-gá:

Yòhó cúú-n Yáa ío cùnnu, chi ndéé cùtnáhá ñá túú vèdana ná ió te ní cadúha-n ñuyíú ndihí andiú.

¹¹ Te andiú ndihí ñuyíú chi naa-xi, dico yòhó chi cundecu-ni-n nǐ caa ni quíhíⁿ.

Te andiú ndihí ñuyíú chi ndihí-xi dàtná ndihí ñⁿ dóó,

¹² te dàtná cuíní-n quide ñáyiú ndihí ñⁿ dóó òré ndàcáⁿ tnáhnǔ-yu tàxi ndécú-yu ñⁿ xio, ducaⁿ càda-n ñuyíú ndihí andiú,

te dàtná nádâma dóó ñáyiú ducaⁿ càda tucu-n ñuyíú ndihí andiú.

Te yòhó dàtná-ni càa-n ndecu-n vitna ducaⁿ-ni cùnduu-n cundecu-n

ni caa ni quíhíⁿ, chi vá yíí
tnàhí-n.

Duha ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii Déhe-gá.

¹³ Te Yă Ndiöxí ñá túú ní xáhaⁿ-gă xii
ni ìⁿ cue espíritú xínú cuèchi núú-gă
dàtná ní xáhaⁿ-gă xii Déhe-gá, te duha
ní xáhaⁿ tùcu-gá:

Ngóo xio cùha-í taxi tnùní-n,

te yúhú cada-í te nchaa sá cúú ùhú iní
ñáhá xii-n canehe-xi sá yíñùhu
núú-n.

Duha ní xáhaⁿ-gă xii Déhe-gá.

¹⁴ Te nchaa espíritú xínú cuèchi núú
Yă Ndiöxí mee-ni chùⁿ-gă quidé-xí,
chi tëndaha-gá cue espíritú-áⁿ
cuáháⁿ-xi nchaa núú ndécú cuè
ñáyiu ní nduu táhú cundecu ndíhí-gá
chindee ñaha-xi xií-yu.

2

*Vá dáñá ndèé-ó tnùhu sá càháⁿ
nàcuáa naníhí tǎhú-ó*

¹ Te sá cuendá sá ìo cùnuu Xítohó
Jesucristú, núu xiáⁿ ìo xini ñuhu-xi
cada cuendá-ó nchaa tnúhu càháⁿ-gá
sá sà ní xíndedóho-o cuendá sá vǎ
dáñá nihnu-o.

² Te cue espíritú xínú cuèchi núú
Yă Ndiöxí ní cáháⁿ-xi tnúhu-gá
ndéé sanaha, te tnúhu ní cáháⁿ cue
espíritú-áⁿ cúú-xí sǎ ndáá cuiti. Te
nchaa ñáyiu ñá túú ní cuíni tñi nchaa
tnúhu ní cáháⁿ cue espíritú-áⁿ, te ni ñà
túú ní cuíni-yu cundedóho-yu, nchaa
ñáyiu-áⁿ ñi nacháhu-yu nàcuáa ndùu
nchaa cuéchi ní quidé-yu ìⁿ ìⁿ-yu.

³ Te sá dúcáⁿ ñi yáha cue ñáyiu-áⁿ,
xiáⁿ cútnùní ndáá iní-ó sǎ vǎ cǎcu ni-
hnu-o te núu na dáña nihnu-o tnúhu
sá càháⁿ nàcuáa naníhí tǎhú-ó, tnúhu
sá ìo cùnuu, chi nacháhu-o te núu
ducaⁿ na càda-o. Te díhna-gá Xítohó Je-
sucristú ní cáháⁿ-gá tnúhu-áⁿ te nchaa
ñáyiu ní xíndedóho nchaa nàcuáa ndùu
tnúhu-áⁿ ñi cáháⁿ ndáá-yu tnúhu-áⁿ
núú-ó.

⁴ Te tnàhá Yă Ndiöxí cúndíhí-gá
nchaa ñáyiu-áⁿ quidé-gă nàcuáa
cutnùní iní-ó sǎ tnùhu-áⁿ cúú-xí tnùhu
ndáá, chi quide-gă titní núú sǎ vǎ yóo
tnàhí ndàcu cada te ìo cùnùhu-o. Te
Espíritú Yă Ndiöxí quidé-xí nàcuáa
nduu táhú-ó ndì dííⁿ núú chùⁿ cada-o

nacuáa cuíni méé-gă. Te sá dúcáⁿ
quide Yă Ndiöxí nchaa xiáⁿ, xiáⁿ
cútnùní iní-ó sǎ tnàhá-gá càháⁿ-gá sá
tnùhu-áⁿ cúú-xí tnùhu ndáá.

*Xítohó Jesucristú ní xínduu yíqui
cuñú-gá dàtná cáá yíqui cuñú nchoo
cuè ñáyiu ñuyúú-a*

⁵ Te Yă Ndiöxí vá táxí ndècu-gá
cue espíritú xínú cuèchi núú-gă taxi
tnùní-xi ñuyúú sáá sǎ vǎtá quíni-gá-ó,
te díu cuendá xiáⁿ càháⁿ-í.

⁶ Te núú tùtú Yă Ndiöxí càchí-xi:
Yòhó Dútú Ndiöxí ñá túú ñá cúú
cuè ñáyiu ñuyúú núu ndacu
iní-n-yu, àdi chindee-n-yu.

⁷ Te yòhó ní cachí-n sǎ nchaa ñáyiu
ñuyúú-a vá cùnùú-yu dàtná
cùnùu cue espíritú xínú cuèchi
núú-n,

dico ní cachí-n sǎ sáá nduu te ìo
cunùú-yu tnàhá-yu, te mee-n
cáháⁿ-n sǎ ìo càhnu cuú-yu,

te ní cachí tucu-n sǎ táxí tnùní-yu
nchaa sá ñi cadúha-n.

⁸ Te ducaⁿ nchàandi túhú sá ìo
quindàhá-yu.

Duha càchí-xi núú tùtú-gá. Te sá
dúcáⁿ ñi cachí Yă Ndiöxí sá quindàha
ñáyiu ñuyúú nchaa sá ìo, xiáⁿ cútnùní
sá ncháandi túhú sá ìo taxi tnùní-yu,
dico vǎtá sáá-gă nduu dùcaⁿ quíni-ó
càda-xi.

⁹ Te nchoo sa nàha-o sá tnáá-ní ñi
quide Yă Ndiöxí cuendá sá vǎ cùnùu
Xítohó Jesucristú dàtná cùnùu cue
espíritú xínú cuèchi núú-gă. Te ducaⁿ
ñi quide Yă Ndiöxí chi ní cundàhú
iní-gá nchaa ñáyiu ñuyúú-a, chi ní
cachí-gá sá Dèhe-gá cuú cuendá
ncháa-yu, te Xítohó Jesucristú ìo ní
ndoho-gá òré ní xíhí-gá, núu xiáⁿ ní
nduu táhú-gă cùnùu vihi-gá vitna. Te
mee Yă Ndiöxí càchí-gá sá ìo càhnu
cuu Déhe-gá.

¹⁰ Te Yă Ndiöxí ní cadúha-gá
nchàandi túhú sá ìo nàcuáa ní cachí
iní méé-gă, te sá dúcáⁿ ñi quide-gă
núu xiáⁿ váha-ni sá ñi cachí-gá sá
Xítohó Jesucristú nándi ndoho-gá te
cuú-gá cuendá ducaⁿ ñà túú tnàhí-gá
ná cùmání-gă núú Yă Ndiöxí. Te
sá dúcáⁿ ñi cuu núu xiáⁿ ní níhí Yă

Ndiöxí nàcuáa cada-gá càn-deca-gá nchaa ñáyiú cùu déhe-gá quíhíⁿ núú ïo váha càa cundecú-yu ndihí-gá ní caa ní quíhíⁿ. Te Xítohó Jesucristú cúú-gã Yaá ní quide nàcuáa nduu táhú cue ñáyiú cundecú-yu ndihí Yá Ndiöxí.

11 Te Xítohó Jesucristú cúú-gã Yaá quidé ndècu yiñuhu ñáyiú núú Yá Ndiöxí ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-gá, te Xítohó Jesucristú ndihí cue ñáyiú-áⁿ ìⁿ-ni Yáá cúú Tãtã-yu ndihí-gá, núu xiãⁿ Xítohó Jesucristú Yaá cúú Dèhe Dútú Ndiöxí ñá túú cùcahaⁿ núú-gã càháⁿ-gá sá ñàní-gá ndihí cúha-gá cúú nchàa ñáyiú-áⁿ.

12 Te quèe ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiöxí núú càchí-xi nàcuáa ní xáhaⁿ Xítohó Jesucristú xii Tãtã-gã Dútú Ndiöxí, te duha ní xáhaⁿ-gã:

Cáháⁿ váha-í cuendá-n núú nchàa cue tée cùu datná ñàní-í ndihí núú nchàa cue ñáyiú ìhí cúú datná cúha-í,

te cata-í ndudú chiñuhu ñaha-í xii-n núú tàcá-yu.

Duha yòdo tnuní núú tütú-gá nàcuáa ní xáhaⁿ Dèhe-gá xii-gá.

13 Te ìngá tucu xichi núú tütú Yá Ndiöxí càháⁿ-xi nàcuáa ní càháⁿ Xítohó Jesucristú cuendá-gá, te duha ní cachí-gá:

Yúhú nchaa-ni nduu quindáá iní-í Tãtã-í Dútú Ndiöxí.

Duha càchí-xi núú tütú Yá Ndiöxí nàcuáa ní càháⁿ Xítohó Jesucristú. Te ìngá tucu xichi núú tütú Yá Ndiöxí càháⁿ-xi nàcuáa ní càháⁿ tucu Xítohó Jesucristú, te duha ní cachí-gá:

Iha ndècu ndihí-í nchaa ñáyiú cùu déhe Tãtã-í Dútú Ndiöxí, te ñu-ni ñáyiú-áⁿ ñí taxi cuendá Tãtã-í cuu cuendá-í.

Duha càchí-xi núú tütú-gá nàcuáa ní càháⁿ Xítohó Jesucristú.

14 Te sá cuendá nchaa ñáyiú cùu déhe Yá Ndiöxí cúú-yu yiquí cùñú, núu xiãⁿ ducaⁿ tnàhá Xítohó Jesucristú ní cuu-gá yiquí cùñú, te ducaⁿ ñí cuu-gá yiquí cùñú cuendá cuú-gá, te sá dúcáⁿ cúú-gá te ndacu-gá daquèe tíhú-gá

sácuíhná, te ñu sácuíhná-ãⁿ quidé-xi xihí ñáyiú.

15 Te ducaⁿ ñí quide-gá cuendá sá cuè ñáyiú ñuyíú-a vá yùhú-gá-yu sá cúú-yu, chi nchaa-ni nduu yùhú-yu sá cúú-yu.

16 Te na càchí tnúhu ndáá-í sá Xítohó Jesucristú ní quixi-gá cuendá chindee-gá cue ñáyiú cùu ñàní tnàhá ndíi Àbrahám, te ñá díú cuendá sá chindèe-gá cue espíritu xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí.

17 Te cuendá xiãⁿ núu dai ní xini ñuhu-xi sá cúú-gã ñáyiú cuendá yãha-gá nándi sá yãha-gá datná yãha cue ñáyiú cùu ndi mee-gá cuendá ducaⁿ cùu-gá dútú ïo cùnuu te cuu ndáá-gá núú Yá Ndiöxí, te cundàhú iní-gá nchaa ñáyiú te cuú-gá cuendá sá vá cùndècu-gá cuèchi-yu núú Yá Ndiöxí.

18 Te mei òré ndóhó Xítohó Jesucristú ní xito ndéé ñáhá sàcuíhná xii-gá te núu ndisa sá vá càdá-gá ní ìⁿ sá ñà túú tàú-gá cada-gá, te sá dúcáⁿ ñí ndoho-gá xiãⁿ núu ndácú-gã chindèe-gá nchaa ñáyiú ducaⁿ yãha.

3

Xítohó Jesucristú ïo-gá cùnùu-gá dàcúúxí ndíi Moisés

1 Te nchòhó cúú-ndó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiöxí, te tnàhá-ndó cùu-ndo ñáyiú ní càháⁿ ñáhá-gã cuendá cundecu-ndo ndihí-gá. Te yúhú càchí tnúhu-í xii-ndo sã ïo váha cada cuendá-ndó nàcuáa nduu cuendá Xítohó Jesucristú, chi ñu-gá cúú-gã Yaá ní tendaha ñàha Dútú Ndiöxí ní quixi-gá ñuyíú-a, te ñu-gá cúú-gã Dútú ïo cùnuu chi quide-gá núú Yá Ndiöxí. Te ñu-ni cuendá Xítohó Jesucristú càháⁿ tnúhu sá ní sàndáá iní-ó.

2 Te mee Yá Ndiöxí ní sáha chiuⁿ-gá Xítohó Jesucristú, te ïo ndáá quidé-gã chiuⁿ-áⁿ sã cúú-xi Yá Ndiöxí, te ñu-ni ducaⁿ ñí quide ndíi Moisés ní quide ndíi chiuⁿ ní táhú Yá Ndiöxí, te ïo ndáá ní quide ndíi chiuⁿ-gá sá cúú-xi nchàa ñáyiú cùu cuendá-gá, te cue ñáyiú-áⁿ cúú-yu datná vehe mee-gã.

3 Te ñⁿ tée dàcaa ñⁿ vehe váha ío càhnu-gá cúú-dě dácúúxí vehe dácaa-dé. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu Xítóhó Jesucristú chi ío-gá càhnu cuu-gá dácúúxí ndíi Moisés.

4 Te nchoo sà naha-o sá ncháá vèhe dacuití ndècu cue tée ní dácáá, dico sa naha tucu-o sá Yã Ndiõxí quidé-gã ndécú ncháa sá ío ñuyíú-a.

5 Te ndíi Moisés-áⁿ ío ndáá ní quide ndíi chiúⁿ ní táhú Yã Ndiõxí ní quide ndíi sá cúú-xí ncháa ñáyiu cùu cuendá-gá. Te sá dúcáⁿ ñí quide ndíi xíãⁿ ní cuu ndíi ñⁿ tée ní xinu cuechi núú Yã Ndiõxí. Te ní xáhaⁿ ndíi xii ncháa ñáyiu cùu cuendá-gá nãcuáa cáháⁿ-gá ndéé cuéé-gá.

6 Dico Xítóhó Jesucristú cúú-gã Déhe mee Yã Ndiõxí, te cùu-gá Yaá ío quide ndáá yíndàha-gá ncháa ñáyiu cùu cuendá Yã Ndiõxí. Te tnàhá-ó cùu-o ñáyiu cùu cuendá-gá, te ñiu-ni ducaⁿ cùu cuendá ñáhá-gã xii-o te núu na càncicúⁿ nihnu-ni-o càni ndáá iní-ó cuendá-gá ndéé ná sáá nduu ngündecu-o ndíhi-gá.

Cue ñáyiu cùu cuendá Yã Ndiõxí ío váha cùu iní-yu ndécú-yu ndíhi-gá

7 Te núu tütú Yã Ndiõxí yódó tnùnì nãcuáa ní cáháⁿ Espíritú-gá, te duha ní cachí-xi:

Te núu nchòhó ndèdóho-ndo ncháa tnúhu càháⁿ Yã Ndiõxí vitna,

8 te vá cündùu sáá iní-ndó dàtná ní xínduu sáá iní ñáyiu ní dáquéé tǐhú tnúhu Yã Ndiõxí, ñáyiu ní xíndecu xití yucu,

chi ñáyiu-áⁿ ñí xito ndéé-yu Yã Ndiõxí núu nása cada ñaha-gã xií-yu.

Duha ní cachí Espíritú-gá.

9 Te càchí tucu Espíritú Yã Ndiõxí nãcuáa ní cáháⁿ méé-gã, te duha ní cachí-gá:

Xití yucu ní xito ndéé ñáhá cuè ñaní tnáhá-ndó ñí xíndecu ndéé sanaha xii-í,

te ducaⁿ ñí quide ñáhá-yu cuèi ní xiní-yu ncháa sá ñí quide-í ndí ùdico cuíá ñí xíndecú-yu xití yucu-áⁿ.

10 Te sá dúcáⁿ ñí quidé-yu núu xíãⁿ ní cudéèⁿ-í núú-yu,

núu xíãⁿ ní cáháⁿ-í cuendá-yu, te ní cachí-í:

“Ñáyiu-a quide-ní-yu ncháa sá ñà túú tauú-yu cadá-yu te ni ñà túú cuíní-yu cadá-yu ncháa nãcuáa sàni iní-í,

te ni ñà túú cuíní-yu cadá-yu nãcuáa cáháⁿ-í”,

duha ní cáháⁿ-í cuendá-yu.

11 Te xíãⁿ núu ní cudéèⁿ-í núú-yu te ní xáhaⁿ ndáá-í xií-yu sá vã ndúú tãhú-yu cundecu váha-yu núu ndécú-í.

Duha ní cachí Yã Ndiõxí càchí Espíritú-gá.

12 Te nchòhó ñáyiu ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, càháⁿ-í dóho-ndo sã ío cada cuendá-ndó vã cání cuèhé iní-ndó te ngóo-ndo vã quíndáá-gá iní-ndó Yã Ndiõxí te ñaña-ndo ìchi-gá, te ñiu-gá cúú-gã Yaá ndécú ncháa nduu ncháa quíú.

13 Te ñⁿ nduu ñⁿ nduu ío chí cuãha tnàha tnúhu ndee iní cundecu-ndo ñini ndecu-ndo ñuyíú-a cuendá sá vã xínu iní-ndó càda-ndo nãndí sá cuèhé sá dúhá, te ducaⁿ te vá cúú sáá iní-ndó núú Yã Ndiõxí.

14 Te vá dáñá ndéé-ó càni ndáá iní-ó nãcuáa cada ñaha Yã Ndiõxí xii-o, te dàtná-ni ní sani iní-ó ndéé cútnáhá ní tuha-o ìchi Yã Ndiõxí, te ñiu-ni ducaⁿ càni iní-ó ndéé ná sáá nduu vã cündecu-gá-ó ñuyíú-a, te núu ducaⁿ na càda-o te cùu ñⁿnuu-o ndíhi Xítóhó Jesucristú.

15 Te duha càháⁿ-xi ñⁿ xichi núu tütú Yã Ndiõxí:

Te núu nchòhó ndèdóho-ndo nãcuáa càháⁿ Yã Ndiõxí vitna,

te vá cündùu sáá iní-ndó dàtná ní xínduu sáá iní cue ñáyiu ní dáquéé tǐhú tnúhu-gá ndéé sanaha.

Duha càchí-xi núu tütú-gá.

16 Te cue ñáyiu ducaⁿ ñí xínduu sáá iní-xi cúú-yu ñáyiu ní ndeñuhu ndíi Moisés nacióⁿ Ègíptú, te ñáyiu-áⁿ ñí xíndedóho-yu tnúhu ní cáháⁿ Yã Ndiõxí te ní quide sáá iní-yu ní dáquéé tǐhú-yu tnúhu-gá.

17 Te ndí ùdico cuíá ñí xúhuⁿ-yu ichi ío ní cudéèⁿ Yã Ndiõxí núú-yu cuendá sá

nǐ quidé-yu nándi nchaa sá cuèhé sá dúhá, te ñáyiu-án nǐ xihí-yu xití yucu.

18 Te nchaa ñáyiu-án ñà túú ní cuíní-yu tñí-yu tnúhu ní cáháⁿ Yă Ndiöxí nǔu xiăⁿ ní cáháⁿ ndáá-gá sá vǎ ndúú tǎhǔ-yu cundecu-yu núú ïo váha càa ndecu-gá.

19 Te xiăⁿ nǔu nchoo cùnuni iní-ó sǎ nchaa ñáyiu-án ñà túú ní ndúú tǎhǔ-yu cundecu váha-yu núú ndécú-gǎ, chi ñá túú ní sàndáá iní-yu tnúhu ní cáháⁿ-gá.

4

1 Te vitna ndècu ndihí-gá-ó tnúhu Yă Ndiöxí tnúhu sá dánèhé ñáhá xii-o sá cúú cundecu váha-o núú ndécú-gǎ, te tàú-xi quiyùhú iní-ó chi na cuáháⁿ te vǎ ndúú tǎhǔ-ó cundecu váha-o nǔu ndécú-gǎ.

2 Te tnàhá nchoo nǐ ngúndecu ndihí-o tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tǎhǔ-ó dàtná ní xíndecu ndihí cue ñáyiu ndéé sanaha, dico ñáyiu-án chi ñá túú vèdana ní nàndíhí-xi cuèi ní xíndedóho-yu tnúhu-án chi ñá túú ní sàndáá iní ñáhǎ-yu xii-gá.

3 Dico nchoo cùu-o ñáyiu ní sàndáá iní tnúhu Yă Ndiöxí, núu xiăⁿ nduu tǎhǔ-ó cundecu váha-o núú ndécú-gǎ, te ní quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-gá núú tütú-gá núú cǎchí-xi:

Yúhú ní cudèèⁿ-í núu-yu, te ní cáháⁿ ndáá-í sá vǎ ndúú tǎhǔ-yu cundecu váha-yu núú ndécú-í.

Duha ní cachí-gá. Te cuu nduu tǎhǔ-yu cundecu váha-yu núú ndécú Yă Ndiöxí ní cùu, chi sa ní xínu cava nchaa chiúⁿ ní quide-gá sá nǐ cadúha-gá ñuyú.

4 Te núú tütú Yă Ndiöxí càháⁿ-xi nàcuáa ní quide-gá nduu úsá, te duha cǎchí-xi:

Yă Ndiöxí ní quide chiúⁿ-gá ínú nduu ní quide-gá nchaa chiúⁿ-gá te ní ndetatú-gá nduu úsá.

Duha cǎchí-xi núú tütú-gá.

5 Te cǎchí tucu-xi núú tütú Yă Ndiöxí nàcuáa ní cáháⁿ-gá cuèndá cue ñáyiu ndéé sanaha, te duha ní cachí-gá:

Cue ñáyiu-a vǎ ndúú tǎhǔ-yu cundecu váha-yu núú ndécú-í ndétátú-í. Duha ní cachí-gá.

6 Te ñáyiu ní xíndedóho tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tǎhǔ-ó ndéé sanaha, ñá túú ní ndúú tǎhǔ-yu cundecu váha-yu núú ndécú Yă Ndiöxí ndétátú-gá, te ducaⁿ chi ñá túú ní sàndáá iní ñáhǎ-yu xii-gá, dico ïo-gá ñáyiu nduu tǎhǔ cundecu váha núú ndécú-gǎ ndétátú-gá.

7 Te ní xica cuèhé nduu sá dúcáⁿ ñà túú ní sàndáá iní ñáhá ñáyiu-án xii-gá, te dàtnúni ní cáháⁿ ndíi Dàvií yuhu-gá nàcuáa cada-gá vitna, te ñu-ni nàcuáa sa yòdo tnuni ñu-ni ducaⁿ chido tnuni tucu-í nàcuáa ní cáháⁿ ndíi yuhu-gá, te duha ní cachí-gá:

Te núu nchòhó ndèdóho-ndo tnúhu càháⁿ-í te vǎ cadá sàá iní-ndó. Duha ní cachí-gá.

8 Te ndíi Jòsué ní sanu ichi ndíi ñáyiu núú quihíⁿ-yu cundecu váha-yu, dico ñá díú cuèndá xiăⁿ ní càháⁿ Yă Ndiöxí, chi cuèndá nàcuáa cada-gá vitna ní cáháⁿ-gá.

9 Núu xiăⁿ sáá nduu ndúú tǎhǔ nchaa ñáyiu cùu cuèndá Yă Ndiöxí ngúndecu váha-yu núú ndécú-gǎ ndétátú-gá.

10 Te nchaa ñáyiu ducaⁿ na ndúú tǎhǔ cundecu váha núú ndécú Yă Ndiöxí ndétátú-gá, te tnàhá-yu ndetatú-yu cuèndá nchaa sá vǎha ní quidé-yu dàtná ndétátú méé-gǎ.

11 Te xini ñuhu-xi sá nchóo ïo nducu ndéè-o nducu-o nàcuáa cada-o cuèndá nduu tǎhǔ-ó ngúndecu váha-o núú ndécú Yă Ndiöxí ndétátú-gá, chi na cuáháⁿ dava-ndo càda-ndo dàtná ní quide cue ñáyiu ñá túú ní sàndáá iní ñáhá xii-gá, te vǎ ndúú tǎhǔ-ndó cundecu váha-ndo núú ndécú-gǎ te núu ducaⁿ na càda-ndo.

12 Te tnúhu Yă Ndiöxí cúú-xi dàtná ïⁿ sá nchító-ó chi quide-xi nándi sá quidé-xí, te cùu-xi dàtná ïⁿ sá dèéⁿ víhí-gǎ dàcúúxí ïⁿ yuchí sá ndéé úú xio núú-xi. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu tnúhu-gá chi quée-xi iní-ó, te dǎndixi túu-xi nchaandi túhú sá sání iní-ó te núu quide váha-o àdi ñá túú quide váha-o ndècu-o.

13 Te ní ïⁿ sá nǐ cadúha Yă Ndiöxí vǎ cáni iní-ó sǎ ndácú-xí nguivǎha-xi núú-gǎ, chi nchaandi túhú sá sání iní-ó ndècu túu-xi núú-gǎ, te ñu núú

Yàá-áⁿ na càni cuendá-ó nchaa sá quidé-ó.

Xítóhó Jesucristú cúú-gă Dútú ïo cùnnuu

¹⁴ Te Xítóhó Jesucristú cúú-gă Dútú ïo cùnnuu ndecu ndihí-o, te ðiu-gă cúú-gă Déhe Dútú Ndiöxí, te Yaá-áⁿ cuãndaa-gă andiu nĩ nucúndecu-gă núú Yă Ndiöxí, núu xíãⁿ tàú-xi sá cáncñicúⁿ nihnu-ni-o quĩndáá iní-ó-gă.

¹⁵ Te mee Yàá-áⁿ ïo cùnnuu-gă cúú-gă dútú-ó ndecu ndihí-o, te ïo na cùndahú iní ñáhá-gă xii-o cuendá sá ñă nihí ndéé-ó cùndecu-o. Te ducaⁿ càda-gă chi ní yáha-gă dàtná yáha mee-o, chi nchaa sá nĩ yáha-gă-áⁿ nĩ cuu-xi sá cáda-gă nándi nchaa sá cuèhé sá dúhá ní cùu dico ni ñⁿ ñă túú ní quide-gă.

¹⁶ Núu xíãⁿ tàú-ó sã nchóó nì yuhu ni iní-ó cáháⁿ ndihí-o Yă Ndiöxí Yaá ïo cùndahú iní ñáhá xii-o chindee ñaha-gă, te ducaⁿ càda-o te cundahú iní ñáhá-gă chindee ñaha-gă xii-o ndèda-ni càa oré xíní ñùhu-o-gă.

5

¹ Te nchaa cue dútú cùnnuu núu ñáyiu israél ðiu-ni ñáyiu cùu-güedé, te ducaⁿ nĩ ngúndecu-güedé cuendá cada-güedé chiúⁿ sá cúú-xi Yă Ndiöxí cuendá-yu, chi ðiu cue téé-áⁿ nĩ xóo nacani cuendá-güedé núú-gă quiti ní xóo cahni-güedé ní xóo nduu táhú-gă, te ducaⁿ nĩ xóo cada-güedé cuendá sá cáda càhnu iní Yă Ndiöxí cuéchi-yu, te ducaⁿ nĩ xóo nacani cuendá tucu-güedé núú-gă nchaa dava-gă sá nĩ xóo níhí-güedé ní xóo nduu táhú-gă.

² Te nchaa cue dútú-ãⁿ nĩ xóo cundee iní-güedé nchaa sá nĩ xóo cada nchaa ñáyiu ñă túú ní quide ndáá ñáyiu ñă túú cùtnuní iní-xi, te ducaⁿ nĩ xóo cada cue dútú-ãⁿ chi tnàhá-güedé ñă túú ní xóo níhí ndéé-güedé cundecu-güedé cuendá nchaa sá nĩ xóo yáha-güedé.

³ Te sá cuendá sá dúcáⁿ ñă túú ní xóo níhí ndéé-güedé nũu xíãⁿ dai ní xini ñuhu-xi sá tnàhá-güedé cuáha-güedé Yă Ndiöxí sá ndúú táhú-gă cuendá

méé-güedé dàtná quidé-güedé cuendá ñáyiu.

⁴ Te ni ñⁿ téé vá ndácú-dé cuu-dé dútú cùnnuu cuendá-ni sá càchí iní méé-dé te núu ñă ðiú mèe Yă Ndiöxí ducaⁿ cuini-gă sá cúú-dé dútú cùnnuu datná ní quide-gă ndíi Àrón.

⁵ Te cuèi Xítóhó Jesucristú chi ñă ðiú mèe-gă ní quide-gă méé-gă ñⁿ dútú cùnnuu nacúaa cada nínu-gă méé-gă, chi mee Tătá-gă Dútú Ndiöxí ducaⁿ nĩ cachí-gă sá cúú-gă Dútú cùnnuu, te ducaⁿ chi Yă Ndiöxí ní xáhaⁿ-gă:

Yòhó cúú-n Dèhe-í,

te cuini-í sá dúhá-ni cùndecu-n núú ndécù-í.

Duha ní xáhaⁿ-gă xii Xítóhó Jesucristú.

⁶ Te núú tütú Yă Ndiöxí yódó tnùnì nàcuáa ní xáhaⁿ tucu-gă xii Xítóhó Jesucristú, te duha ní xáhaⁿ-gă:

Yòhó cúú-n dútú cundecu ni caa ni quíhíⁿ,

te cùu-n datná ní cuu ndíi Melquisèdec.

Duha ní xáhaⁿ-gă xii Xítóhó Jesucristú.

⁷ Te cùtnàhá ní xíndecu Xítóhó Jesucristú ñuyíú-a te níhi ní xóo cáháⁿ ndihí-gă Yă Ndiöxí te ní xóo cáháⁿ ndàhú-gă núú-gă, te ní xóo ndáhyú-gă òré ducaⁿ nĩ xóo cáháⁿ ndihí-gă Yă Ndiöxí, te ducaⁿ nĩ quide-gă chi nàha-gă sá Yă Ndiöxí cúú-gă Yaá ndacu dàcácu nihnu ñaha xii-gă cuendá sá vã cùú dúcáⁿ-gă. Te Yă Ndiöxí ní xíndedóho-gă nchaa tnúhu ní cáháⁿ Xítóhó Jesucristú cuendá sá nĩ quide-gă nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí cada-gă.

⁸ Te sá cuendá nchaa sá nĩ ndoho Xítóhó Jesucristú xíãⁿ ní cutnùnì iní-gă cada-gă nchaa dava-gă sá vãha nàcuáa cuini méé Yă Ndiöxí cada-gă. Te ducaⁿ nĩ cuu cuèi cùu-gă Déhe Yă Ndiöxí.

⁹ Te sá dúcáⁿ nĩ quide-gă nchaa nàcuáa cuini méé Yă Ndiöxí, xíãⁿ nũu vitna cùu-gă Yaá dàcácu nihnu nchaa ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii-gă núú ùhú núú ndàhú.

¹⁰ Te mee Yă Ndiöxí ní cachí-gă sá Xítóhó Jesucristú cúú-gă dútú cùnnuu datná ní cunuu ndíi Melquisèdec cùtnàhá ní cuu ndíi dútú ñuyíú-a.

Cuendá ñáyiú cuini daña ñihnu ichi Yá Ndiöxí

11 Te vâi-gá tnúhu ndècu cáháⁿ-í nâcuáa ndùu cuendá Xítóhó Jesucristú, ndihí ndí Melquisèdec, te dicó-ni sá nchòhó ío cuèé tècú tnùnì-ndó, te yúhú ío úhú ñihí-í nâcuáa cáháⁿ-í nâcuáa tecú tnùnì-ndó.

12 Te nchòhó sa ní cuu cuéhé nduu ndècu-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, te tàú-ndó dânehé-ndó cuè ñáyiú ndècu ichi-gá tnúhu-gá ñuu dicó sá cúú, dico xini ñuhu-ni-xi sá cündècu ñáyiú danèhé ñáhá tnúhu-gá xii-ndo, tnúhu sá ñi dâcuáhá-ndó ndéé díhna sá ñà túú ùhú tecú tnùnì-ndó. Te sá dúcáⁿ quide-ndo núu xiáⁿ cúú-ndó dàtná cue landú vitna sâdi camá, landú vátá cúú-gã caxi dítá.

13 Chi nchaa ñáyiú cùu datná landú vitna sâdi, ñáyiú-áⁿ cúú nèñuú-yu ñà túú cùtnuní iní-yu nâcuáa càháⁿ tnúhu sá càháⁿ nâcuáa cada ndáá-yu cundecú-yu.

14 Te nchaa sá vátá cúú-gã caxi cue landú yíquíⁿ xiáⁿ cúú-xí cuendá cue ñáyiú sacuéhé, te xiáⁿ cúú-xí dàtná tnúhu sá dâcuàha ñáyiú sa ní ñihí ndéé ndècu ichi-gá, ñáyiú sa ní cutnùnì váha iní-xi nândi cùu nchaa sá cuéhé sá dúhá, ndihí nândi cùu nchaa sá vâha.

6

1 Te xiáⁿ ñuu vitna xini ñuhu-xi dacuaha-o dava-gá tnúhu Yá Ndiöxí cuendá ducaⁿ te cuu-o ñáyiú tècú tnùnì nchaa tnúhu-gá. Te xini ñuhu-xi sá ncháá tnúhu Xítóhó Jesucristú sá ñi dâcuáhá-ó ndéé díhna vá dâcuàha-gá-ó dàtná ní dâcuáhá-ó chi sa tècú tnùnì-ó. Te ñà túú-gã xini ñuhu-xi dacuaha-o datná ní dâcuáhá-ó ndéé díhna nâcuáa cada-o ndixi cuéchi iní-ó cuendá nchaa sá cuéhé sá dúhá quide-o, sá tá dâcuíta ñihnu ñaha xii-o cuáháⁿ ní cùu. Te ducaⁿ vâ dâcuàha-gá tucu-o dàtná ní dâcuáhá-ó ndéé díhna nâcuáa cada-o quindáá iní-ó Yá Ndiöxí,

2 ndihí cuendá nâcuáa ní dâcuáhá-ó nâcuáa cuandute-o, ndihí cuendá nâcuáa cada-o càcáⁿ ndodo-o ndàha-o díquí ñáyiú ní sândáá iní ñáhá xii-gá.

Te ducaⁿ ñà túú-gã xini ñuhu tucu-xi dacuaha-o datná ní dâcuáhá-ó ndéé díhna cuendá nâcuáa ndoto cue ñáyiú ní xihí, ndihí cuendá nâcuáa ní dâcuáhá-ó sá Yá Ndiöxí daquihíⁿ-gá ñáyiú núú ùhú núú ndàhú ni caa ni quihíⁿ.

3 Te núu Yá Ndiöxí ná càchí-gá, te cuita dacuàha-gá-ó nchâa dava-gá tnúhu sá cùmăní quihíⁿ.

4 Te cue ñáyiú sa tècú tnùnì tnúhu Yá Ndiöxí, ñáyiú sa xini nchaa nâcuáa ndùu nchaa sá vâha quide ñaha Yá Ndiöxí xii-o ndihí-yu, ñáyiú sa chindee ñaha Espiritú Yá Ndiöxí,

5 ñáyiú sa cùtnuní iní-xi sá ío váha tnúhu Yá Ndiöxí, ñáyiú sa xini nâcuáa ta quide Yá Ndiöxí véxi nchaa sá vâ yoo tnàhí ndàcu cada,

6 te núu ñáyiú-áⁿ ná ngüita tucú-yu daquèe tíhú duúⁿ-yu tnúhu Yá Ndiöxí, te vá ndácú-gã-ó nâ canu ichi-ó-yu nâcuáa ndixi cuéchi iní-yu te núu ducaⁿ na càdá-yu, te sá dúcáⁿ ná càdá-yu te tnàhá-yu cùú-yu dàtná cue téé ní sahani ñaha xii Xítóhó Jesucristú Déhe Yá Ndiöxí núú cùrúxí. Te sá dúcáⁿ ná càdá-yu te ngóo dava-gá ñáyiú cáháⁿ cuéhé-yu cuendá Xítóhó Jesucristú.

7 Te nchaa ñáyiú cùú-yu dàtná ñuhu, chi ñuhu-áⁿ ndi tnàhá òré cúúⁿ dâú te xihí-xi ndute, te dava ñuhu váha cùu sá xítú ñáyiú, te sá cúú núú ñuhu-áⁿ ío nândihí-xi, te mee Yá Ndiöxí quidé-gã cúú sá vâha núú ñuhú-áⁿ.

8 Dico núu da iñu na ndâa núú ñuhu-áⁿ te ñà túú vèdana nândihí-xi te núu ducaⁿ, te Yá Ndiöxí vá cúú vâha iní-gá cuendá ñuhu-áⁿ sá dúcáⁿ dà iñu ndaa núú-xi, te iñu-áⁿ ndihí-xi cáyú. Te ducaⁿ sâtnahá-xi cùu ñáyiú dàquee tíhú tnúhu Yá Ndiöxí chi ñà túú cùu váha iní-gá núú-yu.

Ñihí-ó sâ ndétú-ó ndùu táhú-ó

9 Te cuèi duha càháⁿ-í dico nchòhó cue ñáyiú ío cùu iní-í, chi cùtnuní ndáá iní-í sá vâ càdá-ndó dàtná xiquide dava-gá ñáyiú, te mee-ni sá vâha cuu xii-ndo chi cùu-ndo ñáyiú sa ní naníhí tàhú.

10 Te ducaⁿ chi Yá Ndiöxí cúú-gã Yaa ío váha quide ndáá, te vá dáná ndòdo iní-gá nchaa sá váha quide-ndo, te ni vá dáná ndòdo iní-gá nàcuáa quide-ndo cuu iní-ndó-gã, te sá dúcáⁿ quide-ndo cuu iní-ndó-gã xíãⁿ chindèe-ndo cue ñáyiú ndècu ndihí-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ-ni ta quide-ndo véxi ndéé vitna.

11 Te cuiní-í sá ìⁿ ìⁿ-ndo nducu ndee-ndo cada-ndo nacuáa cuiní Yá Ndiöxí dàtná tá quide-ndo véxi, te ñáyiú-ndi ducaⁿ càda-ndo ndéé ná sàá nduu ndùu táhú-ndó cùndecu-ndo ndihí-gá núú ndécú-gã, te ducaⁿ te níhí-ndó nchàandi túhú sá ndétú-ndó ndùu táhú-ndó cùndecu ndihí-ndo ni caa ni quíhíⁿ.

12 Te yúhú cuiní-í sá nchòhó vá túhío-ndo càda-ndo nchaa nacuáa cuiní Yá Ndiöxí, te cada-ndo dàtná quidé ñáyiú sàndáá iní tnúhu-gã, ñáyiú càhnu iní-xi. Te sá dúcáⁿ quidé-yu xíãⁿ níhí-yu nchaa sá ñí cachí Yá Ndiöxí nduu táhú-yu.

13 Te cútnàhá ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii ndíi Àbrahám nàcuáa cada-gã, te ní cacunehe-gã méé-gã nàcuáa cutnùnì iní ndíi sá ndáá cada-gã nàcuáa ní xáhaⁿ-gã xii ndíi, te vá yõo ìⁿ ni càcunehe-gã cuendá sá quíndáá iní ndíi tnúhu ní cáháⁿ-gã. Te ducaⁿ ñí quide-gã chi ìⁿdìi díi-ni mee-gã ío cùnuu-gã.

14 Te duha ní xáhaⁿ-gã xii ndíi Àbrahám: “Yòhó té Àbrahám na càchí tnúhu ndáá-í xii-ñ sã ío chindee ñàhá-í xii-n, te cáyá cuéhé víhí ñàni tnáhá-n”, duha ní xáhaⁿ-gã xii ndíi.

15 Te ndíi Àbrahám ío ní quide ndee iní ndíi ní xíndetu ndíi, te ducaⁿ te Yá Ndiöxí ní quide-gã nàcuáa ní xáhaⁿ-gã cada-gã sá cúú-xí ndíi.

16 Te núu ìⁿ ñáyiú càháⁿ ìⁿ tnúhu ndáá cuíti te càcu nehé-yu Yá Ndiöxí cuendá quíndáá iní tnàhá ñáyiú-yu tnúhu càháⁿ-yu, te òré ducaⁿ na càháⁿ-yu te ñá túú-gã sá dácàá ñáyiú càháⁿ ndihí-yu cuèndú.

17 Te ducaⁿ ñí quide Yá Ndiöxí ní cáháⁿ ndáá-gã sá cádá-gã nàcuáa ní cachí-gã, te ducaⁿ ñí cáháⁿ-gã cuendá

nchaa ñáyiú ní cachí-gã nduu táhú sã cádá-gã nàcuáa cutnùnì iní-yu sá quidé-gã ìⁿ sá càháⁿ-gã, te ni ñà túú nàdáma-gã ìⁿ sá càháⁿ-gã.

18 Te nchoo ñí natuha-o Yá Ndiöxí cuendá dácacu nihnu ñaha-gã xii-o núú ùhú núú ndàhú, te ní níhí-ó tnúhu ndee iní ndécú ndihí-o cuendá sá vá dáñá ndéé-ó cùndetu-o sáá nduu ndùu táhú-ó cùndecu-o ndihí-gã. Te ducaⁿ ñí níhí-ó tnúhu ndee iní chi Yá Ndiöxí ní cáháⁿ ndáá-gã sá cádá-gã nàcuáa ní cachí-gã, te ñá túú dandahú ñàhá-gã, te ni ñà túú nàdáma-gã ìⁿ sá ñí cachí-gã cada-gã.

19 Te tnúhu ndee iní ndécú ndihí-o xíãⁿ quidé-xí cutnùnì ndáá iní-ó sã ndúú táhú-ó cùndecu-o ndihí Yá Ndiöxí núú ndécú-gã, te ducaⁿ cutnùnì ndáá ndisa iní-ó sã cuendá Xítóhó Jesucristú Yaa ndécú núú Yá Ndiöxí.

20 Te ducaⁿ ñí nucúndecu Xítóhó Jesucristú núú Yá Ndiöxí cuendá ducaⁿ càncicúⁿ nihnu-o càda-o, te ducaⁿ ñí nucúndecu-gã núú Yá Ndiöxí chi cùu-gã dútú cùnùu datná ní cunuu ndíi Melquisèdèc ñuyúú-a, te ducaⁿ-ni cùu-gã dútú cùnùu ni caa ni quíhíⁿ.

7

Xítóhó Jesucristú cúú-gã dútú dàtná ní cuu ndíi Melquisèdèc

1 Te ndíi Melquisèdèc ní xíndaha ndíi cue ñáyiú ñuú Sàlém, te ní cuu ndíi dútú ñí xinu cuechi ndíi núú Dútú Ndiöxí Yaa ío cùnuu. Te ndíi Melquisèdèc-áⁿ ñí xicáⁿ táhú ndíi núú Yá Ndiöxí cuendá ndíi Àbrahám cútnàhá ní sáháⁿ ndíi Àbrahám-áⁿ ñí nàá ndíi ndihí cue dava-gã cue téé yíndaha ñáyiú. Te cue téé-áⁿ ñà túú ní ndàcu-güedé nàá-güedé ndihí ndíi Àbrahám-áⁿ chi ní xíta-güedé.

2 Te nchaa sá ñí níhí ndíi Àbrahám-áⁿ núú ñí nàá ndíi, te ní quide ndíi úxí xichi te ìⁿ xichi núú ùxí-áⁿ ñí sáñaha ndíi xii ndíi Melquisèdèc. Te ñáyiú ndíi Melquisèdèc-áⁿ quée-xí: Téé ío váha quide ndáá yíndaha ñaha xii ñáyiú, duha quée-xi. Te ní xóo danàni ñàhá-yu xii ndíi Téé yíndaha ñuú

Sàlém, duha ní xóo danàni ñahá-yu. Te tnúhu Sàlém-áⁿ quée-xí: Ñuú ndécú nàhi, duha quèe-xi tnúhu-áⁿ. Núu xíáⁿ quée tùcu-xi nacuáa nàni ndíi Téeyìndaha ñuú ndécú nàhi, duha quèe tucu-xi ñuú ndíi.

³ Te ñá túú tnúhu núu yoo cùu tátá ndíi ndihí náná ndíi, te ni ñà túú tnúhu núu yoo cùu xíi ndíi ndihí xítná ndíi, te ni ñà túú tnúhu núu nándi cùu ñáyiu ní cuu ñaní tnáhá ndíi ní xíndecu ndéé sanaha-gã, te ni ñà túú tnúhu núu ná ama ní cacu ndíi, te ni ñà túú tnúhu núu ná ama ní xíhí ndíi. Te ndíi-áⁿ ducaⁿ-ni ní cuu ndíi dútú ní xíndecu ndíi, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu Xítohó Jesucristú déhe Yá Ndiòxí chi cuu-gá dútú ni caa ni quíhíⁿ.

⁴ Te vitna chí cuáha váha cuendá sá ndíi Melquisèdec ní cuu ndíi ñⁿ téé ío ní cuu càhnu ní xíndecu ñuyíú-a, chi ndíi Àbrahám téé ní cuu ñaní tnáhá-ó ní xíndecu ndéé sanaha ní quide ndíi úxí xichi nchaá sá ní níhí ndíi núú ní nàá ndíi. Te ñⁿ xichi núú ùxí-áⁿ ní sãñaha ndíi xii ndíi Melquisèdec.

⁵ Te ndíi Moisés ní chídó tnùnì ndíi nàcuáa cada nchaá dútú, cue téé ní cuu ñaní tnáhá ndíi Lèví sá cuè téé-áⁿ queheⁿ-güedé ñⁿ xichi núú ùxí xichi sá níhí cue ñáyiu isràél ñáyiu cùu ñaní tnáhá-güedé cuu cuendá-güedé. Te ducaⁿ quide-güedé cuèi ñaní tnáhá-güedé ndihí-yu ní cuu ndíi Àbrahám.

⁶ Te cuèi ñá díú ñaní tnáhá ndíi Melquisèdec cúu ndíi Àbrahám dico ní queheⁿ ndíi Melquisèdec-áⁿ ñⁿ xichi núú ùxí xichi nchaá sá ní níhí ndíi Àbrahám. Te ndíi Melquisèdec-áⁿ ní xícaⁿ táhú ndíi núú Yá Ndiòxí cuendá ndíi Àbrahám. Te ñuú ndíi Àbrahám-áⁿ ní xáhaⁿ Yá Ndiòxí xii ndíi sá cadá vaha ñaha-gã xii ndíi.

⁷ Te sa cùnuni iní-ó sã ñuú ñⁿ téé na càcáⁿ táhú-dé núú Yá Ndiòxí cuendá ñⁿ ñáyiu, te téé-áⁿ cùnùu-gá-dé.

⁸ Te cue dútú ñáyiu isràél quéhéⁿ-güedé ñⁿ xichi núú ùxí xichi nchaá sá níhí-yu cùu cuendá-güedé, te cue téé-áⁿ cuú-güedé. Te núú tütú Yá Ndiòxí càchí-xi sá ndíi Melquisèdec ndécú-ní ndíi, te ducaⁿ càháⁿ-xi chi ñá

túú tnúhu sá ní xíhí ndíi.

⁹⁻¹⁰ Te sá dúcáⁿ ní sãñaha ndíi Àbrahám sá ní nduu táhú ndíi Melquisèdec, te xíáⁿ cada iní-ó sá sá ndecu ndihí ndíi Àbrahám cue ñaní tnáhá ndíi Lèví cue téé cùu dútú, cue téé queheⁿ ñⁿ xichi núú ùxí xichi nchaá sá níhí ñáyiu isràél cuèi vátá cãcú-gã-güedé. Te cada iní-ó sá tnáhá-güedé ní sãha-güedé ndíi Melquisèdec ñⁿ xichi núú ùxí xichi nchaá sá ní níhí ndíi Àbrahám núú ní nàá ndíi. Te ducaⁿ cada iní-ó chí cue téé-áⁿ cuú-güedé ñaní tnáhá ndíi Àbrahám cuèi vátá cãcú-gã-güedé dàvá-áⁿ.

¹¹ Te sá cuendá cue dútú cue téé cùu ñaní tnáhá ndíi Lèví ní ngúndecu ndihí cue ñáyiu isràél tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-yu nàcuáa cada-yu cundecú-yu. Te ñaní tnáhá ndíi Àrón cúu cuè dútú-áⁿ. Te núu dícó cue dútú-áⁿ ní ndàcu-güedé cada-güedé nàcuáa cudíu ñáyiu isràél núú Yá Ndiòxí, te ñá túú-gã xíni ñuhu-xi ngúndecu ingá dútú dàtná ndíi Melquisèdec ní cùu. Te dútú-áⁿ ñà túú ní cùu-dé dàtná ní cuu cue ñaní tnáhá ndíi Àrón.

¹² Te núú cuè dútú cue téé cùu ñaní tnáhá ndíi Lèví-áⁿ ní ngúndecu ingá dútú. Te sá dúcáⁿ ní ngúndecu ingá dútú xíáⁿ dacuítí ní xini ñuhu-xi sá dãma nàcuáa ndùu tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-yu nàcuáa cada-yu cundecú-yu.

¹³⁻¹⁴ Te ñuú ndíi cuendá dútú-áⁿ sa níhí-ó tnúhu, te dútú-áⁿ cúu Xítohó Jesucristú, te ñá díú ñaní tnáhá ndíi Àrón cúu-gã chí ñaní tnáhá ndíi Jùdá cúu-gã. Te nchaá-o tà xíni ndáá-ó sá ñaní tnáhá ndíi Jùdá cúu-gã, te ndíi Moisés ñá túú tnáhí ná ní càchí ndíi cuendá cue ñaní tnáhá ndíi Jùdá sá cúu-güedé dútú, chí ni ñⁿ-güedé ñá túú ní cùu-güedé dútú ní cùu.

¹⁵ Te vitna cùnuni ndáá iní-ó nàcuáa ní cuu, chí Xítohó Jesucristú cúu-gã ingá dútú dàtná ní cuu ndíi Melquisèdec.

¹⁶ Te ñá díú cuendá tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii ñáyiu nàcuáa cada-yu cundecú-yu ducaⁿ ni cùu-gá dútú, chí ní cuu-gá dútú cuendá sá cúu-gã Yáá

cundecu ni caa ni quíhíⁿ chi vá ííⁿ ndùu te ndìhì nihnu-gá.

17 Te duha ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii-gá: Yòhó cúú-n dütú dàtná ní cuu ndí Melquisèdec,

te cundecu-n nchàa nduu nchaa quíú. Duha ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii-gá.

18 Te xiáⁿ nñu nchaa tnúhu ndéé díhna, tnúhu sá nǐ xíndecu ndìhì cue dütú ñà túú-gá cúnùu-xi vitna chi ñá túú-gá xíní ñùhu-xi te ni ñà túú nǎ chíndèe ñaha-xi.

19 Te ñu-ni tnúhu-áⁿ cúú-xí tnúhu sá nǐ chídó tnùnì ndí Moisés canu ichi ñaha xii ñáyiú nàcuáa cada-yu cundecu-yu. Te tnúhu-áⁿ ñà túú vèdana ni quide-xi nacuáa chindee-xi ñáyiú cudíu-yu núú Yá Ndiöxí. Dico vitna ní ngúndecu ndìhì-o tnúhu ndee iní sá ïo-gá váha dàcúxí tnúhu ndéé díhna, chi ndècu ndìhì-o Xítohó Jesucristú Yá cúú dütú-ó. Te Yá-áⁿ quidé-gá tnàhá tnúhu-o ndìhì Yá Ndiöxí vitna.

20 Te Yá Ndiöxí ní cáháⁿ ndáa cuíti-gá sá Xítohó Jesucristú cuu-gá dütú.

21 Dico ñá túú dùcaⁿ ní cáháⁿ-gá cuèndá cue ñanì tnàhá ndí Lèví cue téé ní cuu dütú, cuèi mei òré ní chisaha-güedé ní cuu-güedé dütú. Te cútnàhá ní chisaha Xítohó Jesucristú cúú-gá dütú, te Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ ndáa cuíti-gá xii-gá, te duha ní xáhaⁿ-gá:

Yúhú Dütú Ndiöxí cáháⁿ ndáa cuíti-í te vá dàmà-í tnúhu cáháⁿ-í:

“Yòhó cúú-n dütú dàtná ndí Melquisèdec,

te cundecu-n ni caa ni quíhíⁿ.”

Duha ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí xii Xítohó Jesucristú.

22 Te Xítohó Jesucristú quidé-gá nàcuáa cutnùnì ndáa iní-ó sǎ Yá Ndiöxí cada-gá ñngá núú sǎ váha sá cúú-xí-ó dàtná ní cachí-gá, te xiáⁿ cúú-xí sǎ ïo-gá váha dàcúxí tnúhu ní cáháⁿ-gá ndéé díhna.

23 Te ío cuéhé cue ñanì tnàhá ndí Lèví ní cuu-güedé dütú, te ducaⁿ cuèndá sá ñà túú ní cùdí-güedé cundecu-güedé chi ní ndìhì-güedé ní xíhí.

24 Dico Xítohó Jesucristú chi vá cùu-gá, chi cundecu-gá ni caa ni

quíhíⁿ nñu xiáⁿ ñu-ni-gá cuu-gá dütú, te vá yò ííⁿ-gá cuu dütú cada núú-gá.

25 Te núu xiáⁿ Xítohó Jesucristú dácácu nihnu ñaha-gá xii nchoo ñáyiú núú ùhú núú ndàhú, nchoo ñáyiú sàndáa iní ñáhá xii-gá, te ñu-ni nchoo cùu-o ñáyiú tnàhá tnúhu ndìhì Yá Ndiöxí, te vá ííⁿ ndùu-gá te cuíta nihnu-o. Te ducaⁿ chi Xítohó Jesucristú ñá túú xòcuíñí-gá núú Yá Ndiöxí cáháⁿ ndàhú-gá cuèndá-ó.

26 Te Xítohó Jesucristú cúú-gá Yá cúú dütú cúnùu xini ñuhu-o cundecu ndìhì-o, te ñu-gá cúú-gá Yá chíndèe chítúu ñaha xii-o, te cùu-gá Yá ío quide ndáa núú Yá Ndiöxí, te cùu-gá Yá cándòo canine chi ñá túú tnàhí cuéchi-gá. Te ñá túú tnàhí quide-gá dàtná quidé nchàa cue ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, te cùu-gá Yá ní nucúndecu andíu nñu ndécú Yá Ndiöxí te yácaⁿ táxí tnùnì-gá.

27 Te ñá túú quide-gá dàtná ní quide cue dütú ní cunuu nǐ xíndecu, chi cue dütú-áⁿ ííⁿ nduu ííⁿ nduu ní xóo cahni-güedé cuíti ní xóo nduu táhú Yá Ndiöxí, te díhna-gá cuèndá nchaa cuéchi mee-güedé ducaⁿ nǐ xóo cada-güedé te dàtnùnì ducaⁿ nǐ xóo cada tucu-güedé cuèndá nchaa cuéchi ñáyiú. Dico Xítohó Jesucristú chi ííⁿ xito-ni ní xíhí-gá sá cúú-xí nchàa ñáyiú chi ducaⁿ nǐ sani iní-gá, te vá ííⁿ ndùu-gá ducaⁿ càda tucu-gá.

28 Te sá cuèndá nchaa tnúhu ní chídó tnùnì ndí Moisés xiáⁿ ní xíndecu cue téé ní cuu dütú cúnùu, te cue téé-áⁿ nǐ cuu-güedé cue téé yíca cuéchi-xi. Te sátá dúcaⁿ nǐ chídó tnùnì ndí Moisés nàcuáa cada ñáyiú, te ní xica cuéhé víhí ndùu te dàtnùnì ní cáháⁿ ndáa cuíti Yá Ndiöxí sá Dèhe-gá cuu-gá dütú cúnùu. Te Yá cúú Dèhe-gá-áⁿ nǐ quide-gá nchaa nàcuáa tàu-xi cunduu, te ñu-ni ducaⁿ càda-gá ni caa ni quíhíⁿ.

8

Xítohó Jesucristú cúú-gá dütú cúnùu

1 Te Xítohó Jesucristú Yá cúú dütú cúnùu ndecu ndìhì-o cuándaa-gá andíu, te ní ngóo-gá xio cùha Dütú

Ndiöxí Yaá ío cùnunu, te tnàhá-gá cùnunu-gá. Te ñu cuendá-a cùu-xí sá ño-gá cùnunu ta cáháⁿ-ndí véxi.

² Te núu ndécú Yă Ndiöxí cúu-xí núu ñí víhí. Te cada iní-ó sá cúu-xí ñⁿ vehe te xíaⁿ ndécú Xítóhó Jesucristú cúu-gă dútú, te vehe-áⁿ ñí dácáá mèe Yă Ndiöxí te ñá díu cuè tée ñuyíu-a.

³ Te sá cuendá nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés xíaⁿ ní xíndecu cue dútú cùnunu cuendá sá cáhni-güedé quiti nduu táhú Yă Ndiöxí, te nacani cuendá-güedé núu-gă nchaa dava-gá sá ñihí-güedé nduu táhú-gă. Te xíaⁿ núu dai ní xini ñuhu-xí sá tnàhá Xítóhó Jesucristú cuañaha-gă ñⁿ sá ndúú táhú Yă Ndiöxí, te táhú-ăⁿ cúu-xí mèe-gá chi ní xihí-gá ní cuu-gá dàtná ñⁿ táhú sá cúu-xí Yă Ndiöxí.

⁴ Te núu ní xíndecu-ni Xítóhó Jesucristú ñuyíu-a te vá cúu-gă dútú ní cùu, chi sa ndècu cue dútú sãñaha nchaa sá ndúú táhú Yă Ndiöxí dàtná càháⁿ nchaa tnúhu ní chídó tnùní ndí Moisés.

⁵ Te nchaa sá quidé cuè dútú ñáyiú isràél nũtnahá-xi luha nchaa sá quidé Xítóhó Jesucristú Yaá cúu dútú cùnunu ndecu andiú. Te quèe ndáá-xi nàcuáa ní xáhaⁿ Yă Ndiöxí xii ndí Moisés cùtnàhá tá cùyatni ngüíta ndí dacàa ndí vehe-gá, te duha ní xáhaⁿ-gă: “Ío váha cada cuendá-n nàcuáa dacàa-n vehe-í dàtná cáá sá ñí dánèhé ñàhá-í xii-n xiti yucu”, duha ní xáhaⁿ-gă xii ndí.

⁶ Dico vitna chi Xítóhó Jesucristú cúu-gă dútú cùnunu, te ío-gá càhnu nduu chiuⁿ quide-gá dácúxí cuè dútú cue ñáyiú isràél. Te ñu Xítóhó Jesucristú cúu-gă Yaá quidé tnàhá tnúhu-o ndíhi Yă Ndiöxí, te ducaⁿ chi Yă Ndiöxí ío-gá váha ndùu tnúhu ní cáháⁿ-gá xito cùu uú dácúxí tnúhu ní cáháⁿ-gá ndéé díhna, te ducaⁿ ío váha ndùu tnúhu ní cáháⁿ-gá xito cùu uú chi ní cachí-gá sá ñngá núu sá ño-gá váha cada ñaha-gă xii-o vitna.

⁷ Te núu nàcuáa ní cachí Yă Ndiöxí cada ñaha-gă xii-o ndéé díhna ní quide-xi nchaa nacuáa tàú-xi cunduu nàcuáa nduu táhú-ó cùndecu váha-o núu-gă ñá, te ñá túu xini ñuhu-xí cáháⁿ

tucu-gá sá cádá-gă ñngá núu sá váha sá cúu-xí-ó vitna ní cuu.

⁸ Te Yă Ndiöxí ñá túu ní cùu váha iní-gá núu ñáyiú isràél núu xíaⁿ ní cáháⁿ-gá cuendá-yu, te duha ní cachí-gá:

Yúhú cúu-í Dútú Ndiöxí, te duha ndùu tnúhu na càháⁿ-í: Sáá nduu te cada-í ñngá núu sá váha sá cúu-xí cuè ñaní tnàhá ñáyiú isràél, ndíhi cue ñaní tnàhá ndí Jùdá ñu-ni ñáyiú isràél.

⁹ Te tnúhu sá càháⁿ-í-a ñá túu ñⁿ-ni cuu-xí ndíhi tnúhu sá ñí xáhaⁿ-í xii cue ñáyiú ní cuu ñaní tnàhá-yu ní xíndecu ndéé sanaha càda-í-yu,

te ñu-ni dàvá-áⁿ ñí quide yica-í ní ndeñuhu-í-yu nacióⁿ Ègíptú,

te ñá túu ní cuini-yu tní-yu tnúhu ní xáhaⁿ-í xii-yu cuendá ducaⁿ càda váha-í-yu,

te xíaⁿ núu ní dáñá ñihnu-í-yu ñá túu-gă ní quide cuendá-í-yu.

¹⁰ Te na sáá nduu te duha ndùu tucu ñngá núu sá váha cada-í cue ñáyiú isràél.

Te yúhú cada-í nàcuáa cutnùní váha iní-yu nàcuáa cuini-í cadá-yu,

te ducaⁿ ñí yuhu ní iní-yu cadá-yu.

Te yúhú Yă Ndiöxí quindaha-í-yu, te mèe-yu cuú-yu ñáyiú cùu cuendá-í.

¹¹ Te dàvá-áⁿ chi ní ñáyiú cùu ndí meé-yu,

te ní cuè dava-gá ñáyiú vá cùtnúhu tnàhá-yu sá nátúha ñàhá-yu xii-í,

chi dàvá-áⁿ nchaa ñáyiú cundecu ndíhi ñàhá-yu xii-í,

cuèi ñáyiú cùnunu te cuèi ñáyiú ñá túu cùnunu.

¹² Te dàvá-áⁿ cada càhnu iní-í nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu,

te vá ñⁿ ndùu-gá ndacu iní-í nchaa sá quidè-yu.

Duha ní cachí Yă Ndiöxí cuendá ñáyiú isràél.

¹³ Te sá dúcáⁿ ñí cáháⁿ Yă Ndiöxí sá cádá-gă ñngá núu sá váha sá cúu-xí ñáyiú xíaⁿ cùtnùní sá tnúhu sá ñí cáháⁿ-gá díhna ñá túu-gă xini ñuhu-xí. Te cada iní-ó sá tnúhu-áⁿ cúu-xí ñⁿ sá ñí cunaha ndècu te ñá

túu-gã nándĩhi-xi te cuíta-ná-xi, ducaⁿ sãtnahá-xi cùu tnúhu sá ñĩ cáháⁿ-gã ndéé díhna.

9

Cuendá vehe Yá Ndiõxí

¹ Te tnúhu sá ñĩ cáháⁿ Yá Ndiõxí ndéé díhna cùu-xi cuendá nàcuáa cada ñáyiu isràél chiñuhu ñàhá-yu xii-gá, ndihí cuendá vehe-gá caa ñuyíu-a.

² Te ñáyiu isràél ní dácáã-yu vehe Yá Ndiõxí, te vehe-áⁿ ñĩ cuu-xi vehe dóo te ní xúhuⁿ nehu xití-xi. Te cuàrtú díhna ní xínani-xi cuàrtú ní cuu íí, te xíáⁿ ñĩ xíndecu ñĩ sá ndéé dité-xi sá ñĩ cándodó ñĩ caa candíl núú dité-xi, te ní xínutnĩ ñĩ mèsá ní xóo códó pàá ní xóo nduu táhú Yá Ndiõxí.

³ Te cuàrtú cúú ùú ní xínani-xi cuàrtú ní cuu íí víhí-gã.

⁴ Te xití cuàrtú-áⁿ ñĩ xínutnĩ ñĩ sá ñĩ cuáha mee-ni díhúⁿ cuááⁿ te núú xíáⁿ ní xóo cahmi-güedé dúsa sá sàháⁿ tnámí. Te ñi-ni xíáⁿ ñĩ xíndecu tucu ñĩ càjá ní cuu mee-ni díhúⁿ cuááⁿ te xití càjá-áⁿ ñĩ xúhuⁿ ñĩ lítu ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuááⁿ, te xití lítu-áⁿ ñĩ xúhuⁿ mànáá sá ñĩ xóo caxí-yu dàvá-áⁿ. Te ñi-ni xití càjá-áⁿ ñĩ xúhuⁿ tnuði ndíi Àrón sá ñĩ saa itá-xi, ndihí yúú sã ñĩ xíndéé tnúhu ní cáháⁿ Yá Ndiõxí nàcuáa cada ñáyiu. Te duha ní xínani càjá-áⁿ: Càjá sá ñíhú tnúhu ní cáháⁿ Yá Ndiõxí sá cúú-xí ñáyiu, duha ní xínani-xi.

⁵ Te núú càjá-áⁿ ñĩ cándodó ùú tnàhá sá ñĩ cadúha-yu, te xíáⁿ cáá-xí dàtná cáá espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiõxí. Te cuendá úú xíáⁿ ní cutnùní iní-yu sá ño càhnu cuu Yá Ndiõxí, te sá ñĩ cadúha-yu-áⁿ ndéé ndíxíⁿ-xi, te ndíxíⁿ-xi-áⁿ dàhu-xi xio xio núú quidé càhnu iní Yá Ndiõxí nchaa yíca cuèchi ñáyiu, dico vá cúú-gã cáháⁿ-í cuendá nchaa dava-gã xíáⁿ vitna.

⁶ Te nchaa xíáⁿ ní xíndecu xití vehe Yá Ndiõxí, te cue dútú ñĩ xóo quíhu-güedé ñĩ nduu ñĩ nduu xití cuàrtú díhna ní xóo cada-güedé nàcuáa tàú-güedé cada-güedé sá cúú-xí Yá Ndiõxí.

⁷ Te cuàrtú cúú ùú-áⁿ chi mee-ni dútú cúnúu ní xóo quíhu-dé ñĩ xito-ni ndi tnahá cuía. Te ndi tnahá òré ducaⁿ ñĩ xóo quíhu dútú cúnúu-áⁿ te ní xóo canehe-dé ñĩ ñĩ ñĩ xóo quíhu ní xóo nduu táhú Yá Ndiõxí. Te ducaⁿ ñĩ xóo cada dútú-áⁿ cuendá sá Yá Ndiõxí cada càhnu iní-gá nchaa yíca cuèchi mee-dé, ndihí nchaa yíca cuèchi ñáyiu.

⁸ Te sá dúcáⁿ mèe-ni dútú cúnúu ní xóo quíhu-dé xití cuàrtú ní cuu íí-gã-áⁿ, xíáⁿ Espíritú Yá Ndiõxí quidé-xí cutnùní iní-ó sã ñini ducaⁿ ní xíndecu vehe-áⁿ ñĩ xóo cada-yu nàcuáa ní xóo cúñaha Yá Ndiõxí cada-yu. Te xíáⁿ cutnùní sá vátá sàá-gá nduu càháⁿ ndihí-yu Yá Ndiõxí nàcuáa tàú-xi cunduu.

⁹ Te sá dúcáⁿ ñĩ xíndecu vehe-áⁿ, ndihí sá dúcáⁿ ñĩ xóo cada nchaa cue dútú-áⁿ, xíáⁿ cutnùní iní-ó nàcuáa quide Yá Ndiõxí vitna, chi nchaa quití ní xóo cahni cue dútú-áⁿ ñĩ xóo nduu táhú Yá Ndiõxí, ndihí nchaa dava-gá sá ñĩ xóo nduu táhú-gã ñá túú ní quide-xi nàcuáa nduu ndoo nduu nine iní cue ñáyiu nàcuáa cutnùní iní-yu sá ñà túú-gã cuèchi-yu ndècu núú Yá Ndiõxí.

¹⁰ Te sá dúcáⁿ ñĩ xóo cada nchaa dútú-áⁿ ñĩ níhí tnàhá-xí ndihí nchaa tnúhu sá dánhé ñàhá xii ñáyiu ná cúú sã caxí-yu ndihí ná cúú sã cúú còhó-yu ndihí nàcuáa ndàhá-yu. Te tnúhu-áⁿ ñĩ cuu-xi mee-ni sã ñĩ sanu ichi ñaha xii-yu nàcuáa cundecú-yu ñuyíu-a. Te tnúhu-áⁿ ñĩ nándĩhi-xi ndéé ní sáá nduu ñĩ nadama Yá Ndiõxí tnúhu-áⁿ cuendá sá vã dúcáⁿ-gã cada-yu cundecú-yu.

¹¹ Te Xítohó Jesucristú ní quixi-gá ñuyíu-a, te ñi-gá cúú-gã Yaá cúú dútú cúnúu, te xíáⁿ núu quide-gá nchaa sá vãha sá cúú-xí-ó. Te vitna ní nucúndecu-gá núú ño víi ño vãha càa, te núú ndécú-gã-áⁿ ñà túú cùu-xi ñĩ vehe sá ñĩ dácáá cue tée ñuyíu-a.

¹² Te cada iní-ó sã Xítohó Jesucristú cuànguñhu-gá xití cuàrtú núú ñĩ cuu íí víhí dàtná ní xóo cada dútú cúnúu ní xíndecu ndéé sanaha, chi ní nucúndecu-gá núú ndécú Yá

Ndiöxí. Dico ñá túú ni quide-gá dàtná ní xóo cada dútú cúnúu ní xíndecu ndéé sanaha, chi dútú-áⁿ òré ní xóo quíhu-dé xítí cuàrtú ní cuu íí-gã-áⁿ, te ní xóo canehe-dé níñí chivá ndíhi níñí chēhlu ní xóo quíhu. Dico Xítóhó Jesucrístú chi níñí méé-gã ní sati ní xíhí-gá núú cùrúxí, te xiáⁿ duuⁿ duuⁿ cuáháⁿ-gá ní nucúndecu-gá núú ndécú Yá Ndiöxí. Te sá dúcáⁿ ní quide-gá xiáⁿ ní naníhí tàhú-ó.

13 Te nchaa ñáyiú ní xóo cada nàcuáa vá cúú-gã-yu ñáyiú ní cuu íí, ñáyiú-áⁿ ní xóo códó ñáhá cuè dútú níñí ndicutu, ndíhi níñí chivá, ndíhi yáá cúnú chēhlu quítí sàhni-güedé cuèndá nduu íí tucú-yu.

14 ¡Dico níñí Xítóhó Jesucrístú chi ío-gá nándíhi-xi sá cúú-xí nchòo ñáyiú xíndecu vitna! Te cuèndá níñí-gã-áⁿ, chi Espíritú Yá Ndiöxí sá ndécú nchaa nduu nchaa quíú ní cuu ìⁿnuu-xi ndíhi Xítóhó Jesucrístú sá cúú cùú-gá cuèndá cuu-gá dàtná ìⁿ táhú sá cúú-xí Yá Ndiöxí cuèi cùu-gá Yáá ñá túú tnàhí cuèchi-xi, te ní sati níñí-gã te ní xíhí-gá. Te cuèndá xiáⁿ ní cutnùní iní-ó sã Yá Ndiöxí ní quide càhnu iní-gá nchaa sá ñà túú vãha ní quide-o, te ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ó. Te ducaⁿ ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ó cuèndá sá ndácú-ó cunu cuechi-o núú Yá Ndiöxí Yáá ndécú nchaa nduu nchaa quíú.

15 Te Xítóhó Jesucrístú ní quide ndáá-gá núú Yá Ndiöxí cuèndá cue ñáyiú ndècu ñuyú-a. Te cuèndá xiáⁿ Yá Ndiöxí cada-gá ingá núú sã vãha sá cúú-xí-yu dàtná ní cachí-gá, te ducaⁿ càda-gá sá cuèndá nchaa ñáyiú ní cáháⁿ-gá cundecu ndíhi-gá, chi ñáyiú-áⁿ nduu táhú-yu cundecu ndíhi vãha ñàhá-yu xii-gá ní caa ní quíhíⁿ chi ducaⁿ ní cachí-gá, te ducaⁿ chi Xítóhó Jesucrístú ní xíhí-gá núú cùrúxí cuèndá sá Yá Ndiöxí cada càhnu iní-gá nchaa yíca cuèchi-yu, nchaa cuèchi sá ní quidé-yu cútnàhá ní cunuú tnúhu sá ní cáháⁿ-gá díhna.

16 Te nchoo xíní-ó sã núu ìⁿ tée na càdúha ìⁿ tutú nàcuáa cada ñáyiú

dàcáhñu-yu nchaa sá ndécú ndíhi-dé, te tutú-áⁿ xíní ñùhu-xi ndéé ná yãha nduu cùú-dé.

17 Te ñá túú tàú-xi cada ñáyiú nàcuáa càháⁿ-xi núú tùtú-áⁿ nini ndècu tée ní cadúha, dico sátá ná yãha cuú-dé te cadá-yu nàcuáa càháⁿ-xi.

18 Te cuèi tnúhu ní cáháⁿ Yá Ndiöxí ndéé díhna nàcuáa cada vãha-gá ñáyiú, te ñu-ni ndíhi níñí ní cundáá-xi chi ní sàhni-güedé quítí te ní sati níñí-güedi.

19 Te ndíi Moisés ní cáháⁿ ndodo ndíi núú nchaa ñáyiú nàcuáa ní cachí Yá Ndiöxí cada-yu, te nàcuáa-ni nduu tnúhu ní chídó tnùní ndíi núú tùtú ndíi ní cáháⁿ ndíi, te ní dácá ndíi ndute níñí chēhlu ndíhi níñí chivá líhli, te ní queheⁿ ndíi ìⁿ dité yutnu nani hisópó ndíhi luha idi tìcuèhé, te ní chindóyo ndíi níñí-áⁿ. Te ní sódó ndíi núú tùtú ndéé tnúhu Yá Ndiöxí sá ní chídó tnùní ndíi-áⁿ, te tnàhá cue ñáyiú xíndecu-áⁿ ní chúcú ndíi.

20 Te ní xáhaⁿ ndíi Moisés xií-yu: “Cuèndá níñí-a ní cundáá sá Yá Ndiöxí cada ñaha-gã xii-ndo sã vãha chi ducaⁿ ní cachí-gá cada-gá sá cúú-xí-ndó”, duha ní xáhaⁿ ndíi xií-yu.

21 Te ñu-ni ducaⁿ ní quide tucu ndíi ní chúcú ndíi níñí vehe-gá ndíhi nchaa sá nándíhi-güedé òré chíñùhu-güedé Yá Ndiöxí ndécú xítí vehe-gá-áⁿ.

22 Te tnúhu ní chídó tnùní ndíi Moisés càchí-xi sá méé-ní níñí chucu-güedé nchaa sá cànehe chiuⁿ-güedé òré chíñùhu-güedé Yá Ndiöxí, te sacú-nã te ndíhi ndoo nchaa xiáⁿ chucu-güedé níñí ní cùu. Te dacuítí ní xini ñuhu-xi sã cáti níñí cuèndá ducaⁿ càda càhnu iní Yá Ndiöxí nchaa yíca cuèchi ñáyiú.

Xítóhó Jesucrístú ní xíhí-gá núú cùrúxí cuèndá sá vã cùndècu-gá cuèchi-o núú Yá Ndiöxí

23 Te sá cuèndá sá ní xíhí Xítóhó Jesucrístú núú cùrúxí, xiáⁿ ñá túú-gã cuèchi-o ndècu núú Yá Ndiöxí. Te cuèndá nchaa sá ní xíhí xítí vehe-gá sá ní dácáá ñáyiú isràél xiáⁿ cútnùní iní-ó nàcuáa quide-xi núú

ndécú-gă. Te dacuítí ní xini ñuhu-xi sã cáhni-güedě cue quití ní cachí Yã Ndiõxí cuendá nduu íí nchaa sá ñí xíhi xítí vehe-gá-áⁿ. Te cuëi ducaⁿ ñí sahani-güedé cue quití-áⁿ dico ñá túú ní quide-xi nacuáa ngúndecu váha-o núú Yã Ndiõxí. Dico Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá, te sá ñí xíhí-gá xiãⁿ ní quide-gá nacuáa ngúndecu váha-o núú Yã Ndiõxí.

²⁴ Te Xítohó Jesucristú cuánda-gá andíu núú ndécú Yã Ndiõxí cáháⁿ ndáhú-gá cuendá-ó, te Xítohó Jesucristú chi ñá díú ñí vehe ní dácáa cuè téé ñuyíú-a cuánguihu-gá. Te vehe Yã Ndiõxí sá ñí dácáa cuè ñáyíu isràél ñuyíú-a ndéé sanaha, ndíhi nchaa nacuáa ní xóo cada-güedé xítí vehe-gá-áⁿ xiãⁿ cútnùní iní-ó nacuáa quide-xi núú ndécú-gă.

²⁵ Te dútu cúnúu núú ñáyíu isràél ní xóo quíhu-dé núú cuíá núú cuíá xítí cuártú ní cuu íí víhí-gă-áⁿ, te ní xóo canehe-dé níñí ñí xóo quíhu xítí cuártú-áⁿ dico ñá díú níñí méé-dě. Dico Xítohó Jesucristú chi ñá túú ducaⁿ ní quide-gá chi ñí xito-ni ní satí níñí-gă te ní xíhí-gá.

²⁶ Chi núu ní xíhí-gá nuu núu te ndéé cútnàhá ní ngáva ñuyíú ducaⁿ ngüíta-gá cada-gá ní cùu, te vitna ta ndíhi nduu cuáháⁿ ní quixi-gá ñuyíú-a ní xíhí-gá ñí xito-ni cuendá cuu-gá dàtná ñí táhú sã cúú-xí Yã Ndiõxí, te ducaⁿ ñí quide-gá cuendá sá vã cúndècu-gá cuéchi ñáyíu núú Yã Ndiõxí.

²⁷ Te nchoo cuè ñáyíu ñuyíú-a chi ñí xito-ni cuú-ó te dàtnùní ducaⁿ te cada ndáá Yã Ndiõxí cuéchi-o.

²⁸ Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu Xítohó Jesucristú chi ñí xito-ni ní xíhí-gá cuendá sá vã cúndècu-gá cuéchi ñáyíu núú Yã Ndiõxí, te ducaⁿ ñí cuu ní xíhí-gá chi mee-gă ducaⁿ ñí cachí-gá cunduu. Te quixi tucu Xítohó Jesucristú ñuyíú-a dico ñá díú-gă sá cáda-gă cuendá sá vã cúndècu-gá cuéchi ñáyíu núú Yã Ndiõxí, chi quixi-gá nacuaca-gá nchaa ñáyíu ndètu ñaha xii-gá cuendá cundecú-yu

ndíhi-gá ní caa ní quíhíⁿ.

10

¹ Te nchaa tnúhu ní xáhaⁿ ndíi Moisés xii ñáyíu isràél cadá-yu, nchaa tnúhu-áⁿ ñí quide-xi ní cutnùní luha iní-yu nacuáa cada Yã Ndiõxí cada váha ñaha-gă xii-o vitna. Dico ñá díú mèi nacuáa ní xáhaⁿ ndíi Moisés xii ñáyíu quide Yã Ndiõxí vitna chi dâma quide-gá. Te nchaa tnúhu ní cáháⁿ ndíi Moisés ñá túú ní ndàcu-xi cada-xi nacuáa cundáá nchaa ñáyíu túha ñaha xii Yã Ndiõxí cuëi ní xóo cahni-güedé quití ní xóo nduu táhú-gă núú cuíá núú cuíá.

² Te núu dícó sá ñí xóo cahni-güedé quití ní xóo nduu táhú Yã Ndiõxí ní quide-xi nacuáa nduu ndoo nduu nine iní cue ñáyíu, te vá cáhni-gă-güedé cue quití-áⁿ nduu táhú-gă ní cùu, te ducaⁿ te cutnùní iní-yu sá ñà túú-gă cuéchi-yu ndècu núú Yã Ndiõxí ní cùu.

³ Te sá dúcáⁿ ñí xóo cahni-güedé quití ní xóo nduu táhú Yã Ndiõxí núú cuíá núú cuíá, xiãⁿ ní xóo ndacu iní cue ñáyíu nchaa sá cuéhé sá dúhá ñí xóo cadá-yu.

⁴ Te ducaⁿ chi níñí ndicutu-áⁿ ndíhi níñí chivá-áⁿ ñà túú ní xóo ndacu-xi cada-xi nacuáa vá cúndècu cuéchi-yu núú Yã Ndiõxí.

⁵ Te xiãⁿ núu cútnàhá ní quexìo Xítohó Jesucristú ñuyíú-a ní xáhaⁿ-gă xii Yã Ndiõxí:

Yòhó Tătà-í, ñá túú ndùu vétú váha iní-n sã sáhni-güedě quití ndùu táhú-n,

te ni ñá túú ndùu vétú váha tucu iní-n cuendá nchaa dava-gá sá táxi-güedě ndúú táhú-n,

núu xiãⁿ ní quide túha-n yiqui cuñú-í cuendá yúhú cuú-í te nduu táhú ñáhá-n xii-í.

⁶ Te ni ñà túú ndùu vétú váha iní-n cuendá quití sáhmi-güedě ndúú táhú-n te ni ñà túú ndùu vétú váha iní-n cuendá nchaa dava-gá sá táxi-güedě ndúú táhú-n cuendá sá vã cúndècu-gá cuéchi ñáyíu núú-n.

⁷ Núu xiãⁿ yúhú ní cachí-í xii yòhó Tătà-í Dútu Ndiõxí sá yúhú

véxi-í ñuyíú-a cada-í nchaa sá cuení-n càda-í dàtná yódó tnùní cuendá-í núú tütú-n.

Duha ní xáhaⁿ Xítohó Jesucristú xii Tătá-gă Dútú Ndiöxí.

8 Te Xítohó Jesucristú díhna-gá ní xíi-gá Yă Ndiöxí Yaá cúú Tătá-gă: “Yòhó Tătá-í ñá túú ndùu vétú váha iní-n cuendá quiti sàhni-güedé ndúú tǎhú-n, ndihí cuendá quiti sàhmi-güedé ndúú tǎhú tucu-n cuendá sá vǎ cündècu-gá cuéchi ñáyiu núú-n, ndihí cuendá nchaa dava-gá tǎhú sǎ táxi-güedé xii-n ñà túú ndùu vétú váha iní-n cuendá nchaa xiǎⁿ”, duha ní xáhaⁿ Xítohó Jesucristú xii Tătá-gă Dútú Ndiöxí. Te ducaⁿ ñí xáhaⁿ-gă cuèi núú tütú ndíi Moisés yódó tnùní sá dúcáⁿ càda-güedé.

9 Te sátá dúcáⁿ te ní xáhaⁿ tùcu-gá xii Tătá-gă Dútú Ndiöxí: “Yòhó Tătá-í Dútú Ndiöxí, mee-í véxi-í ñuyíú-a cuendá cada-í nchaa nàcuáa cuení-n”, duha ní xáhaⁿ-gă xii Tătá-gă. Te sátá dúcáⁿ nì cáháⁿ Xítohó Jesucristú xiǎⁿ ní cutnùní sá ñà túú-gă xíní ñùhu-xi ducaⁿ cada-güedé cahni-güedé nchaa quiti-áⁿ, te ducaⁿ chi mee Xítohó Jesucristú ní xíhí-gá ní cuu-gá dàtná ñí tǎhú sǎ cúú-xí Yă Ndiöxí, te ducaⁿ ñí cuu chi ducaⁿ tnàhí ní cachí Yă Ndiöxí cunduu.

10 Te Xítohó Jesucristú ní quide-gá nàcuáa ní cuení Yă Ndiöxí cada-gá, chi ní xíhí-gá núú cùrúxí chi ducaⁿ ñí cuení méé-gă cunduu, te ñí xito-ni ní xíhí-gá sá cuendá nchaa ñáyiu, te cuendá xiǎⁿ nùu ndècu yíñuhu-o núú-gă vitna.

11 Te cue dútú ñáyiu isràél chi ñí nduu ñí nduu ní xóo cahni-güedé quiti ní xóo nduu tǎhú-gă, te ñá túú ní dàma-güedé nàcuáa ní xóo cada-güedé. Te nchaa sá ñí xóo cada-güedé-áⁿ ñà túú ní quide-xi nàcuáa vá cündècu-gá cuéchi ñáyiu núú Yă Ndiöxí.

12 Dico Xítohó Jesucristú ní cachí-gá sá cúú cùú-gá, te ní xíhí-gá núú cùrúxí cuendá nchaa yíca cuéchi nchaa nchoo ñáyiu ndècu ñuyíú-a. Te sátá dúcáⁿ te dàtnùní ní ngóo-gá xio cùha

Dútú Ndiöxí táxi tnùní-gá, te vá ñí nduu ñí quíú-gă te cuú-gá.

13 Te ñíu-ni xiǎⁿ cundecu-gá cundetu-gá ndéé sáá nduu cànehe nchaa sá cúú ùhú iní ñáhá xì-gá sá yíñuhu núú-gă.

14 Te cuendá sá ñí xíhí Xítohó Jesucristú ñí xito-ni xiǎⁿ ní cuu-gá dàtná ñí tǎhú sǎ cúú-xí Yă Ndiöxí, xiǎⁿ ní quide-xi sá ncháá ñáyiu cùu cuendá-gá ñá túú-gă ná cumání-yu núú-gă ní caa ní quíhíⁿ.

15 Te mee Espíritú Yă Ndiöxí càháⁿ ndáá-xi nàcuáa ní cáháⁿ-gá cuendá-ó, te duha ní cáháⁿ-gá:

16 Sáá nduu te cada-í nchaa ñáyiu nàcuáa na càháⁿ-í-a, te cada-í nàcuáa cutnùní iní-yu tnúhu sá dánèhé-í-yu tnúhu sá cánùlchi ñaha xií-yu nàcuáa cadá-yu cundecú-yu,

te cada tucu-í sá tní-yu nchaa tnúhu-áⁿ.

Duha ní cachí-gá.

17 Te ní cachí tucu-gá:

Te vá ñí nduu ñí quíú-gă ndacu iní-í sá quidé sáá iní-yu tnúhu-í,

te ní vǎ ñí nduu ñí quíú-gă te ndacu iní-í nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu.

Duha ní cáháⁿ Yă Ndiöxí càchí Espíritú-gá.

18 Te sátá dúcáⁿ quide cahnu iní Yă Ndiöxí nchaa cuéchi-o, núu xiǎⁿ ñá túú-gă xíní ñùhu-xi cuú quiti nduu tǎhú-gă cuendá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-o.

Tàú-ó sǎ tnàhá tnúhu-o ndíhi Yă Ndiöxí

19 Te cue dútú ñí xóo cunuu nùu ñáyiu isràél cue téé-áⁿ ñí xóo quíhu-güedé xítí cuàrtú ní cuu íí víhí-gă. Dico nchoo cuè ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú vitna tàú-ó sǎ ní yuhu ní iní-ó tnàhá tnúhu-o ndíhi Yă Ndiöxí. Te cuu tnàhá tnúhu-o ndíhi-gá chi Xítohó Jesucristú ní sati níñí-gă te ní xíhí-gá núú cùrúxí.

20 Te cada iní-ó sǎ dóo sǎ ñí xíndedí nàcuáa ní xóo quíhu-güedé xítí cuàrtú

ní cuu íí víhí-gǎ-áⁿ ní xócuíñí, te ducaⁿ càda iní-ó chi Xítohó Jesucristú ní xíhí-gǎ cuendá nchoo ñhí-ó nàcuáa cada-o ngündecu váha-o sǎ cúú-xí-gǎ.

²¹ Te ñu-gǎ cúú-gǎ Yaá cúú ñtú-ó, te ñu-gǎ cúú-gǎ Dútú cúnù ndecu-gǎ núú ndécú Yǎ Ndióxi.

²² Núu xíñí xíní ññu-xi sǎ ño tnahá tñuhu-o ññi Yá Ndióxi, te vá cání ññi caní úú iní-ó, te ío váha quindáá iní-ó-gǎ chi ñu-gǎ ní ndada ndoo ní ndada nine-gǎ iní-ó cuendá nchoo cùtnuní iní-ó sǎ ñà túú-gǎ cuéchi-o ndècu núú-gǎ. Te ní sandute-o cuendá sǎ dúcáⁿ ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ó.

²³ Te nchoo càháⁿ ndáá-ó sǎ ndécú ññi-o tñuhu ndee ñní sǎ ndúú tǎhú-ó cùndecu ññi-o Yá Ndióxi, te xíní ññu-xi sǎ vǎ dáñá ndèé-ó cànchicúⁿ ññu-o tñuhu ndee ñní-áⁿ chi Yá Ndióxi cada-gǎ nàcuáa ní cachí-gǎ sǎ cúú-xí-ó.

²⁴ Te xíní ññu-xi cuhuⁿ iní tñáhá-ó te chindee tñaha-o nàcuáa ducaⁿ cùu iní tñáhá-gǎ-ó, te cada-o mée-ni sǎ váha.

²⁵ Te nchoo vǎ dáñá ndèé-ó nàtacá-ó núú dácuàha-o tñuhu Yá Ndióxi, te vá cadá-ó dàtná xíquide davá-yu ñà túú-gǎ cuíni-yu quixí-yu núú dácuàha-o tñuhu-gǎ. Chi xíní ññu-xi sǎ cuàha tñaha-o tñuhu ndee ñní cànchicúⁿ ññu-o ñchi-gǎ, te uuⁿ-gǎ ducaⁿ tàú-xi cada-o vitna ta cuyatni nduu quixi tucu Xítohó Jesucristú ññuyú-a.

²⁶ Te cue ñáyiu sa ní tecú tñuní nàcuáa càháⁿ tñuhu Yá Ndióxi te núu na ngüita-yu ññuⁿ cadá-yu nándi sǎ cuèhé sǎ dúhá, te àúⁿ nǎ cuu ní xíhí Xítohó Jesucristú cuendá-yu, te ní vǎ yóo ññi-gǎ cuú cuendá sǎ vǎ cùndècu-gǎ cuéchi-yu núú Yá Ndióxi.

²⁷ Te núu ducaⁿ na cadá-yu nándi sǎ cuèhé sǎ dúhá, te ío quiyùhú iní-yu nàcuáa cada ñaha Yá Ndióxi xii-yu. Chi nchaa ñáyiu cùu úhú iní ñáhá xii-gǎ daquíhíⁿ ñáhá-gǎ xii-yu núú ññuⁿ núú càyú núú ño ndohó-yu.

²⁸ Te nchaa ñáyiu ní xóo daquèe tñuⁿ tñuhu ní cáháⁿ ndí Moisés, te núu ndècu úú àdi úní ñáyiu càháⁿ ndáá sǎ dúcáⁿ ní dáquèe tñuⁿ-yu tñuhu ní

cáháⁿ ndí, te vá yóo ní xóo cundàhú iní ñáhá xii nchaa ñáyiu ducaⁿ ní xóo cada chi ní xóo cahni ñaha-güedè.

²⁹ Te núu ducaⁿ ní ndoho cue ñáyiu ducaⁿ ní dáquèe tñuⁿ tñuhu ní cáháⁿ ndí Moisés-áⁿ, te uuⁿ-gǎ ndoho cue ñáyiu dàquèe tñuⁿ ñáhá xii Xítohó Jesucristú Yaá cúú Dèhe Yá Ndióxi ñu-ni ñáyiu cǎchí sǎ ñà túú nándiⁿ níñi-gǎ. Te níñi-gǎ-áⁿ ní sati, te ní xíhí-gǎ, te ducaⁿ ní cuu cuendá cada Yá Ndióxi ñngǎ núú sǎ váha sǎ cúú-xí nchòo ñáyiu ndècu ññuyú-a dàtná ní cachí-gǎ cada-gǎ. Te ñu-ni cuendá níñi-gǎ-áⁿ ní nduu ndoo ní nduu nine iní cue ñáyiu-áⁿ ní cùu, te ñu-ni ñáyiu-áⁿ càháⁿ úhú-yu Espiritú Yá Ndióxi sǎ chindèe chitúu ñaha xii-o.

³⁰ Te nchoo sǎ ñaha-o sǎ Yá Ndióxi cǎchí-gǎ ññi xichi núú tütú-gǎ: “Yúhú cada-í te nacháhu ñáyiu nchaa sǎ quidè-yu, te duha càháⁿ-í chi nachinaa-í cuendá nchaa sǎ quidè-yu-áⁿ”, duha cǎchí-gǎ. Te sa ñaha tucu-o nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú-gǎ núú cǎchí-xi: “Yá Ndióxi cada ndáá-gǎ cuendá nchaa sǎ quidè ñáyiu cùu cuendá-gǎ”, duha cǎchí-xi núú tütú-gǎ.

³¹ Te ío ndàhú ndoho cue ñáyiu na dàndoho ñaha Yá Ndióxi, te ñu-gǎ cúú-gǎ Yaá cúnù nchaa nduu nchaa quíú!

³² Te chí dándàcu iní nàcuáa ní quide-ndo cùtnáhá vitna cuu saa ní tecú tñuní-ndó tñuhu Yá Ndióxi, chi davá-áⁿ ní quide cànñu iní-ndó cuéi nándi sǎ ní yáha-ndo cuendá-gǎ.

³³ Te dava-ndo ní quide úhú ñáhá ñáyiu xii-ndo núú chítú núú tàcá, te nándi tñuhu cuèhé tñuhu duha ní xáháⁿ-yu xii-ndo. Te dava-ndo ní cuyi-ni-ndo ní xíndecu ññi tñaha-ndo cuéi nándi ní ndoho dava-gǎ-ndó.

³⁴ Te ní cundàhú iní-ndó cuè ñáyiu yíhi vecáa, te cuéi ní quendeé ñáyiu sǎ ndécú ññi-ndo dícó ñà túú ní ññiⁿ iní-ndó chi ní cudíⁿ-ni iní-ndó. Te ducaⁿ ní quide-ndo chi sa ñaha-ndo sǎ ndúú tǎhú-ndó sǎ ño-gǎ váha, te xíñíⁿ cundecu ññi-ndo ní caa ní quíhíⁿ.

35 Te xiǎⁿ vá dáñá ndèé-ndó quíndáá iní-ndó nàcuáa ní cachí Yá Ndiöxí cada ñaha-gã xii-ndo, chi sáa nduu te ío váha cada ñaha-gã xii-ndo.

36 Te nchòhó xíní ñùhu-xi ío cada ndee iní-ndó càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ Yá Ndiöxí, te ducaⁿ te nduu táhú-ndó sã ñí cachí-gá nduu táhú-ndó cùndecu ndìhi-ndo ni caa ni quíhíⁿ.

37 Te Yá Ndiöxí càchí-gá núú tütú-gá:

Ta cùyatni vií-nã nduu quèxi Yaá quixi ñuyíú-a, te vá cùyàa-gá.

38 Te nchaa ñáyiu cùndáá núú-í ñá túú dàña ndeé-yu sàndáá iní ñáhã-yu xii-í,

te cuèndá xiǎⁿ cundecu-ní-yu ichi-í, dico núu na dàñá-yu ichi-í te vá cúú vãha iní-í núú-yu.

Duha càchí Yá Ndiöxí núú tütú-gá.

39 Dico nchoo chi ñá túú cùu-o ñáyiu ducaⁿ xíquide dàñá-ó ìchi Yá Ndiöxí, chi cùu-o ñáyiu nchìcúⁿ nihnu-ni sàndáá iní-ó-gã, te sá dúcáⁿ te nduu táhú-ó cùndecu-o ndìhi-gá ni caa ni quíhíⁿ, te ñá túú cùu-o ñáyiu dàña nihnu ichi-gá te xíta nihnú-yu.

11

Ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiöxí

1 Te núu sàndáá ndisa iní-ó Yá Ndiöxí te ducaⁿ cùtnuní ndáá iní-ó sã ñihí-ó sã cuíní-ó núú-gã. Te núu sàndáá iní-ó-gã te ducaⁿ cùtnuní ndáá tucu iní-ó sã càháⁿ ndáá-gá cuèndá nchaa sã ñà túú xíní-ó.

2 Te ducaⁿ ñí quide ñáyiu ní xíndecu ndéé sanaha ío ní sàndáá iní-yu Yá Ndiöxí te xiǎⁿ núu ío váha ní cuu iní ñáhã-gã xii-yu.

3 Te núu nchoo sàndáá ndisa iní-ó Yá Ndiöxí te cùtnuní ndáá iní-ó sã sã cuèndá tñuhu ní càháⁿ-gã ní cuáha andiú ndìhi ñuyíú-a. Te cùtnuní iní-ó sã ñà díú sã cuèndá ìⁿ sã tñu ndèhe-o ío ñuyíú-a ní cuáha andiú ndìhi ñuyíú-a.

4 Te ndíi Àbél ío ní sàndáá iní ndíi Yá Ndiöxí núu xiǎⁿ ío-gá ní cuu iní-gá sã ñí sãñaha ndíi ní nduu táhú-gã dàcúxí sã ñí sãñaha ndíi Càín xii-gá

ní nduu táhú-gã. Te ndíi Àbél-án ñí cutnùní iní ndíi sá ñí cudíu ndíi núú Yá Ndiöxí cuèndá sã ñí queheⁿ cuèndá-gá sã ñí sãñaha ndíi ní nduu táhú-gã. Te cuèi ñá túú-gã ndíi ndècu ñuyíú-a dico yòdo tnuní sã ñí sàndáá iní ndíi Yá Ndiöxí cuèndá ducaⁿ càda-o canchicúⁿ nihnu-o.

5 Te té Ènóc téé ní xíndecu ndéé sanaha ñà túú ní xíhí-dé chi ní nacuaca ñaha túu Yá Ndiöxí xii-dé cuèndá sã ñí sàndáá iní ñáhã-dé xii-gá. Te vá yòo ni nànihí ñáhã xii-dé chi mee-gã ní nacuaca ñaha-gã xii-dé. Te núú tütú Yá Ndiöxí càchí-xi sá cùtnáhá vátá nacuàca ñaha-gá xii té Ènóc, te ní quide-dé mee-ni nacuáa ní cuu váha iní ñáhã-gã xii-dé.

6 Te nchaa ñáyiu ñá túú sàndáá iní ñáhã xii Yá Ndiöxí ñá ndácú-yu cadá-yu nacuáa cudíu-yu núú-gã, chi nchaa ñáyiu cuíní tuha ñaha xii-gá xíní ñùhu-xi sã quíndáá iní-yu sã ndécú-gã, te quíndáá iní-yu sã núu na nànducu nihnu ñáhã-yu xii-gá te cuáñaha-gã xii-yu sã ndúú tãhú-yu.

7 Te Yá Ndiöxí ní dátũha-gá ndíi Nöé nchaa nacuáa cada-gá. Te ní quide ndíi nchaa nacuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí cada ndíi, te ní cadúha ndíi ìⁿ bàrcú cuèndá xití bàrcú-án quèe ndíi ndìhi nchaa ñáyiu vehe ndíi cuèndá cácu nihnú-yu. Te ducaⁿ ñí quide ndíi chi ní sàndáá iní ndíi Yá Ndiöxí. Te sá dúcáⁿ ñí sàndáá iní ndíi-án Yá Ndiöxí xiǎⁿ ní cutnùní sã ncháá ñáyiu ío ndècu cuèchi-yu, chi ñá túú ní cãchicúⁿ nihnú-yu cadá-yu nacuáa ní quide ndíi. Te sá dúcáⁿ ñí quide ndíi ní sàndáá iní ndíi Yá Ndiöxí xiǎⁿ ío ní cundáá ndíi núú-gã.

8 Te Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-gã xii ndíi Àbrahám sá queé ndíi ñuú núú ndécú ndíi quíhíⁿ ndíi ingá xichi cundecu ndíi. Te ní quide ndíi nacuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí chi ní quee ndíi cuáhãⁿ ndíi núú cuáñaha Yá Ndiöxí cundecu ndíi. Te òré ní quee ndíi núú ndécú ndíi te ñá túú ní cùtnuní iní ndíi ndéé cúú núú cuáhãⁿ ndíi cundecu ndíi. Te ducaⁿ ñí quide ndíi chi ní sàndáá iní ndíi Yá Ndiöxí.

9 Te sá dúcáⁿ nǐ sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí nǐu xíáⁿ ní xíndecu ndíi núú nǐ sáñaha-gǎ cundecu ndíi, te cuéi ducaⁿ dico ñá túú ní quide ñuú ndíi xíáⁿ. Te ní xóo cundecu ndíi vehe cùtexínu vehe dóó. Te ñu-ni ducaⁿ nǐ quide ndíi Isàác ndíi Jàcób chi tnàhá cue ndíi-áⁿ nǐ cachí Yá Ndiöxí sá ndúú tǎhú cue ndíi xíáⁿ cundecu cue ndíi.

10 Te ducaⁿ nǐ quide ndíi Àbrahám chi ní xíndetu ndíi ndéé ní sáá nduu ndúu tǎhú ndíi cundecu ndíi núú ndécú Yá Ndiöxí. Te núú ndécú-gǎ-áⁿ cúu-xí ñuú ní cadúha mee-gǎ, te ñuú-áⁿ cudíi-xi ni caa ni quíhíⁿ.

11 Te ndíi Sǎrá, sa ní xídó cuíá ndíi sá cóo déhe ndíi chi sa ní sahnu vǐhi ndíi, dico Yá Ndiöxí ní quide-gǎ te ní xóo ñⁿ déhe ndíi. Te ducaⁿ chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí te ní cutnùní ndáá iní ndíi sá cadá-gǎ nàcuáa ní xáhaⁿ-gǎ xii ndíi.

12 Te cuéi ío ní sahnu ndíi Àbrahám ndíi ñadíhí ndíi, ndíi Sǎrá dico dacuítí nǐ nduu tǎhú-yu ní xóo ñⁿ déhe-yu. Te xíáⁿ nǐu ío cuéhé ndíi quíⁿ yává ndíi Àbrahám ní cáyá dàtná cuéhé chòdíní ndéé andíu, ndíi dàtná cuéhé ñuhu cúchí làmár, chi ni vǎ yóo ñⁿ ndacu cahu ñaha xii-yu sá cuéhě-yu.

13 Te cue ndíi-áⁿ ducaⁿ-ni nǐ sándáá iní cue ndíi Yá Ndiöxí ndéé ní sáá nduu nǐ xíhí cue ndíi. Te cue ndíi-áⁿ ñá túú ní ndúu tǎhú cue ndíi quíní cue ndíi nchaa nàcuáa ní cachí Yá Ndiöxí cada-gǎ, dico ní cutnùní ndáá iní cue ndíi-áⁿ nàcuáa cada-gǎ núu cuàháⁿ núu vǎxi. Te ío ní cudíi iní cue ndíi, te ní cachí cue ndíi sá dícó-ni ichi yáha cue ndíi ñuyú-a, chi ñá díú ñuyú-a cundecu ducaⁿ cuè ndíi.

14 Te sá dúcáⁿ ndúu tnúhu ní cáháⁿ cue ndíi-áⁿ, xíáⁿ ní cutnùní sá cuíní cue ndíi ñgá xichi núu cùndècu cue ndíi.

15 Te ni ñá díú ñuú núu nǐ quee cue ndíi ni cuíní cue ndíi núhú cue ndíi. Chi núu ducaⁿ ni sǎni iní cue ndíi te núhú cue ndíi ni cùu.

16 Dico ñáhá chi cuíní cue ndíi quíhíⁿ cue ndíi ñⁿ xichi núu vǎha-gǎ cáá cùndecu cue ndíi. Te núu dúcáⁿ ío-gǎ vǎha cǎa-áⁿ cúu-xí ñuú núu

ndécú Yá Ndiöxí, te sá dúcáⁿ nǐ sǎni iní cue ndíi xíáⁿ nǐu ío vǎha cùu iní Yá Ndiöxí cǎchí-gǎ sá ñá túú cùcahaⁿ núu-gǎ cúu-gǎ Ndiöxí cue ndíi-áⁿ, te cùtnuní iní-ó sǎ ndáá sá dúcáⁿ cǎháⁿ-gǎ chi ní quide túha-gǎ ñⁿ xichi núu cùndècu cue ndíi-áⁿ.

17 Te ndíi Àbrahám ní xíndecu ñⁿndíi-ni déhe ndíi ndíi ñadíhí ndíi, te cùtnàhá ní xito ndéé ñáhá Yá Ndiöxí xii ndíi ní xíáⁿ-gǎ déhe ndíi, ndíi Isàác cuendá nduu tǎhú ñáhá-gǎ xii ndíi. Te ní xáhaⁿ ndíi sá cúu ndúu tǎhú-gǎ déhe ndíi, te ducaⁿ nǐ quide ndíi chi ní sándáá iní ñáhá ndíi xii-gǎ. Te sa ndècu túha ndíi sá cuǎñaha ndíi déhe ndíi xii-gǎ cuéi mee Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ ndáá-gǎ xii ndíi

18 sá sǎ cuendá ndíi Isàác te ngúndecu cue ñaní tnàhá ndíi.

19 Te ducaⁿ nǐ quide ndíi Àbrahám, chi ní cutnùní ndáá iní ndíi sá Yá Ndiöxí ndácú-gǎ dándòto-gǎ cuéi ñáyiu sa ní xíhí. Te sá dúcáⁿ nǐ xáhaⁿ ndíi xii Yá Ndiöxí sá cúu ndúu tǎhú-gǎ déhe ndíi, te xíáⁿ cada iní-ó sǎ sà ní xíhí ndíi Isàác te ní ndoto tucu ndíi ní nucúndecu ndíi ndíi tǎtá ndíi, ndíi Àbrahám.

20 Te ndíi Isàác ní xíáⁿ tǎhú ndíi núu Yá Ndiöxí cuendá sá cadá vǎha-gǎ cue déhe ndíi, ndíi Jàcób ndíi ndíi Eşáú núu cuàháⁿ núu vǎxi. Te ducaⁿ nǐ quide ndíi chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí.

21 Te sa ta cùyatni-ná nduu cùu ndíi Jàcób, te ní xíáⁿ tǎhú ndíi núu Yá Ndiöxí cuendá cue déhe ñaní ndíi déhe ndíi Chèé. Te yítuu-ná ndíi tatnu ndíi ní chiñuhu ndíi Yá Ndiöxí. Te ducaⁿ nǐ quide ndíi chi ní sándáá iní ñáhá ndíi xii-gǎ.

22 Te cùtnàhá sa ta cùyatni vií-nǎ nduu cùu ndíi Chèé, te ní cachí ndíi sá cuè ñáyiu isràél sáá nduu quèé-yu núu xíndecu-yu-áⁿ. Te ní cáháⁿ tucu ndíi nàcuáa cadá-yu yiqui cùñú ndíi na sáá nduu quèé-yu núu ndécú-yu-áⁿ. Te ducaⁿ nǐ quide ndíi chi ní sándáá iní ndíi Yá Ndiöxí.

23 Te cùtnàhá ní cacu ndíi Moisés te ní chiváha ñaha ñaná ndíi ndíi tǎtá ndíi úní yóó. Te ducaⁿ nǐ quide cue ndíi-áⁿ chi ní sándáá iní cue ndíi Yá

Ndiöxí. Te ní quide cuèndá cue ndíi-án sã ïo váha càa ndíi Moisés déhe cue ndíi, te ñà túú ní yùhú cue ndíi nàcuáa ní cáháⁿ tée cùu Faraón sã cáhni-dé cue landú.

²⁴ Te sáta ñi sahnú ndíi Moisés te duuⁿ duuⁿ ní cachí ndíi sã vã cáháⁿ ñáyiú sã déhe yoco tée cùu Faraón cúú nãná ndíi. Te ducaⁿ ñi quide ndíi chi ní sãndáá iní ndíi Yá Ndiöxí.

²⁵ Te ducaⁿ ñi quide tucu ndíi chi ní tnahá-gá iní ndíi ndoho ndíi ndíhi nchaa ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiöxí dàcúxí sã cúdíi iní ndíi cundecu tnaa ndíi ichi cuèhé ichi duha.

²⁶ Chi ní sani iní ndíi sã vãha-gá ndoho ndíi cúcuèhé ñáhá cuè ñáyiú xii ndíi sã cuendá Yaá quixi ñuyúú-a dàcúxí sã cundecu ndíhi ndíi nchaa sã ïo Ègiptú. Te ducaⁿ ñi quide ndíi chi ní xúhuⁿ iní ndíi sã Yá Ndiöxí cuãñaha-gã sã ndúú tãhú ndíi.

²⁷ Te ndíi Moisés ní quee ndíi nacióⁿ Ègiptú te ñà túú ní quide cuendá ndíi sã ïo cùdééⁿ tée cùu Faraón núú ndíi. Te ducaⁿ ñi quide ndíi chi ní sãndáá iní ndíi Yá Ndiöxí. Te ní quide càhnu iní ndíi cuendá nchaa sã ñi yáha ndíi, te ní quide iní ndíi sã Yá Ndiöxí ndécú ndíhi ñaha túu-gá xii ndíi cuèi ñà túú ní xini núú ñáhá ndíi xii-gá. Te ducaⁿ ñi sani iní ndíi chi Yá Ndiöxí ndécú ndíhi ñaha-gá xii ndíi.

²⁸ Te ndíi Moisés cúú ndíi tée ní tausaha ñi quide vico pascuá ndíhi cue ñáyiú isràél, te dàvá-án ñi táuchíúⁿ ndíi ní sahní-yu mbéé te níñi quiti-án ñi dácánúú-yu yuyèhé-yu. Te ducaⁿ ñi quide ndíi chi ní sãndáá iní ndíi Yá Ndiöxí. Te ducaⁿ ñi quide tucu ndíi cuendá sã espíritú sã ñi tendaha Yá Ndiöxí cahni-xi mee-ni déhe tée déhe díhna cue ñáyiú Ègiptú, te vã cáhni-xi ñi ñi déhe cue ñáyiú isràél.

²⁹ Te ndute lámár sã nání Mãr Tícuèhé ní quee dava-xi ní natúu ñuhu yìchí ní níhí ñi yáha cue ñáyiú isràél. Te ducaⁿ ñi cuu chi ní sãndáá iní-yu Yá Ndiöxí. Te cue tée Ègiptú tnahá-güedé nchícúⁿ-güedé cuáháⁿ dico ñà túú ní ndàcu-güedé yáha-güedé chi ní ndíhi-güedé ní cáhá.

³⁰ Te cue ñáyiú isràél ní dúcúⁿ

ndèé-yu úsá nduu ñuú Jericó te ní ngoyo nchaa sã ñúðoco. Te ducaⁿ ñi cuu chi ní sãndáá iní-yu Yá Ndiöxí.

³¹ Te ñi ñaha ní xíndecu ichi díi iní ní xínani-aⁿ Ràháb, ñaha-án ñà túú ní xíhi-aⁿ dàtná ní xíhi nchaa ñáyiú ïo ní cuu sãá iní-xi núú Yá Ndiöxí, chi ní cuu váha iní-aⁿ núú cuè téé ní tendaha cuè ñáyiú isràél ní sãngoto dayuhu ñúú-aⁿ. Te ducaⁿ ñi quide-aⁿ chi ní sãndáá iní-aⁿ Yá Ndiöxí.

³² Te núú dícó sã cúú te cáháⁿ-í cuendá ndíi Gedéon, ndíhi cuendá ndíi Bàrác, ndíhi cuendá ndíi Sãnsón, ndíhi cuendá ndíi Jèté, ndíhi cuendá ndíi Dàví, ndíhi cuendá ndíi Sãmuél, ndíhi cuendá nchaa cue téé ní xóo cáháⁿ tñuhu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, te nchaa cuendá cue téé-án cáháⁿ-í te núú dícó cùyáchi-í dico ñà túú cùyáchi-í.

³³ Te nchaa cue ndíi-án ñi sãndáá iní cue ndíi Yá Ndiöxí núu xiãⁿ ní xóo ndacu cue ndíi ní xóo nàá cue ndíi ndíhi nchaa ñáyiú dava-gá ñuú. Te nchaa ñáyiú-án ñà túú ní xóo ndacú-yu nàá-yu ndíhi cue ndíi, te ní xóo cada cue ndíi nchaa nàcuáa táu-xi cunduu, te ní quide váha ñaha Yá Ndiöxí xii cue ndíi dàtná ní cachí-gá cada ñaha-gã xii cue ndíi. Te cuèi nchaa cue quiti dééⁿ ñà túú ní ndàcu-güedé ná cada ñaha-güedé xii cue ndíi.

³⁴ Te ní xóo ndacu cue ndíi ní xóo ndahvá cue ndíi ñuhú sã vã yóo tnahí ndàcu ndahvá, te ní cácu cue ndíi vá yóo ñi ndàcu cahni ñaha xii cue ndíi. Te cue ndíi-án ñà túú níhí ndéé cuè ndíi ñi cùu, dico ní níhí ndéé cuè ndíi chi Yá Ndiöxí ní chindee ñaha-gá xii cue ndíi, te nchaa ndíi-án ïo ní níhí ndéé cuè ndíi ní nàá cue ndíi ndíhi nchaa ñáyiú ní cuu úhú iní ñáhá xii cue ndíi, te nchaa ñáyiú ducaⁿ ñi xóo nàá ndíhi cue ndíi-án ñà túú ní xóo ndacú-yu nàá ndíhi ñáhá-yu xii cue ndíi chi ní xóo cunú-yu. Te ducaⁿ ñi cuu chi ní sãndáá iní cue ndíi Yá Ndiöxí.

³⁵ Te dava ñáyiú díhi ní nduu tãhú-yu ní ndoto cue ñáyiú ní xíndecu ndíhi-yu ní nucúndecu ndíhi ñaha tucú-yu.

Te dava ñáyiú ïo ní dándóhó ñaha tnahá ñáyiú-yu te ní xíhi-yu,

dico ñá túú ní dàñá-yu ichi váha nàcuáa cácu nihnú-yu núú tnàha ñáyíu-yu, te ducaⁿ chi ní cuiní-yu sá ndótó-yu ndéé cuèé-gá nàcuáa ngúndecu váha-yu núú ndécú Yá Ndiöxí.

³⁶ Te dava cue ndíi ío ní ndoho cue ndíi chí ío ní cudíquí ndéé ñáhá ñáyíu xii cue ndíi, te ní canihá-yu xii cue ndíi, te dava cue ndíi ní dácútú ñáhá-yu, te ní chihi ñáhá-yu xii cue ndíi vecaá.

³⁷ Te dava cue ndíi ní sahani ñáhá-yu ndihí yúú. Te dava cue ndíi ní chidava ndáá ñáhá-yu ní xehndé ñáhá-yu ndihí sierrá. Te dava cue ndíi ní xito ndéé ñáhá-yu te núú ndisa sá sándáá iní cue ndíi Yá Ndiöxí, te dava cue ndíi ní sahani ñáhá-yu ndihí machití. Te mee-ni ñíi mbéé ndihí ñíi chívá, ní xóo cuu dóo cue ndíi. Te mee-ni ñíi cue quití-áⁿ ní xóo cuu dóo cue ndíi cuèi ndèni ní cuu ní xóo caca cuu cue ndíi. Te mee-ni cuè téé ndàhú ní cuu cue ndíi. Te ío ní xóo dandihú-yu iní cue ndíi, te nándi sá ní xóo cada ñáhá-yu xii cue ndíi ní xóo dandòho ñáhá-yu.

³⁸ Te cue ndíi-áⁿ ío-gá ní xínduu váha iní cue ndíi dácúxí nchàa dava-gá ñáyíu. Te nchaa cue ndíi-áⁿ ní xica cuu cue ndíi cuèi nchaa núú ñà túú vǎ yǎo tnàhí ndècu, te cuèi xití yucu ní xica cuu cue ndíi. Te ní xóo cada vehe cue ndíi nchaa yaú cava. Te ndèni ní cuu nchíi yaú ní xóo cundecu cue ndíi.

³⁹ Te ío ní cudíu cue ndíi núú Yá Ndiöxí cuendá sá ní sándáá iní ñáhá cuè ndíi xii-gá. Te cuèi ducaⁿ ní quide cue ndíi dico ñá túú ní xíní cue ndíi nchaa sá ní cachí Yá Ndiöxí cada-gá.

⁴⁰ Te ducaⁿ ní cuu chí ñíi sá ío-gá váha ní cachí Yá Ndiöxí cada-gá. Te sá dúcáⁿ ío-gá váha ní cachí-gá cada-gá cúu-xí cuendá nchoo ndihí cuendá cue ndíi-áⁿ cuendá sá ñà díú mèe-ñi cue ndíi-áⁿ cundáá cue ndíi núú-gǎ, chí tnàhá nchoo cundáá-ó núú-gǎ.

12

Ío cuhuⁿ iní-ó Xítoho Jesucristú

¹ Te cue ñáyíu ní xíndecu ndéé sanaha ní quidé-yu nàcuáa ní cutnùni

sá ní sándáá iní-yu Yá Ndiöxí. Te cada iní-ó sǎ ncháá ñáyíu-áⁿ xíndéhe ñáhá-yu xii-o vitna. Núú xǎⁿ xíní ñúhu-xi sá vǎ cáda-ó ní ñíi sá cuèhé sá dúhá chí diu nchaa xǎⁿ quidé-xí ñà túú cundáá-ó núú Yá Ndiöxí. Te vǎ cáda cuendá-ó nchàa sá quidé tñèñu iní-ó nàcuáa ndacu-o càda-o nchaa nacuaá càháⁿ-gá. Te ío càhnu cunduu iní-ó cànchicúⁿ nihnu-o càda-o nchaa nacuaá ní cachí-gá cada-o cundecu-o ñuyíu-a.

² Te ío cuhuⁿ iní-ó Xítoho Jesucristú, chí diu-gá ní quide ní sándáá iní-ó Yá Ndiöxí, te diu-ni ducaⁿ quide-gá cuèi vitna te cuèi ndéé núú cuaháⁿ núú vǎxi diu-ni ducaⁿ càda-gá sá quíndáá iní-ó Yá Ndiöxí. Te Xítoho Jesucristú ío ní quide ndee iní-gá ní ndoho-gá te ní xihí-gá núú cùrúxí, te ñá túú ní quide cuendá-gá cuèi ñíi sácáⁿ núú cúu-xí sǎ dúcáⁿ ní ndoho-gá. Te ducaⁿ ní quide-gá chí sa nàha-gá sá ná yǎha sá dúcáⁿ ndòho-gá te ío cudíi iní-gá. Te vitna núcóo-gá xio cùha núú núcóo Yá Ndiöxí te tàxi tnuní-gá.

³ Te xíní ñúhu-xi sá ío cada cuendá-ndó nàcuáa ní quide Xítoho Jesucristú chí Yaá-áⁿ ío ní quide càhnu iní-gá nchaa sá ní ndoho-gá ní quide ñaha nchàa ñáyíu ndècu ichi cuèhé ichi duha xii-gá. Te ducaⁿ càda cuendá-ndó nàcuáa ní quide-gá cuendá sá vǎ túu dusaⁿ-ndo, te ní vǎ nátùhú iní-ndó càda-ndo nchaa nacuaá càháⁿ-gá.

⁴ Te nchòhó dáquèe tihú-ndó nchàa sá cuèhé sá dúhá dico vátá càhni ñaha-gá-yu xii-ndo sǎ dúcáⁿ quide-ndo.

⁵ Te ndacu iní-ndó nàcuáa càháⁿ Tátá-ó Dútú Ndiöxí dásàhú ñáhá-gǎ xii nchoo cuè ñáyíu cùu déhe-gá. Te duha càchí-gá núú tütú-gá:

Nchòhó cue déhe mee-í, vá cání iní-ndó sǎ àúⁿ nǎ cuu dándoho ñaha-í xii-ndo,

te ní vǎ nátùhú iní-ndó òré càháⁿ-í dóho-ndo nàcuáa cada-ndo cundecu-ndo.

⁶ Chí mee-í dándòho-í nchaa ñáyíu cùu iní-í cuendá sá cundáá-yu núu-í,

te quide úhú-í-yu, te ñi-yu ní-yu cùú-yu ñáyiu cächí-í cùú ðehe-í.

Duha cächí-gá núú tütú-gá.

7 Te ío cada ndee ñí-ndó sã dúcáⁿ ðãndoho ñaha Yã Ndiõxí xii-ndo, chi quide-gá sã cùú-gã Tãtã-ó. Te ñã túú ñi ñⁿ tée cùú tãtã te cachí-ó sã ñã túú sãnu ichi-ðe cue ðehe-ðe ñacuãa tàú-xi cunduu.

8 Te núú Yã Ndiõxí ñã túú ðãndoho ñaha-gá xii-ndo ðãtnã ðãndõho-gá cue ñáyiu cächí-gá cùú ðehe-gá, te ñã ðíú ðehe mee-gã cùú-ndó te núú ducaⁿ, chi cùu-ndo ðãtnã cue ñáyiu ñã túú cùtnuní yoo cùú tãtã-xi.

9 Te nchoo sã naha-o sã cùtnãhá ní cuu landú-ó ñi sanu ichi ñaha tãtã-ó ñacuãa tàú-xi cunduu, te ducaⁿ ñi xoo canehe-o sã yíñuhu núú-güedë te ði-yu ní ducaⁿ ñehe-o sã yíñuhu núú-güedë vitna. Te núú ducaⁿ ñi sãndãá ñí-ó tãtã-ó, te ío-gã xíní ñuhu-xi quíndãá ñí-ó Tãtã-ó Dütú Ndiõxí cuendã ducaⁿ nduu táhú-ó cùndecu-o ñihi-gã ñi caa ñi quíñⁿ, chi ði-yu-gã cùú-gã Yãá ní chihi ñí-ó.

10 Te cùtnãhá ní cuu landú-ó, ñã túú tìtní nduu ñi cãniha tãtã-ó ñi sanu ichi ñaha-güedë xii-o ñacuãa ní cuu ñí-ó mee-güedë. Te Yã Ndiõxí ducaⁿ ðãndoho ñaha-gá xii-o sãnu ichi ñaha-gã cuendã cùú-xí sã vãha sã cùú-xí-ó, te ducaⁿ quide-gã cuendã nchoo càda ñãá-ó ðãtnã quíde mée-gã.

11 Te òré véxi ñⁿ tnúndõho sã cùú-xí-ó te ñã túú cùú ñí-ó ñí-ó chi ðãndíhú ñí-ó ñãhá-xí xii-o. Te nchaa ñáyiu ngúnu ichi sã cuendã nchaa tnúndõho-ãⁿ te ngüita-yu quide ñãá-yu, te ío vãha cùú ñí-ó yu ñècú-yu.

Vã dáquèe tihú-ó tnũhu Yã Ndiõxí

12 Te núú xíãⁿ ío chí ndúcú ñèe-gã canchicúⁿ ñihnu-ndo ñchi Xítõhó Jesucristú, te vã ðicó yica cùú ñí-ó cãncicúⁿ ñihnu-ndo ñchi-gã.

13 Te cada vãha-ndo cùndecu-ndo ñchi-gã cuendã nchaa ñáyiu sãni ñⁿ sãni úú ñí-xi ñíhi ñèé-yu cundecú-yu ñchi-gã te vã ñã tũhú ñí-ó yu canchicúⁿ ñihnú-yu.

14 Te nducu-ndo ñacuãa cada-ndo cùndecu vãha-ndo ñihi cue tñaha ñáyiu-ndo, te ío cada vãha-ndo cùndecu-ndo ñacuãa cundãá-ndó ñúú Yã Ndiõxí chi núú vã dúcãⁿ càda-ndo te vã ndúú táhú-ndó cùndecu-ndo ñihi-gã.

15 Te ío vãha cada cuendã-ndó ñacuãa cada-ndo cùndecu-ndo, chi núú ñãhá te vã chíndëe ñaha-gã Yã Ndiõxí xii-ndo. Te ío vãha cada cuendã tucu-ndo ñacuãa cundecu-ndo vã cãní cuèhé ñí-ó cuendã Yã Ndiõxí, chi núú ducaⁿ ñã càda-ndo te ðava-gã ñáyiu ñècú ñihi-ndo ñchi-gã tñãhá-yu ngüita-yu ducaⁿ càdá-yu, te vã cùndecu vãha-gã-ndó ñihi-yu ñchi-gã.

16 Te cada cuendã tucu-ndo sã vã cùndecu-ndo ñchi ðíi ñí, te ñi vã dáquèe tihú-ndó ñi ñⁿ sã cùú cuendã Yã Ndiõxí ðãtnã ní quide ñíi Esãú, chi sã cuãñaha tãtã ñíi-ãⁿ nduu táhú ñíi ñi cùú ní ðama ñíi ñⁿ cóhó comidã.

17 Te nchõhó sã ñaha-ndo sã cùtnãhá ní cuini ñíi Esãú cãcãⁿ táhú tãtã ñíi núú Yã Ndiõxí cuendã nchaa sã ndúú táhú ñíi ñi cùú, te ñã túú ní xicãⁿ táhú tãtã ñíi núú Yã Ndiõxí ñacuãa cuini mee ñíi ñi cùú. Te ñi ñãhyú víhi ñíi, te cuèi ducaⁿ ñi quide ñíi ðico ñã túú ní ñacu-gã ñíi ñãníhi ñíi táhú sã ñi ðama ñíi comidã.

18 Te cue ñáyiu isrãel ní sãtuhã-yu ñⁿ yucu núú cãyú ñuhú, te nchõhó ñã túú ñèe ducaⁿ sãháⁿ tuha-ndo ñⁿ yucu núú cãyú ñuhú ðãtnã ní quide cue ñáyiu-ãⁿ. Te cùtnãhá ducaⁿ ñi sãtuhã-yu yucu-ãⁿ te ñi cunee víhi ñihi yucu-ãⁿ, te ñi quene táchi ñihi.

19 Te ñi tecú ðõho-yu ní cãháⁿ ñⁿ cútú, te ñi tecú tucu ðõho-yu ní cãháⁿ Yã Ndiõxí ní cãháⁿ ñihi ñaha-gã xii-yu. Te nchaa ñáyiu ní tecú ðõho-xi ní cãháⁿ-gã te ñi cuini-yu sã vã cãháⁿ-gã.

20 Te ducaⁿ ñi quíde-yu chi ñã túú ní cùndee ñí-ó yu ñacuãa ní cãháⁿ-gã, te duha ñi cachí-gã: “Te cuèi ñⁿ quiti ñã yãha xití yucu-a, te cãni-ndo-ði ñihi yúú àdi ñihi ñⁿ yutnu puyã”, duha ñi cachí-gã.

21 Te sã dúcãⁿ ñi quide-xi ní xini-yu

xíãⁿ ío ní dáyùhú ñáhá-xí xii-yu. Te tnàhá té Moisés ní yùhú-dé, te ní cachí-dé: “Quìdi ñaha-xi xii-í sá yùhú-í”, duha ní cachí-dé.

22 Te nchòhó, ñá túú quide-ndo datná ní quide cue ñáyiu-áⁿ ñí sáháⁿ tuhá-yu yucu-áⁿ, dico cada iní-ndó sã sà ní tuha-ndo yùcu Sión sá ndécú nùú ndécú Yã Ndiõxí, ndihí ñuú-gá ñuú Jerusàlén sá cáá àndiu te ñuú-gá cúú-gã Yaá ndécú nchàa nduu nchaa quíú. Te ñuú-ni xíãⁿ xĩndecu cuéhé víhí cuè espíritú xínú cuèchi núú-gã

23 chíñùhu ñaha-xi xii-gã. Te nchòhó cúú-ndó cuè ñáyiu cùu cuendá Yã Ndiõxí, te ní tnahá tnúhu-ndo ndihí nchaa dava-gã ñáyiu cùu cuendá-gã, ñáyiu yòdo tnuní núú tütú-gã ndécú àndiu, te ñuú-ni ñáyiu-áⁿ cuãñaha-gã xii-yu sá ndúú tãhú-yu. Te nchòhó ní tuha-ndo Yã Ndiõxí Yaá cada ndáá yicá cuèchi nchaa ñáyiu. Te cada iní-ndó sã ñí tnahá tnúhu-ndo ndihí cue ñáyiu ní quide ndáá ní xĩndecu ichi Yã Ndiõxí ñuyíú-a. Te ñáyiu-áⁿ ñà túú tnáhí-gã ná cúmãní-yu vitna ndécú-yu núú-gã.

24 Te ní tnahá tnúhu-ndo ndihí Xítohó Jesucristú Yaá ní quide nacuáa cada Yã Ndiõxí ñngá núú sã vãha sá cúú-xí nchàa nchoo ñáyiu ndècu ñuyíú-a, chi ní satí ñíñí-gã te ní xíhí-gã núú cùrúxí. Te ñíñí Xítohó Jesucristú ñá túú ñíñí-ni cuu-xi ndihí ñíñí ndí Àbél, chi ñuú cuendá ñíñí-gã-áⁿ ñí quide càhnu iní Yã Ndiõxí nchaa cuèchi-o.

25 Núú xíãⁿ ío cada cuendá-ndó vã dáquèe tihú-ndó tnúhu càháⁿ Yã Ndiõxí, chi nchaa ñáyiu ní xĩndecu ndéé sanaha dùcaⁿ ní quidé-yu ní dáquèé tihú-yu tnúhu ní cáháⁿ-gã ñuyíú-a sá cúú-xí-yu. Te ñá túú ní cãcu-yu chi ní nacháhu-yu sá dúcáⁿ ñí quidé-yu. Te uuⁿ-gã tucu nchoo chi vã cãcu-o te núú ducaⁿ na dàquee tihú-ó tnúhu càháⁿ Yã Ndiõxí ndéé àndiu sã cúú-xí-ó.

26 Te cútnahá ní cáháⁿ Yã Ndiõxí ndéé sanaha te ní quidi-xi ñuyíú. Te vitna càchí-gã: “Yúhú quidi tucu-í

ingá xito ñuyíú, te ñá díú mèe-ni ñuyíú ducaⁿ quidi-í chi tnàhá àndiu quidi-í”, càchí-gã.

27 Te sá dúcáⁿ càháⁿ-gã sá ñngá xito tucu ducaⁿ càda-gã xíãⁿ cùtnuní sá ncháándi túhú sá tũu ndèhe-o danaa-gã. Te nchaa sã ñà túú ndéé tũu quini-ó ñuyíú-a xíãⁿ vã quidi-xí te ni vã náá-xí.

28 Te núú ñí cachí Yã Ndiõxí nduu táhú-ó cùndecu-o chi mee-gã táxí tnuní-gã xíãⁿ, te ni vã quidi-xí te ni vã náá-xí. Te xíãⁿ ío xini ñuhu-xi ndacáⁿ táhú-ó núú-gã, te yíñùhu yíñùhu cunu cuechi-o núú-gã nacuáa cuu vãha iní-gã, te ducaⁿ cùhuⁿ iní-ó sã ío càhnu cuu-gã.

29 Te Tãtá-ó Dütú Ndiõxí cúú-gã datná ñí ñuhú chi danàa-gã nchaa sã ñà túú quide nacuáa cuu vãha iní-gã.

13

Nacuáa tàú-xi cada-o cuendá cuu vãha iní Yã Ndiõxí

1 Te nchaa nchòhó ñáyiu ndècu ichi Xítohó Jesucristú, vã dáñá ndéé-ndó cùu iní tnáhá-ndó nacuáa ndècu-ndo ichi-gã.

2 Te cunaha-ndo sã nũu lò ñáyiu ñùhu ichi ní quexió-yu vehe-ndo te cuãñaha-ndo vèhe ndetatú-yu, te cuãñaha-ndo sã cáxí-yu. Chi davá-yu ndéé espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiõxí ní sáháⁿ vehé-yu ní queheⁿ cuendá-yu te ñá túú ní cùtnuní iní-yu sá díú espíritú xínú cuèchi núú-gã cúú-xí.

3 Te ndacu tucu iní-ndó cuè ñáyiu xixíhi vecaá, te cada iní-ndó sã tnàhá-ndó yíhi-ndo vecaá ndihí-yu. Te ndacu tucu iní-ndó nchàa ñáyiu ío ndòho, te cada iní-ndó sã tnàhá-ndó ndòho-ndo ndihí-yu.

4 Te nchaa ñáyiu na càchí-yu sã ñíñí sã vãha cùu-xi sã ñíñí tée ndihí ñíñí ñadìhí ná ñíhí tnáhã-yu candeca tnàhá-yu. Te nchòhó cue tée vã cání iní-ndó càháⁿ ndihí-ndo ñadìhí te núú ñá díú ñadìhí-ndó cùu-yu. Te ducaⁿ-ni nchòhó cue ñáyiu ñíhí tucu vã cání iní-ndó càháⁿ ndihí-ndo tée te núú ñá

díú yì-ndo cuu-güedé, chi Yá Ndiöxí dandòho-gá nchaa ñáyiundu cu ichi díí ìní.

⁵ Te vá cùhúⁿ ìní-ndó mèe-ni díhúⁿ. Te núu nándi cùu nchaa sá ndécú ndìhi-ndo te diu-ni nchaa xíáⁿ sa nduu vétú ìní-ndó, chi Yá Ndiöxí ní cachí-gá: “Ni ìⁿ nduu vá dáñá ñìhnu ñaha-í xii-ndo, chi nchaa-ni nduu chindee ñaha-í”, duha ní cachí-gá.

⁶ Te xíáⁿ núu nchoo ñi yuhu ñi ìní-ó cãháⁿ-ó ìⁿ ìⁿ-o, te cachí-ó: Yá Ndiöxí cúu-gã Yaá chindèe ñaha xii-í, núu xíáⁿ ñá túu yùhú-í cuèi nándi cãháⁿ ñáyiundu cada ñàhá-yu xii-í. Duha cachí-ó.

⁷ Chí ndácú ìní cue tée ní sanu ichi ñaha xii-ndo ichi Xítóhó Jesucristú cue tée ní cãháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí núu-ndó, te ío váha chí nácuáha cuendá nãcuáa ní quide nchaa cue tée-áⁿ ñi xíndecu-güedé ndéé ní sáa nduu ñi xíhí-güedé. Te ío quindáa ìní-ndó Yá Ndiöxí dàtná ní xóo cada cue tée-áⁿ.

⁸ Te dàtná-ni ní quide Xítóhó Jesucristú ndéé sanaha diu-ni ducaⁿ quide-gá vitna, te diu-ni ducaⁿ càda-gá ndéé núu cuaháⁿ núu vëxi.

⁹ Te vá dáñá-ndó mèe-ndo dandahú ñàhá ñáyiundu dacãháⁿ ñàhá xii-ndo natuha-ndo ingá ichi, ñáyiundu dãnehé tnàha ñáyiundu-xi nándi sá ñi cutúha-yu, te nchaa xíáⁿ ñá túu ìⁿ-ni cãháⁿ-xi ndìhi tnúhu sá ndécú ndìhi-ndo. Te Yá Ndiöxí chindèe ñaha-gã xii-o nãcuáa ñíhí ndéé-ó cùndecu-o ichi-gá, te ducaⁿ te cuu-xi sá váha sá cúu-xí-ó, te ñá díú cuendá ìⁿ sá xéxi-ó ñíhí ndéé-ó ndècu-o ichi-gá. Te dava ñáyiundu cãchí-yu sá dává núu comidá cuu caxi-o te dava ñàhá nãcuáa ñíhí ndéé-ó cùndecu-o ichi-gá, dico ñá ndàá sá sã dúcãⁿ vã cáxi-ó nchaa núu comidá ñíhí ndéé-ó cùndecu-o ichi-gá.

¹⁰ Chi Xítóhó Jesucristú ní xíhí-gá cuendá-ó núu cùrúxi, te nchaa ñáyiundu nchicúⁿ ñìhnu-ni quide nchaa nãcuáa ní quide nchaa dútú ñi xinu cuechi núu Yá Ndiöxí ndéé sanaha, ñáyiundu-áⁿ vã cúu tnàhá tnúhu-yu ndìhi Xítóhó Jesucristú Yaá ní xíhí núu cùrúxi sá dúcãⁿ quidé-yu.

¹¹ Chi dútú cùnùu-gá ní xíndecu ndìhi cue ñáyiundu isràél, tée-áⁿ ñi xóo canehe-dé ñíñi nchaa quiti ní xóo cahni-dé ní xóo quihu ndéé xití cuártú ní cuu íi-gã. Te ducaⁿ ñi xóo cada dútú-áⁿ cuendá cada càhnu ìní Yá Ndiöxí nchaa yíca cuèchi ñáyiundu, te cuñú nchaa quiti-áⁿ ñi xóo cahmi-güedé ìⁿ xio yuhu ñiú.

¹² Te ducaⁿ ñi yáha Xítóhó Jesucristú chi ndéé ìⁿ xio yuhu ñiú ní sahani ñaha-güedé xii-gá. Te cuendá ñíñi-gã sá ñi satí núu cùrúxi núu ñi xíhí-gá, ní nduu ndoo ní nduu nine ìní cue ñáyiundu sãndáa ìní ñàhá xii-gá.

¹³ Te vitna chí ná tùha-o Xítóhó Jesucristú te cada ndee ìní-ó ndòho-o datná ní ndòho-gá.

¹⁴ Te ñuyíu-a ñi ìⁿ xichi ñá túu ndéé cáa ìⁿ ñiú cudíi ñi caa ñi quíhíⁿ cuendá cundecu-o, dico ducaⁿ-ni ñiú ìní-ó ìⁿ xichi núu ndúu táhú-ó cùndecu-o ñi caa ñi quíhíⁿ.

¹⁵ Te núu xíáⁿ xíni ñiúhu-xi sá vã dáñá ndéé-ó chihuhu-o Dútú Ndiöxí chí Xítóhó Jesucristú ní quide-gá nãcuáa ndacu-o tnàhá tnúhu-o ndìhi Yá Ndiöxí, te òré cãháⁿ ndìhi-o-gã te nuu núu ndacãⁿ táhú-ó núu-gã. Te nchaa tnúhu cãháⁿ-ó òré cãháⁿ ndìhi-o-gã cúu-xi dàtná ìⁿ táhú sã cúu-xí-gã.

¹⁶ Te vá dáñá ndéé-ndó càda-ndo mee-ni sá váha cundecu-ndo, te ducaⁿ chindee tnàha-ndo ìⁿ ìⁿ-ndo ndìhi sá ndécú ndìhi-ndo. Te núu ducaⁿ na càda-ndo te cani ìní-ndó sã cúu-xi dàtná ìⁿ táhú sã ío váha cùu ìní Yá Ndiöxí.

¹⁷ Te quindáa ìní-ndó càda-ndo nchaa nãcuáa cãháⁿ cue tée yìndaha ñaha xii-ndo nãcuáa ndècu-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, chi diu cue tée-áⁿ quidé cuendá ñàhá-güedé xii-ndo nãcuáa cundecu váha-ndo núu-gã. Te sáa nduu nãcãni tnúhu-güedé núu-gã núu ní quide váha-güedé àdi ñá túu ní quide váha-güedé ní xíndecu ndìhi ñaha-güedé xii-ndo. Te núu ducaⁿ na càda-ndo quindáa ìní-ndó-güedé te cudíi ìní-güedé cundecu ndìhi ñaha-güedé xii-ndo, te vá ndìhú

iní-güedé. Te núu vá dúcáⁿ càda-ndo te vá cúu-xí sã vãha xii-ndo nchàa sã quidé-güedé sã cúu-xí-ndó.

18 Te càháⁿ ndàhú-í núu-ndó sã càháⁿ ndihí-ndo Yã Ndiöxí cuendá-ndí. Te nchúhú cútnùní ndáá iní-ndí sã ñã túú nã cúmãní-ndí núu Yã Ndiöxí, te ducaⁿ chi ndùcu-ndí nàcuáa quide-ndí cundáá-ndí núu-gã.

19 Te càháⁿ ndàhú tuçu-í núu-ndó sã ño cácaⁿ táhú-ndó núu Yã Ndiöxí cuendá sã méé-gã ná cádá te ío ndihí quixi coto ñaha tùcu-í xii-ndo.

Tnúhu ndéé núu ní ndihí-ná

20 Te Yã Ndiöxí Yaá quidé cùu vãha iní-ó ndècu-o, Yaá-áⁿ ní dándótó-gã Xítohó Jesucristú. Te Xítohó Jesucristú-áⁿ cúu-gã dàtná ìⁿ toli ío-gã quéné cãva xito mbéé. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu-gã cuendá sã ní sati níñí-gã te ní xihí-gã, te ducaⁿ ní cuu cuendá sã ní quide ndáá-gã ndihí Yã Ndiöxí sã cádá-gã ñngá núu sã vãha sã cúu-xí nchòo cue ñáyiú ndècu ñuyíú-a. Te nàcuáa ní quide ndáá-gã ndihí Yã Ndiöxí te diu-ni ducaⁿ càda-xi núu cuaháⁿ núu vèxi.

21 Te xicáⁿ táhú-í núu Yã Ndiöxí sã méé-gã ná chindee ñaha-gã xii-ndo cuendá cada-ndo mée-ni sã vãha nàcuáa cuini méé-gã, te mee-gã ná cádá ñaha-gã xii-o nchàa sã vãha sã sání iní-gã. Te diu-ni ducaⁿ na tàuchiuⁿ-gã cada Xítohó Jesucristú sã cúu-xí-ó, duha xicáⁿ táhú-í núu-gã. Te vitna nchaa-o chí ná càchí-ó sã ño càhnu cuu Xítohó Jesucristú ni caa ni quíhíⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu.

22 Te càháⁿ ndàhú-í núu nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú sã cádá càhnu iní-ndó nàcuáa ndùu nchaa tnúhu càháⁿ-í dásàhú ñáhà-í xii-ndo, chí ñã túú vãi tnúhu chido tnuní-í núu tùtú-a sã cúu-xí-ndó.

23 Te càchí tnúhu-í xii-ndo sã tẽ Timùteú téé ndècu ndihí-o ichi Xítohó Jesucristú ní cácu-dé ñã túú-gã yíhí-dě vecaá. Te núu na quèxio ndihí-dé núu ndécù-í te quixi-í ndihí-dé núu ndécú-ndó quixi coto ñaha-ndí.

24 Te cúñaha-ndo sã ño na càda ndee iní nchaa cue téé yìndaha ñaha xii-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi Yã Ndiöxí. Te ducaⁿ cúñaha tùcu-ndo xii nchaa dava-gã ñáyiú cùu cuendá-gã sã ño na càda ndee iní-yu. Te cue ñáyiú nàcióⁿ Itàliá ñáyiú ndècu ndihí-o ichi-gã càchí-yu sã ño cada ndee iní-ndó.

25 Te Yã Ndiöxí ío na chindee chítúu ñaha-gã xii-ndo nchàa-ndo. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nã vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ SÀNTIAÚ

Té Sàntiaú cadúha-dé tutú quíhíⁿ ndaha ñáyiú isràél nchíté nuu nihí ñuyú

¹ Yúhú té Sàntiaú xínú cuèchi-í núú Yă Ndiôxí ndihí núú Xítohó Jesucristú, te tèe-í tnúhu-a quide ndee iní ñáhà-í xii nchòhó ñáyiú isràél nchíté nuu nihí ñuyú-a.

Yă Ndiôxí táxí-gă sá xini tnùnì-ó

² Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, ío cudí iní-ndó cundecu-ndo cuéi ná cùu sá ùhú véxi cuèndá-ndó,

³ chi ducaⁿ te cutnùnì iní-ndó sã sàndáá ndisa iní-ndó-gă, te cunduu càhnu iní-ndó cuéi ná ná yáha-ndo.

⁴ Te cunduu càhnu-ni iní-ndó te ducaⁿ te cuu-ndo ñáyiú váha, te cundáá-ndó núú Yă Ndiôxí, te ducaⁿ te ñá túú-gă ná cumánì-ndó núú-gă.

⁵ Te núu cùmání sã xini tnùnì-ó, te cãcã-ó núú Yă Ndiôxí te mee-gă taxi-gă, chi ío váha iní-gă, te ñá túú cùnini iní-gă núú-ó.

⁶ Te ni yùhu ni iní-ó cãcã-ó núú-gă, te quindáá ndisa iní-ó sã táxí-gă sá cúmání quini tnùnì-ó, te vá cánì ñⁿ cani úú iní-ó. Chi nchaa ñáyiú sàni ñⁿ sàni úú iní-xi cùu-yu dàtná ndute làmár cuáhãⁿ-xi duha cuáhãⁿ-xi dàcãⁿ nãá-xi òré quéné tãchí.

⁷ Te nchaa ñáyiú ducaⁿ sàni iní-xi, te vá cánì iní-yu sá nihí-yu sá xicãⁿ-yu núú-gă.

⁸ Chi nchaa ñáyiú sàni ñⁿ sàni úú iní-xi ñá cùtnùnì iní-yu ndèdacàa sá sání iní-yu cadá-yu.

⁹ Te nchaa ñáyiú ndàhú ñáyiú ndècu ichi-gă, xini ñuhu-xi ñá túú-gă ná cani iní-yu, mee-nã cudí iní-yu, chi Yă Ndiôxí chindèe ñaha-gă xii-yu.

¹⁰ Te nchaa ñáyiú cuica xini ñuhu-xi cundecu váha iní-yu núú Yă Ndiôxí cuéi ná ná yáha-yu. Chi ñáyiú-áⁿ cùu-yu dàtná itá nchaa cùhú sã ñá túú cùdí naha.

¹¹ Chi òré ní cuu níhi cahni nchícanhii, te ní dádii-ni-xi nchaa cùhú cuí-ãⁿ te ní cóyo-ni nchaa itá-xi, te ñá túú-gă cáá vìi. Te ducaⁿ sãtnahã-xi cùu ñáyiú cuica chi núú chíúⁿ-ni-yu xihí-yu.

Nchaa ñáyiú quide cahnu iní-xi nchaa sã yãha-yu

¹² Te váha táhú nchaa ñáyiú quide cahnu-ni iní-xi cuéi nándi sã yãha-yu ndècú-yu ichi Yă Ndiôxí, chi òré ná ndíhí nchãa xíãⁿ yãha-yu, te cuãñaha Yă Ndiôxí ñⁿ coróná váha vìhi cundecu ndihí-yu, te ndáá chi ducaⁿ càháⁿ Yă Ndiôxí sá táxí-gă xii nchaa nchoo ñáyiú ñuhu iní ñáhã xì-gă.

¹³ Te nchaa ñáyiú sàni iní-xi cada nándi sã cuèhé sá dúhá, te vá cánì iní-yu sá Yă Ndiôxí táuchiuⁿ-gã ducaⁿ cadá-yu, chi Yă Ndiôxí ñá quíú te cani iní-gã cada-gã ñⁿ sã cuèhé sá dúhá, te ni ñá túú tàuchiuⁿ-gã sá dúcãⁿ cadá-yu.

¹⁴ Te cuinì-yu cadá-yu nchaa sã cuèhé sá dúhá chi ducaⁿ vèxi iní-yu.

¹⁵ Te nchaa ñáyiú ío ñuhu iní nchaa sã cuèhé sá dúhá te quidè-yu, te núu na càda-ni-yu te cuíta nihnú-yu.

¹⁶ Te nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í ndècú ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, vá dáñã-ndó mèe-ndo dandahú ñáhã ñáyiú xii-ndo.

¹⁷ Chi nchaa sã váha véxi-xi núú Yă Ndiôxí Yaá ndècú àndiu, chi diu mee-gă ní cadúha-gã àndiu ndihí nchaa chódínì, ndihí yóó, ndihí nchícanhii. Te Yă Ndiôxí ñá túú ndì queheⁿ ndi queheⁿ-gã sá cánì iní-gă, te ni ñá túú cùu-gã dàtná ñⁿ cuándáhú cuáhãⁿ-xi duha cuáhãⁿ-xi dàcãⁿ, chi ñⁿ-ni sã sání iní-gă.

¹⁸ Te Yă Ndiôxí ní cuinì-gã sá cúú-ó dèhe-gã, te ndáá sá cúú-ó dèhe-gã chi sàndáá iní-ó tnúhu-gã. Te nchoo ñáyiú sàndáá iní-xi tnúhu-gã cùnù-gã-ó chi ní nduu-o dèhe-gã.

Ichi ndáá cuíti

¹⁹ Te nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í ndècú ndihí-í ichi Xítohó Jesucristú, cundedóho-ndo ñⁿ tnúhu na càháⁿ-í-a. Te cuinì-í sá cundecu túha-ndo cundedóho-ndo tnúhu Yă

Ndiöxí, te cani váha iní-ndó nàcuáa cáháⁿ-ndó, te cunduu càhnu iní-ndó te vá cùdèéⁿ-ndó.

²⁰ Chi núu na cùdèéⁿ-ó te ñá túú quide váha-o núú Yá Ndiöxí.

²¹ Te dañà-ndo nchàa sá cuèhé sá dúhá íó ñuyíú-a. Te quindáá iní-ndó tnùhu Yá Ndiöxí ndécú ndìhi-ndo, te vá cùndùu sáá iní-ndó, te ducaⁿ te naníhí tãhú-ndó.

²² Te quindáá iní-ndó tnùhu-gá te vá cuèndá-ni cundedóho-ndo, chi núu na cùndedóho-ndo te vá tníí-ndó ñá, te òcò-ni dandahú-ndó mèe-ndo te vá naníhí tãhú-ndó.

²³ Chi nchaa ñáyiú dícó-ni sàcùndedóho tnúhu-gá te ñá túú sàndáá iní-yu, ñáyiú-áⁿ cúú-yu dàtná ñáyiú sàcùndéhé-ní núú-xi núú yùtátá.

²⁴ Chi nini ndèhé-yu ní xiní-yu núú-yu, te ní xócání-yu te ní nacuanaa-ní-yu nàcuáa càa núú-yu. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñáyiú sàcùndedóho tnúhu Yá Ndiöxí, te ñá túú tníí-yu.

²⁵ Te nchaa ñáyiú dàcuaha ndisa tnúhu ní dándóo Yá Ndiöxí ñihnu-ní-yu ichi-gá, chi ñá díú ñá sá vèe cùu-xi. Te ñáyiú-áⁿ ñá túú dícó-ni sàcùndedóho-yu chi quide ndáá-yu núú-gã, te cùdíí iní-yu xĩndecú-yu.

²⁶ Te nchaa ñáyiú càchí sá ndécú ichi ndáá te cùtèxínu-ni càháⁿ-yu, te xíãⁿ dícó-ni dandahú-yu mèe-yu sá ndécú-yu ichi ndáá.

²⁷ Te núu ndècu-o ichi ndáá cuiti ichi Dútú Ndiöxí, te chindee-o nchaa ñáyiú ní ndóo ndàhú, ndìhi ñáyiú quèé ndécú ndìhi tnúndòho tnúhu ndàhú, te vá càdá-ó nãndi sá cuèhé sá dúhá íó ñuyíú-a.

2

Ñáyiú-ni cùu iní-ó nchaa tnaha ñáyiú-o

¹ Te nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú Yaá cùnùu, ñáyiú-ni cáháⁿ ndìhi váha-ndo nchaa tnaha ñáyiú-ndo.

² Te núu núú nátàcá-ndó chĩñuhu-ndo Yá Ndiöxí ní sáá ñá tée ío váha càa dóo

ñihnú-dě, te ní sáá tucu ñá tée ñihnu dóo ndàhú,

³ te núu tée ñihnu dóo váha-ni-áⁿ néhé-ndó sã yĩñùhu núú-dě, te taxinucóo-ndo-dě ñá núú xilé váha, te tée ndàhú-áⁿ daxòcòo-ndo-dě ñá xio àdi canucóo-ndo-dě núú ñúhú,

⁴ te núu ducaⁿ na càda-ndo te ñá túú quide váha-ndo. Chi ñá-ni-dé cúú iní-ndó, te ñá-dé ñá túú cùu iní-ndó.

⁵ Te nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í ndécú ndìhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, chí cùndedóho tucu tnúhu na càháⁿ-í-a. Yá Ndiöxí càháⁿ-gá vãi ñáyiú ndàhú cuèndá tnahá tnúhu ndìhi ñàhá-yu xii-gá, te ndècu váha-gá-yu dàcúúxí ñáyiú cuica ñáyiú ñá túú sàndáá iní tnúhu-gá, chí ní cachí-gá sá ncháá ñáyiú na cùu iní ñàhá xii-gá nduu tãhú-yu cundecú-yu ndìhi-gá ni caa ni quíhíⁿ.

⁶ Te nchòhó, ñá túú nèhe-ndo sá yĩñùhu núú ñáyiú ndàhú, chí núú ñáyiú cuica-ni nèhe-ndo sá yĩñùhu. ¿Te náa ñá cùtnùní iní-ndó sã ñáyiú cuica dandòho ñaha-gá-yu xii-ndo, te càndeca ñàhá-yu sàháⁿ núú cuè tée cùchiúⁿ-áⁿ?

⁷ Te diu-ní-yu ío càháⁿ cuèhé-yu cuèndá Xítóhó Jesucristú, te nchòhó sa ní nduu-ndo dèhe-gá.

⁸ Te ñá ndudú cùnùu-gá ní cáháⁿ Yá Ndiöxí ní ngódó tnùní núú tütú-gá càchí-xi sá cúú iní-ó tnàha ñáyiú-o dàtná cúú iní-ó mèe-o. Te núu ducaⁿ na càda-o te quide váha-o.

⁹ Dico núu ñá túú cùu iní ñáyiú-o cuè tnaha ñáyiú-o, te cuu cuèchi xii-o chí ñá túú quide-o nacuaá càháⁿ Yá Ndiöxí.

¹⁰ Te núu ñá ñáyiú ndàunihnu ñá sá càháⁿ Yá Ndiöxí, te dava-ni quide-yu ña, te ñáyiú-áⁿ ñá túú quide-yu nàcuáa càháⁿ ndudú Yá Ndiöxí.

¹¹ Te Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá tée ndècu ñadìhí-xi vá càháⁿ ndìhi-dé ingá ñadìhí. Te diu-ni-gá ní cachí-gá sá vã cáhni-ó tnàha ñáyiú-o. Te cuèi ñá túú càháⁿ ndìhi-o ingá ñadìhí, te núu sãhni-o tnaha ñáyiú-o te ñá túú quide-o nacuaá càháⁿ ndudú Yá Ndiöxí.

12 Te nchoo xini ñuhu-xi cáháⁿ-ó tnúhu váha te cada ndáá-ó, chi ñá díú ñⁿ sá vëe cùu-xi sá ñí cachí Yá Ndiöxí cada-o. Te mee-gã ní cachí-gá sá cádá ndáá-gá cuéchi-o na sàá nduu.

13 Te nchaa ñáyiú ñá túú cùndahú iní tnàha ñáyiú-xi, te vá cùndahú iní ñáhá-gã xií-yu na sàá nduu càda ndáá-gá cuéchi-yu. Te nchaa ñáyiú cùndahú iní tnàha ñáyiú-xi te Yá Ndiöxí cùndahú iní ñáhá-gã xií-yu na sàá nduu-ãⁿ.

Quindáá iní-ó Yá Ndiöxí te cada váha-o

14 Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú, te núu càchí-ó sá sàndáá iní-ó Yá Ndiöxí te ñá túú quide-o sá váha, te ñá túú ndèe nándihi-xi, chi vá nánihí tàhú-ó te núu ducaⁿ na càda-o.

15 Te núu ndèhe-o ñⁿ tnaha ñáyiú-o ñá túú dõo-yu àdi ñá túú sá cùchitó-yu,

16 te xáhaⁿ-o: “Núhú-n te nducu-n dõo cuihnu-n te nducu-n sá cáxí-n”, xáhaⁿ-o, te ñá túú ñá sãñaha-o, te sá dúcáⁿ quide-o te ñá túú quide váha-o.

17 Te núu càchí-ó sá sàndáá iní-ó Yá Ndiöxí te ñá túú quide váha-o ndècu-o, te vèdana nándihi-xi.

18 Te ió ñáyiú càchí-yu sá sàndáá iní-yu Yá Ndiöxí, te ió ñáyiú càchí-yu sá méé-ní sá váha quidé-yu. Te yúhú càchí-í sá núu ñá túú quide-o sá váha, te ñá túú sàndáá iní-ó Yá Ndiöxí. Te nchoo quide-o sá váha núu xiáⁿ cútnùní iní-ó sá sàndáá iní-ó-gã.

19 Te ió ñáyiú càchí sá ñⁿdii-ni Yá Ndiöxí ndécú, te váha-ni càháⁿ-yu. Te tnàhá yucu ñávàha ndihi nchaa espíritú cùndihi-xi xiní-xi sá ndécú ñⁿdii-ni Yá Ndiöxí, te yùhú-xi dico ñá túú tnè-xi tnúhu-gá.

20 Te ió ñⁿ dǐquí-ó te núu na càchí-ó sá sàndáá iní-ó Yá Ndiöxí, te vá cádá-ó sá váha.

21 Te ñaní tnáhá-ó ndihi Àbrahám téé ní xíndecu ndéé sanaha ñí ngúndecu váha ndíí núú Yá Ndiöxí, chi ní xito ndéé ñáhá-gã xii ndíí núu ndisa sá cáhni ndíí déhe ndíí té Isàác nduu tàhú-gã ní cùu, te dàvá-áⁿ ní cutnùní

iní-gá sá ño sàndáá iní ñáhá ndihi xii-gá, núu ñá ní dàña-gá cahni ndíí déhe ndíí.

22 Te nàha-o sá ndihi Àbrahám ñá díú-ní sá méé-ní sá ñí sàndáá iní ñáhá ndihi xii-gá, chi ní tnè ndíí tnúhu-gá.

23 Te ducaⁿ ñí quee ndáá-xi nàcuáa càháⁿ-xi núú tütú Yá Ndiöxí núú càchí-xi: “Ndíí Àbrahám ní sàndáá iní ndíí ní quide ndíí nchaa nàcuáa ní xáhaⁿ Yá Ndiöxí, te ní ngúndecu váha ndíí núú-gã, te ní cachí-gá sá cúú ndihi téé ió váha tnàhá tnúhu ndihi-gá”, duha càchí-xi núú tütú-gá.

24 Te xiáⁿ cútnùní iní-ó sá ñá díú mèe-ni sá quindáá iní-ó Yá Ndiöxí, chi núu na càda-o nàcuáa cuu váha iní-gá te ngúndecu váha-o núú-gã

25 dàtná ní quide-gá tá Ràháb ñⁿ ñadìhí ní xíndecu ndéé sanaha, chi xíhí-ãⁿ ñí xíndecu-xi ichi díú iní, dico ní tuha-xi ichi Yá Ndiöxí te ní ngúndecu váha-xi núú-gã, chi ní chindee-xi cuè téé isràél cue téé ní xica chiúⁿ-gá, te ní sanu ichi ñaha-xi xii-güedé ñⁿ ichi núú vã nánihí ñáhá cuè téé cùu úhú iní ñáhá xii-güedé.

26 Te nchaa ñáyiú càchí sá sàndáá iní Yá Ndiöxí, te ñá túú quidé-yu nàcuáa càháⁿ-gá ñáyiú-áⁿ cúú-yu dàtná ñⁿ ñáyiú ní xíhí. Chi ñá túú-gã ndíxí tũu iní-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá quidé-yu. Duha sãtnahá-xi cùu nchaa ñáyiú ñá túú cuè ní tnè tnúhu càháⁿ Yá Ndiöxí.

3

Nàcuáa quide yaa-o

1 Te nchòhó ñáyiú ndècu ndihi-í ichi Xítóhó Jesucristú, vá ncháá-ndó càni iní-ndó cùu-ndo mestríu dacuàha-ndo ñáyiú tnúhu Yá Ndiöxí chi íí cáá-xí. Chi na quítnahá nduu nàcuáha-o cuendá núú-gã, te núu ñá túú ní quide ndáá-ó ñá, te vá cúú váha iní-gá núú-ó.

2 Te nchaa-o ño cuéhé sá ñá túú váha quide-o. Te nchaa ñáyiú ñá túú càháⁿ tnúhu cuéhé tnúhu duha cúú-yu ñáyiú ñá túú ñá cúmání chi ió ndáá quidé-yu. Te xiní-yu cotnè-yu

mèe-yu, te quèide váha-yu núú Yá Ndiöxí.

³ Te dàtná cuiní-ndó cùu ìⁿ quiti te núu na chìhi-o frenú yuhu-dí, te cotnií-o-dí te ngúnu ichi-dí, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu ñáiyu sãcótñií mee-xi, chi ñá túú càháⁿ-yu tnúhu cuèhé tnúhu duha.

⁴ Te dàtná cuiní-ndó cùu barcú cuèi nãhnu vihi-xi, dico òré quéné nihi táchí te tũdaha-xi ìⁿ xio, dico téè dàcaca ndacu-dé dáquihíⁿ-dé-xi ndihi ìⁿ yutnu sá dánani-güedé tímú ndàa núú càchí iní-dé quíhíⁿ-xi.

⁵ Te ducaⁿ cùu tucu yaa-o chi ío líhli-xi dico ío cuèhé tnúhu càháⁿ-ó ndihi-xi. Te ducaⁿ-ni sãtnahá-xi cùu tucu sá lúhá ñùhú chi sãhmi-xi ìⁿ yucu.

⁶ Te ñu-ni ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yaa-o chi ío cuèhé tnúhu cuèhé tnúhu duha càháⁿ-ó ndihi-xi, te dàcuíta ni-hnu ñaha-xi xii-o. Te ío cuèhé cuèchi quide-o ndihi-xi cuendá sá ñuyíú-a ñùhu tnahá ñùhú tní yucu ñávãha dàticá ni-hnu ñaha-xi.

⁷ Te ndacu-o càda masú-ó nchàa núú quiti ío ñuyíú cuèi quiti dééⁿ quiti xica núú ñùhú, te cuèi quiti ndàva, te cuèi cóo, te cuèi quiti ñùhu xití ndute làmár, chi ducaⁿ quide dava cue téè ñuyíú-a.

⁸ Dico yaa-o chi vá yõ ìⁿ ndàcu cada masú ñáhá xii-xi nacuaá càháⁿ-ó mèe-ni tnúhu váha ndihi-xi, chi mee-ni tnúhu cuèhé tnúhu duha cùnuu-gá càháⁿ-ó ndihi-xi. Te cùu-xi datná ìⁿ venènú chi dàti-xi iní-ó.

⁹ Te ñu-ni ndihi yaa-o quide cahnu-o Dútú Ndiöxí Yaá cúú Tãtã-ó, te ñu-ni ndihi yaa-o caháⁿ úhú-ó cuè tnahã ñáiyu-o. Te xini ñuhu-xi vá dúcãⁿ càda-o, chi mee-gã ní chìhi-gã sá xini tnùní-ó ndihi iní-ó, dàtná cáa mèe-gã ñùhú iní-gã.

¹⁰ Te ñu-ni yuhu-o quèe tnúhu váha càháⁿ-ó, te ñu-ni yuhu-o quèe tnúhu cuèhé tnúhu duha. Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú cunaha-ndo sã ñã túú ndùu váha-xi ducaⁿ càda-o.

¹¹ Te ñá túú xini-ndó sã ìⁿ núú quèe nihi ndute, te quèe ndute váha te

quèe ndute úá-ãⁿ.

¹² Te nchòhó ñáiyu ndècu ndihi-í ichi Xitohó Jesucristú, te ñã túú xini-ndó sã ìⁿ yutnu ngúxí, te cùuⁿ aceitúná, àdi xini-ndó sã ìⁿ yoho yaha stilé te cùuⁿ ngúxí. Te ducaⁿ cuèi ìⁿ núú quèe nihi ndute, vá cúú quèe ndute váha te quèe ndute úhá. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu yuhu-o chi vá cúú càháⁿ-ó tnúhu váha te càháⁿ-ó tnúhu cuèhé tnúhu duha.

Nchaa sã váha xini tnùní-ó taxi Yá Ndiöxí

¹³ Te núu ndècu ñáiyu túha tnuú-ndó ñáiyu cùnuni iní-xi, te xini ñuhu-xi mee-ni sã váha cadá-yu, ducaⁿ te cutnùní iní-ó sã túha ndisá-yu, te vá cadá càhnú-yu mèe-yu.

¹⁴ Te núu nchoo cuèdú iní-ó te cuiní-ó cùnuu-o núú tnàha ñáiyu-o, te vá càchí-ó sã túha-o, chi ñã túú quide ndáá-ó te núu ducaⁿ na càda-o.

¹⁵ Chi ñã díú xãⁿ ní dànehé ñáhá Yá Ndiöxí, chi ñuyíú iha ní cacu ni-hnu-xi cuendá sá yùcu ñávãha dàcahu iní ñáhá-xí.

¹⁶ Te núú ndécú ñáiyu cuèdú iní ñáiyu cuiní cunuu, te yacãⁿ mee-ni ndáhú nãá xĩndecú-yu, te ñã túú quide váha-yu, chi mee-ni nchàa sã cuèhé sá dúhá quidè-yu.

¹⁷ Te núu ní taxi Yá Ndiöxí sã xini tnùní-ó, te cada váha-o, te càháⁿ ndihi váha-o nchàa tnahã ñáiyu-o, te tñi-o tnúhu váha càháⁿ-yu, te cundáhú iní-ó-güè-yu te chindee-õ-yu, te vá cání ìⁿ caní úú iní-ó, te ío cunduu ndáá iní-ó.

¹⁸ Te núu cuiní-ó ñã túú ñã cuu cundecu-o ñuyíú-a, te cada váha-o sã cúú-xí tnàha ñáiyu-o cuendá sã ñã túú ñã cuu cundecu-o ndihi-yu. Te ducaⁿ te nguínchicúⁿ dava-gã tnàha ñáiyu-o càda váha-yu.

4

Vá cúú cundecu-o ichi Yá Ndiöxí te cada-o nãndi sã cuèhé sã dúhá

¹ ¿Te xini-ndó ñã cuendá nãá ñáiyu te xĩsahni tnàhá-yu-ãⁿ? Te nãá-yu sã tnúhu cuèdú iní, chi ñu-ni xãⁿ ñùhú iní-yu, te ñã túú ndècu váha iní-yu.

2 Chi cuiní-yu cundecu ndihí-yu ìñ sá ñà túú ndècu ndihí-yu, te ñá túú nihí-yu núu xíáñ xícuu cuédú iní tnáhã-yu, te xícuehé tnáhã-yu, te càni tnahá-yu, te xíahni tnáhã-yu. Te ñá túú nihí-yu sá cuiní-yu chi ñá túú xicáñ-yu núú Yã Ndiöxí.

3 Te cuëi xicáñ-yu ìñ sá cuiní-yu núú-gã te ñá túú sãñaha-gã, chi ñá túú xicáñ-yu ìñ sá cúú xii-yu sá vãha, chi ìñ sá ná ndíhi-yu núú cádá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá xicáñ-yu, núu xíáñ ñá nihí-yu.

4 Te nchaa ñáyiú ducañ xíquide ío cùu sáá iní-yu núú Yã Ndiöxí. Te naha-ndo sá ncháá ñáyiú cùdíí iní-xi cundecu ichi cuèhé ichi duha cùu úhú iní-yu Yã Ndiöxí, chi vá cúú cundecu-o ichi cuèhé ichi duha, te cundecu-o ìchi-gá.

5 Te ñá túú dió ducañ càháñ-xi núú tùtú Yã Ndiöxí núú càchí-xi: “Yã Ndiöxí ní taxi-gá Espíritú-gá ndécú ndíhi-o. Te Espíritú-gá-áñ cuiní-xi sá méé-ní-gã cuhuñ iní-ó”, duha càchí-xi núú tùtú-gá.

6 Te Yã Ndiöxí ío chindee ñaha-gá cuendá cada ndáá-ó núú-gã dàtná càchí tucu-xi núú tùtú-gá núú càchí-xi: “Yã Ndiöxí ñá túú cùu vãha iní-gá núú nchaa ñáyiú quide cahnu mee-xi, dico chindee-gá cue ñáyiú ndàhú iní-xi”, duha càháñ-xi núú tùtú-gá.

7 Te cada-ndo nàcuáa càháñ Yã Ndiöxí. Te vá cádá-ndó nàcuáa cuiní yucu ñãvãha, ducañ te xóo cóo ndéé ñáhã-xi xii-ndo.

8 Te tñi-ndo tnũhu càháñ Yã Ndiöxí te cundecu ndíhi ñaha-gã xii-ndo. Te nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha dañã-ndo ìchi-áñ te cada vãha-ndo. Te nchaa nchòhó ñáyiú sàni iní cunu cuechi núú Yã Ndiöxí te quide-ni-ndo nchaa sá cuèhé sá dúhá, te ñá túú quide vãha-ndo núu ducañ, chi xini ñuhu-xi sá càcáñ-ndó núú Yã Ndiöxí sá ná ndádá ndòo ndada nine-gá iní-ndó.

9 Te ndixi cuéchi iní-ndó nchaa sá quidé-ndó ndéé ndáhyú ndisa-ndo sã ndíhú iní-ndó, te ñá díú dà cudíí iní-ndó.

10 Te náhmá-ndó núú Yã Ndiöxí

nchaa sá ñi quide-ndo, te ngúndecu vãha-ndo núú-gã.

Vá càháñ-ó nchaa sá quidé tnaha ñáyiú-o

11 Te nchòhó ñáyiú ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucristú, vá cuátnũhu tnaha-ndo, chi nchaa ñáyiú sãtnuhu tnaha dícó-ni ndàa nuú-yu ndèhe tnahá-yu, te ñá túú càháñ vãha-yu cuendá tnũhu Yã Ndiöxí sá sánú ìchi ñaha xii-yu nàcuáa cundecú-yu, chi dàquee tíhũ-yu tnũhu-áñ. Te núu càchí-ndó sã ñá túú càháñ vãha tnũhu Yã Ndiöxí, te xíáñ quée-xi sã ñá túú sàndáá iní-ndó tnũhu càháñ-gá, te cuiní-ndó cùnuu tnũhu-ndo núú tnũhu-gá.

12 Te mee Yã Ndiöxí ní cachí-gá nàcuáa cada-o, te diu-ni mee-gã càháñ-gá te núu ní quide vãha-o, àdi ñá túú ní quide vãha-o. Te diu-ni mee-gã dàcácu nihnu ñaha-gã xii-o núú ùhú núú ndàhú, te diu-ni-gá daquihíñ ñáhã-gã xii-o núú ùhú núú ndàhú-áñ te núu vá cádá vãha-o. Te nchoo ñá túú nã cúú-ó, te núu mee-ni nchaa sá quidé tnaha ñáyiú-o cundehe-o.

Ñá túú cùtnuní iní-ó nãsa túndaá-ó ìngá nduu

13 Te dava nchòhó càchí-ndó sã vítná àdi tneé quihíñ-ndó ìñ ñuú, te yacáñ cundecu-ndo ìñ cuíá cada-ndo ìñ ndàhú te níhí-ndó díhúñ.

14 Te ní ñã xini-ndó nã cúú sã yãha-ndo vítna àdi tneé. Te nchoo cùu-o datná ìñ vícú núhú, chi vícú-ãñ tnávii ndéhé-ó te tna tnaa-gá sa ní ndóñúhú-xi. Ducañ sãtnahã-xi cùu nchoo chí ìñ úú nduu duha vëxi-o ñùyiú-a te ndoñuhu-o.

15 Te núu sàndáá iní-ó Yã Ndiöxí te duha càháñ-ó: “Te núu Ndiöxí ná càchí-gá sá cùndècu tnaa-o ñuyiú-a te cada chiun-o”, duha cachí-ó.

16 Dico mee-ndo chí ío ñii iní-ndó cuiní-ndó cùnuu tnũhu-ndo núú Yã Ndiöxí, te ñá túú ndùu vãha-xi sá dúcáñ quide-ndo.

17 Te núu xini-ó càda-o sá vãha te ñá túú quide-o, te cùu-xi ìñ cuéchi núú-gã.

5

Tnúhu sá dátũha ñaha xii nchaa ñáyiu cuica ñà túú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiõxí

¹ Te nchòhó ñáyiu cuica ñáyiu cuihna iní-xi cundedóho-ndo tnúhu na càháⁿ-í-a. Vitna ngüita-ndo ndihú iní-ndó, te ndáhyú víhí-ndó, chi quixi ñⁿ tnúndòho cuendá-ndó te ndoho víhi-ndo.

² Te nchaa sá ndécú ndihí-ndo ndihí cuita tũ quĩhíⁿ, te quee tíquidi dóó-ndó,

³ te díhúⁿ-ndó caxi cudi ñũhu. Te xiáⁿ cuita naquiní ndeé-ndó tnũndòho sá ñà túú quide váha-ndo. Te ndihí-ndo ndihí díhúⁿ-ndó sã ñĩ taxúha-ndo, chi vitna sa ta cùyatni sáá nduu ndihí ñuyíú-a.

⁴ Te nchaa cue téé ní quide chiúⁿ-ndó ñĩ ndatnúhu-ndo ndihí-güedé nàcuáa cháhu-ndo-güedé ní cùu, te ñá túú ní chãhu-ndo-güedé nàcuáa ní xáhaⁿ-ndo xii-güedé, núu xiãⁿ ío ndècuéchi-ndo. Te Yá Ndiõxí Yaá ndécú àndiu ní tecú dóho-gá nàcuáa càháⁿ-güedé sá ñĩ dándàhú-ndó-güedé.

⁵ Te nchòhó ñáyiu cuica, sá ndécú váha-ni-ndo cùndee iní-ndó, núu quide-ni-ndo nchaa sá vèxi iní-ndó. Te cùu-ndo datná ñⁿ quiti nùcúhnu mee-ni xèxi-di, te sáá nduu sàhni-güedé-di. Te ducaⁿ sãtnhá-xi cùu nchòhó chi ndècu váha-ndo vitna, te sáá ñⁿ nduu nàcháhu-ndo nchaa sá quidé-ndó núu Yá Ndiõxí te núu vá quindáá iní-ndó-gã.

⁶ Te quide úhú iní-ndó sàhni-ndo cue ñáyiu quide ndáá núu Yá Ndiõxí, te ñá túú nã quidè-yu.

Cunduu càhnu iní-ó te càháⁿ ndihí-o Yá Ndiõxí

⁷ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú, cada ndee-ni iní-ndó cùndetu-ndo ndéé ná quixi tucu-gá ñuyíú-a, te cada-ndo datná quidé nchaa ñáyiu chihí tatá chi sàcùndetú-yu ndéé cúúⁿ dáú te chihí-yu. Te cùndee-ni iní-yu sàcùndetú-yu ndéé cúúⁿ-gã dáú te cùu itú-yu, te ndùdíí iní-yu.

⁸ Te ducaⁿ càda nchòhó tucu cada ndee iní-ndó cùndetu-ndo, chi sa ta cùyatni nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú.

⁹ Te duha nduu tnúhu càháⁿ-í núu nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú, vá ndacáⁿ cuéchi núu tnáhá-ndó te núu nása cùu ndecu-ndo, chi ñá cuéhé-gá nduu cùmání te quixi Cristú nacuaca ñaha-gã xii-o cùndecu-o núu Yá Ndiõxí, te mee-gã cada ndáá-gá cuéchi-o.

¹⁰ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú, ndacu iní-ndó nàcuáa ní quide nchaa cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha sá ío càhnu ní xínduu iní-güedé cuéi nándi ní ndoho-güedé.

¹¹ Te cùtnuní iní-ó sã cúú-ó ñáyiu ío váha táhú-xi te núu na càda cahnu iní-ó nchaa sá ná yãha-o cuendá Yá Ndiõxí. Te naha-ndo sá ndií Jòb ducaⁿ ñĩ quide ndií, chi nándi sá ñĩ yáha ndií te ní quide càhnu iní ndií. Te sátá ñĩ yáha ní ndoho ndií, te ío cuéhé sã ñĩ sãñaha Yá Ndiõxí xii ndií. Chi ío váha iní-gá te ío cùndahú iní-gá nchaa ñáyiu ío càhnu iní-xi.

¹² Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í ichi Xítóhó Jesucristú, chí cùndedóho tucu tnúhu na càháⁿ-í-a, chi ío xini ñũhu-xi. Vá cácu nèhe-ndo Yá Ndiõxí òré cuìní-ndó sã cùtnuní iní ñáyiu sá ndáá cada-ndo ñⁿ sá càháⁿ-ndó. Te ñĩ vá cácu nèhe-ndo sá càchí-yu cùu ndiõxí cadũha cue téé ñuyíú-a. Te núu ñⁿ sá xicáⁿ tnàha ñáyiu-ndo núu-ndó te cúñaha-ni-ndo te núu cuu àdi sá vã cúú. Te vá cácu nèhe-ndo Yá Ndiõxí, ducaⁿ te vá dándòho ñaha-gã xii-ndo.

¹³ Te núu ndòho-ndo te càháⁿ ndihí-ndo Yá Ndiõxí, àdi te núu ndècu váha-ndo te cudíí iní-ndó te chiñuhu-ndo-gã,

¹⁴ àdi núu cùhú-ndó te cana-ndo cué téé yíndaha ñaha xii-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi Yá Ndiõxí cuendá tee-güedé acití díquí-ndó, te cácaⁿ táhú-güedé núu-gã cuendá-ndó datná ní cachí mée-gã cunduu.

¹⁵ Te núu quindáá ndisa iní-ndó sã ndũha-ndo, te ndúha-ndo chi Yá Ndiõxí cada tátna ñaha-gã xii-ndo, àdi

núu ní quide-ndo ìⁿ sá ñà túú tàú-ndó
càda-ndo núú-gă te cada càhnu iní-gá
cuéchi-ndo.

¹⁶ Te xìni ñuhu-xi cútnùhu
tnàha-ndo oré ñá túú cùndáá-ndó
núú Yă Ndiöxí cuëndá chindee tnùhu
tnàha-ndo cáháⁿ ndihí-ndo-gă te
xocani-gá cuéhé-ndó, te cada càhnu
iní-gá nchaa sá ñà túú vâha ní
quide-ndo te núu cundecu váha
iní-ndó. Te nchaa ñáyiu ndècu váha
iní-xi núú Yă Ndiöxí na càcáⁿ-yu ìⁿ
sá cuìní-yu núú-gă te nihí-yu, chi sàá
tnúhu-yu núú-gă.

¹⁷ Te té Èliás, téé ní xíndecu ndéé
sanaha ñí cáa-dé dàtná cáá nchòo.
Te ní cáháⁿ ndihí-dé Yă Ndiöxí ñí
yùhu ñí iní-dé ní xáhaⁿ-dè xii-gá sá vâ
dácùuⁿ-gá dáú, te ní tni-gă tnúhu ní
cáháⁿ-dé, te ñá ní dàcuuⁿ-gá dáú ùní
cuíá dava.

¹⁸ Te dătnùní ducaⁿ te ní cáháⁿ ndihí
tucu té Èliás-áⁿ Yă Ndiöxí sá dácùuⁿ-gá
dáú te ní cuuⁿ, te ní cuu tucu nchaa sá
ñí xitu-güedé.

¹⁹ Te nchòhó ñáyiu ndècu ndihí-í
ichi Xítohó Jesucristú, te núu
dava-ndo sà ndecu-ndo ichi Yă
Ndiöxí ní cùu te ní dáñá-ndó, te
ndècu tucu dava-ndo nadaxñu
iní tnáhá-ndó núcúndecu tucu-ndo
ìchi-gá,

²⁰ te núu ducaⁿ na càda-ndo te
dàcácu nihnu tnàha-ndo núú ùhú núú
ndàhú, te mee Yă Ndiöxí cada càhnu
iní ñáhá-gă xii-ndo cuèi ío cuéhé
cuéchi ní quide-ndo.

TUTÚ DÍHNA NUU NĪ CADÚHA TÉ PÈLÚ

Té Pèlú cadúha-dé tutú sá cúu-xí cuè ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiõxí

¹ Yúhú té Pèlú ní tendaha ñaha Xítóhó Jesucristú xíca cùu-í càháⁿ-í tnúhu-gá, te cadúha-í tutú-a sá cúu-xí nchóhó ñáyiu xínchíté nuu ndècu distritú Pòntó, ndihí distritú Gàlaciá, ndihí distritú Capadociá, ndihí distritú Àsiá, ndihí distritú Bìtiniá.

² Chi Dútú Ndiõxí ní cachí-gá sá cúu-ndó dèhe-gá ndéé cútñahá vátá ngáva-gá ñuyú, te Espiritú-gá ní quide-xí ndècu yíñuhu-ndo núu-gá vitna. Te ní cachí-gá sá cúu-ndó dèhe-gá cuèndá tñi-ndo nchàa tnúhu càháⁿ Xítóhó Jesucristú, ndihí cuèndá nduu ndoo nduu nine iní-ndó, chi ñi cuèndá-án ñí xíhí Xítóhó Jesucristú. Te xícaⁿ táhù-í núu Yá Ndiõxí sá ño na chindee chítúu ñaha-gá xii-ndo cuèi vitna te cuèi núu cuáháⁿ núu vèxi, te ñi-ni-gá ná cadá te ño váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

Tnúhu ndee iní sá ndécú ndihí ñáyiu sàndáá iní ñáhá xii Yá Ndiõxí

³ Te vitna chí ná càchí-ó sá ño càhnu cuu Yá Ndiõxí Yaá cúu Tātá Xítóhó Jesucristú, chí ñi-gá ño ní cundàhú iní ñáhá-gá xii-o núu xíáⁿ ní quide-gá sá nchóó ñí nduu-o dàtná ñí ñáyiu saa vitna. Te ducaⁿ ñí quide ñaha-gá xii-o cuèndá sá Xítóhó Jesucristú ní xíhí-gá te ní ndoto-gá. Te cuèndá sá ñí nduu-o dàtná ñí ñáyiu saa, xíáⁿ ní ngúndecu ndihí-o tñuhu ndee iní

⁴ sá cùndecu ndihí-o-gá ñí caa ñí quíhíⁿ, chí ducaⁿ ñí cachí-gá cunduu. Te yacáⁿ vá quíni-gá-ó ñí ñí sá cuèhé sá dúhá, te ño cudíí iní-ó cùndecu-o ndihí-gá ñí caa ñí quíhíⁿ.

⁵ Te sá sàndáá iní-ó Yá Ndiõxí, núu xíáⁿ coto ñaha-gá xii-o ndéé ná sàa nduu nàqueheⁿ cuèndá ñáhá-gá chí ño càhnu cuu-gá.

⁶ Te xíáⁿ ño cudíí iní-ndó ndècu-ndo, te cuèi nándi ndòho-ndo ndècu-ndo dico sacú-ñí nduu ducaⁿ ndòho-ndo.

⁷ Te òré ná cadá càhnu iní-ndó yáha-ndo nchàa sá ná càda ñaha ñáyiu xii-ndo, te ducaⁿ te cutnùni sàndáá ndisa iní-ndó Yá Ndiõxí, te sá dúcáⁿ sàndáá iní-ndó Yá Ndiõxí ño-gá váha dàcúxí dñhúⁿ cuááⁿ chí xíáⁿ ñá túu cudíi-xi. Te cuèi ducaⁿ dico xító ndéé nàhí-ñí-güedé núu ndisa cùu-xí dñhúⁿ cuááⁿ. Te ducaⁿ sätñahá-xi cùu nchóhó cuèndá nchaa sá ndóhó-ndó, te na sàa nduu quixi tucu Xítóhó Jesucristú te cúñaha-gá xii-ndo: “Ío váha ní quide-ndo, te vitna ño càhnu cuu-ndo, te tàú-ndó nùcùndecu váha-ndo”, duha cúñaha-gá xii-ndo.

⁸ Te vitna ño cùu iní-ndó Xítóhó Jesucristú cuèi vátá quíni-gá-ndó-gá, te ducaⁿ ño sàndáá iní-ndó-gá, te ño cudíí iní-ndó te súúni ñí ñá cútñúni iní-ndó ñáa cunduu tnúhu càháⁿ-ndó sá dúcáⁿ ño cudíí iní-ndó

⁹ cuèndá sá ñí naníhí tàhú-ndó, chí ní sàndáá iní-ndó-gá.

¹⁰ Te cue téé ní xóo càháⁿ tñuhu Yá Ndiõxí ndéé sanaha ñí cachí-güedé nàcuáa cada-gá cundàhú iní ñáhá-gá xii-o vitna. Te cue téé-án ño váha ní dàcuáhá-güedé nàcuáa cada Yá Ndiõxí dàcácu ñihnu ñaha-gá xii-o vitna.

¹¹ Te Espiritú Xítóhó Jesucristú ní ngúndecu ndihí cue téé-án ñí xáhaⁿ-xi xii-güedé nàcuáa ndoho-gá, te ní xáhaⁿ tucu-xi xii-güedé sá sáta ná yáha ndoho-gá te ño cunuu-gá ndihí Yá Ndiõxí. Te ño ní sani iní-güedé núu ná nduu sáa ducaⁿ càda-xi, ndihí nchaa nándi-gá cúu sá cadá-xí.

¹² Te Yá Ndiõxí ní xáhaⁿ-gá xii-güedé sá ncháa tñuhu váha càháⁿ-güedé vá cúu-xí cuèndá méé-güedé, chí cuèndá nchoo cuè ñáyiu ndècu ñuyú-a vitna cùu-xi. Te ñi-ni tñuhu-án cúu tñuhu càháⁿ nchúhú cue téé càháⁿ tñuhu Yá Ndiõxí núu-ndó. Te Espiritú sá ñí taxi Yá Ndiõxí ndécú ndihí-o chindee ñaha-xi xii-ndí càháⁿ-ndí tñuhu-gá. Te cue espíritú xínú cuèchi núu Yá Ndiõxí ño cùni-xi quíni ndáa-xi nchaa nàcuáa cuáháⁿ tñuhu-án.

Yá Ndiõxí càchí-gá sá cadá-ó mèe-ni sá vãha

¹³ Te sá dúcáⁿ ño váha ní quide ñaha Yá Ndiõxí xii-ndo xíáⁿ xíní ñuhu-xi

ío váha cuáha-ndo cuèndá nàcuáa cundecu-ndo te vá cání iní-ndó càda-ndo ni ìⁿ sá cuèhé sá dúhá, te ío quindáá iní-ndó sã Yã Ndiõxí cada váha ñaha-gã nduu na quixi tucu Xítoho Jesucristú.

14 Te ío tñi-ndo nchàa tnúhu càháⁿ Yã Ndiõxí, te vá cúhúⁿ-gã iní-ndó nãndi sá cuèhé sá dúhá sã ñí xúhuⁿ iní-ndó cùtnàhá vátá cùndècu-gá-ndó ìchi-gá te ni vã cáda-ndó.

15 Te cada-ndo mèe-ni sá vãha cundecu-ndo dàtná quidé mèe Yã Ndiõxí Yaá ní cáháⁿ ñáhá xì-o cundecu-o ndihí-gá.

16 Te càchí-gá núú tütú-gá: “Cada-ndo mèe-ni sá vãha cundecu-ndo, chi ducaⁿ quide yúhú”, duha càchí-gá núú tütú-gá.

17 Te Yã Ndiõxí cada ndáá-gá cuéchi nchaa ñáyiu, te vá cáda cuèndá-gá cuèi náí ñáyiu cùú-yu, te nchòhó càchí-ndó sã díú Tãtã-ndó cùu-gá te ndáá, núu xiãⁿ xíní ñùhu-xi canehe-ndo sá yíñùhu núú-gã ndi nchàa nduu cundecu-ndo ñuyíú-a.

18 Te ñu-gá ní dácãcu nihnu ñaha-gã xii-ndo ìⁿ ichi sá ñà túú nàndíhi ní sanu ichi ñaha cuè ñani tnáhá-ndó ñí xíndecu ndéé sanaha ni cùu, te nchòhó sa nàha-ndo sá sã dúcáⁿ ñí quide ñaha Yã Ndiõxí ní dácãcu nihnu ñaha-gã xii-ndo ìchi-án ñà túú ní chãhu-gá ni ìⁿ díhúⁿ cuàáⁿ, te ni ìⁿ díhúⁿ cuixíⁿ sá ndihí nihnu ñuyíú-a cuèndá-ndó.

19 Chi Xítoho Jesucristú ní quixi-gá ní sati níñí-gã, te ní xíhí-gá núú cùrúxí cuèndá sá nchóó nàníhí tãhú-ó, te cùu-gá dàtná ìⁿ mbéé quiti ío váha iní-xi, quiti càndoo canine.

20 Te ducaⁿ ñí ndoho Xítoho Jesucristú, chi ducaⁿ tnàhí ndéé tnuní ndoho-gá ndéé cùtnàhá vátá ngãva-gá ñuyíú. Te ducaⁿ ñí yáha-gá cùtnàhá ní quixi-gá òré vitna cùmání sãá nduu nàa ñuyíú-a cuèndá nchoo cùu-xi sá vãha xii-o vitna.

21 Te nchòhó sa nihí-ndó tnúhu nàcuáa ní yáha Xítoho Jesucristú cùtnàhá ní quixi-gá ñuyíú-a, núu xiãⁿ sàndáá iní-ndó Yã Ndiõxí. Te Yã Ndiõxí ní dándótó-gã Xítoho Jesucristú, te sátá ñí dándótó ñaha-gá

te ní cachí-gá sá ío càhnu cuu Xítoho Jesucristú. Te sá dúcáⁿ ñí cuu, xiãⁿ ío sàndáá iní-ndó Yã Ndiõxí, te ní taxi-gá tnúhu ndee iní ndécú ndihí-ndo sá sãá nduu cundecu-ndo ndihí-gá ni caa ni quíhíⁿ.

22 Te Espíritú Yã Ndiõxí ní guide-xi te ní sàndáá iní-ndó tnúhu-gá, te xiãⁿ ní nduu ndoo ní nduu nine iní-ndó, te cùu iní tnáhá ndisa-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi Yã Ndiõxí, te xini ñuhu ndisa-xi sá ío ni yùhu ni iní-ndó cùu iní tnáhá-ndó ìⁿ ìⁿ-ndo.

23 Te nchòhó ní nduu-ndo dàtná ìⁿ ñáyiu saa sá cuèndá tnúhu Yã Ndiõxí, te tnúhu-áⁿ candeca-xi iní-ndó ñí caa ni quíhíⁿ, te vá ìⁿ nduu ndihí nihnu-xi, te ñá díú cuèndá ñáyiu ñuyíú-a ni nduu-ndo ìⁿ ñáyiu saa chi cuèndá tnúhu-gá.

24 Chi núú tütú Yã Ndiõxí càchí-xi: Nchaa ñáyiu ndècu ñuyíú-a cùú-yu dàtná cúhú, chi cúhú-ãⁿ tnaa-ni cùdí-xi te xíhí-xi, ducaⁿ sãtnahá-xi cùú-yu.

Te nchaa sá ndécú ndihí-yu cùu-xi datná ìⁿ itá cúhú-ãⁿ, chi itá-ãⁿ tnaa-ni tucu cùdí-xi te ndàhvã-xi, ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchaa sá ndécú ndihí-yu.

25 Dico tnúhu Yã Ndiõxí chi vá náá tnàhí-xi, chi duha-ni ndècu-xi, te ñu-ni duha cundecu-xi ni caa ni quíhíⁿ.

Duha càchí-xi núú tütú-gá. Te ñu tnúhu-áⁿ ñí dánhé ñáhá nchùhú cue tée càháⁿ tnúhu Yã Ndiõxí xii-ndo.

2

1 Te xiãⁿ xíní ñùhu-xi dañã-ndo nchaa núú sá cuèhé sá dúhá, te dañã-ndo ìchi tnúhu ndehnde, te dañã-ndo vã dándàhú-gá-ndó mèe-ndo sá quidé vãha-ndo, te dañã-ndo ìchi cuedú íní, te dañã-ndo nchàa tnúhu yiti.

2 Te cada-ndo cuèndá sá cúú-ndó dàtná cue landú yíquíⁿ vitna sadi camá, chi landú-ãⁿ mee-ni sadi-güexi te sãhnu-güexi. Te cada iní-ndó sã dúcáⁿ càda-ndo chi xini ñuhu-xi sá ío cuhuⁿ iní-ndó dàcuaha-ndo tnúhu Yã Ndiõxí, chi xiãⁿ cúú-xi mèe-ni tnúhu

váha, te ducaⁿ te cuita cuehnu nihnu-ndo ìchi-gá quíhíⁿ ndéé ná sàà nduu cùndecu-ndo núú ndécú-gă.

³ Te ducaⁿ xini ñuhu-xi cada-ndo, chi nchòhó sa ní cutnùnì ndisa iní-ndó sã Yă Ndiöxí ío váha iní-gă.

Xítohó Jesucristú cúú-gă dàtná ìⁿ yúú

⁴ Te ío nanducu nihnu-ni-ndo Xítohó Jesucristú Yaá quidé nàcuáa naníhí tǎhú-ó. Te ñu-gă ní cuu-gă dàtná ìⁿ yúú sã ñà túú nàndihí sá cúú-xí ñáyiú ñuyúú-a, chi ní dáquée tǎhú ñáhă-yu xii-gă. Dico Yă Ndiöxí ní cachí-gă sá Xítohó Jesucristú cúú-gă dàtná ìⁿ yúú sã ío-gă váha, chi ío cùnuu-gă.

⁵ Te nchòhó sa ní naníhí tǎhú-ndó, te ío-gă chí nánducu nihnu Yă Ndiöxí cuèndá cuu ìⁿnuu-ndo cùndecu-ndo ndihí Espiritú-gă. Te núu ducaⁿ na càda-ndo te cuu-ndo dàtná yúú váha dàcaa-güedé dava vehe, te cuu tucu-ndo dàtná cue dútú ñi xinu cuechi núú Yă Ndiöxí ndéé sanaha, nàcuáa ñá túú ñă cumání-ndó núú-gă, chi nchaa cue tée-áⁿ ñi xóo cuáha ñaha-güedé sá ñi xóo nduu tǎhú-gă. Te nchòhó vitna tàú-ndó càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-gă, te nduu vétú iní-gă. Te ducaⁿ càda-ndo chi ndècu-ndo ndihí Xítohó Jesucristú.

⁶ Te Yă Ndiöxí càchí-gă núú tütú-gă: Yúhú taxi ndecu-í ìⁿ Yaá ñuú Sión, te cuu-gă dàtná ìⁿ yúú váha sá sánútní-güedé xiquí cimièntú ìⁿ vehe, chi yúhú ní cachí-í sá Yàá-áⁿ ío cunuu-gă.

Te nchaa ñáyiú quèndáá iní ñáhá xii-gă vá ìⁿ ndùu ndixi cuéchi iní-yu sá dúcáⁿ sàndáá iní ñáhă-yu xii-gă.

Duha càchí-gă núú tütú-gă.

⁷ Te nchòhó ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii Xítohó Jesucristú ío cùu iní-ndó-gă, te nchaa ñáyiú ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-gă quidé-yu dàtná càháⁿ-xi núú tütú Yă Ndiöxí núú càchí-xi:

Yúú sã ñi dáquée tǎhú cue tée dàcaa vehe, xiáⁿ cúú-xí yúú sã ío-gă nándihí vitna.

Duha càchí-xi núú tütú-gă. Te yúú-áⁿ cada iní-ó sã cúú-xí Xítohó Jesucristú, chi ní dáquée tǎhú ñáhă-güedé xii-gă.

⁸ Te càchí tucu-xi ñngá xichi núú tütú Yă Ndiöxí:

Yúú-áⁿ nguñenu ñáyiú te ndúá-yu.

Duha càchí-xi núú tütú-gă. Te tnúhu-áⁿ quée-xí sã ío quide sáá iní ñáyiú núú-gă, chi ñá túú cuíní-yu tníⁿ-yu tnúhu càháⁿ-gă, te ducaⁿ tnàhí ndéé tnuní sá ncháá ñáyiú ñá túú cuíní tníⁿ tnúhu càháⁿ-gă, te ío cùu sáá iní-yu núú-gă.

Ñáyiú ndècu ndihí Yă Ndiöxí

⁹ Te nchoo cùu-o ñáyiú sa ní dáquée ñiⁿ ñaha Yă Ndiöxí xii-o cuèndá cùndecu-o ndihí-gă, te cùu-o dútú xínú cuèchi-o núú-gă, te mee-gă cúú-gă Yaá ío cùnuu, te cùu-o ñáyiú quide ndáá xíndecu ichi-gă te cùu tucu-o ñáyiú yèndaha-gă. Te ducaⁿ ñi quide ñaha-gă xii-o cuèndá sá cùñaha-o xii nchaa ñáyiú sá ío càhnu cuu-gă, te ío vǎi núú sã váha quide-gă, te ñu-gă ní quide ní dáñá-ó ncháa ichi cuehé ichi duha ndècu-o ní cuu, te ní sanu ichi ñaha-gă xii-o ìⁿ ichi váha, te vitna cùtnuní iní-ó sã ío càhnu cuu-gă.

¹⁰ Te nchoo cùu-o ñáyiú ñá túú ndècu ndihí Yă Ndiöxí ní cùu, dico vitna ní ngúndecu ndihí-o-gă, te dàvá-áⁿ vǎtá sáá-gă nduu càda váha ñaha-gă xii-o, dico vitna sa ní sáá nduu quide váha ñaha-gă xii-o, chi ío cùndahú iní ñáhă-gă.

Cada váha-o cùndecu-o cunu cuechi-o núú Yă Ndiöxí

¹¹ Te nchòhó ío cùu iní ñáhă-í xii-ndo, te càchí tnúhu-í xii-ndo sã nchóo cùu-o datná cue ñáyiú ndècu tnaduha ìⁿ ñuú, te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-o chi tnaa-ni ndècu-o ñuyúú-a, te sáá nduu ndùu tǎhú-ó cùndecu-o núú ndécú Yă Ndiöxí táxi tnùnì-gă, te xiáⁿ càháⁿ ndàhú-í núú-ndó sã vǎ cáda-ndó ñi ìⁿ sá cuéhé sá dúhá sàni iní-ndó, chi nchaa xiáⁿ ñá túú cùu-xi sá váha sá cúú-xí-ndó.

¹² Te cada váha-ndo cùndecu-ndo núú ncháa ñáyiú ñá túú ndècu ichi Yă Ndiöxí, te cuèi na càháⁿ ñáyiú sá nchòhó nchìcúⁿ nihnu-ndo ìchi cuehé

ichi duha, dico quiní-yu nchaa sá vǎha quide-ndo, dico na sàá nduu dǎndixi túu Yá Ndiǒxí iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ndécú-yu, te dǎvá-áⁿ cachí-yu sá quidé vǎha-ndo ndecu-ndo, te cada càhnú-yu Yá Ndiǒxí.

13 Te Xítohó Jesucrístú cuení-gá sá nchòhó ío quindáá iní-ndó nchàa cue tée cùchiuⁿ taxi tnuní ñáhá xii-ndo, te ducaⁿ-ni quindáá iní-ndó cuèi mee tée cùnuu vihi-gá yíndàha ñaha xii ñáiyu.

14 Te ducaⁿ-ni quindáá iní-ndó nchàa dava-gá cue tée cùnuu, chi Yá Ndiǒxí ducaⁿ ñí cachí-gá cunduu sá cuè tée-áⁿ cada ndáá-güedé nchaa cuéchi ñáiyu quide cuehé quidé dùha ndecu, te cáháⁿ váha-güedé cuendá nchaa ñáiyu xíquide váha ndecu.

15 Te Yá Ndiǒxí cuení-gá sá cáda vǎha-ndo cùndecu-ndo cuendá nchaa ñáiyu ío ñí dǐquí-xi cáháⁿ cuèhé cuendá-ndó sá ndécú-ndó ìchi Yá Ndiǒxí vá ñihí-gá-yu tnúhu cáháⁿ-yu.

16 Te nchòhó, Yá Ndiǒxí ní quide-gá sá cúu-ndó ñáiyu cuu cada nàcuáa véxi iní méé-xí, dico ñá dǐú sá dúcáⁿ ñí quide ñaha-gǎ xii-ndo, te ngóo-ndo càni iní-ndó càda-ndo nándi sá cuèhé sá dúhá, chi cada-ndo sá cúu-ndó ñáiyu xínu cuechi núu Yá Ndiǒxí.

17 Te canehe-ndo sá yíñùhu núu nchàa ñáiyu, ndihí núu tée cùnuu vihi yíndaha ñaha xií-yu, te cuu iní tnáhá ndì mee-ndo nacuáa ndecu-ndo ìchi Yá Ndiǒxí, te ío canehe-ndo sá yíñùhu núu-gǎ.

Nchaa nàcuáa ndoho-o cùndecu-o ìchi Xítohó Jesucrístú

18 Te nchaa nchòhó ñáiyu xínu cuechi canehe-ndo sá yíñùhu núu cuè patróoⁿ-ndó, te quindáá iní-ndó càda-ndo nchaa chiuⁿ tahu-güedé. Te ñíⁿ-ni càda-ndo núu cuè tée váha iní-xi, ndihí núu cuè tée ío cuihna iní-xi.

19 Te núu nchòhó ná càda ndee iní-ndó ndòho-ndo nchaa sá ñà túú tàú-ndó ndòho-ndo cuendá sá cuení-ndó cùndáá-ndó núu Yá Ndiǒxí ñá, te ío nduu vétú iní-gá.

20 Te núu nchòhó ní quide-ndo ñíⁿ cuéchi, te sàhni iní-ndó dǎndoho ñaha ñáiyu xii-ndo, ¿te ná sá vǎha cùu xiǎⁿ-í? Dico núu nchòhó ná cáda ndèe iní-ndó ndòho-ndo nchaa sá cáda ñaha ñáiyu xii-ndo sá cuendá sá quidé-ndó sá vǎha ña, te núu ducaⁿ na càda-ndo te cùu-xi ñíⁿ sá vǎha núu Yá Ndiǒxí.

21 Te Yá Ndiǒxí ní cachí-gá sá cáda ndèe iní-ó ndòho-o nándi ndoho-o sá cuendá sá quidé-ó sá vǎha, chi ío ní ndoho Xítohó Jesucrístú cuendá-ó, te ducaⁿ tàú-ó càchicúⁿ nihnu-o càda ndee iní-ó ndòho-o nándi ndoho-o, chi ducaⁿ ñí quide-gá.

22 Te mee-gǎ ñá túú quide-gá ni ñíⁿ sá cuèhé sá dúhá, te ni ñíⁿ tnúhu ndehnde ñà túú cáháⁿ-gá.

23 Te òré ní xóo cúcuèhé ñáhá-güedé xii-gá, te ñá túú ní xóo danchòcáva-gá tnúhu cuèhé, te òré ní xóo dandòho ñaha-güedé xii-gá, te ñá túú ní xǎhaⁿ-gǎ xii-güedé sá ío ná cada ñaha-gǎ, chi núu ndáhá Yá Ndiǒxí ní xóo nachihí-gá méé-gǎ, ndihí nchaa sá sání ñí-güedé cada ñaha-güedé xii-gá. Te Yá Ndiǒxí cúu-gǎ Yaá ío váha cada ndáá cuéchi nchaa ñáiyu na sàá nduu.

24 Te Xítohó Jesucrístú cúu-gǎ Yaá ní xíhí núu cùrúxí cuendá nchaa cuéchi nchoo ñáiyu ndecu ñuyíú-a. Te ducaⁿ ñí xíhí-gá cuendá nchoo dùuⁿ duuⁿ dañá-o nchaa ìchi cuehé ìchi duha, te cada ndáá-ó cùndecu-o ìchi-gá. Te ní dǎnícuehé ñáhá-güedé xii-gá, te sá dúcáⁿ ñí ndoho-gá xiǎⁿ ní ngúndecu váha nchoo vitna.

25 Te nchoo cùu-o datná cue mbéé cue quiti ní xíta ni cùu, dico vitna ní tuha-o Xítohó Jesucrístú, te Yaá-áⁿ cúu-gǎ datná ñíⁿ toli xito ñaha-gá xii-o vitna cuendá sá vǎ cuíta nihnu-o.

3

Nàcuáa tàú ñáiyu tnǎndaha cadá-yu cundecú-yu

1 Te nchaa nchòhó ñáiyu dǐhí ní tnandaha ío quindáá iní-ndó yíⁿ-ndo cuendá sá nùu ñá túú sàndáá iní-güedé tnúhu Yá Ndiǒxí te quindáá iní-güedé cuendá sá ndéhé-güedé

quidé ndää-ndó ndècu-ndo, te ni ñà túú xini ñuhu-xi cáháⁿ-ndó tnùhu-gá núú-güedě.

² Chi ndèhe mee-güedé sá nchòhó quidé ndää-ndó ndècu-ndo, te nèhe-ndo sá yíñùhu núú Yá Ndiöxí.

³ Te vá cání ìní-ndó mèe-ni cundu vii-ndo, te ndada-ndo ñiquí-ndó nàcuáa tàú-xi cunduu, te vá cání ìní-ndó nãndi canehe-ndo, te ni vá cání ìní-ndó cuñhu-ndo mee-ni dóó vâha sá ïo vii ndâa.

⁴ Chi ìní-ndó xini ñuhu-xi cunduu vii cunduu váha-xi núú Yá Ndiöxí cuéi vitna te cuéi núú cuáháⁿ núú vëxi, te cuu-ndo ñâyiu ío càhnu ìní-xi, te núú ducaⁿ na càda-ndo te ío cuu váha ìní Yá Ndiöxí.

⁵ Te ducaⁿ ïo vii ío váha ní xínduu ìní nchaa ñâyiu ñihí ní xíndecu ndéé sanaha, te ñâyiu-án ïo ní sándáá ìní-yu Yá Ndiöxí te ní cudùu-yu núú-gã, te ní tní-yu nchaa tnúhu ní cáháⁿ yí-yu.

⁶ Te ducaⁿ ñi xóo cada ndíi Sără ní xóo quíndáá ìní ndíi yí ndíi, ndíi Àbrahám, te ní cánehe ndíi ñihí-án sá yíñùhu núú yí ndíi. Te núú nchòhó quidé vâha-ndo ndècu-ndo te ñà túú yùhú-ndó nã cada ñaha tnàha ñâyiu-ndo xii-ndo, te núú ducaⁿ quide váha-ndo ndècu-ndo te quide-ndo datná ní quide ndíi Sără.

⁷ Te nchòhó cue tée ndècu ñadihí-xi ío váha cuáha-ndo cuendá nàcuáa cundecu váha-ndo ndíi-yu, te ío vii cáháⁿ ndíi-ndó-yu, chi ñâyiu-án íi-gã-yu dàcúxí nchòo cue tée, te ducaⁿ càda-ndo chi ndi ndùú-ndó ndùu táhú-ndó cundecu-ndo ndíi Yá Ndiöxí, te núú ducaⁿ na càda-ndo te òré cáháⁿ ndíi-ndo Yá Ndiöxí te tedóho ñaha-gã xii-ndo.

Ñâyiu quide sá vâha ndòhó-yu

⁸ Te càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sã ïo cuu ñnuu-ndo cundecu-ndo, te cundàhú ìní tnáhá-ndó ñi ñi-ndo, te cuu ìní tnáhá tucu-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi Yá Ndiöxí, te cuu-ndo ñâyiu ndàhú ìní-xi.

⁹ Te núú ñi sã ñà túú vâha quide ñaha ñâyiu xii-ndo, te ñà díú-ní dùcaⁿ nanhocáva-ndo càda-ndó-yu, àdi xicuèhé ñahã-yu xii-ndo, te vá ná

dànchocáva-ndo ñi-ni tnúhu cuèhé, chi cáháⁿ táhú-ndó núú Yá Ndiöxí cuendá sã ná cádá vâha ñaha-gã xii-yu, te ducaⁿ càda-ndo chi Yá Ndiöxí ní cáháⁿ ñahá-gã xii-ndo cuendá sã cádá vâha ñaha-gã xii-ndo tnàhá-ndó.

¹⁰ Te núú tütú Yá Ndiöxí càchí-xi: Nchaa ñâyiu cuíni cundecu váha ndi nchaa nduu ñini cundecú-yu ñuyíú-a,

xini ñuhu-xi sã vã càháⁿ-yu tnúhu cùtexínu, te ni vã dácuàndehndé-yu.

¹¹ Te xini ñuhu-xi duuⁿ duuⁿ dañá-yu nchaa ichi cuèhé ichi duha, te cadá-yu mee-ni sã vâha,

te ío ndùcú-yu nàcuáa cadá-yu cundecu váha-yu ndíi tnàha ñâyíú-yu te ñi-ni ducaⁿ càchicúⁿ nihnú-yu cadá-yu.

¹² Te Yá Ndiöxí xító-gã nchaa ñâyiu quide ndáá núú-gã

te tedóho-gã nchaa tnúhu càháⁿ-yu, dico nchaa ñâyiu ñà túú cuíni cada ndáá, ñâyiu-án ñà túú cùu váha ìní-gá núú-yu.

Duha càchí-xi núú tütú-gá.

¹³ Te vá yõo níhí ndéé càda ñaha xii-o ñi sã ñà túú vâha te núú mee-ni sã vâha na càda-o cundecu-o.

¹⁴ Àdi núú ná cúú sã ná cádá ñaha ñâyiu xii-o sã cuendá sã quidé vâha-o ndècu-o ña, te sã dúcáⁿ ná cádá ñahá-yu xii-o cùu-xi ñi sã vâha sã cúú-xí-ó núú Yá Ndiöxí. Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sã vã yùhú-ndó-yu, te ni vã cundíyí-ndó cuendá nchaa sã ná càda ñahá-yu xii-ndo.

¹⁵ Te nèhe-ndo sã yíñùhu núú Xítohó Jesucristú. Te ío cundecu túha-ndo dānehé-ndó ñâyiu véxi ndùcu tnúhu núú-ndó nàcuáa ndùu tnúhu ndee ìní ní taxi Xítohó Jesucristú ndécú ndíi-ndo, te cuu vii cuu váha ìní-ndó cáháⁿ ndíi-ndó-yu, te cáháⁿ-ndó núú-yu mee-ni tnúhu yíñùhu nacuáa cùu váha ìní Yá Ndiöxí.

¹⁶ Te ío cada váha-ndo cundecu-ndo cuendá sã vã cundíyí-ndó, te núú ducaⁿ na càda-ndo, te nchaa ñâyiu xicuèhé ñahá xii-ndo cuendá sã quidé vâha-ndo ndècu-ndo ichi Xítohó Jesucristú quendóo canúú-yu ndíi nchaa

tnúhu càháⁿ-yu, chi nchòhó quidé vâha-ndo ndècu-ndo.

¹⁷ Te vâha-gá sá ndóhó-ó cuendá sá quidé-ó sã vâha te núu mee Yã Ndiöxí ducaⁿ cuini-gá cunduu, te ñá díú sã ndóhó-ó cuendá sá ñà túú quide-o sã vâha.

¹⁸ Te Xítohó Jesucristú ní xihí-gá sá cuendá nchaa cuéchi nchaa nchoo ñáyiu ndècu ñuyíu-a, te #ⁿ xito-ni ducaⁿ ñi xihí-gá te ducaⁿ te vá cùú tnàhí-gá, te mee-gã cúú-gã Yaá ñá túú tnàhí cuéchi-xi, te ducaⁿ ñi ndoho-gá cuendá nchaa cuéchi ñáyiu ndècu ñuyíu-a ñáyiu ñá túú cuini cada ndáá núú Yã Ndiöxí, te ducaⁿ ñi cuu cuendá sá núcündecu váha-yu núú Yã Ndiöxí te núu na quindáá iní ñáhã-yu xii-gá. Te mee-gã ní xihí-gá dico Espiritú-gá chi ní xindecu-ni-xi,

¹⁹ te Espiritú-gá ní sáhãⁿ-xi ní cáháⁿ-xi tnúhu Yã Ndiöxí núú nchaa espíritú ñáyiu ndècu núú ùhú núú ndàhú.

²⁰ Te ñáyiu-áⁿ cúú ñáyiu ní xindecu ndéé sanaha cùtnáhã ní xindecu ndíi Noé, chi ñáyiu-áⁿ ïo ní quide sãá iní-yu núú Yã Ndiöxí. Te Yã Ndiöxí ïo váha iní-gá, chi ní dácácã-gã nduu ñi xindecuu ndíi Noé ní cadúha ndíi bàrcú cuendá ndétú-gã ndixi cuéchi iní-yu sã ñà túú quide váha-yu ndècú-yu ni cùu. Te dàvã-áⁿ ñi ndaa ndute ñuyíu te ní cácu únã duha ná tnáhã ñáyiu, chi ní quée-yu xití bàrcú-áⁿ, te ñá túú ní cãhá-yu.

²¹ Te sã dúcãⁿ ñi cácu ñáyiu únã-áⁿ ñà túú ní cãhá-yu ndute ní ndaa ñuyíu dàvã-áⁿ. Te xiãⁿ quée-xí sã cuándute ñáyiu vitna, te naníhí tãhú-yu te núu na quindáá iní-yu tnúhu ndáá tnúhu Yã Ndiöxí. Te ñá díú sã cuándute-o te nduu ndoo nduu nine yiqui cùñú-ó te naníhí tãhú-ó, chi xini ñuhu-xi nãhmã-ó núú Yã Ndiöxí nchaa yicã cuéchi-o, te nduu ndoo nduu nine iní-ó, te ducaⁿ te naníhí tãhú-ó, chi Xítohó Jesucristú ní xihí-gá cuendá-ó te ní ndoto-gá.

²² Te Yaá-áⁿ cuãndaa-gã andiu, te ní ngóo-gá xio cùha Yã Ndiöxí, te tàxi tnuni-gã nchaa espíritú cùnùu

ndíhi nchaa dava-gã cue espíritú xínú cuèchi.

4

Cada-o nàcuáa cuini méé Yã Ndiöxí

¹ Te Xítohó Jesucristú ní ndoho-gá cùtnáhã ní xindecu-gã ñuyíu-a, te vitna nchòhó cundecu túha-ndo ndòho-ndo cuendá-gá, chi nchaa ñáyiu ndòho nãndi sã ndóhó cuendá-gá dàñã-yu nchaa sã cuèhé sã dúhá.

² Te ducaⁿ ñà túú-gã ndècú-yu ichi cuèhé ichi duha, chi mee-nã nàcuáa càháⁿ Yã Ndiöxí quidé-yu ndècú-yu ñuyíu-a.

³ Te nchòhó sa nàha-ndo sã ïo cuéhé núú sã cuèhé sã dúhá ñi xóo cada-o cùtnáhã vátã cündecu-gã-ó ìchi Yã Ndiöxí, chi ní xóo cada-o nchaa sã cuèhé sã dúhá cùdíi ìni nchaa ñáyiu ñá túú sãndáá iní tnúhu-gã, te dàvã-áⁿ ñi xóo cada-o nchaa núú sã cuèhé sã dúhá, te ní xóo caní cuèhé ní xóo caní duha iní-ó, te ní cuu-o cuè ñáyiu quihu, te ní xóo cundecu-o víco núú ñi xóo cada-o nchaa sã ñà túú vâha, te ní xóo níhí tnáhã-ó ndíhi nchaa tnaha quihu-o, te ní xóo chiñuhu-o nchaa sã càchí-yu cùu ndióxí te ñá ndáá sã ndiöxí cúú nchaa xiãⁿ, te nãndi-gã nchaa sã cuèhé sã dúhá ñi xóo cada-o dàvã-áⁿ.

⁴ Te ñáyiu-áⁿ cùñùhu-yu vitna sã ñà túú-gã nihí tnáhã-ó ndíhi-yu cada-o nchaa sã cuèhé sã dúhá quidé-yu, te xiãⁿ càháⁿ cuèhé-yu cuendá-ó vitna.

⁵ Dico sãá nduu te ñáyiu-áⁿ nãhmã-yu nchaa sã quidé-yu núú Xítohó Jesucristú, chi ñiu-gã sa ndècu túha-gã sã cádá ndãá-gã cuéchi nchaa ñáyiu sa ní xihí, ndíhi cuéchi nchaa ñáyiu xindecu vñvú.

⁶ Te cue ñáyiu sa ní xihí ní xindedóho tnúhu Xítohó Jesucristú, te cuéi ní xihí-yu dàtnã xihí dava-gã ñáyiu, dico espíritú-yu chi ní nduu tãhú-xi ndècu váha-xi dàtnã ndècú Yã Ndiöxí.

⁷ Te vitna ta cùyatni danaa Yã Ndiöxí ñuyíu-a núú xiãⁿ ïo váha cuáha-ndo cuendá nàcuáa cundecu-ndo, te cáháⁿ ndíhi-ndo-gã.

8 Te xini ñuhu-xi sá ïo cuu iní tnáhá-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo, chi núu ducaⁿ na cùu iní tnáhá-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo, te vá cání-gǎ iní-ndó càda cuendá-ndó nchàa sá ñà túú vǎha quide ñaha ñáyiú xii-ndo,

9 te nchòhó ñáyiú xĩndecu vehe-xi cuáha nùu-ndo vehe xii cue ñáyiú ñuhu ichi na ndetatú-yu, te ío vǎha cuu iní-ndó dùcaⁿ cada-ndo.

10 Te Yá Ndiõxí ní taxi-gǎ ndí dí^ñ nũú tǎhú ndécú ndìhi-ndo ñⁿ ñⁿ-ndo, te nàcuáa ndùu tǎhú ñĩnduu tǎhú-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo te ducaⁿ chĩndee tnaha-ndo, te vá dáñá ndèé-ndó càda-ndo nchaa nacuáa tàuchiuⁿ Yá Ndiõxí cada-ndo, te chĩndee ñaha-gǎ xii-ndo.

11 Te dava nchòhó ñáyiú càháⁿ tnúhu Yá Ndiõxí núú ñáyiú, xini ñuhu-xi càháⁿ-ndó nàcuáa ndùu tnúhu-gǎ núú-yu, te dava nchòhó ñáyiú quide nchaa núú chiuⁿ chĩndee tnaha ñáyiú-xi, xini ñuhu-xi cada-ndo sá Yá Ndiõxí chĩndee ñaha-gǎ xii-ndo, te ducaⁿ càda-ndo nchaa núú sǎ vǎha, chi Xítóhó Jesucristú tnáhá-gǎ chĩndee ñaha-gǎ xii-ndo, te ducaⁿ ïo cuu càhnu Yá Ndiõxí. Te vitna tàú-ó càháⁿ-ó sǎ ïo càhnu cuu Xítóhó Jesucristú, chi diu-gǎ cùnùu-gǎ nchaa nduu nchaa quíú, te ducaⁿ na cùnduu.

Ndoho tnáhá-ó cùndecu-o ichi Xítóhó Jesucristú

12 Te nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í, vá cúñũhu-ndo sǎ ïo ndòho-ndo ndecu-ndo ichi Xítóhó Jesucristú, chi sá dúcáⁿ ndòho-ndo-áⁿ cútnùní ndisa sá sàndáá iní-ndó-gǎ, te vá cání iní-ndó nǎ cuendá ducaⁿ ndòho-ndo.

13 Chi da cudí^ñ iní-ndó te núu ndòho-ndo datná ní ndoho Xítóhó Jesucristú, te ducaⁿ sũúní cùdí^ñ iní-ndó òré ná quixi tucu-gǎ ñuyíú-a te dǎvá-áⁿ quiní-ndó sǎ ïo càhnu cuu-gǎ.

14 Te núu xĩcuèhé ñáhá ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha xii-ndo cuendá sá ndécú-ndó ichi Xítóhó Jesucristú, te xiǎⁿ cúú-xí ñⁿ sá vǎha sá cúú-xí-ndó nũú-gǎ, te ducaⁿ chi Espíritú Yá Ndiõxí sá ïo cùnùu ndecu ndìhi ñaha-xi xii-ndo, te nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha-ǎⁿ càháⁿ cuèhé-yu

cuendá Xítóhó Jesucristú, dico nchòhó càchí-ndó sǎ ïo càhnu cuu-gǎ.

15-16 Te núu nchòhó dǎndòho ñaha ñáyiú xii-ndo sǎ cuendá sá ndécú-ndó ichi Xítóhó Jesucristú ñá, te vá cúú càháⁿ núú-ndó, chi ndacáⁿ tǎhú-ndó nũú Yá Ndiõxí cuendá sá ndécú-ndó ichi-gǎ. Te cuéi ndòho-ndo ndecu-ndo, dico ñá túú cùu-ndo ñáyiú sàhni ndíyi te ni ñà túú cùu-ndo ñáyiú dùhu, te ni ñà túú cùu-ndo ñáyiú quide cuehé quidé dùha, te ni ñà túú cùu-ndo ñáyiú chĩndee tnúhu tnàha ñáyiú-xi ñⁿ sá ñà túú tàú-ndó càda-ndo.

17 Te vitna sa quèsaha Yá Ndiõxí cada ndáá-gǎ nchaa sá quidé nchòo ñáyiú ndècu ndìhi-gǎ, te núu ducaⁿ te ndèé-gǎ cada-gǎ nchaa ñáyiú ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-gǎ òré ná sàá nduu dùcaⁿ cada ñaha-gǎ xii-yu.

18 Te nchòhó xini-ndó sǎ ñáyiú quide vǎha ndècu ichi Xítóhó Jesucristú ndòho tnáhá-yu ndécú-yu, dico sáá nduu te nduu tǎhũ-yu cundecú-yu ndìhi-gǎ. Te núu ducaⁿ ndòho nchaa ñáyiú quide vǎha ña, ¿te nása-gǎ yáha nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha na sàá nduu càda ndáá Yá Ndiõxí cuéchi-yu-i?

19 Te nchaa nchòhó ñáyiú ndòho nacuáa cuení Yá Ndiõxí xini ñuhu-xi sá vǎ dáñá ndèé-ndó càda vǎha-ndo cùndecu-ndo, te ío quĩndáá iní-ndó sǎ xító ñaha-gǎ xii-ndo. Te diu-gǎ cúú-gǎ Yaá ní cadúha ñaha xii-o, te quide-gǎ ñⁿ sá càháⁿ-gǎ.

5

Nàcuáa tàú-xi cada ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú

1 Te yúhú càháⁿ-í dóho nchaa nchòhó cue téé yĩndaha nchaa dava-gǎ ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, chi tnáhá yúhú yĩndàha-í ñáyiú ndècu ichi-gǎ, te sàndáá iní-í tnúhu-gǎ, te ní xini-í nchaa nàcuáa ní ndoho-gǎ, te sáá nduu te tnáhá-í cunuu-í ndìhi-gǎ.

2 Te ío canehe cuendá-ndó nchàa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiõxí yĩndàha-ndo te cada-ndo datná quidé

cuè toli, chi cue téé-án̄ ò váha xito-güedé mbéé-güedé. Te canehe cuëndá-ndó-yu sá cúú iní méé-ndó te ñá díú sã ò ñáyiú cada yica ñàha xii-ndo, te ni ñà díú sã cuiní-ndó cùhuⁿ yáhu-ndo, chi ni yùhu ni iní-ndó còto-ndó-yu, chi ducaⁿ cuiní Yã Ndiöxí cunduu.

³ Te vá cádá-ndó sã ò cùnū-ndo núu-yu, chi cada-ndo mèe-ni sá váha cuëndá ducaⁿ càncicúⁿ nihnú-yu cadá-yu tnàhá-yu.

⁴ Te òré ná quíxí tùcu Xítóhó Jesucristú Yá néhé cuëndá ñáhá xii-o nchaa-o ñuyú-a, te taxi-gá sã ò váha nduu táhú-ó, te cunū-o ndìhi-gá ni caa ni quíhíⁿ.

⁵ Te nchòhó ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú càháⁿ-í dóho-ndo sã ò quindáá iní-ndó cuè téé yìndaha ñaha xii-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi-gá, te nchaa-ndo tàú-ndó quindáá iní tnáhá-ndó ñáⁿ ñáⁿ-ndo, chi núú tùtú Yã Ndiöxí càchí-xi ñáⁿ xichi:

Nchaa ñáyiú quide cahnu mee-xi ñá túú cùu váha iní Yã Ndiöxí núu-yu,

dico nchaa ñáyiú ndàhú iní-xi te chindee ñaha-gá xií-yu.

Duha càchí-xi núú tùtú-gá.

⁶ Te dañá-ndo mèe-ndo núú ndáhá Yã Ndiöxí, chi mee-gã ò cùnū-gá. Te núu ducaⁿ na càda-ndo, te sáá nduu te cada nínu ñaha-gã xii-ndo.

⁷ Te nchaa sá yãha-ndo ndècu-ndo te nachihi-ndo ndàha Yã Ndiöxí, chi mee-gã xító ñaha-gá xii-ndo.

⁸ Te ò váha cuáha-ndo cuëndá cundecu-ndo, te quíhi iní-ndó chi sácúhná xicá cùu-xi cuiní-xi dacúta nihnu ñaha-xi xii-o, chi ò cùu úhú iní ñáhá-xí, te cùu-xi datná ñáⁿ quíti dééⁿ xicá ndècu sá cáxí-xí.

⁹ Te ò quindáá iní-ndó Xítóhó Jesucristú, te vá dáñá-ndó mèe-ndo dandahú ñáhá sácúhná xii-ndo càda-ndo nacuáa cuiní-xi, chi nàha-ndo sá ncháá ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú xindecu nihí ñuyú ndóhó-yu dàtná ndóhó nchò ndecu-o ichi-gá.

¹⁰ Dico sacú-ni nduu duha cundoho-o te dàtnú ní ñá túú-gã ná cumání-ó cundecu-o núú Yã Ndiöxí,

te dàvá-án̄ vã cání ñáⁿ cani úú iní-ó cundecu-o ichi-gá. Te ò-gá ngúndecu ndìhi-o tnùhu ndee iní cada-o nchaa nacuáa càháⁿ-gá, te ducaⁿ càda-o chi mee Yã Ndiöxí ò chindee ñaha-gá xii-o, te díu-ni Yáá-án̄ ò cùu iní ñáhá-gã xii-o, chi ní cáháⁿ ñáhá-gã xii-o cundecu-o núú ò váha cà ndecu-gá cundecu-o ni caa ni quíhíⁿ, te ducaⁿ ni quide-gá chi ní sándáá iní-ó Xítóhó Jesucristú.

¹¹ Te ò ndacáⁿ táhú-ó núú Yã Ndiöxí chi ò càhnu cuu-gá, te cùnū-gá nchaa nduu nchaa quíú. Te ducaⁿ na cunduu.

Tnúhu ndéé núú ni ndìhi-ná

¹² Te té Silvanú xini-í sá cúú-dé ñáⁿ téé quide ndáá ndécú ichi Xítóhó Jesucristú, te díu-dé ní cáháⁿ ndàhú-í núú-dé ní tee-dé ñáⁿ úú tnúhu sá ni xáhaⁿ-í xii-dé núú tùtú-a cuëndá daquixi-í ndaha-ndo, te núú tùtú-a càchí tnúhu ndáá-í xii-ndo sã Yã Ndiöxí ò cùu iní ñáhá-gã, te chindee ñaha-gá xii-ndo ndècu-ndo, te càchí tnúhu tucu-í xii-ndo sã ò quindáá iní-ndó sã ndáa ducaⁿ quide ñaha-gá xii-ndo.

¹³ Te cue ñáyiú ndècu ñuú Babiloniá, ñáyiú ndècu ichi Yã Ndiöxí, díu-ni ñáyiú ní cachí Yã Ndiöxí sá nánihí táhú dàtná cúú nchòhó, ò quide ndee iní ñáhá-yu xii-ndo, te tnàhá té Mácú téé cùu datná ñáⁿ déhe-í quidé ndèe iní ñáhá-dé xii-ndo.

¹⁴ Te ndìhi tnúhu yíñùhu cada ndee iní tnáhá-ndó ñáⁿ ñáⁿ-ndo, te xicáⁿ táhú-í núú Yã Ndiöxí sã ò na cundecu nahi nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ndìhi Xítóhó Jesucristú. Te ducaⁿ na cunduu. Te ò chí cádá ndèe iní-nã vitna.

TUTÚ CÚÚ ÒÚ NÍ CADÚHA TÉ PÈLÚ

*Té Pèlú cadúha-dé tutú quíhíⁿ ndaha
ñáyiú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiöxí*

¹ Yúhú té Xímú, àdi Pelú chi úú òú-í, xínú cuèchi núú Xítóhó Jesucristú, chí mee-gã ní tendaha ñàha-gá xii-í xícá cùu-í càháⁿ-í tnúhu-gá. Te cadúha-í tutú-a sá cúú-xí nchàa nchohó ñáyiú sàndáá iní ñáhá xii-gá dàtná sàndáá iní-ndí-gá, te ducaⁿ chi Tátá-ó Dütú Ndiöxí ní dácàháⁿ-gá iní-ó ní sàndáá iní-ó-gã, chí cùu-gá Yaá ío váha quíde ndáá ndihí Xítóhó Jesucristú Yaá dácăcu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú.

² Te xicáⁿ táhù-í núú Yá Ndiöxí sá ùuⁿ-gá uuⁿ-gá ná cuita chindee chitúu ñaha-gã xii-ndo quíhíⁿ, te ducaⁿ ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo, te ducaⁿ càda-gá chí ta cùtnuní-gá iní-ndó nàcuáa ndùu cuendá-gá, te ducaⁿ ta cùtnuní tucu iní-ndó nchàa nacuáa ndùu cuendá Xítóhó Jesucristú Yaá cúú Xítóhó-ó.

*Nàcuáa quíde ñáyiú ndècu ichi Xítóhó
Jesucristú*

³ Te Yá Ndiöxí ío càhnu cuu-gá chí chindee ñaha-gá xii-o quíde ndáá-ó ndècu-o datná cuìní mée-gã, te ducaⁿ chí cùtnuní iní-ó nàcuáa sàni iní Xítóhó Jesucristú Yaá ní càháⁿ ñáhá xii-o. Te òré ní càháⁿ ñáhá-gã xii-o te ní cutnùní iní-ó sã ío càhnu cuu-gá te ío váha quíde-gá.

⁴ Te ducaⁿ ní cutnùní tucu iní-ó nàcuáa ní càháⁿ-gá cada ñaha-gã xii-o, te tnúhu ní càháⁿ-gá-áⁿ ío càhnu cuu-xi te ío váha, te nchoo ní sàndáá iní-ó tnúhu-áⁿ nùu xíáⁿ ñá túú-gã ndécú-ó ìchi cuehé ichi duha te ní ñà túú-gã sání iní-ó càda-o nándi sá cuehé sá dúhá, te ní cuu vii ní cuu váha iní-ó vùtna.

⁵ Te sá dúcáⁿ quíde-gá te xíáⁿ ío nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-í-a, te nchòhó sàndáá iní-ndó-gã dico ñá díú mèe-ni xíáⁿ chí tnàhá xíní ñuhu-xi cada ndáá-ndó

cùndecu-ndo. Te núu quíde ndáá-ndó ndècu-ndo te xíní ñuhu-xi tecú tnùní-ndó tnúhu-gá.

⁶ Te núu tècú tnùní-ndó te cùu-ndo ñáyiú xíní cotnii mee-xi, te núu cùu-ndo ñáyiú sàcòo tni mee-xi te xíní ñuhu-xi cunduu cahnu iní-ndó cuèi nándi sá ná yàha-ndo cùndecu-ndo, te núu càhnu iní-ndó te xíní ñuhu-xi cada ndáá-ndó cùndecu-ndo datná cuìní mée Yá Ndiöxí cada-ndo.

⁷ Te núu quíde ndáá-ndó ndècu-ndo, te xíní ñuhu-xi ío cuu iní tnàhá ndè mee-ndo nacuáa ndècu-ndo ichi-gá, te núu cùu iní tnàhá ndè mee-ndo te xíní ñuhu-xi cuu iní-ndó nchàa dava-gá tnàha ñáyiú-ndo.

⁸ Te núu sa ducaⁿ quíde-ndo ndecu-ndo te uuⁿ-gá cuita ducaⁿ càda-ndo quíhíⁿ núú cuaháⁿ núú vèxi, te núu ducaⁿ quíde-ndo te cùu-ndo cue ñáyiú ñá túú dàna iní-xi xíndecu, te cuita cutnùní-gá iní-ndó nchàa nacuáa sàni iní Xítóhó Jesucristú quíhíⁿ.

⁹ Te nchaa ñáyiú ñá túú cuìní ducaⁿ càda cuú-yu ñáyiú ñá túú tnàhí ndixi túu iní-xi sá Yá Ndiöxí sa ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-yu cuendá nchaa sá cuehé sá dúhá ní xóo cadá-yu, te ñáyiú-áⁿ cúu-yu dàtná ñá ñáyiú cuáa àdi datná ñá ñáyiú ñá túú cùtnuní váha núú-xi, te ducaⁿ sàtnahá-xi cùu-yu cuendá sá dúcáⁿ quíde-yu.

¹⁰ Te xíáⁿ nùu yúhú càháⁿ-í dóho nchaa nchòhó ñáyiú ndècu ichi Xítóhó Jesucristú, te ío nducu ndèe-ndo cada váha-ndo cùndecu-ndo cuendá cutnùní ndáá iní-ndó sã Yá Ndiöxí ní càháⁿ ñáhá-gã xii-ndo, te ducaⁿ ní quíde-gá chí ducaⁿ ní cachí-gá cada-gá. Te vá ñáⁿ ndùu cani iní-ndó dàña-ndo ichi-gá, te núu vá dáña ndèe-ndó càda-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-í-a.

¹¹ Te núu ducaⁿ na càda-ndo cundecu-ndo, te ío vii ío váha cada Yá Ndiöxí queheⁿ cuendá ñáhá-gã xii-ndo òré ná sàá-ndó nùú ndécú Xítóhó Jesucristú táxi tnùní-gá nchaa nduu nchaa quíú, te òu-ni Yaá-áⁿ cúú Xítóhó-ó te ní dácăcu nihnu ñaha-gã

xii-o núú úhú núú ndàhú.

12 Te ducaⁿ-ni quèhi-í dandàcu iní ñáhà-í xii-ndo nchàa tnúhu càháⁿ-í-a cuèi sa xini-ndó tnúhu-áⁿ, te cuèi sàndáá váha iní-ndó nchàa tnúhu ndáá dácuàha-ndo.

13 Te yúhú quidé cuèndá-í sá ïo tàú-xi càháⁿ-í dóho-ndo ñini ndecu-í ñuyíú-a cuèndá sá vǎ nàcuànaa-ndo nacuáa cada-ndo cùndecu-ndo.

14 Chi Xítohó Jesucristú ní cachí-gá sá ñà túú-gǎ vǎi nduu cundecu-í ñuyíú-a te cuú-í.

15 Te ío nducu ndèe-í nducu-í nàcuáa cada-í cuèndá quendóo ndihí-ndo nchàa tnúhu càháⁿ-í-a, te cuèi na yǎha cuú-í dico vǎ nàcuànaa-ndo cada-ndo nchaa nacuáa càháⁿ tnúhu sá dánèhé ñáhà-í xii-ndo vitna.

Cue téé ní xini núú sǎ ïo càhnu cuu Xítohó Jesucristú

16 Te sa ní dánèhé ñáhà-ndí xii-ndo sǎ ïo càhnu cuu Xítohó Jesucristú. Te ní cachí tnúhu tucu-ndí nàcuáa cada-gá òré quixi tucu-gá, te tnúhu-áⁿ cúú-xí tnúhu ndáá cuítì te ñà díú tnúhu sá ñi saní iní cue ñáyiu ñuyíú-a cùu-xi, chi nchúhú ní xini núú-ndí nàcuáa ní quide-xi cùtnàhá ní cutnùní iní-ndí sá ïo càhnu cuu Xítohó Jesucristú.

17 Chi dàvá-áⁿ ïo váha ní quide Tǎtá-ó Dútú Ndiòxí ní quide càhnu-gá Xítohó Jesucristú, te ñu-ni dàvá-áⁿ ñi càháⁿ Dútú Ndiòxí ndéé andíu ñi xáhaⁿ-gǎ xii Xítohó Jesucristú: “Yòhó cúú-n Dèhe-í téé ío cùu iní-í, te ío cùdí iní ñáhà-í xii-n”, duha ní xáhaⁿ Yǎ Ndiòxí xii Xítohó Jesucristú.

18 Te nchúhú ní tecú dóho-ndí ní càháⁿ Yǎ Ndiòxí ndéé andíu cùtnàhá ducaⁿ ñi xáhaⁿ-gǎ xii Xítohó Jesucristú, chi tnàhá-ndí ndécú-ndí ndihí-gá yucu núú dúcáⁿ ñi quide càhnu ñaha Yǎ Ndiòxí xii-gá.

19 Te ndècu ndihí-o nchaa tnúhu ní càháⁿ cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yǎ Ndiòxí ndéé sanaha te nchaa tnúhu-áⁿ càháⁿ-xi nchaa nàcuáa cada-xi vitna, te cùtnuní iní-ó sǎ tnúhu ndáá cúú-xí, te xini ñuhu-xi cada cuèndá váha-ndo nchàa nacuáa càháⁿ tnúhu-áⁿ, chi tnúhu-áⁿ cúú-xí dátá ñi ñuhú dáyèhé-xi ndéé òré véxi túndaá

quéné chòdíní cáhnú dàyehé-di. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu tnúhu-áⁿ chi quide-xi nacuáa cutnùní iní-ó cuèndá Xítohó Jesucristú.

20 Te xini ñuhu-xi sá ïo-gá cada cuèndá-ndó sǎ ñà túú ñáyiu tecú tnùní ní ñiⁿ tnúhu sá ñi chídó tnùní cue téé ní càháⁿ tnúhu Yǎ Ndiòxí ndéé sanaha, te núu Yǎ Ndiòxí vǎ cadá-gǎ nàcuáa cutnùní iní-yu nàcuáa càháⁿ nchaa tnúhu-áⁿ.

21 Te cue téé-áⁿ ïo ní xindecu yíñuhu-güedé núú Yǎ Ndiòxí, te nchaa tnúhu sá ñi càháⁿ-güedé-áⁿ ñà túú cùu-xi tnúhu sá ñi cahu iní méé-güedé, chi Espíritú Yǎ Ndiòxí ní dácáhú iní ñáhà-xí xii-güedé nàcuáa cunduu tnúhu càháⁿ-güedé.

2

Cue téé càchí sá càháⁿ tnúhu Yǎ Ndiòxí te ñà ndàá

1 Te ndéé sanduu chi ní xindecu cue téé ní xóo dandàhú ñáhà xii ñáyiu is-ràel càchí sá càháⁿ tnúhu Yǎ Ndiòxí te ñà ndàá sá càháⁿ-güedé tnúhu-gá, te ñu-ni ducaⁿ tucu cundecu cue téé dandàhú ñáhà xii-ndo vitna, chi cachí-güedé sá càháⁿ-güedé tnúhu Yǎ Ndiòxí te ñà ndàá. Te cue téé-áⁿ ïo yidáhu càháⁿ-güedé, te nchaa tnúhu càháⁿ-güedé-áⁿ dacuíta nihnu ñaha-xi xii-ndo te núu na tédóho-ndo, chi cue téé-áⁿ vǎ ñunuu-güedé sá Xítohó Jesucristú ní xihí-gá cuèndá-güedé. Te sá dúcáⁿ càda-güedé ío-gá ndihí dacuíta nihnu-güedé méé-güedé.

2 Te vǎi ñáyiu xinu iní-yu cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá cuèndá sá dúcáⁿ càda cue téé-áⁿ, te cuèndá xíⁿ ngóo ñáyiu càháⁿ úhú-yu cuèndá ichi Yǎ Ndiòxí.

3 Te mee-ni tnúhu sá ñi cahu iní cue ñáyiu ñuyíú-a danèhé ñáhà-güedé xii-ndo, te quesaha-güedé sá cúú-xí tnúhu ndáá te ñà ndàá cuèndá-ni sá cuǎñaha-ndo díhúⁿ xii-güedé, chi ñu-ni xíⁿ tnàhí cuhuⁿ iní-güedé, dico Yǎ Ndiòxí sa ní cunaha ndècu túha-gá cuèndá cada ndáá-gá cuéchi-güedé, te na sǎa nduu te cuíta nihnu duuⁿ-güedé, chi Yǎ Ndiòxí vǎ nàcuànaa-gá ñiⁿ sá ñi cachí-gá cada-gá.

⁴ Te Yá Ndiöxí ñá túú ní quide cahnu iní-gá sá ñí quide cue espíritú ñá túú ní cuení cada ndáá xínú cuèchi núú-gã ní cùu, chi ní dáquihíⁿ ñáhá-gã xii-xi ìⁿ xichi núú ïo ndòho-xi ndecu-xi, te xíáⁿ cundedí nihnu-xi ndéé sáá nduu cuíta nihnu duuⁿ-ná-xi.

⁵ Te Yá Ndiöxí ñá túú ní quide cahnu tucu iní-gá nchaa sá ñí quide ñáyiu ñuyú díhna, chi dàvá-áⁿ ñí dándáá-gã ndute ñuyú ñí cáhá nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha te ìⁿndi-ni té Nöé ndihí úsá-gá tucu cue ñáyiu cùu ndi mee-dé ní dácäcu nihnu-gá. Te té Nöé-áⁿ cúú-dé téé ní cáháⁿ dóho-yu nàcuáa cada váha-yu cundecú-yu ni cùu te ñá túú ní cuení-yu.

⁶ Te Yá Ndiöxí ní dängává-gã ñuhú ní dánáá-gã ñáyiu ñuú Sodomá ndihí ñáyiu ñuú Gómorrá te mee-nã yáá ñí nduu ñuú-áⁿ. Te sá dúcáⁿ ñí cuu xíáⁿ cútnùní iní-ó nàcuáa cada ñaha Yá Ndiöxí xii nchaa ñáyiu ñá túú quide váha.

⁷ Dico té Löt téé ní quide ndáá ní xíndecu ìⁿ ñuú-áⁿ dàvá-áⁿ chi ní dácäcu nihnu ñaha-gã xii-dé. Te nchaa ñáyiu ñuú núú ñí xíndecu-dé-áⁿ ïo ní xínduu cuihna ìní-yu, te mee-ni ìchi díí ìní ní xíndecú-yu, te sá dúcáⁿ ñí xóo cadá-yu xíáⁿ ïo ní ndíhú iní té Löt.

⁸ Te ìⁿ nduu ìⁿ nduu ní xóo cada ndàhú-xi iní té Löt-áⁿ cuèndá nchaa tnúhu cuèhé tnúhu duha ní xóo cáháⁿ-yu ní xóo cundedóho-dé, ndihí cuèndá nchaa sá cuèhé sá dúhá ñí xóo cadá-yu ní xóo quini-dé, te mee-dé ní cuu-dé ìⁿ téé ní xínduu vii ní xínduu váha iní-xi núú Yá Ndiöxí.

⁹ Te sá dúcáⁿ ñí yáha té Nöé ndihí té Löt, xíáⁿ cútnùní iní-ó sã Yá Ndiöxí ïo chindee-gá cue ñáyiu quide ndáá ndécú ìchi-gá cuèndá sá vã cadá-yu nándi sá cuèhé sá dúhá cuèi nándi na ndòhó-yu cundecú-yu. Te Yá Ndiöxí càchí-gá sá ncháá ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha sa ndècu túha-yu sá quihíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú nduu ná yáha cundáá cuèchi-yu.

¹⁰ Te uuⁿ-gá cada ñaha Yá Ndiöxí xii nchaa cue téé ndècu ichi díí ìní, te dàquee tíhú-güedé nchaa tnúhu sá sánú ìchi ñaha xii-o nacuaa cada-o

cúndecu-o, te cùu-güedé cue téé ñí iní-xi, te yí ìní-güedé, te ñá túú yùhú-güedé cáháⁿ ùhú-güedé cuèndá nchaa espíritú cúnùu.

¹¹ Te cue espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí ïo cúnuu-xi dacúxí cuè téé-áⁿ, dico ñá túú cùyíⁿ-xi cáháⁿ-xi dàtná cáháⁿ cue téé-áⁿ òré ndàcáⁿ cuèchi-xi núú Yá Ndiöxí cuèndá nchaa sá quidé cuè espíritú cúndihí yucu ñávãha.

¹² Te nchaa cue téé dandàhú ñáhá xii-ndo-áⁿ cúú-güedé dàtná cue quiti, chi cue quiti-áⁿ ñá túú ndècu sá xíní tnùní-güedi, chi cue quiti-áⁿ ñí cacu-güedi sá tníí-ó-güedi te cahni-o-güedi. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchaa cue téé-áⁿ, chi cáháⁿ cuèhé-güedé cuèndá ndédani càa espíritú cuèi ñá túú xíní-güedé ná espíritú cúú-xí, te díu-ni mee-güedé dácuíta nihnu-güedé méé-güedé sá dúcáⁿ quide-güedé,

¹³ te sáá nduu te nacháhu-güedé nchaa sá quidé-güedé-áⁿ, te cuèi nduu cuèi niú cúdí ìní-güedé quidé-güedé nchaa núú sã cuèhé sá dúhá sàni ìní-güedé. Te òré nàtacá-ndó càda-ndo ìⁿ vico chíñuhu-ndo Yá Ndiöxí te chitnahá ñáhá-güedé xii-ndo, te cada dusaⁿ-güedé sá cúdí ìní-güedé sá dándàhú ñáhá-güedé xii-ndo, te dícó sácáⁿ-núú cuãha ñaha-güedé xii-ndo dùcaⁿ na cada-güedé.

¹⁴ Te nchaa cue téé-áⁿ òré xíní-güedé ìⁿ ñáyiu díhí te ndíhí-ni sàni ìní-güedé cáháⁿ ndihí ñaha-güedé xii-yu, te ñá túú nduu vétú ìní-güedé cuèndá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide-güedé chi uuⁿ-gá uuⁿ-gá sání ìní-güedé cada-güedé. Te cuáháⁿ-güedé dándàhú-güedé nchaa ñáyiu ñá túú ñihí ndéé càda ndáá cuèndá canchicúⁿ nihnú-yu nchaa tnúhu cáháⁿ-güedé. Te mee-ni ncháa sá ndécú ndihí tnahá ñáyiu-güedé cúú ìní-güedé, te cue téé-áⁿ cúú-güedé cue téé duuⁿ duuⁿ sa ní xíta nihnu núú Yá Ndiöxí.

¹⁵ Chi cùu-güedé cue téé vá cání-gã iní-xi cada ndáá, te nchicúⁿ nihnu-ná-güedé quidé-güedé nàcuáa ní xóo cada ndí Balaám déhe ndí Bèór, chi ndí Balaám-áⁿ ñí xóo tnahá iní

ndíi cada ndíi chiùⁿ cuehé nàcuáa ní xóo níhí ndíi díhúⁿ.

16 Te Yá Ndióxi ní quide-gá ní cáháⁿ bǔrru ndíi ní tenàá ñáhá-dí xii ndíi cuèndá sá vǎ cádá ndíi ñⁿ cuéchi sàni iní ndíi cada ndíi ní cùu. Te sá dúcáⁿ ní cuu xiǎⁿ ní nguítuu ndíi ñá túú ní quide ndíi ñⁿ sá ñà túú nàndíhi sàni iní ndíi ní cùu.

17 Te nchaa cue téé ducaⁿ xǐquide cùu-güedé dàtná ñⁿ doco yíchí, te cùu tucu-güedé dàtná ñⁿ vícò sǎ xídó tǎchí te ñá túú dǎú nchídó-xí, te sa ndècu túha ñⁿ xichi núú ïo nee quíhíⁿ-güedé cundecu-güedé ní caa ní quíhíⁿ.

18 Te cue téé-áⁿ càháⁿ-güedé dàtná càháⁿ ñⁿ téé ío cùu cahnu dico ñá túú vèdana nàndíhi nchaa tnúhu càháⁿ-güedé, te cue téé-áⁿ dándàhú-güedé nchaa ñá yiu íchí ní dáñá ìchi cuehé ichi duha, te xǎhaⁿ-güedé xii-yu sá cúu-ní cadá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quide nchaa ñá yiu ndècu ichi díí iní,

19 te xǎhaⁿ tùcu-güedé sá cúu-ní cadá-yu nani véxi iní-yu cuèi sá vǎha te cuèi sá cuèhé, dico mee-güedé chi mee-ni sǎ cuèhé sá dúhá cùnuu quide-güedé. Te nchaa ñá yiu ñá ndácú dàña nándi sá cuèhé sá dúhá cùu-yu dàtná ñⁿ ñá yiu xinu cuechi ñá túú tnàhí dàña quee núú chíúⁿ pàtróⁿ-xi. Te ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu-yu chi ñá ndácú-yu dàña-yu nándi sá cuèhé sá dúhá quidé-yu.

20 Te núu ñá yiu sa ní dáñá nchàa ichi cuehé ichi duha cuèndá sá ní cutnùní iní-yu nàcuáa ndùu tnúhu Xítoho Jesucristú, Yaá ní dácácu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú ná nànchocáva iní-yu cundecu tucú-yu ichi cuèhé ichi duha, te mee-ñǎ sá cuèhé sá dúhá tàxi tnuní ñáhá-xí xii-yu, te núu ducaⁿ te vǎa-gá tucu cadá-yu dácúxí dàtná ní xóo cadá-yu cùtnàhá vátá cùtnùní-gá iní-yu nàcuáa ndùu tnúhu-gá.

21 Te váha-gá sá vǎ ngǔnu ichí-yu ichi ndáá ní cùu te ñá díú sǎ sà ní ngǔnu ichí-yu te ní dáñá-yu nchaa tnúhu-gá sá sà ní níhí-yu ndècu ndíhí-yu sànu ichi ñaha-xi nacuáa cundecú-yu ní cùu.

22 Te ñá yiu ducaⁿ xǐquide quèe ndáá-xi nàcuáa cuáháⁿ ñⁿ cuèndú sá càchí-xi: “Iná ní nacaxi-dí sá ní ndusaⁿ-dí, te cùchí quiti íchí ní xichi ndute càndoo cuáháⁿ-ni tucu-dí cuchi ñuhu-dí núú ndèhyú”, duha cuáháⁿ cuèndú-áⁿ.

3

Xítoho Jesucristú quixi tucu-gá

1 Te nchaa nchòhó ñá yiu ío cùu iní-í cùtnuní iní-í sá ïo váha sàni iní-ndó, te xéhé cúu-xí tütú cúu ùú cadúha-í sá cúu-xí-ndó, te ñⁿ-ni càháⁿ-í dándàcu iní ñáhà-í xii-ndo nchàa tnúhu sá sà ní xíndedóho-ndo.

2 Chi cuèni-í sá vǎ nàcuànaa-ndo nchaa tnúhu ní cáháⁿ nchaa cue téé ní xóo càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé sanaha, te ní vǎ nàcuànaa-ndo nchaa tnúhu ní cáháⁿ cue téé ní cáháⁿ tnúhu Xítoho Jesucristú Yaá ní dácácu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú, chi dǎu nchaa tnúhu-áⁿ sánú ìchi ñaha-xi xii-o nacuáa cada-o cundecu-o.

3 Te ío-gá xini ñuhu-xi cutnuni iní-ndó nàcuáa cada-xi òré vátá sáa-gá nduu quixi tucu Xítoho Jesucristú ñuyíu-a, te càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ cùndècu ñá yiu cuhuⁿ iní mee-ni nchàa sá cuèhé sá dúhá te mee-ni xiǎⁿ cadá-yu, te càháⁿ cuèhé càháⁿ dúhá-yu cuèndá tnúhu Yá Ndióxi.

4 Te cachí-yu: “Ñá ndáá sá quíxí Xítoho Jesucristú ñuyíu-a, chi núu quixi-gá te sá ndéé ama-gá sa ní quexio-gá ní cùu. Te dàtná-ni quide-xi vitna dǎu-ni duha ní quesaha-xi quide-xi ndéé cùtnàhá ní ngáva ñuyíu, te dǎu-ni duha quide-xi ndéé cùtnàhá ní xíndecu cue ñani tnàhá-ó ndéé sanaha, te dǎu-ni duha quide-xi ndéé ní sáa nduu ní xíhí-güedé, te dǎu-ni duha quide-xi ndéé vitna”, duha càháⁿ-yu.

5 Te ñucùuⁿ cadá-yu vǎ cádá cuèndá-yu sá Yǎ Ndióxi ní cáháⁿ-gá te ní ngúndecu andǎu ndíhi ñuyíu-a, te dǎu-gá ní quide ní quene ñuhu yíchí xití ndute ní ngúndecu-xi ñⁿ xio.

6 Te ñⁿ xito ní dándáá Yǎ Ndióxi ndute ñuyíu-a ní dánáá-gǎ nchaa sá ío.

7 Te Yá Ndiöxí ní cachí-gá sá cündecu-ni ñuyíú-a ndihi andiú ndéé ná sàá nduu càda-gá nchaa nàcuáa ní cáháⁿ-gá sá cúú-xí nchàa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, te dàvá-áⁿ danàa-gá nchaa ñáyiú-áⁿ chi cáyú andiú ndihi ñuyíú-a.

8 Te nchaa nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í, ío cuhuⁿ iní-ndó tnúhu na càháⁿ-í-a, chi Yá Ndiöxí ñá túú sàni iní-gá dàtná sání iní-méé-ó, te ìⁿ nduu cùu-xi datná úxí cièndú cuíá, te úxí cièndú cuíá-áⁿ cúú-xí dàtná ìⁿ nduu sá cúú-xí-gá.

9 Te Yá Ndiöxí ñá túú dàna ndodo iní-gá vá cáda-gá ìⁿ sá càháⁿ-gá dàtná càchí cue ñáyiú sá dáná ndòdo iní-gá cada-gá ìⁿ sá càháⁿ-gá, chi ñucùuⁿ tnahí dácaca-gá nduu cuèndá sá ío cùndahú iní ñáhá-gá xii-o, te cuíní-gá sá ncháá ñáyiú ndixi túu iní-yu sá ñà túú quíde váha-yu ndécú-yu te tuhá-yu ichi-gá, te ducaⁿ quíde-gá chi cuíní-gá sá vǎ cuíta nihnu ni ìⁿ-yu.

10 Te dàtná quíde cuè ñadúhú quíhu-güedé ìⁿ vehe dùhu-güedé òré ñá túú yíhi iní xítóhó vehe-áⁿ, te ducaⁿ càda Xítóhó Jesucristú chi nduu ñà túú yíhi iní ñáyiú ñuyíú-a quixi tucu-gá, te dàvá-áⁿ cada-xi andiú dàtná quíde-xí òré níhi víhi caháⁿ ñúhu, te ñiú-ni òré-áⁿ ndoñuhu àndiú, te cáyú nchaa chódíní, te cáyú tucu tnahá ñuyíú-a ndihi nchaa sá ío.

11 Te vitna nchòhó sa xíní-ndó sǎ náá ñuyíú-a te xǎáⁿ ío xìni ñuhu-xi cada váha-ndo cündecu-ndo, te cada-ndo nàcuáa cuíní méé Yá Ndiöxí cunduu.

12 Te ío nducu ndèe-ndo ducaⁿ cada-ndo cuèndá ducaⁿ ndihi-ni sáá nduu càda-gá nchaa nàcuáa càháⁿ-gá, te ducaⁿ nchòhó cündecu túha-ndo sáá nduu-áⁿ. Te ñiú-ni nduu-áⁿ ndoñuhu àndiú chi cáyú-xi, te ñiú-ni ducaⁿ ndòñuhu tucu nchaa chódíní chi ndihi-ñi cáyú.

13 Te nchoo ndètu-o sáá nduu cündecu-o ìⁿ ñuyíú sáá, te quíní-ó ìⁿ andiú saa datná ní cachí Yá Ndiöxí, te yacáⁿ chi mee-nǎ cue ñáyiú quíde váha cündecu.

14 Te nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í, ñini ndètu-ndo sáá nduu dùcaⁿ cada-xi ío nducu ndèe-ndo cada-ndo mee-ni

sá vǎha cündecu-ndo ichi Yá Ndiöxí, te cündecu nahi-ndo, te cada-ndo nchàa nàcuáa vá cündecu cuéchi-ndo núú-gá.

15 Te ío cada cuèndá-ndó sǎ dácaca-gá nduu dùcaⁿ cada-gá chi cuíní-gá sá ncháá ñáyiú naníhi tǎhú-yu. Te té Pǎblú téé ío cùu iní-ó ndècu ndihi-o ichi Xítóhó Jesucristú ñiú-ni nàcuáa càháⁿ-í-a ñiú-ni ducaⁿ ní tee-dé ìⁿ núú tütú ní dáquixí-dé ndaha-ndo, te ní tee-dé nàcuáa ní dácáhú iní ñáhá Yá Ndiöxí xii-dé.

16 Te ñiú-ni ducaⁿ càháⁿ-dé nchaa dava-gá núú tütú cáduha-dé, te dava tnúhu càháⁿ-dé ío úhú tecú tnúní-ó, núu xǎáⁿ ñáyiú ñá túú cùtnuní váha iní-xi, ñáyiú ío yáchí sàndáá iní-xi ìⁿ tnúhu, ñáyiú-áⁿ tècú tnúní dátñi-yu nchaa tnúhu ní chídó tnúní-dé, ndihi nchaa dava-gá tnúhu yòdo tnuní núú tütú Yá Ndiöxí, te sá dúcáⁿ quíde-yu te dacuíta nihnú-yu mèé-yu.

17 Te nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í, sa cùtnuní iní-ndó nàcuáa quíde dava ñáyiú, núu xǎáⁿ ío xìni ñuhu-xi quíhi iní-ndó cündecu-ndo cuèndá ducaⁿ cündecu-ni-ndo ichi-gá, te vá dáñá-ndó mèe-ndo dandahú ñáhá nchàa cue téé ndècu ichi cuehé ichi duha, chi cue téé-áⁿ ñà túú sàni váha iní-güedé cuèndá tnúhu Yá Ndiöxí. Te núu na dàña-ndo mee-ndo dandahú ñáhá-güedé xii-ndo te vá cündecu váha-gá-ndó ichi-gá dàtná ndécú-ndó vitna.

18 Te nchòhó uuⁿ-gá uuⁿ-gá cuita cutnúní-gá iní-ndó quíhíⁿ nchaa nàcuáa ta chindee ñaha Xítóhó Jesucristú xii-ndo cuáháⁿ. Te ducaⁿ ío-gá cuita cutnúní iní-ndó nchàa nàcuáa sàni iní-gá, te ñiú-gá cúú-gá Yáá ní dácácu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndáhú. Te chí ná càchí-ó sǎ ío càhnu cuu-gá cuèi vitna té cuèi ndéé núú cuáháⁿ núú vǎxi. Te ducaⁿ na cunduu. Te ío chí cáda ndèe iní-nǎ vitna.

TUTÚ DÍHNA NÍ CADÚHA TÉ JUÁÁ

*Tnúhu sá cãháⁿ nãcuáa naníhi
tàhú-ó*

¹ Te yúhú té Juáá cãchí tnúhu-í xii-ndo cuëndá Cristú Yaá cãháⁿ nãcuáa cundecu ndíhi-o Yã Ndiõxí. Te Cristú-áⁿ sa ndècu-gá ndéé cútnàhá ní ngáva ñuyú. Te yúhú ní xiní núu-í ndíhi cue téé ní xica cuu ndíhi-í nãcuáa cãa nãcuáa nduu-gá. Te ní xíndedóho-ndí tnúhu ní cãháⁿ-gá, te ní tendaha-ndí-gá te ní cutnùní ndáá iní-ndí sá ñⁿ yiqui cuñú cúu-gã.

² Te ní quixi túu-gá ñuyú-a, te ní xiní-ndí-gá, te xíãⁿ cãchí tnúhu ndáá-ndí xii-ndo. Te cãchí tnúhu tucu-ndí sá ndécú-gã ndíhi Tãtã-gã Dútú Ndiõxí ní cùu, te ní quixi-gã ñuyú-a ní xíndecu-ndí ndíhi-gá. Te ní cachí tnúhu-gá xii-ndí sá ndúú tàhú-ó cundecu ndíhi-o Yã Ndiõxí ní cãa ní quíhⁿ te núu na quíndáá iní-ó-gã.

³ Te xíãⁿ dátüu-ndí núu-ndó nchãa sá ní xiní-ndí, ndíhi nchãa sá ní xíndedóho-ndí cuëndá cuu ñⁿnuu-o nchãa-o datná nchúhú cúu ñⁿnuu-ndí ndíhi Tãtã-ó Dútú Ndiõxí, ndíhi Déhe-gá Xítohó Jesucristú.

⁴ Te xíãⁿ núu tèe-í nchãa tnúhu-a cuëndá cudí iní-ó nchãa-o.

Yã Ndiõxí cúu-gã datná ñⁿ ñuhú

⁵ Te nchãa tnúhu ní dánèhé ñáhã Xítohó Jesucristú xii-ndí, xíãⁿ dánèhé ñáhã-í xii-ndo. Te ní cachí-gá sá Yã Ndiõxí cúu-gã datná ñⁿ ñuhú dáyèhé-gá iní-ó, te ducaⁿ sãtnahã-xi cùu-gá chi ío váha quide-gá, te ñá túu quide-gá ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá.

⁶ Te núu cãchí-ó sã ndécú-ó ìchi Yã Ndiõxí, te quide-ni-o nchãa sá cuèhé sá dúhá, te dàcuandehnde-o te ñá túu quide ndáá-ó núu-gã.

⁷ Te núu na càda váha-o datná quidé mèe-gá, te cuu ñⁿnuu-o nchãa-o. Te ndada ndoo ndada nine-gá iní-ó, chi cada cãhnu iní-gá nchãa sá cuèhé sá

dúhá quide-o, chi diu cuëndá-áⁿ ní xíhí Déhe-gá Xítohó Jesucristú núu cùrúxi.

⁸ Te núu cãchí-ó sã ñá túu quide-o ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá, te dándahú-ó mèe-o, te ñá túu quide ndáá-ó núu Yã Ndiõxí.

⁹ Te núu na nãhmã-ó nchãa yíca cuèchi-o núu-gã, te mee-gã cada cãhnu iní-gá, te ndada ndoo-gá iní-ó, cuëndá cada ndáá-ó cundecu-o ìchi-gá, chi mee-gã ío váha quide-gá te ío ndáá quidé-gã, ducaⁿ ní cãháⁿ-gá te ducaⁿ quide-gã.

¹⁰ Te núu na cãchí-ó sã ñá túu quide-o ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá, te quide-o Yã Ndiõxí ñⁿ ñándéhdé, dico ñá túu ndèhnde-gá. Te ñá túu ndècu tnúhu-gá iní-ó te núu ducaⁿ na càda-o.

2

*Xítohó Jesucristú cãháⁿ ndàhú-gá
cuëndá-ó*

¹ Te nchòhó ñáyiu cùu datná déhe-í, chìdo tnuní-í nchãa tnúhu-a cuëndá sá vã cadã-ndó ní ñⁿ sá cuèhé sá dúhá. Dico núu ñⁿ-ndo quide-ni-ndo nãndí sá cuèhé sá dúhá, te ndècu ñⁿ Yaá cãháⁿ ndàhú cuëndá-ó núu Yã Ndiõxí. Te Yaá-áⁿ cúu-gã Xítohó Jesucristú Yaá quidé ndáá.

² Te ní xíhí-gá sá cuëndá nchãa yíca cuèchi-o cuëndá ngúndecu váha-o núu-gã te núu na quíndáá iní-ó-gã. Te ñá díu-ní sã cuëndá yíca cuèchi nchoo ní xíhí-gá, chi tnãhá cuëndá nchãa yíca cuèchi ñáyiu ní cãa xico ñuyú.

³ Te núu cada-o nchãa nãcuáa cãháⁿ Yã Ndiõxí, te cutnùní iní-ó sã ndécú-ó ìchi-gã.

⁴ Te núu cãchí-ó sã ndécú-ó ìchi-gá te ñá túu quide-o nãcuáa cãháⁿ-gã, te dàcuandehnde-o, te ñá túu quide ndáá-ó núu-gã.

⁵ Te núu sãndáá ndisa iní-ó tnúhu-gá, te quide-o nchãa nãcuáa cãháⁿ-gã, te ducaⁿ te cùu iní ndisa-o-gã, te cutnùní ndáá iní-ó sã ndécú-ó ìchi-gã.

⁶ Te núu cãchí-ó sã ndécú-ó ìchi Yã Ndiõxí, te xini ñuhú-xi cada ndáá-ó cundecu-o ñuyú-a datná ní quide ndáá Xítohó Jesucristú cútnàhá ní xíndecu-gã ñuyú-a.

Ndudú sáá

7 Te nchòhó ñáyíu ndècu ndìhi-í ichi Xítohó Jesucristú, ñá túú chìdo tnùnì-í ìⁿ tnúhu saa sà cúú-xí-ndó, chi diu-ni tnúhu sá ñí ngúndecu ndìhi-ndo ndéé díhna, tnúhu ní xíndedóho-ndo ndéé cútnàhá ní sàndáá iní-ndó-gã, xǎⁿ chídó tnùnì-í.

8 Te tnúhu-a cùu-xi datná ìⁿ tnúhu saa tèe-í dándàcu iní ñáhà-í xii-ndo nàcuáa ní quide Xítohó Jesucristú cútnàhá ní quixi-gá ñuyíú-a ní quide váha-gá, te tnàhá nchòhó ní tñi-ndo tnúhu-gá te quide váha-ndo tnàhá-ndó. Te vitna ìⁿ nduu ìⁿ nduu ta cùu vai ñáyíu ta dàña nchaa sá cuèhé sá dúhá cuáháⁿ, chi Xítohó Jesucristú tá dándixi túu-gá iní-yu cuèndá cutnùnì iní-yu nàcuáa nduu cuèndá Yá Ndiöxí.

9 Te núu cächí-ó sǎ quidé vǎha-o, te cùu úhú iní-ó tnàha ñáyíu-o, te xǎⁿ ñá túú quide ndáá-ó, chi ndècu-ni-o ichi cuèhé ichi duha sá dúcáⁿ quide-o.

10 Te núu na cùu iní-ó tnàha ñáyíu-o datná cúú iní ñáhá mèe Yá Ndiöxí xii-o ña, te quide ndáá-ó nǔú-gã, te vá cánúichi-o tnàha ñáyíu-o ìⁿ ichi cuèhé ichi duha.

11 Te núu cùu úhú iní-ó tnàha ñáyíu-o, te ñá túú quide váha-o nǔú Yá Ndiöxí, chi ndècu-ni-o ichi cuèhé ichi duha, te ñá túú cùtnùnì iní-ó sǎ quidé-ó. Chi cùu-o datná ìⁿ téé ndècu núú néé chi ñá cútnùnì núú-dě ndéé ichi quíhíⁿ-dé. Ducaⁿ sǎtnahá-xi cùu nchoo chi ñá cútnùnì iní-ó ndéé ichi quíhíⁿ-ó te núu ducaⁿ na càda-o cuu úhú iní-ó tnàha ñáyíu-o.

12 Te nchòhó ñáyíu cùu datná déhe-í, yúhú chídó tnùnì-í tnúhu-a ìⁿ núú tütú cächí tnúhu-í xii-ndo sǎ ñí quide càhnu iní Yá Ndiöxí nchaa cuéchi-ndo, chi diu cuèndá-áⁿ ñí xíhí Xítohó Jesucristú.

13 Te nchòhó ñáyíu sacuéhé, yúhú tèe-í tnúhu-a sá cúú-xí-ndó chi càháⁿ ndìhi-ndo Jesús, te Yaa-áⁿ sa ndècu-gá ndéé cútnàhá ní ngáva ñuyíú. Te nchòhó ñáyíu nchìcúⁿ-gá téé tucu-í tnúhu-a sá cúú-xí-ndó chi ñá túú sàndáá iní-ndó tnúhu càháⁿ yucu ñávǎha.

Te nchaa nchòhó ñáyíu cùu datná déhe-í, tèe tucu-í tnúhu-a sá cúú-xí-ndó, chi sa càháⁿ ndìhi-ndo Tátá-ó Dütú Ndiöxí.

14 Te nchòhó ñáyíu ni sàhnu, yúhú chídó tnùnì-í tnúhu-a ìⁿ núú tütú chi càháⁿ ndìhi-ndo Jesús, te Yaa-áⁿ sa ndècu-gá ndéé cútnàhá ní ngáva ñuyíú. Te nchòhó ñáyíu nchìcúⁿ-gá, yúhú chídó tnùnì-í tnúhu-a chi ío ñíhí ndéé-ndó ndècu-ndo, chi tñi-ndo tnúhu càháⁿ Yá Ndiöxí. Te ñá túú sàndáá iní-ndó tnúhu càháⁿ yucu ñávǎha.

15 Te vá cúhúⁿ iní-ndó ní ìⁿ sá cuèhé sá dúhá ío ñuyíú-a, te ni vá cánì iní-ndó càda-ndo. Chi núu na cùhúⁿ iní-ó nchaa sá cuèhé sá dúhá ío ñuyíú-a ña, te ñá túú Tátá-ó Dütú Ndiöxí ñúhú iní-ó te núu ducaⁿ na càni iní-ó.

16 Te nchaa ñáyíu ñuyíú-a quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá, chi diu nchaa xǎⁿ cúdíⁿ iní-yu cadá-yu. Te nchaa sá cuèhé sá dúhá sàni iní-yu, ndìhi nchaa sá xìnì-yu quidé-yu. Te xíquide nínu-yu mèe-yu cuèndá nchaa sá ndécú ndìhí-yu. Te nchaa sá ñà túú vǎha ní cacu nihnu-xi ñuyíú-a.

17 Te nchaa sá ñà túú vǎha ío ñuyíú-a, ndìhi nchaa sá sání cuèhé sání dùha iní-yu cuita ndìhi nihnu-xi quíhíⁿ. Te nchaa ñáyíu tñi tnúhu càháⁿ Yá Ndiöxí cundecú-yu ndìhi-gá ni caa ni quíhíⁿ.

Tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí ndìhi tnúhu ndehnde

18 Te nchòhó ñáyíu cùu datná déhe-í, sa ñíhí-ndó tnúhu sá quíxí ìⁿ téé cunuu-gã-dé cuu úhú iní-dé Crìstú. Te sa xíndecu-gá ñáyíu cùu úhú iní ñáhá xii-gá, núu xǎⁿ cútnùnì iní-ó sǎ sà ta cuyatni nduu naa ñuyíú-a.

19 Te ñáyíu-áⁿ ñí xíndecu ndìhi ñàhá-yu xii-o, te ní queé-yu cuáháⁿ-yu chi ñá túú ní cùu ìⁿnuu-o ndìhí-yu. Chi núu dícó ní cùu ìⁿnuu-o ndìhí-yu te cundecu ndìhi ñàhá-yu xii-o ni cùu. Te duha ní cuu cuèndá cutnùnì ndáá iní-ó nchaa-o sá ñà túú cùu ìⁿnuu-o ndìhí-yu, chi ñá túú sàndáá iní-yu Yá Ndiöxí.

20 Te Xítohó Jesucristú ní taxi-gá Espíritú Yá Ndiöxí ndécú ndìhi-o, núu xiáⁿ tècú tnùnì-ó tnùhu-gá.

21 Te cuendá sá xìnì-ndó tnùhu ndáá tnùhu Yá Ndiöxí núu xiáⁿ tée-í tnùhu-a, te ñá díú ìⁿ sá ñă cútnùnì iní-ndó cùu-xì. Te sa nàha-ndo sá nì ìⁿ tnùhu ndehnde ñà túú ñùtnahá-xì núu tnùhu Yá Ndiöxí, chi mee nine-nì tnùhu ndáá cùú-xì.

22 Te nchaa ñáyiú càchí sá ñà díú Jèsús cùú Crìstú Yaá ní tendaha Yá Ndiöxí ní quixi ñuyíú-a dàcuandehndé-yu, te cùu úhú iní-yu Jèsús. Te ñà ní-yu càchí-yu sá ñà díú Dèhe Yá Ndiöxí cùú Jèsús, te sá dúcáⁿ quidé-yu te cùu úhú iní-yu Yá Ndiöxí ndìhi Dèhe-gá Jèsús.

23 Te nchaa ñáyiú ñà túú sàndáá iní sá Dèhe Yá Ndiöxí cùú Jèsús, ñáyiú-áⁿ ñà túú ndécú-yu ichi Tătá-ó Dütú Ndiöxí. Te nchaa ñáyiú cáháⁿ sá Dèhe Yá Ndiöxí cùú Jèsús, ñáyiú-áⁿ ndécú-yu ichi Tătá-ó Dütú Ndiöxí.

24 Te nchaa tnùhu Yá Ndiöxí ní tecú dóho-ndo ndéé díhna, tnùhu-áⁿ cuhuⁿ iní-ndó. Te núu nchaa tnùhu-áⁿ ná cùhuⁿ-nì iní-ndó, te cundecu ndìhi-ndo Yá Ndiöxí ndìhi Dèhe-gá cuèi vá cùndecu túu-ndo ndìhi-gá ñuyíú-a.

25 Te Jèsús ní cachí-gá sá ndúú tǎhú-ó cùndecu ndìhi-o-gá nì caa nì quíhíⁿ andíu.

26 Te cuendá nchaa ñáyiú dándahú ñáhá xii-ndo ní chídó tnùnì-í tnùhu-a,

27 dico nchòhó chi ndècu ndìhi-ndo Espíritú Yá Ndiöxí sá nì taxi Xítohó Jesucristú. Núu xiáⁿ ñà túú xìnì ñuhu-ndo ñáyiú danèhé ñáhá xii-ndo, chi mee Espíritú-gá dánèhé ñáhá-xì nchàa sá vǎha. Te nchaa sá dánèhé ñáhá-xì xii-ndo cuu-xì sá ndáá, te ñà díú ìⁿ tnùhu ndehnde. Te vitna chí cǎnchícúⁿ nihnu-nì ichi Yá Ndiöxí dàtná ní sanu ichi ñaha mée Espíritú-gá xii-ndo.

28 Te nchòhó ñáyiú cùu datná déhe-í, chí cǎnchícúⁿ nihnu-nì ichi Xítohó Jesucristú, chi cuendá òré ná quíxì tucu-gá ñuyíú-a te vá yùhú-ndó te nì vá cùú càhaⁿ núú-ndó nùú-gǎ.

29 Te nchòhó sa nàha-ndo sá mée-gǎ quidé ndáá-gá, te sa xìnì-ndó sǎ ncháá ñáyiú quide ndáá cùú-yu déhe Yá Ndiöxí.

3

Ñáyiú cùu déhe Yá Ndiöxí

1 Te chí cuǎha cuendá sá ìo cùu iní ñáhá Tătá-ó Dütú Ndiöxí xii-o cuendá sá cùú-ó dèhe-gá, chi ducaⁿ nì cachí-gá, te déhe ndisa-gá cùú-ó. Te núu xiáⁿ ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha ñà cùú quìnì ñáhá-yu xii-o, chi ñà túú xìnì-yu nàcuáa ndùu cuendá Yá Ndiöxí.

2 Te nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í, vitna cùu-o déhe Yá Ndiöxí, te vátá cútnùnì váha-gá iní-ó nǎsa cunduu-o ndéé núu cuáháⁿ núú vǎxi. Dico sa cùtnunì iní-ó sǎ òré ná quíxi tucu Xítohó Jesucristú te nduu-o dàtná cáá mée-gá, chi quínì-ó-gǎ nàcuáa-nì càa nacuáa-nì ndùu-gá.

3 Te nchaa ñáyiú sa ndètu ñaha xii-gá sa ta ngǔndecu túha-yu cuáháⁿ, chi ta ndùu ndoo nduu nine iní-yu cuáháⁿ dàtná cáá ndòo caa nine mee-gá.

4 Te nchaa ñáyiú quide nándi sá cuehé sá dúhá ñà túú quide váha-yu núu Yá Ndiöxí, chi ní cachí-gá sá vá dúcáⁿ càda-o.

5 Te sa nàha-ndo sá nì quixi túu Xítohó Jesucristú ñuyíú-a cuendá cada càhnu iní-gá nchaa sá cuehé sá dúhá quide-o, chi mee-gǎ ñà túú quide-gá nì ìⁿ sá cuehé sá dúhá.

6 Te nchaa ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiöxí ñà túú ñùhú-yu ichi cuehé ichi duha. Te nchaa ñáyiú ñùhu ichi cuehé ichi duha ñà túú xìnì-yu nàcuáa ndùu cuendá Xítohó Jesucristú te nì ñà túú xìnì-yu nàsa càa-gá.

7 Te nchòhó ñáyiú cùu datná déhe-í, vá dáñá-ndó mée-ndo dándahú ñáhá ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, chí càchí-yu sá cùú cùndecu-o ichi Yá Ndiöxí te cada-o nándi sá cuehé sá dúhá dico ñà ndáá. Te nchaa ñáyiú quide váha quide ndáá-yu dàtná quidé mée Jesús.

8 Te nchaa ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha ndècu ndìhí-yu yucu

ñávãha, chi ducaⁿ quide mee-xi ndéé cùtnàhá vátá ngãva-gá ñuyíú. Te xíãⁿ ní quixi Jèsús Déhe Yá Ndiöxí ní dáquée òhú-gã nchaa sá quidé yucu ñávãha.

⁹ Te nchaa ñáyíu ní natuha ichi Yá Ndiöxí ní nduú-yu déhe-gá, te ñá túú-gã quidé-yu nándi sá cuèhé sá dúhá chi ní ndada ndoo ní ndada nine-gá iní-yu. Núu xíãⁿ ñá túú-gã quidé-yu nándi sá cuèhé sá dúhá, chi ní ngúndecu ndíhi ñaha-gã xii-yu.

¹⁰ Te cùtnuní iní-ó nándi cùu ñáyíu cùu déhe Yá Ndiöxí, te cùtnuní iní-ó nándi cùu ñáyíu cùu déhe yucu ñávãha. Te nchaa ñáyíu ñá túú quide ndáá, te cùu úhú iní-yu tnàha ñáyíu-yu, te ñáyíu-áⁿ ñà díú dèhe Yá Ndiöxí cùu-yu.

Cuu iní tnáhá-ó ñá ñá-ó

¹¹ Te ndéé òré ní natuha-o ìchi Yá Ndiöxí ní tecú dóho-o sá cùú ìní-ó tnàha ñáyíu-o.

¹² Te vá cùndùu úhú iní-ó dàtná ní quide ndí Cãín, chi ndí-áⁿ ní xíndecu ndí ndíhi yucu ñávãha núu xíãⁿ ní sahni ndí ñaní ndí. Te ducaⁿ ní quide ndí chi ní xíndecu ndí ichi cuèhé ichi duha, te ñaní ndí ní xíndecu-dé ichi váha.

¹³ Te nchòhó ñáyíu ndècu ndíhi-í ichi Xítóhó Jesucrístú, vá cáda cuèndá-ndó sá cùú ùhú iní ñáhá nchaa ñáyíu ndècu ichi cuehé ichi duha xii-ndo.

¹⁴ Te cunaha-ndo na càchí tnúhu-í xii-ndo sá núu na cùu iní-ó tnàha ñáyíu-o, te cùtnuní iní-ó sá sá ní dáñá-ó ìchi sá tá dàcuíta nihnu ñaha xii-o cuáháⁿ ní cùu, te vitna ní tñi-o ìchi váha. Te nchaa ñáyíu ñá túú cùu iní tnàha ñáyíu-xi ñùhu-ní-yu ichi cuáháⁿ-yu núu ùhú núu ndàhú.

¹⁵ Te nchaa ñáyíu ñá cùú quini ndee tnàha ñáyíu-xi cùu-yu dàtná ñá ñáyíu sàhni ndíyí. Te nchòhó sa nàha-ndo sá ní ñá ñáyíu sàhni ndíyí ñá túú ndècu ndíhi-yu tnúhu ndee ìní sá nánihí tàhú-yu.

¹⁶ Te Xítóhó Jesucrístú ní xíhí-gá cuèndá nchaa yíca cuèchi-o, núu xíãⁿ cùtnuní iní-ó sá ìo cùu iní ñáhá-gã xii-o. Te xíãⁿ cùtnuní iní-ó nàcuáa cada-o cùu iní-ó tnàha ñáyíu-o, te

cuèi na cùú-ó cuèndá sá cùú-xí ñá-yu, cuèndá-nà sá ná dàcácu nihnu-ò-yu núu tnùndòho ndecú-yu.

¹⁷ Te núu ndècu ndíhi-o sá cóhó sá cáxí-ó ndíhi nchaa sá nándíhi-o, te ndècu ñáyíu ndàhú ñá túú vèdana ná ndécú ndíhi, te ñá túú chindee-ó-yu, te ñá túú cùu iní-ó Yá Ndiöxí te núu ducaⁿ na càda-o.

¹⁸ Te nchòhó ñáyíu cùu datná déhe-í vá cuèndá-ni cùnàha cáháⁿ-ndó sá cùú ìní tnáhá-ndó, chi cuu iní tnáhá ndísa-ndo te coto tnàha-ndo.

Vá yùhú-ó núu Yá Ndiöxí

¹⁹ Te núu ducaⁿ na càda-o, te cùtnuní iní-ó sá ndécú-ó ìchi ndáá ichi Yá Ndiöxí, te ñá túú-gã ná quíhi iní-ó núu-gã.

²⁰ Te núu ndíhú iní-ó cuèndá ñá sá ní quide-o, te sa nàha Yá Ndiöxí te núu ní quide váha-o àdi ní quide cuèhé-ó, chi sa nàha ndáá-gá nàcuáa càda iní-ó.

²¹ Te nchòhó ñáyíu ìo cùu iní-í, na càchí tnúhu-í xii-ndo, te núu ñá túú nà sání ìní-ó te ñá túú nà quidé-ó, te vá yùhú-ó núu Yá Ndiöxí.

²² Te nchaa sá váha na càcáⁿ-ó núu Yá Ndiöxí, te mee-gã taxi-gã chi tñi-o tnúhu càháⁿ-gã, te quide-o nchaa nàcuáa cùu iní-gã.

²³ Te ní cachí Yá Ndiöxí sá quindáá iní-ó Dèhe-gã Xítóhó Jesucrístú, te cuu iní-ó tnàha ñáyíu-o dàtná ní cachí-gã.

²⁴ Te nchaa ñáyíu tñi tnúhu-gã ndécú-yu ichi-gã, te ndècu ndíhi ñaha-gã xii-yu. Te cùtnuní iní-ó sá ndécú-ó ndíhi-gã chi ní taxi-gã Espíritú-gã ndécú ndíhi-o.

4

Ñáyíu ndècu ndíhi Espíritú Yá Ndiöxí ndíhi ñáyíu cùu úhú iní ñáhá xii Xítóhó Jesucrístú

¹ Te nchòhó ñáyíu ìo cùu iní-í, vá cùtexínu quindáá iní-ndó tnúhu càháⁿ nchaa ñáyíu càchí sá ndécú ndíhi Espíritú Yá Ndiöxí. Chi díhna-gã cada cuèndá váha-ndo te núu càháⁿ ndáá-yu nàcuáa càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí, chi ìo vai ñáyíu ñuyíú-a

cachí-yu sá càháⁿ-yu tnúhu-gá dico ñá ndáá.

² Te duha cutnùnì iní-ó nãndì cùu ñáyiu ndècu ndìhi Espiritú Yá Ndiòxí. Nchaa ñáyiu càháⁿ ndáá sá Xítóhó Jesucrístú ní quixi-gá ñuyíú-a te ní cuu-gá ìⁿ yiqui cùñú, ñáyiu-áⁿ cùu-yu ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiòxí.

³ Te nchaa ñáyiu ñá túú càháⁿ nàcuáa càa Jesús cùtnàhá ní quixi-gá ñuyíú-a ñáyiu-áⁿ dándàhú ñáhã-yu, chi ñá túú cùu-yu ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiòxí. Te diu-ní-yu cùu úhú iní-yu Jèsús. Te nchòhó sa nàha-ndo sá cùndècu ñáyiu cuu úhú iní ñáhá xii-gá, dico yúhú càchí tnúhu-í xii-ndo sá sà ndecú-yu.

⁴ Te nchòhó ñáyiu cùu datná déhe-í, ndècu ndìhi-ndo Yá Ndiòxí, te ñá dáñá-ndó dándahú ñáhá nchaa ñáyiu càchí sá càháⁿ tnúhu-gá te ñá ndáá. Te ñá túú sàndáá iní-ndó chi Yá Ndiòxí Yaá ndécú ndìhi-ndo taxi tnùnì víhí-gá dácúúxí yùcu ñávàha ndècu ndìhi nchaa ñáyiu ñùhu ichi cuehé ichi duha.

⁵ Te nchaa ñáyiu dándahú ñáhá sá càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ndécú-yu ichi cuehé ichi duha, te mee-ni cuendá nchaa sá ió ñuyíú-a càháⁿ-yu. Te tédóho ñaha nchaa dava-gá ñáyiu ndècu diu-ni ichi cuehé ichi duha.

⁶ Te nchoo cùu-o ñáyiu cùu cuendá Yá Ndiòxí. Te nchaa ñáyiu xíndecu ichi-gá tníⁿ-yu tnúhu càháⁿ-ó, te nchaa ñáyiu ñá túú ndècu ichi-gá ñá túú tníⁿ-yu tnúhu càháⁿ-ó. Te duha te cùtnunì iní-ó nãndì cùu ñáyiu càháⁿ ndáá, te cùtnunì tucu iní-ó nãndì cùu ñáyiu dándahú ñáhá.

Cuu iní-ó tnàha ñáyiu-o datná cùu iní ñáhá mèe Yá Ndiòxí xii-o

⁷ Te nchòhó ñáyiu ío cùu iní-í, xìni ñuhu-xi cuu iní tnáhá-ó datná cùu iní ñáhá mèe Yá Ndiòxí xii-o, chi mee-gá táxi-gá sá xìní tnùnì-ó cuendá cuu iní-ó tnàha ñáyiu-o. Te nchaa ñáyiu cùu iní tnàha ñáyiu-xi cùu-yu déhe Yá Ndiòxí, te cùtnunì ndáá iní-yu sá ndécú ndìhi ñaha-gá xií-yu.

⁸ Te nchaa ñáyiu ñá túú cùu iní tnàha ñáyiu-xi ñá túú ndècu ndìhi-yu

Yá Ndiòxí. Te nchaa ñáyiu ndècu ndìhi Yá Ndiòxí, ñáyiu-áⁿ sãñaha-gã sá xìní tnùnì-yu cuendá cuu iní-yu tnàha ñáyiu-yu.

⁹ Te cùtnunì iní-ó sã cùu iní ñáhá Yá Ndiòxí xii-o nchaa-o, chi ní tendaha-gã ìⁿdì dí-ni Déhe-gá Xítóhó Jesucrístú ní quixi-gá ñuyíú-a cuendá sá díú-gã cada te naníhí tàhú-ó, te núu na quíndáá iní-ó tnúhu-gá.

¹⁰ Te ío cùu iní ñáhá Yá Ndiòxí xii-o nchaa-o. Te ñá díú sã méé-ó cùu iní-ó-gã, chi díhna-gá méé-gã sa cùu iní ñáhá tnàhí-gá xii-o, núu xíãⁿ ní tendaha-gã Déhe-gá ní quixi-gá ñuyíú-a ní xíhí-gá sá cuendá nchaa yíca cuèchi-o.

¹¹ Te nchòhó ñáyiu ío cùu iní-í, xìni ñuhu-xi cuu iní tnáhá-ó, chi mee Yá Ndiòxí ío cùu iní ñáhá-gá xii-o.

¹² Te ni ìⁿ nchoo ñáyiu ndècu ñuyíú-a ñá túú xìní-ó nàcuáa càa Yá Ndiòxí, dico nchoo ñáyiu ní tuha ichi-gá chi cùtnunì iní-ó sã ndécú ndìhi ñaha-gá xii-o. Núu xíãⁿ cùu iní tnáhá-ó ìⁿ ìⁿ-o, te cùtnunì iní-ó sã cùu iní ndisa-o-gã.

¹³ Te cùtnunì iní-ó sã ndécú-ó ichi-gá, te ndècu ndìhi ñaha-gá xii-o, chi ní taxi-gá Espiritú-gá ndécú ndìhi-o.

¹⁴ Te yúhú ndìhi dava-gá cue téé ní xica cuu ndìhi-gá càháⁿ-ndí sá nì xìní-ndí Jèsús Déhe Yá Ndiòxí ní quixi-gá ñuyíú-a, chi Tátá-ó Dütú Ndiòxí ní tendaha ñaha xii-gá ní quixi-gá cuendá dácácu nihnu-gá nchaa nchoo ñáyiu ndècu ñuyíú-a núu úhú núu ndàhú.

¹⁵ Te nchaa ñáyiu càháⁿ ni yùhu ni iní-xi sá Déhe Yá Ndiòxí cùu Jèsús, ñáyiu-áⁿ ndécú-yu ichi-gá te ndècu ndìhi ñaha-gá xii-yu.

¹⁶ Te sàndáá iní-ó nì yuhu ni iní-ó sã Yá Ndiòxí cùu iní ñáhá-gã xii-o, chi ducaⁿ iní-gá. Te nchaa ñáyiu cùu iní ñáhá xii Yá Ndiòxí ndécú ndìhi ñaha-gá xií-yu.

¹⁷ Te núu ndisa cùu iní-ó Yá Ndiòxí te vá yùhú-ó òré ná sàá nduu tàudìⁿ ñaha-gá xii-o tnúu nchaa ñáyiu ndècu

ichi cuehé ichi duha, chi quide ndáá-ó ndècu-o núú-gã ñuyú-a dàtná ní quide mee Jèsús.

18 Chi nchaa ñáyiú cùu iní ñáhá xii Yá Ndiõxí ñá túú-gã yùhú-yu, te núu cùu iní ndisá-yu-gá. Te núu yùhú-yu te xiãⁿ sa ndòhó-yu, chi ñùhú-yu ichi cuáháⁿ-yu núu ùhú núu ndàhú, chi nchaa ñáyiú yùhú ñá túú cùu iní ndisá-yu Yá Ndiõxí.

19 Te cuu iní-ó Yá Ndiõxí, chi mee-gã ndéé cútnàhá vátá quìndáá-gá iní-ó tnùhu-gá sa cùu iní ñáhá-gã xii-o.

20 Te nchaa ñáyiú càchí sá cúu iní-yu Yá Ndiõxí, te cùu ùhú iní-yu tnàha ñáyiú-yu, ñáyiú-án dácuañdehndé-yu. Te núu ñá túú cùu iní-yu tnàha ñáyiú-yu ndècu ñuyú-a ña, te uuⁿ-gá quidé-yu Yá Ndiõxí Yaá ñá túú xiní núú-yu.

21 Te càchí-gá núu tnùhu-gá sá ñáyiú na cùu iní ñáhá xii Yá Ndiõxí, te ducaⁿ-ni cùu iní-yu tnàha ñáyiú-yu.

5

Nchaa ñáyiú ní ndacu ní dáñá ichi cuehé ichi duha

1 Te nchaa ñáyiú sàndáá iní sá Jèsús cúu-gã Crìstú Yaá ní quixi ñuyú-a, ñáyiú-án cúu-yu déhe Yá Ndiõxí. Te cùu iní-yu Tátá-ó Dütú Ndiõxí, te cùu iní-yu Déhe-gá.

2 Te núu cùu iní-ó Yá Ndiõxí te quide-o nacuaá càháⁿ-gá, te cùtnuní iní-ó sá cúu iní tnáhá ndisa-o nacuaá ndècu-o ichi-gá.

3 Te núu cùu iní-ó Yá Ndiõxí te tnè-o tnùhu càháⁿ-gá, chi cùtnuní iní-ó sá ña díú ñⁿ sá ùhú cúu-xí dàtná càchí ñáyiú.

4 Te nchaa nchoo ñáyiú cùu déhe-gá sa ní dáñá-ó ichi cuehé ichi duha, chi ní sàndáá iní-ó Jèsús nùu xiãⁿ ní ndacu-o ní dáñá-ó ichi-án.

5 Te nchaa ñáyiú sàndáá iní sá Dèhe Yá Ndiõxí cúu Jèsús ní ndacú-yu ní queé-yu ichi cuèhé ichi duha.

Nàcuáa ní càháⁿ Yá Ndiõxí cuèndá Jèsús

6 Te Xítóhó Jesucristú ní quixi-gá ñuyú-a, te ní sandute-gá. Te ñá díú-ní xiãⁿ, chi ní xihí-gá sá cuèndá nchaa

yíca cuèchi-o. Te Espiritú Yá Ndiõxí càháⁿ-xi mee-ni sá ndáá, chi càháⁿ Espiritú-gá-án sá Jèsús cúu-gã Crìstú Yaá ní quixi ñuyú-a.

7 Te úní testiú ndécú àndiu, Tátá-ó Dütú Ndiõxí, ndihí Déhe-gá Xítóhó Jesucristú, ndihí Espiritú-gá. Te ñⁿ-ni tnùhu càháⁿ ndi nùní testiú-án.

8 Te ducaⁿ cùu-xi ñuyú-a tucu, chi càháⁿ Espiritú Yá Ndiõxí sá Jèsús cúu-gã Crìstú. Te ní sandute-gá, te ní xihí-gá sá cuèndá nchaa yíca cuèchi-o. Te xiãⁿ cútnuní ndáá iní-ó sá díú Jèsús cúu-gã Crìstú.

9 Te núu tnè-o tnùhu váha càháⁿ ñáyiú, te váha-gá tnè-o tnùhu càháⁿ Yá Ndiõxí, chi càháⁿ ndáá-gá sá Dèhe-gá cúu Jèsús.

10 Te nchaa ñáyiú sàndáá iní sá Jèsús cúu-gã Déhe Yá Ndiõxí, ñáyiú-án cútnuní iní-yu sá cúu-xi ñⁿ sá ndáá. Te nchaa ñáyiú ñá túú sàndáá iní tnùhu càháⁿ Yá Ndiõxí quidé-yu-gá ñⁿ ñándéhndé, dico ñá túú ndèhnde-gá, chi mèé-yu ñá túú sàndáá iní-yu sá Dèhe-gá cúu Jèsús dàtná càchí mèé-gá.

11 Te Yá Ndiõxí càchí tnùhu ndáá-gá sá cùndècu-o ndihí-gá ni caa ni quihíⁿ. Te duha càháⁿ-gá chi sàndáá iní-ó Dèhe-gá.

12 Te nchaa ñáyiú na quìndáá iní ñáhá xii Déhe-gá cundecú-yu ndihí-gá ni caa ni quihíⁿ. Te nchaa ñáyiú ñá túú sàndáá iní ñáhá xii Déhe-gá vá cùndècú-yu ndihí-gá.

Sáhu ndéé núu ní ndihí-ná

13 Te cuèndá sá sàndáá iní-ndó Dèhe Yá Ndiõxí nùu xiãⁿ chidó tnùní-í tnùhu-a cuèndá cùtnuní iní-ndó sá cùndècu ndihí-o-gá ni caa ni quihíⁿ.

14 Te ñá túú tnùhu yùhú càháⁿ ndihí-o Yá Ndiõxí, chi tedóho ñaha-gã xii-o nùu ñⁿ-ná sá ná càcáⁿ-ó nùú-gã dàtná cùní mèé-gá.

15 Te cùtnuní iní-ó sá táxi-gá sá xicáⁿ-ó nùú-gã, chi nàha-o sá tedóho ñaha-gã xii-o nùu na càcáⁿ-ó nàcuáa cùu iní-gá.

16 Te núu xiní-ó ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiõxí te quidé-yu sá ña túú váha núú-gã, te ndèhe-o sá ña túú ní xita

nihnu duúⁿ-yu, te cáháⁿ ndihí-o Yá Ndióxi cuendá-yu, te dàcácu nihnu ñaha-gã xií-yu te núu na núcúnu ichi váha-yu. Chi ío ñáyiú xidó quidé nãndi sá ñà túú vãha te xíta nihnu duúⁿ-yu, te vá cáháⁿ ndihí-gá-ó Yá Ndióxi cuendá-yu.

¹⁷ Te nchaa sá cuèhé sá dúhá cùu-xi yíca cuèchi, dico ñá ncháá-xí cùu-xi sá dácuíta nihnu ñaha dùuⁿ.

¹⁸ Te nãha-o sá nchóó ñáyiú cùu déhe Yá Ndióxi ñá túú-gã sání ìní-ó càda-o nãndi sá cuèhé sá dúhá. Te ducaⁿ chi mee Jèsús déhe Yá Ndióxi xító ñaha-gá xii-o, núu xíáⁿ ñá ndácú-gã yucu ñãvãha dàxínu iní ñáhá-xí xii-o cada-o sá ñà túú vãha.

¹⁹ Te nchoo nãha-o sá ndécú ndihí-o Yá Ndióxi. Te nchaa ñáyiú ndècu ichi cuèhé ichi duha tàxi tnuní ñáhá-ñã yucu ñãvãha xií-yu.

²⁰ Te nãha tucu-o sá ñùyíú-a ní quixi Jèsús Déhe Yá Ndióxi ní taxi-gá sá xíní tnùn-ó cuendá cutnùn-ó iní-ó sã mée-gã cúú-gã Ndióxi-ó. Te ndècu ndihí-o mee-gá ndihí Déhe-gá Jèsús, te ñndi díí-ni mee-gã cúú-gã Yá Ndióxi, te ndècu dava-gá sá nácuàca ñaha-gá xii-o cùndecu-o ndihí-gá ni caa ni quíhíⁿ.

²¹ Te nchòhó ñáyiú cùu datná déhe-í, vá quèndáá iní-ndó nchàa sá càchí-yu cùu ndióxí, chi dícó ndaha cue téé ñuyíú-a ní cuáha nchaa xíáⁿ. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-ñã vitna.

TUTÚ CÚÚ ÒÚ NÍ CADÚHA TÉ JUÁÁ

Tnúhu Yá Ndiöxí ndihi nàcuáa cuu iní tnáhá-ó

¹ Te yúhú té Juáá tée yìndaha ñaha xii ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús, tée-í tnúhu-a ñí núú tütú daquìxi-í ndaha yòhó ñaha ní cáháⁿ ñáhá Yá Ndiöxí, te nchaa tnúhu-a cùu-xi tnahá cuèndá cue déhe-n, chi ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo, chi ndècu-ndo ichi Yá Ndiöxí. Te ñá díú-ní mée-í cúú iní ñáhà-í xii-ndo, chi nchaa-ndí nàcuáa sàndáá iní-ndí tnúhu-gá cúú iní ñáhà-ndí xii-ndo.

² Te cùu iní ñáhà-ndí xii-ndo chi ndècu ndihi-ndo tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí, te ducaⁿ-ni cùndecu-o ndihi tnúhu-áⁿ ni caa ni quíhíⁿ.

³ Te xicáⁿ táhù-í núú Tátá-ó Dütú Ndiöxí, ndihi núú Déhe-gá Xítóhó Jesucristú sá ná chíndèe ñaha-gá xii-ndo, te coto ñaha-gá te ío váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo. Te duha xicáⁿ táhù-í núú-gá chi ndècu ndihi-o tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiöxí, te cùu iní-ó-gá.

⁴ Te ío cùdíí iní-í, chi ní naníhí-í ñí ùú déhe-n, te quidé-yu nàcuáa sànu ichi ñaha tnúhu ndáá dàtná ní táúchíúⁿ mée Tátá-ó Dütú Ndiöxí.

⁵ Te vitna yòhó ñaha ní cáháⁿ ñáhá Yá Ndiöxí, cächí tnúhu-í xii-n sá xíní ñùhu-xi cuu iní-ó tnàha ñáyiú-o. Te ñá díú ñí tnúhu saa cùu-xi, chi díu-ni tnúhu sá ñí ngúndecu ndihi-o ndèe cútnàhá ní tuha-o ichi Yá Ndiöxí.

⁶ Te núu cùu iní-ó Yá Ndiöxí, te cùu iní-ó tnàha ñáyiú-o dàtná ní cachí mée-gá, te tñí-o nchaa tnúhu càháⁿ-gá. Te ní cachí-gá sá cúú iní-ó-gá, te cuu iní-ó tnàha ñáyiú-o. Te tnúhu-a ní tecú dóho-o ndèe cútnàhá ní tuha-o ichi-gá.

Cue tée dàndahú tnàha ñáyiú-xi

⁷ Te ío vai ñáyiú dàndahú ñáhá xica cuú-yu ñuyíú-a, te cächí-yu sá ñá ndàá sá Xítóhó Jesucristú ní cuu-gá ñí ñáyiú ndisa. Te nchaa ñáyiú duha càháⁿ

dácuàndehndé-yu, te cùu úhú iní-yu Jèsús.

⁸ Te quíhi iní-ndó sá vǎ dándàhú ñáhá ñáyiú-áⁿ xii-ndo cuèndá sá vǎ cuíta chiúⁿ Yá Ndiöxí ní quide-o. Te òré ná quíxí tucu Jesús ñuyíú-a te taxi-gá nchaa sá vǎha cùu iní mée-gá cundecu ndihi-o.

⁹ Te nchaa ñáyiú dàña tnúhu Xítóhó Jesucristú, te nàtníí-yu ingá ichi, ñáyiú-áⁿ ñà túú ndècu ndihi-yu Yá Ndiöxí. Te nchaa ñáyiú ñá túú dàña tnúhu Xítóhó Jesucristú ndècu ndihi-yu Yá Ndiöxí ndihi Déhe-gá Xítóhó Jesucristú.

¹⁰ Te núu véxi ñáyiú núú ndécú-ndó cächí-yu sá càháⁿ-yu tnúhu Yá Ndiöxí te ñá ndáá, te vá cuáha-ndo tnúhu danèhé ñáhà-yu xii-ndo, te ní vǎ cuáha-ndó-yu tnúhu ndee iní cuèndá chiúⁿ quidé-yu.

¹¹ Chi núu na càháⁿ ndihi váha-ndó-yu, te dàtná tnúhu sá chíndèe-ndó-yu quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá.

Tnúhu ndée núú ñí ndihi-ná

¹² Te ío vai-gá tnúhu cuíní-í cachí tnúhu-í xii-ndo, dico vá tée-gá-í chi cuíní-í quixi-í núú ndécú-ndó ndàtnúhu-o cuèndá cudíí víhí iní-ó nchaa-o.

¹³ Te nchaa cue déhe cùhú-n, ñáyiú ní cáháⁿ ñáhá Yá Ndiöxí quidé ndèe iní ñáhà-yu xii-n.

TUTÚ CÚÚ ÒNÍ NÍ CADÚHA TÉ JUÁÁ

Càháⁿ váha-yu cuèndá té Gǎyú

¹ Te yúhú té Juáá té yíndaha ñaha xii ñáyiú sàndáá iní tnúhu Jèsús, chido tnuní-í tnúhu-a ìⁿ núú tütú sá cúú-xí yòhó té Gǎyú téé ío cùu iní-í, chi ndècu ndìhi-n tnúhu ndáá tnúhu Yá Ndiòxí.

² Te yòhó téé ío cùu iní-í, xìcáⁿ táhù-í núú Yá Ndiòxí sá cùndècu váha-n ñà túú nǎ cumání xii-n, te vá cùhú-n, chi sa nàha-í sá ndécú váha-n núú Yá Ndiòxí.

³ Te ío ní cudíí ìní-í òré ní sáá ñáyiú ndècu ichi Yá Ndiòxí, te ní cachí tnúhu-yu sá sàndáá ndisa iní-n tnúhu ndáá òu-ni tnúhu-gá te tñì-n nchaa nacuáa càháⁿ tnúhu-áⁿ.

⁴ Te ío cùdìí ìní-í ní níhì-í tnúhu sá ncháá-ní ñáyiú ní sanu ichi-í ichi Yá Ndiòxí ndécú-ní-yu ichi-gá, te quide-ní-yu nchaa nàcuáa càháⁿ-gá.

⁵ Te yòhó téé ío cùu iní-í, ío váha quide-n núú Yá Ndiòxí, chi chindee-n nchaa ñáyiú véxi dava-gá ñúú xícá, ñáyiú sàndáá iní tnúhu Yá Ndiòxí.

⁶ Te nchaa ñáyiú-áⁿ càháⁿ-yu núú tàcá ñáyiú càháⁿ ndìhi Yá Ndiòxí iha sá ío cùu iní-n nchàa tnaha ñáyiú-n dàtná càháⁿ Yá Ndiòxí. Te yúhú càháⁿ ndàhú-í núú-n sǎ cádá ndèe-ni iní-n chindee-n nchaa ñáyiú-áⁿ nchaa sá xíní ñùhú-yu ichi. Te núu ducaⁿ na càda-n te quide-n nacuáa cùu iní Yá Ndiòxí, te xìnu cuechi-n tnahá-n núú-gǎ.

⁷ Chi nchaa ñáyiú-áⁿ ní tñí-yu ichi cuáháⁿ-yu càháⁿ-yu tnúhu Jèsús. Te ñá túú tñí-yu ní ìⁿ sá sǎñaha ñáyiú ñá túú ndècu ichi Yá Ndiòxí.

⁸ Te núu xǎⁿ nchoo xìni ñuhu-xi chindee-o nchaa ñáyiú xìnu cuechi núú-gǎ ñáyiú càháⁿ tnúhu-gá, te ducaⁿ te cutnùní iní-ó sǎ tnahá-ó xìnu cuechi-o ndìhí-yu núú-gǎ.

Ñá túú quide váha té Diótrefés

⁹ Te yúhú ní tendaha-í tutú cuáháⁿ núú tàcá ñáyiú chìñuhú-yu Yá

Ndiòxí, dico ìⁿ téé ndècu-áⁿ nání-dé Diótrefés, te ñá sàndáá iní-dé nchaa tnúhu càháⁿ-í, chi cuìní-dé cunuu-dé núú-yu.

¹⁰ Te òré quixi-í te cada ndáá-ó nchàa tnúhu cuèhé tnúhu duha càháⁿ-dé cuèndá-í. Te ñá díú-ní xǎⁿ quidé-dé, chi nchaa ñáyiú véxi ingá ñúú càháⁿ tnúhu Yá Ndiòxí ñá túú càháⁿ ñáhá-dé vehe-dé, te ní ñá dáñá-dé càháⁿ ndìhi ñaha dàva-gá ñáyiú xii-yu. Te nchaa ñáyiú cuìní càháⁿ ndìhi ñaha xii-yu, te quèñuhu ñaha duuⁿ-ni-dé ñá dáñá-gǎ-dé níhí tnáhǎ-yu ndìhi nchaa ñáyiú tàcá dácùaha tnúhu Yá Ndiòxí.

¹¹ Te yòhó téé ío cùu iní-í, vá cùndècu-n ichi cuehé ichi duha dàtná quidé nchàa dava-gá ñáyiú, cada-n mèe-ni sá váha. Chi nchaa ñáyiú quide váha ndécú-yu ichi Yá Ndiòxí. Te nchaa ñáyiú quide nchaa sá cuèhé sá dúhá ñà túú ndécú-yu ichi Yá Ndiòxí.

Nchaa ñáyiú càháⁿ váha-yu cuèndá té Demètriú

¹² Te nchaa ñáyiú càháⁿ váha-yu cuèndá té Demètriú, chi quide ndáá-dé dàtná càháⁿ Yá Ndiòxí. Te tnahá yúhú càháⁿ-í cuèndá-dé sá ío váha quide-dé, te nchòhó sa nàha-ndo sá yùhú càháⁿ ndáá-í.

Tnúhu ndéé núú ní ndìhi-ná

¹³ Te vǎi-gá tnúhu cuìní-í cachí tnúhu-í xii-n ní cùu, dico ñá ní tèe-gá-í,

¹⁴ chi cuìní-í quixi ndìhi-í, te càháⁿ-ó núú núú-ó.

¹⁵ Te ío cada ndee ìní, te xìcáⁿ táhù-í núú Yá Ndiòxí sá ná cùndècu váha-n ñà túú nǎ cuu cundècu-n. Te nchaa cue ñáyiú xíní tnáhá ndìhi-o ndècu iha quide ndee ìní ñáhǎ-yu xii-n. Te yòhó cúñaha-n nchàa ñáyiú xíní tnáhá ndìhi-í ndécú xǎⁿ ná càda ndee ìní-yu. Te ío cada ndee ìní-nǎ vitna.

TUTÚ NÍ CADÚHA TÉ JUDÁS

*Té Jùdás càdùha-dé tutú quíhíⁿ
ndaha ñáyiú ní cachí Yá Ndiòxí nduu
cuèndá-gá*

¹ Yúhú té Jùdás ñaní té Jàcobó xínú cuèchi-í núú Xìtohó Jesucristú, te càdúha-í tutú-a sá cúú-xí nchòhó ñáyiú ní cachí Yá Ndiòxí Yaá cúú Tátá-ó ndùu cuendá-gá, ñáyiú ío cùu iní-gá. Te dàtná-ní xìto ñaha-gá xii-ndo vitna ñu-ni ducaⁿ còto ñaha-gá xii-ndo ndèé ná sàá nduu quìxi tucu Xìtohó Jesucristú ñuyíú-a.

² Te xicáⁿ táhù-í núú Yá Ndiòxí sá ìo-gá ná chindee chítúu ñaha-gá xii-ndo, te na cùnùn-í-gá iní-ndó sá ìo cùu iní ñáhá-gá xii-ndo, te ducaⁿ ìo váha cuu iní-ndó cùndecu-ndo.

*Ñáyiú ñá túú càháⁿ tnúhu ndáá
tnúhu Yá Ndiòxí
(2 Pedro 2:1-17)*

³ Te nchòhó ñáyiú ío cùu iní-í, ducaⁿ-ni ìo sàni iní-í cadúha-í ñⁿ tutú sá cúú-xí-ndó cuèndá danèhé ñáhà-í xii-ndo nàcuáa ní cuu ní naníhí táhù-ó dico ñá túú càdúha-í, dico vitna quide cuendá-í sá xíní ñùhu-gá-xi cáháⁿ-í núú tütú-í sá nchòhó ío cundehe-ndo tnúhu cáháⁿ-ndó ndìhi ñáyiú, te cáháⁿ-ndó nàcuáa ndùu tnúhu sàndáá iní mée-ndó, chi ñu-ni tnúhu-áⁿ ní cáháⁿ Yá Ndiòxí sá cúú-xí nchàa ñáyiú ndècu ichi-gá. Te vitna ñá túú-gá ná tnúhu càháⁿ-gá sá cúú-xí-yu, chi sa ní cáháⁿ duuⁿ-gá.

⁴ Te duha càháⁿ-í núú tütú-a sá cúú-xí-ndó, chi ñihí-í tnúhu sá xicá cùu ñáyiú chìtnahá ñáhá xii-ndo, te ní ñà túú xíní-ndó nã ñáyiú cùú-yu, te ñáyiú-áⁿ cùú-yu ñáyiú cùu úhú iní ñáhá xii Yá Ndiòxí. Te ñⁿ xichi núú tütú Yá Ndiòxí càchí-xi sá ñáyiú-áⁿ quíhíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú, te ñu-ni ñáyiú-áⁿ càchí-yu sá ìo váha iní Yá Ndiòxí ñuu xíáⁿ cuu-ni cadá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá. Te dàquee tíhù-yu Yá Ndiòxí Yaá ío cùnùu, ndìhi Xìtohó Jesucristú.

⁵ Te nchòhó sa xíní váha-ndo nàcuáa ní quide Yá Ndiòxí ndéé sanaha dico dándacu iní ñáhà-í xii-ndo, chi dàvá-áⁿ ní queñuhu-gá ñáyiú isràél nàcióⁿ Ègiptú, te dava ñáyiú-áⁿ ñà túú ní sàndáá iní ñáhà-yu xii-gá te ní dánáá ñaha-gá xii-yu.

⁶ Te nchaa espíritú ñá túú ní cuèni cada ndáá cunu cuechi núú Yá Ndiòxí ní quee-xi núú ndécú-xí, te mee-gá ní sadí nihnu ñaha-gá xii-xi ñⁿ xichi núú néé te vá càcu-xi, chi sáá nduu te nayáha-xi cundecu-xi núú ùhú núú ndàhú ni caa ni quíhíⁿ.

⁷ Te dándacu iní ñáhá tucu-í xii-ndo nàcuáa ní yáha ñáyiú ñuú Sodomá, ndìhi ñáyiú ñuú Gòmorrá, ndìhi nchaa ñáyiú ñuú ní cáa yatni xíáⁿ, chi tnàhá-yu ñá túú ní quide váha-yu dàtná ní quide nchaa cue espíritú-áⁿ. Chi cue téé ní xóo cáháⁿ ndìhi tnàha ndì mee-güedé, te ñu-ni ducaⁿ ní xóo cada cue ñáyiú ñihí tucu. Te sá dúcáⁿ ní quidé-yu núú ní dányóyó Yá Ndiòxí ñuhú ñuú-yu ní dánáá ñaha-gá xii-yu. Te xíáⁿ cùnùn-í iní-ó sá nchàa ñáyiú ñá túú cuèni cada váha núú-gá quíhíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú ni caa ni quíhíⁿ.

⁸ Te ñu-ni ducaⁿ quide ñáyiú chìtnahá ñáhá xii-ndo cuèni-yu dandàhú ñáhà-yu, chi càchí-yu sá dácòto ñaha saní-yu nàcuáa cadá-yu, núú xíáⁿ nándi nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu sá cúú-xí yiqui cuñú-yu, te dàquee tíhù-yu nchaa nàcuáa càháⁿ Yá Ndiòxí cada-o, te càháⁿ úhú-yu cuèndá nchaa espíritú cùnùu.

⁹ Te mee espíritú cùnùu-gá xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí nání Mìguél ní nàá-xi ndìhi sácuíhná cuèndá yiqui cuñú ndí Moisés. Te espíritú-áⁿ ñà túú ní cùyí-xi cáháⁿ úhú-xi sácuíhná-áⁿ, chi ní xáhaⁿ-ni-xi: “Mee Yá Ndiòxí nàhá-gá te núú nása cada ñaha-gá xii-n”, duha ní xáhaⁿ-xi.

¹⁰ Te nchaa ñáyiú ducaⁿ dandahú ñáhá xii-ndo-áⁿ càháⁿ cuèhé-yu cuèndá nchaa sá vátá cùnùn-í-gá iní-yu nása ndùu, te quidé-yu dàtná quidé cue quiti chi cue quiti-áⁿ quidé-güedé nání véxi iní-güedé, te ni

ñà túú cùtnuní iní-güedi nchaa sá quidé-güedi. Te ducaⁿ sà tnahá-xi cùú-yu, chi nchaa sá cuèhé sá dúhá vëxi iní-yu quidé-yu, te sá dúcáⁿ quidé-yu xiǎⁿ tá xíta nihnú-yu cuáháⁿ.

11 ¡Te ndàhú ní cuú-yu chi ío ndohó-yu!, chi quidé-yu dàtná ní quide ndí Càín. Te nándi sá quidë-yu cuendá sá cuíní-yu díhúⁿ dàtná ní xóo cada ndí Balaám. Te ío cùu sáá iní-yu núú Yá Ndiöxí dàtná ní xóo cada ndí Còré, núu xiǎⁿ tá xíta nihnú-yu cuáháⁿ.

12 Te dìcò sácáⁿnúú sãha ñahá-yu xii-ndo òré nátacá-ndó quide-ndo vico chiñuhu-ndo Yá Ndiöxí. Te òré xéxi ndíhi ñahá-yu xii-ndo te mee-ni sã cúú-xí mèe-yu quide cuendá-yu, te ñà túú nèhé-yu sá yíñuhu núú Yá Ndiöxí. Te cùú-yu dàtná ìⁿ vícò sã cuáháⁿ-xi duha cuáháⁿ-xi dàcáⁿ te ñà túú dǎú nchídó-xí, ducaⁿ sà tnahá-xi cùú-yu. Te cùu tucú-yu dàtná ìⁿ yutnu vídí sá ñà túú tnàhí cùuⁿ sávídí-xi, te nchaa yutnu ducaⁿ ñà túú cùuⁿ sávídí-xi te tnùhu-güedé ndéé yóho-xi te xihí duuⁿ-xi. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùú-yu, chi ñà túú quide váha-yu.

13 Te cùu tucú-yu dàtná ndute làmár, chi ndute-áⁿ òré càndá-xi te quecòo tíñú-xi ìⁿ xio. Te cùu tucú-yu dàtná ìⁿ chódíní cuáháⁿ-dì duha cuáháⁿ-dì dàcáⁿ. Te ducaⁿ sãtnahá-xi cùú-yu, chi ñà túú cuíní-yu cada váha-yu. Te ñáyíu-áⁿ daquihíⁿ ñahá Yá Ndiöxí xií-yu ìⁿ xichi núú néé núú sã ndecu túha cundecú-yu ni caa ni quihíⁿ.

14 Te ndíquíⁿ yǎvá ndí Àdán téé cùu usá ní xínani Ènóc ní dácáhu iní ñahá Yá Ndiöxí xii-dé ní cáháⁿ-dé dǎu-ni cuendá nchaa ñáyíu-áⁿ. Te ní cachí-dé: “Na cachí tnúhu-í xii-ndo sã Yá Ndiöxí quixi-gá ndíhi cuèhé víhi espíritú xínú cuèchi núú-gǎ.

15 Te dàvá-áⁿ cada ndáá-gá cuèchi nchaa ñáyíu te daquihíⁿ-gá nchaa ñáyíu ndècu ichi cuèhé ichi duha núú ùhú núú ndàhú, te ducaⁿ càda ñaha-gá xií-yu, chi mee-ni sã cuèhé sá dúhá quidé-yu, te càháⁿ úhú ñahá-yu xii-gá”, duha ní cachí te Ènóc.

16 Te ñáyíu-áⁿ ío yica iní-yu chi ñà túú ndùu vétú iní-yu nàcuáa ndècú-yu ñuyíú-a, te sãtnuhú-yu tnàha ñáyíu-yu te mee-ni sã cuèhé sá dúhá sãni iní-yu quidé-yu, te quide cahnú-yu mèe-yu, te mee-ni càháⁿ váha-yu núú tnàha ñáyíu-yu cuendá cuíní-yu sá cáda váha ñaha ñáyíu-áⁿ xií-yu.

Té Jùdás càháⁿ-dé dóho ñáyíu ndècu ichi Yá Ndiöxí

17 Te nchòhó ñáyíu ío cùu iní-í, càháⁿ ndàhú-í núú-ndó sã ío cuhuⁿ iní-ndó tnùhu sá sã ní dánèhé ñahá cuè téé ní tendaha Xítóhó Jesucristú càháⁿ tnúhu-gá núú ñáyíu.

18 Te sa nàha-ndo sã ní cachí-güedé sã cùmání-gǎ quixi tucu Xítóhó Jesucristú ñuyíú-a, te coo ñáyíu cáháⁿ cuèhé cáháⁿ duha cuendá tnúhu-gá. Te ñáyíu-áⁿ cadá-yu mee-ni sã cuèhé sá dúhá vëxi iní mèe-yu.

19 Te ñáyíu-áⁿ cùú-yu ñáyíu càháⁿ nándi tnúhu sá ñà túú nàndíhi cuendá sá vǎ cúú ìⁿnuu-ndo cundecu-ndo, te mee-ni sã cuèhé sá dúhá ñùhu iní-yu, te ñà túú ndècu ndíhi-yu Espíritú Yá Ndiöxí.

20 Te nchòhó ñáyíu ío cùu iní-í, ío dacuàha-ndo tnúhu Yá Ndiöxí sã ní sándáá iní-ndó cuendá ducaⁿ cuíta cuehnu nihnu-ndo ichi-gá quihíⁿ, te cáháⁿ ndíhi-ndo Yá Ndiöxí nàcuáa dàcahu iní ñahá Espíritú-gá xii-ndo.

21 Te ío coto-ndo mèe-ndo cundecu-ndo cuendá cuu váha iní ñahá Yá Ndiöxí xii-ndo, te cundetú-ndo sãá nduu quixi Xítóhó Jesucristú ñuyíú-a nacuaca ñaha-gǎ xii-ndo cundecu-ndo ndíhi-gá ni caa ni quihíⁿ, chi Yaá-áⁿ ío cundahú iní ñahá-gǎ xii-o.

22 Te ñáyíu sãni ìⁿ sani úú iní-xi cúñaha-ndo xií-yu nàcuáa cadá-yu cundecú-yu ichi Yá Ndiöxí.

23 Te nchaa ñáyíu ta xíta nihnu ñùhu ichi cuáháⁿ núú ùhú núú ndàhú, ío cundíhi iní-ndó cúñaha-ndo xií-yu tnúhu Yá Ndiöxí cuendá sá ná càcu nihnú-yu, te cundahú iní-ndó-yu, te quihí iní-ndó vǎ cáda-ndó tnàhá-ndó nàcuáa quidé-yu, chi daquèe tíhú-ndó nchaa sã cuèhé sá dúhá quidé-yu-áⁿ.

Nàcuáa ndacáⁿ táhú-ó nǔú Yǎ Ndiǒxí

²⁴ Te Yá Ndiǒxí chindee ñaha-gá xii-ndo cuendá sá vǎ cúndècu-ndo ichi cuehé ichi duha, te cunduu ndoo cunduu nine iní-ndó càndeca ñaha-gá xii-ndo quíhíⁿ cundecu-ndo nǔú ïo váha càa ndecu-gá, te ío cudíí iní-ndó.

²⁵ Te Yá Ndiǒxí ío ndècu ndihí-gá nchaa sá xìní tnùní-gá te ðiu-gá ní dácǎcu nihnu ñaha-gǎ xii-o nǔú ùhú núú ndàhú, te ducaⁿ nǐ quide ñaha-gǎ xii-o chi ndècu ndihí-o Xítóhó Jesucristú. Te ío ndacáⁿ táhú-ó nǔú Yǎ Ndiǒxí, chi ío càhnu cuu-gá ndécú-gǎ táxí tnùní-gá, te súúní vǎha iní-gá, te ndàcu-gá quidé-gǎ nchaa sá vǎha, te ducaⁿ-ni ïo càhnu cuu-gá ndéé cútnàhá vátá ngǎva-gá ñuyíú, te ducaⁿ-ni ïo càhnu cuu-gá ndéé vitna, te ðiu-ni ducaⁿ ïo càhnu cuu-gá ni caa ni quíhíⁿ, duha xìni ñuhu-xi ndacáⁿ táhú-ó nǔú-gǎ. Te ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe iní-nǎ vitna.

NCHAA SÁ NĪ XINÍ TÉ JUÁÁ NDIĪHĪ NCHAA SÁ NĪ TECÚ DÓHO-DÉ

*Xítóhó Jesucrístú xáhaⁿ-gă xii té
Juáá nchaa nàcuáa cada-xi ñuyíú*

¹ Te Yá Ndiöxí ní xáhaⁿ-gă xii Xítóhó Jesucrístú nchaa sá tá cùyatni víi-nă cada-xi ñuyíú-a cuendá sá cùñaha-gă xii cue tée xínu cuechi núú-gă, te Xítóhó Jesucrístú ní tendaha-gă ìⁿ espíritú xínu cuèchi núú-gă ní quíhí-xi ní cachí tnúhu-xi nchaa tnúhu-áⁿ xii yúhú té Juáá tée xínu cuechi núú-gă, te nchaa tnúhu-áⁿ ndéé núú tütú-a.

² Te yúhú cächí tnúhu ndáá-í xii-ndo nàcuáa ní cáháⁿ Yă Ndiöxí, te cáháⁿ ndáá tucu-í cuendá Xítóhó Jesucrístú, ndihí cuendá nchaa sá nĪ xini-í.

³ Te váha táhú ñáyiu dàcuaha nchaa tnúhu ndéé núú tütú-a, te váha tucu táhú ñáyiu ndédóho, te váha tucu táhú nchaa ñáyiu tnĪ nacuáa cáháⁿ-xi, chi sa ta cùyatni víi-nă nduu càda-xi nchaa nacuáa cáháⁿ-xi.

*Té Juáá cádüha-dé tutú quíhíⁿ ndaha
ndi úsá xichi cue ñáyiu ndècu ichi Yá
Ndiöxí*

⁴ Te yúhú té Juáá cádüha-í tutú daquixi-í ndi úsá xichi núú ndécú nchòhó ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiöxí ndécú dīstrítú Àsiá. Te mee-gă ná chīndee chitúu ñaha-gă xii-ndo, te ío váha cuu iní-ndó cūndecu-ndo. Te cuēi ndéé sanaha ñu-ni-gă ndécú, te ñu-ni-gă ndécú cuēi vitna, te ducaⁿ-ni cūndecu-gă cuēi ndéé núú cuáháⁿ núú vĕxi, te ñu-ni ducaⁿ ío na chīndee chitúu ñaha ndi úsá cue espíritú ndécú núú-gă xii-ndo, te ío váha cuu iní-ndó cūndecu-ndo.

⁵ Te ñu-ni ducaⁿ na càda tucu Xítóhó Jesucrístú, te ñu-gă cúú-gă Yá cáháⁿ ndáá, te ñu-ni-gă ní xihí-gă te díhna-gă ní ndoto, te dàtnùnĪ ndéé cuéé-gă te ndoto cue ñáyiu ní xihí, te ñu-ni-gă táxĪ tnùnĪ-gă nchaa cue tée yīndaha ñaha xii ñáyiu ndècu ñuyíú-a. Te ío cūu inĪ ñáhá-gă xii-o, te mee-gă

nĪ sati nĪhĪ-gă te ní xihí-gă núú cūrúxĪ sá cuendá nchaa sá cuéhé sá dúhá quide-o, te ní ndada ndoo ní ndada nine-gă inĪ-ó,

⁶ te vitna ní quide ñaha-gă xii-o dàtná cue tée yīndaha ñáyiu, te ní quide ñaha tūcu-gă xii-o dàtná cue dūtú xínu cuèchi-o núú Tātá-gă Dūtú NdiöxĪ. Te vitna nchaa-o chí ná cächí-ó să ío cāhnu cuu Xítóhó Jesucrístú, te ío cūnuu-gă, te ducaⁿ-ni na cūnuu-gă ni caa ni quíhĪⁿ. Te ducaⁿ na cūnduu.

⁷ Te cundehe-ndo àndiu! Chi ichi xitĪ vícú quixi Xítóhó Jesucrístú, te nchaa ñáyiu ndècu ñuyíú-a quini ñáhă-yu xii-gă, te tnáhá nchaa ñáyiu ìⁿ-ni cūu ndihĪ ñáyiu ní dánĪcuéhé ñáhá xĪ-gă quini ñáhă-yu, te nchaa ñáyiu xĪndecu nihĪ ñuyíú, ñáyiu ñá túú cūu váha inĪ ñáhá xĪ-gă ndihú inĪ-yu òré quini ñáhă-yu xii-gă, te ndáá sá dúcáⁿ càda-xi.

⁸ Te Yá NdiöxĪ cächí-gă: “Yúhú ío cūnuu-í chi ñu-í sa ndècu ndéé cūtnáhá ní ngáva ñuyíú, te ñu-ni-í cūndecu ndéé ná sáá nduu nàa-xi ndihĪ nchaa sá ío, chí yúhú cūndecu-í ni caa ni quíhĪⁿ”, duha cächí Yă NdiöxĪ Yá ndácú quide nchaandi túhú sá váha. Chi ñu-ni-gă sa ndècu ndéé cūtnáhá ní ngáva ñuyíú, te ñu-ni-gă ndécú-gă vitna, te ducaⁿ-ni cūndecu-gă ni caa ni quíhĪⁿ.

*Té Juáá ní xini-dé Xítóhó Jesucrístú
Yáá ío cūnuu*

⁹ Te yúhú té Juáá té ndècu ndihĪ-ndo ichi Xítóhó Jesucrístú, tnáhá-í ndóhò-í cuendá-gă dàtná ndóhó-ndó, te tnáhá-í nduu táhù-í cūndecu ndihĪ ñaha-í xii-ndo núú ndécú Yă NdiöxĪ táxĪ tnùnĪ-gă. Te ío quide cahnu inĪ-ó cuēi nāndĪ yáha-o ndècu-o sá cuendá Xítóhó Jesucrístú. Te yúhú ní ngava-í vecaá ìⁿ ñuú nánĪ Pătmós, te ñuú-áⁿ cáá xitĪ ndute lámár. Te ducaⁿ nĪ cuu cuendá sá cáháⁿ-í tnúhu Yá NdiöxĪ, te cáháⁿ váha-í cuendá Xítóhó Jesucrístú.

¹⁰ Te ìⁿ nduu ndumĭngú nduu nàtacá-ó chíñuhu-o Yá NdiöxĪ ní quide ñaha Espíritú-gă xii-í nàcuáa cächí

iní-xi, te ní tecú dóho-í níhi ní cáháⁿ ñⁿ sá ní cáháⁿ ndàa sátà-í te dàtná níhi cáháⁿ ñⁿ cútú ducaⁿ níhi ní cáháⁿ-xi.

¹¹ Te cächí sá cáháⁿ-áⁿ:

—Yúhú sa ndècu-í ndéé cútñàhá ní ngáva ñuyúú, te ñu-ni-í cundecu-í ndéé ná sàá nduu nàa-xi ndihì nchaa sá ió, te chido tnùnì-n ñⁿ núú tütú sá ná dènehé núú ñàhà-í xii-n, te daquìhìⁿ-n tütú-áⁿ ndì ùsá xichi núú xĩndecu cue ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiöxí xĩndecu distritú Àsiá, ndaha ñáyiu ñuú Éfesú, ndaha ñáyiu ñuú Èsmirná, ndaha ñáyiu ñuú Pèrgamú, ndaha ñáyiu ñuú Tiàtirá, ndaha ñáyiu ñuú Sárdís, ndaha ñáyiu ñuú Filàdelfiá, ndaha ñáyiu ñuú Laodiceá, nchaa ñáyiu ñuú-áⁿ daquìhìⁿ-n tütú-áⁿ ndahá-yu —cächí sá cáháⁿ-áⁿ.

¹² Te ní nchócuñnu-í ndéhè-í nũu ná cúú sá cáháⁿ-áⁿ, te ní xiní-í xĩnutñi ùsá tñàhá sá ní cuáha mee-ni ñhúⁿ cuááⁿ sá ndèé dité-xi, te núú dité-xi-áⁿ yĩndòdo ñⁿ caa candíl.

¹³ Te cuádaya tnuú nchaa xiáⁿ ní xiní-í nútñi Yá cáá dàtná cáá nchàa nchoo ñáyiu ndècu ñuyúú-a, te ñhnu-gá ñⁿ dóó cání càa-xi ndéé núú sàhá-gá, te yèdúcúⁿnuu ñⁿ sìrchú ní cuáha mee-ni ñhúⁿ cuááⁿ pèchú-gá.

¹⁴ Te idi díquí-gã cuixíⁿ quiyí dàtná cuixíⁿ idi dava mbéé, àdi yúhá sá quée òré quidé víxiⁿ-xi, te tinùu-gá quidé-xí dàtná quidé-xí òré sàá itá ñuhú.

¹⁵ Te sàhá-gã súúní dàtásaⁿ-xi dàtná dàtásaⁿ sá nání bròncé òré càyú-xi ducaⁿ dàtásaⁿ-xi sàhá-gã, te dónaha tñuhu cáháⁿ-gá quidé-xí dàtná quidé-xí dõndaha titní víhí yũte.

¹⁶ Te xio ndaha cùha-gá nùndàha-gá úsá tñàhá chódíní, te mei yùhu-gá quéné ñⁿ yuchí cáhnú ndèé úú xio núú-xi, te núú-gã quidé-xí dàtná quidé-xí nũú nchĩcanchii òré súúní ngòyo cahni.

¹⁷ Te sá dúcáⁿ càa Yáá-áⁿ ní xiní-í nũu xiáⁿ ní yùhú-í ní nduá-í núú-gã, te ní cuu-í dàtná ñⁿ téé ní xihí sá dúcáⁿ òo ní yùhú-í, dico mee-gã ní sacáⁿ ndodo-gá ndaha cùha-gá núú yiqui cùnú-í, te ní cachí-gá:

—Vá yùhú-n, chi ñu-ni yùhú sa ndècu-í ndéé cútñàhá ní ngáva ñuyúú, te ñu-ni yùhú cundecu-í ndéé ná sàá nduu nàa-xi ndihì nchaa sá ió.

¹⁸ Te yùhú cùú-í Yáá ní xihí te ní ndoto-í, te vitna ndècu vívù-í, te ducaⁿ-ni cùndecu-í ñi caa ñi quíhìⁿ. Te yùhú cùnùu-í núú nchàa ñáyiu ní xihí te ñu-ni-í cùnùu-í núú ndécũ-yu.

¹⁹ Te chido tnùnì-n nchàa sá ní xiní-n-áⁿ ñⁿ núú tütú, ndihì nchaa nàcuáa cùu vitna, ndihì nchaa sá cádá-xí ndèé núú cuáháⁿ núú vèxi-gá.

²⁰ Te na cächí tñuhu-í xii-ñ nàcuáa quée-xi ndì usá chódíní ní xiní-n yòtni-í xio ndaha cùha-í, ndihì nàcuáa quée-xi ndì usá sá ní cuáha mee-ni ñhúⁿ cuááⁿ, sá ndèé dité-xi te yèndodo ñⁿ caa candíl núú dité-xi-áⁿ. Te ndì ùsá chódíní-áⁿ, xiáⁿ cúú-xí sá cútñuní iní-ó sá ndécú ùsá cue téé xĩnu cuechi núú Yá Ndiöxí, te ndì ùsá cue téé-áⁿ ndécú-güedè ndì ùsá xichi núú ndécú ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiöxí. Te cuendá ndì ùsá sá ndèé dité-xi-áⁿ, xiáⁿ cúú-xí sá cútñuní iní-ó sá ndécú ùsá xichi ñáyiu ndècu ichi Yá Ndiöxí — duha cächí Yáá cáháⁿ-áⁿ.

2

Tñuhu sá cúú-xí ñáyiu xĩndecu ichi Yá Ndiöxí ndécú ñuú Éfesú

¹ Te ní cachí tucu Yáá cáháⁿ-áⁿ xii-í sá chídó tnùnì-í nchaa tñuhu sá vítná cáháⁿ-gá ñⁿ núú tütú, te tendaha-í quíhìⁿ ndaha téé xĩnu cuechi núú Yá Ndiöxí ndécú ñuú Éfesú sá cúú-xí cué ñáyiu xĩndecu ichi-gá ndécú ñuú-áⁿ, te duha ní cachí-gá: “Yúhú cùú-í Yáá nùndàha úsá chódíní xio ndaha cùha-í, te xica cuu-í núú ndécú ndì usá sá ní cuáha mee-ni ñhúⁿ cuááⁿ, sá ndèé dité-xi te yèndodo ñⁿ caa candíl núú dité-xi.

² Te yùhú xiní-í nchaa nàcuáa quide nchohó ñáyiu xĩndecu ichi Yá Ndiöxí ndécú ñuú Éfesú, te xiní-í sá òo ndècu ndee-ndo quide chiuⁿ-ndo cuendá-gá, te òo quide cahnu iní-ndó ndècu-ndo quide-ndo chiuⁿ-gá. Te xiní-í sá ñà túú tñàhí tñàhá iní-ndó nàcuáa quide nchaa ñáyiu ndècu ichi cuehé ichi duha. Te xiní tucu-í sá

xító ndéé-ndó cuè téè cächí sá nǐ tendaha-ǐ véxi cǎháⁿ tnúhu-í te ñǎ ndǎá sá cǎháⁿ-güedé tnúhu-í, te ducaⁿ te cùtnuní ini-ndó sǎ ñǎ ndǎá sá cǎháⁿ-güedé tnúhu-í.

³ Te xini tucu-í sá ǐo ndòho-ndo guide-ndo chiuⁿ cuendá-í, te ducaⁿ ǐo guide cahnu ini-ndó cuèi nándi yǎha-ndo, te ñǎ túú cùu dusaⁿ-ndo guide-ndo chiuⁿ-áⁿ.

⁴ Dico ñǎ túú cùu váha ini-í chi nchòhó ñǎ túú-gǎ quidé-ndó dàtná ní xóo cada-ndo cùtnáhá vitna cùu vii-ni ní sándáá ini ñáhá-ndó xii-í, chi vitna ñǎ túú-gǎ cúu ini ñáhá vihi-ndo datná ní xóo cada-ndo dàvá-áⁿ.

⁵ Te chí dǎndacu ini nǎcuáa ní xóo cada-ndo cùtnáhá vitna cùu saa ní sándáá ini ñáhá-ndó xii-í, te ndixi cuèchi ini-ndó sǎ ñǎ túú-gǎ quidé váha-ndo ndècu-ndo vitna, te nucuíta saa tùcu-ndo cada-ndo datná ní xóo cada-ndo ndéé díhna. Te nchòhó cada ini-ndó sǎ ndécú ndih-ndo ǐⁿ sá ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuááⁿ, sá ndéé dité-xi te yǐndodo ǐⁿ caa candíl núú dité-xi. Te núu vá ndíxí cuèchi ini-ndó nǎcuáa quide-ndo ndecu-ndo ñǎ, te quixi-í xocàni-í xiǎⁿ, te ducaⁿ sǎtnahá-xi cada ñaha-ǐ xii-ndo te núu vá ndíxí cuèchi ini-ndó nǎcuáa quide-ndo ndecu-ndo, te ducaⁿ te vá yǒo-gǎ nàtacá chiñuhu ñaha xii-í ñúú-ndó.

⁶ Dico quide váha-ndo ǐⁿ xichi chi dàquee tíhú-ndó nchàa sá quidé cuè ñáyiú cùu nicolaitás, te yúhú tnáhá-í dáquèe tíhú-í nchaa sá quidé ñáyiú-áⁿ.

⁷ Te nchòhó cada cuendá váha-ndo nǎcuáa xǎhaⁿ-ǐ xii Espíritú Yǎ Ndiǒxí xǎhaⁿ-xi xii cue ñáyiú ndècu ichi-gǎ xǐndecu nchaa xichi. Te duha ndùu tnúhu xǎhaⁿ-ǐ xii Espíritú-gǎ xǎhaⁿ-xi xii-yu: Cúñaha-n xii nchaa ñáyiú sá nùu na càda ndee ini-yu yáha-yu nándi sá ná yǎha-yu sá cuendá-í, te yúhú cada-í te nduu táhú-yu cundecu váha-yu núú ndécú Yǎ Ndiǒxí, duha xǎhaⁿ-ǐ xii Espíritú-gǎ cúu-xi ñáyiú”, duha cächí Yaá cǎháⁿ-áⁿ. Te nchaa tnúhu-áⁿ nǐ chídó tnùn-í sá cúu-xí ñáyiú xǐndecu ichi Yǎ Ndiǒxí ndécú ñúú Éfesú.

Tnúhu sá cúu-xí ñáyiú xǐndecu ichi Yǎ

Ndiǒxí ndécú ñúú Èsmirná

⁸ Te ní cachí tucu Yaá cǎháⁿ-áⁿ xii-í sá chídó tnùn-í nchaa tnúhu sá vitná cǎháⁿ-gǎ ǐⁿ núú tütú, te tendaha-ǐ quíhíⁿ ndaha téè xinu cuechi núú Yǎ Ndiǒxí ndécú ñúú Èsmirná sá cúu-xí cuè ñáyiú xǐndecu ichi-gǎ ndécú ñúú-áⁿ, te duha cächí-gǎ: “Yúhú ndécú-í ndéé cùtnáhá ní ngáva ñuyúú, te ðiu-ni-í cundecu-í ndéé ná sǎá nduu nǎa-xi ndih- nchaa sá ǐo, te ðiu-ni-í ní xihí te ní ndoto-í ndécú-í vitna.

⁹ Te yúhú xini-í nchaa nǎcuáa quide nchòhó ñáyiú ndècu ichi Yǎ Ndiǒxí ndécú ñúú Èsmirná. Te xini-í sá ǐo ndòho-ndo ndecu-ndo sá cuendá-í, te xini tucu-í sá ǐo ndáhú-ndó dico cùu-ndo ñáyiú xǐndecu váha núú Yǎ Ndiǒxí. Te xini tucu-í sá ǐo cǎháⁿ cuèhé ñáyiú isráel cuendá-ndó, dico ñǎ túú quidé-yu nǎcuáa tàú-yu cada-yu sá cúu-yu ñáyiú isráel, chi cúu-yu ñáyiú xinu cuechi mee-ni núú sǎcuíhna.

¹⁰ Dico nchòhó vá yúhú-ndó cuèi nándi cùu nchaa sá ná ndòho-ndo cuendá-í, chi sǎcuíhna cada-xi te ngava dava-ndo vécaá, te ducaⁿ càda-xi chi cuíni-xi coto ndéé ñáhá-xí xii-ndo núu ndisa sá vá ná túhú ini-ndó sǎ nchícúⁿ nihnu-ndo ichi Yǎ Ndiǒxí. Te ndòho-ndo úxí nduu dico vá dáñá ndéé-ndó cǎnchicúⁿ nihnu-ni-ndo ichi-gǎ cuèi na cúu-ndó sǎ cuendá-gǎ, te yúhú cada-í te nduu táhú-ndó cundecu-ndo ndih-gǎ ní caa ní quíhíⁿ.

¹¹ Te nchaa nchòhó cada cuendá váha-ndo nǎcuáa xǎhaⁿ-ǐ xii Espíritú Yǎ Ndiǒxí xǎhaⁿ-xi xii cue ñáyiú ndècu ichi-gǎ xǐndecu nchaa xichi, te duha ndùu tnúhu xǎhaⁿ-ǐ xii Espíritú-gǎ xǎhaⁿ-xi xii-yu: Cúñaha-n xii nchaa ñáyiú sá nùu na cùndee ini-yu yáha-yu nándi sá ná yǎha-yu sá cuendá-í te vá cuíta nihnú-yu na sǎá nduu cuíta nihnu nchaa dava-gǎ ñáyiú, duha xǎhaⁿ-ǐ xii Espíritú-gǎ cúu-xi ñáyiú”, duha ní cachí Yaá cǎháⁿ-áⁿ. Te nchaa tnúhu-áⁿ nǐ chídó tnùn-í sá cúu-xí ñáyiú xǐndecu ichi Yǎ Ndiǒxí ndécú ñúú Èsmirná.

Tnúhu sá cúu-xí ñáyiú xǐndecu ichi Yǎ Ndiǒxí ndécú ñúú Pèrgamú

21 Te ní cuu vâi nduu ta dacaca-í ndécú-áⁿ cuendá ndixi cuéchi iní-aⁿ sá ñà túú quide váha-aⁿ ndècu-aⁿ, te cuèi ducaⁿ quide-í dico ñá túú cuini-aⁿ dañ-aⁿ ni ñⁿ sá cuèhé sá dúhá quide-aⁿ.

22 Te vitna yúhú ío dandòho-í-aⁿ chi tñi ñaha cuèhé xii-aⁿ, te diu-ni ducaⁿ ío dandòho-í nchaa ñáyiú quide datná quidé-áⁿ te núu vá ndíxí cuéchi iní-yu sá ñà túú quide váha-yu ndécú-yu, te dàñá-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá quidé-yu.

23 Te nchaa ñáyiú cùndihi ñaha xii ñaha-áⁿ cahni-í-yu, te ducaⁿ te nchòhó ndihi dava-gá nchaa ñáyiú xíndecu ichi Yá Ndiòxí ndécú nchaa xichi cut-nuní iní-ndó ndihí-yu sá yúhú cúu-í Yá xini ndáá nchaa nàcuáa sàni iní ñáyiú, ndihi nchaa nàcuáa quide-xi iní-yu. Te nchòhó nàcuáa ndùu sá quidé-ndó ñⁿ ñⁿ-ndo te ducaⁿ cùnduu sá táxi-í nduu táhú-ndó.

24 Te dava nchòhó ñáyiú ndècu ñuu Tiàtirá, ñáyiú ñá túú nchìcúⁿ nihnu nàcuáa dānehé ñáhá ñaha nani Jez-abél-áⁿ ñà túú xini-ndó ñá cúú sá càchí ñáyiú ndùu yuhu dachahu iní ñáhá yùcu ñávaha. Te nchòhó, ñá túú ñágá cachí tñuhu-í xii-ndo càda-ndo

25 diu-ná sá ío nducu ndèe-ndo cada-ndo nchaa nacuaá càháⁿ tñuhu sá ndécú ndihi-ndo, te ducaⁿ-ni càda-ndo ndéé òré quixi tucu-í.

26 Te nchaa nchòhó ñáyiú na càda ndee iní yáha nāndi sá ná yáha sá cuendá-í, te núu na càda-ni-ndo nchaa nacuaá cuini-í cada-ndo ndéé nduu vá cùndècu-gá-ndó ñùyíú-a, te yúhú taxi-í tñuhu ndee iní xii-ndo sá táxi tñuni-ndó nchaa ñáyiú ñuyíú

27 datná ní quide mee Tātà-í Dútú Ndiòxí ní taxi-gá tñuhu ndee iní ndécú ndihi-í, te ducaⁿ càda ñaha-í xii-ndo taxi-í tñuhu ndee iní xii-ndo cuendá ío taxi tñuni-ndó, te cada iní-ndó sá cáda-ndó cuè ñáyiú datná quidé-xi ñⁿ quidi òré tàhú-xi càchi duuⁿ-xi, te ducaⁿ chi nchòhó cada-ndo sá ncháá ñáyiú ñá túú quide váha cuíta ni-hnú-yu.

28 Te cada iní-ndó sá datná dáyèhé chódini quití quène oré sa ta

tūndaá-ñá cuáháⁿ ducaⁿ càda-xi oré ná sáá nduu ngūita-xi cada váha-xi, te ducaⁿ chi yúhú cada-í nàcuáa nduu táhú-ndó cùndecu ndihi ñaha-ndo xii-í núú ío váha càa ndecu-í.

29 Te nchaa nchòhó cada cuendá váha-ndo nàcuáa xāhaⁿ-í xii Espiritú Yá Ndiòxí xāhaⁿ-xi xii cue ñáyiú ndècu ichi-gá xíndecu nchaa xichi”, duha càchí Yá càháⁿ-áⁿ. Te nchaa tñuhu-áⁿ ñí chídó tñuni-í sá cúu-xi ñáyiú xíndecu ichi Yá Ndiòxí ndécú ñuu Tiàtirá.

3

Tñuhu sá cúu-xi ñáyiú xíndecu ichi Yá Ndiòxí ndécú ñuu Sárdís

1 Te ní cachí tucu Yá càháⁿ-áⁿ xii-í sá chídó tñuni-í nchaa tñuhu sá vitná càháⁿ-gá ñⁿ núú tütú, te tendaha-í quihíⁿ ndaha té xinu cuechi núú Yá Ndiòxí ndécú ñuu Sárdís sá cúu-xi cuè ñáyiú xíndecu ichi-gá ndécú ñuu-áⁿ te duha càchí-gá: “Yúhú cúu-í Yá ndécú ndihi ndi usá espíritú cúu cuendá Yá Ndiòxí, te diu-ni-í cúu-í Yá ndécú ndihi ndi usá chódini. Te yúhú xini-í nchaa nàcuáa quide nchòhó ñáyiú xíndecu ichi Yá Ndiòxí ndécú ñuu Sárdís, te xini-í sá cúu-ndó datná ñáyiú ní xihí cuèi càchí ñáyiú sá ñáhá.

2 Te chí cuāha cuendá nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo vitna, te nducu ndèe-ndo cada-ndo ñⁿ úu-gá nchaa sá vāha nchìcúⁿ nihnu-ndo vitna, chi sa ndètu vii-ñá dañ-ndo nchaa-ndi túhú sá vāha quide-ndo ni cuu, te quide cuendá-í sá ñà túú quide-ndo nchaa nacuaá cuini Yá Ndiòxí cada-ndo.

3 Te chí dāndacu iní nàcuáa càháⁿ tñuhu sá ñí xíndedòho-ndo cūtnāhá ní tuha-ndo ichi Yá Ndiòxí, te can-chicúⁿ nihnu-ndo càda-ndo nacuaá càháⁿ tñuhu-áⁿ, te ndixi cuéchi iní-ndó sá ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo, te núu vá nàcuāha-ndo cuendá nàcuáa quide-ndo ndecu-ndo ña, te cada-í datná quidé ñādúhú, chi òré ñá túú ñá yihí iní-ndó quèxio-í núú ndécú-ndó.

4 Dico ndècu ndihi-ndo ñⁿ úu ñáyiú càndoo caa nine iní-xi, chi ñáyiú-áⁿ ñí nduu táhū-yu cuihnú-yu dóó cuixíⁿ cuendá cundecu ndihi-í-yu, te ducaⁿ chi cùdiú-yu núu-í.

5 Te nchaa ñáyiú na càda ndee iní-xi yáha nándi sá ná yáha sá cuendá-í, te ñáyiú-án nduu táhú-yu cuihnú-yu dóo cuixíⁿ, te vá náquète-í dñú-yu núú tütú núú yódó tnùní cue ñáyiú ní nduu táhú cundecu ndihí-í ni caa ni quíhíⁿ, te cúñaha-í xii Tàtà-í Dútú Ndiöxí ndihí cue espíritú xínú cuèchi núú-í sá ñáyiú-án cúú-yu ñáyiú cùu cuendá-í.

6 Te nchaa nchòhó cada cuendá váha-ndo nàcuáa xáhaⁿ-í xii Espíritú Yá Ndiöxí xáhaⁿ-xi xii cue ñáyiú ndècu ichi-gá xñdecu nchaa xichi”, duha càchí Yaá càháⁿ-án. Te nchaa tnúhu-án ni chídó tnùní-í sá cúú-xí ñáyiú xñdecu ichi Yá Ndiöxí ndécú ñúú Sárdís.

Tnúhu sá cúú-xí cuè ñáyiú xñdecu ichi Yá Ndiöxí ndécú ñúú Filàdelfiá

7 Te ní cachí tucu Yaá càháⁿ-án xii-í sá chídó tnùní-í nchaa tnúhu sá vítná càháⁿ-gá ñúú tütú, te tendaha-í quíhíⁿ ndaha téé xínu cuechi núú Yá Ndiöxí ndécú ñúú Filàdelfiá sá cúú-xí cuè ñáyiú xñdecu ichi-gá ndécú ñúú-án, te duha càchí-gá: “Yúhú cúú-í Yaá ío váha quide ndáá te ñá túú tnàhí cuèchi-í. Te díhna-gá ndíi Dàvíí ní taxi tnùní ndíi ñáyiú, te vitna yúhú táxi tnùní-í-yu, te yúhú càháⁿ-í te núu ndëndida cà ñáyiú ndíhu ndaha-í te ndëndida cà ñáyiú vá ndíhu ndaha-í.

8 Te yúhú xíní-í nchaa nàcuáa quide nchòhó ñáyiú xñdecu ichi Yá Ndiöxí ndécú ñúú Filàdelfiá, te yúhú ní quide-í nàcuáa ní níhí-ndó ñúú ichi cahnu quide-ndo chiuⁿ-í, te vá yõ ñúú cada nàcuáa vá níhí-gá-ndó nàcuáa cada-ndo chiuⁿ-í. Te cuèi ñá túú ío níhí ndéé-ndó cundecu-ndo ichi Yá Ndiöxí dico tnñ-ndo nchaa tnúhu càháⁿ-í, te ní ñúú xito ñá túú càháⁿ-ndó sá ñá túú ndècu ndihí ñaha-ndo xii-í.

9 Te nchaa ñáyiú quide nchaa nàcuáa cuení yucu ñáváha, ñáyiú-án cúú-yu ñáyiú isràél, te cuèi cúú-yu ñáyiú isràél dico ñá túú quidé-yu nàcuáa tàú-yu cadá-yu, te yúhú cada-í sá ncháá ñáyiú-án canehé-yu sá yíñùhu núú-ndó, te cutnùní iní-yu sá yúhú ío cùu iní ñáhà-í xii-ndo.

10 Te ío quide ndee-ni iní-ndó nchícúⁿ nihnu-ndo quide-ndo nchaa nàcuáa ní càháⁿ-í, te xíáⁿ coto ñaha-í xii-ndo ñá túú nã tnahá-ndó ndùu na quixi nchaa tnúndòho tnúhu ndàhú ñuyúú-a. Te òré quexìo nchaa tnúndòho-án ñuyúú-a te dàvá-án cutnùní nàcuáa ndùu sá quidé ñúú ñáyiú.

11 Te ío ndíhí quixi tucu-í. Te vá dáñá ndèé-ndó càda-ndo nchaa sá váha nchícúⁿ nihnu-ndo quide-ndo cuendá sá vã cuíta sá ní cachí Yá Ndiöxí nduu táhú-ndó.

12 Te nchaa nchòhó ñáyiú na càda ndee iní yáha nándi sá ná yáha sá cuendá-í, te yúhú cada-í sá nchòhó ío cuu càhnu-ndo cundecu-ndo núú ndécú Tàtà-í Dútú Ndiöxí, te vá ñúú ndùu-gá xocuiñí-ndó núú ndécú-gá. Te cada iní-ndó sã dàtná sá chídó tnùní-í diu Tàtà-í Dútú Ndiöxí ññ-ndo chi ducaⁿ-ni cundecu-ndo ndihí-gá, te cada tucu iní-ndó sã dàtná sá chídó tnùní-í nàcuáa nàni ñúú-gá ññ-ndo, chi diu ñúú-gá-án cundecu-ndo, te ñúú-án nání-xí Jèrusalén Sáá, duha nàni ñúú-gá. Te ñúú-án quee-xi andíu núú ndécú Yá Ndiöxí Yaá cúú Tàtà-í quèe-xi ñuyúú. Te cada tucu iní-ndó sã dàtná sá chídó tnùní-í diu mee-í ññ-ndo, te xíáⁿ cúú-xí ñúú diu saa, te ducaⁿ càda iní-ndó chi cundecu ndihí ñaha-ndo xii-í.

13 Te nchaa nchòhó cada cuendá váha-ndo nàcuáa xáhaⁿ-í xii Espíritú Yá Ndiöxí xáhaⁿ-xi xii cue ñáyiú ndècu ichi-gá xñdecu nchaa xichi”, duha càchí Yaá càháⁿ-án. Te nchaa tnúhu-án ni chídó tnùní-í sá cúú-xí ñáyiú xñdecu ichi Yá Ndiöxí ndécú ñúú Filàdelfiá.

Tnúhu sá cúú-xí ñáyiú xñdecu ichi Yá Ndiöxí ndécú ñúú Laodiceá

14 Te càchí tucu Yaá càháⁿ-án xii-í sá chídó tnùní-í nchaa tnúhu sá vítná càháⁿ-gá ñúú tütú, te tendaha-í quíhíⁿ ndaha téé xínu cuechi núú Yá Ndiöxí ndécú ñúú Laodiceá sá cúú-xí cuè ñáyiú xñdecu ichi-gá ndécú ñúú-án, te duha càchí-gá: “Yúhú cúú-í Yaá quidé núú Yá Ndiöxí, te cùu-í Yaá quidé ndáá chi càháⁿ ndáá cuítí-í nàcuáa càháⁿ Yá Ndiöxí. Te yúhú cúú-í

Yaá ní quide ní ngúndecu nchaa sá ní cadúha Yá Ndiõxí.

¹⁵ Te yúhú xìní-í nchaa nàcuáa quide nchohó ñáyíu xíndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñùú Laodiceá, te xìní-í sá ñà túú cuìní-ndó cànchicúⁿ nihnu-ndo nchàa nacuáa càháⁿ-í, te ni ñà túú cuìní-ndó dàña duuⁿ-ndo. Te váha-gá sá dúúⁿ dùuⁿ cada-ndo nchaa nacuáa càháⁿ-í àdi núu ñáhá te duuⁿ duuⁿ daña-ndo.

¹⁶ Te sá dúcáⁿ quide-ndo ñá túú cuìní-ndó dùuⁿ duuⁿ-ni cada-ndo nàcuáa càháⁿ-í, te ni ñà túú cuìní-ndó dùuⁿ duuⁿ-ni daña-ndo te sáá nduu vǎ cúndèe-gá iní-í cuendá nchaa sá quidé-ndó-ǎⁿ, te daquèe tíhú ñáhà-í xii-ndo.

¹⁷ Te càchí-ndó sǎ cuícá-ndó, te ío váha ta yǎha-ndo nchàa nduu cuáháⁿ, te ñá túú tnahí ná cúmǎní xii-ndo, te ñá túú cùtnuní iní-ndó sǎ cúú-ndó dàtná cue ñáyíu ío ndàhú yǎha, te cùu-ndo datná ñáyíu ndàhú, ñáyíu ío cùndahú iní ñáhá tnahá ñáyíu-xi, te cùu-ndo datná cue ñáyíu cuáá, te cùu tucu-ndo datná cue ñáyíu ndàhú ñá túú tnahí dóó-xi.

¹⁸ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ cadá-ndó dàtná xíquide cue ñáyíu sàaⁿ ñⁿ sá ñí cuáha mee-ni dǐhúⁿ cuáaⁿ sá ío váha càa, te ducaⁿ quidé-yu te ío-gá cúú cuicá-yu. Te cada tucu-ndo dàtná xíquide cue ñáyíu sàaⁿ dóó cuixíⁿ sácuíhnu-yu cuendá sá vǎ cúú-yu dàtná ñáyíu ndàhú ñá túú dóó-xi, te cada tucu-ndo dàtná quidé cuè ñáyíu sàaⁿ yúcu quèe núú-xi nàcuáa cutnùní váha núú-yu, te duha càháⁿ-í xǎhaⁿ-í xii-ndo chi cuìní-í sá nàtuha ñaha-ndo xii-í, te ío váha cundecu-ndo sǎ cúú-xí Yá Ndiõxí.

¹⁹ Te càháⁿ-í dóho nchaa ñáyíu cùu iní-í òré ñá túú quide ndáá-yu, te dándoho-í-yu, núu xǎⁿ cuìní-í sá nchòhó ndixi cuèchi iní-ndó sǎ ñà túú quide váha-ndo ndècu-ndo.

²⁰ Te na càchí tnúhu-í xii-ndo sǎ yúhú cúú-í dàtná ñⁿ tée nùtníⁿ yuyèhe ndaa quehé te càháⁿ-í ñáyíu yìhi xití vehe, te núu na càda cuendá-yu sá càháⁿ-í te nacaáⁿ-yu yuyèhe te quíhu-í xití vehe cudìni-í ndihí-yu, te duha càháⁿ-í chi cuìní-í cundecu ndihí

ñaha-í xii-ndo.

²¹ Te nchaa nchòhó ñáyíu na càda ndee iní-xi yáha nándi sá ná yǎha sá cuendá-í, te yúhú taxi-í xii-ndo ñⁿ xichi núú ndécú-í cundecu-ndo te cunuu-ndo tnahá-ndó dàtná cùnùu-í, chi yúhú ducaⁿ ñí quide ndee iní-í ní yáha-í nándi sá ñí yáha-í te vitna ní nduu táhù-í ndécú-í núú ndécú Tàtá-í Dútú Ndiõxí cùnùu-í.

²² Te nchaa nchòhó cada cuendá váha-ndo nàcuáa càháⁿ Espiritú Yá Ndiõxí xǎhaⁿ-xi xii cue ñáyíu ndècu ichi-gá xíndecu nchaa xichiⁿ, duha càchí Yaá càháⁿ-áⁿ. Te nchaa tnúhu-áⁿ ñí chídó tnùní-í sá cúú-xí ñáyíu xíndecu ichi Yá Ndiõxí ndécú ñùú Laodiceá.

4

Nàcuáa chìñuhu ñáyíu Yá Ndiõxí andíu

¹ Te sátá ñí yáha ducaⁿ ñí cuu te ní xìní-í nchí andíu, te ní càháⁿ tucu Yaá ní càháⁿ ndihí ñaha xii-í díhna, te Yaá-áⁿ ñí càháⁿ níhi-gá dàtná càháⁿ níhi ñⁿ cútú, te ní cachí-gá xii-í:

—Taqùene iha te na dànehé ñáhà-í xii-n nchàa nacuáa cada-xi ndéé núu cuáháⁿ núú véxi —càchí-gá.

² Te òré-ni-áⁿ ñí quide ñaha tucu Espiritú Yá Ndiõxí xii-í nàcuáa càchí iní-xi, te diu-ni òré-áⁿ ñí xìní-í nùtníⁿ ñⁿ xilé váha andíu te càa datná cáá xilé sáccò nchíhi cue ñáyíu ío cùnùu, te núú xilé váha-áⁿ núcò Yaá táxí tnùní.

³ Te Yaá-áⁿ cáá-gǎ dàtná cáá yúú chàhchí yúú váha sá nání jǎspé, te càa tucu-gá dàtná cáá yúú váha sá nání còrnalíná, te ñùhu doco ñaha ñⁿ có yáhchí xii-gá, te tǎsaⁿ-dì dàtná tǎsaⁿ ñⁿ yúú váha sá nání èsmeraldá.

⁴ Te ní xini tucu-í nùtníⁿ ócó cúmí xilé váha ñí càndéé núú núcò-gá, te núú xilé-áⁿ xínucòó ócó cúmí cue tée cùu sacuéhé te xíxíhnu-güedé mee-ni dóó cuixíⁿ, te ñⁿ caa coróná sá ñí cuáha mee-ni dǐhúⁿ cuáaⁿ xǐxúhuⁿ díquí-güedé.

⁵ Te núú núcò Yaá táxí tnùní-áⁿ sáa nduté, te càháⁿ ñùhu te xica chíhi-xi dóndaha, te cǎyú úsá ití núú núcò-gá, te sá úsá ití-áⁿ xǎⁿ cùtnùní sá ndécú úsá espíritú cúú cuendá-gá.

⁶ Te ndècu ìíⁿ sá ndécú ndàa núú-gǎ te xǎⁿ cáá dàtná cáá làmár, te dàtná cáá vǐdriú cáá ñìhí.

Te ñi càndéé dǐñi Yaa núcǔo-áⁿ xǐnutnǐⁿ cúmí quitì te tǐtní vǐhí tǐnuu-güedi ndeé ndàa sátá-güedi ndihì ndàa núú-güedi.

⁷ Te quitì dǐhna nuu càa-di datná cáá ndìcaha, te quitì cùu uú cáá-dí dàtná cáá ndìcutu, te quitì cùu uní néhé-dí nǔú tǔe, te quitì cùu cúmí cáá-dí dàtná cáá yàcolo oré cuáháⁿ-di núú tàchí.

⁸ Te ndi cúmí quitì-áⁿ ndèé ìñú ndíxíⁿ-güedi ìíⁿ ìíⁿ-güedi, te ñihí xítí ndíxíⁿ-güedi ndihì ndàa sátá ndíxíⁿ-güedi ndèé tǐnuu-güedi, te nduu niú chíñùhu-güedi Yá Ndiǒxí, te xǎhaⁿ-güedi xii-gá:

Yòhó Dútú Ndiǒxí ducaⁿ-ni ta quǐde ndáá-n vǔxi, te ducaⁿ-ni quǐde ndáá-n cuéi vitna, te ñiu-ni ducaⁿ càda ndáá-n nǔú cuáháⁿ nǔú vǔxi,

te cùu-n Yaa quǐdé nchàa-ndi túhú sá vǎha,

te ñiu-ni-n sà ndecu-n ndéé cútnàhá ní cuáha ñuyíú,

te ñiu-ni-n ndècu-n cuéi vitna, te ñiu-ni-n cùndecu-n cuéi ndéé nǔú cuáháⁿ nǔú vǔxi.

Duha xǎhaⁿ cué quitì-áⁿ xii Yaa núcǔo nǔú xilé váha-áⁿ chíñùhu ñaha-güedi.

⁹ Te cue quitì-áⁿ ìo ndàcáⁿ táhú-güedi núú Yaa núcǔo nǔú xilé váha-áⁿ cuèndá nchaa sá quǐdé-gǎ. Te Yaa-áⁿ cúú-gǎ Yaa ndécú nchàa nduu nchaa quíú. Te cue quitì-áⁿ càchí-güedi sá ìo càhnu cuu-gá te nèhe-güedi sá yǐñùhu núú-gǎ. Te ndi tnahá òré ducaⁿ càháⁿ-güedi,

¹⁰ te ndi òcò cúmí cue tée cùu sacuéhé xǐnucóo-áⁿ ngüìñi xítí-güedé núú Yaa núcǔo-áⁿ, chí ñiu-gá cúú-gǎ Yaa ndécú nchàa nduu nchaa quíú te chíñùhu ñaha-güedé xii-gá, te tàva-güedé coróná ñuhú dǐquí-güedé te tàxi ndecu-güedé núú-gǎ, te xǎhaⁿ-güedé xii-gá:

¹¹ Yòhó cúú-n Dútú Ndiǒxí Yaa cúú cuèndá ñáhá xii-ndí, te ìo càhnu cuu-n, te ìo váha quǐde-n,

te nèhe-ndí sá yǐñùhu núú-n, chí ducaⁿ tàú-xi cada-ndí, chí yòhó cúú-n Yaa ní cadúha nchaandi túhú sá ìo, te ducaⁿ ñi ngúndecu nchaa xǎⁿ chí mee-n dùcaⁿ ní sani iní-n càda-n.

5

Cuèndá Yaa cáá dàtná cáá ìíⁿ mbéé quitì ní dánicuéhé-güedé ndihì cuèndá ìíⁿ tutú

¹ Te ní xini tucu-í sá Yaa núcǔo nǔú xilé váha-áⁿ núndàha-gá ìíⁿ tutú ní nacaúnuu xio ndaha cùha-gá, te ndèé lètrá ndàa sátá-xi ndihì ndàa xítí-xi, te úsá tnahá tutú líhli ñùhu seyú ndèé sátá tütú-áⁿ cuèndá sá vǎ dáñá-xí nàcaá.

² Te ní xini-í ìíⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiǒxí, te ndee vǐhi-xi te níhi càháⁿ-xi, te càchí-xi:

—¿Yoo tàú-xi xocàni nchaa tutú líhli ñùhu seyú ndèé sátá tütú-a te nadacàa-xi? —càchí espíritú-áⁿ.

³ Dico ni àndiu, te ni nǔú ñùyíú-a, te ni ndàa xítí ñuhu ñá túú ìíⁿ ñáyiu tàú-xi nadacàa tutú-áⁿ te cundèhé-yu.

⁴ Te yúhú ní ngüita-í ndàhyú vǐhi-í cuèndá sá ñà túú ñi ìíⁿ ñáyiu tàú-xi nadacàa tutú-áⁿ cundèhé-yu.

⁵ Te ìíⁿ cue tée cùu sacuéhé xǐnucóo xǎⁿ ñi cachí-güedé xii-í:

—Vá ndàhyú-gá-n, te cada cuèndá-n chí Yaa ìo cùnuu cuu ndi mee cue ñáyiu cùu ñani tnahá ndi Judá, ñiu-ni Yaa cúú ñani tnahá ndi Daví, Yaa-áⁿ cúú-gǎ Yaa ní ndacu ní yáha nchaa nándi sá ñi yáha, núu xǎⁿ ñiu-gá tàú-gá xocàni-gá nchaa tutú líhli ñùhu seyú ndèé sátá tütú-áⁿ te nadacàa-gá —duha càchí tée cùu sacuéhé-áⁿ.

⁶ Te tnuú ndi òcò cúmí cue tée cùu sacuéhé xǐnucóo-áⁿ, ndihì tnuú ndi cúmí quitì xǐnutnǐ-áⁿ, ndihì núú núcǔo Yaa táxi tñuní-áⁿ ñi xini-í nǔtnǐ ìíⁿ Yaa cáá dàtná cáá ìíⁿ mbéé quitì ní dánicuéhé-güedé te ní xihí-di ñi cùu te ní ndoto-di, te ndèé úsá ndiqui-di, te ndèé úsá tǐnuu-di, te sá úsá tǐnuu-di-áⁿ cútnùní sá ndécú úsá espíritú cúú cuèndá Yá Ndiǒxí, ducaⁿ càa Yaa-áⁿ

nǐ xiní-í. Te cue espíritú-án nǐ ten-
daha-gǎ xíca cùu-xi ni caa xico ñuyíu.

⁷ Te Yaá cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé quití
ní dánícuèhé-güedé-án nǐ sáháⁿ-gá
núú Yáá núcõo núú xilé váha-án.

⁸ Te òré ní queheⁿ-gá tutú-án
te ndi cùmí quití xǐnutnǐí xíaⁿ nǐ
ngüíñí xítí-güedi núú-gǎ, te ducaⁿ
nǐ ngüíñí xítí tucu ndi ócò cùmí cue
téé cùu sacuéhé xǐnucóo-án, te ndi
díⁿ núú-güedé xǐnehe-güedé yaá sá
nání àrpá, te xǐnehe tucu-güedé ndí
díⁿ núú-güedé ñⁿ caa tǐcùú ní cuáha
mee-ni díhúⁿ cuááⁿ, te chitu dǔsa
sá sáháⁿ tnámí. Te ñúhmá dǔsa sá
sáháⁿ tnámí-án cúu-xí dàtná nchaa
tnúhu càháⁿ nchaa ñáyíu ndècu ichi Yá
Ndiõxí òré càháⁿ ndihí ñàhá-yu xii-gá.

⁹ Te xíta-güedé ñⁿ ndudú sáá ndihí
cue quití-án chíñùhu ñaha-güedé
xii-gá, te cächí-güedé ndihí cue
quití-án:

Yòhó tàú-n quèheⁿ-n tutú-a te
xocani-n nchaa tutú lǐhli ñùhu
seyú ndéé sátá-xi,

chi yòhó ní sati níñí-n te ní xíhí-n,
te cuèndá xǐáⁿ ní nduu cuèndá Yá
Ndiõxí cue ñáyíu ñⁿ ñⁿ nacióⁿ,
ndihí ñáyíu xǐndecu ñⁿ ñⁿ ñuú,
ndihí ñáyíu càháⁿ ndí díⁿ ndí
díⁿ núú tnúhu, ndihí ñáyíu
xǐndecu ñⁿ ñⁿ xichi.

¹⁰ Te ní quidè-n-yu dàtná cue téé
yǐndaha ñáyíu, te ní quide
túcú-n-yu dàtná cue dútú sǎ
cúu-xí Yá Ndiõxí.

Te sáá nduu te taxi tnùní-yu ñuyíu-a.
Duha càháⁿ cue téé-án ndihí cue
quití-án chíñùhu-güedé ndihí-güedi
Yaá-án.

¹¹ Te sátá dúcáⁿ te ní tecú dóho-í
ní cáháⁿ cuéhé víhí espíritú xínú
cuèchi ni candéé núú núcõo Yaá táxí
tnùní-án, ndihí núú xǐnutnǐí ndi cùmí
cue quití-án, ndihí núú xǐnucóo cue téé
cùu sacuéhé-án, te ní xiní-í sá sǔúni
cuéhé víhí espíritú-án xǐndecu xíaⁿ,

¹² te níhi ní cáháⁿ cue espíritú-án, te
cächí-xi:

Yòhó Yaá cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé quití
ní dánícuèhé-güedé te ní xíhí ní
cùu te ní ndoto,

te yòhó ío càhnu cuu-n, te ndècu
ndihí-n nchaandi túhú,

te ío ndècu ndihí-n sá xiní tnùní-n,
te ndàcu-n quide-n nchaa sá cuíni-n,
te nèhe-ndí sá yíñùhu núú-n, te ío váha
quide-n,

te chíñùhu ñaha-ndí xii-n, chi ducaⁿ
tàú-ndí cada-ndí chi ío càhnu
cuu-n.

Duha cächí nchaa cue espíritú-án
xǎhaⁿ-xi xii-gá chíñùhu ñaha-xi.

¹³ Te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ
nchaandi túhú sá ní cadúha Yá Ndiõxí
ndécú àndiu, ndihí nchaa sá ndécú
ñuyíu, ndihí nchaa sá ndécú xítí ñuhu,
ndihí nchaa sá ñúhú xítí ndute làmár,
te xǐcachí-xi:

Yòhó Yaá núcõo núú xilé váha, ndihí
yòhó Yaá cáá dàtná cáá ñⁿ
mbéé quití ní dánícuèhé-güedé
táxí tnùní-ndó, te nèhe-ndí sá
yíñùhu núú-ndó,

te ducaⁿ ío ndàcáⁿ táhú-ndí núú-ndó,
chi ío váha quide-ndo te ío
cùnuu-ndo,

te díu-ni duha cáháⁿ váha-ndí
cuèndá-ndó ní caa ni quíhíⁿ.

Duha cächí nchaa sá ní cadúha Yá
Ndiõxí.

¹⁴ Te ndi cùmí cue quití xǐnutnǐí-án
cächí-güedi:

—¡Ducaⁿ na cùnduu! —cachí-güedi.

Te ndi ócò cùmí cue téé cùu sacuéhé
xǐndecu-án nǐ ngüíñí xítí-güedé
chíñùhu-güedé Yaá ndécú nchaa nduu
nchaa quíú.

6

Cuèndá úsá tutú lǐhli ñùhu seyú

¹ Te sátá dúcáⁿ te ní xiní-í sá
Yáá cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé quití ní
dánícuèhé-güedé-án nǐ xócání-gǎ ñⁿ
tutú lǐhli ñùhu seyú ndéé sátá tütú sá
nǐ nadúcúⁿ nuu-án, te ní tecú dóho-í
ní cáháⁿ ñⁿ quití cùmí xǐnutnǐí-án, te
níhi ní cáháⁿ-di dàtná càháⁿ ñùhu, te
cächí-di:

—¡Taquixi cundehe-n! —cachí-di.

² Te òré-ni-án nǐ xiní-í ñⁿ cuáyú
cuixíⁿ yódó ñàha ñⁿ sá yódó ñàha xii-di,
te sá yódó ñàha xii-di-án néhé-xí ñⁿ
arcú sá cúu tnuxí-xi, te ní nduu

táhú-xi ìⁿ coróná, te ní ndacu-xi ní cunu-xi te ducaⁿ-ni ta cunu-xi cuáháⁿ.

³ Te òré ní xócání-gă tutú lîhli cùu uú ñúhú sèyú ndèé sátá tûtú sá ñí nadúcúⁿ nuu-áⁿ, te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ tucu ingá quiti cùu uú xînutní-áⁿ, te cächí-di:

—¡Taquixi cundehe-n! —cachí-di.

⁴ Te òré-ni-áⁿ ñí xiní tucu-í ìⁿ cuàyú tícuèhé ní quee-di cuáháⁿ-di, te yòdo ñaha ìⁿ sá yódó ñaha xii-di, te sá yódó ñaha xii-di-áⁿ ñí níhí-xi tnúhu ndee ìní sá dátícánuu-xi ñáyíu vá cùndècu ndihi tnaaha váha-gá-yu, te ngúíta ñáyíu cahni tnàhá-yu, te ní nduu táhú-xi ìⁿ yuchí cáhnú vîhi.

⁵ Te òré ní xócání tucu Yaá-áⁿ ingá tutú lîhli cùu uní ñúhú sèyú ndèé sátá tûtú sá ñí nadúcúⁿ nuu-áⁿ, te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ quiti cùu uní xînutní xíáⁿ, te cächí-di:

—¡Taquixi cundehe-n! —cachí-di.

Te òré-ni-áⁿ ñí xiní tucu-í ìⁿ cuàyú tnúú te yòdo ñaha tucu ìⁿ sá yódó ñaha xii-di, te sá yódó ñaha-áⁿ nùndàha-xi úú yaxíⁿ libré.

⁶ Te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ìⁿ sá ñí cáháⁿ tnuú cue quiti xînutní-áⁿ, te cächí-xi:

—Ìⁿ cuártú-nă trîú níhí-ndó să ìⁿ dîhúⁿ denàriú, te úní cuártú-nă cebadá níhí-ndó să ìⁿ tucu dîhúⁿ denàriú, dico acítí ndihi ndudí ndéhé yoho yàha stilé chi vá ndîhí nihnu —duha cächí sá cáháⁿ-áⁿ.

⁷ Te òré ní xócání tucu Yaá-áⁿ tutú lîhli cùu cumí ñúhú sèyú ndèé sátá tûtú sá ñí nadúcúⁿ nuu-áⁿ, te ní tecú tucu dóho-í ní cáháⁿ tucu ingá quiti cùu cumí xînutní-áⁿ, te cächí-di:

—¡Taquixi cundehe-n! —cachí-di.

⁸ Te òré-ni-áⁿ ñí xiní tucu-í ìⁿ cuàyú yàhá, te yòdo ñaha tucu ìⁿ sá yódó ñaha xii-di, te sá yódó ñaha xii-di-áⁿ nání-xí Să xîhí, te xíáⁿ sáhní-xí ñáyíu, te sátá xíáⁿ nchícúⁿ sá nèhé núú ndécú ñáyíu ní xîhí. Te cumí xîhí cùu ñuyíú, te sá sáhní ñaha xii ñáyíu-áⁿ ñí níhí-xi tnúhu ndee ìní danàa-xi ñáyíu ìⁿ xîchi ñuyíú, te davá-yu cahni ñaha-xi ndihi yuchí, te cada-xi sá cóo tnámá te

cuú-yu, te cada tucu-xi sá cóo cuèhé cahni-xi ñáyíu, te diu-ni tucu-xi cada sá ncháá quiti dééⁿ cahni-di ñáyíu.

⁹ Te òré ní xócání tucu Yaá-áⁿ tutú lîhli cùu uhúⁿ ñúhú sèyú ndèé sátá tûtú sá ñí nadúcúⁿ nuu-áⁿ, te òré-áⁿ ñí xiní-í nùtnî ìⁿ núú sácódó să ndúú táhú Yă Ndiöxí, te ndàa caha xíáⁿ ní xiní-í xîndecu nchaa àlmá ñáyíu ní sahní-güedé núú ñuyíú să cuèndá tnúhu Yă Ndiöxí, ndihi sá cuèndá sá ñí cáháⁿ váha-yu cuèndá-gá.

¹⁰ Te nchaa àlmá-áⁿ ñíhi xîcáháⁿ-xi, te xáhaⁿ-xi xii Yă Ndiöxí:

—Yöhó Dútú Ndiöxí cúú-n Yáá ñá túú tnàhí cuéchi-xi, te ñá túú tnàhí quée cáva-n quide-n ìⁿ sá cáháⁿ-n. ¿Te ná ndéé ama dandòho-n ñáyíu ndècu ñuyíú nachinaa-n cuèndá sá ñí quide ñàhá-yu xii-ndí-i? —cächí cue àlmá-áⁿ xáhaⁿ-xi xii-gá.

¹¹ Te sátá dúcáⁿ te nchaa cue àlmá ñáyíu-áⁿ ñí níhí-xi dóó cuixíⁿ ní quée cuíhnu-xi, te ní xítñúhu ñaha xii-xi sá ná ndètatú-xi te cundetú tnaa-xi ndéé ná xînu cava cuú ñáyíu nàcuáa ndéé tnuní dàtná ní xîhí cue ñáyíu dii àlmá-xi cùu-xi. Te ñáyíu sa ní xîhí-áⁿ ìⁿ-ni cúú-yu ndihi ñáyíu vitna cuú-áⁿ chi mee-ni chîuⁿ Xitohó Jesucristú quidè-yu, te diu-ni ichi-gá ndécü-yu.

¹² Te òré ní xócání tucu Yaá-áⁿ tutú lîhli cùu iñú ñúhú sèyú ndèé sátá tûtú sá ñí nadúcúⁿ nuu-áⁿ, te ní xiní-í súúní ñíhi ní quidi-xi ñuyíú, te ní cutnuu ñíhí núú nchîcanchii dàtná ìⁿ dóó tnúú, te ní cuu tícuèhé níñí ñíhí núú yóó.

¹³ Te ní xiní-í ní ngoyo chódíní ñuyíú-a dàtná ngóyó ngüxí yîhí òré quéné tächí ñíhi.

¹⁴ Te ní xiní-í ní nadúcúⁿ nuu andîu dàtná nádúcúⁿ nuu ìⁿ tutú te ní ndóñúhú-xí, te nchaa tîndúú ñí xica ndehe-xi núú ndécú-xí, te ducaⁿ ñí xica ndehe tucu nchaa tîndúú yîhí ndécú xîti ndute làmár.

¹⁵ Te nchaa cue téé yîndaha ñáyíu ní nguívàha-güedé, ndihi nchaa dava-gá cue téé ío tàxi tnuní, ndihi nchaa ñáyíu cuica, ndihi nchaa cue téé tàxi tnuní sandàdú, ndihi cue sandàdú cue téé ío

váha sáa díquí-xi nàcuáa cada-güedé nàa-güedé, ndihi nchaa ñáyiú ñá túú tnàhí dàñá quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi, ndihi nchaa ñáyiú dàñá queé núú chíuⁿ patróóⁿ-xi. Te dava ñáyiú-áⁿ ní nguívãha-yu xití yaú, te davá-yu ní nguívãha-yu nchaa tnuú cava.

¹⁶ Te xãhãⁿ-yu nchaa tindúú ndihi nchaa cava:

—Chí tácuuⁿ chiváha ñaha-ndo xii-ndí cuendá sá vã quini ñáhá Yáa ío tàxi tnuní núcõo núú xilé váha, ndihi cuendá sá vã dándõho ñaha Yáa cáa dàtná cáa ñⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé, chi Yáa-áⁿ ío cùdééⁿ-gã núú-ndí —duha càchí nchaa ñáyiú-áⁿ xãhãⁿ-yu xii nchaa tindúú-ãⁿ ndihi nchaa cava-áⁿ.

¹⁷ Te vitna ní sáa nduu ío cùu cahnu nduu tnúndõho tnúhu ndàhú, te vá yõo ñⁿ cundee ìní-xi yáha nchaa tnúndõho-a.

7

Ñáyiú isràél ñáyiú naníhí tàhú

¹ Te sátá xĩaⁿ te ní xiní-í cùmí tnáhá espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiõxí xĩnutnĩ-xi ndi cùmí xio ñuyúú, te cue espíritú-áⁿ ñĩ ngani-xi táchí cuendá sá vã cuicó-gã-xi ni lámár, te ni díquí yutnu, te ni ñⁿ xichi ñuyúú vã cuicó-gã-xi.

² Te cue espíritú-áⁿ ndécú ndihi-xi tnúhu ndee ìní danàa-xi sá ío lámár ndihi sá ío ñuhu yìchí, te ní xiní tucu-í ìngá espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiõxí ní quee nchita-xi ndàa nacuáa quène nchícanhii, te nùndaha-xi seyú Yá Ndiõxí Yáa ndécú nchàa nduu nchaa quíú, te níhi ní cáháⁿ-xi xãhaⁿ-xi xii ndi cumí cue espíritú-áⁿ:

³ —Vá dánàa-ndo sá ío lámár, te ni vã dánàa-ndo yutnu, te ni ñⁿ sá ío ñuyúú vã dánàa-ndo, chi cundetú-ndo ndèé ná tàxi ndecu-ndí ñⁿ sèñá tneé nchaa ñáyiú xínu cuechi núú Tãtá-ó Dütú Ndiõxí —duha càchí espíritú-áⁿ xãhaⁿ-xi xii ndi cumí espíritú xĩnutnĩ ndi cùmí xichi ñuyúú.

⁴ Te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ñⁿ sá ní cáháⁿ, te ní cachí-xi sá núú ndí ùxúú xichi cue ñáyiú isràél te ní xínu ñⁿ

cièndú údico cùmí mĩl-yu ní ngúndecu sèñá tneé-yu.

⁵ Te núú ñⁿ cièndú údico cùmí mĩl ñáyiú-áⁿ, te ní xínu ùxúú mĩl cue ñaní tnáhá ndí Júdá ní ngúndecu sèñá tneé-yu, te ùxúú mĩl cue ñaní tnáhá ndí Rùbén, te ùxúú mĩl cue ñaní tnáhá ndí Gãd,

⁶ te ùxúú mĩl cue ñaní tnáhá ndí Àser, te ùxúú mĩl cue ñaní tnáhá ndí Neftalí, te ùxúú mĩl cue ñaní tnáhá ndí Manàsés,

⁷ te ùxúú mĩl cue ñaní tnáhá ndí Míó, te ùxúú mĩl cue ñaní tnáhá ndí Lèví, te ùxúú mĩl cue ñaní tnáhá ndí Isàcár,

⁸ te ùxúú mĩl cue ñaní tnáhá ndí Zabulón, te ùxúú mĩl cue ñaní tnáhá ndí Chéé, te ùxúú mĩl cue ñaní tnáhá ndí Benjamín, nchaandi túhu ñáyiú-áⁿ ñĩ ngúndecu sèñá tneé-yu.

Cuéhé víhí ñáyiú nihnu dóo cuixíⁿ

⁹ Te sátá xĩaⁿ te ní xiní-í cuéhé víhí ñáyiú, ñáyiú ñⁿ ñⁿ nacióⁿ, ndihi ñáyiú ñⁿ ñⁿ ñuú, ndihi ñáyiú càháⁿ ndi díⁿ ndi díⁿ núú tnúhu, ndihi ñáyiú ní xíndecu ñⁿ ñⁿ xichi, te nchaa ñáyiú-áⁿ xĩnutnĩ-yu ndàa núú Yáa táxi tnuní núcõo núú xilé váha, ndihi núú Yáa cáa dàtná cáa ñⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé, te vá yõo ñⁿ ndàcu cahu ñaha xii-yu chi cuéhé víhí-yu, te nchaá-yu xixihnu-yu mee-ni dóo cuixíⁿ, te nùndahá-yu nchaá-yu ñⁿ caa ndàha yutnu ñuú.

¹⁰ Te nchaá-yu níhi xicáháⁿ-yu, te càchí-yu:

Yáa táxi tnuní núcõo núú xilé váha cùu-gá Ndiõxí-ó,

te diu-gá ndihi Yáa cáa dàtná cáa ñⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé ní dácãcu nihnu ñaha-gã xii-o núú ùhú núú ndàhú.

Duha càchí nchaa ñáyiú-áⁿ.

¹¹ Te nchaa espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiõxí ní nadúcúⁿndèé-xi xĩnutnĩ-xi ñĩ càndéé núú núcõo Yáa núcõo núú xilé váha, ndihi núú xĩnucóo cue téé cùu sacuéhé, ndihi cue ndi cùmí quiti xĩnutnĩ-áⁿ, te nchaa-xi ní ngüñí xití-xí te ní ngúnu ndeyi-xi núú Yáa núcõo núú xilé váha-áⁿ, te

nchaa-xi ní ngüíta-xi chiñuhu ñaha-xi xii-gá,

¹² te cächí-xi:

Na cáháⁿ ndáá-ndí núú yòhó Tátá-ndí Dútú Ndiöxí sá ío cànhu cuu-n, te ndàcu-n quide-n nchaa sá vâha cuini-n, te ío vâha quide-n, te ndècu ndihi-n nchaa sá xini tnùní-n,

te chiñuhu ñaha-ndí xii-n, te ducaⁿ ndàcáⁿ táhú-ndí núú-n cuendá nchaa sá quidé-n, te nèhe-ndí sá yíñuhu núú-n,

te tnúhu cáháⁿ-ndí-a cùu-xi tnúhu ndáá, te ñu-ni duha cáháⁿ-ndí ndéé núú cuáháⁿ núú vèxi.

Duha cächí nchaa cue espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xii Yaá núcõo núú xilé vâha-áⁿ.

¹³ Te ñiⁿ cue téé cùu sacuéhé xñdecu-áⁿ ní xicáⁿ tnúhú-dé núú-í, te cächí-dé:

—¿Yóndi cùu ñáyiu dàcáⁿ xixíhnu dóo cuixíⁿ-áⁿ, te ndéé véxi-yu núu dàcáⁿ xindáá-yu-i? —cächí-dé.

¹⁴ Te yúhú ní xáhaⁿ-í:

—Tátá, ñá túú xini-í, dico mee-n xini-n —duha ní xáhaⁿ-í xii-dé.

Te dàtnùní ní cachí tnúhu-dé xii-í ná cùú ñáyiu-áⁿ, te cächí-dé:

—Nchaa ñáyiu-a cùú-yu ñáyiu ní quee núú ío víhí tnúhu ndòho tnúhu ndàhú sá vâ cùndèe iní-ó te véxi-yu iha, te cùú-yu ñáyiu sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi cuendá sá ñi sati ñiñí Yaá cáá dàtná cáá ñiⁿ mbéé quiti ní dánicuèhé-güedé, cuendá xiáⁿ vitna ní ndihi-yu ní nduu cuixíⁿ dóo xixíhnu-yu.

¹⁵ Te núú xiáⁿ vitna ní nduu táhú-yu ndécú-yu núú ndécú Yá Ndiöxí Yaá táxi tnùní núcõo núú xilé vâha, te cuèi nduu cuèi niú xínú cuèchí-yu núú-gá vitna, te ñu-gá xító ñaha-gá xii-yu.

¹⁶ Te vitna ní sáá-yu núú-gá cundécú-yu te vá ndóhó-gá-yu docó, te ni vâ quini-gá-yu ndohó-yu yíhí-yu ndute, te ni vâ quini-gá-yu ndohó-yu cahni nchícanhii, te ñá túú-gá ná cahni ndohó-yu.

¹⁷ Te ducaⁿ chi Yaá cáá dàtná cáá ñiⁿ mbéé quiti ní dánicuèhé-güedé ndécú-gá núú nútñi xilé vâha núcõo

Yá Ndiöxí Yaá táxi tnùní, Yaá-áⁿ coto ñaha-gá xii-yu dàtná quidé ñiⁿ toli oré xító-dé mbéé-dé, te candeca ñaha-gá xii-yu quihíⁿ núú tõe ndute, te ndute-áⁿ cúú-xi ndute candeca iní-yu, te Yá Ndiöxí cada-gá sá vâ quini-gá-yu tnúhu ndàhyú —duha ní cachí tnúhu téé cùu sacuéhé-áⁿ xii-í.

8

Cuendá tícùú sá ñi cuáha mee-ni dñhúⁿ cuááⁿ

¹ Te sátá dúcáⁿ te Yaá cáá dàtná cáá ñiⁿ mbéé quiti ní dánicuèhé-güedé ní xócáni-gá tutú lihli cùu usá ñúhú sèyú ndéé sátá tütú sá ñi nadúcúⁿnuu-áⁿ, te òré-áⁿ ñi cunahi sùúni ñavíi-ná ní cuu andiù dàtná cuádava òré.

² Te ní xini-í úsá tnàhá espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí xñnutñi-xi núú núcõo-gá, te ní níhí-xi ñiⁿ caa cütú xñhehe-xi.

³ Te dàtnùní ní xini tucu-í ingá espíritú xínú cuèchi núú-gá ní quexiò-xi nehe-xi ñiⁿ tícùú ní cuáha mee-ni dñhúⁿ cuááⁿ te ñuhu vai dúsa sá sàháⁿ tnámí, te ní ngúnutñi espíritú-áⁿ núú ndécú sá ñi cuáha mee-ni dñhúⁿ cuááⁿ núú sácõdó sá ndúú táhú Yá Ndiöxí, te xiáⁿ nútñi-xi ndàa núú-gá, te dúsa sá sàháⁿ tnámí-áⁿ cahmi espíritú-áⁿ núú sácõdó sá ndúú táhú-gá-áⁿ cuendá ñúhmá ñúsa-áⁿ cundihí-xi nchaa tnúhu cáháⁿ ñáyiu cáháⁿ ndihi ñaha xii-gá, nchaa ñáyiu cùu cuendá-gá.

⁴ Te nùndaha espíritú-áⁿ tícùú ñúhú ñúsa sá sàháⁿ tnámí càyú, te quène ñúhmá nútñi-xi núú Yá Ndiöxí, te ñúhmá-áⁿ cundihí-xi nchaa tnúhu cáháⁿ ñáyiu cáháⁿ ndihi ñaha xii-gá, nchaa ñáyiu cùu cuendá-gá.

⁵ Te ní queheⁿ espíritú-áⁿ tícùú te ní dáchítú-xi ñuhú yódó núú sácõdó sá ndúú táhú Yá Ndiöxí, te ní xítenuu-xi ñuyíú, te òré ducaⁿ ñi quide-xi te ní cáháⁿ víhí ñuhu, te ío dusaⁿ ñi quide-xi ñuyíú, te ní sáá nduté, te níhí víhí ní tnáa.

Ndi úsá espíritú ní tíú-xi ñiⁿ caa cütú xñhehe-xi

6 Te ndi ùsá cue espíritú xĩnehe ìⁿ caa cútú-áⁿ nĩ ngúndecu túha-xi cuendá tiú-xi.

7 Te espíritú díhna nuu nĩ tiú-xi cútú néhé-xí, te ñuyíú-a ní ngoyo ñĩñi dácánuu-xi ndihĩ ñuhú ndihĩ níñí, te luha-ná te cuu dava ñuyíú nĩ cáyú, te luha-ná te cuu dava tucu nchaa yutnu ío ñuyíú nĩ cáyú, te luha-ná te cuu dava tucu nchaa cùhú ío ñuyíú nĩ cáyú.

8 Te espíritú cúú ùú ní tiú-xi cútú néhé-xí, te dàtná cáá ìⁿ tĩndúú cáá ìⁿ sá nĩ ngava xití làmár te nchìcúⁿ ñuhú, te luha-ná te cuu dava ndute làmár-áⁿ nĩ nduu-xi níñí.

9 Te luha-ná te cuu dava nchaa quiti xĩxúhuⁿ xití làmár-áⁿ nĩ xihí-güedi, te luha-ná te cuu dava nchaa bàrcú ní quee naa-xi xití ndute.

10 Te espíritú cúú ùní ní tiú-xi cútú néhé-xí, te ní ngava ìⁿ chódíní cáhnú ndèé andiú ñuyíú te nchìcúⁿ ñuhú-dí, te ñuhú-áⁿ cáá dàtná cáá ñùhú iti. Te luha-ná te cuu dava nchaa yúte ní ngava chódíní-áⁿ, te luha-ná te cuu dava tucu nchaa núú quènihni ndute ní ngava-dí.

11 Te chódíní-áⁿ nání-dí: Yúcú Úá. Te ndute xica nchaa yúte-áⁿ ndihĩ nchaa ndute quènihni-áⁿ nĩ cuu úá-xi dàtná yúcú úá, te ío cuéhé ñáyiú ní xihí sá dúcáⁿ nĩ cuu úá ndute-áⁿ.

12 Te espíritú cúú cùmí ní dácàháⁿ-xi cútú néhé-xí, te luha-ná te cuu dava nchìcanchii ñá túú ní dàyehé-xi, te ducaⁿ lùha-ná tucu cuu dava yóó ñà túú ní dàyehé-dí, te ducaⁿ lùha-ná te cuu dava tucu nchaa chódíní ñà túú ní dàyehé-güedi, te luha-ná te cuu dava nduu ñà túú ní dàyehé nchìcanchii, te ducaⁿ lùha-ná te cuu dava niú ñà túú ní dàyehé yóó ndihĩ nchaa chódíní.

13 Te sátá dúcáⁿ te ní xiní-í xícó ìⁿ espíritú xinú cuèchi núú Yá Ndiöxí núú tàchí, te ní tecú dóho-í níhi càháⁿ-xi, te càchí-xi:

—Ío ndàhú ndoho nchaa ñáyiú xĩndecu ñuyíú òré ná dàcàháⁿ úní-gá cue espíritú cùmání cútú xĩnehe-xi, chi sa xĩndecu túha-ná-xi sá dácàháⁿ-xi!—duha càchí espíritú-áⁿ.

9

1 Te espíritú cúú ùhúⁿ ní tiú-xi cútú néhé-xí, te òré-áⁿ nĩ xiní-í ní quee ìⁿ espíritú andiú te càa-xi datná cáá ìⁿ chódíní, te ní ngava-xi ñuyíú, te ní níhí-xi ìⁿ ndacaá néhé-xí cuendá nacaáⁿ-xi yuyèhe yaú cùnú víhí.

2 Te ní nacaáⁿ-xi yaú-áⁿ te ní ngúita-xi ní quene ñúhmá dàtná quéné ñúhmá ìⁿ xítnú cáhnú vìhi, te ní quene tàchí ní xítenuu-xi ñúhmá-áⁿ te ní sadí-xi núú nchìcanchii, te ní cunee ñuyíú.

3 Te xití ñúhmá-áⁿ nĩ quene tíca làngóstá, te ní xítenuu-dí ñuyíú, te dééⁿ-güedi dàtná dééⁿ nchacua.

4 Te ní ngúndecu ndihĩ-güedi tnúhu ndee ìní cuendá sá dándòho-güedi mee-ni ñáyiú ñá túú ndèé seña Yá Ndiöxí tneé-xi, te ñá túú ñà cada-dí nchaa yutnu ndihĩ nchaa cùhú.

5 Te ñá túú tnúhu ndee ìní ndécú ndihĩ-güedi sá cáhní-güedi ñáyiú, chi mee-ni sá dándòho ñaha-güedi xií-yu úhúⁿ yóó. Te òré ní ngúita-güedi dándòho ñaha-güedi xií-yu te tàhú tnùhú núú dáquèe-güedi iñu-güedi dàtná quidé-xí núú dáquèe nchacua iñu-güedi.

6 Te ñáyiú-áⁿ xicáⁿ táhü-yu sá ndihĩ cuú-yu cuendá sá ío ndòhó-yu dàquèe ñaha nchaa quiti-áⁿ iñu-dí xií-yu te ñá cuìní-xi cuú-yu, te ìⁿ nduu ìⁿ nduu sàni iní-yu cuú-yu te ñá túú cuìní-xi cuú-yu chi ñá túú tnúhu xihí sá cúú-xí-yu.

7 Te nchaa tíca làngóstá-áⁿ xĩndáa-güedi dàtná ndáa nchaa cuáyú cue téé cuáháⁿ nàá, te díquí-güedi ñùhu ìⁿ sá cáá dàtná cáá còroná ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuàáⁿ, te núú-güedi càa datná cáá núú cuè téé.

8 Te idi díquí-güedi càa datná cáá idi díquí ñáyiú dìhí, te núhu-güedi càa datná cáá núhu ndicaha.

9 Te yídúcúⁿnuu-güedi ìⁿ sá cáá dàtná cáá càá, te ndíxíⁿ-güedi quide-xi datná quidé-xí núú vèxi cuéhé víhí càrretá sá táñùhu cuayú cuáháⁿ-güede ndihĩ-güedi núú nàá-güede.

10 Te ndéé iñu núú lùhmá-güedi dàtná ndéé iñu núú lùhmá nchacua, te iñu núú lùhmá-güedi-áⁿ dáquëe-güedi ñáyiú dándoho ñaha-güedi xií-yu, te ducaⁿ-ni càda-güedi dándoho ñaha-güedi xií-yu ndéé xínu úhúⁿ yóó.

11 Te nchaa tíca làngóstá-áⁿ táxí tnùnì ñáhá espíritú sá táxí tnùnì yaú cùnù víhí, te espíritú-áⁿ nání-xí Àbadón tnúhu hèbreú, te tnúhu grìégú nání-xí Àpolión, te ndì nduú tnúhu-áⁿ quée-xí: Sá dánàa ñáyiú.

12 Te tnúndòho-a cuu-xi tnúndòho díhna nuu, te vitna cùmání úú-gá.

13 Te espíritú cúú iñú ní tíú-xi cútú néhé-xí. Te núú Yă Ndiòxí nùtnhì ìⁿ sá ñí cuáha mee-ni díhúⁿ cuááⁿ núú sácódó sá ndúú tãhú-gă, te ndì cùmí xíquí-xi xĩndecu ìⁿ caa ndìqui, te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ìⁿ sá ñí cáháⁿ nihnu ndì cùmí ndìqui-áⁿ.

14 Te sá càháⁿ nihnu ndìqui-áⁿ xãhaⁿ-xi xii espíritú cúú iñú sá ñí tíú cútú-ăⁿ:

—Cuàháⁿ nandaxi-n ndì cumí espíritú ndútú ndècu yúte càhnu nani Eúfratés —càchí sá càháⁿ-áⁿ xãhaⁿ-xi xii espíritú-áⁿ.

15 Te sátá dúcáⁿ te ní nandáxí ndì cùmí cue espíritú-áⁿ cuendá cahni-xi cuéhé víhí ñáyiú, te sa yatni dàtná cuádava ñáyiú xĩndecu ñuyíú cahni-xi, te ducaⁿ chi sa ndècu túha tnàhí cue espíritú-áⁿ ndétú-xí sáá òré, àdi nduu, àdi yóó, àdi cuíá ducaⁿ càda-xi cahni-xi ñáyiú.

16 Te ní xiní-í nchaa cue sandàdú cùndìhì-xi xixódó-güedě cuàyú, te ní nihí-í tnúhu sá xĩnu úú cièndú millón-güedě.

17 Te duha xĩndáa cue cuàyú-áⁿ ndìhì cue téé yòdo ñaha-áⁿ ñí xiní-í: Te cue téé-áⁿ yídücüⁿ nuu ìⁿ sá yídücüⁿ nuu pèchú-güedé, te luha tícuéhé te luha cuì datná cuì andiú, te luha cuááⁿ, te nchaa cuàyú-áⁿ cáá díquí-güedi dàtná cáá díquí ndìcaha, te yuhu-güedi quène ñuhú ndìhì ñúhmá, ndìhì àzufré nchìcúⁿ ñuhú.

18 Te ío cuéhé ñáyiú ñuyíú ñí xihí chi luha-ná te cudavá-yu ní xihí sá

cuendá ñuhú-áⁿ ndìhì ñúhmá-ăⁿ ndìhì àzufré-áⁿ.

19 Te ndìhì núú lùhmá-güedi ndìhì yuhu-güedi dándoho-güedi ñáyiú, te núú lùhmá-güedi nèhe-xi díquí cõó, te diu-ni dàtná cáá cõó cáá nihí lùhmá-güedi.

20 Te nchaa dava-gá ñáyiú ní cácu ñá túú ní xihí núú nchaa tnúndòho-áⁿ ñà túú ní cuìni-yu dàñá-yu ichi cuéhé ichi duha ndècú-yu, chi quide cahnu-ni-yu nchaa espíritú cùndìhì yucu ñávãha, ndìhì nchaa sá càchí-yu cùu ndiòxí ní cadúha cue téé ñuyíú-a, te dava xĩáⁿ ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuááⁿ, te dava ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuixíⁿ, te dava ní cuáha sá nánì bròncé, te dava ní cuáha mee-ni yúú, te dava ní cuáha mee-ni yùtnu, te nchaa xĩáⁿ ñá túú cùtnunì núú-xi, te ní ñà túú tècú dóho-xi, te ní ñã ndácú-xí càca-xi.

21 Te ní sã sãhni tnàhá-yu, te ní sã sãhni ndùu tnahá-yu, te ní sã ndècú-yu ichi díí ìní, te ní sã dúhú ndàchiuⁿ tnahá-yu ñá túú ní cuìni-yu dàñá-yu.

10

Ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiòxí néhé-xí ìⁿ librú

1 Te sátá dúcáⁿ te ní xiní tucu-í ìⁿ espíritú cùnùu xinu cuechi núú Yă Ndiòxí ní quee-xi andiú, te yìhì-xi xití vícò cuãguee-xi ñuyíú te ndàa díquí-xi ndècu ìⁿ cóó yáhnchí, te núú-xi súúnì chàhnchí dàtná chàhnchí núú nchìcanchii, te ndì nduú díhìⁿ-xi càa datná cáá itá ñuhú.

2 Te nùndaha-xi ìⁿ librú líhli ní nandicá, te sáhá cùha-xi ní sani-xi núú ndute làmár, te sáhá dàtni-xi ní sani-xi núú ñuhu yìchí.

3 Te espíritú-áⁿ ñhì vìhì ní cáháⁿ-xi, te ní quide-xi dàtná quidé ìⁿ ndìcaha òré cánásàa-dì, te òré ducaⁿ ñhì vìhì ní cáháⁿ-xi te úsá xito ní cáháⁿ ñuhú.

4 Te sátá ñí yáha ní cáháⁿ ñuhú-áⁿ úsá xito, te chido tnùnì-í ìⁿ núú tütú nàcuáa ní cáháⁿ-xi ní cùu, te meì òré-áⁿ ñí tecú dóho-í ní cáháⁿ ìⁿ sá ñí cáháⁿ andiú te càchí-xi:

—Vá chídó tnùnì-n nàcuáa ní cáháⁿ ñúhu-áⁿ, iní méé-ní-n ná cùhuⁿ —duha càchí sá ñí cáháⁿ-áⁿ.

⁵ Te espíritú sá nútñí ñⁿ xio sáhá-xi núú ndute lámár-áⁿ ndìhi ingá xio sáhá-xi núú ñuhu yìchí-áⁿ ñí xiní-í ní ndonehe-xi ndaha cùha-xi,

⁶ te càchí-xi:

—Yá Ndiöxí Yáá ndécú nchàa nduu nchaa quíú Yáá ní cadúha ñuyúú, ndìhi andiù, ndìhi lámár, ndìhi nchaa sá ió, Yáá-áⁿ náhá ndáá-gá sá yúhú cáháⁿ ndáá-í, te vá cùyàa vihi

⁷ te cada-xi nchaa nàcuáa ndùu tnúhu ndùu yuhu ní cáháⁿ-gá, tnúhu ní xáhaⁿ-gá xii cue téé ní xinu cuechi núú-gá, cue téé ní xóo cáháⁿ tnúhu-gá ndéé sanaha, chi òré ná tìú espíritú cúú ùsá cútú néhé-xí, te òré-áⁿ cada-xi nchaa nàcuáa ndùu tnúhu ndùu yuhu sá ñí xáhaⁿ-gá xii nchaa cue téé-áⁿ —duha càchí espíritú-áⁿ.

⁸ Te sátá dúcáⁿ te ní tecú tucu dóho-í ní cáháⁿ tucu sá ñí cáháⁿ andiù-áⁿ, te càchí-xi xii-í:

—Cuàháⁿ te queheⁿ-n libré líhli sá ñí nàndicá nùndàha espíritú-áⁿ, espíritú sá nútñí ñⁿ xio sáhá-xi núú ndute lámár, te ñⁿ xio sáhá-xi núú ñuhu yìchí —duha càchí sá ñí cáháⁿ-áⁿ.

⁹ Te yúhú ní sáhá-í núú ndécú espíritú-áⁿ xìcáⁿ-í libré líhli nèhe-xi-áⁿ, te ní cachí-xi:

—Iha te caxi-n, te cuvídí yuhu-n dàtná cúvídí òré xíhí-n ndúdí ñúñú, dico xítí-n chi cada úá-xi —càchí-xi.

¹⁰ Te ní queheⁿ-í libré líhli nùndaha espíritú-áⁿ ní xexi-í, te yuhu-í ní quide vídí-xi dàtná vídí ndudí ñúñú, dico sátá ñí ngava-xi xítí-í te ní quide úá-xi.

¹¹ Te ní cachí tucu espíritú-áⁿ xii-í:

—Dacuití cáháⁿ tucu-n nàcuáa càchí Yá Ndiöxí cuendá ñáyiú títñí víhí nacióⁿ, ndìhi cuendá ñáyiú títñí víhí ñúú, ndìhi cuendá ñáyiú cáháⁿ ndí dííⁿ ndí dííⁿ núú tnúhu, ndìhi cuendá cue téé yíndaha ñáyiú.

11

Cuendá úú cue téé cáháⁿ nàcuáa càchí Yá Ndiöxí

¹ Te ní níhí-í ñⁿ tnuyoo nàcuáa chicùhá-í ñⁿ sá chicùhá-í, te ní cáháⁿ ñⁿ sá ñí cáháⁿ, te càchí-xi:

—Ndacuíñí te chicùhá-n vèhe Yá Ndiöxí, te chicùhá tucu-n núú sácòó sá ndúú tãhú-gá, te cahu-n ná daha tnàhá ñáyiú chìñuhu ñaha xii-gá xíndecu.

² Dico vá chicùhá-n ndàa quehé vehe-gá, chi xíaⁿ ñí nduu cuendá cue ñáyiú ñá túú cùu ñáyiú isràél, te ñáyiú-áⁿ nduu nuu-nã-yu núú ñí cuu ñúú-gá, te cadá-yu dàtná càchí iní méé-yu, te údico úú yóó ducaⁿ cadá-yu.

³ Te yúhú tendaha-í úú tnàhá cue téé cáháⁿ yuhu-í nàcuáa càchí Yá Ndiöxí, te úxúú cièndú únídico nduu ducaⁿ cáháⁿ-güedé yuhu-í cada-güedé núú-í, te cuihnu-güedé dóó tnúú sá sácuihnu cue ñáyiú ndìhú iní-xi —duha càchí sá cáháⁿ-áⁿ.

⁴ Te ndi ndúú cue téé-áⁿ cúú-güedé dàtná úú yutnu òlívú sá xínutñí núú Yá Ndiöxí, ndìhi dàtná úú sá ndèé dité-xi, sá yíndòdo ñⁿ caa candíl núú dité-xi ndècu tucu núú-gá, te diu-gá cúú-gá Yáá yíndàha ñuyúú.

⁵ Te ñáyiú na càni iní-xi ná cada ñaha xì-güedé te yuhu-güedé quene ñuhú cahmi ñaha-xi xì-yu, te ducaⁿ càda-güedé cahni-güedé nchaa ñáyiú na cùu úhú iní náhá xì-güedé.

⁶ Te ndi ndúú-güedé ndécú ndìhi-güedé tnúhu ndee ñí cada-güedé sá vã cúúⁿ dàú, te ducaⁿ càda-güedé ñíni cáháⁿ-güedé nàcuáa càchí Yá Ndiöxí, te ndacu-güedé nadatiu-güedé ndute nduu-xi níñí, te ndacu-güedé dandòho-güedé nchaa ñáyiú títñí núú tnúhu ndòho, te ducaⁿ càda-güedé ná daha xito càchí iní méé-güedé.

⁷ Te ná yáha sá cáháⁿ-güedé nàcuáa ní cachí Yá Ndiöxí, te dàvá-áⁿ quene ñⁿ quití dééⁿ yàú cùnú víhí sá ió nèhé cáá, te quití-áⁿ ngüita-di nàá-di ndìhi ndi ndúú cue téé-áⁿ te cahni ñaha-di xì-güedé.

⁸ Te yiqui cùñú cue téé-áⁿ cautùu-xi ñⁿ tnuú ñúú cáhnú núu ní sahani-güedé Xítóhó Jesucristú núú cùrúxí, te diu

Yaá-án cúú Xĩtohó-ó ndihí-güedé, te cächí ñáyiú sá ñuú-án cúú-xí dàtná ñuú Sòdomá ndihí nàcióⁿ Ègiptú.

⁹ Te úní nduu dava cautùu yiquí cuñú-güedé xíáⁿ, te ñáyiú nchaa nàcióⁿ, ndihí ñáyiú nchaa ñuú, ndihí ñáyiú cáhánⁿ ndí dííⁿ ndí dííⁿ núú tnúhu, ndihí ñáyiú xĩndecu nchaa xichi quíní-yu yiquí cuñú-güedé, te vá dáñã-yu nguíndüxi.

¹⁰ Te nchaa ñáyiú-án nduu vétú iní-yu sá dúcáⁿ cúú cue téé cáhánⁿ nàcuáa cächí Yá Ndiöxí-án, te ío cudíí iní-yu, te nándí sá cuãha táhú tnáhã-yu sá cúdíí iní-yu sá dúcáⁿ ñí xihí-güedé, te ducaⁿ chi diu-güedé ní quide ío ní ndohó-yu.

¹¹ Te sátá ná yáhá úní nduu dava sá dúcáⁿ cúú-güedé te Yá Ndiöxí dandòto ñaha-gá xii-güedé, te ndacóo-güedé, te nchaa ñáyiú na quíní sá ndótó-güedé te yuhú víhí-yu.

¹² Te ndí ndúú cue téé-án tecú dóho-güedé cáhánⁿ ñí sá cáhánⁿ ndéé andíu, te cúñaha-xi xii-güedé:

—Chí táquene iha —duha cúñaha sá cáhánⁿ-án xii-güedé.

Te cue téé-án quíhu-güedé ñí xití vícò caa-güedé andíu, te nchaa ñáyiú cúu úhú iní ñáhá xii-güedé quíní ñáhã-yu xii-güedé caa-güedé andíu.

¹³ Te òré-án ñíhi víhi tnáa ñuyíú, te úxí xichi cúu-xi ñuú núú cúndècu-güedé-án te ñí xichi ñuú-án naa, te cuú úsá mĩl ñáyiú, te nchaa dava-gá ñáyiú cácu vá cúú yuhú víhí-yu, te cachí-yu sá ío cãhnu cuu Yá Ndiöxí Yaá ndécú andíu.

¹⁴ Te tnúndòho-a cuu-xi tnúndòho cuu úú yáha, te vitna sa ndétu víí-nã tucu sáá tnúndòho cuu úní.

Espíritú cúú ùsá tíú-xi cútú néhé-xí

¹⁵ Te espíritú cúú ùsá ní tíú-xi cútú néhé-xí, te òré-án ñí tecú níhi ní cáhánⁿ títní sá ñí cáhánⁿ andíu, te cächí-xi:

Nchaa sá cúú cuendá nchaa ñáyiú ñuyíú táxí tnùní-yu ní cùu ní nduu cuendá Tãtá-ó Dütú Ndiöxí táxí tnùní-gá,

Te tnáhá Yaá ní tendaha-gã ní sáhánⁿ ñuyíú táxí tnùní-gá nchaa xíáⁿ,

te diu-gá taxi tnùní-gá ní caa ní quíhíⁿ. Duha ní cáhánⁿ nchaa sá ñí cáhánⁿ-án.

¹⁶ Te ndí òcò cúmí cue téé sacuéhé xĩnucóo núú xilé váha ní ngüíñí xití-güedé núú Yá Ndiöxí, te ní nuu núú-güedé ndaa núú ñúhú te ní ngüíta-güedé chíñùhu ñaha-güedé xii-gá,

¹⁷ te cächí-güedé:

Ío ndacáⁿ táhú-ndí núú yòhó Dütú Ndiöxí,

Yaá ndacú quide nchaandi túhú sá vãha,

te diu-ni-n ndècu-n ndéé cútnáhá ní ngáva ñuyíú, te diu-ni-n ndècu-n vitna, te diu-ni-n cùndecu-n ndéé núú cuahánⁿ núú vèxi,

te ío cãhnu cuu-n te ní ngüíta-n ío-gá táxí tnùní-n.

¹⁸ Te nchaa ñáyiú xĩndecu ñuyíú xĩcudéñⁿ-yu núú-n,

te vitna ní sáá nduu dàndohó-n-yu chí ñá túú cùu váha iní-n núú-yu,

te cada ndáá-n cuèchi nchaa ñáyiú sa ní xihí,

te ní sáá tucu nduu cuãñaha-n sá ndúú táhú nchaa ñáyiú ní xinu cuechi núú-n ñí cáhánⁿ-yu tnúhu-n, ndihí nchaa dava-gá ñáyiú cúu cuendá-n, chí ñáyiú-án néhẽ-yu sá yíñùhu núú-n,

te cuèi ñáyiú cùnuu ndihí ñáyiú ñá túú cùnuu cuãñaha-n sá ndúú táhú-yu,

te ní sáá tucu nduu dànaa-n nchaa ñáyiú sãhni tnaha ñáyiú-xi.

Duha cächí ndí òcò cúmí cue téé sacuéhé-ãⁿ xãhaⁿ-güedé xii Yá Ndiöxí.

¹⁹ Te ní xiní-í ní nacaáⁿ yuyèhe vehe Yá Ndiöxí andíu, te xití vehe-gá-án ñí xiní-í ndécú càjá ñúhú sã yódó tnùní nàcuáa ní cundáa cada-gá sá cúú-xí ñáyiú, te òré-án ñí xiní-í ní sáá ndúté, te ní cáhánⁿ ñúhu te ío dusaⁿ ñí quide-xi, te níhi víhi ní tnáa, te súúní cãhnu dáú ñíñí ñí cuuⁿ.

12

Cuendá ñí ñadhí ndihí cuendá ñí quiti dééⁿ nání dragón

1 Te ío vihi ní quide-xi ñⁿ sá ñⁿ quide-xi andiu, te ní xiní-í ñⁿ ñadìhí te dóo níhnú-áⁿ quide-xi datná quidé-xí núú nchĩcanchii, te ndàa núú sàhá-aⁿ quide-xi datná quidé-xí núú yóó, te ñùhu ñⁿ coroná díquí-aⁿ te ndèé úxúú chódíní.

2 Te ñùhu déhe-aⁿ te càna saa-aⁿ sá quidé úhú ñáhá-xí xii-aⁿ chi sa ndètu vií-nã cacu déhe-aⁿ.

3 Te dātñuní ní quide tucu-xi sá ñⁿ quide-xi andiu, te ní xiní-í ñⁿ quiti càhnu quiti ticuehé, quiti dééⁿ nání dràgón, te ndèé úsá díquí-di ndihí úxí ndiqui-di, te ñⁿ caa coróná ñúhú ñⁿ caa díquí-di-áⁿ.

4 Te quiti-án luha-ná te cuu dava nchaa chódíní dāngòyo-di ñuyúú ndihí lúhmá-di, te quiti-án ñⁿ ngúnu tní-di núú ñaha ndètu vií-nã cacu déhe-xi-áⁿ cuendá caxi-di déhe-aⁿ òré cacu ni cùu.

5 Te ñaha-án ñⁿ cacu déhe-aⁿ te téé cùu-dé, te té líhli-án ío cunuu-dě taxi tnùní-dé nchaa ñáyiu ñuyúú, te mee Yã Ndiõxí ní nacuaca ñaha-gã xii té líhli-án cuendá cundecu ndihí ñaha-dě xii-gã núú ndécú-gã táxí tnùní-gã.

6 Te ñadìhí-án ñⁿ xinu-aⁿ cuáhá-aⁿ xití yucu núú ñⁿ quide túha Yã Ndiõxí cundecu-aⁿ cuendá xiáⁿ ñihí-aⁿ caxi-aⁿ, te ducaⁿ ñihí-aⁿ sá cáxí-áⁿ úxúú ciendú únídico nduu chi ducaⁿ nduu cundecu-aⁿ xiáⁿ.

7 Te sátá dúcáⁿ te andiu ñⁿ xiní-í espíritú cùnùu xinu cuechi núú Yã Ndiõxí nání Mìguél, ndihí nchaa dava-gá espíritú cundìhí-xi, te nchaa espíritú-án nàa-xi ndihí quiti dééⁿ nání dràgón ndihí nchaa espíritú cundìhí-di.

8 Te quiti-án ñà túú ní ndàcu-di ndihí nchaa espíritú cundìhí-di, te ñà túú ní ñihí-gã-di núú cundècu-di andiu ndihí nchaa espíritú cundìhí-di-áⁿ.

9 Te cue espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiõxí-án ñⁿ dāngává-xí quiti dééⁿ nání dràgón-án ndihí nchaa espíritú cundìhí-di ñuyúú, te quiti-án cúu-dí mèi sàcuíhná àdi sá càchí-ó cùu yucu ñávaha, te diu xiáⁿ ní dāndàhú-xi ñáyiu ñihí ñuyúú, te diu-ni xiáⁿ ní nduu-xi

cóo ñⁿ dāndàhú-xi ñáyiu ndéé sanaha.

10 Te ní tecú dóho-í níhi ní cáháⁿ tucu ñⁿ sá ñⁿ cáháⁿ andiu, te càchí-xi:

—Vitna te Yã Ndiõxí ní quide-gá ní ngúndecu ñáyiu ndihí-gá, te ío càhnu cuu-gá, te ío tàxi tnuní-gá, te tnàhá Crìstú Yaá ní tendaha Yã Ndiõxí ní quixi ñuyúú-a ío tàxi tnuní-gá, te ducaⁿ chi sa ní xócuíñí sàcuíhná sã sùúni nùnùu sacáⁿ cuèchi núú Tātá-ó Dütú Ndiõxí cuendá nchaa ñáyiu ndècu ndihí-o ichi-gá, te nduu núú ducaⁿ sàcáⁿ cuèchi-xi núú-gã cuendá-yu ni cùu.

11 Dico ní ndacú-yu ní cunúu-yu núú sàcuíhná sã dúcáⁿ sàcáⁿ cuèchi cuendá-yu-áⁿ ní cùu, te ducaⁿ ñⁿ cunúu-yu sá cuendá Yaá cáá datná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dánĩcuèhé-güedé, chi Yaá-án ñⁿ sati níñí-gã te ní xihí-gá sá cuendá-yu, te ducaⁿ ñⁿ cunuu tucú-yu sá cuendá sá sàndáá iní ñáhã-yu xii Yaá-án, te ñà túú ní yuhú-yu cuú-yu sá cuendá-gá.

12 Te vitna ío chí cúdĩ iní nchaa nchòhó espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiõxí, ndihí nchaa nchòhó ñáyiu ndècu andiu, dico ñdàhú ní cuu nchaa ñáyiu xĩndecu ñihí ñuyúú! Chi sùúni cùdééⁿ sàcuíhná ñⁿ ngava-xi te nándi cada ñaha-xi xii-yu, te ducaⁿ chi cùnùní iní-xi sá sàcú duha-ná nduu cudí-xi cundecu-xi —duha càchí sá ñⁿ cáháⁿ andiu.

13 Te sátá ñⁿ quee quiti dééⁿ nání dràgón-án andiu ñⁿ ngava-di ñuyúú quiti cùu mei sàcuíhná-áⁿ, te quiti-án ñⁿ chinchícú-di ñadìhí ñaha ní cacu déhe téé-xi-áⁿ.

14 Te ñadìhí-án ñⁿ nduu táhú-aⁿ ní quene úú ndíxí-aⁿ, te càa datná cáá ndíxíⁿ ñⁿ yacòlo cahnu vihi cuendá ndava-aⁿ núhú-aⁿ yucu núú ñⁿ cachí Yã Ndiõxí cundecu-aⁿ, te yàcáⁿ cundecu-aⁿ úní cuiá dava cuendá sá vã ñihí ñáhá quiti dééⁿ quiti nàni dràgón-án te xiáⁿ ñihí-aⁿ sá cáxí-áⁿ, te quiti-án cúu tucu-di datná ñⁿ cóo dééⁿ.

15 Te quiti-án ñⁿ quene cuéhé ndute yuhu-di, te ndute ní quene yuhu-di-áⁿ ñⁿ cuu-xi ñⁿ yúte, te ducaⁿ ñⁿ quide-di cuendá ndute-áⁿ cuido-xi ñadìhí-áⁿ ní cùu.

16 Te ñuhu yìchí ní chindee-xi ñàdihí-án, chi ní ndátá te ní quée naa-ni ndute ní quene yuhu quiti-án.

17 Te sá dúcáⁿ ñi quide-xi xíáⁿ ní cudééⁿ víhí quiti-ánⁿ núú ñadihí-ánⁿ, te ní xica-di cuáháⁿ-di núú xíndecu nchaa dava-gá cue déhe ñadihí-ánⁿ cuendá nàá ndihí ñaha-di, te ñáyiú-ánⁿ cúú-yu ñáyiú tñi nchaa tnúhu càháⁿ Yá Ndiöxí, te nchícúⁿ nihnú-yu nchaa tnúhu sá càháⁿ váha cuendá Xítoho Jesucristú.

13

Cuendá úú quiti

1 Te yúhú ní ngúnu tñi-í yuhu làmár, te ní xiní-í ní quene ñⁿ quiti te ndèé úsá díquí-di te úxí ndiqui-di, te núú ñⁿ ñⁿ ndiqui-di-ánⁿ ndécúⁿ ñⁿ caa coroná. Te ñⁿ ñⁿ díquí-di-ánⁿ ndèé tnúhu sá càháⁿ úhú-xi cuendá Yá Ndiöxí.

2 Te quiti-ánⁿ cáá-dí dàtná cáá cuñí, te sáhá-di càa datná cáá sáhá òso, te yuhu-di càa datná cáá yùhu ndicaha. Te quiti dééⁿ nání dràgón ní sáñaha-di tnúhu ndee ìní xii quiti-ánⁿ cuendá taxi tnùnì víhí-dí, te dràgón-ánⁿ ñi sáñaha-di núú ndécú-dí tàxi tnùnì-di xii quiti ní quene xití làmár-ánⁿ, te ducaⁿ ñi quide-di cuendá sá ñihí ndéé quiti-ánⁿ cunuu-di.

3 Te ñⁿ díquí quiti ní quene xití làmár-ánⁿ càhú víhí càa ní nícuèhé, te sa ndètu víí-ná cuú-di sànuu dico ní ndúha-di, te ñihí ñuyíú ñi ñihí ñáyiú tnúhu sá dúcáⁿ ñi cuu, te ío ní cuñúhu-yu te ní tuhá-yu quiti-ánⁿ.

4 Te nchaa ñáyiú-ánⁿ ñi cachí-yu sá ío càhnu cuu quiti dééⁿ quiti nani dragón-ánⁿ cuendá sá ñi sáñaha-di tnúhu ndee ìní sá táxí tnùnì quiti ní quene xití làmár-ánⁿ, te ní ngúíta-yu ní chiñuhú-yu quiti ní quene xití làmár-ánⁿ, te càhí-yu:

—Vá yóo ñⁿ nùtnahá ñáhá xii quiti-a, te ni vá yóo ñⁿ ndacu nàá ndihí ñaha xii-di —cachí-yu.

5 Te ní ñihí-di tnúhu ndee ìní sá càháⁿ úhú-di Yá Ndiöxí, te cada

càhnu-di mee-di, te údico úú yóo ducaⁿ ñi ñihí-di tnúhu ndee ìní-ánⁿ cunuu-di.

6 Te ducaⁿ ñi quide-di ní càháⁿ úhú-di Yá Ndiöxí ndihí cuendá nchaa sá quidé-gă, te diu-ni ducaⁿ ñi càháⁿ úhú-di núú ndécú-gă, te ní càháⁿ úhú tucu-di nchaa ñáyiú ndècu ndihí-gá andiú.

7 Te ducaⁿ ñi ñihí-di tnúhu ndee ìní sá nàá-di ndihí nchaa ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiöxí, te ducaⁿ nàá ndihí ñaha-di xii-yu ndéé òré vá ndácú-gă-yu nàá ndihí ñáhá-yu xii-di, te tñhá ní ngúndecu ndihí-di tnúhu ndee ìní sá táxí tnùnì-di ñáyiú nchaa nacióⁿ, ndihí ñáyiú nchaa ñúú, ndihí nchaa ñáyiú càháⁿ ndí dííⁿ ndí dííⁿ núú tnúhu, ndihí ñáyiú xíndecu nchaa xichi.

8 Te cue ñáyiú ñihí ñuyíú ñi cachí-yu sá ío càhnu cuu quiti-ánⁿ, te ñáyiú-ánⁿ cúú-yu ñáyiú ñá túú yòdo tnùnì núú tütú Yá cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dánicuèhé-güedé Yá ní xihí ní cùu te ní ndoto. Te ndéé cùtnáhá ní ngáva ñuyíú sa yòdo tnùnì ñáyiú naníhí tàhú, dico ñáyiú càhí sá ío càhnu cuu quiti-ánⁿ ñá túú yòdo tnùnì-yu núú tütú-gá.

9 Te nchaa nchòhó ñáyiú xíndedóho chí cùndedóho váha nchaa nàcuáa cuáháⁿ tnúhu-ánⁿ.

10 Te nchaa ñáyiú na chihí tñaha ñáyiú-xi vecaá te sáá nduu te quíhíⁿ-yu tñáhá-yu vecaá, te nchaa ñáyiú sàhni tñaha ñáyiú-xi ndihí yuchí te diu-ni ndihí yuchí cuú-yu tñáhá-yu, te xíáⁿ núú ío xini ñuhu-xi sá ncháá ñáyiú cùu cuendá Yá Ndiöxí cunduu càhnu ìní-yu, te quíndáá ìní ñáhá-yu xii-gá.

11 Te ní xiní tucu-í íngá quiti ní quene-di núú ñuhu yìchí, te ndèé úú ndiqui-di te càa datná cáá ndiqui canerú, te càháⁿ-di dàtná càháⁿ quiti dééⁿ nání dràgón.

12 Te dàtná ndécú ndihí quiti ní quene xití làmár-ánⁿ tnúhu ndee ìní sá táxí tnùnì-di ducaⁿ ndècu ndihí quiti ní quene ñuhu yìchí-ánⁿ tnúhu ndee ìní taxi tnùnì-di cada-di núú quiti ní quene xití làmár-ánⁿ, te quiti

ní quene ñuhu yìchí-áⁿ ñí quide yica-di sã ncháá ñáiyu xĩndecu ñihí ñuyú chiñuhú-yu quití ní quene xití lámár-áⁿ, quití càhú víhí ñí tnahá ní nícuèhé te ní ndúha-di.

¹³ Te quití ní quene xití ñuhu yìchí-áⁿ ñí quide-di titní núú sã vã yõo tnahí ndàcu cada, te nchaa ñáiyu ní xiní-yu sá ndèé andiú ñí dǎngóyó-dí ñùhú ñuyú.

¹⁴ Te sá dúcáⁿ ñí ngúndecu ndihí-di tñuhu ndee ìní ní quide-di nchaa xiãⁿ ní quide-di núú quití ní quene xití lámár-áⁿ, te sá dúcáⁿ ñí quide-di te xiãⁿ ní dándàhú-di nchaa ñáiyu xĩndecu ñihí ñuyú, te ní xáhaⁿ-dí xíⁿ-yu sá ndúcũ-yu ñí sá cadũha-yu nàcuáa-ni càa nacuáa-ni ndùu quití ní quene xití lámár-áⁿ, quití càhú víhí ñí tnahá ní nícuèhé díquí-xi-áⁿ ñí quée machití te ñá túú ní xihí-di chi ní xĩndecu-ni-di.

¹⁵ Te quití ní quene xití ñuhu yìchí ní ngúndecu ndihí tucu-di tñuhu ndee ìní sá chíhí-dí ìní sá ñí cadúha-yu-áⁿ, sá ñí natavá-yu dàtná cáá quití ní quene xití lámár-áⁿ, te ducaⁿ ñí quide quití-áⁿ cuèndá cáháⁿ sá ñí cadúha-yu-áⁿ, te xiãⁿ cada-xi cuú nchaa ñáiyu ñá túú ní cuìní chiñuhu ñaha xii-di.

¹⁶ Te quití ní quene xití ñuhu-áⁿ quidé-dí sã ncháá ñáiyu ngúndeé ñí tñuní ndaha cùhá-yu àdi tneé-yu, te ducaⁿ ñí quide-di cuèi ñáiyu cùnuu te cuèi ñáiyu ñá túú cùnuu, te cuèi ñáiyu cuica te cuèi ñáiyu ndàhú, te cuèi ñáiyu ñá túú dàñá quee núú chíúⁿ pàtróⁿ-xi, te cuèi nchaa ñáiyu dàñá quée núú chíúⁿ pàtróⁿ-xi ncháa-yu ducaⁿ ñí ngúndeé tñuní ñíⁿ-yu.

¹⁷ Te ní quide-di sá ncháá ñáiyu ñá túú ndèé tñuní ñíⁿ-xi vá cúú cuááⁿ-yu sá càhí iní-yu te ni vã cúú dícó-yu ñí sá cuìní-yu dícó-yu, te tñuní-áⁿ cúú-xí dèu quití ní quene xití lámár-áⁿ àdi número-di.

¹⁸ Te xini ñuhu-xi sá ncháá ñáiyu ío váha cùtnuní iní-xi ío váha cuáha-yu cuèndá nàcuáa quèe-xi número quití-áⁿ, te número-áⁿ cúú-xí ñíú cièndú únídico ñíú, te cùu-xi cuendá

ñí ñáiyu ñuyú.

14

Cuèndá ñí cièndú údico cúmí mĩ ñáiyu

¹ Te sátá dúcáⁿ te ní xiní-í Yá cáá dàtná cáá ñí mbéé quití ní dǎnícuehé-güedé nútní-gá ñí yucu ñuú nání Sión ndécú àndiú, te nutní-gá ndihí ñí cièndú údico cúmí mĩ ñáiyu, te tneé-yu ndèé dèu-gá ndihí dèu tátá-gã Dútú Ndiõxí.

² Te ní tecú dóho-í ní quide-xi andiú dàtná quidé-xí núú xícá cuèhé víhí ndüte, te quide tucu-xi datná quidé-xí òré níhi víhi caháⁿ ñuhu, te quide tucu-xi datná quidé-xí òré cuèhé víhí ñáiyu càní-yu àrpá.

³ Te ní tecú dóho-í xixita yuhu sã xitá yùhu núú Yáá núcõo núú xilè váha, ndihí núú ndi cùmí cue quití xĩnutní-áⁿ, ndihí núú nchaa cue tée cùu sacuéhé xĩnucõo-áⁿ, te xixita-xi ñí ndudú sáá. Te mee-ni cuè ñáiyu ñí cièndú údico cúmí mĩ-áⁿ quée díquí-yu ndudú-áⁿ, te ñáiyu-áⁿ cúú-yu ñáiyu ní dácãcu nihnu ñaha Yáá cáá dàtná cáá ñí mbéé quití ní dǎnícuehé-güedé núú ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha xĩndecu ñuyú, te vá yõo ñí-gá quée díquí-xi ndudú sáá-ãⁿ chi mee-ni ñáiyu ní cácu nihnu-áⁿ quée díquí-yu.

⁴ Te ñáiyu ní cácu nihnu-áⁿ cúú-yu ñáiyu ñá túú ní xĩndecu ichi díⁿ ìní, te cùu-yu ñáiyu càndoo canine iní-xi, te ndèni ní cuu cuáháⁿ Yá cáá dàtná cáá ñí mbéé quití ní nícuèhé-áⁿ, te ducaⁿ-ni ndèndaha ñàhá-yu xii-gá cuáháⁿ, te ñáiyu-áⁿ ñí cácu nihnú-yu núú nchaa ñáiyu ñuyú, ñáiyu ndècu ichi cuehé ichi duha, te ñáiyu ní cácu nihnu-áⁿ cúú-yu ñáiyu díhna nuu ñí nduu táhú Yá Ndiõxí cuu cuèndá-gá ndihí Yá cáá dàtná cáá ñí mbéé quití ní dǎnícuehé-güedé.

⁵ Te cùu-yu ñáiyu ñá túú càháⁿ ní ñí tñuhu ndehnde, te càndoo canine iní-yu ndécú-yu núú núcõo Yá Ndiõxí táxí tñuní-gá.

Cuendá úní cue espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí

⁶ Te sátá dúcáⁿ te ní xíní-í ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí xícó-xí cuädava andiu, te ndècu ndihí-xí tnúhu sá càháⁿ nàcuáa naníhí tàhú-ó, tnúhu sá ñà túú tnàhí ndihí nihnu te tnúhu-áⁿ danèhé espíritú-aⁿ nchaa ñáyíu ndècu ñuyíú, ñáyíu nchaa nacióⁿ, ndihí ñáyíu nchaa ñuú, ndihí nchaa ñáyíu càháⁿ ndí dííⁿ ndí dííⁿ núú tnúhu, ndihí ñáyíu xíndecu nchaa xichi.

⁷ Te níhi ní càháⁿ-xí te càchí-xí:
—Nchaa nchòhó ñáyíu ndècu ñuyíú canehe-ndo sá yíñuhu núú Yă Ndiöxí, te cachí-ndó sá ïo càhnu cuu-gá chí sa ní sáá nduu càda ndáá-gá nchaa cuèchi-ndo, te chiñuhu-ndo-gă chí diu-gá ní cadúha-gá andiu, ndihí ñuhu yíchí, ndihí làmár, ndihí nchaa ndóhó —duha càchí espíritú-áⁿ.

⁸ Te nchícúⁿ tucu ingá espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí, te càchí-xí:

—Vitna ní naa ñuú Babìloniá ñuú ïo cùnuu, te ducaⁿ ní naa chí cue ñáyíu ñuú-áⁿ ní quidé-yu ní xíta nihnu nchaa ñáyíu nihí ñuyíú, chí ní sanu ichi ñàhá-yu ichi cuèhé ichi duha —duha càchí espíritú-áⁿ.

⁹ Te nchícúⁿ tucu ingá espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí te níhi càháⁿ-xí, te càchí-xí:

—Nchaa ñáyíu chiñuhu ñaha xii quiti ní quene xítí làmár, ndihí sá ní natava ñàhá-yu nàcuáa càa-di-áⁿ, ñáyíu ní dáñá mèe-xí ní ngúndeé tnuní ndahá-yu àdi tneé-yu,

¹⁰ ñáyíu-áⁿ sùúní dándoho ñaha Yă Ndiöxí xíí-yu chí ïo cùdèéⁿ-gă, te ducaⁿ ïo dándoho ñaha-gá xíí-yu chí daquihíⁿ ñàhá-gă xíí-yu núú ñùhú núú ñùhú àzufré càyú-xí, te núú cuè espíritú xínú cuèchi núú-gă ducaⁿ dándoho ñaha-gá xíí-yu, ndihí núú Yá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dánícuèhé-güedé.

¹¹ Te ní caa ní quíhíⁿ quene ñúhmá núú dúcáⁿ cùndecú-yu ndohó-yu-áⁿ, te cuèi nduu cuèi níú ducaⁿ ndòhó-yu. Te ducaⁿ ndòho nchaa ñáyíu chiñuhu ñaha xii quiti ní quene xítí làmár, ndihí

sá ní natava ñàhá-yu nàcuáa càa-di-áⁿ, te diu-ni ñáyíu-áⁿ cúú-yu ñáyíu ní ngúndeé tnuní ndaha-xí àdi tneé-xí —duha càchí espíritú-áⁿ.

¹² Te xíáⁿ xíní ñùhu-xí sá ncháá ñáyíu cùu cuendá Yă Ndiöxí cunduu càhnu iní-yu, chí diu-ní-yu cúú-yu ñáyíu tnè nchaa tnúhu càháⁿ-gá, te ní yùhu ní iní-yu sàndáá iní-yu Xítohó Jesucristú.

¹³ Te sátá dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní càháⁿ ìⁿ sá ní càháⁿ andiu, te càchí-xí:

—Chido tnùní-n ìⁿ núú tùtú nàcuáa na càháⁿ-í-a. “Není vitna ïo váha táhú nchaa ñáyíu sàndáá iní tnúhu Xítohó Jesucristú te xihí-yu” —duha càchí sá ní càháⁿ-áⁿ.

Te Espíritú Yă Ndiöxí ní càháⁿ-xí, te càchí-xí:

—Ndáá, chí ndetatú-yu chí ñá túú-gă nágá chùⁿ ndohó-yu cadá-yu, te Yă Ndiöxí sa nàha-gá nchaa nàcuáa nduu chiuⁿ ní quidé-yu —duha càchí Espíritú-gá.

Nchaa sá cúú núú ñùhú

¹⁴ Te sátá dúcáⁿ te dàtnùní ní xíní-í ìⁿ vícò cuixíⁿ, te núú vícò-áⁿ ní xíní-í núcò ìⁿ Yaá, te càa-gá dàtná cáá ìⁿ téé ñuyíú, te díquí-gă ñùhú ìⁿ coroná ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuááⁿ, te nùndaha-gá ìⁿ yuchí ndíquí te sùúní dèéⁿ.

¹⁵ Te ní xíní-í ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí ní quee-xí xítí vehe-gá, te níhi ní càháⁿ-xí xàhaⁿ-xí xíi Yaá núcò núú vícò-áⁿ:

—Sa ní cuu nàquehdé-n nchàa sá ní cuu ñuyíú ndihí yuchí ndíquí-n, chí sa ní cuu nuçóo tnàha-xí —duha càchí espíritú-áⁿ xàhaⁿ-xí xíi Yaá-áⁿ.

¹⁶ Te Yaá núcò núú vícò-áⁿ ní dáyàha ndodo-gá yuchí ndíquí-gă núú ñuyíú ní nataxi tnàha-gá nchaa sá ní cuu.

¹⁷ Te ní xíní tucu-í ingá espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí ní quee-xí xítí vehe-gá sá cáá àndiu, te nùndaha-xí tnahá-xí ìⁿ yuchí ndíquí dèéⁿ.

¹⁸ Te ní xíní tucu-í ní quee tucu ingá espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí núú nùtnè núú sácòdó sá ndúú táhú-gă, te ndècu ndihí-xí tnúhu ndee

iní táxí tnùnì-xi ñuhú, te espíritú-án ñhi ní cáháⁿ-xi xăhaⁿ-xi xì espíritú néhé yùchí ndíquí dĕéⁿ-án:

—Ngüita naquehndé-n ndihî yuchî ndíquí-n ndéhé yoho yâha stilé sá ïo ñuyú chi sa ní cuu nâtehndé —duha cächí espíritú-án xăhaⁿ-xi xì espíritú néhé yùchí ndíquí-án.

¹⁹ Te espíritú néhé yùchí ndíquí-án ñ dáyăha ndodo-xi yuchî ndíquí-xi nŭú ñuyú ñ nâquehndé-xi nchaa ndéhé yoho yâha stilé, te ní chihi-xi ñⁿ xichi núú ñ chihi-xi cuendá xíaⁿ quihni-xi quee ndudí-xi, te sá dúcáⁿ ñ quide-xi xíaⁿ cútnùnî iní-ó să ïo cùdĕéⁿ Yă Ndiôxí núú ñăyiu ñuyú.

²⁰ Te ndéhé yoho yâha stilé-án ñ quihni-xi ñⁿ xio yuhu ñúú, te ndudí ndéhé yoho yâha stilé-án ñ nduu-xi ñîñî te ní quee-xi núú quihni ñhnu espíritú-án. Te únî ciendú mĭl mĕtrú ní xica ñîñî-án, te dàtná ñⁿ mĕtrú dava ní sáá cuehnu ñîñî-án ñ xica-xi.

15

Úsá tnúndòho

¹ Te ïo vîhi ní quide-xi ñⁿ sá ñ quide-xi andiū te ní cuñuhu vîhi-í, te ní xiní-í úsá tnàhá espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiôxí, te ñⁿ ñⁿ cue espíritú-án ndécú ndihî-xi tnúhu ndee ñí dandòho-xi ñăyiu ñuyú, te nà yâha nchaa tnúndòho-án, te vá cùdĕéⁿ-gă Yă Ndiôxí núú-yu dândoho ñaha-gă xií-yu.

² Te ní xiní-í ñⁿ làmár te ndute làmár-án cáá dàtná cáá vîdriú, te dácánuu-xi ndihî ñuhú, te yuhu làmár-án xĭnutnĭi nchaa ñăyiu ní ndacu ní dáquĕé tĭhú ñàhá xì quiti ní quene xití làmár-án, te ducaⁿ ñ ndacú-yu ní dáquĕé tĭhŭ-yu sá ñ natava ñàhá-yu nâcuáa càa-dî-án, te ducaⁿ ñ ndacu tucú-yu ní dáquĕé tĭhú tucú-yu númerú-dî sá cúú dàtná dĭu-dî, te nchaa ñăyiu-án ñ nduu táhŭ-yu núú Yă Ndiôxí àrpá xĭnehé-yu cuendá caní-yu.

³ Te xĭxitá-yu ndudú sá ñ xita ndí Moisés ndí ní xinu cuechi nŭú Yă

Ndiôxí ndéé sanaha, te xita tucú-yu ndudú Yaá cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dāñcuèhé-güedé, te cächí-yu:

Yòhó Dútú Ndiôxí ïo càhnu cuu-n, chi quide-n nchaa sá vă yòo tnàhî ndàcu cada, te cùu-n Yaá ndácú quide nchaandi túhú sá văha, te ïo ndáá quidé-n te ïo ndáá cáháⁿ-n, te yĭndaha-n nchaa ñăyiu ñhĭí ñuyú.

⁴ Te nchaa ñăyiu nĕhé-yu sá yĭñuhu núú-n, te nchaá-yu cächí-yu sá ïo càhnu cuu-n, chi ñⁿdîi díi-ni yòhó cúú-n Yàá ïo váha quide ndáá, te nchaa ñăyiu ñhĭí ñuyú natacá-yu chiñuhu ñàhá-yu xii-n, te ducaⁿ càdá-yu chi ndĕhé-yu nchaa sá văha quide-n.

Duha cächí ñăyiu-án xĭxitá-yu.

⁵ Te sáta dúcáⁿ te ní xiní-í ní nacaáⁿ yuyĕhe vehe Yă Ndiôxí andiū, te xití vehe-gă-án ndécú să ndĕé tnúhu-gă.

⁶ Te xití vehe-gă-án ñ quee úsá tnàhá espíritú xínú cuèchi núú-gă, te ñⁿ ñⁿ-xi ndĕcu ndihî-xi tnúhu ndee ñí dandòho-xi ñăyiu, te xĭxĭhnu-xi mee-ni dŏó văha, te súúnî văha càndoo, te chàhncĭhî, te yĭdúcúⁿnuu cĭnhú ní cuáha mee-ni dĭhúⁿ cuááⁿ pĕchú ndi úsá cue espíritú-án.

⁷ Te ñⁿ quiti cúmî xĭnutnĭi núú nŭtnĭi xĭlĕ váha ní sáñaha-dî ñⁿ caa sá nàhá tĭcùú ní cuáha mee-ni dĭhúⁿ cuááⁿ xii ñⁿ ñⁿ espíritú-án, te xití nchaa tĭcùú-án ñúhú ñⁿ sá ñúhú te xíaⁿ cútnùnî sá Yă Ndiôxí dandòho-gă ñăyiu ñuyú, te dĭu-gă cúú-gă Yaá ndécú nchàa nduu nchaa quíú.

⁸ Te xití vehe-gă-án ñ chítú ñŭhmá, te ducaⁿ ñ quide-gă cuendá cutnùnî ñí ñăyiu sá ïo càhnu cuu-gă táxí tnùnî-gă, te vá yòo ñⁿ cuu quíhu xití vehe-gă-án ndĕé ndihî ndi úsá tnúndòho cada ndi usá cue espíritú-án ñuyú.

16

Tnúndòho cada-xi ñuyú

1 Te sáta dúcáⁿ te ní tecú dóho-í níhi ní cáháⁿ ìⁿ sá ní cáháⁿ xítí vehe Yá Ndiöxí, te xáhaⁿ-xi xìi ndi usá cue espíritú-áⁿ:

—Chí cuáháⁿ coyo-ndo sã ñúhú xítí nchaa tícúú néhé-ndó-ãⁿ núú ñùyíú, chí sá ñúhú-ãⁿ cúú-xí tnündòho tendaha Yá Ndiöxí sá cúú-xí nchaa ñáyíu ñuyíú —duha càchí sá càháⁿ-áⁿ.

2 Te espíritú díhna ní sáháⁿ-xi ní coyo-xi sá ñúhú xítí tícúú néhé-xí-ãⁿ ñuyíú, te nchaa ñáyíu ñùhu tnuní quiti ní quene xítí làmár ñáyíu ní chiñuhu sá ní natava ñàhá-yu xii-di, nchaa ñáyíu-áⁿ ní quené-yu ndíhyi tèhyú te súúni dàndòho ñaha-xi xií-yu.

3 Te espíritú cúú ùú ní coyo-xi sá ñúhú xítí tícúú néhé-xí núú làmár, te ndute làmár-áⁿ ní nduu-xi níñí te càa-xi datná cáá níñí ñáyíu sa ní xíhí, te nchaa quiti ñùhu xítí làmár-áⁿ ní xíhí-güedi.

4 Te espíritú cúú ùní ní coyo-xi sá ñúhú xítí tícúú néhé-xí nchaa yúte ndíhi nchaa núú quèniñni ndute, te ndute nchaa yúte-áⁿ ndíhi nchaa ndute quèniñni-áⁿ ní nduu-xi níñí.

5 Te sáta dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí, espíritú yíndàha ndute, te xáhaⁿ-xi xìi Yá Ndiöxí:

—Yòhó Dútú Ndiöxí cúú-n Yàá quidé ndáá cuiti núú duha quíde-n tendaha-n tnündòho-a, te diu-ni-n cùu-n Yáá ndécú ndèé cútnàhá ní ngáva ñuyíú, te diu-ni-n cùu-n Yáá ndécú vitna te ñá túú tnàhí cuéchi-n.

6 Chí cue ñáyíu ñuyíú ní dácácã-yu níñí nchaa ñáyíu ní cáháⁿ tnúhu-n ndíhi nchaa dava-gá ñáyíu cùu cuendá-n, te ní sahní-yu nchaa ñáyíu-áⁿ, te vitna ní dátíú-n ndute ní nduu-xi níñí te ducaⁿ-ni càa ndute-áⁿ xíhí-yu, te ducaⁿ tàú-xi ndohó-yu cuendá sá ní sahní-yu cue ñáyíu cùu cuendá-n —duha càchí espíritú-áⁿ xáhaⁿ-xi xìi-gá.

7 Te ní tecú tucu dóho-í ní cáháⁿ ìⁿ sá ní cáháⁿ núú nútníí núú sácódó sá ndúú táhú Yá Ndiöxí, te xáhaⁿ-xi xìi-gá:

—Ndáá sá yòhó Dútú Ndiöxí Yáá ndácú quíde nchaandi túhú sá vãha dàndòho-n ñáyíu nàcuáa tàú-xi cundu —duha càchí sá càháⁿ-áⁿ xáhaⁿ-xi xìi-gá.

8 Te espíritú cúú cùmí ní coyo-xi sá ñúhú xítí tícúú néhé-xí núú nchíanchii cuendá nchíanchii-áⁿ cahmi-xi nchaa ñáyíu ñuyíú.

9 Te ncháa-yu ní ndoho vîhí-yu ní cáyú-yu, te cuèi ducaⁿ ní ndohó-yu dico ñá túú ní cuíní-yu ndixi cuéchi iní-yu cuendá nchaa sá ñà túú vãha quíde-yu, te ní ñà túú ní càchí-yu sá ïo càhnu cuu Yá Ndiöxí chí da ní cáháⁿ úhú-yu cuendá-gá, te diu-gá cúú-gá Yáá ducaⁿ ní tendaha tnündòho-áⁿ sá cúú-xí-yu.

10 Te espíritú cúú ùhúⁿ ní coyo-xi sá ñúhú xítí tícúú néhé-xí núú ndécú quiti ní quene xítí làmár-áⁿ táxí tnùní-di, te nchaa núú táxí tnùní-di ní cuu nee, te nchaa ñáyíu ñuyíú ndéé yàa-ná-yu nàcaxi nihnú-yu sá ndòhò-yu.

11 Dico ní dùcaⁿ ñá túú ní cuíní-yu dàñá-yu ní ìⁿ sá cuèhé sá dúhá quíde-yu, chí da ní cáháⁿ úhú-yu cuendá Yá Ndiöxí Yáá ndécú àndiú sá cuendá sá dándòho ñaha ndíhyi tèhyú ndéé-yu-áⁿ ndíhi nchaa dava-gá sá yãha-yu.

12 Te espíritú cúú ìñú ní coyo-xi sá ñúhú xítí tícúú néhé-xí xítí yúte càhnu nani Eúfratés, te ndute yúte-áⁿ ní yíchí cuendá yãha cue téé yíndaha ñáyíu xíndecu ndàa xio nacuáa quène nchíanchii.

13 Te ní xiní-í ní quee ìⁿ espíritú cùndíhi yucu ñávãha yuhu quiti dééⁿ nání dràgón, te ní xiní tucu-í ní quee tucu íngá espíritú cùndíhi yucu ñávãha yuhu quiti ní quene xítí làmár, te ní xiní tucu-í ní quee tucu íngá espíritú cùndíhi yucu ñávãha yuhu téé dàndahú ñáyíu càchí sá càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí te ñá ndáá, te ndi nùni espíritú-áⁿ xíndáa-xi datná cáá làhvá.

14 Te ndi nùni espíritú-áⁿ quíde-xí sã vã yòo tnàhí ndàcu cada, te xìca datacá-xi nchaa cue téé yíndaha ñaha

xii ñáyiú xĩndecu nihii ñuyíú cuèndá nàá-güedé mei ndùu cachí Yă Ndiöxí coo tnúndòho cahnu vihi-gá, te diu mee Yă Ndiöxí cúú-gă Yaá ío cahnú cuu.

¹⁵ Te Yaá cúú Xitohó-ó nĩ cachí-gá: “Cunaha-ndo chi nduu ñà túú yihi iní-ndó quixi-í núú ndécú-ndó, te cada-í dàtná quidé ñadúhú. Te váha táhú nchaa nchòhó ñáyiú xĩndecu túha, chi cùu-ndo datná cue ñáyiú xĩndecu túha xixihnu-ni dóó-xi cuèndá sá vă cúcàhaⁿ núú-yu dàtná cúcàhaⁿ núú cuè ñáyiú ñà túú nihnu dóó-xi, te duha cãháⁿ-í cuèndá sá nchòhó cundecu túha-ndo òrè quexio-í”, duha cachí-gá.

¹⁶ Te ndi nùní cue espíritú cundihí yucu ñávãha-áⁿ nĩ dátacá-xi nchaa cue téé yĩndaha ñaha xii ñáyiú, te ní taxí ndecu ñaha-xi ìⁿ xichi núú nání Armagedón, duha nani xíáⁿ tnúhu hèbreú.

¹⁷ Te espíritú cúú ùsá ní coyo-xi sá ñúhú xití ticúú néhé-xi núú tàchí, te ní tecú dóho-í níhi ní cãháⁿ Yaá núcõo núú xilé váha xití vehe-gá, te cãchí-gá: —Xéhé-nă cúmăní te xínu cava nchaa tnúndòho tnúhu ndàhú —duha cãchí-gá.

¹⁸ Te sátá dúcáⁿ te ní sáá nduté te ní cãháⁿ ñúhu, te súúni dusaⁿ ní quide-xi, te níhi vihi ní tnáa ñuyíú, te ndéé cúnahá ní ngúndecu ñáyiú ñuyíú te vátá ìⁿ xito-gá níhi tnáa dàtná ní quide-xi.

¹⁹ Te ñuú cáhnú ío cùnuu nani Babiloniá ní quée dava-xi ní cuu-xi úní xichi, te nchaa ñuú cáá nihii ñuyíú nĩ ngoyo nchaa vehe, chi Yă Ndiöxí ní ndacu iní-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá quide nchaa ñáyiú ñuú Babiloniá-áⁿ, te ducaⁿ nĩ quide ñaha-gă xii-yu chi ío cùdèéⁿ-gă núú-yu.

²⁰ Te nchaa tĩndúú nĩ ndóñúhú-xi cuèi nchaa tĩndúú ñuhu yìchí ndécú xití làmár.

²¹ Te ní xiní-í ní cuuⁿ ñiñi nahnú vihi ní ngaundodo-xi cue ñáyiú ñuyíú, te nchaa ñiñi-áⁿ vëe-xi dàtná údico kílú, te cue ñáyiú ñuyíú nĩ cãháⁿ úhú-yu cuèndá Yă Ndiöxí sá dúcáⁿ nĩ dácúúⁿ-gă ñiñi nahnú vihi-áⁿ, chi

ní cuu-xi ìⁿ tnúndòho cahnu vihi sá cúú-xi-yu.

17

Ñadihí ndécú ichi dǐí iní

¹ Te núú ùsá espíritú néhé ticúú-áⁿ, te ìⁿ-xi ní quixi-xi núú ndécú-í, te cãchí-xi xii-í:

—Néhé ná quihíⁿ-ó dànehé ñáhà-í xii-n nchaa tnúndòho sá ndóhó ñadihí ñaha ndècu ichi dǐí iní, te ñaha-áⁿ cúnúu-aⁿ nucóo-aⁿ núú ñúhú vihi ndute.

² Te ñaha-áⁿ ndécú dǐí iní-aⁿ ndihí nchaa cue téé yĩndaha ñaha xii ñáyiú xĩndecu nihii ñuyíú, te nchaa dava-gá ñáyiú ñuyíú ío iní-yu nchicúⁿ nihnú-yu quidé-yu nchaa nacuáa quide ñaha-áⁿ —duha cãchí espíritú-áⁿ.

³ Te òrè ducaⁿ quide ñaha Espíritú Yă Ndiöxí xii-í nacuáa cãchí iní-xi, te ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú-gă ndécá ñaha-xi xii-í cuáháⁿ ìⁿ xití yucu, te xití yucu-áⁿ nĩ xiní-í ìⁿ ñadihí yódó-áⁿ ìⁿ quití ticuehé, te ndéé úsá díqui-di te úxí ndiqui-di, te nihii-di ndéé tnuní-di mee-ni tnúhu sá cãháⁿ úhú cuèndá Yă Ndiöxí.

⁴ Te ñadihí-áⁿ nihnú-áⁿ dǐó muradú ndihí dóó ticuehé, te mee-ni sá nĩ cuáha díhúⁿ cuááⁿ, ndihí yúú vãha sá nání pèrlá, ndihí nchaa dava-gá núú yúú vãha, mee-ni nchaa xíáⁿ ní cuáha sá yíhí lõho-aⁿ, ndihí sá ñúhú dúcúⁿ-aⁿ, ndihí sá ñúhú dúcúⁿ ndáhá-áⁿ, te nũndaha-aⁿ ìⁿ ticúú ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuááⁿ te ñúhu mee-ni sá cuèhé sá dúhá, te xíáⁿ cúnúni iní-ó sá cúú-áⁿ ìⁿ ñadihí ñaha ndècu ichi cuehé ichi duha.

⁵ Te tneé-aⁿ ndéé tnuní ìⁿ tnúhu, te cãchí-xi: “Ñuú Babiloniá ñuú ío cùnuu, cada iní-ndó sá cúú-xi mèi ñadihí-a, te diu ñadihí-a cùu-aⁿ ñaha sanu ichi ñaha xii nchaa ñáyiú dihi ñáyiú ndècu ichi dǐí iní, te nándi-gá nchaa sá cuèhé sá dúhá sanu ichi-aⁿ nchaa ñáyiú cadá-yu”, duha cãháⁿ tnúhu ndéé tnuní tneé ñadihí-áⁿ. Te vá yõo tècú tnuní ná cuèndá ducaⁿ cãháⁿ tnúhu-áⁿ.

6 Te ní cutnùní iní-í sá díú ñàha-án nǐ dácácá-án nǐñí ñáyiú cùu cuendá Yă Ndiöxí ní sahní ñaha-aⁿ xii-yu, te ñáyiú ní xihí-án cúu-yu ñáyiú ní cáháⁿ váha cuendá Xítóhó Jesucristú, te sá dúcáⁿ nǐ quide-aⁿ te ní nduu-aⁿ dàtná ìⁿ ñáyiú quihu. Te ío ní cuñúhu-í sá dúcáⁿ nǐ cuu ní xiní-í.

7 Te sáta dúcáⁿ te espíritú xínú cuèchi núú Yă Ndiöxí-án cächí tucu-xi xii-í:

—Vá ndèé dúcáⁿ cuñúhu-n, chi vitna na cächí tñúhu-í xii-n nàcuáa quèe-xi cuendá quiⁿ ndèé úsá díquí-xi ndihi úxí ndiqui-xi-án, ndihi nàcuáa quèe-xi cuendá ñadìhí ñaha yòdo ñaha xii-di-án.

8 Te quiⁿ ní xiní-n-án cúú-dí ìⁿ quiⁿ sa ní xíndecu te vitna ñá túú-gã-di ndècu, te sáá nduu te quene-di yaú cùnú vǐhí sǎ ìo nèhé cáá, te dàtnùní sáá nduu te quíhíⁿ-di núú ùhú núú ndàhú nǐ caa nǐ quíhíⁿ, te cue ñáyiú xíndecu ñuyíú cuñúhu vǐhí-yu quiⁿ-án chi cùu-di ìⁿ quiⁿ sa ní xíndecu ní cùu te sáá nduu cùndecu tucu-di, te ñáyiú ducaⁿ cuñúhu ñaha xii-di-án ñà túú yòdo tnuní-yu núú tütú núú yódó tnùní cue ñáyiú naníhí tǎhú, chi ndéé cútnàhá vátá ngǎva-gá ñuyíú ducaⁿ sa yòdo tnuní cue ñáyiú naníhí tǎhú.

9 Te nchaa ñáyiú tècú tnùní xini ñuhu-xi caní váha iní-yu cuendá tñúhu-a. Te ndi ùsá díquí quiⁿ-án cada iní-ó sǎ cúú-xí úsá tǐndúú núú núcõo ñadìhí-án.

10 Te ndi ùsá díquí quiⁿ-án cada iní-ó sǎ cúú-xí úsá tñàhá cue téé yǐndaha ñaha xii ñáyiú, te úhúⁿ cue téé-án ñà túú-gã cùnùu-güedé vitna, te ìⁿ téé-án cùnùu-dé vitna te ìngá-dé vátá sáá-gá nduu cùnùu-dé, te na sáá nduu dùcaⁿ cunuu-dé te sacú-ni nduu cunuu-dé.

11 Te quiⁿ ní xíndecu ní cùu te ñà túú-gã-di ndècu vitna, cùu-di datná téé cùu uná yǐndaha ñaha xii ñáyiú, te ìⁿ-ni cùu-di ndihi cue téé úsá yǐndaha ñáyiú-án, te quiⁿ-án sáá nduu cuíta ni-hnu-di quíhíⁿ-di núú ùhú núú ndàhú nǐ caa nǐ quíhíⁿ.

12 Te ndi ùxí ndiqui quiⁿ-án cada iní-n sǎ cúú-xí úxí tñàhá cue téé quǐndaha ñaha xii ñáyiú, dico vátá sáá-gá nduu cùnùu-güedé quǐndaha ñaha-güedé xii-yu. Te cue téé-án ñihí-güedé tñúhu ndee ìní taxi tñùní-güedé ndihi quiⁿ-án, dico tnaa-ni taxi tñùní-güedé ndihi quiⁿ-án.

13 Te ndi ùxí cue téé-án cuu ìⁿnduu-güedé taxi tñùní-güedé, te chindee-güedé quiⁿ-án cuendá cuu ìⁿnduu-güedé ndihi-di cuendá taxi tñùní-gá-di.

14 Te cue téé-án nàá-güedé ndihi Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiⁿ ní dánicüehé-güedé dico vá ndácú-güedé nàá-güedé ndihi-gá chi cuíta-güedé. Te diu-gá cúú-gã Yaá ío cùnùu taxi tnuní cuèi nchaa téé yǐndaha ñaha xii ñáyiú, te ducaⁿ-ni tàxi tnuní-gá cuèi nchaa dava-gá-yu. Te mee Yă Ndiöxí ní cachí-gá nándi cùu nchaa ñáyiú cundecu ndihi Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiⁿ ní dánicüehé-güedé-án, te diu-ni ñáyiú-án cúu-yu ñáyiú ní cáháⁿ-gá te cùu-yu ñáyiú quide ndáá ndécú ìchi-gá —duha cächí espíritú xínú cuèchi núú-gã.

15 Te ní cachí tucu espíritú-án xii-í:

—Ndute ñùhu núú núcõo ñadìhí ñaha ndècu ichi díí ìní-án, ndute-án cada iní-n sǎ cúú-xí ñáyiú nchaa nacióⁿ, ndihi ñáyiú nchaa ñuú, ndihi ñáyiú xíndecu nchaa xichi, ndihi ñáyiú càháⁿ ndí dííⁿ ndí dííⁿ núú tñúhu.

16 Te dàtná ní cachí-í sá ndi uxí ndiqui quiⁿ ní xiní-n-án cúú-xí úxí tñàhá cue téé quǐndaha ñaha xii ñáyiú, te cue téé-án cuu úhú iní-güedé ñadìhí ñaha ndècu ichi díí ìní-án, te ní vǎ cádá cuendá ñàhá-gã-güedé xii-aⁿ, te ndada ndàhú ñàhá-güedé, te dacächí ñaha-güedé xii-aⁿ, te cahmi ñaha-güedé.

17 Te mee Yă Ndiöxí ducaⁿ dàcaháⁿ-gá iní cue téé-án cuendá cada-güedé nàcuáa cuíni méé-gã, te xǐáⁿ núú cuu ìⁿnduu-güedé cuendá cúñaha-güedé xii quiⁿ-án cada-di núú-güedé taxi tñùní-di, te ducaⁿ-ni càda-di núú-güedé taxi tñùní-di ndéé

ná sàá nduu càda Yá Ndiöxí nàcuáa ní cachí-gá.

¹⁸ Te ñadhí ñaha ní xiní-n-ǎⁿ cada iní-n sǎ cúú-áⁿ ñúú cáhnú ñúú ío cùnuu, te ñúú-áⁿ ndécú tée ío-gá cùnù taxi tnuní nchaa cue tée yìndaha ñaha xii ñáyiu xĩndecu ñuyúú —duha ní cachí espíritú xinú cuèchi núú Yá Ndiöxí xii-í.

18

Ní naa ñuú Babiloniá

¹ Te ducaⁿ te dàtnú ní xiní tucu-í ingá espíritú xinú cuèchi núú Yá Ndiöxí, te ndée andiú nì dátǎsaⁿ-xì te ní dáyèhé-xì ñuyúú, te espíritú-áⁿ ío cùnù-xì.

² Te níhi ní cáháⁿ-xì, te cǎchí-xì:

—Ní sàá nduu nàa ñuú cáhnú ñúú cùnù nani Babiloniá, te xíaⁿ-nǎ nat-acá nchaa núú espíritú cùndìhi yucu ñávaha cundecu-xì, te vá quée-gǎ-xì xíaⁿ, te ñuú-ni xíaⁿ natacá nchaa quiti ndàva núú tàchí nchaa quiti ndehe quide, quiti ñá túú tnàhá iní ñáyiu te xíaⁿ-nǎ cundecu-güedi.

³ Te ducaⁿ chi ñáyiu ñuú-áⁿ sánú ìchí-yu nchaa ñáyiu ñhùú ñuyúú ichi cuèhé ichi duha, te ducaⁿ-ni xĩnchícúⁿ ñhnu nchaa ñáyiu ñuyúú xĩquidé-yu, te nchaa cue tée cùnù yìndaha ñaha xii ñáyiu, cue tée-áⁿ cúú ñⁿnuu-güedé ndìhi nchaa ñáyiu ñuú-áⁿ quidé-güedé ndìhí-yu nándi sá cuèhé sá dúhá. Te nchaa ñáyiu dìco nándi sá díco quèheⁿ ñáyiu ñuú-áⁿ ío cùu cuicá-yu, te ducaⁿ quèheⁿ nchaa ñáyiu ñuú Babiloniá-áⁿ nchaa sá díco ñáyiu-áⁿ cuendá xíaⁿ cǎnehé-yu ndécú-yu ichi cuèhé ichi duha —duha cǎchí espíritú-áⁿ.

⁴ Te sáta dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ñⁿ sá ñí cáháⁿ andiú, te cǎchí-xì:

—Nchaa nchòhó ñáyiu cùu cuendá-í quee-ndo ñúú Babiloniá cuendá sá vǎ cùndecu-ndo tnàhá-ndó ichi cuèhé ichi duha dàtná ndécú ñáyiu ñuú-áⁿ, te ducaⁿ te vá quini-ndó tnúndòho tnúhu ndàhú sá quixí cùu xii ñáyiu-áⁿ.

⁵ Chi ío cuèhé cuèchi-yu ní cuu ndècu núú Yá Ndiöxí, te mee-gǎ nàhá-gǎ nàcuáa ndùu nchaa sá quidé-yu.

⁶ Te nchòhó ñáyiu cùu cuendá-í, chí nanchòcáva dandòho-ndo ñáyiu-áⁿ dàtná quidé mèe-yu dandòhó-yu cue ñáyiu, te úú xito nanchòcáva-ndo dandòho-ndó-yu, te ducaⁿ càda-ndo cuendá ío-gá ndohó-yu.

⁷ Te ío quide cahnú-yu mèe-yu, te ío cùdí iní-yu quidé-yu nchaa núú sǎ cuèhé sá dúhá, te sá dúcáⁿ xidó-yu quidé-yu nchaa sá cuèhé sá dúhá ñuú xíaⁿ nchòhó ío dandòho-ndó-yu, te ducaⁿ chi ñáyiu ñuú-áⁿ sání iní-yu, te cǎchí-yu: “Nchúhú cúú-ndí dàtná ñⁿ ñadhí ñá túú quée, ñaha ío cùnù yìndaha ñaha xii ñáyiu. Te ducaⁿ sǎtnahá-xì cùu-ndí chi nchaa-ni nduu ío váha cùu iní-ndí ndécú-ndí, te ni vǎ sàá ñⁿ nduu te ndíhú iní-ndí”, duha cǎchí ñáyiu ñuú-áⁿ.

⁸ Te sá cuendá nchaa sá quidé-yu-áⁿ ñuú xíaⁿ ñⁿ-ni ndùu sáá tnúndòho sá cúú-xì-yu, te ío ndohó-yu chi ñuú-yu coo tnamá, te coo cuèhé cahni ñaha-xì xii-yu, te ío ndíhú iní-yu, te cǎyú ñuú-yu, te ducaⁿ ndòhó-yu chi Dútú Ndiöxí ío cùnù-gá, te ñuú-gá ducaⁿ dandòho ñaha-gá xii-yu —duha cǎchí sá ñí cáháⁿ àndiú-áⁿ.

⁹ Te nchaa cue tée cùnù yìndaha ñaha xii ñáyiu ío ndáhyú-güedé sá ndíhú iní-güedé òré ná quini-güedé quene ñúhmá cǎyú ñuú cue ñáyiu Babiloniá, chi ñuú cue tée-áⁿ cúú-güedé cue tée cùu ñⁿnuu ndìhí-yu quide-güedé nchaa núú sǎ cuèhé sá dúhá ndìhí-yu, te ducaⁿ chi ío tnàhá iní-güedé cundecu-güedé ndìhí-yu ichi díí iní.

¹⁰ Te cue tée-áⁿ xica-nǎ cundecu-güedé cundehe-güedé nàcuáa ndòho nchaa ñáyiu ñuú-áⁿ sǎ yùhú-güedé nchaa tnúndòho-áⁿ, te cǎchí-güedé:

—Ndàhú nchòhó ñáyiu ñuú cáhnú ñúú cùnù nani Babiloniá! Chi uuⁿ ní sàá nchaa tnúndòho tnúhu ndàhú sá cúú-xì-ndó —duha cǎchí-güedé.

¹¹ Te nchaa ñáyiu dìco nchaa sá nándìhi ñáyiu ñuú Babiloniá tnàhá-yu ío ndáhyú-yu sá ndíhú iní-yu chi vá yòo-gá cuaaⁿ nchaa sá díco-yu.

12 Te dicó-yu nchaa sá ñi cuáha mee-ni díhúⁿ cuááⁿ, ndihi nchaa sá ñi cuáha mee-ni díhúⁿ cuixíⁿ, te dico tucú-yu sá ñi cuáha mee-ni yúú vâha yúú nání pèrlá, ndihi nchaa dava-gá sá ñi cuáha dava-gá yúú vâha, te dicó-yu tnàhá dóó sèdá, ndihi ingá núú dõó vâha sá nání línú, ndihi dóó murádú, ndihi dóó tícuèhé te mee-ni dõó vâha cùu-xi, te dico tucú-yu tnàhá yutnu sá sàháⁿ tnámí, te dico tucú-yu sá ñi cuáha sá nání màrfíl, te dico tucú-yu sá ñi cuáha mee-ni yùtnu vâha sá ño ndèyáhu, te dico tucú-yu sá ñi cuáha mee-ni càá, ndihi sá ñi cuáha mee-ni sá nání brõncé, ndihi sá ñi cuáha mee-ni yúú vâha yúú nání màrmól.

13 Te dico tucú-yu canèlá, ndihi yúcú sá sàháⁿ tnámí, ndihi dúsa sá sàháⁿ tnámí, ndihi yúcú sá nání mìrrá, te dico tucú-yu ingá núú dusa sá sàháⁿ tnámí nani olivánú, te dico tucú-yu ndudí ndéhé yoho yâha stilé, ndihi acítí yutnu nani olívú, ndihi yuchi triú vâha, te dico tucú-yu nchaa dava-gá núú triú, te dicó-yu tnàhá mbèé, ndihi cuàyú, ndihi nchaa dava-gá quití tatá, te dico tucú-yu tnàhá carrètá, te dico tucú-yu tnàhá ñáyíu xínu cuechi, ñáyíu ñá túú tnàhí dàñá quee núú chíúⁿ pàtróóⁿ-xi.

14 Te nchaa ñáyíu dico-áⁿ cùñàhá-yu xii ñáyíu ñuú Babiloniá:

—¡Nchaa sá ño cùdíⁿ iní-ndó cùndecu ndihi-ndo ni cuu vá ndácú-gã-ndó ñihí-ndó vitna, te nchaa sá sání iní-ndó sá ño vâha càa ndecu ndihi-ndo ndihi nchaa dava-gá sá ndécú ndihi-ndo ní ndihi nihnu-xi vitna, te ni ñⁿ nduu-gá vá ñihí-ndó ni ñⁿ xíáⁿ cundecu ndihi-ndo! —duha cùñaha ñáyíu-áⁿ xii-yu.

15 Te nchaa ñáyíu ní cuu cuica ñi xóo dico nándi nchaa sá ñi xóo dico ñi queheⁿ cue ñáyíu ñuú Babiloniá, nchaa ñáyíu-áⁿ xica-ñã cundecú-yu cundèhé-yu sá yùhú-yu cuendá nchaa tnúndòho sá yâha cue ñáyíu ñuú-áⁿ, te ío ndáhyú-yu sá ndihú iní-yu sá dúcáⁿ ndòho ñáyíu-áⁿ.

16 Te cùñaha tucú-yu:

—¡Ndàhú nchòhó ñáyíu xíndecu ñuú cáhnú ñuú nání Babiloniá! Chi nchòhó cúú-ndó dàtná ñⁿ ñadihí ñaha nihnu dóó vâha dóó murádú, ndihi dóó tícuèhé, te mee-ni sá ñi cuáha díhúⁿ cuááⁿ, ndihi mee-ni sá ñi cuáha yúú vâha yúú nání pèrlá, ndihi sá ñi cuáha dava-gá yúú vâha sá ño vii ndãa mee-ni nchaa xíáⁿ ní cuáha sá yíhí lõho-aⁿ, ndihi sá ñúhú dúcúⁿ-aⁿ, ndihi sá ñúhú dúcúⁿ ndáhá-áⁿ.

17 ¡Te uuⁿni ní ndihi nihnu nchaandi túhú sá ndécú ndihi ñadihí-áⁿ, te ducaⁿ sãtnahá-xi cùu nchòhó ní cùu! —duha cùñàhá-yu xii cue ñáyíu ñuú Babiloniá.

Te nchaa cue tée dàcaca barcú ndihi nchaa cue tée tàxi tnuni bàrcú-áⁿ, ndihi nchaa ñáyíu ñuhu xití bàrcú-áⁿ, ndihi nchaa dava-gá cue tée nándi chiúⁿ quide ndecu lamár, nchaa ñáyíu-áⁿ xica cùndecú-yu

18 te quiní-yu òrè quene ñúhmá cãyú ñuú cue ñáyíu Babiloniá, te níhi cáháⁿ-yu, te cachí-yu:

—Ni ñⁿ ñuú ñá túú nãtnahá-xi ñuú Babiloniá —duha cáháⁿ-yu.

19 Te nchaa ñáyíu-áⁿ chidó-yu ñuhu díquí-yu, te ngúíta-yu ndáhí-yu sá ndihú iní-yu, te níhi cáháⁿ-yu, te cachí tucú-yu:

—¡Ndàhú nchòhó ñáyíu xíndecu ñuú cáhnú ñuú nání Babiloniá! Chi ío cuica-ndo ni cùu, te diu-ndo ñi quide ní cuu cuica nchaa ñáyíu ndècu ndihi barcú, te vitna uuⁿni ní naa-ndo ndihi ñuú-ndó —duha cachí-yu.

20 Te nchaa nchòhó ñáyíu ndècu andiú ío chí cùdíⁿ iní sá dúcáⁿ dândoho Yá Ndióxi nchaa ñáyíu ñuú Babiloniá-áⁿ, te diu-ni ducaⁿ chí cùdíⁿ iní nchaa nchòhó cue tée ní cachí Xítóhó Jesucristú cáháⁿ tnúhu-gá, te diu-ni ducaⁿ chí cùdíⁿ iní nchaa nchòhó cue tée càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi nãcuáa dàcahu iní ñãhá-gã xii-ndo, te diu-ni ducaⁿ chí cùdíⁿ iní nchaa dava-gá nchòhó ñáyíu cùu cuendá-gá cuendá sá dúcáⁿ dândoho-gá nchaa ñáyíu ñuú-áⁿ. Te ducaⁿ càda ñaha-gá xii cue ñáyíu-áⁿ cuendá nchaa sá quidé ñàhá-yu xii-ndo.

21 Te sáta dúcáⁿ te ní xiní-í ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiöxí, te espíritú-áⁿ ìo ndee-xi te ní queheⁿ-xi ìⁿ yúú cáhnú dàtná càhnu yódó te ní dáquëe-xi xití ndute làmár, te càchí-xi:

—Dàtná ní quide-í ní dáquëe-í yúú xití ndute ducaⁿ càda-xi ñúú cáhnú ñúú Babiloniá, chi ñáyiú ñúú-áⁿ ìo ndìhi naá-yu ndìhi ñúú-yu, te vá ìⁿ ndùu ìⁿ quíú-gã quiní ñáhá ñáyiú xií-yu.

22 Te ni ìⁿ-gá ñáyiú càni arpá, te ni ìⁿ-gá ñáyiú tíú vîlu, te ni ìⁿ-gá ñáyiú tíú cútú, te ni ìⁿ-gá yaá vá cóo ñúú-áⁿ, te ni ìⁿ-gá cue ñáyiú xíní cada ìⁿ núú chiúⁿ vá cóo-gã, te ni vã yôo-gá canehe chiúⁿ yúú cúú yódó mulínú.

23 Te ni ìⁿ-gá ñuhú vá cündècu ñúú-áⁿ, te ni ìⁿ nduu-gá vá cóo víco tnándaha, te ñáyiú ñúú-áⁿ ñáyiú quide ndáhú cúú-yu ñáyiú ío-gá cuicá-yu dàcúúxí ñáyiú quide ndáhú xíndecu ñìhí ñuyíú, dico nchaá-yu naá-yu chi quide nduú-yu te ío dándahú-yu cue ñáyiú ñuyíú sã dúcáⁿ quidè-yu.

24 Te ñuú-áⁿ ní dácácã-yu níñí cue téé ní cáháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí, te ñuú-áⁿ ducaⁿ ní quidè-yu nchaá dáva-gá cue ñáyiú cùu cuendá-gá, te ñuú-áⁿ quide xísahni tnàha ñáyiú ñuyíú —duha càchí espíritú-áⁿ.

19

1 Te sáta dúcáⁿ te ní tecú dóho-í níhi ní cáháⁿ cuéhé víhí ñáyiú andiú, te càchí-yu:

¡Ío càhnu cuu Yá Ndiöxí!, chi ñuú-gá cúú-gã Yaá ní dácácu nihnu ñaha xii-o núú ùhú núú ndàhú, te ío cùnuu-gá, te mee-ni sã vãha quide-gá,

2 te mee-gã ío vãha ndáá quidè-gã quidè ndáá-gá cuèchi nchaá ñáyiú,

chi ñuú-gá ní dáquëhíⁿ-gá ñadìhí ñaha ndècu ichi dîí ìní núú ùhú núú ndàhú,

chi ñuú-áⁿ ní sanu ichi-áⁿ ñáyiú ñuyíú ichi cuéhé ichi duha,

te ducaⁿ ní dáquëhíⁿ ñáhá-gã xii-áⁿ núú ùhú núú ndàhú chi nàchinaa-gá sã ní sahani-áⁿ cue ñáyiú ní xinu cuechi núú-gã.

Duha càchí-yu.

3 Te càchí tucú-yu:

—¡Ío càhnu cuu Yá Ndiöxí!, chi nchaá nduu nchaá quíú ducaⁿ-ni quène ñúhmá núú ñúhú ñàha-áⁿ càyú-áⁿ —duha càchí-yu.

4 Te ndi òcò cúmí cue téé cùu sacuéhé xíndecu-áⁿ ní ngúíñí xití-güedé núú Yá Ndiöxí núú núcòo-gá táxí tnùnigá, te tnàhá cue quiti cúmí xínutnì-áⁿ ní ngúíñí xití-güedé núú-gã, te cue téé-áⁿ càchí-güedé ndìhi cue quiti-áⁿ:

—Sá ndáá sã ìo càhnu cuu Yá Ndiöxí —duha càchí-güedé ndìhi cue quiti-áⁿ.

5 Te sáta dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ ìⁿ sã ní cáháⁿ mei núú nútñí xilé vãha núcòo Yá Ndiöxí, te càchí sã cáháⁿ-áⁿ:

Nchaá nchòhó ñáyiú xínu cuechi núú Yá Ndiöxí, ñuú-ni nchòhó ñáyiú nèhe sã yíñùhu núú-gã,

càháⁿ-ndó sã ìo càhnu cuu-gá cuèi cùnuu-ndo àdi ñá túú cùnuu-ndo.

Duha càchí sã cáháⁿ-áⁿ.

Íⁿ vico cùu datná vico tnándaha

6 Te sáta dúcáⁿ te ní tecú dóho-í ní cáháⁿ cuéhé víhí ñáyiú andiú, te òré ducaⁿ ní cáháⁿ-yu te ní quide-xi dàtná quidè-xí núú xicá cuéhé víhí ndùte, te ní quide tucu-xi dàtná quidè-xí òré cáháⁿ níhi vîhi ñúhu, te càchí-yu:

¡Ío càhnu cuu Dútú Ndiöxí Yaá cúú Tátá-ó! Te ío cùnuu-gá táxí tnùnigá, te quide-gá nchaandi túhú sã vãha.

7 Te ío chí ná cùdíí ìní-ó, te chí ná càchí-ó sã ìo càhnu cuu Yá Ndiöxí,

chi vitna ní sáá nduu càda Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dánicuéhé-güedé ìⁿ vico, te cùu-xi datná vico tnándaha.

Te nchaá ñáyiú cùu cuendá-gá sa ní ndìhí-yu sa ndècu túha-yu cundecú-yu vico-áⁿ, te cada iní-ó

să ñăyiu-áⁿ cúu-yu dàtná ìⁿ ñadihí xíchí tnãndaha ndihí-gá,
 8 te ñáyiu-áⁿ ní nduu táhũ-yu cuihnú-yu dóó vãha dóó chàhnchí sá ïo váha càndoo.
 Duha càchí-yu.

Te sá dúcáⁿ ní nduu táhũ ñáyiu cùu cuená Yã Ndiõxí dóó vãha ñihnú-yu, xíãⁿ cútnùní iní-ó sá cúu-yu ñáyiu quìde ndáá núu-gã.

9 Te ìⁿ espíritú xínú cuèchi núu Yã Ndiõxí ní cachí tnúhu-xi xii-í, te càchí-xi:

—Chido tnùní-n ìⁿ núu tùtú nàcuáa na càháⁿ-í-a: “Vãha táhũ nchaa ñáyiu ní cáháⁿ ñáhá Yã cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quiti ní dánicuèhé-güedé cundecú-yu vico, te vico-áⁿ cúu-xí dàtná vico tnãndaha cada-gá”, te duha chido tnùní-n chi tnúhu-a cùu-xi tnúhu ndáá tnúhu Yã Ndiõxí —duha càchí espíritú-áⁿ.

10 Te ní ngüñí xití-í núu espíritú-áⁿ cuená chiñuhu-í-xi ni cùu, te ní cachí-xi:

—Vã dúcáⁿ càda-n, chi tnàhá-í dìcò xínú cuèchi-í núu Yã Ndiõxí dàtná quidé-n xínu cuechi-n núu-gã ndihí nchaa dava-gá ñáyiu ndècu ndihí-n ichi-gá, ñáyiu nchìcúⁿ nihnu quìde ni yuhu ni iní nchaa nàcuáa càháⁿ Xítohó Jesucrìstú, te núu xíãⁿ càchí-í sá vã dúcáⁿ càda-n, chi mee Yã Ndiõxí chiñuhu-n —duha càchí espíritú-áⁿ.

Te nchaa cue téè càháⁿ tnúhu Yã Ndiõxí càháⁿ-güedé nàcuáa ndùu tnúhu càháⁿ Xítohó Jesucrìstú.

Cuendá Yáá yódó ìⁿ cuayú cuixíⁿ

11 Te ní xiní-í nchí andiu, te ní xiní-í ní quee ìⁿ Yáá yódó-gã ìⁿ cuayú cuixíⁿ. Te Yáá-áⁿ nání-gã Yáá quidé ndáá cuiti, duha nàni-gá. Te quìde-gá nchaa sá càháⁿ-gá, te ío váha quìde ndáá-gá cuèchi nchaa ñáyiu, te nchaa ñáyiu nàá ndihí ñaha xii-gá ío váha xiní-gá nàcuáa cada ñaha-gã xii-yu chi ío ndáá quidé-gã.

12 Te tinúu-gá dáyèhé-xi dàtná dáyèhé ñuhú, te titní coróná ñuhú dĩquí-gã, te nèhe-gá ìⁿ sá ndéè diu-gá, te vá yóo ìⁿ cùtnuní iní-xi nása cuáháⁿ

tnúhu-áⁿ, chi ìⁿdìi díi-ni mee-gã náhá-gã nàcuáa càháⁿ-xi.

13 Te Yáá-áⁿ níhnú-gã ìⁿ dóó ní cuu mee-ni ñíñí, te Yáá-áⁿ càchí tnúhu-gá nchaa nàcuáa sàni iní Yã Ndiõxí, núu xíãⁿ nání-gã Tnúhu Yã Ndiõxí.

14 Te sátá-gã nchìcúⁿ nchaa espíritú xínú cuèchi núu Yã Ndiõxí, te cue espíritú-áⁿ cúu-xí dàtná sandadú, te xixíhnu-xi dóó cuixíⁿ dóó vãha sá càndoo, te xixódó-xi cuayú cuixíⁿ.

15 Te yuhu Yáá yódónu-áⁿ quéné ìⁿ yuchí cáhnú, te ndihí yuchí-áⁿ dánícuèhé-gá nchaa ñáyiu xĩndecu ñuyíú, te ío dandòho ñaha-gá xii-yu, te dàtná quidé téè quihni ndéhé yoho yãha stilé ducaⁿ sãtnahá-xi cada ñaha-gã xii-yu, chi ío dandòho ñaha-gá xii-yu cuená sá ïo cùdèéⁿ-gã. Te mee-gã ío cùnnuu-gá táxi tnùní-gá, te quìde-gá nchaandi túhú sá vãha.

16 Te sátá dóó níhnú Yáá-áⁿ ndihí núu ticácáⁿ-gã yódó tnùní nàcuáa nàni-gá, te duha càháⁿ-xi: “Téè ío cùnnuu taxi tnuní ñáhá xii nchaa cue téè yĩndaha ñaha xii ñáyiu ndihí nchaa dava-gá ñáyiu”, duha ndéè tnuní sátá dóó-gã-áⁿ ndihí ticácáⁿ-gã-áⁿ.

17 Te dãtnùní ní xiní-í ìⁿ espíritú xínú cuèchi núu Yã Ndiõxí nùtní-xi núu nchìcanchii, te níhi ní cáháⁿ-xi, te xãháⁿ-xi xii nchaa quiti ndava núu tàchí:

—Nchaa nchòhó quiti ndava, chí táquixi chi caxi-ndo nchaa sá ní quide túha Yã Ndiõxí,

18 chí caxi-ndo cùñú nchaa cue téè yĩndaha ñaha xii ñáyiu, ndihí cuñú nchaa cue téè tàxi tnuní ñáhá xii cue sandadú, ndihí cuñú nchaa cue téè ío ñí xĩndáa, ndihí cuñú nchaa cuayú, ndihí cuñú nchaa cue téè ní xódó ñaha xii-güedi, ndihí cuñú nchaa dava-gá ñáyiu, ñáyiu ñá túú tnàhí ni dàná quee núu chíúⁿ patróoⁿ-xi, ndihí cuñú nchaa ñáyiu ní dàná ní quee núu chíúⁿ patróoⁿ-xi, ndihí cuñú nchaa ñáyiu cùnnuu, ndihí cuñú nchaa ñáyiu ñá túú cùnnuu, te nchaa cuñú-áⁿ caxi-ndo —càchí espíritú-áⁿ xãháⁿ-xi xii nchaa quiti-áⁿ.

19 Te sáta dúcáⁿ te ní xiní tucu-í quití ní quene xití lámár, ndihí nchaa cue tée yíndaha ñaha xii ñáyiú, ndihí nchaa cue tée cùu sandadú-güedé ní naníhí tnáhá-güedé ndihí quití-áⁿ cuendá cuu ñⁿnuu-güedé ndihí-di nàá-güedé ndihí Yaá yódó cuàyu-áⁿ, ndihí nchaa cue espíritú cúu sàndadú ndihí-gá.

20 Te cue espíritú cúu sàndadú ndihí Yaá-áⁿ ñí tñí-xi quití-áⁿ, ndihí téé ío dándahú ñáhá xii ñáyiú càhí sá càháⁿ tnúhu Yá Ndiöxí te ñá ndàá sá càháⁿ-dé tnúhu-gá, te ñíu-ni téé-áⁿ ñí quide-dé titní núú sã vã yõo tnàhí ndàcu cada núú quití-áⁿ. Te sá dúcáⁿ ñí quide téé-áⁿ xíáⁿ ní dándahú-dé ñáyiú ní sàndáá iní-yu ní queé-yu tnuní quití-áⁿ, te ní chiñuhú-yu sá ñí dándácú ñáhá-yu xii-di, te cue espíritú-áⁿ ñí dáquée-xi quití-áⁿ núú ñuhú núú ñuhú àzufre càyu-xi, ndihí téé ducaⁿ dándahú ñáhá xii ñáyiú-áⁿ, te xíáⁿ cuhuⁿ téé-áⁿ ndihí quití-áⁿ, te ío ndoho-dé ndihí-di.

21 Te ndihí yuchí cáhnú sã quéné yùhu Yaá yódó cuàyu-áⁿ ñí sahani-gá nchaa dava-gá cue téé cùndihí quití-áⁿ, te nchaa cue quití ndàva ní chítú xití-güedé ní xexi-güedé cuñú nchaa cue téé-áⁿ.

20

Úxí ciendú cuía

1 Te sáta dúcáⁿ te ní xiní-í ñⁿ espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiöxí ní quee-xi andíu, te nùndaha-xi ndacaá nacaáⁿ-xi yèhe ñⁿ yaú cùnú víhí núú cùndècu sácúíhná, te nùndaha tucu-xi ñⁿ cadená cáhnú.

2 Te espíritú-áⁿ ñí tñí-xi quití dééⁿ nání dràgón, te ñíu-ni quití-áⁿ cúu-dí mèi yucu ñávãha sá nání sácúíhná, te ñíu xíáⁿ ní nduu-xi cóo ndéé sanaha. Te espíritú-áⁿ ñí dácútú ñàha-xi xii-di, te ducaⁿ-ni cùndutu-di ndéé xínu úxí ciendú cuía.

3 Te sáta ñí dácútú ñàha espíritú-áⁿ xii-di te ní dáquée ñàha-xi xii-di yaú-áⁿ chi ñíu yaú-áⁿ tàú-di quee-di cundecu-di. Te ní nacadí-xi yuyèhe yaú-áⁿ, te ní tee-xi sèyú yuyèhe-áⁿ

cuendá sá vã quéné-gã-di dándahú-di cue ñáyiú ñuyíú, te xíáⁿ cundedí ni-hnu-di ndéé xínu úxí ciendú cuía. Te sáta ná yãha úxí ciendú cuía-áⁿ te nandáxi-di te quene-di yaú núú ñuhú-dí-áⁿ caca cuu tnaa-di ñⁿ úú nduu.

4 Te dàtnùní ní xiní-í xñutñí titní xilé váha, te xíáⁿ xñucóo nchaa ñáyiú ní ngúndecu ndihí tnúhu ndee iní cada ndáá cuèchi nchaa ñáyiú, te ní xiní-í xñdecu tnáhá cue ñáyiú ní xehndé-güedé dúcúⁿ-xi cuendá sá ñí càháⁿ-yu tnúhu Yá Ndiöxí, ndihí cuendá sá ñí càháⁿ váha-yu cuendá Xítóhó Jesucristú. Te ñíu-ni ñáyiú-áⁿ cúu-yu ñáyiú ñá túú ní chiñuhú-yu quití ní quene xití lámár-áⁿ, te ní ñá túú ní chiñuhú-yu sá ñí dándácú ñáyiú ní natava ñáhá-yu xii-di, te ní ñá túú ní dañá-yu mèe-yu quee-yu tnuní quití-áⁿ chi ní tnéé-yu te ní ndáhá-yu ñá túú ní dañá-yu quee tnuní-di. Te ní xiní-í ní ndoto cue ñáyiú-áⁿ cuendá tnáhá-yu cunúu-yu taxi tnuní-yu ndihí Xítóhó Jesucristú úxí ciendú cuía.

5 Te dava ñáyiú ní xíhí ñá túú ní ndótó-yu, chi ndéé yãha úxí ciendú cuía te dàtnùní ndotó-yu. Te ñáyiú ní xiní-í ní ndoto-áⁿ cúu-yu ñáyiú ní ndoto díhna nuu.

6 ¡Te ío váha ní tnáhá nchaa ñáyiú ní nduu táhú ñí ndoto díhna nuu!, chi cue ñáyiú-áⁿ ío cùdiú-yu núú Yã Ndiöxí, te nchaa ñáyiú-áⁿ vã quèhíⁿ-yu núú ùhú núú ndàhú, te ñáyiú-áⁿ cúu-yu dútú ndécú-yu núú Yã Ndiöxí ndihí núú Xítóhó Jesucristú, te ñáyiú-áⁿ cùnúu-yu dàtná cùnùu Xítóhó Jesucristú, te cunuu ndihí ñáhá-yu xii-gá úxí ciendú cuía.

7 Te sáta ná yãha úxí ciendú cuía-áⁿ te sácúíhná quee-xi núú yíndedí ni-hnu-xi-áⁿ,

8 te ngúíta tucu-xi dándahú-xi nchaa ñáyiú xñdecu nihí ñuyíú, te cuèi ñáyiú ñuú Gög, te cuèi ñáyiú ñuú Màgóg ducaⁿ quèhíⁿ-xi dándahú ñáhá-xí xii-yu, te datàcá-xi nchaa ñáyiú cuendá nàá-yu, te cuéhé víhí-yu dàtná cuéhé ñuhu cúhí lámár.

9 Te nchaa ñáyíu-áⁿ tñíⁿ-yu ichi quíhíⁿ-yu ñⁿ ichi sá cuáháⁿ núú cáá ñⁿ yodo cahnu vihi, te sáá-yu núú xĩndecu ñáyíu cùu cuendá Yă Ndiõxí, te ñáyíu-áⁿ chidòcò-yu cue ñáyíu cùu cuendá-gá-áⁿ ndihí ñuú-yu, te ñuú-áⁿ ïo cùu iní-gá, dico mee Yă Ndiõxí dangòyo-gá ñuhú cahmi-gá nchaa ñáyíu ducaⁿ chidoco ñaha xii ñáyíu cùu cuendá-gá-áⁿ, te nchaa ñáyíu-áⁿ cuú.

10 Te sácúíhná sã dúcáⁿ dándahú ñáhá xii ñáyíu chidoco ñaha xii ñáyíu cùu cuendá Yă Ndiõxí-áⁿ dàquée ñaha-gă xii-xi núú ñuhú núú ñuhú àzufré càyú-xi, te ñuú-ni xíáⁿ sa ñuhu quití ní quene xití làmár, ndihí tée ní dándahú ñáyíu ní xáhaⁿ-dě xii-yu sá càháⁿ-dé tñúhu Yă Ndiõxí te ñá ndáá sá càháⁿ-dé tñúhu-gá, te xíáⁿ cuhuⁿ-xi ndoho-xi ni caa ni quíhíⁿ ndihí quití ní quene xití làmár, ndihí tée càchí sá càháⁿ tñúhu Yă Ndiõxí te ñá ndáá sá càháⁿ-dé tñúhu-gá.

Cùndáá cuéchi ñáyíu

11 Te ní xiní-í nùtní ñⁿ xilè váha xilè cuixíⁿ, te núú xilè-áⁿ núcõo ñⁿ Yaá. Te ndèhe Yaá-áⁿ ni ndóñúhú àndíu ndihí ñuyíú-a, te ducaⁿ ni ndóñúhú-xi chí vá cùndècu-gá-xi.

12 Te sátá dúcáⁿ te ní xiní-í nchaa ñáyíu ní xihí ní cùu, ñáyíu cùnūu ndihí ñáyíu ñá túú cùnūu xínutñíⁿ-yu núú Yáá núcõo núú xilè váha-áⁿ, te Yaá-áⁿ cúu-gă Yă Ndiõxí, te òré-áⁿ ni nandicá nchaa tutú núú yódó tñuní nchaa nàcuáa ndūu sá ni quide ñⁿ ñáyíu-áⁿ, te ní nandicá tucu ingá tutú núú yódó tñuní nchaa ñáyíu ní naníhí tàhú, te nchaa ñáyíu ní xihí ní cùu xínutñíⁿ-yu núú Yă Ndiõxí cundáá cuéchi-yu, te nchaa nàcuáa ndūu nchaa cuéchi-yu yòdo tñuní núú nchaa tutú-áⁿ ducaⁿ cùndáá.

13 Te nchaa ñáyíu ní xihí xití ndute làmár, ndihí nchaa ñáyíu ní xihí núú ñuhu yìchí nchaa ñáyíu-áⁿ cundáá cuéchi-yu nàcuáa ní quide-yu ñⁿ ñⁿ-yu.

14 Te vitna te vá cúu-gá ñáyíu chí ñá túú-gă tñúhu xihí, te nchaa ñáyíu ñuhu núú ñuhú núú càyú ñáyíu-áⁿ cúu-yu ñáyíu ní xita nihnu ni caa ni quíhíⁿ.

15 Te ducaⁿ chí nchaa ñáyíu ñá túú yòdo tñuní núú tütú núú yódó tñuní nchaa ñáyíu naníhí tàhú ní dáquée ñaha Yă Ndiõxí xii-yu núú ñuhú núú càyú.

21

Andíu sàa ndihí ñuyíú sáá

1 Te sátá dúcáⁿ te ní xiní-í andíu sàa ndihí ñuyíú sáá, te andíu sã ndécú dñhna ndihí ñuyíú sã ndécú dñhna ní ndóñúhú-xi, te tñahá làmár ní ndóñúhú-xi.

2 Te yúhú té Juáá ní xiní-í ñuú Jerusàlén sáá ni quee-xi núú ndécú Yă Ndiõxí, te ñuú-áⁿ cúu-xi ñuú méé-gă, te ïo vii càa chí càa datná cáá ñⁿ ñadihí xihí tñandaha.

3 Te ní tecú dóho-í níhi ní càháⁿ ñⁿ sá ni càháⁿ andíu, te càchí-xi:

—Chí cùndèdóho ñⁿ tñúhu na càháⁿ-í-a: Yă Ndiõxí ndécú ndihí-gá cue ñáyíu vitna, te ducaⁿ-nă cundecu ndihí ñaha-gă xii-yu, te ñuú-yu cùu-yu ñáyíu cùu cuendá-gá, te vá ñⁿ ndūu ñⁿ quíú-gă te dañá ñaha-gá xii-yu.

4 Te mee Yă Ndiõxí cada-gá sá ñá túú tñahí-gá ná caní iní-yu cundecu-yu, te ni vă quini-gá-yu tñúhu xihí, te ni vă quini-gá-yu tñúhu ndàhyú, te ni vă quini-gá-yu tñúhu ndihí iní-xi, te ni vă quini-gá-yu tñúhu cùhú, chí nchaa sá ni xiní-yu ñuyíú dñhna vá quini-gá-yu vitna — duha càchí sá ni càháⁿ-áⁿ.

5 Te Yaá núcõo núú xilè váha-áⁿ ni cachí tñúhu-gá xii-í, te càchí-gá:

—Yúhú quide-í nàcuáa ndūu saa nchaa sá cùndècu vitna. Te vitna chido tñuní-ñⁿ núú tütú nchaa tñúhu sá ni càháⁿ-í-a, chí nchaa tñúhu-a cùu-xi tñúhu ndáá cuítí — duha càchí-gá.

6 Te dàtñuní ní cachí tñúhu tucu-gá xii-í:

—Sa ní xínu cava nchaa chiúⁿ ní sani iní-í cada-í, te ñuú-ni yúhú cúu-í Yaá sa ndècu ndéé cùtñahá ní ngáva ñuyíú, te ñuú-ni-í cundecu-í ni caa ni quíhíⁿ. Te nchaa ñáyíu cùní tuha ñaha xii-í te cada iní-yu sá dàtná ndute cùu-xi

sá cuãñaha tãhù-í xii-yu candeca-xi iní-yu ni caa ni quíhíⁿ.

7 Te nchaa ñáyiú na cùndee iní yáha nándi sá ná yáha-yu sá cuèndá-í, te ñáyiú-áⁿ nduu tãhù-yu cundecu váha-yu, te yúhú cuu-í Ndiõxí-yu, te ducaⁿ mée-yu cuú-yu déhe-í.

8 Te nchaa ñáyiú na yùhú ndoho cuèndá-í quíhíⁿ-yu núú ñùhú núú càyú ndihí ñáyiú ñá túú sàndáá iní ñáhá xii-í, ndihí ñáyiú quide nándi nchaa sá cuèhé sá dúhá, ndihí ñáyiú sàhni tnahá, ndihí ñáyiú ndècu ichi díí iní, ndihí ñáyiú quide nduu, ndihí ñáyiú chihñuhu nchaa sá càchí-yu cù ndiõxí ní cadúha cue téé ñuyú-a, ndihí ñáyiú dàcuandehnde, nchaa ñáyiú ducaⁿ xiquide-áⁿ cuíta nihnú-yu chi quíhíⁿ-yu núú ñùhú núú ñùhú àzufré càyú-xi —duha ní cáháⁿ Yã Ndiõxí ní cachí tñuhu-gá xii-í.

Ñúú Jerusàlén sáá

9 Te núú ùsá espíritú xínehe tícùú ñùhú tñuhu ndòho, te ñⁿ-xi ní quixi-xi te càchí-xi:

—Taquixi, te na dànehé ñáhà-í xii-n nchaa ñáyiú cùu cuendá Yaa cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dánicuehé-güedé, ñáyiú-áⁿ cada iní-n sã cúú-yu dàtná ñⁿ xíchí cuéchí vitna tnándaha, te ducaⁿ càda iní-n sã cúú-yu chi cundecú-yu ndihí-gá —duha ní cachí tñuhu espíritú-áⁿ xii-í.

10 Te òré quidé ñàha espíritú Yã Ndiõxí xii-í nacuáa càchí iní-xi, te espíritú néhé tícùú-áⁿ ndécá ñàha-xi xii-í cuásaá ñⁿ tìndúú dùcúⁿ, te xiáⁿ ní dánèhé núú ñáhá-xí xii-í ñúú Jerusàlén te ñúú-áⁿ ní quee-xi núú ndécú Yã Ndiõxí, te ñúú-áⁿ cúú-xí ñúú mée-gã.

11 Te ñúú-áⁿ ïo càhnu cuu-xi chi ducaⁿ ïo càhnu cuu mee-gã, te dátãsaⁿ-xi dàtná dátãsaⁿ yúú vãha sá nání jãspé yúú cáá dàtná cáá vidriú sá tũu ingá xio ndàa sátá-xi.

12 Te ni càndéé yuhu ñúú-áⁿ sũúni dùcúⁿ nchaa sá ñùhú dòco, te nchií úxúú yuyèhe-xi, te ndi tnahá ñⁿ ñⁿ yuyèhe-áⁿ xíndecu ñⁿ caa espíritú xínú cuèchi núú Yã Ndiõxí. Te ndi tnahá

ñⁿ ñⁿ yuyèhe-áⁿ yódó tñúni ðiú ñⁿ caa xichi cue ñáyiú isràél.

13 Te úní yuyèhe-xi nchií ndàa xio nacuáa quène nchíanchii, te úní tucu yuyèhe-xi nchií ndàa nacuáa quèe nchíanchii, te úní tucu yuyèhe-xi nchií ndàa xio cuha nacuáa quène nchíanchii, te úní tucu yuyèhe-xi nchií ndàa xio datni nacuáa quène tucu nchíanchii.

14 Te sá ñùhú dòco-áⁿ chi úxúú tnahá yúú cúú cìmientú-xi, te ndi tnahá ñⁿ ñⁿ yúú-ãⁿ ndéé ñⁿ caa ðiú cue téé ní cáháⁿ tñuhu Yaa cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé quiti ní dánicuehé-güedé, te ðiú mee-gã ní táuchíúⁿ-gã ní cáháⁿ-güedé tñuhu-gá.

15 Te espíritú sá càháⁿ ndihí ñaha xii-í-áⁿ néhé-xí ñⁿ sá cání ní cuáha mee-ni díhúⁿ cuáaⁿ, te ndihí xiáⁿ chíchúhá-xi ñúú-áⁿ, ndihí sá ñùhú dòco ñúú-áⁿ, ndihí nchaa yuyèhe-xi.

16 Te ñúú-áⁿ ñⁿ-ni nèhe-xi cuendá quèhéⁿ-xi ndihí cuendá càni-xi, te espíritú-ãⁿ ní chíchúhá-xi ndihí sá néhé-xí-ãⁿ ñúú-áⁿ, te nèhe-xi ócó úú cièndú mĩl mètrú sá cání te ðiú-ni ducaⁿ nèhe-xi cuendá quèhéⁿ-xi, te ðiú-ni ducaⁿ nèhe-xi sá dùcúⁿ nchaa vehe càa ñúú-áⁿ.

17 Te dàtnúni ní chíchúhá-xi sá ñùhú dòco ñúú-áⁿ, te xiáⁿ néhé-xí ùnidico cúmí mètrú sá dùcúⁿ, te ní chíchúhá-xi dàtná chíchúhá cue ñáyiú ñuyú-a.

18 Te sá ñùhú dòco-áⁿ ní cuáha mee-ni yúú vãha yúú sã nání jãspé, te ñihí ñúú-áⁿ cúú-xí mèe-ni díhúⁿ cuáaⁿ, te càa datná cáá vidriú sá ïo vãha càndoo te túu ndàa ingá xio.

19 Te ndi úxúú yúú cúú cìmientú sá ñùhú dòco-áⁿ ndéé ndí dííⁿ núú yúú vii càa sátá-xi, te yúú díhna ndéé mee-ni yúú vãha sá nání jãspé sátá-xi, te yúú cúú ùú ndéé tucu ingá núú yúú vãha sá nání zàfirú sátá-xi, te yúú cúú ùní ndéé tucu ingá núú yúú vãha sá nání àgatá sátá-xi, te yúú cúú cùmí ndéé ingá núú yúú vãha sá nání èsméraldá sátá-xi.

20 Te yúú cúú ùhúⁿ ndéé tucu ingá núú yúú vãha sá nání ònicé sátá-xi, te yúú cúú ìnú ndéé tucu ingá núú yúú vãha sá nání còrnalíná sátá-xi,

te yúú cúú ùsá ndèé tucu ingá núú yúú vâha sá nání crìsólítú sátá-xi, te yúú cúú ùná ndèé tucu ingá núú yúú vâha sá nání bèrilú sátá-xi, te yúú cúú ìⁿ ndèé tucu ingá núú yúú vâha sá nání tòpacíú sátá-xi, te yúú cúú ùxí ndèé tucu ingá núú yúú vâha sá nání crìsopásá sátá-xi, te yúú cúú ùxí ìⁿ ndèé tucu ingá núú yúú vâha sá nání jácintú sátá-xi, te yúú cúú ùxúú ndèé tucu ingá núú yúú vâha sá nání àmatístá sátá-xi.

21 Te ndi ùxúú yuyèhe sá ñúhú dòco-áⁿ cúú-xí mèe-ní yúú vâha sá nání pèrlá, te ndùu ñi yúú cúú ìⁿ ìⁿ yuyèhe-áⁿ. Te tnuú cáhnú ndècu xití ñúú-áⁿ cúú-xí mèe-ní díhúⁿ cuàáⁿ, te càa-xi datná cáá vídriú sá túu ndàa ingá xio.

22 Te ní xiní-í sá ñà túú vèhe núú chíñùhu ñáyiú Dútú Ndiòxí cáá ñúú-áⁿ, chi mee-ná Dútú Ndiòxí Yaá quidé nchaa-ndi túhú sá vâha ndècu ñúú-áⁿ, ndihí Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quití ní dánícuèhé-güedé.

23 Te ñúú-áⁿ ñà túú-gá xíní ñùhu-xi nchícanhii dayèhé-xi, te ni yóó ñà túú-gá xíní ñùhu-xi, chi mee-ná Yá Ndiòxí dáyèhé-gá ñúú-áⁿ ndihí Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quití ní dánícuèhé-güedé.

24 Te cue ñáyiú nchaa ñúú cáá ñùyíú, ñáyiú ní naníhí tàhú xíndecu ñúú-áⁿ dáyèhé-gá núú-yu, te nchaa cue téé yíndaha ñaha xii-yu nèhe-güedé sá yíñùhu sá cúú-xí ñúú-áⁿ, te quide cahnu ñaha-güedé xii-gá.

25 Te yuyèhe ñúú-áⁿ ñà túú tnàhí nàndedí, te ñúú-áⁿ ñà túú tnàhí cùndiquíⁿ.

26 Te nchaa ñáyiú nèhé-yu sá yíñùhu sá cúú-xí ñúú-áⁿ te quide cahnu-yu Yá Ndiòxí.

27 Te ñúú-áⁿ vâ cúú cùndecu ni ìⁿ ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, te ni ìⁿ ñáyiú ndehnde, te ni ìⁿ ñáyiú quide sá ñà túú cùu váha iní Yá Ndiòxí vá cúú cùndecú-yu ñúú-áⁿ, chi mee-ni ñáyiú naníhí tàhú ñáyiú yòdo tnuní núú tütú Yaá cáá dàtná

cáá ìⁿ mbéé quití ní dánícuèhé-güedé, mee-ni ñáyiú-áⁿ cundecú-yu ñúú-áⁿ.

22

1 Te sátá dúcáⁿ te ñúu-ni espíritú-áⁿ ní dánèhé núú ñáhá-xí xii-í yúte núú ñúhú ndute candoo canine, te ndute-áⁿ candeca-xi iní ñáyiú ni caa ni quíhíⁿ, te ndute-áⁿ quéé-xí mèi núú núcõo Yá Ndiòxí ndihí Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quití ní dánícuèhé-güedé.

2 Te cuádava tnuú cáhnú yâha xití ñúú-áⁿ cáá yúte-áⁿ, te xio xio yuhu yúte-áⁿ níhnú yùtnu cuuⁿ sávidí-xi, te sávidí nchaa yutnu-áⁿ cúú tucu-xi sá cándeca iní ñáyiú ni caa ni quíhíⁿ, te nchaa yutnu-áⁿ cúúⁿ sávidí-xi úxúú xito ìⁿ cuía chi ndi tnahá yóó cúúⁿ sávidí-xi, te nchaa ndaha-xi cùu-xi tátna sá cúú-xí nchaa ñáyiú.

3 Te vá yóo ìⁿ-gá cada ìⁿ sá ñà túú cùu váha iní Yá Ndiòxí ñúú-áⁿ. Chi ñúú-áⁿ núcõo mee Yá Ndiòxí ndihí Yaá cáá dàtná cáá ìⁿ mbéé quití ní dánícuèhé-güedé xitaxi tnuní-gá, te nchaa ñáyiú xinu cuechi núú-gá cada càhnu ñahá-yu xii-gá.

4 Te nchaa ñáyiú-áⁿ cundehe núú-yu Dútú Ndiòxí, te tneé-yu cundeé ñúu-gá.

5 Te ñúú-áⁿ vâ quíní-gá-yu niú, te ni vâ cánèhe chiuⁿ-gá-yu ñúhú cutnùní núú-yu, te ni nchícanhii ñà túú-gá xíní ñùhu-xi dayèhé ñúú-áⁿ chi mee Dútú Ndiòxí dáyèhé-gá, te ni caa ni quíhíⁿ cunúú-yu cundecú-yu ñúú-áⁿ.

Sa ta cùyatni nduu quixi tucu Xítoho Jesucristú

6 Te sátá dúcáⁿ te ní cachí tnúhu espíritú xínú cuèchi núú Yá Ndiòxí-áⁿ xii-í:

—Nchaandi túhú tnúhu-a cùu-xi mee-ni tnúhu ndáá cuítí. Te Yá Ndiòxí Yaá dácàhu iní nchaa cue téé càháⁿ tnúhu-gá nàcuáa cáháⁿ-güedé ní tendaha-gá ìⁿ espíritú xínú cuèchi núú-gá ní quixi-xi ní dánèhé-xi nchaa ñáyiú xinu cuechi núú-gá nchaa nàcuáa cada-gá, te vá cùyàa-gá ducaⁿ càda-gá —duha càhí espíritú-áⁿ.

7 Te ní cáháⁿ Xítoho Jesucristú, te càhí-gá:

—Ío ndíhi quixi tucu-í!

’Te ío váha tnahá nchaa ñáyiú tñi nchaa tnúhu càháⁿ Yá Ndióxi yódó tnùní núú tütú-a! —duha càchí-gá.

⁸ Te yúhú té Juáá ní tecú dóho-í nchaa nàcuáa ní ngódó tnùní núú tütú-a, te ní xiní núú-í nchaa nàcuáa cada-xi ndéé cuéé-gá. Te sátá dúcáⁿ ní cuu te ní ngüñí xítí-í núú espíritú sá ní dánèhé núú ñhá nchaa xíáⁿ cuendá chiñuhu-í-xi ní cùu.

⁹ Te ní cachí-xi:

—Vá dúcáⁿ càda-n, chi yúhú dícó xínú cuèchi-í núú Yá Ndióxi dàtná cúú yòhó ndíhi nchaa dava-gá ñáyiú ndècu ndíhi-n ichi-gá càháⁿ-ndó tnúhu-gá, ndíhi nchaa ñáyiú tñi nchaa tnúhu ndéé núú tütú-a, te xíáⁿ càchí-í sá vǎ dúcáⁿ càda-n, chi mee Yá Ndióxi ducaⁿ chiñuhu-n-gá —càchí espíritú-áⁿ xii-í.

¹⁰ Te ní cachí tnúhu tucu-xi xii-í, te càchí-xi:

—Vá chídáhu-n ní ñⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé núú tütú-a, chi sa ní cuyatni cada-xi nchaa nàcuáa ndéé tnuní.

¹¹ Te dañá sǎ ncháá ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha na cùndecu-ní-yu ichi-áⁿ, te ducaⁿ-ni dañá-n nchaa ñáyiú quide nándi-gá nchaa sá cuéhé sá dúhá ná càda nahi-ní-yu nchaa sá cuéhé sá dúhá sàni iní-yu, te nchaa ñáyiú quide váha te ducaⁿ-ni na càda váha-yu cundecú-yu, te nchaa ñáyiú quide nchaa nacuáa cùu váha iní Yá Ndióxi te diu-ni ducaⁿ na càdá-yu cundecú-yu —duha càchí espíritú-áⁿ.

¹² Te ní cachí Xítoho Jesucristú:

—Cundedóho-n tnúhu na càháⁿ-í-a. Ío ndíhi quixi tucu-í, te canehe-í nchaa sá ndúú tǎhú ñáyiú quixi, te nàcuáa ndùu chiuⁿ ní quidé-yu ñⁿ ñⁿ-yu te ducaⁿ cùnduu sá cuñaha-í nduu tǎhú-yu.

¹³ Te yúhú cúu-í Yaá sa ndècu ndéé cútnàhá ní ngáva ñuyíú, te diu-ni-í cundecu-í ní caa ní quíhíⁿ —duha càchí-gá.

¹⁴ Te váha tǎhú nchaa ñáyiú sa ní nduu ndoo ní nduu nine iní-xi, chi ñáyiú-áⁿ ní nduu tǎhú-yu quíhu-yu xítí ñuú-áⁿ, te caxí-yu sávídí yutnu

nùtní-áⁿ te xíáⁿ candeca-xi iní-yu ní caa ní quíhíⁿ.

¹⁵ Te ñuú-áⁿ vǎ cúú quíhu ní ñⁿ ñáyiú ndècu ichi cuehé ichi duha, ní cué ñáyiú quide nduu, te ní cué ñáyiú ndècu ichi díí iní, te ní cué ñáyiú sàhni tnahá ñáyiú-xi, te ní cué ñáyiú chiñuhu nchaa sá ní cadúha cue téé ñuyíú-a càchí-yu cùu ndióxí, te ní cué ñáyiú tnàhá iní dacuàndehnde, te ní ñⁿ ñáyiú ducaⁿ xíquide vá ndúú tǎhú-yu quíhu-yu xítí ñuú-áⁿ.

¹⁶ Te ní cáháⁿ tucu Xítoho Jesucristú, te càchí-gá:

—Yúhú Xítoho Jesucristú ní tendaha-í espíritú xínú cuèchi núú-í cuendá cachí tnúhu-xi xii-n nàcuáa ndùu tnúhu cúñaha-n xii nchaa ñáyiú ndècu ndíhi-n ichi-í dácuàha tnúhu-í ñⁿ ñⁿ ñuú. Te yúhú cúu-í mei ñàní tnàhá ndí Dávíí, te cada iní-n sǎ cúu-í dàtná ñⁿ chódíní quítí quène datnéé —duha càchí-gá.

¹⁷ Te nchaa ñáyiú cùu cuendá Xítoho Jesucristú Yaá cáá dàtná cáá ñⁿ mbéé quítí ní dánícuéhé-güedé, diu-ni ñáyiú-áⁿ cúu-yu ñáyiú cada iní-ó sǎ cúu-yu ñⁿ ñadíhí xíchí tnàndaha ndíhi ñaha xii-gá, te ñáyiú-áⁿ ñⁿ-ni càháⁿ-yu ndíhi Espíritú Yá Ndióxi, te xǎhǎⁿ-yu ndíhi Espíritú-gá xii nchaa dava-gá ñáyiú:

—Chí táquixi —cachí-yu xǎhǎⁿ-yu ndíhi Espíritú Yá Ndióxi.

Te nchaa ñáyiú ducaⁿ ndèdóho tnúhu-áⁿ vitna, te xini ñuhu-xi ducaⁿ cáháⁿ-yu tnàhá-yu cúñaha-yu xii nchaa dava-gá ñáyiú-áⁿ, te nchaa ñáyiú cùní tuha ichi-gá te na quixí-yu, te dícó ducaⁿ cùu tǎhú-yu sá cándeca iní-yu ní caa ní quíhíⁿ.

¹⁸ Te nchaa nchòhó ñáyiú ndèdóho nchaa nàcuáa càháⁿ tnúhu Yá Ndióxi ndéé núú tütú-a càháⁿ-í dóho-ndo. Te núu ñⁿ ñáyiú na còdo-gá tnúhu chido tnùní-yu núú tütú-a, te Yá Ndióxi ío dandòho ñaha-gá xíí-yu chí yáha-yu nchaa tnúndòho yodo tnuní núú tütú-a te núu ducaⁿ na càdá-yu.

¹⁹ Te núu ñⁿ ñáyiú na chídáhu dava tnúhu Yá Ndióxi ndéé núú tütú-a te

ñáyu-áⁿ vǎ ndúú tǎhǔ-yu cundecú-yu
ñúú-gá, te ni vǎ ndúú tǎhǔ-yu sá
cándèca iní-yu ni caa ni quíhíⁿ dàtná
yódó tnùní núú tütú-a.

²⁰ Te Xítóhó Jesucristú Yaá càháⁿ sá
ncháá tnǎhu-a cùu-xi tnúhu ndáá ní
cáháⁿ-gá ní tecú dóho-í, te càchí-gá:

—Ndáá sá ïo ndǎhi quixi tucu-í —

duha càchí-gá.

Te yúhú ní xáhaⁿ-ǎ xii-gá:

—Ducaⁿ na cùnduu, taquìxi yohó
Xítóhó Jesucristú —duha ní xáhaⁿ-ǎ
xii-gá.

²¹ Te Xítóhó Jesucristú ío na chìndee
chítúu ñaha-gǎ xii-ndo nchàa-ndo. Te
ducaⁿ na cùnduu. Te ío chí cádá ndèe
iní-nǎ vitna.